ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ФӘННӘР АКАДЕМИЯСЕ
М. ХӘСӘНОВ ИСЕМЕНДӘГЕ ТАТАР ЭНЦИКЛОПЕДИЯСЕ
ҺӘМ ТӨБӘКНЕ ӨЙРӘНҮ ИНСТИТУТЫ

Р. Ф. Исламов

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ

Биобиблиографик күрсәткеч

Казан
2026

УДК 01:821.512.145.0
ББК 91.9:83.3 (2Рос=Тат)
И87

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе
М. Хәсәнов исем. Татар энциклопедиясе
һәм төбәкне өйрәнү институтының
Гыйльми советы карары нигезендә басыла

Редколлегия:

Э.М.Галимова (рәис), Л.М.Айнутдинова, Р.Ф.Исламов, А.Р.Мансурова

Исламов Р. Ф.

И87 Габдулла Тукай: Биобиблиографик күрсәткеч. — Казан: ТР ФА М. Хәсәнов исем. Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институты, 2026. — 692 б. +12 б. ил.

Бу биобиблиографик күрсәткечтә татар халык шагыйре Г. Тукайның (1886–1913) нәшер ителгән әсәрләре, тормышы һәм иҗат мирасы турында дөнья күргән монографик хезмәтләр, гыйльми җыентыклар, якланган диссертацияләр, язылган мәкаләләр хакында мәгълүмат тупланган. Алар хронологик яктан 1913 елдан хәзергә кадәр вакытны иңли.

Китап Г.Тукайны өйрәнүчеләргә, татар әдәбияты галимнәренә, укытучыларга, аспирантларга, студентларга тәкъдим ителә.

Все права на издание, фотомеханическое воспроизведение, копирование, в том числе во фрагментах, сохраняются за издательством и автором. Любое использование материалов данного издания возможно только с письменного разрешения издательства и автора.

ISBN 978-5-9690-1444-2

© ТР ФА М. Хәсәнов исем. Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институты, 2026
© ТР ФА, 2026
© Р. Ф. Исламов, 2026

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ: ТОРМЫШЫ, ИҖАТ МИРАСЫ ҺӘМ ЯҢА БИБЛИОГРАФИЯСЕ

Килер заман, һәр язучының үзен, сүзен
вә шәхси тормышын инәсеннән җебенә
кадәр тикшереп чыгаралар әле.
Г. Тукай. «Уянгач беренче эшем»

I

Халык шагыйре Габдулла Тукай — егерменче йөз башы татар әдәбияты тарихында тирән эз калдырган классик әдипләребезнең берсе. Аның тормыш юлын һәм иҗат мирасын өйрәнү юнәлешендә хәзерге вакытка шактый хезмәтләр башкарылган. Ләкин ирешелгән казанышлар белән бергә, башкарыласы эшләр дә байтак. Чөнки моңа кадәр дөнья күргән хезмәтләр аерым җитешсезлекләрдән, төгәлсезлекләрдән азат түгел. Профессор Ибраһим Нуруллин (1923–1995) һәм Риф Якупов (1940–2011) язганча, «Революциягә кадәрге истәлекләр шагыйрьгә кагылышлы факт, вакыйга һәм мәгълүматларның нигезле һәм ышанычлы булулары белән аерылып торалар… Революциядән соңгы истәлекләргә килгәндә исә, шагыйрьнең олылыгын раслау, аны күтәрү һәм мактау җитәрлек. Әмма бу истәлекләрнең күбесендә Тукай бизәлгән, ул «грим сөртелгән» кыяфәттә күз алдына килеп баса»[1]. 1944 елда Г. Тукай турында истәлекләр туплаганда, аларның кайберләрен, дөреслеккә туры килми дип, хәтта, авторларына кире кайтару очраклары да булгалаган[2].

Сәяси эшлекле, публицист Фуат (Мәхмүтфуат) Туктаров (1880–1938) Г. Тукайның гомерен шундый өч дәвергә бүлеп карарга тәкъдим итә: «Беренче дәвере — тууыннан алып Уральскига киткәнче үткәргән гомере, моны Тукаев балалык вакыты диеп атарга тиештер. Икенче дәвере — Уральски мәдрәсәсендә торган елларыдыр ки, монысы Тукаевның шәкертлек заманыдыр. Өченче дәвере исә — Тукаевның соңгы алты еллык гомере, ягъни Казанда үткәргән елларыдыр». Шул ук вакытта ул, бәлки, тагын берничә дәвергә бүлү ихтималын да искәртеп, «Тукаевның тәрҗемәи хәлен, аның әсәрләрен бик тәфсилле рәвештә тикшергәннең, фәнни һәм тарихи тәдкыйкат[3] ясаганнан соңында гына мөмкин булачактыр ки, моның өчен әһле булган бер галимнең байтак вакытлар хезмәт вә һиммәт[4] сарыф итүе кирәктер»[5], — дип яза.

---

[1] Нуруллин И. Хатирәләр турында берничә сүз // Тукай турында хатирәләр / Төз. һәм текст. аңл. бирүчеләр: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 4.

[2] Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге: 9 ф., 4 тасв., 30, 31 сак. берәм.

[3] *Тәдкыйкат* — җентекләү.

[4] *Һиммәт* — кайгыртучанлык.

[5] «Усал» // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 239.

Билгеле булганча, «Тукайның Уральскига[1] киткәнче яшәгән чорын өйрәнүдә аның «Исемдә калганнар» дигән автобиографик очеркы төп чыганак булып санала. Ләкин анда да вакыйгалар даталары белән күрсәтелмәгән, бәлки, күпчелек очракта «бервакыт», «кайвакыт», «шул вакыт», «кайчакта», «бер заман» дип кенә язылган... Әмма «Исемдә калганнар» — фантастик әсәр дә түгел. Андагы вакыйгалар, даталары күрсәтелмәсә дә, чынбарлыкны чагылдыралар»[2].

Шуңа күрә, үткәндәге бай тәҗрибәгә нигезләнеп, заман таләпләрен истә тотып, булган истәлекләргә тәнкыйди карап, яңа табылган материалларны файдаланып, мәсьәләне мөмкин кадәр җентекләп һәм киңрәк яктырту зарурлыгы барлыкка килде.

Казан губернасы, Казан өязнең Иске Мәңгәр волостена караган Кушлавыч авылының мәншүрле (указлы)[3] мулла Мөхәммәтгариф Мөхәммәтгалим улы (1842/43–1886) беренче тапкыр 1865 елның 24 маенда шул ук губерна һәм өязнең Ямаширмә авылының (хәзер Татарстан Республикасы Биектау районы) указлы мулласы Сиражетдин Нәҗметдин улы (1813/17–1883) һәм Мөхибҗамал Ягъфәр кызы (1822–?) гаиләсендә туган Бибигафифәгә (Гафифә) (1840/41–1885) өйләнә. Аларның Мөхәммәтшәриф (1873–1890)[4] исемле ир баласы һәм Бибигазизә (Газизә) (1876–1963) исемле кыз баласы була[5]. Г. Тукай үзенең «Исемдә калганнар» дигән автобиографик очеркында бу хакта искә төшереп, шулай яза: «Мулла булгач та өйләндеке бер җәмәгате илә берничә еллар торгач, җәмәгате вафат булып, бер ир вә бер кыз баласы калмыштыр»[6].

Бибигафифә 1885 елның 28 апрелендә (10 маенда) өченче баласын тапканда кан китүдән вафат була[7].

Аннары Мөхәммәтгариф Өчиле[8] авылы мулласы Зиннәтулла Зәйнелбәшир улы Әмировның (1829–1909)[9] кызы Бибимәмдүдәгә (1866–1890) (1886 елгы метрика

---

[1] *Уральск* — 1613 елда Чаган елгасының Җаек (Урал) елгасына койган урынына кальга (крепость) буларак нигезләнгән. 1773–1775 елларда Е. И. Пугачев (1742–1775) җитәкчелегендә крестьяннар күтәрелеше үзәкләренең берсе булганга күрә, Екатерина II (1729–1796) указы белән 1775 елда шәһәрнең Җаек исеме Уральск итеп үзгәртелгән. 1968 елда Казакъстан ССРның (хәзерге Казакъстан Республикасының) Урал өлкәсе үзәгенә әйләнә. Казакълар аны Тәгә (Тәкә) дип тә атаганнар.

[2] Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 28 апр.

[3] 1864 елның 30 апрелендә ала.

[4] Ютәл авыруыннан 17 яшендә 1890 елның 12 (24) мартында вафат була, Кушлавыч авылында җирләнә.

[5] Баһаветдинова Х. Сиражетдин хәзрәт шәҗәрәсендә Габдулла Тукай эзләре / Х. Баһаветдинова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2014. — № 3–4. — Б. 250–251.

[6] Тукаев Г. Исемдә калганнар // Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1901. — Б. 4.

[7] Баһаветдинова Х. Күрс. хезм... — Б. 251.

[8] *Өчиле* — Казан губернасы Казан өязе Яңа Кишет волостена (хәзерге Татарстан Республикасы Арча районы Өчиле җирле үзидарәсе) караган авыл. Элек Кече Бирәзә — русча Малые Верези дип тә аталган.

[9] Зиннәтулла Әмиров хәзерге Пермь краеның Каҗмакты (Барда) авылында Әмирхан Әмиров (1769–1817) һәм хатыны Бәзиха (1776–1834) гаиләсендә туган икенче уллары Зәй-

дәфтәрендә — Миңсафа[1]) өйләнә. 1886 елның 14 (26) апрелендә аларның Габдулла (метрика дәфтәрендә — Габдуллажан[2]) исемле уллары туа. Бу турыда Г. Тукай үзе шулай ди: «Моннан соңра атам, икенче мәртәбә өйләнүе уларак, Өчиле карьясе[3] Зиннәтулла хәзрәтнең Мәмдүдә исемле кызыны (минем анамны) алмыштыр. Анам илә бер ел ярым кадәр торгач, беренче бала уларак, мин дөньяга килгәнмен»[4].

Ләкин бәхетле тормыш озакка сузылмый: 1886 елның 29 августында (10 сентябрендә) Мөхәммәтгариф хәзрәт «кату зәхмәте илә» вафат була. «Исемдә калганнар»да бу хакта мәгълүмат шулай китерелә: «Минем туганыма 5 ай заман үткәч, атам аз гына вакыт авырып, тәрке дөнья итмештер[5]»[6]. Чынлыкта исә «әтисе үлгәндә Габдулла нәкъ дүрт ай ярымлык булган. Күренә ки, шагыйрь балачак хатирәләрен чамалап кына язса да (4 ай ярымлык вакытын төгәл хәтерли алмый)»[7].

Тол калган егерме өч яшьлек Бибимәмдүдә кире Өчилегә атасы йортына кайта. Анда Зиннәтулла хәзрәтнең икенче хатыныннан[8] туган алты балалы ишле гаилә арасына сыймау сәбәпле, 1888 елның 22 декабрендә[9] Вятка губернасы Малмыж өязе Сосна пүчинкәсенең (хәзерге Татарстан Республикасы Балтач районы) указсыз мулласы (чыгышы белән хәзерге Татарстан Республикасы Әтнә районы Мөндеш авылыннан) алтмыш тугыз яшьлек Мөхәммәтшакир Фәйзуллинга (1839–1916)[10] кияүгә чыгарга мәҗбүр була. Кечкенә Габдулланы Кушлавычка илтеп, бер кибән арыш хисабына Шәрифә (1818–1895) исемле карчыкка вакытлыча асрамага биреп калдыра[11]. «Тол калган анам янында мин берничә вакыт торгач, анам мине авылы-

---

нелбәшәр (1803–1853) һәм хатыны Габидә (1804–?) улы. Ул башта Солтанай (хәзер Барда районында) мәдрәсәсендә укый. Аны тәмамлагач, Уфа губернасының Аргаяш (хәзер Чиләбе өлкәсенең шул исемдәге район үзәге) кантонындагы Гашир дигән татар авылында балалар укыта. Аннары Казан губернасындагы Кышкар мәдрәсәсендә белемен арттырганнан соң, Өчиле авылына имам итеп тәгаенләнә: Акманаев Р. «Туган илем Кожамакты карьяседер...» / Р. Акманаев. — Барда, 2011. — Б. 15–16.

[1] Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 26 апр.

[2] Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? ...

[3] *Карья* — авыл.

[4] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 4.

[5] *Тәрке дөнья итмештер* — үлгән, вафат булган.

[6] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 5.

[7] Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? ...

[8] *Икенче хатыныннан* — Зиннәтулла хәзрәтнең беренче хатыны Камилә Хәбибулла кызы 1874 елның 28 ноябрендә вафатыннан соң, Наласа авылы мулласының тол калган хатыны Латыйфа Фәтхулла кызына өйләнә. Аларның Бибисажидә (1877–1956), Гандәлип (1879–?), Гөлчәһрә (1880–?) исемле кызлары, Кәшфелкәбир (1879–1938), Кәшфинур (1885–1918/19), Шәмсемөнир (1890–1914) исемле уллары туа. Габдулла Кушлавычка кайтарылганда Шәмсемөнир әле тумаган була.

[9] Якупов Р. Тукай Сосна пүчинкәсендә / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1974. — 7 сент.

[10] Ул 1916 елның 3 декабрендә күкрәк авыруыннан вафат була.

[11] *Шәрифә (1818–1895) исемле карчыкка вакытлыча асрамага биреп калдыра* — Кушлавыч авылы кешесе, Г. Тукайның ерак кардәше Кәмалетдин Хисаметдинов (1882–?) үзенең истәлегендә бу вакыйганы шулай сурәтли: «Атасы үлеп анасы башка иргә киткәч, Тукайны

мыздагы Шәрифә исемле бер фәкыйрә карчыкка вакытча асрарга калдырып, үзе Сасна нам карьянең [1] имамына кияүгә чыкмыштыр... Мин үзем ул карчыкта үткән заманның ничеклеген белмим. Ул вакыт мин ике-өч ярым яшендә генә булганмын дип уйлыйм»[2], — дип яза Г. Тукай. Шуңа күрә Шәрифә карчыкның аңа карата булган начар мөгамәләсен бу хакта белгән кешеләр сөйләвенә генә нигезләнеп тасвирлый.

Алга таба булган вакыйганы Г. Тукай шулай сурәтли: «Мин бу карчыкта торган мөддәттә[3] анам да теге муллага үзләшеп җиткән булырга кирәк: ул бервакыт мине үзе янына Саснага алдырырга атлар җибәрткән... шул атка утырып киткән дәкыйкаләрдә[4] миндә, бала булсам да, бер нәүгы шөгур хасил булганмы[5], нидәндер, мин хәзердә дә атта утырып Саснага барганымны, үземне бер киң вә рәхәт галәмдә хис иткәнемне, юлда барганда күз алдымда әллә нинди нурлар уйнаганын онытмаган шикелле булам»[6]. Аңлашылганча, бу 1889 елның март–апрель айларына туры килә. Биредә аны яхшы кабул итәләр, бигрәк тә үги әтисенең сөюе, чәй янында ак күмәчкә кәрәзле бал ягып бирүе баланың хәтеренә нык уелып кала.

Ләкин әлеге бәхет-шатлыклар бары тик бер ел тирәсе генә булып ала. Чөнки әнисе 1890 елның 18 гыйнварында «эч китү берлә» вафат була[7] һәм бөтенләй ятим калган Габдулланы февраль–март айларында янә Өчиле авылына Зиннәтулла бабасы үзе алып кайта. Ул вакытта аңа 3 яшь тә 9 ай була. «Исемдә калганнар»да бу вакыйга шулай тасвирлана: «Менә шул фәкыйрь вә шуның өстенә әллә ничә авызлы семья эченә мин ятим булып килеп кергәнмен. Үги әбинең алты күгәрченнәре эчендә мин бер чәүкә булганга, мине җыласам — юатучы, иркәләним дисәм — сөюче, ашыйсым-эчәсем килсә кызганучы бер дә булмаган, мине эткәннәр дә төрткәннәр»[8]. Шул еллардагы корылык сәбәпле, ул якларда каты ачлык барлыкка килә[1].

Өчилегә бабасына калдырган. Менә шуны ишетеп, күршебездә Урманай Гыйззәтулла, аның күп кешегә холкы ярамый торган хатыны Шәрифә карчык иде. Боларның бер генә кызлары бар иде, угыл балалары җук иде... Менә болар үзләренә бала итеп асрап аламыз дип, Тукайны алып кайтканнар иде»: Хисаметдинов К. Габдулла Тукаев хакында исемдә калганнар / К. Хисаметдинов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 180.

[1] *Сасна нам карьянең* — Сасна исемле авылның; «Сосна һәм Сосна пүчинкәсе ике аерым авыл булып...Бу пүчинкәдә яшәүчеләрнең элекке бабалары Сосна авылыннан күчеп килгәнлектән, авыл Сосна пүчинкәсе дип атала»: Якупов Р. Тукай Сосна пүчинкәсендә / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1974. — 5 сент.

[2] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 5.

[3] *Мөддәттә* — вакыт эчендә.

[4] *Дәкыйка* — минут.

[5] *Бер нәүгы шөгур хасил булганмы* — бер төрле сизенү, аң ачылып китү барлыкка килгәнме.

[6] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 6.

[7] Бу мәгълүмат Вятка губернасы Малмыж өязе (хәзер Татарстан Республикасы Балтач районы) Көшкәтбаш авылы мәчетенең метрика дәфтәрендә теркәлгән.

[8] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 7.

Зиннәтулла хәзрәт, хәтта, тирә-як авылларга чыгып, хәер сорашып йөрергә мәҗбүр була. Габдулла чәчәк белән авырый. Бу гаиләдә бары тик Бибисаҗидә (1877–1956) генә аның төп таянычына әверелә. «Күңелем аны уйлый башлады исә, хәзер күземә аппак саф бер фәрештә күренә»[2], — ди аның турында шагыйрь еллар үткәч.

1893 елның 25 декабрендә Бибисаҗидәне Көтернәс[3] авылы кешесе Әхмәтсафа Хәбибуллинга (1869–?) кияүгә бирәләр[4]. Никах һәм туй мәҗлесе булган Өчиле авылына Кырлайдан Габдулланы да алып киләләр. Байтак еллар үткәч, Уральскидан 1903 елның 30 июнендә язган хатында аның кылган изгелекләрен шулай искә ала: «Мөшфика[5] апаем! Синең сабый вакытта һәм хәзер дә иткән изгелекләреңне кабердә ятсам да онытмам. Анам дарел бәкайә рихләт иткәч[6], бабайлар өендә бәңа мәрхәмәт күзе илән караучы юк иде, мәгәр син бар идең»[7].

«Ни күрсәм дә күргәнмен, ни булса да булган — һәр ничек мин бу семьяга сыймаганмын. Бер көнне бабай, үги әбинең киңәше илә булырга кирәк, авылымыздан Казанга бара торган бер ямщиккә мине утыртып, Казанга озаткан. Ямщик Казанга килеп җиткәч (безнең авыл Казаннан 60 кына чакрым), Печән базарында[8]: «Асрарга бала бирәм, кем ала?!» — дип кычкырып йөргәндә, халык арасыннан бер кеше чыгып, мине ямщиктән алган. Ул мине мөддәтсез бер асрау бала итеп өенә алып кайткан»[9], — дип яза Г. Тукай бу гаиләдән үзенең беренче тапкыр аерылуы турында. Чынлыкта исә «бер ямщик» дигәне Зиннәтулла хәзрәтнең күршесе, авыл халкы җитештергән әйберләрне җыеп, Казанга илтеп сату һәм аннан башка кирәк-яракларны алып кайту белән шөгыльләнгән Гыйльфан Сабитов (?–1936) була. Ул Казандагы Әхмәт исемле таныш байның балалары булмау сәбәпле, аңа Габдулланы уллыкка алырга тәкъдим итә. Ләкин алар килгәндә, бай өйдә булмый, ә асрау кыз хуҗа рөхсәтеннән башка баланы алып кала алмый. Аптырашта калган Гыйльфан кире базарга барып, андагы халыкка хәлне сөйли[10]. Шул вакыт Мөхәммәтвәли (?–?) исемле

---

[1] Билгеле булганча, XIX гасырның 90 нчы еллары Идел буенда кытлык еллар исәпләнелә. Ә инде 1891 елда аяусыз корылык, 1892 дә рәхимсез ачлык була.

[2] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 9.

[3] Хәзер бу авыл Арча районының Күпербаш авылы белән кушылган.

[4] Туйдан соң Әхмәтсафаны Каенсар авылына мулла итеп куялар. Аларның Габделвәһһәб (1896–1957), Мәсрүрә (Бибимәсрүрә, 1900–1981), Һания (Өммегания, 1903–1976), Фатыймабикә (1907–1942), Нурдидә (1910–?), Әкълимә (1922–?), Солтанәхмәт (1905–1942) исемле балалары туа. Бибисаҗидә хәзерге Татарстан Республикасы Яшел Үзән (элекке Норлат) районы Бәчек авылы мәктәбендә укыткан Һания тәрбиясендә булып, шунда вафат була.

[5] *Мөшфика* — шәфкатьле.

[6] *Дарел бәкайә рихләт иткәч* — вафат булгач, үлгәч.

[7] Апасы Саҗидәгә // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 74.

[8] *Печән базары* — Казанның хәзерге Париж Коммунасы исемендәге бакчадан алып Париж Коммунасы, Татарстан һәм Мәскәү урамнары чатлыкларына кадәр мәйданны биләп торган урын. Үткән гасырның утызынчы елларына кадәр Казан татарларының үзенә күрә иҗтимагый бер үзәге рәвешендә яшәп килә.

[9] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 9–10.

[10] Зыятов Ф. Тукай Өчиледә / Ф. Зыятов // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 121.

бер кеше баланы үзләренә алып китә. Г. Тукай аның төп кәсебен хәтерләми: «Миңа әти булганы Мөхәммәтвәли исемле булып, әни булганы Газизә исемле иде. Торулары Яңа бистәдә[1] иде. Әти талчокта сату итә идеме, әллә тиреченә идеме шунда — анысын яхшы белмим. Әни, бер дә армый-талмый, байларга кәләпүш эшләп чыгара иде»[2]. Биредә аның өсте бөтен, тамагы тук була, шул рәвешле ике ел рәхәтлектә үткәрә. Бервакыт Мөхәммәтвәли белән Газизә (?–?) икесе дә берьюлы авырый башлыйлар. «Алар, үзләренең үләчәкләреннән куркып: «Без үлсәк, бу бала кем кулына кала, ичмасам, авылына кайтарыйк...» — дип, теге мине Казанга китергән ямщикне табып, мине янәдән аңар утыртып, Өчиле карьясенә җибәргәннәр»[3], — дип яза Г. Тукай «Исемдә калганнар»да. Баланың кире кайтканына Зиннәтулла хәзрәт гаиләсендә, әлбәттә, шат булмыйлар.

Озакламый Габдулланы Кырлай[4] авылыннан Сәгъди[5] исемле бер кеше асрамага га алып китә. Г. Тукай бу турыда шулай яза: «Арба кузгалды. Сәгъди абзый белән без янәшә утырып киттек. Ул юлда миңа: «Менә хәзер Кырлайга кайтып җитәбез, анда әниең[6] каршы чыгып көтеп тора торгандыр, Алла боерса, бездә катык, сөт, ипи ипи күп, теләгәнчә ашарсың», — дип, миңа барып җитәргә ике-өч кенә чакрым калган бәхетләр илә мине җуатып бара иде»[7].

Өчиледә туган, Габдулланың анасы Бибиməмдүдә белән бергә үсеп, Кырлайга кияүгә чыккан Нәфисә Әхмәтшина (1864–?) истәлегенә күрә, Сәгъди абзыйларның Сабира[8] белән Сажидә[9] исемле ике кызы булып, ир балалары булмауга борчылалар. лар. Аның киңәше буенча алар Габдулланы үзләренә алырга булалар. «Шуннан соң, озак тормыйча, бердән-бер көнне Сәгъди абзый, ат җигеп, Зөһрә тәтәй белән мине Өчилегә шул турыда сөйләшергә җибәрде. Без Габдулланың бабасы белән барып сөйләшкәч, ул, бик куанып, риза булды һәм шунда ук безгә баланы утыртып алып китәргә кушты. Без аны, үзебез белән утыртып, Кырлайга алып кайттык»[10], — ди, ул. Кырлай авылы кешесе, Г. Тукайның балалык һәм мәдрәсә елларында иң якын дусларыннан берсе булган Сафа Мөхәммәтшин (1879–1951) дә аның сүзләрен куәтли: «Нәфисә абыстайның сүзе дөрес, Габдулланы Кырлайга Сәгъди абзый үзе алып

---

[1] *Яңа бистә* — Казанның көньягында урнашкан бистә, Казан елга портына барганда тимер юл күперен чыккач су кул яктагы бистә (хәзер шәһәрнең Идел буе районында).

[2] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 10.

[3] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 12.

[4] *Кырлай* — Казан губернасы Казан өязе Иске Мәңгәр волостена (хәзерге Татарстан Республикасы Арча районы Яңа Кырлай җирле үзидарәсе) караган авыл.

[5] *Сәгъди* — Сәгъдетдин Шәмсетдин улы Салихов (1837–1904); ул 1904 елның 20 маенда фалиждан (паралич) вафат була: Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 30 апр.

[6] *Әниең* — Сәгъди абзыйның хатыны Бибизөһрә Габделгани кызы Габделхаликова (?–?).

[7] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 13.

[8] *Сабира* — Бибисабира (1869–1892), Сәгъдинең олы кызы.

[9] *Сажидә* — Бибисажидә (1889–1894), Сәгъдинең кече кызы.

[10] Нәфисә Әхмәтшина истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 24.

кайтмады, чөнки ул вакытта Сәгъди абзыйның бер кулына паралич булган иде, ул үзе ат тотып йөрерлек түгел иде. Габдулланың хәтерендә ялгыш калгандыр»[1].

Габдулланың Кырлайга килүенең шагыйрь үзе язганча булганын аның замандашы, яшьтәше һәм сабакташы Хәлилелрахман Гобәйдуллин (1886–1951) да сөйли: «Нәфисә карчык белән Сафа карт әйткәнчә, аны Кырлайга Нәфисә абыстай белән Сәгъди абзый хатыны Зөһрә абыстай алып кайтмадылар, Габдулла үзе язып калдырганча, Сәгъди абзыйның арбага кашка туры ат җигеп, Габдулланы янына утыртып алып кайтканын бүгенгечә хәтерлим. Мин Нәфисә абыстайны ялганлый торган карчык дип әйтәсем килми, картлык сәбәпле аның хәтере чуалган булырга мөмкин»[2].

Дөрес, Сәгъди абзыйны паралич сугуы хакында Г. Тукай үзе дә яза. Ләкин анда ул болай тасвирлана: «Әтине дә, кич белән әллә кайсы авылдан кайтып ат туарган чакта, кисәктән килгән бер авыру эләктерде. Аның шундук аңсыздан бер аягы аксады. Бу авыру хакында «ат җене сукты», «йолдыз атты»-фәлән кеби төрле хөкемнәр йөрттеләр»[3]. Күренгәнчә, вакыйга Габдулла инде Кырлайга килгәч була, кулы түгел, ә аягы имгәнә. Моны Х. Гобәйдуллин да раслый: «Шул кыш Сәгъди абзыйны паралич сугып, аның бер кулы (!), бер аягы зәгыйфь булып калды»[4].

Габдулланың Кырлайга килүе тарихи яктан 1892 елның июнь урталарында була. Чөнки ул «Исемдә калганнар»да яза: «Мин барып бер аймы, күпмедер торгач, урак вакыты җитте. Әти, әни вә ике апай уракка китә башладылар»[5]. Биредә ул әле мул тормышта яши. Үзенең тиңдәшләре белән күңеле булганчы уйный, ашау мәсьәләсе дә борчымый.

Ләкин көтмәгәндә беркөнне Бибисабира басудан авырып кайта да, иртәгесен вафат була. Шуннан соң Габдулла әнисенең: «Менә, «үксез бала асрасаң, авызың-борының кан итәр; үксез бозау асрасаң, авызың-борының май итәр» шул инде ул; мөгаен шуның шомлыгыннан булды инде бу!»[6] дигән сүзләрен ишеткәли башлый.

Урак тәмамланганнан соң бәрәңге алу вакыты җитә. Инде Габдулланы да эшкә җәлеп итә башлыйлар. Шулай бервакыт Сажидә апасы ялгыш аның аягына тимер көрәк белән чаба. Әлеге вакыйганы Г. Тукай үзе болай яза: «Бу вакыт, көз көненең салкын вакытлары булса да, мин яланаяк идем. Аякларым туңганга, мин аларны балчыкка күмеп утыра идем. Бервакыт шулай аякны балчыкка күмеп, бәрәңге чүпләгән чагымда, теге бәрәңге казучы аксак Сажидә апай яңлыш минем аякка тимер көрәк белән чапты»[7].

Инде эшләр тәмамлангач, Габдулланы авылның имамы Фәтхерахман хәзрәт Гобәевның (?–?) хатыны Mahруй абыстайга (?–?) кыз балалар белән бергә укырга би-

[1] Нәфисә Әхмәтшина истәлекләре... — Б. 25.

[2] Хәлилерахман Гобәйдуллин истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 45.

[3] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 27.

[4] Хәлилерахман Гобәйдуллин истәлеге... — Б. 46.

[5] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 16.

[6] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 18.

[7] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 19.

рәләр. Ул анда бер кыш сабак тыңлый, «Иман шарты», «Һәфтияк»[1], «Бәдәвам»[2], «Кисекбаш»ларны[3] укый.

Икенче елда исә, язга чыгар алдыннан Сәгъди абзыйларның бер ир баласы дөньяга килә. Габдулла килер алдыннан бер ел элек вафат булган уллары[4] истәлеге итеп, аңа да Садри[5] дип исем куялар. «Исемдә калганнар»да бу хакта шулай укыйбыз: «Мин, әни эштә чагында, һәрвакыт шул баланы җуатып, тирбәтеп утыра идем. Менә тагы урак вакыты да җитте; үткән җәй, бөтен авыл халкы эштә булганда, урам буе чабып йөргән мин бер малайны бу ел Садрины (ул бала Садретдин исемле иде) тартып йөрергә ураккa да алып чыктылар. Шунлыктан бу җәем уйныйсы килгән балалар өчен зур газап булган нәрсә — эш белән үтте. Бу бала тугач, әтинең мине сөюе әүвәлгечә бөтен калса да, әни миңа, эш кушарга кирәк булмаса, сүз дә дәшмәс булды, шөйлә ки[6], мин үз өлешемә төшкән аз гына мәхәббәттән дә коры калдым»[7].

Н. Әхмәтшина истәлегендә дә бу раслана: «Без күчкәч, Зөһрә тәтәй бер ир бала тапты. Аның исемен Садри дип куштылар. Шуннан соң Сәгъди абзый семьясында Габдулланың кадере китте. Элеккечә аны кадерләми башладылар...»[8].

Икенче көздә аны мәдрәсәгә укырга бирәләр. Ул әүвәл Хәбиберахман Гобәевтан (Хәбри хәлфә, 1869–?) сабак тыңлый, аннары Фәтхерахман хәзрәткә күчә. Еллар үткәч, остазын ихтирам белән ул шулай искә ала: «Авылымызның мулласы Фәтхерахман хәзрәт, белмим, бер заман әтинең шәриге йә дусты булгангамы, нидәндер, миңа атна саен 5 тиен акча бирә иде»[9]. Моңа нисбәтән хәзрәтнең улы, Габдулланың яшьтәше һәм сабакташы Хәлилерахман Гобәйдуллин үзенең истәлегендә Габдулла Кырлайга килгән көннәрдә үк әтисе әйткән шундый сүзләрне китерә: «Әткәй миңа: «Ул минем белән бергә Кышкарда[10] укыган Гариф абзый улы булырга кирәк, атасы

---

[1] *«Һәфтияк»* — Коръәннең кыскарак сүрәләреннән сайлап төзелгән җыентык; «Коръәннең җидедән бере» мәгънәсендә.

[2] *«Бәдәвам» китабы* — дини әдәбият ядкәре. Аның авторы билгесез. Кайбер фаразлар буенча, ул Идел буе Болгарында иҗат ителгән, 17–18 йөзләргә нисбәт иткән фикерләр дә бар.

[3] *«Кисекбаш»* — XIV гасырда иҗат ителгән язма дини-дидактик шигъри әдәби әсәр. Күп тапкырлар типография ысулы белән бастырылган һәм татарлар арасында популяр булып, киң таралган.

[4] *Бер ел элек вафат булган уллары* — Сәгъдетдин улы Садретдин 1890 елның 12 гыйнварында 8 нче яшендә эч авыруы белән вафат була: Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 30 апр.

[5] *Садри* — Садретдин (1893–?). Ул 1917 елда мәгълүм Октябрь түнтәрелешеннән соң Кырлайда беренчеләрдән булып Кызыл Армия сафларына языла һәм ватандашлар сугышында һәлак була (төгәл елы әлегә билгесез).

[6] *Шөйлә ки* — менә шулай.

[7] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 25.

[8] Нәфисә Әхмәтшина истәлекләре… — Б. 26.

[9] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 26.

[10] *Кышкар* — элекке Казан губернасы Казан өязенә (хәзер Татарстан Республикасы Арча районы Яңа Кишет җирле үзидарәсе) караган һәм мәдрәсәсе белән танылган авыл.

дус кеше иде, улын да күргә кирәк», — диде»[1].

Шул вакытларда Сәгъди абзыйның кече кызы Бибисаҗидә дә чахотка авыруыннан вафат була[2].

Чыганаклардан күренгәнчә, Г. Тукай атасы Мөхәммәтгарифның бертуган апасы Фаизә Шәмсетдинова (1838–1922) Уральск шәһәрендә яшәүче бертуган сеңелесе Бибигазизә Госмановага (?–?) хат язып, Габдулланың бөтенләй ятим, чит кешеләр кулында калуын, үзенең мөмкинлекләре чикле булуын аңлатып, аны алуларын үтенә[3]. Бибигазизә һәм Галиәсгар (1845–1900)[4] Госмановларның Гобәйдулла исемле бердәнбер уллары да вафат була[5].

1894 елның көзендә Кушлавыч авылының Бәдри[6] исемле кешесе Кырлайга Габдулланы алырга килә. «Исемдә калганнар»да вакыйганың башланышы шулай тасвирлана: «Берваkыт көз көне, өйләдән соң, әти белән әни ындырда иде, мин җан тәрәзә төбендә «Рисаләи Газизә»[7] укып утыра идем, безнең капкага бер арбалы кеше килеп туктады»[8]. Мосафир өйгә кереп, баладан әти-әниләре кайдалыгын сорашкач, аларны алып кайтырга куша. Хуҗалар кайтып, күрешеп, чәй эчкәч, мосафир бу баланы алырга килгәнлеген белдереп, сүз башлый: «Мин — Кушлавыч кешесе. Бу бала авылымызның имамының баласы. Без аны ничә еллардан бирле югалтып, кайда икәнлегеннән бихәбәр идек; менә хәзер таптык. Ул сездә икән. Җаек каласында аның атасы белән бертуган апасын алган җизнәсе[9] бар. Менә шул җизнәсе, каенесесенең болай кара кешеләр кулында йөрүен ишетеп, аны Җаекка үз катына чакырмакчы була. Менә мин быел, Җаекта аның кушуы буенча, бу баланы эзләргә чыктым, менә хәзер алып китәм»[10].

Өйдә зур киренклек урнаша һәм сөйләшү югары тонга күчә башлый. Бәдретдин абзый: «Юк, сез не имеешь права кеше баласын тотып торырга, мин хәзер үрәдникkә әйтәм, әле без аны таба алмый йөрсәк, ул сездә икән. Мин сезне падсуд җибәрер-

---

[1] Хәлилерахман Гобәйдуллин истәлеге... — Б. 46.

[2] Бибисаҗидә 1894 елның 30 апрелендә вафат була: Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 28 апр.

[3] Нуриев Җ. Килү / Җ. Нуриев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 24.

[4] *Галиәсгар* — Галиәсгар Госман улы Госманов, Мәңгәр волосте Түбән Сәрдә (хәзер Татарстан Республикасы Арча районында) авылында туып үскән.

[5] *Гобәйдулла исемле бердәнбер уллары да вафат була* — Гобәйдулла 11 яшендә 1894 елның 21 февралендә тамагы шешүдән вафат була.

[6] *Бәдри* — Бәдретдин Хисаметдин улы Хисаметдинов (?–?), Г. Тукайның ерак туганы. Ул, Габдулланы Уральскига озатып җибәрә. 1898 елда үзе дә шунда күченеп китә, баштарак балта остасы, аннары вак сәүдәгәр була. Гайнетдин Туприев 1937 елгы истәлегендә аның Башкортстан авылларының берсендә яши икән дип 1932 елда ишеткәнлеген әйтә: Tatar xalьq şaoqire Ƣabdulla Tuqaj turьnda jaŋa materiallar // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 7. — B. 81.

[7] Таҗетдин Ялчыгол (1768–1838) әсәре.

[8] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 27.

[9] *...атасы белән бертуган апасын алган җизнәсе* — сүз Бибигазизә Мөхәммәтгалим кызы Госманова һәм аның ире Галиәсгар Госман улы Госманов турында бара.

[10] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 28–29.

мен», — дип, куркыткач, Сәгъди абзый белән хатыны риза булалар. Киткәндә аларны хуҗалар елый-елый басу капкасына кадәр озата баралар.

Бу турыда Н. Әхмәтшина: «Сәгъди абзый семьясында үзен бик үгисетә башлаулары турында килеп миңа зарлангалагач, мин, ул турыда Өчилегә, бабаларына хәбәр иттем. Шуннан соң аны Кушлавычтан килеп алып киттеләр», — дигәч, аның истәлекләренә карата, гомумән, берникадәр сораулар барлыкка килә, әлбәттә.

Бәдретдин абзый белән Габдулла кайтышлый юл өстендәге Өчиле авылына Зиннәтулла хәзрәткә кереп, чәй эчеп чыгалар.

Габдулланың Кырлайдан китү вакытын дәлилли торган тагын бер факт ачыклана. Кушлавычка кайтканның икенче көненең иртәсен ул шулай тасвирлый: «Чәй эчтек, Бәдри абзыйның Гайшә исемле зур гәүдәле, күк күзле, ачык кына йөзле бер хатыны, Камалетдин исемле 14–15 яшьлек бер угълы[1], вә Кәшифә исемле 12 яшьләрендә бер кызы[2], вә Нәгыймә исемле бер имчәк баласы бар иде»[3]. Р. Якупов моны шулай шәрехли: «Имчәк бала дип гадәттә яшь, яшь ярымлык баланы атыйлар. Бу баланың туган елын белү өчен без Габдулла Кушлавычка кайткан 1894 елдан бер елга чигерәбез. Димәк, Нәгыймә 1893 елда туган булырга тиеш. Кушлавыч авылында 1893 елда туган кешеләрнең исемлеген эзлибез. Анда Нәгыймә 1893 елның 14 маенда туган, әтисе — солдат Бәдретдин Хисаметдин угылы, әнисе Гайшә Мөхәммәтсадыйк (икенче бер язмада Садыйк) кызы, дип язылган»[4].

Бәдретдин абзый озакламый үз эшләре белән Казанга китә һәм анда бер ай була. Габдулла шул вакытта Камалетдин белән бергә авылның мәдрәсәсенә барып, сабак укый. Шул вакытларда аның кулына «Фәвакиһел-җөләса»[5] китабы килеп керә. Аның белән танышуын шулай тасвирлый: «Кич белә китаплар актарганда, кулыма «Фәвакиһел-җөләса» китабы төшеп, шуны укырга тотындым. Актыктагы шигырьләрен бик яратып укыйм вә аңларга тырышам, фәкать мин Кырлайда чакта тик «Газизә»[6] вә «Сөбателгаҗизин»нәр генә укыганга, бу китаптагы оят сүзләргә гаҗәпләә-

---

[1] *Камалетдин исемле 14–15 яшьлек бер угълы* — Камалетдин 1882 елның 1 гыйнварында туган: Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 30 апр.

[2] *Кәшифә исемле 12 яшьләрендә бер кызы* — Кәшифә 1885 елның 1 ноябрендә туган: Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 30 апр.

[3] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 31.

[4] Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 28 апр.

[5] Фәвакиһәл-җөләса фил-әдәбият. Мостатраф вә рузел-әхйар китапларыннан интихаби тәэлиф кыйлынып кырык руза үзеренә мөрәттиб мордәдәлларның калебләрен әхйа кыйлыр бер китаптыр вә Габделкаюм мелла Габденнасыйр угылының каләм фәкыйранәсеннән җәрәян итмеш бер әсәрдер. Ошбу китап Казан университетының табыгханәсендә басма улынмышдыр 1884 нче елда. — Б. 615 б.

[6] *«Газизә»* — Таҗетдин Ялчыголның (1768–1838) Урта Азия шагыйре Суфи Аллаһияр-ның (1630 еллар — 1721 яки 1723) «Сөбател-гаҗизин» («Көчсезләрнең ныклыгы») дигән шигъри әсәренә язган шәрехләмәләр. Аңлатмасында язганча, әлеге эшне кызы Газизә үтенече белән башкарганга, ул аны «Рисаләи Газизә» дип атый.

нәм вә, китапта шундый сүзләр дә була микәнни? — дип, үземә сөаль[1] бирә идем»[2]. Сүз, әлбәттә, шагыйрь Габделҗәббар Кандалыйның (1797–1860) «Сәхибҗәмал» дигән поэмасы хакында бара[3].

Кушлавычта Ситдыйк исемле бер абруйлы кеше аның белән күрешергә килә. Ләкин ул исерек була. Габдулла сәлам дә кайтармый, сузган кулын да алмый. Сәбәбен сорагач, ул «Бәдәвам» китабындагы «Исереккә сәлам бирмә, Ул бирсә һәм син алма...» дигән бәетләр белән җавап бирә, шунда булганнарны гаҗәпкә калдыра.

Менә бервакыт Бәдретдин абзый кайтып төшә. Ул Габдуллага яңа киемнәр алып кайта. Берничә көн торгач, алар Казанга чыгып китәләр. Анда Печән базарына килеп туктагач, кайндыр Мөхәммәтвәли килеп чыга. Г. Тукай көтелмәгән бу очрашуны шулай сурәтли: «Шулвакыт күрдек ки, безгә таба күзләре яшәргән, куллары җәелгән, сакалы агарып бетә язган бер кеше җөгереп килә. Бу минем яныма килгәч тә: «Әле син теремени?! Анаң әле кичә генә сине төшендә күргән иде; әйдә, өйгә алып барыйм; чәй эчәрсең, бездә кунарсың», — дип, мине алып китте»[4]. Бу Бәдри абзыйзыйның рөхсәте белән булгандыр дип уйларга кирәк.

Алар хәзер Иске бистәгә күчеп яши башлаганнар икән. Габдулланы кунак итәләр. Икенче көнне әнисе аны ләгәнгә утыртып юындыра, яхшы кәләпүш, тире чалбар кидерә. Мөхәммәтвәли аны Бәдри абзый төшкән номерга илтеп куя.

«Җаектан мине алырга килүче Алты-биш Сапый[5] дигән кеше әле Казанга китеп җитмәгән икән. Шул сәбәпле, Бәдри абзый белән без бер-ике атна кадәр шул кешене көтеп яттык»[6], — дип, яза Г. Тукай шул көннәрне искә төшереп.

Нигаять Алты-биш Сапый Казанга килеп җитә һәм күрше номерга урнаша. Бәдри абзый Габдулланы шунда күчереп, аңа уникә тиен акча бирә, авылына кайтып китә.

Берничә көннән алар Җаекка юнәлә. «Мине, чыпталы чананың өстен каплап, Алты-биш Сапыйның хатыны[7] алдына утырттылар да һичбер яктан сулыш алырга бирмәделәр. Тик бер-бер авылга чәй эчәргә төшкәч кенә, иркенгә чыгаралар иде»[8], — дип, яза Г. Тукай. Башка юлчыларга кушылып, бергә баралар. Шагыйрь үзе язганча, унсигез көндә Җаекка барып керәләр. Башта Алты-биш Сапый өенә төшәләр, ә кичкә таба аны апасы белән җизнәсенә илтеп куялар.

Димәк, Габдулланың Уральскига килү вакыты 1894 елның ахырына яки 1895 елның башына туры килә.

«Моннан соңгы хәлләре һәм бу вакытларындагы үзе хәтерләмәгән хәлләре хәзергә эшләнмәгән булганлыктан, аның тәрҗемәи хәлене мөфассал[9] рәвештә хати-

---

[1] *Сөаль* — сорау.

[2] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 32.

[3] Фәвакиһәл-җөләса... — Б. 559–579.

[4] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 35.

[5] *Алты-биш Сапый* — Сафиулла Мәҗитов (?–?), Җаек кешесе. Күп сөйләргә яратканга, аны «Алты-биш Сапый» дип атаганнар.

[6] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 36.

[7] *Алты-биш Сапыйның хатыны* — Фатыйма, Г. Госмановның сеңелесе.

[8] Тукаев Г. Исемдә калганнар... — Б. 37.

[9] *Мөфассал* — тулы, җентекле.

раттан вә сәнәдләрдән[1] җыеп эшләнер диеп өмид итәмез»[2], — дип яза 1913 елда ук ук «Кояш» газетасы.

Габдулла Кариев (1886–1920) та «Габдулла әфәнденең Уральскида үткәргән еллары аның мәгыйшәтендә[3] үзенә бер дәвер тәшкил итәдер. Бу дәверне тикшерү вә тәфсилле мәгълүмат бирү — шагыйрьнең тәрҗемәи хәлен язучылар бурычыдыр... Чөнки бу язган нәрсәләрем, бер тарафтан, шагыйребезне янә бер мәртәбә искә төшерү булса, икенче җәһәттән, киләчәктә аның мөфассал тәрҗемәи хәлен язучыларга бәлки бер материал булыр диеп зан итәмен[4]»[5], — дип яза үзенең истәлегендә.

II

Уральскига килгәч, Габдулла әүвәл Г. Госманов өендә яши, әлбәттә. Аны башта Мотыйгулла Төхфәтуллин (1845–1920) карамагындагы мәдрәсәгә[6] укырга бирәләр. Ул анда Фәтхетдин Рәхмәтуллин[7], Сиражетдин[8] исемле хәлфәләрдән сабак бак тыңлый. Ике-өч елдан соң Мотыйгый хәзрәтнең үзеннән дәрес ала башлый. «Аның бу мәдрәсәсендә тән җәзасы бөтенләй кулланылмый, шәкертләр арасында демократик мөнәсәбәтләр алга сөрелә, алар — мәдрәсә шәкертләре — уку йортының эчке тәртипләрен урнаштыруда үзләре катнаша. Менә шуңа күрә дә, мәдрәсә диварларында кулъязма гәзитә-журналлар чыгуы, аларда шәкертләр тарафыннан язылган, иҗат ителгән парчалар, хикәяләр басылуы табигый бер күренеш булып әверелә»[9]. Хәзрәт тарафыннан алдырылган «Тәрҗеман»[10], «Шәркый рус»[11], «Ва-

---

[1] *Сәнәд* — документ.

[2] Шагыйрь Габдулла Тукаев. Габдулла Тукаевның яшьлек еллары // Кояш. — 1913. — 7 апр.

[3] *Мәгыйшәт* — тормыш итү.

[4] *Зан итү* — уйлау, караш.

[5] Кариев Г. Габдулла Тукаевның Уральскидагы тормышы / Г. Кариев // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 101.

[6] С. Исәнбаев тарафыннан 1966 елда төзелеп бастырылган альбомда урнаштырылган бу мәдрәсәнең фотосы дөреслеккә туры килмәве хакында кара: Ишмөхәммәтов Г. Кечкенә бер истәлек / Г. Ишмөхәммәтов, Н. Вәлиев // Совет мәктәбе. — 1971. — № 1. — Б. 33.

[7] Г. Тукайга җизни тиешле (Галиәсгар Госмановның бертуган сеңелесе Газизәнең ире) бу кеше турында әлегә тулы мәгълүматыбыз юк. Чыгышы белән ул Казан губернасы Чистай өязе (хәзер Татарстан Республикасы Нурлат районы) Күлбай-Мораса авылыннан булган.

[8] Бу кеше турында әлегә мәгълүматыбыз юк.

[9] Төхфәтуллин Х. К. Камил Мотыйгый: Фәнни-популяр очерк / Х. К. Төхфәтуллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1992. — Б. 5.

[10] *«Тәрҗеман»* — 1885–1918 елларда Бакчасарай шәһәрендә Исмәгыйль Гаспралы (1851–1914) нашрлегендә һәм мөхәррирлегендә кырымтатар телендә нәшер ителгән әдәби-сәяси һәм гыйльми газета.

[11] *«Шәркый рус»* — 1903 елның апреленнән (1904 елның июненнән көндәлек) 1905 елга кадәр Тифлистә (Тбилисидә) әзәрбәйҗан телендә Мөхәммәд Ага Шахтәхтински (1846–1930) нашрлегендә, Мөхәммәт Колыйзадә мөхәррирлегендә чыккан демократик юнәлештәге газета.

кыт»[1], «Йолдыз»[2] гарәп телендәге «Тәраблис» һәм төрек газеталары белән шәкертләр иркенләп танышып баралар.

Мәдрәсәдә бер үк вакытта Әхмәтшаһ Сираҗетдинов (1850–1919)[3] исемле укытучыда өч ел русча укый. Г. Кариев остазның укучысына карта булган мөнәсәбәтен шулай тасвирлый: «Шуны да әйтеп китәргә кирәк: Габдулла әфәнде Тукаев газеталарда яза башлагач, карт учитель[4] аш мәҗлесләрендә Габдулла әфәнденең ышкылда да вакытындагы зирәклеге хакында: «Хосусан чит телләрне белүгә бик истигъдадлы[5] иде», — дип сөйли иде; Габдулла әфәндегә учительлек иткәнлеге берлә ифтихар[6] кылган сымак сөйләп куя иде»[7].

Мотыйгулла хәзрәт яшь вакытында мәдрәсәдә Габдулланың атасы белән бергә укыган. Бу хакта искә төшереп, ул шулай яза: «Габдулланың атасы Гариф мулла Кышкарда укыганда шәригем[8] улдыгыннан, Габдулланы үзем дә мәхәббәтле күрер идем. Дәрес вакытларында үз алдыма каршы йөзгә-йөз утыра иде. Кайчагында «Мин атаң белән бергә Кышкарда укыган идем, шуның өчен сине яратам» дидегемдә тәбәссем[9] илә көлеп, ак йөзен кызартып, башын аска иеп куя торган иде»[10]. Хәзрәттән шигырь төзелешенең гаруз системасын, поэтик фигуралар (аеруча тәҗнис) ясарга өйрәнә.

Г. Госманов вафат булгач[11], «малы варислар арасында бүленгән булганга»[12] Габдулла яшәргә мәдрәсәгә күчә һәм аның чын-чынлап мөстәкыйль тормышы башлана. Ул анда ун ел гомер кичерә.

---

[1] *«Вакыт»* — Оренбургта алтынчылар һәм эшкуарлар, җәмәгать эшлеклеләре бертуган Мөхәммәдшакир (1857–1914), Мөхәммәдзакир (Дәрдемәнд) (1858–1921) Рәмиевләр наширлегендә һәм язучы, җәмәгать эшлеклесе Фатыйх (Мөхәммәдфатыйх) Кәрими (1870–1937) мөхәррирлегендә 1906–1918 елларда нәшер ителгән көндәлек сәяси һәм әдәби газета. Барлыгы 2308 саны дөнья күргән.

[2] *«Йолдыз»* — 1906 елның 15 гыйнварыннан 1918 елның 21 июненә кадәр Казанда сәяси эшлекле, журналист, нашир, педагог, тел галиме Һади (Әхмәтһади) Максуди (Максудов) (1868–1941) наширлегендә һәм мөхәррирлегендә нәшер ителгән сәяси, иҗтимагый һәм әдәби газета. Аның идарәсе «Болгар» номерларында була. Барлыгы 1900 саны дөнья күргән.

[3] *Әхмәтшаһ Сираҗетдинов* — чыгышы белән Саратов шәһәреннән, рус теле буенча тирән белеме өчен алтын медаль белән бүләкләнгән.

[4] *Карт учитель* — сүз рус теле укытучысы Әхмәтшаһ Сираҗетдинов турында бара.

[5] *Истигъдад* — сәләтлелек, булдыклылык.

[6] *Ифтихар* — горурлык, мактау.

[7] Кариев Г. Габдулла Тукаевның Уральскидагы тормышы... — Б. 101.

[8] *Шәригем* — иптәшем.

[9] *Тәбәссем илә* — елмаю белән.

[10] Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре. Җәмаледдин Вәлиди тарафыннан язылган Тукайның тәрҗемәи хале һәм әшгаре хакында бер мөляхәзә. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — Б. XXIII.

[11] *Г. Госманов вафат булгач* — Галиәсгар Госманов 1900 елның 30 июлендә ашказаны авыруыннан вафат була.

[12] Моради Я. Тукаев Уральскида. Басылды «Г. Гомәрев вә шөрәкясенең» тиҗарәтханәсендә. — Астрахань: Тип. Т-го Д-ма «А. Умеров и Ко», 1913. — Б. 12.

Хәзрәтнең улы Камил[1] 1902 елда Каһирәдән укуын тәмамлап кайткач, Габдулла аңардан гарәп әдәбияты буенча дәресләр ала.

«Габдулла әфәнде мәдрәсәдә вакыт гаять фәкыйрьлек берлә гомер кичерде, — дип яза Г. Кариев. — Аның бар килә торган дахудлары: кыш көне өч бала укытудан, җәй көне хәзрәтнең метрика книгаларын язып алган бер-ике сум акчадан гыйбарәт иде. Хәер инде, картрак шәкертләрне русча да укыткалый иде шикелле. Фәкать бәгъзы бер елларны Гурьевтан аз гына кардәш тиешле[2] — мулламы, йә бер бай бай сәүдәгәрдәнме, киемлекләр, бәгъзән азрак акча да килә иде шикелле»[3].

К. Мотыйгый матбага эшләре оештырып, «гыйльми, әдәби, хикми вә фәнни» «Әлгасрелҗәдит»[4] исемле кулъязма журнал чыгару өчен рөхсәт ала. Анда «Г. Тукайның сатирик хатлары, публицистик мәкаләләре һәм кайбер шигырьләре урнаштырылган. Алар Г. Тукайның беренче әсәрләрен шагыйрь үзе язган хәлендә укырга, моңарчы шулай булырга тиеш дип кенә уйланылган кайбер сүзләрне дөресләргә, Тукай текстларын аныкларга ярдәм итә»[5]. Бу фикер Габдулла белән бергә Уральскида мәдрәсәдә укыган Гали Хикмәтуллин (1883–1984) истәлегендә дә чагылыш тапкан: «Иң ахырдан шул: ник Тукайның кайбер шигырьләрен «төзәтеп» бастырлар икән? Мәсәлән, «Шагыйрь»гә шигыре «Әлгасрелҗәдит»тә: — Бу сүзләрне язып «Әлгасрежәдит»кә, Итәм тәкъдим Нәҗип белән Мәҗиткә», — дигән юллар белән бетә иде[6]. Бу строфаны төшергәннәр. «Өзелгән өмид» шигырендә дә ике юл югалган. Алай итмәскә иде!»[7].

---

[1] *Камил* — Камил Мотыйгулла улы Төхфәтуллин (1883–1941), нашир, журналист, җырчы-артист. Аның турында: Төхфәтуллин Х. К. Камил Мотыйгый: Фәнни-популяр очерк / Х. К. Төхфәтуллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1992. — 80 б.; Вафеев Р. Господин издатель / Р. Вафеев. — Уральск: Полиграфсервис, 2012. — 224 с.; Җиһангирова Г. «Галиҗәнап вә нәзакәтле иде...» (Татарстан Республикасы Милли музее фондларында Камил Мотыйгый архивы материаллары) / Г. Җиһангирова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2012. — № 3–4. — Б. 170–176; Исхаков С. М. Мухамед-Камиль Тухватуллин: малоизвестные факты политической биографии / С. М. Исхаков Җиһангирова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2025. — № 1 (118). — С. 136–148.

[2] *Кардәш тиешле* — Гурьев байлары Әүхәди (?–?) һәм Әхмәди (?–?) Абдуловлар булып, Әүхәди — Г. Тукайның атасы ягыннан булган әбисе Мәргубә (?–?) абыстайның (Мөхәммәтгалим (?–?) мулланың җәмәгате) бертуганы Мөхәммәди (?–?) улы. Әхмәди (?–?) турында исә әлегә мәгълүматыбыз юк.

[3] Кариев Г. Габдулла Тукаевның Уральскидагы тормышы... — Б. 101–102.

[4] *«Әлгасрелҗәдит»* — 1904 елдан Уральски шәһәрендә кулъязма рәвешендә таралган, 1906–1907 елларда Камил Мотыйгый наширлегендә һәм мөхәррирлегендә басмада нәшер ителгән әдәби һәм сәяси журнал. Барлыгы 73 саны дөнья күргән.

[5] Гайнуллин М. Татар телендәге беренче әдәби-политик журнал «Әлгасрел-җәдит» / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 9. — Б. 146.

[6] Г. Тукай бу шигырен М. Ю. Лермонтовның «Г(-ну) Павлову» (1831) шигыреннән файдаланып язган һәм беренче тапкыр «Әлгасрелҗәдит» журналының 1907 елгы 2 нче санында бастырган. Анда бу ике юл бар. Әмма «Габдулла Тукаев шигырьләре, 3 нче дәфтәр» дигән җыентыкның 1909 елда чыккан икенче басмасында алар төшереп калдырылган. Шагыйрьнең ике томлык «Әсәрләр»енең 1 томында (1953) бу юллар бар. Ә аннан соң нәшер ителгән күптомлыкларда (1 т., 1955, 1 т., 1975, 1 т., 1985. 1 т., 2011) тагын юклар.

[7] Хикмәтуллин Г. Тукай турында исемдә калганнар / Г. Хикмәтуллин // Тукай — ядкяр-

К. Мотыйгый «Уралец» типографиясен сатып алгач, Габдулла мәдрәсәне бөтенләй ташлап, хәреф җыючы булып эшли башлый, шәһәрдәге «Казан» миһманханәсендә[1] бер кечкенә бүлмә алып, Казанга киткәнче шунда тора.

Бу хакта Г. Кариев шулай яза: «1905 нче елның ахырларында «Фикер»[2] газетасы чыга башлагач, Габдулла әфәнде «Фикер» матбагасында бишәр сум вазыйфа[3] алып, ике ай набуршчик булып хезмәт итте. Набуршчик вакытында бәгъзы бер нәрсәләрне үзлегеннән төзәтә башлагач, Камил әфәнде аңар 10 сум жалунйә биреп, мөсәххих[4] итеп куйды. Мөсәххих булып торган вакытында «Фикер»гә шигырьләр һәм мәкаләләр яза башлады. Тукаевның иң беренче басылган шигыре «Мужик йокысы»[5] булды»[6].

Г. Тукай «Мөхәррирgә» исемле шигырен язгач, К. Мотыйгый аның хезмәт хакын егерме сум ясый. Ләкин, «Фикер» газетасы чыгудан туктый. Матбаганы Мортаза Гобәйдуллин сатып ала[7]. Берникадәр вакыттан соң ул газетаны чыгару белән шөгыльләнми башлый. Шуннан соң Г. Тукай «Матбага берлә уйнаган бер байга» дигән шигырен яза.

1902–1903 елларда Габдулла укыган мәдрәсәгә Истанбулдан Габделвәли Әмруллаһ (?–?)[8] исемле бер шәкерт килә. Ул аңардан төрек әсәрләре турында шактый мәгълүмат ала. Еллар үткәч, бу турыда журналист, театр һәм әдәбият тәнкыйтьчесе, тәрҗемәче Габдерахман Кәрам (1878–1947) аның сөйләгәннәрен шулай искә ала: «Төрек әдибе ул минем остазым, — дип атый, — ул минем дөньяга карашымны киңәйтте, фикеремне ачты», — дип сөйли торган иде. Шуның тәэсире астында булса кирәк, ул башта әсәрләрен дә төрекчәрәк яза иде»[9]. Шул ук вакытта рус әдәбиятын-

---

ләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 219–220.

[1] *«Казан» миһманханәсе* — Уральски шәһәре бае Мортаза Гобәйдуллин (?–?) 1905 елда ача. Аңа кадәр ул «Коммерческий клуб» (халык телендә аталышы «Каружный клуб») булган.

[2] К. Мотыйгый наширлегендә һәм мөхәррирлегендә әдәби һәм сәяси «Фикер» газетасының беренче саны 1905 елның 26 ноябрендә нәшер ителә.

[3] *Вазифа* — хезмәт хакы.

[4] *Мөсәххих* — корректор.

[5] Рус шагыйре А. В. Кольцовның (1809–1842) «...Что ты спишь, мужичок?» дигән сүзләр белән башланган исемсез шигыреннән (1839) файдаланып язылган.

[6] Кариев Г. Габдулла Тукаевның Уральскидагы тормышы... — Б. 103–104.

[7] 1907 елның февралендә, губернатор фәрманы белән, К. Мотыйгыйдан наширлек һәм мөхәррирлек хокуклары алына. Шул вакытта миллионер Мортаза Гобәйдуллин (?–?) типографияне һәм «Тәрәккый» нәшриятен бөтен газета-журналлары белән арендага алырга ризалыгын әйтеп тәкъдим ясый. Яңа мөхәррир итеп Вәлиулла Хәмидуллин (?–?) билгеләнә. Озакламый, бу эшнең чыгымы бик зур, дигән сылтау белән, басмаларны чыгару туктатыла. «Фикер» газетасының соңгы саны 1907 елның 13 маенда чыга.

[8] *Габделвәли Әмруллаһ (?–?)* — Истанбул университетында укыган вакытта солтанга каршы хилаф хәрәкәтләрдә катнашканы өчен эзәрлекләүләрдән качып Россиягә чыга һәм Уральски шәһәренә килеп юлыга. Анда ул Г. Тукай белән таныша һәм алар бик нык дуслашып китәләр. Иранда ихтилал башлангач, шунда китә.

[9] Кәрам Г. Тукай турында исемдә калганнар / Г. Кәрам // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда /

нан һәм А. С. Пушкинның (1799–1837) һәм М. Ю. Лермонтов (1814–1841) әсәрләрен укый.

Шул вакытларда Казаннан «Матбагаи Шәрәф»[1] хуҗаларыннан Г. Тукайга аның «Фикер»дә, «Әлгасрелҗәдит»тә басылган шигырьләрен мәҗмуга[2] рәвешендә бастырырга сорап, хат язалар.

Оренбургтагы «Вакыт» газетасы идарәсеннән дә Г. Тукайны эшкә чакырып хат килә[3].

Г. Тукай шәһәрдә уздырылган төрле мәдәни чараларда да катнаша. Мәсәлән, бер кыш көне «Казан» миһманханәсендә русларның ниндидер бер кичәсе була. Ул Хәкимҗан[4] исемле берәү белән хәерче киемнәре киеп, үзе аңа карап «Теләнче» исемле шигырен укый.

К. Мотыйгый Уральскида «Яңа тормыш»[5] исемле газета чыгаруны оештыру эшләре белән шөгыльләнә башлый. Пайчылары күрсәтелгән (Г. Тукаев — 100 сум) шартнамәнең[6] 1907 елның 20 июлендә төзелүенә нигезләнеп, профессор И. Нуруллин шулай яза: «Димәк, 1907 елның июль ахырында әле Тукайда Казанга бөтенләйгә күчеп китү (дөресрәге, әйләнеп кайту) фикере урнашып җитмәгән. Ул гына да

Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 399.

[1] *«Матбагаи Шәрәф»* — бертуган Шәһеретдин (1877–1938), Борһан (1883–1942), Гыйльметдин (1885–1942) Шәрәфләр 1906 елда «Матбагаи Шәрәф» дигән типография ачалар һәм ул төрле исемнәр астында һәм төрле кешеләр җаваплылыгында, чынлыкта исә Г. Шәрәф җитәкчелегендә, 1918 елга кадәр эшли.

[2] *Мәҗмуга* — җыентык.

[3] Бу вакыйганы Оренбург сәүдәгәре, җәмәгать эшлеклесе, иганәче Әхмәт Хөсәенев (1837–1906) тарафыннан тәрбиягә алып үстерелгән һәм соңыннан Казанда 1908 ел башында «Китап» исемле ширкәт төзегән Габдерахман Дәүләтшин (?–?) да белгән булса кирәк. Чөнки шагыйрь шул ук елның 9 июнендә аңа юллаган хатында болай яза: «Ошбу көннәрдә Оренбургка хат яздым. Анда барсам, баргач та акчаңызны йибәрермен...». Күренгәнчә, Г. Тукай ул чакыруга башта уңай җавап биргәнгә охшый. Әмма ул вакытларда Серноводскийда дәваланучы дусты язучы, әдәбият тәнкыйтьчесе Фатыйх Әмирханга (1886–1926) 23 июньдә язган хатында исә бу хосуста киңәш бирүен үтенә: «...Оренбургка Фатыйх Кәримев чакырган иде. Анда барсам, бәлки, үземә мөгайян эш булуы һәм серьезный кешеләр тирәсе файдалы булыр иде, дим. Нишлим? Барыйм микән? Монда «Әл-ислах» ходка китсә, көлке журналы да чыкса, үземнең кальбән сөйгән гәзитә вә идеямә хезмәт итәр идем. Ләкин бу да бәгыйд. Шушы минем кайгым тугърысында бер-ике юл языңыз әле...». Ф. Әмирхан хатны алган, әлбәттә. Бу хакта ул «Авырулар галәмендә» дигән язмасында телгә ала. Ничек кенә булмасын, һәрхәлдә, Г. Тукай Оренбургка бармый һәм аңа аннан башка чакыру да килми.

[4] *Хәкимҗан* — язучы һәм әдәбият галиме Мөхәммәт Мәһдиевнең (1903–1995) мәгълүматына күрә, Хәкимҗан Йосыпов чыгышы белән хәзерге Татарстан Республикасы Арча районы Иске Кишет авылыннан.

[5] *«Яңа тормыш»* — «Фикер» газетасының дәвамы буларак, 1907 елның ноябреннән 1908 елның мартына кадәр Уральск шәһәрендә татар телендә нәшер ителгән атналык газета. Мөхәррире Мөхәммәтгали Мусин була.

[6] Аның факсимилесен кара: Гайнуллин М. Татар телендәге беренче әдәби-политик журнал «Әлгасрел-җәдит»... — Б. 150.

түгел, «Яңа тормыш» газетасы чыга башласа, солдатка каралгач, (әгәр алынмаса), яңадан әйләнеп кайтырга да нияте булган»[1]. Ләкин «өзелеп сагынып та, Казанга кайта алмый йөдәгән, әмма күңеле белән мең мәртәбә кайткан шагыйрь тойгыларының гәүдәләнеше»[2] инде аның «Пар ат»[3] шигырендә ачык чагылыш таба.

Г. Тукай 1907 елның 30 декабрендә Казаннан Уральскига Г. Кариевка язган хатында үзенең шатлыклы тойгыларын шулай белдерә: «Мин хәзер Казанда инде. Уральскида вакытта шуны сөйли-сөйли авыз суларым кибеп бетдеге вә шунда бару хакында шигырьләр («Пар ат» — *Р. И.*) яздыкым Казанда инде»[4].

Шул ук вакытта үзе пай керткән «Яңа тормыш» газетасын да сарказм белән искә алып, шулай яза: «Әйе, Уральскидә берничә сабый балалар тарафыннан надан вә җаһиланә чыгарылган «Яңа тормыш» монда килеп тора. Мәрхүмнәр! — дим дә куям»[5].

Шагыйрьнең Җаектагы дусты, соңыннан приказчик булып эшләгән Рәхмәтулла Хәйруллин (?–?) «Тукайның Казанга кайтырга акчасы юк иде. Без, приказчиклар — мин, Габделгани Гобәев, Григорий Трофимович Курушкин, Хикмәтҗан Бариев һәм Габдулла Исхаковлар — үзара акча җыйнап, Тукайны Казанга озаттык»[6], — дип, яза. Г. Кариев истәлегендә башка төрле мәгълүмат укыйбыз: «Аның кайтырга акчасы юк иде. Аңа атасыннанмы, белмим кемнәндер, 100 сумнар чамасы мирас калган икән, шуны бер писарь берлә хлапатать итеп, Казанга килер алдыннан алып, шул акча[7] берлә үзенең сөйгән Казанына килде».

III

Г. Тукай Уральскида шагыйрь, публицист, журналист булып җитешә. Аның исеме Россиянең башка төбәкләрендә дә шактый ук таныла башлый. Мәсәлән, 1906 елда «Таң йолдызы»[8] газетасы мөхәррире булган Сәгыйть Рәмиев (1880–1926): «Бик исемдә, «Царь-голод» тәрҗемәсен[9] безгә Габдулла Тукаев дигән кеше йибәргән

---

[1] Нуруллин И. Туган якларга таба... / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1975. — 25 апр.

[2] Нуруллин И. Туган якларга таба...

[3] Тукаев Г. Пар ат // Фикер. — 1907. — 6 май.

[4] Габдулла Кариевкә // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 81.

[5] Габдулла Кариевкә... — Б. 81.

[6] Рәхмәтулла Хәйрулла улы Хәйруллинның Габдулла Тукай турында истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 133.

[7] Бәлки, ул үзендә булган шул 100 сумны «Яңа тормыш» дигән газета чыгару өчен пайчы буларак тапшыргандыр.

[8] *«Таң йолдызы»* — татар эсерлары — «Таңчылар» оешмасы органы. 1906 елның 18 маеннан 16 ноябренә кадәр Казанда татар телендә атнага 2–3 тапкыр нәшер ителә, барысы 65 саны дөнья күрә. Нашире — Г. Пүтиләков, аннары — Ф. Туктаров, 19 июньнән С. Рәмиев, фактик мөхәррире — Г. Исхакый (1878–1954).

[9] *«Царь-голод» тәрҗемәсен...* — академик А. Н. Бахның (1857–1946) «Царь-голод. Экономические очерки» (1883) исемле китабының тәрҗемәсе.

иде. Һәм ул безгә шигырьләр дә яза, шигырьләрен газетамызга без бик яратып дәреҗ итә[1] идек»[2].

Уральскида нәшер ителә торган татарча басмаларны даими рәвештә күзәтеп барган Галиәсгар Камал (1879–1933) шулай яза.: «Ул чакларда яңа темаларда, бик саф булмаса да, татарча язылган шигырьләр булмаганлыктан, Тукайның шигырьләре бик тиз күзгә бәрелде. Мин шул килгән газет һәм журналлардан Тукайның язган шигырьләрен эзәрләп барып, укый башладым»[3].

Танылган язучы, драматург, тәнкыйтьче Фатих Әмирхан (1886–1926) аның белән беренче тапкыр күрешкәндә: «Бу фамилия миңа «Әлгасрелҗәдит» журналында чыккан кайбер шигырьләре аркылы таныш иде»[4], — ди.

Нашир, «Матбагаи Шәрәф» типографиясен оештыручыларның берсе һәм аның җитәкчесе Гыйльметдин Шәрәф (1885–1942) шагыйрь белән 1907 елда хат аша танышуын яза: «Без шигырьләрене кабул итәмез. Бу көндә «Беренче, икенче «Тукаев шигырьләре»[5] исемендә йөри торган шигырьләрене безгә йибәрә. Мәҗмугаларын йибәреп, берәр ай чамасы үткәч (5 июль, 1907 нче сәнәдә), Габдулла әфәнде безгә «Шүрәле» шигырен йибәрә һәм хатында: «Тарафыңызга тагы да «Шүрәле» вә «Тәрбиятел әтфаль»гә сәрләүхәле[6] шигырьләремне күндерәм. Шуларны «Китмибез!» вә «Бездә истигъдад[7] бар»[8] шигырьләре белән бергә рисаләнең[9] башына куярсыз. «Кечкенә генә бер көйле хикәя» (бу әсәр тиздән матбугатыбызда чыкса кирәк) сәрләүхәле шигырь басылмый калса да зарар итмәс зан итәм[10]», — дип яза. (Буңа караганда «Шүрәле»не шагыйрь 1907 нче сәнә, июньнәрдә язган була.)»[11].

Татар теле һәм әдәбияты галиме, педагог, тарихчы, публицист, җәмәгать эшлеклесе Җәмал Вәлиди (1887–1932) «Габдулла әфәндене мин элек «Нур»[12] да күрдем.

---

[1] *Дәреҗ итә* — бастыра.

[2] Рәмиев С. Икенче апрель көне / С. Рәмиев // Ил. — 1914. — 2 апр.

[3] Камал Г. Габудлла Тукай турында истәлек // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 295.

[4] Әмирхан Ф. Тукай тугрысында искә төшкәннәр / Ф. Әмирхан // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 225.

[5] *«Беренче, икенче «Тукаев шигырьләре»...* — «Г. Тукаев шигырьләре» исеме белән чыккан ике җыентык. Беренчесе «Шигырьләр көтепханәсе»ннән «3 нче дәфтәр» (1907, ноябрь), икенчесе «4 нче дәфтәр» (1908, январь) дип билгеләнгән.

[6] *Сәрләүхәле* — исемле.

[7] *Истигъдад* — булдыклылык.

[8] Г. Тукайның «Юаныч» дигән шигыре күздә тотыла.

[9] *Рисаләнең* — әсәрнең.

[10] *Зан итәм* — уйлыйм.

[11] Шәрәф Г. Тукай тугрысында истә калганнар / Г. Шәрәф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 265–266.

[12] *«Нур»* — 1905–1914 елларда Петербургта башта Гатаулла Баязитов (1846–1911), 1911 елдан аның улы Сафа (Мөхәммәтсафа) Баязитов (1885–1937 елдан соң) тарафыннан нәшер ителгән әдәбият һәм мәгариф, дөнья яңалыкларын һәм заман ихтыяҗларын яктырткан газе-

Ләкин аның чынлап танылуы «Әлгасрелҗәдит» иләдер. Аның «Әлгасрелҗәдит»тә чыккан элек шигырьләре укымыш вә уйганмыш халкымызның чын шагыйрьдән көттеге бер тарыз[1] тәфәккер[2] вә ифадә[3] иде»[4], — дип яза.

Г. Тукай Казанга 1907 елның көзендә кайта. Кызганыч ки, пароходта угрылар аның юл кәрзинен урлыйлар. Ул иң әүвәл «Болгар»[5] номерларында урнашкан «Йолдыз» газетасы редакциясенә килә. Шунда Г. Камал белән күрешә, аның хөрмәтенә кичке аш мәҗлесе оештырыла. Икенче көнне номерлар хуҗасы белән сөйләшеп, айлыгы тугыз сумга 40 нчы бүлмәне аның өчен алып куялар.

Г. Тукайның Казанга кайту хәбәре тиз арада шәһәргә таралып өлгерә. Аның белән күрешергә китапчылар, әдипләр, яшьләр редакциягә килә башлый.

Сентябрь ахырларында солдатка каралу өчен туган ягына кайтып китә. Ул «Олы Мәнгәрдә урнашып, берничә көн тора. Авыл ул вакытта волость үзәге була, ләкин хәрби-медицина комиссиясен яшьләр Олы Әтнәдә үткәннәр. Олы Мәнгәрдә Г. Тукай Хәкимов Вәли (Чәпәли Вәлие) (?–?) йортына төшә. Бу очраклы хәл булмый, чөнки Вәлинең анасы Мәчтүрә апа элек тә вак-төяк сату эшләре белән Уральск шәһәренә барып йөри торган булган. Аларның Тукай белән танышлыгы Уральск шәһәрендә үк башланган»[6].

Шул елның ноябрь айларында чыга башлаган «Әхбар»[7] газетасына хезмәттәшлек итәргә Г. Тукайны да чакыралар. Башта риза булса да, башка эшкә керүен сәбәп итеп, аннан баш тарта. Чөнки ул шул вакытта Габдерахман Дәүләтшин (?–?) тарафыннан гамәлгә куелган «Китап»[8] исемендә нәшриятка экспедитор[1] булып эшли

та. Сүз Г. Тукайның бу газетаның 1905 елгы 6 декабрь санында басылган «Шималь яктан чыгып бәркъ, орды бер нур» дигән юл белән башланган шигыре турында бара.

[1] *Тарыз* — рәвеш, ысул, тәртип.

[2] *Тәфәккер* — фикерләү.

[3] *Ифадә* — аңлату.

[4] Җәләй. Габдулла Тукаев // Вакыт. — 1913. — 6 апр.

[5] *«Болгар»* — Казанда Евангелистлар һәм Мәскәү (хәзерге Татарстан һәм Мәскәү) урамнары чатында кунакханә (№ 17/59). П. П. Романов проекты буенча 1866 елда беренче гильдия сәүдәгәре, нәселдән шәрәфле гражданин Ибраһим Аппаков (1821–1885) табыш китерү йорты буларак төзеттерә. Аны 1897 елда Әхмәт Хөсәенов (1837–1906) И. Апаковның кызы Бибимәрьямбанудан (1866–?) сатып ала. 1906 елда сәүдәгәр Фәтхулла Әхмәдуллин (?–?) аның бер өлешен арендалап, кунакханә ача. 1907 елда Мөхәммәтрәхим Казаков (1874–1937) аңардан кунакханәне сатып ала. 1910 елның 1 декабреннән «Болгар» номерлары бертуган Мөхәммәтша (?–?) һәм Гарәпша (?–?) Рамазановлар идарәсенә күчә. Г. Тукай анда (төрле бүлмәләрдә, соңгысы 40 нчы), башка урыннарда торып алгалаганын исәпләмәгәндә, 1907 елның көзеннән 1912 елың 12 нче декабренә кадәр яши. Кунакханә 2008 елның 28 сентябрендә тулысынча сүттерелеп, урынына шуңа охшашлы бина корылды.

[6] Әхмәтҗанов М. Шагыйрь эзләре / М. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 апр.

[7] *«Әхбар»* — Харис Фәйзи (1870–1933), журналист, әдәби тәнкыйтьче Борһан Шәрәф (1883–1942) наширлегендә һәм мөхәррирлегендә 1907–1908 елларда Казанда нәшер ителгән сәяси, әдәби, тиҗари татарча газета. Аның идарәсе «Болгар» номерларында урнашкан була. Барлыгы 85 саны дөнья күргән.

[8] *«Китап»* — Габдерахман Дәүләтшин (?–?) җитәкчелегендә Казанда 1908 ел башында оештырылган китап бастыру һәм сату ширкәте. Г. Дәүләтшин «Хөсәения» мәдрәсәсендә рус

башлый. Әүвәл нәшрият конторасы урнашкан «Московский номерлар»га[2], бер айдан соң «Уральский подворье»га[3] күчә һәм шул контора бүлмәсендә яши. Нәшер ителә торган материалларның корректураларын карый, китапларны әзерләп, посылкаларны тегеп почтага илтә, Казанда китап белән сәүдә итүчеләргә илтеп тапшыра.

«Китап» нәшрияты 1908 елның көзендә эштән туктагач, Г. Тукай янә «Болгар» номерларына күчә.

1908 елның август башында «Яшен»[4] журналы нәшер ителә башлый. Г. Тукай аның беренче саныннан ахыргысына кадәр актив язышучыларның берсе була.

Шул вакытларда Казандагы Никитин циркында[5] көрәшүчеләр арасында төрек милләтеннән булган Карәхмәт (?–?) исемле бер пәһлеванның батырларны җиңеп, Печән базары халкын шаулату вакыйгасы Г. Тукайга «Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш»[6] исемле күләмле әсәрен язарга этәргеч бирә.

Г. Тукай «Шәрекъ клубы»[7] белән дә тыгыз хезмәттәшлек итә. Анда 1910 елның 15 апрелендә «Халык әдәбияты» дигән лекция укый. Бу хакта шагыйрь үзе болай аңлата: «Көннәрдә бер көн бер иптәшемә уйнап кына: «Мин халык әдәбияты тугрысында лекция укыйм», — дип әйткән идем. Ул, шуңар ышанып, Тукаев лекция укыячак икән дип, мөгътәбәр гәзитәләрнең берсенә язып та өлгергән». Дөрестән дә, «Йолдыз» газетасының 1910 елгы 8 апрель санында: «Лекция. Ошбу тиз арада «Шәрекъ клубы» залында Габдулла әфәнде Тукаев халык әдәбияты тугрысында лекция укыячак» дигән белдерү басылып чыга.

Әлеге вакыйганың шаһите булган, «Шәрекъ клубы»ның халык уен кораллары оркестрында мандолинада уйнаган, Җәлал Мәҗитов (?–?) бу хакта болай искә ала:

теле һәм әдәбиятын укыткан, аның Д. Таждаров псевдонимы белән «Яшь хатын» дигән драма язуы да билгеле.

[1] Бу хакта ул Уральскидагы апасы Газизә Госмановага Казаннан 1908 елның 27 мартта язган хатында болай ди: «Без хәзер Әхмәт байның угылы илә бергә «Китап» нәшрияты исемле бер ширкәт ясадык... 40 тәңкә айга жалуние бирәләр».

[2] *«Московский номерлар»* — «Апанаевское подворье» буларак кунакханә тибындагы өч катлы кирпеч бина XX гасыр башында беренче гильдия сәүдәгәре Мөхәммәтйосыф Апанаев (1833–1903) тарафыннан төзеттерелгән. Аның вафатыннан соң улы Габдулла (1873–1937) карамагына күчә. Урнашкан урам исеменә нисбәтле ул мосафирханә шулай аталып йөртелгән.

[3] *«Уральские подворье»* — дөресе «Казанское подворье» аталышында Мәскәү урамында, Печән базары тирәсендәге Рамазановларның берничә арзанлы номерлары.

[4] *«Яшен»* — Казанда драматург, татар драматургиясенә һәм театрына нигез салучыларның берсе Галиәсгар Камал (1879–1933) наширлегендә һәм мөхәррирлегендә 1908–1909 елларда 15 көндә бер тапкыр нәшер ителгән сатирик журнал. Барлыгы ун саны дөнья күргән.

[5] *Никитин циркы* — рус цирк артистлары һәм цирк хуҗалары бертуган Дмитрий (1835–1918), Аким (1843–1917), Петр (1846–1921) Александрович Никитиннар үз акчаларына Мунча күле урынына төзеттерелгән агач биналы цирк рәсми рәвештә 1890 елның 20 маенда ачылган. Татарлар аны *«Микитин»*, ә циркны *«ат кәмите»* дип йөрткәннәр.

[6] Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш. 7 нче дәфтәр. Габдулла Тукаев асәре. — Лито-типогр. И. Н. Харитонова Казань, собст. дом, 1908. — 22 б.

[7] Аның тарихы турында: Миңнуллин Ж. Шәрык клубы: тарихи очерк / Ж. Миңнуллин. — Татар. кит. нәшр., 2013. — 95 б.

«Йомшак кына аваз белән җылы гына җөмләләр белән башланган бу лекция бара-бара эзгә төшә һәм Г. Тукай үзе дә (су коеныр алдыннан чиркәнеч алган кеше кебек) иркенләп сулу ала һәм сөйли торган сүзен киңәйткәннән-киңәйтә бара. Халык лекцияне бик яратып тыңлый һәм ахырында лекциядән бик риза булып таралалар»[1].

Татар теле һәм фольклор галиме Хуҗа Бәдигый (1887–1940) шулай ук бу лекцияне тыңлаган кешеләрнең берсе. Хосусан, ул үзенең истәлегендә: «Халык шыгрым тулы иде. Теоретик материал күп булмаса да, лекция миңа бик ошады, Тукай үзенең лекциясендә, хәзерге күзлектән караганда да, халык әдәбиятының (фольклорның) эчтәлеген яхшы ук дөрес билгеләп бирде»[2], — дип яза.

Бу лекция шул ук елда Казанда «Сабах» көтепханәсе тарафыннан И. Н. Харитонов (1859–1927) матбагасында аерым китап итеп нәшер ителә[3], икенче басмасы 1912 елда дөнья күрә. Аннан соң ул Ж. Вәлиди тарафыннан төзеп, 1914 елда Казанда «Мәгариф»[4] көтепханәсе басмасында нәшер ителгән «Габдулла Тукай мәҗмугаи гаи асаре» дигән китапта урнаштырыла, шагыйрь «Әсәрләр»енең күптомлыкларына кертелә.

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәгендә Г. Тукай фондында әнә шул лекцияне тыңларга керү өчен билет саклана[5]. Аны шагыйрьнең замандашы Габделбарый Рәхмәтуллин (1887–1972)[6] исемле кеше 1956 елда Институтка тапшырган.

Г. Рәхмәтуллинның «Шәрекъ клубы»на мәгълүм лекцияне тыңларга баруы очраклы гына булганга охшамый. Чөнки ул үзе дә каләм тибрәткән, аның кайбер шигырьләре «Ялт-Йолт»[7] журналы, «Йолдыз» газетасында дөнья күргән. Димәк, ул Казанның шул чордагы әдәби-мәдәни тормышында турыдан-туры катнашып яшәгән.

---

[1] Габдулла Тукай турында Җәлал Мәҗитов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 459.

[2] Бәдигый Х. Бөек халык шагыйре Г. Тукай турында исемдә калганнар / Х. Бәдигый // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 313.

[3] Тукаев Г. Халык әдәбияты. Нашире: «Сабах» көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1910. — 43 б.

[4] *«Мәгариф»* — бертуган Шәрәфләрнең шул исемдәге китап белән сәүдә итү ширкәте нигезендә Казанда 1906 елда оештырылган «Камалетдинов вә шөрякәсе» дигән нәшрият һәм китап сәүдәсе ширкәте. Башлаучысы — Галиәсгар Камал, иптәшләре — Мөхетдин Хафизетдин улы Корбангалиев (1873–1941), Мөхәммәтәмин Мостафин (?–?), Мөхәммәтрәхим Хәнәфи (?–?), һәм башкалар. 1907 елның 22 июнендә аның җитәкчесе итеп М. М. Мостафинны сайлыйлар.

[5] Беренче тапкыр матбугатта безнең тарафтан игълан ителде: Исламов Р. Лекциягә билет. Ул нинди сер саклый? / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2011. — 26 нояб.

[6] Аның турында тулырак: Исламов Р. Ул Тукай лекциясен тыңлаган / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2014. — 11 июнь.

[7] *«Ялт-йолт»* — 1910–1918 елларда Казанда нашире һәм мөхәррире Әхмәт (Әхмәтзәки) Урманчиев (1889–1922) булган, 15 көндә бер чыга торган әдәби, фәнни һәм сәяси журнал. Аның идарәсе «Болгар» номерларында урнашкан була. Барлыгы 123 саны дөнья күргән.

Билетның үзенә килгәндә исә, анда гарәп хәрефләрендә типография ысулы белән мондый сүзләр бастырылган: «Билет номер 36. «Шәрекъ клубы»на лекция тыңларга керү өчен. 10 тиен».

Әлеге лекциянең, күрәсең, «Шәрекъ клубы»нда үткәрелгән башка мәдәни чаралар кебек үк, түләүле булу турында «Йолдыз» газетасының 1910 елгы 15 апрель санында басылган тагын бер игъланда күрергә мөмкин: «Бүген, пәнҗешәмбе, 15 апрель, кич 9 сәгатьтә «Шәрекъ клубы»нда Габдулла әфәнде Тукаев халык әдәбияты турында лекция укыячак. Билет бәясе 30 тиеннән 15 тиенгә кадәр».

Шәрекъ клубында шагыйрь элегрәк тә чыгышлар ясаганлыгы билгеле. Мәсәлән, Дәүләт Сафинның (?–?) истәлегендә шундый мәгълүмат табарга мөмкин: «1908 елда «Шәрекъ клубы»нда бер кичәдә шагыйрьнең «Безне урынсыз яманлыйлар» исемле шигырен укыячагы игълан ителде. «Мөхәммәдия» шәкертләренең байтагысы минем белән монда бар иде. Халык шагыйрьнең чыгышын түземсезлек белән көтеп алды. Номерларны әйтеп торучы Г. Тукай номерын әйткәннең соңында да, шагыйрь кыюсызлыгыннан булырга кирәк, кыстатып кына чыкты. Язылган шигырьне кулына тоткан килеш ярым күңелдән, ярым карап шактый көчле тавыш белән укыды»[1].

Шул вакытларда Казан мәдрәсәләренең берсендә география фәне укыткан, булачак педагог һәм тел галиме Закир Шакиров та (1881–1968) үзенең истәлегендә: «Кабан күленә каршы бинада, «Шәрекъ» клубында, Тукайның халык әдәбияты турында лекциясе булды»[2], — дип, бинаның төгәл урынын күрсәтә.

Аңлашылганча, Г. Тукай үзенең мәгълүм лекциясен, күп чыганакларда ялгыш язылганча, «Шәрекъ клубы»ның Евангелистовский (хәзер Татарстан урамы, 8 йорт) урамындагы бинасында түгел, ә Кабан күле буендагы Х. Сабитов өендә урнашкан вакытта укыган.

Димәк, әлеге билет халык шагыйренең тормыш юлын һәм аның әдәби эшчәнлеген өйрәнүдә өстәмә кыйммәтле документларның берсе булып тора.

IV

Истәлекләрдән күренгәнчә, Г. Тукай Уральскида яшәгәндә үк төрле төбәкләргә баргалаган. Мәсәлән, хәзерге Оренбург өлкәсе, Бурaнный районы, Линевка авылында татар теле укытучысы Зәкәрия Әхмәрев (?–?) 1953 елның 12 мартында язучы Әхмәт Фәйзигә (1903–1958) юллаган хатында булачак шагыйрьнең җәй көне Самышев Зәйнулла (?–?) исемле сабакташы белән кунакка кайтып йөрүен хәбәр итә. Алай гына да түгел, алар анда бергәләп фотога да төшкәннәр.

К. Хисаметдинов истәлегеннән күренгәнчә, алар бергәләп Дәвана, Льбищин якларында унбиш көн йөреп кайткannар[3].

---

[1] Сафин Д. Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукай турында минем истәлекләр / Д. Сафин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 405.

[2] Шакиров З. Мин география укытканда / З. Шакиров // Тукай Башкортостанда / Төз., баш һүз, аңл. С. Сафуанов. — Өфө: Башкорт. кит. нәшр., 1966. — Б. 35.

[3] Хисаметдинов К. Күрс. хезм. — Б. 185–187.

Г. Тукай Уральскидан Казанга күченеп кайткач яшәгән дәверендә берничә тапкыр сәфәрдә булып ала. Аерым алганда, ул 1908 елда Г. Камал белән Мәкәржә[1] ярминкәсенә бара. Алар анда Тимерша Соловьевның (1875–1947) «Двухсветная» кунакханәсендә яшиләр. Г. Кариев үзенең истәлегендә шулай яза: «Шулай йөри торгач, беркөнне «Двухсветная» хуҗасы Тимерша әфәнде Соловьев (белмим, ни өчендер) бездән, кечкенә генә пианина куяр өчен ясаган сәхнәсенә чыгып, төрле милли шигырьләр укуымызны үтенде. Без, яшь күңелләр, һич игътиразсыз[2] (мәрхүм шагыйремез Тукай да шунда) аның сүзен кабул итеп, мәгълүм сәхнәгә менеп, «Бәхилләшү» шигырене: «Караңгы икән көнемез, күрмәс икән күземез», — дип вә башка шундый күңел уйгата торган шигырьләрне кайсын «Беренче сада», бәгъзысын «Икенче сада»[3] көенә (ул вакытларда садалар мудада иде) җырлап төштек. Пәрәмәч ашаучы агай-энеләр безнең җырлавымызны бик яратып, кайсы: «Афәрин! Яшәңез!» — дигән тавыш вә алкышлар берлә безне каршы алдылар. Кунакларның безнең җырлавымызны шулкадәр яратып кул чабуларына Тимерша әфәнденең үзенең дә бик кәефе килгән иде. Ул, безнең янга килеп, барымызның да кулларымызны кысып, рәхмәт укып чыкты һәм барымызны да бер бүлмәгә алып кереп, пилмән берлә безне кунак итте. Ул һаман безнең җырлавымызны әллә нинди бер байның да хушына киткәнен сөйләп, безнең күңелне күтәрә һәм моннан берничә еллар мөкаддәм[4] Галиәсгар әфәнде Камал җәнапләренең дә шул ук без җырлаган сәхнәдә әллә нинди халык җырлары җырлаганын, аны әллә нинди көлкеләр берлә болгатып, безнең кәефне табарга тырыша иде.

Тимерша әфәнде, безнең «Двухсветная»да җырлаганымызны белсеннәр өчен, парадный тәрәзәсенә: «Милли шигырьләр укыла, халык җырлары җырлана» дип, бер кечкенә генә плакат та элеп куйды. Безнең эшләр шәбәйде. Икенче көнне инде ул безнең барымыз өчен дә алты данә кызыл, бер данә зәңгәр фәсләр алдырган иде...

...Габдулла әфәнде Тукай, җырлаган вакытта, безнең алда халыкка арты, безгә алды берлә, капельмейстер[5] шикелле, куллары берлә болгап торадыр иде... Шулай эшләр яхшы гына барганда, гөнаһ шомлыгына каршы, әллә кайдан бер гармунчы мишәр[6] килеп чыкты.

---

[1] *Мәкәржә* — Түбән Новгород шәһәре янындагы Макарьевода ел саен июль-август айларында үткәрелә торган ярминкә. XVI гасыр урталарында Иделнең сулъяк ярындагы Макарьев монастыре (хәзерге Түбән Новгород өлкәсе, Лысково районы, Макарьево поселогы) янында барлыкка килгән, 1819 елда Түбән Новгород каршындагы үзәнлеккә күчерелгән. Анда Россиянең барлык шәһәрләреннән дә диярлек һәм чит илләрдән сәүдәгәрләр үзләренең товарлары белән сату иткәннәр. Мәкәржә ярминкәсе Октябрь түнтәрелешеннән соң да бераз эшли һәм 1929 елда бөтенләй туктатыла.

[2] *Игътиразсыз* — бәхәссез, каршылыксыз.

[3] *Сада* — аваз, тавыш.

[4] *Мөкаәддәм* — элек, борын.

[5] *Капельмейстер* — дирижер.

[6] Сүз Мирфәйз Бабажанов (1867–1943) турында бара.

Ул гармунчы мишәр дә Тукайның капельмейстерлыгы тәхетендә без җырлаган сәхнәгә менеп, гармунны әйттерә, үзе уйнаганда, хатыннар тавышы берлә[1] мишәрчә әллә нинди урам җырлары җырлый башлады. Бу мишәрнең һөнәре халыкка тагы да охшады булырга кирәк: халык шатлыгыннан урынында тора алмыйча, төрлечә үзенең шатланганын изһар итәргә[2] тотынды. Ни эшләргә белми, кул чабулар кирәкме, урындыклар белән дөбердәтүләр кирәкме, хасыйл[3], бөтен «Двухсветная» ду куба иде. Бу мишәр гармунчы безгә караганда ун өлеш артык муаффәкыять[4] казанды...

Бу гармунчыны халык шулкадәр яраткач, Тимерша әфәнде дә аны Мәкәржә буена җырларга алды...

Шуннан берничә еллар үткәч, мин Тукайдан Мәкәржәдә капельмейстер булып куллар болгатуының мәгънәсен сорый идем. Ул аңар бер борчылып, бер кызарып: «Калдыр әле шуларны», — дип, сүзне тиз генә икенчегә бора иде.

Мәрхүм Тукайның Мәкәржәдә булуы беренче һәм актыгы булды»[5].

Журналист, «Әлислах»[6] газетасының рәсми нашире һәм мөхәррире, укытучы, Г. Тукайның замандашы, иң якын дусларыннан берсе Вафа (Әхмәтвафа) Бәхтияров (1881–1960) бу хакта менә нәрсә ди: «Тукай үзенең тормышында кайбер хаталарын искә төшереп, шул хата эшләре өчен үкенә торган иде. Иң зур хаталарыннан берсе итеп Нижний (Горький) ярминкәсенә (Г. Камал белән бергә) барып «Сәйяр» труппасына кушылып, «Двухсветная» гостиницасының залында бөтен илдән җыелган купецлар, сәүдәгәрләр каршына чыгып үзенең шигырьләрен укуын күрсәтә иде <...>»[7].

***

Беренче гильдия сәүдәгәр, нәселдән күчмә шәрәфле граждан, иганәче Хәсән Акчурин (1866–1916) 1908 елда Г. Тукайны Саратов губернасындагы Гурьевкадагы үзенең фабрикасына кунакка чакыра. Оештыру эшләрен Казандагы сәүдәгәр Бәд-

---

[1] *Хатыннар тавышы берлә* — андый тавыш контртенор дип атала. Бу хакта үзе күреп, үзе ишеткән язучы А. Расих та яза: «Мирфәйзә кулына кечкенә генә кыңгыраулы гармунын ала һәм шунда уйнап җырлый башлый. Мин аптырап калам. Әлбәттә, аның матур тавыш белән җырлавыннан түгел, ә шундый олы бәдәнле, үгездәй таза агайның хатын-кызларныкы кебек чәрелдек тавыш чыгаруыннан»: Расих А. Ишан оныгы: Роман-истәлек, беренче китап / А. Расих. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — Б. 118.

[2] *Изһар итәргә* — белдерергә, күрсәтергә.

[3] *Хасыйл* — нәтиҗә.

[4] *Муаффәкыять* — уңыш.

[5] Кариев Г. Тукай Мәкәржәдә / Г. Кариев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 671–672.

[6] *«Әл-ислах»* — демократик яшьләр һәм алдынгы шәкертләрнең басма органы булган газета (рәсми рәвештә 1907 елның 3 октябрендә чыга башлый) идарәсе әүвәлге урнашкан «Болгар» кунакханәсеннән 1908 елның 2 мартында Екатеринински (хәзерге Тукай, 63) урамындагы уртакул сәүдәгәр Габделшәкүр Апаков (1860–1923) өенә күчерелә. Газета, матди кыенлыклар аркасында, 1909 елның 22 июлендә чыгудан туктый.

[7] Бәхтияров В. Тукай турында кайбер истәлекләр / В. Бәхтияров // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 383.

ретдин Апанаевка (1867–1937 дән соң) тапшыра. Бу вакыйганы Хәбиберахман Зәбири (1881–1942) шулай тасвирлый: «Аның юлына бер йөз сум расхут тотарга кушып, миңа хат килде. Ул бу чакыруны кабул итте, өсте-башы рәтле булсын өчен хәзер киемнәр магазиныннан труйка кастүм, яңа батинка, оекбашлар, фантазия якалы[1] күлмәк, галстук, бер кат бельё, башына яңа кепка алып, башыннан аягына кадәр киендердек. Күңеле бик күтәрелде»[2].

Шагыйрьне анда зур хөрмәт белән каршы алалар һәм кунак итәләр. Фабрика мөгаллиме Кыям Кадыйри (Кыяметдин Иманколов) (?–?) истәлегендә шулай яза: «Мәҗлес озакка сузылды. Ул мәҗлестә рабучий, ыслужшчий һәм байлардан башка, укучы, укытучылар да бар иде. Тукайдан сораулар да булды. Сорауларга кыска-кыска матур җаваплар биреп, җыелганнарны шатландырды. Тукай үзе дә ул мәҗлестә шат иде. Тукай Акчуриннарда атна-ун көн кунак булды. Һәр көн кич Тукай өчен шундый шатлыклы мәҗлесләр ясалды»[3].

Ул фабрикага да кереп йөри. Киткәндә аны поездга утыртып, зурлап озаталар.

***

Г. Тукай 1911 елның апрель азакларыннан 6 июньгә кадәр Әстерхан шәһәрендә йөреп кайта.

«Шагыйрьне күреп белгән һәм аны бу сәяхәтенә башлап сукмак салышкан өлкән буын астраханьлыларның тагын берсе — Н. Шабанов. Үзенең сөйләвенә караганда, 1910 елда ул Казанга килә һәм, Г. Камал ярдәмендә, Габдулла Тукай белән таныша. «Казанга килгәннең икенче көнендә иртән, — дип сөйли Н. Шабанов, — мин тукталган номерның ишеген какты лар. Ишекне ачсам, Г. Камал белән миңа таныш булмаган бер егет басып тора. Ул егет Г. Тукай булып чыкты...». Аның сүзләренә караганда, әнә шул көннәрдә үк Тукай Астраханьга барырга вәгъдә итә»[4].

«Кечкенә сәяхәт» дигән мәкаләсендә шагыйрь үзе бу турыда шулай яза: «Бу ел апрель ахырында Казанның «Самолет» ширкәтенең «Тургенев» нам[5] пароходына утырып, Әстерханга сәфәр иттем. Урыным 3 нче класста иде»[6].

Пароход Саратов шәһәрендә туктый. Шәһәрнең «Беренче мәхәллә кызлар мәктәбе» укытучысы Мәүсүфә Яраева (?–?) Казандагы җизнәсе Нургали Надиев (1882–1940) җибәргән телеграмма буенча Г. Тукайның Әстерханга баруын белә. Ул укучы кызларны аның белән күрешергә алып бара. Шунда катнашкан Б. Әмированың ис-

---

[1] *Фантазия якалы* — крахмал якалы, кайтармалы якалы күлмәк. *Автор искәрмәсе*.

[2] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр / Х. Зәбири // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 366.

[3] Акчуриннар фабригы мөгаллимнәреннән Кыяметдин Кадыйри истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 677.

[4] Миңнуллин Р. Тукай Астраханьда / Р. Миңнуллин // Казан утлары. — 1967. — № 4. — Б. 120.

[5] *Нам* — исемле.

[6] Кечкенә сәяхәт // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 29.

тәлегеннән күренгәнчә, укытучы апасы пароходка кереп, Г. Тукайны үзе белән алып чыга. Автор алга таба шулай яза: «Мәүсүфә апабыз безне бер сафка тезде дә, безгә карап: «Менә шул инде Тукай абыегыз», ә Тукайга карап: «Бу минем укучыларым. Сезнең шигырьләрегезне бик яратып укучы шәкертләрем», — диде. Тукай безгә кул биреп күреште. Без каушап калдык, ни әйтергә белмичә, сүзсез катып басып тордык. Хәтта букетларыбызны да бирергә оныттык. Мәүсүфә апа әйткәч кенә, букетларыбызны аңа суздык»[1].

Г. Тукай Әстерханга килүен тасвирлаган өч истәлек бар. Ләкин аларда бер-берсенә каршы килә торган моментлар да күзәтелә. Әйтик, Габдерәхим Утабалиев (?–?) шагыйрьнең «Люкс» номерларына төшкәннән соң «Идел» газетасы редакциясенә килүен яза. Хәнәф Гайфетдинов (?–?) исә, аны ат белән пристаньга барып алып кайтуын тасвирлап, каршы алучылар арасында Шәһит Гайфи[2], С. Рәмиев һәм тагын берничә кеше булуын әйтә.

Гөлсем Мөхәммәдова (1903–1988) истәлегеннән күренгәнчә, аларда фатирда торучы С. Рәмиев белән бер бүлмәдә яши[3].

Вәлид Алиев (?–?) язганча, «Тукайның бик ябык, авыру булуын күреп, Давыд абый Сәгыйть Рәмиев белән бергәләп аны доктор Нариманов[4] алып баралар»[5].

Г. Тукайны Калмык базары, Яңа Гаскәр дигән авылларга да алып баралар. Тияктә аның катнашында әдәби ахшам үткәрелә. Ул җырчы Мәрьям (Мәрьямбану) Искәндәрова[6] тарафыннан «Аркадия» исемле җәйге бакчада куелган концертта да була.

Әстерханнан китәр алдыннан шәһәрнең Зимний театрында аның хөрмәтенә зур кичә үткәрелә. Шунда катнашучыларның күмәк фотосы алдырыла. В. Алиев аны озатуны шулай сурәтли: «Габдулла Тукайны Астраханьнан бик олылап озаттылар, аңа шактый зур сумма акча җыелып бирелде. Тукай Астраханьнан килгәндәге кебек 3 нче класста түгел, бәлки, 1 класста, аерым каютада китте. Үзе дә килгәндәгедән

---

[1] Әмирова Б. Тукайны каршылау // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 683.

[2] *Шәһит Гайфи* — Гайфетдин улы Гайфетдинев (Гайфи) (1883–1937), мөгаллим. Шәхес культы корбаны. Әстерхан өлкә мәхкәмәсе үзенең 1959 елгы 18 апрель карары белән Калмык АССР НКВДсы элекке өчлегенең 1937 елгы 7 декабрь карарын гамәлдән чыгарып, аклана.

[3] Мөхәммәдова Г. Балачак истәлеге / Г. Мөхәммәдова // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 723–727.

[4] *Нариманов* — Нариман Кәрбәлай Нәҗаф улы Нариманов (1870–1925), әзәрбәйҗан әдибе, дәүләт эшлеклесе, табип. Ул вакытта Әстерханда сөргендә була.

[5] Тукай Астраханьда. Сәгыйть Рәмиев белән (Вәлид Алиев истәлеге) // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 692.

[6] Газиев И. М. М. Искәндәрова / И. М. Газиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 298.

күп үзгәргән иде. Башына эшләпә, өстенә европача тегелгән яхшы костюм, ак яка салып галстук бәйләгән, кымыздан соң шактый тазарган һәм матурайган иде»[1].

Г. Тукай 1911 елның 6 июнендә «Василий Лапшин» дигән пароходка утырып, Казанга кайтырга чыга.

***

Сәламәтлеге шактый какшап киткәч, шул ук елның декабрь уртасыннан 1912 елның март башына кадәр Өчиле авылында абзасы Кәшфелкәбир мулла Әмировта (1885–1938) торып килә. Аның хатыны Рабига (1886–1967) бу турыда шулай сөйли: «1912 елның декабрь урталарында Габдулла, хат язып, абыйсын бик ашыгыч чакыртып алды. Ул барганда Габдулла бик каты авыру булган. Барып кергәч тә абыйсыннан: «Җиңги нинди табигатьтә, әгәр бер кадәр вакыт мин сезгә кайтып ятсам, миннән тарсынмасмы? » — дип сораган. Ирем: «Җиңгәң бик әйбәт, кайт, бер дә тарсынмас», — дигәч: «Алайса кайтам, дуктырлар миңа авыл һавасында торырга киңәш бирәләр», — дигән. Улвакыт бик салкын иде. Ирем аны үзе белән бергә алып кайтмакчы булган. Ләкин көннәр бик салкын булганга һәм берничә көнлек эшем бар дип, ул аның белән кайтмый калган. Ирем кайтканның иртәгесен, бик салкын көнне, Сәрдә авылының[2] бер кешесе кереп: «Сезгә кунак алып кайттым, каршы чыгып алыгыз», — дигәч, без ирем белән аңар каршы чыктык. Ул чанада толыпка төренеп яткан иде. Аягында — чуар киез итек иде. Чанадан үзе төшә алмады, ирем белән без култыклап төшереп, күтәреп өйгә алып кердек. Гәүдәгә бик кечкенә булганга, ябыкканга күрә күтәрергә бик җиңел иде»[3].

1912 елның 1 гыйнварында «Матбагаи Шәрәф» типографиясе хуҗаларының берсе Г. Шәрәфкә язган хатында үзенең хәлен менә ничек тасвирлый: «Ниһаять, авылга кайтып йиттем. Сандык шикелле кечкенә генә нараттан салган ак өй үземнеке. Көненә ике ягылганга, бик җылы, тәмам чишенеп йоклыйм. Иртә белән яңа сауган җылы сөт эчәм. Гомумән, тегенди сөтне дә күбрәк эчәргә туры тырышам. Фәкать әле авылларда сыерлар бозауламаган икән. Хәзер үк үземдә бераз яхшыру вә хәлләнү сизә башладым. Казаннан алып кайткан даруларны да истигъмаль итәм[4]. Эшләр болай барса, бер-ике айдан сихәтләнермен кебек...»[5].

Бирегә кайтып торуның сәяси ягы да булса кирәк. Чөнки истәлек сөйләүче болай ди: «Ничектер, ул бездә торганда һаман үзен тикшерәләр дип шикләнеп тора иде[6].

---

[1] Тукай Астраханьда. Сәгыйть Рәмиев белән (Вәлид Алиев истәлеге)... — Б. 697.

[2] *Түбән Сәрдә* — хәзер Татарстан Республикасы Әтнә районындагы авыл.

[3] Рабига Әмирова-Мөхәммәтҗанова [истәлекләре] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 56–57.

[4] *Истигъмаль итәм* — кулланам.

[5] Гыйльметдин Шәрәфкә // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 111.

[6] Ә Урманчиевкә 1912 елның 1 гыйнварында язган хатында шундый юллар бар: «Бу адресны, кем сораса да, бирмәгез. Гыйльметдингә дә шулай яздым». Рус телендә язылган адреста хатны алучы буларак Кәшфелкәбир мулла Әмиров күрсәтелгән. Ул тагын болай дип тә өстәгән: «Астына татарча язып, миңа тапшыруларын үтенәсез». Г. Тукай, үзен борчымау-

Бездә бераз торгач, авылга килеп аны сорап китүчеләр булган. Ләкин, минем иремнең әйтүе буенча, «монда андый кеше юк», дип әйтеп җибәрә торган булганнар. Анда-монда киткәндә, ирем һәрвакыт аны сорап килгән чит кеше булса: «Юк дип әйтегез, янына беркемне дә кертмәгез», — дип әйтеп китә иде. Шунлыктан, сорап килүчеләр булса да, без аның янына беркемне дә кертми идек. Язган язуларын Габдулла һәрвакыт миңа биреп куя иде. Арчага барганда, ирем аның язуларын почтага алып барып сала иде»[1].

Г. Тукай анда март ахырларына кадәр барлыгы өч ай ярым чамасы тора, сәламәтлеге дә шактый гына яхшыра. Аны Казанга Кәшфелкәбир үзе илтеп куя. Киткәндә Рабига ике мамык мендәр[2] биреп җибәрә.

***

Г. Тукай 1912 елның 14 апрелендә Уфага сәфәргә китә. Аны Казаннан «Ялт-йолт» журналы нашире һәм мөхәррире Әхмәт (Әхмәтзәки) Урманчиев (1889–1922) һәм «Сабах»[3] ширкәте җитәкчеләреннән берсе булган Шиһабетдин Әхмәрев (1882–1966) озата. Шагыйрь «Фултон» пароходына утырып башта Самарага бара. Ул анда «Бристоль» кунакханәсенә урнаша һәм шул ук көнне шәһәрнең мулласы, «Икътисад»[4] журналы нашире Мөхәммәтфатыйх Мортазин (1875–1937) белән очраша. Иртәгәсен хәзрәтнең бер шәкерте аны ат белән тимер юл вокзалына озатып куя һәм ул поездда Уфага юнәлә. Аның замандашы, шагыйрь белән 1907 елның көзеннән үк аралашкан иң якын дусларыннан берсе, «Сабах» ширкәтенең Уфадагы бүлегә мөдире Х. Зәбиринең истәлегендә бу вакыйга болай тасвирлана *(стиле сакланды — Р. И.)*:

«1912 нче ел яз иртә килде. Апрель башыннан ук костюм белән дә йөрерлек иде. Апрельнең ничәнче көне булганын хәтерләмим, бик матур бер көнне иртә белән сәгать 10 нарда «Сабах» ширкәтенең Уфадагы магазины алнына беренче дәрәҗә җиңел извошчик килеп туктагач, мин тәрәзәдән күреп, Тукайны танып алып шаккаттым. Әле ул экипаждан да төшеп өлгермәгән иде, мин атылып чыгып өлгердем. Бер яктан күрешәбез, икенче яктан мин: «Нигә телеграмм бирмәделәр», — дип сөй-

---

ларын теләп, кайдалыгын бары тик берничә якын дусларына гына әйтеп, башкаларга белдермәүләрен үтенүе кайбер башка истәлекләрдә дә телгә алына.

[1] Дөрестән дә, Г. Тукайның Өчиле авылыннан Г. Шәрәфкә 1912 елның 1 гыйнварында, Ә. Урманичевкә язган (ике) хатлары мәгълүм.

[2] Бу хакта Г. Тукай 1912 елның январь аенда Ә. Урманчиевкә язган хатында да яза: «Әле авыл хатирәсе булыр дип бер юрган, ике мендәр эшләтеп алдым».

[3] *«Сабах»* — үзенең башлангычын Казандагы «Көтебханәи ибтидаи» дигән китап кибетеннән алган, 1902 елда бертуган Габделвәли (1870–1921 елдан соң) һәм Мөхәммәтгали (?–?) Әхмәдуллиннар тарафыннан «Габделвәли Әхмәдуллинның Сабах көтебханәсе» итеп үзгәртелгән китап бастыру һәм сату ширкәте. 1911 елда аның каршында Габделвәли Әхмәдуллин «Өмид» басмаханәсе ача (1916 ел азакларында И. Н. Харитонов (1859–1954) типографиясе белән берләштерелә). Иптәшләре — Хәбиберахман Зәбири (1891–1942), Шиһабетдин Әхмәров (1882–1966), Сөррах хәлфә (?–?), Г. Гыйльфанов (?–?), Хуҗа Сәгыйть (?–?) һ. б. 1921 елда яңа хакимият карамагына күчерелә. Казан һәм Уфа шәһәрләрендә китап кибетләре булган.

[4] *«Икътисад»* — 1908–1913 елларда Самара шәһәрендә нәшер ителгән айлык журнал.

ли башлагач: «Мине Шиһаб озатканда: Уфа зур түгел, вокзалдан чыгып извошчикка магазин «Сабах» дип әйтсәң, шул җитә. Синең поездың Уфага иртә белән барып керәчәк, дип, сөйләде», — ди.

Нәкъ шул вакытта Хөсәен Булгаков дигән кеше үтеп бара иде. Аның йорты Мәҗит Гафури белән бер урамда булганлыктан, мин: «Хөсәен абзый, Гафурига әйт әле Тукай килгәнлеген», — дип үтендем.

Тукай да юл мәшәккъәте белән арганлык, рух төшенкелеге хис ителми. Ашыгып-ашыгып бер-беребезгә сөальләр биреп, бер-берсенә бәйләнешсез сүздән туктый алмыйбыз, һаман сөйләшә бирәбез. Ахырында: «Йә Тукай, кайда, сиңа нумер алыйкмы, әллә берәр гаиләгә урнаштырыйкмы?» — дигән сөальгә каршы: «Син бит әле өйләнмәгәнсең, Казанда миңа әйттеләр: Зәбири үзе магазин артында тора, шунда бергә оешырсыз», — дигән җавабын ишеткәч: «Менә минем бүлмәм: көндез кантур була, кич белән минем йокы бүлмәм. Язу өстәлен бер читкә тартам да үземнең күчмә койкамны куеп, шунда йоклыйм», — дидем.

«Бу инде бик яхшы, шунда без бергә торырбыз», — дип башка бер урынга барырга теләмәгәнен аңлатты. Һәм без шул рәвешчә тора башладык. Мин кантур өстәлендә, Тукай минем койкада ята идек күзгә йокы төшкәнчә. Һәр көнне диярлек Мәҗит һәм без икәү сөйләшеп, салмак кына, тәмләп кенә сыра эчеп, чын, самими утырышлар үткәрә идек.

Тукай бу турыдагы истәлекләрен материал итеп «Ялт-йолт» журналына язганлыгы, почтага салганда миңа укыганлыгы хәтеремә килә. Тикшерелгәч, табылмый.

«Тукай Уфада «Сабах» артындагы әрҗәләр өстендә аунап яткан», — дигән ялган буяулы сүзләргә җавап бирүне кирәксенмимен. Минем үземнең дә шунда торуым һәм ул вакытта өйләнмәгән булуымны бик үк фәнни дәлилләр белән исбат итәргә маташып, фәнне уен җиргә расхутка чыгарасым килми, тарих үзенекен исбат итәр.

Үзем ни хәлдә булсам, Тукай да нәкъ бер үлчәүдә иде һәм ул моннан риза булып иң рәхәт моментларын үткәреп китте. Мине шул шатландыра.

Тукай 150 сум акчасыны миңа сакларга биреп куйды. «Минем әле вак-төяк расхутка тагын акчам бар», — дип байлыгын да сөйләп алды.

Кесәсеннән чыгарып, Муса Бигиевтән килгән хатны укырга бирде. Бигиев, ипташларе Галим Мәкъсутов, Лотфый Исхаковлар исеме белән, аны Петербургка кунакка чакырып язган иде. «Әйдә, әле башта Уфада кунак бул, бу турыда соңрак уйлашырбыз», — дидем.

Уфада минем белеш-танышларымнан кайберләре безне кунакка чакырсалар да Тукай һичбер йиргә барырга теләмәгәнлеген аңлатты.

Ул заманда Уфада кыз-хатыннар безнең Казанга караганда бик күп алда торалар иде. Үзләрен бик күп иркен тоталар, әйтергә мөмкин, яңа китап алучыларның күп өлеше алар иде дип.

Магазинга килгәндә кыз-хатыннар Тукайны күрәселәре, танышасылары килә, ләкин ул һичберсен кабул итми. Бичаралар магазин белән ике арадагы ишек ярыгыннан тамаша кылып кына китәләр иде.

Мәҗит Гафури һәр көнне килә. Ике шагыйрь рәхәтләнеп көн үткәрәләр. Бу турыда Мәҗитнең истәлекләре булганлыктан, артык язуны кирәксенмим, тик шуны гына әйтеп узам: мин аларның тыныч кына, тәмләп кенә шунда утыруларын тели

идем. Шәһәргә чыгып уралып йөрсәләр кирле-кирәкмәгән кешеләргә очрап, Тукайның кәефен җибәрә торган берәр вакыйга булмас дип куркына идем...»[1].

Г. Тукайга Уфаның табигате, бигрәк тә аның коры саф һавасы, агачларның күплеге бик ошый. Шәһәрдә чат саен сөт кибетләре булуы, сыраханәләрнең сирәклеге дә шагыйрьне тәэсирләндерә.

Уфада үткәргән вакыты турында ул үзенең «Мәкаләи махсуса»сында болай яза: «...Квартир гомумән күңелле. Кеше күп килә. Эч пошарлык түгел. Монда һәр көн мөхәтдисе кәбир[2] Әхмәтфәиз Даутов белән күрешәбез. Ул скрипкәдә маташтыра, әлегә яхшы уйный алмый. Ләкин җырласа, мин андый җыруны бөтен гомеремә тыңлар идем. Аның гади сөйләшүдә дә металлический вә музыкальный тавышы җырлау заманында бөтен көчен вә голүвиятен изһар итә[3]...»[4].

М. Гафури (1880–1934) шагыйрьнең Уфага килү хәбәрен ишеткәч тә, аны эзләп «Сабах» кибетенә килеп җитә. Аның белән очрашуы турында Г. Тукай шулай яза: «Мәҗит әфәнде Гафури белән күрештек. Ул миңа караганда да җуашланган вә дөнья тарафыннан басылган кеби күренде. Аның белән безнең мосахәбәмез[5] күп вакыт күзләр аркылы гына кыйлына иде. Читтән безне караган кеше, икемезне әле генә хисапсыз каты шаярып, соңра аналары кыйнап, бер минут элек кенә җылаудан туктаган балаларга охшатыр иде.

Нишлик соң? Шаярыр идек — әле генә язмыш ханым кыйнаган; җылар идек — әле күздән яшемез дә кипкән...»[6].

Ул күрешү хакында М. Гафури үзе болай ди: «…Тукай гаилә тормышын артык сөймәгәнгә, аны гаилә эченә алып барырга теләү бушка китәчәк булганга, ул якны әйтеп тормадым.

Без, язгы кояш астында бераз йөреп, берәр җиргә кереп утырырга карар бирдек. Без бүген матуррак бер җиргә керергә муаффәкъ булдык. Кояшка каршы булган бу залны Тукай үзе дә яратты.

Без инде монда бик иркенләп утырмакчы булдык. Эшләр, Тукай теләгән рәвештә, бик шәп китте.

Бик кәефле утырган вакытта, Тукай бизгәк тоткан кебек калтырана башлады. Аның шундый вакытта йота торган порошогы «Сабах»та калганга күрә, даруны җибәртеп алдырырга туры килде. Шул даруны эчкәннән соң, Тукайның калтыравы басылып, бераз кәефе төзәлде.

Баштарак Тукай да, мин дә, сүз таба алмаган кебек, бер-беребезнең күзебезгә карашып, тик утыра идек. Бара торгач, безнең мәҗлес бик күңелле булып китте. Күб-

---

[1] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр / Х. Зәбири // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 368–370.

[2] *Мөхәтдисе кәбир* — хәдисне күп белүче.

[3] *Голүвиятен изһар итә* — бөеклеген ачып бирә.

[4] Тукай Г. Мәкаләи махсуса // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 53.

[5] *Мосахәбәмез* — әңгәмәбез.

[6] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 55.

рәк сүзләребез шигырь вә шагыйрьләр, Казан һәм дә мохитебез хакында иде. Тукай Казандагы тормышыннан ялыкканлыгын, шул сәбәпле кымызга иртәрәк булса да, Казаннан китәргә ашыкканын сөйләде.

Тукайның хәссас күңеленнән чыккан бик гади генә сүзләре, аның бу дөньядан һәм дә үзенең мохитеннән разый булмавы — миңа яхшы ук зур тәэсир бирде. Бу вакытта безнең икебезнең дә күзләребездә ихтыярсыз атылып чыккан күз яшьләре ялтырый иде…»[1].

***

Г. Тукайны Петербургка чакырып язылган хат, кызганыч ки, сакланмаган. Х. Зәбири, аны үзе күреп укыган кеше буларак, андагы шундый юлларны китерә: «Бән фәлән һәм фәлән әфәнделәр сези Петербура дәгъвәт идәрез. Истәрсәңез, Финляндияйә сәяхәт идәрез. Бер кат әлбисә[2] бездән һәдия[3] улыныр, Петербура кәлеңез әфәндем»[4].

Шул вакытта «Нур» газетасы идарәсендә сәркятип булып эшләгән Кәбир Бәкер (1885–1944) истәлегендә бу хакта шулай диелгән: «...1912 нче елның алдында Петербургта бер кыйсем[5] яшь дини голәма арасында «Хәбәр» исемендә бер гәзитә чыгару фикере таралды. Шул вакыт Муса әфәнде Бигиев Казанга Тукайны чакырып хат язган. Ул вакыт Тукай бу хатка, ни өчендер, иҗабәт итмәгән[6]. Яз булгачтын, дәваланырга тугры килеп, шул уңайдан Петербургка да барып китәргә уйлаган...»[7].

Ул елларда журналист булган Кәрим Сәгыйдев (1888–1939) тә бу фактны искә ала: «...Янәдән хәзерге көндә Петербургтагы мөхтәрәм затларымыздан берничәсе 1912 елның башында Петербургта «Сүз» исемле татарча бер газета чыгармакчы булып та йөргәннәр, менә бу ике мәсьәлә бергә буталганнар иде. Габдулла әфәнде үзе бу мәсьәләнең эчендә, һәммәсеннән хәбәрдар, һәммәсенә разый, шулай итеп, Петербургка килергә тели иде...»[8].

Чынлыкта Г. Тукайны Петербургка дин галиме, публицист, җәмәгать эшлеклесе Муса Бигиев (1873 яки 1875–1949), шәһәрнең «Җәмгыяте хәйрия» мәктәбе мөдире имам Лотфулла Исхаков (?–1925)[9], сәүдәгәр һәм нашир Галим (Мөхәммәтгалим) Мәкъсудов (1857–?) чакыралар. Бу хакта М. Бигиев «Вакыт» газетасы мөхәррире Фатыйх (Мөхәммәтфатыйх) Кәримигә (1870–1937) 1914 елның 7 апрелендә үзе юллаган аңлашу хатында болай дип яза: «Дөрест, өч-дүрт адәм без Габдулла әфәндене

---

[1] Гафури М. Тукай Уфада / М. Гафури // Ил. — 1914. — 2 апр.

[2] *Әлбисә* — кием.

[3] *Һәдия* — бүләк.

[4] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр... — Б. 370.

[5] *Кыйсем* — төркем.

[6] *Иҗабәт итмәгән* — уңай җавап бирмәгән.

[7] Бәкер К. Тукай Петербургта / К. Бәкер. — Оренбург: Электро-паровая Лито-тип. Т-а «Каримов, Хусаинов и К-о», 1914. — Б. 11.

[8] Сәгыйд К. Тукай тормышыннан истә калганнар / К. Сәгыйд // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 713.

[9] İmam Lütfi el İshaki / Naşiri Safiye bintü Kemaletdin Ahsaen Böre. — Tampere, 1945. — 75 s.

дәгъвәт итмеш идек. Казанда Габдулла әфәнденең гайәт айаныч хәлләре безә мәгълүм иде... Казанда корректорлык шәрәфенә канәгать кылуб тормыш Габдулла әфәнде, Петербургта ул вакыт интишары фараз кылынмыш җәридәдә (нәшер итәргә уйланылган гәзитәгә) исмән генә мөхәррирлек хезмәтенә әлбәттә разый улыр да Петербурда бәлки калыр хыялында идек». Анда шулай ук аерым кешеләр тарафыннан Г. Тукайның фатир, көндәлек ашау-эчү һәм башка ихтыяҗларын канәгатьләндерү мәсьәләләрен хәл итүне үз өсләренә алынуы турында да әйтелә.

«Истәрсәңез, Финляндияйә сәяхәт идәрез» мәсьәләсенә килгәндә исә, М. Бигиев, дөрестән дә, Г. Тукайны үпкәләре авырулар өчен ул вакыттагы Выборог губернасында оештырылган «Халила» беренче дәүләт шифаханәсенә урнаштыруны да уйлаган булган.

Г. Тукай, ниндидер сәбәпләр аркасында, чакырылган вакытта Петербургка бармый. Уфага килгәндә дә ул бу хакта уйланмый. Ләкин биредә дә, Троицкида да әле кымыз вакыты булмау һәм шул вакытта теге хат аның исенә төшү фактлары шагыйрьдә пайтәхеткә бару карарын барлыкка китерә.

Х. Зәбири үзенең истәлегендә Г. Тукайның Уфадан Петербургка китү вакыйгасын шулай тасвирлый: «...Шуннан соң Габдулла әфәнде телеграмм бирде. Ике көннән соң Лотфый әфәнде Исхаковтан «Тукаевка 25 сум акча бир», — дип, миңа телеграмм килде. Мин вокзалга озатышып Мәскәүгә тугры бара торган поездга билет алып бирдем. Эстәрлетамак сәүдәгәрләреннән бер кеше Мәскәүгә кадәрле карап барырга һәм анда Николайски вокзалда озатып йибәрергә дә өстенә алды. Мәскәүдән телеграмм бирүләрен дә үтендем...»[1].

Ләкин, Х. Зәбири язганча, Г. Тукайны Петербург вокзалында каршы алучы булмаган. Ул извочик яллап, М. Бигиевнең квартирасына килә.

М. Бигиев мәгълүматына күрә, Г. Тукай Петербургка бернинди хәбәрсез килә. Аерым алганда, бу турыда ул болай ди: «Кабул итте, килде. Телеграмм-фәләнюк иде, истикъбаль кылалмадым[2]. Номер хәзерләп куймыш исәм дә, капум[3] төбенә килгәч, номерга барайык дия алмадым. Гайәт тар квартирамда үзенә махсус гайәт зур бүлмәдә урын вирдем. Килү сәгатендә телефон илә бөтен Петербурга шагыйрең кодумендән[4] хәбәр таралтдым. Ул көндә үк адәмләр килә башлады...»[5].

Дөрестән дә, Г. Тукай Петербургка килгән вакытта М. Бигиев үзенең ишле гаиләсе белән Сергиев (хәзерге Чайковский) урамында 81 санлы йортта арзанлы гына квартирада яши. Аның язучылык эшеннән башка килере булмый.

Г. Тукайга Петербургта иң элек аның һава шартлары бик авыр тәэсир итә. К. Бәкер бу хакта болай ди: «...Тукай үзенең Петербурга килүеннән бик нык зарланды. Бу зарлануның башлыча сәбәбе: Петербург һавасының юешлеге вә бер дә туктамый

[1] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр... — Б. 371.

[2] *Истикъбаль кылалмадым* — каршылый алмадым.

[3] *Капум* — ишегем.

[4] *Кодумендән* — килеп җитүе турында.

[5] Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 636.

бер хәлдән икенче хәлгә күчеп торуы иде. Хосусан аның Петербургка килгән көннәре әллә нинди күңелсез суык һәм юеш булды...»[1].

Шагыйрь гәрчә М. Бигиевтә дүрт көн яшәсә дә, алар арасында самими мөнәсәбәт урнаша алмый. Бу хакта ул үзе К. Бәкергә болай дип аңлата:

«1) Муса әфәнде ят кеше... өстенә фәүкыльгадә тәкәллефле (артык дәрәҗәдә төче теллеләнеп хөрмәт күрсәтү), — Тукайның үз тәгъбиренчә, — сөче телле... Сөче теллелекне ул үзе шулай тәфсир кыла: ул менә — Муса әфәнде була инде — юк кына нәрсәне тәкәллефләндереп зурайта. «Затегалиләре, бәндәләре» ди... Әллә нәрсә вә әллә нәрсәләр катыштыра да ике арага пәрдә сала да куя. Шуның өчен, никадәр якын булырга теләсәң дә, аның белән рәхәтләнеп, тәкәллефсез сөйләшеп булмый. Ул «затегалиләре» ди бит инде. Аңа каршы син ни дип әйтергә кирәк?..

2) Анда Муса әфәнденең җәмәгате бар... Ул гына йитмәсә, аның кардәшләре вә тагын берничә курсисткалар да килә. Өстенә алар тагын һәрвакыт юл өстенә утыралар. Исәнләшсәң, сөйләшеп торырга кирәк, минем өчен тукталып, исәнләшеп торуы үзе бер бәла... Исәнләшмәсәң, килешми…»[2].

М. Бигиевнең искә алынган җәмәгате — Әсма (1884–1975) ханым Чистай шәһәренең имам-хатыйбы, ишан, танылган «Камалия» мәдрәсәсен нигезләгән 2 нче гильдия сәүдәгәр Мөхәммәтзакир Камалов (1804–1893) һәм аның хатыны Бибифатыйма абыстай (1855–1939) кызы. Шагыйрь Петербургка килгәндә Бигиевләр гаиләсендә биш бала була.

Г. Тукай шулай ук М. Бигиевнең мохите, ягъни ул аралашкан кешеләр белән дә үзләшеп китә алмаган. Шагыйрь Петербургта яшәүче татарларның үзара төрле мөнәсәбәттә булуларын да абайлап ала. Бу хакта болай ди: «Дүрт-биш көн һичкайда чыкмый, белгән-күргәннән һичбер кешесез мәхбүс[3] ятканнан соң, кичә Петербург курсларыннан берендә укый торган Шәриф әл-Әхмәди[4] дигән бер әфәнде килде. Бераз сөйләшкәннән соң, Сафа мәхдүмнең визит карточкасыны биреп, иртәгесе көн өйләдән соң сәгать бергә Сафа әфәнденең үз өенә чакырганлыгын сөйләде. Муса әфәнде миңа һичбер хәбәр итмәстән, аңа бик катгый рәд[5] җавабы бирде. Юк кына нәрсә өчен бик кызып: «Булмас, иртәгә аның вакыты юк, чакырылган йиремез бар, — диде»[6].

М. Бигиевнең мәгълүм хатында исә мондыйрак факт сурәтләнә: «...Мөхтәрәм Сафа хәзрәтнең бер наборщигы килеп, Габдулла әфәндене дәгъвәт итмеш. Бән ул вакыт ханәмдә юк идем. Кайттым, Габдулла әфәнде дәгъвәт хәбәрене сөйләде. «Наборщик васыйтасы илә[7] (аша) дәгъвәт иттермәк сезең шаэнеңезә мөнасиб дәгел[8].

---

[1] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 14–15.

[2] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 15.

[3] *Мәхбүс* — тоткын.

[4] *Шәриф әл-Әхмәди* — Шәриф Әхмәт улы Манатов (1887 яки 1892–1936), публицист, сәяси һәм җәмәгать эшлеклесе. Ул вакытта Петербург психоневрология институты студенты. Шәхес культы чоры корбаны; үлгәннән соң аклана.

[5] *Катгый рәд* — кискен каршы.

[6] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 19.

[7] *Васыйтасы илә* — аша.

[8] *Шаэнеңезә мөнасиб дәгел* — дәрәҗәгезгә туры килми.

Үзләре килеб сезе зийарәт итсенләр. Соңра дәгъвәтләренә, әлбәттә, ижабәт идерсез», — дидем...».

Г. Тукай үзенә карата М. Бигиевнең мондый мөнәсәбәтен кабул итә алмаган, әлбәттә. Бер үк вакытта үзенең киеренке хәлдә калуын төшенеп ала һәм Уфага кайтып китәргә кирәклеге турында сүз кузгата.

К. Бәкер, «Нур» газетасының нашире Сафа (Мөхәммәтсафа) Баязитов (1885–1937), Петербург университеты студенты Шакир Мөхәммәдъяров (1883–1967), К. Сәгыйдев шагыйрьне берникадәр кунак итеп, аның күңелен бераз күтәрү хәстәренә керешәләр.

С. Баязитов акчасына Петербургның Казан (хәзерге Плеханов) урамындагы бишенче санлы йорттагы номерлардан мебельле бер бүлмә алына һәм Г. Тукай шунда яши башлый.

Бер үк вакытта Ш. Мөхәммәдъяровның турыдан-туры ярдәме белән Г. Тукайны Петербург университеты табибы А. Р. Польгә (1876–1923) күрсәтү мөмкинлегенә ирешелә. К. Бәкер болай яза: «Доктор Тукайның үзенә: «Зәгыйфьлектән башка авыруың юк... Тазарсаң (?) бетәр... Фәкать боның өчен яхшырак санаторийәләрдән беренә барып, бик яхшы тәрбияләнергә кирәк, — дигән икән, Тукай: «Кымызга барсам, булмасмы? — дип бик исрар кыйлгач (үз фикерендә каты торгач), «Кымыздан яхшы файдаланырга мөмкин... Тик бик пөхтә җир булырга кирәк», — диде, ди. Озаткан вакытта Шакир әфәндегә (хәрфиян) шулай дигән: «Туберкулезның соңгы дәвере, бер үпкәсе (кайсы як икәне хәтердә калмаган) череп беткән, икенче үпкәсенең дә яртысы гына калган. Тын ала торган әгъзаларының дүрттән бере белән генә тын алып тора…»[1].

Бу хәбәрдән соң Г. Тукайның дуслары, аның үзенә сиздермичә, әлбәттә, үзара акча җыеп, шагыйрьнең гомерен өч-дүрт елга гына булса да озынайту максатында, Швейцариягә дәваларга җибәрергә дигән фикергә киләләр. Әмма Г. Тукай Троицкига кымызга китәргә карар кыла.

К. Бәкернең истәлегенә мөрәҗәгать итик: «...Китәсе көн бу мәктәптә («Җәмгыяте хәйрия» мәктәбендә — *Р. И.*) укыган бөтен ир вә кыз балалар исеменнән Тукайга (номерына) алты кешелек бер вәкаләт йибәрелде. Вәкилләрдән өчесе кыз, икесе ир бала, берсе мөгаллим Мәхмүт әфәнде Сипаев иде. Вәкилләр сөекле шагыйрьләренә үзләренең «Сау бул!»ларыны әйтеп, кыз балалар исеменнән мәгъсүм[2] мәхәббәт галәмәте булган зур бер букет — саф аллы-гөлле чәчәкчәкләр тәкъдим иттеләр. Ир балалар исеменнән бронзадан эшләнгән яхшы, кыйммәтле бер карасавыт китерелгән, анда садакать[3] вә мәхәббәт ләмәтен мөшгыйрь[4] бер рәсем (эмблема) куелган — бронзадан бик матур бер үрдәк, эте белән сумка сурәте төшерелгән иде. Тукай бу шәкертләрнең үзләренә дә, бүләкләренә дә бик куанып калды…»[5].

---

[1] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 39–40.

[2] *Мәгъсүм* — эчкерсез.

[3] *Садакать* — тугрылык.

[4] *Мөшгыйрь* — белдерүче.

[5] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 49–50.

Кич белән Мөхәммәтшаһ Җиһаншин (?–?) исемле бер хәлле кешенең өендә Петербург татар сәүдәгәрләре һәм приказчиклары тарафыннан Г. Тукай хөрмәтенә мәҗлесе уздырыла. Анда аңа тәбрик адресы белән 50 сум акча тапшырыла.

Г. Тукайны Петербургтан озату, К. Бәкер язганча, шулай була: «Хәтеремдә яңлыш калмаган булса, поезд Николаевский вокзалдан төнге сәгать беренче ярты да кузгалачак иде. Вокзалга Тукайны озатырга Петербург имамнарыннан Сафа ахунд Баязитов, Лотфи әфәнде Исхаков, төрле мәктәпләрдә укучы студент вә яшьләр, төрле сәүдә йортларында хезмәт итүче мөселман приказчиклары да килгәннәр — 25–30 га якын кеше бар иде. Мәҗлес алдыннан сөйләнгән сүз буенча тимер юлга билетны Уфага кадәр Муса әфәнделәр алып куярга тиеш иделәр. Көндез бервакыт Муса әфәнде Тукай янына кереп, үзе билет алып куячагын әйтеп киткән иде. Шунлыктан башкалар билетны Муса әфәнде алган дип тордылар. Хәлбуки, Муса әфәнде вокзалга да килмәде. Поезд китәр вакыт якынлашкачтын, Сафа әфәнде белән мәслихәтләшеп, без өченче класстан плацкарт белән бер билет алдырдык (каты йөткергәнлектән, икенче класс кешеләре белән килешеп барырга уңгайсыз булыр дип, Тукай икенче класстан билет алырга риза булмады. Ятар өчен аерым урынлы булгач, өченче класс та ярар, диде).

Икенче, өченче звонок булды. Муса әфәнде һәнүз[1] юк иде. Тулып торган халык арасыннан ерып кереп, утырып та өлгермәдек — поезд кузгалып китте.

Мин Тукайны Мәскәүгә кадәр озата бардым. Иртәсе көн сәгать 10 нарда Мәскәүгә җиттек. Анда Николаевский вокзалдан Рязанский вокзалга күчеп, аш (обед) ашап, чәй эчүгә поезд килде. Бик сайлап бер урын алып, Тукайны утыртып озатып калдым. Мәрхүм, ялгыз китәргә булгач, бик уңгайсызланган кебек булган иде...»[2].

***

Г. Тукай, Уфага кайтып җиткәч, унберенче май көнне Казанга Ә. Урманчиевкә хат яза. Ул аңа Петербургка баруыннан зарлана, сәламәтлеген какшатуын белдерә. Бераздан Троицкига китәргә җыенуын әйтә. Хаттан аңлашылганча, ул «Ялт-йолт» журналы белән танышып бара, аның сыйфатын яхшырту максатында үзенең кайбер киңәшләрен дә җиткерүне кирәк саный. Троицкидагы Габдрахман Рахманкулов (1879–1937) адресын күрсәтеп, шундый характерда үтенечен дә юллый: «Керләрне җибәргәндә, почтада жугалмаслык итеп, эченә минем корзинкада онытылып калган кара тышлы дәфтәрне дә җибәрсәңез иде, зинһар. Ул дәфтәрдә минем «Җан азыклары» дигән почти шул мәҗмугалек шигырьләрем бар»[3]. Ә уникенче майда К. Бәкергә шундый эчтәлекле хат күндерә:

«Мелла Кәбир!

... Мин кайтып җиттем. Эшләр көткәнчә. Уфа докторына кан тәхлилле тугрысында бардым. Ул әүвәл тазарырга, сәламәтләнергә кирәклеген вә бер кадәр беткән тәнне тәхлилгә вә анда микроб булган тәкъдирдә дә аңар агулы дару җибәрү мөм-

[1] *Һәнүз* — һаман.

[2] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 54–55.

[3] Әхмәт Урманчиевка // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 116.

кин түгеллеген сөйләде. Җүтәлдән бер-ике төрле дару бирде. Кымыз эчәргә кушты. Уфада кымыз бер генә җирдә. Публика дәрхаль эчеп бетерә. Шулай да күп көнне бер-ике бутылка ләктерәм... Монда чәчәк тә агач исе. Теге аспирин җоттыра торган авыру (бизгәк) күптән бетте...

Сез нишләп йөрисез? Иблис галәйһе... кайларга барырга киңәш бирә?.. Шакирга шундый пәйгамбәр төсле кешесе өчен рәхмәтеме, ни генә әйтим. Кәрим Сәгыйдевкә күп сәлам. Сафа әфәндегә хосусый хат яздым...

Тиздән китмәк булам (ягъни Тройскигә). Хатны шушы адрес белән язарсың: Тройск, Оренбургский губерна. Габдерахман Рахманкуловка (Тукаевка). Шәриф әл-Әхмәдигә сәлам. Мәскәүдән соң, Ходай тугры китереп, урыным яхшы булды. Вагонда буфет та бар иде. Бернәрсәгә дә аптырамадым. Әлегә җитәр.

Тукай.

Уфа, 1912 ел, май — 12»[1].

1908 елның көзеннән башлап Уфада Кәримев-Хөсәеневләрнең «Шәрекъ» китапханәсендә эшләгән Габдулла Вәлиев (?–?) исемле кеше Г. Тукайның Петербургта йөреп кайткан вакытны шулай тасвирлый: «Тукай Уфада вакыт көннәр тәмам җылынган, чын җәй җиткән иде. Мәҗит абзый Гафури белән алар икәүләшеп һәр көнне көн урталарында Уфаның шәһәр уртасында булган бакчасы — «Ушаковский парк» — дигән бакчасына барып ята торганнар иде. «Шәрекъ» китапханәсе юл өстендә булганга күрә, барышлый-кайтышлый: «Без паркка барып ятабыз әле», — дип «Шәрекъ» китапханәсенә кереп, ял итеп чыга торганнар иде»[2].

Бу хакта М. Гафури үзе болай искә ала: «Тукайның Уфага икенче мәртәбә килүенә бакчаларда агачлар яфрак ярган, җир өсте яшел мамык кебек яшь үләннәр белән капланган, кымызлар хәзерләнгән иде. Бик матур кояшлы көндә шәһәр бакчасына чыктык. Анда кымыз эчкәннән соң, агачлар арасындагы ачык җиргә яшел үлән өстенә барып яттык.

Тукай: «Кайда ул Петербургта бу һава белән бу яшеллекләр! Анда яшел нәрсәләрне суганчы маржалар кулында гына күреп калырга була», — диде.

Кымыз эчеп, һавада яту Тукайның сәламәтлеген кайтарган кебек булды, һаваны мактый, иркен сулу ала, ике сүзнең берсендә «сәламәтлек һавасы эчәм» дип сөйли иде.

Тукай Уфаның саф һавасын, матур бакчаларын бик яратты. Шуның өчен, Уфада торганда, аз гына кояшлы вакыт булса, бакчага чыга, кымыз эчеп, яшел үлән өстендә ята иде. Бакчада яшел үлән өстендә йоклап киткән вакытлары да булды…»[3].

Г. Тукайның иң якын дусларыннан берсе, укытучы Каюм Мостакаев (1885–1974) шагыйрь белән М. Гафури арасындагы дустанә мөнәсәбәт турында үзенең истәлекләрендә шулай язып калдырган: «…Тукай Мәҗитне сүз уңае чыккан саен хөрмәт белән телгә ала, аны башлап татарча беренче буларак шигырьләр яза башлаган өлкән шагыйрь булганлыгы өчен генә түгел, һәр икәвесенең арасында идея уртаклыгы һәм дә шул юлда бөтен каршылыкларга күкрәк киреп туктаусыз алга баруын-

[1] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 55–56.

[2] Вәлиев Г. Габдулла Тукай хакында хәтердә калганнар / Г. Вәлиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 529–530.

[3] Гафури М. Күрс. хезм.

да дәвам иткәнлеге өчен дә Тукай Мәҗитне күңеленә якын күреп хөрмәт итә иде…»[1].

Берничә ел Александр централендә (Иркутски шәһәреннән 76 километр ераклыкта урнашкан Александровски авылында булган каторга үзәк төрмәсе) тоткынларның балаларын укыткан, соңыннан мәгариф һәм мәдәният эшлеклесе булган Мөбарәкҗан Әмиров (1886–1968) Г. Тукай белән очрашуы турында болай яза: «1912 елның май айлары иде булса кирәк, Габдулла Тукай Троицкига кымызга барышлый Уфага тукталган иде. Габдулла Тукайның туктаган урыны булган «Сабах» китап магазинына кереп Тукай белән күрешергә батырчылык итми йөргән бервакытта, һич уйламаганда, Мәҗит Гафури белән Габдулла Тукай урамда каршы очрадылар. Мәҗит Гафури мине туктатып: «Бу Әмиров әфәнде була, Ерак Сибириядән, каторгада балалар укыткан» дип, Тукай белән таныштырды. Бердән, «Ерак Сибирия» сүзе, икенчедән, «каторга» сүзе Тукайга аерым тәэсир итте булса кирәк, ул миннән Себергә кайчан баруым, анда нинди шартларда эшләвем һәм кемнәрне укытуым турында гаять кызыксынып сораша башлады. Ләкин кемдер берәү килеп чыгу сәбәпле, сүз киселеп калды. «Хәзергә хушыгыз, Габдулла әфәнде», — дип аерылып китәргә туры килде.

Тукай бу вакытта кара көрән төстәге озын гына җөббәдән (җиңел пальтодан), тар кыркулы каракуль бүректән иде. Бөек шагыйрь белән очрашып күрешү минем өчен никадәр кыйммәтле бер вакыйга булса да, ул дәвамлы була алмады. Минем өчен беренче һәм соңгы очрашу булып калды…»[2].

М. Гафури Уфада Г. Тукайга карата тиешле илтфат күрсәтелмәвенә үзенең истәлегендә борчылып яза. Аның, әлбәттә, шул вакыттагы интеллигенция һәм хәлле кешеләр турында сүз йөртүе аңлашылса кирәк. Ул бу хосуста менә нәрсә ди: «…Уфа Тукайның дәрәҗәсенә мөнасип һичбер хәрәкәт күрсәтә алмады. Тукайның Уфага килүү хөрмәтенә һичбер мәҗлес-фәлән тәртип кылынмады. Аның Уфага килгәнен күп кеше белми дә калгандыр.

Тукайның Уфада үткәргән ун-унбиш көн гомере «Сабах» көтепханәсенең артындагы бүлмәдә үтте. Аның күңелен ачып, рухын күтәрерлек һичбер эш эшләнмәде. Бер гаиләдән башка, хосусый дәгъвәт итеп, күңелен ачучы да булмады»[3].

***

Билгеле ки, Г. Тукай Уфада берничә көн булганнан соң, Троицкига барырга карар кыла. Бу хакта ул «Мәкаләи махсуса»сында үзе яза: «Дөрест, мин кымызны Уфада да, әтрафында да эчәчәк түгел. Мин аның өчен Троицкига барырга Казаннан ук карар биреп чыккан вә йөзләп баш бия саудыра торган бер Троицки кешесенә барасы, кымызны савылган урынында чатыр торып эчәсе кеше. Чөнки Уфа әтра-

[1] Мостакаев К. Тукайның ул чорлардагы кайбер кешеләргә карашы / К. Мостакаев Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 526.

[2] Әмиров М. Күз алдында тора... / М. Әмиров // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

[3] Гафури М. Күрс. хезм.

фын европалылар басып, биттабгы[1], андагы кымыз искусственный[2](җәгъли)ланганыннан хәбәрем бар иде»[3].

Г. Тукайның кымыз белән дәвалану өчен сәфәрен Троицки тарафларында дәвам иттерүнең нигезе булган, әлбәттә. Бу уңайдан Нигъмәтҗан Гафуров (1885–?) исемле кешенең шагыйрь тормышын һәм иҗат мирасын өйрәнүче галимнәрнең берсе булган Сәгыйть Исәнбаевка (1895–1972) 1961 елның ундүртенче мартында Нәманган шәһәреннән юллаган хатында шактый кызыклы мәгълүмат табарга мөмкин: «...1912 нче ел язында Троискинең Габдерахман хәзрәт Рахманкулов Уфага барган иде: «Шунда Тукайны күрдем, үземезгә Троискигә кымыз эчеп ятуга кил дип чакырып кайттым, озакламый килеп калыр», — дип сөйләгән иде»[4].

Аның турында шагыйрь күрсәтелгән мәкаләсендә шулай аңлата: «Мине кымыз өчен Уфага бару фикереннән кайтаручы вә андагы кымызның ясалмалылыгын сөйләүче вә яз көне кымыз эчәргә үзенә чакырып вәгъдә алып килүче ошбу Габдерахман хәзрәт иде»[5]. Әмма аларның сөйләшү-килешүләре ни рәвешле булганлыгын хәзергә әйтү мөмкин түгел: хәзрәт Г. Тукай белән кайда очрашканлыгы турында мәгълүмат юк.

Г. Тукай Уфадан Троицкига 1912 елның унбишенче маенда китә. Аны тимер юл вокзалында мөгаллим, булачак тарихчы, журналист һәм җәмәгать эшлеклесе Габделбарый Баттал (1880–1969) озата. Аларның беренче тапкыр очрашулары да әлеге шәһәрдә була. Бу хакта шагыйрь үзенең «Мәкаләи махсуса»сында болай яза: «...Г. Баттал әфәнденең үткен вә искренный интикадларын[6] укыганым булса да, биззат[7] күргәнем юк иде. Бу юлы Уфада аны күрдем...»[8].

Г. Баттал искә алганча, ул Г. Тукайны күрергә «Сабах» ширкәте кибетенә М. Гафури белән ундүртенче май көнне махсус барган; озак кына дустанә сөйләшеп утырганнар. Унбишенче май көнне икесе генә бер извочикка утырып тимер юл вокзалына баралар. Әмма билет Чиләбегә кадәр булып, поезд Троицки янындагы Полетаево станциясендә туктамаячагы ачыклангач, Г. Баттал шагыйрьне каршы алу өчен Чиләбедәге танышы сәүдәгәр Закир Галиевкә (1856–1919)[9] телеграмма җибәрә.

Поезд киткәнче вакыт булудан файдаланып, алар беренче класс залына кереп чәй эчеп, сөйләшеп утыралар. Г. Тукай юлда уку өчен «Сатирикон»[10], «Будиль-

---

[1] *Биттабгы* — табигый.

[2] *Искусственный* — кирилл хәрефләрендә шулай язылган.

[3] Тукай Г. Мәкаләи махсуса… — Б. 56.

[4] [Нигъмәтҗан Гафуров истәлеге] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 698.

[5] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 64.

[6] *Интикадларын* — тәнкыйтьләрен.

[7] *Биззат* — үзен.

[8] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 62.

[9] Бу могтәбәр зат турында тәфсыйле: Миңнуллин Ж. Кем ул Закир Галиев? / Ж. Миңнуллин // Безнең мирас. — 2015. — № 12. — Б. 24–26.

[10] *«Сатирикон»* — 1908–1914 елларда Санкт-Петербургта нәшер ителгән атналык сатирик журнал. Г. Тукай әлеге басмадагы материалларны үзенең иҗатында файдаланган.

ник»[1] дигән сатирик журналлар сатып ала. Шагыйрь ул көнне авыру була. Г. Баттал тал Омскига баручы бер татар сәүдәгәреннән аны карап баруын үтенә[2].

Чиләбегә килү һәм аннан соңгы вакыйгалар Г. Тукай тарафыннан «Мәкаләи махсуса»да җентекле тасвирлана[3].

Чиләбедә Г. Тукайны, сөйләшкәнчә, З. Галиев каршы ала һәм Полетаево станциясенә баручы бер приказчик атына утыртып җибәрә, ә аннан шагыйрь Троицкига поездда китә.

Г. Тукайны станциядән Г. Рахманкуловның кодасы Хәкимҗан Бакиров (?–?) килеп ала һәм, ул үзе язганча, әүвәл туп-туры хәзрәтнең шәһәрдәге өенә төшә. Ә Белгуар Учаров мәкаләсендә бәян ителгәнчә, Г. Тукайны хәзрәтнең дачадагы йортына алып киләләр һәм ул анда берничә көн кунак була, соңыннан да даладан Троицкига килгәләп йөргән, анда башка кешеләр белән очрашкан, дип, тагын мондый бер фактны өсти: «Тукай шәһәрдә булганда мотлакан Фәйзерахман Черкасовның китапханәсендә һәм китап кибетендә булган. Китап кибетендә Тукайга утырып китаплар белән танышу өчен махсус өстәл һәм урындык куелган»[4].

Монда никадәр хаклык бардыр, анысын әйтүе кыен. Әмма Ф. Черкасовның чынлыкта булганлыгы турында язучы Атилла Расихның (1915–1996) «Ишан оныгы» исемле китабыннан да укып белергә мөмкин: «Менә шулай безнең гаилә белән аралашучылар арасында көннәрдән бер көнне Фәез абый Черкасов һәм аның хатыны Сәхип апа пәйда булды. Фәез абзый зур колаклы, кара тутлы калын кара мыеклы кеше иде. Ул ифрат күңелле, «мәҗлес күрке» дип аталучылардан. Фәез абый күбрәк шәкерт тормышыннан бик көлкеле анекдотлар, вакыйгалар сөйләп мәҗлестәгеләрнең эчләрен катырып көлдерә. Сәхип апа да алдынгы хатыннардан, заманында үзешчән спектакльләрдә катнашкан, бик ачык күңелле апа»[5].

Халык музыканты Исмәгыйль Һилалов (1898–1992) истәлегендә башкачарак мәгълүмат китерелә: «1912 ел. Май аеның бер көнендә Ибраһим абый өйгә ашыгып, дулкынланып кайтып керде дә: «Безнең Троицкига Габдулла Тукай килгән. Хәкимҗаннарга төшкән, аларда бер кич кунган. Әле генә шунда бергәләп чәй эчеп кайттым!» — диде»[6]. Х. Бакиров исә, Троицкида яшьләр тарафыннан оештырылган «Театр-музыка һәвәскәрләре җәмгыяте» җыйнала торган йортның хуҗасы була.

Аннары И. Һилалов энесе Исхак белән Хәкимҗаннарга барып, мандолина һәм скрипкада Г. Тукайга «Тәфтиләү», «Сүнде дәрт» һәм башка көйләр уйнап күрсәтүләрен яза.

---

[1] *«Будильник»* — 1865–1871 елларда Петербургта, 1873–1917 елларда Мәскәүдә нәшер ителгән демократик юнәлештәге сатирик журнал. Г. Тукай әлеге басмадагы материалларны үзенең ижатында файдаланган.

[2] Баттал Г. Габдулла Тукаев (Искә төшерү) / Г. Баттал // Кояш. — 1913. — 17 апр.

[3] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 63–64.

[4] Учаров Б. Тукай в Троицке: К 120-летию со дня рождения / Б. Учаров // Звезда Поволжья. — 2006. — 22–28 апр.

[5] Расих А. Ишан оныгы: Роман-истәлек, беренче китап / А. Расих. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — Б. 60.

[6] Һилалов И. Троцкида килү һәм китү көннәре / И. Һилалов // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 67.

Хәзер игътибарны Ибраһим Һилалов (1895–1981) истәлегенә юнәлтик: «...Укучыларга билгеле булганча, Тукай 1912 елның май аенда кымыз эчеп дәвалану теләге белән Троицкига килә. Ул чакта Троицки яшьләренең көн дә дип әйтерлек җыелыша торган урыны булып Васильев тыкрыгындагы бишенче номерлы йортта урнашкан театр, музыка һәвәскәрләре җәмгыяте санала иде. Йортның хуҗасы (безнең кебек үк яшь егет) Хәкимҗан Бакиров үзе дә музыканы, театрны, әдәбиятны бик ярата торган кеше иде. Май аеның иртә бер көнендә мин Хәкимҗаннарга килеп кердем. Өстәлдә иртәнге чәй әзерләнгән. Хәкимҗан үзе аш-су әзерләшеп йөри. «Бездә зур кунак бар, Габдулла Тукай килде, — диде ул, дулкынлануын баса алмый. — Әйдә, утыр, бергә-бергә чәйләп җибәрербез...

Күп тә үтмәде, бүлмә ишеге ачылып, аннан кара чалбар һәм шундый ук кара жилет кигән Тукай үзе килеп чыкты. Без аңа хәерле иртә теләп исәнләштек, Хәкимҗан: «Кандалалар бик борчымадымы, Тукай әфәнде?», — дип сорады. Тукай сызганылган җиңнәр астындагы ябык беләкләрен тотып: «Алар өчен миндә азык юк бит, коры тире белән сөяктән әлләни кинәнә алмадылар», — дип көлеп куйды.

Чәй янында ул юл хәлләрен, Петербургта, Уфада булуы хакында сөйләп

утырды. Шул вакыт ишек алдына пролеткага җигелгән аргамак ат килеп туктады, кучер өйгә килеп керде һәм Хәкимҗанга бер записка тоттырды. Хәкимҗан записканы кычкырып укыды. «Хәкимҗан әфәнде! Кунагыгыз Габдулла әфәнде Тукай белән шушы җибәргән атта безгә чәйгә рәхим итегез» диелгән иде анда. Записканы Муллагали[1] дигән кеше җибәргән икән. «Ат-арбасына караганда, бер бай кеше булырга тиеш», — дип куйды Тукай. «Әйе, каланың иң мәшһүр байлары булган Яушевларның иң өлкән туганнары», — дип җавап бирде Хәкимҗан.

Тукайның бераз кәефе кырылды, йөзе җитдиләнә төште. Бүлгән чәен эчеп бетергәч: «Андый бай йортка барырга минем киемнәр бер дә лаек түгел бит әле: сюртук — пәке янырлык булган... Аннан соң, ул зур бай белән нәрсә хакында гына сөйләшеп утырырбыз икән? Әллә бармый калсак та ярармы?» — дип, ул Хәкимҗанга карады. «Бармый калу килешмәс, Габдулла әфәнде, без анда бер сәгатьтән дә артык утырмабыз», — диде Хәкимҗан. «Кунак — хуҗаның ишәге. Йорт хуҗасының сүзен егып булмый инде», — дип, ул теләр-теләмәс кенә торып киенә башлады.

Мин аларны озатып калдым.

Шул көнне кич Хәкимҗан Тукайны кымызга — Габдерахман Рахманкуловның дачасына илтеп куйды. Хәкимҗан Бакиров дача хуҗасы Рахманкуловларның кода-

[1] Шагыйрьне ихтирам итеп үзенә кунакка алдырган Муллагали Яушев (1864–1926) танылган бай сәүдәгәр Яушевларның берсе булып, 1910 елда ук Троицк өязендә аның 1131 дисәтинә җире була. 1915 елда коммерция киңәшчесе дигән дәрәҗәгә лаек була. Ул — Троицк мөселман җәмгыяте хәйриянең шәрәфле әгъзасы, 1907–17 елларда аның рәисе. 1909 елда Костанай шәһәрендә мөселман җәмгыяте хәйриянең, 1914 елда башлангыч уку йортларында тәрбияләнүчеләр өчен җәмгыятьнең оештыручысы була. Санкт-Петербург Җамигъ мәчетен төзү өчен 1000 сум акча бирә. «Айкап» дигән казакъ журналын нәшер итү өчен чыгымнар тота. Туганнары белән Троицкида 1901 елда рус классын 2 нче рус-татар классына әверелдерүгә ирешә, бер үк вакытта 4 класслы 2 нче шәһәр училищесының шәрәфле назире була. Аның акчасына 1915 елда Троицкта «Дар әл-мөгаллимин», ягъни мөселман ирләр педагогия училищесы ачыла. 1914–17 елларда Троицк өяз земство собраниесенә сайлана.

сы иде. Станцияга барып, Тукайны каршы алу, дачага озатып кую Хәкимҗанга кодасы тарафыннан тапшырылган эш булган булса кирәк...»[1].

Башкортстан матбугатының күренекле эшлеклесе Мөхәммәт Бикбулатовка (1899–1961) Троицкида туып-үскән Сәкинә Гыйрфанова (?–?) шагыйрьне тимер юл вокзалында каршы алу моменты турында үткән гасырның алтмышынчы елларында кызыклы мәгълүмат сөйләгән: «Менә бер вакыт поезд килеп туктады. Без вагоннан зур гәүдәле, өстенә купшы киенгән, ак якалы, мәһабәт бер кеше чыгар дип көтәбез. Ләкин нык ялгыштык. Аннан кечкенә буйлы, ап-ак чырайлы, ябык, башына кара кәләпүш, ак яка белән костюм өстеннән казаки кигән бер егет килеп чыкты. Бу Габдулла Тукай иде. Без аны котладык һәм чәчәкләр бирдек. Ул безнең кайсыларыбызның аркасыннан сөйде. Шуннан соң аны извозчикка утыртып алып киттеләр»[2].

Габдерахман хәзрәт белән кәсептәш, Троицкидан егерме чакрым ераклыкта, чишмәле үзәнлектә урнашкан утар хуҗасы Әхмәтҗан исемле байда үз вакытында асрау кыз булып яшәгән Фәгыйлә апа истәлегенә күрә, Габдерахман хәзрәтнең җәйләве Әхмәтҗан байның утарыннан дүрт чакрымда гына булган. «Шагыйрьгә хезмәт күрсәтү өчен әнисе белән бер кыз куела. Алар һәр көнне яңа сугым итеннән ризык, бияләрне савып, яңа кымыз әзерләгән. Вәли исемле яшь казакъ егете шәһәрдән азык-төлек, почта, гәзит-журналлар китереп, Тукайдан хатлар алып китеп торган». Шагыйрь янына бары Габдерахманның энесе Әхмәт белән Вәли исемле Борһан авылы башкортына гына теләсә кайсы вакытта керү рөхсәт ителгән.

Заһидә абыстай белән аның Хәдичә исемле кызы Тукайны кадерле кунакларга гына пешерелә торган тәмле ашлар белән сыйлыйлар. Шушы Хәдичә апаның улы — ТАССРның атказанган сәнгать эшлеклесе, күренекле архитектор Р. Мортазин әнисенең сөйләгәннәрен исенә төшереп, шагыйрьнең аеруча куллама белән тозланган ит ашларын яратып ашаганын, кымызны баштарак дару эчкәндәй өнәмичә-рәк, авырлык белән эчкәнен, ә инде күнегеп киткәннән соң көненә бер чирек, чирек ярым эчә башлавын һәм күзгә күренеп төс керә, төзәлүгә таба барганын әйтә.

Бу мәсьәлә Н. Гафуровның хатында башкача сурәтләнә: «Ул арада берничә көннән соң: «Тукай килгән икән», — дип ишеттем. Габдерахман хәзрәткә өенә Тукай белән күрешергә барсам: «Өйдә бер генә көн торды, үзенең җәйләвенә алып барып куйдым», — диде. Аннан Тукайны күрү өчен далага киттем.

Габдерахман хәзрәтнең Троискидан 25 километр ераклыкта бик матур җирләре бар иде. Шунда маллар асрап, кымыз саудырып тора иде. Мин барып күрдем: ямь-яшел чирәм, үлән шау чәчәк матур урынга Тукайга бер палатка корып биргән. Янына хезмәткә, йомыш юлына Габдерахман дигән бер егет (Вәлиевләр приказчигы) куелган иде. Мин беренче күрүем бит: ябык, хәлсез иде, бик аз сөйләшә, сораган сүзләргә дә кыска гына җавап кайтара. «Минга сахра охшады, кымызны да бик яратып эчәм, яшь кузы итләре дә минга якты әле. Монда килгәнемә 4 кенә көн булса да, яхшук хәл керде, йоклыйм да, ашый да башладым», — дип яратып сөйләде...

Озак тормадым, китәргә тугры килде. Янындагы карап торучы егет Габдерахман белән сөйләштем. Ул сөйләде: «Аспиринны бик күп эчә, көненә 2–3 мәртәбә, хәтта,

[1] Һилалов И. Онотолмаҫлык осырашу / И. Һилалов // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.

[2] Бикбулатов М. Троицкида… / М. Бикбулатов // Кызыл таң. — 1961. 26 апр.

2–3 прашукны берьюлы эчә. «Шул гына мине җылыта, аспирин булмаса, мин туңам...», — ди икән»[1].

Биредә китерелгән кайбер мәгълүмат Г. Тукай тарафыннан үзенең «Мәкаләи махсуса»сында тасвирланганнар белән тәңгәл килә. Шагыйрь анда яза: «...Троискидә берничә көн генә торгач, сахрага, шәһәрдән егерме биш чакрым җиргә киттем. Анда хәзрәт тарафыннан ялланган казакълар аның йөзләп баш биясен савып, бүтән малларын көтеп торалар. Ике киез өйдән гыйбарәт шул казакъ авылына өченчегә миңа махсус чатыр тегелде»[2].

Коры һавалы табигать кочагына барып кергән шагыйрь илһамланып китеп, үзе белдергәнчә, килгәненең беренче көнендә үк «Валлаһи» дигән шигырен иҗат итә:

Валлаһи, и валлаһи, и валлаһи,
Бәхте барлар кырда җәйли, валлаһи!
Ак күмәч берлән ашарлык, саф һава;
Җир яшел, кошлар да сайрый, валлаһи!
Ак болыт, күчмә казакълардай күчеп,
Бер кунышлык күкне сайлый, валлаһи!
Аз гына бер җил исү берлән үлән
Җирдә уйный кайный-кайный, валлаһи!

Г. Тукайга ярдәм итеп торырга куелган егеткә килгәндә исә, Н. Гафуров 1961 елның унбишенче июнендә С. Исәнбаевка күндергән икенче хатта аның турында мондый өстәмә хәбәр бар: «Ул Габдерахман, фамилиясе Мурзин, Троискидән Казанга авылына кайтып киткән икән һәм шунда вафат булган. Адресы: Тукай районы, Иске Ашыт[3] авылы иде. Хатыны Фахирә шул Ашытта үз йортларында тора дип ишеттем»[4].

Троицки байларының ышанычлы кешесе булган Габдерахман Әхмәревнең (1869–1933) кызы Нәҗия ханым (1904–?) әтисенең Г. Тукайны үзләренә кунакка алып кайтуын язып калдырган. Аерым алганда, вакыйга шулай булган: «…Кичен әти Тукайны алып кайтты. Мин гаҗәпләнеп, аптырап калдым: ул минем балачак хыялымда озын буйлы, таза һәм сәламәт булып җанланган иде, чынлыкта исә әти янында яшүсмергә охшаган кечерәк кенә, ябык кына бер егет утыра. Өстендә карарак төстәге җиңел җәйге пальто. Әти Тукайны өйгә алып керде һәм безне, ягъни үзенең дүрт кызын (Сара, Рауза, Зәйнәп һәм Нәҗия — *Р. И.*), аның белән күрештерде.

Алар әти белән икәү утырып ашадылар, әни исә кунак бик аз ашый дип борчылды. Аннан соң без Тукай абыйны көймәдә йөрергә чакырдык, ләкин ул баш тартты. Елгага кадәрге араны җәяүләп үтү аңа авыр булгандыр дип уйлыйм. Ул бездән нин-

[1] [Нигъмәтҗан Гафуров истәлеге]... — Б. 699.
[2] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 64.
[3] *Иске Ашыт* — хәзер Татарстан Республикасы Арча районында.
[4] Хатның күчермәсе хосусый архивымда саклана — *Р. И.*

ди шигырьләрен белүебезне сорашты. Без теләп җавап бирдек, хәтта кайберләрен җырлап та күрсәттек…»[1].

А. Расих бу гаилә хакында болай дип яза: «Габдрахман абзыйларның бала-чагалары бик ишле иде. Мин белгәне генә әле өч малай, ике кыз. Ләкин минем белән аерата дуслашып киткәне бу балаларның иң кечесе — Үзбәк булды. Мин, билгеле, Үзбәкнең кече абыйсы Чыңгызны[2] да бик яхшы беләм, аның рәссамлыкка укып йөргән чакларын да хәтерлим»[3].

Шагыйрь Троицкида, ягъни кымызда вакытында унберенче июньдә Г. Шәрәфкә ярым оптимист, ярым пессимист эчтәлекле хат яза: «Монда бер тарафта хәлем яхшы, казакъ бае шикелле, иткә тук, кымызга гарык булып торам. Урыным Троискидән 25 чакырым җирдә. Һәр тараф сахра. Ике казакъ өеннән башка бернәрсә дә күренми. Күңелсез, эч поша. Шунысы изә. Авыруым, тагы яңалары башланмаса, бетә инде. Ләкин терелеп нәрсә бар? — дип карыйм каравын. Ач кеше вакытның соң икәнен белсә дә ята, «Торып нәрсә бар?» — ди. Мин дә шулай, өмидем юк»[4].

Уфа шәһәреннән Г. Манафованың (исеме тулы язылмаган) интернетка куйган мәкаләсеннән күренгәнчә, аның әтисе Минһаҗетдин Г. Тукай белән Казанда танышкан булган. Ул далага шагыйрь янына «Айкап»[5] журналының сәркәтибе Әкрам Галиев (1892–1913) мөгаллим Билалетдин Корбангалиев (?–?), приказчик Сафа Кәбиров (?–?), Вәлетдин (?–?) хәлфә белән барып йөргән.

М. Манафов, кызы язганча, әдәбият дөньясына якын кеше булган. Аның шигырьләре, хикәяләре, рус классикасыннан тәрҗемәләре «Акмулла»[6], «Айкап», «Ялт-йолт», «Сөембикә»[7], «Аң»[1], «Кармак»[2], «Шура»[3] журналларында «Бүрекче» че» дигән әдәби псевдоним белән басылган.

---

[1] Әхмәрова Н. Шагыйрьне без дә күрдек / Н. Әхмәрова // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 728.

[2] *Чыңгыз* — Мөхәммәтчыңгыз Габдрахман улы Әхмәров (1912–1995), нәкышьче, график, монументаль сәнгать рәссамы, сәнгать фәннәре кандидаты (1949), профессор (1970), Үзбәкстан ССРның һәм Татарстан Республикасының халык рәссамы (1964, 1992).

[3] Расих А. Ишан оныгы... — Б. 119.

[4] Гыйльметдин Шәрәфкә // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 118.

[5] *«Айкап»* — 1911–1915 елларда Троицк шәһәрендә айга бер, соңыннан ике мәртәбә нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси һәм әдәби журнал. Беренче мөхәррире акын, журналист Мөхәммәтҗан Сералин (1872–1929).

[6] *«Акмулла»* — 1911 елның 15 июленнән 1916 ның 29 гыйнварына кадәр Троицк шәһәрендә айга ике мәртәбә татар телендә нәшер ителгән сатирик-юмористик, рәсемле журнал. Барлыгы 51 саны дөнья күрә.

[7] *«Сөембикә»* — 1913 елның 27 октябреннән 1918 нең 8 гыйнварына кадәр Казанда татар телендә айга ике тапкыр нәшер ителгән хатын-кызлар өчен рәсемле журнал. Барлыгы 115 саны дөнья күрә.

Рәүф Рәсүлев (1902–?) (Зәйнулла ишан оныгы) шагыйрьне җәйләүдә күрүен шулай искә ала: «1912 елның язында минем дәүәни белән Фатиха Аитова апаның әнисен дачага кунакка чакырдылар. Дәүәни мине дә үзләре белән алды. Тарантаслы атка утырып юлга чыктык. Шәһәрдә Габдерахман Рахманкулов йорты яныннан үттек. Байларның дачалары шәһәрнең шау-шуыннан читтә салынган. Шәһәрдән чыккач, уңда «Золотая сопка» дип аталган агачлы таулык калды. Кырдан барабыз. Бераздан яшеллеккә күмелгән калкулык күренде. Шунда дачалар урнашкан. Менә безнең алда бакча белән әйләндереп алынган бер катлы матур йорт. Бу Троицкидагы Габдрахман Рахманкулов дигән мулланың дача йорты.

Соңрак Тукай Троицкига килеп төшә. Габдрахман мулла дачасына киләләр. Анда шау-гөр, «көн дә бәйрәм, көн дә туй» дигәндәй, көн дә кунак яки мәҗлес. Билгеле, Тукай бу мохиттә яшәргә теләми. Дачадан ераста, яшел чирәмле далада аңа аерым чатыр корыла.

Без ат юырттырып даладан барабыз. Шулчак минем дәүәни: «Габдрахман мулла шагыйрь Габдулла Тукаевны Казаннан махсус үзенә чакыртып алдырган. Аның махсус үзенә дип чатыр кордырткан. Әнә карагыз!» — дип бер якка төртеп күрсәтте. Яшел чирәмле далада зур, биек күгелҗем төстәге чатыр күренә иде. Чатырның ишек чабулары күтәрелеп бәйләнгән. Аның янында бер артсыз урындык. Шунда зуррак малай сыман ябык кына бер кеше утырып тора. Дәүәни: «Әнә, кара, улым, Габдулла Тукаев дигән кеше шул була инде», — диде. Без юыртып узып киттек. Ара алай ерак булмаса да, Тукай безгә әз генә дә игътибар итмичә, уйланып утырып калды»[4].

Истәлекләрдән аңлашылганча, Г. Тукай далада чатырда яшәү белән генә чикләнмәгәнгә охшый. Фәгыйлә апа шагыйрьнең кичләрен гел утарга Әхмәтҗан бай өенә кайтуы турында сөйли. Ул шагыйрь мунча кергән саен керләрен юып үтүкләгән, урын-җирен, бит сөлгеләрен алыштырган; кымызны, ашау-эчүләрне вакытында тәэмин иткән.

Г. Тукайның җәйләүдән шәһәргә килгәләп йөргәнлеге турында Ш. Рахманкулов та яза: «Әйтик, ул җәйләүдән кайтып Хәкимҗан Бакировларда куна, шәһәрнең могътәбәр зыялылары булган Габдрахман Әхмәров белән Зариф Рахманкулов дачасына барып берничә көн торып кайта, мәшһүр җырчы Мирфәйзә Бабажанов йортында да кунак була. Г. Әхмәров һәм З. Рахманкуловлар дачасына баруыннан бик

---

[1] *«Аң»* — 1912 елның 15 декабреннән 1918 нең мартына кадәр Казанда татар телендә айга ике тапкыр нәшер ителгән әдәби-фәнни, иҗтимагый-сәяси рәсемле журнал. Барлыгы 123 саны дөнья күрә.

[2] *«Кармак»* — 1915 елның гыйнварыннан 1917 нең сентябренә кадәр Оренбургта татар телендә айга ике тапкыр нәшер ителгән әдәби-сәяси, рәсемле сатирик-юмористик журнал. Барлыгы 60 саны дөнья күрә.

[3] *«Шура»* — 1908 елның 10 гыйнварыннан 1917 нең 31 декабренә кадәр Оренбургта татар телендә айга ике тапкыр нәшер ителгән иҗтимагый-агарту, әдәби-публицистик журнал. Барлыгы 240 саны дөнья күрә.

[4] Рәсүлев Р. Далада / Р. Рәсүлев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 65–67.

канәгать булып, ошатып кайтуы турында җәйләүгә кайткач аш пешерүче Хәдичә апага да сөйли».

Шагыйрь ара-тирә башка җирләргә дә баргалаган икән. Мәсәлән, үз вакытында Троицкида Х. Бакировта приказчик булып эшләгән Хәлим Бикчәнтәев (?–?) исемле кеше дә шагыйрь белән очрашу тәэсоратлары турында М. Бикбулатовка шулай сөйләгән: «1912 елның июнь көннәре иде, мин Троицки байларыннан берсе булган Хәкимҗан Бәкировта приказчик булып эшли идем. Аның моннан йөз километр чамасы ераклыктагы Кушкүл авылында да магазины бар иде. Без шунда сату итә идек. Бер көнне шагыйрь Габдулла Тукай шушы тирәдә, моннан биш-ун чакрымда гына, бер казакъ авылында кымыз эчеп ята икән, якын көннәрдә безнең Кушкүлгә киләчәк икән дигән хәбәр таралды. Бу хәбәрне ишеткәч, без чиктән тыш шатландык. Шуңа күрә дә берничә көн үтү белән шагыйрьне каршыларга бөтен авыл дип әйтерлек чыкты. Гади киенгән ябык кына, ләкин көләч йөзле яшь кеше, тарантастан егетләрчә җиңел генә сикереп төште дә, халык белән исәнләште. Әйе, бу чыннан да ул иде. Без Тукайны таныдык. Чөнки аны китапларда, журналларда басылган фоторәсемнәрдә күп тапкырлар күргән идек.

Кич без аның туктаган фатирына бардык. Шагыйрь авыру, аның өстенә арыган, йончыган иде. Без, хәтта, ул безнең белән сөйләшмәс дип тә уйладык. Бер минутта гына, нигә аны борчып, бүген үк килүебезгә дә үкендек. Ләкин ул без баргач, гүя бөтенләй хәлләнеп киткән төсле, ачык йөз белән сөйләшә башлады. Безнең сорау буенча, үзенең яңа шигырьләрен укыды.

Без иртәгә яңадан килергә булдык һәм Тукайны безнең белән күлдә көймәдә йөзәргә чакырдык. Тукай берсүзсез риза булды. Тукай белән көймәдә йөрергә чыктык. Көн гаҗәп тын. Күл өсте чиксез зур көзге шикелле ялтырап ята. Шагыйрь ерак офыкка карый, ара-тирә көймәдән кулын сузып суны ярдырып бара.

Без күлнең аръяк ярына чыгарга, андагы чәчәкләр дөньясын шагыйрьгә күрсәтергә булдык. Чәчәкләр дигәч, Тукайның йөзе әсәреп киткәндәй булды. «Барабыз, барабыз», — диде ул.

Тукай чәчәкләргә гашыйк булган шикелле, аларга текәлеп карады һәм,

үзе дә белешмичә булса кирәк, шул чәчәкләргә карап бер шигырь әйтеп алды. Бераз болында йөргәннән соң, без авылга кайттык.

Көннәр үтте. Тукайга китәргә вакыт җитте. Ул Троицки аша Казанга кайтырга ашыга иде»[1].

Монда буталчыклар күзгә бәрелеп тора. 100 чакрымдагы Кушкүл авылы ничек Троицкидан 25 чакрымдагы җәйләүгә 5–10 чакрым гына булып чыга? Шактый гына авыру шагыйрьнең «көләч йөзле яшь кеше» кыяфәтендә «тарантастан егетләрчә җиңел генә сикереп төшүе» дә бик үк ышандырып бетерми. Фәгыйлә апа истәлегенә күрә, хәтта, «ике айга якын дәваланыга карамастан, шагыйрьнең хәле җиңеләймми, савыгу сизелми...».

Н. Әхмәрева истәлегендә шулай ук шагыйрьне көймәдә йөздерү теләге булу һәм аның гамәлгә ашырыла алмавы турында бәян ителә: «...Дачадан ерак түгел генә елга ага... Без корган план буенча Тукайны көймәдә йөртү күздә тотыла иде. Шуңа

[1] Бикбулатов М. Троицкида… / М. Бикбулатов // Кызыл таң. — 1961. 26 апр.

дип без көймәне рәткә кертергә тотындык... Аннан соң без Тукай абыйны көймәдә йөрергә чакырдык, ләкин ул баш тартты. Елгага кадәрге араны җәяүләп үтү аңа авыр булгандыр дип уйлыйм»[1].

Г. Тукай үзенең язмасында болай ди: «Ике киез өйдән гыйбарәт шул казакъ авылына өченчегә миңа махсус чатыр тегелде»[2]. Әгәр сүзләре хак булса, Р. Рәсүлев тә шулайрак искә ала: «Яшел чирәмле далада зур, биек күгелҗем төстәге чатыр күренә иде. Чатырның ишек чабулары күтәрелеп бәйләнгән». Фәгыйлә апа мәгълүматыннан да шул ук аңлашыла: «...казакъларның киез өйләре янында, хәзрәт кушуы буенча, Тукайга да бер чатыр корып куелган»[3].

Инде Г. Тукайның Троицкидан китү вакыйгасы истәлекләрдә тасвирланышына игътибар итик. И. Һилалов бу хакта болай дип яза: «Троицк халкы җәйге кичләрен шәһәр бакчасында ял итә. Анда музыка, танцылар була. Шунда яшьләр җыела.

Бер көнне бакчага ак якадан, күбәләк галстуктан, иңнәренә җиңелчә генә накидка салган, инде озын гына үскән чәчле Тукай абый килеп керде. Без, малайлар, аны күрү шатлыгыбыздан ни дияргә дә белми торганда, аны шундук шау-гөр килеп яшьләр әйләндереп алды. Безгә ул көнне Габдулла Тукай абый белән күрешергә насыйп булмады.

Бу — Тукай абыйның кымыздан кайтып, Троицкидан китү вакыты булган»[4].

Г. Тукай Троицкидан киткәндә, Фәгыйлә апа сүзләре буенча, шагыйрьне Әхмәтҗан байның җәйге ялга кайткан улы «Бәхтияр җиңел тарантаска утыртып станциягә илтә һәм бәла-казасыз төнге поездга утыртып җибәрә».

Н. Гафуров исә үзенең истәлегендә вакыйганы шулай тасвирлый: «...Шәһәремдә бер көнне бер иптәшем Фәйзерахман Вәлиев килде. «Бүген кич Тукай китә, шуны озатамыз. Күз күргәннәрдән 15 сумнан акча да җыеп алдык, кая 15 сум акча бир», — диде. Дәррәү ун сум бирдем. Җәмгы 20 кешедән ике йөз сум акча җыелган икән.

Пуйыз кич китәсе. Озатуга вакзалга бардык. Вагунга кереп күрешеп хәлен сораштык. «Инде күп яхшы булдым», — дип сөйләде. Шунда мәгълүм акчаны Вәлиев Тукайга бирсә, алмады. «Минга акча кирәкми. Билит алынган, мин нишләтим аны?», — ди. Кулына алмагач, Вәлиев көчләп акчаны эчке куен кесәсенә салып куйды.

Ул арада свистук, пуйыз кузгала башлады. Тизрәк төшеп калдык. Шул ахыр күрү булды»[5].

Г. Тукайны кымыз белән дәваланырга Троицкига чакырып китергән һәм илтифат күрсәтеп аңа тиешле яшәү шартлары булдырган Г. Рахманкуловның шәхесенә килгәндә исә, ул гарәп илләрендә белем алган, шәһәрдәге 6 мәчетнең өченчесендә икенче имам була. 1912 елдан — шәһәрнең мөселман җәмгыяте хәйрия идарәсе әгъзасы. Беренче Бөтендөнья сугышы вакытында мөселманнар арасында патриотизм тәрбияләүдә зур эш алып бара. Әхлак-этика темасына язган шигырьләре урындагы

[1] Әхмәрова Н. Күрс. хезм. — Б. 728.

[2] Тукай Г. Мәкаләи махсуса... — Б. 64.

[3] Рәсүлев Р. Далада... — Б. 66.

[4] Һилалов И. Күрс. хезм.

[5] [Нигъмәтҗан Гафуров истәлеге]... — Б. 699.

матбугатта басыла. 1928 елда ул янә шул ук мәчеттә имам вазифасын башкара. Р. Рәсүлев истәлегеннән күренгәнчә, «Габдрахман мулла үзе зур гәүдәле, кара чәчле, кара мыеклы, җырлаганда гөрләп торган көр тавышлы, уен-көлке, дан яратучан, һәрчак шат күңелле кеше» кеше була. 1937 елда кулга алына һәм Себергә сөргенгә озатыла.

Язучы Сафа Сабиров (1915–2004) моннан байтак еллар элек бу могътәбәр зат турында мондый фикерләр белдергән иде: «Ә кара реакция вакытында авыру шагыйрьне курыкмыйча казакъ даласына кымыз белән дәваланырга чакырып китергән, аңа уңай шартлар тудырган, аның иминлеге турында кайгырткан Рахманкулов Габдрахманны әдәбиятчылар арасында җылы сүз белән телгә алучы да юк. Хәтта, киресенчә, яманлаучылар да булган. Г. Ибраһимов, мәсәлән, үзенең егерме бишенче елны чыккан «Татарлар арасында революция хәрәкәтләре» дигән китабында башка иттифакчылар белән берәттән, Рахманкуловка да «буржуаз милләтче» дигән мөһер сугып үтә»[1].

Г. Тукайның моннан йөз елдан артык элек булган тарихи сәфәрләрен яңа табылган һәм фәнни кулланылышка беренче тапкыр кертелгән истәлекләр ярдәмендә кыскача менә шулай күзалларга мөмкин. Шагыйрьнең тәрҗемәи хәленә караган ул сәхифәләр киләчәктә тагын да киңрәк һәм тәфсиллерәк ачыкланыр дип ышанасы килә.

V

1913 елның февраль айларында Г. Тукайның хәле кая таба барганын яхшы аңлаган дуслары үзара 350 сум акча җыйнап, Клячкин шифаханәсенә алдан түләп куялар һәм озакламый шагыйрьне шунда урнаштыралар.

Матбугатта Г. Тукайның хәле турында мәгълүмат бирелеп барыла. «Кояш газетасы» 1 март санында шулай яза: «Мәшһүр шагыйрьләремездән кадерле иптәшемез Габдулла әфәнде Тукаев җәнапләре авыруы куәтләнү сәбәпле, Клячкин шифаханәсенә озатылды»[2]. 3 март санында аның хәле берникадәр яхшылуы турында хәбәр ителә. «Берәү» тәхәллүсле бер автор шагыйрь янына махсус баруын белдереп, болай ди: «Шифаханәдә ята башлавына тиздән бер ай була. Янәдән бер ай шунда калып май башларына таба Кырымга яки кымыз эчәргә Уфа тарафына китәргә уйлаганыны аңгартты. «Шифаханәдә татар газета-журналларыны һәммәсене диярлек алдырам, бер дә калмый укыйм, укырга йитми», — ди. Матбугатның барышы, андагы йитешмәгән йирләре хакында кайгыртып сөйли»[3].

1 апрель көнне аның хәле авырлаша. «Шул көндә дуктыр да «Авыруның хәле начар, озак торса, өч көн торыр, алайга да бармас, сез инде аны ташламаңыз, дуслары җыелышып бер тәртип илә һәрвакыт береңез янында булыңыз», — дия тәнбиһ итте[4]. Шуннан соң чиратлашып янында торыла башлады»[1], — дип яза Ш. Әхмәров үзенең истәлегендә.

---

[1] Сабиров С. Алтын балдаклы абыстай / С. Сабиров // Казан утлары. — 2001. — №. 10. — Б. 6.

[2] Габдулла Тукаев // Кояш. — 1913. — 1 март.

[3] Берәү. Авыруларымыз янында // Кояш. — 1913. — 24 март.

[4] *Тәнбиһ итте* — кисәтте.

Г. Тукай кичке 8 сәгать 15 минутта бакыйлыкка күчә.

Шагыйрьне соңгы юлга озату чарасы «Мәктәп»[2] журналының 1913 елгы 4 нче санында «Казанда 4 нче апрель», «Кояш» газетасының шул ук елгы 7 апрель санында «Тукаевны озату мәрасиме», «Йолдыз» газетасының 7 апрель санында «Тукаевны дәфен», «Вакыт» газетасының 10 апрель санында Г. М. имзасы белән басылган «Габдулла Тукаевның җеназа мәрасиме (Үз мөхбиремездән)» мәкаләләрендә бәян ителә.

Ун меңгә якын кеше катнашкан бу кайгылы вакыйгада кемнәр генә булмаган!.. Кызганыч ки, без бу хакта бик аз беләбез. Чөнки үз вакытында һәм аннан соң да әлеге мәсьәлә, нишләптер, тикшеренүчеләр игътибарыннан читтә кала килгән.

Мәрхүмне соңгы юлга озату эшләрен башкару өчен аның якын дусларыннан, яшьләрдән махсус комиссия төзелә. 3 апрель көнне ул үзенең вазифасын үти башлый. Ул хакта «Йолдыз» газетасы шулай яза: «Бу һәйят аның вафаты хәбәрен Русиядәге мөселман гәзитәләре идарәләренә һәм Истанбул гәзитәләренең бәгъзеләренә телеграм белән белгертте вә дәфен кылу эшләрен мөкәммәл рәвештә йиренә китерде»[3]. Бөтен шәһәр сөекле шагыйре белән хушлашырга әзерләнә.

4 апрель көн вакыйгасы турында әүвәл «Мәктәп» журналындагы мәкаләгә мөрәҗәгать итик. Анда бу хакта менә ни әйтелә: «Җыелган халыктан Габдулла әфәндене күреп калырга теләүчеләргә кереп, күреп чыгарга рөхсәт бирелә.

Халык берсе артыннан берсе керә, Габдулла әфәнде илә видаглашып[4], авыр сулап чыгып китә. Габдулла әфәнде чәчәк эчендә көлгән кыяфәттә, үзенә махсус булган бер голүвият[5] илә ята, ул гүя дөньядан китүенә бер дә кайгырмый, ул аны көлеп кенә каршы ала төсле тоела.

Халык чыгып бетә, шул урында Габдулла әфәнденең йөзе ачык хәлдә ахыргы рәсеме, соңгы ядкяре алына»[6].

Язмадан аңлашылганча, мәрхүмнең җәсәде бина эченнән алып чыгылгач, икенче тапкыр фотога төшертелгән: «Шифахәнә ишек алдында, җеназа җирдән күтәрелгәч, тагы бер мәртәбә рәсеме чыгартыла. Гакыйбәт, җеназа урамга чыга, халык шылт итми, тын»[7].

Мәрасимнең өченче фотосы Печән базары мәчете каршында алдырыла: «...Моннан соң җеназа Университет урамы илә борылып, Печән базарына чыга; монда халык һич урамга сыеша алмый. Өй түбәләре, кибет алдындагы күләгәлек өстләре халык вә тамашачылар илә тула.

---

[1] [Әхмәров Ш.] Габдулла әфәнденең авыруы // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 108.

[2] *«Мәктәп»* — 1913 елның 21 февраленнән 1914 нең 17 октябренә кадәр Казанда айга 2 тапкыр татар телендә нәшер ителгән фәнни-педагогик журнал. Барлыгы 25 саны дөнья күрә.

[3] Тукаевны дәфен // Йолдыз. — 1913. — 7 апр.

[4] *Видаглашып* — хушлашып, саубуллашып.

[5] *Голүвият* — олылык, бөеклек.

[6] Казанда 4 нче апрель // Мәктәп. — 1914. — № 4. — Б. 110.

[7] Казанда 4 нче апрель... — Б. 110.

Женаза нәкъ Печән базары мәсҗеде каршысына килеп туктый, монда аның тагы рәсеме алына...»[1]. «Кояш» газетасында да бу хакта әйтелә: «Печән базары чатына туктап, җеназаның рәсемен алдылар»[2].

Танылган фотограф Зөфәр Бәшировның мәкаләсеннән күренгәнчә, фотода билгеле булганнардан Ә. Урманчиев, Габдулла Гыйсмәти (1883–1938), Фәхрелислам Агиев (1887–1938), Әхмәтгәрәй Хәсәни (1883–1934) төшерелгән. Ф. Агиевтан сул яктагы кешенең Гафур Коләхмәтовка (1881–1918) охшаганлыгы да әйтелә[3]. Ә уң яктагысы аның энесе Каюм Коләхмәтов түгелме икән? Билгеле булуынча, агалы-энеле Коләхмәтовлар шагыйрьнең җеназасында катнашканнар. Бу хакта, мәсәлән, «Кояш» газетасында шулай хәбәр ителә: «Болардан башка урта мәктәп шәкертләре һәм учитель Коләхмәтов тарафыннан да чәчәкләр куелган бу ленталар салынган иде». Ә «Мәктәп» журналында Каюм Коләхмәтовның лентага яздырган шундый сүзләре китерелә: «Якын иптәшем, кадерле дустым Габдулла Тукаевка»[4].

Тикшеренүләребез нәтиҗәсендә фотода иң алда сулда, җеназа тоткасын уң кулы белән күтәргән кешенең Салих Мөхәммәтҗан улы Мөхәммәтҗанов (1881–1930) булганлыгы ачыкланды. Ул Тәтеш өязенә кергән Суыксу (рәсми документларда Казиево-Ключище) авылы (хәзер бу авыл юк) кешесе.

Аның Тукайны җирләүдә катнашуы очраклы гына булганга охшамаган. Чөнки бертуган апасы Хәерелбәнат (1877–1959) һәм җизнәсе сәүдәгәр Шакиржан (1874–1935) Галиевләр Казандагы Яңа Бистәдә яшәгәннәр. Ә үз вакытында нәни Габдулланы асрамага алган аяк киемнәре тегеп сату белән көн күргән һөнәрче Мөхәммәтвәли һәм хатыны, байларга кәләпүш эшләп чыгаручы Газизә нәкъ менә аларга күршедә яшәгәннәр. Шуңа күрә, Салих туганнарына кунакка килгәләгәндә Тукай белән аралашкан булуы ихтимал.

С. Мөхәммәтҗановның язмышы бик аянычлы тәмамлана. Ул совет хакимияте урнаштыру чорында кулак сыйфатында сәяси золым корбаны була. ТАССР Югары суды Президиумының 1962 елның 15 ноябрендәге карары белән аклана.

Юнысов мәйданында Казанның имамнары һәм мөэзиннәре катнашлыгында Яңа Бистә имамы Мөхәммәтзариф Әмирхани (1853–1921) тарафыннан җеназа укыла һәм «...табутны имамнардан күтәртелә вә шунда аның йәнә дә рәсеме чыгартыла»[5]. Аларның хәзергә билгеле булганнары: М. Әмирхани, «Мөхәммәдия» мәдрәсәсен нигезләүче Галимҗан хәзрәт Баруди (1857–1921), Зәңгәр мәчет имамы Ибраһим хәзрәт Халитов (?–?).

Г. Тукайның вафатына егерме биш ел тулу уңае белән Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе тарафыннан Мукден шәһәрендә нәшер ителгән «Габдулла Тукай. 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)» дигән китаптагы мәгълүмат бу фотодагы кешеләрне тагын да ачыкларга ярдәм итә. Аерым алганда, китапта ул фото бирелеп, аның астына шулай язылган: «Күтәрүчеләр арасында: Галимҗан әл-Баруди, Ибраһим Халиди, Са-

[1] Казанда 4 нче апрель... — Б. 110.
[2] Тукаевны озату мәрасиме // Кояш. — 1913. — 7 апр.
[3] Бәширов З. Соңгы юлга озатканда / З. Бәширов // Мирас. — 1993. –№ 4. — Б. 69.
[4] Казанда 4 нче апрель... — Б. 112.
[5] Казанда 4 нче апрель... — Б. 111.

лихҗан Баруди, Кәшшаф Тәрҗемани[1], Зариф Әмирхан, Әхмәтҗан Мостафа хәзрәтләр, «Юл»[2] көтебханәсе сахибләреннән[3] — Әхмәд Урманче, «Гасыр»[4] көтебханәсе сахибләреннән — Әхмәдгәрәй Хәсәни, «Сабах» көтебханәсе сахибләреннән — Шиһаб Әхмәр әфәнделәр бар»[5]. Димәк китапны төзүчеләр ул кешеләрне белгән яки мәгълүматны башка чыганаклардан алган.

Дөрестән дә, И. Халидинең сул ягында С. Баруди сурәтләнгән. Ул Г. Барудиның бертуган энесе, Казандагы 10 нчы мәчет имамы һәм мәдрәсә мөдәррисе. Җәдиди мәдрәсәләр өчен мөгаллимнәр әзерләү максатында «Мөхәммәдия» каршында 1907 елның 2 нче маенда курслар оештыруда башлап йөрүчеләрнең берсе була. Хөр фикерләр белдергәне өчен ул 1908 елның 8 нче маенда Вологда губернасына сөргенгә җибәрелә. Анда абзыйсы, Габдулла Апанаев (1862–1919), Габделхәмит Казаков (1877–1938) белән бергә төшкән фотосы саклана. Җеназа вакытында алдырылган сурәтне ачыклауда ул да ярдәм итте.

Китапта бәян ителгәнчә, М.-З. Әмирханиның сул ягында, Г. Барудиның артындагы имамның исеме Ә. Мостафа. Әмма аның нәкъ ул икәнлегенә инану өчен кайбер мәсьәләләрне хәл итү сорала.

«Мәдрәсәләрдә китап киштәсе: Мәшһүр мәгърифәт үзәкләре тарихыннан» (1992) дигән китапта тарихчы Равил Әмирханов (1946–2006) очеркына иллюстрация буларак «Мөхәммәдия» мәдрәсәсе мөгаллимнәренең күмәк фотосы урнаштырылган. Беренче рәттә сулдан уңга дүртенче Ә. Мостафин икәнлеге һәм фото 1915 елда алдырылганлыгы язылган. Ләкин шунысы аңлашылып бетми: Г. Баруди анда шактый яшь, хәтта сакалсыз сурәтләнгән. Ә 1913 елда Г. Тукайны җирләгәндә алдырылган фотода ул инде сакалына чал керә башлаган илле алты яшьлек кеше. Ә Ә. Мостафа, киресенчә, өлкән кыяфәттә. Күренә ки, монда ачыклыйсы моментлар бар әле.

Мәкаләдә язылганча, шагыйрьнең гәүдәсе җиргә тапшырылганчы тагын бер тапкыр фото алдырыла: «...табут йиргә куела, тәгаен кылынган адәмнәр тарафыннан Габдулла әфәнде табуттан алына, кабергә индерелгән вакытта аның йәнә бер мәртәбә рәсеме чыгарыла...»[6]. «Кояш» газетасы моны болай тасвирлый: «Гүргә иңдерер алдыннан, ак кәфендә көенчә, соң мәртәбә мәрхүм шагыйрьнең рәсеме алынды»[7].

Шагыйрьне соңгы юлга озатуның ахыры язмада болай тасвирлана:

«...Күмү тәмам була. Ханым вә туташлар тезелешеп чәчәкләр китерәләр, кабер өстенә тәртипләп тезәләр, кабернең тупрагы күренми. Ул хәзер кабер түгел, чәчәк өеме булып әверелә; бу да тәмам була. Зариф хәзрәт «Тәбарәк» укый башлый. Шул вакытта һәркем югалткан кешеләренең кем идекен төшенә башлый, кызулык вә эш

---

[1] *Кәшшаф Тәрҗемани* — Кәшшаф (Кәшшафетдин) Кыяметдин улы Тәрҗемани (Тәрҗеманов) (1877–1943), 1906 елдан Казанда Татар бистәсенең 11 нче мәчете имам-хатыйбы.

[2] *«Юл»* — Казанда 1907–1908 елларда эшләгән китап нәшрияты.

[3] *Сахиб* — ия, хуҗа.

[4] *«Гасыр»* — Казанда 1907–1921 елларда эшләгән китап нәшрияты.

[5] Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — 82–83 бб. арасында.

[6] Казанда 4 нче апрель... — Б. 111.

[7] Тукаевны озату мәрасиме....

илә сизенмәгән якыннары да аңа киләләр, күп кешенең күзендә яшь тамчылары тәгәри башлый. «Тәбарәк» тәмам була. Дога кылына, догадан соң Касыйм[1] хәзрәт, мәрхүмнең васыяте буенча

Кайт, и нәфсе мотмәиннәм, бар, юнәл, кит Тәңреңә!

Бирдең аркаңны моңарчы, инде бир бит әмренә![2]

шигырене укый. Соңра берничә кеше тарафыннан нотыклар сөйләнә. Мәрасим тәмам була. Халык югалткан нәрсәсенең кыйммәтен тәкъдир итә-итә, уйланып, таралып китә»[3].

Язмада гәрчә шул моментны фотога алдыру турында хәбәр бирелмәсә дә, ул билгеле. Без анда кайбер кешеләрне дә беләбез: Ә. Урманчиев, Г. Гыйсмәти (нотык сөйләүче), Ә. Хәсәни.

Җеназаның Пләтән (хәзер Салих Сәйдәшев) урамы ахырында алдырылган фотосурәте дә бар[4]. Аның өске өлешендә шундый язуны укырга мөмкин: «Шагыйрь Тукаев җеназасы «Новый стройкада». Моңа кадәр билгеле булган чыганакларда, нишләптер, ул хакта мәгълүмат китерелми.

Рәсемнәр алдыру турында мәгълүмат «Вакыт» газетасында җыйнап китерелә: «Габдулла Тукаевны үлгәч бер кат кәфендә ятканын, аннан соң җеназасын күтәргәч вә өченче кат Печән базары мәсҗеде янына килгәч рәсемен алдырдылар. Бу соңгы рәсем алынуга сәбәп: Тукаевның «Кисекбаш» дигән тасвиры шул Печән базарына күп мөнәсәбәтле булганлыктан булырга кирәк һәм ул йир үзенең торганы «Болгар» һәм «Амур»[5] нумерының да нәкъ янында гына. Актык мәртәбә рәсеме кабергә төшерер алдында алынды»[6].

Нотык сөйләүчеләр турында «Кояш» газетасы шулай яза: «Шуның илә җеназа мәрасиме тәмам булды. Буннан соң Габдулла Гыйсмәти, Фәхрелислам Агиев, Шәехгаттар Иманаев[7] һәм Гыйльметдин Шәрәф мәрхүм Тукаевның эшләре, төрле

---

[1] *Касыйм* — Касыйм (Мөхәммәткасыйм) Габделгалләм улы Салихи (Салихов) (1871–1954), Казанда Апанаев мәчете (2 нче мәчет) имам-хатыйбы.

[2] Г. Тукайның «Васыятем» шигыре.

[3] Казанда 4 нче апрель... — Б. 111.

[4] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 126 сак. берәм.

[5] *«Амур»* — элекке Печән базары комплексында кунакханә тибындагы бина (Мәскәү ур., 70). 1864 елда сәүдәгәрләр бертуган Ибраһим (1806–1886) һәм Исхак (1814–1885) Юнысовлар акчасына табыш йорты буларак төзеттерелә. 1886 елда, мирас буларак, Габделкәрим (1853–1928) Исхак улы Юнысов милкенә күчә. Бертуган Мөбарәкша һәм Гарәпша Рамазановлар тарафыннан арендага алынып төзекләндерелә һәм 1912 елның 26 октябрендә рәсми рәвештә мосафирханә итеп ачыла. Зәкәрия Садретдинов (1880–1930) наширлегендә һәм мөхәррирлегендә 1912 елның 10 декабрендә чыга башлаган бер партия программасына да ияр-ми торган көндәлек тәрәкъкыйпәрвәрлек «Кояш» газетасының редакциясе анда урнашкан була (өченче кат, 40 бүлмә). Анда Г. Тукай 1913 елның февраль аена кадәр эшли.

[6] Г. М. Габдулла Тукаевның җеназа мәрасиме (Үз мөхбиремездән) // Вакыт. — 1913. 10 апр.

[7] *Шәехгаттар Иманаев* — Шәехгаттар Хәсән улы Иманаев (1875–1939), хокук белгече, филолог.

мәсьәләләргә карашлары һәм аның татар әдәбиятында булган әһәмияте хакында нотыклар сөйләделәр»[1]. «Вакыт» газетасында да шундый ук мәгълүмат китерелә.

Җеназада катнашкан Казан имамнары турында «Кояш» газетасындагы хәбәр берникадәр уйланырга мәжбүр итә. Хосусан, анда болай диелә: «Барысы да чакырылган булса да, җеназада Казан муллаларыннан анда Зариф хәзрәт, Касыйм хәзрәт һәм Кәшшаф хәзрәт кенә хазир иделәр[2]». Ә иң соңгы алдырылган фотосурәттә алар унау тасвирланган.

«Мәктәп» журналындагы мәкаләдән аңлашылганча, «Казанның имам вә мөәзиннәреннән берсе дә калмай җеназага хазир булганнар»[3]. Клячкин шифаханәсендә шагыйрь белән хушлашу тәмамлангач, «берничә хәзрәт вә үзенә якын торган аркадашлары тарафыннан тәсбих тәһлил укыла»[4].

Г. Тукайны соңгы юлга озатуда катнашкан Казан имамнары биредә әйтелгән хәзрәтләр белән генә чикләнми, әлбәттә. Димәк, алда әле тагын эзләнүләр көтә.

«Йолдыз» газетасында китерелгән «Габдулла әфәнде зыярәттән кергәч тә уң якка дәфен ителде» дигән мәгълүмат зиратның ул вакыттагы капкасын күз алдына китерергә мөмкинлек бирә[5].

VI

Габдулла Тукайның каберенә чардуган һәм билге ташы кую мәсьәләсе мәрхүмне җирләгәннән соң ук күтәрелә. Бу хакта, мәсәлән, «Кояш» газетасының 1913 елгы 18 апрель санында мондый хәбәр игълан ителә: «Тукаевның тәдфин[6] вә тәҗһизе[7] белән мәшгуль булган дустлары вә иптәшләре аның кабере өстенә әгъла[8] таш эшләтеп куйдыру тәшәббесатына[9] керешергә торалар. Бу максуд өчен акча табу читен булмас дип уйлаганлыкларыннан, гасырлар буена китәчәк бу хатирәнең мөмкин кадәр мәһабәтле булуына тырышачаклардыр».

Әмма бу юнәлештә эш, күренгәнчә, күзалланылганча тиз генә башкарылмый. Әйтик, Җәлалетдин Уразаев (?–?) дигән бер кеше «Ил» газетасының 1914 елгы 15 март санында бастырган хатында зираттагы шундый картинаны сурәтли: «Мин үткән ел июль аенда Казанда газиз шагыйремез Тукайҗанның каберен күреп, рухына дога укып китмәк нияте берлә зиратка бардым. Стенага кагып куйган язу буенча күп эзләмичә таптым. Минем уйлаганнарымча, Тукайның кабере зиннәтле түгел икән: кабере өстендә кәз җәйгәннәр, тимер винуклары ватылып читтә аунап ята... Шундый газиз кабернең кадерен белмәгәнлекләре өчен, Казан яшьләренә рәхмәт әйтәсе килмидер».

Әмма газета идарәсе Тукай каберенең аяныч хәлдә булуын бер казанлыларга гына сылтамаска, ә барлык татар халкының гаебе итеп карый.

---

[1] Тукаевны озату мәрасиме....
[2] *Хазир иделәр* — катнаштылар.
[3] Казанда 4 нче апрель... — Б. 111.
[4] Казанда 4 нче апрель... — Б. 111.
[5] Тукаевны дәфен // Йолдыз. — 1913. — 7 апр.
[6] *Тәдфин* — җирләү.
[7] *Тәҗһизе* — әзерләү.
[8] *Әгъла* — яхшы.
[9] *Тәшәббесатына* — эшенә.

«Кояш» газетасының 1914 елгы 6 апрель санында басылган бер мәкаләдә әлеге юнәлештә эш һаман уңай нәтиҗәле булмавына борчылу белдерелә: «Тукайның елы булып үтте. Бу мөнәсәбәт белән аның тугрысында һичбер эш эшләнмәгән икәнен яңадан бер кат хәтергә алмый үтәргә мөмкин түгелдер. Кабер һаман әле һичтөрле тәгъмир ителмәгән[1], хәтта бер таш та куйдырылмаган. Тукайның мөфассал[2] тәрҗемәи хәлен язып нәшер итәргә илтизам иткән[3] камиссия дә бу бабта бер юл булсын, бер нәрсә язмаган вә һичбер тәшәббес ясамаган. Әгәр бу камиссия һаман шушы эшсезлегендә дәвам итәчәк булса, Тукай эшләрен фәкать хосусый инициативадан гына көтәргә каладыр».

«Кояш» газетасының шул ук елгы 6 нчы, 1915 елгы 3 нче апрель саннарында да бу хакта борчылулы мәкаләләр дөнья күрә. Аерым алганда, соңгысында болай диелә: «Тукайның кабере хәзергә кадәр ташсыз, ихатасыз тора. Йөз мәртәбә язылган бу тәәссефле мөсаһәләне[4] йөз дә беренче мәртәбә язып тору да уңайсыз инде.

Бу көн шагыйрьне зиярәт итәчәк кешеләр тагы бер мәртәбә Казан халкына рәнҗеп кайтачаклар».

1915 елда Вологда мөселманнары Г. Тукайны искә алу кичәсендә үзара 22 сум 5 тиен иганә җыялар. Алар «Иганә итүчеләр разый булсалар, бу акча вә Тукай җәмгыятенә йибәрелеп тә, җәмгыять булмаганлыктан, идарәдә саклана торган башка акчалар илә Тукайның каберенә яхшы мәрмәрдән таш яздырып куймакчы буламыз. Шулай булмаганда, җәмгыять кайчан булачак та, ул кайчан таш яздырып куячак?» дип белдерәләр. Идарә аларның бу гамәлен югары бәяләп, болай яза: «Мөселман мәркәзләренең һәрберсеннән ераста тора торган вологдалы кардәшләремезнең милли шагыйремезне хәтерләренә төшереп торып, аның намын таәбид итү юлында кулларыннан килгән тәшәббесләрдә[5] булынулары мактап бетерелмәслек кадәр шинаслык[6], бик бөек тәкъдир ителерлек милли аңлылыктыр».

Көндәлек матбугаттан күренгәнчә, шагыйрьнең вафатына өч ел тулганда да аның кабере тиешле тәртипкә китерелмәгәнлеге ачыклана. Мәсәлән, бу хакта «Кояш» газетасының 1916 елгы 29 март санында шундый мәгълүмат белән танышырга мөмкин: «Кирәк бәгъзы бер газета идарәсендә (шул җөмләдән безнең идарәханәмездә дә) вә кирәк хосусый кулларда, Тукай исеме белән багланган берәр изге эшкә тотарга багышланган акчалар бар. Бу акчаларның үзләрен генә бер тәртипкә китерелсә дә, моннан хасыйл була торган сума чибәр генә бер кабер ташы утыртырга вә гомумән шагыйремезнең каберен тәгъмир вә тәҗһиз[7] итәргә җитәрлектер. Шуңа күрә, моның хәзергә кадәр вөҗүдкә чыкмый торуында, фәкать Казан зыялыларының эшсезлекләре вә рухсызлыклары гына гаепледер.

---

[1] *Тәгъмир ителмәгән* — төзекләндерелмәгән.
[2] *Мөфассал* — тулы.
[3] *Илтизам иткән* — үз өстенә алган.
[4] *Тәәссефле мөсаһәләне* — үкенчеле игътибар итмәүне.
[5] *Тәшәббесләрдә* — инициативаларда.
[6] *Шинаслык* — аңлаучылык.
[7] *Тәгъмир вә тәҗһиз* — төзекләндерү һәм әзерләү.

Казан зыялылары даирәсендә бу көннәрдә шул мәсьәлә бик еш сөйләнеп йөри. Бер сыйныф халык шул тугърыда бер тәшәббес ясарга[1] да уйлый вә хәтта кайбер адымнарны инде ясый башларга торалар.

Без хәзер фәкать бер нәрсәне хәтергә төшерергә кирәк табамыз: әтраф шәһәрләрдә Тукайны искә төшерү мәҗлесләре булганда, бу мәсьәлә дә хәтергә алынса һәм шагыйрьнең каберен тәгъмир вә тәҗһиз итү намына[2] тагы беркадәр акча тапшырылса, бик мөнасиб эш эшләнгән булыр иде.

Бу кадәр озак тотып куелган таш вә ясалган тәгъмирнең мөмкин кадәр мәгънәле, таза вә нәфис булучылыгы һәм зәүкы нәфис хезмәт иттерелеп вөҗүдкә чыгарылуы бик мәтлубте[3]. Табигый, бу шартларның яхшы ижраэ ителә[4] алуы шул эшкә тәгъйин ителгән акчаның мул вә камилән йитәрлек булуыннан киләдер. Шагыйремезнең шәхесенә милләтнең соңгы һәдиясе[5] булырга тиешле бу нәрсәнең мөмкин кадәр дәр яхшы булучылыгы, зан итәмез[6], Тукайның ихтирам итә тоган һәрбер кешенең теләгедер.

Шуны да хәтерләргә алырга кирәк ки, шагыйрьнең каберен тәгъмир вә тәҗһиз итү белән генә әле бу бабтагы эшләр тәмам булмыйдыр. Казан җәмгыяте хәйриясе шикелле берәр рәсми вә даими бер мөәссәсә хозурында бу каберне карап тотар, җәй көннәрендә үсемлекләр белән чолгар вә кыш көннәрендә зыяратка килүчеләр өчен юллар ачып торыр өчен бер фонд ясап, шул фондтан килә торган файда белән каберне тәрбияләп тотарга тиештер. Без өмид итәмез, әгәр дахуды шул эшкә йитәрлек бер сума тәшкил итеп тапшырыла калса, җәмгыяте хәйриямез бу эшне үз өстенә алудан абаэ итмәскә[7] кирәктер».

«Сүз» газетасының 1916 елгы 8 апрель санында Тукайның кабере өстенә таш кую өчен Мәскәү укучылары тарафыннан 25 сум акча җыелганлыгын хәбәр итеп, иганәчеләрнең исемнәрен дә китерә: «Мостафа Сәйфелмөлекев — 1 сум, Әминә Яхина — 1 сум, Мәхмүт Терегулов — 1 сум, Хәдичә Зәбирова — 1 сум, Шәйхулла Алкин — 1 сум, Мостафа Сәедшакулов — 1 сум, Мөхәммәтгали Габдерәхимов — 1 сум, Салих Вәлиев — 5 сум, Зиннәт — 1 сум, Галим Биюшев — 2 сум, Габдерахман Хөсәенев — 10 сум».

Танылган сәүдәгәр Акчуриннарның Гурьевкадагы фабрикаларында кызлар мәктәбендә шагыйрьнең вафатына өч ел тулу уңаеннан ясалган «Тукай кичәсе»ндә Гөлсем Акчурина (1889–1957) үзе кушкан 50 сум белән бергә 97 сум иганә җыелып, «Кояш» газетасының идарәсенә җибәрелгән.

Ачыкланганча, Г. Тукайның каберен тәртипкә китереп, анда чардуган һәм таш кую эше 1917 елда да башкарылмаган икән. Чөнки, «Кояш» газетасының шул елгы 4 апрель санында хәбәр ителгәнчә, вафат булганнарны искә алып рух шәрифләренә дога кылу максаты белән 2 апрель көнне каберстанга барган бер төркем мәдрәсә

[1] *Тәшәббес ясарга* — эшкә тотынырга.
[2] *Намына* — исеменә.
[3] *Мәтлубте* — таләп ителәдер.
[4] *Ижраэ ителә* — башкарыла.
[5] *Һәдиясе* — бүләге.
[6] *Зан итәмез* — уйлыйбыз.
[7] *Абаэ итмәскә* — ah итмәскә.

һәм урта мәктәп шәкертләрләре бу аяныч хәлне күреп, җыелган акчаларны табып алып эшкә керешергә дигән карарга киләләр. Шунда катнашкан хаттат, фотограф Кыйвам-карый Зөлфокарый (1870–1921) ташларга алтын белән язуны бушлай эшләргә үз өстенә алачагын белдерә.

Татар каберлеге директоры булып эшләгән И. Мөхәммәтшин «Кызыл Татарстан» газетасының 1939 елгы 24 октябрь санында бастырган мәкаләсендә Г. Тукайның каберен берникадәр төзекләндерүен яза: «Аның кабре өстендә «Шагыйрь Габдулла Тукаев» дигән сүзләр язылган таш булса да, ул таш искереп, кырылып беткән инде. Ташның тәмам янына килеп җитмичә, аңа язылган сүзләрне укып булмый... Шуны искә алып, мин — татар каберлегенең директоры — шагыйрьнең каберен үземчә азрак тәртипкә китерү ниятe белән, аның кабере өстендәге ташны буяттым, кабер өстенә кәзләр җәеп, гөлләр утырттым, кабер бер кадәр матур төскә керде». Автор язмасында алга таба каберне төзекләндерергә, яңа таш куярга һәм аңа шагыйрьнең шигырьләреннән өзекләр язып куярга; бу эш белән Казан шәһәр Советы, тиешле башка оешмалар шөгыльләнергә тиешлеген белдерә. Димәк, моннан аңлашылганча, күрсәтелгән елга кадәр шагыйрь кабере өстенә таш куелган булган икән.

Г. Тукайның каберенә таш һәм чардуган кую тарихы турында шагыйрьнең тууына 60 ел тулу уңаеннан үткәрелгән чараларны яктырткан язмаларда да мәгълүмат китерелми. Мәсәлән, «Совет әдәбияты» журналының 1946 елгы 6 санында бәян ителгәнчә, 16 июньдә партия, комсомол, совет һәм җәмәгать оешмаларының делегацияләре, башка республикалардан килгән кунаклар, язучылар, композиторлар, галимнәр, рәссамнар, студентлар шагыйрь каберенә чәчәкләр сала. Әмма анда кабернең төзекләндерелгән булуы хакында әйтелми. Гәрчә 1946 елда алдырылган бер фотода аның каберенә челтәрләп эшләнгән тимер чардуган һәм гарәп хәрефләре белән «Шагыйрь Габдулла Тукай. 1886–1913. Вафат 2/15 апрель» дигән язулы хатират ташы сурәтләнгән (Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать Институтының Язма мирас фондында саклана — *Р. И.*). Фото үзе күрсәтелгән елның 10 апреле белән билгеләнсә дә, табигать күренеше май урталары – июнь башларын хәтерләтә. Бәлки, бу таш һәм чардуган кую көнедер?

Әмма шагыйрь каберенә беренче мәртәбә таш куелу елы һаман билгесез булып кала. Бәлки, бу хакта берәр чыганакта теркәлгәндер. Эзләүне дәвам иттерергә кирәк. И. Мөхәммәтшин язмасында китерелгән «Тукаев» һәм 1946 елгы таштагы «Тукай» сүзләренең аерымлыклары да уйланырга мәҗбүр итә.

Билгеле булганча, 1956 елда Г. Тукайның тууына 70 ел тулу уңаеннан аның кабере яңартыла. Мәрмәрдән икенче һәйкәл куелып аңа шагыйрьнең барельфы беркетелә, аннан аста кирилл хәрефләрендә «Габдулла Тукай 1886–1913» һәм гарәп графикасында «Г. Тукай» дигән язулар уела. Чардуган да алыштырыла.

Г. Тукайның 125 еллыгына (2011) шагыйрьнең каберенә янә төзекләндерү эшләре үткәрелә. Элек чәчәкләр утырту өчен калдырылган махсус урын мәрмәр таш белән алыштырыла. Анда аның «Өзелгән өмид» дигән шигыреннән «И мокаддәс моңлы сазым уйнадың син ник бик аз» дигән юллары татар һәм рус телләрендә уеп язылган.

VII

Г. Тукайны искә алу мәрасиме аның вафаты көнне үк башлана. Бу хакта «Касыймия» мәдрәсәсенең элеккеге шәкерте Мирза Бәрхиев (?–?) үз истәлегендә болай яза: «Мәдрәсәдә Тукай үлгән көн кайгылы булды. Укулар-укытулар тукталды, кайгылы шигырьләр укылды, тәрҗемәи хәл сөйләнде». Әйтергә кирәк, шагыйрь бу уку йорты шәкертләре белән элек тә дустанә мөнәсәбәттә булган. Бу хакта ул исән чагында «Касыймия», аның шәкертләрен якын күрәм, алар белән утырдаш булу белән рәхәтләнәм», — дип сөйли торган булган.

Шагыйрьнең еллык кичәсе дә башлап анда үткәрелгән икән. Бу турыда М. Бәрхиев шулай дәвам итә: «Тукай үлүенә ел тулгач, аның иҗатына карата мәдрәсә күләмендә беренче мәртәбә Тукай кичәсе мәдрәсәи «Касыймия»дә үткәрелде. Укулар-укытулар туктатылды. Кичәдә Габдерахман Вәлиди тарафыннан доклад ясалды. Хәбиберахман[1], Касыйм Хәмзиннәр[2] һәм башкалар тарафыннан Тукайның күп кенә шигырьләре укылды. Кичәдә Касыйм хәзрәтнең дә катнашы булды, ул да тыңлап утырды»[3].

Оренбургта да Г. Тукайны искә алу чарасы ул вафат булган көнне үк уздырылган. «Хөсәения» мәдрәсәсе шәкерте, ватандашлар сугышы ветераны, соңыннан юридик фәннәр докторы Фатих Бакиров (1900–1975) язганча, митинг башта мәдрәсә эчендә була. Анда татар шәкертләре белән бергә үзбәк, казакъ шәкертләре дә чыгыш ясый. Истәлектә алга таба вакыйга шулай тасвирлана: «Аннары барчабыз бергә мәдрәсәдән чыгып, кала үзәгенә таба юл тоттык. Николай урамындагы китап кибете ишеге янына Габдулла Тукайның сурәте һәм аның вафаты мөнәсәбәте белән язылган шигырь урнаштырылган иде. Шигырьне китап кибетендә эшләүче «Хөсәения»нең элекке шәкертләреннән Исхак Әлмәшев[4] язган, диделәр. Без, төркем-төркем булып, шагыйрь сурәте яныннан уздык, яшь аралаш кайгылы шигырь юлларын укыдык. Халык күп иде. Бу — Оренбург халкының Габдулла Тукай белән үзенчә хушлашуы иде...»[5].

Г. Тукайның вафатыннан соң берничә көн үткәч тә, Әстерхан шәһәрендә «Җәмгыяте хәйрия» клубында шагыйрьне искә алу кичәсе үткәрелә. Аны оештыру һәм уздыру эшләрен С. Рәмиев, Хөсни Кәрим (1887–1965), Ш. Гайфи башкара. Бу мәдәни чарада катнашкан Зәйнәп Кәримова (1909–1995) үзенең истәлегендә шулай яза:

---

[1] *Хәбиберахман Хәмзин* — Хәбиберахман Зыятдин улы Хәмзин (1891–1963), мәгърифәтче.

[2] *Касыйм Хәмзин* — Касыйм Зыятдин улы Хәмзин (1895–1976), тел галиме, педагог.

[3] Бәрхиев М. Тукай истәлеге / М. Бәрхиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 430.

[4] *Исхак Әлмәшев* — Исхак Мөхәммәтҗан улы Әлмәшев (?–1938), Октябрь түнтәрелешенә кадәр Оренбургта нашир Фатих Кәриминең китап кибетендә эшли. Соңра педагогия техникумында, педагогия институтында татар теле һәм әдәбияты укыта. Ул үзешчән артист, режиссёр буларак та билгеле. 1919–1928 елларда губерна халык мәгарифе бүлегендә сәнгать секциясен җитәкли.

[5] Рәхимкулова М. Оренбургта кайгылы көн / М. Рәхимкулова // Яңа Вакыт (Оренбург). — 1993. — 10 апр.

«Кичәне Сәгыйть абзый ачып, салмак тавыш белән, бик матур итеп (ул, гомумән, матур сөйли торган кеше иде) Тукайның тәрҗемәи хәлен сөйләде. Ул сүзен тәмамлагач, Хөсни Кәрим җитәкчелегендәге хор түгәрәге Тукайның «Милли моңнар», «Өзелгән өмит», «Алтынга каршы» дигән һәм башка шигырьләрен көйгә салып җырлады. Оркестр түгәрәге, шул ук Хөсни Кәрим җитәкчелегендә, шагыйрьнең исән вакытта яратып тыңлаган көйләрен уйнады. Шагыйрьнең әсәрләрен, бигрәк тә укучы балаларга карата язылган «Гомер юлына керүчеләр», «Кышкы кичтә», «Эш беткәч уйнарга ярый» һәм башка шигырьләрен укыдылар. Бу бүлек Сәгыйть абзый җитәкчелегендә әзерләнгән иде. Кичә бик матур узды»[1].

Танылган фольклорчы, Тукайны күреп белгән Х. Бәдигый истәлегеннән күренгәнчә, «Мөхәммәдия» мәдрәсәсе шәкертләре, җитәкчелекнең рөхсәт бирмәвенә карамастан, дәресләр уку урынына шагыйрьнең еллыгын үткәрәләр[2].

«Кояш» газетасының 1914 елгы 6 апрель көнне Казан мәдрәсәләренең күбесеннән шәкертләр Тукай рухына хәтем итеп, дога кылганнар. Сәгать 2 ләрдә бөтен матбугат әһеле, укучы яшьләр һәм җәмәгать хадимнәре хосусый бер ханәгә җыелып, Яңа бистә имамы Зариф хәзрәт Әмирхан һәм «Касыймия» мәдрәсәсенең мөдәррисе, «яшьләр мулласы» исемен алган Касыйм хәзрәт Салихи белән берлектә 10–15 ләп атта зиратка барганнар.

Шагыйрьнең кабере янында күп халык катнашлыгында Касыйм хәзрәт «Тәбарәк» сүрәсен укып, дога кылганнан соң, «Сабах» китапханәсе мөдире Габделвәли әфәнде Әхмәдуллин (1870–1921 елдан соң) ханәсенә кайталар. Чөнки бу көнне ул әйтелгән имамнарны һәм укучы яшьләрне үзенә кунакка чакыра. Бу уңайдан хәбәрдә телгә алынган шундый бер кызыклы деталь игътибарны җәлеп итә: «Әлегә кадәр бер-берсенә нәфрәт итешеп килгән чалмалылар илә зыялыларның бергә, бер мәҗлестә бер-берсенә чын мәхәббәт вә ихлас берлә борадәранә[3] сөйләшеп ултырышты кларын бу мәҗлес соң дәрәҗәдә гүзәл үтте».

Русларның пасха вакыты туры килү сәбәпле, клубларда кичәләр оештыру кичектерелә.

Тукай зираты янында ниндидер бер малайның Габдулла Килдишев (?–?) тарафыннан нәшер ителгән К. Мотыйгыйның «Мәшһүр шагыйрь Габдулла Тукаев хакындагы хатирәләрем» дигән китапны сатып йөрү күренеше бер тупас эш дип бәяләнелә һәм андый гамәлләрдән сакланырга чакыра[4].

«Кояш» газетасының 1914 ел 28 март санында Әстерханда Тукай кичәсе ясалачагы һәм бу эш артыннан мөгаллим Ш. Гайфи йөрүе хакында хәбәр басыла[5]. Газетаның 2 апрель санында исә кичәгә рөхсәт бирелүе әйтелеп, аның программасы да күрсәтелә. Аерым алганда, анда Тукайның тәрҗемәи хәле укылачагы; Тукайның татар әдәбиятындагы хезмәтләре һәм аның шигъриятта тоткан урыны хакында; Тукайның мәктәп галәменә керткән хезмәтләре вә аның шигырьләренең балаларга тәэсире хакында; Тукайның тәнкыйть вә шул юлда хезмәт итүе; Тукайның хосусый

[1] Кәримова З. Истә калганнардан / З. Кәримова // Азат хатын. — 1968. — № 4. — Б. 16.
[2] Бәдигый Х. Бөек халык шагыйре Г. Тукай турында исемдә калганнар... — Б. 316–317.
[3] *Борадәранә* — туганнарча.
[4] Казанда Тукай көне // Кояш. — 1914. — 6 апр.
[5] Мөхбир. Тукай кичәсе. Әстерхан / Мөхбир // Кояш. — 1914. — 28 март.

хәяте, тормышы, халыкның аңа карашы турында сөйләнәчәге бәян ителә. Кичәдә Г. Тукайның төрле, шул исәптән Ш. Гайфи эшләттергән рәсемнәре дә зурайткыч фонарь аркылы күрсәтеләчәге әйтелә[1].

«Сөембикә» журналының 1914 елгы 13 санында дүртенче сыйныф укучысы Фатыйма Мәүлиева (?–?) мәкаләсеннән күренгәнчә, Бохара шәһәрендә Г. Тукайның еллык кичәсе «Мәржания» аптекасы хуҗасы Туктар Диннекәев (?–?) тырышлыгы белән үткәрелгән. Анда Хивага үтеп барышлый К. Мотыйгый да катнашкан. Мәкалә авторы язганча, ул Тукай рухына Коръәннән берничә аять һәм «Салават шәриф» укыганнан соң, шагыйрьнең әсәрләрен укый һәм җырлый. Аның артыннан мөгаллим Камал Нугаевның (?–?) Бохарада укучы татар, нугай балалары да хор белән берничә шигырь әйтәләр. Бу кичәдә Хива ханлыгы җитәкчелеге белән бергә, бохаралы татар байлары була.

1914 елда Г. Тукайның еллыгы уңаеннан 2 апрель көнне Семипалат шәһәрендә яшьләр җыены үткәрелә. Әүвәл Коръән укылып, мәрхүмнең рухына дога кылына. Соңрак Г. Мусин (?–?) тарафыннан Тукаевның кыскача тәрҗемәи хәле, шигърияте һәм татар әдәбиятына керткән хезмәтләре сөйләнеп, кайбер кешеләр шигырьләрен укыйлар. Тукаев исеменә 18 сум 19 тиен иганә җыелып, укытучылыкка әзерләнүче бер фәкыйрь шәкертқә бирелә[2].

Шул көнне шәһәрнең беренче мәхәллә мәктәбендә дә Тукай еллыгы билгеләп үтелгән. М. Еникеева (?–?) исемле кешенең хәбәрендә күрсәтелгәнчә, ул көнне дәресләр булмаган. Шагыйрь һәм нашир, педагог, публицист Фатыймаи-Фәридә Вahапова (Нәүрүзова) (1889–1914) рухына дога кылынгач, әдипнең тәрҗемәи хәле сөйләнелә, шигырьләре укыла[3].

Семипалат өлкәсендәге башка шәһәрләрдә дә Тукайның еллыгын уздырганнар. Мәсәлән, Каркаралыда татар, казакъ, сарт (үзбәк) зыялылары оештырган шундый кичәдә сәүдәгәр, приказчик, мөгаллим, фельдшер, доктор, бай-ярлы, ягъни төрле социаль катлау вәкилләре була. Башта шагыйрьнең тәрҗемәи хәле сөйләнелгәч, мәрхүмнең рухына Коръән укыла. Соңрак мөгаллим һәм шәкертләр шагыйрьнең төрле шигырьләрен укыйлар. Аңлашылмаган урыннары казакъча аңлатыла. Ахырдан мәктәп балаларына конфет, печенье, чикләвек кебек күчтәнәч өләшенә. Габделхәким Атажанов (?–?) һәм Урмановлар балаларга Тукайның «Алтын әтәч», «Күңелле сәхифәләр», «Җуаныч» дигән китапларын бүләк итә. Балаларны шатландырып өйләренә кайтарып җибәргәннән соң, өлкәннәргә чәй бирелеп, анда да сүз гел Тукай хакында була, аның тирәнрәк мәгънәле шигырьләре укыла[4].

«Вакыт» газетасының 1914 елгы 20 апрель санында Истанбулда Тукай кичәсенең ничек үткәрелүе турында языла. Анда сүз 1908 елда барлыкка килгән «Русияле мөселман шәкертләре җәмгыяте» тарафыннан оештырылган клуб тарафыннан әзерләнгән махсус программа буенча башта скрипка, гармун, мандолинадан гыйбарәт кечкенә бер оркестрда төрле милли көйләр уйналуы, аннан соң Г. Тукайның «Теләнче», «Йоклыйлар», «Мулланың зары», «Кызык гыйшык» дип аталган шигырьлә-

[1] Мөхбир. Тукай кичәсе. Әстерхан / Мөхбир // Кояш. — 1914. — 2 апр..

[2] Әбушахмани. Семипалаттан / Әбушахмани // Тормыш. — 1914. — 23 апр.

[3] Еникеева М. Хатын-кыз дөньясы / М. Еникеева // Тормыш. — 1914. — 25 апр.

[4] Юнысов Г. Каркаралыда Тукай көне / Г. Юнысов // Вакыт. — 1014. — 27 апр.

ре һәм башка әсәрләре хор белән һәм аерым рәвештә дә җырлануы, сөйләнелүе турында бара[1].

Булачак танылган тел галиме, әдәбиятчы Нигъмәтулла Хәкимов (1889–1937) хәбәр иткәнчә, Златоуст өязе (хәзер Башкортстан Республикасы) Югары Кыйгы авылында 23 нче мартта Г. Тукайның вафатына бер ел тулу уңаеннан, аның исеменә әдәбият кичәсе үтә. Анда Тукайның тәрҗемәи хәле, аның милләткә, хатын-кызга, ишаннарга карашы һ. б. хакында сөйләнелә. Унлап шәкерт аның шигырьләрен укый[2].

Казалы шәһәрендә Тукай кичәсе Фәйзерахман Хөсәенов (?–?) дигән игелекле затның диварлары шагыйрьнең фотосурәтләре һәм чәчәкләр белән бизәлгән фатирында үткәрелгән. Башта мәрхүм рухына Коръән укыла, кыскача аның тәрҗемәи хәле сөйләнелә, берничә шигыре тыңланыла.

Төнге сәгать икеләргә кадәр сузылган бу мәҗлестә Тукай стипендиясенә кушу өчен 62 сум 30 тиен акча җыйнала һәм почта аша «Ил» газетасы идарәсенә җибәрелә[3].

Омск шәһәре яшьләре Тукайны искә алу кичәсе үткәрүнең программасын әзерләгәч, бу чара турында берәүнең рәсми хакимияткә хәбәр итәчәге беленә. Шулай да, Ш. Измайлов (?–?) шагыйрьнең 10 данә зурайтылган рәсемен, Г. Хәбибуллин (?–?) төрек әдибе Әхмәд Мидхәтнең (1844–1912) бер данә зурайтылган рәсемен бүләк итеп бирәләр. Шул рәсемнәрне мөгаллим С. Черкасов (?–?) белән Шәйхетдин исемле бер кеше сатып йөри һәм «Кояш» идарәсенә берникадәр имзалы тәгъзия телеграммасы җибәрә. Рәсемнәр сатудан һәм башка иганәләрдән җыйналган 20 сум акчаны Тукай ядкәренә тоту өчен берәр җәмгыяте хәйриягә бирәчәкләрен белдерәләр[4].

Саратовта 2 апрель көне мөгаллимә Мәүсүфә Яраеваның (?–?) хосусый кызлар мәктәбендә башта Тукай рухы шәрәфенә Коръән укыла. Аннан соң укучылар шагыйрьнең «Васыятем», «Балалар күңеле» һәм башка китапларындагы шигырьләрен сөйлиләр. Мәүсүфә ханым мәктәпкә берничә данә Коръән бүләк итәчәген әйтә[5].

Нәманган шәһәрендә байтак кына яшьләр, эшләреннән тукталып, көнне шагыйрьнең тәрҗемәи хәле һәм аның шигырьләре хакында сөйләшеп үткәргәннәр, шагыйрьнең бер зирәк бала укытырга кирәк дигән васыятенә кушу өчен акча салышып, Петербургка җибәрергә карар кылганнар[6].

Троицкида күпчелек муллалар каршы килү сәбәпле, Тукайның еллыгы зурлап уздырылмаган. Бары тик кайбер мәдрәсәләрдә генә шагыйрьнең тәрҗемәи хәле сөйләнелеп, балаларга бер көн ял бирелгән. Зур мәдрәсәләрнең берсендә хәзрәт килеп: «Сезгә бу көнне кем бәйрәм итәргә кушты, Тукайны мин биш бармагым кебек бе-

[1] Насыйри З. Истанбулдан / З. Насыйри // Вакыт. — 1914. — 20 апр.

[2] Хәкимов Н. Авылда Тукай / Н. Хәкимов // Тормыш. — 1914. — 23 апр.

[3] Сабирзадә Г. Тукай көннәре Казалыда / Г. Сабирзадә, М. Субаев, М. Шәрәфетдинов // Ил. — 1914. — 27 апр.

[4] Мөхбир. Тукай көннәре. Омскида / Мөхбир // Ил. — 1914. — 27 апр.

[5] Таканаева Г. Тукай көннәре Саратовта / Г. Таканаева, Ф. Бартханова, Х. Галимова // Ил. — 1914. — 27 апр.

[6] Мөкаев Х. Тукай көннәре Нәманганда / Х. Мөкаев // Ил. — 1914. — 27 апр.

ләм. Ул әнә безнең Мирфәйзә шикелле бер кеше», — дип мөгаллимнәрне тиргәп йөргән[1].

Тукай вафатының ике еллыгы уңаеннан Актүбә шәһәренең ир балалар мәктәбендә үткәрелгән «Габдулла Тукай» кичәсендә хәзрәт, мөәзин, мөгаллимнәр, шәкертләр һәм мөсафир Харрас хәзрәт Айдаров (?–?) катнаша. Анда бер шәкерт тарафыннан бу чарага махсус язылган 2 пәрдәлек «Көнче шәкерт» дигән спектакль куела. Аннан соң Г. Тукайның «Исемдә калганнар»ы, хор белән берничә шигыре укыла. Мәҗлес азагында Харрас хәзрәт борынгы милли «Зиләйлүк» көенә башкортларның җир сату хакында әйткән шигырьләрен укып күрсәтә[2].

Акчуриннарның Гурьевкадагы фабрикасында Тукайның вафатына ике ел тулу мөнәсәбәте белән Өммегөлсем Акчурина тарафыннан балалар кичәсе оештырыла. Укучылар шагыйрьнең шигырьләрен укый, аның тәрҗемәи хәле һәм нотыклар сөйләнелә[3].

Бохарада Тукайның ике еллыгын билгеләп үтәргә рөхсәт бирелмәгән икән. Шуңа күрә Бакудан килгән мөселман артист Ханталишский мәхәллә яшьләре белән бергә ике спектакль куярга рөхсәт ала. 17 апрельдә куелган тамаша файдасыннан 50 проценты Петроградта яралыларга ярдәм өчен ачылган мөселман комитетына, 26 апрельдәге кичәнең файдасыннан яртысы Бакуда Карс мохтаҗларына ярдәм өчен ачылган комитетка җибәрелә[4].

«Уфа мөселман ханымнар җәмгыяте хәйриясе» карамагында булган 3 нче мәхәлләдәге кызлар мәктәбендә Тукай вафатына 3 ел тулу уңаеннан кичә үткәрелеп, анда шагыйрьнең шигырьләре укыла, рухына догалар кылына[5].

Татар сәүдәгәре, иганәче Садыйк Ерзин (1858–1936) тарафыннан Мәскәүнең тарихи мәчете ихатасында 1913 елда флигель рәвешендә төзеттерелгән бинада урнашкан мәктәптә шагыйрь вафатына өч ел тулу уңаеннан Тукай иртәсе үткәрелә. Анда балаларга аның тәрҗемәи хәле сөйләнеп, рәсеме күрсәтелә. Соңыннан балалар тарафыннан Коръән укылып, дога кылына һәм шигырьләре сөйләнелә. Ахырда балаларга чәй бирелеп, сыйлап озатыла[6].

Тукайның вафатына өч ел тулган көнне Мәскәүдә Әсәдуллаев мәктәбендә дога мәҗлесе үткәрелә. Шагыйрьнең рухына багышлап балалар Коръән укый, соңыннан балалар «Мәрхүм Мөхәммәтзаһир әфәндегә»не хор белән җырлый. Кыз балалар, берничә төркемгә бүленеп, шагыйрьнең тәрҗемәи хәлен сөйли. Анда катнашкан Г. Исхакый балаларга «шагыйрь» дигән сүзнең мәгънәсен сөйләп аңлата, аларны мәрхүм шагыйрьнең милләтенә кылган олуг хезмәтләре белән таныштыра.

Мәҗлестән соң балаларга чәй бирелеп, Мәскәү ханымнар җәмгыяте тарафыннан бүләкләр өләшенә. Шагыйрьнең каберенә таш куйдыру юлына тотарга шәкертләр һәм шунда булучылардан иганәләр дә булып, тиешле урынына тапшыру өчен «Сүз»

[1] Мөстәкыйм. Тукай көннәре Троицкида / Мөстәкыйм // Ил. — 1914. — 27 апр.

[2] Габбасов-Бурлинский Ә. Актүбәдә Тукай кичәсе / Ә. Габбасов-Бурлинский // Вакыт. — 1915. — 9 апр.

[3] Баһапова М. Русия эчендә / М. Баһапова // Тормыш. — 1915. — 12 апр.

[4] Нугаев К. Бохара / К. Нугаев // Вакыт. — 1915. — 19 апр.

[5] Тукай кичәсе // Тормыш. — 1916. — 3 апр.

[6] Дунаева Х. Ерзин мәктәбендә Тукай кичәсе / Х. Дунаева // Сүз. — 1916. — 6 апр.

идарәсенә бирелә. Иганә итүче затлар: Габделхак Карамышов — 3 сум; Хәмзә Корбанов, Ибраһимҗан Хәкимҗанов — 2 шәр сум; Әфзалетдин вә Кәшшафетдин Мурзиннар — 1 сум 50 шәр тиен; Габделхәй Галиев, Сәгыйт Ерзин, Габдерахман Хөсәенов, Җәгъфәр Әлтыяр, Әхмәт Галиев, Габделхәким Әбүлмәгъҗанов, Фатыйх Салихҗанов, Әбүбәкер Газизов, Әдһәм Лапков, Хәсән Әшрәтов, Исмәгыйль Хуҗасәитов, Шәрифҗан Янбухтин, Габдуллаҗан Хәкимҗанов, Әмин Мусаев, Габделхак Биккинин, Һәдия Әхмәтсафина, Заһирә Карамышева, Мәрзия Дапкова, Хәерниса Сәфәрова, Фатыйха Әдһәмова, Хәдичә Исхакова, Әминә Фаизова, Сафия Мусаева, Хәдичә Әшрәтова — 1 сум; Камилә Гайсина — 90 тиен; Хөсәен Еникиева — 75 тиен; Хәдичә Зәбирова (рус теле мөгаллимәсе) — 1 сум 75 тиен; Фатыйма Ягъкубова, Мөнәвәрә Нугаева, Зәйнәп Әмирханова (мөгаллимәләр) — 1 сум; Шакиржан Ягъкубов, Сәүбән Бикташов, Гыймадетдин Тимербулатов (мөгаллимнәр) — 1 сум; Сотанмәхмүт Терегулов (рус теле мөгаллиме) — 1 сум.

Читтән килгән кешеләрдән: Гаяз Исхаков — 3 сум, Хәерниса Фәизова, Сабира Салихҗанова, Мәрьям Хәбибуллина, Гыйлемдар Баембәтов, Муллагазиз Гафуров, Хафиз Агиев, намәгълүмнән (билгесезләрдән) — 1 сум. Барлыгы 70 сум акча туплана[1].

1916 елның 8 апрелендә Бакуның татарлар күпләп яшәгән Бибиһәйбәт мәхәллә мәктәбендә Тукай кичәсе уздырыла. Ул мулла Кәмаль Галибәков (?–?) тарафыннан шагыйрьнең рухына Коръән укылып, дога кылу белән башлана. Хәнифә Ханбикова (?–?) җыр, көй вә музыка хакында анда катнашучыларга мәгълүмат бирә, Яхъя исемле мөгаллим Тукайның тәрҗемәи хәлен сөйли.

Мәҗлеснең матди ягын «Электрическая сила»да эшләүче Мостафа Габдуллов (?–?) дигән кеше тәэмин иткән. Ул Тукай исеменә ядкяр буларак мәчеткә бер палас та алып җәйгән. Сөләйман Габдуллаев (?–?) исемле берәү мәктәп диварына элү өчен Тукайның рәсемен зур форматта эшләтеп бирергә вәгъдә итә. Тукай исеменә бер баланы укытырга стипендия билгеләнә[2].

Гурьевкада Тукайның өч еллыгы да билгеләп үтелә. Маһруй Акчурина (?–?) мәктәбендә Өммегөлсем Акчуринаның тырышлыгы белән театр залында балалар кичәсе үткәрелә. Анда русчадан тәрҗемә ителгән ике пәрдәле «Убырлы карчык» дигән балалар әсәре уйнала. Тукайның тәрҗемәи хәле, балаларга карашы, яшь вакыты турында сөйләнелә. Бу кичәне әзерләшүчеләр арасында артист Зәки Баязитский (1889–1959), мөгаллимнәр Фәйзи Сәгыйдов (?–?), Мирзасалих Нугайбәков (?–?), мөгаллимәләр Ләмига Иманколова (?–?), Мәрвия Сәгыйдова (?–?), Маһирә Мөштәриева (?–?), Өммегөлсем Орлова (?–?) да була[3].

Тукайның өч еллыгы Петербургта да зурлап үткәрелә. Аңа багышланган кичә өч бүлектән гыйбарәт булып, аның беренчесендә Коръән укылып, аның рухына дога кылына. Аннан соң яшьләрдән берәү шагыйрьнең тәрҗемәи хәлен сөйләп, халыкны аның белән җентекле таныштыра. Икенче бүлектә «Тукай — татар шагыйре» дигән темага реферат укыла. Бер студент «Шүрәле» поэмасын сөйли. Шулай ук «Ана до-

[1] Гыйффәт. Мәскәүдә Тукай көне (Мөхтәрәм шагыйремез Габдулла әфәнде Тукаев рухына дога мәҗлесе) / Гыйффәт // Сүз. — 1916. — 6 апр.

[2] Кулаткый Ф. Бакуда Тукай кичәсе / Ф. Кулаткый // Сүз. — 1916. — 6 апр.

[3] Сәгыйдов Ф. Гурьевкада (Сембер губернасы) / Ф. Сәгыйдов // Сүз. — 1916. — 8 апр.

гасы» һәм «Хасият» дигән шигырьләре дә укыла. Тәнәфес вакытларында «Өзелгән өмид», «Татар кызына» кебек берничә шигырь хор белән җырлана. Өченче бүлектә Тукайның үзе белән таныш булган, шигырьләрен тикшерүдә тәжрибәле бер егет «Тукай мәхәббәте» дигән реферат укый. «Тукай һәм балалар дөньясы» дигән темага янә бер реферат укыла. Аннан соң шигырьләр укыла, җырлар җырлана.

Иртәгесен, 2 апрельдә җәмгыяте хәйрия мәктәбендә «Тукай иртәсе» үткәрелә. Башта мәрхүмнең тәрҗемәи хәле сөйләнелә. Аннан соң «Шүрәле», «Су анасы» һәм башка шигырьләре укыла. Әлеге чаралардан Тукай фондына 75 сум иганә җыйнала[1].

1917 елның 2 апрелендә Пермьнең укучы һәм студентлар түгәрәге тарафыннан Тукайның вафатына 4 ел тулу уңаеннан кичә үтә. Сәхнә алдына рәссам Госман Арсланов (1897–1941) ясаган Тукай рәсеме эленә. Г. Кариевның бер пәрдәлек «Артист» исемле комедиясе уйнала. Курсистка Сара Исмәгыйлева (?–?) шагыйрьнең тәрҗемәи хәлен сөйли, башкалар тарафыннан төрле шигырьләре укыла[2].

1918 елның 2 апрелендә Мәскәүдә татар яшьләренең «Ташкын» дип аталган түгәрәк оештырган искә алу кичәсендә шагыйрьнең якын дусларыннан берсе, танылган җәмәгать эшлеклесе, хокук белгече, журналист, педагог Ш. Мөхәммәдъяров «Тукай кем?» дигән темага шактый күләмле доклад укый. Күп тә үтми, бу доклад түгәрәк тарафыннан аерым китап итеп бастырыла[3].

Шул ук елның 4 апрелендә Казанда эшчеләр клубы залында драма түгәрәге тарафыннан Тукай кичәсе оештырыла. Анда бер пәрдәлек «Музыкант» драмасы уйнала, шагыйрьнең тәрҗемәи хәле сөйләнелә, төрле шигырьләренә язылган җырлар башкарыла.

1923 елның 16 апрелендә Татар театры бинасында Тукайның вафатына ун ел тулу уңаеннан искә алу кичәсе уза. Анда башта Мәгариф халык комиссары Микъдәт Борындыков (1896–1965) һәм Татарстан Мәркәз башкармасы рәисе Рәүф Сабиров (1894–1937) тарафыннан нотыклар сөйләнелә. Аннан соң Тукайның әсәрләре һәм шигърият өлкәсендә күрсәткән хезмәтләре турында Фәтхи Бурнаш (1898–1942) доклады тыңлана.

Докладтан соң кичәнең рәисе М. Борындыков шушы ун еллык хатирә көнендә Тукайга татарның халык шагыйре исемен бирергә лаек булганлыгын игълан итә.

Г. Тукай белән күп мәртәбә очрашкан артист З. Баязитский «Татарның сәүдә капиталыннан төзелгән «Мәгариф», «Сабах», «Гасыр» һәм «Юл» ширкәтләренең, Тукай әсәрләреннән файда күреп тә, аның авыру вакытында бер тиен дә матди ярдәм күрсәтә алмаганлыкларын», «Тукайның Уфага барган вакытында «Сабах» ширкәтенең андагы кибет хуҗасы Х. Зәбиринең Тукайны караңгы һәм эссе бүлмәдәге ящиклар өстендә «кунак» иткәнен...», үз авылына ял итәргә кайтканда мәзкүр[4] наширләрнең Тукайга бер кием дә алып бирә алмаганлыкларын вә шул сәбәптән ша-

[1] Хикмәт. Нева якасыннан. Тукай көннәре / Хикмәт // Сүз. — 1916. — 8 апр.

[2] Хангилдин В. Пермьдә Тукай кичәсе / В. Хангилдин // Тормыш. — 1917. — 27 апр.

[3] Мөхәммәдъяров Ш. Тукай кем? / Ш. Мөхәммәдъяров. — М.: «Ташкын» нәшриятыннан беренче китап, 1918. — 22 б.

[4] *Мәзкүр* — әйтелгән.

гыйрьне Бәдигъ мөәзиннән[1] алган җилән белән юлчылар йөртүче мужикның каткан тунына төреп җибәрергә туры килгәнен сөйли.

Хатирәләр сөйләнеп беткәннән соң, Тукайның кайбер шигырьләре укыла. Композитор Солтан Габәшинең (1891–1942) күптавышлы хоры чыгыш ясый, артист Мөхәммәт Вәлишин (?–?), Терегулов (?–?), Мәҗидов (?–?) һәм һәвәскәрләрдән Хәлил Чамаев (?–?), Мәхмүт Бөдәйли (1895–1975) үзләренең җырларын-шигырьләрен башкара. Ф. Бурнаш «Татарстан» газетасын чыгаручыларның һәм контора хезмәткәрләренең Тукайның туган авылы Кушлавычка шефлык итәргә һәм ул авылга матди һәм мәгънәви ярдәм күрсәтү өчен хезмәт хакларының берничә процентын ай саен биреп барырга карар биргәнлекләрен игълан итә[2].

Узган гасырның 30 еллар ахыры тулаем СССР өчен иң котсыз дәвер булса да, 1938 елда шагыйрьнең вафатына 25 ел тулу Татарстанда киң билгеләп үтелгән икән. Моны шул вакыттагы көндәлек матбугат даими яктыртып барган.

15 апрельдә Татар академия театрында зур кичә була. Аны ТАССР Халык комиссарлары советы рәисе урынбасары Сөләйманов[3] ача һәм Г. Тукайның тормышы, иҗат эшчәнлеге турында доклад сөйләү өчен сүзне Хан Җәмилевкә[4] бирә. Чыгыш, әлбәттә, шул чор рухында, ягъни үткәндәгене сүгүгә, шагыйрьнең әдәби эшчәнлеген хаким идеология яссылыгында аңлатуга корыла.

Төп чыгыштан соң, Сөләйманов ТАССР Башкарма комитеты президиумының Г. Тукай исемен мәңгеләштерү буенча карарын игълан итә: шагыйрьнең вафатына 30 ел тулуга Казанда аңа һәйкәл куярга, элекке «Болгар номерлары»нда музей-бүлмә ачарга, аның өлкә кабинетына Г. Тукай исеме бирергә.

Ахырда Татар дәүләт академия театры артистлары тарафыннан концерт куела. Кичәнең бу өлеше композитор Заһидулла Яруллин (1888–1964) язган «Тукай маршы»н Салих Сәйдәшев (1900–1954) җитәкчелегендә симфоник оркестр башкаруы белән башлана. Заһид Хәбибуллин (1910–1983) үзе исә шагыйрьгә багышлап язган «Истәлек» һәм «Сүнгән дәрт» көйләрен уйный.

Артист Хәким Сәлимҗанов (1903–1981) Г. Тукайның «Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш», «Шүрәле», Ибраһимова «Эш беткәч уйнарга ярый», Касыйм Шамил (1892–1981) «Сарыкортларга» дигән әсәрләрен сөйли.

Г. Тукайның «Өйләнү түгел сөйләнү»е Хөсәен Уразиков (1894–1977), «Ысул кадимче»се Шакир Шамильский (1892–1945) тарафыннан сәхнәләштерелә. Концертта яңгыраган җырларның күп өлешен Г. Тукай сүзләренә язылганнары тәшкил итә.

Казандагы жир комбинатының партоешмасы тарафыннан билгеләнгән кешеләр цехларда әңгәмәләр үткәрәләр, күп тиражлы газета шагыйрьгә багышлап махсус сан бастырып чыгара. 10 апрель көнне Ленин исемендәге клубта зур кичә уздырыла, китапханә күргәзмә оештыра.

---

[1] *Бәдигъ мөәзин* — Мөхәммәтбәдигъ Мөхәммәтгалим улы Хөсәенов (1853–1929), Казанның Яңа бистәсе мөәзине.

[2] Г. Л. Тукайга хатирә кичәсе / Г. Л. // Татарстан. — 1923. — 18 апр.

[3] *Сөләйманов* — Сөләйман Хәлил улы Гафиятуллин (1905–1983).

[4] *Хан Җәмилев* — 1902–? елларда яшәп иҗат иткән драматург һәм журналист.

Татарстан радиокомитеты бу чараны 12 апрельдә үк башлап җибәрә. Ул көнне яшь язучылар Нур Гайсин (1914–1995), Сибгат Хәким (1911–1986), Бәян Гыйззәт (1918–1991) микрофон алдында үзләренең әсәрләрен укып ишеттерәләр. Балалар өчен тапшырулар бүлеге Г. Тукайның аерым әсәрләренә көйләр язуны композитор Хәбибуллинга йөкли.

Казанның Сталин районындагы Вахитов исемендәге китапханәдә 12 апрель көнне Тукай турында лекция укыла, шагыйрьнең тормыш юлы һәм иҗатына багышлап альбом эшләнә, күргәзмә оештырыла.

Тукай исемендәге балалар китапханәсендә дә зур эшләр башкарыла. Анда 12, 18 апрельдә шагыйрьгә багышланган лекция укыла. 24 апрельдә исә конференция уздырыла. Китапханәгә йөрүче балалар Тукайның әсәрләре буенча рәсемнәр ясый һәм шул нигездә күргәзмә оештырыла, дивар газетасы чыгарыла.

Үзешчән рәссам Якупов[1] тарафыннан Тукайның фотосыннан күчерелеп, зур рәсеме ясала һәм ул залга элеп куела.

Казан дәүләт курчак театрында артистлар Хәбибуллин һәм Ш. Зәйни (1913–1980) шагыйрьнең «Кәҗә белән сарык», «Шүрәле» әсәрләрен сәхнәләштерә. Аларның беренчесен режиссёр Сөләйман Вәлиев (?–?), икенчесен Сабир Өметбаев (1908–1982) сәхнәгә куя.

14 апрель көнне Казанның Ленин районындагы 1 санлы урта мәктәбе укучылары шагыйрьгә багышланган кичәне зур тырышлык белән уздыра. 8 нчы сыйныф укучысы Фатыйхова шагыйрьнең көйгә салынган шигырьләрен җырлый. «Бишек җыры», «Буран» һәм башка әсәрләре хор белән башкарыла. Шул ук сыйныф укучысы Гафиятуллин «Эш беткәч уйнарга ярый», «Пар ат», «Шүрәле» һәм башка әсәрләренә рәсемнәр ясый һәм алар күргәзмәгә куела. Шулай ук укучылар махсус дивар газетасы да чыгара.

Киров районының 3 нче санлы мәктәбендә һәрбер сыйныфта Тукайның әсәрләрен өйрәнә, шагыйрьгә багышлап үзләре дә шигырьләр иҗат итә. Алар бу чараны 14 нче апрельдә уздыра.

Районның 12 нче санлы китапханәсендә күргәзмә оештыру белән шөгыльләнәләр. Аның мөдире Аблаева җитен комбинаты эшчеләре яши торган тулай торакка барып, шагыйрьнең тормышы һәм иҗаты белән танышыра.

Шундый ук мәдәни чара шәһәрнең Молотов районындагы 4 нче санлы урта мәктәптә дә үткәрелә.

Татарстанның фәнни китапханәсендә Г. Тукай турында 1905–1937 елларда язылган материаллар нигезендә библиографик белешмә төзи. 14 апрельдә 4 бүлектән гыйбарәт булган зур күргәзмә оештырылып, аның беренчесендә Тукайга кадәр яшәп иҗат иткән татар әдипләренең әсәрләре, шагыйрь турында материаллар, икенчесендә әдип турында истәлекләр һәм аның үзе турында язган әсәрләр, өченчесенә барлык әсәрләре, дүртенчесенә укучыларның фикерләре туплана. Күргәзмәдә шулай ук Тукайның фотолары, рәссамнарның шагыйрь әсәрләренә иллюстрацияләре куела.

---

[1] *Якупов* — сүз киләчәктә ТАССР, РСФСР атказанган сәнгать эшлеклесе, РСФСР, СССР халык рәссамы, Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты Харис Якупов (1919–2010) турында бара булса кирәк.

Тукайның вафатына 25 ел тулуны Мәскәүдәге «Красный богатырь» заводында эшләүче татар эшчеләре дә зурлап билгели.

Г. Тукайга багышланган мондый мәдәни чараларга республиканың башка төбәкләрендә дә зур игътибар бирелә. Мәсәлән, Чистай шәһәрендәге педагогия училищесында һәм башка уку йортларында кичәләр үткәрелә. Теләче районының Казаклар урта мәктәбендә Тукайга багышлап «Яшь көч» дигән кулъязма журнал һәм «Отличник» исемле дивар газетасы чыгарыла. Хаҗиев фамилияле укучы концерт алдыннан шагыйрь турында доклад укый.

Г. Тукайның вафатына 25 ел тулуны билгеләп үтү өчен Апас районы Башкарма комитет янында махсус комиссия төзелә. Халык арасында әдәби кичәләр оештырыла, китапханәдә күргәзмә оештырыла.

Шагыйрьнең тууына 65 ел тулу уңае белән Казанда В. И. Ленин исемендәге үзәк китапханәдә кичә уздырыла. Анда доцент Якуб Агишев (1899–1972) «Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗаты» дигән темага доклад белән чыгыш ясый. Аннан соң Татар дәүләт академия театры артистлары һәм театр училищесы студентлары зур концерт куя[1].

Күренгәнчә, халкыбыз кайда гына гомер кичерсә дә, нинди икътисади-иҗтимагый шартларда яшәсә дә, аның Г. Тукайга булган игътибары һәм ихтирамы бердәй булган. Шунысы сөенечле, бу күркәм традиция хәзерге вакытта да бәрәкәтле дәвам иттерелә.

Биредә 1913–1938 еллар аралыгында Г. Тукайны искә алу кичәләрен үткәрүнең берникадәр генә тарихы күздән кичерелде. Бу мөкатдәс эш-гамәл аннан соң да дәвам иттерелеп, хәзерге көннәргә килеп тоташа. Мондый мәдәни чаралар бер Россия = СССР киңлекләре белән генә чикләнми, әлбәттә. Туган илдән читтә хәят кичергә мәҗбүр булган милләттәшләребез дә, тугандаш халыклар да сөекле шагыйребезне искә алу мәдәни чараларын зурлап үткәрәләр.

***

Татар халкы кайда гына, хәтта мөһаҗирлектә яшәсә дә, рухани тормышында, академик Миркасыйм Госманов (1934–2010) әйткәнчә, үз Тукае белән аерылгысыз булган. Ышанычлы чыганаклардан күренгәнчә, дөньяның барлык төбәкләрендә, шул исәптән Ерак Шәрекътә горбәтлектә милләттәшләребез шагыйрьнең төрле юбилейлары уңаеннан мәдәни чаралар үткәргән, үзләре чыгарган көндәлек матбугатта мәкаләләр бастырган.

Шагыйрьнең вафатына сигез ел тулу уңае белән Кытайның Хайлар шәһәрендә мөгаллим һәм имам булган Хатип Халиди (1893–1977) «Ерак Шәрекъ»[2] журналының 1921 елгы 22 санында мәкалә бастырып чыгара. Аерым алганда, ул Казанда укытучылык эшенең беренче елында (1908) Г. Тукай белән беренче мәртәбә «Сабах» көтепханәсендә күрешүе турында кызыклы истәлеген китерә. Аннан соң да алар берничә тапкыр очрашканнар[3].

---

[1] Шәех Ә. Тукайны искә алу кичәләре / Ә. Шәех // Яшь сталинчы. — 1951. — 6 май.

[2] *«Ерак Шәрекъ»* — 1920 елның 25 гыйнварыннан 1925 кә кадәр Харбин шәһәрендә татар телендә айга өч тапкыр нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси, фәнни, әдәби басма.

[3] Халиди Х. Габдулла әфәнде Тукай. Вафатына 8 ел тулу мөнәсәбәте белән / Х. Халиди // Ерак Шәрекъ. — 1921. — № 22. — Б. 15–16 (гарәп графикасында).

Г. Тукай вафатына егерме ел тулу уңае белән «Яңа милли юл»[1] журналының 1932 елгы 11 нче санында Г. Исхакыйның мәкаләсендә мондый юллар бар: «Ерак Шәрекътән Хөсәен Габдүш әфәнде, Тукайның 20 еллыгын хәтерләтеп, Харбинда бер рисалә бастырып таратты һәм бу мәсьәләгә дикъкатьне җәлеп итәргә тырышты. Хөсәен әфәнде үз тарафыннан билгеле бер програм тәклиф итмичә[2], фикер эшләтер өчен юллар гына күрсәтә»[3].

Аның күләме 8 биттән гыйбарәт булып, кулдан язылып, махсус машинада күбәйтеп таратылган. Ул «Татар шагыйре Габдулла Тукай (Үлүенә 19 ел тулу уңае белән)» дип атала һәм 1932 ел белән билгеләнгән[4]. Бәясе 15 тиен дип күрсәтелгән. Бу уңайдан автор үзенең максатын беренче биттә үк болай аңлата: «Ошбу китапчыкның мәсарыфын[5] уртаклашучы ханым вә әфәнделәргә тәшәккерләр бәян ителә. Рисаләне сатудан килгән барлык табыш шагыйребезнең нинди дә булса берәр әсәрен бастыру юлына китәчәктер». Аннан соң автор кыскача гына Г. Тукайның авыр тормыш хәлләрен билгеләп үтә.

Г. Тукай әсәрләренең теленә бәя биреп, ул болай ди: «Зур-кечкенәләребез, яшь вә картларыбызның барысы да аңлардай садә, ләкин искиткеч оста бер телдә аңлатып бирде... Кай шигырьләрендә беренче кат туган телебезнең матур музыкасы яңгырады»[6].

«Олуг кешеләрнең туган вә үлгән көннәрен искә алу һәм мондый көннәргә туры китереп алар исеменә файдалы бер эш тудыру мәдәни халыкларда кабул ителгән бер гадәт», — дип, 1915 елда Шиһабетдин Мәрҗанинең (1818–1889) тууына 100 тулу уңае белән Казанда аның турында җыентык басылуын, шушы елда немец шагыйре Гетенең вафатына 100 тулуны бөтен дөньяда билгеләп үтүләрен яза. Шулай ук ул вакытта исән булган М. Гафури, Г. Камал, Г. Ибраһимов, Г. Исхакыйның әдәби эшчәнлекләренә багышланган юбилей чаралары үткәрелүне дә искә төшерә.

Г. Тукайның вафатына 20 ел тулу уңаеннан Ерак Шәрекътә яшәүче милләттәшләребез нәрсә эшли алчак соң дигән сорау куеп, Казандагы «Тукай комитеты» эш планының «Яңа милли юл» журналында басылган күчермәсе белән кыскача гына таныштыра. Шуның белән бергә ул үзенең тәкъдимнәре белән дә уртаклаша. Ягъни Токио һәм Берлин басмаханәләрен файдаланып, Г. Тукайның аерым әсәрләрен кечкенә арзанлы китапчыклар итеп бастыру. Моны, мәсәлән, Харбинда, Хайларда, Токиодагы милли оешмалар һәм аерым кешеләр алынып башкарырга мөмкин. Ул бу мәсьәләне балалар әдәбиятына булган зур ихтыяҗ белән дә аңлата.

---

[1] *«Яңа милли юл»* — 1928 елның 23 декабреннән 1939 ның октябренә кадәр Берлинда, Варшавада татар телендә айга ике тапкыр нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси, фәнни-әдәби журнал. Барлыгы 136 саны дөнья күрә. 1930 га кадәр «Милли юл» исем белән басыла.

[2] *Тәклиф итмичә* — тәкъдим итмичә.

[3] Исхакый Г. Тукай истәлеге. Габдулла Тукайның үлүенә 20 ел тулу уңае белән / Г. Исхакый // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 22.

[4] Габдүш Х. Татар шагыйре Габдулла Тукай (Үлүенә 19 ел тулу уңае белән) / Х. Габдүш. — Харбин, 1932. — 8 б.

[5] *Мәсарыф* — чыгым.

[6] Габдүш Х. Татар шагыйре Габдулла Тукай... — Б. 4.

Китап авторы, шагыйрьне күреп-белгән кешеләргә мөрәҗәгать итеп, аларның истәлек-хатирәләре тупланган бер мәҗмуга да бастыруны күтәреп чыга. Хәбәрләшү өчен Берлинда яшәүче Рәшит Рәхмәтинең (1900–1964) һәм үзенең адресларын күрсәтә.

Х. Габдүшнең (1901–1944) фикерләрен Г. Исхакый да хуплап чыга. Аерым алганда, ул болай ди: «Безнеңчә, бу һичбер сәяси булмаган эш өстендә безнең бөтен мәдәни көчләребез берләшергә һәм, кайда гына булса да, бергәләшеп шул уртак бурычны үтәргә тиеш. Инде бу искә алуның програмына килгәндә, хәзерге көндә Тукайның аерым әсәрләрен бастырып булса да, аның «Мәҗмугаи асаре»н бастырырга безнең мөһаҗәрәттә матди көч юк дигән фикердәбез. Аның кайбер әсәрләрен аерым-аерым бастыру һәм Тукайга багышлап бер китап, бер мәкалә җыентыгы чыгару эше кала»[1].

Бу китап, автор үзе билгеләгәнчә — китапчык — фикеребезчә, берничә юнәлештә кыйммәткә ия. Ул, беренчедән, мөһаҗирлектә Г. Тукайга багышланган беренче басма. Икенчедән, аның эчтәлегеннән күренгәнчә, Харбиндагы милләттәшләребезнең ул вакыттагы матди хәле бик үк яхшыдан булмаса да, аларны олуг шагыйребезне зурлап искә алырга, бу уңайдан файдалы эшләр башкаруда Ерак Шәрекътә хәят кичерүче барлык татарларны берләштерергә омтылыш ачык чагыла.

Ул Г. Тукайга багышланган барлык чараларны үткәрүдә башлап йөрүчеләрнең берсе була һәм аларны үткәрүдә зур активлык күрсәтә. Мәсәлән, шагыйрьнең вафатына 20 ел тулу уңаеннан Харбинда шагыйрьне искә алу кичәсендә Ф. Әмирханның «Гарәфә кич төшемдә», К. Бәкернең «Бәйрәм хатирәләре» дигән әсәрләре турында реферат укый, махсус чыгарылган газетага мәкалә яза.

Г. Тукай вафатының 24 еллыгында багышланган кичәдә ул шагыйрьнең «Милли моңнар»ын «Әллүки» көенә, «Сайра, сандугач», «Сакмар суы» кебек җырларны халык соравы буенча кат-кат җырлый.

Г. Тукай вафатының 26 еллыгын билгеләп үткәрелгән кичәдә шагыйрьнең «Авыл хатынының бала тибрәткәндәге өмидләре» дигән шигыренең дә сәхнәләштерелгән күренеш тәкъдим ителә. Анда Х. Габдүш тә катнаша. Тамаша алдыннан ул Г. Тукай турында кыскача гына нотык та сөйли.

1933 елда Токиода матбагаи исламиядә Г. Тукайның «Мәҗмугаи асар»е биш китап итеп бастырыла (чынлыкта беренче күптомлыгы!)[2].

---

[1] Исхакый Г. Тукай истәлеге... — Б. 23.

[2] Тукай. Мәҗмугаи асәре. Беренче бүлем: җитди шигырьләр. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 209 б.; Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Икенче бүлем: балалар кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 314 б.; Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Өченче бүлем: көлке вә һөҗү кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 89 б.; Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Дүртенче бүлем: нәсер кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 105 б.; Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Бишенче бүлем: тәрҗемәи хәле. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 105 б.

Г. Тукайның вафатына 25 ел тулу уңаеннан 1938 елда Мукден шәһәрендә «Габдулла Тукай»[1] дигән китап нәшер ителә. Ул Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе тарафыннан төзелә. Күләме 98 биттән гыйбарәт булып, эчтәлеген унике мәкалә, шагыйрьгә багышланган биш шигырь, Тукайның үзенең өч шигыре һәм Х. Зәбири истәлегеннән өземтә тәшкил итә. Китапның тышлыгында әдипнең «Үз-үземә»сеннән шундый юллар китерелгән:

Күңел берләп сөям бәхтен татарның,
Күрергә җанлылык вактын татарның.
Татар бәхте өчен мин җан атармын:
Татар бит мин, үзем дә чын татармын.

Бу китапның басылып чыгачагы турында «Милли байрак»[2] газетасы 1938 елгы 22 апрель санында игълан итә. Ул 1939 елда да Г. Тукайны искә алу кичәсендә сатыла.

Кереш алдыннан аерым биттә Ж. Вәлиди 1914 елда бастырган Тукайның «Мәҗмугаи асар»ендәге мәкаләсеннән өземтә китерелә.

Китапны төзүчеләр керештә болай дип язалар: «Рус большевик туфаны белән чит илләргә сибелгәнебездән бирле узып киткән егерме ел эчендә милли, мәдәни барлыкларыбызны, дини, милли үзлегебезне үзгәртми саклаучы мөһаҗәрәттә Тукайны искә алуда еллык «Тукай кичәләре», «истәлек утырышлары»ннан артыкны эшли алмады». Шуңа күрә әлеге китапны бастырып чыгару «шул бушлыкны аз гына булса да тутыру, чит илдә үсә торган яшьлекне Тукай белән таныштыру» максатыннан башкарылган. Аның матди чыгымнарын мәркәз әгъзалары Хөсәен Биглитси (?–?) һәм Сабир Җиһаншаһ (?–?) әфәнделәр күтәргән икән.

Анда әйтелгәнчә, китапны төзүчеләр Ж. Вәлиди бастырган мәҗмуга, Габдерахман Сәгъдинең (1889–1956) «Мохтасар кавагыйде әдәбиягә гыйлава»сы (Уфа, 1911), Ф. Бурнаш төзеп нәшер иткән «Тукай шигырьләре» (Казан, 1926) белән таныш булган. Г. Тукайның Фатих Сәйфи-Казанлы (1888–1937) тарафыннан төзелеп дөнья күргән өч томлы «Әсәрләр»е (1929–31) мәгълүм сәбәпләр аркасында алар карамагында булмаса да, шагыйрьнең Токиода дөнья күргән «Мәҗмугаи асар»е искә алынмавы бераз гажәпләндерә.

Керештән соң Үтәмеш тәхәллүсе белән язучы публицист һәм тәрҗемәче, Мукденда нәшер ителгән «Милли байрак» газетасының җаваплы хезмәткәре, публицист һәм тәрҗемәче Рокыя Мөхәммәдиш (1908–1989) укучыларны кыскача гына Тукайның тәрҗемәи хәле белән таныштыра.

Г. Исхакыйның Варшавадан юллаган мәкаләсендә Ж. Вәлиди бастырган китаптан башка җитди әйберләр дөнья күрмәве ассызыклана. Хосусан, әдип болай яза:

---

[1] Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — 98 б.

[2] *«Милли байрак»* — 1935 елның 1 ноябреннән 1945 нең август башына кадәр Мукден шәһәрендә татар телендә нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси газета. «Ерак Шәрекъ төрки-татар мөселманнарының дини-милли Идел-Урал мәркәзе» органы. Барлыгы 440 саны дөнья күрә.

«Бу егерме биш ел бик җитәрлек мөддәт[1] булса да, Тукайның иҗаты хакында бүгенге көнгә кадәр нә бер җентекләмә, нә бер тәнкыйть китабы язылганыны без белмибез, күрмибез»[2].

Г. Исхакый илдәге вәзгыятьне гаепләү белән бергә, мөһаҗәрәттәге яшьләрнең, аерым алганда Төркия югары уку йортларында укучыларның бу хосуста эш эшләмәүләрен тәнкыйтьли. Чит илләрдә яшәүче украиннарның Тарас Шевченконы (1814–1861), гөрҗиләрнең Шота Руставелине (XII), мөселман булуына карамастан, бөтен дөньяга таныту белән шөгыльләнүләрен үрнәк итеп куя.

Г. Исхакый шагыйрьнең иҗатына берникадәр анализ ясап, аны милләт язмышы белән берлектә карый.

Харбиннан язган Х. Габдүш фикеренчә, Тукайда телебезгә карата булган мәхәббәт Каюм Насыйри (1825–1902) тәэсирендә барлыкка килгән. Ул шагыйрьнең балалар әдәбияты үсешенә керткән өлешенә дә игътибарны юнәлтә.

Сәгадәт Чагатай (1907–1989) (Берлиннан) язмасыннан күренгәнчә, Тукай турында илдә күп мәкаләләр басылса да, ул алар белән танышу мөмкинлеге булмауга борчылуын белдерә. Шуңа күрә, нигездә, төрек галиме Фуат Күпрелезадә (1890–1966) һәм Ж. Вәлиди хезмәтләренә таяна. Г. Тукайның башлангыч чор иҗатына госманлы шагыйрьләренең тәэсирен билгели, шагыйрь әсәрләрендә гаруз вәзене мәсьәләсенә туктала.

Кобе шәһәре имам-хатыйбы Мәдъяр хәзрәт Шәмгуни (1874–1939) Г. Тукайның «Васыятем» шигыре турында сүз йөртеп, аны Коръән Кәримдәге аятьләр белән чагыштыра. Аерым алганда, ул болай яза: «Үз ана телебездә ачык аңлатырлык итеп, Аллаһының әмеренә буен сонарак үлемгә хәзерләнгәнене аңлатадыр. Вә иң мөһиме, бу хәзерлекне тәүбә истигъфар итәрәк, урынына җиткерәдер. Үзенең Аллаһыга кайтачагыны, Аллаһының тәкъдир вә әмеренә разый улыб буен сонганлыгыны кардәш, угылларына вә дустларына белдерәдер вә шул юл белән бөтен милләттәшләрен Аллаһының әмеренә буйсынырга чакырадыр. Бу кабилият Аллаһы тарафыннан шагыйрьгә бирелгән бөек нигъмәттер, юксәк[3] бәхеттер»[4].

Р. Мөхәммәдиш «Тукай иҗатында — ил шәүләсе» дип аталган икенче мәкаләсендә «Тукй яратышын күзебездән уздыру белән туган җиребезнең кадерле шәүләсе күңелебездә тагы бер мәртәбә җанланганга, Тукай безнең күңелебездә тагы да ныграк урнашадыр. Аның туган җирне күренешләндергән әсәрләре аркылы йөрәгебезгә нигезләнгән ил мәхәббәте тагы да яңара, ныгая төшәдер»[5], — дип яза.

Балалар тәрбиясе өчен Г. Тукай иҗатаның әһәмияте турында Мәдинә Салиәхмәт (1897–1964) (Шанхайдан) аның «Сагыныр вакытлар», «Туган тел», «Гомер юлына керүчеләргә» дигән шигырьләре нигезендә сүз алып бара. Мәкалә авторы шагыйрь

---

[1] *Мөддәт* — вакыт.

[2] Исхакый Г. Шагыйрь Габдулла Тукай / Г. Исхакый // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 16.

[3] *Юксәк* — зур.

[4] Шәмгуни М. Габдулла Тукайның вафатына егерме биш ел тулу мөнәсәбәтилә / М. Шәмгуни // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 47.

[5] Мөхәммәдиш Р. Тукай иҗатында — ил шәүләсе / Р. Мөхәммәдиш // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 50.

иҗатында балаларга дини тәрбия бирү, аларга дөньяда яшәү максатын күрсәтү кебек мөһим мәсьәләләргә дә игътибар итә.

Алдагы тема Харбиннан Маһирә Кодәки (?–?) мәкаләсендә дә дәвам иттерелә. Ул тикшеренү материалларын киңәйтә төшеп, Г. Тукайның «Эш», «Һәр ялтыраган алтын түгел», «Шүрәле» һәм башка әсәрләрен анализлый, аларның мәктәп балаларын тәрбияләүдәге ролен билгели. Аерым алганда, ул болай яза: «Балалар әдәбиятына мохтаҗлыгыбыз хәзер дә зур, әмма Габдулла Тукайның әсәрләре зур бер бушлыкны тутыра»[1].

Шагыйрь Әхмәт Виргаз (?–?) (Харбиннан) Г. Тукай турында язган Ж. Вәлиди, Г. Сәгъди, Г. Ибраһимов, Ф. Бурнаш хезмәтләренә күзәтү ясый. Нинди генә бәяләмә бирелсә дә, аның халык шагыйре булып калуын ассызыклый, телебезне үстерүгә керткән өлешен икърар итә.

Г. Тукайның милләтне тәрбияләү мәсьәләсе Хәсән Ибраһим (?–?) (Мукден) мәкаләсендә күтәрелә. Бу уңайдан ул болай яза: «Менә шул Тукай татар милләтен аның теле ачылган сәгатеннән башлап милли, дини рухта тәрбияләде, шул хисләр белән сугарды. Ул үзенең кыска гына булган гомеренең бөтенләен дип әйтерлек төрек-татар милләтенә багышлады»[2].

Мәкаләләр бүлемен Р. М. (Рокыя Мөхәммәдиш) имзасы куелган язма тәмамлый. Анда сүз Г. Тукайга милли матбугатның мөнәсәбәте турында бара. Аерым алганда, «Вакыт», «Тәрҗеман», «Тасвиры әфкяр», «Икъбал», «Милли байрак» гәзитләре, «Шура», «Төрек йорду», «Ислам дөньясы», «Милли юл» журналлары шагыйрь иҗатын киң гавәмгә җиткерүдә башкарган эшчәнлекләре әтрафлы яктыртыла. Автор икенче бер мәсьәләне дә читләтеп үтмичә, болай яза: «Матбугатның бик кыска вакыт эчендә Тукайга югары урын бирүе, көлке вә һәжү шигырьләрендәге каләменең үткенлеге Тукайга дустлар биргән төсле, дошманнар да тудырды»[3]. Бу җәһәттән ул «Йолдыз» гәзитәсен истә тота һәм Г. Ибраһимовны атый.

Г. Тукайга багышлап язылган шигырьләр шәлкемен Харбиннан Солтанның (Әхмәт Виргазның) «Шагыйрьгә», Ләнсидән Исхак Арсланның (1910–?) «Тукайга», Маолиннән Заһидәнең «Сөекле шагыйрьгә», Мукденнан Габдулла углының (?–?) «Тукай рәсеменә карап», Хафиз Шахмайның (?–?) «Тукайга багышлап» дигән әсәрләре тәшкил итә.

«Тукай «Мәҗмугаи асар»енә кертелмәгән шигырьләр» дигән бүлемдә урнаштырылган «Өмидсезлек» дигән шигырьнең «Вакыт» газетасының 62 нче санында бастырылганы әйтелсә дә, текст Г. Сәгъди хрестоматиясеннән алынганлыгы күрсәтелгән. Бу шигырь Ф. Бурнаш төзеп бастырган җыентыкка да кертелгән. «Бер мән» шигыре шулай ук «Вакыт» газетасының 1910 елгы 22 сентябрендә, «Иһтида» шигыре «Шура» журналының 1911 елгы 12 нче санында дөнья күргәнлеге искәртелә.

---

[1] Кодәки М. Тукай һәм мәктәп / М. Кодәки // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 67.

[2] Ибраһим Х. Тукай төрек-татар халкының мөрәббисе / Х. Ибраһим // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 75.

[3] Р. М. Тукай милли матбугатыбызда / Р. М. // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән)... — Б. 88.

Китапта Г. Тукайның вафатына санаулы сәгатьләр калганда Клячкин шифаханәсендә, табутта, җеназасын Казан имамнары күтәргәч, кабере өстендә алдырган, шагыйрьнең туган авылы Кушлавыч, туган өе, Яңа Кырлай авылында иң әүвәл укый башлаган мәдрәсә, ягъни Фәтхерахман хәзрәт йорты, «Болгар» номерлары фотоларыннан күчермәләр, «Васыятем» шигыре кулъязмасының факсимилесе урнаштырылган.

1946 елда Г. Тукайның тууына 60 ел тулу уңае белән Голҗа шәһәрендә яшәүче милләттәшләребез тарафыннан шагыйрьнең юбилеен билгеләп үтү планлаштырыла. Әмма ул вакыттагы билгеле иҗтимагый-сәяси сәбәпләр нәтиҗәсендә, бу чара 1947 елга күчерелә. Ул шәһәр уртасындагы «Урыс клубы» дип йөртелә торган зур театрда уздырыла. Мәктәп укучысы буларак анда катнашкан Зифа Табиева (Сәфәргали) үзенең истәлекләрендә бу хакта болай дип яза: «Тантаналы кичәне әткәем (Рәхим Сәфәргали (1904–1970) — *Р. И.*) 40 минутлык доклады белән ачып җибәрде. Аннан соң мин үзем «Тукай маршы» белән «Васыятемне» җырлаган идем, Зия абзый Хөсәеннең скрипкада уйнаганын хәтерлим. Мәктәп балалары Г. Тукайның балалар өчен язган шигырьләрен сөйләделәр, кечкенә күренешләр күрсәттеләр, мәсәлән, — «Эш беткәч, уйнарга ярый» (Миркасыйм Госманов малай ролендә иде), «Фатыйма белән сандугач» (җырлаучылар: Зифа Сәфәргали — Фатыйма, Сагъдия — сандугач), җырлы һәм биюле «Бала белән күбәләк» — күбәләкләр биюе һәм башкалар. Татар оешмасыннан зурлар Г. Тукайның «Яңа ысулы кадимче»се белән «Шүрәле» поэмасын сәхнәләштереп, күп шигырьләрен дә сөйләгәннәр иде. Хәйрия максатыннан лоторея дә уйналган. Шулай итеп, бик зур концерт бирелгән иде»[1].

Әлеге мәдәни чараның тагын бер әһәмиятле ягы шунда ки, юбилейга 700 тираж белән «Г. Тукай, Сайланма шигырьләре»[2] дигән җыентык та бастырылып таратыла. Яңартылган гарәп алфавитындагы уникаль бу китапның үзендә сакланган бердәнбер нөсхәсен уйгыр шагыйре, публицист Торсын Kahhари (1924–2008) 1986 елда Г. Тукайның тууына йөз ел тулуга багышланган бәйрәм чараларында катнашырга Казанга килгәч университет китапханәсенә бүләк итә[3].

Китап Хәмит Төхфи (1922–1994) тарафыннан язылган «Г. Тукай» дигән кереш мәкалә белән ачыла. Анда шагыйрьнең кыскача тәрҗемәи хәле бәян ителә, иҗатының татар халкы өчен бибәһа кыйммәткә ия булганлыгы ассызыклана. Аннан соң Г. Тукайның егерме ике шигыре урнаштырылган. Бу мәҗмуга, инде әйтелгәнчә, хәзергә билгеле бердәнбер нөсхә булуын истә тотып, андагы әсәрләрнең барысын да әйтеп үтү урынлы булыр. Хосусан, алар: «Шагыйрь», «Әхлаксызлык», «Нәсихәт», «Алтынга каршы», «Сәрләүхәсез», «Милли моңнар», «Чын вә ялган», «Кыйтга», «Шекспирдән», «Толстой сүзләре», «Өзелгән өмид», «Сагыныр вакытлар», «Ваксынмыйм», «Тәләһһеф», «Теләнче», «Буран», «Туган җиремә», «Төлке һәм йөзем җимеше», «Васыятем», «Тәэссер», «Туган тел», «Пар ат».

---

[1] Табиева З. Хәтерлим... / З. Табиева // Казан утлары. — 2007. — № 5. — Б. 165.

[2] Габдулла Тукаев шигырьләре. Шагыйребез Габдулла Тукаевның дөньяга килүенә 61 ел тулу мөнәсәбәте белән бастырылды / Тех. ред. Х. Төхфи; ред. И. Юнич; нашире: Голҗа татарларының мәдәни җәмгыяте. — Голҗа: Инкыйлаби Шәркый Төркестан халык матбагасында басылды, 1947. — 17 б.

[3] Кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегендә Т0121828 шифры астында саклана.

Без биредә китапта урын алган мәкаләләргә ниндидер бәяләмә бирүне максат итеп куймадык һәм аның кирәге дә юк. Чит җирләрдә, авыр шартларда яшәп тә, сөекле шагыйребезгә карата булган ихтирам мөнәсәбәте чагылышы булган бу мәҗмуга хәзерге фән югарылыгыннан бары тик уңай кабул ителергә һәм Г. Тукайны өйрәнү юнәлешендә тиешенчә файдаланылырга тиеш.

Шинҗаң-Уйгыр автономлы районында хәят кичерүче милләттәшләребез җәмгыятенең 1987 елның декабрь аенда беренче җыелышы була. Анда катнашкан уйгырларның танылган шагыйре һәм галиме Рәхмитулла Җари (1926–1999) «Мәшһүр татар шагыйре Габдулла Тукай шигырьләренең кайбер үзенчәлекләре» дигән зур доклад белән чыгыш ясый. Аерым алганда ул шагыйрьнең гаруз системасында ижат иткән әсәрләрен анализлый[1].

Әлеге мәдәни чарада катнашкан икенче уйгыр әдибе Абдурehим Үткер (1923–1995) «Уйгыр әдәбияте белән татар әдәбиятенең үзара тәэсире турында» дигән доклад ясый. Аерым алганда, Г. Тукай иҗатының уйгыр каләм ияләренә булган тәэсирен татар шагыйренең «Безне урынсыз яманлыйлар» дигән шигыре белән мәгърифәтче Абдухалык Уйгырның (1901–1933) «Бардур» шигыре мисалында исбатлый:

Йнә йорт пайдисига җәмы булмақлық бәс мөшкүл,
Әгәр бер йәрдә той булса, берип йатқанимиз бардур.
Умумниң пайдисини йүз йылда һәм әсла чүшәнмәймиз,
Зиян қылмақ үчүн болса, әҗәп, чаққанимиз бардур.
Бере бер йахшилиқ қилса, униң йадини қилмақ юқ
Ибе кәлсә, барып әврәтләрен ачқанимиз бардур[2].

Әлеге җәмгыять 1998 елда «Габдулла Тукайның сайланма шигырьләре»[3] дигән җыентык та бастыра. Анда шагыйрьнең тәрҗемәи хәле турында кыскача белешмәдән соң аның кырык сигез шигыре урнаштырылган. Алар арасында «Туган тел», «Туган җирем», «Пар ат», «Бәйрәм бүген», «Шагыйрь», «Бала белән күбәләк», «Фатыйма белән Сандугач» һәм башкалар бар. Җәмгыять шулай ук 2000 елдан «Җуңго татарлары» («Кытай татарлары») исемле махсус хәбәрләр тупламы да чыгара башлады. Аның беренче санында Илче Сайраниның «Габдулла Тукай»[4] дигән, А. Үткернең, Р. Җариның инде әйтелгән мәкаләләре басыла.

Төбәктә хәзерге вакытта да Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗты белән кызыксыну дәвам иттерелә. Әйтик, казакъ авторы Булантай Дусҗан «Шенҗаң газеты»ның 1996 елгы 25 май санында «Татар әдәбиятының таң чулпаны» дигән мәкалә бастыра. Тукайның төрки халыклар өчен дә якын һәм кадерле булуын билгеләп, ул болай дип яза: «Бу көн татар халкы өчен генә куанычлы көн булып калмады, тоташ төрки

[1] Җари Р. Мәшһүр татар шаири Абдолла Тоқай шеирләриниң бәзи алаһидиклери тоғрисида. — Үрүмчи, 1987. — 20 б. (гарәп графикасында, уйгыр телендә).

[2] Өткүр А. Уйғур әдәбияти билән татар әдәбиятиниң өз-ара тәсири тоғрисида. Үрүмчи, 1987. — Б. 20 (гарәп графикасында, уйгыр телендә).

[3] Габдулла Тукайның сайланма шигырьләре. — Ш. У. А. Р. татар тел тәтқиқать җәмгыяте, 1998. — 26 б.

[4] Сайрани И. Габдолла Тоқай / И. Сайрани // Җуңго татарлары. — 2006. — № 1. — Б. 30–36.

телдәге халыклар өчен дә куанычлы көн булып, тугандаш халыклар шагыйрьнең 10 ар еллык бәйрәм көннәрен искә төшереп, күркәм рәвештә билгеләп килә»[1].

Язмада алга таба казакъ халкының бөек акыны Абай (1845–1904) белән Г. Тукай иҗаты арасындагы тематик һәм идея уртаклыклары булган моментларга да игътибар ителеп, кызыклы күзәтүләр ясала. Мәкаләдә шулай ук Тукайның татар телен үстерүгә керткән өлеше дә югары бәяләнә.

«Элә газеты» дигән көндәлек басманың 2004 елгы 18 караша (ноябрь) санында милләттәшебез Гыйззәтулла Хәсәнев «Татар халкының якты йолдызы Габдулла Тукай турында» дигән мәкалә бастыра[2]. Язма авторы укучыларны Тукайның тормыш юлы һәм иҗаты белән таныштыра. Шунысы кызыклы, ул үзенең фикерләрен шагыйрьнең әсәрләреннән өзекләр белән дәлилли. Мәкаләсе берникадәр үзгәреш-өстәмәләр белән «Шенҗаң газеты»ның 2008 елгы 31 октябрь санында тагын дөнья күрә[3].

Аның янә «Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукай» дигән мәкаләсе «Элә кичлек газеты»ның 2006 елгы 13 декабрь санында басылып чыга. Ул, шагыйрьнең тәрҗемәи хәленнән кыскача хәбәр биреп, укучыларны Тукайның «Китап», «Театр», «Туган тел» шигырьләре белән таныштыра. Голҗа шәһәрендә Г. Тукай исемендәге урам булганлыгы турында язмасы да зур кызыксыну уята[4].

Г. Тукайның тууына 120 ел тулу уңаеннан «Болак» исемле журналның 2006 елгы 2 нче санында «Габдулла Тукай шигырьләреннән» дигән мәкалә дөнья күрә. Уйгыр классик әдәбияты һәм фольклоры буенча ике айга бер тапкыр чыга торган бу басмада башта Г. Тукай турында кыскача мәгълүмат бирелә. Аннан соң аның егерме шигыре китерелә. Алар арасында, мәсәлән, «Киңәш», «Татар кызларына», «Шагыйрь», «Мәхәббәт», «Хатыннар хөррияте», «Мөнафыйкка» һәм башкалар бар[5].

Бу юбилей мөнәсәбәте белән «Тарим» журналының 2006 елгы 4 санында Г. Тукай турында шулай ук кыскача белешмә белән шагыйрьнең өч, ягъни «Мәхәббәт», «Мәслихәт» һәм «Китап» дигән шигырьләре басылган[6].

«Элә балалар газеты»ның 2007 елгы 16 көкек (апрель) санында Г. Тукайга тулы бер бит багышланган. Анда шагыйрьнең фотосы һәм «Эш беткәч уйнарга ярый», «Эш», «Эшкә өндәү», «Ай белән кояш», «Карлыгач» дигән шигырьләре урын алган.

---

[1] Досжан Б. Татар әдебиетінең таң шолпаны / Б. Досжан // Шенҗаң газеты. — 1996. — 5 айдың 25 күни (гарәп графикасында, казакъ телендә).

[2] Хәсәнов Ғ. Татар халкының жарық жұлдызы — Ғабдолла Тоқай жөниндә / Ғ. Хәсәнов // Элә газеты. — 2004. — 18 қараша (гарәп графикасында, казакъ телендә).

[3] Әнүәрұлы Ғ. Татар халқының жарық жұлдызы — Ғабдолла Тоқай жөниндә / Ғ. Әнүәрұлы // Шенҗаң газеты. — 2008. — 31 қазан (гарәп графикасында, казакъ телендә).

[4] Хәсән Ғ. Ғолҗа қаласындағы Ғабдолла Тоқай атындағы көше / Ғ. Хәсән // Элә тарихы материалдары. — 2012. — № 29. — Б. 134–137 (гарәп графикасында, казакъ телендә).

[5] Абдолла Тоқай шеирлириндин // Булақ. — 2006. — № 2. — Б. 35–44 (гарәп графикасында, уйгыр телендә)

[6] Абдолла Тоқай шеирлириндин // Тарим. — 2006. — № 4. — Б. 138–139 (гарәп графикасында, уйгыр телендә).

Айга бер тапкыр нәшер ителә торган «Әдәби тәрҗемәләр» дигән журналның 2007 елгы 11 нче санында Г. Тукайның «Исемдә калганнар» автобиографик әсәре «Ядымда калганнар» исеме белән дөнья күрә[1].

«Җуңго татарлары»ның 2007 елгы 1 саны тулысынча Г. Тукайга багышлап чыгарыла.

Мәгълүм ки, элекке буын күп кенә казакъ шагыйрьләре Г. Тукайны үзләренең остазлары дип саныйлар иде. Биредә аларның барысын да билгеләп үтү мөмкинлеге булмау сәбәпле, игътибарны кайберләренә генә юнәлтү белән чикләндек. Мәсәлән, Солтанмәхмүт Торайгыров (1893–1920) «Досыма хат», «Көк өгіз», «Туған еліме», «Түрмысқа», «Әне, міне», «Шал алған қыз», «Тұсімде күрген аянышты хал», «Арыстан мен тышқан», Сабит Дөнентаев (1894–1933) «Ұлтшылдарға» дигән шигырьләрен Г. Тукайның «Милләтчеләргә», «Дустларга бер сүз», «Күк сыер», «Туган илемә», «Тормыш», «Әнә-менә», «Алданган татар кызына», «Төш», «Сөткә төшкән тычкан» шигырьләре үрнәгендә язганнар.

Билгеле булганча, казакъ шагыйрьләре тарафыннан Г. Тукайга багышлап поэмалар, шигырьләр дә иҗат ителгән, чәчмә әсәрләрдә аның образы гәүдәләндерелгән. Әдәбият галиме Бөркет Исхаков (1924–1991) язганча, «Казандагы «Мөхәммәдия» мәдрәсәсендә укып йөргән бер казакъ шәкерте 1913 елда, шагыйрь вафат булгач, түбәндәге шигырьне иҗат итә:

Татарда ақын өтті Тоқай деген,
Жетіж боп жас басынан қалған шемен,
Сұм ишан, надан сопы, бай-саудагер
Өлеңін оқығанда қаққан елең...
Қылуға жанын пида даяр болып,
Халықтың, нашарлардың қамын жеген.
Әр сөзі гауһар тастай жарқылдаған,
Шіркін-ай, ақын еді ойы терең[2].
(Татарда шагыйрь булды Тукай дигән,
Ятим булып яшь көе булган шәхес,
Ярты ишан, надан суфый, бай-сәүдәгәр
Шигырен укыганда шаккаткан.
Жанын фида кылырга әзер булып,
Халыкның, юксылларның гамен җыйган.
Һәр сүзе гәүһәр таштай ялтыраган,
Әй, гажәп, шагыйрь иде уе тирән.)

Бу уңайдан янә Әсәт Найманбаевның (1867–1923) « Абдолла Тоқай торалы», Жақан Сыздыковның (1901–1977) «Абдолла Тоқайға», «Тоқай — Қарабалықта» «Тоқай зиратында», Төкен Әлимкуловның (1918–1987) «Абдолла Тоқай», Габбас Жомабаевның (1924–1980) «Тукай җыйган хәрефләр», Изтай Мәмбетовның (1929–

[1] Тоқай А. Ядымда калғанлар / А. Тоқай // Әдәби тержимәләр. — 2007. — № 11. — Б. 66–76.

[2] Ысқақов Б. Қазақ және Еділ бойы халықтары әдебиеттерінің идеялық-творчестволық байланыстары (Шығу тегі мен жолдары) / Б. Ысқақов. — Алматы: Арыс, 2007. — Б. 104.

1974) «Беренче Тукай», Сабит Мокановның (1900–1973) «Гомер мәктәбе» дигән әсәрләрен һәм башкаларны әйтергә мөмкин.

Әлеге күркәм традиция казакъ кардәшләребез арасында хәзерге вакытта да бәрәкәтле дәвам иттерелүе белән игътибарга һәм ихтирамга лаек. Мәсәлән, талантлы яшь каләм ияләреннән берсе Нурбулат Абдыкадыйр «Элә киче» газетасының 2006 елгы 1 март санында үзенең иҗат үрнәкләре белән бергә «Габдулла Тукай турында ода» дигән шигырен дә бастыра[1].

«Элә киче» газетасының 2011 елгы 24 тамыз санында Г. Тукай турында белешмә бирелеп, уналты шигыре казакъ телендә бастырыла.

Г. Тукайның тууына 125 ел тулу уңае белән Г. Хәсәновның «Элә газеты»нда[2], кытай телендә нәшер ителә торган «Элә кичлек газеты»нда[3], Мөнир Ерзинның (1927–2020) «Уйгыр авазы»[4] газетасында күләмле язмалары дөнья күрә. Соңгысының «Тукай һәм хәзерге заман уйгыр әдәбияты» исемле мәкаләсендә кызыклы мәгълүмат китерелә[5].

«Җуңго татарлары»ның 2015 елгы санында Г. Тукайга багышланган ун мәкалә урын алган.

Шулай итеп, Шенҗаң-Уйгыр автономлы районында электә дөнья күргән һәм хәзерге вакытта нәшер ителә торган китапларда, вакытлы матбугат битләрендә Г. Тукай турындагы мәгълүматка багышланган зур булмаган әлеге күзәтүнең нәтиҗәләре киләчәктә шагыйребезнең тормыш юлы һәм иҗатын өйрәнүдә әһәмиятле өстәмә чыганакларның берсе булырга мөмкин.

Мөһаҗәрәттәге татар диаспорасы тарафыннан Г. Тукайны искә алу чаралары турында профессор Надир Дәүләтнең (1944–2021) аналитик мәкаләсендә[6], әдәбият галиме З. Мөхәммәтшин тарафыннан төзеп бастырылган «Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай»[7] дигән китапта өстәмә мәгълүмат табарга мөмкин. Төркиядә 1965–1968 елларда махсус «Tukay bülteni»[8] («Тукай бюллетене») не») нәшер ителүен дә әйтеп үтү зарур.

---

[1] Әбдеқадыр Н. Ғабдолла Тоқай туралы ода / Н. Әбдеқадыр // Элә кеші. — 2006. — 1 савир (гарәп графикасында, казакъ телендә).

[2] Хәсән Ғ. Ғұлама ақын Ғабдолла Тоқай халық жүрәгендә / Г. Хәсән // Элә газеты. — 2011. — 26 савир (гарәп графикасында. Казакъ телендә).

[3] Хэй джа туоола Эй ни ва ер. Ха бу ду ла Туо хэй де вэнъ чо чуан зуо и шу хэ шен йа // Или Вэнь Бао. — 2011. — 5 июё. [«Тукайның әдәбияттагы урыны һәм тормыш юлы»]

[4] Ерзин М. Шәриқ шеирийитиниң бүйүк намабәндиси (Абдулла Тоқайниң туғулғаниға — 125 жил) / М. Ерзин // Уйғур авази. — 2011. — 22 апр.

[5] Ерзин М. И. Тукай һәм хәзерге заман уйгыр әдәбияты / М. И. Ерзин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 68–70.

[6] Дәүләт Н. Татар диаспорасы һәм Тукай / Н. Дәүләт // Казан утлары. — 1997. — № 5. — Б. 168–172.

[7] Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай... — Б. 128–171.

[8] Миңнегулов Х. Й. «Тукай бюллетене» / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 642.

VIII

Г. Тукай турында истәлекләр аның тормыш юлы һәм иҗатын өйрәнүдә мөһим чыганакларның берсен тәшкил итә. Аларны барлау-туплау, матбугатта бастыру һәм аерым китап итеп нәшер итү юнәлешендә максатчан эш шагыйрь вафатыннан соң башлап хәзергә кадәр дәвам иттерелә. Әмма бу хосуста ирешелгән казанышлар белән бергә башкарыласылары да байтак. Чөнки, мәгълүм булганча, күп кенә чыганаклар үз вакытында хаким идеология таләпләре нигезендә шактый «эшкәртелгән» рәвештә дөнья күргәннәр, ә байтагы, кызганыч ки, һаман хәзерге укучыга билгесез булып кала килә.

«Кояш» газетасының 1913 ел 18 апрель санында «Мәгариф» көтепханәсе тарафыннан хат-мөрәҗәгать басылып чыга. Хосусан, анда сүз «Габдулла Тукаев кем?» исемле бер мәҗмуга нәшер итеп, шуннан килгән файданы аның хакында эшләнәчәк хәер эшкә тотылачагы белдерелә.

Әлеге җыентыкта Г. Тукайның тулы һәм җентекле тәрҗемәи хәле, язган әсәрләре, төрле кешеләргә күндергән хатлары, әсәрләре хакында матбугат битләрендә язылган тәнкыйтьләр, вафаты мөнәсәбәте белән басылган мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар, рәсемнәр, аның турында язылган фикерләр, хатирәләр һәм башкалар урын алачагы белдерелә.

Әйтелгәннәргә карата берәр төрле мәгълүматы булган дуслары, иптәшләре һәм башка затлар шул хакта хәбәр итүләрен, кемгә дә булса язган хатларының асыл нөсхәләрен, әлбәттә, кире кайтарып бирү шарты белән, биреп торулары үтенелә. Бу хат-мөрәҗәгатьне башка газета-журналларның да күчереп басулары сорала.

Күренә ки, анда игълан ителгән программа гамәлгә ашкан булса, кулыбызда XX йөз башында ук тупланган гаять бай эчтәлекле истәлекләр җыентыгы булыр иде. Әйтергә кирәк, ул хәзергә кадәр дә гамәлгә ашырылмаган. Моның объектив һәм субъектив сәбәпләре бар, әлбәттә.

Югарыда китерелгән хат-мөрәҗәгать белән бер үк вакытта «Йолдыз» газетасының 18 апрель санында Г. Тукайның бер төркем дус-ишләре исеменнән тагын бер хат басылып чыга. Анда шагыйрьнең тәрҗемәи хәле белән бергә аның турында хатирәләр бастырып таратырга дигән карарга килүләре, шул хакта мәгълүмат җыю өчен Г. Әхмәдуллин, Ә. Урманчиев һәм Ф. Туктаров җәнабләре тәгаен ителгәнлекләре бәян кылына, хәбәрләшү өчен тиешле адреслар күрсәтелә. Мөрәҗәгатьтә шулай ук әдипнең шигырьләре һәм чәчмә әсәрләре хакында үз кулы белән язып калдырган васыятьнамәсе булса, шуны матбугат аркылы игълан итү үтенелә.

Әмма, озак та үтми, «Мәгариф» җәмгыяте «Кояш» газетасының 21 апрель санында «Ваз кичү» исемле хат бастырып, үзләренең әүвәлге хат-мөрәҗәгатьтәге программаны гамәлгә ашырудан баш тарта. Бу «Йолдыз» газетасында мөрәҗәгать белән чыккан төркем «эшенә каршы килү урынсыз» булу белән аңлатыла.

Г. Тукай турында истәлекләр җыйнау турында «Идел» газетасы да үзенең 1913 елгы 29 апрель санында язып чыга.

Г. Әхмәдуллин, журналист, педагог, язучы, «Ак юл»[1] балалар журналы нашире Ф. Агиев, нашир, журналист һәм педагог Ш. Әхмәрев тарафыннан 1913–1914 елларда рәсми хакимияткә берничә мәртәбә мөрәҗәгать итүгә карамастан, «Тукай җәмгыяте» оештыру тәкъдиме дә патша чиновниклары тарафыннан кире кагыла.

Болгавыр 1917 елда Тукай хөрмәтенә тел өйрәнү җәмгыяте төзү фикере дә кәгазьдә генә кала.

1913–1917 елларда татар көндәлек матбугатында Г. Тукай турында якын дусларының, аның белән турыдан-туры аралашкан кешеләрнең бик күп мәкаләләре дөнья күрә. Мәсәлән, «Йолдыз», «Кояш», «Вакыт», «Ил»[2], «Идел»[3], «Сибирия»[4] газеталарында, «Аң», «Ялт-йолт», «Мәктәп», «Сөембикә» журналларында нашир, «Аң» журналының мөхәррире Ә. Хәсәни, Ш. Әхмәров, күренекле дәүләт эшлеклесе Ш. Әхмәтҗанов (Манатов), С. Рәмиев, Ф. Әмирхан, Ф. Агиев, язучы, әдәбият галиме Гали Рәхим (1892–1943), «Юл» нәшрияты җитәкчесе, «Ялт-йолт» журналы мөхәррире Ә. Урманчиев, язучы Ф. Сәйфи-Казанлы, шагыйрә, журналист, педагог Маһруй Мозаффария (1873–1945), мөгаллим Хәлил Әбелхан (1887–1919), журналист Ягъкуб Байбурин (1880–1914), тәрҗемәче, язучы һәм журналист Солтан Рахманколый (1888–1916), язучы, журналист, сәясәтче, татар милли азатлык хәрәкәт эшлеклесе Г. Исхакый, журналист, партия-совет эшлеклесе Г. Гыйсмәти, талантлы артист, драматург, режиссер, профессиональ татар театрына нигез салучыларның күренеклесе Г. Кариев, язучы һәм педагог Гали Рәфикый (1890–1944), язучы, сәяси эшлекле Шәһит Әхмәдиев (1888–1930), журналист, театр һәм әдәбият тәнкыйтьчесе, тәрҗемәче Г. Кәрам, танылган әдип, публицист, телче, тәнкыйтьче, педагог, җәмәгать һәм дәүләт эшлеклесе Г. Ибраһимов, танылган шагыйрь һәм язучы М. Гафури, нашир, матбага эшлеклесе Г. Шәрәф, тарихчы, филолог һәм журналист Г. Баттал һәм башкалар шагыйрь турында үзләренең истәлекләрен бастырып чыгаралар.

Г. Тукайның Уральскида мәдрәсә сабакташы, тумышы белән Гурьевтан булган Я. Моради шагыйрь турында истәлекләрен әүвәл «Идел» газетасында бастырып чыгара. 1913 елда исә газета мөхәрририяте аны «Тукаев Уральскида» дигән китап рәвешендә нәшер итә[5]. Анда булачак шагыйрьнең шәкертлек еллары, К. Мотыйгыйның «Уралец» газетасы матбагасында эшләгән вакытлары турында кызыклы мәгълүмат китерелә.

---

[1] *«Ак юл»* — 1913 елның 15 апреленнән 1916 ның 22 гыйнварына кадәр Казанда айга ике тапкыр татар телендә нәшер ителгән рәсемле балалар журналы. Барлыгы 74 саны дөнья күрә.

[2] *«Ил»* — 1913 елның 22 октябреннән Петербургта, 1914 нең ноябреннән 1918 нең апреленә кадәр Мәскәүдә татар телендә атнага өч тапкыр нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси газета. Барлыгы 292 саны дөнья күрә.

[3] *«Идел»* — 1907 елның 26 июленнән 1914 нең 27 гыйнварына кадәр Әстерханда татар телендә атнага 2–3 тапкыр нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси, әдәби газета. Барлыгы 623 саны дөнья күрә.

[4] *«Сибирия»* — 1912 елның 18 февраленнән 1913 нең 31 августына кадәр Томск шәһәрендә атнага 3–4 тапкыр татар телендә нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси, әдәби газета. Барлыгы 145 саны дөнья күрә.

[5] Моради Я. Тукаев Уральскида. Басылды «Г. Гомәрев вә шөрәкясенең» тиҗарәтханәсендә. — Астрахань: Тип. Т-го Д-ма «А. Умеров и Ко», 1913. — 24 б.

1914 елда К. Мотыйгыйның «Мәшһүр шагыйрь Габдулла әфәнде Тукаев хакында хатирәләрем» исемле китабы дөнья күрә[1]. Бу чыганакта Г. Тукайның Уральскига килү вакытыннан алып Казанга кайтып киткәнгә кадәрге тормышы җентекле тасвирлана. Соңга таба икесе арасында килеп чыккан аңлашылмаучылыкны да ул объектив яктырта.

Шул ук елда К. Бәкернең «Тукай Петербугта» дип аталган китабы басылып чыга[2]. Анда Г. Тукайның Петербургка килү алшартлары хакында шулай диелгән: «...1912 елның алдында Петербургта бер кыйсем (төркем) яшь дини голәма арасында «Хәбәр» исемендә бер гәзитә чыгару фикере таралды. Шул вакыт Муса әфәнде Бигиев Казанга Тукайны чакырып хат язган. Ул вакыт Тукай бу хатка, ни өчендер, иҗабәт итмәгән (уңай җавап бирмәгән). Яз булгачтын, дәваланырга тугры килеп, шул уңайдан Петербургка да барып китәргә уйлаган...».

Тел-әдәбият галиме Ж. Вәлиди дә шагыйрь турында истәлекләр туплау белән шөгыльләнгән. Чөнки аның тарафыннан төзелеп нәшер ителгән «Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре» дигән китапның кереш өлешендә Уральск шәһәрендәге Түбән оч мәхәлләсе имамы, ахун, «Мотыйгыя» мәдрәсәсен нигезләүче һәм хуҗасы Мотыйгулла хәзрәтнең хат белән күндерелгән хатирәсе дә урнаштырылуы моңа ачык дәлил[3]. Хәзрәт, хосусан, Г. Тукайның Уральскига килү вакыйгасын, аның мәдрәсәдә укуын, нинди китаплар үзләштерүен, төрек шәкерте Габделвәли белән мөнәсәбәтен, үзенең улы Камил рус телендә «Уралец» «Уральский дневник», татарча «Фикер», «Уклар», «Әлгасрелҗәдит» басмаларын нәшер итә башлагач, шагыйрьнең анда хезмәттәшлек итүен бәян итә.

Г. Тукай Казанга китүенә өч-дүрт ел үтеп остазына хат язмавына Мотыйгулла хәзрәт дипломатик рәвештә «бусы инде аның бер нәни генә косуры булды» дип үзенең берникадәр үпкәләвен дә сиздерә.

Көндәлек матбугаттан күренгәнчә, Г. Тукай турында истәлекләр бастыру 1917 елдан соң да дәвам иттерелә. Әйтик, «Шәрекъ кызы»[4], «Укытучы»[5], «Мәгариф»[6] журналларында Ф. Әмирханның, гарәп мәдәнияте белгече Шәһер Шәрәфнең (1879–1938), Мәрьям Мөхетдиниянең (?–?), Ж. Вәлидинең мәкаләләре дөнья күрә.

---

[1] Мәшһүр шагыйрь Габдулла әфәнде Тукаев хакында хатирәләрем. Мөәллифе: Мөхәммәдкамил әл-Мотыйгый Төхфәтуллин. Нашире: Габдулла Килдишев Казанда. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1914. — 21 б.

[2] Бәкер К. Тукай Петербургта / К. Бәкер. — Оренбург: Электро-паровая Лито-тип. Т-а «Каримов, Хусаинов и К-о», 1914. — 64 б.

[3] Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре. Җәмаледдин Вәлиди тарафындан язылган Тукайның тәрҗемәи хале һәм әшгаре хакында бер мөляхәзә. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — Б. XX–XXVI.

[4] *«Шәрекъ кызы»* — 1918 елның мартыннан август аена кадәр Казанда татар телендә нәшер ителгән иҗтимагый-сәяси, әдәби хатын-кызлар журналы. Барлыгы 6 саны дөнья күрә.

[5] *«Укытучы»* — 1918 елның гыйнвар-июлендә Казанда татар телендә нәшер ителгән айлык иҗтимагый-сәяси, педагогик, әдәби журнал. Барлыгы 7 саны дөнья күрә.

[6] *«Мәгариф»* — «Мәктәп» журналының дәвамчысы буларак, 1918 елның ноябреннән 1919 ның мартына кадәр татар телендә нәшер ителгән айлык иҗтимагый-педагогик, фәнни-әдәби журнал. Барлыгы 3 саны дөнья күрә.

Г. Тукай Петербургта вакытта аның сәламәтлеген тикшертергә университет табибын алып килгән Ш. Мөхәммәдъяров 1918 елның 2 (15) апрелендә Мәскәүдә татар яшьләренең «Ташкын» исемле музыка һәм драма түгәрәге[1] тарафыннан шагыйрьнең вафатына биш ел тулу уңаеннан үткәрелгән әдәби кичәдә «Тукай кем?» дигән доклад сөйли. Аның бу чыгышы шул ук түгәрәк нәшриятында аерым китап итеп тә бастырыла[2].

Ш. Мөхәммәдъяров, аерым алганда, болай ди: «Мин сүземне бетерер алдыннан «Тукай кем ул?» дигән сөальгә: Тукай — гали җанлы, татар милләте халенә илһам белән вакыйф, татарның һәрбер сыйныф вә табәкасенең хален югарыда китергәнем шигырьләре белән тасвир иткән, моның белән милләткә фәүкыльгадә бөек хезмәт иткән, балаларымыз өчен әллә никадәр дәреслекләр язып исемен мәңге хәер белән яд итәрлек эш эшләгән бөек милләт хадимемез. Шуның белән бәрабәр, үзенең хосусый хәятендә аз гына да тәкъдиреннән ачык йөз, җылы сүз күрмәгән, ана сөтеннән аерылган көненнән ятлар кулына калып, бер сынык нан[3] белән мәдрәсә түрләрендә укып, үсә торган вакытларында ачлыктан зәгыйфь калып, бу уңайсызлыклар сәбәпле чахотка зәхмәтенә дучар булып, ахыргы сулышына кадәр каләмен ташламый, милли моңнарымызны көйләп, ялгызлыкта хастәханәдә вафат иткән аяулы шагыйремез, дим»[4].

Утызынчы елларда Г. Тукай турында бары тик «Совет әдәбияты»[5] журналында язучы һәм журналист Мәхмүт Галәүнең (1886–1938), танылган драматург Г. Камалның һәм шагыйрьнең ата бер, аналары башка апасы Газизә Зәбированың (1876–1963) мәкаләләре басыла. Ул вакытларда шагыйрьнең Уральскида иң якын дусларыннан берсе булган Рәхмәтулла Хәйруллин (?–?), шагыйрь, мөгаллим Миргазиз Укмасый (1884–1948), филолог, педагог Мөхәммәтхан Фазлуллин (1883–1964), фольклор галиме Х. Бәдигый тарафыннан да истәлекләр язылганлыгы мәгълүм, әмма алар кулъязмада калганнар.

Бөек Ватан сугышы алды елларында Г. Тукай хакында истәлекләр туплауда әдәбият галиме Я. Агишев, мәгариф хезмәткәре, шагыйрь Хәсән Шабанов (1901–1956) эшчәнлекләрен билгеләп үтү зарур. Бу чорда «Совет әдәбияты» журналында бары тик артист Касыйм Шамильнең (1892–1981) генә бер мәкаләсе дөнья күрә. Ә язучы Бари Рәхмәт (1897–1957), Барый Әминев (?–?), педагог Шәһид Рәҗәпов (?–?), педагог, полиграфия хезмәткәре Х. Зәбири, шагыйрьнең Уральскида сабакташы булган Шәриф Каюмов (?–?) язмалары басылмыйча кала.

Язучы һәм әдәбият галиме Мөхәммәт Гали (1893–1952), Татарстан АССР Халык Комиссариатының махсус карары нигезендә, 1944 елның 1–7 февраль көннәрендә

---

[1] 1917 елның октябрендә төзелгән.

[2] Мөхәммәдъяров Ш. Тукай кем? / Ш. Мөхәммәдъяров. — М.: Тип. «Восточная печать», 1918. — 22 б.

[3] *Нан* — икмәк.

[4] Мөхәммәдъяров Ш. Тукай кем?... — Б. 21.

[5] *«Совет әдәбияты»* — 1922 елның маеннан 1930 га кадәр Казанда татар телендә «Безнең юл», 1930–1932 дә «Атака» һәм «Яңалиф», 1933–1965 тә «Совет әдәбияты», 1965 тән «Казан утлары» исеме белән нәшер ителә торган айлык әдәби-нәфис, иҗтимагый-сәяси журнал.

Кызыл Юл (хәзерге Татарстан Республикасының Әтнә) районында командировкада булып, Г. Тукай турында материаллар туплый. Чөнки шагыйрьне күреп-белгән һәм аның белән якыннан аралашкан кешеләрнең күбесе ул вакытта исән була. Алар, мәсәлән, Яңа Кырлай авылыннан (тумышы белән Өчиледән булып, шагыйрьнең әнисе Бибимәмдүдә белән бергә үскән) Н. Әхмәтшина, кечкенә Габдулланы Ф. Гобәев мәдрәсәсендә укыткан Х. Гобәев (Хәбри хәлфә), булачак шагыйрьнең балалык һәм мәдрәсә елларында якын дусларыннан С. Мөхәммәтшин, Ахун Сабирҗанов (1886–1960), Камилә Хәлиуллина (1892–1968), Гариф Җәббаров (1887–?), Мөхәммәттаиб Әхмәтшин (1885–?), Гыйлаҗетдин Хөснетдинов (1880–?), Хәлилерахман Гобәйдуллин (1886–1951), замандашларыннан Сафиулла Хәбибуллин (1884–?), Фазылша Мөхәммәтшин (1875–?), Хәким Нигъмәтҗанов (1889–?), Галәветдин Сәйфетдинов (1896–?), Лотферахман Габдерахманов (1888–?), Өчиле авылыннан Кәмалетдин Бәдретдинов (1869–?), Садыйк Мөхәммәдиев (1865–?), Минһаҗ Йөзлекәев (1877–?), Кадыйр Вәлиев (1893–?), Р. Әмирова-Мөхәммәтҗанова. Язып алынган 19 язманың бары тик 3 се, ягъни Н. Әхмәтшина, А. Сабирҗанов, Р. Әмирова-Мөхәммәтҗанова истәлекләре генә шул вакытта «Совет әдәбияты» журналында басылып чыгалар. Аларда да кайбер кызыклы детальләр бар, югыйсә. Мәсәлән, Г. Җәббаров болай ди: «Мин военный службага алынгач Чита шәһәрендә хезмәт иттем. Шул вакытта яхшы гына укыган бер татар солдаты безгә минем туган авылым Кырлай турында язылган бер шигырь укып күрсәтте. Мин аптырап калдым. Ул шигырьне кем язганлыгын, аны язучы Тукаевның кем булганлыгын һичбер башыма китерә алмадым. Ул шигырьне безнең авыл Сәгъди абзыйның балалыкка алган малае, авыл мәктәбендә минем белән бергә укыган Габдулла язганлыгын һәм аның зур шагыйрь булып киткәнлеген тик солдаттан кайткач кына белдем».

Г. Хөснетдинов шулай сөйләгән: «Габдулла мәктәпкә килгәндә мин инде зур шәкерт булган идем. Шулай да ул бик тиз арада безне куып җитеп, узып китте. Без исемен дә белмәгән мәгънәле китаплар укый башлады. Хәбри хәлфә кушуы буенча безнең сабакларыбызны тыңлата һәм өйрәтә иде».

Х. Нигъмәтҗанов истәлегендә менә нинди мәгълүмат табарга мөмкин: «...Бервакыт Сәгъди картның тормышы бик начарланып китте. Зөһрә тәтәй үзе малай тапкач, Тукайга анда тору читенләште. Ул мәктәпкә күчеп тора башлады. Сәгъди картлардан ашарына алып килә алмый иде. Шуңа күрә мәктәптә ач тора иде. Ул вакытта мин бабайларда тора идем. Минем бабай Гыйбадулла исемле булып, авылның бай тормышлы кешесе иде. Мин Габдулланы еш кына бабайларга алып кайтып тамагын туйдырып җибәрә идем. Бабай безне үз янына утыртып чәй эчерә, ашата иде».

Истәлекләрнең барысы да хәзерге вакытта Татарстан Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәгенең Г. Тукай фондында сакланалар.

Бибәһа кыйммәткә ия булган бу истәлекләрне сөйләп калдырган Яңа Кырлай авылы кешеләренең 1944 елның җәй айларында алдырылган күмәк, нәни Габдулла-

ның мәдрәсәдә сабакташларынан берсе Хәбиберахман Әхмәревнең 1886–1966) һәм Камилә Хәлиуллинаның (1892–1968) фотолары, шөкер, сакланып калган[1].

Күмәк фотода Н. Мөхәммәтшина, Х. Гобәев, С. Мөхәммәтшин, А. Сабиржанов, К. Хәлиуллина, Г. Җәббаров, М. Әхмәтшин, Г. Хөснетдинов, Х. Гобәйдуллин, замандашларыннан С. Хәбибуллин, Ф. Мөхәммәтшин, Х. Нигъмәтҗанов, Г. Сәйфетдинов, Л. Габдерахманов, К. Бәдретдинов, С. Мөхәммәдиев, М. Йөзлекәев, К. Вәлиев, Р. Әмирова-Мөхәммәтҗанова сурәтләнгән.

Бу ядкярнең оригиналы шул вакытта колхозның комсомол секретаре һәм вакыйганы тарихка калдыруны оештыручы Рәшидә Кариевада (1927–2011) сакланган һәм кызы Ләйсән ханым тарафыннан 2006 елның апрелендә «Казан» Милли-мәдәни үзәк каршындагы Милли мәдәният музеена тапшырылган[2].

Икенче сурәттә кулчатырга таянып тасвирланган яшь егет Яңа Иябаш авылыннан Хәбиберахман Әхмәрев (?–?). Ул Габдулла белән Яңа Кырлай мәдрәсәсендә бергә укыган. Соңыннан танылган дин эшлеклесе, мәгърифәтче, астроном Шәмсетдин Күлтәсинең (1856–1933) кияве була һәм халык арасында зур абруй казана. Гомере буе мулла вазыйфасын башкарган, хәтта, җәмгыятьтә шәхес культы, дәһрилек котырынган елларда да аңа кагылырга җөрьәт итмәгәннәр.

Өченче фотодагы К. Хәлиуллина — ире Әһлиулланың (1886–1937) Г. Тукай турындагы сөйләп калдырганнарын безгә җиткергән кеше.

С. Мөхәммәтшин уңае белән тарихи кызыклы бер фактны да әйтергә кирәк. Әстерхан шәһәрендә яшәгән һәм әдәбият галиме С. Исәнбаевка күп ярдәм күрсәткән кешеләрнең берсе Солтан Таһиров (?–?) 1961 елның 15 апрелендә язган хатында болай ди: «Хатыгызны һәм бүләгегезне алдым. Бик, бик зур рәхмәт. Зур хезмәт башкаргансыз, китап ошады... Китапта минем исне китәргән ике нәрсә бар: беренчесе, китап минем бабамның, дөресрәге әбиемнең энесе — Сафа Мөхәммәтшин истәлеге белән башлана...».

Бөек Ватан сугышыннан соң Г. Тукай турында истәлекләр җыйнау белән танылган язучы, драматург Кәрим Әмири (1893–1962), Татарстан дәүләт музее хезмәткәре Фатыйма Вагазова (1908–?), журналист Мөхәммәт Яхин (?–?), артист Габдерахман Камал II (1869–1948), укытучы Фатыйх Моратов (?–?) шөгыльләнәләр. Укытучы, журналист, «Әлислах» газетасының рәсми нашире һәм мөхәррире В. Бәхтияровның, беренче татар хатын-кыз артисткасы Сәхипҗәмал Гыйззәтуллина-Волжскаяның (1892–1974), Б. Әмированың (?–?).«Совет әдәбияты» журналында, музыка белгече Антон Эйхенвальдның (1875–1952) «Красная Башкирия»[3] газетасында, мәгариф хезмәткәре Кәшфи Мостафинның (1888–1954) «Әҙәби Башҡорто-

[1] Бу фотолар турында матбугатта беренче тапкыр безнең тарафтан игълан ителде: Исламов Р. Истәлек авторлары — фотоларда / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2013. — 4 июль.

[2] Инв. № КП-14874.

[3] *«Красная Башкирия»* — башлангычы «Уфимский рабочий», «Вперёд», «Известия Уфимского губренского революционного комитета», «Власть труда» газеталарына барып тоташа. 1925 елның гыйнвар аеннан «Красная Башкирия», 1951 нең сентябреннән «Советская Башкирия», 2001 дән «Республика Башкортостан» исеме белән Уфада атнага 5 тапкыр рус телендә нәшер ителә торган иҗтимагый-сәяси газета.

стан»[1] журналында мәкаләләре бастырыла. Ул елларада шагыйрьнең Уральскида иң якын дусларыннан берсе булган Нәҗип Нигъмәтуллин (1889–?), мөгаллим К. Кадыйри, Фатыйма Аппакова (1892–1971), педагог Дәүләт Сафин (?–?), журналист Гариф Латыйпов (1886–1962), Барый (Габделбарый) Хәсәнов (1884–1949), Рокыя Ибраһимова (?–?), Галимҗан Вәлиәхмәтов (?–?), педагог К. Мостакаев, китапханә эшчесе Габдулла Вәлиев (?–?), М. Бәрхиев (?–?), нашир Ш. Әхмәров, матбугат эшчесе Галимҗан (Галим) Әмирхан (?–?), журналист, тәнкыйтьче, педагог, Шәриф Байчура (1892–1972) да истәлекләр язган, әмма алар кулъязмада калганнар.

Илленче елларда көндәлек матбугатта Г. Тукайның Уральскидагы дуслары Александр Гладышевның (1891–?) һәм Шәфигулла Курамшинның (?–?) гына мәкаләләре басылганы билгеле. М. Галинең истәлеге аның «Сайланма әсәрләре»ндә урнаштырыла. Әмма язылып та, үз вакытында дөнья күрми калганнардан бары тик Мохтар Сабитов (?–?) истәлеген әйтергә мөмкин.

Алтмышынчы елларда Г. Тукай турында истәлекләр җыйнау белән әдәбият белгече С. Исәнбаев һәм журналист С. Таһиров кына шөгыльләнәләр. Икенчесенең материаллары шагыйрьнең 1911 елда Әстерханга сәяхәте турында бердәнбер тулы чыганак булып тора. «Совет әдәбияты», «Казан утлары», «Азат хатын» журналларында, «Социалистик Татарстан»[2], «Кызыл таң»[3], «Совет Башҡортостаны»[4], «Татарстан яшьләре»[5] газеталарында укытучы, совет һәм сәүдә оешмаларында җаваплы хезмәткәр Г. Хикмәтуллинның, укытучы Таһир Мәхмүдовның (1888–1978), шагыйрь һәм тәрҗемәче Сәгыйть Сүнчәләйнең (1889–1941), мәгариф һәм мәдәният эшлеклесе Мөбарәкҗан Әмировның (1886–1968), Өчиле авылы кешесе Миңлекамал Әхмәдуллинаның (1898–1970), финанс оешмалары хезмәткәре Ибраһим Һилаловның (1895–1982), мәгариф эшлеклесе М. Бикбулатовның, журналист һәм педагог

[1] *«Әҙәби Башҡортостан»* — 1923 елдан «Яңы юл», 1927 дән «Сәсән», 1930 дан «Үктәбер», 1949 дан «Әҙәби Башҡортостан», 1961 дән «Ағиҙел» исеме белән Уфа шәһәрендә башкорт телендә нәшер ителә торган әдәби-нәфис һәм иҗади-сәяси журнал.

[2] *«Социалистик Татарстан»* — 1918–1920 елларда «Эш», 1920–1922 дә «Татарстан хәбәрләре», 1922–1924 тә «Татарстан», 1924–1951 дә «Кызыл Татарстан», 1951–1960 та «Совет Татарстаны», 1960–1992 дә «Социалистик Татарстан», 1992 нең февраленнән «Ватаным Татарстан» исеме белән Казанда татар телендә нәшер ителә торган атналык иҗтимагый-сәяси газета.

[3] *«Кызыл таң»* — 1918 елның мартыннан «Башкортстан», 1924 нең 2 августыннан «Яңа авыл», 1930 ның 1 гыйнварыннан 1941 нең 8 июленә кадәр «Коммуна», 1944 нең 12 мартыннан «Кызыл таң» исеме белән Уфада татар телендә нәшер ителә торган көндәлек иҗтимагый-сәяси газета.

[4] *«Совет Башҡортостаны»* — 1917 елның июненнән Оренбург шәһәрендә «Башҡорт иттифаҡы бюроһының мөхбире», июль аеннан «Башҡорт», 1918 дән «Башҡортостан хөкүмәтенең теле», 1919 дан «Башҡортостан хәбәрҙәре», 1921 нең февраленнән «Ҡыҙыл ҡурай», 1922 нең сентябреннән 1924 кә кадәр Уфада татар һәм башкорт телләрендә «Башкортостан», 1937 дән «Ҡыҙыл Башҡортостан», 1951 нең мартыннан «Совет Башҡортостаны», 1990 нан «Башҡортостан» исеме белән башкорт телендә нәшер ителә торган иҗади-сәяси газета.

[5] *«Татарстан яшьләре»* — 1920–1938 елларда «Кызыл яшьләр», 1938–1956 да «Яшь сталинчы», 1956 дан «Татарстан яшьләре» исеме белән Казанда татар телендә нәшер ителә торган республика яшьләр газетасы.

К. Сәгыйдовның, Касыйм Субаевның (?–?), Галимуллина Һаҗәрнең (1884–?), композитор, педагог Мансур Мозаффаровның (1902–1966), Гөлсем Хәнипованың (?–?), Ф. Рөстәмовның (?–?), Камал Фәхретдиновның (?–?), педагог, лексикограф Гаяз Ишмөхәммәтовның (1891–1971), җәмәгать эшлеклесе Зәйнәп Хәсәниянең (1887–1967), микробиолог, медицина фәннәре докторы, профессор З. Кәримованың, истәлекләре басылып чыга. Журналист, тәрҗемәче Заһид Нуркин (1888–1966), укытучы Заман (Хәйреззаман) Бикбаев (1892–1969), журналист һәм библиограф Исмәгыйль Рәми (1895–1969) истәлекләре дә шул вакытларда языла. Әмма, кызганыч ки, алар кулъязмада килеш калалар.

Җитмешенче елларда көндәлек матбугатта («Азат хатын»[1], «Совет мәктәбе»[2], «Казан утлары» журналлары) Г. Тукай турында Насретдин Хәсәновның (?–?), педагог Касыйм Богдановның (?–?), мөгаллимә, археограф Зәйнәп Максудованың (1897–1980) истәлекләре дөнья күрә.

Сиксәненче елларда да «Азат хатын» һәм «Казан утлары» журналлары битләрендә язучы һәм тәрҗемәче Г. Мөхәммәдованың, табибә Н. Әхмәрованың гына истәлекләре басыла.

Г. Тукай турында истәлекләр аерым җыентык рәвешендә беренче тапкыр С. Исәнбаев тарафыннан төзелеп, «Тукай турында замандашлары: Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы»[3] исеме белән 1960 елда нәшер ителә. Анда шагыйрьнең «туганнары, бергә эшләгән каләмдәшләре, авылдашлары, дус-ишләре, белеш һәм танышлары тарафыннан язылган истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр»[4] тупланган. Материаллар, нигездә, Октябрь түнтәрелешенә кадәрге татар вакытлы матбугатыннан һәм СССР Фәннәр академиясе Казан филиалы Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм тарих институты (хәзер Татарстан Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге) тупланмасыннан алынганнар. Алар, төзүче үзе аңлатканча, язылу датасына карап түгел, шагыйрьнең биографик хронологиясе буенча урнаштырылган. Шуңа күрә җыентыкның композицион корылышы «Тукай Кырлайда», «Тукай Уральскида», «Тукай Казанда», «Тукай сәяхәт иткәндә», «Тукайның үлеме», «Тукай турында шигырьләр», «Тукай турында тәнкыйть» дигән тематик бүлекләрдән гыйбарәт.

Җыентыкта барлыгы 52 берәмлек истәлек һәм мәкалә, янә шагыйрь турында 3 бәет һәм Шәехзадә Бабичның (1895–1919), Мирхәйдәр Фәйзинең (1891–1928), М. Гафуриның, Габдулла Харисның (1893–1931), Габдулла Сөнгатинең (1894–1917 елдан соң), С. Сүнчәләйнең 6 шигыре урын алган.

---

[1] *«Азат хатын»* — 1926 елның августыннан (1941–1957 дә басылмый) нәшер ителә башлаган, 1991 дән «Сөембикә» исеме белән Казанда татар телендә чыга торган хатын-кызлар өчен айлык иҗтимагый-сәяси, әдәби-нәфис журнал.

[2] *«Совет мәктәбе»* — «Мәгариф» журналының 1938–1941, 1949–1990 еллардагы атамасы. 1990 нан янә «Мәгариф».

[3] Тукай турында замандашлары: истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз. һәм текст. хәзер. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — 296 б.

[4] Күрс. хезм. — Б. 4.

Әлеге китапка, кызганыч ки, галим зур көч куеп туплаган барлык истәлекләр дә урын алмаган. Ягъни, 20 табакка исәпләнелгән күләм нәшриятта 10 табакка калдырыла.

Җыентык басылып чыкканнан соң матбугатта аңа карата әдәбиятчы һәм тәнкыйтьче И. Нуруллинның бәяләмәсе басылып чыга[1]. Аерым алганда, ул болай яза: «Тукайның үлемсез шигырьләренә гашыйк укучы да, шагыйрьнең иҗаты турында сөйләп имтихан бирәчәк студент та, яшь буынны тәрбияләүче укытучы да, ниһаять, шагыйрьнең мирасын җентекләүче галим дә китаптан азык табачаклар.... Шунысы күңелле: җыентыкка шагыйрьнең Астраханьда булуы турында яңа истәлек кертелгән, һәм нәтиҗәдә Тукай биографиясендәге «ак тап» бетә яза»[2].

Бәяләмәдә бу басманың уңышлы яклары белән бергә аның аерым җитешсезлекләре дә күрсәтелгән. Хосусан, алар — искәрмә-аңлатуларга ярлылык, кайбер фактларның дөреслеккә туры килмәүләре, текстларны «эшкәртүләр» ягъни кыскартулар һәм башкалар. Мәсәлән, галим билгеләгәнчә, «Шагыйрьнең иҗатындагы каршылыкларны шыпырт кына әйтү яисә бөтенләй дәшми үтү. Аны һәр яктан килгән, коеп куйган бер шәхес итеп күрсәтергә тырышу нык кына күзгә бәрелә. Әнә шуның тәэсирендә булса кирәк, төзүчеләр, редактор һәм нәшрият эшчеләре Тукайны «күтәрү», «яхшыртыу» өчен истәлекләрнең һәркайсыннан диярлек юл-юл, абзац-абзац сызып ташлаганнар. Ул гына да түгел, текстны үзгәртүгә кадәр барып җиткәннәр»[3].

1976 елда И. Нуруллин һәм Р. Якупов төзегән «Тукай турында хатирәләр» дигән җыентык дөнья күрә[4]. Аны әзерләгәндә, кереш сүздә әйтелгәнчә, ике принципка нигезләнеп эш ителгән: «Беренчесе: китап Тукайның тормыш юлын теге яки бу дәрәҗәдә тулы итеп күз алдына бастырсын, биографиясенең барлык чорларын да тиешле пропорциядә чагылдырсын»[5]. «Икенчесе: истәлек ышанычлы булсын, фактлардан бик үк читкә китмәсен, тормыш детальләренә бай булсын, шагыйрьнең җанлы сурәтен күз алдына бастыра алсын»[6]. Истәлекләрнең 1917 елга кадәргеләренә өстенлек бирелсә дә, шагыйрьнең тууына илле, алтмыш, җитмеш, сиксән ел тулу уңаеннан язылганнары шулай ук игътибар үзәгенә алынган. Текстларда куелган сынык җәяләр эченә алынган өч нокта мәсьәләсенә килгәндә исә, ул «сызылган урыннарның күпчелеге жанр сафлыгын саклау һәм кабатлаулардан котылу өчен эшләнде»[7] дип аңлатыла.

Җыентыкта тупланган 33 истәлекнең 21 е элекке басмада дөнья күргәннәр. Әмма аларның кайберләре беренчел чыганактан алынган. Яңаларыннан 3 се кулъязма-

---

[1] Нуруллин И. Тукай турында замандашлары / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 12. — Б. 138–141.

[2] Нуруллин И. Тукай турында замандашлары... — Б. 138–141.

[3] Күрс. хезм. — Б. 139–140.

[4] Тукай турында хатирәләр / Төз. һәм текст. аңл. бирүчеләр: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 191 б.

[5] Нуруллин И. Хатирәләр турында берничә сүз / И. Нуруллин, Р. Якупов // Тукай турында хатирәләр... — Б. 3.

[6] Күрс. хезм. — Б. 4

[7] Нуруллин И. Хатирәләр турында берничә сүз / И. Нуруллин, Р. Якупов // Тукай турында хатирәләр... — Б. 3.

дан, 5 се төрле көндәлек матбугаттан, 2 се сайланма әсәрләрдән алынган. Я. Мораданиның «Тукаев Уральскида» дигән китабының тексты да кыскартып урнаштырылган.

Шул ук авторлар 1986 елда «Тукай турында истәлекләр» исемле икенче җыентык та әзерләп нәшер итә[1]. Күләмне арттыру һәм эчтәлекне яхшырту юнәлешендә башкарылган «бусына элеккеге ике китапта урын алган истәлекләрнең барысы да дип әйтерлек кереп бетү белән бергә, вакытлы матбугат һәм архивтан алынып, дистәдән артык материал»[2] өстәлеп, ул барлыгы 51 берәмлекне эченә ала. Аларның яңа урын алганнары: төрле матбугаттан — 10, сайланма әсәрләрдән — 2, җыентыктан — 1. Кулъязмада сакланган һәм киң катлау укучыга һаман да билгесез булып калган язмалар, нишләптер, анда кертелмәгән. Алар бит шактый гына, югыйсә.

Шунысын да билгеләп үтү урынлы: әлеге соңгы ике җыентыкта искәрмә-аңлатмалар шактый баетылган.

Бу җыентыклар гәрчә Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗатын өйрәнүдә мөһим роль уйнасалар да, кызганыч ки, алар шул чор хаким идеология кысалары нигезендә төзелгәннәр. Шул сәбәпле аларга, беренчедән, үз вакытында көндәлек матбугатта дөнья күргән бик күп истәлекләр, мәкаләләр һәм башка төрле чыганаклар кертелмәгәннәр. Мәсәлән, «халык дошманы», «эмигрант», «динче» кебек ярлыклар тагылган М. Бигиев, Г. Исхакый, Г. Баттал, М.-Ф. Туктаров, М.-С. Баязитов, хәтта, иҗтимагый-сәяси афәтләрдән котылып калган Ш. Мөхәммәдъяров һәм башка шәхесләрнең язмалары шундыйлардан. Ул җыентыкларда инде акланганнардан, мәсәлән, Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗатын беренчеләрдән булып фәнни нигездә өйрәнгән Ж. Вәлидинең дә бары бер генә истәлеге урын алган, янә дүрт-биш мәкаләсе, нигәдер, игътибардан «читтә» калган.

Шагыйрьнең җеназа мәрасимен яктырткан язмаларның да бер-икесе генә хәзерге заман укучысына мәгълүм. Ә бит алар берничә. Дөрес, табигый ки, аларда кабатланулар да бар, шул ук вакытта бер-берсен тулыландыра торган фактлар да юк түгел.

Икенчедән, югарыда телгә алынган җыентыкларга кергән материалларның байтагы шактый кыскартылган. Кайвакытта андый урыннарны күрсәтү яки билгеләп үтү кирәк дип табылмаган. Алай гына да түгел, сүзләр үзгәртелү, текстлар редакцияләнү күренешләре дә күзәтелә.

Ике том күләмендәге «Тукай — ядкярләрдә»[3] дигән хезмәт бу юнәлештәге бай тәҗрибәгә нигезләнеп башкарылган хезмәт. Анда Г. Тукай турында туганнары, замандашлары, дуслары һәм танышлары тарафыннан язылып һаман киң гавам укучыга билгесез калган, төрле вакытларда көндәлек матбугатта басылып чыккан истәлекләрне, мәкаләләрне мөмкин кадәр барысын да һәм тулысынча туплау максат итеп куелган.

---

[1] Тукай турында истәлекләр / Төз. һәм иск. әзер.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 256 б.

[2] Нуруллин И. Кыйммәтле хәзинә / И. Нурулин // Тукай турында истәлекләр... — Б. 6.

[3] Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — 968 б.; — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — 720 б.

Композицион корылышы ягыннан җыентык Г. Тукайның тормыш хроникасына яраклы рәвештә «Тукай Кырлайда», «Тукай Уральскида», «Тукай Казанда», «Тукай сәяхәт иткәндә», «Тукайның вафаты», «Тукай вафаты уңаеннан тәгъзияләр, телеграммалар», «Тукай турында тәнкыйть», «Тукай кичәләре», «Тукай турында шигырьләр» һәм «Төрлеләр» дигән бүлекләрдән гыйбарәт.

Элгәрге җыентыклардан аермалы буларак, Г. Тукай вафатыннан соң көндәлек матбугатта бастырылган тәгъзияләр, телеграммалар, каберенә таш кую мәсьәләләре; шагыйрьне искә алу кичәләре, аның исемендәге стипендияләр, рәсемнәре һәм башкалар турында биредә китерелгән мәгълүмат — «Революциягә кадәрге татар әдәбиятының үзәк фигурасы булган Тукайны»[1] төшенү юлында моңа кадәр белгәннәребезне тагын да киңәйтергә ярдәм итә.

Профессор И. Нуруллин сүзләре белән әйткәндә, «Нәтиҗәгә карап факт җыюны ташларга вакыт. Фактлар үзләре нәтиҗәгә китерсен. Фән яхшы мәгънәсендә объективлыкка, дөреслеккә корылырга тиеш»[2].

Дөресен әйтергә кирәк: күп кенә истәлекләрдә, мәкаләләрдә кайбер кабатланулар күзәтелә. Бу гайре табигый күренеш түгел һәм ул һәр төбәкнең үз матбугаты, һәр матбугатның үз аудиториясе белән аңлатыла. Әлеге уңайдан тагын шунысын да әйтергә кирәк: алар аерым моментлар, детальләр белән бер-берсен тулыландыралар. Мәсәлән, «Казанда 4 нче апрель» дигән мәкаләдә язылганча, Г. Тукайның җәсәден Клячкин шифаханәсеннән алып чыгар алдыннан «Берничә хәзрәт вә үзенә якын торган аркадашлары тарафыннан тәсбих тәһлил укыла»[3]. Ә «Тукаевны дәфен» дигән мәкаләдә исә бу тагын да ачыклана һәм конкретлаша: «Сәгать бер туларга чирек калганда Зариф, Кәшшаф, Касыйм вә Борһан[4] хәзрәтләр илә бергә җыелган халыкның бәгъзеләре тәһлил укыдылар...»[5].

Мондый төр хезмәтләр Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗат эшчәнлеген өйрәнү юнәлешендә билгеле роль уйнаса да, мәсьәләнең актуальлеген һәм катлаулылыгын, киләчәктә башкарыласы тагын да күләмле эшләр торганын онытмаска кирәк. Шуңа күрә, бу хакта сүз йөртеп, И. Нуруллин узган гасыр урталарында ук болай дип язган иде: «Мемуар әдәбиятны туплап чыгарудагы беренче тәжрибә безне түбәндәге нәтиҗәгә китерә: Бүтән классикларны әйтмибез дә инде, хәтта Г. Тукайның тормыш юлы, аның турындагы мемуар әдәбият та җитәрлек өйрәнелмәгән икән. Төп сәбәп — бу эш белән шөгыльләнә торган бер гыйльми үзәкнең булмавы»[6]. Мондый фикерне соңра Татарстанның халык язучысы Мөхәммәт Мәһдиев (1930–1995) тә куәтләп чыга: «Тукайны өйрәнү буенча бердәм — Тукаеведение — юклыгы нык сиздерә. Тукай иҗаты белән генә җентекләп шөгыльләнүче гыйльми үзәк булса, күп мәсьәләләр уртак-күмәк көч белән хәл кылыныр иде. Мәсәлән, Пушкин йорты

[1] Нуруллин И. Шагыйрьне өйрәнү юлында... — Б. 124

[2] Нуруллин И. Шагыйрьне өйрәнү юлында / И. Нуруллин // Казан утлары. — 1966. — № 3. — Б. 127.

[3] Казанда 4 нче апрель // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 110.

[4] *Борһан* — Мөхәммәтборһанетдин Шиһабетдин улы Мәржани (1856–1916), Казанның беренче мәхәлләсендәге Юнысов мәчете имам-хатыйбы.

[5] Тукаевны дәфен // Йолдыз. — 1913. — 7 апр.

[6] Нуруллин И. Тукай турында замандашлары... — Б. 140–141.

төсле үзәк...»[1]. Соңгы елларда бу мәсьәләнең актуальлеге хакында Татарстанның халык шагыйре Зиннур Мансуров болай язган иде: «Югарыда әйтелгәннәрдән аңлашылганча, татар халкына шушы максатларны үзәккә алып эшләүче махсус фәнни структура кирәк, иҗат дөньясын ачкан саен зурая баручы шагыйрәбез мондый кайгыртучанлыкка бик лаек. Әгәр күпкә алга карап гамәл кылуны гәүдәләндергән шундый заманча үзәк төзелә калса, ул әдәбият һәм сәнгатебезнең башка мәшһүрләрен дә әтрафлы өйрәнергә җирлек булыр иде. Ә боларны үтәмәү — гафу ителмәслек хәл»[2]. Күренгәнчә, моннан ярты гасырдан артык элек күтәрелгән бу мөһим проблема, ни кызганыч, һаман үзенең уңай хәл ителүен көтә.

IX

Габдулла Тукайның тормышы һәм иҗат эшчәнлеген өйрәнүдә мөһим юнәлешләрнең берсе — шагыйрьнең фотографияләре. Чынлыкта шагыйрьнең ничә фоторәсеме булган соң? Аларның кайсылары хәзерге вакытта мәгълүм, кайсылары һаман билгесез булып кала? Мәсьәләне хронологик тәртиптә карау мантыйкка ярашлы булыр.

Г. Тукай Уральскида яшәгән вакытта ук берничә тапкыр фотога төшкән икән. Татарстан Милли музееның Тукай мемориаль тупланмасында 1905 елда Җаекта алдырылган шәкертләрнең күмәк фотосының төп нөсхәсе бар[3]. Аны шагыйрьнең мәдрәсә сабакташы, соңыннан РСФСРның атказанган табибы Нигъмәтулла Вәлиев бүләк иткән. Ул әйткәнчә, беренче рәттә уңнан икенчесе — Тукай. Ләкин ул чыганаклар белән расланмаган, истәлекләрдә дә бу хакта мәгълүмат китерелми.

Әдәбият галиме С. Исәнбаев төзеп нәшер иткән шагыйрь турындагы фотоальбомда Г. Тукайның Г. Кариев һәм К. Мотыйгый белән төшкән аерым рәсемнәре бар[4].

Тарихчы Рәфыйк Нәфыйков (1928–2001) үзенең бер мәкаләсендә фотоның беренчесендә Тукай түгел, ә Габдулла Гаделшин (?–?) сурәтләнгән дип яза.

Шул ук чыганакта Г. Тукай типографиядә эшләгән вакытта кулына «Мулла Насретдин»[5] журналы тотып төшкән фотосы да урын алган[6].

Истәлекләрдә әйтелеп, хәзерге вакытка билгесез булып калганнары да бар. Мәсәлән, хәзерге Оренбург өлкәсе, Бурannый районы, Линевка авылында татар теле укытучысы Зәкәрия Әхмәрев (?–?) 1953 елның 12 мартында язучы Ә. Фәйзигә юллаган хатында булачак шагыйрьнең җәй көне Самышев Зәйнулла (?–?) исемле сабакташы белән кунакка кайткач, бергәләп фотога төшүләре хакында яза.

---

[1] Шагыйрь гомере эңгеләре [Мөхәммәт Мәһдиев һәм Зөфәр Бәширов белән әңгәмә] // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

[2] Мансуров З. Дәүләткә торырлык өтер: Тукайның күптомлыкларын чыгаруда кайчан камиллеккә ирешербез? / З. Мансуров // Мәд. җомга. — 2011. — 25 нояб.

[3] Татарстан Республикасы Милли музее (алга таба ТР ММ): № КП-19698–101.

[4] Габдулла Тукай. Фотоальбом / Төз. С. Исәнбаев; махсус ред. Г. Халит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — Б. 18, 19.

[5] *«Мулла Насретдин»* — 1906 елдан 1912 нең мартына кадәр Тбилиси шәһәрендә әзәрбәйҗан телендә нәшер ителгән атналык рәсемле сатирик журнал. 1913 нең гыйнварыннан тагын чыга башлый һәм 1914 нең октябрендә ябыла. 1917 дә дөнья күреп ала. 1921 дә берникадәр Тәбриз шәһәрендә (Иран) чыга. 1922–1931 дә Баку шәһәрендә басыла.

[6] Габдулла Тукай. Фотоальбом... — Б. 20.

Тарихчы Р. Нәфыйков хезмәтләреннән күренгәнчә, Г. Тукай җырчы Рәхилә Даутовага (?–?) «Рәхилә туташка» дип язып, бер фотосурәтен бүләк иткән. Ул 1984 елда Уральскидан киткәндә бу ядкярне шәһәрдәге А. Пушкин музеена тапшырган[1].

Галим 1997 елда бер мәкаләсендә Г. Тукай белән аралашкан кешеләрне яхшы белгән Ф. Бәрхиевнең (?–?) Казан университетында укучы оныгы Р. Бәрхиевтә (Алимовта) шагыйрьнең ниндидер кулъязмасы белән фотосурәте сакланганлыгын яза[2].

Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәгендә Г. Тукай Уральскида бер төркем дуслары белән 1906 елда алдырылган фотоның оригинал ике төп нөсхәсе саклана (фотограф В. П. Онуфриев)[3]. Аларның берсе әдәбият галиме Мөхәммәт Гайнуллинның (1903–1985) хосусый архивы белән 1978 елның 17 ноябрендә кергән. Аның икенче ягында гади карандаш белән гарәп хәрефләрендә шулай язылган: «Бу портретка төштек 1906 елда июль числосында. Уң якта таяк тоткан Сиражетдинев — «Казан» миһманханәсендә буфетчик, Мортаза Гобәйдуллинның ресторане. Икенче, аяк өстендә басып торган, Рәхмәтулла Хәйруллин — Мортаза Гобәйдуллин магазинында приказчик булып торган. Өченче, күзлекле, утырган, Габдулла Тукаев — «Уклар» матбагасында хәреф җыючы, шулай ук «Уклар» журналында шигырьләр язучы. Дүртенче, утырган, Курушкин Григорий — Гобәйдуллин магазинында приказчик. Бишенче, Гобәев Габделгани — Гобәйдуллин магазинында кассир булып торган кеше.

Рәхмәтулла Хәйруллин. 1906 г. 13/VII. Казанда, декабрь ае алдыннан».

Икенче нөсхәнең икенче ягына шәмәхә кара белән кирилл хәрефләрендә татар телендә шундый мәгълүмат теркәлгән:

«1. Нәҗип Зариф улы Нигъмәтуллин («Казан» гостиницасының буфетчысы). 2. Курушкин (Мортаза Гобәйдуллинның бухгалтеры). 3. Хәйруллин Рәхмәтулла (М. Гобәйдуллинның приказчигы). 4. Г. Тукай. 5. Сиражи шәкерт».

Аннан соң гади карандаш белән гарәп хәрефләрендә: «Югары Бәрәскә. Зариф Нәҗип» дип язылган. Астарак янә шәмәхә кара белән кирилл хәрефләрендә шундый сүзләр бар: «Уральскида 1906 елгы рәсеме».

Шунысы кызыклы, Р. Хәйруллин истәлегендә әлеге фотографиянең тарихы китерелә. Аерым алганда, ул болай яза: «1906 нчы елның 13 нче июнендә Тукай, мин, А. Гобәев (кибеттә кассир). Г. Т. Курушкин (приказчик), А. Сиражиев (буфетчик) рәсемгә төштек. Рәсемгә төшкәндә Тукай барыбызга да төрле-төрле киемнәрдә төшәргә кушты, без шулай иттек тә; ә үзе күзлек киде (ул болай да күзлек киядер иде), чәчләрен туздырды — шулай төште»[4].

---

[1] Нәфыйгов Р. Ерагайган саен якынрак / Р. Нәфыйгов // Татарстан. — 1995. — № 11–12. — Б. 33.

[2] Нәфиков Р. Шагыйрьне өйрәнү юлында / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1997. — № 6. — Б. 165.

[3] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 18 сак. берәм.

[4] Рәхмәтулла Хәйрулла улы Хәйруллинның Габдулла Тукай турында истәлекләре... — Б. 133.

Язуларда күзәтелгән аерымлыклар кайбер сораулар барлыкка китерә. Әйтик, Сиражетдинев кем ул — шәкертме, әллә буфетчымы? Фотографиядә сурәтләнгән бишенче кеше Габделгани Гобәевме яки Нәҗип Нигъмәтуллинмы?

Шулай ук Үзәктә Г. Тукайның Казанда 1907 елда «Әл-ислах» газетасы редакциясе хезмәткәрләре В. Бәхтияров, К. Бәкер, Ф. Әмирхан, Ибраһим Әмирхан (Ф. Әмирханның энесе) (1889–1938) белән берлектә алдырылган сурәтнең ике төп нөсхәсе (фотограф Е. И. Иванов) саклана[1]. Беренчесенең артына гарәп хәрефләрендә болай язылган: «Фатыйх апага. Вафа. 1907 сәнә». «Апага» дип адреслауда үзара дусларча ниндидер шаяру күренә булса кирәк.

Икенчесенең арткы ягында исә шулай ук гарәп графикасында мондый мәгълүмат теркәлгән: «Вафа Бәхтияр, Кәбир Бәкер, Фатих Әмирхан, Ибраһим Әмирхан, Габдулла Тукай. «Әл-ислах»ның һәйәте тәхририясе. 1907. 1 — май. Әхмәдмөнир бәк Ирен вөҗүде шәрәфенә һәдия гажизәнәм. К. Бәкер».

Фотоның өченче нөсхәсе Татарстан Республикасының Милли музей фондында бар (А. Р. Мөлеков дигән кешедән алынган) һәм аның арткы ягында шулай язылган: «1 — Г. Тукай. 2 — Ибраһим Әмирханов. 3 — Фатих Әмирханов. 4 — Кәбир Бәкер. 5 — Вафа Бәхтияров («Аң» гәзите редакторы)»[2].

Күренгәнчә, биредә бераз гына ялгышлык киткән. Беренчедән, «Аң» газета түгел, ә журнал. Икенчедән, В. Бәхтияров «Әл-ислах» газетасы мөхәррире.

Дүртенче төп нөсхә Татарстан Республикасы Милли китапханәсенең кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегендә саклана. Ул В. Бәхтияровның хосусый архивы белән кергән. Фотосурәтнең арткы ягында мондый язу бар: «Вафа Бәхтияров. 1908 сәнә, апрель 17 ндә алдырылган».

1909 елда «Шигырьләр китапханәсеннән» сериясендә «Үрнәк» матбагасында 10 нчы дәфтәр булып «Әдәбият» исемле шигырьләр мәҗмугасе басылып чыга. Әлеге җыентыкның бер нөсхәсен Я. Байбуринга язып бүләк итә. «Ибдәшем Ягкуб Байбуринга ядкяр. 2 нче нуябер. 1909 сәнә. Г. Тукаев»[3].

Моның нигезе бар, әлбәттә. Тәрҗемәче, журналист Я. Байбурин Казанда яшәгәндә Г. Тукай, Ф. Әмирхан белән дус була. Ф. Әмирхан аның турында болай яза: «...мәрхүм Тукайның авыруы вакытында Якубның аңар иткән ярдәм вә хезмәтен бер Алла үзе генә беләдер».

Үзәктә Г. Тукайга нисбәт ителгән тагын зур булмаган форматлы бер дәфтәр бар. Аның тышлыгында болай язылган:

«Тетрадъ
для Списывания
ученика 1го класса
А. М. Тукаева.
Книжный складъ
Уфимскаго Губернскаго Земства».

Кулдан язылган «Списывания», «...ка 1 го», «А. М. Тукаева» дигән сүзләр шагыйрьнең автографы булса да, дәфтәр эчендәге шигырь, җыр текстлары аның кулы

[1] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3. асв., 24 сак. берәм.

[2] ТР ММ: № 119835.

[3] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв., 2 сак. берәм.

белән язылганлыгы шулай ук шик уята. Шуңа күрә аларны махсус тикшерү үткәреп, ачыкларга кирәк. Чөнки Г. Тукай әсәрләрен күчереп язу гайре табигый күренеш түгел. Мәсәлән, төрле чыганаклардан күчерелгән шигырьләренең, мәкаләләренең, хикәяләренең, әкиятләренең 125 берәмлеге тупланган бер төпләм бар. Андый күчермәләр археографик экспедицияләр вакытында да табылып тора.

Г. Тукайга бәйле нәшер ителгән күп кенә чыганакларда, альбомнарда бер фотокарточканы күрергә мөмкин. Аерым алганда, анда бүрәнәләрдән ике катлы итеп төзелгән, беренче һәм икенче каттагы өчәр тәрәзә арасынада рус телендә «Редакция газеты «Эль-Ислах» дип язылган һәм шунда ук газетаның гарәп хәрефләрендә татарча исеме куелган элмә такта фонында өч кеше басып тора. Моның аңлатмасы бары тик «Әл-ислах» газетасы урнашкан бина. 1908» яки «1908–1909 нчы елларда Казанда «Әл-ислах» газетасы редакциясе урнашкан йорт (хәзерге Тукай урамы, йорт 63)» дип кенә чикләнелә. Гәрчә бу мәгълүмат дөрес булса да, әлеге фотографиянең тарихы нидән гыйбарәт, анда кемнәр сурәтләнгән соң?

Демократик яшьләр һәм алдынгы шәкертләрнең басма органы буларак, «Әл-ислах» газетасы рәсми рәвештә 1907 елның 3 октябрендә нәшер ителә башлый. Аның рәсми мөхәррире В. Бәхтиярев булса да, төп эшне Ф. Әмирхан алып бара. Анда шулай ук К. Бәкер, И. Әмирхан, Г. Тукай, Зәкәрия Бәхтиярев (?–?), Таһир Мәхмүдев (1889–1978) һәм башкалар эшли.

Газетаның редакциясе башта атаклы «Болгар» кунакханәсе номерларында урнашкан була. 1908 елның 2 мартында идарә Екатерининская (хәзерге Тукай урамындагы уртакул сәүдәгәр Габделшәкүр Апаков (1860–1923) өенә күчә (кызганыч ки, ул өй 1990 елда сүттерелеп, аның урынына 2004 елда башка корылма төзетелә).

Бу хакта Фатыйма Апакованың (1892–1971) (аның әнисе Мәрьямбану (1876–1919) Ф. Әмирхан әтисе Мөхәммәтзариф хәзрәтнең бертуган сеңелесе) Г. Тукай турындагы истәлегендә шундый мәгълүмат китерелә: «Шушы елның (1908 — *Р. И.*) көз якыннарында булса кирәк, безнең йортка, ягъни Тукай урамына (автор урам исемен истәлекне язган вакыттагыча белдерә — *Р. И.*) «Ислах» идарәсе күчте. Минем атам аларга урамга караган зур залын бирде...»[1]. Аңлашылганча, истәлек авторы ел фасылын күрсәтүдә бераз ялгыша булса кирәк.

Ә хәзер инде игътибарны фотокарточкага юнәлтеп, Т. Мәхмүдевнең янә бер истәлегенә мөрәҗәгать итик. Ул, хосусан, болай яза: «Без: Тукай, мин, басмаханәдә хәреф җыючы 14–15 яшьләрендәге Габдулла өчәүләп әңгәмәләшеп утырганда рәсем аппаратын асып Ростовтан реальный мәктәбендә укучы Гани Абыз идарәгә килде. Ул өчәвебезне урамга чыгарып «Әл-ислах» вывескасы урнашкан тәрәзәләре турында рәсемгә төшереп алды. Тукай безне түбән һәм малайлардан санамыйча иркенләп безнең уртабызда басып торды.

[1] Апакова Ф. Бөек шагыйрь Габдулла Тукаев турында исемдә калганнар / Ф. Апакова // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 438.

Бу 1908 нче ел җәй уртасы, Тукай урамы, № 63 өй (урам исеме шулай ук истәлек язылган вакыттагыча — *Р. И.*)»[1].

Димәк, фотодагы кешеләр уңнан сулга: Т. Мәхмүдев, Г. Тукай, Габдулла. Өченче кеше Габдулла Гыймадетдинов (?–?) булырга тиеш. Чөнки ул 1908 елның май ахырларында «Әл-ислах» газетасы хезмәткәрләреннән бер төркем Кабан күле башында урманда ял иткән вакытта алдырылган икенче бер фотокарточкада да сурәтләнгән.

Г. Тукайның кепка киеп йөрүенә килгәндә исә (фотода ул шулай сурәтләнгән) бу хакта күп кенә башка истәлекләрдә дә телгә алына, фотокарточкаларда да күзәтелә.

Бу тарихи ядкярне сурәткә алдыручы кеше Гани Абызов (1890–1940 елдан соң). Ул 1915 елда татар студентларының Санкт-Петербургта оешкан «Татар учагы» җәмгыяте әгъзасы була, совет хакимияте чорында ТАССР дәүләт планлаштыру оешмасында экономист, «Васильево» шифаханәсендә хисапчы вазифаларын башкара.

Г. Тукай, С. Рәмиев, Ф. Агиев 1908 елда бергә төшкән фото булган. Ләкин ул 1966 елда дөнья күргән альбом буенча гына билгеле[2].

Г. Тукайның Казанда тарафыннан 1909 елның җәендә төшерелгән фоторәсеменең (фотограф С. И. Иванов; логтип һәм экслибрис буенча) шулай ук ике төп нөсхәсе Үзәктә саклана[3]. Шагыйрь аның берсен үзенең иң якын дусларыннан берсе К. Мостакаевка бүләк иткәндә икенче ягына шулай яза: «Мөхтәрәм Габделкаюм әфәндегә ядкяр. 1909 сәнә, 12 июль. Габдулла Тукаев». Гәрчә язулар икенче кара белән сызганган булсалар да, аларны укып була. Бу нөсхәне К. Мостакаев Институтка үткән гасырның 60 нчы елларында тапшырган.

Икенче нөсхә Үзәккә шулай ук М. Гайнуллинның хосусый архивы белән кергән. Аның икенче ягына Г. Тукайның үз кулы белән болай язылган: «Иптәшем Вәли Апанаевка ядкяр. Г. Тукаев. 17 нче июль, 1909 сәнә». Галимгә әлеге нөсхәне В. Апанаевның (1889–1922)[4] бертуган апасыннан алып Зәйнәп Апанаева тапшырган. Әлеге фотодан рәсем-открытка ясатылган. Үзәктә саклана торган бер нөсхәсенең алгы ягында гарәп хәрефләрендә «Габдулла Тукай» һәм кириллицада «Адулла Тукаев. Собственность Изд. Тов-ва Васита» дип язылган.

Татарстан Милли музее фондында фотоның өченче төп нөсхәсе дә бар[5]. Аның икенче ягында шулай язылган: «2 гыйнвар, 1909. Гыйффәтле Зәйтүнә Мәүлүдова җәнабе галиләренә һадияне һадия. С. Рахманколый». Ләкин З. Мәүлүдова (1893–1957) үзенең истәлекләрендә шундый ук фотоны Г. Кариев шулай язып биргәнлеген белдерә.

---

[1] Мәхмүд Т. Габдулла Тукай турында истәлек / Т. Мәхмүд // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 551.

[2] Габдулла Тукай. Фотоальбом... — Б. 32.

[3] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3. тасв., 27 сак. берәм.

[4] Гобәйдуллин Х. Музыкант Вәли Апанаев / / Х. Гобәйдуллин // Татарстан яшьләре. — 1990. — 6 янв.

[5] ТР ММ: № КМГ-117.

С. Исәнбаев төзегән фотоальбомда Г. Тукай белән Г. Коләхмәтовның 1910 елгы фотосы бирелгән[1]. Чынлыкта исә алар өчәү булып, өченчесе Газиз Гобәйдуллин (1887–1937). Әмма бу сурәт ныклап тикшеренүне таләп итә.

Г. Тукай 1911 елда Әстерханга баргач ике мәртәбә фотога төшкәнлеге мәгълүм. Аның берсендә шагыйрь ул вакытта «Идел» газетасы редакциясендә эшләгән С. Рәмиев һәм мөгаллим Ш. Гайфи (Гайфетдинев) фотоательедагы бутафор көймәдә сурәтләнгәннәр. И. М. Бочкарев төшергән бу фотоның төп нөсхәсе хәзерге вакытта Үзәктә саклана[2].

Ш. Гайфи бу күмәк фотодан Г. Тукайның гына сурәтен алып, почта открыткасы рәвешендә күбәйттерә. Бу хакта «Кояш» газетасының 1914 елгы 28 нче март санында хәбәр дә бастырыла. Рәсемнең астында шагыйрьнең «Кыйтга» дип исемләнгән шигыреннән шундый юллары китерелгән:

«Кайтмады үч, бетте көч, сынды кылыч, шул булды эш,
Керләнеп беттем үзем, дөньяны пакьли алмадым». Г. Тукаев.

Бу рәсем-открытканың бер нөсхәсе хәзерге вакытта Г. Тукайның Казандагы әдәби музеенда саклана[3]. Аның арткы ягында тапшыручының язмасы бар: «ТАССРның Дәүләт музеена хезмәт ветераны, 1910 елда туган Емалиева-Аветисова Хәдичә Гомәревнадан бүләк. Гомель шәһәре, 4.12.1986».

Бу рәсем-открытканы 1938 елда Союзфотоның Татарстан бүлеге янә почта открыткасы итеп бастыра. Анда шигъри юллар урынына «Abdulla Tuqaj (1886–1913) Абдулла Тукай» дип язылган. Аның берәр нөсхәсе Язма мирас үзәгендә, әдәбият галиме һәм археограф Раиф Мәрданов 1988 елда Кукмарадан табып алганы, Татарстан Милли китапханәсенең Кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегендә[4], безнең хосусый архивыбызда саклана.

Казанда 1911 елда, шул ук фотодан булса кирәк, болытлар арасыннан ялтырап чыккан кояш фонында шагыйрьнең башы гына сурәтләнгән тагын бер рәсем-открытка эшләтелгән. Аның алгы ягында гарәп хәрефләре белән «Өзелгән өмид» шигыреннән шундый юллары язылган:

«Очты дөнья читлегеннән тарсынып күңлем кошы,
Шад яратса да, җиһанга ят яраткан Раббысы.
Г. Тукаев».

Бу рәсем-открытканың И. С. Галиуллинадан (?–?) сатып алынган бер нөсхәсе Г. Тукайның әдәби музее фондында саклана[5].

Билгеле булганча, Тукай Әстерханнан китәр алдыннан аның шәрәфенә Зимний театрда шәһәр профессиональ театрына нигез салучыларның берсе Зәйни (Зәйнелгабидин) Солтанов (Сөләйманов) (1882–1952) җитәкчелегендә зур кичә үткәрелә. Аның инициативасы белән анда катнашучылар Г. Тукай белән бергә фотога төшә-

[1] Габдулла Тукай. Фотоальбом / Төз. С. Исәнбаев; махсус ред. Г. Халит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — Б. 32.

[2] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 35 сак. берәм.

[3] ТР ММ: № КП-20902.

[4] Татарстан Республикасы Милли китапханәсе Кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлеге (ТР МК КһСКБ): ФР 2.

[5] ТР ММ: № КП-23776–2.

ләр. Анда беренче рәттә утырганнар (сулдан уңга): Рәхим Солтанов (?–1920), Басыйр Габдуллин (?–?), Гадерәхим Адаков (1894–1918), Туктар Диникәев (?–?). Икенче рәттә: Касыйм (Миркасыйм) Туйбактин (1888–1918), Зәйни Солтанов, Габдулла Тукай, Сәгыйть Рәмиев, Сафа Биккинин (?–?), Давыд Мөхәммәдев (?–?), Әстерхандагы татар хатын-кызларыннан беренче булып сәхнәгә чыгучы Һаҗәрхан Мөхәммәдева (?–?), Зәйнәп Диникәева (?–?). Өченче рәттә басканнар: Габдерәхим Сәмәки (Әбубәкеров) (?–?), Рәхим Басыйри (?–?), Шәһит Гайфи, Әбубәкер Мәзини (Хәлилов) (?–?), Зөлкәфи Байкин (1888–1936) сурәтләнгән. В. Алиев бу фотоның бик күп кешеләрдә булганлыгын яза[1]. Аның бер төп нөсхәсе Үзәктә саклана[2].

Үзәктә аның икенче нөсхәсе дә бар. Ул 1914 елның 24 нче сентябрендә Җәмбәйте авылыннан (почта мөһере буенча) Уральск шәһәрендә Төркестан мәйданында яшәүче Исхак Калаков (?–?) исемле кешегә адресланган. Язуларның бер өлеше бозылган булса да, аңлашылганча, сүз хәл-әхвәл белешү турында бара:

«Исхаку Г=ну Калакову

Уральск

Туркестанская площадь.

Мөхтәрәм... хатыңда... күндердегем... саг-сәламәт... һәм үзеңезнең яз... хатыңны алдым. Нә язд... мәгълүм булды һәм Габдерахман монда саг-сәламәт йөри шикелле. Күп-күп сәлам диде.

Имза. Тажеддин Хәйбуллин.

1914. IX. 24».

Үзәктә Г. Тукайның Ф. Әмирхан белән төшкән фотоның төп нөсхәсе бар[3]. Чыганакларда ул 1908 елда алдырылган дип күрсәтелә. Сурәтнең арткы ягында шулай язылган: «Вафага. Ф. Әмирхан, Г. Тукай. 1911. 11. III.». Бу фотога төшү вакытымы, әллә бүләк ителгән тарихны белдерәме?

Г. Тукайның шулай ук 1908 ел белән билгеләнгән бер фотосыннан Казанда Рембранд фотоательесында эшләтелгән рәсем-открыткасы билгеле. Арткы ягында шагыйрь үз кулы белән болай язган: «Фатыйх! Күптән сөйләгән яланбашыңны ал инде (ядкяр) Г. Тукаев. 1911 сәнә 15 нче февраль».

Ул фотодан 1912 елда да рәсем-открытка ясатылган икән. Аның бер нөсхәсе Г. Тукайның әдәби музеенда бар[4]. Аның алгы ягына гарәп хәрефләрендә типография ысулы белән «Шагыйрь мәшһүр Габдулла Тукаев» һәм кириллицада «Г. Тукаев» дип язылган. Бу ядкяр 1985 елда Абушева дигән кешедән сатып алынган.

Аның тагын бер нөсхәсе Язма мирас үзәгендә саклана. Арткы ягында гади карандаш белән гарәп хәрефләрендә Маһитап Габдуллина (?–?) исемле кеше бер туташка (исемнең соңгы иҗеге генә күренә) шигырь язган. Әмма рәсем-открытканың аскы ягы киселгән булу сәбәпле, бер өлеше шулай:

---

[1] Габдулла Тукай Астраханьда. Сәгыйть Рәмиев белән (Вәлид Алиев истәлеге) // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 697.

[2] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3. тасв., 44 сак. берәм.

[3] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3. тасв., 29 сак. берәм.

[4] ТР ММ: № КП-19873–22.

«...имә туташка.
...генә дустым, һәр эштә уртагым,
...мдә кайгыручы син генә.
...нә дуслар шат көнемдә шатланыр,
...у килсә, өрдерәләр җил ген.
Сәгадәт талына менсәң, үзең мең,
Ни ярдәм килсә, килсен үзеңдин[1].
... төшсә, түз сер бирми-нитми[2],
Түкмә күз яше, ярдәмгә дә һәр заманда Аллаһ бар.
Ал җәсарәт (кыюлык), алга омтыл, һич ялыкмый алга бар![3]»

Г. Тукайның 1909 елда Г. Якобсон фотоательесында (логотип буенча) ялгыз төшкән бер фотосы билгеле. Әмма аның вакыты чыганакларда төрлечә, ягъни 1909, 1911 еллар күрсәтелә. Шагыйрьнең киеме, фотообъектив каршында үз-үзен тотышы, хәтта, арттагы япмадагы чәчәк тә алда әйтелгән фотодагы сурәтләнеш белән тәңгәл килә. Бер генә деталь уйландыра: монысында аның өске киеме төймәләнгән булса, ялгыз фотода төймәләр ычкындырылган. Әллә икәү бергә төшкәннән соң үзе генә дә төшәргә уйладымы икән дигән сорау да барлыкка килә. Ә ел мәсьәләсенә килгәндә исә, моны тагын тикшерәсе бар.

«Гасыр» матбагасы аның рәсем-открыткасын эшләтеп күбәйткән. Хәзерге вакытта бер нөсхәсе Г. Тукайның әдәби музеенда саклана[4]. Ул 1987 елда Л. А. Хәмзинәдән сатып алынган.

Шул ук рәсем-открытканың тагын бер нөсхәсе Дүшәнбе шәһәрендә яшәүче тажик әдәбияты белгече, филология фәннәре кандидаты Сәлахетдин Салиховта барлыгы мәгълүм[5]. Ул аны 1946 елда Ташкент шәһәрендә Шайхантохур базарында бер татар хатыныннан сатып ала.

Рәсем-открытканың әлегә мәгълүм өченче нөсхәсе Язма мирас үзәгендә бар[6]. Аны 1991 елда Әсма Шәрәф (1906–1993) (Ризаэддин бине Фәхретдиннең кызы) тапшырган. Сурәтнең алгы ягында болай язылган: «Мөхтәрәм Әхмәдгәрәй вә Габдерахман әфәнделәргә ядкяр. 5 нче август, 1912 сәнә. Г. Тукаев».

«Социалистик Татарстан» газетасының 1978 елгы 23 апрель санында Татарстан дәүләт музее әдәбият бүлеге мөдире Дания Баһаветдинова (1932–?) тарафыннан «Тукайның яңа табылган автографы» дигән мәкалә басыла. Анда сүз Казанда яшәү-

---

[1] Бу Г. Тукайның «Тормыш» дигән шигыренең тугызынчы бәете:
Сәгадәт талына менсәң — үзең мен;
Ни ярдәм килсә дә килсен үзеңдин.

[2] Бу Г. Тукайның «Тормыш» дигән шигыренең беренче бәетенең беренче юлыннан: *Авырлык төшсә түз, сер бирми-нитми...*

[3] Бу Г. Тукайның «Киңәш (Чикмә гамь...)» дигән шигыренең соңгы бәете:
Түкмә күз яшь: ярдәмендә һәр заманда алла бар;
Ал җәсарәт, алга омтыл, һич ялыкмый алга бар!

[4] ТР ММ: № КП-20974–2.

[5] Салихов Б. Бер рәсемнең тарихы / Б. Салихов // Казан утлары. — 1968. — № 4. — Б. 120.

[6] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 49 сак. берәм.

че 81 яшьлек Шакир ага Хәкимҗанов әдипнең «Гасыр» матбагасы почта открыткасы итеп бастырган рәсемен тапшыруы турында бара. Аның үзенчәлеге тагын шунда ки, шагыйрь үз кулы белән рәсем өстенә мондый сүзләр язган: «Мөхтәрәм Әхмәтгәрәй вә Габдрахман әфәнделәргә ядкярем. 5 август, 1912 ел Г. Тукай».

Д. Баһаветдинова, күрсәтелгән язуларга нигезләнеп, аны Г. Тукайның 1912 елда Троицкига кымыз белән дәваланырга бару вакыйгасы һәм аны чакырып китерткән Габдерахман хәзрәт Рахманкулов исеме белән аңлата. Чөнки ул Троицкида туып-үскән, Г. Тукайны күргән Исмәгыйль Һилаловтан белешеп, Г. Рахманкуловның Зыя (Зыятдин) һәм Әхмәтгәрәй исемле туганнары булганлыгын ачыклый.

Дөрестән дә, чыганаклардан күренгәнчә, Зыятдин (1881–1952) 1945 елдан Ырынбур мәчетендә имам вазифасын үтәп, 1952 елда вафат була. Димәк, Г. Тукай Троицкига килгәндә аңа 31 яшь була һәм аның да шагыйрьне күрүенә шикләнмәскә мөмкин. Әхмәтгәрәй (Әхмәт Таҗетдин Рахманкулов (1886–1939) исә, соңыннан журналист, драматург, публицист, прозаик, 1917 елда Троицк шәһәре мөселман бюросы нәшер иткән «Хөр милләт» газетасының мөхәррире була. Пьесалары 20 нче елларда сәхнәләрдә еш куела.

Язуларны игътибар белән укысаң, шундый сораулар барлыкка килә: әдәп кагыйдәләрен яхшы белгән Г. Тукай исемнәрне язуда ни өчен абзый тиешле Габдерахманнан түгел, ә аның энесе Әхмәтгәрәйдән башлаган? Шагыйрь Троицкида 5 нче августка кадәр торганмы?

Рәсем-открытка «Гасыр» нәшриятында бастырылганны истә тотып, җавапны шуннан эзләү, фикеребезчә, мантыйкка муафыйк булыр. Билгеле булганча, аны оештыручылар Ә. Хәсәни һәм әдәбиятта Г. Кәрам буларак билгеле театр тәнкыйтьчесе, тәрҗемәче Г. Рәхмәтуллин була. Нәшрият 1908 елның җәендә Иске Татар бистәсенең уртасында Евангелистлар (хәзерге Татарстан) урамында бертуган Ибраһимовлар йортында ачыла. 1912 елда алар атнага ике тапкыр матур әдәбият, нәфис сәнгать һәм әдәби тәнкыйть «Аң» журналы да чыгара башлыйлар.

Журналга исемне дә Г. Тукай тәкъдим иткәнлеге мәгълүм. Басманың беренче саны аның «Аң» дигән шигыре белән ачыла.

Г. Тукай журналда хезмәттәшлеген хәтта вафатына санаулы гына көннәр калганда да дәвам иттерә. Моңа 1913 елның 20 һәм 28 нче мартында Клячкин шифаханәсеннән Ә. Хәсәнигә, аның хатыны, «Аң»ның сәркәтибе Зәйнәп Хәсәниягә (1888–1967) юллаган хатлары ачык дәлил.

Г. Кәрам шул чор көндәлек матбугатында, шул исәптән «Аң» журналында да, театр уеннарына күпсанлы бәяләмәләр язган. Казанда беренче тапкыр рәсми куелган татарча спектакльгә (1906) язылган бәяләмәнең авторы да ул була.

Ә. Хәсәни һәм Г. Кәрам 1917 елда Никитин типографиясен сатып алып, «Аң» дигән типография оештыралар. Ләкин ул 1918 елда совет хакимияте тарафыннан вакытлыча файдаланырга алына, ә 1919 елда хуҗалар аны рәсми рәвештә «үз теләкләре белән» яңа дәүләткә тапшырырга мәҗбүр булалар.

Ә. Хәсәни 1926 елда «Яңа китап» дигән хосусый басмаханә оештыра. Әмма аның эшчәнлеге 1929 елда туктатыла. Үзе 1931 елда кулга алынып, 1932 елда хөкем карары нигезендә Ак диңгез – Балтыйк каналы төзелешенә эшкә җибәрелә. 1934 елда срогын тутырып кайтканда юлда тиф авыруыннан вафат була.

Г. Кәрам исә Октябрь түнтәрелешеннән соң типографиядә корректор булып эшли. Театр белгече В. Креженцевнең «Творческий театр» исемле хезмәтен татар теленә тәрҗемә итеп, 1921 елда китап итеп бастырып чыгара. Матбугатта сирәк булса да мәкаләләре дөнья күрә. 20 нче еллар азагында Пролеткульт идеологлары тарафыннан «буржуаз милләтчелектә» гаепләнеп, публицистик эшчәнлектән читләштерелә. Ул 1947 елда Казанда вафат була.

Димәк, рәсем-открыткадагы язулар Ә. Хәсәни һәм Г. Кәрамга адресланган һәм фотоның оригиналы аларга бүләк ителгән булуына ышанырга тулы җирлек бар.

Татарстан Республикасының Милли музее фондында Г. Тукайның 1912 елның 26 нчы июлендә алдырган фотосының төп нөсхәсе (фотограф Г. Якобсон; логотип буенча) бар (Р. Б. Хәсәновадан 1993 елда сатып алынган)[1]. Аның арткы ягында болай язылган: «Иптәшем Мәхмүдкә ядкяр. 3 октябрь, Г. Тукай, 1912». Ягъни адресат шагыйрьнең иң якын дусларыннан берсе Мәхмүт Дулат-Алиев (1889–1920) була. Бу хакта аның кызы Ләйлә истәлегендә болай диелә: «Әти белән Тукайның дуслыгы гомерләре буе дәвам итә. Габдулла Тукай әтиемә үзенең рәсемен дә бүләк итә»[2].

Шагыйрьнең тууына 100 ел тулуына 1986 елда «Габдулла Тукай» дигән фотоальбом басылып чыгу уңаеннан биргән интервьюсында Зөфәр Бәширов бу фото турында болай ди: «Г. Тукайның 1911 елда төшкән фоторәсемен эзләгәндәге хәл алда әйтелгәннәремә дәлил була ала. Шагыйрьнең үз фотосын, артына язып, Дулат-Алиевка (1889–1920) бүләк иткәнлеге билгеле. Шул фото кызында калды микән, дип, эзләп барган идем, «Әти аны үзе музейга тапшырды», дигән җавап алдым. Дәүләт музеенда булып чыкмады, М. Горький музеенда да табылмады. Ниһаять, ул фоторәсемне Кырлайдагы музейда табу бәхетенә ирештем. Кырлайга ничек барып ирешкән? Моңа ачык кына җавап юк»[3].

Бу фото турында матбугатта иң әүвәл Ибраһим Искәндәров (?–?) (Ләйлә ханымның ире) игълан итә[4] һәм 1970 елда язучы Габдрахман Әпсәләмовка (1911–1979) бүләк итә[5].

Бу уңай белән берникадәр буталчыклар күренә. М. Дулат-Алиев «үзе музейга тапшырган» ул фотосурәт ничек янә аның кызында пәйда булып, аннары Кырлайга, соңра Милли музейга барып эләккән, монысы әлегә билгесез кала.

Истәлекләрдә Г. Тукай Троицкида фотосурәткә төшүе турында да мәгълүмат китерелә. Мәсәлән, Разия Мәҗитова (?–?) болай дип яза: «Ул (Тукай) кымыздан шактый озак йөреп кайтты. Кайткач та абзыйларга (Габдулла Бикчурингa) килде. «Менә мин шулай ял иттем», — дип абзыйга бер карточка күрсәтте. Мин дә алып карадым аны. Киң далада Габдулла абый кәзәкидән, ботинкадан сузылып кырын яткан.

---

[1] ТР ММ: № КП-22849–13.

[2] Дулат-Алиева Л. «Ир-ат эше» / Л. Дулат-Алиева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 58.

[3] Шагыйрь гомере энҗеләре [Мөхәммәт Мәһдиев һәм Зөфәр Бәширов белән әңгәмә] // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

[4] Искандеров И. «Товарищу моему…» / И. Искандеров // Сов. Татария. — 1965. — 21 нояб.

[5] Әпсәләмов Г. Шагыйрьнең тагын бер рәсеме / Г. Әпсәләмов // Казан утлары. — 1970. — № 1. — Б. 156.

Тирә-ягы алай матур түгел, әмма үзенең йөзе шат. Ул рәсемне күрсәтте дә, аннан кире алды. Киткәндә үзе белән алып китте»[1].

Г. Манафова язмасыннан күренгәнчә, 1949 елга кадәр аларның гаиләсендә дә Г. Тукайның Троицкидан кайткач та алдырган бер фотосы сакланган икән. Бу хакта ул менә нәрсә ди: «Фоторәсеме әле дә күз алдыбызда: объективка туры карап утырган, кыскарак чәчле, юллы ак күлмәгә төймәләнгән кара костюм чабулары арасыннан күренеп тора. Йөрәк ягында өстән аска: «Мөхтәрәм Минһаҗ әфәндегә ядкарь, 1912 сәнә, җәй, Г. Тукаев», дип язылган иде. Тукайның йөзе тулы гына, күз карашында да артык йончулык күренми. Шуңа күрә, без Тукай далада дәваланып кайткач та Казанда төшеп, әтигә почта белән җибәргәндер дип тә уйлыйбыз. Кызганычка каршы, фото бирелү вакытын әтинең үзеннән сорап калмаганбыз. Мин Москвага аспирантурага укырга киткәч, 1949–1953 еллар арасында, Казаннан бер кеше килеп, искечә язылган журналлар белән бергә, бу фотоны да алып киткән (фамилиясен, адресын язып калырга уйламаганнар)».

Мондагы тасвирланыш белән Байназар Әлминовның (1909–1976) «Г. Тукай Троицк далаларында» дигән картинасының эчтәлегендә берникадәр охшашлык сизелә. Шуңа күрә, рәссам фотоның оригиналы белән таныш булмадымы икән дигән сорауга да урын кала.

Бу уңайдан 1912 елда алдырылган ниндидер күмәк фотодан ертып алынган өлешендә Гафур һәм аның энесе К. Коләхмәтовлар, Ф. Әмирхан белән бергә сурәтләнгән Г. Тукайның[2] кыяфәте, утыру рәвеше (киеменнән башка, әлбәттә) алда сөйләнелгән рәсемнәре белән шактый охшашлыгы турында әйтеп үтү урынлы булыр.

З. Бәширов бу фото турында үзенең шундый фикерләрен белдерә: «Фотографиядә кабул ителгән стандарт буенча (рәсем горизонталь булган очракта) аның иңе 27,5 сантиметр булырга тиеш. Әгәр дә Г. Тукай уртада утырган дип исәпләсәк, бөтен фоторәсемдә тагын 6 кеше булырга тиеш»[3].

К. Бәкер карамагында шагыйрьнең бер фотосы булганлыгы ачыклана. Ул «Тукай Петербургта» (1914) дигән китабының тышлыгына бастыра һәм бу хакта шулай аңлатма бирә: «Бу рисаләнең башына Тукайның кыскача тәрҗемәи хәле илә буңа кадәр һич йирдә табгы ителмәгән[4] рәсеме дәреҗ кыйлынып[5], ахырына Петербург ахунды Сафа Баязидов илә Хәбиберхаман әфәнде Зәбиревнең хатирәләре дә гыйлавә ителмешдер[6]». Бу фотоның язмышы әлегә билгеле түгел.

Үзәктә Г. Тукайның Клячкин шифаханәсендә вафатыннан егерме сигез сәгать кенә элек 1 нче апрельдә төшерелгән иң соңы фотографияләренең ике төп нөсхәсе бар. Аның берсе шагыйрь караватта утырган, икенчесе аркасына мендәрләр куеп яткан хәлендә алдырылган[7].

---

[1] Мәҗитова Р. Габдулла абыйны күргән көннәрем / Р. Мәҗитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 62.

[2] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 57 сак. берәм.

[3] Бәширов З. Киселгән язмышлар / З. Бәширов // Шәһри Казан. — 1995. — 26 апр.

[4] *Табгы ителмәгән* — бастырылмаган.

[5] *Дәреҗ кыйлынып* — теркәлеп.

[6] *Гыйлавә ителмештер* — өстәмә ителде.

[7] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 67 сак. берәм.

Икенче фотоның[1] шагыйрьдән башка өлеше ниндидер үткен предмет белән кисеп алынган һәм кара кәгазь ябыштырылган. Ул 1926 елда Ф. Бурнаш төзеп бастырган «Г. Тукаев шигырьләре» дигән китапта да шулай бастырылган. Әмма 1927 елда «Яңалиф» журналының 3 нче санында дөнья күргән бу фотода шагыйрьнең баш очында аның якын дусларыннан танылган артист Г. Кариев, язучы һәм җәмәгать эшлеклесе Ф. Сәйфи-Казанлы һәм Ш. Әхмәрев бар.

Җеназа мәрасименнән җиде фото булганлыгы ачыклана. Аларның 5-се хәзерге вакытка килеп ирешкән. Чөнки Клячкин шифаханәсенең ишек алдында җеназа җирдән күтәрелгәч, кабергә иңдерелгән вакытта алдырылган фотосурәтләрнең язмышы әлегә билгесез кала. Ә җирләү тәмамлангач чыгартылган фото беркайда да телгә алынмый. Ул кайбер чыганакларда кабергә иңдерелгән вакытта чыгартылган рәсеме[2] дип тәкъдим ителә. Иң соңгы алдырылганы шундый тасвирлау белән тәңгәл килә: «Күмү тәмам була. Ханым вә туташлар тезелешеп чәчәкләр китерә, кабер өстенә тәртипләп тезелә, кабернең тупрагы күренми, ул хәзер кабер түгел, чәчәк өеме булып әверелә…»[3].

Аның тагын бер төп нөсхәсен 1936 елның декабрендә Гобәйдулла Сиражи (?–?) исемле кеше Нурмөхәммәт Абдусабировның (?–?) гаилә альбомыннан алып, Оренбургка Фатих Солтановка (?–?) җибәргән. Аңардан Гөлсем Хәсәнова (?–?) алган. Шул нөсхәдән 1988 елның 8 маенда Мәдинә Рәхимкулова (1916–2004) күчермәсен ясата һәм матбугатта игълан итә[4].

«Кояш» газетасында Юнысовлар мәйданында «Җеназа укылганнан соң, бу урында да рәсемнәр алынды»[5], дип әйтелә. Димәк, билгеле фотодан башка тагын бүтән төрләре дә булган.

Шулай итеп, тикшеренүләребез күрсәткәнчә, әлегә Г. Тукайның барлыгы 29 фотосы булганлыгы ачыклана. Хәзерге вакытта аларның 14 төп нөсхәсе бар (кайберләре берничә данәдә).

Шагыйрьнең фотоларыннан эшләтелгән 8 рәсем-открыткасы булып (шулай ук кайберләре берничә данәдә), 2 сенең язмышы билгесез кала.

Фотоларда, китапта, конфертта, дәфтәр тышында 6 автографы сакланып калган.

Шагыйрь каберенә башта куелган таш һәм чардуганның 1946 елда алдырылган рәсеменең ике төп нөсхәсе Үзәктә саклана.

Биредә китерелгән мәгълүмат, тулылыкка дәгъва итми, әлбәттә. Шагыйрьнең башка фотолары һәм рәсем-открыткалары да киләчәктә тагын табылыр дип ышанасы килә.

X

Г. Тукай иҗаты инде шактый гына өйрәнелсә дә, бер мәсьәлә һаман да үзенең ачыклавын көтә. Ул — шагыйрьнең кулъязмалары һәм автографлары. Алар хәзерге вакытка килеп ирешкәнме? Ирешсәләр, алар ничә һәм кайда саклана?

---

[1] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 3 тасв., 62 сак. берәм.

[2] Казанда 4 нче апрель // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 111.

[3] Казанда 4 нче апрель // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 111.

[4] Рәхимкулова М. Күрс. хезм.

[5] Әлиф Би. Тукаевны озату мәрасиме / Әлиф Би // Кояш. — 1913. — 7 апр.

Әдип әсәрләренең төп нөсхәләреннән, мәсәлән, төрки-мөселман дөньясында татар хатын-кызларыннан беренче артистка Сәхипҗәмал Гыйззәтуллина-Волжскаяга (1892–1974) багышлап язган «Ике кояш!» дигән мәдхиясе Татарстан Республикасының Дәүләт архивында саклана. Аның тексты мәгълүм булса да, биредә тагын бер тапкыр искә төшереп үтү артык булмас:

Ике кояш!

Күр: ничек, иртә кояш чыкса, җиһанда нур тула, –
Һәр күңелләр нурланадыр, чыкса Гыйззәтуллина.
Бу икәүгә Тәңре биргән бертигез зур мәртәбә;
Берсе уйный күк йөзендә, берсе уйный сәхнәдә.

Татарстан Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге тупланмасында Г. Тукайның «Толстой сүзе» шигыренең төп нөсхәсе саклана[1]. Ул зур булмаган кәгазьгә кара белән язылган. Ахырда «Г. Т. 4 март 1913 сәнә. Шифаханә» дип куелган. Ә кәгазьнең арткы ягында янә шундый бер шигъри юл бар:

Артык ул алганга нәмәгълүм гарибең актыгын.

Үзәк тупланмасында тар итеп киселгән зәңгәрсу төстәге кәгазьгә көрән кара белән язган «Толстой сүзләре», «Буш вакыт», «Мәктәп» дигән шигырьләре бар[2]. Текстлардан аста болай язып куйган: «Г. Т. 28 март 1913 сәнә. Шифаханә». Ул аларны шул ук форматлы кечерәк күләмле кәгазьдә «Аң» журналы сәркятибе З. Хәсәниягә күндергән хат[3] белән юллый. Хат гади карандаш белән язылган:

«Мөхтәрәмә Зәйнәб ханым!

8 нче санга бар кадәремне җибәрдем. Беренче корректурын үземә күрсәтсәңез икән. Андан соң шушы язылган микъдар шигырьнең һәммәсе бер нумерга кереп бетсә иде. Шулай булганда, ул шактый көч булырлык. Хәер, «Толстой сүзләре»нең бер-икесен цензор бозар кеби сизәм. Ул вакыт һәммәсе дә басылуы мәҗбүри үк булыр. Г. Тукаев. 1913, 28 март».

Үзәк тупланмасында шагыйрь үз кулы белән язган «Пожар вакытында кызгану» исемле сатирик парчасы бар[4]. Текстның иң өске өлешендә «Ялт-йолт»ка дип куелган. Кәгазь нәрсәдәндер шактый зарарланган. Ахырда «Шүрәле» имзасы куелган һәм җәяләр эчендә «Мөнтәзам кыйраәт» китабыннан» дип язылган.

Бу парчада, аңлашылганча, сүз «Бәянелхак» газетасы нашире һәм шул исемдәге типография хуҗасы, икенче гильдия сәүдәгәре Мөхәммәтҗан Сәйдәшев (1865–1914) һәм Оренбургтан килеп, шул басмага эшкә урнашкан бер кеше турында бара. Ә аның кем булуын әлегә әйтүе кыен, тикшеренәсе бар.

Билгеле булганча, Г. Тукай «Сатирикон», «Будильник» дигән һәм башка рус сатирик журналларын даими укып барган һәм андагы әсәрләрне үзенең иҗатында киң файдаланган. «Будильник»ның 1912 елгы 40 нчы санының соңгы бите артында кырыйларга ул ике шигырь дә язып куйган. Тематик яктан алар бер-берсенә бәйләнмәгән. Ике юллык кына булган берсе болай:

---

[1] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв., 6 сак. берәм.
[2] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв.8 6 сак. берәм.
[3] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв., 8 сак. берәм.
[4] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв., 22 сак. берәм.

Бәлки белгәндер аны тау сырты диб,

Бәлки Муллин Борһан аты бүрке диб.

Биредә әйтелгән Борһан Муллин (1834–1917) — Казан сәүдәгәрләренең берсе. Ул шагыйрьнең «Ялт-йолт» журналында (1913 елгы 49 нчы сан) «Счет төймәсе» имзасы белән бастырган «1912 нче елның онытылганнан калган гына хисабы» дигән мәкаләсендә дә телгә алына: «1912 нче елда гакылы тагы да күбәеп, артып, ташып киткәнлектән, Муллин Борһан абзыйның бүреге тагы да бер подаука кадәр генә зурайды».

Ә икенчесе Балкан сугышы вакыйгаларына багышланган. Монысы «Вакыт» газетасының 1912 елгы 7 нче ноябрь санында «Гъ. Т.» имзасы белән «Тәмсил» дип басылган[1].

Журналның Г. Тукай үз кулы белән язган әлеге бите хәзерге вакытта Үзәктә саклана.

Россия Фәннәр академиясенең Санкт-Петербург кулъязмалар институтында шагыйрьнең ике хаты саклана. СССР Фәннәр академиясенең Көнчыгышны өйрәнү институты Ленинград бүлеге тарафыннан оештырылган археографик экспедиция Уральскида вакытта (1935 елның 28 нче августы), Г. Тукайның мәдрәсә сабакташы Гайнетдин Туприев (?–?) шагыйрь 1909 елның 13 нче мартында аңа язган хатын тапшыра. Ул факсимилесе белән беренче тапкыр «Совет әдәбияты» журналының 1936 елгы 5 нче санында бастырыла[2].

Шагыйрьнең әстерханлы Пирмөхәммәт Ниязовка (?–?) юллаган хатын шул ук экспедиция вакытында Габдерахман Ниязи исемле кешенең китаплары арасыннан табыла. Хат ачык открыткага язылган.

Хаттан аңлашылганча, П. Ниязов «Тәмәдден, яхуд Мәгарифе исламия» дигән китап соратып, акчасын да түләгән. Әмма китап цензурага инде өченче тапкыр бирелгән. Басылып чыккач та, мотлакан җибәреләчәге вәгъдә ителә. Ахырда «Уральск шәһәрендә Мөхәммәд Камил әл-Мотыйгый Төхфәтуллин өчен кантурщик Габдулла Тукаев. 1904 сәнә 11 декабер»[3].

Үз вакытында Г. Тукайның дусларыннан берсе, журналист, җәмәгать эшлеклесе К. Сәгыйдов архивында шагыйрь тарафыннан «Мәгариф» матбагасы хуҗаларыннан берсе Г. Шәрәфкә Уральскидан 1907 елның 9 нчы июнендә җибәрелгән (почта мөһере буенча) хатның төп нөсхәсе сакланган. Бу хакта галимнең кызы филология фәннәре кандидаты, библиограф, китап белгече Энҗе Сәгыйдова (1921–1997) язып чыга[4]. Почта открыткасына язылган бу зур күләмле булмаган хатны без бары тик матбугатта басылган фотокүчермәсендә генә күрәбез. Аның эчтәлеге болай:

«Хөрмәтле Гыйльметдин Шәрәф әфәнде!

---

[1] Гъ. Т. Тәмсил // Вакыт. — 1912. — 7 нояб.

[2] Tatar xalьq şaoqire Cabdulla Tuqaj turьnda jaŋa materiallar // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 7. — B. 73–77 (факсимиле), 78–80 текст.

[3] Tatar xalьq şaoqire Cabdulla Tuqaj turьnda jaŋa materiallar… — B. 79 (факсимиле), 81 (текст).

[4] Сәгыйдова Э. Тукайның ике җыентыгы / Э. Сәгыйдова // Казан утлары. — 1970. — № 1. — Б. 150–155.

Тарафыңызга, заказной бандероль уларак, «Әшгар мәҗмуга»мны җибәрдем. Шигырьләрнең мөкатдәм муаххар[1] басылуын рәкымнар[2] илә яздым. Үзеңез аерырсыз. Зинһар, яхшылап тәсхих итеп[3] басыңыз. Азсынсаңыз, ошбу арада тагы бәгъзе тәхрират[4] җибәрермен. Үзеңез дикъкатьләп карап чыгыңыз да, нәшер итәргә разый булсаңыз, миңа тизлек берлә 50 тәңкә акча җибәреңез. Ихтимал, аннан соң Казанга үзем барып, китабымны лично тәсхих итеп бастырырмын. Әгәр разый булмасаңыз, китапны кире үземә кайтарыңыз. Инде мин сезгә бөтенләй тапшырдым. Ничә мәртәбә бастырсаңыз да рөхсәт. Җавап көтәм. 7 нче июньдә мәктүбеңезне алдым. Шартыңызны кабул итәмез димешсез. Бәндәңез Г. Тукаев.

Адресым. Въ г. Уралскъ. Гост. «Казань» А. Тукаеву».

Г. Шәрәфнең бер хатында «1907 елның җәендә «Мәҗмуга»сын нәшер хакында 5–6 мәктүп[5] яза»[6], истәлегендә исә «1907 нче сәнә август 9 нда язган мәктүбендә үзенең озакламый Казан әтрафына каралу өчен (призывка) кайтып, аннан Казанга килүен яза»[7] дигән сүзләрне укырга мөмкин.

Бу ядкярнең язмышы хәзерге вакытка билгесез калса да, аны эзләп карарга кирәк иде. Чөнки Э. Сәгыйдова гомере буе Санкт-Петербургтагы М. Е. Салтыков-Щедрин исемендәге китапханәдә эшләде. Вафатыннан соң хосусый архивы шунда алдырылмадымы икән?

Г. Шәрәф аннан соң да Г. Тукайның хатлар язуын, алар белән әсәрләрен җибәрүен яза[8].

Каенсарда яшәгән апасы С. Хәбибуллинага Уральскидан 1903 елның 30 июнендә язган хатының төп нөсхәсе Үзәктә саклана[9].

Шул ук апасына язган икенче хатында (күчермәсе[10] генә сакланган — *Р. И.*), елы куелмаган, Г. Тукай эне-сеңелләренә, жизнәсенә, бабасы Зиннәтуллага күп сәламнәр юллаганнан соң, үзенең хәлләренә күчеп, ничек укуын, Гурьевкадагы бай туганнары, ахун җизнәсе ярдәм итүен, апасы Бибигазизә белән аралашып торуын яза.

«Вә кянә үзеңезнең йибәргән әманәтеңез сәламәт тапшырылды» дигән сүзләрдән аңлашылганча, Сажидә аңа ниндидер әйберләр дә җибәргән булса кирәк. Г. Тукай да апасына ярты кадак чәй, бер яулык һәм исле сабын җибәргәнлеген яза.

Г. Тукайның Гурьевкадагы бай туганнарына язган хатының төп нөсхәсе булмаса да, аның язучы Кави Нәҗми (1901–1957) тарафыннан язылган күчермәсе билгеле[11].

---

[1] *Мөкатдәм муаххар* — басылу тәртибен.

[2] *Рәкымнар* — саннар.

[3] *Тәсхих итеп* — төзәтеп, дөресләп.

[4] *Тәхрирәт* — язу, хат.

[5] *Мәктүп* — хат.

[6] Сәгыйдова Э. Тукайның ике җыентыгы / Э. Сәгыйдова // Казан утлары. — 1970. — № 1. — Б. 151.

[7] Шәрәф Г. Тукай тугрысында истә калганнар... — Б. 266.

[8] Шәрәф Г. Тукай тугрысында истә калганнар / Г. Шәрәф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 265–266.

[9] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 10 сак. берәм.

[10] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 13 сак. берәм.

[11] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 19 сак. берәм.

Шагыйрь Бари Рәхмәт (1897–1957) үзенең истәлегендә шул хат турында мәгълүмат китерә. Аннан күренгәнчә, ул аны кайсыдыр елда Гурьевкада яшәүче Хәйрелбәнаттан[1] ала. «Хатның кай елны язылуы билгесез. Ул аны Гурьев шәһәренең байлары Әүхәди[2] һәм Әхмәди Абдуловларга яза. Тукайның алар белән мөнәсәбәтенең сәбәбен мин аңлый алмадым, әлбәттә»[3], — дип яза истәлек авторы. Бу хат турында икенче истәлегендә шулай әйтә: «Ул хатны мин 1927 нче елларда Кави Нәҗмигә биргән идем (ул хат хәзер югалган бугай). Ул хатның күчермәсен мин әллә Гыйльми Камайгамы[4] яки Тел, әдәбият институтыннан берәүгәме биргән идем. Ул күчермә хәзердә исән булса кирәк»[5].

Казан (Идел буе) федераль университеты Н. И. Лобачевский исемендәге Фәнни китапханәнең кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегендә Г. Тукайның китап бастыру һәм китап белән сәүдә итү ширкәте хуҗасы Габдерахман Дәүләтшингә (?–?) язган хаты саклана[6]. Ул гарәп хәрефләрендә «Габдулла Тукаев» һәм кириллицада «А. М.-Г. Тукаевъ» дигән логотиплы кәгазьдә язылган. Аның эчтәлеге болай:

«Хөрмәтле Габдерахман әфәнде!

Менә Сезгә актык мәртәбә мөрәҗәгать итәм: әгәр Сездә миңа тиешле акча, үзеңез әйткәнчә, беткән булса да. Пожалуйста, Сез хәзер 25 сум акча биреп йибәреңез әле. Мин Сезгә, вәгъдәм буенча, тиздән бер китап бирермен.

Ошбу көннәрдә Оренбургка хат яздым. Анда барсам, баргач та акчаңызны йибәрермен. Китап та минем өсттә калыр.

Китап басылып беткәч, «Сабах»тан үзеңез күпме барын алырсыз. Әле Гыйльметдиндә дә алачак бөтен. Пожалуйста, (сүземне) кире кайтармаңыз, бер җәйге пальто алмакчы идем бу көннәрдә.

Г. Тукаев.

1908, 9 июнь».

Г. Тукайның Ф. Әмирханга язган ике хаты саклана. Беренчесенең[7] күләме ике биттән гыйбарәт. Өске өлешендә гарәп хәрефләрендә «Габдулла Тукаев» һәм кириллицада «А. М.-Г. Тукаевъ» дигән логотип куелган. Көрән кара белән язылган текст болай:

---

[1] *Хәйрелбәнат* — Г. Тукайның атасы Мөхәммәтгарифның бертуган энесе Шакиржан хатыны.

[2] *Әүхәди* — Г. Тукайның атасы ягыннан булган әбисе Мәргубә (?–?) абыстайның (Мөхәммәтгалим мулланың җәмәгате) бертуганы Мөхәммәди (?–?) улы.

[3] Рәхмәт Б. [Истәлек] / Б. Рәхмәт // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 153.

[4] *Гыйльми Камай* — Гыйлем Хәйри улы Камай (1901–1970), химия фәннәре докторы, профессор.

[5] Бари Рәхмәт иптәш белән сөйләшү // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 169.

[6] К(П)ФУ СКһКБ: № 345Т (5556).

[7] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 1 сак. берәм.

«Фатих әфәнде! Сәлам конечно.

Хатыңызны алдым. «Әл-ислах»да «Кызык гыйшык» шигырен яратдыңызмы? Керпе үзенең кабыгына кереп яшеренгән төсле, мин дә сөю хакында бер нәрсә язсам, ялган имзалар астына сыгынам. Язам шунда. Үзем хәзер бер нәрсәне дә бер кемне дә сөймим. Күңел эчү белән тәмаман бозылган.

Уянды (хандра) күңлемдә инде

Караңгылык күңелдә нурны җиңде!

Торам, торам да: «Я Раббы! Ятимлекәр, фәкыйрьлекләр, ачлыклар, авылдан авылга сатылып йөрүләр, рәхимсез татар байларында хезмәт итүләр, татар мәдрәсәсендә черүләр арасында да саклап килдегем истигъдад очкынын шушы исереклекләр, исерек иптәшләр арасында бер дә кабынмаслык булып сүнәрмени инде?» — дим.

Тәмам бер сәнә җон агызып йөрим бит!

Бу хәл туйдырды инде тәмам. Оренбургка Фатих Кәримев чакырган иде. Анда барсам, бәлки, үземә мөгайян[1] эш булуы һәм серьезный кешеләр тирәсе файдалы булыр иде, дим. Нишлим? Барыйм микән?

Монда «Әл-ислах» худка китсә, көлке журналы да чыкса, үземнең кальбән сөйгән гәзитә вә идеямә хезмәт итәр идем. Ләкин бу да бәгыйд[2]. Шушы минем кайгым тугрысында бер-ике юл языңыз әле. Һаман үземне генә сөйлим икән. Сезнең кәефле насыл[3] әфәндем? Анда баргач тәәсереңез ничек булды? «В.-К.»да[4] «Татарин» имзалы бер зат теге Касыйм Уралецка җавап язды. Сезгә кирәк булса, шул нумер гәзитәне җибәререм.

Монда хосусый минем хәл искечә. Көндез «Ислах» идарәсенә барып утырам. Кич «Швейцария»[5], «Аркадия»[6], «Панаевский»ләргә[7] барам. Мин әле кая барам.

Соңгы нумерга бер нәрсә дә яза алмадым. Бик озын бер хат языңыз әле, зинһар.

Г. Тукаев.

23 июнь 1908»[8].

---

[1] *Мөгайян* — билгеләнгән.

[2] *Бәгыйд* — ерак.

[3] *«В.-К.»да* — сүз 1907 елның 1 декабреннән 1908 нең 30 сентябренә кадәр Казанда нәшер ителгән көндәлек иҗтимагый-сәяси һәм әдәби «Волжско-Камская речь» газетасы турында бара.

[4] *Насыл* — ничек.

[5] *«Русская Швейцария»* — Казанда хәзерге М. Горький исемендәге Үзәк мәдәният һәм ял паркы урнашкан урын.

[6] *«Аркадия»* — бакча, Казан халкының Кабан күле буенда ял итә торган урыны. 1895 елда нигезләнеп, үткән гасырның 20 еллары азагына кадәр булган.

[7] *«Панаевский»* — «Панаев» бакчасы *«Аркадия»* Казанда хәзерге өстәмә белем бирү муниципаль бюджет оешмасы «А. Алиш исем. Балалар иҗат шәһәр сарае» һәм «Динамо» стадионы урынында булган.

[8] Бу хатның табылу тарихы турында: Агишев Я. Г. Тукайның хаты / Я. Агишев // Совет әдәбияты. — 1941. — № 12. — Б. 67–69.

Икенче хат[1] тар итеп киселгән көрәнсу төстәге кәгазьдә. Беренче дүрт юлы кызыл, калган өлеше гади карандаш белән язылган:

«Фатих!

Мәкаләне бик сирәк нәрсәне баскан кеби зурлап баскансыз. Рәхмәт. Тагы да язмый булмас, ахры, дип торам әле.

Хәтереңдә булса, Шиһаб хәзрәтнең[2] әллә кайсы гарәп шагыйрендән алып Болгар гар манарасына язган бәетен язып җибәр әле. Хәзер үк.

«Кояш» тәртипсез килә. Соң килә. 72 нче нумер бер көндә өчәү килде. Бүгенге нумер ике килде. 73 не исә бөтенләй күргәнем юк. Зинһар, хәзер бер нумерын йибәрсәңезлә! Зәкәрия абзыйга[3] сәлам.

Бәндәңез Тукай.

1913 сәнә 18 март».

Кардәше Камалетдин Хисаметдиновка (1882–1966) хат ачык открыткага язылган[4]. Адресы һәм эчтәлеге болай:

«Кара-Тюбинский базар Уральской области. Камалетдину г-ну Хисамутдинову.

Бөрадәр Кәмаледдин әфәнде!

Һәр өч хатыңны да алдым. Җавап язмаганым өчен гафу итәсез. Чөнки һичкемнең хатына да каршы җавап язмыйм. Әллә нигә ялкауландым. Хәзер бер җирдән дә хат килми. Барысы да миндән җавап булмаганга туктадылар.

Хатыңны «Юл» көтепханәсенә күрсәттем. «Дөруссеш шифаһиянең» ничәнче җөзьәләрен һәм нәхүнең[5] нинди нәхү вә кем тәэлифе[6] икәнлеген аерым язуыңызны үтенәләр. Дәфтәрдә чынлап та җибәргән акча вә маркаларыңыз күренми.

Шулай да хат язып, нәрсә вә ни сумага китап сораганыңызны язсаңыз, Сезгә ышанып китаплар җибәрелер.

Бакый ихтирам. Г. Тукаев. 25 синтәбер. 1910».

Билгеле булганча, адресат — Кушлавыч авылы кешесе, Г. Тукайны Кырлайдагы Сәгъди абзыйлардан алып Уральскига озатып җибәргән Бәдретдин Хисаметдинов улы булып, Уральскида яшәгән. 1953 елның кышында Казандагы Закир Зарипов (?–?) дигән кешегә язган хатыннан аңлашылганча, ул соңыннан Кыргыз ССРның Күк-Җангак шәһәрендә гомер кичергән.

Г. Тукай 1910–1912 еллар арасында Сәгыйть Сүнчәләйгә (1889–1937) 12 хат язганлыгы мәгълүм. Әмма аларның 4 се адресат үзе исән вакытта ук югала. 1923 елда С. Сүнчәләй шагыйрьгә багышлап җыентык әзерләргә уйлый һәм анда бастыру өчен хатларның күчермәләрен булдыра. Ләкин, ул җыентык дөнья күрми кала һәм хатларның төп нөсхәләре дә югала.

---

[1] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 5 сак. берәм.

[2] *Шиһаб хәзрәт* — сүз Шиһабетдин Мәрҗани турында бара.

[3] *Зәкәрия абзый* — Зәкәрия Садретдинов (1880–1930), «Кояш» газетасының мөхәррире, соңрак нашире.

[4] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 15 сак. берәм.

[5] *Нәхү* — синтаксис.

[6] *Кем тәэлифе* — кем әсәре.

С. Сүнчәләйнең агасы Шәриф Сүнчәләй (1885–1959) әнә шул күчермәләрдән алты хатны «Совет әдәбияты» журналы редакциясенә тапшыра һәм алар басманың 1960 елгы 1 нче санында бастырыла[1].

Хәзерге вакытта Үзәктә Г. Тукай 1911 елның 20 октябрендә С. Сүнчәләйгә язган бердәнбер оригинал хат кына саклана[2]. Ул буйлы дәфтәр битенә кара белән язылган:

«Мелла Сәгыйд! Бу хат белән теге вәгъдә иткәнем Садриның ачык хатын җибәрәм. «Шура»да һәм «Идел»дәге «Мусульманство»ны яклаган мәкаләләреңне укыдым. Балаларга ярдәмгә килүем тугрысындагы дөрест фикереңә тәхсин[3]. Бүген сигезенче көн инде, авыруым килми. Авыруына кайгырмаганым шикелле, сәламәтләнүенә дә куанмыйм. Барыбер. М.-гә мин, яхшы тәэсир калдырганмындыр. Чөнки аның алдында мин һаман көлдергечлек ролен уйнадым. Һәм аның безнең Казанның бәгъзе интеллигенләрендән аерым булуына вә укып та чукынмаганлыгына, һаман татар булып калуына таянып, андан бер дә тартынмыйча, алдына рухымны ачып салдым.

«Мусульманство» һәм «Мусульманин»[4] кешеләре хакында монда төрле сүзләр сөйләнгәнгә генә тәвәкъкыф итәм[5]. Югыйсә, миндә «Мусульманство»ның татарчасына бастырырга шигырьләр бар.

Син аларны кемләр дип таныйсың? М. ул кавказлыларга алданып йөрми микән?

Мин хәзергә шул кадәр генә язам. Вакытым аз.

Бакый сәлам вә ихтирам. Г. Тукаев.

1911 сәнә 20 үктәбер».

Хатта башта Мирсәяф дип язылып, соңыннан аны сызылып, М. дип кенә калдырган кеше исә укытучы һәм шагыйрь Мирсәяф Кәримбаев (?–?).

Кызганыч ки, Г. Тукайның 1912 елның 24 апрелендә Петербургта язылып, «Ялт-йолт» журналының шул ук елгы 39 нчы санында басылган «Яңлыш уйланмасын» дигән мәкаләсе һәм 1912 елның 11 маенда Уфадан әйтелгән басманың мөхәррире Ә. Урманчиевка язган хатының әле 70 нче елларда кулда булган төп нөсхәләрен дә хәзер шагыйрь «Әсәрләр»енең 1977 елда нәшер ителгән дүртенче томында фотокүчермәләрен генә күрә алабыз.

Петербургтан кайткач К. Бәкергә язган хаты белән бары тик адресатның мәгълүм китабыннан гына танышырга мөмкин[6].

Шагыйрь Клячкин шифаханәсеннән Ә. Хәсәнигә тар форматлы зур булмаган кәгазьгә язган хатының[7] эчтәлеге шулай:

«Мөхтәрәм Гәрәй әфәнде!

---

[1] Сүнчәләй Ш. Габдулла Тукайның Сәгыйт Сүнчәләйгә хатлары / Ш. Сүнчәләй // Совет әдәбияты. — 1960. — № 4. — Б. 136–141.

[2] ТР ФА ТӘҺСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 8 сак. берәм.

[3] *Тәхсин* — мактау.

[4] *«Мусульманин»* — 1908 елда Парижда чыга башлаган фәнни-популяр, әдәби һәм иҗтимагый журнал.

[5] *Тәвәкъкыф итәм* — тукталам.

[6] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 55–56.

[7] ТР ФА ТӘҺСИ ЯМҮ: 9 ф., 2 тасв., 17 сак. берәм.

«Бер мөхәрриргә» шигыремдә «Аң»га лаек дәрәҗәдә үк нәфасәт[1] күрмәгәнемә күрә, «Мәктәп» журналына бирдем. Анда да ул шигырьне баш сәхифәгә керттермәдем. Ахырда вә незаметныйрак җирдә китәчәк. 7 нче санда минем шигырь бик аз вә кешегә сизелерлек аз кергән. Өстәп йибәрергә бер нәрсәм бар иде. Инде, әлбәттә, соңдыр. Инша Алла, 8 нчедән дә гафил калмам. Бер шәй язармын. Шулай да 7 нчегә өстәргә материал алып китсәң, ярыйдыр иде. Көн дә сине көттем. Хәер ула.

Г. Тукай. 1913 сәнә, 20 март».

Үзәктә беренче битенә «Мәктәп шигырьләре. Г. Тукаев. 1909 сәнә 12 үктәбер» дип язылган юка гына дәфтәр саклана[2]. Анда көрән кара белән «Мөкаддәмә», «Китаб», гади карандаш белән «Кечкенә музыкант», кара белән «Читен халь» (астында «Г. Т. 14 июль 1911» дип куелган), «Сез дә, и мөһлик мәрызлар! Урныңызны ташлаңыз...» (Г. Т.) дип башланган, «Яшен яшьнәгәндә» (Г. Т. 26 июнь, 1911 сәнә) шигырьләр тупланган. Ләкин болар шагыйрьнең үз кулы белән язылган нөсхәләргә бик үк охшамаган.

«Сез дә, и мөһләк мәрызлар! Урныңызны ташлаңыз... » дип башланган юллар Г. Тукайның «Өмидсезлек» дип аталган шигыреннән. Кулъязма дәфтәрдә ул тулысынча түгел, ягъни аның алдагы 5 бәете юк. Моны дәфтәр битенең югалган булуы белән дә аңлатырга мөмкин. Әмма китерелгән кадәрлесе дә тулысынча түгел. Биредә тагын ике бәет төшереп калдырылган. Шагыйрь үз кулы белән язса, шундый буталчыклар барлыкка китерер идеме икән?

Бу шигырь беренче тапкыр «Вакыт» газетасының 1910 елгы 22 май санында басылып чыга. Аннан соң Ф. Бурнаш төзеп нәшер иткән «Г. Тукай шигырьләре» җыентыгына урнаштырыла. Ләкин анда текстның сүзләренә, грамматикасына сизелерлек үзгәрешләр кертелгән.

Г. Тукайның хатлар алышуы, башка кайбер кулъязмалары булганлыгы турында кайбер истәлекләрдә мәгълүмат теркәлеп калган. Әйтик, Уральскида мәдрәсәдә бергә укыган сабакташы Я. Моради җәйге ял вакытында Гурьевкада булганда Габдулланың аңа хатлар язганлыгын, аның башка кешеләрдән дә хатлар алуы турында яза[3]. К. Сәгыйдов үзенең истәлегендә шулай яза: «Габдулла әфәнде Тукаев белән минем арадагы мөнәсәбәт 1905 елдан башланды. Ул вакыт мин Оренбургта, ул Уральскида иде. Шул вакыт мин «Фикер» белән «Әлгасрелҗәдит»кә язган нәрсәләренә карата аңардан өч-дүрт мәртәбә хат алдым. Мөнәсәбәт фәкать шуннан гына гыйбарәт иде. Ул көннән бирле минем тормышта төрле-төрле үзгәрешләр булып үткәнгә, табигый, аның хатлары сакланмаган, югалганнар»[4].

Р. Әмирова-Мөхәммәтҗанова үзенең истәлегендә шундый мәгълүмат китерә: «Киткәндә (Өчиледән — *Р. И.*) бездә беркадәр кулъязмалары калган иде. Ирем аларны 1930 нчы елларга кадәр саклады. Шул елларда безне өебездән чыгарып, үзебезнең бөтен китапларыбызны алдылар. Шунда аның кулъязмалары да китте. Са-

[1] *Нәфасәт* — гүзәллек.

[2] ТР ФА ТӘһСИ ЯМҮ: 9 ф., 1 тасв., 1 сак. берәм.

[3] Моради Я. Тукаев Уральскида. Басылды «Г. Гомәрев вә шөрәкясенең» тиҗарәтханәсендә. — Астрахань: Тип. Т-го Д-ма «А. Умеров и Ко», 1913. — Б. 15, 16, 17, 22.

[4] Сәгыйдова Э. Кәрим Сәгыйд архивыннан / Э. Сәгыйдова // Казан утлары. — 1968. — № 4. — Б. 115.

җидә[1] апасында да аның байтак кына кулъязмалары бар иде. Хәзер сакланадырмы, юктырмы, анысын белмим»[2].

Димәк, Г. Тукайның хәзерге вакытта 7 әсәренең (әлегә ышанычлы дип уйланылганнары) һәм билгеле булган 34 хатының 12 төп нөсхәсе бар. Калганнары бары тик китапларда, журналларда басылган факсимилеләре яки текстлары нигезендә генә мәгълүм. Максатчан эзләнүләр, бәлки, киләчәктә бу саннарны арттырыр дип ышанасы килә.

Г. Тукайның сакланып калган фотоларының, кулъязмаларының факсимилеләре белән эшләнгән сыйфатлы матур альбом төзеп бастырылса, беренчедән, ул ядкярләр белән киң җәмәгатьчелек тә танышыр, икенчедән, шагыйрь үз кулы белән язган язмаларның «гомерләрен» озынайтуда бер игелекле гамәл булыр иде. Моның инде берникадәр тәҗрибәсе дә бар, югыйсә[3].

XI

Г. Тукайның шигырьләре хәзерге вакытка күп кенә телләргә тәрҗемә ителгән. Әмма, алар, әдип иҗатын өйрәнүдә мөһим тармакларның берсе булса да, ни кызганыч, тиешле дәрәҗәдә өйрәнелмәгән. Бу хакта без, нигездә, академик Әбрар Кәримуллинның (1925–2000) узган гасырда дөнья күргән тикшеренүләре буенча гына фикер йөртәбез. Ә тәрҗемәләрнең саны елдан-ел арта бара...

Г. Тукайның әсәрләрен ныклап тәрҗемә итү эше, билгеле булганча, шагыйрьнең вафатыннан соң ук башлана. Мәсәлән, Лондонда чыга торган «Рашшиан ревью» журналының 1913 елда дөнья күргән 3 нче томының беренче санында шагыйрьнең «Пар ат» шигыре В. Вильямсон тәрҗемәсендә инглизчә «To Kazan (On a Pair). Bay Abdullah Tukaev» исеме белән басылып чыга.

Шул ук елда Истамбулда нәшер ителә торган «Төрек йорды» журналының 16 нчы санында әдипнең берничә шигыре төрек телендә дөнья күрә.

Г. Тукай төрки халыклар арасында үзенең шигъри мәктәбен булдырган шагыйрь. Гәрчә 1917 елга кадәр аның әсәрләре оригиналда укылса да, соңыннан алар бу иҗатны үз телләрендә үзләштергәннәр. Мәсәлән, 1913 нче елда уйгыр эшкуары Мәхсүт Мөхиди (1885–19330 тарафыннан мөгаллим Хәйдәр Сайрани (1886–1944) ярдәмендә Торфан наһиясендәге Астана шәһәрендә беренче уйгыр дөньяви «Мәктәбе Мәхсүдия»не ача. Бу уку йортының 90 еллык бәйрәменә багышлап нәшер ителгән «Астана мәркизи башлангуч мәктәп» дигән махсус журналда (2003) язылганча, үз вакытында аның уку программасында Г. Тукайның «Туган тел» шигыре дә булган һәм ул шәкертләр тарафыннан яратып кабул ителгән.

Әдип шигырьләренең төрки халыклар арасындагы күп сандагы тәрҗемәләренең иң күбе башкорт телендә булса кирәк. Алар даими рәвештә газета-журнал битлә-

---

[1] *Саҗидә* — сүз Г. Тукайның әнисенең сеңелесе Бибисаҗидә Хәбибуллина турында бара.

[2] Рабига Әмирова-Мөхәммәтҗанова [истәлекләре]... — Б. 59–60.

[3] Ядкярләрдә — Тукай рухы = В реликвиях — душа Тукая = The Redics Keep the Soul Tukay: Татарстан Республикасы Милли музее җыелмасында татар халык шагыйре Габдулла Тукайның мемориаль тупланмасы каталогы. — Казан: Заман-Татар. кит. нәшр., 2012. — 144 б.

рендә урын ала килгән, 1936 елдан башлап аерым китап булып 9 тапкыр басылып чыккан.

Казакъ теленә тәрҗемәләр аерым китап булып җиде тапкыр нәшер ителгән. Алар арасында «Таңдамалы өлеңдери мән дастандары» (1953, гарәп хәрефләрендә), «Жезтырнақ» (1957), Жақан Сыздықов (1901–1977) тәрҗемә иткән «Таңдамалы шығармалары» (1975), Төкен Әбдирахманов (1917–1990) башкарган «Көңіл жұлдызы: Өлеңдер, дастанлар, ертегілер» (1986) бар.

Танылган үзбәк шагыйре Солтан Джура (1910–1942) утызынчы елларда ук Г. Тукай әкиятләрен тәрҗемә иткән. 1946 елда шагыйрьнең тууына 60 ел тулу уңаеннан Үзбәкстан дәүләт нәшриятында әдипнең «Танланган асарлар»ын бастырып чыгара.

1961 елда үзбәк язучысы, милләттәшебез Әсгать Мохтар (1920–1997) төзегән «Абдулла Тўқай. Танланган асарлар» җыентыгы дөнья күрә.

Төрекмән телендә «Абдылла Токай. Гошуглар хем хекаялар» (1961), кыргыз телендә «Габдулла Тукай. Тандалган чыгармалар» (1962), каракалпак телендә «Ғ. Тоқай. Шғармаларыннан» (1960), «Муңлы саз» (1981, тәрҗемәчеләре Ибраһим Йосыпов (1929–2008) һәм Бабаш Исмаилов (1926–1985), уйгыр телендә «Абдулла Тоқай. Шеирлери вә дастанлар» (1955, гарәп хәрефләрендә) дип аталган аерым китап-җыентыклар нәшер ителделәр.

Төрек галимәсе Фатма Өзкан тарафыннан әзерләнгән «Abdullah Tukay'ın Şiirleri. İnceleme-Metin-Aktarma» дигән хезмәт (1994) үзенең фәнни яктан эшләнеше белән дә, шагыйрь әсәрләренең төрек теленә тәрҗемә ителгән булулары ягыннан да кызыклы. Анда Г. Тукайның 369 шигыре урын алган. Әнкара шәһәрендә «Tukay A. Seşilmiş Eserler. Şiirler ve Makeleler» (2006), «Tukay A. Şiirler: Doğumunun 130. Yılında 130 Şiir» (2016) исемле китаплар дөнья күрә.

Әзәрбәйҗан телендә «Tukayla dörüş», «Tukay A. Samanbazarı, yaxud Yeni Kəsikbaş», «Tukay A. Seçilmiş əsərləri» (барсы да 2011 елда) дигән китаплар нәшер ителә.

Г. Тукайның шигырьләре тәрҗемәләренең күпчелеген, әлбәттә, рус телендәгеләр тәшкил итә. 1911 елның 23 нче июлендә Казан жандармерия идарәсе башлыгы шагыйрь иҗатының җинаятьчел эчтәлеген билгеләү өчен[1], аның шигырьләрен рус теленә тәрҗемә итү кирәклеге турында тәкъдим кертә. Шул уңай белән губернаторның тюрколог, профессор Н. Ф. Катановка (1862–1922) шагыйрьнең «Ишан» дигән шигырен тәрҗемә итүен сорап үтенүе мәгълүм. Алга таба шагыйрьнең алты шигыре рус телендә Мәскәүдәге Шәрекъне өйрәнүче Лазарев исемендәге институт язмаларының 1914 елгы 43 нче санында бастырыла.

Шагыйрьнең «Габдулла Тукаев. Избранные стихи» дип аталган беренче русча җыентыгы 1920 елда Ташкент шәһәрендә дөнья күргән. Аны Валентин Вольпин (1891–1956) дигән шагыйрь, библиограф тәрҗемә иткән, ә «Биографический очерк» исемле кереш мәкаләне чыгышы белән Касыйм ягыннан булган Ибнеәмин Янбаев (?–1967) язган. «Разбитая надежда» исемле икенче җыентык исә Павел Радимов

[1] Гайнанова Л. Тукай жандармерия документларында (Шагыйрьнең бер җыентыгы тарихына яңа материаллар) / Л. Гайнанова // Безнең мирас. — 2019. — № 4. — Б. 40–49.

(1887–1967) тарафыннан башкарылган һәм 1921 елда бастырылган. Ул 1939 елда «Шурале» исемле тагын бер китап бастырып чыгара.

Г. Тукай әсәрләренең рус теленә тәрҗемәләре, Ә. Кәримуллин билгеләгәнчә, барлыгы 36 китап тәшкил итеп, гомуми тиражы 2 миллион данәгә якынлаша. Дөрес, хәзерге вакытта бу сан инде тагын да артты һәм аларның барысын да бер мәкалә кысаларында яктырту мөмкин түгел.

Эстониянең «Сирп я вазар» («Урак һәм чүкеч») әдәби газетасының 1986 елгы 11 нче июль санында Аен Каалеп (1926–2020) тарафыннан турыдан-туры татарчадан эстон теленә тәрҗемә ителгән «Шагыйрь» дигән шигыре басыла.

Милләттәшебез Гай Сабитов (1915–1993) тәрҗемәсендә Г. Тукай әсәрләре удмурт телендә «Нылпиослы кулбуръёс» исеме белән аерым китап итеп бастырыла (1963).

Яков Ухсай (1911–1986) тарафыннан чуаш теленә тәрҗемә ителгән «Тукай Г. Шурелĕ: Юмахсем» ике тапкыр нәшер ителде (1961, 1985). Ә 2011 елда чуаш халык шагыйре Валерий Тургай әдипнең «Халăхăм, сана юратрăм» дип аталган җыентыгын бастырылды. Анда Г. Тукайның 46 шигыре урын алган.

Педагог, лексикограф Гаяз Ишмөхәммәдев (1891–1971) 1969 елда Тукайның «Шүрәле» поэмасын Мәскәүдә гарәп телендә «Әл-гауләт = Шурали» дигән исем белән аерым китап итеп басытырып чыгарды.

Тукай шигырьләре 1961 елга кадәр украин телендә төрле җыентыкларда, журналларда дөнья күреп килде. Бөек әдибебезнең тууына 75 ел тулу уңаеннан шагыйрь һәм җәмәгать эшлеклесе Павло Тычинаның (1891–1967) тырышлыгы белән Киевта әдипнең «Вибране» дигән күләмле җыентыгы нәшер ителде. Соңыннан Александр Шокола тарафыннан шагыйрьнең әсәрләре «Поезії» исеме белән дөнья күрде (1986).

2006 елда әдипнең «Шүрәле» поэмасы Татарстан китап нәшриятында татар, башкорт, үзбәк, уйгыр, казакъ, төрек, фарсы, гарәп, тажик, рус, венгр, инглиз, немец, француз, кытай телләрендә бер китап булып нәшер ителде.

Шагыйрьнең татар, рус, башкорт, чуаш, удмурт, мари телләрендә 20 шигыре тупланмасы 2011 елда басылып чыга. Шул ук елда янә «Шүрәле», «Кәҗә белән Сарык», «Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш» әсәрләре татар, рус, төрек, инглиз телләрендә дөнья күрә.

Шагыйрьнең «Су анасы» әсәре 2009 елда фин телендә, матур рәсемнәр белән аерым китап булып чыга.

2012 елда Г. Тукай әсәрләре фарсы телендә дә «Ашенайи әз дийар-е ашена. Монтәхеб-е асар Абдуллаһ Тукай шаер-е милли-йе Татарестан» («Таныш төбәктән таныш тавыш. Татарстан халык шагыйре Габдулла Тукай әсәрләренең сайланма җыентыгы») исеме белән аерым җыентык булып дөнья күрә[1]. Күләм ягыннан ул 224 бит тәшкил итә. Хезмәт Иран Ислам Җөмһүриятенең Казандагы Баш консуллыгының мәдәният буенча Атташаты тарафыннан әзерләнә. Җыентыкта шагыйрьнең 108

[1] Бу хакта тулырак: Исламов Р. Тукай — фарсы телендә / Р. Исламов // Тулпар. — 2013. — № 5. — Б. 20–21.

шигыре һәм «Исемдә калганнар» («Ан че әз худ бе йад дарәм (бе нәсер)») дигән автобиографик әсәре урын алган, аларга рәсемнәр ясалган.

Әдипнең шигырьләре грузин, молдован, белорус, литва, латыш, авар, осетин, даргин, лак, иврит, балкар һ. б. телләрдә газета-журналларда, төрле җыентыкларда басылган. Ә. Кәримуллин язганча, совет хакимияте елларында Г. Тукай әсәрләре илебезнең 26 халкы телләрендә дөнья күргән, ә аерым китап булып 13 телдә нәшер ителгән.

Гомумән, Г. Тукай әсәрләрен башка телләргә тәрҗемә итү киләчәктә дә максатчан башкарыласы зарури эшләрнең берсе булып кала. Шуңа күрә бу мәсьәләгә җитди игътибар итү сорала.

XII

Г. Тукай әсәрләрен барлау-туплау, аларны текстологик яктан эшкәртеп бастыру өлкәсендә башкарылган эшләргә килгәндә исә, аның өч томлы «Әсәрләре»н (1929–1931), «Сайланма әсәрләре»н (1938), «Академик басма»сын (I т., 1943, II т., 1948), «Сайланма әсәрләр»ен (1946), дүрт томлы «Әсәрләр»ен (1955–1956), дүрт һәм биш томлы «Әсәрләр»ен (1975–1977, 1985–1986), «Сайланма әсәрләр»е (2003, 2010), ике томлы «Сайланма әсәрләр»е (2006), алты томлы «Әсәрләр»енең академик басмасын (2011–2016) күрсәтергә мөмкин.

Шагыйрьнең 1914 елда нәшер ителгән «Мәҗмугаи асар»е[1] кирилл хәрефләрендә, 1910 елда дөнья күргән «Күңелле сәхифәләр»[2] китабы гамәлдәге татар графикасында факсимилесе белән бастырылды.

Татар әдәбияты гыйлемендә беренче тәҗрибә буларак, ниһаять, Г. Тукайның «Энциклопедия»се (2016) дә басылып чыкты[3].

Г. Тукайның тормыш юлы һәм иҗат мирасын өйрәнү юнәлешендә хәзерге вакытка шактый казанышларыбыз бар. Аерым алганда, болар: Г. Халитнең «Халык шагыйре Тукай» (1939), «Габдулла Тукай и татарское литературное движение начала XX века» (1956), «Тукай үткән юл (Габдулла Тукайның тормышы һәм иҗаты турында очерк)» (1962), «Тукай и его современники (в борьбе за реализм и народность татарской литературы)» (1966), Я. Агишев һәм И. Пехтелевнең татар һәм рус телләрендә «Габдулла Тукай (Биографик очерк)» (1946), Я. Агишевнең «Габдулла Тукай — патриот» (1942), «Творчество Габдуллы Тукая: (Общественно-политические мотивы)» (1948, 1954), «Халык шагыйре Габдулла Тукай» (1956), «Народный поэт Г. Тукай» (1961), «Халык шагыйре Г. Тукай: (Тууына 75 ел тулуга карата» (1961), И. Пехтелевнең «Эстетические идеи в поэзии Г. Тукая» (1946), «Пушкин-Лермонтов-Тукай» (1949), «Литература и время: Статьи и очерки» (1964), «Тукай и русская литература» (1966), И. Нуруллинның «Тукай эстетикасы турында мәкаләләр» (1956), «Тукай иҗаты: (Беренче рус революциясе чоры)» (1964), «Тукай

[1] Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре / Төз., текст., иск., аңл. әзерл. Г. Төхвәтова; фәнни мөх. Э. Галимҗанова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2021. — 510 б.

[2] Тукай Г. Күңелле сәхифәләр: балалар өчен шигырьләр һәм чәчмә мәсәл / Төз. Г. Төхвәтова / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2022. — 39 б.

[3] Галимуллин Ф. Энциклопедияле Тукаебыз / Ф. Галимуллин // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.

турында хикәяләр» (1966), «Поэт из деревни Кырлай: Рассказы о Габдулле Тукае» (1967), «Напевы мятежного саза: Повесть о жизни и творчестве Г. Тукай» (1981, 1986), М. Галинең «Шагыйрь баскан эзләрдән» (1957), Р. Башкуровның «Тукай һәм рус әдәбияты. Шагыйрьнең тәрҗемәләре турында» (1958), Ә. Исхакның «Тукайның шигъри осталыгы» (1963), Й. Туишевның «Общественно-педагогическая деятельность Габдуллы Тукая» (1963), Р. Ганиеваның «Сатирическое творчество Г. Тукая» (1964), «Шагыйрьнең рухи дөньясы: («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә әзерләнгән материаллардан)» (2002), Р. Башкуров белән В. Воздвежинскийның татар һәм рус телләрендә «Һәрвакыт халык йөрәгендә: (Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат юлы)» (1966), З. Ишмөхәммәтовның «Тукай атеизмы» (1971), С. Хәкимнең «Габдулла Тукай: Шагыйрьгә 90 яшь тулу уңае белән» (1975), Н. Лаисовның «Лирика Тукая» (1976), «Габдулла Тукай (1886–1913) (Краткий очерк жизни и творчества. К 100-летию со дня рождения)» (1985), З. Рәсүлованың «Тукай эзләреннән» (1985), Ф. Әгъзамовның «Тукай — журналист» (1986), Р. Нәфыйговның «Тукай и его окружение» (1986), «Наш Тукай: Новые страницы из жизни поэта» (1998), С. Поварисовның «Мәктәптә Г. Тукай әсәрләре телен өйрәнү» (1992), «Сравнения в поэтике Г. Тукая: Учебно-методическое пособие» (2004), О. Кадыйровның «Стихотворения «Русский язык» И. С. Тургенева и «Туган тел» («Родной язык») Г. Тукая» (2004), Р. Исхакова-Вамбаның «Тукай и татарская музыка» (1997), З. Шәйхелисламовның «Аңлыем дип шагыйрь җанын... (Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай)» (2001), Н. Гафиятуллинаның «XX гасыр татар шигъриятендә Тукай» (2002), Х. Салихҗанның «А. Пушкин һәм Г. Тукай иҗатында Коръән аһәңнәре» (2002), Н. Хисамовның «Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар)» (2003), З. Рәмиевнең «Тукай һәм замандаш әдипләр («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар)» (2004), К. Габбасованың «Изображение природы в поэзии Габдуллы Тукая» (2010), М. Фридерихнең «Габдулла Тукай как объект идеологической борьбы» (2011), Р. Исламовның «Тукайны өйрәнүдә яңа чыганаклар: фәнни мәкаләләр» (2016) дигән хезмәтләре.

С. Сафуанов «Туҡай Башҡортостанда» (1966), Ә. Алиева һәм Ф. Ибраһимова «Тукай Г. Тормыш һәм иҗат елъязмасы» (2003), З. Мөхәммәтшин «Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай» (2006), Р. Акъегет «Тукай...: Дөнья халыклары Тукай турында» (2006) дигән хезмәтләр төзеп бастыра.

К. Галиуллин һәм Р. Кәримуллина тарафыннан ике китапта «Габдулла Тукай: Шигърият теле: Сүзлек-Габдулла Тукай: Язык поэзии: Словарь» (2009) төзелә.

Г. Тукай әсәрләренең тел үзенчәлекләрен, шагыйрьнең идея-эстетик һәм әдәби-тәнкыйди, педагогик карашлары, рус әдәбиятыннан тәрҗемәләре, аның иҗатында сатира, лирикасы һәм башка проблемалар турында Г. Әмиров (1968) докторлык, И. Нуруллин (1953), Й. Туишев (1954), Р. Башкуров (1958), Р. Ганиева (1964), Й. Вәлитова (1966), Н. Лаисов (1970), Л. Җамалетдинов (1993), З. Шәйхисламов (1999), Н. Гафиятуллина (2002), Д. Абдуллина (2005), К. Габбасова (2009) кандидатлык диссертацияләре яклана.

Шагыйрьнең юбилейлары уңаеннан гыйльми конференцияләр үткәрелә, укулар оештырыла. Аларның материаллары, мәсәлән, «Габдулла Тукай: Шагыйрьнең туу-

ына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары» (1948), «Межвузовская студенческая научная конференция, посвященная 75-летию со дня рождения Г. Тукая: кр. содер. докл.» (1961), «Габдулла Тукай» [Материалы науч. конф., посв. 80-летию со дня рожд.] (1968), «Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посв. 90-летию со дня рожд. поэта» (1979), «Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посв. 100-летию со дня рожд. Габдуллы Тукая» (1990), «Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышланган Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (25 апрель, 2011 ел)» (2011), «Тукаевские чтения = Тукай укулары» (Апрель, 1999 г.) (1999, 2000), «Творчество Тукая в контексте евразийской культуры» (2002) дигән аерым җыентыклар итеп бастырыла.

Әдипкә багышланган «Габдулла Тукай. Фотоальбом» (1966, төз. С. Исәнбаев), «Габдулла Тукай: Фотоальбом» (1986, төз.: З. Бәширов һәм М. Мәһдиев) дигән өч фотоальбом нәшер ителә.

Г. Тукайның әсәрләрен бастыруда булгалаган кайбер хаталар, төгәлсезлекләр дә киң җәмәгатьчелек игътибарыннан читтә калмый. Шагыйрь үзе дә «Шүрәле» имзасы белән 1907 елда ук «Тәнкыйть — кирәкле шәйдер»[1] дигән мәкалә язып чыга, югыйсә. Мәсәлән, басмаларда, матбугатта «Туган тел» шигыренең дүртенче куплеты еш кына төшереп калдырылды[2]. Кайвакыт аерым шигырьләрне Тукайныкы дип тәкъдим итү очраклары күзәтелә. Бу уңай белән әдәбият галиме Нил Юзиев (1931–1996) шулай язды: «XX гасыр башы татар шигърияте белән якыннан таныш булганнар гына аның Тукай әсәре түгеллеген, шул чорда яшәп иҗат иткән икенче бер шагыйрьнең әсәре икәнлеген белә»[3]. Журналист Ирек Бәдретдинов үзенең мәкаләсендә шигырь текстларын үзгәртеп бастыру күренешләрен конкрет мисаллар белән күрсәтә[4]. Г. Тукай әсәрләренең алты томлык академик басмасы чыгу уңае белән Татарстанның халык шагыйре Зиннур Мансуровның «Дәүләткә торырлык өтер: Тукайның күптомлыкларын чыгаруда кайчан камиллеккә ирешебез?»[5] дигән күләмле мәкаләсе белән танышуны укучыларның үзләренә калдырам.

XIII

Г. Тукайны өйрәнүдә бер мөһим моментка игътибар итәргә кирәк: «Революциягә кадәрге истәлекләр шагыйрьгә кагылышлы факт, вакыйга һәм мәгълүматларның нигезле һәм ышанычлы булулары белән аерылып торалар… Революциядән соңгы истәлекләргә килгәндә исә, шагыйрьнең олылыгын раслау, аны күтәрү һәм мактау җитәрлек. Әмма бу истәлекләрнең күбесендә Тукай бизәлгән, ул «грим сөртелгән» кыяфәттә күз алдына килеп баса»[6]. Шуңа күрә, 1944 елда Г. Тукай турында истә-

[1] Шүрәле. Тәнкыйть — кирәкле шәйдер / Шүрәле // Әл-ислах. — 1907. — 1 гыйнв.

[2] Кәримов М. Тукайны рәнҗетмик / М. Кәримов // Соц. Татарстан. — 1990. — 7 окт.

[3] Юзиев Н. Тукай шигырьләреме? / Н. Юзиев // Ватаным Татарстан. — 1994. — 15 июль.

[4] Бәдретдинов И. Бозмыйк Тукайны! / И. Бәдретдинов // Шәһри Казан. — 2013. — 15 гыйнв.

[5] Мансуров З. Дәүләткә торырлык өтер: Тукайның күптомлыкларын чыгаруда кайчан камиллеккә ирешербез? / З. Мансуров // Мәд. җомга. — 2011. — 18, 25 нояб.

[6] Нуруллин И. Хатирәләр турында берничә сүз / И. Нуруллин, Р. Якупов // Тукай турында хатирәләр... — Б. 4.

лекләр туплаганда, аларның кайберләрен, дөреслеккә туры килми дип, авторларына кире кайтару очраклары да булгалаган[1].

Шулай да, моңа кадәр шагыйрьне хаким идеология күрсәтмәсе һәм юнәлтмәсе буенча гына өйрәнү өстенлек итте. Мәсәлән, аңардан атеист[2], педагог[3], ахыр чиктә ниндидер ревоюцион-демократ[4] ясарга тырышылды. Шуңа күрә, алман галиме Михаэль Фридерих образлы язганча, «Шагыйрьнең тәрҗемәи хәле һәм иҗаты һәр-кем үз максатында файдалану өчен «ташын» кубарып алган таш чыгару карьерын хәтерләтә»[5].

Я. Агишев тарафыннан 1940 елның 11 мартында Р. Хәйруллиннан (?–?) сөйләтеп язып алынган истәлектә укыйбыз (вакыйга Уральскида бара): «1905 нче ел восстаниесе алдында Тукай бу восстаниенең буласын ничектер белә иде, әллә сизенә иде. Восстание көнне халык белән бергә Тукай белән без дә урамга чыктык һәм читтән генә карап йөрдек. Бервакыт казаклар демнострацияне тарата, ә халык кача башлады. Без дә Тукай белән качтык. Бик тыгыз килгәч, Функ дигән сәүдәгәрнең магазины баскычы астына качып, урам тынычланганчы шунда тордык. 1905 нче ел восстание бастырылгач та, без (мин һәм берничә приказчик) Тукайның бүлмәсенә йөреп тордык. Кичләрен утыра, сөйләшә идек. Восстание бастырылуга карамастан, Тукай тагын да революция булуына ышана иде. Ул: «Байлар бетәргә тиеш», — ди иде. Тукай бер көн безгә мондый тәкъдим ясады: «Без, — диде Тукай, — 50 шәр тиенләп булса да акча җыйныйк, шул акчага револьверлар алыйк, кирәк булыр»[6].

Яучы К. Әмиригә 1946 елның 19 февралендә Габдулла Гаделшин (?–?) исемле кеше шулай сөйли: «Болай сөйләшеп утырганда да әдәби мәсьәләләр белән бергә сәяси темаларга сөйләп йөри башлады һәм кайбер вакытны, шәкертләр иптәшләре белән бергә җыелудан файдаланып, сөйләшеп утыруны сабрания төсенә кертеп җи-

---

[1] Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының Язма мирас үзәге: 9 ф., 4 тасв., 30, 31 сак. берәм.

[2] [2] Ишмөхәммәтов З. А. Тукай атеизмы / З. А. Ишмөхәммәтов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — 72 б.

[3] Ибраһимов Ф. Габдулла Тукай педагог булганмы? / Ф. Ибраһимов // Совет мәктәбе. — 1965. — № 5. — Б. 57–58; Исламов Ф. Габдулла Тукай — педагог / Ф. Исламов // Яңа юл. — 1986. — 10 июль; Туишев Ю. А. Общественно-педагогическая деятельность Габдуллы Тукая / Ю. А. Туишев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1963. — 111 с.

[4] Кальтиев А. М. Революция мәктәбендә / А. М. Кальтиев // Соц. Татарстан. — 1961. — 21 апр.; Нафигов Р. И. Тукай и его окружение / Р. И. Нафигов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 208 с.; *Его же*. Наш Тукай: Новые страницы из жизни Поэта / Р. И. Нафигов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1998. — 168 с.

[5] Фридерих М. Габдулла Тукай как объект идеологической борьбы / М. Фридерих / Пер. с нем. И. А. Гилязова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2011. — С. 16.

[6] Рәхмәтулла Хәйрулла улы Хәйруллинның Габдулла Тукай турында истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 131.

бәрә иде дә, тәрәзәләргә юрганнар каплап, ривәлүтсиәнирләрнең көрәше, байларның эксплуататсиәсе турында сөйли иде»[1].

Г. Тукайның ниндидер фиркаләргә мөнәсәбәте мәсьәләсенә килгәндә исә, Уральскида ук иң якын дусты булган Г. Кариев ул хакта болай яза: «Тукаев шул кышны дүрт ай чамасы сул партияләргә ихлас куеп йөрде, вә шуның тәэсире илә язылган, сулрак рухта булган берничә шигыре «Тавыш»[2] газетасында басылды.

Камил Мотыйгыйның китап магазины[3] ябылгач, мин китапларын алып «Казан» нумирларында торып сатадыр идем. Табыш Габдулла әфәнде илә уртак иде. Әлбәттә, китап сатар өчен разрешение-фәләнем юк иде һәм аның кирәк икәнен дә белмидер идем. Бераз вакыт сату иткәч, разрешением булмаган өчен, палитсиә китапларымны алып китте. Үземне бер кич частьтә[4] кундырдылар. Шуннан соң Тукаев партия кешеләре берлә араны тәмам өзде, икебез дә тәүбә иттек»[5].

Г. Тукай 1912 елның язында Петербургка баргач, ул вакытта медицина институты студенты, киләчәктә сәяси һәм җәмәгать эшлеклесе, башкорт халкының милли азатлык хәрәкәте җитәкчеләреннән берсе булачак Ш. Манатовка үзенең социализмга карашларын шулай аңлата: «Шулай да сатсиализмны тормышка татбикъ[6] кылган ган тәкъдирдә дә инсан сәгадәттә[7] яшәр дип инана алмыйм. Безнең өчен иң тугры вә иң файдалы юл — милли булу, урта юл илә барудыр», — диде. Бу хакта арамызда бераз сүзләр булып үткәч, шагыйрь көлемсерәп: «Мин үзем сатсиалист түгелмен, шуның өчен дә ул мәсләктәге кешеләр хакында артык сүз сөйли алмыйм. Фәкать, һәркем үз мәсләген гүзәл аңлап, чыннан халыкка, ватанга хезмәт итсен», — диде»[8].

Г. Тукайның дингә карашы турында сүзне артык озынга сузмыйча, әүвәл замандашы Ш. Шәрәфнең истәлегенә игътибарны юнәлтик: «Син милли шагыйрь бит, дини хисләргә дә шул дәрәҗәдә әһәмият бирәсеңме?» — дип сорагач, Тукай: «Дөньяда динсез бер милләт тә юк, бөтен милләтләр динле булганда, без генә динсез булып кала алмамыз. Халкымызда миллиятьләре сакланган мөддәттә[9], диннәре дә сакланачагына ышанам. Миллиятьләрен яхшы саклый алуларында гына азрак

---

[1] Габдулла Тукай турында Габдулла Гаделшин иптәшнең истә калганнары // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 162–163.

[2] *«Тавыш»* — Мөхәммәдгариф Биккинин (?–?) һәм Хөсәен Әбүзәрев (?–1917) наширлегендә һәм мөхәррирлегендә Казанда 1907 елның 23 апреленнән 5 июненә кадәр нәшер ителгән атналык татарча газета. Социалист-революционерлар фиркасенең татар төркеме органы булган «Таң йолдызы» газетасының дәвамы.

[3] *Китап магазины* –ул китап кибете «Прогресс» дип аталган.

[4] *Часть* — полиция бүлеге.

[5] Кариев Г. Габдулла Тукайның Уральскидагы тормышы / Г. Кариев // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 105.

[6] *Татбикъ* — яраштыру, яраклаштыру.

[7] *Сәгадәт* — бәхет, рәхәтлек.

[8] Әхмәтҗанов Ш. Искә төшерү (Габдулла Тукаев Петербургта) / Ш. Әхмәтҗанов // Сибирия. 1913. — 26 май.

[9] *Мөддәттә* — вакытта.

шөбһәм бар. Мин һәрвакыт дин берлә миллиятънең һәр икәвесенә тигез әһәмият бирү тарафындамын», — диде»[1].

Киләчәктә сәясәтче, тарихчы, тюрколог булып танылачак Әхмәтзәки Вәлидигә (1890–1970) болай дигән: «Ишаннарны инде бик күп сүктек. Син ни әйтсәң дә әйтерсең, әмма мин соңгы вакытта яхшы ишаннарда халыкның рухы илә бер мөнәсәбәт күргәндәй булам»[2].

Гомеренең ахырында ул үзенең язган әсәрләренә дә тәнкыйди карый башлый. Бу хакта янә Ш. Шәрәф истәлегенә мөрәҗәгать итик. Ул шулай яза: «Тукай берлә озак утырышуымның иң соңгы, вафатыннан кырык көн кадәр мөкаддәм[3], «Мәгариф» көтепханәсе тарафыннан булган сорау буенча, үзенең бөтен язган шигырьләрен бер тәртипкә тезеп, бәгъзы йирләрен төзәтеп, «Мәҗмугаи асәр» бастырырга хәзерләнгән вакыты иде. Шул вакыт бәгъзы шигырьләрен бозып, төзәтеп: *«Яшьлек берлә әллә нәрсәләр язылган, кайсыбер шигырьләремне күрәсем дә килми, халыкның дини яки милли шогурларына[4] тукына торган нәрсәләрне бер дә яратмыйм, шунарга күрә «Исабәт»[5] чыгаручыга каршы да бер шигырь язып ташлаган идем», — диде»*[6].

Г. Тукай балалар өчен шигырьләр язган икән, анда укырга, белем алырга, эшкә өйрәнергә өндәүләр яңгырый икән, «Яңа кыйраәт», «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре» дигән китаплар төзеп бастырган икән — бу әле ул чын мәгънәсендә педагог булган, педагогик эшчәнлек белән шөгыльләнгән дигән сүз түгел. Әгәр без мондый аңлау белән гамәл кылсак, XX гасыр башындагы татар «педагогларының» санына-исәбенә чыгу мөмкин булмас иде.

Гомумән, югарыда әйтелгәннәр турында сүз барганда, профессор И. Нуруллинның моннан байтак еллар элек язылган, әмма актуальлекләрен хәзерге вакытта да югалтмаган кайбер хезмәтләренә игътибарны юнәлтү урынлы булыр иде[7].

Ниһаять, биредә тагын бер четерекле мәсьәлә хакында беркадәр аңлатма бирү сорала. 1917 елга кадәр һәм аннан соң да Г. Тукай турында дөнья күргән истәлекләрдә, мәкаләләрдә шагыйрьнең яшьли авырып вафат булуы хакында төрле фикерләр әйтелгән. Берәүләр аны комсыз наширләр талады дисә, икенчеләр исә аның ва-

---

[1] Шәрәф Ш. Габдулла Тукай хакында бәгъзы хатирәләрем (Вафатына биш ел тулу мөнәсәбәтилә искә төшерү) / Ш. Шәрәф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 291.

[2] Әхмәтзәки. Тукаев илә сохбәтләремнең хатирәсе // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 251.

[3] *Мөкаддәм* — элек.

[4] *Шогурларына* — аңнарына.

[5] *«Исабәт»* — («Хаклыкка ирешү»), Галиәсгар Гафуров-Чыгътайның (1867–1948) Казанда 1910 елда нәшер ителеп, татар җәмәгатьчелегендә зур шау-шу куптарган публицистик китабы.

[6] Шәрәф Ш. Габдулла Тукай хакында бәгъзы хатирәләрем (Вафатына биш ел тулу мөнәсәбәтилә искә төшерү)... — Б.

[7] Нуруллин И. Шагыйрьне өйрәнү юлында / И. Нуруллин // Казан утлары. — 1966. — № 3. — Б. 120–127; *Аныкы ук*. Ближе к истине!: Критические заметки на полях одной книги / И. Нуруллин // Сов. Татария. — 1986. — 16 нояб.

кытсыз әҗәлендә байларны гаепләде, хәтта халык адресына да «таш атты». Әлбәттә, аңа ярдәм итмәгәннәр түгел, иткәннәр. Бу турыда истәлекләрдә дә ачык әйтелгән. Мәсәлән, фабрикант Х. Акчуринның аны үзенә чакырып китереп кунак итүе күптән мәгълүм факт. Шагыйрьне Петербургка табибка күрсәтү максатыннан оештырылган сәфәрнең матди ягын сәүдәгәрләр Салих Гобәйдуллин (1867–1935), Мөхәммәтсадыйк Галикәев (1847–1919), Сөләйман Аитов (1862–1922), нашир Ә. Хәсәни, дин һәм җәмәгать эшлеклесе Г. Баруди күтәрешкәне мәгълүм[1]. Г. Тукайның якын дусларыннан берсе Х. Зәбири бу мәсьәләгә ачыклык кертү уңае белән матбугатта 1914 елда ук чыгыш ясый[2]. Ул Тукайның Казанда мохтаҗлыкта яшәвеннән зарланганны күреп Оренбургка «Вакыт» газетасы мөхәррире Фатыйх Кәримигә ярдәм итүне сорап 1908 елның 7 мартында хат яза. Шул ук елның 15 мартында «Ашау, эчү, фатир үземнән булып 40 сум жалуния бирелер» дигән уңай җавап та ала[3]. Җәй көннәрендә аның Оренбургка бару нияте булган. Мәсәлән, Г. Дәүләтшингә шул елның 9 июнендә язган хатында шундый юллар бар: «Ошбу көннәрдә Оренбургка хат яздым. Анда барсам, баргач та акчаңызны йибәрермен»[4]. 23 июньдә дә Ф. Әмирханга язган хатында да үзенең шул ниятен белдереп, киңәш сорый: «Оренбургка Фатих Кәримев чакырган иде. Анда барсам, бәлки, үземә мөгайян[5] эш эш булуы һәм серьёзный кешеләр тирәсе файдалы булыр иде, дим. Нишлим? Барыйм микән?»[6].

Әмма Тукай, Х. Зәбири язганча, «...Фатыйх Әмирхан һәм Вафа Бәхтияровлар берлә бергә бик хозур итеп дачада торачакларын төшенеп, шул кызыклардан айрыласы килмәвен сәбәп итеп Оренбургка бармаска була». Бу төп сәбәп булганмы, юкмы, анысы икенче мәсьәлә.

Журналист Габдерахман Фәхретдинов (1887–1937) язмасында да кызыклы факт теркәлгән. Алтын приискалары хуҗасы, эшкуар Шакир Рәмиев[7] Тукайны үз хисабына Кырымга җибәрергә карар кылып, Казандагы бер кешедән бу тәкъдимне Тукайга җиткерүне сораган[8]. Билгеле булганча, ул кеше шагыйрьнең якын дусларыннан берсе Габдулла Гыйсмәти була. 1912 елның апрель башларында «Свет» номерларында бу хакта ике арада булган сөйләшү турында ул шулай яза: «Кырымга бару-

---

[1] Гыйсмәти Г. Ике елдан соң бер хисап (Г. Тукаев хатирәсе) / Г. Гыйсмәти // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.

[2] Зәбири Х. Кечкенә бер тасхих (Тукаев хәятенә гаид) / Х. Зәбири // Вакыт. — 1914. — 19 апр.

[3] Таҗетдинов Н. Яңа табылган бер хат турында / Н. Таҗетдинов // Совет әдәбияты. — 1964. — № 1. — Б. 138–140.

[4] Габдрахман Дәүләтшингә // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 85.

[5] *Мөгайян* — билгеләнгән.

[6] Фатих Әмирханга // Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — Б. 87.

[7] *Шакир Рәмиев* — Мөхәммәдшакир Мөхәммәдсадыйк улы Рәмиев (1857–1914), сәүдәгәр, алтын приискалары хуҗаларыннан берсе, җәмәгать эшлеклесе, иганәче.

[8] Фәхретдинов Г. [Миңа мәгълүм] // Вакыт. — 1914. — 19 апр.

ның яраганлыгы исбат ителде. Моңа күндек». Әмма шагыйрь аңа шундый шарт куя: «Син барсаң гына ул якка барам, башка кеше белән китү ихтималым юк»[1].

Г. Гыйсмәтинең язуына күрә шагыйрьнең «иганә рәвешендә акча алуны яратмаганлыгы» да мәгълүм. Кыскасы, бу четерекле мәсьәлә хакында фикер йөрткәндә кайбер даһи иҗатчыларның яшәү рәвешен, холкын да исәпкә алырга кирәк.

«Шәһри Казан» газетасының 2001 елгы 13 июль санында тарих фәннәре кандидаты Марат Фәйзрахмановның «Тукай мәхәббәте» дигән мәкаләсе басылып чыга. Анда шулай язылган: «Габдулла Тукайның Зәйтүнәне өзелеп яратуы, ниһаять, кызның әти-әнисенә дә билгеле була. Зәйтүнәнең әнисе турыдан-туры бу турыда ишетү белән: «Баланы авылда калдырасыбыз юк. Әнә, Уфага Тукай Мәҗит Гафури янына килгән, ала диген, ярәштек диген, ал да кайт, атасы!» — дип эшне бик каты һәм кыска тоткан» (!). Беренчедән, Г. Тукайның Уфага 1912 елда килүе мәгълүм. Икенчедән, Зәйтүнәгә алты яшь вакытта, ягъни 1899 елда ук әтисе Хәйдәр абзый вафат була[2]. Мәкалә белән танышуны дәвам итәбез: «Уфада «Галия» мәдрәсәсен тәмамлаганнан соң Зәйтүнә Бишенде авылы мәдрәсәсенә мөгаллимә итеп билгеләнә. Әтисе аны Уфага Тукайга ярәшергә алып бара. Ләкин бу көннәрдә шагыйрьнең кабат авырып китүе Зәйтүнәнең әтисенә бу мәсьәләне хәл итәргә мөмкинлек бирми. Зәйтүнә кабат мәдрәсәгә, Бишенде авылына (аның кайсы төбәктә икәнлеге әйтелми — *Р. И.*) кайтып, мөгаллимә хезмәтен башкара тора. Габдулла, ни сәбәптәндер, терелгәч, Бишенде авылына Зәйтүнәне кияүгә чыгарга сорарга килми». Моны бары тик шагыйрьнең үз сүзләре белән шәрехләү урынлы булыр. Мондый хәлнең «булганы юктыр гомер...». Алга таба тагын да сәеррәк мәгълүмат китерелә: «Соңыннан билгеле булганча, Зәйтүнә кияүгә чыккач, ул онытылып Әминәне ярата башлый. Ул... Әминәнең онытып калдырган перчаткаларын үбә, редакциядә күңелләре йомшап, елап җибәргәндәй була. Ә үзе аның белән очрашудан качып йөри». Зәйтүнәнең улы, язучы А. Расих әнисе белән әтисенең өйләнешү вакыйгасы турында шулай яза: «Туй мәҗлесләре бик тантаналы рәвештә уза. Ул [мең тугыз йөз] ундүртенче елның жиденче февралендә була, унөченче февральдә әни кияү йортына күчеп китә»[3]. З. Мәүлүдованың истәлек дәфтәрендә моны ныгыта торган өстәмә дәлил теркәлгән: «1914 сәнә, июнь башлары, минем никахыма да 4 ай була инде»[4].

Башкортстан Республикасы Туймазы районының Югары Бишенде авылы кешесе, укытучы Әнвәр Низаметдинов «Казан утлары» журналының 1996 елгы 4 санында бастырган мәкаләсендә шулай яза: «Менә шушы авылда (Каран Бишенде) 1901 нче елда кирпечтән салынган мәдрәсә ачыла. Уфада «Галия» мәдрәсәсен тәмамлаганнан соң, авыл бае Зиннәтулла улы Мөхәммәтша, аның хуҗасы була. Үзе белән бергә укыган шәкертләрдән мөгаллимнәр чакырта, араларында Зөләйха (!) исемле мөгаллимә дә була»[5].

---

[1] Гыйсмәти Г. Ике елдан соң бер хисап (Г. Тукаев хатирәсе) / Г. Гыйсмәти // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.

[2] Расих А. Ишан оныгы... — Б. 82.

[3] Расих А. Ишан оныгы... — Б. 139.

[4] Расих А. Ишан оныгы... — Б. 141.

[5] Низаметдинов Ә. Габдулла Тукайның мәхәббәте / Ә. Низаметдинов // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 148.

Ләкин язгы бер көндә «Челтерәп кыңгырау тавышы ишетелә һәм ат җигелгән кошовка капка төбенә килеп туктый». Аннан кыска сакаллы бер кеше төшә. Ул «Зөләйханы Уфага алып киткән икән. Аны Габдулла Тукайга ярәшкән булганнар, ди. ...Шулай итеп, Мөхәммәтша мулла дүртенче абыстайдан колак какты, күзе бик тә кызган иде. Ә чынында менә ничек булган: Зөләйханың әнисе бу турыда ишетү белән: «Баланы авылда калдырасыбыз юк. Әнә, Тукай Гафури янына килгән, ала диген, ярәштек диген, ал да кайт атасы! — дип, эшне бик каты һәм кыска тоткан»[1].

Мәкаләдә Г. Тукайның тагын бер «мәхәббәте» бәян ителә: «Ул... Әминәнең онытып калдырган перчаткаларын үбә, редакциядә күңелләре йомшап, җылап җибәрердәй була. Ә үзе аның белән очаршудан качып йөри... Әминә авыл укытучысы булып Казаннан китә. Габдулла Тукай нык кайгыра, уйлана, ни эшләргә белми... үз-үзенә кул салмакчы була»[2].

Журналист Замир Низаметдинов (1948–2017) «Шәһри Казан» газетасының 2006 елгы 14 апрель санында дөнья күргән «Тукай — мәңгелек һәм үлемсез» исемле мәкаләсендә вакыйга Югары Бишенде авылына күчерелә. Автор бу мәгълүматны Югары Бишенде авылы кешесе Әнвәр Низаметдиновтан ишетүен белдерә[3].

2012 елда «Кайда да йөрәктә: Татарстаннан читтә яшәүче татар әдипләренең иҗаты» дигән җыентык басылып чыкты. Язучы Мирсәй Гарифның андагы «Башкортстанда Тукай эзләре» дигән язмада сүз шагыйрьнең хәзерге Башкортстан Республикасының Чакмагыш районындагы Аблай авылына, Бәләбәй якларына сәфәрләре турында бара. Хосусан, анда шундый мәгълүмат белән танышабыз: «Габдулла Казанга кайткач, иптәшләреннән сорашып, Зәйтүнәнең инде ярты елдан артык Бишенде мәдрәсәсендә мөгаллимә булып эшләвен белә. Их дөнья, аның сөйгәне шагыйрьдән һаман ераклаша. Ул инде эш эзләп Бәләбәй өязенә дә барып җиткән. Тукай, географик карта алып, Бәләбәй шәһәренең Аксаково станциясеннән унөч кенә чакрымда урнашканлыгын белә. Ә өяздән Бишендегә тагын туксан чакрым барасы юл икән әле»[4]. Без тарихчы мәкаләсендә «Зәйтүнә Бишенде авылы мәдрәсәсенә мөгаллимә итеп билгеләнә» дип укыган идек бит, ә биредә ул Бәләбәй өязе буйлап үзе эш эзләп йөргәнлеге (!?) ачыклана. Автор тагын озак еллар мәктәп директоры, аннары авыл советы рәисе булып эшләгән Сылу Якупова-Булатованың әнисеннән ишеткәннәрне дә китерә: «Сылу апаның сөйләвенчә, аның әнисен Зәйтүнә мөгаллимә укыткан. Кызлар җыеп, ул дин дәресләре генә бирмәгән, ә гомуми яшәеш фәлсәфәсен дә сеңдерергә тырышкан. Табигать кочагын алып чыгып, күп кенә мәгълүматлар биргән, файдалы үләннәр эзләгәннәр, чишмәләрне төзекләндергәннәр. Әлбәттә, кыз балалар апаларыннан кул эшләренә дә өйрәнгәннәр, мөгаллимәнең матур итеп үзе теккән күлмәкләренә хәйран калып, сокланып йөргәннәр»[5].

---

[1] Низаметдинов Ә. Күрс. хезм. — Б. 148.

[2] Низаметдинов Ә. Күрс. хезм. — Б. 149.

[3] Низаметдинов З. Тукай — мәңгелек һәм үлемсез / З. Низаметдинов // Шәһри Казан. — 2006. — 14 апр.

[4] Гариф М. Башкортстанда Тукай эзләре / М. Гариф // Кайда да йөрәктә: Татарстаннан читтә яшәүче татар әдипләренең иҗаты / төз.: И. М. Ибраһимов, Р. Г. Ханнанов; кереш сүз авт. Р. З. Закиров. — Казан, 2012. — Б. 30–31.

[5] Гариф М. Күрс. хзем. — Б. 36.

Моны ул «Мәңгелек мәхәббәт (Тукай белән Зәйтүнә хикәяте)» дигән китабында да кабатлый. Ләкин анда кайбер «кәттәрәк» өстәмәләр дә күзәтелә. Мәсәлән, мәдрәсә хуҗасы, мул тормышта яшәүче Мөхәммәтша мулла «Мал-туар күп тота. Атлар, сыерлар, дуңгызлар — берничә абзар кош-корт та бар»[1].

Чыганаклардан күренгәнчә, З. Мәүлүдова ул якларда бөтенләй булмаган.

М. Гариф Аблай авылында Нәфига Габдуллинадан Г. Тукайның шушы авылга килүе турында сөйләгәнен ишеткән һәм «документаль рәвештә хат белән җибәрүен»[2] үтенгән. Хаттагы «Безнең Аблай авылынада 1913 елда Габдулла Тукай булган»[3] дигән җөмләне укыгач та, бу хакта алга таба сүз алып баруның кирәге юклыгы аңлашыла.

Матбугатта басылган мәкаләләрдән күренгәнчә, Г. Тукай Аблай авылында бер тапкыр гына булганга охшамаган. Флюра Әхмәдуллина исемле автор шулай яза: «Башкортстандагы Аблай авылына кымыз белән дәвалану ниятеннән Габдулла Тукай килә, урта хәлле крестьян Әгъләм абзыйлар гаиләсендә яши. Кымыз бияләре исә авылыбыздан биш чакрым ераклыктагы «Якты күл»дә була. Авыл старостасы безнең әтигә Габдулла Тукайны иртә-кич көн саен ат белән шунда алып барырга куша. Шулай итеп, алар ике атна чамасы аралаша, тарантаста җилдерәләр... Тукай авылыбыздан киткәндә, әтигә рәхмәт йөзеннән, китапларын да бүләк иткән»[4]. Бу мәкаләдә, кызганыч ки, «вакыйга булган ел» күрсәтелмәгән.

Моңа кадәр миңа билгесез булган бу мәгълүматны дикъкать белән укып чыккач, шундый сораулар барлыкка килде: ә бу хакта берәр язма истәлектә хәбәр бармы, Г. Тукайның ул вакыттагы физик халәте аңа Уфадан ерак араларга ат арбасында яки чанасында шул дәвернең юлларында йөрергә мөмкинлек биргәнме һәм башкалар, һәм башкалар...

Г. Тукайның Уфага сәфәре турында тулы һәм иң ышанычлы язма истәлекләрнең берсе «Сабах» көтепханәсе бүлеге мөдире Х. Зәбиринеке. Әмма анда шагыйрьнең шәһәрдән авылларга чыгып йөрүе хакында бернинди дә мәгълүмат китерелми. Андый хәл булса, мотлакан теркәп калдырыр иде. Чөнки ул, язмасыннан аңлашылганча, Г. Тукай өчен үзендә зур җаваплылык тойгысы кичергән. Бу турыда ул болай яза: «Мәҗит Гафури һәр көнне килә. Ике шагыйрь рәхәтләнеп көн үткәрәләр. Бу турыда Мәҗитнең истәлекләре булганлыктан, артык язуны кирәксенмим, тик шуны гына әйтеп узам: мин аларның тыныч кына, тәмләп кенә шунда утыруларын тели идем. Шәһәргә чыгып уралып йөрсәләр кирле-кирәкмәгән кешеләргә очрап, Тукайның кәефен җибәрә торган берәр вакыйга булмас дип куркына идем»[5].

Г. Тукайны поездга утыртып Петербургка озатканда да ул җитди хәстәрлек күрә: «...Мин вокзалга озатышып Мәскәүгә тугры бара торган поездга билет алып бир-

[1] Гариф М. Мәңгелек мәхәббәт (Тукай белән Зәйтүнә хикәяте) / М. Гариф. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б.71.

[2] Гариф М. Күрс. хезм. — Б. 38.

[3] Гариф М. Күрс. хезм. — Б. 38.

[4] Әхмәдуллина Ф. Кунак Тукай / Ф. Әхмәдуллина // Ватаным Татарстан. — 2022. — 9 апр.

[5] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр... Б. 370.

дем. Эстәрлетамак сәүдәгәрләреннән бер кеше Мәскәүгә кадәрле карап барырга һәм анда Николайски вокзалда озатып йибәрергә дә өстенә алды»[1].

Уфада Кәримев-Хөсәневләрнең «Шәрекъ» китапханәсендә эшләгән Г. Вәлиев (?–?) исемле кеше Петербургта йөреп кайткан Г. Тукайның халәтен болай тасвирлый: «Мин аны «Сабах» китапханәсенең шул арткы бүлмәсендә күрәм һәм күрешү белән эсселе-суыклы булып киттем. Чөнки Тукай мин күргән, 1907–[1]908 нче елларда Казанда күргән, сөйләшкән, көлешкән ачык йөзле, шат күңелле Тукай түгел. Ул бөтенләй үзгәргән, бик ябык, хәлсез, рухсыз, өмидсезлеге йөзенә чыккан. Бик еш йөткерә, күзләрен бер йиргә терәп озак карап тора, бик әз сөйли. Шуның өчен күрешеп, хәл-әхвәл сорашу белән сүз бетте. Аның Троискигә китеп барышы икәнлеге миңа билгеле иде.

Тукайны бу хәлдә күрү миңа бик авыр тоелды, аның соңгы вакытларда «Теләү бетте», «Исемдә» вә «Васыятем» шикелле өмидсезлек җырлары җырлый башлавының нәрсәдән икәнлеге аңлашына иде»[2]. Х. Зәбири дә үзенең истәлегендә шулайрак яза: «Ниһаять, Габдулла әфәнде Петербургтан 2–3 һәфтә[3] соңра әйләнеп тә кайтты. ...Гаять дәрәҗәдә ватылып... сәламәтлеген тагын югалта төшеп кайтты»[4].

Чөнки Петербург университеты табибы А. Р. Поль ачыклаганча, Г. Тукайда туберкулезның инде соңгы дәвере булып, үпкәсенең бер ягы череп бетеп, икенче ягының да яртысы гына кала. Тын ала торган әгъзаларының дүрттән бере белән генә тын алып тора.

Г. Тукай Петербургтан Уфага кайткач, канын анализга тапшыру да проблемага әверелгән була. Моны без аның К. Бәкергә юллаган хатындагы менә шул юллардан укып беләбез: «...Уфа докторына кан тәхлилле тугрысында бардым. Ул әүвәл тазарырга, сәламәтләнергә кирәклеген вә бер кадәр беткән тәнне тәхлилгә вә анда микроб булган тәкъдирдә дә аңар агулы дару җибәрү мөмкин түгеллеген сөйләде. Җүтәлдән бер-ике төрле дару бирде. Кымыз эчәргә куштылар»[5].

Г. Тукайның сәламәтлеге 1912 елда ул әле Казанда вакытында ук начарланган була. Журналист Гариф Латыйф (1886–1962) шагыйрьне кайгыртып табибка алып баруы турында болай яза: «Бер вакыт мин аны врач Зарницын квартирасына алып бардым. Ул туберкулез авыруларын дәвалый торган оста врач иде. Бер вакыт врач Зарницын «Шәрекъ клубы»нда туберкулез авыруы һәм аңа каршы көрәш турында лекция укыган иде.

Зарницын Г. Тукайның күкрәген тыңлап карады, кайбер дарулар алырга рецепт язып бирде. Май, сөт һәм башка туклыклы азыклар ашарга, күбрәк яхшы, саф һавада йөрергә киңәш бирде»[6].

---

[1] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр... Б. 371.

[2] Вәлиев Г. Габдулла Тукай хакында хәтердә калганнар... — Б. 529–530.

[3] *Һәфтә* — атна (җиде көн).

[4] Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр... Б. 371.

[5] Бәкер К. Күрс. хезм. — Б. 55–56.

[6] Латыйф Г. Татар халык шагыйре Габдулла Тукай турында истәлек / Г. Латыйф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 451.

Г. Тукай белән Уфада турыдан-туры аралашкан икенче шәхес М. Гафури да үзара очрашулары турында шактый тәфсилле истәлек калдырган. Ул да шагыйрьнең пайтәхеттән бик йончып кайтуын һәм аның шәһәрдән башка беркая да бармавы турында болай яза: «Тукайның Уфада үткәргән ун-унбиш көн гомере «Сабах» көтепханәсенең артындагы бүлмәдә үтте»[1].

Шагыйрьнең сәфәрләре турында язма чыганаклардан тагын берсе — үзенең «Мәкаләи махсуса» дигән язмасы. Анда да аның Аблай авылы, Бәләбәй тарафларында йөргәнлеге хакында бернинди дә мәгълүмат китерелми.

Моннан байтак элек миңа Г. Тукайның хәзерге Башкортстан Республикасының Борай авылында кунакта булганлыгы турында да ишетергә туры килгән иде. Бу хосуста шунысын да онытмыйк: Уфа белән ике ара ике йөз чакырым тирәсе. Имеш, ул анда мунча кергәндә чабынган вакытында (!) миллек (себерке) түшәмдәге ярыкка кысылып калган. Шагыйрь кайда да, хәтта, ләүкәдә дә шагыйрь инде. Тиз генә «Җен тотты» дигән шигырьне иҗат итеп тә куйган. Дөрес, андый шигырьнең булу-булмавы әлегә татар әдәбияты гыйлемендә мәгълүм түгел.

Матбугатта Г. Тукайның хәзерге Татарстан Республикасы Яшел Үзән районындагы Мулла Иле авылында 1910 елда Гыйззәтулла Галиәкбәров (1885–1911) исемле муллада кунакта булганлыгы турында мәкалә басылды[2].

Шагыйрьнең хәзерге Арча районындагы Күпербаш авылына еш кына кайтып йөргәнлеген, Әминәгә (!) мәхәббәтен «раслаучы» язмалар да дөнья күрде[3].

Рәйсә Биккулова-Яркәева исемле автор әтисе Миргасыймның Г. Тукайны җирләүдә катнашуы турында язып чыкты[4]. Әмма мәкаләдәге шундый юллар уйланырга га мәҗбүр итә: «Җирләү һәм дини йолалары тәмамлангач та, бер кеше дә урыннан кузгалмады. Алар елый-сыктый моңланып, җыр башладылар». Хәтта, җырның бер куплеты да китерелә. Башка халыкларда ничектер, әмма мөселаман каберстанында җырлау кебек гореф-гадәтнең юклыгы тәгаен мәгълүм.

Билгеле ки, Г. Тукайның сәламәтлеге Уральскидан Казанга кайтканда ук инде яхшыдан булмый. 1907 елның сентябрь ае ахырында аны беренче булып каршылаган кеше, «Йолдыз» газетасында редакция-кантур мөдире, хисапчы, Галим (Галимҗан) Әмирхан (?–?) бу хакта болай яза: «Мәрхүм Тукай Казанга килгән көннәрдә төсенә карап, туп-тугры Тукай арыган, Тукайга яхшы тәрбия кирәк, яхшы ашау кирәк, яхшы һава кирәклеге күренеп тора иде. Чөнки Тукайның кечкенәдә ятим булып үсүе, мәдрәсә, типография, ачлы-туклы тормышлар Тукайны шул хәлгә китерергә тиешле булгандыр. Бәлкем әллә ул Казанга килгәндә үк үзен яшьлек дәверен-

[1] Гафури М. Күрс. хезм.

[2] Сәйфетдинов Р. Тукай — Мулла Илендә / Р. Сәйфетдинов // Ватаным Татарстан. — 2015. — 15 авг.

[3] Мир-Хайдаров Р. Последняя любовь поэта: неизвестные факты из жизни Габдуллы Тукая 1911–1912 годов / Р. Мир-Хайдаров // Респ. Татарстан. — 2018. — 20 сент.; Мир-Хәйдәров Р. Шагыйрьнең соңгы мәхәббәте (1911–1912 елларда Габдулла Тукай тормышына кагылышлы укучыларга мәгълүм булмаган вакыйгалар) / Р. Мир-Хәйдәров // Казан утлары. — 2019. — № 4. — Б. 169–173; // Тулпар. — 2019. — № 2. — Б. 44–55.

[4] Биккулова-Яркәева Р. Әткәм Тукайны җирләүдә катнашкан / Р. Биккулова-Яркәева // Кызыл таң. — 2000. — 1 март.

дәге авыр-начар тормышлары аңа яшерен хәлдә туберкулез оялап өлгергән булгандыр.

Шул хәлдә бер ялгыз, гаилә тормышы рәхәтен күрмәгән, ата-ана тәрбиясен бөтенләй белмәгән, вакытында җылы-кайнар ашы, чәе, тәмле чәй ашлары күрмичә фәкать кагылган, шунда фәкать хәрчәүник-ысталавай ашлары белә тукланып тору, аны да вакытында ашамау, эчмәү аның бар сәламәтлегенә зарар итте»[1].

Биредә китап һәм мәкалә авторларына хосусан нинди дә булса кискен дәгъва белдерү максат итеп куелмады. Алар шагыйрьнең тәрҗемәи хәле һәм иҗат эшчәнлеге белән кызыксына, эзләнә. Бу юнәлештә алып барган изге гамәлләре бары тик һәрьяклап ихтирамга һәм игътибарга лаек. Минем бурыч исә бары тик язма чыганакларга (истәлекләргә) нигезләнеп, куелган мәсьәләгә берникадәр ачыклык кертергә омтылыш ясау иде. Ә тиешле нәтиҗә чыгару һәркемнең үз эше.

Моны язучы һәм сәясәт эшлеклесе Г. Исхакый тагы да элгәрерәк алдан күреп, болай язган: «Тукайның зурлыгы алдында бөтен кечкенәләр, бөтен ваклар мыж киләчәкләр. Бөтен хәшәрәтләр аның төрле тарафында, төрле төстә җыелып: «Без Тукай берлән икәү...» дигән хиссиятне калдырыр өчен әллә никадәр маташачаклар. Берсе: «Шәкертем Тукайга әйттем», — дип йөриячәк. Берсе: «Без Тукай дуст берлән кочаклашып, табигатьне карап ләззәтләнә идек; Берсе: «Мин Тукай килгәч: «Син бит, Габдулла, миннән азрак сабак укымадың, менә минем фәлән мәкаләмне укы әле, фәлән китабымны моталәга[2] ит әле», − дип әйттем», − дип мактаначактыр. Бу табигый бер эштер. Авыл Сабан туенда батыр калган егетнең кодасы, кодачасы күбәйгән кебек, тормыш тартышында да шундый ихтирамны алган кешенең дусты, хәлфәсе, туганы, җан дусты күбәячәге дә билгеледер. Тукай да шулай булачактыр.

Аның хакында дөрест, ялган әллә никадәр сүз сөйләнеләчәк. Әллә никадәр юллар язылачактыр. Ләкин шул сүзләр, шул язулар арасында көнче кешеләргә азык булырлык бик күп материал табылса да, шуларның начар тәэсире мәктәбемезгә керергә тиеш түгелдер вә сыйныф балаларымызның күңелендәге матур, пакь шагыйрь Тукай дигән идеалыны пычратмаска, керләтмәскә тиештер»[3].

Г. Тукайның замандашы Камал Фәхретдиновның (?–?) шагыйрьгә багышланган мәкаләсендәге кайбер киңәшләренә игътибарны юнәлтү артык булмас дип уйлыйм: «Минем әйтергә теләгән сүзем дә әнә шул кешеләрдән ишетеп язучылар хакында. Чөнки соңгы вакытта матбугат сәхифәләрендә «язып алдым», «кешеләрдән ишеттем» кебек сүзләр еш кына күренә башлады. Хәтта: «Бу Тукай җырлаган җырлар» кебек риваятьләргә бик саклык белән карарга кирәктер... Әнә шул «язып алучыларга» һәм «фәлән кешедән ишеттем»нәргә бик саклык белән һәм җитди күзлектән карап эш итәргә кирәк»[4].

---

[1] Әмирхан Г. (Галим). Татар халкының сөекле. Бөек шагыйре Габдулла Тукайның Казанга килгән көннәре / Г. (Галим) Әмирхан // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 419.

[2] *Моталәга* — берәр мәсьәләне төрле яктан тикшереп хөкем чыгару.

[3] Гаяз. Мәрхүм Тукай / Гаяз // Ил. — 1915. — 24 март.

[4] Фәхретдинов К. Энҗене чүпкә буямаска кирәк / К. Фәхретдинов // Кызыл таң. — 1966. — 26 окт.

Рәсем сәнгатендә дә Г. Тукайны тасвирлауда төгәлсезлекләр юк түгел. Мәсәлән, театр рәссамы, Татарстан Республикасының халык рәссамы Госман Абдулов (1922–2010) «Нәни Тукай Печән базарында» (1997) картинасын кыш көне итеп сурәтләгән. Чыганакларда язылганча, вакыйга җәй айларында була. Бу хакта Фәрхәт Зыятов шулай яза: «Бу картинаны ясарга алынганчы, Тукай турында язылган әсәрләрне, истәлекләрне укып кына чыгасы ит югыйсә. Шулай булса, җәй көне чана җикмәүләрен, тун кимәүләрен генә белер иде!»[1]. Шунысын да искәртеп үтү урынлы булыр: булачак шагыйрь ул вакытта Тукай буларак түгел, ә Габдулла исеме белән билгеле. Бу мәсьәлә үзе бер зур тема, шуңа күрә биредә аңа киң һәм тирән итеп тукталу мәгъкуль күрелмәде.

Әдәби әсәрләрдә Г. Тукай турында урын алган аерым төгәлсезлекләргә яки җитешсезлекләргә бары тик драматург Туфан Миңнуллин (1935–2012) гына тәнкыйди карады булса кирәк. «Без китәбез, сез каласыз» исемле пьесасының беренче вариантына карата шулай язып чыкты: «Акчуриннар белән саубуллашканда аны кырысрак итеп сурәтләдем. Өстәвенә, үзенә шагыйрьне кунакка чакырган Хәсән Акчурин шәхесен сурәтләүдә дә хилафлык киткән. Ярый әле исән чагымда ялгышымны төзәтеп өлгердем. «Без китәбез, сез каласыз»ның финалын төзәтеп яздым. Үземнең китапханәмдә саклана торган унтомлыкта пьесаның үзгәртелгән варианты саклана»[2].

XIV

Г. Тукайның библиографиясен төзергә беренче омтылыш XX гасырның кырыгынчы елларында ясала. Аерым алганда, әдипнең тормышы һәм иҗат эшчәнлеге турында кечкенә белешмә 1941 елда дөнья күрә[3]. Аннан соң берникадәр күләмлерәк андый хезмәт Зәйнәп Хәбибуллина (?–?) тарафыннан башкарыла[4]. Шагыйрьнең беренче библиографиясен фәнни нигездә Мәсгудә Бурнашева (1907–1973) төзи. Г. Тукай әсәрләренең һәм аның турындагы әдәбиятның кыскача библиографиясе (1907–1956 еллар)» дип аталган әлеге хезмәт әдипнең Хәй Хисмәтуллин (1895–1977) һәм Я. Агишев тарафыннан әзерләнеп, 1955–1956 елларда нәшер ителгән дүрт томлы «Әсәрләр»енең дүртенче томына кушымта сыйфатында урнаштырыла[5]. Аның төзелеше шулай: «Г. Тукайның аерым китап булып басылган әсәрләре (Татар телендә)», «Г. Тукайның совет чорында басылган китаплары (Татар телендә)»; «Г. Тукай әсәрләре СССР халыклары телендә»: «Рус телендә аерым китап булып чыккан әсәрләре», «Г. Тукайның рус телендә вакытлы матбугатта чыккан әсәрләре», «Г. Тукай әсәрләре басылган русча җыентыклар», «Башкорт телендә», «Казах телендә», «Кыргыз телендә», «Үзбәк телендә», «Уйгур телендә», «Чуваш телендә»; «Г. Тукай

[1] Зыятов Ф. Тукай Өчиледә / Ф. Зыятов // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 121.

[2] Миңнуллин Т. Ялгыш төзәтелергә тиеш / Т. Миңнуллин // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 135.

[3] Габдулла Тукай (1886–1913) (Библиографик белешмә). — Казан, 1941. — 4 б.

[4] Татар халык шагыйре Габдулла Тукай (1886–1913): Әдәбият исемлеге / Төз. З. Ш. Хәбибуллина. — Казан, 1953. — 19 б.

[5] Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — 4 т.: Мәкаләләр, очерклар һәм фельетоннар (1909–1913 еллар). — Б. 256–276.

турында тәнкыйть әдәбияты»: а) «Аерым китап булып чыккан әсәрләр (татар телендә)», б) «Вакытлы матбугатта чыккан тәнкыйть әдәбияты (татар телендә)»; «Тукай турында рус телендә чыккан тәнкыйть әдәбияты»: а) «Революциягә кадәр», б) «Революциядән соң»; «Тукай турында башка илләрдә чыккан әдәбият»; «Г. Тукай турында истәлекләр», «Габдулла Тукай матур әдәбиятта»: а) «Татар телендә», б) «Рус телендә».

Ләкин, шунысын да әйтергә кирәк, башка төрки телдәге чыганаклар, нишләптер, татарчага тәрҗемә итеп бирелгән.

Әмма бу библиография, төзүче үзе язганча, тулылыкка дәгъва белдерми. Аерым алганда, ул болай ди: «Бу библиографиягә без Тукай турында булган әдәбиятның барысын да кертүне бурыч итеп куймадык. Шагыйрьнең бай иҗаты белән тирәнрәк кызыксынучы укучыларга. Аның иҗаты өстендә эшләүчеләргә ярдәм итү теләге белән, бүген дә әһәмиятен югалтмаган чыганакларны гына керттек. Тукай әсәрләренең һәм аның турындагы әдәбиятның тулы библиографиясе якын киләчәктә чыгарылыр дип уйлыйбыз»[1].

1974 елда Казан дәүләт университеты нәшриятында «Габдулла Тукай. Библиографик күрсәткеч. 1956–1970» исемле китап дөнья күрә[2]. Ләлә Хәйдәрова, Наилә Әхмәтҗанова төзегән бу хезмәттә материаллар шундый бүлекләргә урнаштырылган: «Г. Тукай әсәрләре. Сайланма әсәрләр»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Җыентыклар һәм аерым басылып чыккан әсәрләр»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә, чит ил халыклары телендә; «Г. Тукайның җыентыкларда, альманахларда һәм журналларда басылган әсәрләре»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукайның газеталарда басылган әсәрләре»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукайның хатлары»: татар телендә, рус телендә; «Г. Тукайның тәрҗемәләре»; «Г. Тукай турында әдәбият. Гомуми бүлек»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә, чит ил телендә; «В. И. Ленин Г. Тукай турында»: татар телендә, рус телендә; «Биографик материаллар»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Истәлекләр»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Тукайның иҗтимагый-сәяси һәм фәлсәфи карашлары»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукай иҗаты турында әдәбият. Гомуми бүлек»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Тукайның осталыгы»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукай һәм халык иҗаты»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукай иҗатында сатира»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукай һәм әдәби тел»: татар телендә, рус телендә; «Г. Тукай иҗатында тәрбия мәсьәләләре»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Тукай иҗатын мәктәптә өйрәнү»: татар телендә, рус телендә; «Г. Тукай һәм башка халыклар әдәбияты. Г. Тукай заман шагыйрьләренең остазы»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Тукай — тәрҗемәче»: татар

[1] Бурнашева М. Тукай әсәрләренең һәм аның турындагы әдәбиятның кыскача библиографиясе (1907–1956 еллар) / М. Бурнашева // Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда... — 4 т.: Мәкаләләр, очерклар һәм фельетоннар (1909–1913 еллар). — Б. 257.

[2] Габдулла Тукай. Библиографик күрсәткеч. 1956–1970 / Төз.: Л. Хәйдәрова, Н. Әхмәтҗанова. — Казан ун-ты нәшр., 1974. — 116 б.

телендә, рус телендә; «Г. Тукай әсәрләренең СССР һәм чит ил халыклары телләренә тәрҗемәләре турында»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукай матур әдәбиятта. Китаплар»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Җыентыклар, альманахлар һәм журналларда басылган әсәрләр»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Газеталарда басылган әсәрләр»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Тукай сәнгатьтә»: Музыкада: татар телендә, рус телендә; Балетта: татар телендә, рус телендә; Театрда: татар телендә, рус телендә; Кинода: татар телендә; Скульптурада: татар телендә; Сынлы сәнгатьтә: татар телендә; График хезмәтләрдә: татар телендә, рус телендә; «Г. Тукай фоторәсемнәрдә»: татар телендә; «Тукай исемен мәңгеләштерү. Г. Тукай исемендәге республика бүләкләре»: татар телендә, рус телендә; «Г. Тукайның туган көне уңае белән үткәрелгән чаралар»: татар телендә, рус телендә, СССР халыклары телендә; «Г. Тукайга һәйкәлләр»: татар телендә, рус телендә; «Музейлар»: татар телендә, рус телендә; «Шагыйрь туган якларда»: татар телендә, рус телендә; «Тукайга багышланган библиографик күрсәткечләр»: татар телендә, рус телендә.

Әтрафлы һәм җентекле төзелгән бу библиографик күрсәткечтә, кызганыч ки, «СССР халыклары телендә» дигән бүлекчәдә материаллар барысы да рус теленә тәрҗемә итеп бирелгән.

Бу хезмәттә, Г. Тукай турындагы әдәбиятны мөмкин кадәр тулырак тупларга тырышылса да, төзүчеләр белдергәнчә, район газеталарындагы материаллар кертелмәгән, СССР һәм чит ил халыклары телләрендәге текстларның барысы да булмаганлыктан de visu тулысынча каралмаган.

Аннан соң Г. Тукайның әсәрләре тагын күп мәртәбә дөнья күрә, фәнни-мәдәни чаралар үткәрелде, шагыйрь иҗаты турында диссертацияләр яклана, хезмәтләр нәшер ителә, мәкаләләр басыла. Шуларны истә тотып, безнең тарафтан әдипнең яңа библиографик күрсәткече төзелеп, 2016 елда нәшер ителде[1]. Ул Г. Тукайның «Әсәрләре» һәм «Тормышы һәм иҗаты турында» дигән ике кисәктән гыйбарәт булып, икенчесе «Китаплар, монографияләр, гыйльми җыентыклар», «Диссертацияләр» һәм «Мәкаләләр» дигән өч бүлекчәгә бүленде һәм нинди телләрдә басылуларына карап аерымланды.

Шагыйрьнең әсәрләренә, аның тормышы һәм иҗатына багышланган фәнни хезмәтләргә яки җыентыкларга карата басылган бәяләмәләр һәр чыганак астында күрсәтелде. Бер үк чыганакның берничә мәртәбә басылу очраклары да истә тотылды. Бу укучыга аларны табып файдалануны җиңеләйтергә мөмкин.

Шагыйрьнең китап булып нәшер ителгән әсәрләре анда хронологик нигездә бирелде. Ә калган чыганаклар, нинди телләрдә басылуы буенча аерымланып, гамәлдәге татар алфавиты бирелеше тәртибендә урнаштырылды. Көндәлек матбугатта басылган шигырьләре алынмады.

Ләкин ул, кызганычка күрә, киң даирә укучыга җитәрлек күләмдә нәшер ителә алмады. Аннан соң тагын 2020 берәмлектән артык чыганак өстәлде. Шуларны һәм шагыйрьнең чираттагы юбилеен истә тотып, аның бу биобиблиографик күрсәткече

[1] Габдулла Тукай. Библиографик күрсәткеч / Төз. Р. Ф. Исламов. — Казан: Мәгариф-Вакыт, 2016. — 480 б.

әзерләнде. Дөрес, ул да шулай ук камил тулылыкка дәгъва итми[1]. Бу төзүчегә бәйле булмаган объектив сәбәпләр белән аңлатыла. Әлеге юнәлештә эш киләчәктә дә дәвам иттерелүенә ышанасы килә.

Библиографик күрсәткечтә татар, әзәрбәйҗан, башкорт, балкар, венгр, гагауз, гарәп, инглиз, казакъ, каракалпак, кыргыз, кырымтатар, кытай, латыш, литва, мари, молдаван, немец, норвег, поляк, рус, тажик, төрек, төрекмән, удмурт, уйгыр, украин, үзбәк, фарсы, француз, чиркәс, чуаш, эстон телләрендәге чыганаклар тупланды.

Сүзләр чыганакларда ничек язылган булса, алар анда да шулай калдырылды. Мәсәлән, «Qzьl Tatarstan — Qьzьl Tatarstan», «Тукай — Тукаев», «Нафигов — Нафиков — Нәфигов — Нәфиков — Нәфыйков», «Расулева — Расүлева — Рәсүлева», «Баһаветдинова — Баһаутдинова», «Гыйлаҗев — Гыйләҗев», «Әгъзамов — Әгъзәмов», «Сәгыйт — Сәгыйть» һәм башкалар. Г. Тукайның кайбер китаплары «Шүрәле» тәхәллүсе белән нәшер ителгән. Күрсәткечтә ул үзгәртелмәде.

Академик Ә. Кәримуллин Г. Тукайның библиографиясен төзү зарурлыгы хакында язган мәкаләсендә шулай дигән иде: «Тукайның фәнни библиографиясен булдыру — фәнни оешмаларның планы нигезендә башкарыла торган эш»[2]. Кызганыч ки, ул һаман «аерым кешеләрнең үз ихтыярлары белән генә, Г. Тукайга булган мәхәббәт нигезендә генә, бер тиен түләүсез»[3] башкарылып киленә.

***

Эш барышында аерым мәсьәләләрне хәл итүдә ярдәме өчен Татарстан Республикасы Милли китапханәсе директорының фән эшләре буенча урынбасары Ирек Һадиевка олуг рәхмәтләремне белдерәм.

Рәмил Исламов,
филология фәннәре докторы,
Татарстан Республикасының атказанган фән эшлеклесе

[1] Мәсәлән, Бәйрутта чыккан «Әл-голүм» журналынның 1969 елгы октябрь санында Г. Тукай хакында мәкалә басылуын «Казан утлары» журналындагы (1971, 2 нче сан) хәбәр буенча гына беләбез.

[2] Кәримуллин Ә. Җәүһәрләр югалмасын / Ә. Кәримуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 7 июнь.

[3] Кәримуллин Ә. Күрс. хезм.

ӘСӘРЛӘРЕ

Татар телендә

Г. Тукаев шигырьләре. 3 нче дәфтәр. Беренче кыйсем. Казанда Шәрәф матбагасы, 1907. — 48 б.

Рец.: Дамелла. «Габдулла Тукаев шигырьләре» / Дамелла // Әл-Ислах. — 1907. — 3 дек.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 4 нче дәфтәр. Икенче кыйсем. Казанда Шәрәф матбагасы, 1907. — 56 б.

Рец.: Дамелла. «Габдулла Тукаев шигырьләре» / Дамелла // Әл-Ислах. — 1908. — 2 февр.

Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш. 7 нче дәфтәр. Габдулла Тукаев асәре. — Лито-типогр. И. Н. Харитонова Казань, собст. дом, 1908. — 22 б.

Рец.: Дамелла. «Яңа китаплар» («Печән базары яхут яңа Кисекбаш» / Дамелла // Әл-Ислах. — 1908. — 24 нояб.

Җуаныч. Асәр: Г. Тукаев. Беренче китап. Нашире: Сабах көтепханәсе. — Харитонов матбагасы Казанда, 1908. — 19 б.

Рец.: Габди. Яңа әсәрләр / Габди // Йолдыз. — 1911. — 5 апр.

Алтын әтәч. Асәр: Г. Тукаев. Икенче китап. Пушкин хикәясеннән алынды. Нашире: Сабах көтепханәсе, 1908. — 15 б.

Габдулла Тукаев диваны. 8 нче дәфтәр. 3 нче кыйсем. «Гасыр» көтепханәсе. — Казан: Электро-тип. «Урнэк», 1908. — 48 б.

Рец.: Габди. Яңа әсәрләр / Габди // Йолдыз. — 1911. — 5 апр.

Алтын әтәч. Икенче китап. Асәр: Г. Тукаев. Пушкин хикәясеннән алынды. Нашире: Сабах көтепханәсе. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1909. — 18 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 3 нче дәфтәр. 1 кыйсем. Икенче табгысы / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 48 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 4 нче дәфтәр. 2 кыйсем. Икенче табгысы / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 48 б.

Тукаев Г. Энҗе бөртекләре. Нашире: Мәгариф көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 72 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт. Нашире: «Мәгариф» матбагасы / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 72 б.

Рец.: Бәкер К. «Яңа кыйраәт» / К.Бәкер // Йолдыз. — 1909. — 17 сент.

Әдәбият. 10 нчы дәфтәр. Шагыйрь Габдулла Тукаевның. Габдулла әфәнде Тукаевның рәсеме илә. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 30 б.

Тукаев Г. Исемдә калганнар. Габдулла әфәнде Тукаев рисаләсе илә / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1909. — 38 б.

Рец.: Бәкер К. Яңа әсәрләр / К. Бәкер // Йолдыз. — 1909. — 6 дек.

Тукаев Г. Балалар күңеле. Беренче җөзэ. Ибтидаи мәктәпләр өчен шигырьләр мәҗмугасе. Нашире: «Сабах» көтепханәсе Казанда / Г. Тукаев. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1910. — 32 б.

Күңелле сәхифәләр. 4 нче китап. Габдулла Тукаев әсәре. Нашире: «Сабах» көтепханәсе. Казан. — Казань: Тип. «Миллят», 1910. — 16 б.

Халык моңнары. Җыючысы Шүрәле. Нашире: «Сабах» көтепханәсе Казанда. — Казань: Типогр. «Миллят», 1910. — 24 б.

Тукаев Г. Халык әдәбияты. Нашире: «Сабах» көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1910. — 43 б.

Әдәбият. 10 нчы дәфтәр. Шагыйрь Габдулла Тукаевның. Икенче табгы. — Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе, 1910. — 30 б.

Рец.: Габди. Яңа әсәрләр / Габди // Йолдыз. — 1911. — 5 апр.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (икенче табгы) / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы. — Казань: Электро-тип. «Урнэк», 1910. — 56 б.

Тукаев Г. Балалар күңеле. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукаев. — Казань: Электро-тип. «Урнэк», 1911. — 44 б.

Тукаев Г. Күңел җимешләре. Нашире: Сабах көтепханәсе / Г. Тукаев. — Типогр. И. Н. Харитонова соб. дом, 1911. — 46 б.

Рец.: Габди. Яңа әсәрләр («Күңел җимешләре») / Габди // Йолдыз. — 1911. 5 апр.

Тукаев Г. Мияубикә. 1 нче китап. Нашире: Сабах көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1911. — 24 б.

Рец.: Габди. «Мияубикә» / Габди // Йолдыз. — 1911. — 21 июнь; С. Ваккас. «Мияубикә» / С. Ваккас // Шура. — 1011. — № 18. — Б. 572.

Шүрәле. Яшен ташлары. Беренче җөзэ. Нашире: Су анасы. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1911. — 24 б.

Тукаев Г. Балалар күңеле. Беренче җөзэ. Икенче мәртәбә басылуы. Нашире: «Сабах» көтепханәсе, 1911. — 32 б.

Шүрәле. Яшен ташлары. Икенче җөзэ. Нашире: Су анасы / Шүрәле. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1911. — 24 б.

Тукаев Г. Мәктәптә милли әдәбият дәресләре. Нашире: Мәгариф көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1911. — 144 б.,

Тукаев Г. Балалар күңеле. Икенче кыйсем / Г. Тукаев. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1912. — 32 б.

Шүрәле. Яшен ташлары. Икенче җөзэ. Нашире: Су анасы / Шүрәле. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1912. — 23 б.

Тукаев Г. Сабитның укырга өйрәнүе / Г. Тукаев. — Казань: Лито-тип. И. Н. Харитонова, 1912. — 8 б.

Халык моңнары. Икенче табгы. Җыючысы Шүрәле. Нашире: «Сабах» көтепханәсе Казанда, 1912. — 24 б.

Тукаев Г. Халык әдәбияты. Икенче табгы. Нашире: «Сабах» көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1912. — 38 б.

Тукаев Г. Мәктәптә милли әдәбият дәресләре. Нашире: «Сабах» көтепханәсе / Г. Тукаев. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1911. — 144 б.

Рец.: Габди. «Мәктәпләрдә милли әдәбият дәресләре» / Габди // Йолдыз. — 1911. — 4 гыйнв.

Тукаев Г. Җан азыклары (соңгы шигырь мәҗмугасе). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукаев. — Казанда Л.П. Антонов матбагасы, 1912. — 48 б.

Г. Тукаев диваны. 6 нчы дәфтәр. «Мәгариф» көтепханәсе Казанда, 1913. — 48 б.

Г. Тукаев диваны. 7 нче дәфтәр. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казань: Электро-тип. Л. П. Антонова, 1913. — 48 б.

Габдулла Тукаев диваны. 8 нче дәфтәр. 3 нче кыйсем. — Казанда «Үрнәк» матбагасы, 1913. — 48 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 1 кыйсем. Өченче табгысы. Казанда «Мәгариф» көтепханәсе, 1913. — 48 б.

Г. Тукаев шигырьләре. 4 дәфтәр. 2 кыйсем. Өченче табгысы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казань: Электро-тип. Л. П. Антонова, 1913. — 48 б.

Тукаев Г. Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш. 7 нче дәфтәр. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казань: Электрич. тип. Л. П. Антонова, 1913. — 22 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (өченче табгы). «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. / Г. Тукаев. — Нашире: Антонов матбагасы, 1913. — 54 б.

Әдәбият. 10 нчы дәфтәр. Шагыйрь Габдулла Тукаевның (Икенче табгы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казанда Л. П. Антонов матбагасы, 1913. — 30 б.

Тукаев Г. Балалар күңеле. Өченче табгы / Г. Тукаев. — Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда, 1914. — 31 б.

Тукаев Г. Күңел җимешләре. Өченче табгы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе / Г. Тукаев. — 1914. — 36 б.

Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре. Җәмаледдин Вәлиди тарафындан язылган Тукайның тәрҗемәи хале һәм әшгаре хакында бер мөляхәзә. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — 442 б.

Рец.: Емельянов А. Краткий обзор татарско-мухаммеданской неповременной печати за 1914-й г. / А. Емельянов // Инородческое обозрение, приложение к журналу «Православный собеседник» за сентябрь 1915 года. — Казань: Центр. тип., 1915. — Кн. 12-я. — С. 1008–1015; Юлдаш К. Матбугат вә әдәбият. Тукай мәҗмугасы / К. Юлдаш // Тормыш. — 1915. — 14 гыйнв.

Тукаев Г. Печән базары. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. Электро-тип. «Маариф», 1914. — 26 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (дүртенче табгы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. Электро-тип. «Маариф», 1914 — 55 б.

Шүрәле. Яшен ташлары. Беренче җөзэ. Икенче басмасы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — 22 б.

Шүрәле. Яшен ташлары. Икенче җөзэ. Икенче басмасы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — 24 б.

Тукай Г. Җан азыклары (соңгы шигырь мәҗмугасе). Икенче басмасы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — 48 б.

Тукай Г. Шүрәле. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казань: Электро-тип. «Маариф», 1914. — 11 б.

Тукай Г. Балалар күңеле. Беренче җөзэ. Дүртенче мәртәбә басылуы Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукай. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1915. — 32 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (дүртенче табгы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. Электро-тип. «Мааріф», 1915 — 55 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 4 нче дәфтәр. 2 нче кыйсем. Дүртенче табгысы. Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1915. — 48 б.

Габдулла Тукаев диваны. 8 нче дәфтәр (3 басылуы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1915. — 48 б.

Тукаев Г. Балалар күңеле. 5 табгы. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1917. — 19 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (алтынчы табгы) / Г. Тукаев. — Казанда «Антонов» матбагасы. — Казань: Электро-тип. «Мааріф», 1917. — 55 б.

Тукаев Г. Халык әдәбияты (өченче мәртәбә басылуы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукаев. — 1917. — 31 б.

Тукай Г. Исемдә калганнар (өченче басылуы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукай. — Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1917. — 34 б.

Тукаев Г. Җан азыклары (соңгы шигырь мәҗмугасе). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1917. — 48 б.

Тукаев Г. Яңа кыйраәт (йиденче табгы) / Г. Тукаев. — Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1918. — 55 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 3 нче дәфтәр. 2 нче кыйсем. Өченче табгысы. Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1918. — 16 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. 3 нче дәфтәр. 1 нче кыйсем. Дүртенче табгысы. Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1918. — 37 б.

Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре. Җәмаледдин Вәлиди тарафындан язылган Тукайның тәрҗемәи хале һәм әшгаре хакында бер мөляхәзә. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1918. — 239 б.

Тукай Г. Мәктәптә милли әдәбият дәресләре. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукай. — Казанда «Мәгариф» матбагасы, 1919. — 112 б.

Тукай Г. Халык әдәбияты (Дүртенче басмасы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда / Г. Тукай. — Казань: 6-я гос. тип., 1919. — 23 б.

Г. Тукай диваны (4 нче басылуы). Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе Казанда. — Казань: Изд-ие Т-ва «Мааріф», 1919. — 44 б.

Тукаев Г. Күңел җимешләре. Нашире: «Мәгариф» көтепханәсе / Г. Тукаев. — 1919. — 31 б.

Тукай Г. Алтын әтәч. Су анасы / Г. Тукай. — Казан: «Мәгариф» матбагасы, 1919. — 16 б.

Тукай Г. Шүрәле. Кәҗә белән сарык әкияте. Нашире: «Мәгариф» ширкәте / Г. Тукай. — Казан, 1919. — 14 б.

Тукай Г. Мияубикә / Г. Тукай. — Казан, 1919. — 15 б.

Шүрәле. Яшен ташлары. Беренче җөзә. Нашире: «Мәгариф» ширкәте, 1920. — 22 б.

Тукай Г. Мияубикә / Г. Тукай. — Казан, 1921. — 193 б.

Тукай Г. Шүрәле / Г. Тукай. — Казан: Матбугат һәм нәшр. эшләре комб. «Шәрекъ» матбагасы, 1923. — 10 б.

Тукай әсәрләре. — Казан: Татар. матбугат-нәшр. комб. басмасы, 1925. — 43 б.

Г. Тукай шигырьләре / Төз. Ф. Бурнаш. — Казан: «Гажур» нәшере, 1926. — 228 б.

Рец.: Галиев Г. Г. Тукай шигырьләре / Г. Галиев // Кызыл Татарстан. — 1926. — 29 авг.

Tuqaj A. Kisekbaş / A. Tuqaj. — Qazan, 1927. — 33 b.

Tuqaj A. Mijav bikə / A. Tuqaj. — Qazan, 1927. — 40 b.

Tuqaj A. Şyrəle / A. Tuqaj. — Qazan, 1927. — 20 b.

Tuqaj A. Su anasь həm başqa şiǫerlər / A. Tuqaj. — Qazan, 1928. — 29 b.

Ƣ. Tuqaj əsərləre / Təz. F. Səjfi-Qazannь. — Qazan: Jaŋlif, 1929. — I t. — 164 b.

Рец.: Ƣəli Ƣ. Akademik nəşrlərdə ąilmi nigzlər (Ƣ. Tuqaj əsərlərenең «Akademik» nəşere turьnda) / Ƣ. Ƣəli // Bezneң jul. — 1929. — № 6–7. — B. 10–18.

Ƣ. Tuqaj əsərləre / Təz. F. Səjfi-Qazannь. — Qazan: Jaŋlif, 1930. — 2 t. — 191 b.

Рец.: Ƣəli Ƣ. Ƣ. Tuqaj əsərləre. 2 nce tom. Jaŋlif nəşritь basmasь, 190 bit. Bəjəse 1 s. 50 t. / Ƣ. Ƣəli // Bzneң jul. — 1930. — № 2. — B. 41; // Jaŋalif. — 1930. — № 2. — B. 5–10.

Tuqaj A. Şurəle / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1930. — 29 b.

Тукай Г. Җуаныч / Г. Тукай. — Басып таратучы: Токиода матбагаи исламия, 1930. — 14 б.

Ƣ. Tuqaj əsərləre / Təz. F. Səjfi-Qazannь. — Qazan: Jaŋlif, 1931. — III t. — 208 b.

Тукай. Мәҗмугаи асәре. Беренче бүлем: җитди шигырьләр. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 209 б.

Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Икенче бүлем: балалар кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 314 б.

Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Өченче бүлем: көлке вә һөҗү кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 89 б.

Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Дүртенче бүлем: нәсер кыйсеме. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 105 б.

Тукай. Мәҗмугаи асәре. Мәрхүм милли шагыйремезнең вафатына 20 ел тулу мөнәсәбәтилә хатирә уларак басылды. Бишенче бүлем: тәрҗемәи хәле. Нашире: Токиода матбагаи исламия, 1933. — 105 б.

Tuqaj A. Jaŋa Kisekbaş / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1934. — 24 b.

Tuqaj A. Mijav bikə / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1935. — 42 b.

Tuqaj A. Nəniləргə şiǫerlər / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1936. — 12 b.

Tuqaj A. Şyrəle / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1936. — 14 b.

Tuqaj A. Balalar өcen şiǫerlər / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1936. — 12 b.

Tuqaj A. Şyrəle / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1937. — 16 b.

Tuqaj A. Kəcə belən sarьq əkiəte / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1937. — 12 b.

Tuqaj A. Jьlnьŋ dyrt vaqьtь / A. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1937. — 11 b.

Tuqaj Ƣ. Sajlanma əsərlər / Çəv. red. M. Çəlil / Ƣ. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1938. — 622 b.

Рец.: Ƣəbdraxmanof F. Ƣ. Tuqaj sajlanma əsərləreneŋ syz başь turьnda / F. Ƣəbdraxmanof // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 77–80.

Tuqaj Ƣ. Şioɣerlr / Ƣ. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1938. — 76 b.

Tuqaj Ƣ. Sajlanma şioɣerlr / Ƣ. Tuqaj. — Qazan: Tatgosizdat, 1938. — 88 b.

Тукай Г. Әкиятләр. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1941. — 47 б.

Тукай Г. Академик басма / Төз.: Х. Хисмәтуллин; җав. ред. Ш. Рамазанов / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1943. — I т.: Шигырьләр. 1905–1913. — LI+471 б.

Рец.: Габдулла Тукай әсәрләренең тулы җыелмасы // Кызыл Татарстан. — 1943. — 14 апр.; Заляй Л. Академическое издание произведений Тукая / Л. Заляй // Кр. Татария. — 1944. — 19 янв.; Исәнбәт Н. Тукайның соңгы басмасы турында / Н. Исәнбәт // Совет әдәбияты. — 1945. — № 5. — Б. 59–73; Сөнкишева И. Тукайның үзгәртелмәгән китабы / И.Сөнкишева // Шәһри Казан. — 2006. — 10 июль.

Тукай Г. Кәҗә белән Сарык әкияте / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1944. — 8 б.

Тукай Г. Мияубикә / Г. Тукай. — Казан: Татагосиздат, 1944. — 11 б.

Тукай Г. Су анасы / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1944. — 8 б.

Тукай Г. Шүрәле / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1944. — 12 б.

Тукай Г. Балалар өчен шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1944. — 78 б.

Тукай Г. Күңелле сәхифәләр / Төз.: Г. Халит, Х. Хисмәтуллин / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 118 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Җыелманы Г. Халит, Х. Хисмәтуллин төз.; җав. ред. М. Гайнуллин / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат., 1946. — 323 б.

Рец.: Новые издания произведений народного поэта // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Тукай Г. Халык әдәбияты / Җав. ред. Х. Ярми / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 100 б.

Тукай Г. Балалар өчен шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 79 б.

Тукай Г. Күңелле сәхифәләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 118 б.

Тукай Г. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 12 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Төз.: Г. Халит, Х. Хисмәтуллин; Г. Халит кереш мәкаләсе белән / Г. Тукай. — Казан: Татагосиздат, 1946. — XXXII+322 б.

Тукай Г. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 11 б.

Габдулла Тукаев шигырьләре. Шагыйребез Габдулла Тукаевның дөньяга килүенә 61 ел тулу мөнәсәбәте белән бастырылды / Тех. ред. Х. Төхфи; ред. И. Юнич; нашире: Голҗа татарларының мәдәни җәмгыяте. — Голҗа: Инкыйлаби Шәркый Төркестан халык матбагасында басылды, 1947. — 17 б.

Тукай Г. Шигырьләр, мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1947. — 62 б.

Тукай Г. Академик басма / Төз. Х. Х. Хисмәтуллин; җав. ред. Ш. Рамазанов / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1948. — II т.: Прозаик әсәрләр. 1905–1913. — 567 б.

Рец.: Исәнбәт Н. Тукай прозасы / Н. Исәнбәт // Совет әдәбияты. — 1949. — № 7. — Б. 102–107.

Тукай Г. Исемдә калганнар / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1949. — 32 б.

Тукай Г. Туган илемә (Шигырьләр һәм мәсәлләр) / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1949. — 68 б.

Тукай Г. Алтын әтәч / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1950. — 16 б.

Тукай Г. Япон хикәясе. Бурениннан алынган / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1950. — 12 б.

Тукай Г. Мияубикә / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1951. — 20 б.

Тукай Г. Мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1952. — 56 б.

Тукай Г. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1952. — 55 б.

Тукай Г. Күңелле сәхифәләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1953. — 104 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: 2 томлык / Төз., кереш сүз авт. Я. Агишев / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1953. — 1т.: Шигырьләр. Поэмалар һәм әкиятләр. — XXV+322 б.

Тукай Г. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1953. — 56 б.

Тукай Г. Шүрәле / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1953. — 11 б.

Тукай Г. Әкиятләр / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1953. — 32 б.

Тукай Г. Исемдә калганнар: Автобиографик очерклар, истәлекләр / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1954. — 71 б.

Тукай Г. Печән базары, яхут Яңа Кисекбаш / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1954. — 19 б.

Тукай Г. Сатирик һәм юмористик шигырьләр / Төз. Ә. Исхак / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1954. — 187 б.

Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1955. — 1 т.: Шигырьләр, поэмалар (1905–1908). — 282 б.

Рец.: Габдулла Тукай әсәрләренең яңа басмасы // Яшь сталинчы. — 1955. — 30 дек.

Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз. Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1955. — 2 т.: 1909–1913 еллар. — 376 б.

Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — 3 т.: Мәкаләләр, фельетоннар һәм хикәяләр (1906–1908). — 359 б.

Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — 4 т.: Мәкаләләр, очерклар һәм фельетоннар (1909–1913 еллар). — 288 б.

Тукай Г. Мияубикә / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — 16 б.

Тукай Г. Мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — 36 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — 507 б.

Тукай Г. Эш беткәч уйнарга ярый / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 23 б.

Тукай Г. Кызыклы шәкерт / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 11 б.

Тукай Г. Шүрәле / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 28 б.

Тукай Г. Шигырьләр. Әкиятләр. Поэмалар / Төз. Р. Башкуров / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968. — 511 б.

Тукай Г. Су анасы (Бер авыл малае авызыннан) / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968. — 20 б.

Тукай Г. Эш беткәч уйнарга ярый: Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968. –23 б.

Тукай Г. Кәҗә белән Сарык / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1969. — 12 б.

Abdulla Tukay. Şigırları / Ciyştıruçı H. Sadik. — Helsinki, 1969. — 102 b.

Тукай Г. Бу кайчак була? / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1974. — 14 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда / Төз., текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — 1 т.: Шигырьләр. Поэмалар (1904–1908). — 431 б.

Рец.: Хәким С. Тукайны укыйм... / С. Хәким // Соц. Татарстан. 1975. — 28 дек.

Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда / Төз., текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 2 т.: Шигырьләр. Поэмалар (1909–1913). — 400 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда / Төз., текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 3 т.: Мәкаләләр. Хикәяләр. Мәсәлләр. — 447 б.

Рец.: Нуруллин И. Яңа табышлар, кайбер югалтулар / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1977. — 23 окт.

Тукай Г. Карлыгач / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 15 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 4 томда / Төз., текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1977. — 4 т.: Мәкаләләр. Очерклар. Фельетоннар. Хатлар (1902–1913). — 431 б.

Рец.: Нуруллин И. Тагын табышлар һәм аерым югалтулар турында / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1978. — 18 июль; Урманчеев Ф. Тукай томнарын укыганда / Ф. Урманчеев // Казан утлары. — 1978. — № 5. — Б. 163–167.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 1981. — 14 б.

Тукай Г. Мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1982. — 28 б.

Тукай Г. Сабыйга: Шигырьләр, поэмалар, мәкаллә р / Төз. З. Миңнуллина / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1982. — 128 б.

Тукай Г. Кызыклы шәкерт. Шигырьләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1983. — 15 б.

Тукай Г. Су анасы / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 13 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 5 томда / Текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 1 т.: Шигырьләр. Поэмалар (1901–1908). — 406 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 5 томда / Текст һәм иск. хәзерл. Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 2 т.: Шигырьләр. Поэмалар (1909–1913). — 400 б.

Рец.: Галимуллин Ф. Һаман да якыная / Ф. Галимуллин // Соц. Татарстан. — 1985. — 12 окт.

Тукай Г. Әсәрләр: 5 томда / Томны, иск. һәм аңл. хәзерл. Р. Гайнанов; текст. хәзерл. Л. Гайнанова булышты / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 3 т.: Проза. Публицистика (1904–1906). — 391 б.

Тукай Г. Әсәрләр: 5 томда / Томны, иск. һәм аңл. хәзерл. Р. Гайнанов; текст. хәзерл.: Р. Гайнанов, Л. Гайнанова / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 4 т.: Проза. Публицистика (1907–1913). — 351 б.

Рец.: Галимуллин Ф. Тулыландыручы мирас / Ф. Галимуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 17 окт.

Тукай Г. Әсәрләр: биш томда / Томны төз., иск. һәм аңл. язды Р. Гайнанов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 5 т.: Истәлекләр. Юлъязмалар. Хатлар. Мәсәлләр һәм балалар өчен хикәяләр (1902–1913). — 368 б.

Рец.: Галимуллин Ф. Тулыландыручы мирас / Ф. Галимуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 17 окт.; Урманчеев Ф. Кадерлерәк була бара / Ф. Урманчеев // Казан утлары. — 1987. — № 4. — Б. 161–165; Рәкыйпов Ш. Кайдан табарга? / Ш. Рәкыйпов // Әлмәт таңнары. — 1993. — 5 гыйнв.

Тукай Г. Эш беткәч уйнарга ярый / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 22 б.

Abdulla Tukay 100 yıl. Tukay kiçesi. 25. 10. 1986. — Helsinki, 1986. — 13 b.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 1989. — 14 б.

Тукай Г. Исемдә калганнар: Шагыйрьнең ятим балачагы турында хикәя / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1990. — 32 б.

Тукай Г. Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар / Төз. Р. Даутов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1990. — 254 б.

Тукай Г. Кәҗә белән сарык әкияте / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1991. — 15 б.

Тукай Г. Энҗе бөртекләре: Мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 1995. — 15 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: Шигырьләр, мәсәлләр, поэмалар / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — 191 б.

Тукай Г. Бала белән күбәләк: Шигырьләр, әкиятләр / Төз.-мөх. Ф. Зыятдинова / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — 79 б.

Рец.: Алтатар. Бала белән күбәләк / Алтатар // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Тукай Г. Тулган Иман берлән Коръән садремә / Басма өчен җав. В. Ягъкуб / Г. Тукай. — Казан: Иман, 1996. — 49 б.

Тукай Г. Шүрәле / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 1997. — 14 б.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 1997. — 37 б.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Мы и наше дело, 1997. — 39 б.

Тукай Г. Кәҗә белән Сарык әкияте / Г. Тукай. — Казан: Раннур, 1999. — 17 б.

Тукай Г. Бәхетле бала / Г. Тукай. — Казан: Раннур, 2000. — 22 б.

Тукай Г. Бәхетле балачак / Г. Тукай. — Казан: Раннур, 2000. — 23 б.

Тукаев Г. Мәктәптә милли әдәбият дәресләре / Г. Тукаев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2000. — 160 б.

Тукай Г. Безнең гаилә / Төз. Н. Газизова / Г. Тукай. — Казан: Раннур, 2001. — 175 б.

Тукай Г. Кәҗә белән Сарык-Кәсә belən Sarıq / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — 20 б.

Тукай Г. Мәсәлләр = Məsəllər / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2002. — 47 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — 510 б.

Тукай Г. Эш беткәч уйнарга ярый: Шигырьләр = Eş betkəç uynarğa yarıy: Şiğerlər / Төз.-ред. Н. Нотфуллина / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2002. — 40 б.

Тукай Г. Шүрәле = Şürəle / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2003. — 25 б

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: Шигырьләр, поэмалар һәм чәчмә әсәрләр / Төз. Ф. Бәшир / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2003. — 479 б.

Рец.: Ислам З. Шагыйрь рухына багышлап… (Г. Тукайның вафатына 90 ел) / З. Ислам // Шәһри Казан. — 2003. — 14 нояб.; Аныкы ук. Күңелнең көткәне / З. Ислам // Ватаным Татарстан. — 2003. — 22 окт.

Тукай Г. Энҗе бөртекләре / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2004. — 15 б.

Тукай Г. Әкиятләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 2006. — 60 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз.: Н. Хисамов, З. Мөхәммәтшин; иск., аңл. әзерл. М. Әхмәтҗанов; җав. мөх. Н. Хисамов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 1 т.: Шигырьләр, поэмалар. — 271 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз.: Э. Галимҗанова, З. Шәйхелисламов, З. Рәмиев; иск., аңл. әзерл., җав. мөх. З. Рәмиев / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 2 т.: Мәкаләләр, истәлекләр, хатлар. — 383 б.

Тукай Г. Әкиятләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 63 б.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма / Төз.: Ф. Әхмәтова-Урманче, Р. Корбан / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 97 б.

Тукай Г. Шүрәле: Әкият-поэма. 2 басма / Төз.: Ф. Әхмәтова-Урманче, Р. Корбан / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 97 б.

Тукай Г. Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш: поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр, 2007. — 30 б.

Tuqay Ğ. Şürəle / Ğ. Tuqay. — Qazan: Tatar. kit. nəşr., 2008. — 25 b.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: шигырьләр, поэмалар һәм чәчмә әсәрләр. 2-нче басма / Төз., кереш сүз авт. Ф. Бәшир / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — 479 б.

Тукай Г. Тулган Иман белән Коръән садремә. 2-нче басма / Г. Тукай. — Казан: Иман, 1432/2011. — 64 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск., аңл. әзерл.: Р. М. Кадыйров, З. Г. Мөхәммәтшин; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2011. — 1 т.: Шигъри әсәрләр (1904–1908). — 407 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск., аңл. әзерл.: З. Р. Шәйхелисламов, Г. А. Хөснетдинова, Э. М. Галимҗанова, З. З. Рәмиев; фәнни

мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2011. — 2 т.: Шигъри әсәрләр (1909–1913). — 384 б.

Рец.: Мансуров З. Дәүләткә торырлык өтер: Тукайның күптомлыкларын чыгаруда кайчан камиллеккә ирешербез? / З. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2011. — 18, 25 нояб.

Тукай Г. Аллаһ гыйшкы хакына: шигырьләр / [Төз.] Ф. Хуҗахмәт / Г. Тукай. — Казан: Милләт, 2012. — 175 б.

Тукай Г. Актык тамчы яшь: Шигырьләр / Төз. Л. Шәех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 495 б.

Тукай Г. И матур тел! / Г. Тукай. — Казан: Тип. «Татграф», 2013. — 35 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск., аңл. әзерл. З. Шәйхелисламов; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2015. — 3 т.: Мәкаләләр, фельетоннар, хикәяләр (1904–1906). — 415 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск., аңл. әзерл. З. Мөхәммәтшин; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2015. — 4 т.: Проза, публицистика (1907–1913). — 431 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск., аңл. әзерл.: Э. Галимҗанова, Ф. Фәйзуллина; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 5 т.: Г. Тукай төзегән җыентыклар, архив материаллары, документлар (1907–1913). — 471 б.

Тукай Г. Әсәрләр: Академик басма. 6 томда / Төз., текст., иск. аңл. әзерл.: Г. Хөснетдинова, Г. Ханнанова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 6 т.: Мәсәлләр, балалар өчен хикәяләр, автобиографик повесть, юлъязмалар, хатлар (1903–1913). — 415 б.

Рец.: Мөхәммәтшин З. Тукайның академик басмасы / З. Мөхәммәтшин // Мәдәни җомга. — 2016. — 22 апр.

Тукай Г. Өч хакыйкать: Балалар өчен әкиятләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 64 б.

Тукай Г. Әтәч илә Энҗе бөртеге: Балалар өчен мәсәлләр / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 47 б.

Тукай Г. Эш беткәч уйнарга ярый / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 63 б.

Тукай Г. Шүрәле: әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр.. 32 б.

Тукай Г. Су анасы: әкият-поэма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр.. 20 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Төз. Л. Шәех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2021. — 215 б.

Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре / Төз., текст., иск., аңл. әзерл. Г. Төхвәтова; фәнни мөх. Э. Галимҗанова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2021. — 510 б.

Рец.: Кашапова С. Тукай үзе туплаган җыентык / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2022. — 4 март.

Тукай Г. Күңелле сәхифәләр: балалар өчен шигырьләр һәм чәчмә мәсәл / Төз. Г. Төхвәтова / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2022. — 39 б.

Рец.: Кашапова С. «Күңелле сәхифәләр» яңарды / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2022. — 9 дек.

Әзәрбәйҗан телендә

Tukay Q. Tukayla görüş / Bədii tərcümə edəni M. Kazım / Q. Tukay. — Bakı: Qanun nəşr., 2011. — 144 s.

Tukay A. Samanbazarı, yaxud Yeni Kəsikbaş /Azərbaycan türkcəsinə uyğunlaşdıran X. Hümmətova / A. Tukay. — Bakı: Elm və Təhsil, 2011. — 150 s.

Tukay A. Seçilmiş əsərləri / Tatarcadan çevirən, tərtib edən və ön sözün müəllifi R. Əskər; red. R. Hüseynov / A. Tukay. — Bakı: Nqağıl Evi, 2011. — 268 s.

Башҡорт телендә

Tuqaj Ԍ. Şyrəle / Ԍ. Tuqaj. — Өfө: Başgoizdat, 1936. — 32 b.

Tuqaj Ԍ. Şyrəle / Ԍ. Tuqaj. — Өfө: Başgoizdat, 1936. — 32 b.

Tuqaj Ԍ. Hajlanma şiоɩьrđar (balalar өsөn)/ Tөđ., tərz. J. Gərəj / Ԍ. Tuqaj. — Өfө: Başgoizdat, 1938. — 37 b.

Tuqaj Ԍ. Hajlanma şiоɩьrđar / Tөđ., tərz. M. Xəj; A. Qudaştьŋ «Ԍ. Tuqajđьŋ izad juɩь» içemle hyđ başь menən / Ԍ. Tuqaj. — Өfө: Başgoizdat, 1939. — 108 b.

Туҡай Ғ. Һайланма әҫәрҙәр / Төҙ. Ж. Локманов / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башгосиздат, 1946. — 196 б.

Рец.: Агиш С. Ғабдулла Туҡай, «Һайланма әҫәрҙәр» / С. Агиш // Октябрь. — 1946. — № 11–12. — Б. 115–117; Кәримов М. Ғабдулла Туҡай әҫәрҙәре башҡорт телендә / М. Кәримов // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1947. — 21 ғин.

Туҡай Ғ. Мыяу бикә / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башгосиздат, 1946. — 32 б.

Туҡай Ғ. Мыяу бикә. Икенсе басма / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башгосиздат, 1946. — 31 б.

Туҡай Ғ. Балалар өсөн шигырҙар. Әкиәттәр / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башгосиздат, 1949. — 56 б.

Туҡай Ғ. Һайланма әҫәрҙәр / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башҡорт. кит. изд-восы, 1956. — 206 б.

Туҡай Ғ. Шүрәле / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башҡорт. кит. нәшр., 1961. — 14 б.

Туҡай Ғ. Шиғырҙар. Әкиәттәр: урта һәм өлкән йәштәге мәктәп балалары өсөн / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башҡ. китап нәшр., 1977. — 128 б.

Туҡай Ғ. Шиғырҙар, поэмалар / Төҙ.: С. Сафуанов, М. Сиражи / Ғ. Туҡай. — Өфө: Башҡ. китап нәшр., 1986. — 238 б.

Рец.: Хәбиров М. Туҡай, һин бит яҡты йондоҙ... / М. Хәбиров // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 22 нояб.

Туҡай Ғ. Шигырҙар / Ғ. Туҡай. — Өфө: Китап, 2006. — 188 б.

Туҡай Ғ. Ашҡынамын мәңгелеккә: Шигырҙар поэмалар / Төҙ. Ә. Ә. Яҡупова / Ғ. Туҡай. — Өфө: Китап, 2016. — 286 б.

Гарәп телендә

طوقاى ع. العولة (شورلى) قصيدة و سائر اشعاره. المترجم غياث احمدى ايشمحمد \ ع. طوقاى. — موسكو: العلم ١٩٦٩. — ٨٢ ص.

Инглиз телендә

Tukay G. The Shuraleh / G. Tukay. — Kazan: Magarif, 2003. — 16 p.

Tukay G. Selected Poetry / Translated by Ilya Genn / G. Tukay. — London, 2011. — 207 p.

Рец.: Хәлиуллин Й. Тукай — Шекспир телендә! / Й. Хәлиуллин // Мәгърифәт. — 2011. — 16 дек.

Tukai G. Selected Poetry / Project manager of « Selected Poetry» by Gabdulla Tukai in Tatar, Russian and English L. Shayeh. — Kazan: Tatarstan Book Publishing Company, 2021. — 215 p.

Казакъ телендә

Тоқай Ғ. Таңдамалы шығармалары / Татаршадан аудар. Ж. Сыздықов / Ғ. Тоқай. — Алматы: Казгослитиздат, 1952. — 472 б.

Рец.: Ахметбеков А. Ғ. Токай өлеңдері қазақ тілінде / А. Ахметбеков // Большевиктік жол. — 1952. — 16 нояб.; Машақов С. Ғабдолла Тоқай өлеңдері қазақ тілінде / С. Машақов // Соц. Қазақстан. — 1952. — 11 май.

Тоқай Ғ. Таңдамалы өлеңдери мен дастандары / Татаршадан аудар. Ж. Сыздық. — «Жаңы өмір» журналының басп., 1953. — 317 б.

Тоқай Ғ. Жезтырнақ / Татаршадан аудар. Ж. Сыздықов / Ғ. Тоқай. — Алматы: Қазақтың мемлекеттік көркем әдебиет басп., 1957. — 88 б.

Тоқай Ғ. Шөрәлі: ертегілер, өлеңдер / Татаршадан аудар. Ж. Сыздықов. — Алматы: Жазушы, 1966. — 60 б.

Тоқай Ғ. Таңдамалы шығармалары. Екінші басылуы / Татаршадан аудар. Ж. Сыздықов / Ғ. Тоқай. — Алматы: Жазушы, 1975. — 336 б.

Тоқай Ғ. Көңіл жұлдызы: Өлеңдер, дастанлар, ертегілер / Татар тілінен аудар. Т. Әбдірахманов / Ғ. Тоқай. — Алматы: Жазушы, 1986. — 181 б.

Тоқай Ғ. Таңдамалы өлеңдер. Екінші басылуы / Ғ. Тоқай. — Астана: Аударма, 2007. — 320 б.

Тоқай Ғ. Адаспа, халқым, адаспа. Мұса Жәлел. Моабит дәптері. — Алматы, RS; Абай клубы, 2016. — 256 б.

Каракалпак телендә

Тоқай Ғ. Шғармаларынан / Ғ. Токай. — Нокис: Қарақалпақ мамлекет басп., 1960. — 152 б.

Тоқай Ғ. Муңлы саз. Татаршадан қарақалпақ тилине аўдар.: И. Юсупов, Б. Исмаилов / Ғ. Тоқай. — Нөкис: Қарақалпақстан, 1981. — 152 б.

Кыргыз телендә

Тукай Г. Тандамалуу ырлар жана поэмалар / Г. Тукай. — Кыргызмамбас, 1948. — 83 б.

Тукай Г. Тандалган чыгармалар / Котор.: К. Жунусов, У. Абдукаимов / Г. Тукай. — Кыргызмамбас, 1962. — 190 б.

Мари телендэ

Тукай Г. Таргылтыш (Шурале): поэма-йомак / Пер. на мари. яз. В. Колумба. — Йошкар-Ола: Книгам лукшомарий изд-во, 1966. 31 с.

Немец телендэ

Friederich M. Gabdulla Tukaj (1886–1913) — ein hochgelobter Poet im Dienst vob tatrischer Nation und sowjetischem Sozialismus / M. Friederich. — Wiesbaden, 1998. — 318 s.

Рец.: Минвалеев А. Габдулла Тукай глазами немецкого учёного / А. Минвалеев // Вост. экспресс. — 2004. — 23 апр.

Рус телендэ

Тукаев А. Избранные стихотворения / Пер. с татар. В. Вольпина; биогр. очерк сост. И. Янбаев. К семилетию со дня смерти поэта 1913–1920 гг. — Ташкент: Изд-е Комиссариата нар. просвещ., 1920. — 16 с.

Тукаев А. Узюльган умид (Разбитая надежда). Избр. произ. в пер. П. Радимова / А. Тукаев. — Казань, 1920. — 28 с.

Тукаев А. Коза и баран / (Сказка) / Пер. с татар. П. Радимова / А. Тукаев. — Казань: 2-я гос. тип., 1921. — 16 с.

Тукаев А. Шурале / Пер. с татар. П. Радимова; иллюстр. и обложку рисовал и резал на линолеуме И. Плещинский / А. Тукаев. — Казань, 1921. — 15 с.

Тукаев Г. Избранные стихи (к 50-летию со дня рождения. 1886–1913) / Отв. ред. К. Наджми / Г. Тукаев. — Казань: Татгосиздат, 1936. — 80 с.

Тукай Г. Избранные стихи / Г. Тукай. — М.: Гослитиздат., 1938. — 175 с.

Рец.: Васильев В. Книга татарского классика / В. Васильев // Кн. новости. — 1938. — № 11. — С. 23; Волкова В. Творчество Габдуллы Тукая / В. Волкова // Что читать. — 1938. — № 9. — С. 75–75. Шарки З. Габдулла Тукай / З. Шарки // Лит. газ. — 1938. — № 51.

Тукай Г. Шурале: Сказка / Пер. с татар. П. Радимова / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1939. — 16 с.

Тукай Г. Избранные стихи / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1940. — 96 с.

Тукай Г. Сенной базар или Новый Кисек баш. / Пер. с татар. А. Бендецкого / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1940. — 23 с.

Тукай Г. Избранные стихи / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1940. — 96 с.

Тукай Г. Избранные стихотворения / Под ред.: А. Ерикеева, И. Пехтелева / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1946. — 104 с.

Тукай Г. Стихи и поэмы / Пер. с татар. / Г. Тукай. — М.: Гослитиздат, 1946. — 275 с.

Рец.: Зернит Б. О произвольном обращении с классическим наследством / Б. Зернит // Сов. Татария. — 1954. — 4 марта; Пехтелев И. Неудачные переводы / И. Пехтелев // Кр. Татария. — 1947. — 26 апр.

Тукай Г. Шурале (Леший): Сказка / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Детгиз, 1946. — 16 с.

Тукай Г. Избранные стихотворения / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1946. — 103 с.

Тукай Г. Стихотворения / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — М-Л.: Детгиз, 1948. — 35 с.

Тукай Г. Шурале: Сказка в стихах / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1948. — 15 с.

Тукай Г. Стихи и поэмы для детей / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1950. — 51 с.

Тукай Г. Шурале: Сказка в стихах / Пер. с татар. Н. Алкина / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1950. — 16 с.

Тукай Г. Избранное / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1951. — 276 с.

Рец.: Нуруллин И. Тукайның бер җыентыгы уңае белән / И. Нуруллин // Совет Татарстаны. — 1952. — 15 июнь.

Тукай Г. Стихи. Поэмы. Сказки / Г. Тукай. — Казан: Татгосиздат, 1951. — 276 с.

Тукай Г. Стихи и сказки. Для детей среднего возраста / Г. Тукай. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — 84 с.

Тукай Г. Избранное: Стихи и сказки / Пер. с татар. / Сост. С. Хакима / Г. Тукай. — М.: Гос. изд-во дет. лит., 1956. — 142 с.

Тукай Г. Шурале (Леший): Сказка. / Пер. Н. Алкина / Г. Тукай. — Казань: Татгосиздат, 1956. — 16 с.

Тукай Г. Избранное / Сост.: А. Ерикеев, А. Исхак; пер. с татар.; под ред. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Гос. изд-во худож. лит., 1957. — 319 с.

Тукай Г. Стихи, поэмы и сказки / Под ред.: М. Львова, Р. Башкурова / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1958. — 275 с.

Тукай Г. Избранное / Пер. с татар.; под ред. П. Тычины / Г. Тукай. — Киев: Гослитиздат Украины, 1960. — 207 с.

Тукай Г. Избранное. Стихотворения и поэмы / Составление и примечания Р. Башкурова / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1960. — Т. 1: Стихотворения и поэмы. — 343 с.

Тукай Г. Избранное. Публицистика, критика, фельетоны, автобиографические очерки и заметки, избранные письма / Сост.: Я. Агишев, Р. Башкуров / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1961. — Т. 2: Публицистика, критика, фельетоны, автобиографические очерки и заметки, избранные письма. — 292 с.

Тукай Г. Вступающим в жизнь: Стихи и сказки / Пер. с татар. / Сост. С. Хакима; ред., примеч. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Гос. изд-во дет. лит., 1961. — 141 с.

Тукай Г. Стихотворения и поэмы / Вступ. ст. И. Пехтелева / Г. Тукай. — М. — Л.: Сов. писатель, 1963. — 386 с.

Рец.: Яңа китаплар // Совет әдәбияты. — 1963. — № 12. — Б. 148.

Тукай Г. Вступающим в жизнь: Втор. изд. / Сост. С. Хакима; ред., примеч. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Дет. лит., 1966. — 142 с.

Тукай Г. Шурале. Сказка-поэма / Пер. С. Липкина / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1966. — 28 б.

Тукай Г. Стихотворения, поэмы и сказки / Сост.: В. Ганиев, Р. Бухараев / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1966. — 415 с.

Тукай Г. Шурале / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — Л.: Художник РСФСР, 1967. — 23 б.

Тукай Г. Избранное. Стихи, поэмы, сказки / Сост. М. Садри / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1969. — 420 с.

Тукай Г. Избранное / Сост. М. Рафиков / Г. Тукай. — М. Худож. лит., 1971. — 208 с.

Тукай Г. Кончил дело — гуляй смело / Пер. с татар. / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1971. — 24 с.

Тукай Г. Избранное / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1974. — 302 с.

Тукай Г. Шурале / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1974. — 15 с.

Тукай Г. Избранное / Пер. с татар. / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1975. — 175 с.

Тукай Г. Мы — верные дети единой страны / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1975. — 128 с.

Тукай Г. Шурале / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1976. — 15 с.

Тукай Г. Избранное / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1978. — 271 с.

Тукай Г. Водяная: Рассказ деревенского мальчика / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1978. — 16 с.

Тукай Г. Забавный ученик. Стихи / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1983. — 15 с.

Тукай Г. Водяная: Сказка / Пер. Р. Бухараева / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1985. — 16 с.

Тукай Г. Избранное: Стихотворения, поэмы, сказки, стихотворения для детей / Сост. Р. Бухараева; вступ. сл. С. Хакима / Г. Тукай. — М. Худож. лит., 1986. — 239 с.

Тукай Г. Поэмы / Пер. с татар. Р. Бухараева / Г. Тукай. — М.: Современник, 1986. — 40 с.

Тукай Г. Кончил дело — гуляй смело: Стихи / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 21 с.

Тукай Г. Сказка о козе и баране / Пер. С. Липкина / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 14 с.

Тукай Г. Стихотворения и поэмы / Сост. Р. Бухараев / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 174 с.

Рец.: Гайнанов Р. Новые открытия — впереди / Р. Гайнанов // Веч. Казань. — 1986. — 26 апр.

Тукай Г. Стихотворения, поэмы и сказки / Сост.: В. Ганиев, Р. Бухараев; предисл. С. Хакима / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 414 с.

Тукай Г. Мальчик с дудочкой / Г. Тукай. — М.: Малыш, 1986. — 24 с.

Тукай Г. Шурале: Сказка / Пер. с татар. Р. Бухараева / Г. Тукай. — М.: Сов. Россия, 1986. — 55 с.

Тукай Г. Поэмы / Пер. с татар. Р. Бухараева / Г. Тукай. — М.: Современник, 1986. — 38 с.

Тукай Г. Стихотворения и поэмы / Пер. с татар.; вступ. ст. Г. Халита; сост. В. Ганиева; ред. стих. пер. С. Ботвинника; примеч. Р. Даутова / Г. Тукай. — Л.: Сов. писатель, 1988. — 431 с.

Тукай Г. Избранная проза / Пер. М. Рафикова / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1992. — 126 с.

Тукай Г. Новые переводы / Пер. с татар. Н. Ахмерова / Тукай. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1994. — 55 с.

Тукай Г. Стихотворения / Пер. Н. У. Ахмеров / Тукай Г. — Казань: Таң-Заря, 1996. — 31 с.

Тукай Г. Шурале / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1997. — 17 с.

Тукай Г. Шурале / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1997. — 37 с.

Тукай Г. Сказка о козе и баране / Пер. с татар. В. Шацкова / Г. Тукай. — Казань: Раннур, 1999. — 16 с.

Тукай Г. Счастливый ребенок: стихи / Г. Тукай. — Казань: Раннур, 2000. — 24 с.

Тукай Г. Стихотворения и поэмы. Автобиографическая проза / Пер.-сост. В. С. Валиева / Г. Тукай. — М.: ИНСАН, 2002. — 160 с.

Рец.: Ганиев В. Тукай кайтты Мәскәүгә / В. Ганиев // Татар. новости (Москва). — 2003. — № 5 (116); Хисамов Н. Тукайга якынаю / Н. Хисамов // Мәдәни җомга. — 2003. — 14 нояб.

Тукай Г. Избранное / Пер. с татар. В. С. Думаевой-Валиевой / Г. Тукай. — Казань: Магариф, 2006. — 239 с.

Тукай Г. Избранные стихотворения в переводе Александра Магынина-Мензелинского. — Мензелинск: Библ. газ. «Мензеля», 2006. — 48 с.

Тукай Г. Избранное: Стихи и поэмы / Сост.: Г. Хасанова, С. Малышкин / Г. Тукай. — Казан: Татар. кн. изд-во, 2006. — 192 с.

Тукай Г. Избранное / Пер. с татар. В. С. Думаевой / Г. Тукай. — Казань: Магариф, 2008. — 223 с.

Тукай Г. Избранные произведения / Сост.-ред. Р. Рахмани / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2009. — 703 с.

Тукай Г. Детства памятные дни / Пер. Р. Сайдашевой / Г. Тукай. — Казан: Слово, 2013. — 18 с.

Тукай Г. Последняя капля слезы: стихотворения / Сост. Л. Шаех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кн. изд-во., 2016. — 383 с.

Тукай Г. Водяная / Пер. с татар. С. Липкина / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2018. — 20 с.

Тукай Г. Детства памятные дни / Г. Тукай. — Казань: Слово. 2019. — 24 с.

Тукай Г. Избранное / Рук. проекта «Избранное» Г. Тукая на татар., рус., англ. яз., сост. книги Л. Шаех / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2021. — 215 с.

Тукай Г. Шурале: Сказка в стихах / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2022. — 32 с.

Тукай Г. Водяная: Сказка в стихах / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2022. — 20 с.

Төрек телендә

Tukay A. Seçilmiş Eserler. Şiirler ve Makeleler / A. Tukay. — Ankara, 2006. — 378 s.

Tukay A. Şiirler: Doğumunun 130. Yılında 130 Şiir / Çevirenler. Şiir Çevirisi: A. Akbaş; Neşr Çevirisi: F. Kutlu / A. Tukay. — Ankara, 2016. — 224 s.

Төрекмән телендә

Токай А. Гошуглар хем хекаялар / А. Токай. — Ашгабат: Түркмен дөвлет нешир., 1961 — 99 с.

Удмурт телендә

Тукай Г. Нылпиослы кылбуръёс / берыктйз Г. С. Сабитов / Г. Тукай. — Ижевск: Удм. кн. изд-во, 1963. — 33 с.

Рец.: Ходырев Г. «Шүрәле» удмурт телендә / Г. Ходырев // Соц. Татарстан. — 1963. — 22 сент.

Тукай Г. Нылпиослы кылбуръёс / Суредъёсыз И. Нурмухаметовлэн / Г. Тукай;. — Ижевск: Удм. кн. изд-во, 1963. — 32 с.

Рец: Богатырева Н. Габдулла Тукай на удмуртском / Н. Богатырева // Изв. Удмуртской Республики. — 2011. — 26 апр.

Уйгыр телендә

Габдулла Тукайның сайланма шигырьләре. — Ш. У. А. Р. татар тил тәтқиқать җәмгыяте, 1998. — 26 б.

Тоқай Ғ. Шеирлер вә дастанлар / Тәрж. қил. Һ. Искәндәрев. — «Йеңи һаят» жур. нешр., 1955. — 208 б.

Украин телендә

Тукай Г. Вибране. З татарською / За ред. П. Тичины / Г. Тукай. — Київ: Державне видавництво, 1960 — 207 с.

Тукай Г. Поезії / Упоряд., передмова О. Шокало / Г. Тукай. — Київ: Радянський письменник, 1986. — 175 с.

Үзбәк телендә

Тўқай А. Эчки билан қўй ҳақида эртак / С. Жўра тарж. / А. Тўқой. — Тошкент: Ўздавнашр, 1945. — 14 б.

Тўқай А. Танланган асарлар / А. Тўқай. — Тошкент: Ўзгиз., 1946. — 96 б.

Рец.: Мухтор А. Тўқайнинг «Танлаган асарлари» ҳақида / А. Мухтор // Шарқ юлдузи. — 1946. — №. 9. — Б. 109–112.

Тўқай А. Танланган асарлар / Тўп. А. Муҳтор. — Тошкент: ЎзССР давлат бадиий адабиёт нашр., 1961. — 246 б.

Рец.: Тукай әсәрләре үзбәк телендә // Соц. Татарстан. — 1961. — 5 май.

Тўқай А. Миёв бека / Татарчадан М. Икром тарж. Кичик ёшдаги болалар учун / А. Тўқай. — Тошкент: Ёш гвардия, 1961. — 20 б.

Фарсы телендә

آشنایی از دیار آشنا منتخب آثار عبدالله توقای شاعر ملی تاتارستان — قازان : انتشارات زمان — ۲۰۱۲ — ۲۲٤ص.

Рец.: Габидуллин И. Тукай Татарстан белән Иранны якынайта / И. Габидуллин // Шәһри Казан. — 2012. — 21 июнь; Исламов Р. Төрле илләрдә, төрле телләрдә… / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2014. — 25 апр.

Чуаш телендә

Тукай Г. Юмахсем / Тутарларан Я. Ухсай куçарнă / Г. Тукай. — Шупашкар: Чăвашгосиздат, 1947. — 44 с.

Тукай Г. Шурелĕ: Юмахсем / Тутарларан Я. Ухсай куçарнă / Г. Тукай. — Шупашкар: Чăваш АССР Гос. издат-ви, 1961. — 24 с.

Тукай Г. Шурелĕ: Юмах кĕнеки / Тутарларан Я. Ухсай куçарнă / Г. Тукай. — Шупашкар: Чăваш кĕнеке изд-ви, 1985. — 96 с.

Рец.: Әхмәтҗанов Р. Тукай әкиятләре — чуваш телендә / Р.Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1985. — 14 июль.

Тукай Г. Халăхăм, сана юратрăм / Чăвашла В. Туркай куçарнă / Г. Тукай. — Шупашкар: Çĕнĕ Вăхăт, 2010. — 71 с.

Рец.: Прокопьева Р. Тăван чĕлхем, атте-аннен ытарайми еткерĕ! Эс çеç мана пĕлӳ тĕнчин çӳл тӳпине çĕклерĕн / Р. Прокопьева // Тантăш. — 2010. — 16 раштав.

Татар, әзәрбәйҗан телләрендә

Тукай Г. Милләтем = Tukay A. Millətim / Tatarcadan çevirən, tərtib edən və ön sözün müəllifi R. Əskər. — Bakı: MBM, 2011. — 268 s.

Татар, инглиз, рус телләрендә

Тукай Г. Кәҗә белән сарык әкияте = A tale about a Goat and a Sheep = Сказка про Козу и Барана / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2005. — 47 б.

Татар, рус телләрендә

Тукай Г. Без туган бер җепкә бергә теркәлеп… = Мы — верные дети единой страны… / Төз. Р. Даутов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 128 б.

Тукай Г. Шүрәле (Шурале): әкият-поэма = сказка-поэма / Г. Тукай. — Казан-Казань, 1997. — 36 б.

Тукай Г. И мөкатдәс моңлы сазым... = Саз мой нежный и печальный...: Шигырьләр / Төз.-ред. Х. Фәйзрахманова. — Казан: Мәгариф, 1999. — 143 б.

Тукай Г. Сагыныр вакытлар: Балалар өчен шигырьләр, шигъри әкиятләр, автобиографик повесть = Незабываемые времена: Стихотворения для детей, сказки в стихах, автобиографическая повесть / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2006. — 207 б.

Тукай Г. Путеводная звезда = Юл күрсәтүче йолдызым: Избранное / Г. Тукай. — Казань: Таглимат, 2006. — 200 с.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр = Избранные произведения / Сост.-ред. Р. Рахмани / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во., 2009. — 703 с.

Тукай Г. Энҗе бөртекләре-Жемчужины: Мәсәлләр-Басня / Г. Тукай. — Казан: Мәгариф, 2009. — 31 б.

Тукай Г. Яз фәйтуны: шигырьләр, балалар өчен шигырьләр, әкиятләр = Фаэтон весны: стихотворения, стихи для детей, сказки. — М.: МАГИ «Из века в век»; Казань: Татар. кн. изд-во, 2011. — 400 с.

Рец.: Газизова Л. «Фаэтон весны» / Л. Газизова / Казань. — 2011. — № 5. — С. 120–121.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр = Избранное / Татарчадан В. Думаева-Вәлиева тәрж. / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 343 б.

Тукай Г. Бәхетле бала: балалар өчен шигырьләр, поэмалар, автобиографик повесть = Счастливый ребенок: Стихи, поэмы, автобиографическая повесть / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006, 2011. — 216 б.

Тукай Г. Сагыныр вакытлар: балалар өчен шигырьләр, шигъри әкиятләр, автобиографик повесть = Незабываемое время: стихотворения для детей, сказки в стихах, автобиографическая повесть. 2 нче басма / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 207 б.

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: шигырь = Тукай Г. Избранное: стихотворения / Төз. Л. Шәех = Сост. Л. Шаех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2019. — 239 б.

Татар, рус, башкорт, чуаш, удмурт, мари телләрендә

Тукай Г. Шигырьләр = Стихотворения = Шиғырҙар = Сăвăсем = Кылбуртъёс = Почеламут-влак / Төз. В. Нуриев / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2011. — 135 б.

Татар, рус, инглиз телләрендә

Тукай Г. Су анасы: балалар өчен әкият-поэма = Водяная: сказка-поэма для детей = The Water Maid: afairy-tale in werse for childeren / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2011. — 24 б.

Татар, рус, төрек, инглиз телләрендә

Тукай Г. Өч әкият = Три сказки = Üç hikaye = Three tales / Г. Тукай. — Казан: Идел-Пресс, 2011. — 168 б.

Татар, төрек телләрендә

Тукай Г. Сайланма әсәрләр: китапта Габдулла Тукайның сайланма йөз шигырь һәм унике данә мәкаләсе басылып, шигырьләрне төрекчәгә тәрҗемәсе: Ф. Өзкән = Tukay A. Şiirler ve Makaleler / Şiirleri Tükiye Türkçesine aktaran F. Özkan. — Ankara, 2016. — 378 s.

Татар, удмурт телләрендә

Тукай Г. Шигырьләр = Кылбуръёс / Габдулла Т. / Пер. на удмурт. яз. В. Ар-Серги / Г. Тукай. — Ижевск: Ижевск. респ. тип., 2011. — 79 с.

ТОРМЫШЫ ҺӘМ ИҖАТЫ ТУРЫНДА
а) монографияләр

Татар телендә

Tolmbaj Ԍ. Tuqaj həm xalq ədəbiatь (Tuqainьŋ «Xalq ədəbiatь» həm «Xalq moŋnarь» digən əsərlərə blən) / Ԍ. Tolmbaj. — Qazan: Tatizdat, 1930. — 26 b.

Ԍ. Tuqaj həm Ԍ. Karief. — Qazan: Tatgosizdat, 1936. — 44 b.

Xalit Ԍ. Xalьq şaoŋire Tuqaj / Ԍ. Xalit. — Qazan: Tatgosizdat, 1939. — 92 b.

Абдуллина Д. М. Габдулла Тукай иҗатында Коръән мотивлары / Д. М. Абдуллина. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 191 б.

Рец.: Габидуллина Ф. И. Д. М. Абдуллина. Тукай иҗатында Коръән мотивлары / Ф. И. Габидуллина // Фәнни Татарстан. — 2014. — № 1. — Б. 174–175; Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. Диләрия Абдуллинаның «Габдулла Тукай иҗатында Коръән мотивлары» хезмәте / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 142–145.

Агишев Я. Габдулла Тукай (Биографик очерк) / Я. Агишев, И. Пехтелев. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 40 б.

Агишев Я. Халык шагыйре Габдулла Тукай / Я. Агишев. — Казан, 1956. — 26 б.

Агишев Я. Халык шагыйре Г. Тукай (Тууына 75 ел тулуга карата) / Я. Агишев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1961. — 44 б.

Акманаев Р. «Туган илем Коҗмакты карьяседер…»: Бөек татар шагыйре Габдулла Тукайның Барда тамырлары турында / Р. Акманаев. — Барда, 2011. — 67 б.

Антонов Б. Габдулла Тукайның әдәби-мемориаль музее / Б. Антонов, Л. Вәлиева. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1984. — 64 б.

Әгъзамов Ф. И. Тукай — журналист / Ф. И. Әгъзамов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 271 б.

Рец.: Ганиева Р. Тукай ялкыны яңара! / Казан утлары. — 1989. — № 1. — Б. 165–166.

Әхмәтҗанов М. И. Археографик экспедицияләр һәм Габдулла Тукай / М. И. Әхмәтҗанов. — Казан, 2015. — 132 б.

Башкуров Р. Тукай һәм рус әдәбияты. Шагыйрьнең тәрҗемәләре турында / Р. Башкуров. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 120 б.

Рец.: Ибраһимов Ф. Г. Тукай турында яңа хезмәт / Ф. Ибраһимов // Совет әдәбияты. — 1959. — № 3. — Б. 107–110.

Башкуров Р. Һәрвакыт халык йөрәгендә (Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат юлы) / Р. Башкуров, В. Воздвежинский. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 32 б.

Габдулла Тукай әсәрләренең 6 томлы академик басмасы = Габдулла Тукай. Академическое собрание сочинений в 6 томах = Gabdulla Tukay / Academic Edition of Collected Works in 6 Volumes [Буклет] / Сост.: Ф. Г. Файзуллина, Г. А. Хуснутдинова. — Казань, 2016. — 14 с.

Габдүш Х. Татар шагыйре Габдулла Тукай (Үлеменә 19 ел тулу уңае белән) / Х. Габдүш. — Харбин, 1932. — 8 б.

Гали М. Шагыйрь баскан эзләрдән / М. Гали. — Казан: Таткнигоиздат, 1957. — 48 б.

Гафиятуллина Н. М. XX гасыр татар шигъриятендә Тукай / Фәнни мөх. Т. Н. Галиуллин / Н. М. Гафиятуллина. — Казан: Матбугат йорты, 2002. — 152 б.

Дустлык панары һәм Тукай. Мөәллифе Х. Әх.; нашире Х. Әх. — Казань: Типо-литогр. т. д. «В. Еремеев и А. Шашабрин», быв. Ключникова, 1913. — 16 б.

Исламов Р. Ф. Тукайны өйрәнүдә яңа чыганаклар: фәнни мәкаләләр / Р. Ф. Исламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 191 б.

Исхак Ә. Тукайның шигъри осталыгы / Ә. Исхак. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1963. — 128 б.

Ишмөхәммәтов З. А. Тукай атеизмы / З. А. Ишмөхәммәтов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — 72 б.

Рец.: Абдуллина Д. М. З. А. Ишмөхәммәтовның «Тукай атеизмы» китабы / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 136–138.; Еники Ә. Ялганны яклау / Ә. Еники // Казан утлары. — 1992. — № 4. — Б. 149–159.

Мөхәммәдъяров Ш. Тукай кем? / Ш. Мөхәммәдъяров. — М.: «Ташкын» нәшриятыннан беренче китап, 1918. — 22 б.

Рец.: Бадыйкшан Л. «Тукай кем?» / Л. Бадыйкшан // Tatar ile. — 1995. — Апр. (№ 13); // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Нуруллин И. Тукай эстетикасы турында мәкаләләр / Г. Кашшаф ред. / И. Нуруллин. — Казан: Таткнигоиздат., 1956. — 135 б.

Рец.: Бикмухаметов Р. Тукай и пути татарской литературы / Р. Бикмухаметов // Дружба народов. — 1957. — № 5. — С. 208–212; Башкуров Р. Тукай эстетикасы / Р. Башкуров // Совет Татарстаны. — 1957. — 31 дек.

Нуруллин И. Тукай иҗаты (Беренче рус революциясе чоры) / Фәнни ред. Р. К. Ганиева / И. Нуруллин. — Казан: Казан ун-ты нәшр., 1964. — 112 б.

Нуруллин И. Тукай турында хикәяләр / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 136 б.

Поварисов С. Ш. Мәктәптә Г. Тукай әсәрләре телен өйрәнү / С. Ш. Поварисов. — Уфа: Башк. дәүләт пед ин-ты нәшр., 1992. — 75 б.

Рәсемле Тукай. — Харбин: Тукай һәйәте, 1933. — 8 б.

Рәсүлова З. Ә. Тукай эзләреннән / Фәнни ред. Р. Якупов / З. Ә. Рәсүлова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — 141 б.

Салихҗан Х. А. Пушкин һәм Г. Тукай иҗатында Коръән аһәңнәре / Х. Салихҗан. — Казан: Татр. кит. нәшр., 2002. — 39 б.

Салихҗан Х. А. Пушкин, Г. Тукай иҗатында Коръән вә бүгенге рухи тәрбиянең бер мәсьәләсе / Х. Салихҗан. — Казан: Идел-Пресс, 2008. — 192 б.

Рец.: Хәйри Ә. Коръән, Пушкин һәм Тукай / Ә. Хәйри // Шәһри Казан. — 2008. — 18 нояб.

Тукай…: Дөнья халыклары Тукай турында / Төз. Р. Акъегет. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 222 б.

Рец.: Әхмәтҗанов М. Тукай турында… / М. Әхмәтҗанов // Казан утлары. — 2006. — № 11. — Б. 146–148.

Тукайның үлүенә 10 ел тулуга багышлана (1913–1923). — Казан, 1923. — 88 б.

Тукайча татар кодексы: милли тәрбия дәресләре, канатлы сөземтәләр, соңгы сүз урынына / Проект авт., башкар. З. Мансуров . — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 198 б.

Халит Г. Тукай үткән юл (Габдулла Тукайның тормышы һәм иҗаты турында очерк) / Г. Халит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1962. — 228 б.

Рец.: Рамазанов Г. Тукай турында яңа хезмәт / Г. Рамазанов // Кызыл таң. — 1962. — 1 июнь; Бикмухаметов Р. Время синтеза / Р. Бикмухаметов // Вопр. лит. — 1963. — № 6. — С. 232–234.

Хәким С. Габдулла Тукай: Шагыйрьгә 90 яшь тулу уңае белән / С. Хәким. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — 30 б.

Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев / Н. Ш. Хисамов. — Казан: ТаРИХ, 2003. — 80 б.

Рец: Ислам З. Тукайны төшенү юлында / З. Ислам // Tatar ile. — 2005. — № 16 (637), апр.

Хисамов Н. Тукай: бөеклеге һәм фажигасе: фәнни мәкаләләр, әңгәмә / Н. Хисамов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2017. — 125 б.

Рец.: Шагыйрь иҗатына киң караш // Мәдәни җомга. — 2017. — 24 март.

Шәйхелисламов З. Р. Аңлыем дип шагыйрь җанын… (Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай) / Җав. мөх. Н. Ш. Хисамов / З. Р. Шәйхелисламов. — Казан: Фикер, 2001. — 144 б.

Рец.: Бәшир Ф. Әдип рухын яд итеп / Ф. Бәшир // Мәдәни җомга. — 2003. — 11 июль.

Рус телендә

Абузяров Р. А. Уральск в судьбе Габдуллы Тукая / Р. А. Абузяров, З. И. Туаева. — Уральск: Ред.-изд. отдел ЗКГУ, 2002. — 128 с.

Абузяров Р. А. Уральск — поэтическая родина Габдуллы Тукая / Р. А. Абузяров. — Уральск: Оптима, 2003. — 151 с.

Абузяров Р. А. История евразийского центра Габдуллы Тукая / Р. А. Абузяров, Т. А. Каримов. — Уральск: Изд. центр и СМИ ЗКГУ им. М. Утемисова, 2011. — 206 с.

Агишев Я. Габдулла Тукай / Я. Агишев, И. Пехтелев. — Казан: Татгосиздат, 1946. — 36 б.

Агишев Я. Габдулла Тукай — патриот / Я. Агишев. — Казан: Татгосиздат, 1942. — 53 с.

Агишев Я. Габдулла Тукай (Биогр. очерк) / Я. Агишев, И. Пехтелев. — Казань: Татгосиздат, 1946. — 40 б.

Агишев Я. Творчество Габдуллы Тукая (Общественно-политические мотивы) / Я. Агишев. — Казан: Татгосиздат, 1948. — 96 с.

Агишев Я. Творчество Габдуллы Тукая (Общественно-политические мотивы): Втор. испр. изд. / Я. Агишев. — Казан: Татгосиздат, 1954. — 95 с.

Рец.: Нәфиков Р. Халык шагыйре турында китап / Р. Нәфиков // Совет әдәбияты. — 1954. — № 11. — Б. 115–119.

Агишев Я. Народный поэт Г. Тукай / Я. Агишев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1961. — 36 с.

Аминева В. Р. Габдулла Тукай и русская литература XIX в.: типологические параллели: монография / В. Р. Аминева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2016. — 160 с.

Ахметова Д. И. Габдулла Тукай в фотографиях / Д. И. Ахметова. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — 48 с.

Рец.: Рәмиев З. З. Әхмәтова Динә. Габдулла Тукай фотографияләрдә (Ахметова Дина. Габдулла Тукай в фотографиях) / З. З. Рәмиев // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 4. — Б. 175–178.

Башкуров Р. Ш. Переводы Тукай из русской литературы / Р. Ш. Башкуров. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1958. — 21 с.

Башкуров Р. Навсегда в сердце народа (Жизнь и творчество Габдуллы Тукая) / Р. Башкуров, В. Воздвиженский. — Казан: Татар. кн. изд-во, 1966. — 32 с.

Габбасова К. А. Изображение природы в поэзии Габдуллы Тукая / Науч. ред. Н. Ш. Хисамов / К. А. Габбасова. — Казань: Ин-т истории АН РТ, 2010. — 132 с.

Рец.: Гайнуллина Г. Тукай фәнендә яңа белгеч / Г. Гайнуллина // Мәдәни җомга. — 2011. — 7 гыйнв.

Газизова Л. Р. Из истории переводов лирики Габдуллы Тукая на русский язык / Л. Р. Газизова. — Казань: Школа, 2021. — 84 с.

Ганиева Р. К. Сатирическое творчество Г. Тукая / Под ред. И. З. Нуруллина / Р. К. Ганиева. — Изд-во Казан. ун-та, 1964. — 84 с.

Исхакова-Вамба Р. А. Тукай и татарская музыка / Р. А. Исхакова-Вамба. — Казань, 1997. — 112 с.

Кадыров О. Х. Стихотворения «Русский язык» И. С. Тургенева и «Туган тел» («Родной язык») Г. Тукая / О. Х. Кадыров. — Казань: Меддок, 2005. — 32 с.

Лаисов Н. Лирика Тукая (Вопросы метода и лирики) / Н. Лаисов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1976. — 168 с.

Лаисов Н. Х. Габдулла Тукай (1886–1913) (Краткий очерк жизни и творчества. К 100-летию со дня рожд.) / Н. Х. Лаисов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1985. — 86 с.

Рец.: Забиров Х. Семь раз проверь / Х. Забиров // Сов. Татария. — 1986. — 16 марта.

Нафигов Р. И. Тукай и его окружение / Р. И. Нафигов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 208 с.

Рец.: Нуруллин И. Ближе к истине... / И. Нуруллин // Сов. Татария. — 1986. — 16 нояб.; Юсупов М. Тукай турында яңа сүз / М. Юсупов // Казан утлары. — 1987. — № 4. — Б. 165–167.

Нафигов Р. И. Наш Тукай: Новые страницы из жизни поэта / Р. И. Нафигов. — Казань: Фикер, 1998. — 168 с.

Нуруллин И. Тукай / И. Нуруллин. — М.: Мол. гвардия, 1977. — 240 с.

Пехтелев И. Г. Эстетические идеи в поэзии Г. Тукая / И. Г. Пехтелев. — Казань: Татгосиздат, 1946. — 61 с.

Пехтелев И. Пушкин-Лермонтов-Тукай / И. Пехтелев. — Казань: Татгосиздат, 1949. — 127 с.

Рец.: Гайнуллин М. Новая работа о Г. Тукае / М. Гайнуллин // Кр. Татария. — 1949. — 6 авг.

Пехтелев И. Г. Литература и время: Статьи и очерки / И. Г. Пехтелев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1964. — 110 с.

Пехтелев И. Тукай и русская литература / И. Пехтелев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1966. — 182 с.

Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост., коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — 431 с.

Туишев Ю. А. Общественно-педагогическая деятельность Габдуллы Тукая / Ю. А. Туишев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1963. — 111 с.

Рец.: Ибраһимов Ф. Габдулла Тукай педагог булганмы? / Ф. Ибраһимов // Совет мәктәбе. — 1965. — № 5. — Б. 57–58; Хайри Х. Новая книга о Г. Тукае / Х. Хайри // Сов. Татария. — 1964. — 2 июля.

Уральск в судьбе Габдуллы Тукая / Сост.: Р. А. Абузяров, З. И. Туаева. — Уральск: Ред.-изд. отдел ЗКГУ, 2002. — 126 с.

Фридерих М. Габдулла Тукай как объект идеологической борьбы / М. Фридерих. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2011. — 343 с.

Халит Г. Габдулла Тукай и татарское литературное движение начала XX века / Г. Халит. — Казань: Таткнигоиздат, 1956. — 232 с.

Рец.: Башкуров Р. Габдулла Тукай иҗатын һәр яклап яхшырту юлында / Р. Башкуров // Совет әдәбияты. — 1957. — № 4. — Б. 114–118; Бикмухаметов Р. Тукай и пути татарской литературы / Р. Бикмухаметов // Дружба народов. — 1957. — № 5. — С. 208–212; Богданова М. Начало / М. Богданова // Лит. газ. — 1957. — 28 мая; Кудаш С. Ике китапны укып чыккач / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1957. — 11 апр.; Пехтелев И. Книга о Тукае / И. Пехтелев // Вопр. лит. — 1958. — № 2. — С. 225–226; Пехтелев И. Поэт и его время / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1957. — 12 марта.

Халит Г. Тукай и его современники (в борьбе за реализм и народность татарской литературы) / Ред. В. Г. Воздвиженский / Г. Халит. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1966. — 228 с.

Рец.: Хамматов Ш. Поэт человечный, интернациональный. Некоторые мысли в связи с выходом книги «Тукай и его современники» / Ш. Хамматов // Сов. Татария. — 1966. — 13 июля.

Яхин Ф. Татарская литература периодической печати Уральска (1905–1907 гг.) / Науч. ред. Н. Г. Юзиев / Ф. Яхин. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1992. — 126 с.

Төрек телендә

Abdullah Tukay'ın Şiirleri. İnceleme-Metin-Aktarma / F. Özkan. — Ankara, 1994. — 958 s.

Рец.: Лаисов Н., Сибгатуллина Ә. Төркиядән бүләк / Н. Лаисов, Ә. Сибгатуллина // Казан утлары. — 1996. — № 7. — Б. 169–175.

Gazizova L. (Dr. Liliya Lanti). Gabdullah Tukay'in Šiirlerinin Rusčaya Čevirileri: Tarih ve Edebi Kayramlar Bakımından Değerlendirme. Bilimsil Kitap (Rusča) / General editörü ve Yayın Yönetmeni A. Shamsutova (Šamsutova). — Konya: Atlas Akademi, 2025. — 200 s.

Tukay'a geliş: Şiirler / Hazır.: B. Oruç Aslan, Y. Özçoban. — Konya: Kömen Yayları, 2014. — 258 s.

Öner M. Abdullah Tukay'ın Şiirleri (Giriş-Metin-Sözlük) / M. Öner. — İzmir, 1990. — I–LXIV+559 s.

Уйгыр телендә

Җари Р. Мәшһүр татар шаири Абдолла Тоқай шеирләриниң бәзи алаһидиклери тоғрисида. — Үрүмчи, 1987. — 20 б. (гарәп графикасында).

Өткүр А. Уйғур әдәбияти билән татар әдәбиятиниң өз ара тәсири тоғрисида. Үрүмчи, 1987. — 22 б. (гарәп графикасында).

Әзәрбәйҗан, рус телләрендә

Həbibbəyli İ. Qabdulla Tukay və Azərbaycan / İ. Həbibbəyli, İ. Osmanlı = Габиббейли И. Габдулла Тукай и Азербайджан / И. Габиббейли, И. Османлы. — Bakı: Elm və Təhsil, 2021. — 536 s.

Рец.: Заһидуллина Д. Тукай юбилеена — кыйммәтле бүләк / Д. Заһидуллина // Казан утлары. — 2021. — № 4. — Б. 178–179; Загидуллина Д. Ф. Подарок Национальной академии наук Азербайджана — к юбилею Тукая / Д. Ф. Загидуллина // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2021. — № 2. — С. 133–137.

Татар, рус телләрендә

Мансуров З. Тукай белән әңгәмәләр: татар кодексы, тематик сөйләшүләр, канатлы гыйбарәләр, тәмамлау мәкаләсе = Беседы с Тукаем: татарский кодекс, тематические диалоги, крылатые выражения, заключительная статья / З. Мансуров // Казан: Татар. кит. нәшр., 2014. — 311 б.

Рец.: Хуҗиәхмәт Ф. Г. Тукай: «Бу милләтне Ходаем бәхетле итсен» / Ф. Хуҗиәхмәт // Ватаным Татарстан. — 2015. — 16 май; Zeydulla R. Tukay'la Ropörtajlar Adlı Kitap Hakkında / R. Zeydulla // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 103–105.

б) энциклопедия

Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — 864 б.

Рец.: Галимуллин Ф. Энциклопедияле Тукаебыз / Ф. Галимуллин // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.; Гыйлаҗев Т. Ш. Габдулла Тукай. Энциклопе-

дия [Баш мөх. З. З. Рәмиев]. Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. 861 б., илл. б-н) басмасына бәяләмә / Т. Ш. Гыйлаҗев // Tatarica. — 2017. — № 2 (9). — Б. 162–166.

Ганиева Р. К. Шагыйрьнең рухи дөньясы: («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә әзерләнгән материаллардан) / Фәнни ред. З. З. Рәмиев / Р. К. Ганиева. — Казан: ТаРИХ, 2002. — 112 б.

Рәмиев З. З. Тукай һәм замандаш әдипләр («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2004. — 111 б.

в) фәнни җыентыклар

Татар телендә

Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — 98 б.

Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары. 1886–1946 / Җав. ред. М. Гайнуллин, гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — 246 б.

Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — 315 б.

Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 190 б.

Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — 232 б.

Татар әдәбиятын өйрәнүнең һәм укытуның мөһим мәсьәләләре: Г. Тукайның тууына 120 ел тулуга багышл. фәнни-гамәли конф. материаллары (6–7 апрель, 2006 ел, Яр Чаллы ш.). — Казан: КГУ, 2006. — 241 б.

Тукай Петербургта / Хәзерл., төз: Ә. Гафурова, Л. Насыйбуллина. — Санкт-Петербург: ДУМА, 1998. — 54 б.

Рец.: Россия Язучылар берлеге «Дума» нәшрияты «Тукай Петербургта» дип исемләнгән китап бастырып чыгарды // Татарстан. — 1997. — № 1. — Б. 91.

Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — 968 б.

Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — 720 б.

Рец.: Тукай — китапларда // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.; Sibgatullina A. Kazan'da Önemli Bir Eser: Anlarda Tukay / A. Sibgatullina // Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi. — 2016. — S. 155–157; Миңнеәхмәтов Р. Һичшиксез лаек хезмәт / Р. Миңнеәхмәтов // Кызыл таң. — 2017. — 9 март; Мөхәммәтшин З. Тукай шәхесе ядкярләрдә / З. Мөхәммәтшин //

Мәдәни җомга. — 2016. — 26 авг.; Нәккаш Н. Тукайга һәйкәл / Н. Нәккаш // Мәдәни җомга. — 2017. — 17 март; Фазлетдинов И. Әдип хакында иң саллы хезмәт / И. Фазлетдинов // Кызыл таң. — 2017. — 16 март; Фатыйхова Е. Тукай бүләгенә лаек хезмәт / Е. Фатыйхова // Өмет. — 2017. — 3 март.

Тукайга чәчәкләр. Шагыйрь турында шигырьләр һәм фикерләр / Төз. Р. Фәйзуллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — 130 б.

Рец.: Гыйззәтуллин Р. Тукайга — дуслык бәйләме / Р. Гыйззәтуллин // Татарстан яшьләре. — 1976. — 19 март; Манасыпов В. Слово признания / В. Манасыпов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Әзәрбәйҗан телендә

Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Toplayanı, ön söz müəllifi M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — 288 s.

Башкорт телендә

Тукай Башҡортостанда / Төҙ., баш һүҙ, аңл. С. Сафуанов. — Өфө: Башҡорт. кит. нәшр., 1966. — 208 б.

Рец.: Әхмәтҗанов К. Рәхмәт хисе һәм олылау сәхифәләре / К. Әхмәтҗанов // Кызыл таң. — 1966. — 8 июнь.

Рус телендә

Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — 244 с.

Рец.: Лаисов Н. Тукай турында яңа китап / Н. Лаисов // Соц. Татарстан. — 1969. — 16 март.

Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — 408 с.

Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — 237 с.

Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — 484 с.

Евразийские истоки творчества Габдуллы Тукая. Осмысление проблемы: материалы конф. на форуме, посвящ. открытию музея Тукая / Под ред. Р. Р. Абузярова. — Уральск, 2006. — 72 с.

К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — 148 с.

Межвузовская студенческая научная конференция, посвященная 75-летию со дня рождения Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — 28 с.

Рец.: Иҗат чишмәсе (Казан дәүләт университеты студентлары Тукай турында) // Соц. Татарстан. — 1961. — 18 апр.

Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — 344 с.

Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — 220 с.

Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред.: Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — 176 с.

Тукаевские чтения = Тукай укулары: сб. ст. / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — 176 с.

Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. статей / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — 168 с.

Казакъ телендэ

«Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — 263 б.

Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — 294 б.

г) диссертация автореферatлары

Абдуллина Д. М. Коранические мотивы в творчестве Габдуллы Тукая: Автореф. дис… канд. филол. наук / Д. М. Абдуллина; ГОУ ВПО «КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина». — Казань, 2005. — 29 с.

Агишев Я. Х. Общественно-политические мотивы в творчестве татарского народного поэта Г. Тукая: Дис. канд. филол. наук. — М., 1946. — 152 с.

Амиров Г. С. Язык Тукая (Лексика и фразеология): Автореф. дис… д-ра филол. наук / Г. С. Амиров; Омск. ГПИ. — Алма-Ата, 1968. — 72 с.

Башкуров Р. Ш. Переводы Тукая из русской литературы: Автореф. дис… канд. филол. наук / Р. Ш. Башкуров; ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова КФ АН СССР. — Казань, 1958. — 21 с.

Валитова Ю. А. Иноязычные элементы в поэтических произведениях Г. Тукая (Турецко-огузские элементы и арабские масдары): Автореф. дис… канд. филол. наук / Ю. А. Валитова. — М., 1966. — 23 с.

Габбасова К. А. Изображение природы в поэзии Габдуллы Тукая: Автореф. дис… канд. филол. наук / К. А. Габбасова; ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова АН РТ. — Казань, 2009. — 27 с.

Ганиева Р.К. Сатира в творчестве Тукая: Автореф. дис… канд. филол. наук / Р.К. Ганиева; КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина. — 1964. — 20 с.

Гафиятуллина Н. М. Образ Тукая в татарской поэзии XX века: Автореф. дис… канд. филол. наук / Н. М. Гафиятуллина; КГУ. — Казань, 2002. — 21 с.

Замалетдинов Л. Ш. Татарская народная сказка и литературные сказки Г. Тукая: Автореф. дис… канд. филол. наук / Л. Ш. Замалетдинов; ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова АН РТ. — Казань, 1993. — 24 с.

Лаисов Н. Х. Лирика Тукая (Вопросы метода и жанра): Автореф. дис… канд. филол. наук / Н. Х. Лаисов; КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина. — Казань, 1970. — 19 с.

Нуруллин И. З. К вопросу о развитии идейно-эстетических и литературно-критических взглядов Тукая: Автореф. дис… канд. филол. наук / И. З. Нуруллин; КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина. — Казань, 1953. — 15 с.

Туишев Ю. А. Педагогические взгляды Габдуллы Тукая: Автореф. дис… канд. пед. наук / Ю. А. Туишев. — Казань, 1954. — 16 с.

Фәйзуллина М. Г. Бөек шагыйрь Габдулла Тукайның буржуаз-демократик революция елларында иҗат эшчәнлеге: Филол. фән. канд… дис. — Казан, 1943. — 131 б.

Шайхисламов З. Р. Тема Тукая в творчестве Ахмеда Файзи (Драмы и роман. Работа над вариантами): Автореф. дис… канд. филол. наук / З. Р. Шайхисламов; ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова АН РТ. — Казань, 1999. — 27 с.

Яхин Ф. З. Газета «Фикер», журналы «Ал-гасруль-джадид», «Уклар» и их роль в татарской литеартуре начала XX века: Автореф. дис… канд. филол. наук / Ф. З. Яхин; ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова КФАН АН СССР. — Казань, 1988. — 22 с.

д) истәлекләр

Татар телендә

Бәкер К. Тукай Петербургта / К. Бәкер. — Оренбург: Электро-паровая Лито-тип. Т-а «Каримов, Хусаинов и К-о», 1914. — 64 б.

Кудаш С. Хәтердә калган минутлар / С. Кудаш. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1959. — 286 б.

Кудаш С. Яшьлек эзләре буйлап / С. Кудаш. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1964. — 184 б.

Моради Я. Тукаев Уральскида. Басылды «Г. Гомәрев вә шөрәкясенең» тиҗарәтханәсендә. — Астрахань: Тип. Т-го Д-ма «А. Умеров и Ко», 1913. — 24 б.

Мәшһүр шагыйрь Габдулла әфәнде Тукаев хакында хатирәләрем. Мөәллифе: Мөхәммәдкамил әл-Мотыйгый Төхфәтуллин. Нашире: Габдулла Килдишев Казанда. — Казань: Электро-тип. «Умид», 1914. — 21 б.

Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 4–27.

Рец.: Нуруллин И. Тукай турында замандашлары / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 12. — Б. 138–141; Байчура Ш. Инәсеннән җәбенә кадәр… / Ш. Байчура // Казан утлары. — 1966. — № 7. — Б. 132–13.

Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 191 б.

Рец.: Урманчиев Ф. «Воспоминания и Тукае» / Ф. Урманчиев // Сов. Татария. — 1977. — 2 авг.

Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 256 б.

Башкорт телендә

Ҡудаш С. Яҙҙы ҡаршылағанда / С. Ҡудаш. — Өфө: Башгосиздат, 1954. — 305 б.

Ҡудаш С. Хәтерҙә ҡалған минуттар (Иҫтәлектәр) / С. Ҡудаш. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1958. — 256 б.

Ҡудаш С. Йәшлек эҙҙәре буйлап (Иҫтәлектәр) / С. Ҡудаш. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1964. — 192 б.

Казакъ телендә

Құдаш С. Жастық шақтың ізімен: естеліктер / С. Құдаш. — Алматы: Қазмемкөркемәдеббас, 1959. — 268 б.

Құдаш С. Жастық шақтың ізімен: естеліктер / С. Құдаш. — Алматы: Жазушы, 1966. — 198 б.

Рус телендә

Кудаш С. Навстречу весне: повесть, воспоминания / С. Кудаш. — М.: Сов. писатель, 1954. — 560 с.

Кудаш С. Незабываемые минуты: Воспоминания / С. Кудаш. — М.: Сов. писатель, 1964. — 284 с.

е) фотоальбомнар

Татар телендә

Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — 207 б.

Габдулла Тукай. 1886–1961. Тууына 75 ел тулу уңае белән. Фотоальбом / Төз. Н. Хәмзин. — Казан, 1961. — 22 б.

Габдулла Тукай. Фотоальбом / Төз. С. Исәнбаев; махсус ред. Г. Халит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 116 б.

Рец.: Хисмәтуллин Х. Габдулла Тукай альбомы / Х. Хисмәтуллин // Казан утлары. — 1967. — № 1. — Б. 153.

Габдулла Тукай: Фотоальбом / Төз., фоторәсемнәр авт. М. З. Бәширов; текст авт. М. Мәһдиев; Ә. Закиров оформл.; русчага М. Рафиков тәрж. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 240 б.

Рец.: Мухаметзянов Р. Открывая Тукая / Р. Мухаметзянов // Веч. Казань. — 1986. — 3 дек.; Мөхәммәтҗанов Р. Олы ихтирам / Р. Мөхәммәтҗанов // Азат хатын. — 1987. — № 1. — Б. 8.

Рус телендә

Габдулла Тукай. Альбом / Сост., текст Р. Даутова. — Татар. кн. изд-во, 1977. — 176 с.

Татар, рус, инглиз телләрендә

Тукайның гүзәл бакчалары = Живописные сады Тукая = Picturesque garlens of Tukay: Габдулла Тукай сынлы сәнгатьтә. Альбом / Төз. Д. Д. Хисамова. — Казань: Заман, 2006. — 304 б.

ё) каталоглар

Татар телендә

«И мөкаддәс моңлы сазым! Уйнадың син ник бик аз…»: Г. Тукайның (1886–1913) тууына 120 ел тулу уңаеннан: күргәзмә каталогы / Төз. Л. П. Юревич. — Казан: Милли китап, 2007. — 59 б.

Тукай белән илһамланып... Фәйзрахман Әминев. Графика. Нәкыш. Татарстан Республикасы дәүләт сынлы сәнгать музее тупланмасыннан // Авт.-төз.: Г. И. Шәрипова, С. Е. Новикова. Казан: Заман, 2011. — 144 б.

Татар, рус, инглиз телләрендә

Тукайга сәяхәт = Путешествие к Тукаю = A journey to Tukay: күргәзмә каталогы-каталог выставки = Catalogue of Exhibition. — Казан: Заман, 408 б.

Ядкярләрдә — Тукай рухы = В реликвиях — душа Тукая = The Redics Keep the Soul Tukay: Татарстан Республикасы Милли музее җыелмасында татар халык шагыйре Габдулла Тукайның мемориаль тупланмасы каталогы. — Казан: Заман-Татар. кит. нәшр., 2012. — 144 б.

ж) библиографик күрсәткечләр

Татар телендә

Габдулла Тукай (1886–1913) (Библиогр. белешмә) / Төз. З. Ш. Хәбибуллина. — Казан, 1951. — 4 б.

Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — 480 б.

Габдулла Тукай: Библиогр. күрс. 1956–1970 / Төз.: Л. Хәйдәрова, Н. Әхмәтҗанова. — Казан ун-ты нәшр., 1974. — 116 б.

Рец.: Кәримуллин Ә. Кирәкле күрсәткеч / Ә. Кәримуллин // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 сент.

Габдулла Тукай: Библиогр. күрс. / Төз. Р. Ф. Исламов; фәнни ред. М. Х. Вәлиев / Казан: Мәгариф-Вакыт, 2016. — 480 б.

Рец.: Һадиев И. Мәрданов Р. Шагыйрь хакында яңа белешмә / И. Һадиев, Р. Мәрданов // Мәдәни җомга. — 2017. — 24 март.

Татар халык шагыйре Габдулла Тукай (1886–1913): Әдәбият исемлеге / Төз. З. Ш. Хәбибуллина. — Казан, 1953. — 20 б.

Тукай музыкада, сынлы сәнгатьтә, рус теленә тәрҗемәләрдә: кыскача библиографик белешмә / Фәнни ред. З. Рәмиев; төз.: Д. Хисамова, Ф. Миңнуллина, Г. Гобәйдуллина, З. Рәмиев. — Казан: ИЯЛИ им. Г. Ибрагимова, 2014. — 148 б.

Рец.: Хәмидуллин Л. Эзләнүләр нәтиҗәлерәк булсын / Л. Хәмидуллин // Мәдәни җомга. — 2014. — 25 июль.

Башкорт телендә

Ғабдулла Тукай Өфөлә: Библиогр. күрһ. / Төҙ. И. А. Максютова. — Өфө, 1982. — 17 б.

з) тормыш һәм иҗат хроникасы

Татар телендә

Габдулла Тукай: Тормыш һәм иҗат елъязмасы / Төз.: Ә. Х. Алиева, Ф. И. Ибраһимова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2003. — 271 б.

Рец.: Ислам З. Исеме — гасырларда / З. Ислам // Шәһри Казан. — 2004. — 2 апр.; Касыймова Р. Тукай йөргән юллар бар / Р. Касыймова // Мәдәни җомга. — 2004. — 24 апр.

Татар һәм рус телләрендә

Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — 448 б.

Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — 344 б.

Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — 368 б.

Рец.: Ибраһимов М. «Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар» / М. Ибраһимов // Казан утлары. — 2022. — № 4. — Б. 139–143.

и) методик ярдәмлекләр

Татар телендә

Габдулла Тукай / Төз. Г. Г. Шаһиәхмәтова; җав. мөх. Р. И. Вәлиев. — Казан: Милли китап, 1998. — 59 б.

Габдулла Тукай елы Республика китапханәләрендә (Эш тәҗрибәсеннән). 2012 ел. I чыгарылыш / Төз. З. Ә. Җамалиева; җав. мөх. И. Г. Һадиев. — Казан: Милли китап, 2012. — 55 б.

Габдулла Тукай — татар халкының бөек шагыйре: Г. Тукайның тууына 90 ел тулуга карата китапханәчеләрнең эшенә ярдәмгә метод. һәм библиогр. материаллар / Мөх. Н. Ә. Парсина. — Казан, 1976. — 8 б.

Габдулла Тукай (1886–1913) (Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукайның тууына 120 ел тулуга багышланган методик ярдәмлек) / Төз. Р. Р. Хөрәмшина; җав. мөх. И. Г. Һадиев. — Казан: Милли китап, 2005. — 30 б.

Габдулла Тукай: Мәктәп укучысына ярдәмлек / Төз. Н. Газизова. — Казан: Раннур, 2001. — 384 б.

Ганиева Р. К. Тукай иҗатында реализм (Махсус курс программасы) / Р. К. Ганиева. — Казан: Казан ун-ты нәшр., 1987. — 10 б.

Минһаҗева Ф. Тукай мәктәптә / Ф. Минһаҗева. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968. — 76 б.

Рәхимов Ф. Татар поэзиясе йолдызы Габдулла Тукай (методик ярдәмлек / Ф. Рәхимов. — Бирск, 2012. — 82 б.

Республика китапханәләрендә (Эш тәжрибәсеннән) 1997 ел. 3 чыг. Габдулла Тукай / Төз. Г. Г. Шаһиәхмәтова; җав. мөх. Р. И. Вәлиев. — Казан: Милли китап, 1998. — 59 б.

Татар халкының бөек шагыйре Г. Тукайның тууына 80 ел: китапханәләргә ярдәмгә методик һәм библиографик материаллар / Төз. Ф. Г. Шакирова; мөх. М. Х. Делешова. — Казан, 1965. — 23 б.

Тукай иҗатында реализм мәсьәләләре (махсус курс программасы). В. И. Ульянов-Ленин исемендәге Казан дәүләт университеты. Татар әдәбияты кафедрасы / Төз. Р. К. Ганиева. — Казан, 1987. — 10 б.

Рус телендә

Вечно живой в сердце народов: Материалы к 80-летию со дня рожд. татар. поэта Габдуллы Тукая / Сост. Г. Г. Шепелева. — Казань, 1965. — 15 с.

Государственная премия Республики Татарстан имени Габдуллы Тукая: Методико-библиогр. пособие / Сост. К. Б. Фатхеева. — Казань: Милли китап, 2007. — 46 с.

Поварисов С. Ш. Сравнения в поэтике Г. Тукая: Учеб.-метод. пособие / С. Ш. Поварисов. — Уфа: Изд-во БГУ, 2004. — 156 с.

Сафуанов С. Г. Габдулла Тукай и Башкортостан: Учеб. пособие по курсу «Татарское литературное краеведение Башкортостана» / С. Г. Сафуанов. — Уфа: Изд-во БГПУ, 2005. — 49 с.

75 лет со дня рожд. основоположника татарской литературы Г. Тукая: методич. материалы в помощь библиотекам / Сост.: Л. Х. Идиятуллина, Т. Г. Батаева; ред. Р. З. Мухитдинова. — Казань, 1961. — 14 с.

к) сүзлекләр

Габдулла Тукай: Шигърият теле: Сүзлек = Габдулла Тукай: Язык поэзии: Словарь. 2 китапта / К. Р. Галиуллин, Р. Н. Кәримуллина. — Казан: Мәгариф, 2009. — 1 кит. — 503 б.

Габдулла Тукай: Шигърият теле: Сүзлек = Габдулла Тукай: Язык поэзии: Словарь. 2 китапта / К. Р. Галиуллин, Р. Н. Кәримуллина. — Казан: Мәгариф, 2009. — 2 кит. — 527 б.

Рец.: Ганиев Ф. Сүзлек турында берничә сүз / Ф. Ганиев // Мәдәни җомга. — 2011. — 11 март; Тимергалин А. Ике сандык йакут / А. Тимергалин // Казан утлары. — 2010. — № 2. — Б. 115–120; Шагыйрь сүзлеге // Мәдәни җомга. — 2010. — 30 апр.

Мәхмүтов Х. Габдулла Тукайның канатлы сүзләре / Х. Мәхмүтов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 127 б.

Тукаев сүзләре. Җамигъел-кәләмләре (афоризмалары), халык мәкальләре урнында йөртерлек вә йөртелә торган сүзләре. Җыючысы: Г. Шәрәф. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — Казань: Тип. Л. П. Антонова, 1913. — 32 б.

Тукаев сүзләре. Җамигъел-кәләмләре (афоризмалары), халык мәкальләре урнына йөртерлек вә йөртелә торган сүзләре. Икенче басмасы. Җыючысы: Г. Шәрәф. На-

шире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — Казань: Электро-тип. «Маариф», 1915. — 32 б.

Тукай сүзләре. Тукайның халык мәкальләре урнында йөртерлек вә йөртелә торган сүзләре. Өченче басмасы. Җыючысы: Җан Шәрәф. Нашире: «Мәгариф» ширкәте Казанда. — Казань: Изд-ие Т-ва «Маариф», 1920. — 32 б.

л) юлкурсәткеч

Багаутдинова Д. Б. Музей Габдуллы Тукая в Казани. Путеводитель / Д. Б. Багаутдинова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1989. — 63 с.

м) әдәбияттагы образы

Татар телендә

Батулла. Кылдан нечкә, кылычтан үткер: Кыйсса / Батулла. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — 143 б.

Гариф М. Мәңгелек мәхәббәт: Тукай белән Зәйтүнә хикәяте / М. Гариф. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 94 б.

Рец.: Бәшир Ф. Якты сагыш / Ф. Бәшир // Мәдәни җомга. — 2007. — 21 сент.

Нуруллин И. Тукай Петербургта: Драма 8 картинада / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1965. — 96 б.

Рец.: Камал Ә. Шомлы елларда / Ә. Камал // Соц. Татарстан. — 1966. — 23 июнь.

Нуруллин И. Тукай турында хикәяләр / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 136 б.

Нуруллин И. Тукай турында хикәяләр / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — 135 б.

Нуруллин И. Габдулла Тукай / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1979. — 304 б.

Рец.: Вәлиев М. Тамыр тирәнлеген яфрак тоя… / М. Вәлиев // Татарстан яшьләре / М. Вәлиев // Татарстан яшьләре. — 1982. — 22 апр.; Галимуллин Ф. Шагыйрьгә мәхәббәт белән / Ф. Галимуллин // Соц. Татарстан. — 1981. — 4 апр.; Мәҗитов З. Бөек шагыйрь образы / З. Мәҗитов // Соц. Татарстан. — 1982. — 16 апр.; Мөхәммәдиев Р. Шагыйрьнең җанлы образы / Р. Мөхәммәдиев // Соц. Татрастан. –1978. — 24 янв.; Урманчеев Ф. Үлемсезлек юлы / Ф. Урманчеев // Казан утлары. — 1980. — № 2. — Б. 178–180; Хәкимов Ә. «Тукай» / Ә. Хәкимов // Казан утлары. — 1998. — № 4. — Б. 157–159; Хөсәенов Г. Шагыйрь дөньясы / Г. Хөсәенов // Соц. Татарстан. — 1979. — 13 апр.

Нуруллин И. Моңлы саз чыңнары: Документаль роман. Төзәт., тулыл. 2 басма / И. Нуруллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2000. — 272 б.

Тукайга әйтер сүзем: Башкортстан шагыйрьләренең Габдулла Тукайга багышланган шигырьләре / Төз. А. Хәлиуллина. — Уфа: Матбугат дөньясы, 2017. — Б. 138 б.

Фәйзи Ә. Тукай: Роман. Беренче китап: Үги еллар / Ә. Фәйзи. — Казан: Татгосиздат, 1952. — 302 б.

Рец.: Гайнанова Ф. «Тукай» / Ф. Гайнанова // Яшь сталинчы. — 1953. — 9 янв.; Нафигов Р. Роман о народном поэте / Р. Нафигов // Сов. Татария. — 1953. — 11 апр.; Хәким С. «Тукай» / С. Хәким // Совет Татарстаны. — 1953. — 15 янв.

Фәйзи Ә. Тукай: Роман. Беренче кис. Төзәт. 2-бас. / Ә. Фәйзи. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1956. — 552 б.

Фәйзи Ә. Кечкенә Апуш. «Тукай» романының балалар өчен эшкәртелгән варианты. Урта мәктәптәге балалар өчен / Ә. Фәйзи. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 232 б.

Хәким С. Шагыйрьнең бала чагы: (Поэма) / С. Хәким. — Казан: Татгосиздат, 1949. — 36 б.

Казакъ телендэ

Нуруллин И. Ғабдолла Тоқай /Аудар. Т. Әбдірахманов / И. Нуруллин. — Алматы: Жалын, 1985. — 288 б.

Файзи Ә. Тоқай: Роман / Ә. Файзи. — Алматы: Қазмемкөркемәдеббас, 1959. — 564 б.

Рус телендэ

Валеев Р. Заботы света: Роман / Р. Валеев. — М.: Сов. писатель, 1986. — 390 с.

Рец.: Яхин Ф. Рождение поэта / Ф. Яхин // Сов. Татария. — 1987. — 21 июня.

Нуруллин И. Поэт из деревни Кырлай: Рассказы о Габдулле Тукае / Пер. с татар. М. Рафикова / И. Нуруллин. — М.: Дет. лит., 1967. — 93 с.

Нуруллин И. Тукай / Пер. Р. Фиша / И. Нуруллин. — М.: Мол. гвардия, 1977. — 240 с.

Рец.: Ганиев В. Перед народом долг свой исполняя / В. Ганиев // Лит. газ.. — 1978. — 7 июня; Даниенбург В. В сердце народном / В. Даниенбург // Юность. — 1979. — № 2. — С. 92; Махмудов А. Тукай во весь рост / А. Махмудов // Сов. Татария. — 1978. — 23 апр.; Мөхәммәдиев Р. Шагыйрьнең җанлы образы / Р. Мөхәммәдиев // Соц. Татарстан. — 1978. — 24 янв.; Мустафин Р. Новое о Тукае / Р. Мустафин // Сов. Татария. — 1977. — 28 авг.; Тәрҗеманов Ж. Тукай Мәскәүдә / Ж. Тәрҗеманов // Соц. Татарстан. — 1977. — 24 июль; Хакимов А. Книга о поэте-борце / А. Хакимов // Новый мир. — 1978. — № 5. — С. 310–313.

Нуруллин И. Напевы мятежного саза: Повесть о жизни и творчестве Г. Тукая / И. Нуруллин. — М.: Дет. лит., 1986. — 222 с.

Файзи А. Тукай: Роман. Книга первая / Авториз. пер. с татар. А. Садовского / А. Файзи. — М.: Сов. писатель, 1954. — 536 с.

Рец.: Бикмухаметов Р. Судьба поэта / Р. Бикмухаметов // Лит. газ. — 1955. — 13 авг.; Гумеров А. «Тукай» романының русча басмасы / А. Гумеров // Совет әдәбияты. — 1955. — № 8. — Б. 111–115; Нәфиков Р. Халык шагыйре турында китап / Р. Нәфиков // Совет әдәбияты. — 1954. — № 4. — Б. 115–119.

Файзи А. Тукай: Роман / Авториз. пер. с татар. А. Садовского / А. Файзи. — М.: Сов. Россия, 1966. — 540 с.

Файзи А. Тукай: Роман / Авториз. пер. с татар. А. Садовского. Перизд / А. Файзи. — Казань: Татар. кн. изд-во., 1985. — 526 с.

Үзбәк телендә

Нуруллин И. Абдулла Тўқай. Татарчадан О. Шарафиддинов тарж. / И. Нуруллин. — Тошкент: Ёш гвардия, 1985. — 288 б.

Рец.: Морадымов Н. Үзбәк телендә / Н. Морадымов // Соц. Татарстан. — 1986. — 29 апр.

Файзий А. Абдулла Тўқай. Роман / Татарчадан А. Ўразаевнинг эркин тарж. / А. Файзий. — Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашр., 1974. — 540 б.

н) Габдулла Тукай исемендәге бүләк ияләре күрсәткече

Татар телендә

Татарстан Республикасының Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреатлары: дәүләт бүләге булдырылуның 50 еллыгына багышланган белешмәлек / Төз. З. Ә. Җамалиева; җав. мөх. И. Г. Һадиев. — Казан: Милли китап, 2007. — 26 б.

Рус телендә

Государственная пермия Республики Татарстан им. Габдуллы Тукая: методико-библиографическое пособие / Авт.-сост. К. Б. Фатхеева; отв. ред. Р. У. Багаева. — Казань: Милли китап, 2007. — 46 с.

Лауреаты Республиканской премии Татарской АССР им. Габдуллы Тукая: указатель литературы (1958–1974 гг.) / Сост. Н. Б. Нуруллина; науч. ред. Г. С. Сабирзянов; отв. за вып. М. Х. Делешова. — Казань, 1977. — 180 с.

Рец.: Исламов Ф. Файдалы кулланма / Ф. Исламов // Соц. Татарстан. — 1978. — 4 июнь.

о) мәкаләләр

Татар телендә

Axjar B. Xalьq şaoqire Cӌ. Tuqaj: (Ylyenə 25 jьl tuluoqa qarata) / B. Axjar // Stalincь (Stalingrad өlk., Nariman r-nь). — 1938. — 13 apr.

Әхмәт A. Xalьq şaoqire Cӌabdulla Tuqaj / A. Әхмәт // Jəş stalincь. — 1938. — 14 apr.

Әхмәт A. Tuqaj həm balalar / A. Әхмәт // Jəş stalincь. — 1938. — 14 apr.

Әхмәт A. Tuqaj həm balalar / A. Әхмәт // Pioner qələme. — 1938. — № 4. — B. 19–20.

Әхмәт A. Tuqaj həm balalar / A. Әхмәт // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 66–69.

Bəşiri Z. Cӌ. Tuqaj turьnda istəleklər / Z. Bəşiri // Kommuna. — 1938. — 16 apr.

Burnaş F. Talant julь / F. Burnaş // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 52–59.

Cӌazьj İ. Bөjek rus kul'turasь həm Tuqaj / İ. Cӌazьj // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Cӌazьj İ. Rus poeziəse həm Tuqaj / İ. Cӌazьj // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 54–57.

Ԍəbdraxmanof F. Tuqaj həm fol'klor əsərlərə / F. Ԍəbdraxmanof // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 7. — B. 78–81.

Ԍəbdraxmanof F. Ԍ. Tuqaj sajlanma əsərlərenең syz başь turьnda / F. Ԍəbdraxmanof // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 77–80.

Ԍəbdraxmanof F. Tuqaj həsm xalьq icatь / F. Ԍəbdraxmanof // За пед. кадры. — 1938. — 9 апр.

Ԍələv M. Ԍ. Tuqaj turьndaoԍь istəleklərdən ber kisək / M. Ԍələv // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 69–72.

Ԍ. Tuqaj xaqьnda apasь Ԍəzizə Zəbirevanьң isendə qaloԍannarь // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 7. — B. 67–77.

Ԍ. Tuqaj xatlarь // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 7. — B. 78–81.

Ԍ. Tuqajoԍa baoԍьşlanoԍan kyrgəzmə // Jəş stalincь**.** — 1938. — 14 apr.

Ԍ. Tuqajnьң tormьşь // Kommuna**.** — 1938. — 15 apr.

Ԍ. Tuqajnьң 25 jьllьoԍьna xəzerlənədez // Pioner qələme. — 1937. — № 7. — B. 20.

Ԍəli M. «Jaŋa Kisekbaş» parodiəse turьnda / M. Ԍəli // Sovet ədəbiatь. — 1939. — № 3–4. — B. 96.

Ԍəlief Ԍ. Şaoԍirneң ber uqucsь / Ԍ. Ԍəlief // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 17 apr.

Ԍimadief M. Tuqaj içadьnda ateizm momentlarь / M. Ԍimadief // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 12 apr.

İzkuz Z. Tuqaj həm Babic / Z. İzkuz // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 67–68.

Kamal Ԍ. Tuqaj turьnda istəlek / Ԍ. Kamal // Sovet ədəbiatь. — 1933. — № 6. — B. 59–63.

Kamal Ş. Xalьqnьң səjekle çьrcьsь / Ş. Kamal // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Qudaş A. Xalьq şaoԍire Ԍ. Tuqaj / A. Qudaş // Kommuna. — 1938. — 15 apr.

Qudaş S. Tuqaj həm Ԍafuri / S. Qudaş // Kommuna. — 1935. — 23 nujab.

Qudaş S. Tuqaj həm Ԍafuri / S. Qudaş // Sovet ədəbiatь. — 1935. — № 12. — B. 70–74.

Latьjpof Ԍ. Ԍ. Tuqaj turьnda istəleklər / Ԍ. Latьjpof // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Mannur Ş. Çьr məŋgelek / Ş. Mannur // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Mostafin X. Minem jaratqan şaoԍirem / X. Mostafin // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Nioԍməti Ԍ. Şaoԍirneң tormьş həm içad julь / Ԍ. Nioԍməti // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 32–51.

Nioԍməti Ԍ. Ԍabdulla Tuqajьf / Ԍ. Nioԍməti // Kommuna. — 1938. — 6 maj.

Rəmi İ. Ul saoԍьşladь, kyrə almadь / İ. Rəmi // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 60–64.

Sadrьj V. Xalьq şaoԍire Ԍ. Tuqajnь iskə alu / V. Sadrьj // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 17 apr.

Salix M. Məktəptə Tuqaj kicəse / M. Salix // Stalincь (Stalingrad əlk., Nariman r-nь). — 1938. — 13 apr.

Səjfi-Qazannь F. Ԍ. Tuqaj əsərlərendə parodiə, satira, ironiə həm jumor / F. Səjfi-Qazanlь // Ԍ. Tuqaj əsərləre / Təz. F. Səjfi-Qazannь. — Qazan: Jaŋlif, 1931. — 3 tom. — B. III–XXXII.

Səjfi-Qazanlь F. Oktəbr revolytsiəsenə qədər tatr burzua ədəbiatь / F. Səjfi-Qazanlь // Sovet ədəbiatь. — 1934. — № 7. — B. 111–124.

Tatarstan Fənni kətepxanəsendə zur kyrgəzmə // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Tincurin K. 41-nce nomer / K. Tincurin // Kommuna. — 1936. — 6 maj.

Tolьmbaj Ƣ. Puşkin həm Tuqaj / Ƣ. Tolьmbaj // Sovet ədəbiatь. — 1937. — № 1. — B. 62–67.

Tuqaj kənnəre aldьnnan // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 10, 11 apr.

Tuqaj rus telendə // Kommunist. — 1934. — 5 okt.

Fəjez Ə. Ƣ. Tuqaj turьnda / Ə. Fəjez // Sovet ədəbiatь. — 1936. — № 5. — B. 65–66.

«Sovet ədəbiatь» zurnalьnьŋ Ƣ. Tuqaj jubilejenə baoɣьşlanoɣan mazsus nomerь // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Şaoɣir Ƣ. Tuqajnьŋ moŋarcь bilgele bulmaoɣan ber şioɣere: (Şaoɣir Ƣ. Tuqajnьŋ sajlanma əsərlər çьjьntьoɣьn cьoɣaru uŋajь belən) // Sovet ədəbiatь. — 1935. — № 9–10. — B. 133–134.

Çələj L. Tatar ədəbi telen tudьruda Ƣ. Tuqaj / L.Çələj // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Çələj L. Ƣ. Tuqaj telendə figellər / L. Çələj // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 58–65; — № 5. — B. 69–73.

Çələj L. Tatar ədəbi telen tudьruda Ƣ. Tuqaj / L. Çələj // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Çəmil X. Ƣ. Tuqaj xatьn-qьzlar tyrьnda / X. Çəmil // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 9 apr.

Jərmi X. Tuqaj həm xalьq ədəbiatь / X. Jərmi // Qzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Jusupof X. Kolxozda Ƣ. Tuqajnьŋ ylyenə 25 jьl tuluoɣa baoɣьşlanoɣan kicə / X. Jusupof, M. Ibrahimof // Stalincь (Stalingrad өlk., Nariman r-nь). — 1938. — 13 apr.

Xalit Ƣ. Tuqaj içadьn pьcratucьlar turьnda / Ƣ. Xalit // Qьzьl Tatarstan. — 1937. — 18 apr.

Xalit Ƣ. Tuqaj — xalьq şaoɣire / Ƣ. Xalit // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 1. — B. 70–87; — № 2. — B. 59–82.

Xalit Ƣ. Tuqaj poeziəsendə pejzaz / Ƣ. Xalit // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 3. — B. 52–57.

Xalit Ƣ. Ƣ. Tuqajnьŋ tormьşь / Ƣ. Xalit // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B.7–22.

Xalit Ƣ. Tuqaj həm xalьq içadь / Ƣ. Xalit // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 5. — B. 74–84.

Xalit Ƣ. «Pecən bazarь jaxut jaŋa kisekbaş» / Ƣ. Xalit // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 11–12. — B. 157–174.

Xalьq şaoɣire Ƣ. Tuqajoɣa baoɣьşlanoɣan kicə // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Xalьqnьŋ maqtavlь şaoɣire // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Xalьiq-Sadrьj Ƣ. Soŋoɣь ocraşu / Ƣ. Xalьiq-Sadrьj // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Xalьqnьŋ maqtavlь şaoɣire: Tatar xalьq şaoɣire Ƣabdulla Tuqajnьŋ ylyenə bygen 25 jьl // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Xəjri X. Tuqaj həm balalar / X. Xəjri // Qьzьl Tatarstan. — 1938. — 15 apr.

Xismətullin. Şaoqir Ƣabdulla Tuqaj / Xisəmtullin // Pioner qələme. — 1935. — № 11 (35). — B. 21–23.

Xəsni F. Tuqaj içadьnda jumor həm satira / F. Xəsni // Sovet ədəbiatь. — 1938. — № 4. — B. 48–53.

Vəli X. «Ƣ. Tuqaj əsərləre» / X. Vəli // Jaŋlif. — 1928. — № 9. — B. 14.

Абдрахманов Ф. Тукай һәм балалар әдәбияты / Ф. Абдрахманов // Совет әдәбияты. — 1940. — № 1–2. — Б. 140–165.

Абдуллин А. Тукай нуры / А. Абдуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Абдуллин Г. «Татар бәхете өчен мин җан атармын. Татар бит мин, үзем дә чын татармын» / Г. Абдуллин // Алабуга нуры. — 1994. — 26 апр.

Абдуллин Д. Габдулла Тукай әдәби-мемориаль музей комплексы / Д. Абдуллин // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 109–115.

Абдуллин З. Габдулла Тукаев / З. Абдуллин // Соц. Татарстан. — 1965. — 18 дек.

Абдуллин Д. З. Габдулла Тукай әдәби-мемориаль музей комплексы / Д. З. Абдуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 170–173.

Абдуллин И. Бәхетле булганмы Тукай? / И. Абдуллин // Бөгелмә авазы. — 1996. — 13 апр.

Абдуллин И. А. Г. Тукай иҗатында каламбур һәм сүз уйнату / И. А. Абдуллин // Татар теле һәм әдәбияты / Науч. ред.: А. Г. Ахмадуллин, Н. Б. Бурганова, А. М. Шарипов. — Казан, 1977. — 6 кит. — Б. 12–21.

Абдуллин Ф. Кайда да йөрәктә / Ф. Абдуллин // Ленин нурлары. — 1976. — 24 апр.; // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь; // Аргамак. — 1994. — № 4. — Б. 208–210; // Мәйдан. — 2003. — № 3. — Б. 103–104; // Мәдәни җомга. — 2011. — 12 авг.; // Мәдәни җомга. — 2016. — 6 май; // Безнең мирас. — 2024. — № 4. — Б. 79–81.

Абдуллин Я. Шагыйрь һәм татар иҗтимагый фикеренең үсеше / Я. Абдуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 8 июнь.

Абдуллин Я. Г. Тукайның фикри үсеше // Абдуллин Я. Г. Мәгърифәт нуры ачар… — Казан: Татар. кит. нәшр., 1987. — Б. 141–151.

Абдуллин Я. Г. Тукай: халык язмышын күз алдында тотып // Абдуллин Я. Милләт язмышы: уйланулар / Я. Абдуллин. — Казан: Фән, 1999. — Б. 112– 117.

Абдуллина Д. Г. Тукайның дини эчтәлекле шигырьләре / Д. Абдуллина // Яңарыш (Төмән). — 2000. — 26 апр.; // Ватаным Татарстан. — 2001. — 22 июнь; // Ватаным Татарстан. — 2001. — 29 июнь; // Фәнни язмалар — 2001 / Җав. мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан: РИЦ «Школа», 2002. — Б. 179–183.

Абдуллина Д. М. Г. Тукай әсәрләрендәге әхлакый-эстетик карашлар һәм Коръән кануннары / Д. М. Абдуллина // Milli mədəniət: Tatar dəwlət gumanitar institutı. — 2003. — № 3. — Б. 4–9.

Абдуллина Д. М. Г. Ибраһимовның «Татар шагыйрьләре» китабында Г. Тукайның дини карашларына мөнәсәбәте / Д. М. Абдуллина // Milli mədəniət: Tatar dəwlət gumanitar institutı. — 2003. — № 3. — Б. 71–72.

Абдуллина Д. М. Тукайның «Кыямәт көне» мәкаләсенең Коръән белән уртаклыгы / Д. М. Абдуллина // Milli mədəniət: Tatar dəwlət gumanitar institutı. — 2003. — № 3. — Б. 104–107.

Абдуллина Д. 20 нче еллар әдәби тәнкыйтe Тукайның дингә мөнәсәбәте турында / Д. Абдуллина // Фәнни язмалар — 2003 / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; җав. мөх.-төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан: РИЦ «Школа», 2004. — Б. 3–9.

Абдуллина Д. Коръәндәге этик карашларның Тукай әсәрләрендә сәнгатьчә гәүдәләнелеше / Д. Абдуллина // Фән һәм тел. — 2012. — № 1–2. — Б. 42–48.

Абдуллина Д. М. Номерга төшкән искеләр, шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 157–158.

Абдуллина Д. М. Рәсемгә ишарә, шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 178–179.

Абдуллина Д. М. «Сакмар суы» көенә, шигырь (1911) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 182–183.

Абдуллина Д. М. *** «Сәгадәт юк, фәкать наме сәгадәт…», шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 183.

Абдуллина Д. М. Сәфилгә каршы язарга теләгән каләмгә, шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 185.

Абдуллина Д. М. Сөеклемнең кабер ташында, шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 190.

Абдуллина Д. М. Тәәссер, шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 199.

Абдуллина Д. М. Толугышшәмси мин мәгърибиһа, шигырь («Кояшның көнбатыш яктан чыгуы», 1912) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 211.

Абдуллина Д. М. Туган авыл, шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 217–218.

Абдуллина Д. М. Урланган мәгънә, шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 222.

Абдуллина Д. М. Чын вә ялган, шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 244.

Абдуллина Д. М. Шагыйрь вә һатиф, шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 247.

Абдуллина Д. М. XX гасыр ахырында Тукай мирасын шәрекъ һәм гареб мәдәниятләре яссылыгында бәяләү / Д. М. Абдуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 58–62.

Абдуллина Д. Габдулла Тукай иҗатында дога мотивы / Д. Абдуллина // Дин вә мәгыйшәт. — 2013. — 5 апр.

Абдуллина Д. М. Г. Тукай иҗатында Коръәнгә нигезләнгән аллюзияләр / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 20–23.

Абдуллина Д. Тоталитар дәвер (1917–1956) әдәби тәнкыйтe Г. Тукайның дини карашлары хакында / Д. Абдуллина // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 220–232.

Абдуллина Д. М. «Номерга төшкән искеләр», шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 492.

Абдуллина Д. М. «Рәсемгә ишарә», шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 539.

Абдуллина Д. М. «Сакмар суы» көенә», шигырь (1911) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 553.

Абдуллина Д. М. «***(Сәгадәт юк, фәкать наме сәгадәт...)» / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 553.

Абдуллина Д. М. «Сәфилгә каршы язарга теләгән каләм», шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 571.

Абдуллина Д. М. «Сөеклемнең кабер ташына», шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 586.

Абдуллина Д. М. «Тәәссер», шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 610.

Абдуллина Д. М. «Толугышшәмси мин мәгърибиһа», шигырь (1912) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 630.

Абдуллина Д. М. «Туган авыл», шигырь (1909) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 639.

Абдуллина Д. М. «Урланган мәгънә», шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 669.

Абдуллина Д. М. «Чын вә ялган», шигырь (1908) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 757.

Абдуллина Д. М. «Шагыйрь вә һатиф», шигырь (1906) / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 759.

Абдуллина Д. М. Габдулла Тукайның тәнкыйди прозасы һәм Коръән / Д. М. Абдуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 36–39.

Абдуллина Л. Без синең белән горур, Тукай / Л. Абдуллина // Алабуга нуры. — 2011. — 13 апр.

Абдулкадыйрова Я. Мин Тукайга киләм!. / Я. Абдулкадыйрова // Чистай хәб. — 1996. — 24 апр.

Абзалина Р. А. Тукайның иҗади васыяте / Р. А. Абзалина // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 3. — Б. 133–139.

Абилов Ш. Мәңгелек мирас / Ш. Абилов // Соц. Татарстан. — 1976. — 2 май.

Абилов Ш. Кешеләрдән кызганма игелекне / Ш. Абилов // Мәдәни җомга. — 1997. — 25 апр.

Абилов Ш. Ш. Тукай һәм Мөхәммәдьяр иҗатларында гуманлылык идеяләренең уртаклыгы / Ш. Ш. Абилов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 63–69.

Аблеева Л. Ходайның сайлап алынган бәндәсе / Л. Аблеева // Шәһри Казан. — 2011. — 22 нояб.

Або шәһәрендә... [Тукай кичәсе] // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 6. — Б. 7.

Абул-Язид Ә. Шүрәле гарәпчә сөйләшә: [язучы, шагыйрь Ә. Абул-Язид белән әңгәмә / Ч. Фәрхетдинова язып алды] // Мәдәни җомга. — 2011. — 13 май.

Абызов Г. Халык шагыйре Тукайны искә төшерү… / Г. Абызов // Идел. — 1914. — 2 апр.

Абызов Г. Халык шагыйре Тукайны искә төшерү / Г. Абызов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 219–222.

Авылларда // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 671.

Авыруларыбыз. Габдулла Тукаев // Кояш. — 1913. — 3 март; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 732.

Авыру шагыйремез // Кояш. — 1913. — 3 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 735.

Аги Ә. Истанбул хәбәрләре. Тукай кичәсе. Әнкара хәбәрләре. Истанбул хәбәрләре / Ә. Аги // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 166–168.

Аги Ә. Истанбул хәбәрләре / Ә. Аги // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 170.

Агиев Ф. Мәрхүм шагыйребез Габдулла Тукаев тугрысында / Ф. Агиев // Ак юл. — 1913. — № 3. — Б. 1–12.

Агиев Ф. Ул үлде… ә без? — без ятим калдык! / Ф. Агиев // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 238–243; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 792–797.

Агиев Ф. Мәрхүм шагыйребез Габдулла Тукаев тугрысында / Ф. Агиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 54–65.

Агиш С. Г. Тукай — безнең замандашыбыз / С. Агиш // Кызыл таң. — 1956. — 26 апр.

Агишев Я. Тукайның хаты / Я. Агишев // Совет әдәбияты. — 1941. — № 12. — Б. 67–69.

[Агишев Я., Хисмәтуллин Х.] Тукайның тормышы // Тукай Г. Академик басма: 2 томда / Төз., сүзлекчә, иск. әзерл.: Я. Х. Агишев, Х. Х. Хисмәтуллин. — Казан: Татгосиздат, 1943. — 1 т. Шигырьләр. 1905–1913. — Б. VII–LI.

Агишев Я. Татар халкы һәм Тукай / Я. Агишев // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 9–20.

Агишев Я. Безнең Тукай / Я. Агишев // Кызыл Татарстан. — 1943. — 14 апр.

Агишев Я. Тукай — патриот шагыйрь (Үлүенә 40 ел тулу уңае белән) / Я. Агишев // Совет мәктәбе. — 1953. — № 2. — Б. 20–25.

Агзамов Ф. И. Тукай — журналист / Ф. И. Агзамов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 182–190.

Агыйделле Л. Син һаман безнең күңелләрдә / Л. Агыйделле // Әлмәт таңнары. — 2008. — 30 апр.

Азербайҗанда Габдулла Тукайга багышланган радиотапшыру // Совет әдәбияты. — 1947. — № 5. — Б. 117.

Азнакайда Тукай һәйкәле // Мәдәни җомга. — 2015. — 16 июль.

Азнакайда Тукайга һәйкәл // Казан утлары. — 2015. — № 8. — Б. 191.

Аитова Д. [Исемсез] / Д. Аитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 48–49.

Аитова К. Яңа Бистәдә / К. Аитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 19–20.

Аитова М. Күңел ачу / М. Аитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 47–48.

Айдаров Р. Журналист Апуш / Р. Айдаров // Бөгелмә авазы. — 2006. — 5 апр.

Айрат С. Төбәк яңарыш кичерә / С. Айрат, Р. Хәким // Ватаным Татарстан. — 1996. — 26 март.

Айсылу. Хайлар дини-милли мәктәбендә [Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы] / Айсылу // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 6 май.

Айтматов Ч. Мирасы — һәркем өлеше / Ч. Айтматов // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 141–142.

Айтуган Б. Бер уйчан бала / Б. Айтуган // Шәһри Казан. — 2001. — 27 апр.

Айтуганов Б. Мулла таягы / Б. Айтуганов // Татарстан яшьләре. — 2006. — 12 гыйнв.

Акбиев С. Габдулла Тукай һәм кумык әдәбияты / С. Акбиев // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 140–144.

Акбиев С. Габдулла Тукай һәм Дагстан халыклары әдәбияты / С. Акбиев // Казан утлары. — 1985. — № 12. — Б. 141–144.

Акмал И. Тукай рухы рәнҗетелсә, милләтебез терелә алмас / И. Акмал // Шәһри Чаллы. — 1997. — 30 июнь.

Акмал Н. Яңа Заман, яхуд шул ук кисекбаш / Н. Акмал // Шәһри Казан. — 2000. — 27 окт.

Акмал Н. Тукай табышмаклары / Н. Акмал // Мәгърифәт. — 2006. — 25 март.

Акмал Н. Олуг юбилей мөнәсәбәте илә / Н. Акмал // Мәдәни җомга. — 2006. — 14 апр.

Акманаев Р. «Туган ягым Каҗмакты карьяседер...» / Р. Акманаев // Ватаным Татарстан. — 2016. — 13 апр.

Актык сәлам // Татарстан хәб. — 1992. — 10 июль.

Акчуриннар фабригы мөгаллимнәреннән Кыяметдин Кадыйри истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 675–677.

Акыш Г. Тукаебызны яхшырак аңлыйк / Г. Акыш // Татарстан яшьләре. — 2005. — 26 апр.

Акыш Г. Тукайны Төркиядә дә зурлыйлар / Г. Акыш // Ватаным Татарстан. — 2006. — 28 апр.

[Александр Гладышев истәлекләре] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 175–179.

Алиева Ә. Габдулла Тукай тормышының бер елы / Ә. Алиева // Язучы биографиясенә яңа чыганаклар / Төз. Ә. Х. Алиева, җав. ред. Н. Г. Юзиев. — Казан, 1990. — Б. 9–30.

Алиева Ә. Тукай гомеренең бер елы / Ә. Алиева // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 122–139.

Алиева Ә. Х. Г. Тукай иҗатында сәяхәтнамә жанры / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 107–109.

Алиева Ә. Х. Себердә Тукай иҗаты / Ә. Х. Алиева // Сулеймановские чтения (семнадцатые): Всерос. науч.-практ конф. «Культурное и этническое многообразие юркского мира» (г. Тюмень, 30–31 мая 2014 г.): тр. и материалы / Под общей ред. Х. Ч. Алишиной. — Тюмень: Печатник, 2014. — Б. 35–37.

Алиева Ә. Х. Тукай юлъязмаларында поэтик чаралар / Ә. Х. Алиева // Материалы IX Междунар. конф. 19 декабря 2014 г. — Уфа: Изд-во БГПУ, 2014. — Т. 1. — Б. 158–160.

Алиева Ә. Ерак Себердә Тукай иҗаты / Ә. Алиева // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 244–249.

Алиева Ә. Тукайның үги әбисе / Ә. Алиева // Мәдәни җомга. — 2016. — 11 март.

Алиева Ә. Х. Әмиров Кәшфелкәбир Зиннәтулла улы (1885–1938) / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 71 –72.

Алиева Ә. Х. Әмиров Кәшфинур Зиннәтулла улы (1887/1888–1918/1919), Зиннәтулла хәзрәт белән хатыны Латыйфаның бишенче баласы (Т.ның әнисенең энесе), Өчиледә туган / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Алиева Ә. Х. Әмиров Шәмсемөнир Зиннәтулла улы (1890–1914), Зиннәтулла хәзрәттнең Латыйфа исемле хатыныннан туган алтынчы баласы / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Алиева Ә. Х. Әмирова Бибкамилә (Камилә) Хәбибулла кызы (1839–1874) / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Алиева Ә. Х. Әмирова Гандәлиб Зиннәтулла кызы (1880–?) / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Алиева Ә. Х. Әмирова Гөлчәһрә Зиннәтулла кызы (1882/83–?) / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 73.

Алиева Ә. Х. Әмирова Латыйфа Фәтхулла кызы / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Алиева Ә. Х. Әхмәрова Нәҗия Габдрахман кызы (1904–1985 елдан соң), врач / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 85.

Алиева Ә. Х. Утабалиев Габдерәхим, 1907–1914 елларда Әстерханда чыккан «Идел» газетасында хәреф җыючы / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 674.

Алиева Ә. Ерак Себердә Тукай иҗаты / Ә. Алиева // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 244–249.

Алиева Ә. Х. Габдулла Тукайның Уфага сәфәре / Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 44–52.

Алиева Ә. «Уфа мине кияү көткән кыз кебек көтеп торган...» (Габдулла Тукайның Уфага сәяхәте) / Ә. Алиева // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 80–91.

Алиева Ә. «Бу — сахра. Бу казакъ җире. Бөтен нәрсә табигый, бөтен нәрсә алдаусыз...» (Габдулла Тукайның Троицкига сәяхәте) / Ә. Алиева // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 101–109.

Алкая Ә. Габдулла Тукайның «Су анасы» шигыренеә нигезләнеп, Зөлфәт Хәкимнең «Агымсуда ни булмас?» романын символик яктан тикшерү / Ә. Алкая, М. Өзтүрк // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 52–57.

Алкин И. Тукай көне / И. Алкин // Кояш. — 1916. — 25 март.

Алкин И. Тукай көне / И. Алкин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 573.

Алмазова А. Г. «Шүрәле» балеты / А. Г. Алмазова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 164–166.

Алтай Р. Тукайны Төркия дә онытмый / Р. Алтай // Дин вә мәгыйшәт. — 2011. — 2 дек.

Алюк Т. Шагыйрь Уфада / Т. Алюк // Соц. Татарстан. — 1961. — 20 апр.

Альменов Б. Тукай белән телем ачылды / Б. Альменов // Азат хатын. — 1966. — № 4. — Б. 12.

Амангильдин Д. Тукай һәм Оренбург / Д. Амангильдин, З. Шакиров // Татарстан яшьләре. — 1986. — 10 июнь.

А. М. Горькийнең С. Н. Сергеев-Ценскийгә язган хатыннан // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 529.

Андреева И. Тукай Украинада / И. Андреева, Н. Булах // Татарстан яшьләре. — 1986. — 13 нояб.

Анкарада Тукай урамы // Zaman = Татарстан. — 2001. — 27 апр.

Анкарада Тукай урамы // Мәдәни җомга. — 2001. — 4 май.

Антонов Б. Тукай музее чакыра / Б. Антонов // Соц. Татарстан. — 1980. — 25 апр.

Антонова Е. Тукай иҗатында хезмәт темасы / Е. Антонова // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 19–21.

Аның моңы — халык моңы: Г. Тукайның 120 еллыгы уңаеннан // Кызыл таң. — 2006. — 19 апр.

Аңчы. Казанда Тукаевны җирләү көне // Аң. — 1913. — № 10. — Б. 177–180.

Апакай Ш. Мин Казанда / Ш. Апакай // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 115–117.

Апакова Ф. Бөек шагыйрь Габдулла Тукаев турында исемдә калганнар / Ф. Апакова // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 436–439.

Апрель, шигърият һәм Тукай [Г. Тукайның туган көне алдыннан Татар ПЕН-үзәге китапханәдә язучылар, галимнәр һәм журналистлар катнашында, Тукайның 125 еллык юбилеена әзерлек мәсьәләләренә багышланган утырыш үткәрде] // Мәдәни җомга. — 2000. — 23 апр.

Апрель, шигърият һәм Тукай // Мәдәни җомга. — 2010. — 23 апр.

Апрельдә туды, апрельдә китте // Мәгърифәт. — 2010. — 16 апр.

Апушев П. Шигъри педагогика / П. Апушев // Соц. Татарстан. — 1982. — 11 июнь.

Апушев П. Син әле үс һәм укы күп, шунда аңларсың барын / П. Апушев // Совет мәктәбе. — 1991. — № 4. — Б. 16–17.

Апасы Газизә Зәбированың исендә калганнары // Мәдәни җомга. — 2016. — 10 июнь.

Апчаева И. Музыка мәктәбендә — Тукай кичәсе / И. Апчаева // Әлмәт таңнары. — 1996. — 7 май.

Апчаева И. Каләм көче кимемәсен / И. Апчаева // Әлмәт таңнары. — 2014. — 25 апр.

[Апрель] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 583.

Апрель, шигърият һәм Тукай // Мәдәни җомга. — 2010. — 23 апр.

Апрельдә туды, апрельдә китте // Мәгърифәт. — 2010. — 16 апр.

Арагон Л. Тукай турында / Л. Арагон // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 10.

Арипов А. Тукай хакында сүз / А. Арипов // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 138.

Арсланов А. Горурланам / А. Арсланов // Азат хатын. — 1986. — № 4. — Б. 8.

Арсланов Г. Якты йолдыз булып атылдың / Г. Арсланов // Татарстан. — 1985. — № 5–6. — Б. 82–86.

Арсланов Г. Рухы ук сәнгатьчә: Тукай образы Г. Камал исемендәге Татар дәүләт академия театры сәхнәсендә / Г. Арсланов // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 73–78.

Арсланов Г. Якты йолдыз булып атылдың / Г. Арсланов // Ватаным Татарстан. — 1996. — 19 апр.

Арсланов Г. Тукай һәм «Сәйяр» труппасы / Г. Арсланов // Ватаным Татарстан. — 2006. — 7 июль.

Арсланов Г. Тугры юлдашлар // Арсланов Г. Тылсым. Татар театры: режиссерлар һәм драматурглар. — Казан: Мәгариф, 2008. — Б. 238–243.

Арсланов Г. Бөек шагыйрь — сәхнәдә // Арсланов Г. Тылсым. Татар театры: режиссерлар һәм драматурглар. — Казан: Мәгариф, 2008. — Б. 245–250.

Арсланов М. Г. Габдулла Тукай һәм татар театры / М. Г. Арсланов // Фәнни Татарстан. — 2011. — Б. 44–55.

Арсланов Г. Татар артистларының якын дусты / Г. Арсланов // Мәдәни җомга. — 2012. — 6 апр.

Арсланов Г. Сәхнәдә — Тукай образы / Г. Арсланов // Сәхнә. — 2016. — № 4. — Б. 24–26.

Арсланов М. Г. Тукай образы (Г. Камал исем. ТДАТында) / М. Г. Арсланов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 644–647.

Арсланов М. Г. Тукай образы (К. Тинчурин исем. ТДДһКТында) / М. Г. Арсланов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 647–649.

Арсланов М. Тукай һәм татар театры / М. Арсланов // Фән һәм тел. — 2012. — № 1–2. — Б. 49–56.

Арсланов М. Г. Г. Камал исемендәге театр сәхнәсендә Тукай образы / М. Г. Арсланов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 201–208.

Арсланов М. Г. Тукай һәм татар театры артистлары / М. Г. Арсланов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель,

2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 269–271.

Арсланов М. Г. Тукай образын сәхнәдә беренче шәрехләүчеләр / М. Г. Арсланов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г.Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 40–44.

Арсланов М. Г. «Тукай һәм Кариев» (Казан: Татгосиздат, 1936), китап / М. Г. Арсланов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 649.

Арсланов Н. Шагыйрь һәйкәлен ачканда / Н. Арсланов // Сов. Татарстаны. — 1958. — 13 авг.

Арсланов Ф. Авылда урам бәйрәме / Ф. Арсланов // Соц. Татарстан. — 1986. — 29 апр.

Арсланов Х. Тукай рухын рәнҗетмик / Х. Арсланов // Шәһри Казан. — 2007. — 18 апр.

Арсланова Г. Тукайлы тел — моңлы тел: Бөек татар шагыйре Г. Тукайның тууына — 120 ел // Г. Арсланова // Өмет. — 2006. — 25 апр.

Арсланова Ф. Тукайга хөрмәт кимеми / Ф. Арсланова // Шәһри Казан. — 2011. — 29 апр.

Архипова Е. А. Хара Макар (Кузьмин Макар Иванович; 1915–1981), саха шагыйре, тәрҗемәче / Е. А. Архипова, Л. П. Григорьева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 709–710.

Арчада Тукай бәйрәме // Ватаным Татарстан. — 2011. — 21 июнь; // Мәдәни җомга. — 24 июнь.

Арчалы Ә. Йөрәкләрдә Тукай эзләре... / Ә. Арчалы // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Аршинов В. Тукай бүләгенә ия эшләр… матрас астында [Татарстанның халык рәссамы В. Аршинов белән әңгәмә / Р. Фәизова язып алды] // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Асанбаев Н. Тукай белән бардык һөҗүмгә / Н. Асанбаев // Мәдәни җомга. — 2011. — 24 июнь.

Асылов Д. Бәгырь түребездә / Д. Асылов // Бөгелмә авазы. — 2008. — 25 апр.

Асылов Д. Бәйрәм хакында / Д. Асылов // Бөгелмә авазы. — 2008. — 7 май.

Ахмәров Ш. Хата түгел — зур ялгышу. Бөек бөһтан / Ш. Ахмәров // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 91–95; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 532–539.

Асылов Д. Күргәзмәдә утыз биш… Шүрәле /Д. Асылов // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Ахун Сабирҗанов истәлекләре // Совет әдәбияты. — 1944. — № 4. — Б. 47–48; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 31–33.

Ахунов А. Ялгызак / А. Ахунов // Татарстан. — 2004. — № 4. — Б. 60–63.
Ахунов А. Тукайның кара савыты / А. Ахунов // Идел. — 2008. — № 4. — Б. 50–51.
Ахунов А. Без Тукайны җуйдык! / А. Ахунов // Идел. — 2008. — № 11. — Б. 26–27.
Ахунов А. Гап-гади Тукай… / А. Ахунов // Идел. — 2009. — № 4. — Б. 36–39.
Ахунов Г. Зур поэзия көннәре / Г. Ахунов // Соц. Татарстан. — 1982. — 22 апр.
Ахунов Г. Кушлавыч / Г. Ахунов // Мәдәни җомга. — 1995. — 18 авг.
Ахунов Г. Үлемсез Тукай / Г. Ахунов // Мәгърифәт. — 1996. — 5 апр.; // Шәһри Казан. — 1997. — 25 апр.
Ахунова Р. Сынга әверелгән шигърият / Р. Ахунова // Мәдәни җомга. — 2011. — 20 май.
Әгъләм М. Тукай ераклашкан заманда / М. Әгъләм // Татарстан. — 1998. — № 4. — Б. 74–76.
Әгъләмова Э. Конференция Тукайга багышланды / Э. Әгъләмова // Зәй офыклары. — 2011. — 29 апр.
Әбдрәшитова М. Рәсем буенча сочинение язу / М. Әбдрәшитова // Мәгариф = Просвещение. — 2001. — № 3. — Б. 28–30.
Әбелхан Х. «Тукай абый» үлгәндә… / Х. Әбелхан // Ак юл. — 1914. — № 24. — Б. 15–18; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 203–206; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 838–842.
Әбсәләмова Ф. Ә. Габдулла Тукайның Җаек һәм Казандагы журналистик эшчәнлеге: Г. Тукайның тууына 125 ел тулу уңаеннан үткәрелгән класс сәгате / Ф. Ә. Әбсәләмова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 151–156.
Әбушахмани. Семипалаттан / Әбушахмани // Тормыш. — 1914. — 23 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 555.
Әбү әл-Йәзид Ә. 160 мең гарәп Шүрәлесе яки Көнчыгышта Тукайны танытучы [Г. Тукайның «Шүрәле» әсәрен гарәп теленә тәрҗемә иткән шагыйрь, журналист Ә. Әбү әл-Йәзид белән әңгәмә / И. Габидуллин язып алды] // Шәһри Казан. — 2012. — 5 июнь.
Әбүдәрова Л. Тукай шәхесенә шәрехләр / Л. Әбүдәрова, Л. Янсуар // Казан утлары. — 2021. — № 2. — Б. 182–185.
Әбүзәрев Р. Уральскида — Тукай үзәге / Р.Әбүзәрев // Мирас. — 2000. — № 4. — Б. 93–95.
Әбүзаров Р. Уральски — Тукайның икенче ватаны / Р. Әбүзаров // Мәдәни җомга. — 1998. — 5 июнь.
Әбүзәров Р. Евразия шагыйре / Р. Әбүзәров // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 56.
Әбүзәров Р. А. «Мотыйгыя» мәдрәсәсе, Җаек шәһәрендә имам-мөдәррис, ахун Мотыйгулла Төхфәтулла улы Төхфәтуллин (1846–1920) нигезләгән уку йорты

(якынча 1878–1919 еллар) / Р. А. Әбүзәров, Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 457.

Әгъзамов Ф. Казанда / Ф. Әгъзамов // Кызыл таң. — 1966. — 1 июль.

Әгъзамов Ф. Тукай — публицист / Ф. Әгъзамов // Казан утлары. — 1985. — № 1. — Б. 148–154.

Әгъзамов Ф. «Бөтен җаннарның җаны…» / Ф. Әгъзамов // Соц. Татарстан. — 1985. — 20 нояб.

Әгъзамов Ф. Осталык мәктәбе / Ф. Әгъзамов // Әйдә халыкка хезмәткә! (Күренекле татар публицистлары) / Төз. Ф. И. Әгъзамов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 76–99.

Әгъзамов Ф. Олы журналист / Ф. Әгъзамов // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 февр.

Әгъзамов Ф. Әдипнең матбугатка карашлары / Ф. Әгъзамов, Р. Гыйльметдинов // Казан утлары. — 1986. — № 2. — Б. 154–159.

Әгъзамов Ф. Тукай публицистикасы / Ф. Әгъзамов // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 19–21.

Әгъзамов Ф. Публицист һәм журналист / Ф. Әгъзамов // Кызыл таң. — 1986. — 20 апр.

Әгъзамов Ф. Дуслык байракчысы / Ф. Әгъзамов // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Әгъзамов Ф. Тукай дәресләре / Ф. Әгъзамов // Шәһри Казан. — 1992. — 25 апр.

Әгъзамов Ф. Ул һаман да замандаш / Ф. Әгъзамов // Мәгърифәт. — 1996. — 26 апр.

Әгъзамов Ф. Тукай — журналист / Ф. Әгъзамов // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 11–17.

Әгъзәмов Ф. Тукай халыкара реакциягә каршы / Ф. Әгъзәмов // Соц. Татарстан. — 1985. — 26 апр.

Әгъзәмов Ф. «…Шул ук хокук көен көйләүдә мин» / Ф. Әгъзәмов // Азат хатын. — 1985. — № 8. — Б. 16–17.

Әгъзәмов Ф. «Бөтен җаннарның җаны…» / Ф. Әгъзәмов // Соц. Татарстан. — 1985. — 20 нояб.

Әгъзәмов Ф. Олы журналист / Ф. Әгъзәмов // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 февр.

Әгъзәмов Ф. Әдипнең матбугатка карашы / Ф. Әгъзәмов, Р. Гыйльметдинов // Казан утлары. — 1986. — № 2. — Б. 154–159.

Әгъзәмов Ф. Тукай дәресләре / Ф. Әгъзәмов // Шәһри Казан. — 1992. — 25 апр.

Әгъзамов Ф. Габдулла Тукай һәм ана телебез / Ф. Әгъзамов // Мәдәни җомга. — 2007. — 18, 25 май.

Әгъзамова Ә. Шүрәле Европага барып җиткән! / Ә. Әгъзамова // Ватаным Татарстан. — 2013. — 5 июнь.

Әгъзамова Ә. Габдулла Тукай энциклопедиясенә яңа адым / Ә. Әгъзамова // Ватаным Татарстан. — 2013. — 25 июнь.

Әгъләм М. Тукай ераклашкан заманда / М. Әгъләм // Татарстан. — 1998. — № 4. — Б. 74–76.

Әгъләм М. Ул мескенме? Әллә милләтебезме? / М. Әгъләм // Шәһри Казан. — 2001. — 25 апр.

Әгъләмов М. «Тукай белән очрашсам, йөрәгем ярылыр иде…» / М. Әгъләмов // Таһир-Зөһрә [«Салават күпере» журналына куш.]. — 2001. — 15 февр.

Әдәбият өлкәсендә Татарстан Республикасының Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреатлары (1958–2005) // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 117–121.

Әдһәмова Г. Без дә ярдәм итә алабыз / Г. Әдһәмова // Азат хатын. — 1966. — № 4. — Б. 16.

Әдһәмова Г. Г. Тукай юбилеена сез ничек хәзерләнәсез? / Г. Әдһәмова // Совет мәктәбе. — 1966. — № 11. — Б. 21–22.

Әдһәмова Г. VII класста Г. Тукай иҗаты / Г. Әдһәмова // Совет мәктәбе. — 1984. — № 8. — Б. 22–25.

Әдһәмова Г. Мин сезләргә бер сүз сөйлим / Г. Әдһәмова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 22 дек.

Әйдә, халыкка хезмәткә, хезмәт эчендә йөзмәккә // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Әйметдинов Ә. Өмет һәм гамәл яки Габдулла Тукайның Дәүләт Думасы белән фикри бәйләнеше турында / Ә. Әйметдинов // Шәһри Казан. — 1999. — 25 июнь.

Әкмәли. Бу көн татар аглый / Әкмәли // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 198–199.

Әкмәли. Юксынабыз / Әкмәли // Ялт-йолт. — 1915. — № 88. — Б. 6–7; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 333–334.

Әкрамова Х. Апушны кем Тукай иткән? / Х. Әкрамова // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 6–8.

Әл-Әзһәрдәге шәкертләребез Тукайны искә алалар // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 3 июнь.

Әл-Болгари Р. Тәхәттерләр канатында / Р. әл-Болгари // Zaman = Татарстан. — 2003. — 4 апр.

Әл-Исхакый Г. Әдәбият юллары (рөшди мәдрәсәләребез өчен дәреслек) / Г. әл-Исхакый. — Казань: 6-я гос. тип., 1920. — Б. 128–132.

«Әлиф Би». Тукаевны озату мәрасиме / «Әлиф Би» // Кояш. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 781–783.

Әминев Б. Г. Тукай турында исемдә калганнар / Б. Әминев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 345–349.

Әминов М. Тукай һәм музыка / М. Әминов // Совет мәктәбе. — 1985. — № 9. — Б. 18–20.

Әминов М. «Тукай аһаңнәре»н тыңлагач / М. Әминов // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 28–29.

Әминов Ф. Уйларым, эшләрем / Ф. Әминов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Әмиржанова З. Тукайга багышлап / З. Әмиржанова // Кызыл таң. — 1994. — 22 июль.

Әмир М. Изге көн // Әмир М. Үзебез турында. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре, чыгышлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — Б. 102–103.

Әмир М. Мәрмәр Тукай янында // Әмир М. Үзебез турында. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре, чыгышлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — Б. 103–104.

Әмир М. Халыклар шагыйре // Әмир М. Үзебез турында: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре, чыгышлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — Б. 104–105.

Әмири Г. Тукай — балаларның иң якын дусты / Г. Әмири // Кызыл таң. — 1946. — 27 апр.

Әмиров М. Күз алдында тора… / М. Әмиров // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 700–701.

Әмиров М. Илебез матбугаты Тукай турында / М. Әмиров // Татарстан яшьләре. — 1977. — 25 янв.

Әмиров Р. «Без тынычта аттан артык эшлибез...»: Тукай иҗаты һәм Башкортстандагы татар шигърияте / Р. Әмиров // Тулпар. — 2011. — № 6. — Б. 44–46.

Әмиров Р. Җиктереп пар ат… (Тукай һәм Башкортстандагы татар шигърияте) / Р. Әмиров, И. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Әмиров Р. К. Тукай иҗаты һәм Башкортстандагы татар шигърияте / Әмиров Р. К., И. С. Мансуров // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 73–82.

Әмирова Б. Тукайны каршылау / Б. Әмирова // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 121–123; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 144–147; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 680–683.

Әмирова Р. Халык йөрәгендә мәңге яшәү: Татар халкының бөек шагыйре Г. Тукай / Р. Әмирова // Кызыл таң. — 2007. — 26 апр.

Әмирова-Мөхәммәтҗанова Р. Тукай Өчиле авылында / Р. Әмирова-Әхмәтҗанова // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 156–158; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 124–126; // Тукай турында истә-

лекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 160–163.

Әмирова-Хәмидуллина Н. Өчиледә Зиннәтулла бабай йорты / Н. Әмирова-Хәмидуллина // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 15–17.

Әмирова-Хәмидуллина Н. Өчилегә соңгы кайту / Н. Әмирова-Хәмидуллина // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 59–60.

Әмирхан Г. Татар халкының сөекле, бөек шагыйре Габдулла Тукайның Казанга килгән көннәре / Г. Әмирхан // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Төз.: Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 410–421.

Әмирхан Р. Бөекләр дуслыгы, яки Рухи игезәкләр / Р. Әмирхан // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.; // Татарстан. — 1996. — № 4. — Б. 5–15.

Әмирхан Р. Милли матбугатыбыз карлыгачы / Р. Әмирхан // Татарстан. — 1996. — № 9. — Б. 72–81.

Әмирхан Р. Г. Иман һәм иҗат берлеге: (Тукай-Әмирхан мөнәсәбәтләре) / Р. Г. Әмирхан // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 80–87.

Әмирхан Р. Тукай һәм Әмирхан / Р. Әмирхан // Мәгариф. — 1998. — № 4. — Б. 22–23.

Әмирхан Р. Рухи-мәдәни тарихыбызда Тукай / Р. Әмирхан // Мәгариф. — 2006. — № 1. — Б. 50–51.

Әмирхан Р. Тукай белән Ф. Әмирхан дуслыгы / Р. Әмирхан // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 63–64.

Әмирханов Р. Давылга таба / Р. Әмирханов // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 окт.

Әмирхан Ф. Тукай тугрысында искә төшкәннәр / Ф. Әмирхан // Аң. — 1913. — № 9. — Б. 147–149.

Әмирхан Ф. Тукай үлем алдыннан / Ф. Әмирхан // Кояш. — 1913. — 2 апр.; // Әмирхан Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 т.: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 435–438; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 188–191; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 170–172.

Әмирхан Ф. Инна лиллаһи вә инна иләйһи раҗигун! / Ф. Әмирхан // Кояш. — 1913. — 4 апр

Әмирхан Ф. Габдулла Тукаев шигырьләре // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 том: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 183–186, 206–207, 351–358.

Әмирхан Ф. Татар шагыйрьләре // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 том: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 288–291.

Әмирхан Ф. [Исемсез] // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 т.: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 413–414.

Әмирхан Ф. Тукай тугрысында искә төшкәннәр // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 том: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 415–420; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 78–82.

Әмирхан Ф. Тукай вә хатын-кыз // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 т.: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 497–503; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 89–93.

Әмирхан Ф. Күпме какканны вә сукканны күтәрде бу ятим // Әмирхн Ф. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Төз., текстны хәзерл. Х. Хисмәтуллин; А. Гумеров ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — 2 т.: Сәхнә әсәрләре һәм публицистика. — Б. 571–573; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 229–231; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 393–395.

Әмирхан Ф. Тукай тугрысында искә төшкәннәр // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 78–82; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 68–73.

Әмирхан Ф. Тукай / Ф. Әмирхан // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 227–228.

[Әмирхан Ф.] Габдулла Тукаев диваны // Совет әдәбияты. — 1961. — № 1. — Б. 100–101.

Әмирхан Ф. Тукай үлем алдында (Хатирә) / Ф. Әмирхан // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — 170–172; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 219–222; // Шәһри Казан. — 2006. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 744–747.

Әмирхан Ф. Тукай тугрысында искә төшкәннәр / Ф. Әмирхан // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 118–124; // Tatar ile. — 1996. — Апр. (№ 13); // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз.: Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 429–435; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх.

Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 225–231.

Әмирхан Ф. Тукай вә хатын-кыз / Ф. Әмирхан // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 209–213; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 375–382.

Әмирхан Ф. Иннә лиллаһи вә Иннә иләйһи раҗигун! / Ф. Әмирхан // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 4–5.

Әмирханов Ф. Габдулла Тукаев диваны / Ф. Әмирханов // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 41–43.

Әмирханов Р. Давылга табан / Р. Әмирханов // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 окт.

Әмирханов Р. Төзәтмикче Тукайны!: Күптән язылып та, матбугатта чыкмаган мәкалә / Р. Әмирханов // Казан утлары. — 1990. — № 5. — Б. 166–168.

Әмирханов Р. Тукай һәм Гаяз Исхакый / Р. Әмирханов // Татарстан хәб. — 1992. — 25 апр.

Әмирханов Р. Шагыйрь музеена бүләк / Р. Әмирханов // Яшел Үзән. — 1996. — 24 апр.

Әмирханова Р. Халык шагыйре / Р. Әмирханова // Ленин юлы. — 1981. — 25 апр.

Әнкарада Тукайны искә алу // Мәдәни җомга. — 2024. — 26 апр.

Әпсәләмов Г. Ул һәрвакыт безнең белән иде (Фронттагы истәлекләр) / Г. Әпсәләмов // Совет әдәбияты. — 1946. — № 1. — Б. 101–104.

Әпсәләмов Г. Халык күңелен җырлаучы / Г. Әпсәләмов // Кызыл таң. — 1961. — 23 апр.

Әпсәләмов Г. Тукай яклары / Г. Әпсәләмов // Соц. Татарстан. — 1965. — 9 март.

Әпсәләмов Г. Без Тукайдан үстек / Г. Әпсәләмов // Соц. Татарстан. — 1966. — 15 июнь.

Әпсәләмов Г. Шагыйрьнең тагын бер рәсеме / Г. Әпсәләмов // Казан утлары. — 1970. — № 1. — Б. 156.

Әпсәләмова А. Тукай эзләре буенча сәяхәт / А. Әпсәләмова // Сабантуй. — 2006. — 13 май.

Әсәдуллин М. Бөек шагыйрь исемендәге колхозда / М. Әсәдуллин // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 30–31.

Әсәдуллина Л. Г. Тукайга һәйкәл — Татарстан бүләге / Л. Әсәдуллина // Татар иле. — 2006. — Июль (№ 28).

Әскәрова Ф. Тукайлы шәһәр булабыз / Ф. Әскәрова // Алабуга нуры. — 2013. — 27 февр.

Әстерхан хәбәрләре // Йолдыз. 1914. — 29 апр.

Әстерханда Тукай һәйкәле // Мәдәни җомга. — 2013. — 31 май.

Әстерханда Тукайга һәйкәл куелды // Ватаным Татарстан. — 2013. — 28 май.

Әстерхандагы көймәгә Габдулла Тукай исеме бирелгән // Шәһри Казан. — 2016. — 10 март.

Әсрар Н. «Рус белән гомер кичердек сайрашып…» / Н. Әсрар // Шәһри Казан. — 1997. — 19 июль.

Әсраров Н. Г. Тукай иҗатын йомгаклау дәресе / Н. Әсраров // Совет мәктәбе. — 1971. — № 6. — Б. 27–28.

Әсраров Н. «Рус белән гомер кичердек сайрашып…» / Н. Әсраров // Шәһри Казан. — 1997. — 19 июль.

Әсраров Н. Шаляпин һәм Тукай / Н. Әсраров // Ватаным Татарстан. — 2006. — 20 гыйнв.

Әүхәдиева Р. Тукай айлыгын йомгаклау / Р. Әүхәдиева // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 50–51.

Әхәтов Г. Тукай торган якларда / Г. Әхәтов // Соц. Татарстан. — 1979. — 25 апр.

Әхәтов Г. «Сарыкортларга» шигырендә фразеологик әйтелмәләр / Г. Әхәтов // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 35–36.

Әхәтов Г. Сүз эчендә энҗе бар / Г. Әхәтов // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 176–177.

Әхәтов Г. Шагыйрьнең тел-сурәтләү чаралары / Г. Әхәтов // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Әхәтова Г. Тукайның дингә мөнәсәбәте / Г. Әхәтова // Мәгариф. — 2013. — № 7. — Б. 45–46.

Әхиярова З. Тукай рухы — мәңгелек / З.Әхиярова // Мәгърифәт. — 2007. — 13 окт.

Әхмәдзәки. Казанда 4 нче апрель / Әхмәдзәки // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 109–112; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 180–183; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 228–231; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 785–790.

Әхмәдзәки. Тукаевның әсәрләреннән «Шүрәле»гә гаид җентекләү / Әхмәдзәки // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 116–120; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 71–78.

Әхмәдзәки. Тукаев илә сохбәтләремнең хатирәсе / Әхмәдзәки // Ялт-йолт. — 1913. — № 55. — Б. 5–7; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 248–251.

Әхмәди. Шиһаб хәзрәт һәм Тукай / Әхмәди // Ил. — 1914. — 1 март; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 157–158.

Әхмәди. Тукай стипендиясе / Әхмәди // Ил. — 1914. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 668–670.

Әхмәди Г. Ерак Шәрыктә Тукаевны искә төшерү / Г. Әхмәди // Вакыт. — 1914. — 19 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 231–232.

Әхмәдиев М. Тукай абый биргән конфет / М. Әхмәдиев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 44.

Әхмәдиев Ш. Тукайны искә төшерү / Ш. Әхмәдиев // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.

Әхмәдиев Ш. Шагыйребез Габдулла Тукайның хатыннарга карашы / Ш. Әхмәдиев // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 5–7; // Әхмәдиев Ш. Сайланма әсәрләр / Төз.: М. Әхмәдиева, С. Сабиров; текстны хәзерл., аңл. бирүче С. Сабиров. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1959. — Б. 202–205; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 272–274; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 268–271.

Әхмәдиев Ш. Габдулла Тукаевны искә төшерү / Ш. Әхмәдиев // Әхмәдиев Ш. Сайланма әсәрләр / Төз.: М. Әхмәдиева, С. Сабиров; текстны хәзерл., аңл. бирүче С. Сабиров. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1959. — Б. 198–201.

Әхмәдишина Э. Уен аша белемнәре сыналды / Э. Әхмәдишина // Әлмәт таңнары. — 2006. — 6 май.

Әхмәдуллин А. Габдулла Тукай / А. Әхмәдуллин // Ленин юлы [Тубыл ш.]. — 1958. — 27 апр.

Әхмәдуллин А. Тукай һәм Бурнаш / А. Әхмәдуллин // Кызыл таң. — 1961. — 20 апр. // Татарстан яшьләре. — 1961. — 27 апр.

Әхмәдуллин А. Тукай образында яңа бизәкләр / А. Әхмәдуллин // Мәдәни җомга. — 2012. — 20 гыйнв.

Әхмәдуллин А. Г. Бөек шагыйрьне зурлап һәм яклап / А. Г. Әхмәдуллин // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 72–76.

Әхмәдуллин А. Тукайны данлаучы Бурнаш / А. Әхмәдуллин // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Әхмәдуллина М. Тукай турында хәтердә калганнар / М. Әхмәдуллина // Азат хатын. — 1961. — № 4. — Б. 8–9.

Әхмәдуллина М. Абыстайда хезмәт иткәндә / М. Әхмәдуллина // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 163–165.

Әхмәдуллина М. [Истәлек] / М. Әхмәдуллина // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 706–707.

Әхмәдуллина Р. Тукайның мәхәббәте / Р. Әхмәдуллина // Алабуга нуры. — 2013. — 26 апр.

Әхмәдуллина Ф. Кунак Тукай / Ф. Әхмәдуллина // Ватаным Татарстан. — 2022. — 9 апр.

Әхмәдуллина Э. Язлар белән Тукай кайтты / Э. Әхмәдуллина // Шәһри Казан. — 2001. — 27 апр.

Әхмәрев Ш. Тукай һәм Сәйдәш / Ш. Әхмәрев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 596–597.

Әхмәров Ш. Тукай турында исемдә калганнар / Ш. Әхмәров // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 192–195; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 858–867.

[Әхмәров Ш.] Габдулла әфәнде Тукаевның авыруы / [Ш. Әхмәров] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 737–740.

Әхмәрова Н. Шагыйрьне без дә күрдек / Н. Әхмәрова // Казан утлары. — 1985. — № 3. — Б. 119; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 206–207; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 728–729.

Әхмәт Р. Тукай, Фәйзи — яз тургайлары / Р. Әхмәт // Шәһри Казан. — 2003. — 18 апр.

Әхмәт Ф. Москвада Тукай кичәләре / Ф. Әхмәт // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 май.

Әхмәтгалиева А. Татар халкын Тукай исеме берләштерә / А. Әхмәтгалиева // Сәхнә. — 2011. — Июнь (№ 6).

Әхмәтгалиева А. «Халык мәхәббәте — синең исемең, халык гомере — синең гомерең» (Иҗади проектлау дәресе. Татар төркеме, VI сыйныф) / А. Әхмәтгалиева // Мәгариф. — 2018. — № 4 (986). — Б. 34–36.

Әхмәтгалиева З. Татар поэзиясендә Тукай образы / З. Әхмәтгалиева // Фән һәм мәктәп. — 2002. — № 11. — Б. 9–11.

Әхмәтгалиева З. Халыкның үз шагыйре / З. Әхмәтгалиева // Шәһри Чаллы. — 2005. — 20 апр.

Әхмәтгалиева З. Апрель булып җиргә Тукай килә / З. Әхмәтгалиева // Мәйдан. — 2012. — № 4. — Б. 12–16.

Әхмәтҗан Р. Тукай әкиятләрендә күчмә сюжетлар / Р. Әхмәтҗанов // Казан утлары. — 1995. — № 8. — Б. 180–186.

Әхмәтҗанов Г. Әти сагынып сөйли иде / Г. Әхмәтҗанов // Казан утлары. 2006. — № 4. — Б. 172–173.

Әхмәтҗанов И. Кадерле истәлекләр / И. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1982. — 27 апр.

Әхмәтҗанов И. Мине бүген дә «Тукай!» дип сәламлиләр [Татарстанның халык артисты И. Әхмәтҗанов белән әңгәмә / Г. Закирова язып алды] // Мәгърифәт. — 2011. — 22 апр.

Әхмәтҗанов И.: «Тукай миңа мәрхәмәтле булды...» / И. Әхмәтҗанов // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 90–95.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрь эзләре / М. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 апр.

Әхмәтҗанов М. Г. Тукай эзләре буйлап / М. Әхмәтҗанов // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 41–44; // Эзләнүләр, уйланулар, табышлар / Төз. А. К. Тимергалин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. — Б. 18–34; // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 72–74.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрь эзләре / М. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 апр.

Әхмәтҗанов М. Кадерле истәлекләр / М. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1982. — 27 апр.

Әхмәтҗанов М. Кадерле ядкарьләр / М. Әхмәтҗанов // Татарстан яшьләре. — 1986. — 10 июнь.

Әхмәтҗанов М. Тукай шәҗәрәсе хакында / М. Әхмәтҗанов // Татарстан яшьләре. — 1986. — 16 окт.

Әхмәтҗанов М. Берьяклы караш — тайгак юл / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 1991. — 5 май.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрь эзләреннән / М. Әхмәтҗанов // Татарстан. — 1993. — № 12. — Б. 46–47.

Әхмәтҗанов М. Габдулла Тукай һәм Тимай бай / М. Әхмәтҗанов, Н. Таиров // Татарстан. — 1993. — № 9. — Б. 75–76

Әхмәтҗанов М. Тарих көзгесе: Казанда Габдулла Тукай истәлеге белән бәйле кайбер аз билгеле урыннар / М. Әхмәтҗанов // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 88–90; // Мәгърифәт. — 1996. — 26 апр.

Әхмәтҗанов М. Шигырь бәйрәме / М. Әхмәтҗанов // Мәгариф. — 1999. — № 4. — Б. 23–24.

Әхмәтҗанов М. Бер күргәзмә карагач / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 1996. — 30 апр.

Әхмәтҗанов М. Сезнеңчә ничек? [шагыйрь Габдулла Тукайга мөнәсәбәт тур.] / М. Әхмәтҗанов // Мәдәни җомга. — 1999. — 2 июль.

Әхмәтҗанов М. Тукай нигә коммунист түгел? / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 2005. — 26 нояб.

Әхмәтҗанов М. Кирәксезләр исемлегенә кергәч / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 2006. — 7 окт.

Әхмәтҗанов М. Китмәскә кайтуына йөз ел / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 2007. — 19 май.

Әхмәтҗанов М. И. Тукай поэзиясе татар эпитафик истәлекләрендә / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 267–269.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрь васыятьләренә тугры калыйк / М. Әхмәтҗанов // Заман сулышы. — 2011. — 1 июль; // Заман сулышы. — 2013. — 26 апр.

Әхмәтҗанов М. Г. Тукай иҗатының яңа сәхифәләре / М. Әхмәтҗанов, Р. Абзалина // Мәгърифәт. — 2011. — 18 нояб.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрьгә ихтирамыбызны белдерик / М. Әхмәтҗанов // Мәдәни җомга. — 2013. — 19 март.

Әхмәтҗанов М. Керсез иман, саф күңел: Габдулла Тукай һәм Мирхәйдәр Чулпаный / М. Әхмәтҗанов // Түгәрәк уен. — 2014. — № 2. — Б. 56–58.

Әхмәтҗанов М. Янә бер маяк / М. Әхмәтҗанов // Түгәрәк уен. — 2014. — № 2. — Б. 58–59.

Әхмәтҗанов М. Габдулла Тукай Олы Мәңгәрдә / М. Әхмәтҗанов // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 71.

Әхмәтҗанов М. И. Тукай поэзиясе ташъязмаларда / М. И. Әхмәтҗанов // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 147–150.

Әхмәтҗанов М. Вафа Бәхтияров истәлеге / М. Әхмәтҗанов // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 148–151.

Әхмәтҗанов М. Фотограф Кыям карый Зөлфокаров турында / М. Әхмәтҗанов // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 250–252.

Әхмәтҗанов М. Тукай һәм Әхмәтҗан Сәйдәш низагы / М. Әхмәтҗанов // Мәдәни җомга. — 2016. — 7 окт.

Әхмәтҗанов М. И. «Амур» кунакханәсе (1912 елда ачыла), хәзерге Казанның Мәскәү урамында (70 нче йорт) / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 40.

Әхмәтҗанов М. И. «Әлислах» идарәсе урнашкан биналар, «Әлислах» яшьләр газетасы (1907, 3 октябрь — 1909, 22 июль) идарәсе 1907 елның ахырыннан 1908 елның май ахырына кадәр Мәскәү һәм Татарстан урамнары чатындагы (59/14) йорт «Болгар» кунакханәсенең 12 нче бүлмәсендә урнашкан була / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 68.

Әхмәтҗанов М. И. Әмиров Сәйфетдин Зиннәтулла улы, Т.ның әнисе Бибимәмдүдәнең бертуган абыйсы, хаҗи / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Әхмәтҗанов М. И. Әмирова (Мөхәммәтҗанова) Рабига Мөхәммәтҗан кызы (1886–1967), Т.ның туганы Әмиров Кәшфелкәбирнең хатыны / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 73.

Әхмәтҗанов М. И. Әмировларның нәсел шәҗәрәсе / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 74.

Әхмәтҗанов М. И. Вафина Гайшәбикә Йосыф кызы (1887–1994), Татарстанның Олы Мәңгәр авылында туган / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 153.

Әхмәтҗанов М. И. Гобәев Фәтхерахман Гатаулла улы (1869–1931), Яңа Кырлайда Габдулланың укытучысы / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 204.

Әхмәтҗанов М. И. Гобәйдуллин Хәлилрахман Фәтхерахман улы (1886–1951), шагыйрьнең Кырлайдагы балачак дусты / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 205.

Әхмәтҗанов М. И. Мөхәммәдшәриф Мөхәммәдгариф улы (1873–1890), Т.ның туганы / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 467.

Әхмәтҗанов М. И. Тукайга бирелергә тәгаенләнгән фатир, Казанда хәзерге Сафьян урамы, 6 нчы йорт / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 655–656.

Әхмәтҗанов М. И. Хисаметдинов Бәдретдин Хисаметдин улы (Бәдри абзый; 1869–1934), Кушлавыч авылы крестьяны, Т.ның ерак туганы / М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 731.

Әхмәтҗанов М. Фотограф Кыям карый Зөлфокаров турында / М. Әхмәтҗанов // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 250–252.

Әхмәтҗанов Мөҗәһит. Тукай белән Дусай арасы / М. Әхмәтҗанов // Безнең мирас. — 2018. — № 4. — Б. 64–66.

Әхмәтҗанов Р. «Бизмән» кирәкме? / Р. Әхмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1965. — 19 дек.

Әхмәтҗанов Р. Г. Тукай әкиятләрендә сәйяр сюжетлар / Р. Әхмәтҗанов // Совет мәктәбе. — 1989. — № 4. — Б. 24–26.

Әхмәтҗанов Х. Дуслыкны ныгытуга ярдәм итәр / Х. Әхмәтҗанов // Кызыл таң. — 2011. — 26 окт.

Әхмәтҗанов Ш. Искә төшерү (Габдулла Тукаев Петербургта) / Ш. Әхмәтҗанов // Сибирия. — 1913. — 26 май; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 164–169; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 200–206; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 625–631.

Әхмәтҗанова А. «…И үлем! Мин синдә бер хәсрәт вә бер шатлык күрәм…» / А. Әхмәтҗанова // Идел. — 2009. — № 4. — Б. 40–41.

Әхмәтҗанова Н. Мәңгелек китап ул — Тукай / Н. Әхмәтҗанова // Шәһри Казан. — 2009. — 25 апр.

Әхмәтҗанова Ф. Яшел Үзән төбәгендә дә Тукай эзләре саклана / Ф. Әхмәтҗанова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 17 май.

Әхмәтҗанова Ф. Яшел Үзәндә татарча сөйләшәләр / Ф. Әхмәтҗанова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 24 май.

Әхмәтҗанова Ф. Шагыйрь мәхәббәте / Ф. Әхмәтҗанова // Ватаным Татарстан. — 2022. — 8 апр.

Әхмәтҗанов Г. Әти сагынып сөйли иде / Г. Әхмәтҗанов // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 172–173.

Әхмәтҗанов М. Бер күргәзмә карагач / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 1996. — 30 апр.

Әхмәтҗанов М. Шагыйрьгә ихтирамыбызны белдерик / М. Әхмәтҗанов // Шәһри Казан. — 2013. — 19 март.

Әхмәтҗанов М. И. Рахманкулов Габдрахман Мөхәммәтҗан улы (1879–1937), Троицк шәһәрендәге 3 нче мәхәллә мәчете имамы / М. И. Әхмәтҗанов, А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 536.

Әхмәтов Р. Тукай рухы яши күңелләрдә / Р. Әхмәтов // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 28–29.

Әхмәтов Р. Мәңге халык күңелендә / Р. Әхмәтов // Соц. Татарстан. — 1976. — 23 окт.

Әхмәтов Х. Һәр милләт Тукайны үз итте / Х. Әхмәтов // Мәгърифәт. — 2011. — 6 май.

Әхмәтова А. И. Бер хат эзеннән / А. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 54–57.

Әхмәтова Д. И. Әстерхан фотографы И. М. Бочкаров / Д. И. Әхмәтова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 151–160.

Әхмтәтова Д. И. Фоторәсемнәрдә Тукай / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 696–698.

Әхмәтова Д. И. Анютин Виктор Валентинович (1950) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 43.

Әхмәтова Д. И. Анютина Галина Павловна (1954) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 43.

Әхмәтова Д. И. Гыйльванов Булат Әлфир улы (1972) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 219–220.

Әхмәтова Д. И. Зарипов Илдар Касыйм улы (1939–2012) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 262.

Әхмәтова Д. И. Заһидуллин Равил Габделбәшир улы (1960) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 262–263.

Әхмәтова Д. И. Зөлфокар Кыйвам (1870–1921) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 272.

Әхмәтова Д. И. Иванов Семён Иванович (XX гасыр башы) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 279–280.

Әхмәтова Д. И. Имашев Рәшит Фатих улы (1939–2007) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292.

Әхмәтова Д. И. Мәҗитов Әмир Нуриәхмәт улы (1928–1992) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 419.

Әхмәтова Д. И. Рахманкулова Гайшә Габдрахман кызы (1913–1991) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 537.

Әхмәтова Д. И. Тимофеев Виктор Евгеньевич (1954) / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 626.

Әхмәтова Д. И. Фәттахов Лотфулла Габделмән улы (1918–1981), рәссам-график, ТАССР һәм РСФСР атказ. сәнгать эшлеклесе, РСФСР халык рәссамы, Т. премиясе лауреаты / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 690.

Әхмәтова Д. И. Хәлиуллов Исмәгыйль Минтаһир улы (1929), рәссам, ТАССР атказ. сәнгать эшлеклесе / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 724.

Әхмәтова Д. И. Хәсәнов Илгизәр Әхмәтсафа улы (1958), рәссам, ТАССР атказ. сәнгать эшлеклесе / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 727.

Әхмәтова Д. И. Шәйдуллин Шамил Мортаза улы (1947), рәссам, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе, ТР халык рәссамы, Т. премиясе лауреаты / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 767.

Әхмәтова Д. И. Якобсон Иосиф Меерович, фотограф, фотооткрыткалар бастырып чыгаручы / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 808.

Әхмәтова Д. И. Якупов Фәрит Харис улы (1951), рәссам, график / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 809–810.

Әхмәтова Д. И. Якупов Харис Габдрахман улы (1919–2010), рәссам, ТАССР, РСФСР атказ. сәнгать эшлеклесе, РСФСР, СССР халык рәссамы, Т. премиясе лауреаты / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 810.

Әхмәтова Д. И. Яманова (Ямали) Резеда Рәхимулла кызы (1964), рәссам / Д. И. Әхмәтова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 813.

Әхмәтова Р. Тукайлы балачак! / Р. Әхмәтова // Зәй офыклары. — 2011. — 16 февр.

Әхмәтова Р. Ү. Син Тукайны беләсеңме? / Р. Ү. Әхмәтова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2014. — № 1. — Б. 49–51.

Әхмәтова Ф. Замандашлык / Ф. Әхмәтова // Азат хатын. — 1986. — № 4. — Б. 24.

Әхмәтова-Урманче Ф. Тукайны укыганда / Ф. Әхмәтова-Урманче // Ватаным Татарстан. — 1995. — 26 апр.

Әхмәтова-Урманче Ф. Төмәндә Тукай көннәре / Ф. Әхмәтова-Урманче // Ватаным Татарстан. — 1996. — 4 июнь.

Әхмәтова-Урманче Ф. «Шүрәле» 15 телдә яңгырый / Ф. Әхмәтова-Урманче // Шәһри Казан. — 2006. — 26 май.

Әхмәтова Ч. Кыйбла итеп, Тукай, таш сыныңны Мәйдан укый дога… / Ч. Әхмәтова // Шәһри Казан. — 1996. — 27 апр.

Әхмәтова Ч. Көне матур бит, әй… ягъни татар мәркәзендә Туган тел бәйрәме / Ч. Әхмәтова // Заман. — 2004. — 30 апр.

Әхмәтшина Ф. Сөй гомерне, сөй халыкны, сөй халыкның дөньясын… / Ф. Әхмәтшина // Алабуга нуры. — 1996. — 27 апр.

Әхмәтьянов Р. Тукайга кайтыйк / Р. Әхмәтьянов // Соц. Татарстан. — 1990. — 1 июль.

Әхмеров Ш. Тукай һәм Сәйдәш / Ш. Әхмеров // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 150–151.

Әхмеров Ш. Габдулла әфәнде Тукаевның авыруы / Ш. Әхмеров // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 173–175; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 222–225; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 486–489.

Әхмеров З. Әдәбият дәресләрендә атеистик тәрбия / З. Әхмеров // Совет мәктәбе. — 1959. — № 11. — Б. 42–46.

Әхтәмҗанова Л. Г. Чәчәкләр китерегез Тукайга / Л. Г. Әхтәмҗанова, Р. Н. Лутфуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 186–197.

Әхтәмов Ш. «Печән базары, яхут яңа Кисекбаш» поэмасын өйрәнүгә карата / Ш. Әхтәмов // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 29–31.

Әхтәмова Г. Халык шагыйре Тукай: (нәсер) / Г. Әхтәмова // Алабуга нуры. — 2011. — 13 июль.

Әһлетдинова Л. Ф. Габдулла Тукайның «Пар ат» шигырендә хис төшенчәсе / Л. Ф. Әһлетдинова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 74–78.

Әһли Хәлиуллин хатыны Камилә апа истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 34.

Әһлиуллин Ә. Рәсеме дә үксез / Ә. Әһлиуллин // Кызыл таң. — 2001. — 26 апр.

Әһлиуллин М. Бары шагыйрь җаны мәңге утта! / М. Әһлиуллин, М. Харисов // Ватаным Татарстан. — 1996. — 28 май.

Әһлиуллин Р. Якынайды безгә тукайлык… / Р. Әһлиуллин // Бердәмлек (Самара). — 2001. — 28 апр.

Әһлиуллина Г. Тукай нигә бөек? / Г. Әһлиуллина // Сабантуй. — 2011. — 9 июль.

Әшрәф Ә. 160 мең гарәп шүрәлесе яки Көнчыгышта Тукайны танытучы / Ә. Әшрәф // Шәһри Казан. — 2012. — 5 июнь.

Әюпов Х. Оста бакчачы кебек / Х. Әюпов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Бабич Ш. Габдулла әфәнде Тукаев / Ш. Бабич // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 220.

Бадыйкшан Л. Ядкарь / Л. Бадыйкшан // Ватаным Татарстан. — 1998. — 25 апр.

Бадыйкшан Л. Аны элгәрләребез Шекспирга тиңләгән / Л. Бадыйкшан // Мәдәни җомга. — 2000. — 21 апр.

Бадыйкшан Л. Ике хатирә / Л. Бадыйкшан // Кызыл таң. — 2001. — 26 апр.

Байбурин Я. Габдулла Тукаев хатирәсе / Я. Байбурин // Аң. — 1913. — № 9. — Б. 153–15; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 98–100; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 142–144; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 232–234.

Байчура Ш. Тукай турында истә калганнар / Ш. Байчура // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 515–520.

Бакке И. Монда ике олуг әдип очрашкан: Габдулла Тукаевның Уфага килүенә — 100 ел / И. Бакке // Кызыл таң. — 2012. — 10 апр.

Бакир Г. Тукай һәм әдәбият дәреслекләре / Г. Бакир // Совет мәктәбе. — 1940. — № 6/7. — Б. 35–40.

Бакир Г. Кырлайда Тукай музее булачак / Г. Бакир // Соц. Татарстан. — 1970. — 8 нояб.

Бакир Г. Шагыйрьнең эзе суынмый / Г. Бакир // Соц. Татарстан. — 1973. — 19 сент.

Бакиров Г. Җыр һаман яши / Г. Бакиров // Яшь ленинчы. — 1965. — 12 дек.

Бакиров М. Поэзиянең тәмен тирән тоябызмы? / М. Бакиров // Соц. Татарстан. — 1966. — 10 июль.

Бакиров М. Шигырь тарихына сәяхәт / М. Бакиров // Казан утлары. — 1971. — № 9. — Б. 153–166.

Бакиров М. Тукай шигырьләренең көй-аһәңе / М. Бакиров // Мәдәни җомга. — 2014. — 18 апр.

Бакиров М. Х. Тукай шигырьләренең ритмик-интонацион төзелеше / М. Х. Бакиров // Фольклор в системе национальных и общечеловеческих ценностей: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 110-летию со дня рожд. Х. Х. Ярмухаметова (Хамида Ярми) / Сост.: И. Г. Закирова (науч. ред.), И. И. Ямалетдинов. — Казань: ИЯЛИ, 2014. — Б. 144–148; // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г.Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 67–70.

Бакуда Казан татарлары // Йолдыз. — 1914. — 10дек.

Бакыр күз. Сәяхәтләре (Тукаевның вафатына ике ел тулу мөнәсәбәте илә) / Бакыр күз // Ялт-йолт. — 1915. — № 88. — Б. 7–8.

Балтачта // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189.

Барган Х. Татар шагыйре Габдулла Тукай һәм төрек әдәбияты / Х. Барган // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 87–98.

Бари Рәхмәт иптәш белән сөйләшү // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 169–170.

Бариев Р. «Шагыйрь мәхәббәте» операсын карагач / Р. Бариев // Tatar ile. — 2006. — Нояб.

Бариев Р. Шагыйрь мәхәббәте / Р. Бариев // Шәһри Казан. — 2006. — 24 нояб.

Басыйрова Р. Г. Тукай шигырьләрендә алынмалар / Р. Басыйрова // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Басылып чыкты // Йолдыз. — 1914. — 3 окт.

Баттал Г. Габдулла Тукаев (Искә төшерү) / Г. Баттал // Кояш. — 1913. — 17 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләр. — Б. 36–43.

Баттал Г. Шагыйрь Габдулла Тукаевның бер елы / Г. Баттал // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 843–848

Баттал Г. Габдулла Тукай / Г. Баттал // Мирас. — 1993. — № 4. — Б. 63–68.

Баттал С. Габдулла Тукай лирикасы / С. Баттал // Кызыл Татарстан. — 1946. — 6 апр.

Баттал Ф. Тукайга тугры булып [Язучы Ф. Баттал белән әңгәмә / Язып алды М. Вәлиев] / Ф. Баттал // Казан утлары. — 1992. — № 4. — Б. 166–174.

Баттал Ф. Уйнамагыз Тукай белән! / Ф. Баттал // Татарстан яшьләре. — 2013. — 13 июль.

Батулла. «Һич сине куркытмасыннар…» / Р. Батулла // Яшь ленинчы. — 1986. — 19 март.

Батулла Р. Кылдан нечкә, кылычтан үткер / Р. Батулла // Мәдәни җомга. — 1995. — 15, 22 сент.

Батулла Р. Моңлы күз карашы (Тукайның фоторәсеме) / Р. Батулла // Сәхнә. — 2005. — Гыйнв.-февр. — Б. 24–25; — Нояб.-дек. — Б. 24–25.

Батулла Р. Нурга төренгән Тукай / Р. Батулла // Ватаным Татарстан. — 2006. — 24 март.

Батулла Р. Татар акылы төштән соң / Р. Батулла // Сәхнә. — 2006. — Март.-апр. — Б. 18–21.

Батулла Р. Габдулла Тукайның тууына 120 ел тулу уңаеннан / Р. Батулла // Әлмәт таңнары. — 2006. — 4 апр.

Батулла Р. Күк капусы ачылганда / Р. Батулла // Татарстан яшьләре. — 2006. — 18, 25, 27 апр.

Батулла Р. Бер рәсемнең тарихы / Р. Батулла // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 108–109.

Батулла Р. Күк капусы ачылгандагы могҗиза / Р. Батулла // Идел. — 2011. — № 1–2. — Б. 4–10; — № 3. — Б. 6–11; — № 4. — Б. 43–48.

Батулла Р. Апуш — Тукай / Р. Батулла // Заман сулышы. — 2011. — 27 май, 1–29 июнь.

Батулла Р. Нурга төренгән Тукай / Р. Батулла // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Батыршин Г. Шагыйрь кичәсе / Г. Батыршин // Бөгелмә авазы. — 2011. — 23 март.

Бахметьев В. Онытылмас очрашу / В. Бахметьев // Совет әдәбияты. — 1957. — № 8. — Б. 59; // Тукай турында замандашлары: Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 28–29; // Соц. Татарстан. — 1961. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 530–531.

Бахметьев В. Тукай турында / В. Бахметьев // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 9.

Бахметьев В. В. И. Ленин Г. Тукай турында / В. Бахметьев // Ялкын. — 1966. — № 4. — Б. 1.

Бахтияров В. Тукай турында кайбер истәлекләр / В. Бахтияров // Совет әдәбияты. — 1945. — № 3–4. — Б. 47–50.

Баһаутдинова Д. Тукайның яңа табылган автографы / Д. Баһаутдинова // Соц. Татарстан. — 1978. — 23 апр.

Баһаветдинова Х. Сиражетдин хәзрәт шәҗәрәсендә Габдулла Тукай эзләре / Х. Баһаветдинова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2014. — № 3–4. — Б. 247–252.

Баһаветдинова Х. З. Бибигафифә (Гафифә), Т.ның атасы Мөхәммәдгарифның беренче хатыны (1840/41–28.04.1885) / Х. З. Баһаветдинова // Габдулла Тукай. Энцик-

лопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 125.

Баһаветдинова Х. З. Мөселман хәйрия җәмгыятьләре тарихыннан (Г. Тукай исемендәге стипендиатлар) / Х. З. Баһаветдинова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2021. — № 2. — Б. 109–116.

Баһаветдинова Х. Тукай стипендиясен кем алган? (Мөселман хәйрия җәмгыятьләре тарихыннан) / Х. Баһаветдинова // Мәдәни җомга. — 2021. — 17 сент.

Баһрамшина Т. «Сабыйга» шигырен өйрәнгәндә сүзлек эше / Т. Баһрамшина // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 36–37.

Башкалада Габдулла Тукай кичәсе // Казан утлары. — 1977. — № 1. — Б. 189.

Башкарма. Тукай. Ил хәбәрләре. Тыңлагыз! Тукайга багышлап / Башкарма // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 170–171.

Башкортстан Республикасы Президентына мөрәҗәгать // Кызыл таң. — 2011. — 17 сент.

Башкортстанда Г. Тукай көннәре // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 191–192.

Башкыртстанда Габдулла Тукай юбилеенә хәзерлек // Совет әдәбияты. — 1946. — № 3. — Б. 130.

Башкуров Р. Г. Тукайның рус классик сатирасыннан тәрҗемәләренә карата / Р. Башкуров // Совет әдәбияты. — 1954. — № 12. — Б. 93–103.

Башкуров Р. Тукай поэзиясенең кайбер образлары / Р. Башкуров // Совет әдәбияты. — 1955. — № 6. — Б. 112–118.

Башкуров Р. Тукай иҗатына караган материаллар / Р. Башкуров // Совет әдәбияты. — 1956. — № 4. — Б. 102–107.

Башкуров Р. Рус әдәбияты һәм Тукай / Р. Башкуров // Совет Татарстаны. — 1956. — 26 апр.

Башкуров Р. Тукай һәм яшьләр [Тууына 70 ел тулу уңае белән] / Р. Башкуров // Яшь сталинчы. — 1956. — 27 апр.

Башкуров Р. Тукай поэзиясенең кайбер образлары / Р. Башкуров // Совет әдәбияты. — 1956. — № 6. — Б. 112–118.

Башкуров Р. Тукай тәрҗемәләренең тел һәм сәнгатьчә үзенчәлекләре / Р. Башкуров // Татар теле һәм әдәбияты / Пред. Х. Хәйри. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1959. — Б. 262–278.

Башкуров Р. Толстой һәм Тукай / Р. Башкуров // Татарстан яшьләре. — 1960. — 19 нояб.

Башкуров Р. Мәңге яшь Тукай / Р. Башкуров // Татарстан яшьләре. — 1961. — 25 апр.

Башкуров Р. Мәңгегә халык йөрәгендә / Р. Башкуров, В. Воздвиженский // Ленин юлы. — 1966. — 26 апр.

Баязидов С. Мәрхүм Габдулла Тукаев / С. Баязидов // Нур. — 1913. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 821–823.

Баязид С. Мәрхүм шагыйремез Габдулла Тукай / С. Баязид // Нур. — 1914. — 15, 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 849–852.

Баязитова Н. Шүрәле турында хикәят / Н. Баязитова // Алабуга нуры. — 2011. — 20 апр.

Баязитова Ф. С. Г. Тукай иҗатында һәм җирле сөйләшләрдә мифологик персонажлар («Су анасы» эзеннән) / Ф. С. Баязитова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 210–212.

Баязитова Ф. С. Г. Тукай иҗатында һәм җирле сөйләшләрдә мифологик персонажлар («Шүрәле» һәм «Былтыр» эзеннән) / Ф. С. Баязтова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конфе., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 70–74.

Баян Ә. Тукай сүзлеге кирәк / Ә. Баян // Татарстан яшьләре. — 1990. — 11 янв.

Баян Ә. Бөек шагыйрь хәзинәсе / Ә. Баян // Совет мәктәбе. — 1990. — № 1. — Б. 17–18.

Баянов Ә. Сүздән алда — эш: Хәзерге поэзиябездә Г. Тукай һәм М. Җәлил традицияләре / Ә. Баянов // Соц. Татарстан. — 1986. — 1 февр.

Бәдигый Х. Халык улы, халык шагыйре / Х. Бәдигый // Шәһри Казан. 2013. — 26 апр.

Бәдигый Х. Ул — туган як җырчысы / Х. Бәдигый // Шәһри Казан. 2013. — 14 май.

Бәдигый Х. Габдулла Тукай — туган як җырчысы (Аулыбызның ямен, суы тәмен беләм...) / Х. Бәдигый // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 77–81.

Бәдигый Х. Тукайлы дөнья / Х. Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Бәдигый Х. Заман Тукайга тугрымы? / Х. Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2018. — 27 апр.

Бәдретдинов И. Бозмыйк Тукайны! / И. Бәдретдинов // Мәдәни җомга. — 2013. — 29 гыйнв.

Бәдретдинов И. Тукай Шүрәлесе Мактамада / И. Бәдретдинов // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Бәдретдинов Х. Тукай — киләчәктән җибәрелгән пәйгамбәр / Х. Бәдретдинов // Мәгърифәт. — 2013. — 28 июнь.

Бәдертдинова Л. Ш. Габдулла Тукай турында Гази Кашшаф / Л. Ш. Бәдертдинова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 63–67.

Бәдигова-Рәсүлева З. Шагыйрьнең кардәшләре / З. Бәдигова-Рәсүлева // Сөембикә. — 1991. — № 4. — Б. 6–7, 10.

Бәдигый Х. Исемдә калганнар. Минем Тукай белән беренче очрашуым / Х. Бәдигый // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җы-

ентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 118–121; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 98–102.

Бәдигый Х. Шигырь бәйрәме / Х. Бәдигый // Мирас. — 2002. — № 4. — Б. 17–20.

Бәдигый Х. Тукайлы тел тутыкмас / Х. Бәдигый // Шәһри Казан. — 2006. — 22 апр.

Бәдигый Х. Тукайның халыкчанлыгы нәрсәдә? / Х. Бәдигый // Шәһри Казан. — 2012. — 17 апр.

Бәдигый Х. Тукай+Ибраһимов йолдызлыгы / Х. Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Бәдигый Х. Халык улы, халык шагыйре / Х. Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2013. — 26 апр.

Бәдигый Х. Ул — туган як җырчысы / Х. Бәдигый // Шәһри Казан. — 2013. — 14 май.

Бәдигый Х. Бөек халык шагыйре Г. Тукай турында исемдә калганнар / Х. Бәдигый // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 309–317.

Бәдигый Х. Тукай йолдызлыгы / Х. Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.

Бәдигый Х. Тугры юл [Г. Тукай ижаты тур.] / Х Бәдигый // Мәдәни җомга. — 2019. — 26 апр.

Бәдретдинов И. Бозмыйк Тукайны! / И. Бәдретдинов // Шәһри Казан. — 2013. — 15 гыйнв.

Бәдретдинов Х. Тукай — Петербургта / Х. Бәдретдинов // Шәһри Казан. — 2007. — 8 июнь; // Татар иле = Татар. края. — 2007. — Авг. (№ 29).

Бәдретдинов Х. Евразиягә сыенып Тукайны кайтару / Х. Бәдретдинов // Шәһри Казан. — 2001. — 16, 23 нояб.

Бәдретдинов Х. Мәсьәлә Тукай институтына терәлде / Х. Бәдретдинов // Шәһри Казан. — 2007. — 2 февр.

Бәйрәм бүген // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 158–159.

Бәйрәм дәвам итә // Татарстан яшьләре. — 2011. — 28 апр.

Бәйрәмова Л. К. Рус теле Тукайда (Т.ның тәрҗемәчелек таланты) / Л. К. Бәйрәмова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 545.

Бәйрәмова Ф. Габдрәшит Ибраһим һәм Тукай / Ф. Бәйрәмова // Мәдәни җомга. — 2015. — 10, 17 апр.; // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 88–93.

Бәкер К. Тукай вә Петербург мөселманнары / К. Бәкер // Йолдыз. — 1912. — 15 май.

Бәкер К. Тукай Петербургта / К. Бәкер // Вакыт. — 1914. — 2, 3, 10, 11, 13, 15 апр.; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр

җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 165–187; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 140–163; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 178–200; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 460–485; // Tatar ile. — 2006. Апр. (№ 15). — Июнь (№ 22); // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 632–662.

Бәрхиев М. Тукай истәлеге / М. Бәрхиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 426–435.

Бәхтияров В. Тукай турында кайбер истәлекләр / В. Бәхтияров // Совет әдәбияты. — 1945. — № 3–4. — Б. 47–50; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 86–92; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 76–83; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 375–396.

Бәхтияров В. Тукай турындагы истәлекләрнең дәвамы / В. Бәхтияров // Мәдәни җомга. — 2006. — 14, 21, 28 апр.

Бәхтияров В. Тукай турында истәлекләр / В. Бәхтияров // Безнең мирас. — 2015. — № 4. — Б. 88–93.

Бәхтиярова Р. Икенче һәм дүртенче апрель / Р. Бәхтиярова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 69.

Бәшәр Р. И мөкатдәс моңлы сазым… / Р. Бәшәр // Мәйдан. — 2006. — № 4. — Б. 33–47.

Бәшир Ф. Бул яхшы, рәнҗетмә… / Ф. Бәшир // Ватаным Татарстан. — 1994. — 22 апр.

Бәшир Ф. Бул яхшы, рәнҗетмә… / Ф. Бәшир // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 83–88; // Бәшир Ф. Сөйлә, каләм!: Әдәби уйланулар, тәнкыйть мәкаләләре, рецензияләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 117–124.

Бәшир Ф. Халык җанына мәңге береккән [Г. Тукайның тууына 110 ел тулу уңае белән] / Ф. Бәшир // Мәгърифәт. — 1996. — 26 апр.

Бәшир Ф. Халык җанына мәңге береккән // Бәшир Ф. Сөйлә, каләм!: Әдәби уйланулар, тәнкыйть мәкаләләре, рецензияләр / Ф. Бәшир. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 124–129.

Бәшир Ф. Халык улы / Ф. Бәшир // Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Төз. Ф. Бәшир / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2003. — Б. 7–9.

Бәширов Г. Даһи Тукай, остаз Тукай / Г. Бәширов // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 34–35.

Бәширов З. Соңгы юлга озатканда / З. Бәширов // Мирас. — 1993. — № 4. — Б. 69–83.

Бәширов З. «Без китәбез, сез каласыз!» — дип җырлармын, җәсәдемне туфрак берлә күмгәндә дә…» / З. Бәширов // Шәһри Казан. — 1995. — 14 апр.

Бәширов З. Киселгән язмышлар / З. Бәширов // Шәһри Казан. — 1995. — 26 апр.

Бәширов Ф. К. Шагыйрь һәм заман / Ф. К. Бәширов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 106–109.

Бәширов Ф. К. Дин вә гавам, шигырь (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 64.

Бәширов Ф. К. «Кисекбаш»ка гыйлавә, шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 105–106.

Бәширов Ф. К. Күк сыер, шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 119.

Бәширов Ф. К. Кыйтга («Хәзрәти Пушкин вә Лермонтов»…), шигырь (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 123–124.

Бәширов Ф. К. ***(«Кыямәт якын килде»…), шигырь (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 124–125.

Бәширов Ф. К. ***(«Ничек тормак тиеш, дустым? — дисеңме…»), шигырь (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 157.

Бәширов Ф. К. Поезд барган көйгә, шигырь (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 172–173.

Бәширов Ф. К. ***(«Рөшеде вар, кауле гүзәл, наме Рәшид…»), шигырь (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 179.

Бәширов Ф. К. ***(«Руслар эш күрәләр…»), шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 179.

Бәширов Ф. К. Син булмасаң!, шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 186–187.

Бәширов Ф. К. Соңра, шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 187.

Бәширов Ф. К. «Тавыш» хакында, шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 194.

Бәширов Ф. К. Танса, сатирик шигырь (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 195.

Бәширов Ф. К. Тартар кошы сайрый, шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 195.

Бәширов Ф. К. Авылда, сатирик миниатюра (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 290–291.

Бәширов Ф. К. Аз гына төзәтү, әдәби бәхәс (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 291.

Бәширов Ф. К. Аккош, Чуртан һәм Кыскыч, чәчәмә мәсәл (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 292–293.

Бәширов Ф. К. Аракы кибетендә, көлкеле хикәя. Мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 298.

Бәширов Ф. К. Әйтелгән сүз кире кайтмас, сатирик мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 304.

Бәширов Ф. К. Бәйрәм, без вә руслар, мәкалә (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 317.

Бәширов Ф. К. Былтырның хисабы, мәкалә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 319–321.

Бәширов Ф. К. Вагыйз, тәрҗемә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 322.

Бәширов Ф. К. Вәзир, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 322.

Бәширов Ф. К. Габдерәкыйп хәзрәтнең вәгазе, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 323.

Бәширов Ф. К. Габдулла карый, хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 323.

Бәширов Ф. К. Гажаиб!, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 324.

Бәширов Ф. К. Гаҗәп талантлар, фельетон (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 324.

Бәширов Ф. К. Гажәп түгелме?, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 324–325.

Бәширов Ф. К. Динчеләр куаныштылар, фельетон (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 333.

Бәширов Ф. К. Дуңгыз, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 333.

Бәширов Ф. К. Идел буендагы шәһәрдә, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 346–347.

Бәширов Ф. К. Ике кеше арасында, мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 348.

Бәширов Ф. К. Интересный тормыш, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 350–351.

Бәширов Ф. К. Казан, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 358.

Бәширов Ф. К. Казан хәбәрләре, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 359.

Бәширов Ф. К. «Казан» чәйханәсендә голяма җәмгыяте, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 359.

Бәширов Ф. К. Казанга кайтыш, юл очерклары (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 359–360.

Бәширов Ф. К. Казанда, сатирик хикәя (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 360–361.

Бәширов Ф. К. Казанда базар бәһаләре, сатирик хәбәрләр (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 361.

Бәширов Ф. К. Казый кем була?, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 362–363.

Бәширов Ф. К. Камыт бавы илә мулла корсагы, мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 363.

Бәширов Ф. К. Карттан гакыллырак бала, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 363–364.

Бәширов Ф. К. Кечкенә сәяхәт, сәяхәтнамә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 366–367.

Бәширов Ф. К. Куркынычлы хәбәр (Кыямәт), сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 371.

Бәширов Ф. К. Кызык хәбәр, кыска хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 373.

Бәширов Ф. К. Кызыкка очрау, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 373–374.

Бәширов Ф. К. Кыямәт көне, нәсер (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 374–375.

Бәширов Ф. К. Ләтыйфә, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 376.

Бәширов Ф. К. [Лично-почетный потомственный…], хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 376.

Бәширов Ф. К. Матбугат каһарманнары, сатирик эчтәлекле аңлатмалы сүзлек (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 378–379.

Бәширов Ф. К. Матбугатымызның «Фәсахәт нәмүнәләре», фельетон-күзәтү (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 379.

Бәширов Ф. К. Мәкаләи махсуса, сәяхәтнамә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 380–382.

Бәширов Ф. К. 1912 нче елның онытылганнан калган гына хисабы, сатирик мәкалә (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 383–384.

Бәширов Ф. К. Милләткә файда урынына зарар, фельетон характерындагы рецензия (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз.

З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 384.

Бәширов Ф. К. Милләтче, фельетон характерындагы рецензия (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 384–385.

Бәширов Ф. К. Мин шушылар илә милләтче, фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 385.

Бәширов Ф. К. Мирон, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 385–386.

Бәширов Ф. К. Мич башы кыйссасы, сәяхәтнамә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 386–387.

Бәширов Ф. К. Мосаләхә, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 387.

Бәширов Ф. К. Мокаддимә («Арамызда әдәбият вә шигырь…»), кереш мәкалә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 387–388.

Бәширов Ф. К. Мокаддимә («Үземезнең яңа үсеп килмәктә…»), кереш мәкалә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 388.

Бәширов Ф. К. Мөкяләмә, яхуд мөсарәгате фикрәйн, әңгәмә-мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 388.

Бәширов Ф. К. Мөсафирләр һәм этләр, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 389.

Бәширов Ф. К. Мөселманнарны ни өчен особый группага бүләләр, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 389.

Бәширов Ф. К. Мөфти җүбәләе, фельетон (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 390.

Бәширов Ф. К. Мөһим игъланнар, көлкеле хәбәр (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 394.

Бәширов Ф. К. Мөһим эш — имаманар җәмгыяте, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 394–395.

Бәширов Ф. К. Мут илә Карлыгач, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 396.

Бәширов Ф. К. Ну-ну-ну!, памфлет (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 398.

Бәширов Ф. К. Озын колак хәбәрләре, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 399.

Бәширов Ф. К. Оракул, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 399–400.

Бәширов Ф. К. Погром, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 403–404.

Бәширов Ф. К. *** («Пушкинский домда…»), кыска хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 404.

Бәширов Ф. К. Рәхәт йокы, лирик хикәя(1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 405.

Бәширов Ф. К. Роща илә Ут, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 405.

Бәширов Ф. К. Сабан сөрүче, мәсәл (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 406.

Бәширов Ф. К. Сабын ашаганнар, көлкеле хикәя (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 406.

Бәширов Ф. К. Сайлау хакында, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 406–407.

Бәширов Ф. К. Сандугач, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 407.

Бәширов Ф. К. Саратов, көлкеле хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 407.

Бәширов Ф. К. Сарыклар вә Этләр, мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 408.

Бәширов Ф. К. Сәдәхә, фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 409.

Бәширов Ф. К. Сәүдәгәр, чәчмә мәсәл (19060 / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 409–410.

Бәширов Ф. К. Словарьдан фал ачу, сатирик сүзлек (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 410.

Бәширов Ф. К. Сөаль, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 410.

Бәширов Ф. К. Сөальләр, сатирик парча (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 411.

Бәширов Ф. К. Су, кечкенә хикәя (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 409–410.

Бәширов Ф. К. Сукыр тычкан һәм Каракош, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 411.

Бәширов Ф. К. Сыбызгы, кечкенә хикәя (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 411–412.

Бәширов Ф. К. Табышмак, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 4143.

Бәширов Ф. К. Тавыклар һәм Каракош, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 413.

Бәширов Ф. К. Татарча сарыф, нәхү язучыларга ихтар, сатирик мәкалә-фельетон (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 414.

Бәширов Ф. К. Ташбака илә Куян, чәчмә мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 415.

Бәширов Ф. К. Тәжрибәле сүзләр, сатирик афоризмнар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 415–416.

Бәширов Ф. К. Тәнкыйть — кирәкле шәйдер, мәкалә (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 416.

Бәширов Ф. К. «Тәрҗеман»ның кязибе, фельетон-бәхәс (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 417.

Бәширов Ф. К. «Тәрҗеман»ның татарларга галякасе, тәнкыйди мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 417.

Бәширов Ф. К. Тәүбә иткән Төлке, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 417–418.

Бәширов Ф. К. Тәшәккер, мәкалә (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 418.

Бәширов Ф. К. Театруның файдасын халыкка ничек төшендрәмез һәм хәзрәтләрдән ничек дөресләтәмез, сатирик мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 418–419.

Бәширов Ф. К. Тегеннән-шуннан, сатирик мәкалә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 419.

Бәширов Ф. К. Телеграмнар, сатирик парча-хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 419–420.

Бәширов Ф. К. Телсез телеграф хәбәрләре, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 420.

Бәширов Ф. К. Тиен, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 420–421.

Бәширов Ф. К. Тиешсез эш, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 421.

Бәширов Ф. К. Тимерче, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 421.

Бәширов Ф. К. Тимерче вә Эте, чәчмә мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 421–422.

Бәширов Ф. К. Тоз һәм Болыт, чәчмә мәсәл (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 422.

Бәширов Ф. К. Торговый мунчаларның номерларында, сатирик диалог (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 422.

Бәширов Ф. К. Төрле хайваннар тугырысында бераз мәгълүмат, фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 423.

Бәширов Ф. К. Төрле хәбәрләр, кыска язмалар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 423–424.

Бәширов Ф. К. [Төрле хәбәрләр], кыска хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 424.

Бәширов Ф. К. Төрлечә дөнья тану, фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 424–425.

Бәширов Ф. К. Тугъры җавап, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 426.

Бәширов Ф. К. Тугъры сүз, сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 426.

Бәширов Ф. К. Тургайлар ашыймыз!, кечкенә хикәя (1914) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 426–427.

Бәширов Ф. К. Тычкан илә Күсе, чәчмә мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 427.

Бәширов Ф. К. Тычканнар киңәше, чәчмә мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 427.

Бәширов Ф. К. Тыш якка карап кына хөкем итмә, чәчмә мәсәл (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 427.

Бәширов Ф. К. *** («Уклар» гали фикерле…», парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 428–429.

Бәширов Ф. К. Умарта корты вә Чебеннәр, чәчмә мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 429.

Бәширов Ф. К. Уральск, 5 нче март, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 429.

Бәширов Ф. К. Уральск имамнарына ачык хат, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 429–430.

Бәширов Ф.К. Уральск, 12 нче март, мәкалә (1906) / Ф.К.Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 430.

Бәширов Ф. К. Уральск хәбәрләре (1), проза һәм шигырь белән язылган фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 430.

Бәширов Ф. К. Уральск хәбәрләре (2), сатирик парчалар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 430–431.

Бәширов Ф. К. Уральск хәбәрләре («Хәсәнҗан Хөсәенов…»), фельетон (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 431.

Бәширов Ф. К. Уральскидә дарелмөгаллимин, мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 431–432.

Бәширов Ф. К. Халык әдәбияты, лекция конспекты (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 447–448.

Бәширов Ф. К. «Авылда», сатирик миниатюра (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 21.

Бәширов Ф. К. «Аз гына төзәтү», әдәби бәхәс (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 23.

Бәширов Ф. К. «Аккош, Чуртан һәм Кыскыч», мәсәл (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 27.

Бәширов Ф. К. «Алмас», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 37.

Бәширов Ф. К. «Аракы кибетендә», көлкеле хикәя, мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 45–46.

Бәширов Ф. К. «Әйтелгән сүз кире кайтмас», сатирик хикәя (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 66.

Бәширов Ф. К. «Бәйрәм, без вә руслар», мәкалә (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 110.

Бәширов Ф. К. «1912 нче елның оныттырылганнан калган гына хисабы», сатирик мәкалә (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 123.

Бәширов Ф. К. «Былтырның хисабы», мәкалә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 146.

Бәширов Ф. К. «Вагыйз», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 148.

Бәширов Ф. К. «Вәзир», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 155.

Бәширов Ф. К. «Габдерәкыйп хәзрәтнең вәгазе», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 167.

Бәширов Ф. К. «Габдулла карый», хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 167.

Бәширов Ф. К. «Гажаиб!», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 176.

Бәширов Ф. К. «Гаҗәп талантлар», фельетон (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 176.

Бәширов Ф. К. «Гаҗәп түгелме?», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 176–177.

Бәширов Ф. К. «Дин вә гавам», шигырь (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 231.

Бәширов Ф. К. «Динчеләр куаныштылар», фельетон (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 232.

Бәширов Ф. К. «Дуңгыз», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 239.

Бәширов Ф. К. «Җәй», кечкенә хикәя (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 251–252.

Бәширов Ф. К. «Идел буендагы шәһәрдә», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 283.

Бәширов Ф. К. «Ике кеше арасында», мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 286.

Бәширов Ф. К. «Ике пьянчук», мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 287.

Бәширов Ф. К. «Интересный тормыш», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292–293.

Бәширов Ф. К. «Казан», шигырь (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 320.

Бәширов Ф. К. «Казан хәбәрләре», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 328.

Бәширов Ф. К. «Казан» чәйханәсендә голяма җәмгыяте», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 328.

Бәширов Ф. К. «Казанга кайтыш», юл очерклары (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 328–329.

Бәширов Ф. К. «Казанда», сатирик хикәя (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 329.

Бәширов Ф. К. «Казанда базар бәһаләре», сатирик хәбәрләр (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 329.

Бәширов Ф. К. «Казый кем була?», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 330.

Бәширов Ф. К. «Кайчан бетәр икән?», парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 332.

Бәширов Ф. К. «Камыт бавы илә мулла корсагы», мәзәк (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 334–335.

Бәширов Ф. К. «Карттан гакыллырак бала», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 340.

Бәширов Ф. К. «Кечкенә сәяхәт», сәяхәтнамә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 355.

Бәширов Ф. К. «Кисекбаш»ка гыйлавә», шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 360.

Бәширов Ф. К. «Күк сыер», шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 387.

Бәширов Ф. К. «Кызыклы хәбәр», кыска хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 390.

Бәширов Ф. К. «Кызыкка очрау», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 390–391.

Бәширов Ф. К. «Кыйтга (Хәзрәти Пушкин вә Лермонтов...)», шигырь (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 392–393.

Бәширов Ф. К. «Кыямәт көне», нәсер (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 395.

Бәширов Ф. К. «*** (Кыямәт якын килде...)», шигырь (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 395–396.

Бәширов Ф. К. «Ләтыйфә», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 399.

Бәширов Ф. К. «[Лично-почётный потомственный…]», хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 403.

Бәширов Ф. К. «Матбугат каһарманнары», сатирик эчтәлекле аңлатмалы сүзлек (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 415–416.

Бәширов Ф. К. «Матбугатымызның «Фәсахәт нәмүнәләре», фельетон-күзәтү (1913) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 416.

Бәширов Ф. К. «Мәкаләи махсуса», сәяхәтнамә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 420.

Бәширов Ф. К. «Милләткә файда урынына зарар», фельетон характерындагы рецензия (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 437–438.

Бәширов Ф. К. «Милләтче», фельетон характерындагы рецензия (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 438.

Бәширов Ф. К. «Мин шушылар илә милләтче», фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 440.

Бәширов Ф. К. «Мирон», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 445.

Бәширов Ф. К. «Мич башы кыйссасы», сәяхәтнамә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 446.

Бәширов Ф. К. «Мосаләхә», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 454.

Бәширов Ф. К. «Мөкаддимә (Арамызда әдәбият вә шигырь...)», кереш мәкалә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 459.

Бәширов Ф. К. «Мөкаддимә (Үземезнең яңа үсеп килмәктә...)», кереш мәкалә (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 459.

Бәширов Ф. К. «Мөкяләмә, яхуд Мөсарәгате фикрәйн», әңгәмә-мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 459.

Бәширов Ф. К. «Мөсафирләр һәм Этләр», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 461.

Бәширов Ф. К. «Мөселманнарны ни өчен особый группага бүләләр», мәкалә 1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 462.

Бәширов Ф. К. «Мөфти җүбәләе», фельетон (1910) / Ф.К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 462–463.

Бәширов Ф. К. «Мөһим игъланнар», көлкеле хәбәр (1908) / Ф.К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 471.

Бәширов Ф. К. «Мөһим эш — имамнар җәмгыяте», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 471.

Бәширов Ф. К. «Мут илә Карлыгач», мәсәл (1906) / Ф.К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 476.

Бәширов Ф. К. «*** (Ничек тормак тиеш, дустым? — дисеңме...)», шигырь (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 491.

Бәширов Ф. К. «Ну-ну-ну!», памфлет (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 492–493.

Бәширов Ф. К. «Озын колак хәбәрләре», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 498–499.

Бәширов Ф. К. «Оракул», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 501.

Бәширов Ф. К. «Погром», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 523.

Бәширов Ф. К. «Поезд барган көйгә», шигырь (1911) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 523–524.

Бәширов Ф. К. «*** (Пушкинский домда...)», кыска хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 532.

Бәширов Ф. К. «Рәхәт йокы», лирик хикәя (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 541.

Бәширов Ф. К. «Роща илә Ут», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 544.

Бәширов Ф. К. «***(Рөшде вар...)», шигырь (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 544.

Бәширов Ф. К. «***(Руслар эш күрәләр...)», шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 545–546.

Бәширов Ф. К. «Сабан сөрүче», мәсәл (1909) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 548.

Бәширов Ф. К. «Сабын ашаганнар», көлкеле хикәя (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 550.

Бәширов Ф. К. «Сайлау хакында», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 552–553.

Бәширов Ф. К. «Сандугач», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 555–556.

Бәширов Ф. К. «Саратов», көлкеле хәбәр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 556.

Бәширов Ф. К. «Сарыклар вә Этләр», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 557.

Бәширов Ф. К. «Сәдәхә», фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 565.

Бәширов Ф. К. «Сәүдәгәр», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 570.

Бәширов Ф. К. «Син булмасаң! », шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 579.

Бәширов Ф. К. «Словарьдан фал ачу», сатирик сүзлек (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 581.

Бәширов Ф. К. «Соңра», шигырь (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 584.

Бәширов Ф. К. «Сөаль», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 585.

Бәширов Ф. К. «Сөальләр», шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 585.

Бәширов Ф. К. «Су», кечкенә хикәя (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 591.

Бәширов Ф. К. «Сукыр тычкан һәм Каракош», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 593.

Бәширов Ф. К. «Сыбызгы», кечкенә хикәя (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 596.

Бәширов Ф. К. «Табышмак», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 598.

Бәширов Ф. К. «Тавыклар һәм Каракош», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 598–599.

Бәширов Ф. К. «Тавыш» хакында», шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 599.

Бәширов Ф. К. «Танса» сатирик шигырь (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 601.

Бәширов Ф. К. «Тартар кошы сайрый», шигырь (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 602.

Бәширов Ф. К. «Тартарча сарыф, нәхү язучыларга ихтар», сатирик мәкалә-фельетон (19110 / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 607.

Бәширов Ф. К. «Ташбака илә Куян», мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 609.

Бәширов Ф. К. «Тәҗрибәле сүзләр», сатирик афоризмнар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 610.

Бәширов Ф. К. «Тәкрар әйтәмез», аңлатма-шәрех (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 610.

Бәширов Ф. К. «Тәнкыйть — кирәкле шәйдер», мәкалә (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 612.

Бәширов Ф. К. «Тәрҗеман»ның кязибе», фельетон-бәхәс (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 615.

Бәширов Ф. К. «Тәрҗеман»ның татарларга галякасе», тәнкыйди мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 615.

Бәширов Ф. К. «Тәүбә иткән төлке», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 617.

Бәширов Ф. К. «Тәшәккер», мәкалә (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 618–619.

Бәширов Ф. К. «Театруның файдасын халыкка ничек төшендерәмез һәм хәзрәтләрдән ничек дөрестләтәмез», сатирик мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 619.

Бәширов Ф. К. «Тегендән-шундан», сатирик мәкалә (1912) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 619–620.

Бәширов Ф. К. «Телеграмнар», сатирик парча-хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 623.

Бәширов Ф. К. «Телсез телеграф хәбәрләре», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 623.

Бәширов Ф. К. «Тиен», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 624.

Бәширов Ф. К. «Тиешсез эш», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 624.

Бәширов Ф. К. «Тимерче», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 625.

Бәширов Ф. К. «Тимерче вә эте», мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 625.

Бәширов Ф. К. «Тимерчыбыксыз телеграм хәбәрләре», сатирик парчалар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 625.

Бәширов Ф. К. «Тоз һәм Болыт», мәсәл (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 626–627.

Бәширов Ф. К. «Торговый мунчаларның номерларында», сатирик диалог (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 630–631.

Бәширов Ф. К. «Төрле хайваннар тугрысында бераз мәгълүмат», фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 635–636.

Бәширов Ф. К. «Төрле хәбәрләр», кыска язмалар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 636.

Бәширов Ф. К. «Төрлечә дөнья тану», фельетон (1908) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 636–637.

Бәширов Ф. К. «Тугры җавап», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 641.

Бәширов Ф. К. «Тугры сүз», сатирик парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 641.

Бәширов Ф. К. «Тургайлар ашыймыз!», кечкенә хикәя (1914) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 657.

Бәширов Ф. К. «Тычкан илә Күсе», мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 660.

Бәширов Ф. К. «Тычканнар киңәше», мәсәл (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 660.

Бәширов Ф. К. «Тышкы якка карап кына хөкем итмә», мәсәл (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 660.

Бәширов Ф. К. «***(«Уклар» гали фикерле...)», парча (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 662.

Бәширов Ф. К. «Умарта корты вә Чебеннәр», мәсәл (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 664.

Бәширов Ф. К. «Уральск, 5 нче март», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665.

Бәширов Ф. К. «Уральск имамларына ачык хат», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665.

Бәширов Ф. К. «Уральск, 12 нче март», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665–666.

Бәширов Ф. К. «[Уральск хәбәрләре]», кыска хәбәрләр (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 666.

Бәширов Ф. К. «Уральск хәбәрләре (Уральскида мәшһүр...»), проза һәм шигырь белән язылган фельетон (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 666.

Бәширов Ф. К. «Уральск хәбәрләре (Хәсәнҗан Хөсәенов...)», фельетон (1907) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 666.

Бәширов Ф. К. «Уральск хәбәрләре (Шәһәремезнең яшьләре...)», сатирик парчалар (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 666.

Бәширов Ф. К. «Уральскидә дарелмөгаллимин», мәкалә (1906) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 666–667.

Бәширов Ф. К. Халит Гали (Халитов Гали Мөхәммәтгали улы; 1915–1992), әдәбият галиме, тәнкыйтьче, филол. ф. докт. / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 703–704.

Бәширов Ф. К. «Халык әдәбияты», лекция конспекты (1910) / Ф. К. Бәширов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 705–706.

Бәширова И. Б. XIX гасыр ахыры — XX гасыр башы татар әдәби теле һәм Габдулла Тукайның башлангыч чор иҗаты / И. Б. Бәширова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 207–210.

Бәширова И. Тукай төрек телендә язганмы? / И. Бәширова // Казан утлары. — 2015. — № 4. — Б. 110–120.

Бәширова И. Иске әдәби тел һәм Тукай / И. Бәширова // Мәдәни җомга. — 2011. — 26 авг.

Бәширова И. Б. Иске татар теле: Г. Тукайның башлангыч чор иҗаты / И. Б. Бәширова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 74–82.

Бәширова И. Б. Төрки-татар әдәби теле нәзарияте: Габдулла Тукай иҗаты (тезислар) / И. Б. Бәширова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 93–99.

Без — Тукайлы халык! // Зәй офыклары. — 2008. — 30 апр.

Без — Тукайлы халык! // Татарстан яшьләре. — 2011. — 26 апр.

Без — Тукайлы халык // Шәһри Казан. — 2012. — 27 апр.

Безнең Тукай // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Безнең Тукай // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Бекметов Р. Ф. Марков В. / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 415.

Бекметов Р. Ф. Микушевич Владимир Борисович (1936) / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 437.

Бекметов Р. Ф. Миних Александр / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 440–441.

Бекметов Р. Ф. Семёнов Глеб Сергеевич (1918–1982) / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 576.

Бекметов Р. Ф. Сидоренко Николай Николаевич (1905–1980) / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 578.

Бекметов Р. Ф. Скосырёв Пётр Георгиевич (1900–1960) / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 581.

Бекметов Р. Ф. Спендиарова Татьяна Александровна (1902–1990) / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 589–590.

Бекметов Р. Ф. Шубин Павел Николаевич (1914–1951), рус шагыйре / Р. Ф. Бекметов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 789.

[Белдерү] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 751.

Беляев И. Дуслык кичәсе / И. Беляев // Соц. Татарстан. — 1961. — 24 май.

Беляева В. Тукайның бердәнбер сөйгәне / В. Беляева // Шәһри Казан. — 2011. — 25 март.

Бельгия матбугаты — Тукай турында // Мәдәни җомга. — 2013. — 5 апр.

Бер авыл — Кырлай, диләр // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 159.

Берәү. Авыруларымыз янында / Берәү // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 733–734.

«Берәү». Тукай кичәсе // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 174–176.

[Берлинда Тукай кичәсе] // Яңа милли юл (Берлин). — 1936. — № 5 (99). — Б. 30–31.

Берлинда Тукай кичәсе // Яңа милли юл (Берлин). — 1939. — № 5 (133). — Б. 31; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 154.

Бер сурәтнең тарихы // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Бер экспонатлы күргәзмә // Мәдәни җомга. — 2024. — 17 май.

Биги Г. Киләчәккә өмет белән / Г. Биги // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 116–117.

Бигиев М. Габдулла әфәнде Тукаев / М. Бигиев // Вакыт. — 1913. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 47–53.

Бикбаев З. Минһаҗ кем иде? / З. Бикбаев // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 151; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 598–599.

Бикбаев З. [Тукай турында истәлек] / З. Бикбаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 557–560.

Бикбай Б. Беренче укыган шагыйрем / Б. Бикбай // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 147–148.

Бик-Булатов А. Казахстан Тукае яки татар Җаегы / А. Бик-Булатов // Ялкын. — 2006. Апр. — Б. 9.

Бик-Булатов А. Тукай Казанын эзләп… / А. Бик-Булатов // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 23–25.

Бикбулатов М. Троицкида… / М. Бикбулатов // Кызыл таң. — 1961. 26 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 704–705.

Биккенә Ф. 5 ел тулганда / Ф. Биккенә // Шималь ягы. — 1918. — 4 апр.; // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 28.

Биккул И. Габдулла әфәнде Тукаев / И. Биккул // Сибирия. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 13–17.

Биккулов И. Тукай «Әл-Ислах» идарәсендә / И. Биккулов // Мәдәни җомга. — 1992. — 24 апр.

Биккулова-Яркәева Р. Әткәм Тукайны җирләшкән / Р. Биккулова-Яркәева // Кызыл таң. — 2000. — 1 март.

Бикмиев Ф. «Безнең йөрәкләрдә син, Тукай» / Ф. Бикмиев // Мәгариф. — 1994. — № 3. — Б. 20–21.

Бикмуллин Н. Васильевода Тукай эзләре / Н. Бикмуллин // Ватаным Татарстан. — 1997. — 20 июнь.

Бикташев А. Тәнкыйть тирәсендә / А. Бикташев // Кояш. — 1915. — 13 авг.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 328–329.

Биктимер Г. Габдулла Тукай / Г. Биктимер // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 4. — Б. 28–31.

Биктимер Г. Эзләнгәндә. Тукайны искә алганда / Г Биктимер // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 5. — Б. 23–25; // Казан утлары. — 2002. — № 3. — Б. 169–170; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 27–32.

Биктимерова Т. Түбән Көектә Тукай эзләре / Т. Биктимерова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 29 апр.; Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 86–87.

Биктимирова Т. Тукай даирәсендә — мәгърифәтче хатын-кызлар / Т. Биктимирова // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 68–71; // Биктимирова Т. Ә. Хәтерләрне яңартыйк. — Казан: ТР ФАнең Ш. Мәрҗани исем. Тарих ин-ты, 2012. — Б. 38–46; Историко-культурное наследие. — 2013. — Гыйнв. (№ 1); // Халкым минем. — 2013. — Июнь (№ 6).

Биктимирова Т. [Г. Тукайның иҗатын башлап өйрәнүче В. Зәбиров турында] / Т. Биктимирова // Казан утлары. — 2011. — № 7. — Б. 144–145.

Биктимирова Т. Ә. Г. Тукайның якын туганы Вәлиулла Зәбиров хакында берничә сүз // Биктимирова Т. Ә. Хәтерләрне яңартыйк. — Казан: ТР ФАнең Ш. Мәржани исем. Тарих ин-ты, 2012. — Б. 106–109.

Биктимерова Т. Тукай даирәсендәге хатын-кызлар / Т. Биктимерова // Мәдәни җомга. — 2017. — 3 март.

Билалова Л. Халык күңелен яулаган шагыйрь / Л. Билалова // Заман сулышы. — 2008. — 30 апр.

Бичурина Н. Г. Тукайның атеистик идеяләре / Н. Бичурина // Совет мәктәбе. — 1986. — № 7. — Б. 21–23.

Бишбалта Н. Казанда Тукай һәйкәле / Н. Бишбалта // Шәһри Казан. — 2018. — 27 апр.

Бишбалта Н. Тукайны искә алдылар / Н. Бишбалта // Мәдәни җомга. — 2018. — 27 апр.

Богданов К. Габдулла абыйны соңгы күрүем / К. Богданов // Казан утлары. — 1970. — № 10. — Б. 183; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 748–749.

Болгари Р. Тәхәттерләр канатында… / Р. Болгари // ZAMAN. — 2003. — 4 апр.

«Болгар»ның «б» хәрефе дә калмады // Мәгърифәт. — 2008. — 4 окт.

Борһанов Т. Халык шагыйре хөрмәтенә / Т. Борһанов // Соц. Татарстан. — 1966. — 16 март.

Борһанова М. VII класста Г. Тукайның «Пар ат» шигырен өйрәнү (дәрес язмасы) / М. Борһанова // Совет мәктәбе. — 1971. — № 1. — Б. 24–27.

Борһанова Ф. Ислам һәм Тукай / Ф. Борһанова // Мәгариф. — 2003. — № 1. — Б. 25–26.

Борт О. Туганлык хисе / О. Борт // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Бохараев Р. «Һичшиксез, һәр хыялдан татлыдыр милләт хыялы...» / Р. Бохараев // Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Габдулла Тукайның татар, рус һәм инглиз телләрендә дөнья күргән «Сайланма әсәрләр» проекты җит., төз. Л. Шәех; кереш мәкалә авт. Р. Бохараев / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2021. — Б. 3–6.

Бөек Кушлавыч ятиме // Яңа милли юл. — 1936. — № 5(99). — Б. 4–8.

Бөек патриот шагыйрь // Алга дошман өстенә. — 1943. — 17 апр.

Бөек Тукай // Шәһри Казан. — 1992. — 25 апр.

Бөек шагыйремез Габдулла Тукаев // Вакыт. — 1913. — 23 апр.

Бөек шагыйребез турында // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 45–46.

Бөек шагыйрь // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 апр.

Бөек шагыйрь исемендә // Казан утлары. — 1967. — № 6. — Б. 158.

Бөек шагыйрь истәлегенә // Соц. Татарстан. — 1967. — 19 июль.

Бөек шагыйрь турында // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 45.

Бөек шагыйрьгә яңа һәйкәл // Совет Татарстаны. — 1957. — 22 окт.

Бөеклек баскычлары // Казан утлары. — 2010. — № 8. — Б. 134–136; — № 10. — Б. 132–136; — № 11. — Б. 117–120; — № 12. — Б. 85–87;. — 2011. — № 1. — Б. 120–125; — № 2. — Б. 111–116; — № 3. — Б. 130–134.

Брагинский И. XX йөз башларында татар әдәбияты һәм Габдулла Тукай / И. Брагинский // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 60–61.

Брагинский И. Габдулла Тукай һәм Урта Азия әдәбиятлары / И. Брагинский // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 147–148.

Булатов Ә. Габдулла Тукай инглиз телендә / Ә. Булатов // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 44.

Булатов Ә. Тукай әсәрләре рус һәм чит ил телләрендә / Ә. Булатов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Булатова М. Р. Тукай телендәге алынма сүзләр һәм җирле сөйләш үзенчәлекләре / М. Р. Булатова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 92–96.

Бурнаш Ф. Тукай шигырьләрендә иҗтимагый моңнар (Г. Тукайның үлүенә 9 ел тулу мөнәсәбәте белән) / Ф. Бурнаш // Татарстан хәб. — 1922. — 17 апр.

Бурнаш Ф. Тукай хакында тәнкыйтьчеләр (Г. Тукай иҗаты турында бер мөляхәзә) / Ф. Бурнаш // Безнең юл. — 1923. — № 8–9. — Б. 8–18.

Бурнаш Ф. Габдулла Мөхәммәдгариф улы Тукай // Г. Тукай шигырьләре / Төз. Ф. Бурнаш. — Казан: «Гажур» нәшере, 1926. — Б. VII–XXVI.

Бурнаш Ф. Тукай шигырьләренә караш // Г. Тукай шигырьләр / Төз. Ф. Бурнаш. — Казан: «Гажур» нәшере, 1926. — Б. XXVII–LVII; // Ф. Бурнаш. Әдәбият һәм сәнгать турында: (мәкаләләр, рецензияләр). — Казан: Татар. кит. нәшр., 1978. — Б. 123–150; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 488–517.

Бурнаш Ф. Тукай шигырьләрендә иҗтимагый моңнар (Г. Тукайның үлүенә 9 ел тулу мөнәсәбәте белән) // Ф. Бурнаш. Әдәбият һәм сәнгать турында: (мәкаләләр, рецензияләр). — Казан: Татар. кит. нәшр., 1978. — Б. 43–49; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 407–414.

Бурнаш Ф. Тукай хакында тәнкыйтьчеләр (Г. Тукай иҗаты турында мөляхәзә) / Ф. Бурнаш // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 432–450.

Бурнаш Ф. Габдулла Мөхәммәдгариф улы Тукай / Ф. Бурнаш // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 470–487.

Бурнашев Ф. Тукайның Җаек таңнары / Ф. Бурнашев // Татарстан. — 2007. — № 9. — Б. 56–61.

Бурнашева М. Г. Тукай әсәрләре күпме басылган / М. Бурнашева // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 127–129.

Бурнашева М. Тукай әсәрләренең һәм аның турындагы әдәбиятның кыскача библиографиясе (1907–1956 еллар) / М. З. Бурнашева // Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит ред. / Г. Тукай. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — 4 т. Мәкаләләр, очерклар һәм фельетоннар (1909–1913 еллар). — Б. 257–276.

Бухарова Ф. Т. Габдулла Тукай иҗатында урта гасыр татар поэзиясе традицияләре / Ф. Т. Бухарова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 98–100.

[Быел Тукаевны…] // Кармак. — 1916. — № 8–9. — Б. 21; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 707.

Валеева С. Г. Тукай публицистларга куйган таләпләре / С. Валеева // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 11. — Б. 13–14.

Ванечкина А. Көйләрдә шагыйрь моңы / А. Ванечкина // Соц. Татарстан. — 1986. — 14 июнь.

Варшавада һәм Берлинда Тукай кичәсе // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 3 июнь.

[Варшауда Тукай кичәсе] // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 5 (122). — Б. 30.

Васикова С. «Сөй гомерне, сөй халыкны, сөй халкыңның дөньясын!» / С. Васикова // Кызыл таң. — 2011. — 19 июль.

Васильева А. Тукай — сүнмәс йолдыз / А. Васильева // Көмеш кыңгырау. — 2012. — 14 апр.

Васин К. Мариларга — марича / К. Васин // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Вафа Бәхтияров истәлеге // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 148–151.

Вафа М. Тампереда Габдулла Тукай кичәсе / М. Вафа // Яңа милли юл (Берлин). — 1939. — № 5(133). — Б. 29–31; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 151–154.

Вафатларын искә төшерү // Кояш. — 1914. — 4 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 703–704.

Вафауллина Р. С. Тукай һәм дин: 11 нче сыйныф / Р. С. Вафауллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 135–140.

Вафин Ф. Тукай юбилее илә мөгаллим өмитләре / Ф. Вафин // Татарстан яшьләре. — 2006. — 23 март.

Вафин Ф. «Бәйрәм бүген» (әдәби — музыкаль кичә) / Ф. Вафин // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 88–89.

Вафин Ф. Тимәгез Тукайга! / Ф. Вафин // Мәгърифәт. — 2006. — 6 май.

Вафин Я. Габдулла Тукай әсәрләрен өйрәнгәндә класстан тыш эшләр / Я. Вафин // Совет мәктәбе. — 1968. — № 1. — Б. 20–22.

Вафина А. Тукай безнең йөрәкләрдә / А. Вафина // Сабантуй. — 1996. — 24 апр.

Вафина А. М. Габдулла Тукай — фельетон остасы / А. М. Вафина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 98–100.

Вахитов И. Тукай энциклопедиясе / И. Вахитов // Мәдәни җомга. — 2017. 17 февр.

Вахитов И. Һәр төбәктә Тукай бәйрәме / И. Вахитов // Мәдәни җомга. — 2021. — 30 апр.

Вahабзадә Б. Сабир һәм Тукай / Б. Вahабзадә // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 28–29.

Вahапова М. Русия эчендә / М. Вahапова // Тормыш. — 1915. — 12 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 569.

Вahапова Ф. Г. «Яшен» һәм «Ялт-йолт» сатирик журналларының рәссам-бизәүчеләре / Ф. Г. Вahапова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 161–163.

Вahапова Ф. Г. Иллюстрацияләрдә Тукай (XX йөз башы) / Ф. Г. Вahапова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 290.

Вәгыйзова Р. «Печән базары, яхуд яңа Кисекбаш» / Р. Вәгыйзова // Мәгариф. — 2008. — № 8. — Б. 17.

Вәзиева Ж. Бөек шагыйрь Габдулла Тукай (Тууына 55 ел тулу уңае белән) / Ж. Вәзиева // Азат хатын. — 1941. — № 9. — Б. 4–5.

Вәзиева Ж. Габдулла Тукайның Уральск чоры турында / Ж. Вәзиева // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 71–74.

Вәзиева Ж. Балалар дусты / Ж. Вәзиева // Соц. Татарстан. — 1961. — 4 май.

Вәлиәхмәтев Г. Габдулла Тукайның натурасы хакында бер-ике сүз / Г. Вәлиәхмәтев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 473–474.

Вәлид З. Тукай / З. Вәлид // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 403–404.

Вәлиди Ж. Тукайның шагыйрьлеге / Ж. Вәлиди // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 417–425.

Вәлиев А. Тукайга — күңел җимешләре / А. Вәлиев // Шәһри Чаллы. — 2006. — 26 апр.

Вәлиев Г. Шагыйрь урманы / Г. Вәлиев // Соц. Татарстан. — 1986. — 24 апр.

Вәлиев М. Мәңге халык күңелендә / М. Вәлиев // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Вәлиев Р. Шигырьнең музыкасы / Р. Вәлиев // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Вәлиев Р. Шагыйрьнең соңгы көннәрендә / Р. Вәлиев // Ватаным Татарстан. — 2001. — 25 апр.

Вәлиева В. Зур ихтыяр җир селкетә / В. Вәлиева // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1999. — № 5. — Б. 55–56.

Вәлиева Г. Тукай йөргән сукмаклардан: Сәяхатнамә / Г. Вәлиева // Заман сулышы. — 1996. — 18 май.

Вәлиева Д. Минем Тукаем / Д. Вәлиева // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Вәлиева М. З. Татар тел белемендә Г. Тукай иҗатын лексик-стилистик яктан өйрәнүнең торышы / М. З. Вәлиева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 101–104.

Вәлиева М. Г. Тукай теленең өйрәнелү торышы / М. Вәлиева // Духовное наследие: поиски и открытия = Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 205–220.

Вәлид З. Тукай / З. Вәлид // Татарстан. — 1923. — 15 апр.

Вәлиди Җ. Тукаев хакында берничә сүз (Вафатына бер ел тулу мөнәсәбәтилә) / Җ. Вәлиди // Вакыт. — 1914. — 2 апр.

Вәлиди Җ. Мәрхүм Габдулла Тукаев (Вафатына бер ел тулып үтү мөнәсәбәте белән) / Җ. Вәлиди // Мөгаллим. — 1914. — № 9. — Б. 122–124; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 833–837.

Вәлиди Җ. Тукаевның шагыйрьлеге / Җ. Вәлиди // Мәгариф. — 1923. — № 4–3. — Б. 3–8; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 264–271.

Вәлиди Җ. Тукаев хакында берничә сүз (Вафатына бер ел тулу мөнәсәбәтилә) / Җ. Вәлиди // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 259–263; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 184–192.

Вәлиев Г. Габдулла Тукай хакында хәтердә калганнар / Г. Вәлиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 525–530.

Вәлиев М. Мәңге халык күңелендә / М. Вәлиев // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Вәлиев М. Х. Тукай һәм «Мәгариф» нәшрияты / М. Х. Вәлиев // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011

ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р.М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 153–154.

Вәлиев М. Х. Шигырьләребез / М. Х. Вәлиев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 468–469.

Вәлиев М. Х. Тукай энциклопедиясен төзүнең торышы / М. Х. Вәлиев // Инсани фәннәр: эзләнү һәм табышлар: Йомгаклау конференциясе материаллары — 2012. — Казан, 2013. — Б. 197–203.

Вәлиев М. Х. «Шигырьләремез», мәкалә (1907) / М. Х. Вәлиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 785.

Вәлиев Р. Шигырьнең музыкасы / Р. Вәлиев // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Вәлиев Р. Тукайны озатучы / Р. Вәлиев // Ватаным Татарстан. — 1995. — 14 апр.

Вәлиев Р. Гыйбрәтле язмыш / Р. Вәлиев // Мирас. — 1998. — № 1–2. — Б. 217–226.

Вәлиев Р. Шагыйрьнең соңгы көннәрендә / Р. Вәлиев // Ватаным Татарстан. — 2001. — 25 апр.

Вәлиева Ә. Габдулла Тукай һәм аның әсәрләре белән танышу / Ә. Вәлиева // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2003. — № 7. — Б. 67–68.

Вәлиева В. Без Тукайны беләбезме? / В. Вәлиева // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1999. — № 2. — Б. 126–128.

Вәлиева Д. Минем Тукаем / Д. Вәлиева // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Вәлиева Л. «Без Тукайны онытмадык» [Уральск шәһәрендәге Тукай музее тур.] / Л. Вәлиева // Мәдәни җомга. — 2019. — 2 авг.

Вәлиева М. З. Габдулла Тукай иҗатында тарихи шәхес исемнәре / М. З.Вәлиева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 256–258.

Вәлиева М. З. Габдулла Тукай әсәрләрендә документаль антрпонимнар / М. З. Вәлиева // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 19–22.

Вәлиева М. З. Габдулла Тукай лирикасында прецедент исемнәр / М. З. Вәлиева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 103–107.

Вәлиева Ф. Азатлык һәм гаделлек җырчысы / Ф. Вәлиева // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 1. — Б. 34.

Вәлид З. Тукай / З. Вәлид // Татарстан. — 1923. — 15 апр.

Вәлинурова Г. А. Тумыштан моңлы Тукай / Г. А. Вәлинурова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011

ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 304–305.

Вәлинурова Г. Тумыштан моңлы Тукай / Г. Вәлинурова // Алабуга нуры. — 2011. — 27 апр.

Вәлитов Г. Тукай турында кайбер истәлекләр / Г. Вәлитов // Совет мәктәбе. — 1974. — № 4. — Б. 37–38.

Вәлитова Й. Тукай шигырьләренең теле хакында берничә сүз / Й. Вәлитова // Казан утлары. — 1969. — № 3. — Б. 169–173.

Вәлитова Й. Габдулла Тукай һәм халык әкиятләре / Й. Вәлитова // Совет мәктәбе. — 1970. — № 10. — Б. 37–39.

Вәлиулла Хәмидуллинның Г. Тукай турында истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 154–156.

Вәлиуллин И. Ташлыкта Тукай бәйрәме / И. Вәлиуллин // Мәдәни җомга. — 2011. — 3 июнь.

Вәлиуллин И. Габдулла Тукай иҗатында Коръән нигезләре / И. Вәлиуллин // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2012. — № 11. — Б. 62–65.

Вәлиуллин Л. «…Эшкә бирсәң чын күңел» / Л. Вәлиуллин // Татарстан яшьләре. — 1976. — 24 апр.

Вәлиуллина И. Бәгырьдән өзелеп төшкән моң / И. Вәлиуллина // Ватаным Татарстан. — 2009. — 13 нояб.

Вәлиуллина И. Яттан сөйлә Тукай шигырьләрен / И. Вәлиуллина // Мәдәни җомга. — 2010. — 16 июнь.

Вәлиуллина М. Тукайга җәяүләп / М. Вәлиуллина // Шәһри Казан. — 1996. — 12 апр.

Вәлиуллина С. М. Әкренләп телебез шомара: Мастер-класс эшкәртмәсе. Г. Тукай әсәрләренә нигезләнеп, рус төркемнәрендә фразеологик әйтелмәләрне өйрәнү / С. М. Вәлиуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 52–65.

Вилданова Л. Тукай — татарның якты маягы / Л. Вилданова // Бөгелмә авазы. — 2012. — 27 апр.

Винер В. Чаллыда Габдулла Тукай һәйкәле / Р. Винер // Алабуга нуры. — 2011. — 30 нояб.

Виргаз Ә. Тукайны искә алганда / Ә. Виргаз // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрык Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 68–71.

Владимиров Е. Дуслык җырчысы / Е. Владимиров // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

В. З. Урыс әдәбиятында Тукай / В. З. // Ялт-йолт. — 1914. — № 71. — Б. 5–8; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов,

Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 308–314.

В. Н. Мәрхүм милли шагыйрь Тукаевның үлүенә бер ел тулу мөнәсәбәтилә / В. Н. // Тормыш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 193–197.

Волжская С. «Сөй гомерне…» / С. Волжская // Азат хатын. — 1965. — № 10. — Б. 10.

Габбасов-Бурлинский Ә. Актүбәдә Тукай кичәсе / Ә. Габбасов-Бурлинский // Вакыт. — 1915. — 9 апр.

Габбасов-Бурлинский Ә. Актүбәдә Тукай кичәсе / Ә. Габбасов-Бурлинский // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 567–568.

Габәши А. Ерактагы якын Шүрәле / А. Габәши // Шәһри Казан. — 2011. — 5, 12 апр.

Габделкаюмов Х. Шагыйрь турында хакыйкатьне халык белергә тиеш (Бер күргәзмәне күзәтү) / Х. Габделкаюмов // Шәһри Казан. — 2006. — 19 апр.

Габделхакова А. Чит илдәге милләттәшләребез һәм Тукайның педагогик мирасы / А. Габделхакова // Мәгариф. — 1993. — № 8. — Б. 24–26.

Габдрафикова Л. Тукай: «Алар миңа, шикәр, диеп, ачуташ каптыралар иде» / Л. Габдрафикова // Шәһри Казан. — 2014. — 24 апр.

Габдрахманов Ә. «Тукай мине укырга өйрәтте» / Ә. Габдрахманов // Соц. Татарстан. — 1979. — 25 апр.

Габдрахманова Ф. Х. Татар һәм рус студентлары аңында Тукай образының гәүдәләнеше (ассоциатив эксперимент нәтиҗәләре) / Ф. Х. Габдрахманова, Э. А. Исламова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 104–105.

Г. В. Кыймәтле муенчак өзелде (Габдулла Тукаевка тәкълид) / Г.В. // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 813.

Г. Л. Тукайга хатирә кичәсе // Татарстан. — 1923. — 18 апр.

Габдрәхимов Ф. Тукай истәлегенә багышлап / Ф. Габдрәхимов // Кызыл таң. — 1989. — 12 май.

Габдрахманов Ф. Тукай һәм балалар әдәбияты / Ф. Габдрахманов // Совет әдәбияты. — 1940. — № 1–2. — Б. 140–165.

Габдрахманова З. Мәңге яши, яшьни яшь Тукай! / З. Габдрахманова // Тәрбия (Яр Чаллы). — 2000. — № 4.

Габдулла абыйны күргән көннәрем: Мәҗитова Разия Зиннәтовна истәлеге // Азат хатын. — 1985. — № 4. — Б. 22.

Габдулла әфәнде Тукаев // Нур. — 1913. — 12 апр.

Габдулла әфәнде Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 809–812.

Габдулла әфәнде Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 29–31.

Габдулла әфәнде Тукаевның авыруы // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 106–119.

Габдулла мәрхүмнең теле ачылуы вә сабак башлавы // Мәктәп. — 1914. — № 6. — С. 134–136; // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Габдулла Мөхәммәдгариф улы Тукай // Мәктәп. — 1913. — № 6. — Б. 133–134.

Габдулла Тукаев // Вакыт. — 1909. — 3 февр.

Габдулла Тукаев // Кояш. — 1913. — 1 март.

Габдулла Тукаев // Йолдыз. — 1913. — 4 апр.

Габдулла Тукаев // Сибирия. — 1913. — 5 апр.

Габдулла Тукаев // Шура. — 1913. — № 8. — Б. 256.

Габдулла Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 731.

Габдулла Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 752.

Габдулла Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 754.

Габдулла Тукаев вафат // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 765.

Габдулла Тукаев кем идә? // Вакыт. — 1913. — 12 апр.

Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре // Ил. — 1915. — 25 гыйнв.

Габдулла Тукаев рәсемнәре // Идел. — 1913. — 17 дек.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 647.

Габдулла Тукаевны күмү // Сибирия. — 1913. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 791.

Габдулла Тукаевны тәкфингә даир киңәшләр // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 228.

Габдулла Тукаевның вафаты // Вакыт. — 1913. — 5 апр.

Габдулла Тукаевның вафаты // Вакыт. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 753.

Габдулла Тукаевның вафаты // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 764.

Габдулла Тукаевның җеназасы // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 756.

Габдулла Тукай // Коммуна. — 1941. — 27 апр.

Габдулла Тукай (Тууына 60 ел тулу уңае белән) // Ватан намусы өчен. — 1946. — 25 апр.

Габдулла Тукай // Пионер. — 1953. — № 4. — Б. 9–10.

Габдулла Тукай // Тукай Г. Шигырьләр. — Казан: Татгосиздат, 1953. — Б. 52–53.

Габдулла Тукай // Коммунизм байрагы. — 1958. — 27 апр.

Габдулла Тукай: (Тууына 73 ел тулуга карата) // Хезмәт байрагы (Әлмәт ш.). — 1959. — 25 апр.

Габдулла Тукай (1886–1913) // Әдипләребез: биобиблиогр. белешм.: 2 томда: 2 том / Төз.: Р. Даутов, Р. Рахмани. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2009. — Б. 446–448.

Габдулла Тукай (1886–1913) // Заһидуллина Д. Ф., Йосыпова Н. М. XX гасыр татар әдәбияты тарихы: дәреслек. — Казан: Казан ун-ты, 2011. — 1 нче китап: XX йөзнең беренче яртысында татар әдәбияты. — Б. 28–42.

Габдулла Тукай (1886–1913) / Р. Мөхәммәтша әзерләде // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 72–79.

Габдулла Тукай Астраханьда // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 684–697.

Габдулла Тукай: Атеистмы әллә диндармы? // Өмет. — 1996. — 20 апр.

Габдулла Тукай әсәрләренең юбилей басмалары // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 129–131.

Габдулла Тукай Әстерханда. Тукай «Идел» газеты редакциясендә (Габдерәхим Утабалиев истәлеге) // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 148–150; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 116–118.

Габдулла Тукай Әстерханда. Калмык базарында (Хәнәфи Гайфетдинов истәлеге) // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 118–120.

Габдулла Тукай Әстерханда. Сәгыйть Рәмиев белән (Вәлит Алиев истәлеге) // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 120–123.

Габдулла Тукай Галиәсгар Камалда кунакта // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 464–467.

Габдулла Тукай иҗатына багышланган фәнни конференцияләр // Совет әдәбияты. — 1946. — № 5. — Б. 118.

Габдулла Тукай иҗатына багышланган конференция // Кызыл Татарстан. — 1946. — 22 май.

Габдулла Тукай исемендә // Казан утлары. — 1971. — № 4. — Б. 190.

Габдулла Тукай исемендәге стипендияләр // Совет әдәбияты. — 1947. — № 4. — Б. 118.

Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре // Ил. — 1915. — 25 гыйнв.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 687.

Габдулла Тукай — мәңге яшь // Юлдаш. — 2011. — 20 апр.

Габдулла Тукай музее // Казан утлары. — 1970. — № 12. — Б. 181.

Габдулла Тукай музее ачылды // Соц. Татарстан. — 1986. — 12 июнь.

Габдулла Тукай поэзиясе // Тукай Г. Академик басма / Төз. Х. Хисмәтуллин; җав. ред. Ш. Рамазанов. — Казан: Татгосиздат, 1943. — I т.: Шигырьләр. 1905–1913. — Б. XXVIII–LI.

Габдулла Тукай — татар әдәбиятының язы // Совет әдәбияты. — 1945. — № 3–4. — Б. 45–46.

Габдулла Тукай турында Габдулла Гаделшин иптәшнең истә калганнары // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 160–165.

Габдулла Тукай турында истәлекләр // Казан утлары. — 1984. — № 4. — Б. 139–140.

Габдулла Тукай турында Әхмәт Мөхтаровның истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 422–423.

Габдулла Тукай турында Җәлал Мәҗитов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 457–464.

Габдулла Тукай турында Мөхәммәтҗан Салюков истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 171–174.

Габдулла Тукай фондында саклана торган материалларның тасвирламасы / Басмага Ф. Фәйзуллина, Э. Галимҗанова әзер. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 65–105.

Габдулла Тукай — халыклар дуслыгы җырчысы // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Габдулла Тукай хатлары / Иск., аңл., хат текст. басмага Г. Ханнанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гари-

пова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 47–62.

Габдулла Тукай һәм ана телебез // Мәдәни җомга. — 2009. — 29 май.

Габдулла Тукай һәм Гаяз Исхакый // Мәдәни җомга. — 1998. — 24 апр.

Габдулла Тукай һәм патша цензурасы // Совет әдәбияты. — 1940. — № 7. — Б. 83.

Габдулла Тукай юбилее алдыннан // Совет әдәбияты. — 1945. — № 11. — Б. 118.

Габдулла Тукай юбилее алдыннан // Ватан намусы өчен. — 1946. — 28 март.

Габдулла Тукай юбилеенә хәзерлек // Совет әдәбияты. — 1946. — № 2. — Б. 121–122.

Габдулла Тукай юбилее алдыннан // Совет әдәбияты. — 1945. — № 11. — Б. 118.

Габдулла Тукайга 50 яшь (1886–1913) // Яңа милли юл (Берлин). — 1936. — № 2(96). — Б. 8.

Габдулла Тукайга памятник // Совет әдәбияты. — 1946. — № 2. — Б. 122.

Габдулла Тукайга һәйкәл // Совет әдәбияты. — 1956. — № 10. — Б. 127.

Габдулла Тукайның атасы ягыннан нәсел агачы — шәҗәрәсе // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 16–17.

Габдулла Тукайның әтисе дә шигырь язган // Мәдәни җомга. — 1996. — 9 февр.

[Габдулла Тукайның вафаты турында белдерү] // Вакыт. — 1913. — 4 апр.

Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 22 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 81–85.

Габдулла Тукайның мәхәббәте // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 146–149.

Габдулла Тукайның Сәгыйт Сүнчәләйгә хатлары // Совет әдәбияты. — 1960. — № 4. — Б. 136–141.

Габдулла Тукайның тормышы // Тукай Г. Академик басма / Төз. Х. Хисмәтуллин; җав. ред. Ш. Рамазанов. — Казан: Татгосиздат, 1943. — I т. Шигырьләр. 1905–1913. — Б. VII–XXVII.

Габдулла Тукайның тууына 110 ел // Ватаным Татарстан. — 1996. — 22 май.

Габдулла Тукайның яңа табылган хаты // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 79.

Г. Тукайның тууына 60 ел тулуга карата фәнни сессия // Совет әдәбияты. — 1946. — № 6. — Б. 119.

Г. Тукайның тууына 75 ел // Совет әдәбияты. — 1961. — № 5. — Б. 156–157.

Г. Тукайның тууына — 120 ел // Салават күпере. — 2006. — № 3. — Тышл. 2 б.

Г. Тукай иҗаты буенча викторина // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1996. — № 1. — Б. 74–76.

Г. Тукай исемендәге дәүләт премияләре комитеты составы // Казан утлары. — 2004. — № 6. — Б. 189–190.

Г. Тукай исемендәге премияләр // Казан утлары. — 1967. — № 5. — Б. 156.

Г. Тукай истәлегенә // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Г. Тукай каберендә // Совет әдәбияты. — 1946. — № 6. — Б. 120.

Г. Тукай күргәзмәсе // Ватан намусы өчен. — 1945. — 21 март.

Г. Тукай музее // Казан утлары. — 1971. — № 7. — Б. 192.

Г. Тукай турында Хәйрулла абзый Чамаев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 408–409.

Г. Тукай — Уфада // Өмет. — 2001. — 20 апр.

Г. Тукай хакында Хәбибуллина Сажидәнең биргән истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 64–67.

Г. Тукай хакында апасы Газизә Зәбированың исендә калганнары // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 116–125.

Г. Тукайга багышланган тантана // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 май.

Г. Тукайга 55 яшь // Пионер каләме. — 1941. — № 4. — Б. 19.

Г. Тукайны искә алу // Совет Татарстаны. — 1959. — 29 апр.

Г. Тукайның 60 еллыгы алдыннан // Кызыл Татарстан. — 1946. — 6 март

Г. Тукайның бер фоторәсеме тарихына карата. Габделкаюм Мостакаевның «Тукай турында исемдә калганнар»ыннан. Г. Мостакаевның үзендә сакланган Г.Тукай фоторәсеме тарихы турында «Аңлатма»сы / Кереш сүзне, текст., басмага Г. Ханнанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 142–148.

Г. Тукайның 100 еллыгына // Казан утлары. — 1986. — № 3. — Б. 189.

Г. Тукайның моңарчы билгеле булмаган бер рәсеме // Совет әдәбияты. — 1959. — № 4. — Б. 112.

Г. Тукайның тормышын һәм иҗатын беләсеңме? (викторина) // Сабантуй. — 2011. — 12 март.

Г. Тукайның тууына — 115 ел // Кызыл таң. — 2001. — 26 апр.

Г. Тукайның тууына 70 ел тулуга багышланган кичә // Совет әдәбияты. — 1956. — № 5. — Б. 126.

Г. Тукайның өр-яңа әдәби музее // Казан утлары. — 2018. — № 10. — Б. 190.

Г. Тукайның Сәгыйт Сүнчәләйгә хатлары // Казан утлары. — 1960. — № 4. — Б. 136–141.

Габделкаюмов Х. Шагыйрь турында хакыйкатьне халык белергә тиеш / Х. Габделкаюмов // Шәһри Казан. — 2006. — 19 апр.

Габделхәй мулла — Тукайның дусты // Шәһри Казан. — 2006. — 20 гыйнв.

Габди. Татар матбугаты / Габди // Йолдыз. — 1910. — 12 гыйнв.

Габдуллин А. Тукай һәм үзбәк әдәбияты / А. Габдуллин // Мирас. — 2005. — № 4. — Б. 108–110.

Габдуллин А. Тукайны үзбәкләр дә үз итә / А. Габдуллин // Шәһри Казан. — 2006. — 7 апр.

Габдуллина Ф. Тукай... Кем ул? / Ф. Габдуллина // Шәһри Казан. — 2008. — 6 май.

Габдүш Х. Онытылмас шагыйрь / Х. Габдүш // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 17 апр.

Габдүш Х. Бөек «Кушлавыч» ятиме. Шагыйрьгә 50 яшь тулу уңае берлә / Х. Габдүш // Яңа милли юл. — 1936. — № 5 (99). — Б. 4–8; // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 176–179; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 39–44.

Габдүш Х. Тукай — ил угылы / Х. Габдүш // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 16 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 51–54.

Габдүш Х. Тукай һәм яшьләр (өзек фикерләр) / Х. Габдүш // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 22 апр.

Габдүш Х. Тукайсыз, Тукай берлә / Х. Габдүш // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 5 (122). — Б. 15–20; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 69–74.

Габдүш Х. Тукайны онтымау — милли бурычтыр! / Х. Габдүш // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрык Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 26–35.

Габдүш Х. «Тукай көне» // Милли байрак. — 1940. — 12, 19 апр.

Габдүш Х. «Тукай көне» алдында / Х. Габдүш // Милли байрак. — 1942. — 10 апр.

Габдүш Х. «Тукай көне» мөнәсәбәте белән / Х. Габдүш // Милли байрак. — 1942. — 17 апр.

Габдүш Х. Милли шагыйрь / Х. Габдүш // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 20 апр.

Габдүш Х. Искә алганда. Габдулла Тукайның үлүенә 20 ел тулу уңае берлә / Х. Габдүш // Казан утлары. — 2002. — № 3. — Б. 167.

Габдүш Х. Тукай һәм яшьләр (Өзек фикерләр) / Х. Габдүш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 78–81.

Габдүш Х. Нидән мин кечкенә «Апуштан» бөек «Тукай» булдым? / Х. Габдүш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 107–108.

Габидуллин И. Тукай — милли идея / И. Габидуллин // Шәһри Казан. — 2011. — 5 май.

Габидуллина Ф. «Бәлки хәлем яхшыргач төшерерсез…» (Шагыйрьнең үләр алдыннан фотога төшергәндә әйткән сүзләре) / Ф. Габидуллина // Кызыл таң. — 2003. — 2 апр.

Габидуллина Ф. И. С. Хәким Тукай хакында / Ф. И. Габидуллина, А. З. Шиначева // Идел буе федераль округында милли мәгарифне фәнни-методик яктан тәэмин итү проблемалары: Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары. 11 март, 2016 ел. — Алабуга: КФУның Алабуга ин-ты нәшр., 2016. — Б. 251–253.

Габидуллина Ф. И. Р. Ганиева хезмәтләрендә Г. Тукай / Ф. И. Габидуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 105–108.

Габидуллина Ф. И. С. Хәкимнең «Кырыгынчы бүлмә» поэмасы: чор һәм Тукай образы / Ф. И. Габидуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 107–111.

Габидуллина Х. Тукайга киемне кемнәр теккән? / Х. Габидуллина // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 22–27.

Габитова Д. Тукай рухы минем күңелдә / Д. Габитова // Көмеш кыңгырау. — 2009. — 25 апр.

Габитова Л. Күңелләрдә һаман яши әле / Л. Габитова // Заман сулышы. — 2012. — 4 май.

Габсалихова З. Мәңгелек чишмә / З. Габсалихова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1998. — № 4. — Б. 116–118.

Габтукаев Р. Туган җиреңнең аерылмас өлеше / Р. Габтукаев // Татарстан хәб. — 1993. — 15 апр.

Гаврилова В. Билгесез Тукай / В. Гаврилова // Зәй офыклары. — 2011. — 22 апр.

Гадел Ә. Могҗизаи Тукай / Ә. Гадел // Шәһри Казан. — 2008. — 25 апр.

Гадел Л. Хатыннар турында Тукай / Л. Гадел // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 16–18; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 287–290.

Гаделшина Л. Туганлык җепләре Тукайга тоташа / Л. Гаделшина // Атна вакыйгалары. — Казан. — 2014. — 25–29 апр.

Гади И. Кечкенәдән аңлашылган / И. Гади // Ялкын. — 1974. — № 4. — Б. 23–25.

Гадел Ә. Хәзрәти Пушкин илә хәзрәти Тукай / Ә. Гадел // Шәһри Казан. — 2004. — 3 сент.

Гадел Ә. Могҗизаи Тукай / Ә. Гадел // Шәһри Казан. — 2008. — 25 апр.

Гаделшина Л. Габдулла Тукай юбилеена багышланган тантаналар / Л. Гаделшина // Татар иле. — 2006. — № 12. — Б. 2.

Газеталардан // Вакыт. — 1913. — 24 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 824–826.

Гази И. Аның рәсеме / И. Гази // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 66–70.

Газиев И. «Ишеттем мин кичә, берәү җырлый…» / И. Газиев // Кызыл таң. — 2003. — 25 апр.

Газиев И. Тукай әсәрләре — граммофонда / И. Газиев // Казан утлары. — 2013. — № 4. — Б. 126–133.

Газиев И. Иң якты йолдыз / И. Газиев // Кызыл таң. — 2014. — 12 апр.

Газиев И. М. Граммофон язмаларында Тукай әсәрләре / И. М. Газиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 212.

Газиев И. М. Бабаҗанов Мирфәез (Мирфәйзә, 1867–1943) / И. М. Газиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 92.

Газиев И. М. Мотыйгый Камил (Төхфәтуллин Камил Мотыйгулла улы; 1883–19141) / И. М. Газиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 456–457.

Газизов Ф. Шагыйрь — безнең күңелләрдә / Ф. Газизов // Шәһри Чаллы. — 2011. — 20 апр.

Газизова М. Р. «Чаян» журналында Тукай һәм аның персонажлары (1950–1980 еллар) / М. Р. Газизова // Фәнни Татарстан. — 2014. — № 3. — Б. 162–166.

Газизова Р. Г. Тукай иҗатында мәгърифәтчелек реализмы / Р. Газизова // Татар теле һәм әдәбияты: үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге: укучыларның III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 23 ноябрь, 2012 ел) / Фәнни мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: К(И)ФУ АФ нәшр., 2012. — Б. 77–79.

Газизуллина Р. Тукай бакчасы / Р. Газизуллина // Ватаным Татарстан. — 2010. — 1 май.

Газизуллина Р. Тукайлы уйлар — Кытайга юллар… / Р. Газизуллина, Г. Галимҗанова // Сөембикә. — 2011. — № 4. — Б. 34–39.

Гайн Фи. Габдулла Тукаевның уку-укыту бабында хезмәтләре / Фи. Гайн // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 112–115; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 66–70.

Гайнанов Р. Габдулла Тукай — хатын-кызның дусты һәм яклаучысы / Р. Гайнанов // Азат хатын. — 1958. — № 4. — Б. 18–19.

Гайнанов Р. Аның мирасыннан / Р. Гайнанов // Соц. Татарстан. — 1976. — 25 апр.

Гайнанов Р. Билгесезлектән — яңа томга / Р. Гайнанов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Гайнанов Р. Хәзинәдән / Р. Гайнанов // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 окт.

Гайнанова Л. Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы / Л. Гайнанова // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 178–188.

Гайнанова Л. Р. Акланмаган өметләр / Л. Р. Гайнанова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 88–90; // Шәһри Казан. — 1998. — 14 авг.

Гайнанова Л. Ни өчен Тукайның беренче китабы басылып чыкмаган? / Л. Гайнанова // Татарстан. — 1998. — № 7. — Б. 81–87.

Гайнанова Л. Караңгыда идек, аттырды «Таң» кем?… / Л. Гайнанова // Мәдәни җомга. — 2003. — 25 апр.

Гайнанова Л. «Уйнадың син бик аз…» / Л. Гайнанова // Чын Мирас. — 2013. — № 4. — Б. 74–75.

Гайнанова Л. Тукай жандармерия документларында (Шагыйрьнең бер җыентыгы тарихына яңа материаллар) / Л. Гайнанова // Безнең мирас. — 2019. — № 4. — Б. 40–49.

Гайнанова Л. «Әйткән сүз — аткан ук» / Л. Гайнанова // Мәдәни җомга. — 2023. — 17 март.

Гайнанова Л. «Дәүләткә торырлык өтер» / Л. Гайнанова // Мәдәни җомга. — 2023. — 17 март.

Гайнетдин М. Җаектан килгән «Таңчы» һәм Сәгыйть Рәмиев / М. Гайнетдин // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.

Гайнетдин М. Габдулла Тукай: «Төркия — күктә очкан бөркет иде» / М. Гайнетдин // ZAMAN = Заман. — Татарстан. — 1997. — 25 апр.

Гайнетдин М. Г. Тукай һәм Һинди Минһаҗ / М. Гайнетдин // Дин вә әдәп. — 2011. — № 4. — Б. 7–12.

Гайнетдин Р. «Хәтта Габдулла Тукайга һәйкәл куюга да каршы чыктылар» / Р. Гайнетдин // Дин вә әдәп. — 2011. — № 6. — Б. 2–4; // Ватаным Татарстан. — 13 май.

Гайнетдинов А. М. Тукай сөйләгән әкиятләр / А. М. Гайнетдинов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 288–290.

Гайнетдинов А. М. Г. Ибраһимов һәм Г. Тукай мөнәсәбәтләре турында / А. М. Гайнетдинов // Г. Ибраһимов мирасы һәм төрки дөнья: Г. Ибраһимовның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан, 17 апрель, 2010 ел) / Фәнни ред. Д. М. Абдуллина; төз.: Л. Ш. Бәдертдинова, Ф. Х. Миңнуллина. — Казан, 2012. — Б. 166–168.

Гайнетдинов А. Мин Тукайны электән белә идем… / А. Гайнетдинов // Мәдәни җомга. — 2013. — 26 апр.

Гайнетдинов А. М. Тукай белән бәйле кайбер эпиграфик истәлекләр / А. М. Гайнетдинов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 117–120.

Гайнетдинов А. «Гел өмет белән яши иде» (Г. Тукай турында аның замандашы Гарифә Хәйрушина истәлекләре) / А. Гайнетдинов // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Гайнетдинов М. Тукайның «адашкан» шигырьләре / М. Гайнетдинов // Казан утлары. — 1991. — № 4. — Б. 146–148.

Гайнетдинов М. Тукай шигырьләре / М. Гайнетдинов // Әдәби мирас. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1991. — Беренче кит. — Б. 17–19.

Гайнетдинов М. В. Тукай һәм С. Рәмиев / М. В. Гайнетдинов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 72–80.

Гайнетдинов М. В. Г. Тукай һәм Һинди Минһаҗ / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел

тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 37–40.

Гайнетдинов М. В. Әдәбият ахшамы ясаучы яшьләремезгә, шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 22.

Гайнетдинов М. В. Әнә-менә, шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 23.

Гайнетдинов М. В. Бәет («Бәгъзеләремез бик суфи…»), шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 28.

Гайнетдинов М. В. *** («Бунларың берсе — үз анасы…»), «Яшен» журналының 1909 елгы 29 апрель (8 нче) саны тышлыгындагы рәсемгә аңлатма рәвешендә басылган / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 40.

Гайнетдинов М. В. «… гә («Бай баласы бит…»), шигырь (1908) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 52.

Гайнетдинов М. В. Гласный, эпиграмма (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 54.

Гайнетдинов М. В. Граммофонда татар җырлары, шигырь (1910) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 59.

Гайнетдинов М. В. Дәүре галәм, шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 63–64.

Гайнетдинов М. В. Җил, шигырь (1911) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 73.

Гайнетдинов М. В. Җил тавышы, шигырь (1912) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 73–74.

Гайнетдинов М. В. *** («Җырласаң да егет…»). «Казанга кайтыш» дигән мәкалә эчендә басылган / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 74.

Гайнетдинов М. В. Ике иптәш арасында, шигырь (1910) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 77.

Гайнетдинов М. В. Минһаж, шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 141.

Гайнетдинов М. В. Әйтәсем килә, шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 278–279.

Гайнетдинов М. В. «Әдәбият ахшамы ясаучы яшьләремезгә», шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 63 –64.

Гайнетдинов М. В. «Әйтәсем килә», шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 66.

Гайнетдинов М. В. «Әнә-менә», шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 77.

Гайнетдинов М. В. «Бәйт (Бәгъзеләремез бик суфи...)», шигырь (1906) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 111.

Гайнетдинов М. В. «*** (Бунларның берсе — үз анасы...)», шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 142–143.

Гайнетдинов М. В. «...Гә (Бай баласы бит...)», шигырь (1908) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 200.

Гайнетдинов М. В. «Гласный», эпиграмма (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 204.

Гайнетдинов М. В. «Граммофонда татар җырлары», шигырь (1910) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 212.

Гайнетдинов М. В. «Дәүре галәм», шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 229.

Гайнетдинов М. В. «Җил», шигырь (1911) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 257.

Гайнетдинов М. В. «Җил тавышы», шигырь (1912) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 257–258.

Гайнетдинов М. В. «*** (Җырласаң да, җегет...)», дүртьюллык (1912) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 260.

Гайнетдинов М. В. «Ике иптәш арасында», шигырь (1910) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 286.

Гайнетдинов М. В. «Минһаҗ», шигырь (1909) / М. В. Гайнетдинов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 441.

Гайнетдинов Х. Тукай дөньясы / Х. Гайнетдинов // Ялкын. — 1986. — № 6. — Б. 16–17.

Гайнетдинова К. Тукай — горурлыгыбыз / К. Гайнетдинова, Р. Салихов, Л. Хуҗина // Алабуга нуры. — 1996. — 14 май.

Гайнетдинова К. Дәһилар гомере гасырлар белән исәпләнә / К. Гайнетдинова // Алабуга нуры. — 2007. — 24 апр.

Гайниева Г. Тукай эзләре буйлап / Г. Гайниева // Шәһри Чаллы. — 2011. — 25 май.

Гайнуллин М. Габдулла Тукай һәм әдәби тәнкыйть / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 42–57.

Гайнуллин М. Толстой һәм татар әдәбияты / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1945. — № 11. — Б. 97–101.

Гайнуллин М. Тукай һәм халык иҗаты / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1945. — № 12. — Б. 55–63.

Гайнуллин М. Тукай һәм халык иҗаты // Тукай Г. Халык әдәбияты. — Казан: Татгосиздат, 1946. — Б. 3–15.

Гайнуллин М. Габдулла Тукаев (Тууына 60 ел тулу уңае белән) / М. Гайнуллин // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 февр.

Гайнуллин М. Тукай юбилеена хәзерлек / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1946. — № 2. — Б. 121–122.

Гайнуллин М. Юбилейгә хәзерлек юлында (Тукайның тууына 60 ел тулу уңае белән) / М. Гайнуллин // Кызыл Татарстан. — 1946. — 2 апр.

Гайнуллин М. Габдулла Тукай һәм әдәби тәнкыйть / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 42–57.

Гайнуллин М. Габдулла Тукаев (1886–1913) / М. Гайнуллин, Ж. Вазеева // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбияты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 263–352.

Гайнуллин М. Тукай — тәнкыйтьче / М. Гайнуллин // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 51–92.

Гайнуллин М. Пушкин һәм Тукай / М. Гайнуллин // Кызыл Татарстан. — 1949. — 5 июнь.

Гайнуллин М. Тукай / М. Гайнуллин // Азат хатын. — 1961. — № 4. — Б. 6.

Гайнуллин М. Татар телендәге беренче әдәби-политик журнал «Әлгасрел-җәдит» / М. Гайнуллин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 9. — Б. 146–151.

Гайнуллин М. Тукайның бөеклекге нәрсәдә? / М. Гайнуллин // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 10–15.

Гайнуллин М. Яңа юнәлештән (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Гайнуллин М. Бөек халык шагыйре [Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән] / М. Гайнуллин // Татарстан коммунисты. — 1966. — № 4–5. — Б. 75–81.

Гайнуллин М. Кечкенә Габдулла / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Гайнуллин М. Дөреслекне төгәл яктыртыйк (Г. Тукай иҗатын өйрәнү турында) / М. Гайнуллин // Казан утлары. — 1966. — № 7. — Б. 124–127.

Гайнуллин М. Шагыйрь турында фильм (Г. Тукай турында кыска метражлы фильм турында) / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1970. — 26 апр.

Гайнуллин М. Туганлык бәйрәме / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1972. — 26 апр.

Гайнуллин М. Шагыйрь-гражданин (Г. Тукайның тууына 90 ел тулу уңае белән) / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Гайнуллин Х. Тукай Өчилегә кайтты / Х. Гайнуллин // Ватаным Татарстан. — 2001. — 7 дек.

Гайнуллина Г. Г. Тукай. «Исемдә калганнар» / Г. Гайнуллина // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель, 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 98–101.

Гайнуллина Г. Р. Тукай иҗаты турында әдәбият галиме Т. Галиуллин фикерләре / Г. Р. Гайнуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 138–139.

Гайнуллина Г. Р. Исемдә калганнар / Г. Р. Гайнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 351–353.

Гайнуллина Г. Р. «Безгә кирәк диңгез төбе гауваслары...» / Г. Р. Гайнуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 120–122.

Гайнуллина Г. Р. «Исемдә калганнар» / Г. Р. Гайнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 296–297.

Гайнуллина Г. Р. Габдулла Тукай турындагы хезмәткә Әмирхан Еники бәясе / Г. Р. Гайнуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 111–115.

Гайнуллина Т. Апрель җитсә, исемеңне җырына куша тургай… / Т. Гайнуллина // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 47–49.

Гайфетдинова Г. Мең яшәгән картка килгән кебек… / Г. Гайфетдинова // Заман сулышы (Лениногорск ш.). — 1992. — 25 апр.

Гайфи Ш. Елында / Ш. Гайфи // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 200–202.

Гази И. Аның рәсеме / И. Гази // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 66–70.

Галәветдин Сәйфетдинов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 42.

Галәветдинова Д. Мәскәүдә дә һәйкәле бар / Д. Галәветдинова // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Галәвиева Г. Тукай кемгә хат язган? / Г. Галәвиева // Шәһри Казан. — 2007. — 13 апр.

Галәвиева Г. Исәнме, шагыйрь! / Г. Галәвиева // Шәһри Казан. — 2007. — 27 апр.

Галәү М. Г. Тукай турындагы истәлекләрдән бер кисәк / М. Галәү // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 112–117; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 104–109; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 130–135; // Ялкын. — 1987. — № 12. — Б. 29; // Идел. — 2008. — № 12. — Б. 32–33; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 302–308.

Галләм Р. Тукай шигърияте геройлары эзеннән / Р. Галләм // Мәйдан. — 2007. — № 11. — Б. 63–65.

Галләмов Р. Габдрахман бай / Р. Галләмов // Татарстан яшьләре. — 1989. — 23 нояб.

Галләмов Ф. Тукай әсәрләрендә керешмәләр / Ф. Галләмов // Мәгариф. — 2009. — № 4. — Б. 9–10.

Галләмов Ф. Г. Г. Тукай әсәрләрендә керешмәләрнең кулланылу үзенчәлекләре / Ф. Г. Галләмов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 222–224.

Галләмова М. «…Ян, минем йолдызым» / М. Галләмова // Бөгелмә авазы. — 1996. — 27 апр.

Гали М. Тукайның туган авылында / М. Гали // Кызыл Татарстан. — 1928. — 31 март.

Гали М. Сәгыйть Рәмиевнең иҗат һәм тормыш юлы / М. Гали // Совет әдәбияты. — 1940. — № 4. — Б. 73–90.

Гали М. Г. Камал һәм Г. Тукай // Гали М. Г. Камал: Тормышы, иҗаты, татар әдәбиятында һәм гомумән татар культурасында тоткан урыны. — Казан: Татгосиздат,

1941. — Б. 137–147; // М. Гали. Сайланма әсәрләр / Төз. Хисам Мөхәммәтов. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — Б. 356–358.

Гали М. Тукай җырчы һәм җыр-музыка сөюче / М. Гали // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 36–38; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 518–522.

Гали М. Тукайның Уральскидагы тормышы / М. Гали // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 95–113; // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышл. гыйльми сессия материаллары / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 170–197.

Гали М. Татар совет художникларының иҗатларына карата кайбер теләкләр / М. Гали // Совет әдәбияты. — 1952. — № 11. — Б. 84–85.

Гали М. Тукай белән күрешүем // М. Гали. Сайланма әсәрләр / Төз. Хисам Мөхәммәтов. — Казан: Таткнигоиздат, 1956. — Б. 359–361; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 165–167; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 292–294; // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 62–63.

Гали М. Сабый Тукай / М. Гали // Казан утлары. — 1983. — № 10. — Б. 115–116.

Галиакберов Х. Ғабдулла Туқай Қазақстанда / Х. Галиакберов // Өмет (Алматы). — 1994. — 1 апр.

Галиәхмәтова К. А. Габдулла Тукай шигъриятендә табигать тасвиры / К. А. Галиәхмәтова // Язык и литература в поликультурном пространстве: материалы рег. науч.-практ. конф. «Язык и литература в поликультурном пространстве» / Науч. ред. И. Ш. Юнусов. — Бирск: БирГСПА, 2006. — Б. 120–123.

Галиев Ә. Кушлавыч / Ә. Галиев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 10–12.

Галиев Ә. Кушлавыч зираты / Ә. Галиев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 12–13.

Галиев Ә. Кушлавычка кайту / Ә. Галиев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 43.

Галиев Ә. Авылда да шагыйрь язмышы… / Ә. Галиев // Татарстан. — 1996. — № 4. — Б. 53–54.

Галиев Ә. Үги итмик / Ә. Галиев // Ватаным Татарстан. — 1996. — 4 апр.

Галиев М. «Мөхәммәдия»дә / М. Галиев, З. Шакиров // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 49–50.

Галиев М. Шигърият рухы / М. Галиев // Татарстан яшьләре. — 2006. — 18 апр.

Галиев Ш. Без — Тукай балалары / Ш. Галиев // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Галиев Ш. 1936 ел, 26 апрель / Ш. Галиев // Сабантуй. — 1994. — 27 апр.

Галиева Г. Әтнә төбәгендә — Тукай эзләре / Г. Галиева // Мәгариф. — 2011. — № 7. — Б. 77; // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 146–151.

Галиева Г. А. Тукайның «Карлыгач» шигыре нигезендә бәйләнешле сөйләмгә әзерлек дәресе (Рус мәктәпләрендәге рус балаларына Р. Р. Нигъмәтуллинаның «Татарча да яхшы бел» дәреслеге буенча, 7 сыйныф / Г. А. Галиева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 32–36.

Галиева И. Мең мәртәбә хаклы син, Тукай! / И. Галиева // Мәйдан. — 2006. — № 4. — Б. 48–49.

Галиева Л. Ш. Ар-Серги Вячеслав (Сергеев Вячеслав Витальевич, 1962) / Л. Ш. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 47.

Галиева Л. Ш. Вольпин Валентин Иванович (1891–1956) / Л. Ш. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 163.

Галиева Л. Ш. Гладышев Александр Кузьмич (1891–?) / Г. Ш. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 203–204.

Галиева Л. Габдулла Тукай иҗаты поляк телендә / Л. Галиева // Безнең мирас. — 2020. — № 4. — Б. 30–33.

Галиева Л. Ш. Габдулла Тукай иҗаты поляк телендә / Л. Ш. Галиева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 119–121.

Галиева Р. Г. Тукай — безнең йөрәктә (Балалар иртәсе) / Л. Галиева, Ф. Чумарина // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 11–13.

Галиева Р. Бәйрәм башланды инде / Р. Галиева // Ватаным Татарстан. — 1998. — 24 апр.

Галиева Р. Тукайлардан калган мирас / Р. Галиева // Мәдәни җомга. — 2007. — 31 авг.

Галиева Р. М. «Ватаным Татарстан» газетасында Г. Тукай темасының куелышын өйрәнү / Р. М. Галиева // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 3. — Б. 128–132.

Галиева Э. Р. Тукай лирикасының реаль һәм потенциаль эчтәлеге / Э.Р. Галиева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 45–47.

Галиева Э. Р. Китап, шигырь (1909) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 106–108.

Галиева Э. Р. Хур кызына, шигырь (1906) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 237–238.

Галиева Э. Р. Шекспирдән («Китә рәхәт…»), шигырь (1908) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 251–252.

Галиева Э. Р. Шекспирдән («Күрәм кайчакта…»), шигырь (1909) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 252–253.

Галиева Э. Р. «Китап», шигырь (1909) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 364–366.

Галиева Э. Р. «Хур кызына», шигырь (1906) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 739–740.

Галиева Э. Р. «Шекспирдән (Китә рәхәт...)», шигырь (1908) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 781–782.

Галиева Э. Р. «Шекспирдән (Күрәм кайчакта...)», шигырь (1909) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 782.

Галиева Э. Р. «Шигырь (Шималь яктан...)», шигырь (1905) / Э. Р. Галиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 783.

Галим З. Халык үз дәһиен онытмый / З. Галим // Шәһри Чаллы. — 1996. — 30 апр.

Галим З. «Тукайны шат килеш күрерсез» / З. Галим // Шәһри Казан. — 2011. — 7 сент.

Галимәрдәнова Р. Тукай иҗатында керешмәләр / Р. Галимәрдәнова // Мәгариф. — 2003. — № 1. — Б. 16–17.

Галимҗанов З. Хатлар кадерле ядкарь / З. Галимҗанов // Шәһри Казан. — 2006. — 14 апр.

Галимҗанова Г. «Тукай-тур» — Әтнәдә / Г. Галимҗанова // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2010. — № 1 (6336).

Галимҗанова Г. Безне Тукай йөртә / Г. Галимҗанова, Р. Газизуллина // Мәдәни җомга. — 2011. — 5 авг.

Галимҗанова Г. «Мин киткәч укырсыз», яки Тукайның Әтнә районындагы эзләре / Г. Галимҗанова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 6 авг.

Галимҗанова Л. Тукай белән бәйле урыннар мәңгеләштерелергә тиеш / Л. Галимҗанова // Шәһри Казан. — 2004. — 12 нояб.

Галимҗанова Л. Шагыйрь каберенә сукмак өзелми / Л. Галимҗанова // Шәһри Казан. — 2005. — 19 апр.

Галимҗанова Л. Халык йөрәгенә юл салучы / Л. Галимҗанова // Шәһри Казан. — 2006. — 7 апр.

Галимҗанова Л. Хатлар кадерле ядкарь / Л. Галимҗанова // Шәһри Казан. — 2006. — 14 апр.

Галимҗанова Л. Тукай язмышы сыннарда / Л. Галимҗанова // Шәһри Казан. — 2006. — 23 июнь.

Галимҗанова Р. Тукай иҗатында белешмәләр / Р. Галимҗанова // Мәгариф. — 2003. — № 10. — Б. 16–17.

Галимҗанова Э. М. «Ил» һәм «Сүз» газеталарында Тукай / Э.М. Галимҗанова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 125–128.

Галимҗанова Э. М. Уральскидә җәмгыяте хәйрия башлануы, мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 433–434.

Галимҗанова Э. М. Уральскидә «Казан» миһманханәсендә 2 нче мәҗлес, мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 434.

Галимҗанова Э. М. Уральскидә сайлаулар, мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 434–435.

Галимҗанова Э. М. Уральскидә хөррият бәйрәме, репортаж (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 435.

Галимҗанова Э. М. Үзең белгәнне кешедән сорама, мәсәл (1910) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 438.

Галимҗанова Э. Петербург, 29 нчы март / Э. Галимҗанова // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 93–95.

Галимҗанова Э. М., Фәйзуллина Ф.Г. «Бездә әдәбият бар, һәм дә бай әдәбият!» (Г. Тукаевның «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре») / Э. М. Галимҗанова, Ф. Г. Фәйзуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 68–73.

Галимҗанова Э. М. Г. Тукайның «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре» хрестоматиясе / Э. М. Галимҗанова, Ф. Г. Фәйзуллина // Инсани фәннәр: эзләнү һәм табышлар: Йомгаклау конф. материаллары / Төз.: Ә. К. Булатова, Л. Г. Вәлиева. — 2012. — Казан, 2013. — Б. 207–213.

Галимҗанова Э. Тукай дәреслеге / Э. Галимҗанова, Ф. Фәйзуллина // Чын мирас. — 2014. — № 4. — Б. 104–106.

Галимҗанова Э. М. Г. Тукайның халык авыз иҗатына караган җыентыклары / Э. М. Галимҗнаова, Ф. Г. Фәйзуллина // Фольклор в системе национальных и общечеловеческих ценностей: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 110-летию со дня рожд. Х. Х. Ярмухаметова (Хамида Ярми) / Сост.: И. Г. Закирова. — Казань: ИЯЛИ, 2014. — Б. 222–226.

Галимҗанова Э. М. Г. Тукайның «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре» төрле басмаларда / Э. М. Галимҗанова, Ф. Г. Фәйзуллина // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 120–123.

Галимҗанова Э. М. Алты томлык Габдулла Тукай «Әсәрләр»енең академик басмасында яңа әсәрләр (алтынчы том мисалында) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 122–124.

Галимҗанова Э. М. Г.Тукай төзегән җыентыклар / Э. М. Галимҗанова // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 45–47.

Галимҗанова Э. М. Гайнулла, Кушлавыч авылы кешесе. Т.ның ата бер, ана башка абыйсы Мөхәммәтшәрифнең (1873–1890) рәсми опекуны / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 181.

Галимҗанова Э. М. Гыйльметдинов Җиһангир (1902–1989), Өчиле кешесе / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 220.

Галимҗанова Э. М. «Пожар вакытында кызгану», сатирик парча (язылу елы билгесез) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 524.

Галимҗанова Э. М. Сабитов Гыйльфан (?–1936), Өчиле авылы кешесе / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З.З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 549.

Галимҗанова Э. М. «Уральскидә Дума членын вә тәвабигын нагайкалау», репортаж (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 667.

Галимҗанова Э. М. «Уральскидә җәмгыяте хәйрия башлану», мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 667.

Галимҗанова Э. М. «Уральскидә «Казан» миһманханәсендә 2 нче мәҗлес», мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 667–668.

Галимҗанова Э. М. «Уральскидә сайлаулар», мәкалә (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 668.

Галимҗанова Э. М. «Уральскидә хөррият бәйрәме», репортаж (1906) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 668.

Галимҗанова Э. М. «Үзең белгәнне кешедән сорама», мәсәл (1910) / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 679.

Галимҗанова Э. М. Хәкимова Мәүлүдә, Т. 1907 елда Җаектан солдатка каралырга дип туган җирләренә кайткач, Әтнәдән 7–8 чакрымдагы Олы Мәңгәр авылында яшәүче Чәпәли Хәкиме хатыны Мәүлүдәләргә туктала / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 723.

Галимҗанова Э. М. Хөсәенов Гомәр, Җаекта «Мотыйгыя» мәдрәсәсе хәлфәсе / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 735–736.

Галимҗанова Э. М. Һаҗирә һәм Гайфетдин Фәйзрахмановлар, Т. турында истәлек язучылар / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 741–742.

Галимҗанова Э. М. Шәмсетдинова Фаизә Мөхәммәтгалим кызы (1838–1922), Т.ның әтисенең бертуган апасы / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 741–773.

Галимҗанова Э. М. Шәрифә карчык (1818–1895), Кушлавыч авылы кешесе, Т.ны вакытлыча асрамага алган фәкыйрь карчык / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 778.

Галимҗанова Э. М. Яушев Муллагали, Троицк кешесе / Э. М. Галимҗанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 823.

Галимҗанова Э., Фәйзуллина Ф. Тукай мирасын өйрәнгәндә / Э. Галимҗанова, Ф. Фәйзуллина // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 22.

Галимҗанова Э. М. Г. Тукайның «Мәктәптә милли әдәбият дәресләре» хрестоматиясе Г. Ибраһимов тәнкыйтендә / Э. М. Галимҗанова, Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 121–125.

Галимов С. Тукай һәм Бәшири / С. Галимов // Кызыл таң. — 2013. — 26 апр.

Галимова А. И. Габдулла Тукай иҗатында милләт язмышы / А. И. Галимова // «Бәхет эзләгәндә: Шәриф Камал һәм татар әдәбияты Яңарышы» татар әдәбияты классигы Шәриф Камалның тууына 135 тулу уңаеннан үткәрелгән Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конференция, 19 апрель, 2919 ел / Фәнни мөх. Ф. Г. Галләмов, җав. мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: Казан ун-ты нәшр., 2019. — Б. 53–55.

Галимова Г. Р. Көчсез звено / Г. Р. Галимова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 174–178.

Галимова Э. М. Музыкаль сәхнә әсәрләрендә Г. Тукай темасының чагылышы («Зәйтүнәкәй» музыкаль драмасы мисалында) / Э. М. Галимова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышланган Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 298–301.

Галимуллин Ф. Шагыйрьнең иҗтимагый йөзе / Ф. Галимуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 23 апр.

Галимуллин Ф. Ничек сәнгатьле укырга / Ф. Галимуллин // Мәгариф. — 1991. — № 4. — Б. 14–16.

Галимуллин Ф. Дилбегәне кем тоткан? / Ф. Галимуллин // Мәгариф. — 1992. — № 10. — Б. 23–24.

Галимуллин Ф. Халыкның үз шагыйре / Ф. Галимуллин // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 5–42.

Галимуллин Ф. Халыкның үз шагыйре // Галимуллин Ф. Эзләнү вакыты. — Казан: Мәгариф, 2005. — Б. 125–161.

Галимуллин Ф. Г. Мотыйгулла хәзрәт һәм Габдулла Тукай / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 35–37.

Галимуллин Ф. Татарның гали җанлы Галимҗаны / Ф. Галимуллин // Кызыл таң. — 2012. — 17 апр.

Галимуллин Ф. Г. Ай, бат! / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 291–292.

Галимуллин Ф. Г. Әдәбият ахшамы, яки литературно-музыкальный вечер / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 303–304.

Галимуллин Ф. Г. Хиссияте миллия / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 456–457.

Галимуллин Ф. Г. Юбилей мөнәсәбәте белән / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 477–478.

Галимуллин Ф. Г. Г. Тукайны өйрәнү фәненең хәзерге торышына Рашат Гайнанов керткән өлеш / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ.130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 128–130.

Галимуллин Ф. Г. «Ай, бат», хикәя (1907) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 24.

Галимуллин Ф. Г. «Әдәбият ахшамы, яки литературно-музыкальный вечер», мәкалә (1906) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 63.

Галимуллин Ф. Г. «Ишан кәрамәте», фельетон (1906) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 309.

Галимуллин Ф. Г. «Мөселманнар хәмер эчмиләр», мәкалә (1907) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 461–462.

Галимуллин Ф. Г. «Төш күрдем», фельетон (1907) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 638.

Галимуллин Ф. Г. «Хиссияте миллия», мәкалә (1906) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 733.

Галимуллин Ф. Г. «Һәркимиң кәндинчә вардыр ля мөхаль әндишәси», мәкалә (1906) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 745.

Галимуллин Ф. Г. «Юбилей мөнәсәбәте белән», мәкалә (1913) / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 801.

Галимуллин Ф. Тукай фәне тантанасы / Ф. Галимуллин // Фәнни Татарстан. — 2017 — № 1. — Б. 183–188.

Галимуллин Ф. Г. Галия Кайбицкая истәлекләрендә Габдулла Тукай һәм аның остазы Мотыйгулла хәзрәт / Ф. Г. Галимуллин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 126–130.

Галимуллина Һ. Ул бик зиһенле иде / Һ. Галимуллина // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 136; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 69–70.

Галиуллин Р. Тукайның илаһи рухы / Р. Галиуллин // Шәһри Казан. — 2006. — 4 апр.

Галиуллин Р. «И мөкатдәс моңлы сазым!» / Р. Галиуллин // Шәһри Казан. — 2008. — 22 нояб.

Галиуллин Р. Тукай һәм без / Р. Галиуллин // Шәһри Казан. — 2010. — 22 апр.

Галиуллин Р. Тукайны хөрмәтләдек / Р. Галиуллин // Шәһри Казан. — 2010. — 27 апр.

Галиуллин Т. Балладаларыбыз хакында / Т. Галиуллин // Соц. Татарстан. — 1966. — 13 март.

Галиуллин Т. Н. Тукай һәм XX гасыр татар поэзиясе // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 28–32.

Галиуллин Т. Татар халкы яшәсә, Тукай сүзе яңгырар / Т. Галиуллин // Мәгърифәт. — 1997. — 25 апр.

Галиуллин Т. Тукай көннәрендә туган уйлар… / Т. Галиуллин // Ватаным Татарстан. — 1997. — 11 июль; Алабуга нуры. — 2 авг.

Галиуллин Т. Н. Тукай турында / Т. Н. Галиуллин // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 4–5.

Галиуллин Т. Тукай һәм XX гасыр татар шигърияте / Т. Галиуллин // Тулпар. — 1999. — № 2. — Б. 28–29.

Галиуллин Т. Тукай шигырьләрен яңадан укыганда / Т. Галиуллин // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 31–56.

Галиуллин Т. Тукайны яңадан укыйбыз… / Т. Галиуллин // Казан утлары. — 2001. — № 4. — Б. 131–137.

Галиуллин Т. Н. Тукайның Җаек чоры иҗаты — дөнья әдәбиятлары югарылыгына беренче адым / Т. Н. Галиуллин // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 90–95.

Галиуллин Т. Тукай һәм XX гасыр татар шигърияте / Галиуллин Т. Шигърият баскычлары: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. — Казан: Мәгариф, 2002. — Б. 20–27.

Галиуллин Т. Тукай шигырьләрен яңадан укыганда… / Галиуллин Т. Шигърият баскычлары: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. — Казан: Мәгариф, 2002. — Б. 28–46.

Галиуллин Т. Тукайның Җаек чоры иҗаты — дөнья әдәбиятлары югарылыгына беренче адым // Галиуллин Т. Шәхесне гасырлар тудыра: Әдәби тәнкыйть, хикәяләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2003. — Б. 5–9.

Галиуллин Т. «Дөньяда бик аз булыр чын шагыйрь» / Т. Галиуллин // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 59–65.

Галиуллин Т. Без — Тукайлы халык / Т. Галиуллин // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Галиуллин Т. Без — Тукайлы шигърият! / Т. Галиуллин // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 7–11.

Галиуллин Т. Тукайлы шигърият (Тукай һәм хәзерге татар поэзиясе) // Галиуллин Т. Әдәбият — хәтер хәзинәсе: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен. — Казан: Мәгариф, 2008. — Б. 4–24.

Галиуллин Т. «Дөньяда бик аз булыр чын шагыйрь» (Тукайның тууына 120 ел тулу уңаеннан) // Галиуллин Т. Әдәбият — хәтер хәзинәсе: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен. — Казан: Мәгариф, 2008. — Б. 24–34.

Галиуллин Т. «Гаяз әфәнде шагыйрьдер» / Т. Галиуллин // Казан утлары. — 2009. — № 3. — Б. 158–169.

Галиуллин Т. Шагыйрь намусы — халык намусы / Т. Галиуллин // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Галиуллин Т. Без — Тукайлы шигърият! (Тукай һәм хәзерге татар поэзиясе) / Т. Галиуллин // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 7–11.

Галиуллин Т. Тукай: шәхес һәм шигърият бердәмлеге / Т. Галиуллин // Идел. — 2011. — № 4. — Б. 12–15; // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 15–17.

Галиуллин Т. Халык шагыйре Габдулла Тукай = Народный поэт Габдулла Тукай / Т. Галиуллин // Тукай Г. Яз фәйтуны: шигырьләр, балалар өчен шигырьләр, әкиятләр = Фаэтон весны: стихотворения, стихи для детей, сказки. — М.: МАГИ «Из века в век»; Казань: Татар. кн. изд-во, 2011. — С. 8–23.

Галиуллин Т. Н. Бер гәзитә идарәсе хәленнән, шигырь (1907) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 33.

Галиуллин Т. Н. Гомер хакында, шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 55.

Галиуллин Т. Н. Гомер юлына керүчеләргә, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 55–57.

Галиуллин Т. Н. Җәй көнендә, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 71.

Галиуллин Т. Н. Җәйге таң хатирәсе, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 71–72.

Галиуллин Т. Н. Иссез чәчәк, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 81.

Галиуллин Т. Н. Ит базарында тәрәкъкый, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 82–83.

Галиуллин Т. Н. Казан, шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 91.

Галиуллин Т. Н. Казан вә Кабан арты, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 91–93.

Галиуллин Т. Н. Казан вә Казан арты, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 93–94.

Галиуллин Т. Н. Кечкенә музыкант, шигырь (1911) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 103–104.

Галиуллин Т. Н. Көз, шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 113–114.

Галиуллин Т. Н. Мәрхүм Мөхәммәдзаһир әфәндегә, шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 132–134.

Галиуллин Т. Н. Милли моңнар, шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 140–141.

Галиуллин Т. Н. Мөтәшагыйрьгә, шигырь (1907) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 148.

Галиуллин Т. Н. Мөхәррирgә, шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 149–150.

Галиуллин Т. Н. Мужик йокысы, шигырь (1905) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 150–152.

Галиуллин Т. Н. Муллалар, шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 152–153.

Галиуллин Т. Н. Мулланың зары, шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 153–154.

Галиуллин Т. Н. Олуг юбилей мөнәсәбәте белән халык өмидләре, шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 159–160.

Галиуллин Т. Н. Өч хакыйкать, шигырь-мәсәл (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 167–168.

Галиуллин Т. Н. Пушкин вә мин, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 173–1174.

Галиуллин Т. Н. Пушкиннән, шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 175–176.

Галиуллин Т. Н. Пыяла баш, шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 176–177.

Галиуллин Т. Н. Татар мөхәррирена, шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 196–197.

Галиуллин Т. Н. Татар яшьләре, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 197–198.

Галиуллин Т. Н. Тотса Мәскәүләр якаң, шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 212–213.

Галиуллин Т. Н. Туган тел, шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 219–220.

Галиуллин Т. Н. Үтенеч, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 225–226.

Галиуллин Т. Н. Хөррият хакына, шигырь (1905) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 236–237.

Галиуллин Т. Н. Шагыйрь, шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 246–247.

Галиуллин Т. Н. Шигърият һәм нәсер, шигырь (1911) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 253–255.

Галиуллин Т. Н. Шиһаб хәзрәт, шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 257–258.

Галиуллин Т. Н. Янә бер хатирәм, шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 270–271.

Галиуллин Т. Н. «Яшен» журналы хакында, шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 275.

Галиуллин Т. Н. Г. Тукай: шәхес һәм шигърият бердәмлеге / Т. Н. Галиуллин // Ученые записки — 2012: сб. науч. ст. препод. Ин-та филологии и искусств КФУ / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — С. 44–49.

Галиуллин Т. Н. Тукай поэзиясендә реализм һәм романтизм бергәлеге / Т. Н. Галиуллин, Р. Р. Сабиров // Классическая филология и татарская литературоведческая наука: актуальные проблемы и перспективы развития: сб. материалов Междунар. науч.-практ конф. 18–21 октября 2012 г. / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 80–83.

Галиуллин Т. Тукайның Җаек чоры иҗаты — мәдәниятләр диалогы җимеше / Т. Галиуллин, Р. Сабиров // Фән һәм тел. — 2013. — № 1–2. — Б. 21–27.

Галиуллин Т. Н. Без — Тукайлы милләт / Т. Н. Галиуллин, Б. Т. Гали // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 130–133.

Галиуллин Т. Н. «Бер гәзитә идарәсе хәленнән», шигырь (1907) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З.З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 121.

Галиуллин Т. Н. «Гомер хакында», шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 207.

Галиуллин Т. Н. «Гомер юлына керүчеләргә», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 207–208.

Галиуллин Т. Н. «Җәй көнендә», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 252.

Галиуллин Т. Н. «Җәйге таң хатирәсе», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 252–253.

Галиуллин Т. Н. «Иссез чәчәк», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 302.

Галиуллин Т. Н. «Ит базарында тәрәккый», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 305–306.

Галиуллин Т. Н. «Казан», шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 320.

Галиуллин Т. Н. «Казан вә Кабан арты», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 322–323.

Галиуллин Т. Н. «Казан вә Казан арты», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 323–324.

Галиуллин Т. Н. «Кечкенә музыкант», шигырь (1911) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 354.

Галиуллин Т. Н. «Көз», шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 376–377.

Галиуллин Т. Н. «Мәрхүм Мөхәммәдзаһир әфәндегә», шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 427–428.

Галиуллин Т. Н. «Милләтчеләр», шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 438.

Галиуллин Т. Н. «Милли моңнар», шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 438–439.

Галиуллин Т. Н. «Мөтәшагыйрьгә», шигырь (1907) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 462.

Галиуллин Т. Н. «Мөхәрриргә», шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 470.

Галиуллин Т. Н. «Мужик йокысы», шигырь (1905) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 472.

Галиуллин Т. Н. «Муллалар», шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 473.

Галиуллин Т. Н. «Мулланың зары», шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 473–474.

Галиуллин Т. Н. «Олугъ юбилей мөнәсәбәте белән халык өмидләре», шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 499–500.

Галиуллин Т. Н. «Өч хакыйкать», шигырь-мәсәл (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 509–510.

Галиуллин Т. Н. «Пушкин вә мин», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 530.

Галиуллин Т. Н. «Пушкиннән», шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 531–532.

Галиуллин Т. Н. «Пыяла баш», шигырь (1906) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 532.

Галиуллин Т. Н. «Татар мөхәррирена», шигырь (1910) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 604.

Галиуллин Т. Н. «Татар яшьләре», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 604–605.

Галиуллин Т. Н. «Тотса мәскәүләр якаң», шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 631.

Галиуллин Т. Н. «Туган тел», шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 640–641.

Галиуллин Т. Н. «Үтенеч», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 680–681.

Галиуллин Т. Н. «Хөррият хакында», шигырь (1905) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 734–735.

Галиуллин Т. Н. «Шагыйрь», шигырь (1908) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 759.

Галиуллин Т. Н. «Шигърият һәм нәсер», шигырь (1911) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 782–783.

Галиуллин Т. Н. «Шиһаб хәзрәт», шигырь (1913) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 787.

Галиуллин Т. Н. «Янә бер хатирәм», шигырь (1912) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 813–814.

Галиуллин Т. Н. «Яшен» журналы хакында», шигырь (1909) / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 825.

Галиуллина А. Тукай туплый татарны / А. Галиуллина // Ватаным Татарстан. — 1997. — 29 апр.; // Кызыл таң. — 1997. — 14 май.

Галиуллина Г. Р. Татар антропонимиясендә милли традицияләр формалашуда Г. Тукайның роле / Г. Р. Галиуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 217–219.

Галиуллина Г. Сөеп кайттым сиңа, Казаным… / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2007. — 19 окт.

Галиуллина Г. Р. Г. Тукай татар халкының рухи кыйммәтләре хакында (кеше исемнәре мисалында) / Г. Р. Галиуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 73–77.

Галиуллина Г. Р. Г. Тукай һәм XX гасыр башы татар исемнәре системасы / Г. Р. Галиуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф.,

посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 134–137.

Галиуллина Г. Кариев театрында — Тукай трилогиясе / Г. Галиуллина // Сәхнә. — 2016. — № 4. — Б. 16–18.

Галиуллина Г. Р. Г. Тукай поэзиясендә сөйләм теле лексикасы / Г. Р. Галиуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 140–145.

Галиуллина М. Җиһанга ул мәңгелек яз китерде / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Галиуллина М. Тукайга лаек булыйк / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Галиуллина М. Шагыйрьнең шигъри бакчалары / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Галиуллина М. Тукай исеме белән 20 ел / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2006. — 8 дек.

Галиуллина М. Күңелем Тукай белән сөйләшә / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2007. — 3 авг.

Галиуллина М. Сөеп кайттым сине, Казаным… / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2007. — 19 окт.

Галиуллина М. Музейның җисеме исеменә тиңме? / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2008. — 27 июнь.

Галиуллина М. Тукай — сәхнә каһарманы / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2011. — 1 июль.

Галиуллина М. Берзаман бардым Печән базарына… / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2013. — 13 дек.

Галиуллина М. Шүрәле киң мәйдан сорый / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2014. — 18 июль.

Галиуллина М. Тукай рухын саклаган «Шамил йорты» / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2016. — 22 апр.

Галиуллина М. Тукай геройларының мәңгелек көче / М. Галиуллина // Мәдәни җомга. — 2023. — 13 гыйнв.

Галимуллина Һ. Ул бик зиһенле иде / Һ. Галимуллина // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 136.

Галләм Р. Г. Тукай туган авыл (Кушлавыч авылы тарихыннан сәхифәләр) / Р. Г. Галләм, Л. И. Фидаева // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 115–119.

Галләмов Р. Ф. Кушлавыч авылы / Р. Ф. Галләмов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 223–226.

Галләмов Ф. Г. Тукай әсәрләрендә керешмәләр / Ф. Галләмов // Мәгариф. — 2009. — № 4. — Б. 9–10.

Галләмов Ф. Г. Габдулла Тукай әсәрләренең тел үзенчәлекләре / Ф. Г. Галләмов, А. Ф. Ханова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., пос-

вящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 137–142.

Галләмов Ф. Г. Габдулла Тукай поэзиясендә чагыштырулар / Ф. Г. Галләмов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 144–149.

Гамзатов Р. Гаҗәеп язмышлы шагыйрь / Р. Гамзатов // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 142–143.

Ганиев В. Тәрҗемәдә төгәллек һәм нәфислек / В. Ганиев // Казан утлары. — 1963. — № 12. — Б. 125–135.

Ганиев В. Мәңге халык күңелендә / В. Ганиев // Татар. новости (Москва). — 2001. — № 4 (81).

Ганиев Р. Яшел Үзәндә Тукай эзләре / Р. Ганиев // Яшел Үзән. — 1998. — 24 апр.

Ганиева А. Тәрбияви чара күбрәк кирәк / А. Ганиева // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. Әмирова (Хәбибуллина) Сажидә (Бибисажидә) Зиннәтулла кызы (1877–1956) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина, Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 73–74.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. Әхмәров Габдерахман (1869–1933), Троицк шәһәре мулласы, мәгърифәтче, мөселман мәктәпләрен оештыручы / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 83.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Осуле кадимче», поэма (назыйрә-пародия, 1908) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 503–504.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сабыйлар җыруы», шигырь (1912) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З.З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 550.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «***(Сәгатьләр келт-келт итәдер...)», шигырь (1910) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 561–562.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сәрләүхәсез», шигырь (1909) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 570.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сөальләр», сатирик парча (1908) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 585.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сөткә төшкән тычкан», шигырь (1907) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 589.

Ганиева А. Ф. Рабит Батулла иҗатында Тукай образы / А. Ф. Ганиева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 149–152.

Ганиева Л. Тукай — безнең йөрәктә (Балалар иртәсе) / Л. Ганиева, Ф. Чумарина // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 11–13.

Ганиева Р. Үлемсез сатирик / Р. Ганиева // Соц. Татарстан. — 1962. — 27 май.

Ганиева Р. Тукай һәм тугандаш әдәбиятлар / Р. Ганиева // Соц. Татарстан. — 1965. — 27 апр.

Ганиева Р. Шагыйрьнең җыентыкларына кермәгән ике хаты / Р. Ганиева // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Ганиева Р. Уртак кояшыбыз / Р. Ганиева // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 87–92.

Ганиева Р. Г. Тукайның «Печән базары, яхут яңа Кисекбаш поэмасы» һәм назирә традицияләре / Р. Ганиева // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 27–29.

Ганиева Р. Иҗтимагый тормыш җырчысы / Р. Ганиева // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Ганиева Р. Тукайның иҗат методы (Романтик тенденцияләр эволюциясенә карата) / Р. Ганиева // Татар әдәбияты мәсьәләләре. — Казан, 1972. — Б. 51–72.

Ганиева Р. Көрәшче шагыйрь / Р. Ганиева // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 15–17.

Ганиева Р. Тарихында бер дә тапсыз көзге без… / Р. Ганиева, Ф. Кадыйрова // Татарстан яшьләре. — 1986. — 17 май.

Ганиева Р. К. Габдулла Тукай һәм тугандаш әдәбиятлар / Р. К. Ганиева // Tatarica. Edendum curavit Abdulla Tukain kultturiseura r.y. Studia in hohrem Ymar Daher. Anno MCMLXX sexagenario. — Helsinki: Vammala, 1987. — Б. 134–142.

Ганиева Р. Төрек илендә — Тукай / Р. Ганиева, З. Рәмиев // Ватаным Татарстан. — 1996. — 6 сент.

Ганиева Р. Тукай иҗатын өйрәнү юлында / Р. Ганиева // Фәнни Татарстан. — 2002. — № 3–4. — Б. 120–132.

Ганиева Р. К. Габдулла Тукайның башлангыч чор иҗатында Шәрекъ һәм Гареб традицияләре / Р. К. Ганиева // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред.: Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 114–118.

Ганиева Р. Габдулла Тукай (1886–1913) / Р. Ганиева // Татар әдипләре, мәгърифәтчеләре (XX йөз башы). Биобиблиогр. сүзлек / Фәнни ред. З. Рәмиев. — Казан, 2005. — Б. 193–199.

Ганиева Р. Акыл байрагын югары күтәрде / Р. Ганиева // Мәгърифәт. — 2006. — 22 апр.

Ганиева Р. Тукайның «Золым» шигырен укыганда / Р. Ганиева // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 68–72; // Милли мәдәният. — № 9. — Б. 4–8.

Ганиева Р. К. «Кичке азан» — инкыйразны кисәтүче шигырь / Р.К. Ганиева // Татар әдәбияты текстологиясе мәсьәләләре (Урта гасырлар — XX йөз башы) / Н. Ш. Хисамов (җав. мөх.). — Казан, 2006. — Б. 79–89.

Ганиева Р. К. «Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш» поэмасында нәзыйрәчелек һәм тамаша күрсәтү традицияләре / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 27–29.

Ганиева Р. Тамашалы поэма-нәзыйрә / Р. Ганиева // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 1. — Б. 11–16.

Ганиева Р. К. Алла гыйшкына, шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 14–15.

Ганиева Р. К. Арба, чана, ат, шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 19.

Ганиева Р. К. Васыятем, мәрсия жанрында язылган шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 44–45.

Ганиева Р. К. Государственная Думага, шигъри памфлет (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 57–58.

Ганиева Р. К. Гыйшык бу, йа!.., шигырь газәл (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 60–61.

Ганиева Р. К. Даһигә, шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 62–63.

Ганиева Р. К. Золым, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 75–76.

Ганиева Р. К. Иһтида, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 84–85.

Ганиева Р. К. Кадер кич, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 90–91.

Ганиева Р. К. Китмибез!, шигъри памфлет (1907) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 108–109.

Ганиева Р. К. Кичке азан, шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 110–112.

Ганиева Р. К. Көзге җилләр, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 115–116.

Ганиева Р. К. Мәхәббәт, шигырь (1908) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 133–134.

Ганиева Р. К. Мигъраҗ, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 136–137.

Ганиева Р. К. Мөбарәк тәсбих өзелде, нәсер (1910) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 145–146.

Ганиева Р. К. Өзелгән өмид, шигырь (1910) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 163–164.

Ганиева Р. К. Пар ат, шигырь (1907) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 169–170.

Ганиева Р. К. Пәйгамбәр, шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 170–172.

Ганиева Р. К. Пушкинә, шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 174–175.

Ганиева Р. К. Сайфия, шигырь (сатирик эчтәлекле касыйдә, 1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 182.

Ганиева Р. К. Сарыкортларга, памфлет (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 187–188.

Ганиева Р. К. Таян Аллага, шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 198–199.

Ганиева Р. К. Толстой сүзе («Зур бәхет инсанга…»), шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 209.

Ганиева Р. К. Толстой сүзе («Кирәк анча…»), шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 209–210.

Ганиева Р. К. Толстой сүзләре, шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 210.

Ганиева Р. К. Толстой фикере, шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 210–211.

Ганиева Р. К. Шөһрәт, шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 258–259.

Ганиева Р. К. Граф Лев Толстой җәнабләре язадыр, хикәя (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 329–330.

Ганиева Р. К. Мөхәммәтгали бабай, хикәя (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 392–393.

Ганиева Р. Габдулла Тукай иҗатында төрек мотивлары / Р. Ганиева // Казан утлары. — 2014. — № 4. — Б. 132–138.

Ганиева Р. К. «Алла гыйшкына», шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 34–35.

Ганиева Р. К. «Арба, чана, ат», шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 46–47.

Ганиева Р. К. «Безне урынсыз яманлыйлар», шигырь (1907) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 117–118.

Ганиева Р. К. «Бик кыйбат», хикәя (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 129–130.

Ганиева Р. К. «Васыятем», мәрсия жанрында язылган шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 150–151.

Ганиева Р. К. «Государственная думага», шигъри памфлет (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 210–211.

Ганиева Р. К. «Граф Лев Толстой җәнабләре язадыр», хикәя (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 212–213.

Ганиева Р. К. «Гыйшык бу, йа!..», шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 223–224.

Ганиева Р. К. «Даһигә», шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 225–226.

Ганиева Р. К. «Золым», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 270.

Ганиева Р. К. «Ихтида», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 308.

Ганиева Р. К. «Кадер кич», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 318.

Ганиева Р. К. «Китмибез! », шигъри памфлет (1907) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 366–367.

Ганиева Р. К. «Кичке азан», шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 367–368.

Ганиева Р. К. «Көзге җилләр», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 377–378.

Ганиева Р. К. «Мәхәббәт», шигырь (1908) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 430–431.

Ганиева Р. К. «Мигъраҗ», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 436–437.

Ганиева Р. К. «Мөбарәк тәсбих өзелде», нәсер (1910) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 457–458.

Ганиева Р. К. «Мөхәммәтгали бабай», хикәя (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 467–468.

Ганиева Р. К. «Өзелгән өмид», шигырь (1910) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 505–506.

Ганиева Р. К. «Пар ат», шигырь (1907) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 511–512.

Ганиева Р. К. «Пәйгамбәр», шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 514–515.

Ганиева Р. К. «Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш», поэма (1908) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 518–522.

Ганиева Р. К. «Пушкинә», шигырь (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 530–531.

Ганиева Р. К. «Сайфия», шигырь (сатирик эчтәлекле касыйдә; 1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 553.

Ганиева Р. К. «Саташкан», шигырь (1908) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 557–558.

Ганиева Р. К. «Сарыкортларга», памфлет (1906) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 584–585.

Ганиева Р. К. «Таян Аллага», шигырь (1909) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 609–610.

Ганиева Р. К. «Толстой сүзе (Зур бәхет инсанга...)», шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 628.

Ганиева Р. К. «Толстой сүзе (Кирәк анчак...)», шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 628–629.

Ганиева Р. К. «Толстой сүзләре», шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 629.

Ганиева Р. К. «Толстой фикере», шигырь (1911) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 629.

Ганиева Р. К. «Шөһрәт», шигырь (1913) / Р. К. Ганиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 788.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сабыйлар җыруы», шигырь (1912) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 550.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф., Алиева Ә. Х. Әмирова (Хәбибуллина) Сажидә (Бибисажидә) Зиннәтулла кызы (1877–1956), Т.ның анасы Мәмдүдә белән ата бер, ана башка туганнар / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина, Ә. Х. Алиева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 73–74.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. Әхмәров Габдерахман (1869–1933), Троицк шәһәре мулласы, мәгърифәтче, мөселман мәктәпләрен оештыручы / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 83.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Осуле кадимче», поэма (назыйрә-пародия, 1908) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх.

З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 503–504.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сөальләр», сатирик парча (1908) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 585.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сөткә төшкән тычкан», шигырь (1907) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 589.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «***(Сәгатьләр келт-келт итәдер...)», шигырь (1910) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 561–562.

Ганиева-Гыйниятуллина А. Ф. «Сәрләүхәсез», шигырь (1909) / А. Ф. Ганиева-Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 570.

Гарафиева Ф. Р. Тукай — халыкның рухи көзгесе: 5–8 сыйныф укучылары тарафыннан әзерләнгән әдәби-музыкаль кичә / Ф. Р. Гарафиева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 207–214.

Гарәфиева Г. «Шигъриятең һәйкәленә шулай Язлар һаман гөлләр ташырлар...» / Г. Гарәфиева // Мәгариф. — 2016. — № 4. — Б. 56–59.

Гарданов Х. Сүнмәс йолдыз: Г. Тукайга багышланган әдәби монтаж / Х. Гарданов // Совет мәктәбе. — 1979. — № 3. — Б. 54–56.

Гарипов Р. Яңа Кырлайда бәйрәм / Р. Гарипов // Соц. Татарстан. — 1976. — 22 май.

Гарипов Ф. Шагыйрьгә багышланган оратория / Ф. Гарипов // Соц. Татарстан. — 1985. — 11 дек.

Гарипов Ш. Бәчек авылында Тукай туганнары / Ш. Гарипов // Мәдәни җомга. — 2016. — 21 окт.

Гарипова Л. Ш. 4 нче май — җомга, мәкалә (1907) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 334.

Гарипова Л. Ш. Картайган Арыслан, мәсәл (1906) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 363.

Гарипова Л. Ш. Муллалар, мәкалә (1906) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 395–396.

Гарипова Л. Ш. Шартлар, памфлет (1906) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 465.

Гарипова Л. Ш. Шәһәр хәбәрләре (1), мәкалә (1905) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 466.

Гарипова Л. Ш. Шәһәр хәбәрләре (2), мәкалә-информация (1905) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 466.

Гарипова Л. Ш. Шәһәремездәге зур тәмгылы муллаларгә бер-ике сүз, хикәя-фельетон (1906) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 467.

Гарипова Л. Ш. Ялкаулык, яхуд җиңел кәсеп, фельетон (1906) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 470–471.

Гарипова Л. Ш. «Ялт-йолт» идарәсеннән сөальләр, сатирик парча (1911) / Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 471.

Гарипова Л. Ибраһим Бикколов истәлекләре / Л. Гарипова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 158–162.

Гарипова Ф. Г. Габдулла Тукай иҗатында географик атамалар кулланылышы / Ф. Г. Гарипова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 213–215.

Гарипова Х. «Дөньяга иң әүвәл күзем ачылган урын…» / Х. Гарипова // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 42–72.

Гарипова Х. Шагыйрь дәһри була алмый! / Х. Гарипова // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 164–168.

Гарипова Х. Шагыйрь дәһри була алмый! / Х. Гарипова // Ихлас шәриф. — 2019. — № 9. — Б. 10–15.

Гарипова Х. Туай динне олылаган// Безнең мирас. — 2024. — № 4. — Б. 38–43.

Гариф Җәббаров истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 36.

Гариф М. Тукай һәм Зәйтүнә / М. Гариф // Идел. — 2006. — № 4. — Б. 20–27; — № 5. — 16–21; — № 9. — Б. 6–18.

Гариф М. Тукайга килгән идем / М. Гариф // Ватаным Татарстан. — 2007. — 27 апр.

Гариф М. Башкортстанда Тукай эзләре / М. Гариф // Кайда да йөрәктә: Татарстаннан читтә яшәүче татар әдипләренең иҗаты / Төз.: И. Ибраһимов, Р. Ханнанов. — Казан, 2012. — Б. 29–41.

Гариф М. Башкортстанда Тукай эзләре / М. Гариф // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 37–48.

Гариф М. Җаек буенда Тукай эзләре / М. Гариф // Мәдәни җомга. — 2024. — 9 авг.

Гарифуллин В. З. Публицист буларак та бөек // Гарифуллин В. З. Милләт мәгълүматтан башлана: Фәнни мәкал. җыен. — Казан: Казан дәүләт ун-ты нәшр., 2008. — Б. 31–38.

Гарифуллин В. З. Тукайның публицистик мирасын барлау юлында / В. З. Гарифуллин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 153–155.

Гарифуллин Г. Хәйям Тукайга ни дигән?: Борчулы фикерләр / Г. Гарифуллин // Мәдәни җомга. — 2003. — 21 март.

Гарифуллин Г. Тукай Мәкәрҗәдә / Г. Гарифуллин // Яшел Үзән. — 2006. — 7 апр.

Гарифуллин Г. Тукайның Мәкәрҗәгә сәфәре / Г. Гарифуллин // Мәгърифәт. — 2013. — 26 апр.

Гарифуллин Г. Тукайның Мәкәрҗәгә сәяхәте / Г. Гарифуллин // Ватаным Татарстан. — 2014. — 24 июнь.

Гарифуллин Д. Шагыйрьнең соңгы рәсеме / Д. Гарифуллин // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 145; // Соц. Татарстан. — 1990. — 15 нояб.

Гарифуллин Д. Тукай — йолдыз ул / Д. Гарифуллин // Ватаным Татарстан. — 1996. — 23 апр.

Гарифуллин Д. Әтисе язучы түгелме? / Д. Гарифуллин // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Гарифуллин Д. Тукай шәҗәрәсе / Д. Гарифуллин // Мәйдан. — 2004. — № 9. — Б. 159–161.

Гарифуллин Д. Бөртекләп җыйыйк, җентекләп өйрәник / Д. Гарифуллин // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.; // Сарман. — 2006. — 25 апр.

Гарифуллин Д. Егерме җиде яшендә мәңгеләштерелгән исем / Д. Гарифуллин // Мәгърифәт. — 2011. — 9 дек.

Грифуллин Д. Тукай шәҗәрәсе // Гарифуллин Д. Шәҗәрәләр. 1 китап. / Д. Гарифуллин. — Яр Чаллы, 2002. — Б. 22–24.

Гарифуллина Г. Шагыйрьнең соңгы китабы / Г. Гарифуллина // Мәдәни җомга. — 2019. — 22 нояб.

Гарифуллина Д. Тукай көне, туган тел көне / Д. Гарифуллина // Шәһри Казан. — 2019. — 26 апр.

Гарифуллина Л. Бардада — Тукай нәселе / Л. Гарифуллина // Идел. — 2019. — № 06 (357). — Б. 67–89.

Гасимова С. И. Тукай һәм Пушкин иҗатында аваздашлык / С. И. Гасимова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 44–49.

Гасрый Н. Тукаев вафат! / Н. Гасрый // Идел. — 1913. — 5 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 761–763.

Гатауллин И. Шагыйрь юбилеен каршылыйбыз / И. Гатауллин, Г. Яруллин // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 17–18.

Гатауллин М. «Туган тел» — язылуына 85 ел / М. Гатауллин // Кызыл таң. — 1994. — 26 апр.

Гатауллин Р. Г. Тукай иҗатында хезмәт / Р. Гатауллин // Яшь сталинчы. — 1951. — 27 апр.

Гатауллин Р. Олы җаваплылык хисе / Р. Гатауллин // Соц. Татарстан. — 1979. — 26 апр.

Гатауллин Р. Поэзиябез имтиханы: Тукай һәйкәле янында уйланулар / Р. Гатауллин // Соц. Татарстан. — 1982. — 25 апр.

Гатауллин Р. Шигырь турында — Ил белән…: Хәзерге поэзиябездә Г. Тукай һәм М. Җәлил традицияләре / Р. Гатауллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 23 март.

Гатауллин Р. Тукай — педагог / Р. Гатауллин // Кызыл таң. — 1994. — 25 янв.

Гатауллин Х. Зирәк шәкерт / Х. Гатауллин Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 15; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 19.

Гатауллина З. Сукмагында — Тукай әсәрләре / З. Гатауллина // Ватаным Татарстан. — 1996. — 20 апр.

Гаташ Р. Апрельдә уянып, бер уйлану / Р. Гаташ // Шәһри Казан. — 1998. — 17 апр.

Гатин Л. Тукайга кайту / Л. Гатин // Яшел Үзән. — 1996. — 10 апр.

Гатина С. Сөй гомерне, сөй халыкны, сөй халыкның дөньясын / С. Гатина // Чистай хәб. — 1996. — 4 май.

Гатина С. Тукай — йолдыз ул / С. Гатина // Чистай хәб. — 1996. — 27 апр.

Гатина С. «Шатлыгым, кайгым минем…» / С. Гатина // Чистай хәб. — 1997. — 24 апр.

Гатина С. Шагыйрьгә мәхәббәт белән / С. Гатина // Чистай хәб. — 1998. — 25 апр.

Гафиятуллина Н. Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай / Н. Гафиятуллина // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 141–150.

Гафиятуллина Н. М. XX йөз башы татар шигъриятендә Тукай шәхесе / Н. М. Гафиятуллина // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред.: Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 142–148.

Гафиятуллина Н. М. Хәзерге татар поэзиясендә Тукай / Н. М. Гафиятуллина // Казан дәүләт университеты татар филологиясе һәм тарихы факультеты укытучыларының фәнни язмалары (2002) / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан, 2002. — Б. 276–279.

Гафиятуллина Н. М. Хәсән Туфан иҗатында Тукай / Н. М. Гафиятуллина // Фәнни Татарстан. — 2002. — № 2. — Б. 61–63.

Гафиятуллина Н. Тукай мәхәббәте / Н. Гафиятуллина // Сөембикә. — 2002. — № 4. — Б. 14–15.

Гафиятуллина Н. Мәктәптә бала Тукай белән үсәргә тиеш… / Н. Гафиятуллина // Мәгриф. — 2000. — № 12. — Б. 14–15.

Гафиятуллина Н. М. 1960–90 нчы еллар татар поэзиясендә Тукай образы / Н. М. Гафиятуллина // Яшь галимнәр карашы / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; җав. мөх.-төз. Н. М. Гафиятуллина. — Казан: РИЦ «Школа», 2006. — Б. 14–20.

Гафорова С. Без — Тукайлы халык! / С. Гафорова // Бөгелмә авазы. — 2011. — 13 апр.

Гафури М. Габдулла Тукаев вафаты мөнәсәбәтилә / М. Гафури // Кояш. — 1913. — 10 апр.

Гафури М. Габдулла Тукай Уфада / М. Гафури // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 161–164.

Гафури М. Г. Тукай вафатыннан соң / М. Гафури // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 223.

Гафури М. Габдулла Тукай Уфада / М. Гафури // Кызыл таң. — 1966. — 26 апр.; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 135–139; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 175–178; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Фоат Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 455–459; // Мәйдан. — 2006. — № 4. — Б. 30–32; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 663–667.

Гафуров И. Йөрәгемдә урын алган ул / И. Гафуров // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Гафуров-Чыгтай Г. Габдулла мәрхүм Тукай хакында хосусый ядкарь / Г. Гафуров-Чыгтай // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 110–113.

Гафурова Ф. А. Габдулла Тукай шигырьләренең поэтик синтаксисы / Ф. А. Гафурова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 236–237.

Гафурова Ф. Бөек шагыйрь исемендәге / Ф. Гафурова // Соц. Татарстан. — 1984. — 25 апр.

Гаффар Ә. Мәңгелек Тукай: Әлмәттә җыр һәм шигырь бәйрәме / Ә. Гаффар // Хезмәт байрагы. — 1982. — 24 апр.

Гаффар Ә. Тургайлар / Ә. Гаффар // Хезмәт байрагы (Әлмәт ш.). — 1984. — 20 апр.

Гаффар Ә. Үлемсезлек / Ә. Гаффар // Соц. Татарстан. — 1985. — 26 апр.; Хезмәт байрагы. — 1985. — 26 апр.

Гаффар Ә. Мәңге нур син, и Тукай! / Ә. Гаффар // Татарстан яшьләре. — 1986. — 26 апр.

Гаффар Ә. Граммофон тәлинкәсендә — Тукай рухы / Ә. Гаффар // Татарстан яшьләре. — 1986. — 25 дек.

Гаффар Ә. Тукай көне — Илаһи бер көндер / Ә. Гаффар // Ватаным Татарстан. — 1993. — 24 апр.

Гаффар Ә. Мәңгелектән мәңгелеккә чаклы / Ә. Гаффар // Шәһри Казан. — 1998. — 24 апр.

Гаффар Ә. Уятучы бишек җыры / Ә. Гаффар // Ватаным Татарстан. — 2006. — 26 апр.

Гаффар Ә. Тукай рухы / Ә. Гаффар // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.

Гаффар Ә. Тукай бишеге / Ә. Гаффар // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Гаффаров Р. Гомергә бер килә… / Р. Гаффаров // Соц. Татария. — 1987. — 5 февр.

Гаффарова З. Г. Тукай образы рәсем сәнгатендә / З. Гаффарова // Мәгариф. — 2009. — № 12. — Б. 74–75.

Гаффарова С. Шүрәлем, йомшагым… / С. Гаффарова // Сөембикә. — 2011. — № 6. — Б. 64.

Гаффарова Ф. Әнкара — безнең урам / Ф. Гаффарова // Шәһри Казан. — 2001. — 27 апр.

Гаффарова Ф. Хөрмәтле Габдулла ядкяре / Ф. Гаффарова // Сөембикә. — 2006. — № 4. — Б. 16–17.

Гаяз. Тукай — мәктәптә / Гаяз // Мәктәп. — 1913. — № 6. — Б. 125–127; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 241–244.

Гаяз. Петербург, 29 нчы март / Гаяз // Ил. — 1914. — 29 март; // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 4. — Б. 31–34; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин.. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 159–161.

Гаяз. Милли фаҗига / Гаяз // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Мирас. — 1992. — № 4. — Б. 80–82; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 162–168.

Гаяз. Тукай мәхәббәте / Гаяз // Ил. — 1914. — 2 сент.; // Мирас. — 1992. — № 4. — Б. 82–84; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 234–238.

Гаяз. Тукай мәрхүм / Гаяз // Ил. — 1915. — 27 март; // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: Ф. Ибраһимова, З. Рәмиев, Э. Галимҗанова; текст. әзерл.: Ф. Ибраһимова, Э. Галимҗанова; аңл., иск. язучылар: З. Рәмиев, Э. Галимҗанова, Г. Ханнанова, Ф. Кадыйрова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1998. — 7 т.: Публицистика (1915–1916). — Б. 54–56; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фән-

ни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 853–855.

Гаяз. Мәрхүм Тукай // Сүз. — 1916. — 3 апр.; // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.; // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: Ф. Ибраһимова, З. Рәмиев, Э. Галимҗанова; текст. әзерл.: Ф. Ибраһимова, Э. Галимҗанова; аңл., иск. язучылар: З. Рәмиев, Э. Галимҗанова, Г. Ханнанова, Ф. Кадыйрова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1998. — 7 т.: Публицистика (1915–1916). — Б. 201–204.

Гаязова Ф. Тукай иҗатында экологик тәрбия мәсьәләләре / Ф. Гаязова // Мәгариф = Просвещение. — 2012. — № 4. — Б. 25–26.

Гаязова Ф. К. Габдулла Тукай иҗатында экологик проблемалар (Рус мәктәпләрендәге татар балалары өчен бәйләнешле сөйләм телен үстерү дәресе, 7 сыйныф) / Ф. К. Гаязова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 49–52.

«Гәнҗәбикә». Йир асты дөньясында Габдулла Тукай / «Гәнҗәбикә» // Ялт-йолт. — 1914. — № 71. — Б. 8–12.

Гәрәев М. Кайтты Тукай туган авылына / М. Гәрәев // Шәһри Казан. — 1986. — 31 май.

Гәрәев М. Зур бәхетләр сызганып эшкә бирелгәнлектән килә / М. Гәрәев // Шәһри Казан. — 1996. — 6 март.

Гәрәев М. Дәверләрне дәваларлык хәят суы синдә, Арча! / М. Гәрәев // Шәһри Казан. — 1996. — 22 март.

Гәрәев М. Арча яклары киптерми Тукай каләменең карасын / М. Гәрәев // Ватаным Татарстан. — 2000. — 3 май.

Гәрәева А. Габдулла Тукай китаплары / А. Гәрәева // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2006. — № 1. — Б. 58–60.

Гәрәева Г. Мәңге сүнмәс йолдызлар… / Г. Гәрәева // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2000. — № 3. — Б. 108–110.

Гәрәева Г. «Туган тел» кемне рәнҗетә? / Г. Гәрәева // Мәгърифәт. — 2000. — 12 авг.

Гәрәева М. Татар иле — бөркетләр иле… / М. Гәрәева // Маяк. — 2011. — 14 окт.

Гәрәева Р. Габдулла Тукай иҗатына бер караш / Р. Гәрәева // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2006. — № 11. — Б. 61–64.

Гәрәева Р. Р. Тукайның «Буран» шигыре: текст интерпретациясе / Р. Р. Гәрәева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 115–117.

Гәрәева С. Тукай халыкны олылый / С. Гәрәева // Татарстан хәб. — 1994. — 27 апр.

Гәрәева Ф. Мәңге сүнмәс йолдызлар… / Ф. Гәрәева // Фән һәм мәктәп = Наука ишкола. — 2000. — № 3. — Б. 108–110.

Гәрәева Ф. «Шул вакытта мин кулыма Китап алам, аның изге сәхифәләрен актарам…» / Ф. Гәрәева // Тәрбия. — 2005. — Гыйнв.

Гәрәй Й. Тукай турында истәлекләр / Й. Гәрәй, И. Сәмигуллин // Кызыл таң. — 1966. — 27 апр.

Гәрәй Й. Шагыйрьнең замандашы / Й. Гәрәй // Кызыл таң. — 1966. — 7 июль.

Гәрәй Х. Догаларыбыз кабул булды, ахрысы… / Х. Гәрәй // Шәһри Казан. — 2000. — 21 апр.

Гәрәйшин Н. Тукай нуры — күңелләрдә / Н. Гәрәйшин // Маяк. — 2004. — 14 май.

Генерал Тукай бүлмәсен карады // Мәдәни җомга. — 2016. — 7 ок.

Германиядә Тукай бәйрәме // Мәдәни җомга. — 2016. — 10 июнь.

Гете җирендә — Тукай теле // Ватаным Татарстан. — 2003. — 31 окт.

Гилаева И. Гамил Афзал иҗатында Тукай образы / И. Гилаева // Казан дәүләт университеты татар филологиясе һәм тарихы факультеты укытучыларының фәнни язмалары (2002) / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан, 2002. — Б. 279–287.

Гимадеева Н. Р. Мәңгелек мәхәббәт: Рус мәктәбендә укучы татар балаларына 10 нчы сыйныф укучылары өчен бәйләешле сөйләм үстерү дәресе / Н. Р. Гимадеева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 117–124.

Гиниятуллина А. Изге әманәт / А. Гиниятуллина // Соц. Татарстан. — 1972. — 26 апр.

Гладышев А. Г. Тукаев турында истәлек / А. Гладышев // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 69–72.

Гладышев А. Г. Тукаев турында истәлек / А. Гладышев // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 29–32.

Гладышев А. Шәкерт тә, остаз да / А. Гладышев // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 67–70.

Гладышева В. Типографиядә / В. Гладышева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 33–36.

Гобәйдуллин Л. Габдулла Тукай мирасы: шагыйрьнең Татарстан Республикасы Милли китапханәсендә саклана торган сирәк басмалары турында / Л. Гобәйдуллин // К-ханә хәб. = Библиотеч. вест. — 2011. — № 1. — Б. 18–22.

Гобәйдуллин Л. И. Габдулла Тукай мирасы (шагыйрьнең Татарстан Республикасы Милли китапханәсендә саклана торган сирәк басмалары турында) / Л. И. Гобәйдуллин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 181–183.

Гобәйдуллин Х. [истәлеге] // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 36–38.

Гобәйдуллин Х. Кырлайга килгәндә / Х. Гобәйдуллин // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 9–14; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 14–17.

Гобәйдуллин Х. Тукай автографы / Х. Гобәйдуллин // Казан утлары. — 1984. — № 4. — Б. 140–141.

Гобәйдуллин Х. Тукайга мәхәббәт // Азат хатын. — 1984. — № 4. — Б. 10.

Гобәйдуллин Х. Халык күңелендә / Х. Гобәйдуллин // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 24–25.

Гобәйдуллина Э. Тукай исемендәге театр / Э. Гобәйдуллина // Казан утлары. — 1985. — № 10. — Б. 156–157.

Голәм Г. Габдулла Тукай безнең дә шагыйребез / Г. Голәм // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 37–40.

Гомәр А. Габдулла Тукайның аз билгеле булган шигыре / А. Гомәр // Кызыл Татарстан. — 1951. — 11 июль.

Гомәров Т. Тукай — Олы Мәңгәрдә / Т. Гомәров // Татарстан яшьләре. — 2009. — 21 апр.

Гомәров Т. Нәкъ Казан артында бардыр... / Т. Гомәров // Мәдәни җомга. — 2008. — 25 апр.

Гомәров Т. Шагыйрьнең икенче әтисе / Т. Гомәров // Татарстан яшьләре. — 2011. — 17 март.

Гомәрова З. Их күңелле кунакта / З. Гомәрова // Шәһри Казан. — 1996. — 11 апр.

Гомәрова Ф. Олы җанлы шәхес / Ф. Гомәрова // Соц. Татарстан. — 1976. — 16 май.

Гомдә. Габдулла әфәнде Тукаев хәзрәтләре (Вафаты мөнәсәбәтилә) / Гомдә // Сибирия. — 1913. — 5 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 803–805.

Горохов В. Тукай поэзиясендә тәрбия мәсьәләләре / В. Горохов // Кызыл Татарстан. — 1946. — 9 июнь.

Горохов В. Тукай поэзиясендә тәрбия мәсьәләләре / В. Горохов // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 80–87.

Горюнова Н. М. Хәертдинов Мәснәви Хәертдин улы (1924–1992), рәссам / Н. М. Горюнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 717–718.

Госман Х. Тукайның фольклордан файдалануы / Х. Госман // Яшь сталинчы. — 1941. — 16 апр.

Госман Х. Тукай фронтта / Х. Госман // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 24.

Госман Х. Әдәбият кешене матурлык тойгысы белән тәрбияли / Х. Госман // Совет мәктәбе. — 1965. — № 2. — Б. 32–37.

Госман Х. Ачыклык кертәсе бар / Х. Госман // Соц. Татарстан. — 1965. –31 дек.

Госман Х. Халыкчан традицияләрне яклап / Х. Госман // Соц. Татарстан. — 1966. — 24 март.

Госман Х. Татар поэзиясе тарихында Тукайның урыны / Х. Госман // Казан утлары. — 1966. — № 10. — Б. 112–123.

Госманов М. Голҗа татарлары / М. Госманов // Азат хатын. — 1959. — № 2. — Б. 20.

Госманов М. Кайда да үз Тукае белән / М. Госманов // Госманов М. Ябылмаган китап яки Чәчелгән орлыклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — Б. 131–151.

Госманов Р. «Бөек Тукай Ватаны син, Арча!» / Р. Госманов // Шәһри Казан. — 2009. — 30 апр.

Горшков В. Үлемсез «Шүрәле»: «Шүрәле»нең сәхнәләштерелүенә 40 ел тулуга карата / В. Горшков // Казан утлары. — 1985. — № 8. — Б. 180–182.

Гөзәеров М. Габдулла Тукайның дингә мөнәсәбәте / М. Гөзәеров // Чистай хәб. — 1993. — 23 апр.

Гөлбану Сабиржанова истәлеге // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 68.

Гомәров Т. «Тау башына салынгандыр безнең авыл…» / Т. Гомәров // Ватаным Татарстан. — 2011. — 22 апр.

Гумеров А. Татар халык шагыйре Габдулла Тукайның аз билгеле булган шигыре / А. Гумеров // Совет әдәбияты. — 1951. — № 7. — Б. 102–103.

Гумеров А. «Тукай» романының русча басмасы / А. Гумеров // Совет әдәбияты. — 1955. — № 8. — Б. 111–115.

Гурьевкада // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 52–53.

Гыйбадуллина Г. Үлемсез шагыйрь / Г. Гыйбадуллина, З. Дәүләтшина // Туган як. — 2006. — 25 апр.

Гыйззәт Б. Шагыйрь васыяте эзеннән. Эзләнүләр һәм табышлар / Б. Гыйззәт // Соц. Татарстан. — 1979. — 27 апр.

Гыйззәтуллин И. Гомерендә — халык язмышы, җырларында — халык моңнары: 26 апрель — Габдулла Тукайның туган көне / И. Гыйззәтуллин // Кызыл таң. — 2009. — 24 апр.

Гыйззәтуллин Р. Ташларның да җаны бар / Р. Гыйззәтуллин // Мәдәни җомга. — 1996. — 29 март.

Гыйззәтуллин Р. Ташка айны кем куяр? / Р. Гыйззәтуллин // Татар иле. — 2004. — Апр. (№ 17).

Гыйззәтуллин Р. Аулак өй кыйссасы / Р. Гыйззәтуллин // Мәгърифәт. — 2006. — 22 апр.

Гыйззәтуллин Р. Тукай турында сюита / Р. Гыйззәтуллин // Мәдәни җомга. — 2009. — 17 июль.

Гыйззәтуллин Н. Фронт кичкән Тукай томы / Н. Гыйззәтуллин // Шәһри Казан. — 2008. — 15 февр.

Гыйззәтуллина-Волжская С. Сәхнә дусты / С. Гыйззәтуллина-Волжская // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 119–121; // Тукай турында замандашлары. Истә-

лекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 93–96; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 127–130; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 502–505.

Гыйззәтуллина Г. Без — Тукайлы халык / Г. Гыйззәтуллина // Әлмәт таңнары. — 2006. — 29 апр.

Гыйззәтуллина Г. Тирән тамырлар, яки Чорларны бәйләгән бер рәсем / Г. Гыйззәтуллина // Мәйдан. — 2011. — № 9. — Б. 143–150.

Гыйззәтуллина Г. Тукай рухы яши күңелләрдә / Г. Гыйззәтуллина // Әлмәт таңнары. — 2012. — 27 апр.

Гыйззәтуллина Г. Мәңгелек моң / Г. Гыйззәтуллина // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 63–71.

Гыйззәтуллина З. М. Габдулла Тукайга 125 яшь: Әдәби-музыкаль кичә / З. М. Гыйззәтуллина, Р. Н. Хәлиуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 156–161.

Гыйззәтуллина Р. Тукай — педагог / Р. Гыйззәтуллина // Мәйдан. — 2014. — № 4. — Б. 3–14.

Гыйләҗев З. З. XX йөз башында Г. Тукай китаплары / З. З. Гыйләҗев // Milli mədəniət. — 2002. — № 2. — Б. 25–29.

Гыйлаҗев И. Г. Тукайның 100 еллыгын каршылау буенча эш планы / И. Гыйлаҗев // Совет мәктәбе. — 1985. — № 7. — Б. 21–22.

Гыйлаҗев И. Г. Тукай иҗаты буенча викторина / И. Гыйлаҗев // Совет мәктәбе. — 1987. — № 5. — Б. 21–22.

Гыйлаҗев И. Безнең күңелләрдә син, Тукай / И. Гыйлаҗев // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1996. — № 1. — Б. 69–74.

Гыйләҗев И. Тукай һәм Вәлиди / И. Гыйләҗев // Казан утлары. — 2000. — № 4. — Б. 177–182.

Гыйләҗев Т. Ибраһимовның эстетикасында Г. Тукай иҗаты / Т. Гыйләҗев // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1998. — № 7–8. — Б. 183–186.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тукай мәктәптә / Т. Ш. Гыйлаҗев // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 169–174.

Гыйлаҗев Т. Җ. Вәлиди эстетикасында Г. Тукай / Т. Гыйлаҗев // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.) / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина: сб. ст. — Казань, 2000. — Б. 125–138.

Гыйләҗев Т. Тукай һәм Вәлиди / Т. Гыйләҗев // Казан утлары. — 2000. — № 4. — Б. 177–182.

Гыйләҗев Т. «Тукай мәктәптә» / Т. Гыйләҗев // Мәгариф. — 2000. — № 4. — Б. 31–32.

Гыйлаҗев Т. Ш. 20 еллар татар әдәби тәнкыйтендә Тукай иҗаты / Т. Ш. Гыйлаҗев // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред.: Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 129–138.

Гыйләҗев Т. Габделбари Баттал һәм Тукай / Т. Гыйләҗев // Фәнни язмалар — 2001 / Җаваплы мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан: РИЦ «Школа», 2002. — Б. 209–213.

Гыйлаҗев Т. Ш. Олы мирасны яклап // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б.13–23.

Гыйлаҗев Т. Ш. Галимҗан Ибраһимов эстетикасында Тукай // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б.23–27.

Гыйлаҗев Т. Ш. XX гасыр башы татар әдәби тәнкыйтендә Габдулла Тукай шигъриятенең тел-өслүб мәсьәләсе // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 39–44.

Гыйлаҗев Т. Ш. 1920 еллар татар әдәби тәнкыйтендә Габдулла Тукай иҗаты // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 44–51.

Гыйлаҗев Т. Ш. 1920–1930 елларда Тукай фәне // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 52.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тукай исемен әле дә оныттырмый яшәткән сыйфатлар…» (Галимҗан Нигъмәти эшчәнлегендә Тукай иҗаты) // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 53–59.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тукайны, һич шөбһәсез, татарның Пушкины иде дия алабыз» (Габдрахман Сәгъдинең гыйльми-тәнкыйди эшчәнлегендә Тукай иҗаты) / Т. Ш. Гыйлаҗев, Ч. Гыйлаҗева // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 59–67.

Гыйлаҗев Т. Ш. Галимҗан Ибраһимов эстетикасында Тукай // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 23–27.

Гыйлаҗев Т. Ш. Галимҗан Ибраһимовның «Татар шагыйрьләре» китабы һәм әдәби-тәнкыйди фикер // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 27–34.

Гыйлаҗев Т. Ш. Гаяз Исхакыйның «Тукай мәктәптә» мәкаләсендә методик-педагогик карашлар // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 35–38.

Гыйлаҗев Т. Ш. XX гасыр башы татар әдәби тәнкыйтендә Габдулла Тукай шигъриятенең тел-өслүб мәсьәләсе // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 39–44.

Гыйлаҗев Т. Ш. 1920 еллар татар әдәби тәнкыйтендә Тукай иҗаты // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 44–51.

Гыйлаҗев Т. Ш. 1920–1930 елларда Тукай фәне // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 52.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тукай — шәп шагыйрь, ләкин ул — динче, ул — милләтче, ул — романтик шагыйрь» (Гомәр Гали тәнкыйди эшчәнлегендә Тукай иҗаты) // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 67–72.

Гыйлаҗев Т. Ш. 1960–1980 елларда Тукай фәне // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 73–79.

Гыйлаҗев Т. Ш. Гали Халитнең гыйльми-тәнкыйди эшчәнлегендә Тукай ижаты // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 79–82.

Гыйлаҗев Т. Ш. Ике гасыр чигендә Тукай фәне // Гыйлаҗев Т. Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 83–86.

Гыйлаҗев Т. Габдулла Тукай // Гыйлаҗев Т. Татар әдәбияты. XX гасыр башы: Лекцияләр, гамәли дәресләр, тестлар. — Казан: Мәгариф, 2007. — Б.64–68.

Гыйләҗев Т. Тукай турында тәгъзияләр / Т. Гыйләҗев // Мәдәни җомга. — 2007. — 20 апр.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тукай мәктәптә / Т. Ш. Гыйлаҗев // Татар әдәбиятын өйрәнү һәм укыту: Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (13 май, 2009 ел) / Җав. мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: АДПУ, 2009. — Б. 63–70.

Гыйлаҗев Т. Ш. Татар әдәби тәнкыйтендә жанрлар системасы формалашу сукмаклары (Г. Тукай ижаты мисалында) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Татарская культура в контексте европейской цивилизации: материалы Междунар. науч. конф. / Науч. ред. И. А. Гилязов. — Казань: Ихлас, 2010. — Б. 271–273.

Гыйлаҗев Т. Тукай — тәнкыйтьче / Т. Гыйлаҗев // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 9–13.

Гыйләҗев Т. Ш. Габдулла Тукайның мәктәптәге роле турында 1910 нчы еллардагы фәнни-тәнкыйди әдәбият / Т. Ш. Гыйләҗев // Диалектология, история и грамматическая структура тюркских языков: сб. материалов Междунар. тюркологич. конф., посвящ. памяти проф. Казан. ун-та Д. Г. Тумашевой (Казань, 21–24 октября 2011 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Л. Н. Закирова. — Казань: Отечество, 2011. — Б. 358–362.

Гыйлаҗев Т. Тукай һәм аның ижаты / Т. Гыйлаҗев // Мәгариф. — 2011. — № 12. — Б. 6–8.

Гыйләҗев Т. Тукай һәм аның ижаты / Т. Гыйләҗев // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 12. — Б. 6–8.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тукай шәхесен һәм ижатын төшенү юлында (тәгъзияләр мисалында) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Классическая филология и татарская литературоведческая наука: актуальные проблемы и перспективы развития: сб. материалов Междунар. науч.-практ конф. 18–21 октября 2012 г. / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 91–97.

Гыйлаҗев Т. Ш. XX–XXI гасыр чикләрендә Г. Тукай ижатының өйрәнелү торышы / Т. Ш. Гыйлаҗев, А. Ф. Йосыпов // Классическая филология и татарская литературоведческая наука: актуальные проблемы и перспективы развития: сб. материалов Междунар. науч.-практ конф. 18–21 октября 2012 г. / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 97–99.

Гыйлаҗев Т. Ш. Мактанышу, шигырь (1906) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 127.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тәләһһеф, шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 200.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тәмсил, мәсәл (1911) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 200–201.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тәрәддөд вә шөбһә, шигырь (1909) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 201–202.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тәүбә вә истигъфар, шигырь (1911) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 203–204.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тәфсирме? Тәрҗемәме?, шигырь (1913) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 204–205.

Гыйлаҗев Т. Ш. Теләнче, шигырь (1907) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 206–207.

Гыйлаҗев Т. Ш. Теләү бетте, шигырь (1909) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 207–208.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тормыш, шигырь (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 212.

Гыйлаҗев Т. Ш. Төлке һәм йөзем җимеше, мәсәл (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 213–214.

Гыйлаҗев Т. Ш. Төрекчәдән («Кайсы тир кем…»), шигырь (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 214.

Гыйлаҗев Т. Ш. ***(«Төркия янгын эчендә…»), шигырь (1911) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 215–216.

Гыйлаҗев Т. Ш. Төш, шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 216–217.

Гыйлаҗев Т. Ш. Хәстә хәле, шигырь (1913) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 234–235.

Гыйлаҗев Т. Ш. Һәр ялтыраган алтын түгел, шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 240.

Гыйлаҗев Т. Ш. Фатих Сәйфи-Казанлы эстетикасында Г. Тукай / Т. Ш. Гыйлаҗев // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. метариалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 17–19 октября 2013 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Отечество, 2013. — Б. 106–111.

Гыйлаҗев Т. Гаяз Исхакый публицистикасында һәм тәнкыйтендә Габдулла Тукай шәхесе һәм иҗаты / Т. Гыйлаҗев // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 14–17 октября 2015 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Отечество, 2015. — Б. 178–181.

Гыйлаҗев Т. Ш. Тукай гыйльмиятенең беренче адымнары / Т. Ш. Гыйлаҗев // Творческое наследие просветителей тюркского мира: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 190-летию со дня рожд. К. Насыри и 170-летию со дня рожд. А. Кунанбаева (Астана-Казань, 26–27 февраля 2015 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова. — Казань: Отечество. — Б. 83–85.

Гыйлаҗев Т. Ш. Т. Галиуллин тәнкыйтендә һәм гыйльми эшчәнлегендә Тукай иҗаты / Т. Ш. Гыйлаҗев // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 17–18 ноября 2016 г.) / Отв. ред. Ф. С. Сайфуллина, науч. ред. А. М. Закирзянов. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — Б. 99–102.

Гыйлаҗев Т. Ш. Гаяз Исхакый тәнкыйтендә һәм публицистикасында Габдулла Тукай / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 158–162.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Мактанышу», шигырь (1906) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 411.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тәләһһеф», шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйләҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 611.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тәмсил (Италия-Төркия сугышы мөнәсәбәтилә)», мәсәл (1911) / Т. Ш. Гыйләҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 611–612.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тәрәддөд вә шөбһә», шигырь (1909) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 612–613.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тәүбә вә истигъфар», шигырь (1911) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 616–617.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тәфсирме? Тәрҗемәме?», шигырь (1913) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 617–618.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Теләнче», шигырь (1907) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 621.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Теләү бетте», шигырь (1909) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 621–622.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Тормыш», шигырь (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 631.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Төлке һәм йөзем җимеше», мәсәл (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 631–632.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Төрекчәдән (Кайсы тир кем...)», шигырь (1908) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 633.

Гыйлаҗев Т. Ш. «***(Төркия янгын эчендә...)», шигырь (1911) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 634–635.

Гыйлаҗев Т. Ш. «Төш», шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 638.

Гыйләҗев Т. Ш. «Хәстә хәле», шигырь (1913) / Т. Ш. Гыйләҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 728.

Гыйләҗев Т. Ш. «Һәр ялтыраган алтын түгел», шигырь (1910) / Т. Ш. Гыйләҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 744.

Гыйләҗев Т. Ш. Һинди Минһаҗ (Минһажетдин Йосыф улы Кадермәтов; 1871–1925), укымышлы зат / Т. Ш. Гыйләҗев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 746.

Гыйлаҗев Т. Ш. Фатих Сәйфи-Казанлының әдәби-тәнкыйди һәм гыйльми эшчәнлегендә Тукай / Т. Ш. Гыйлаҗев // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 156–160.

Гыйлаҗев Т. Ш. Н. Юзиев хезмәтләрендә Г. Тукай иҗатын текстологик өйрәнү / Т. Ш. Гыйлаҗев, Р. Р. Миңнемуллин // Татарская поэзия и культура второй половины XX — начала XXI века: диалог с западными и восточными художественными традициями (к 80-летию татарского поэта Рената Хариса): материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 26–28 апреля 2021 года / Под общей ред. Ф. С. Сайфуллиной. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2021. — Б. 105–109.

Гыйләҗев З. З. XX йөз башында Г. Тукай китаплары / З. З. Гыйләҗев // Milli mədəniət: Tatar dəwlət gumanitar institutı, 2002. — № 2. — Б. 25–26.

Гыйләҗев Ф. Тукай — төрки дөнья шагыйре / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2011. — 12 апр.

Гыйләҗев Ф. Без Тукай дәвамчыларымы? / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2011. — 21 апр.

Гыйләҗев Ф. Төрки дөнья буйлап Тукай атлый / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2011. — 28 апр.

Гыйләҗев Ф. «Милли хәзинә»ләребезне барлыйбыз / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2011. — 29 апр.

Гыйләҗев Ф. Тукайның вафатына 100 ел тулды / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2013. — 16 апр.

Гыйләҗев Ф. Тукайны зурладылар / Ф. Гыйләҗев // Шәһри Казан. — 2013. — 2 май.

Гыйләҗева С. Тукай белән хозурлану / С. Гыйләҗева // Мәдәни җомга. — 2016. — 1 апр.

Гыйләҗева С. Ф. Әмирхан Еники тәнкыйтендә XX йөз башы әдәби-иҗтимагый барышына һәм Габдулла Тукай иҗатына караш / С. Ф. Гыйләҗева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 163–165.

Гыйләҗева Г. Л. Габдулла Тукай — һәр буынга якын, мәңгелек шагыйрь ул: Могҗизалар кыры уены / Г. Л. Гыйләҗева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 227–229.

Гыйләҗева Ч. М. «Тукайны, һич шөбһәсез, татарның Пушкины иде, — дия алабыз» (Габдрахман Сәгъди Тукай турында) / Ч. М. Гыйләҗева, Т. Ш. Гыйләҗев // Казан дәүләт университеты татар филологиясе һәм тарихы факультеты укытучыларының фәнни язмалары (2002) / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан, 2002. — Б. 293–301.

Гыйлаҗетдин Хөснетдинов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 40.

Гыйләҗетдинов И. «Сөйкемле Шүрәле» / И. Гыйләҗетдинов // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Гыйләҗетдинова А. Габдулла Тукай истәлекләре / А. Гыйләҗетдинова // Казан утлары. — 1984. — № 4. — Б. 139–140.

Гыйләҗетдинова З. Соңгы юлга шуннан китте / З. Гыйләҗетдинова, М. Бикчурина // Ватаным Татарстан. — 1998. — 24 апр.

Гыйләҗиева Г. Ә. Г. Тукай һәм халык иҗаты жанрлары / Г. Ә. Гыйләҗиева // Актуальные проблемы современной фольклористики: матер. Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 29 июня 2009 г.) / Науч. ред. Р. Ф. Исламов; сост.: Л. Х. Мухаметзянова, И. Г. Закирова, Л. Ш. Замалетдинов. — Казань: Алма-Лит, 2009. — Б. 90–91.

Гыйлемханов Р. Кадер һәм кабер / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2006. — 25 апр.

Гыйлемханов Р. Тәхәллүскә яшеренгән Тукай / Р. Гыйлемханов // Юлдаш. — 2008. — Март (№ 15).

Гыйлемханов Р. Тукайны сагынып... / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2008. — 18 апр.

Гыйлемханов Р. Тукай кайсы авылныкы? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2007. — 28 апр.

Гыйлемханов Р. Тукай җиренә хаҗ кылу / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2008. — 29 апр.

Гыйлемханов Р. «Урман арты»нда ниләр бар? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2008. — 15 авг.

Гыйлемханов Р. Тукайлы йорт. Магдалина Мавровскаяны татарның бөек шагыйре белән кызыксынырга нәрсә мәҗбүр иткән? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 25 февр.

Гыйлемханов Р. Тукай кайчан кайта? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 7 апр.

Гыйлемханов Р. Арча — Арча инде ул / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 29 апр.

Гыйлемханов Р. Мин ничек президент булдым / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 2 окт.

Гыйлемханов Р. Тукай безне дус итәр идеме? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 16 окт.

Гыйлемханов Р. Тукайга барасы килә / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2009. — 31 дек.

Гыйлемханов Р. Апрель — Тукай ул / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2010. — 3 апр.

Гыйлемханов Р. Татар йокысы / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2010. — 27 апр.

Гыйлемханов Р. Татар хәтере / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2010. — 23, 24 нояб.

Гыйлемханов Р. Бу ел — нинди ел? / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2011. — 5 февр.

Гыйлемханов Р. Тукай елы Күгәрченнән башланды / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2011. — 2 март.

Гыйлемханов Р. «Истә калганнар», яки чын татар кайда яши? / Р. Гыйлемханов // Идел. — 2011. — № 4. — Б. 52–54.

Гыйлемханов Р. Габдулла Тукай Кытайда яши / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2011. — 22 апр.

Гыйлемханов Р. И Казан арты! / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2011. — 20 дек.

Гыйлемханов Р. Туганлык / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2012. — 25 июль.

Гыйлемханов Р. Хәтер / Р. Гыйлемханов // Халкым минем. — 2013. — Апр. (№ 4).

Гыйлемханов Р. Җаекта бер тарих кабатланды / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2013. — 25 июнь.

Гыйлемханов Р. Тукай бабасы нигезенә кайтты / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2013. — 3 июль.

Гыйлемханов Р. Бардада — Тукай туганнары / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2013. — 9 июль.

Гыйлемханов Р. Казан — Җаек арасы, йөри татар баласы / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2013. — 28 авг.

Гыйлемханов Р. Аралар ерак, күңелләр якын / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2013. — 8 нояб.

Гыйлемханов Р. Тукай безне Бәчектә очраштырды / Р. Гыйлемханов, А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2014. — 22 авг.

Гыйлемханов Р. Тукайга бардык әле / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2015. — 27 май.

Гыйлемханов Р. Тукайга бару / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2016. — 5 март.

Гыйлемханов Р. Әгәр Сәгъди абзый булмаса... / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. — 2016. — 29 апр.

Гыйлманов Д. Ш. XX йөз башындагы төрмә лирикасында иҗат ысуллары һәм әләкчеләр, шымчылар образлары / Д. Ш. Гыйлманов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 165–171.

Гыйльманов Г. Г. Тукай һәм Ш. Бабич / Г. Гыйльманов // Мәдәни җомга. — 2004. — 30 апр.

Гыйльманов Г. «Сәйяр» — Тукай кушкан исем / Г. Гыйльманов // Мәгърифәт. — 2006. — 22 июль.

Гыйльманов Г. Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!; Тукай мирасына тугрылык / Г. Гыйльманов // Мәгърифәт. — 2011. — 23 дек.

Гыйльманов Д. … И мөкатдәс, моңлы сазым! / Д. Гыйльманов // Шәһри Казан. — 2000. — 25 апр.

Гыйльманова З. Тукай эзләренә басып... / З. Гыйльманова // Ватаным Татарстан. — 2022. — 3 дек.

Гыйльметдинов Җ. Китап язучы абый / Җ. Гыйльметдинов // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 60.

Гыйльметдинов Н. Габдулла Тукай — Троицкида / Н. Гыйльметдинов // Заман сулышы. — 2011. — 21, 28 окт., 4 нояб.

Гыйльметдинова О. А. Гыймаев Зөфәр Фоат улы (1951), рәссам / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 221.

Гыйльметдинова О. А. Куделькин Виктор Иванович (1911–1995), рәссам-график / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 382–383.

Гыйльметдинова О. А. Скобеев Валерий Иванович (1938), рәссам / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 580.

Гыйльметдинова О. А. Слесарский Станислав Петрович (1945), рәссам / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 581.

Гыйльметдинова О. А. Суюров Фәрит Габдрахман улы (1939), рәссам-график / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 595.

Гыйльметдинова О. А. Фәхретдинов Риф Заһретдин улы (1949), рәссам / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 692.

Гыйльметдинова О. А. Хаҗиәхмәтов Тавил Гыйният улы (1936–2007), рәссам, график, театр рәссамы, Т. премиясе лауреаты / О. А. Гыйльметдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 700.

Гыйльметдинова Р. Күңелләрдә яши Тукай / Р. Гыйльметдинова // Ачык дәрес. — 2005. — Апр.

Гыйльметдинова С. Тукай эзләре буйлап / С. Гыйльметдинова // Алабуга нуры. — 2006. — 22 июль.

Гыйльметдинова Т. Сөләйман Аитов йортында / Т. Гыйльметдинова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 46–47.

Гыйльмияров В. Тукай шамаилдә / В. Гыйльмияров // Совет әдәбияты. — 1960. — № 4. — Б. 151–152.

Гыйльфанова Г. Тукай белән очрашу / Г. Гыйльфанова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 29 май.

Гыйльфанова Г. Гөлзадә Әхтәмова иҗатында Габдулла Тукай тормышы / Г. Гыйльфанова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 9. — Б. 86–88.

Гыймадиев Ү. Кадерле эзләр / Ү. Гыймадиев // Соц. Татарстан. — 1964. — 23 июль.

Гыймадиев Ү. Тукай һәм «Ялт-йолт» / Ү. Гыймадиев // Совет мәктәбе. — 1978. — № 4. — Б. 25–26.

Гыймадиев Ү. Тукай мирасы турында «Ялт-йолт» / Ү. Гыймадиев // Казан утлары. — 1978. — № 6. — Б. 154–160.

Гыймадиев Ү. Мәңге көләч, мәңге яшь: Габдулла Тукайның тууына — 100 ел / Ү. Гыймадиев // Кызыл таң. — 1986. — 27 сент.

Гыймадиева Н. «Тукай һәм музыка» / Н. Гыймадиева // Мәгариф. — 1997. — № 12. — Б. 14–15.

Гыймадиева Н. «…Бөтенләй сафлана күңлем: укыйм иман, булам мөэмин» (Габдулла Тукайның дингә мөнәсәбәте. Проект яклау дәресе) / Н. Гыймадиева // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 15–17.

Гыймадиева Н. Г. Тукай иҗатында экология темасы / Н. Гыймадиева // Мәгариф. — 2009. — № 4. — Б. 6–8.

Гыймадова Г. «Сөйкемле Шүрәле»гә — 3 яшь / Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. — 2012. — 5 июнь.

Гыймадова Г. Заман башка, Туган тел бәйрәме дә… / Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. — 2015. — 28 апр.

Гыймадова Г. Олыяз Дон Кихоты Тукайга урын сорый / Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. — 2016. — 29 апр.

Гыймаева Л. Тукайлы милләт — бәхетле милләт / Л. Гыймаева // Әлмәт таңнары. — 2001. — 28 апр.

Гыймазова Г. Тукай тирәсендә алыш-бireш / Г. Гыймазова // Ватаным Татарстан. — 2016. — 1 апр.

Гыймазова Р. А. «Сөембикә» журналы (1913–1918) битләрендә Тукай / Р. А. Гыймазова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 171–175.

Гыйматдинова Г. И. Тукайның аз билгеле булган русчага тәрҗемәләр китабы турында / Г. И. Гыйматдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 163–167.

Гыйматдинова Н. Рухың шат булсын! / Н. Гыйматдинова // Идел. — 2006. — № 5. — Б. 12–13.

Гыймранова А. Тукайга — дога / А. Гыймранова // Татарстан яшьләре. — 2011. — 5 май.

Гыймранова Д. А. Башкорт сәхнәсендә Габдулла Тукай образы / Д. А. Гыймранова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 286–288.

Гыймранова Д. Г. Хатыннары тәрбияле булган милләт — тәрбияле... / Д. Г. Гыймранова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящю 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 175–177.

Гыйниятов Р. Алиш авылында — Тукай бәйрәме / Р. Гыйниятов // Мәгърифәт. — 2011. — 27 май.

Гыйниятуллина Р. Габдулла Тукай әсәрләрендә тел-сурәтләү чаралары / Р. Гыйниятуллина // Мәгариф. — 2011. — № 1. — Б. 18–20.

Гыйниятуллина А. Ф. Осуле кадимче, поэма (нәзыйрә-пародия, 1908) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 161–162.

Гыйниятуллина А. Ф. Сабыйлар җыруы, шигырь (1912) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 181.

Гыйниятуллина А. Ф. ***(«Сәгатьләр келт-келт итәдер…»), шигырь (1910) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 183–184.

Гыйниятуллина А. Ф. Сәрләүхәсез, шигырь (1909) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 184–185.

Гыйниятуллина А. Ф. Сөальләр, шигырь (1907) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 188–189.

Гыйниятуллина А. Ф. Сөткә төшкән тычкан, шигырь (1907) / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 190–191.

Гыйниятуллина А. Ф. Бәшири Зариф (Бәширов Зариф Шәрәфетдин улы; 1888–1962), шагыйрь, прозаик, журналист / А. Ф. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 114–115.

Гыйниятуллина Л. М. Г. Тукайның укыту-тәрбия барышына мөнәсәбәте / Л. М. Гыйниятуллина, М. М. Шәкүрова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 161–163.

Гыйниятуллина Р. Габдулла Тукай әсәрләрендә тел-сурәтләү чаралары / Р. Гыйниятуллина // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 1. — Б. 18–20.

Гыйсмәти. Милли шагыйрь Тукаев / Гыйсмәти // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 244–247.

Гыйсмәти. Тукай үлгәч / Гыйсмәти // Идел. — 1913. — 19 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 817–820.

Гыйсмәти Г. Ике елдан соң бер хисап (Г. Тукаев хатирәсе) / Г. Гыйсмәти // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 159–160; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 133–134; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 167–168; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 252–256.

Гыйффәт. Мәскәүдә Тукай көне (Мөхтәрәм шагыйремез Габдулла әфәнде Тукаев рухына дога мәҗлесе) / Гыйффәт // Сүз. — 1916. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 580–582.

Г. В. Кыйммәтле муенчак өзелде (Габдулла Тукаевка тәкълид) / Г. В. // Идел. — 1913. — 16 апр.

Г. Л. Тукайга хатирә кичәсе / Г. Л. // Татарстан. — 1923. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин.. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 595–598.

Г. М. Габдулла Тукаевның җеназа мәраисме (Үз мөхбиремездән) / Г. М. // Вакыт. — 1913. — 10 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 772–777.

Г. Тукай исемендәге премияләр турында. КПСС өлкә комитетында һәм ТАССР Министрлар Советында // Соц. Татарстан. — 1965. — 14 окт.

Г. Тукай юбилеена // Соц. Татарстан. — 1967. — 25 июль.

Давыдов Ә. Бүгенге шагыйрь / Ә. Давыдов // Татарстан яшьләре. — 1965. — 24 апр.

Давыдов Ә. Традицияләрне без ничек аңлыйбыз? / Ә. Давыдов // Соц. Татарстан. — 1966. — 16, 20 янв.

Дамелла. Татар шигырьләре / Дамелла // Әл-Ислах. — 1908. — 13 июль.

Дамелла. Габдулла Тукаев шигырьләре // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбияты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 685–687.

Дамелла. Габдулла Тукаев шигырьләре (4 нче дәфтәр) // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбияты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 687–689.

Дамелла. «Печән базары» яки «Яңа Кисекбаш» // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбияты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 689–690.

Даутов А. Хәзерге татар поэмаларында Тукай образы / А. Даутов // Гуманитарные науки: проблемы и аспекты изучения: материалы итог. конф. Татар. гос. гуманит. ин-та за 1996 г. — Казань: Изд-во ТГГИ, 1997. — Б. 166–171.

Даутов А. Хәзерге татар поэмаларында Тукай образы / А. Даутов // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 151–158.

Даутов Г. Халыкчан шигърият / Г. Даутов // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 81–86; // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 177–180.

Даутов Н. «Шүрәле» дөнья гизә / Н. Даутов // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Дахили хәбәрләр // Сибирия. — 1913. — 21 апр.

Дахили хәбәрләр // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 635, 636

Дәһер О. Безне Тукайның шигърияте саклап калды / О. Дәһер // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 57.

Дәҗҗәл-Терегулов Ә. Минем Тукай белән очрашуым / Ә. Дәҗҗәл-Терегулов // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Дәминова Ф. Тукайның соңгы адресатлары / Ф. Дәминова // Мәдәни җомга. — 2003. — 26 дек.

Дәминова Ф. К. Тукай варислары / Ф. К. Дәминова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 179–180.

Дәминова Ф. Тукай, Казан һәм Тукайның Казан төбәгендәге туганнары / Ф. Дәминова // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 113–118.

Дәүләт Н. Чит илләрдәге татарлар һәм Тукай / Н. Дәүләт // Казан утлары. — 2006. — № 10. — Б. 157–163.

Дәүләт Н. Казан төркләре һәм Габдулла Тукай (28. IV. 1886 — 15. IV. 1913) / Н. Дәүләт // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 99–103.

Дәүләт Н. Татар диаспорасы һәм Тукай / Н. Дәүләт // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 118–126; // Казан утлары. — 2017. — № 5. — Б. 168–172.

Дәүләтгәрәев Г. Тукай эзләре / Г. Дәүләтгәрәев // Ватаным Татарстан. — 2007. — 25 апр.

Дәүләтшин К. Тукай иҗатында атеизм / К. Дәүләтшин // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 29–31.

Дәүләтшина Р. Без — Тукай шәкертләре / Р. Дәүләтшина // Мәгариф. — 1996. — № 4. — Б. 72–74.

Дәүли Н. Кадерле һәм бөек! (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / Н. Дәүли // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Дәүли Н. Поэзиянең ватаны җир һәм тормыш / Н. Дәүли // Соц. Татарстан. — 1966. — 8 май.

Денмөхәммәтова Э. Н. Г. Тукайның мәгънәдәш сүзләрне куллану осталыгы / Э. Н. Денмөхәммәтова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 77–82.

Денмөхәммәтова Э. Н. Г. Тукайның мәгънәдәш сүзләрне куллану осталыгы / Э. Н. Денмөхәммәтова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 28–32.

Диндаров И. Монда Тукай рухы яши / И. Диндаров // Ватаным Татарстан. — 2012. — 28 апр.

Диндаров И. Менәргә иде биек тауга… / И. Диндаров // Ватаным Татарстан. — 2015. — 27 март.

Долгов А. «Шүрәле» кайчан язылган / А. Долгов // Ватаным Татарстан. — 2008. — 16 май.

Долгов С. «Шүрәле» — үзебезнеке!: 100 еллык әкият / С. Долгов // Ватаным Татарстан. — 2007. — 26 окт.

Доризо Н. Шагыйрь генә түгел / Н. Доризо // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 136–137.

Дөнья әдәбиятын колачлаган әдип // Мәдәни җомга. — 2011. — 27 май.

Дубин А. Тукай Әстерханда / А. Дубин // Сөембикә. — 2006. — № 4. — Б. 13–15; // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 42–44.

Дубин А. Әстерханда Тукай эзләре / А. Дубин // Шәһри Казан. — 2006. — 25 апр.

Дубин А. Тукайның Әстерханга сәяхәте / А. Дубин // Ватаным Татарстан. — 2014. — 16 апр.

Дубин А. Рәсемнәрдә — Тукай рухы / А. Дубин // Сабантуй. — 2006. — 6 май.

Дулат-Алиева Л. «Ир-ат эше» / Л. Дулат-Алиева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 56–58.

Дулат-Алиева Н. Тукай бүләге / Н. Дулат-Алиева // Соц. Татарстан. — 1962. — 26 апр.

Дунаева Х. Ерзин мәктәбендә Тукай кичәсе / Х. Дунаева // Сүз. — 1916. 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 579.

Дунай Ф. Якыная, яктыра бара / Ф. Дунай // Ватаным Татарстан. — 1997. — 26 апр.

23 майда М. Җәлил исемендәге Татар дәүләт опера һәм балет театры бинасында Г. Тукайның тууына 110 ел тулуга багышланган тантаналы җыелыш уздырылды // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189.

Елизарова М. Эзләнүләр нәтиҗәсе / М. Елизарова // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Елкыбаев Р. Тукаев хакында бер фикер / Р. Елкыбаев // Вакыт. — 1913. — 30 апр.

Елның иң яхшы музее // Мәдәни җомга. — 2002. — 28 июнь.

Енакаев Р. «Яктылыкка илтә» / Р. Енакаев // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Еникеева М. Хатын-кыз дөньясы / М. Еникеева // Тормыш. — 1914. — 25 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 557.

Еники Ә. Йолдыз кебек / Ә. Еники // Соц. Татарстан. — 1968. — 26 апр.; // Еники Ә. Хәтердәге төеннәр: Мәкаләләр, очерклар һәм истәлекләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1983. — Б. 19–20.

Еники Ә. Ялганны яклау / Ә. Еники // Казан утлары. — 1992. — № 4. — Б. 149–159.

Ерак Шәрекътә «Тукай көне» // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 24 апр.

Ерак Шәрекътә // Яңа милли юл (Берлин). — 1934. — № 6 (77). — Б. 22–23.

«Ерак Шәрык» журналында дөнья күргән кайбер язмалар / Кереш сүзне һәм текстны басмага Г. Ханнанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 173–178.

Ерзин М. Тукай идеяләре яшәгән илләрдә / М. Ерзин // Фикер = Өмет (Алматы). — 2011. — № 1 (55); // Түркі әлемі. — 2011. — № 3–4. — Б. 107–108.

Ерзин М. И. Тукай һәм хәзерге заман уйгыр әдәбияты / М. И. Ерзин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 68–70.

Животникова Г. «Әни, әни, дим…» / Г. Животникова // Шәһри Казан. — 2011. — 22 нояб.

Жунусов К. Тукай яши / К. Жунусов // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 44–45.

Җаекка һәйкәл булып кайтты // Казан утлары. — 2001. — № 12. — Б. 191.

Җаектагы Тукай Казанга кайтты // Шәһри Казан. — 2005. — 26 март.

Җамал С. Ихлас күңелемнән яраттым / С. Җамал // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Җамалетдин Л. Тукай илә халык иҗаты / Л. Җамалетдин // Мәдәни җомга. — 1997. — 18 апр.

Җамалетдинов Л. Тукай библиографиясе / Л. Җамалетдинов // Соц. Татарстан. — 1978. — 25 апр.

Җамалетдинов Л. Тукай һәм әдәби әкият / Л. Җамалетдинов // Казан утлары. — 1979. — № 4. — Б. 160–164.

Җамалетдинов Л. Ш. Тукайның истәлекләрендә һәм юлъязмаларында фольклор / Л. Ш. Җамалетдинов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 96–102.

Җамалиева Л. Ф. Г. Тукайның «Халык әдәбияты» лекциясенә бер караш / Л. Ф. Җамалиева, Г. Ф. Хәсәнова // Классическая филология и татарская литературоведческая наука: актуальные проблемы и перспективы развития: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. 18–21 октября 2012 г. / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 112–115.

Җамалиева Р. Чаллыда Тукай һәйкәле / Р. Җамалиева // Мәйдан. — 2011. — № 12. — Б. 3–4.

Җаманаклы К. Тукай шигърият йолдызы ул / К. Җаманаклы // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 25–29.

Җарулла М. Габдулла әфәнде Тукаев / М. Җарулла // Мәдәни җомга. — 1997. — 25 апр.

Җәгъфәр. Үлде диләр… / Җәгъфәр // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 798–799.

Җәлал М.- В. Мәрхүм Тукаевка матәм / М.- В.Җәлал // Кояш. — 1913. — 4 апр.

Җәлал С. Аның сөекле улы / С. Җәлал // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 7–9; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 283–286.

Җәләев Р. Бөек татар шагыйре Г. Тукайны искә алачаклар / Р. Җәләев // Бөгелмә авазы. — 2007. — 11 апр.

Җәләева Г. Еллар аша миңа Тукай дәшә... / Г. Җәләева // Мәдәни җомга. — 2017. — 12 май.

Җәләй. Габдулла Тукаев / Җәләй // Вакыт. — 1913. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 6–12.

Җәләй. «Татар шагыйрьләре» / Җәләй // Вакыт. — 1913. — 24–26 июнь; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 81–93.

Җәләй Л. Тукай поэзиясенең кайбер синтаксик үзенчәлекләре / Л. Җәләй // Совет әдәбияты. — 1954. — № 5. — Б. 105–107.

Җәләлева Л. Мин шагыйрьне нигә яратам / Л. Җәләлева // Шәһри Казан. — 2001. — 20 апр.

Җәләлиева М. Шагыйрьнең миф дөньясы / М. Җәләлиева // Мәгърифәт. — 1996. — 12 апр.; 3 май.

Җәләлиева М. Тукайда җан фәлсәфәсе / М. Җәләлиева // Мәгърифәт. — 2000. — 22 апр.

Җәләлова Э. Ә. Габдулла Тукай псевдонимнары (тәхәллүсләре): 10 нчы сыйныф өчен ижади үсеш технологиясе кулланылган әдәбият дәресе / Э. Ә. Җәләлова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 65–78.

Җәлил театрында Тукай тантанасы // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.

Җәлилова Г. Тукай рухын тудырдым җаннарыма / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2005. — 9 авг.

Җәлилова Г. Тукай рухы — сәнгатьтә / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2006. — 26 апр.

Җәлилова Г. Рәсемнәрдә — Тукай галәме / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2006. — 29 апр.

Җәлилова Г. Туган көнең белән, милләт улы! / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2006. — 29 апр.

Җәлилова Г. Көтеп алган бәйрәм / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2007. — 28 апр.

Җәлилова Г. Сөй гомерне, сөй халыкны… / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2011. — 17 февр.

Җәлилова Г. Тукайны зурларга дисәң, кеше аз… / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2013. — 14 май.

Җәлилова Г. Үсми-үсми… үсәчәк? / Г. Җәлилова // Шәһри Казан. — 2014. — 24 апр.

Җәмалетдин Л. Тукай илә халык ижаты / Л. Җәмалетдин // Мәдәни җомга. — 1997. — 18 апр.

Җәүһәрова Ф. Тукай тормышы белән бәйле кайбер сәхифәләр / Ф. Җәүһәрова // Түгәрәк уен. — 2011. — № 1. — Б. 26–27; // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мә-

дәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 282–283; // Казан университетының татар филологиясе галимнәре: классик филология һәм КФУның татар филологиясе һәм тарихы факультеты галимнәре: Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 2011 ел, 18 март) / Фәнни мөх. Х. Й. Миңнегулов; төз.-мөх. Т. Ш. Гыйлаҗев. — Казан: Казан ун-ты, 2012. — Б. 100–102.

Җәүһәрова Ф. Х. Г. Тукай иҗатында пространство сурәтләнеше үзенчәлеге («Пар ат», «Өзелгән өмид» шигырьләре мисалында) / Ф. Х. Җәүһәрова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 191–195.

Җеназа озату сәбәпле // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 757.

Җерманетто Ж. Тукай белән Җәлил илен искә алганда… / Ж. Җерманетто // Совет әдәбияты. — 1958. — № 8. — Б. 84–86.

«Җил-давыл». Кемнәр төшләрендә нәрсә күрәләр? / «Җил-давыл» // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 706.

Җилкәнле Д. Москвада Тукай кичәсе / Д. Җилкәнле // Кызыл Татарстан. — 1946. — 7 май.

Җир эшләре комиссариаты нәшрият бүлеге Кырлай авылының шефы // Татарстан. — 1923. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 709.

Җиһангирова Г. Р. Габдулла Тукай һәм Салих Сәйдәшев музейлары мисалында музейларда күренекле шәхесләрнең мирасын саклау мәсьәләләре / Г. Р. Җиһангирова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 195–198.

Җиһангирова Г. Р. Г. Тукай һәм Ш. Камал / Г. Р. Җиһангирова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. Лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 178–181.

Җиһаншина Ә. Ерагайган саен якынрак / Ә. Җиһаншина // Новый Зай. — 1996. — 20 апр.

Җиһаншина Ә. Халык гомере — синең гомерең / Ә.Җиһаншина // Новый Зай. — 1996. — 27 апр.

Җиһаншина З. Тукай образы — рәссамнар иҗатында / З. Җиһаншина // Мәгариф. — 2008. — № 4. — Б. 57–59.

Җиһаншина З. Н. Сурәтләрдә — Тукай рәсеме / З. Н. Җиһаншина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 13–29.

Җиһаншина С. М. XX йөз башы «Сөембикә» журналында Тукай / С. М. Җиһаншина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 198–200.

Җомаголова Г. Габдулла Тукай китаплары Татарстан Республикасы Милли китапханәсе фондларында / Г. Җомаголова // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 1. — Б. 24–26.

Җунусов К. Тукай яши / К. Җунусов // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 44–45.

Загирова Г. Тукай һәм мәхәббәт / Г. Загирова / Фән һәм тел = Наука и школа. — 2013. — № 2. — Б. 15–16.

Закиржанов Ә. М., Гафиятуллина Э. Х. Мәктәптә Тукай иҗаты / Ә. М. Закиржанов, Э. Х. Гафиятуллина // Казан дәүләт университеты татар филологиясе һәм тарихы факультеты укытучыларының фәнни язмалары (2002) / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан, 2002. — Б. 112–116.

Закиржанов Ә. М. Хәзерге драматургиядә Тукай образы (Р. Зәйдулланың «Шул булды эш» драмасы мисалында) / Ә. М. Закиржанов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 200–203.

Закиржанов Ә. М. Г. Тукай иҗаты Т. Галиуллин бәяләвендә / Ә. М. Закиржанов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 184–189.

Закиров А. Д. Габдулла Тукай Петербургта / А. Д. Закиров // История России и Татарстана: Итоги и перспективы энциклопедических исследований: сб. ст. науч.-практ. конф. науч. сотр. Ин-та Татар. энцикл. АН РТ (г. Казань, ОП «ИТЭР АН РТ», 31 мая 2017 г.) / Ин-т Татар. энцикл. АН РТ. — Казань, 2017. — Вып. 9. — Б. 312–322.

Закиров З. Тукаебызны аңларга омтылу / З. Закиров // Ватаным Татарстан. — 2009. — 9 окт.

Закиров Л. Тукай атнасы / Л. Закиров // Шәһри Казан. — 2015. — 28 апр.

Закиров М. Тукайны үлемсез иткән мәхәббәт / М. Закиров // Кызыл таң. — 2010. — 24 апр.

Закиров Р. А. Г. Тукай әсәрләрендә борынгы уйгыр әдәби теле традицияләре / Р.А . Закиров // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 203–206.

Закирова А. Тукайга чәчәкләр / А. Закирова // Көмеш кыңгырау. — 2012. — 28 апр.

Закирова Г. «Өч наданга алмашынмас — бер язу белгән кеше…» / Г. Закирова // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 34–37.

Закирова Г. Шүрәлеле юл биштәре / Г. Закирова // Идел. — 2019. — № 05 (356). — Б. 58–63.

Закирова И. Г. Фольклорда су ияләре һәм су культы белән бәйле мифологик мотивлар / И. Г. Закирова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 99–110.

Закирова И. Г. Төрки фольклорда һәм Г. Тукай иҗатында җан белән бәйле ышанулар / И. Г. Закирова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 206–209.

Закирова И. Г. «Ишек бавы», шигырь (1907) / И. Г. Закирова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 310.

Закирова И. Г. Г. Тукай әкиятләре һәм татар халкының әкият традициясе / И. Г. Закирова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 189–193.

Закирова Л. Р. Г. Тукай поэзиясендә тезүле бәйләнештәге конструкцияләрнең кулланылышы / Л. Р. Закирова // Ислам и тюркский мир: проблемы образования, языка, литературы, истории и религии: материалы VIII Междунар. тюркологич. конф. (Россия, Республика Татарстан, г. Елабуга, 22 апреля 2016 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — Б. 186–188.

Закирова Р. Тукае бар халык — бай халык / Р. Закирова // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 2. — Б. 58–59.

Закирова Э. Күңелеңне ялт иттер сызып ак нур белән… / Э. Закирова // Ялкын. — 1996. — № 4. — Тышл. 2 б.

Закирова Э. Ирекле темага сочинение язабыз… / Э. Закирова // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 2.

Зарипов М. Тукай Казан университетында / М. Зарипов // Миллият (№ 21): Шәһри Казан газ. куш. — 1993. — 10 июль.

Закирова Э. // «Шагыйрь мәхәббәте» / Э. Закирова // Сөембикә. — 2016. — № 4. — Б. 50–51.

Зарипов Ә. Тукайга якынаю баскычлары / Ә. Зарипов // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 81–87.

Зарипов Ә. Кинематография, телевидение һәм Тукай / Ә. Зарипов // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 252–262.

Зарипов Ә. И. Кинематография һәм Тукай / Ә. И. Зарипов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 358.

Зарипов Р. Тукай, җырлы Тукай / Р. Зарипов // Шәһри Казан. — 2000. — 28 апр.

Зарипов Р. Шагыйрьгә чәчәкләр / Р. Зарипов // Ватаным Татарстан. — 2012. — 28 апр.

Зарипов Х. Әманәткә тугрылык / Х. Зарипов // Соц. Татарстан. — 1976. — 16 май.

Зарипов Х. Өч туган, Тукай һәм без / Х. Зарипов // Яшь ленинчы. — 1976. — 22 май.

Зарипов Х. Тукай туган халкы уртасында / Х. Зарипов // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 1998. — № 1–2. — Б. 116–118.

Зарипов Х. Тукайга чәчәкләр / Х. Зарипов // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2003. — № 3/4. — Б. 219–220.

Зарипов Э. Тукай шигырьләренә ясалган рәсемнәр / Э. Зарипов // Яшь ленинчы. — 1976. — 19 май.

Зарипова В. Тукайга багышланган күргәзмә / В. Зарипова // Кызыл таң. — 1966. — 16 апр.

Зарипова Г. Хәзинәдә ниләр бар? / Г. Зарипова // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Зарипова М. Тукайлы һәм мәгърифәтле Яңа Кырлай / М. Зарипова // Мәгариф = Просвещение. — 2014. — № 4. — Б. 57–60.

Зарипова Р. Габдулла Тукай һәм Сәгыйт Рәмиев / Р. Зарипова // Мәдәни җомга. — 1998. — 7 авг.

Зарипова Р. Тукай, җырлы Тукай / Р. Зарипова // Шәһри Казан. — 2000. — 28 апр.

Зарипова Р. «Мин сөям, хәтта ки гакълымнан шашам…» [Габдулла Тукай һәм Зәйтүнә Мәүлүдова мөнәсәбәтләре турында] / Р. Зарипова // Шәһри Казан. — 2001. — 11 май.

Зарипова Р. Тукай һәм Сүнчәләйнең үзара мөнәсәбәтләре / Р. Зарипова // Фән һәм тел. — 2007. — № 1. — Б. 21–25.

Зарипова Р. Тукай бизмәне / Р. Зарипова // Мәдәни җомга. — 2008. — 25 апр.

Зарипова Р. С. Хәсән Туфан иҗатында Тукай образы / Р. С. Зарипова // Хәсән Туфан: давылларда, җилләрдә: Хәсән Туфанның тууына 110 ел тулуга багышланган Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан, 8 декабрь, 2010 ел) / Төз.: Р. Ф. Рахмани (фәнни мөх.), Ф. Х. Миңнуллина. — Казан, 2010. — Б. 42–44.

Зарипова Р. С. Г. Тукайның тормышы һәм иҗаты турында Ж. Вәлиди / Р. С. Зарипова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 130–132.

Зарипова Р. Тукай дусты / Р. Зарипова // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Зарипова Р. Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай / Р. Зарипова // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 104–108.

Зарипова Р. С. Гаяз Исхакый публицистикасында Тукай темасы (1914–1916 еллар) / Р. С. Зарипова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 87–93.

Зарипова Ч. Сәгыйть Рәмиев һәм Габдулла Тукай / Ч. Зарипова // Шәһри Казан. — 1996. — 24 май.

Зарипова Ч. А. Тукай шигъриятендә дини мотивлар чагылышы / Ч. А. Зарипова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 129–136.

Зариф Ф. Тукай күзе белән… / Ф. Зариф // Шәһри Казан. — 2008. — 29 февр.

Зартдинов С. Бөек Тукай һәм Чыгтай хезмәтләре / С. Зартдинов // Ватаным Татарстан. — 2006. — 16 сент.

Заһидуллин И. «Петербургның сыросте мине, вокзалдан төшкәч дә, хаҗига ябышкан мөселман кеби, кочаклап алды» (Габдулла Тукайның Санкт-Петербургка сәяхәте) / И. Заһидуллин // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 91–101.

Заһидуллин Р. Якташыбыз — ил горурлыгы / Р. Заһидуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 12 июнь.

Заһидуллин Р. Тукай һәм шигърият / Р. Заһидуллин // Алабуга нуры. — 1997. — 26 апр.

Заһидуллина Д. Мәктәптә Тукай дәресләре / Д. Заһидуллина // Мәгърифәт. — 1997. — 9 май.

Заһидуллина Д. Ф. Тукайның методик-педагогик карашлары / Д. Ф. Заһидуллина // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 280–289.

Заһидуллина Д. Ф. Әдәбият теориясеннән беренче дәреслекләрдә Тукай иҗаты / Д. Ф. Заһидуллина // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 117–125.

Заһидуллина Д. Поэма жанрын анализлау / Д. Заһидуллина // Мәгариф. — 2002. — № 11. — Б. 7–9.

Заһидуллина Д. Шагыйрь иҗатын өйрәнүгә яңача караш / Д. Заһидуллина // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 12–14; — № 6. — Б. 6–8; — № 7. — Б. 4–5.

Заһидуллина Д. Ф. Габдулла Тукай шигъриятендә төп мотивлар: халыкка багышланган гомер / Д. Ф. Заһидуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 20–23.

Заһидуллина Д. Ф. Габдулла Тукай (1886–1913) // Заһидуллина Д. Ф., Юсупова Н. М. XX гасыр татар әдәбияты тарихы: дәреслек / Фәнни ред. Н. Галиуллин. — Казан: Казан ун-ты, 2011. — 1 нче кит.: XX йөзнең беренче яртысында татар әдәбияты. — Б. 28–42.

Заһидуллина Д. Ф. Дәхи ниләр күрмәз икән?, фельетон (1906) // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 332–333.

Заһидуллина Д. Ф. Уянгач беренче эшем, мәкалә (1913) // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 436–437.

Заһидуллина Д. Ф. «Дәхи ниләр күрермез икән?», фельетон (1906) / Д. Ф. Заһидуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 229.

Заһидуллина Д. Ф. Мәктәптә өйрәнү / Д. Ф. Заһидуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 423–425.

Заһидуллина Д. Ф. «Уянгач беренче эшем», мәкалә (1913) / Д. Ф. Заһидуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 677.

Заһидуллина Д. Ф. Тукай (Тукаев) Габдулла Мөхәммәтгариф улы (26. 4. 1886, Казан губ. Кушлавыч а. — 15. 4. 1913, Казан), шагыйрь, әдәби тәнкыйтьче, публицист, яңа татар әдәбиятына нигез салучыларның берсе / Д. Ф. Заһидуллина // Татар энциклопедиясе: 6 томда / Баш мөх. М. Х. Сәлахов, җав. мөх. Г. С. Сабиржанов. — Казан: ТР ФАнең Татар энцикл. һәм төбәкне өйрәнү ин-ты, 2019. — 6 т. 1 кис.: Тә–Ч. — Б. 136–141.

Заһидуллина Д. Ф. XX гасыр башы татар әдәбиятында «татар» һәм «татарлык» турында күзаллау: Г. Тукай һәм М. Гафури / Д. Ф. Заһидуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 16–20.

Заһидуллина Д. Ф. Тукай / Д. Ф. Заһидуллина // Каюм Насыйри: иллюстрацияле персональ энциклопедия / төз.-авт.: Р. В. Шәйдуллин (төркем. җит.), Р. Ф. Исламов, Ф. С. Гыйниятуллина, Ф. Г. Камальтдинова, И. Х. Хәлиуллин, Ф. Р. Бәдретдинова, Г. И. Каюмова. — Казан: М. Хәсәнов исем. Татар энцикл. һәм төбәкне өйрәнү ин-ты, 2025. — Б. 391–394.

Заһирова Г. Тукай һәм мәхәббәт / Р. Заһирова // Мәйдан. — 2014. — № 4. — Б. 15–18.

Заһриев Г. Тукай әсәрләреннән җавап табам / Г. Заһриев // Шәһри Казан. — 2011. — 20 дек.

Заянова Л. Р. Г. Тукай — сүнмәс йолдыз ул / Л. Р. Заянова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 78–87.

Зәбири Х. Габдулла әфәнденең Уфадан Петербургка баруы / Х. Зәбири // Идел. — 1914. — 2 апр.

Зәбири Х. Пайтәхеттә өзелгән өмид / Х. Зәбири // Шәһри Казан. — 2001. — 20 апр.

Зәбири Х. Шагыйрь Г. Тукай турында истәлекләр / Х. Зәбири // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 350–374.

Зәбири Х. Габдулла әфәнденең Уфадан Петербургка баруы / Х. Зәбири // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 668–670.

Зәбири Х. Кечкенә бер тасхих (Тукаев хәятенә гаид) / Х. Зәбири // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 233.

Зәбиров Х. Тукайның тәрҗемәи хәле хакында берничә сүз / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1966. — № 9. — Б. 138.

Зәбиров Х. Шагыйрьнең онытылмас образы / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 125–127.

Зәбиров Х. «Тукай» — шагыйрьнең фамилиясеме, псевдонимымы? / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1981. — № 12. — Б. 176–177.

Зәбиров Х. Мин Тукайга ышанам / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1982. — № 4. — Б. 175–176.

Зәбиров Х. Тукай һәм аның тирәлеге / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1982. — № 6. — Б. 131–132.

Зәбиров Х. Газизә / Х. Зәбиров // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 13.

Зәбиров Х. Габдулла абый эшкә керә / Х. Зәбиров // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 30–32.

Зәбиров Х. Габдулла абый теләгән теләк / Х. Зәбиров // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 32–33.

Зәбиров Х. Казанда Тукай урыннары / Х. Зәбиров // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 106–108.

Зәбирова Г. Тукай хакында истә калганнар / Г. Зәбирова // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 39–45.

Зәбирова Г. Тукай турында хәтердә калганнар / Г. Зәбирова // Азат хатын. — 1961. — № 4. — Б. 7–8.

Зәбирова Г. Тукай хакында истә калганнар / Г. Зәбирова // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 16–24; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 20–27.

Зәбирова С. Мәдрәсә шәкерте / С. Зәбирова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 26.

Зәйдулла Р. Җанда — аның җылы кулы / Р. Зәйдулла // Мәгърифәт. — 2006. — 18 март.

Зәйдулла Р. Татар җаны биеклегендә / Р. Зәйдулла // Идел. — 2006. — № 2. — Б. 16–17; // Идель. — № 3. — С. 29–31.

Зәйдулла Р. Тукай клубы / Р. Зәйдулла // Ватаным Татарстан. — 2011. — 29 июнь.

Зәйдулла Р. Әйтегез әле, Габдулла әфәнде… / Р. Зәйдулла // Идел. — 2015. — № 4. — Б. 42–43.

Зәйдуллин Р. Д. Г. Тукайның шигъри әсәрләрендә фарсы алынмалары / Р. Д. Зәйдуллин // Milli mədəniət. — 2014. — № 25. — Б. 67–74.

Зәйнетдинов М. Сикереп төшәр кебек / М. Зәйнетдинов // Яшь ленинчы. — 1966. — 7 апр.

Зәйни Ш. Татар халык шагыйре / Ш. Зәйни // Ватан намусы өчен. — 1946. — 11 апр.

Зәйниева Г. Н. Хәсәнҗан бин Әхмәтҗан әл-Хөсәенинең хиҗаб хакында улан мәзһәбе / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 455.

Зәйниева Г. Н. Хикмәтле хикәя / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 456.

Зәйниева Г. Н. Һава / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 458.

Зәйниева Г. Н. Һәрнәрсәнең үз урыны бар / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 458.

Зәйниева Г. Н. «Чүкеч»тән / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 461–462.

Зәйниева Г. Н. Яңлыш уйланмасын / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 474.

Зәйниева Г. Н. Яхшылыкка яхшылык / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 474–475.

Зәйниева Г. Н. «Яшен» мәрхүм / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 475.

Зәйниева Г. Н. «Хәсәнҗан бине Әхмәтҗан әл-Хөсәенинең хиҗаб хакында улан мәзһәбе», фельетон (1913) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 726.

Зәйниева Г. Н. «Хикмәтле хикәя» (1906) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 731.

Зәйниева Г. Н. «Һава», хикәя (1910) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 741.

Зәйниева Г. Н. «Һәрнәрсәнең үз урыны бар», хикәя (1910) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 745.

Зәйниева Г. Н. «Чүкеч»тән», фельетон (1906) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 755.

Зәйниева Г. Н. «Яңлыш уйланылмасын», мәкалә-аңлатма (1912) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 818.

Зәйниева Г. Н. «Яхшылыкка — яхшылык», хикәя (1910) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 824.

Зәйниева Г. Н. «Яшен» мәрхүм», мәкалә (1910) / Г. Н. Зәйниева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 825.

Зәйнуллин Х. Күңелләрдә Тукай моңы / Х. Зәйнуллин, З. Шәфигуллин // Казан утлары. — 1980. — № 5. — Б. 149–150.

Зәйнуллина Ә. Х. Г. Тукай шигъриятендә ислам терминнары / Ә. Х. Зәйнуллина // Татар әдәбиятын өйрәнү һәм укыту: Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 13 май, 2009 ел) / Җав. мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: АДПУ, 2009. — Б. 80–83.

Зәйнуллина Г. Без — Тукай оныклары / Г. Зәйнуллина // Чистай хәб. — 2011. — 25 май.

Зәйнуллина Г. Бер сәхнәдә өч Тукай / Г. Зәйнуллина // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 40–41.

Зәйнуллина Л. Тукай чоры чабатасы / Л. Зәйнуллина // Сабантуй. — 2002. — 27 апр.

Зәйнуллина Л. Дүрт «телле» китап / Л. Зәйнуллина // Сабантуй. — 2011. — 11 июнь.

Зәйнуллина Л. Искә алу кичәсе / Л. Зәйнуллина // Бөгелмә авазы. — 2012. — 25 апр.

Зәки Г. Тукаев белән сөхбәтләремнең хатирәсе / Г. Зәки // Мәгърифәт. — 1998. — 25 апр.

Зәкиев М. Г. Тукай һәм әдәби телебез / М. Зәкиев // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 22–26.

Зәкиев М. «Бар уем… Сезнең хакта, милләтем» / М. Зәкиев // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.

Зәкиев М. З. Милли үсеш һәм Тукай иҗаты / М. З. Зәкиев // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 5–11.

Зәкиев М. Габдулла Тукай әсәрләрендә этногенез мәсьәләләре // М. Зәкиев // Зәкиев М. Күтәрелеш адымнары. — Казан: Сүз, 2015. — Б. 495–497.

Зәкиев М. З. Габдулла Тукай халкыбызның этник тамыры турында / М. З. Зәкиев // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 212–216.

Зәкиев Р. Габдулла Тукайның яшьлек портреты / Р. Зәкиев // Чаян. — 2009. — № 8. — Б. 11.

Зиннәтова Л. Кайта Тукай язлар булып / Л. Зиннәтова // Алабуга нуры. — 2011. — 27 апр.

Зиннәтова Л. Габдулла Тукай эзе / Л. Зиннәтова // Алабуга нуры. — 2011. — 19 окт.

Зиннәтова Р. Кырлай музеенда очрашу / Р. Зиннәтова // Мәдәни җомга. — 2016. — 3 нояб.

Зиннәтуллина Г. Тукайга мәхәббәт / Г. Зиннәтуллина // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Зөлкарнәев Л. Куш йолдыз / Ф. Зөлкарнәев // Ялкын. — 1986. — № 1. — Б. 15.

Зөлфия Г. Бөек шәхесләребезгә мәдхия / Г. Зөлфия // Шәһри Чаллы. — 1997. — 14 май.

Зыятдинов А. Тукай эзләрен үләп капламасын / А. Зыятдинов, Р. Хисмәтуллин // Татарстан яшьләре. — 1985. — 21 май.

Зыятдинов А. Һәйкәл турында / А. Зыятдинов // Туган як (Т. Кама). — 1991. — 12 окт.

Зыятдинова З. Дөрес эшләдем дип уйлыйм / З. Зыятдинова // Шәһри Казан. — 2011. — 22 нояб.

Зыятов Ф.Г. Тукай биографиясендә Өчиле / Ф. Зыятов // Мәгариф. — 1993. — № 4. — Б. 20–22.

Зыятов Ф. Тукай Өчиледә / Ф. Зыятов // Шәһри Казан. — 2006. — 18 окт.; // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 120–123; // Мәгариф. — 2011. — № 8. — Б. 16–18.

Ибәтуллина Г. Габдулла Тукай һәм Гаяз Исхакый / Г. Ибәтуллина // Бөгелмә авазы. — 2008. — 30 апр.

Ибраһим Бикколов истәлекләре / Текстны гамәлдәге язуга күчереп, басмага Л. Гарипова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 158–162.

Ибраһим Х. Тукай — төрек-татар халкының мөрәббисе / Х. Ибраһим // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 72–75.

Ибраһимов Г. Татар шагыйрьләре. Беренче бүлем. Сәгыйть Рәмиев, Дәрдемәнд, Габдулла Тукаев / Г. Ибраһимов. — Оренбургта «Вакыт» матбагасы, 1913. — Б. 47–102.

Ибраһимов Г. Актык сәлам / Г. Ибраһимов // Йолдыз. — 1913. — 16, 20 окт.; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 144–147; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 276–286.

Ибраһимов Г. Талант трагедиясе / Г. Ибраһимов // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.; Мирас. — 1992. — № 4. — Б. 84–87; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. —

Б. 391–399; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 169–178.

Ибраһимов И. Олы эшләр елы булыр / И. Ибраһимов // Казан утлары. — 2006. — № 1. — Б. 5–7.

Ибраһимов М. «Идел-Җаек арасы — елкы белән тулган йорт Казан-Болгар арасы — кала белән тулган йорт» / М. Ибраһимов, Ә. Алиева, Н. Насыйбуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 38–58; // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 41–61.

Ибраһимов М. Милләт тәрәккыятенә юл тотып... / М. Ибраһимов, Ә. Алиева, Н. Насыйбуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 58–74.

Ибраһимов М. Йомгак / М. Ибраһимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 167–168.

Ибраһимов М. Сүз башы / М. Ибраһимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 8–12.

Ибраһимов М. Милләт тәрәккыятенә юл тотып... / М. Ибраһимов, Ә. Алиева, Н. Насыйбуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 61–77.

Ибраһимов М. «И Казан! Дәртле Казан! Моңлы Казан! Нурлы Казан!» / М. Ибраһимов //Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 5–25.

Ибраһимов М. «Җитди вә көлмичә язган нәрсәләрне «Әл-Ислах»ка бирәм. Һөҗүви вә көлке нәрсәләремне «Яшен»гә бирәм» (Габдулла Тукайның Казан вакытлы матбугатындагы эшчәнлеге) / М. Ибраһимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 67–69.

Ибраһимов М. «Зур тәрәзә бар дип аңла дөньяга күкрәктә син» / М. Ибраһимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта.

3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 5–19.

Ибраһимов М. «Без барасы юллар — олы да юл...» / М. Ибраһимов //Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 64–65.

Ибраһимов М. «Юк! Түбән калмас бу җан: фитрәттә гали булган ул...» (Йомгак) / М. Ибраһимов //Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 143–144.

Ибраһимов М. Тукай фәне: хәзергесе һәм киләчәге / М. Ибраһимов // Мәдәни җомга. — 2025. — 4 апр.

Ибраһимов Р. Габдулла әфәнде Тукаевка / Р. Ибраһимов // Сибирия. — 1913. — 15 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 827–828.

Ибраһимов Р. Сибирия татарлары карашында мәрхүм Габдулла әфәнде Тукаев / Р. Ибраһимов // Тормыш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 203–206.

[Ибраһимов С.] Габдулла Тукаев кем иде? [С. Ибраһимов] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 32–35.

Ибраһимова М. «Кырлай авылына сәяхәт» / М. Ибраһимова // Мәгариф. — 1997. — № 6. — Б. 38–39.

Ибраһимова Р. Яклаучыбыз булды / Р. Ибраһимова // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Ибраһимова Р. Бөек шагыйрь Габдулла Тукай турында истә калганнар / Р. Ибраһимова // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 468–472.

Ибраһимова С. Газизә апа сөйли / С. Ибраһимова // Яшь ленинчы. — 1961. — 26 апр.

Ибраһимова С. Тукай юбилеен каршылап / С. Ибраһимова // Чистай хәб. — 1996. — 18 гыйнв.

Ибраһимова Ф. Сәнгатьле укуга өйрәнүдә Г. Тукайның «Пар ат» шигыре / Ф. Ибраһимова // Совет мәктәбе. — 1962. — № 1. — Б. 39–42.

Ибраһимова Ф. Г. Тукай — реалистик татар балалар әдәбиятын нигезләүче / Ф. Ибраһимова // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 23–26; // Ибраһимова Ф. Фәнни гомерем мизгелләре: Мәкаләләр, истәлекләр, иҗат портретлары. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 19–24.

Ибраһимова Ф. Тукайны Г. Ибраһимов ничек бәяләгән?: Күңелдә йөргән бер фикер / Ф. Ибраһимова // Татарстан хәб. — 1992. — 2 февр.

Ибраһимова Ф. Танышларының берсе / Ф. Ибраһимова // Шәһри Казан. — 1992. — 25 апр.

Ибраһимова Ф. Шагыйрь мирасыннан / Ф. Ибраһимова // Мирас. — 1994. — № 4. — Б. 22–25.

Ибраһимова Ф. Архивлар ни сөйли? / Ф. Ибраһимова // Tatar ile. — 2006. — Апр.

Ибраһимова Ф. Әдәбиятта Тукай чоры / Ф. Ибраһимова // Татар иле = Татар. края. — 2007. — Авг. (№ 32).

Ибраһимова Ф. Искә төшерү (Г. Тукай турында истәлек) // Ибраһимова Ф. Фәнни гомерем мизгелләре: Мәкаләләр, истәлекләр, иҗат портретлары. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 97–103.

Ибраһимова Ф. Шагыйрь мирасыннан // Ибраһимова Ф. Фәнни гомерем мизгелләре: Мәкаләләр, истәлекләр, иҗат портретлары. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 115–119.

Ибраһимова Ф. И. Ай һәм кояш, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 13.

Ибраһимова Ф. И. Ак бабай, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 13.

Ибраһимова Ф. И. Ата илә бала, шигырь (1908) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 19–20.

Ибраһимова Ф. И. Бабай, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 25.

Ибраһимова Ф. И. Бала белән күбәләк, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 25–26.

Ибраһимова Ф. И. Бәхетле бала, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 30.

Ибраһимова Ф. И. Безнең гаилә, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 32–33.

Ибраһимова Ф. И. Бичара куян, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 37.

Ибраһимова Ф. И. Бишек җыруы (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 37.

Ибраһимова Ф. И. Гали белән кәҗә, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 50.

Ибраһимова Ф. И. Елның дүрт фасылы, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 69.

Ибраһимова Ф. И. Җир йокысы, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 74.

Ибраһимова Ф. И. Карлыгач, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 97.

Ибраһимова Ф. И. Кошларга, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 112–113.

Ибраһимова Ф. И. Кошчык, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 113.

Ибраһимова Ф. И. Кызыклы шәкерт, шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 122–123.

Ибраһимова Ф. И. Кышка бер сүз, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 124.

Ибраһимова Ф. И. Кышкы кич, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 124.

Ибраһимова Ф. И. Мәктәптә, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 132.

Ибраһимова Ф. И. Сабитның укырга өйрәнүе, шигырь (1912) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 180.

Ибраһимова Ф. И. Сабыйга, дидактик шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 180–181.

Ибраһимова Ф. И. Таз, юмористик шигырь (1908) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 194–195.

Ибраһимова Ф. И. Уянмас йокы, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 223.

Ибраһимова Ф. И. Фатима белән сандугач , шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 227.

Ибраһимова Ф. И. Чыршы, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 244–245.

Ибраһимова Ф. И. Эш, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 263.

Ибраһимова Ф. И. Эш беткәч уйнарга ярый, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 263.

Ибраһимова Ф. И. Эшкә өндәү, шигырь (1911) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 263–264.

Ибраһимова Ф. И. Яңгыр илә кояш, шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 271–272.

Ибраһимова Ф. И. Яхшы хәбәрләр, шигырь (1908) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 274–172.

Ибраһимова Ф .И. «Ай һәм кояш», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 24–25.

Ибраһимова Ф. И. «Ак бабай», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 26.

Ибраһимова Ф. И. «Ата илә бала», шигырь (1908) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 51.

Ибраһимова Ф. И. «Бабай», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 92–93.

Ибраһимова Ф. И. «Бала белән күбәләк», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 97.

Ибраһимова Ф. И. «Бәхетле бала», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 113.

Ибраһимова Ф. И. «Безнең гаилә», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 119.

Ибраһимова Ф. И. «Бичара куян», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 133.

Ибраһимова Ф. И. «Бишек җыруы», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 134.

Ибраһимова Ф. И. «Гали белән кәҗә», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 184–185.

Ибраһимова Ф. И. «Елның дүрт фасылы», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 243.

Ибраһимова Ф. И. «Җир йокысы», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 258.

Ибраһимова Ф. И. «Карлыгач», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 339.

Ибраһимова Ф. И. «Кошларга», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 375.

Ибраһимова Ф. И. «Кошчык», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 376.

Ибраһимова Ф. И. «Кызыклы шәкерт», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 391.

Ибраһимова Ф. И. «Кышка бер сүз», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 394.

Ибраһимова Ф. И. «Кышкы кич», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 395.

Ибраһимова Ф. И. «Мәктәптә», шигъри парча (1913) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 423.

Ибраһимова Ф. И. «Сабитның укырга өйрәнүе», шигырь (1912) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 549.

Ибраһимова Ф. И. «Сабыйга», дидактик шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 549–550.

Ибраһимова Ф. И. «Таз», юмористик шигырь (1908) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 600.

Ибраһимова Ф. И. «Уянмас йокы», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 677.

Ибраһимова Ф. И. «Фатыйма белән сандугач» / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 684.

Ибраһимова Ф. И. «Чыршы», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 757.

Ибраһимова Ф. И. «Шаян песи», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 767.

Ибраһимова Ф. И. «Эш», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 799.

Ибраһимова Ф. И. «Эш беткәч уйнарга ярый», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 799.

Ибраһимова Ф. И. «Эшкә өндәү», шигырь (1911) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 799–800.

Ибраһимова Ф. И. «Ялкау маэмай», шигырь (1910) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 811.

Ибраһимова Ф. И. «Яңгыр илә кояш», шигырь (1909) / Ф. И. Ибраһимова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 818.

Ибраһимова Х. Тукай белән беренче очрашу / Х. Ибраһимова // Шәһри Казан. — 2011. — 4 окт.

Иванова А. Нәниләргә — татар шагыйрьләре турында / А. Иванова // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 38–39.

Иганәләр // Кояш. — 1914. — 12 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 676.

Игълан // Кояш. — 1915. — 16 апр.

[Игълан] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 650, 654.

[Игълан. Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 692.

Игъраз // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 758.

Идарә. Тукай тантанасы // Безнең барыш («Daleki Wschod» журналына кушымта). — 1933. — № 1. — Б. 1.

Идарәгә мәктүп // Кояш. — 1913. — 18, 19 апр.

Идарәгә мәктүп // Ил. — 1914. — 2 апр.

Идарәгә мәктүп // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 630–631; 632–633; 656.

Идарәгә мәктүпләр // Кояш. — 1913. — 10, 21 апр.

Идарәгә мәктүпләр. Җәлалетдин Уразаев // Ил. — 1914. — 15 март.

Идарәгә мәктүпләр. Фатыйх Батыршин // Йолдыз. — 1916. — 13 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 702.

Идарәгә мәктүпләр // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин.. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 634, 648

Идарәдән // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 758.

Идел-йортта шигырь тантанасы // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Идел-йортта Тукай тантанасы // Мәдәни җомга. — 2009. — 1 май.

Идрисов Р. Р. Тукай ижатында гомумкешелек һәм миллилек мәсьәләсе / Р. Р. Идрисов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 214–215.

Идрисов Р. Р. Ә. Еники һәм С. Кудаш Г. Тукайның дөньяга карашы хакында / Р. Р. Идрисов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 216–218.

Изге ядкәрләребезне кадерләргә өйрәник: Татарстан Язучылар берлеге идарәсе белдерүе // Мәдәни җомга. — 2008. 17 окт.

Измайлов Ш. Тукай көймәсе / Ш. Измайлов // Вакыт. — 1914. — 28 июнь; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 682.

Икрами Җ. Зур мәхәббәт чәчәкләре / Җ. Икрами // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 12–13.

Иксанов М. Б. Зуп-зур Тукай булдым… / М. Б. Иксанов // Казан утлары. — 1985. — № 4. — Б. 15–21.

Иксанова Ә. «Тәнкыйть — кирәкле шәйдер» / Ә. Иксанова // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 2. — Б. 15–17.

Иксанова Г. «Үксез бала идем...» / Г. Иксанова // Мәгариф. — 2005. — № 12. — Б. 19–20.

Иксанова И. Алдымызда бит Казан! / И. Иксанова // Ялкын. — 1998. — № 4. — Б. 14–17.

Ильина С. «Кайдан алсын шигъре шагыйрь…» / С. Ильина // Мәгариф. — 2006. — № 4. Б. 25–26.

Ильская Ф. Кояш нурларыдай (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / Ф. Ильская // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.; // Азат хатын. — 1975. — № 4. — Б. 12.

Имамиева А. Тукай кем ул? / А. Имамиева // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 12.

Имамиева А. Тукайны ешрак искә алыйк! / А. Имамиева // Шәһри Казан. — 2011. — 14 гыйнв.

Имамиева А. Тукай дәһилыгын бар дөнья таныр / А. Имамиева // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Имамиева А. Туган телнең якты киләчәге — алар кулында / А. Имамиева // Шәһри Казан. — 2011. — 29 апр.

Имамиева А. Әкияткә охшаган китап / А. Имамиева // Шәһри Казан. — 2011. — 7 июнь.

Имамов В. Тукай ватанында яңа чишмә / В. Имамов // Мәдәни җомга. — 2016. — 13 май.

Имамов Ф. Тукай һәм шигърият аерылгысыз / Ф. Имамов // Туган як. — 2009. — 28 апр.

Имамов В. Яңартылган Тукай музее / В. Имамов // Мәдәни җомга. — 2018. — 14 сент.

Имамов Ф. Тукай туган көндә / Ф. Имамов // Туган як. — 2012. — 4 май; — 2013. — 3 май.

Имамова Ф. Һәр буынга яшьтәш Тукай (әдәби-музыкаль кичә) / Ф. Имамова, А.Фәйзова // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 1. — Б. 27–29.

Имашев М. Тукай бабасының якташы мин / М. Имашев // Мәдәни җомга. — 2009. — 24 апр.

И мөкатдәс моңлы сазым // Шәһри Казан. — 2007. — 26 окт.; — 2008. — 14 нояб.

Иннә лиллаһи вә иннә иләйһи раҗигун // Акмулла. — 1913. — № 4. — Б. 2; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 750.

Ирешсен догалар... // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Иртәгә — Г. Тукайның туган көне // Кызыл таң. — 2003. — 24 апр.

Исәнбаев С. Г. Тукай архивын актарганда (Шагыйрьнең дүрт шигыренә карата) / С. Исәнбаев // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 127–128.

Исәнбаев С. Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы / С. Исәнбаев // Мирас. — 2004. — № 1. — Б. 51–58; — № 2. — Б. 36–45; — № 3. — Б. 32–35; — № 4. — Б. 40–47; — № 7. — Б. 66–74; — № 8. — Б. 20–25; — № 9. — Б. 20–24; — № 10. — Б. 28–36.

Исәнбай. Г. Тукаев. Татар халкының олуг каһарманы / Исәнбай // Аң. — 1913. — № 55. — Б. 7–11; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 133–135.

Исәнбәт Н. Тукайның соңгы басмасы турында / Н. Исәнбәт // Совет әдәбияты. — 1945. — № 5. — Б. 59–73.

Исәнбәт Н. Тукай прозасы / Н. Исәнбәт // Совет әдәбияты. — 1949. — № 7. — Б. 102–107.

Исәнбәт Н. Тукайның моңарчы чыккан җыентыкларына кермәгән кайбер шигырьләре / Н. Исәнбәт // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 124–126.

Исәнбәт Н. Тукайның әлегәчә игълан ителмәгән бер шигыре / Н. Исәнбәт // Казан утлары. — 1969. — № 4. — Б. 128–132.

Исәнбәт Н. Г. Тукайның мәгълүм булмаган бер шигыре һәм Мәхмүт Дулат-Али хакында / Н. Исәнбәт // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 128–134.

[Исемсез] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 405–406.

Искәндәрев Х. Шагыйрь Габдулла Тукаев / Х. Искәндәрев // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.; // Ватаным Татарстан. — 1995. — 9 июнь; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 207–212.

Ислам З. Әхмәт Фәйзинең «Тукай» романын язу тарихыннан / З. Ислам // Tatar ile. — 1996. — № 14.

Ислам З. Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай / З. Ислам // Казан утлары. — 1999. — № 9. — Б. 167–171.

Ислам З. Пайтәхеттә өзелгән өмид / З. Ислам // Шәһри Казан. — 2001. — 20 апр.

Ислам З. Тукайның соңгы сәяхәте / З. Ислам // Ялкын. — 2001. — № 4. — Б. 5–7.

Ислам З. Күңелнең көткәне / З. Ислам // Ватаным Татарстан. — 2003. — 22 окт.

Ислам З. Шагыйрь рухына багышлап… / З. Ислам // Шәһри Казан. — 2003. — 14 нояб.

Ислам З. Исеме — гасырларда / З. Ислам // Шәһри Казан. — 2004. — 2 апр.

Ислам З. «Көфер почмагы» һәм Тукай / З. Ислам // Мәдәни җомга. — 2010. — 23 апр.

Исламов Р. Ф. Тукай текстологы — Р. Р. Гайнанов / Р. Ф. Исламов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 115–120.

Исламов Р. Тукайга, Ибраһимовка… яңа томнар өстәгән галим / Р. Исламов // Кызыл таң. — 1998. — 28 авг.

Исламов Р. Тукайны Кытайда да укыйлар / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2011. — 19 апр.

Исламов Р. Уйгыр чыганакларында Тукай / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 июль.

Исламов Р. Рәсемдә кемнәр?: Габдулла Тукай шәхесенә кагылышлы яңа фактлар / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2011. — 26 окт.

Исламов Р. Лекциягә билет: Ул нинди серләр саклый? / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2011. — 26 окт.

Исламов Р. Камил Мотыйгыйның бер хаты / Р. Исламов // Тулпар. — 2011. — № 5. — С. 22–23.

Исламов Р. Фотоларда әдип язмышы / Р. Исламов // Тулпар. — 2011. — № 6. — Б. 28–30.

Исламов Р. Тукай лекциясенә билет / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2012. — 2 март.

Исламов Р. Габдулла Тукайның бер шигыре турында / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2012. — 30 март.

Исламов Р. Тукай хакында яңа хатирәләр / Р. Исламов // Мәгърифәт. — 2012. — 20 апр.

Исламов Р. Бөек шагыйрьнең тарихи сәфәрләре эзеннән / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2012. — 25 апр.

Исламов Р. Бер фотосурәт тарихы / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Исламов Р. Тукайның тарихи сәфәрләре / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2012. — 7, 14, 21, 28 сент.

Исламов Р. Фотолар ачыклана / Р. Исламов // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 36–40.

Исламов Р. Шагыйрьне искә алу хатирәсе / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2013. — 26 апр.

Исламов Р. Истәлек авторлары — фотоларда / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2013. — 4 июль.

Исламов Р. Тукайны өйрәнүчеләрнең берсе / Р. Исламов // Тулпар. — 2013. — № 3. — Б. 36–38.

Исламов Р. Истәлек авторлары фотоларда / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2013. — 16 авг.

Исламов Р. Бөек шагыйрь — истәлекләрдә / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2014. — 26 апр.

Исламов Р. Ул Тукай лекциясен тыңлаган / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2014. — 11 июнь.

Исламов Р. Гали җанлы милләт хадимемез / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2014. — 24, 31 окт., 7 нояб.

Исламов Р. Тукайны соңгы юлга озатуда катнашкан имамнар / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2014. — 6 дек.

Исламов Р. «Дустларыма ядкяр улсын…» (Тукай фотосындагы бер язу уңаеннан) / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2014. — 13 дек.

Исламов Р. Бер шигырьнең ике тәрҗемәсе / Р. Исламов // Тулпар. — 2014. — № 6. — Б. 36–38.

Исламов Р. Тукай Троицкида / Р. Исламов // Кызыл таң. — 2015. — 15 гыйнв.; // Мәдәни җомга. — 2015. — 10, 17 апр.

Исламов Р. Тукайны соңгы юлга озатучы имамнар / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 27 февр.

Исламов Р. Тукайның ничә фотосы бар? / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 10, 17, 24 апр.

Исламов Р. Тукайның кулъязмалары / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 24 апр.

Исламов Р. Тукай фотосындагы язу / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 10 июль.

Исламов Р.Тукай кабере / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Тулпар. — 2015. — № 4. — Б. 44–45.

Исламов Р. Тукай кичәләре / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Кызыл таң. — 2015. — 25 июль.; // Мәдәни җомга. — 2015. — 7, 14 авг.

Исламов Р. Стипендиядән — дәүләт премиясенә / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Кызыл таң. — 2015. — 22 авг.

Исламов Р. Тукай каберендә истәлек ташы / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Мәдәни җомга. — 2015. — 28 авг.

Исламов Р. Тукай вафатына тәгъзияләр / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Кызыл таң. — 2015. — 15 авг.; — Мәдәни җомга. — 2015. — 18 сент.

Исламов Р. Стипендиядән — Дәүләт бүләгенә / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Мәдәни җомга. — 2015. — 2 окт.

Исламов Р. Тукай турында мөһаҗирлектәге беренче китап / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 23 окт.

Исламов Р. Тукай — ядкярләрдә / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 3–21; // Безнең мирас. — 2016. — № 1. — Б. 24–30; — № 3. — Б. 17–19; — № 4. — Б. 34–42.

Исламов Р. Туры Тукай сүзләре / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 3–5.

Исламов Р. Тукай — истәлекләрдә / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 169–180.

Исламов Р. Тукай — ядкярләрдә / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Мәдәни җомга. — 2016. — 22 апр.

Исламов Р. Тукай музеенең беренче директоры / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Исламов Р. Ф. Библиография (Т.ның библиографиясе) / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 125–126.

Исламов Р. Ф. Габдулла Тукайның җәсәден озату маршруты / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 174–175.

Исламов Р. Ф. Пушкинский дом, Уральскида клуб, демократик интеллигенция, яшьләр җыела, төрле мәдәни чаралар үткәрелә торган урын булган / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 532.

Исламов Р. Ф. Рус классы, Җаек шәһәрендә «Мотыйгыя» мәдрәсәсе каршында эшләгән өч еллык курслар / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 544–545.

Исламов Р. Ф. «Шәрекъ клубы» / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 776.

Исламов Р. Ф. Габдулла Тукайның тормышы һәм иҗаты турында мөһим әдәбият / Р. Ф. Исламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 832–845.

Исламов Р. Шагыйрьне хөрмәтләү тарихыннан (Тукай вафатының 25 еллыгы турында) / Р. Исламов // Мәдәни җомга. — 2019. — 26 апр.

Исламов Ф. Шагыйрь хакында күбрәк беләсең килсә / Ф. Исламов // Соц. Татарстан. — 1966. — 17 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 16–18.

Исламов Ф. Җырлыйк, дуслар / Ф. Исламов // Яшь ленинчы. — 1966. — 24 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 16–18.

Исламов Ф. Шагыйрь хакында күбрәк беләсең килсә / Ф. Исламов // Соц. Татарстан. — 1966. — 17 апр.

Исламов Ф. Халкыбызның бөек улы Г. Тукай / Ф. Исламов // Ленин нурлары. — 1976. — 10 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Татарстан яшьләре. — 1976. — 21 окт.

Исламов Ф. Гасырлар шагыйре / Ф. Исламов // Ленин юлы. — 1976. — 24 апр.

Исламов Ф. Тукай — патриот, интернационалист, әдип / Ф. Исламов // Коммунизм байрагы. — 1976. — 24 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Ильич васыятьләре. — 1978. — 7 апр.

Исламов Ф. Файдалы кулланма / Ф. Исламов // Соц. Татарстан. — 1978. — 4 июнь.

Исламов Ф. Шагыйрьнең педагогик карашлары / Ф. Исламов // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 21–24.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Татарстан яшьләре. — 1986. — 10 июнь.

Исламов Ф. Габдулла Тукай — педагог / Ф. Исламов // Яңа юл (ТАССР, Чүпрәле р-ны). — 1986. — 10 июль.

Исламов Ф. Тукай — педагог / Ф. Исламов // Шәһри Чаллы. — 1996. — 11 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы / Ф. Исламов // Ватаным Татарстан. — 1996. — 20 апр.

Исламов Ф. Олы педагог та булган ул / Ф. Исламов // Кызыл таң. — 1996. — 23 апр.

Исламов Ф. Халыклар дуслыгы җырчысы: Г. Тукайга — 100 ел / Ф. Исламов // Өмет. — 1996. — 25 апр.; // Ватаным Татарстан. — 1996. — 20 апр.; ZAMAN = Татарстан. — 1996. — 26 апр.

Исламов Ф. Милләтне уятасың килсә… / Ф. Исламов // Мәгърифәт. — 1996. — 26 апр.

Исламов Ф. Олылаган казакъ, удмурт, мари… / Ф. Исламов // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.

Исламов Ф. Ф. Тукайның педагогик эшчәнлеге һәм педагогик карашлары / Ф. Ф. Исламов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казань, 1997. — Б. 273–280.

Исламов Ф. Шагыйрьнең педагогик эшчәнлеге / Ф. Исламов // Ватаным Татарстан. — 2001. — 27 апр.

Исламов Ф. Габдулла Тукайның педагогик карашлары / Ф. Исламов // Тәрбия. — 2004. — Нояб.

Исламов Ф. Тукай образы — әдәбиятта һәм сәнгатьтә / Ф. Исламов // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 61–62; // Tatar ile. — 2006. — Апр. № 16 (689).

Исламова З. Н. Тукай мирасын математик лицей шартларында куллану тәҗрибәсе / З. Н. Исламова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 197–198.

Исмәгыйлов Г. Тукай / Г. Исмәгыйлов // Мәдәни җомга. — 2025. — 18 апр.

Исмәгыйлов Е. Якын дуслар / Е. Исмәгыйлов, Б. Исхаков // Совет әдәбияты. — 1963. — № 1. — Б. 59–61.

Исмәгыйлов Н. Ф. «…Иман берлә Коръән тулган садеремә!» (Тукай иҗатында дини мотивлар һәм борынгы әдәбият традицияләре) / Н. Ф. Исмәгыйлов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казань, 1997. — Б. 227–233.

Исмәгыйлева К. Эзле иттең / К. Исмәгыйлева // Мәгариф. — 1996. — № 9. — Б. 20–23; — № 11. — Б. 50–53; — № 12. — Б. 69–72.

Исмәгыйлова С. V класста Габдулла Тукай иҗатын өйрәнү / С. Исмәгыйлова // Совет мәктәбе. — 1976. — № 6. — Б. 24–26.

Исмәгыйлова С. Габдулла Тукай мәктәптә / С. Исмәгыйлова // Яңа Кама. — 1982. — 31 март.

Исмәгыйлева С. Габдулла Тукай педагог һәм методист / С. Исмәгыйлева // Алабуга нуры. — 1996. — 27 апр.

Исмәгыйлова С. Г. Мәктәптә Тукай шигырьләренең поэтикасын танып–белү алымнары / С. Г. Исмәгыйлова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 267–273.

Исмәгыйлова С. Габдулла Тукай — балаларга / С. Исмәгыйлова // Мәгариф. — 2004. — № 3. — Б. 14–15.

Исмәгыйлева С. Г. Тукайның бишек җырлары / С. Г. Исмәгыйлева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 104–107.

Исмәгыйлова С. «Ишеттем мин кичә: берәү җырлый…» / С. Исмәгыйлова // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 3. — Б. 6–8.

Исмәгыйлова С. Тукай публицистикасы / С. Исмәгыйлова // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 6. — Б. 9–11.

Исмәгыйлова С. Шагыйрь күңеле — пар канат / С. Исмәгыйлова // Мәгариф = Просвещение. — 2012. — № 4. — Б. 7–10.

Исәмәгыйлова С. Габдулла Тукай шигъриятендә милли традицияләребез чагылышы / С. Исмәгыйлова // Алабуга нуры. — 2012. — 27 апр. — 4 май.

Исмәгыйль Н. Тукай иҗатында дини һәм мифологик мотивлар / Н. Исмәгыйль // Казан утлары. — 1994. — № 6. — Б. 179–182.

И, сөйкемле Шүрәле! // Мәдәни җомга. — 2011. — 4 март.

Истанбулда Тукай һәйкәле // Мәдәни җомга. — 2012. — 8 июнь; // Алабуга нуры. — 2012. — 1 июнь.

Истанбулдан хат. Мәрхүм Тукаев хакында // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 874.

Истәлекләр // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 136.

Исхак Ә. Татар халык шагыйре Габдулла Тукай (Үлүенә 40 ел тулуга карата) / Ә. Исхак // Совет әдәбияты. — 1953. — № 4. — Б. 96–107.

Исхак Ә. Азатлык һәм дуслык җырчысы / Ә. Исхак // Ялкын. — 1961. — № 4. — Б. 12–13.

Исхак Ә. Тукай иҗатында сурәтләү чаралары / Ә. Исхак // Совет әдәбияты. — 1963. — № 9. — Б. 133–143.

Исхак Ә. Тукайдан өйрәнегез! / Ә. Исхак // Яшь ленинчы. — 1976. — 24 апр.

Исхаков Б. Тукай һәм казах әдәбияты / Б. Исхаков // Казан утлары. — 1986. — № 10. — Б. 160–163.

Исхаков В. Тукай белән очрашу / В. Исхаков // Казан утлары. — 1975. — № 4. — Б. 148–150.

Исхакова Ә. Р. Шәмаилләрдә Тукай / Ә. Р. Исхакова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 769–771.

Исхакова М. Син яшәрсең, мең яшәрсең, син — шагыйрьләр солтаны / М. Исхакова // Мәгариф. — 2006. — № 3. — Б. 38–39.

Исхакова-Вамба Р. Тукай һәм музыка / Р. Исхакова-Вамба // Мирас. — 1996. — № 1. — Б. 79–84; — № 2. — Б. 24–28; — № 7–8. — Б. 123–129; — № 9. — Б. 64–67; — № 11. — Б. 50–53; — № 12. — Б. 69–72.

Исхакова Р. А. «Әмма ләззәтле дә соң яшьрен газап, яшьрен яну!»: 10 нчы сыйныф / Р. А. Исхакова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 140–145.

Исхакый Г. Габдулла Тукайның егерме еллыгы / Г. Исхакый // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 4. — Б. 24–27.

Исхакый Г. Габдулла Тукайның вафатына 25 ел тулу мөнәсәбәтилә / Г. Исхакый // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 4 (121). — Б. 1–9.

Исхакый Г. Шагыйрь Габдулла Тукаев / Г. Исхакый // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгыбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 16–25.

Исхакый Г. Мәрхүм Тукай / Г. Исхакый // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 343–346.

Исхакый Г. «Тукай… безнең белән бергә, безнең мәдәниятебез, әдәбиятыбыз белән, бергә барырга тиештер…» / Г. Исхакый // Мәдәни җомга. — 1997. — 25 апр.

Исхакый Г. Шагыйрь Габдулла Тукай / Г. Исхакый // Татарстан. — 1998. — № 2. — Б. 45–47.

Исхакый Г. Г. Тукайның вафатына 25 ел тулу мөнәсәбәте илә / Г. Исхакый // Казан утлары. — 1999. — № 4. — Б. 182–186; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 55–63; // Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Томны төз., текст., иск. һәм аңл. әзерл. З. Мөхәммәтшин; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — 12 т.: Публицистика (1937–1938). — Б. 236–243.

Исхакый Г. Шагыйрь Габдулла Тукай / Г. Исхакый // Казан утлары. — 2001. — № 7. — Б. 171–175.

Исхакый Г. Милли фаҗига / Г. Исхакый // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 377–382; // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: З. Рәмиев, Ф. Ибраһимова; текст. әзерл. Ф. Ибраһимова; аңл. һәм иск. язучы З. Рәмиев; фәнни мөх. Ф. Мусин.. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — 6 т.: Публицистика һәм әдәби тәнкыйть мәкаләләре (1902–1914). — Б. 288–292.

Исхакый Г. Тукай мәхәббәте / Г. Исхакый // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз.. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 383–387; // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: З. Рәмиев, Ф. Ибраһимова; текст. әзерл. Ф. Ибраһимова; аңл. һәм иск. язучы З. Рәмиев; фәнни мөх. Ф. Мусин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — 6 т.: Публицистика һәм әдәби тәнкыйть мәкаләләре (1902–1914). — Б. 313–317.

Исхакый Г. Тукай мәрхүм / Г. Исхакый // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 388–390; // Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Төз.: Ф. Ибраһимова, З. Рәмиев, Э. Галимҗанова; текст. әзерл.: Ф. Ибраһимова, Э. Галимҗанова; аңл. һәм иск. язучылар: З. Рәмиев, Э. Галимҗанова, Г. Ханнанова, Ф. Кадыйрова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2008. — 7 т.: Публицистика (1915–1916). — Б. 54–56; // Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Томны төз., текст. әзерл. Г. Хөснетдинова; аңл. һәм иск. әзерл.: З. Рәмиев, Г. Хөснетдинова, Э. Галимҗанова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 10 т.: Публицистика (1928–1933). — Б. 209–211.

Исхакый Г. Тукай истәлеге. Габдулла Тукайның үлүенә 20 ел тулу уңае берлә / Г. Исхакый // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз.

З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 21–23; Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Томны төз., текст. әзерл. Г. Хөснетдинова; аңл. һәм иск. әзерл.: З. Рәмиев, Г. Хөснетдинова, Э. Галимҗанова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 10 т.: Публицистика (1928–1933). — Б. 383–387.

Исхакый Г. Петербург, 29 март // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: З. Рәмиев, Ф. Ибраһимова; текст. әзерл. Ф. Ибраһимова; аңл. һәм иск. язучы З. Рәмиев; фәнни мөх. Ф. Мусин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — 6 т.: Публицистика һәм әдәби тәнкыйть мәкаләләре (1902–1914). — Б. 284–287; // Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Томны төз., текст. әзерл. Г. Хөснетдинова; аңл. һәм иск. әзерл.: З. Рәмиев, Г. Хөснетдинова, Э. Галимҗанова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 10 т.: Публицистика (1928–1933). — Б. 421–423.

Исхакый Г. Тукай — мәктәптә // Исхакый Г. Әсәрләр: 15 томда / Төз.: З. Рәмиев, Ф. Ибраһимова; текст. әзерл. Ф. Ибраһимова; аңл. һәм иск. язучы З. Рәмиев; фәнни мөх. Ф. Мусин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — 6 т.: Публицистика һәм әдәби тәнкыйть мәкаләләре (1902–1914). — Б. 292–295.

Исхакый Г. Габдулла Тукайның егерме еллыгы // Исхакый Г. Сайланма әсәрләр: 15 томда / Томны төз., текст. әзерл. Г. Хөснетдинова; аңл. һәм иск. әзерл.: З. Рәмиев, Г. Хөснетдинова, Э. Галимҗанова; фәнни мөх. З. Рәмиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — 10 т.: Публицистика (1928–1933). — Б. 419–420.

Ихина И. Г. Тукай әсәрләрендә метафоралар / И. Ихина // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Ихсанов М. Зуп-зур Тукай булдым… / М. Ихсанов // Казан утлары. — 1985. — № 4. — Б. 15–21.

Ихсанов Н. Тукай иҗатында милли аң / Н. Ихсанов // Мәдәни җомга. — 2019. — 26 апр.

Ихсанова Г. Г. Тукай мирасында төп темалар һәм мотивлар / Г. Ихсанова // Мәгариф. — 2007. — № 2. — Б. 9–10.

Ихтирам илә –?. Оренбург, 1 нче апрель / Ихтирам илә –? // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 330–332.

Ишмаев Р. Тукай көннәре Мәскәүдә / Р. Ишмаев // Кызыл таң. — 1966. — 1 июль.

Ишморат Р. Тукайны сагынганда / Р. Ишморат // Яшь ленинчы. — 1981. — 25 апр.

Ишморат Р. Шагыйрьнең замандашы / Р. Ишморат // Татарстан яшьләре. — 1986. — 5 апр.

Ишморатова С. Тукай иҗаты иллюстрацияләрдә / С. Ишморатова // Соц. Татарстан. — 1966. — 30 июль.

Ишмөхәммәтов Г. Шагыйрь динне камчылый / Г. Ишмөхәммәтов // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 май.

Ишмөхәммәтов Г. Гел күз алдымда / Г. Ишмөхәммәтов // Соц. Татарстан. — 1965. — 14 авг.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 708–711.

Ишмөхәммәтов Г. Шагыйрь укыган җирдә / Г. Ишмөхәммәтов // Соц. Татарстан. — 1967. — 30 апр.

Ишмөхәммәтов Г. Кечкенә бер истәлек / Г. Ишмөхәммәтов, Н. Вәлиев // Совет мәктәбе. — 1971. — № 1. — Б. 33.

Ищериков П. Тукай белән Гафуриның очрашуы турында повесть / П. Ищериков // Кызыл таң. — 1953. — 19 апр.

Йосыпов А. Ф. Г. Тукай әсәрләренең стиль үзенчәлекләре (суфичыл әсәрләр мисалында) / А. Ф. Йосыпов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 232–234.

Йосыпов А. Ф. XX гасыр башы татар суфичылык әсәрләренең стиль үзенчәлекләре (Г. Тукай һәм Дәрдемәнд ижатлары мисалында) / А. Ф. Йосыпов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 219–222.

Йосыпов И. Шагыйрь һәм «Йолдыз» газетасы / И. Йосыпов // Мәгърифәт. — 2011. — 30 сент.

Йосыпов М. Х. Тукай һәм Мәрҗани / М. Х. Йосыпов // Milli mədəniət. — 2010. — № 22. — Б. 16–18.

Йосыпов Ф. Моңсу бер хатирә / Ф. Йосыпов // Шәһри Казан. — 1993. — 3 март.

Йосыпова Ә. Ш. XIX гасыр икетелле сүзлекләре һәм Тукай теле / Ә. Ш. Йосыпова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 219–222.

Йосыпова Ә. Ш. Г. Тукай әсәрләренең инглиз һәм төрек теленә тәрҗемәләре / Ә. Ш. Йосыпова, А. И. Салихова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 223–228.

Йосыпова Н. М. Тукай лирикасында суфичылык символларының кулланылышы һәм трансформациясе / Н. М. Йосыпова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 110–112.

Йосыпова Н. М. Габдулла Тукай шигъриятендә символик образлылык / Н. М. Йосыпова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 43–50.

Йосыпова Н. М. XX гасырның икенче яртысы татар поэмаларында Тукай образы (С. Хәкимнең «Кырыгынчы бүлмә» һәм М. Әгъләмовның «Тукайдан хатлар» поэмалары мисалында) / Н. М. Йосыпова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 229–233.

Йосыпова Н. М. XX гасыр татар поэзиясендә Тукай образы: әдәби-эстетик һәм иҗтимагый-фәлсәфи гәүдәләнеше / Н. М. Йосыпова // Tatarica. — 2016. — № 1 (6). — Б. 98–105.

Й. А. Фәләстыйннан / Й. А. // Вакыт. — 1913. — 22 июнь; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 831–832.

Йосыф Ш. Искә алганда. Габдулла Тукайның үлүенә 20 ел тулу уңае берлә / Ш. Йосыф // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 4. — Б. 35–36; // Казан утлары. — 2002. — №3. — Б. 167–168; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 24–26.

Йосыфҗанова Г. Бардыр бер авыл: Кырлай диләр… / Г. Йосыфҗанова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 22 апр.

Йосыфҗанова Н. Г. Төрки дөнья халыклары Тукай турында / Н. Г. Йосыфҗанова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 233–236.

Йошкар-Олада // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189–190.

Йунысов Г. Каркарлыда Тукай көне / Г. Йунысов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 558.

Кавказда Исмәгыйль бәк Гаспринский вә Г. Тукаев // Вакыт. — 1914. — 10 дек.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 565.

Кадыйр Вәлиев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 54–55.

Кадыйри К. Гурьевка фабрикасында / К. Кадыйри // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 101–103; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 135–137.

Кадыйров О. Толстой мәктәбе / О. Кадыйров // Идел. 17. Яшьләрнең әдәби альманахы. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 65–85.

Кадыйров О. Ике әсәргә бер караш / О. Кадыйров // Мирас. — 2007. — № 2. — Б. 81–85.

Кадыйров Р. «Фикер», 1905 елның 27 ноябреннән 1907 елның 13 маена кадәр Уральскида Камил Мотыйгый мөхәррирлегендә чыккан демократик рухлы газета / Р. Кадыйров // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 694.

Кадыйрова А. Тукай барыбызныкы да / А. Кадыйрова // Ватаным Татарстан. — 2005. — 12 авг.

Кадыйрова Л. Милләтне Ходаем бәхетле итсен! / Л. Кадыйрова // Мәгърифәт. — 2011. — 6 май.

Кадыйрова Ф. Г. Тукай — балаларның сөекле шагыйре / Ф. Кадыйрова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2005. — № 4. — Б. 63–64.

Казакъ телендә // Казан утлары. — 1974. — № 3. — Б. 189.

Казаков М. Безнең Тукай / М. Казаков // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 54.

Казан кунаклар каршылый // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 158.

Казанда // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189.

Казанда Тукай көне // Кояш. — 1914. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 548–549.

Казанда Тукай көннәре // Соц. Татарстан. — 1963. — 20 апр.

Казанда Тукай мәйданы // Соц. Татарстан. — 1986. — 12 июнь.

Казанда Тукай яшәгән йортлар // Пионер. — 1953. — № 4. — Тышлыкның 3 бите.

Казанда халык шагыйре Габдулла Тукайга монументаль һәйкәл ачылды // Совет әдәбияты. — 1958. — № 8. — Б. 126.

Казандагы мөхбиремез апрельдә 1-ндә шөйлә яза // Вакыт. — 1913. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 736.

Казанның Губернский присутствиесе «Тукаев җәмгыятенә» рөхсәт бирмәскә карар биргән // Ил. — 1914. — 22 нояб.

Казанышларыбыз елъязмасы: Тукай исемендәге Дәүләт премиясе булдырылуга 40 ел // Казан утлары. — 1998. — № 10. — Б. 149–154.

Казахстанда Тукай һәйкәле // Мәдәни җомга. — 2016. — 13 май.

Кайбицкая Г. Ул минем туган абыем кебек иде / Г. Кайбицкая // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 148–150.

Кайбицкая Г. Безгә кадерле йорт… / Г. Кайбицкая // Казан утлары. — 1984. — № 7. — Б. 117–118.

Кайбицкая Г. Мотыйгулла Төхвәтуллин / Г. Кайбицкая // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 27–28.

Кайбицкая Г. Кайту / Г. Кайбицкая // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 41–42.

Кайбицкая Г. Өзелмәс җепләр / Г. Кайбицкая // Азат хатын. — 1988. — № 4. — Б. 18.

Калмык базарында (Хәнәфи Гайфетдинов истәлеге) // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 150–152; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 448–450.

Кальтиев А. М. Революция мәктәбендә / А. М. Кальтиев // Соц. Татарстан. — 1961. — 21 апр.

Камай Г. Мәгърифәт өчен күренекле көрәшче / Г. Камай // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 апр.

Камал Г. Габдулла Тукаев шигырьләре // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбия-

ты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 699–700.

Камал Г. Габдулла Тукай турында истәлек // Татар әдәбияты. Дәреслек-хрестоматия. XX йөз (1917 нче елга кадәр). Югары уку йортларының татар теле һәм әдәбияты бүлекләре өчен дәреслек-кулланма / Төз.: М. Гайнуллин, Ж. Вазеева. — Казан: Татгосиздат, 1947. — Б. 701–706; // Камал Г. Әсәрләр. — Казан: Татгосиздат, 1951. — 2 т. — Б. 269–274; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 73–77; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 62–67; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 70–76; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 422–428; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 295–301.

Камалетдинова Ә. Монда Тукай да, Сәйдәш тә булыр / А. Камалетдинова // Мәдәни җомга. — 2005. — 29 июль.

Камалетдинова Р. Җаннан саркыган моң / Р. Камалетдинова // Сөембикә. — 2016. — № 4. — Б. 34–36.

Камалов Б. Үлемсез шагыйрь / Б. Камалов // Яшь сталинчы. — 1953. — 15 апр.

Камалов Б. Мәңге яшь Тукай турында / Б. Камалов // Татарстан яшьләре. — 1961. — 6 июнь.

Камалов Б. Кырлай кунаклар көтә / Б. Камалов // Соц. Татарстан. — 1986. — 8 июнь.

Камалов Б. Кырлайда шигърият бәйрәме / Б. Камалов // Соц. Татарстан. — 1986. — 13 июнь.

Камалов С. Минем Тукай / С. Камалов // Зәй офыклары. — 2001. — 24 апр.

Камалов С. Яшә тугъры караш / С. Камалов // Зәй офыклары. — 2006. — 22 апр.

Камалов Т. Революцион-демократ әдипләр фән һәм сәнгать турында / Т. Камалов // Совет мәктәбе. — 1989. — № 4. — Б. 23–24.

Камалова Л. Сөй гомерне, сөй халыкны, сөй халыкның дөньясын / Л. Камалова // Яшел Үзән. — 2006. — 5 май.

Камалова М. Кызлар мәктәбендә / М. Камалова // Идел. — 1913. — 5 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 760.

Кариев Г. Габдулла Тукаевның тәрҗемәи хәленә даир / Г. Кариев // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 98–100.

Каран Н. Тукай безне берләшергә чакырды / Н Каран // Шәһри Казан. — 2002. — 27 апр.

Карачурин Р. Шигърият бәйрәме / Р. Карачурин // Кызыл таң. — 2001. — 24 апр.

Кариев Г. Габдулла Тукайның Уральскидагы тормышы / Г. Кариев // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 100–105; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр

һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 54–61; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 42–50; Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 400–408; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 88–98.

Кариев Г. Тукай Мәкәрҗәдә / Г. Кариев // Аң. — 1914. — № 7. — Б. 134–135; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 141–143; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 85–88; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 53–60; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 93–65; // Идел ягы. — 1994. — 26 апр.; // Сабантуй. — 1994. — 27 апр.; // Tatar ile. — 2006. — Апр. (№ 16); // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 671–674.

Кариев театры Тукай юбилеена әзерләнә // Мәдәни җомга. — 2011. — 18 март.

Кариева Л. Халкыбызның саф вә раушан көзгеседер / Л. Кариева // Мәдәни җомга. — 2011. — 12 авг.

Кариева Л. Ә. Кырлай кешеләре хатирәләрендә Г. Тукай / Л. Ә. Кариева// Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 236–238.

Касыймов Г. Габдулла Мөхәммәтгариф улы Тукаев / Г. Касыймов // Урал. — 1922. — 14 апр.

Касыймова М. Тукай диеп телең ачылды… / М. Касыймова // Сөембикә. — 1995. — № 1. — Б. 5.

Kahhари Т. Габдулла Тукай һәм уйгур әдәбияты / Т. Kahhари // Казан утлары. — 1986. — № 7. — Б. 162–163.

Кашапов А. Бөек шагыйрь СССР халыклары телендә / А. Кашапов // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Кашапов Г. Габдулла Тукай истәлегенә / Г. Кашапов // Хезмәт байрагы. — 1975. — 26 авг.

Кашапов Г. Күңелләрдә — Тукай рухы / Г. Кашапов // Яшь ленинчы. — 1981. — 25 апр.

Кашапов Г. Шагыйрь — КамАЗ сәхнәсендә / Г. Кашапов // Татарстан яшьләре. — 1986. — 10 июнь.

Кашапова Г. Тукай әсәрләрендә сынландырулар / Г. Кашапова // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Кашапова Р. Шагыйрь эзләреннән Кырлайга / Р. Кашапова // Зәй офыклары. — 2011. — 30 март.

Кашапова Р. Актуальлеген югалтмый / Р. Кашапова // Зәй офыклары. — 2011. — 6 апр.

Кашапова Р. Милләтемнең кояшы син, и моңлы, нурлы Тукай… / Р. Кашапова // Зәй офыклары. — 2011. — 22 апр.

Кашапова Р. Без — шагыйрьле, Тукайлы халык / Р. Кашапова // Зәй офыклары. — 2013. — 3 май.

Кашапова С. Бер яхшы бар — илнең гамен йотар / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2006. — 19 май.

Кашапова С. Музейда «Төп нөсхә» көне / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2009. — 17 апр.

Кашапова С. Бәйге игълан ителә / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2010. — 8 гыйнв.

Кашапова С. Сабан туе дөньяга чыга / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2010. — 30 апр.

Кашапова С. Шагыйрь мирасын дөнья бәһали / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.

Кашапова С. Гыйлем — күңел зиннәте / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2011. — 30 май.

Кашапова С. «Шагыйрь бишеге»нә сәфәр / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2014. — 8 май.

Кашапова С. Тукай — яңа басмаларда / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2016. — 13 май.

Кашапова С. Тукайның «күчмә музее» / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2016. — 9 дек.

Кашапова С. Кырыгынчы бүлмәдә / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2017. — 20 окт.

Кашапова С. Тукай музее яңарган / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2017. — 8 дек.

Кашапова С. Әдәби музейда — яңа ядкәрләр / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2018. — 27 апр.

Кашапова С. Тукай тормышын өйрәнү дәвам итә / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2018. — 30 нояб.

Кашапова С. Тукай әсәрләре рухландыра / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2021. — 26 март.

Кашапова С. Шагыйрьнең соңгы мәхәббәте / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2020. — 6 март.

Кашапова С. Яшьләр иҗатында / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Кашапова С. Тукай социомәдәни киңлектә / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2022. — 29 апр.

Кашапова С. «Күңелле сәхифәләр» яңарды / С. Кашапова // Мәдәни җомга. — 2022. — 9 дек.

Кашшаф Г. Татар халкының бөек улы. Г. Тукайның үлүенә 30 ел тулу алдыннан / Г. Кашшаф // Кызыл Татарстан. — 1943. — 9 апр.

Кашшаф Г. Иҗтимагый моңнар җырчысы / Г. Кашшаф // Совет әдәбияты. — 1943. — № 7. — Б. 43–49.

Кашшаф Г. Куен дәфтәреннән / Г. Кашшаф // Совет әдәбияты. — 1946. — № 1. — Б. 120–123.

Кашшаф Г. Тукай — публицист / Г. Кашшаф // Кызыл Татарстан. — 1946. — 12 май.

Кашшаф Г. Безнең кояш / Г. Кашшаф // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 58–60.

Кәшшаф Г. Татар халкының Бөек улы: Габдулла Тукайның үлүенә 30 ел тулу алдыннан / Г. Кәшшаф // Кызыл Татарстан. — 1949. — 9 апр.

Каюмов Ш. [Истәлекләре // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 46–53.

Каюмов Ш. Шәкертлек еллары хатирәсе / Ш. Каюмов // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 60–67.

Каюмов Ш. Г. Тукай турында минем истәлегем. 1903–1906 нчы еллар / Ш. Каюмов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 134–150.

Каюмов Ш. Тукай турында истәлекләр / Ш. Каюмов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 201–210.

Каюмова Г. М. Тукай безнең йөрәкләрдә: Әдәби музыкаль кичә / Г. М. Каюмова, Л. Ш. Абдуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 197–206.

Кәбир Н. Тукайга кайту / Н. Кәбир // Шәһри Казан. — 2009. — 28 апр.

Кәбирова Н. Ике шагыйрь — ике йолдыз / Н. Кәбирова // Мәгариф. — 2000. — № 4. — Б. 35–36.

Кәлимуллин И. Яши Тукай / И. Кәлимуллин // Татарстан яшьләре. — 1976. — 24 апр.

Кәмалетдин Бәдретдинов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 49–51.

Кәрам Г. Габдулла Тукаев (Үлүенә бер ел тулу мөнәсәбәтилә) / Г. Кәрам // Аң. — 1914. — № 7. — Б. 130–133; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 256–258; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 254–261

Кәрам Г. Тукай турында исемдә калганнар / Г.Кәрам // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 397–400.

Кәрәм Г. Юксынабыз / Г. Кәрәм // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 254–255.

Кәрим М. Үлемсез Тукай / М. Кәрим // Соц. Татарстан. — 1976. — 22 май.

Кәрим М. Олуг Тукай турында сүз / М. Кәрим // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 дек.

Кәрим М. Олуг Тукай турында / М. Кәрим // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 135–136.

Кәрим М. Ямансу моң / М. Кәрим // Ватаным Татарстан. — 1996. — 25 май.

Кәрим Х. Тукай кабере янында (Куен дәфтәреннән) / Х. Кәрим // Совет әдәбияты. — 1946. — № 1. — Б. 105–107; // Кызыл таң. — 1966. — 26 апр.

Кәрим Х. Шагыйрьнең икенче гомере / Х. Кәрим // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 75–79.

Кәрими К. Анкарада Габдулла Тукайны искә алу / К. Кәрими // Tatar ile. — 2006. — Апр. (№ 14).

Кәримов М. Тукайны рәнҗетмик / М. Кәримов // Соц. Татарстан. — 1990. — 7 окт.

Кәримов М. Төрки дөнья Тукайдан уңды / М. Кәримов, И. Киньябулатов // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 июль.

Кәримова А. Милләтнең хисен уятучы / А. Кәримова // Казан утлары. — 1999. — № 4. — Б. 180–182.

Кәримова А. «Милләтнең милли хисен уятучы» / А. Кәримова // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. статей / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 102–107.

Кәримова Ә. Бөек Кушлавыч ятиме / Ә. Кәримова // Бөгелмә авазы. — 2011. — 18 нояб.

Кәримова Ә. Озак еллар әле онытылмас / Ә. Кәримова // Бөгелмә авазы. — 2011. — 3 июнь.

Кәримова Ә. Чын шагыйрь / Ә. Кәримова // Бөгелмә авазы. — 2011. — 1 июль.

Кәримова Ә. Гасырлар җырчысы / Ә. Кәримова // Бөгелмә авазы. — 2013. — 5 апр.

Кәримова З. Истә калганнардан / З. Кәримова // Азат хатын. — 1968. — № 4. — Б. 16; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 719–722.

Кәримуллин Ә. Габдулла Тукай әсәрләре СССР халыклары телендә / Ә. Кәримуллин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 85–86.

Кәримуллин Ә. Татар әдәбияты рус телендә / Ә. Кәримуллин // Совет әдәбияты. — 1962. — № 2. — Б. 153–155.

Кәримуллин Ә. Г. Тукай — төрле телләрдә / Ә. Кәримуллин // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 12–13.

Кәримуллин Ә. Даны дөнья гизә / Ә. Кәримуллин // Яшь ленинчы. — 1966. — 24 апр.

Кәримуллин Ә. Аның шигырьләре ил гизә / Ә. Кәримуллин // Кызыл таң. — 1966. — 26 апр.

Кәримуллин Ә. Тукай ничә телдә сөйләшә? / Ә. Кәримуллин // Соц. Татарстан. — 1979. — 29 апр.

Кәримуллин Ә. Тапшырылмый калган бүләк / Ә. Кәримуллин // Казан утлары. — 1983. — № 4. — Б. 179–180; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 499–501.

Кәримуллин Ә. Җәүһәрләр югалмасын: Г. Тукайның тууына 100 ел / Ә. Кәримуллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 7 июнь.

Кербабаев Б. Чын күңелемнән тирән рәхмәт / Б. Кербабаев // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 40.

Кижу мөхбире. Кижу Идел-Урал оешмасында [Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы] / Кижу мөхбире // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 6 май.

Кильметова С. Һәйкәл туганда... / С. Кильметова // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Кинзина Х. Габдулла Тукай һәм халык иҗаты / Х. Кинзина // Мәйдан. — 2011. — № 8. — Б. 140–145.

Киньябулатов И. Төрки дөнья Тукайдан уңды / И. Киньябулатов // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 июль.

Киньябулатов И. Тукай урамында Тукай җитми / И. Киньябулатов // Кызыл таң. — 2011. — 17 сент.

Киреева Р. Тукай әсәрләрендә антонимнар / Р. Киреева // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Кириллова З. Н. Тукай әсәрләрендә ияртүче теркәгечләрнең искергән формалары / З. Н. Кириллова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 248–250.

Кириллова З. Н. Тукай әсәрләрендә архаик ияртүче теркәгечләр / З. Н. Кириллова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 105–110; // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 238–242.

Кириллова З. Н. Тукай әдәби мирасында Пушкиннан ирекле тәрҗемәләрнең стиль үзенчәлекләре / З. Н. Кириллова, Л. Х. Фәхриева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 200–203.

Китап язучы абый: Өчиле авылыннан Җиһангир бабай Гыйльметдинов истәлеге // Азат хатын. — 1985. — № 4. — Б. 22.

Клабуков А. Халыклар дуслыгы җырчысы / А. Клабуков // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 55.

Ключарев С. Яшь авторның беренче балеты / С. Ключарев // Совет Татарстаны. — 1957. 29 дек.

Кобеда «Тукай көне» // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 1 май.

Кодакаев С. Көрәштә булышчы / С. Кодакаев // Соц. Татарстан. — 1986. — 26 апр.

Колючев И. Әдипкә багышланган кичәләр / И. Колючев // Соц. Татарстан. — 1986. — 14 июнь.

Константинова Л. Яшьләр җыелган җирдә / Л. Константинова // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 3. — Б. 83–87.

Корбан Р. Мин кулыма китап алам… / Р. Корбан // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Корбангалиев Ш. Петроградта Тукай көне / Ш. Корбангалиев // Вакыт. — 1916. — 15 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 592.

Корбангалиева Ә. Соңгы көндә / Ә. Корбангалиева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 72.

Корбанова Г. Кушлавычны саклыйк / Г. Корбанова // Татарстан яшьләре. — 2007. — 28 апр.

Кошечкин С. Күңелдәге йолдыз / С. Кошечкин // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 137–138.

Көпрүлезадә. Габдулла Тукаев / Көпрүлезадә // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 110–130.

КПСС Өлкә комитетында һәм Татарстан АССР Министрлар Советында. Г. Тукай исемендәге бүләкләр турында карар // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 апр.

КПСС Өлкә комитетында һәм Татарстан АССР Министрлар Советында. Г. Тукай исемендәге бүләкләр турындагы карарга үзгәреш кертү // Совет Татарстаны. — 1959. — 25 июнь.

КПСС Өлкә комитетында һәм Татарстан АССР Министрлар Советында. Г. Тукай исемендәге бүләкләр турында карар. 1958 елгы карарга үзгәреш // Соц. Татарстан. — 1965. — 14 окт.; // Казан утлары. — 1965. — № 12. — Б. 3.

Кривошеева Т. Н. Һәйкәлләрдә (сынлы сәнгатьтә) Тукай образы / Т. Н. Кривошеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 742–744.

Кривошеева Т. Н. Зяблицев Георгий Аркадьевич (1929–2010) / Т. Н. Кривошеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 274.

Кривошеева Т. Н. Шубин Борис Андреевич (1937–2005), декоратив-кулланма сәнгать остасы / Т. Н. Кривошеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх.

З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 789.

Крылов һәм Тукай // Кызыл Татарстан. — 1944. — 21 нояб.

Кудаш А. Г. Тукайның билгесез шигырьләре һәм хикәяләре турында / А. Кудаш // Кызыл таң. — 1946. — 11, 12 апр.

Кудаш А. Халык шагыйре Габдулла Тукай / А. Кудаш // Кызыл таң. — 1953. — 15 апр.

Кудаш А. Моннан кырык дүрт ел элек... / А. Кудаш // Кызыл таң. — 1957. — 19, 21 май.

Кудаш А. Габдулла Тукай һәм башкорт халык иҗаты / А. Кудаш // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 63–65.

Кудаш С. Тукайның Уфага килүе / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1946. — 27 апр.

Кудаш С. Халык азатлыгы җырчысы / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1946. — 7 апр.

Кудаш С. Ике шагыйрь күрешкәндә / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1946. — 27 апр.

Кудаш С. Бөек дуслыкның ялкынлы җырчысы / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1953. — 15 апр.

Кудаш С. Тукайны сагынганда / С. Кудаш // Кудаш С. Хәтердә калган минутлар. Истәлекләр. — Казан: Татар. Кит. нәшр., 1959. — Б. 182–190.

Кудаш С. Безнең Тукай / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Кудаш С. Казакъ даласында (Очерктан өзек) / С. Кудаш // Тукай турында заман-дашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 210–214; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 868–872.

Кудаш С. Чиксез ярату / С. Кудаш // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Кудаш С. Безнең Тукай / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Кудаш С. Шагыйрь хакында ике сүз / С. Кудаш // Кызыл таң. — 1986. — 23 апр.

Кудаш С. Шагыйрьне искә алганда: Г. Тукайга — 110 яшь / С. Кудаш // Өмет. — 1996. — 6 апр.

Кудашева С. Тукай үз халкы һәм үз заманы шәхесе / С. Кудашева, Ә. Еники // Кызыл таң. — 2000. — 26 апр.

Кудряшова Т. Хыялы тормышка ашты / Т. Кудряшова // Соц. Татарстан. — 1986. — 26 апр.

Кукушкин Р. Шигъри бишек: Тукай һәм балалар әдәбияты / Р. Кукушкин // Казан утлары. — 1981. — № 4. — Б. 172–181.

Кулаткый К. Мөхтәрәм шагыйремез Тукаев җәнапләренең исемене таәбид итү / К. Кулаткый // Идел. — 1913. — 26 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 44–46.

Кулаткый Ф. Бакуда Тукай кичәсе / Ф. Кулаткый // Сүз. — 1916. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 585–586.

Кулиев М. Кавказ таулары кебек / М. Кулиев // Соц. Татарстан. 1–76. — 20 май.

Кумысников Х. Тукай һәм театр / Х. Кумысников // Яшь сталинчы. — 1953. — 15 апр.

Кумысников Х. Шагыйрь образы сәхнәдә / Х. Кумысников // Татарстан яшьләре. — 1961. — 27 апр.

Кумысников Х. Без китәбез, сез каласыз / Х. Кумысников // Шәһри Казан. — 1996. — 26 апр.

Курамшин Ш. Габдулла Тукай хакында истәлекләрем / Ш. Курамшин // Совет әдәбияты. — 1955. — № 11. — Б. 83–87; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 191–200.

Курамшина З. «Идел» типорафиясе урнашкан йортта / З. Курамшина // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 55–56.

Курбатов Х. Татар телендә шигырь төзелеше / Х. Курбатов // Совет мәктәбе. — 1969. — № 4. — Б. 33–37.

Курбатов Х. Тукай шигырьләренең системасы һәм үлчәме / Х. Курбатов // Совет мәктәбе. — 1988. — № 4. — Б. 23–26.

Курбатов Х. Тукай иҗатында шигырь системасы һәм үлчәме / Х. Курбатов // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2000. — № 3. — Б. 103–107.

Курбатов Х. Р. Тукайның беренче поэмасы / Х. Р. Курбатов // Актуальные вопросы татарского языкознания: сб. ст. / Отв. ред. И. Б. Баширова. — Казань: Фикер, 2004. — Вып. 3. — Б. 52–55.

Кутлу Р. Тукай төрекчә дә язган / Р. Кутлу // Ватаным Татарстан. — 2008. — 25 нояб.

Кутлу Р. И Тукай, моңлы Тукай... / Р. Кутлу // Ватаным Татарстан. — 2015. — 18 апр.

Кутлу Р. Тукай шигырьләре — төрекчәдә / Р. Кутлу // Мәдәни җомга. — 2015. — 23 окт.

Кутлу Ф. Зәйтүнә-Тукай мәхәббәте дәвам итә... / Ф. Кутлу // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 153.

Кутлу Ф. Шагыйрьнең илһамчысы / Ф. Кутлу // Безнең мирас. — 2017. — № 6. — Б. 90–91.

Кутлу Ф. Теләкләрем тормышка ашты / Ф. Кутлу // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 34–38.

Кутуй Г. Рус әдәбиятының Г. Тукайга тәэсире / Г. Кутуй // Безнең юл. — 1928. — № 3–4. — Б. 20–22; // Кутуй Г. Публицистика / Төз. З. Усманова; Г. Кашшаф ред. — Казан: Таткнигоиздат, 1957. — С. 16–25.

Кутуй Г. «Тукай» / Г. Кутуй // Qьzьl Tatarstan-Кызыл Татарстан. — 1939. — 23 sent.

Кутуй Г. Патриот Тукай (Үлүенә 29 ел тулу уңае белән) / Г. Кутуй // Кызыл Татарстан. — 1942. — 15 апр.

Кушлавыч // Казан утлары. — 1986. — № 1. — Б. 157.

Кушлавычта // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189.

Күдәки М. Тукай һәм мәктәп / М. Күдәки // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 62–67.

Күңелләрнең тургае син, Тукай!. / Казан утлары. — 1997. — № 6. — Б. 191–192.

Күңелендә Тукай булса, халык яши // Шәһри Казан. — 2009. — 17 апр.

Күпрелезадә Ф. Габдулла Тукаев / Ф. Күпрелезадә // Казан утлары. — 2009. — № 4. — Б. 115–127.

Күренекле татар язучыларының яңа кулъязмалары // Совет әдәбияты. — 1946. — № 12. — Б. 155.

Кырлай // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 105.

«Кырлай» мемориаль комплексы // Татар иле. — 2005. — Апр. (№ 16).

Кырлайда яңгыраган Исәнбәт авазы / Р. Акъегет әзерләде // Хокук һәм хәят = Право и жизнь. — 2009. — № 2. — Б. 34.

Кырлайдагы тантана // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 190–191.

Кыямова М. Тукай бүләген — иң лаеклыларга! / М. Кыямова // Ватаным Татарстан. — 2015. — 13 март.

Кыямова С. Тукайга мәхәббәт илә... / С. Кыямова // Мәдәни җомга. — 2019. — 8 май.

Кыямова С. Фатих Әмирхан Тукайда кунакта / С. Кыямова // Мәдәни җомга. — 2021. — 29 гыйнв.

Кыясова Г. Х. Төрекмән-татар рухи мәдәнияте үсешенә Габдулла Тукай әдәби мирасының тәэсире / Г. Х. Кыясова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 82–86.

Лаисов Н. Тукай лирикасында элегик мотивлар / Н. Лаисов // Казан утлары. — 1969. — № 4. — Б. 133–140.

Лаисов Н. Газәл жанры турында / Н. Лаисов // Совет мәктәбе. — 1969. — № 11. — Б. 34–36.

Лаисов Н. Сибгат Хәким поэзиясендә Тукай образы / Н. Лаисов // Хәким С. Шагыйрьнең иҗаты турында / Төз. Т. Галиуллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1971. — Б. 134–146.

Лаисов Н. Ерактагы кояш җылысы / Н. Лаисов, Ә. Сибгатуллина // Мәдәни җомга. — 1996. — 5 апр.

Лаисов Н. Тукайга шигъри чәчәкләр / Н. Лаисов // Алабуга нуры. — 2001. — 24 апр.

Латыйпов Г. Кайбер истәлекләр / Г. Латыйпов // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 апр.; // Совет Татарстаны. — 1953. — 15 апр.

Латыйпов Г. Тукай турында истәлекләр / Г. Латыйпов // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 84; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 92–93.

Латыйпов И. Әдип — заман улы: (Г. Тукай, М.Җәлил традицияләре һәм хәзерге татар поэзиясе) / И. Латыйпов // Соц. Татарстан. — 1966. — 24 июль.

Латыйпов К. Күп төрле булсын: Хәзерге поэзиябездә Г. Тукай һәм М. Җәлил традицияләре / К. Латыйпов // Соц. Татарстан. — 1986. — 29 март.

Латыйпов Р. Тукай ни язмас дисең, Бик Бөек Тукай бит ул / Р. Латыйпов // Авыл авазы. — 2006. — 16–30 апр.

Латыйпов Р. Тукай һәм Пушкин — ике йолдыз ул / Р. Латыйпов // Мәгариф = Просвещение. — 2014. — № 7. — Б. 37–40.

Латыйпов Ф. Халык теленең «гәүһәр һәм якутларыннан» файдаланып / Ф. Латыйпов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Латыйпова М. Шәкертләр арасында / М. Латыйпова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 46.

Латыйпова Р. Тукайдан үрнәк һәм илһам алып / Р. Латыйпова // Заман сулышы. — 2011. — 27 май.

Латыйпова С. «Әкият»тә Тукай атналыгы / С. Латыйпова // Мәдәни җомга. — 2009. — 8 май.

Латыйф Г. Татар халык шагыйре Габдулла Тукай турында истәлек / Г. Латыйф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 440–452.

Латыйфуллин М. Шиңмәс гөлләр / М. Латыйфуллин // Яшь ленинчы. — 1966. — 24 апр.

Лачын. Тукай / Лачын // Ялт-йолт. — 1914. — № 71. — Б. 12–13; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 248–250; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 294–296.

Ленинградта Тукай кичәсе // Казан утлары. — 1987. — № 4. — Б. 190.

Лерон Л. Сәгатебез дөресме? / Л. Лерон // Мәгърифәт. — 2006. — 25 март.

Лерон Л. Тукайның олуг юбилее илә әдипләребезнең хатлары / Л. Лерон // Безнең мирас. — 2022. — № 4. — Б. 91–95.

Лерон Л. Тукайның йөз еллыгын үткәргәндә / Л. Лерон // Казан утлары. — 2022. — № 4. — Б. 144–152.

Ливан матбугаты Тукай турында // Казан утлары. — 1971. — № 2. — Б. 189.

Липкин С. Тәрҗемәче фикерләре / С. Липкин // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 61–63.

Липкин С. Һәркемгә якын / С. Липкин // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 апр.

Липкин С. Тәрҗемәче фикерләре / С. Липкин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Липкин С. Маяк кабызды / С. Липкин // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 146.

Лотферахман Габдерахманов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 41.

Лотфи Г. Хатыннар турында Тукай / Г. Лотфи // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 16–18.

Лотфи Г. V класста «Исемдә калганнар» әсәрен өйрәнүгә карата / Г. Лотфи // Совет мәктәбе. — 1956. — № 2. — Б. 18–20.

Лотфуллина И. Яздан, гаделлектән, киләчәктән мөмкин түгел аеру Тукайны / И. Лотфуллина // Шәһри Чаллы. — 2006. — 26 апр.

Лотфуллина И. Халык бүген аңа иң зур хисен — мәхәббәтен сөйли / И. Лотфуллина // Шәһри Чаллы. — 2012. — 27 апр.

Луконин М. Бөек шагыйрь / М. Луконин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Львов М. Дөнья классикасы дәрәҗәсендә / М. Львов // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 145–146.

Мазунов М. Кушлавычта бер көн (Поэтик очерк) / М. Мазунов // Татарстан яшьләре. — 1957. — 7 июнь.

Мазһарова Г. Тукайга багышлап / Г. Мазһарова // Җиңү байрагы (БашАССР, Балтач р-ны). — 1976. — 4 май.

Макарова В. Ф. Г. Тукай һәм Г. Ибраһимов исеме белән бәйле аллюзияләрнең әдәби әсәрдә роле / В. Ф. Макарова // Галимҗан Ибраһимов мирасы һәм хәзерге заман: фәнни-гамәли конф. материаллары (Яр Чаллы ш., 5 март 2007). — Яр Чаллы: НГПИ, 2007. — Б. 49–52.

Макарова В. Ф. Габдулла Тукай шигырьләрендә тарихи-дини риваятьләр чагылышы / В. Ф. Макарова // Роль ислама в стабилизации социальных процессов: сб. статей и тез. II Междунар. науч.-практ. конф., 18 марта 2017 г. / Под ред. Р. Ш. Шайхевалиева. — Наб. Челны: Ак мечеть, 2017. — Б. 49–51.

Максимов Н. Г. Тукай шигырьләрендәге И хәрефенең укылыш үзенчәлеге / Н. Максимов // Татар теле лексикологиясе һәм лексикографиясе мәсьәләләре. 2 нче чыг. — Казан, 1996. — Б. 136–139.

Максимова Ә. Әдәби кичә / Ә. Максимова // Юлдаш. — 2011. — 20 апр.

Максуд М. Патриот-шагыйрь / М. Максуд // Совет сугышчысы. — 1943. — 3 дек.; // Максуд М. Яңа тормыш язында: Хикәяләр, шигырьләр, мәкаләләр һәм очерклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1980. — Б. 203–205.

Максуд М. Тукай шигырьләрен бозып бастыруга каршы / М. Максуд // Совет Татарстаны. — 1956. — 13 июнь.

Максудова З. Хәтерем түрендә (Г. Тукай турында кечкенә хатирә) / З. Максудова // Совет мәктәбе. — 1977. — № 4. — Б. 23–24; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 616–619.

Маликов Ә. Тукай исән. Җыр күңелләрдә / Ә. Маликов // Ильич васыятьләре. — 1976. — 7 апр.

Маликов Р. Ш. Тукайның балалар һәм яшүсмерләр өчен язган шигырьләрендә тәрбияви фикерләр / Р. Ш. Маликов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 293–296.

Маликов Р. «Мияубикә» хакында бер сүз / Р. Маликов // Шәһри Казан. — 2002. — 19 апр.

Маликова К. «Мәңге сүнмәс чәчәкләр» / К. Маликова // Сөембикә. — 2002. — № 5. — Б. 6–7.

Маликова М. Тукай йөргән эзләрдән / М. Маликова // Азат хатын. — 1972. — № 4. — Б. 10–12.

Маликова М. Японнарга Тукай һәм Урманче сәламе / М. Маликова // Ватаным Татарстан. — 2007. — 3 май.

Мамытов С. Шәркый дөнья горурлыгы / С. Мамытов // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 54–55.

Маннапова Г. Тукай казакъ даласында / Г. Маннапова // Татарстан. — 1992. — № 4. — Б. 35–44.

Мансур З. Шагыйрь / З. Мансур // Совет әдәбияты. — 1953. — № 4. — Б. 4.

Мансуров З. «Дүрт ягым гыйсьян уты…» / З. Мансуров // Татарстан яшьләре. — 1986. — 10, 14 июнь; // Мансуров З. Юлын белгән — арымас. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1989. — Б. 93–119.

Мансуров З. Ике яклап янган шәм / З. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2006. — 20 гыйнв.; // Мәйдан. — 2009. — № 7. — Б. 22–36.

Мансуров З. Бу милләтне Ходаем бәхетле итсен / З. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Мансуров З. Хәтерне ваем яшәтә / З. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2009. — 10 апр.

Мансуров З. Татарның рухи биеклеге / З. Мансуров // Мәдәни җомга. — 2009. — 17 апр.

Мансуров З. Тукайча татар кодексы / З. Мансуров // Чын мирас. — 2014. — № 4. — Б. 88–102.

Мансурова Г. «Иртә сүнде йолдызың…» / Г. Мансурова // Азат хатын. — 1966. — № 4. — Б. 16; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 873.

Маннапов Ш. «Габдулла Тукай» (теплоход) белән очрашу / Ш. Маннапов, Ф. Хәкимҗанов // Татарстан яшьләре. — 1971. — 22 май.

Маннапов Ш. Тукай туган көн — шигырь бәйрәме / Ш. Маннапов // Соц. Татарстан. — 1978. — 23 апр.

Маннапов Ш. Халык мәхәббәте һәйкәле / Ш. Маннапов, Р. Фәизов // Соц. Татарстан. — 1979. — 26 апр.

Маннапова Г. Тукай казакъ даласында / Г. Маннапова // Татарстан. — 1992. — № 4. — Б. 35–44.

Машаков С. Якын һәм таныш ул / С. Машаков // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Маһиҗанова Р. Беләбезме без Тукаебызны / Р. Маһиҗанова // Заман сулышы. — 1996. — 2 апр.

Мәдинә. Без — Тукайлы халык!. / Мәдинә // Шәһри Казан. — 2012. — 15 май.

Мәдияров Н. Ул беренче халык шагыйре иде [Г. Тукайның тууына 108 ел тулу уңае белән] / Н. Мәдияров // Нур. — 1994. — 26 апр.

Мәдияров Н. Тукай яши безнең йөрәкләрдә [Г. Тукайның тууына 108 ел тулу уңае белән] / Н. Мәдияров // Шәһри Казан. — 1994. — 26 апр.

Мәдияров Н. Чистайда шигырь бәйрәме / Н. Мәдияров // Шәһри Чаллы. — 1996. — 30 апр.

Мәдрәсәләрдә милли хис // Ялт-йолт. — 1914. — № 73. — Б. 15–16.

Мәҗитов З. А. С. Пушкин һәм Г. Тукай / З. Мәҗитов // Яшь сталинчы. — 1950. — 12 февр.

Мәҗитова В. Тукай иленә сәяхәт / В. Мәҗитова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2003. — № 4. — Б. 62–64.

Мәҗитова Р. Бәет чыгару / Р. Мәҗитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 22–23.

Мәҗитова Р. Габдулла абыйны күргән көннәрем / Р. Мәҗитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 61–63.

Мәҗитова Р. «Исәнлектә күрешик» / Р. Мәҗитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 70–71.

Мәксүмова Л. Татар-үзбәк әдәби мөнәсәбәтләре / Л. Мәксүмова // Казан утлары. — 1974. — № 6. — Б. 141–148.

Мәктәп мөхбире. Хайларда «Тукай көне» / Мәктәп мөхбире // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 10 май; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 159–160.

Мәннан Р. Шүрәле әлифбасы (Г. Тукайның «Шүрәле» поэмасы язылуга 100 ел тулу уңаеннан) / Р. Мәннан // Сабантуй. — 2007. — 10 нояб.

Мәңге яши Тукай безнең күңелләрдә // Мәгариф. — 1996. — № 3. — Б. 53–55.

Мәңгегә халык йөрәгендә // Ильич васыятьләре. — 1966. — 26 апр.

Мәңгегә халык күңелендә // Соц. Татарстан. — 1986. — 12 июнь.

Мәңгегә халык күңелендә // Татарстан яшьләре. — 1986. — 12 июнь.

Мәрдан Р. М. Галими — Тукайның әтисеме? / Р. Мәрдан // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.

Мәрданов Р. Тапшырылмаган ядкарьләр / Р. Мәрданов // Соц. Татарстан. — 1991. — 31 май.

Мәрданов Р. «Сөекле шагыйремез Тукайга ядкәр…» / Р. Мәрданов // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2001. — № 1/2. — Б. 145–147; // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 1. — Б. 16–18.

Мәрдиева М. Габдулла Тукай һәм Гаяз Исхакый / М. Мәрдиева // Мәдәни җомга. — 1998. — 24 апр.

Мәрдиева М. Габдулла мәрхүмнең теле ачылуы вә аның сабак башлавы / М. Мәрдиева // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

[Мәрхүм Габдулла Тукаев] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 624.

Мәрхүм Габдулла Тукайның үз кулы белән язган мәктүбе // Идел. — 1914. — 2 апр.

[Мәрхүм шагыйрь] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 683.

Мәскәү үзәгендә — Тукай һәйкәле // Мәдәни җомга. — 2010. — 11 июнь.

Мәскәү хәбәрләре // Сүз. — 1916. — 26 март; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 574, 694

Мәскәүдә // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 190.

Мәскәүдә Тукай көне // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 4. — Арткы тышлыкның эчке ягында.

Мәскәүдә Тукай көннәре // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 157.

Мәскәүдә Тукайга һәйкәл куелачак // Шәһри Чаллы. — 2004. — 22 окт.

Мәскәүдә — Г. Тукайга һәйкәл // Мәгариф = Просвещение. — 2011. — № 6. — С. 33.

Мәүлиева Ф. Бохарада Тукай кичәсе / Ф. Мәүлиева // Сөембикә. — 1914. — № 8. — Б. 13–14; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 545–546.

Мәхмүд Т. Габдулла Тукай турында истәлек / Т. Мәхмүд // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 543–556.

Мәхмүди З. Казан арты җыр-моң дулкынында / З. Мәхмүди // Мәгърифәт. — 2006. — 22 апр.

Мәхмүди З. Тукай эзләреннән йөрдем әле… / З. Мәхмүди // Мәгърифәт. — 2006. — 5 авг.

Мәхмүдов Ә. Тукай һәм Җәлил / Ә. Мәхмүдов // Мәгърифәт. — 2009. — 14 февр.

Мәхмүдов Ә. Тукай иҗаты дәрья кебек // Әмир иле. 3-нче кит.: Әкиятләр, повестьтан өзек, хәрәкәттәге эстетика, тәнкыйть мәкаләләре. — Казан: Идел-Пресс, 2009. — Б. 398–427.

Мәхмүдфуад. Мәңгегә йоклады, мәңгегә югалды / Мәхмүдфуад // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 800–802.

Мәхмүдфуад. Онытылмаслык үкенеч / Мәхмүдфуад // Идел. — 1914. — 2 апр.

Мәхмүт Т. Халык шагыйре Габдулла Тукай / Т. Мәхмүт // Күмәк көч (Ульяновски өлк., Иске Кулаткы р-ны). — 1966. — 13 июль.

Мәхмүтов Т. Тукай турында хәтердә калганнар / Т. Мәхмүтов // Азат хатын. — 1961. — № 4. — Б. 9.

Мәхмүтов Т. Шагыйрь белән танышкач / Т. Мәхмүтов // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 96–98.

Мәхмүтов Х. Тукайның канатлы сүзләре / Х. Мәхмүтов // Соц. Татарстан. — 1984. — 17 июль.

Мәхмүтов Х. Шагыйрьне укыганда / Х. Мәхмүтов // Соц. Татарстан. — 1989. — 26 апр.

Мәхмүтов Х. Тукай сүзләре / Х. Мәхмүтов // Фән һәм тел. — 2006. — № 1. — Б. 5–7.

Мәхмүтов Х. Гыйбарәләр тарихына сәяхәт / Х. Мәхмүтов // Мәдәни җомга. — 2006. — 2 апр.; // Мәдәни җомга. — 2011. — 20 май.

Мәхмүтов Х. Ш. Тукайчылар сафына / Х. Ш. Мәхмүтов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 30–32.

Мәхмүтов Х. Тукайның канатлы әйтемнәре / Х. Мәхмүтов // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Мәхмүтов Һ. Шагыйрьне укыганда / Һ. Мәхмүтов // Соц. Татарстан. — 1989. — 26 апр.

Мәхмүтов Һ. Замандашлар бәяли / Һ. Мәхмүтов // Мирас. — 1992. — № 4. — Б. 79–80.

Мәхмүтова Ф. Ул безнең күңелләрдә / Ф. Мәхмүтова // Бөгелмә авазы. — 1996. — 27 апр.

Мәхмүтова Ф. Г. Тукай әсәрләрендә эпитетлар / Ф. Мәхмүтова // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Мәһдиев М. Габдулла Тукай турында замандашлары / М. Мәһдиев // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 75–78.

Мәһдиев М. «Мин — дипломат, политик…» / М. Мәһдиев // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Мәһдиев М. Үз җырлары белән / М. Мәһдиев // Татарстан яшьләре. — 1986. — 25 янв.

Мәһдиев М. Кырлай / М. Мәһдиев // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 105.

Мәһдиев М. Шагыйрьнең бер әсәре турында / М. Мәһдиев // Соц. Татарстан. — 1986. — 23 март.

Мәһдиев М. Шагыйрьнең бишеге / М. Мәһдиев // Казан утлары. — 1986. — № 6. — Б. 126–145; // Мәһдиев М. Әдәбият һәм чынбарлык. XX йөз башы татар әдәбияты тарихына яңа материаллар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1987. — Б. 233–272; // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 50–72.

Мәһдиев М. Тарихыбыздан бер сәхифә / М. Мәһдиев // Мәдәни җомга. — 2025. — 25 апр.

Мәһдиев М. «Яктырак йолдыз янадыр…»: Г. Тукайның тууына 100 ел / М. Мәһдиев // Соц. Татарстан. — 1986. — 7 июнь.

Мәһдиев М. Шагыйрь гомере энҗеләре [«Тукай» альбомы турында авт. М. Мәһдиев һәм З. Бәширов белән әңгәмә / Алып барды Б. Камалов] // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

Мәһдиев М. Шагыйрьнең зур бер остазы [Лев Толстой] / М. Мәһдиев // Соц. Татарстан. — 1986. — 17 окт.

Мәһдиев М. Тукай һәм Һейне / М. Мәһдиев // Татарстан яшьләре. — 1987. — 15 янв.

Мәһдиев М. «Ялгыш уйланмасын» / М. Мәһдиев // Татарстан яшьләре. — 1991. — 5 янв.

Мәһдиев М. Югалган бер шигырь эзеннән / М. Мәһдиев // Татарстан хәбәр. — 1992. — 25 апр.

Мәһдиев М. Тукай ниләр укыган? / М. Мәһдиев // Мәгърифәт. — 1995. — 22 апр.

Мәһдиев М. «Сине белгән аркылы...» / М. Мәһдиев // Безнең мирас. — 2023. — № 4. — Б. 69–71.

Мәһдиев Р. Г. Тукай төзегән дәреслек-хрестоматия / Р. Мәһдиев // Мәгариф. — 1996. — № 4. — Б. 15.

Мәһдиев Р. Тукай — Троицкида / Р. Мәһдиев // Сәхнә. — 2007. — Март-апр. — Б. 2–3.

Мәһдиев Р. Тукай сабак бирә / Р. Мәһдиев // Мәгърифәт. — 2008. — 21 июнь.

Мәһдиев Р. Шагыйрь хикмәтләре / Р. Мәһдиев // Мәдәни җомга. — 2009. — 24 апр.

Мәһдиев Р. Шагыйрь эзләре буйлап: «Тукай-тур» сәяхәтләре дәвам итә / Р. Мәһдиев // Мәгърифәт. — 2011. — 14 гыйнв.

Мәһдиев Р. «Ак күмәч белән ашарлык саф һава…» / Р. Мәһдиев // Мәгърифәт. — 2011. — 4; 11 февр.

Мәшһүр әдипләр — Тукай турында // Шәһри Казан. — 2013. — 23 апр.

Медведева Л. Ә. Г. Тукай — рухи таянычыбыз / Л. Ә. Медведева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 253–255.

Медведева Л. Ә. Тукайның мандолиначы иптәше / Л. Ә. Медведева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 219–222.

Медведева Л. Ә. Ә. Урманчиев һәм Г. Тукай / Л. Ә. Медведева // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 76–80.

Метрода Тукай бәйрәме // Мәдәни җомга. — 2008. — 2 май.

Мехмүд Н. Кырым татар шагыйре Хәмди Гирәйбай һәм Тукай турында / Н. Мехмүд // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 199–201.

Милләтебез кояшы // Юлдаш. — 2011. — 27 апр.

Минәхмәтова Г. Н. Тукай безнең йөрәкләрдә (8 нче сыйныфның рус телле балалары өчен татар әдәбияты дәресе) / Г. Н. Минәхмәтова // Милләтемнең кояшы син,

и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 37–40.

Минсафин М. Салкын су / М. Минсафин // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 68–69.

Миннегулов Х. Тукай турында Исхакый кызы / Х. Миннегулов // Фәнни язмалар — 2001 / Җав. мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан: РИЦ «Школа», 2002. — Б. 246–253.

Миннеханова Н. Бөек Тукайга багышланган бер дәрес / Н. Миннеханова, Г. Әдһәмова // Совет мәктәбе. — 1981. — № 4. — Б. 22–25.

Минсадыйкова Р. Апрель укулары / Р. Минсадыйкова // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 18–19.

Минский Г. Шагыйрь Тукай (Үлүенә 15 ел тулу уңае белән) / Г. Минский // Кызыл яшьләр. — 1928. — 21 апр.

Минский Г. Шагыйрь Тукай: (Үлүенә 15 ел тулу уңае белән) / Г. Минский // Авыл яшьләре. — 1928. — № 4. — Б. 2–3.

Минский Г. Тукайның бәхетле оныклары / Г. Минский // Совет әдәбияты. — 1957. — № 11. — Б. 126–132.

Минский Г. Г. Тукай юбилее алдыннан / Г. Минский // Соц. Татарстан. — 1976. — 2 апр.

Минһаҗ Йөзлекәев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Төз Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 53.

Минһаҗ Р. Рухын яд иттеләр / Р. Минһаҗ // Ватаным Татарстан. — 2011. — 19 апр.

Минһаҗева Г. Мәңге яши Тукай безнең күңелләрдә / Г. Минһаҗева // Алабуга нуры. — 1996. — 28 март.

Минһаҗева И. Без Тукайлы балачактан / И. Минһаҗева // Көмеш кыңгырау. — 2011. — 2 июль.

Минһаҗева Л. И. XX гасыр башы балалар әдәбиятын үстерү юнәлешендә Г. Тукай эшчәнлеге / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 154–156.

Минһаҗева Л. И. Г. Тукай турындагы истәлекләрдә «Балачак хәтере»нең тасвиры / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 264–266.

Минһаҗева Л. И. Арыслан ауда, мәсәл (1909) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 298.

Минһаҗева Л. И. Арыслан илә Төлке, мәсәл (1909) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 298.

Минһаҗева Л. И. Арыслан илә Тычкан, мәсәл (1909) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 298–299.

Минһаҗева Л. И. Мөхәррир һәм Карак, мәсәл (1906) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 393–394.

Минһаҗева Л. И. Мөһәндис, мәсәл (1906) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 394.

Минһаҗева Л. И. «Арыслан ауда», мәсәл (1909) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 50.

Минһаҗева Л. И. «Арыслан илә Төлке», мәсәл (1909) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 50.

Минһаҗева Л. И. «Мөхәррир һәм Карак», мәсәл (1906) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 469.

Минһаҗева Л. И. «Мөһәндис», мәсәл (1906) / Л. И. Минһаҗева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 470–471.

Минһаҗева Р. «Кайдан алсын шигъре, шагыйрь, булмаса илһамчысы» / Р. Минһаҗева // Татарстан укытучысы. — 2010. — № 3. — Б. 17–21.

Минһаҗева Р. Ә. Рабит Батулла иҗатында Тукай образының чагылышы / Р. Ә. Минһаҗева, Ф. И. Габидуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 266–269.

Минһаҗева Ф. IX класста Г. Тукайның тормышын, иҗатын өйрәнү өчен тематик план / Ф. Минһаҗева // Совет мәктәбе. — 1966. — № 1. — Б. 23–26.

Минһаҗетдин углы. Мөхбир. Айсылу. Тукай көне // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 137–138.

Минһаҗетдинов М. Һәдия Дәүләтшина һәм Габдулла Тукай / М. Минһаҗетдинов // Кызыл таң. — 1964. — 11 март.

Миңнеәхмәтова Т. Ф. Г. Тукай иҗаты — төрле телләрдә / Т. Ф. Миңнеәхмәтова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2014. — № 6. — Б. 66–67.

Миңнеголова Г. Күңелләрдә мәңге яшәр / Г. Миңнеголова // Чистай хәб. — 2011. — 25 май.

Миңнегулов Х. Й. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты / Х. Й. Миңнегулов // Мирас. — 1997. — № 1. — Б. 39–50.

Миңнегулов Х. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты // Миңнегулов Х. Дөньяда сүземез бар… (Мәкаләләр, чыгышлар, юлъязмалар) / Х. Миңнегулов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1999. — Б. 148–169.

Миңнегулов Х. Й. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты / Х. Й. Миңнегулов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 54–63.

Миңнегулов Х. Ул безнең арада / Х. Миңнегулов // Ватаным Татарстан. — 2001. — 20 апр.

Миңнегулов Х. Тукай һәм Шәрекъ әдәбиятлары / Х. Миңнегулов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 95–107; // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 152–162.

Миңнегулов Х. «Яңа милли юл» журналы һәм Тукай / Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 168–174; // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 163–174.

Миңнегулов Х. Габдулла Тукай: Истәлекләр / Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 174–179.

Миңнегулов Х. Тукай сабаклары / Х. Миңнегулов // Шәһри Казан. — 2002. — 26 апр.; сабаклары // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 147–151.

Миңнегулов Х. Й. Тукай безнең белән // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 143–146.

Миңнеәхмәтова Т. Ф. Г. Тукай иҗаты — төрле телләрдә / Т. Ф. Миңнеәхмәтова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2014. — № 6. — Б. 66–67.

Миңнеголова Г. Күңелләрдә мәңге яшәр / Г. Миңнеголова // Чистай хәб. — 2011. — 25 май.

Миңнегулов Х. Й. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты / Х. Й. Миңнегулов // Мирас. — 1997. — № 1. — Б. 39–50.

Миңнегулов Х. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты // Миңнегулов Х. Дөньяда сүземез бар… (Мәкаләләр, чыгышлар, юлъязмалар) / Х. Миңнегулов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1999. — Б. 148–169.

Миңнегулов Х. Й. Тукай һәм Урта гасыр әдәбияты / Х. Й. Миңнегулов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 54–63.

Миңнегулов Х. Ул безнең арада / Х. Миңнегулов // Ватаным Татарстан. — 2001. — 20 апр.

Миңнегулов Х. Тукай һәм Шәрекъ әдәбиятлары / Х. Миңнегулов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 95–107; // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 152–162.

Миңнегулов Х. «Яңа милли юл» журналы һәм Тукай / Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 168–174; // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 163–174.

Миңнегулов Х. Габдулла Тукай: Истәлекләр / Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 174–179.

Миңнегулов Х. Тукай сабаклары / Х. Миңнегулов // Шәһри Казан. — 2002. — 26 апр.; сабаклары // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 147–151.

Миңнегулов Х. Й. Тукай безнең белән // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 143–146.

Миңнегулов Х. Й. Шагыйрь әсәрләре турында [Г. Тукай] // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 176–206.

Миңнегулов Х. Й. Г. Тукай кулланган жанрлар // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 206–209.

Миңнегулов Х. Й. Шагыйрь иҗаты белән бәйләнешле авторлар һәм журналлар [Г. Тукай] // Миңнегулов Х. Й. Гасырлар өнен тыңлап...: Укытучылар, педагогия колледжлары һәм югары уку йортлары студентлары өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф, 2003. — Б. 209–222.

Миңнегулов Х. Ераста да якын Тукай / Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 105–110.

Миңнегулов Х. Шагыйрьлеккә тугры Тукай / Х. Миңнегулов // Мәдәни җомга. — 2008. — 25 апр.; // Миңнегулов Х. Гасырлар арасында уйланулар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — Б. 89–94.

Миңнегулов Х. Тукайны Питер да онытмый / Х. Миңнегулов // Мәдәни җомга. — 2008. — 16 май; // Казан утлары. — 2009. — № 4. — Б. 125–127; // Миңнегулов Х. Гасырлар арасында уйланулар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — Б. 94–98.

Миңнегулов Х. Ераста да якын Тукай // Миңнегулов Х. Гасырлар арасында уйланулар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — Б. 80–88.

Миңнегулов Х. Шигъри шәкелләр һәм чаралар // Миңнегулов Х. Гасырлар арасында уйланулар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — Б. 106–111.

Миңнегулов Х. Г. Тукайның аерым әсәрләре турында // Миңнегулов Х. Гасырлар арасында уйланулар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2010. — Б. 111–118.

Миңнегулов Х. «Татар бәхете өчен мин җан атармын» // Х. Миңнегулов // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 97–101.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Безнең әти аягында…»), шигырь (1905) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 32.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Бу көндә бер сарай ачды әһали…»), шигырь (1905) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 39.

Миңнегулов Х. Й. Гыйбрәт вә нәсихәт, шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 59.

Миңнегулов Х. Й. «Дөнья» көенә, шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 66.

Миңнегулов Х. Й. Дөньяда торыймммы? — дип киңәшләшкән дустыма, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 66–67.

Миңнегулов Х. Й. Егет илә кыз, шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 69.

Миңнегулов Х. Й. Зур бәшарәт!, эпиграмма (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 76.

Миңнегулов Х. Й. Имтияз алган бала, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 78–79.

Миңнегулов Х. Й. Кайгыру!.., шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 95.

Миңнегулов Х. Й. Катиле нәфескә, шигырь (*катле нәфус* — үз-үзен үтерүче; 1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 98.

Миңнегулов Х. Й. Кәҗә тугърысында, шигъри әсәр (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 99–100.

Миңнегулов Х. Й. Кемнән ярдәм эзләргә?, шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 100–101.

Миңнегулов Х. Й. Кечкенә генә көйле хикәя, лиро-эпик характердагы поэма (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 102–103.

Миңнегулов Х. Й. Киңәш («Чикмә гамь…», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 104.

Миңнегулов Х. Й. Киңәш («Якын дустым!..», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 104–105.

Миңнегулов Х. Й. Киңәш («Ялангач калдыйсәң...», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 105.

Миңнегулов Х. Й. Кичә һәм бүген, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 109–110.

Миңнегулов Х. Й. Кичке теләк, шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 112.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Кушмый ишан хилкасендә…»), шигъри парча (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 118.

Миңнегулов Х. Й. Күгәрчен, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 118.

Миңнегулов Х. Й. Күңелле сәхифәләр, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 120.

Миңнегулов Х. Й. Күрдегезме?, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 120–121.

Миңнегулов Х. Й. Күрсәтә, шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 121–122.

Миңнегулов Х. Й. Кыйтга («Көчләремне мин…»), шигырь (1913) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 123.

Миңнегулов Х. Й. Мәҗлес, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 130–131.

Миңнегулов Х. Й. Мөнтәкыйд, шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 146–147.

Миңнегулов Х. Й. Нәрсәдән?, шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 155.

Миңнегулов Х. Й. Нәсихәт, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 155–156.

Миңнегулов Х. Й. Ни кирәк тагы?, шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 156.

Миңнегулов Х. Й. Рамазан гаетендә Иблиснең шәйтаннарына хитабы, шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 178.

Миңнегулов Х. Й. Сөбханалла, сөбханалла, шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 189–190.

Миңнегулов Х. Й. «Тәрбиятел әтфаль»гә, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 202–2036.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Теләрсәң кемне сүк…»), шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 207.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Уңга да мин әйләнәм...»), шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 222.

Миңнегулов Х. Й. Утырышу, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 223.

Миңнегулов Х. Й. Үз-үземә, шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 224.

Миңнегулов Х. Й. Үкенеч, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 224–225.

Миңнегулов Х. Й. Фөрьяд, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 228.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Хайлыйм, хайлыйм хайларга…»), шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 229.

Миңнегулов Х. Й. Хале хазир, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 229–230.

Миңнегулов Х. Й. Хасият, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 230–231.

Миңнегулов Х. Й. Хатирәи «Бакырган», шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 231.

Миңнегулов Х. Й. Хатыннар хөррияте, шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 232.

Миңнегулов Х. Й. Хәзерге халемезә даир, шигырь («Хәзерге хәлебезгә карата»; 1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 233–234.

Миңнегулов Х. Й. Һазиһи касыйдәтен фи мәдхи Мостафа («Мостафаны мактау турында көйле әсәр бу»; шигырь, 1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 239.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Һәзад-дөнья әкалле…»), шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 240.

Миңнегулов Х. Й. Һәркемнең ашыйсы килә, шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 241.

Миңнегулов Х. Й. Читен хәл, шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 242.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Читтәге бик күп өяздә…»), шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 242.

Миңнегулов Х. Й. Шагыйрьгә, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 247–249.

Миңнегулов Х. Й. Шәйтанның муенына, шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 250.

Миңнегулов Х. Й. Шәкерд яхуд бер тәсадеф, шигырь (тәсадеф — очрашу; 1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 250–251.

Миңнегулов Х. Й. Шигырь («Шималь яктан...»), шигырь (1905) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 255–256.

Миңнегулов Х. Й. Шиллердән, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 256–257.

Миңнегулов Х. Й. Эштән чыгарылган татар кызына, шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 264–265.

Миңнегулов Х. Й. Яз, шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 267.

Миңнегулов Х. Й. Яз галәмәтләре («Шактый ук язга…»), шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 268.

Миңнегулов Х. Й. Яз галәмәтләре («Язлар җитте…»), шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев;

фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 268–269.

Миңнегулов Х. Й. Яңгыр, шигъри парча (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 271.

Миңнегулов Х. Й. Япон хикәясе, шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 272–273.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Яшь бала ул…»), шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 276.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Әй җанашым Гаделбану…»), шигырь (1906–1907?) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 278.

Миңнегулов Х. Й. «Бичара Бибиҗиһан», шигъри бәяләмә (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 280–281.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Мөгаллим Нурый…»), шигырь (1902–1903) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 283–284.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Приемныйның ишекләре…»), шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 284.

Миңнегулов Х. Й. Табышмаклар, шигырь-нөктә (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 285.

Миңнегулов Х. Й. ***(«Тугъды, көн тугар кеби…»), шигырь (1904) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 285–286.

Миңнегулов Х. Й. Корымлы мунчалар, фельетон (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 369.

Миңнегулов Х. Й. Хаҗи, тәрҗемә-хикәя (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 445.

Миңнегулов Х. Й. Хикәя (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 455.

Миңнегулов Х. Й. Хәйран булып калдык, фельетон (1913) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 477.

Миңнегулов Х. Ю. Г. Тукайның «Мөхәммәдиягә» пародия-нәзыйрәләре // Миңнегулов Х. Ю. Шәрык классикасы һәм татар әдәбияты: уку-укыту әсбабы. — Казан: Яз, 2014. — Б. 222–229.

Миңнегулов Х. Үзбәк дөньясында Тукай / Х. Миңнегулов // Мәдәни җомга. — 2016. — 15 июль.

Миңнегулов Х. Й. «Ачы тәҗрибә авазы», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 56.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Әй җанашым Гаделбану!..)», шигырь (1906–1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 65–66.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Безнең әти аягында...)», шигырь (1905) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 118–119.

Миңнегулов Х. Й. «Бичара Бибиҗиһан», шигъри бәяләмә (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 133.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Бу көндә бер сарай ачды әһали...)», шигырь (1905) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 140.

Миңнегулов Х. Й. «Гыйбрәт вә нәсыйхәт», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 215.

Миңнегулов Х. Й. «Гыйлавә», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 217.

Миңнегулов Х. Й. «Дөнья» көенә», шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 235.

Миңнегулов Х. Й. «Дөньяда торыймы? — дип киңәшләшкән дустыма», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 235–236.

Миңнегулов Х. Й. XX йөз тажик әдәбияты һәм Тукай / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 242.

Миңнегулов Х. Й. «Егет илә кыз», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 242–243.

Миңнегулов Х. Й. «Зур бәшарәт!», эпиграмма (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 273.

Миңнегулов Х. Й. «Имтияз алган бала», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292.

Миңнегулов Х. Й. «Кайгыру!..», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 331.

Миңнегулов Х. Й. «Кайчакта», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 331–332.

Миңнегулов Х. Й. Каракалпак әдәбияты һәм Тукай / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 336.

Миңнегулов Х. Й. «Картлар», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 339.

Миңнегулов Х. Й. «Катиле нәфескә» (катле нәфус — үз-үзен үтерүче), шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 341–342.

Миңнегулов Х. Й. «Кәҗә тугрысында», шигъри әсәр (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 345.

Миңнегулов Х. Й. «Кемнән ярдәм эзләргә?», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 351.

Миңнегулов Х. Й. «Кечкенә генә бер көйле хикәя», лиро-эпик характердагы поэма (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 353–354.

Миңнегулов Х. Й. «Киңәш (Чикмә гамь...)», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 358.

Миңнегулов Х. Й. «Киңәш (Якын дустым!..)», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 358–359.

Миңнегулов Х. Й. «Киңәш (Ялангач калдыйсәң...)», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 359.

Миңнегулов Х. Й. «Кичә һәм бүген», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 367.

Миңнегулов Х. Й. «Кичке теләк», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 368.

Миңнегулов Х. Й. «Көтмәгәндә», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 379–380.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Кушмый ишан хилкасендә...)», шигъри парча (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 386–387.

Миңнегулов Х. Й. «Күңелле сәхифәләр», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 389.

Миңнегулов Х. Й. «Күрдегезме? », шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 389.

Миңнегулов Х. Й. «Күрсәтә», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 390.

Миңнегулов Х. Й. «Кыйтга (Көчләремне мин...)», шигырь (1913) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 392.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Мәгатыйль кыйлды милләтне...)», шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 417.

Миңнегулов Х. Й. «Мәҗлес», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 419–420.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Мөгаллим Нурый...)», шигырь (1902–1903) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 458.

Миңнегулов Х. Й. «Мөнтәкыйд», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 460.

Миңнегулов Х. Й. «Нәҗип Ломовой шигырьләре», рецензия (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 480–481.

Миңнегулов Х. Й. «Нәрсәдән?», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 482.

Миңнегулов Х. Й. «***(Приёмныйның ишекләре...)», шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 526.

Миңнегулов Х. Й. «Рамазан гаетенә Иблиснең шәйтаннарына хитабы», шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 533.

Миңнегулов Х. Й. «Сөбханалла, сөбханалла», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 585–586.

Миңнегулов Х. Й. «Табышмаклар», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 598.

Миңнегулов Х. Й. «Тәрбияи әтфаль»гә», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 613–614.

Миңнегулов Х. Й. «***(Теләрсәң кемне сүк...)», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 621.

Миңнегулов Х. Й. «Төрекчәдән (Тән үстерсәң...)», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 633.

Миңнегулов Х. Й. «***(Тугъды, көн тугар кеби...)», шигырь (1904) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 641.

Миңнегулов Х. Й. «***(Уңга да мин әйләнәм...)», шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 664.

Миңнегулов Х. Й. «Утырышу», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 675.

Миңнегулов Х. Й. «Үз-үземә», шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 678.

Миңнегулов Х. Й. Үзбәк әдәбиятында Тукай / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 678–679.

Миңнегулов Х. Й. «Үкенеч», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 679–680.

Миңнегулов Х. Й. «Фөрьяд», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 698–699.

Миңнегулов Х. Й. «Хаҗи», тәрҗемә-хикәя (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 700.

Миңнегулов Х. Й. «***(Хайлыйм, хайлыйм хайларга...)», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 701.

Миңнегулов Х. Й. «Хале хазир», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 702–703.

Миңнегулов Х. Й. «Хасият», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 712.

Миңнегулов Х. Й. «Хатирәи «Бакырган», шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 712–713.

Миңнегулов Х. Й. «Хатыннар хөррияте», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 715–716.

Миңнегулов Х. Й. «Хәзерге өйләнүчеләр», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 718.

Миңнегулов Х. Й. «Хәзерге халемезә даир» (Хәзерге эшебезгә карата), шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 718.

Миңнегулов Х. Й. «Хәйран булып калдык», фельетон (1913) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 719.

Миңнегулов Х. Й. «Хикәя» (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 730.

Миңнегулов Х. Й. «***(Һәзәд-дөнья әкалле...)», шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 742.

Миңнегулов Х. Й. «Һәзиһи касыйдәтен фи мәдхи Мостафа» (Мостафаны мактау турында көйле әсәр бу), шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 742.

Миңнегулов Х. Й. «Һәркемнең ашыйсы килә», шигырь (1910) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 744–745.

Миңнегулов Х. Й. «Читен хәл», шигырь (1911) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 753.

Миңнегулов Х. Й. «*** (Читтәге бик күп өяздә...)», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 753–754.

Миңнегулов Х. Й. «Шагыйрьгә», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 760–761.

Миңнегулов Х. Й. «Шәйтанның муенына», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 768.

Миңнегулов Х. Й. «Шәкерт, яхуд тәсадеф», (тәсадеф — очрашу), шигырь (1906) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 768–769.

Миңнегулов Х. Й. «Шиллердән», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 786.

Миңнегулов Х. Й. «Шыер», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 794.

Миңнегулов Х. Й. «Эштән чыгарылган татар кызына», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 800.

Миңнегулов Х. Й. «Яз (Тыныч торма...)», шигырь (1907) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 806.

Миңнегулов Х. Й. «Яз галәмәтләре (Шактый ук язга...)», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 807.

Миңнегулов Х. Й. «Яз галәмәтләре (Язлар җитте...)», шигырь (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 807.

Миңнегулов Х. Й. «Яңа милли юл», гарәп хәрефләре белән Гаяз Исхакый мөхәррирлегендә айга ике мәртәбә татарча чыккан иҗтимагый, сәяси, милли, мәдәни журнал / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 816.

Миңнегулов Х. Й. «Яңгыр», шигъри парча (1912) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 817–818.

Миңнегулов Х. Й. «Япун хикәясе», шигырь (1909) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 819–820.

Миңнегулов Х. Й. «***(Яшь бала ул нәрсә белсен...)», шигырь (1908) / Х. Й. Миңнегулов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 826.

Миңнегулов Х. Исхакый һәм Тукай // Миңнегулов Х. Әдәбиятны өйрәнү юлында: Фәнни һәм публицистик язмалар, чыгышлар / Х. Миңнегулов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2018. — Б. 81–86.

Миңнегулов Х. Тукайның Суомида басылган бер җыентыгы / Х. Миңнегулов // Безнең мирас. — 2021. — № 8. — Б. 49–52.

Миңнекәев Ф. Мәңге яши, яшьни яшь Тукай! / Ф. Миңнекәев // Зәй офыклары. — 2012. — 4 май.

Миңнемуллин Д. Апуш эзләре буйлап / Д. Миңнемуллин // Мәгърифәт. — 2011. — 9 дек.

Миңнуллин Җ. Мәңгелек сәфәр / Җ. Миңнуллин // Ялкын. — 1986. — № 4. — Б. 18–19.

Миңнуллин Җ. Кем ул Закир Галиев? / Җ. Миңнуллин // Безнең мирас. — 2015. — № 12. — Б. 24–26.

Миңнуллин Җ. С. Әхмәдуллин Габделвәли Мөхәммәдсадыйк улы (1871–1929 елдан соң) / Җ. С.Миңнуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 83.

Миңнуллин Җ. С. Мөгаллим Нурый (Нуриәхмәт Һидиятуллин), хәлфә / Җ. С. Миңнуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 458.

Миңнуллин Җ. С. Сәгыйдов Йосыф (Мөхәммәтйосыф) Габсаттар улы (1828–1909) / Җ. С. Миңнуллин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 654.

Миңнуллин И. Тукай абыйны озатканда / И. Миңнуллин // Көмеш кыңгырау. — 2009. — 4 апр.

Миңнуллин К. М. Төрки әдәбиятлар багланышлары (Тукай һәм Сабир иҗатлары мисалында) / К. М. Миңнуллин // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 4. –Б. 94–95.

Миңнуллин К. М. Татарстан Фәннәр академиясенең Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать институтында Тукайны өйрәнү фәне: төп юнәлешләр / К. М. Миңнуллин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 7–15.

Миңнуллин Р. Тукай Астраханьда / Р. Миңнуллин // Казан утлары. — 1967. — № 4. — Б. 120–121.

Миңнуллин Р. Уфа Тукайлы булырга тиеш! / Р. Миңнуллин // Кызыл таң. — 2011. — 26 окт.

Миңнуллин Р. Тукай елы белән хушлашмыйбыз / Р. Миңнуллин // Мәдәни җомга. — 2011. — 30 дек.

Миңнуллин Т. Онытма / Т. Миңнуллин // Сабантуй. — 1996. — 24 апр.

Миңнуллин Т. Байлар, байлар бал эчә / Т. Миңнуллин // Мәдәни җомга. — 1996. — 7 июнь.

Миңнуллин Т. Ходайның татарга бүләге / Т. Миңнуллин // Тукай Г. Путеводная звезда = Юл күрсәтүче йолдызым: Избранное / Г. Тукай. — Казань: Таглимат, 2006. — Б. 11–13.

Миңнуллина Р. Ф. Г. Тукайның балалар өчен язылган шигырьләрендә сәламәт яшәү рәвеше / Р. Ф. Миңнуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 269–273.

Миңнуллина Ф. Х. Г. Тукай иҗатында милләт хокукы мәсьәләләре / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. мате-

риаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 112–113.

Миңнуллина Ф. Х. Мәхбүс, шигырь (1907) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 135–136.

Миңнуллина Ф. Х. Милләтә, шигырь (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 138.

Миңнуллина Ф. Х. «Мөхәммәдия» көе, шигырь (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 148–149.

Миңнуллина Ф. Х. «Мөхәммәдия»дән, шигырь (1908) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 149.

Миңнуллина Ф. Х. Мә, мә, мә!, парча / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 283.

Миңнуллина Ф. Х. Янә «Тәрҗеман»га, мәкалә (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 471–472.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа әсәрләр «Идарәмезә…», рецензия (1907) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 472.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа әсәрләр «Хәмитнең хәяты», рецензия (1911) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 472–473.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа гәзитә, хәбәр (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 473.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа гәзитә вә журналлар һәм мәкаләләр, сатирик парча (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 473.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа гәзитәләр, хәбәр (1908) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 473.

Миңнуллина Ф. Х. Яңа камустан берничә лөгать, сатирик парча (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 473–474.

Миңнуллина Ф. Х. Г. Тукай иҗатында милләт язмышы / Ф. Х. Миңнуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым,, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 115–119.

Миңнуллина Ф. Х. Татар драматургиясендә Тукай образының гәүдәләнеше (И. Нуруллин, Т. Миңнуллин, Р. Батулла пьесалары мисалында) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 273–276.

Миңнуллина Ф. Х. Карәхмәт, Казанда цирк көрәшчесе / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 337.

Миңнуллина Ф. Х. «Мә, мә, мә!», парча / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 416.

Миңнуллина Ф. Х. «Мәхбүс», шигырь (1907) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 431.

Миңнуллина Ф. Х. «Милләтә», шигырь (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 437.

Миңнуллина Ф. Х. Мөхәммәдвәли, Т.ны тәрбиягә алган Казан һөнәрчесе / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 464.

Миңнуллина Ф. Х. «Мөхәммәдия» көе», шигырь (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 466–467.

Миңнуллина Ф. Х. «Мөхәммәдия»дән, шигырь (1908) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 467.

Миңнуллина Ф. Х. «Нәсыйхәт», шигырь (1910) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 482–483.

Миңнуллина Ф. Х. «Ник? Нигә?», шигырь (1910) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 490.

Миңнуллина Ф. Х. Хәбибуллин Әхмәтсафа Зариф улы (1864–1937), Зиннәтулла кызы Сажидәнең ире, Т.ның җизнәсе / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 716.

Миңнуллина Ф. Х. «Янә «Тәрҗеман»га», мәкалә (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 814.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа әсәрләр (Идарәмезә...)», рецензия (1907) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 814.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа әсәрләр (Хәмитнең хәяты)», рецензия (1911) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 814.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа әсәрләр тирәсендә», рецензия (1911) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 814.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа гәзитә», хәбәр (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 815.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа гәзитә вә журналлар һәм мәкаләләр», сатирик парча (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 815.

Миңнуллина Ф. Х. «Яңа гәзитәләр», хәбәр (1906) / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 815–816.

Миңнуллина Ф. Х. Н. Исәнбәт Г. Тукайның академик басмалары турында / Ф. Х. Миңнуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 222–225.

Мирдиянова Г. Габдулла Тукай дәреслекләренең татар мәгърифәтендә тоткан урыны / Г. Мирдиянова // Мәгариф. — 2016. — № 4. — Б. 14–15.

Мирзаҗанова Л. Җылы эзли сабый күңеле… / Л. Мирзаҗанова // Бөгелмә авазы. — 2011. — 20 апр.

Мирсиапова Л. Р. Г. Тукай поэзиясендә тиңдәш кисәкләрнең кулланылу үзенчәлекләре / Л. Р. Мирсиапова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 264–265.

Мирхазова Н. Тукай сукмагы буйлап... / Н. Мирхазова // Мәдәни җомга. — 2016. — 6 май.

Мирхәев Р. Ф. Г. Тукай әсәрләренең теле хакында / Р. Ф. Мирхәев // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 9–13.

Мир-Хәйдәров Р. Шагыйрьнең соңгы мәхәббәте (1911–1912 елларда Габдулла Тукай тормышына кагылышлы укучыларга мәгълүм булмаган вакыйгалар) / Р. Мир-Хәйдәров // Казан утлары. — 2019. — № 4. — Б. 169–173; // Тулпар. — 2019. — № 2. — Б. 44–55.

Миршәкар М. Безгә дә кадерле / М. Миршәкар // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Мифтахова Р. «...Сөй гомерне, сөй халыкны...» яки музейдагы уйланулар / Р. Мифтахова // Шәһри Казан. — 2002. — 19 апр.

Мифтахова Р. Күңелем күгендәге йолдызлар / Р. Мифтахова // Шәһри Казан. — 2003. — 16 май.

Мифтахова Р. Йолдызларым / Р. Мифтахова // Мәгърифәт. — 2008. — 26 апр.

Мифтахова Р. Тукай ярдәм итте… / Р. Мифтахова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 26 апр.

Михалков С. Язмыш бергә бәйләде / С. Михалков // Татарстан яшьләре. — 1986. — 16 окт.

Мозаффар Э. Минтимер Шәймиев: «Тукайга юл һәрчак булачак» / Э. Мозаффар // Шәһри Казан. — 2016. — 29 апр.

Мозаффария М. Тукаев янында / М. Мозаффария // Кояш. — 1913. — 10 апр.

Мозаффария М. Габдулла әфәнде Тукаевның хатын-кыз галәменә тәэсире / М. Мозаффария // Мәктәп. — 1914. — № 1. — Б. 115.

Мозаффария М. Тукай янында / М. Мозаффария // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 176; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 225; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 490; // Бөгелмә авазы. — 2005. — 22 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 28.

Мозаффария М. Габдулла әфәнде Тукаевның хатын-кыз галәменә тәэсире / М. Мозаффария // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 239–240.

Мозаффаров М. Шат иде ул, шаян иде… / М. Мозаффаров // Азат хатын. 1966. — № 4. — Б. 16; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 600–603.

Мозаффаров Р. Гомерем буе Тукайга лаек булырга тырыштым / Р. Мозаффаров // Шәһри Казан. — 2006. — 19 апр.

Монасыйпов Г. Тукай хатирәсе / Г. Монасыйпов // Бәянелхак. — 1913. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 23–25.

Монасыйпов В. Тукай йөргән эзләрдән… / В. Монасыйпов // Ватаным Татарстан. — 1995. — 21 апр.

М-н Ш. А. И Алла, Тукайны рәхмәтең астына сыендырсана / Ш. А. М-н // Кояш. — 1913. — 10 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 26–27.

Моради Я. Тукаев Уральскида / Я. Моради // Идел. — 1913. — 3, 7 май; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 33–41; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 37–45; // Зәй офыклары. — 1998. — 22 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 72–87; // Мәдәни җомга. — 2016. — 1 июль.

Морадимов Н. Сөекле шагыйрьнең күркәм образы («Тукай» романының язылу тарихыннан) / Н. Морадимов // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 32–33.

Морадым Й. Рухын яд иттеләр! / Й. Морадым // Дин вә әдәп. — 2011. — № 5. — Б. 7.

Морат Г. Тукай җиләне / Г. Морат // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 100.

Моратова М. Аерып булмый яздан Тукайны… / М. Моратова // Тулпар. — 2012. — № 2. — Б. 40.

Моратова Ф. Тукаебыз туган көндә / Ф. Моратова // Туган як. — 1997. — 29 апр.

Моратова Ф. Ә Тукай һаман ятим… / Ф. Моратова // Туган як. — 2006. — 21 март.

Моратова Ф. Бөек Тукай туган көндә / Ф. Моратова // Туган як. — 2006. — 28 апр.

Моратова Ф. Тукайга табынып / Ф. Моратова // Туган як. — 2008. — 29 апр.; — 2009. — 28 апр.

Мортазин З. Шигырь көрәшә (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / З. Мортазин // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Мортазин З. Йөзе моңсу иде / З. Мортазин // Соц. Татарстан. — 1976. — 16 май.

Мортазин М. Сәясәтче Тукай / М. Мортазин // Ватаным Татарстан. — 2006. — 29 апр.

Мортазин Р. Юбилярга багышлап: Габдулла Тукайның тууына — 100 ел / Р. Мортазин // Кызыл таң. — 1986. — 26 апр.

Мортазин Ф. Мәктәп дәреслекләрендә Г. Тукай / Ф. Мортазин // Совет мәктәбе. — 1956. — № 2. — Б. 14–18.

Мортазина А. Әтиемә — Тукай киңәше / А. Мортазина // Шәһри Казан. — 2020. — 24 март.

Мортазина-Насырова А. Әтием Тукайны күргән / А. Мортазина-Насырова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 9 авг.

Мортазина Л. «Тукай мондый түгел иде…» / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2015. — № 4. — Б. 85–86.

Мортазина Л. Тукай кәнфитләре / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2019. — № 4. — Б. 25.

Мортазина Л. «Сез бетәчәк түгел!» (Ерак Шәрыкта Тукай кичәләре) / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2020. — № 4. — Б. 26–29.

Мортазина Л. Тукай һәм «Сөембикә» / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 12–17.

Мортазина Л. Габдулла Тукай һәм Джей Дагыстанлы / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2022. — № 4. — Б. 61–65.

Мортазина Л. Халык шагыйре таҗын кигән Тукай / Л. Мортазина // Безнең мирас. — 2024. — № 4. — Б. 21–23.

Мортазина Ф. И сабыйлар! Эшләгез сез… / Ф. Мортазина // Мәгариф. — 1996. — № 3. — Б. 56–57.

Москвада Тукай кичәләре // Совет әдәбияты. — 1946. — № 5. — Б. 119–120.

Москвада Тукайга багышланган фәнни сессия // Кызыл Татарстан. — 1946. — 31 май.

Москвина А. Р. «Габдулла Тукай мәйданы» метро станциясен бизәү / А. Р. Москвина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 173.

Москвина А. Р. Вахитов Рифкать Мөхәммәд улы (1938) / А. Р. Москвина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 153–154.

Москвина А. Р. Дебәков Рөстәм Әхтәм улы (1934) / А. Р. Москвина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 356–357.

Мостаев Ш. Рәхмәтле Тукай / Ш. Мостаев // Сүз. — 1916. — 3 апр.; // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 31–33.

Мостакаев К. Тукай турында исемдә калганнар / К. Мостакаев // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 122–127; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 475–501.

Мостакаев К. Габдулла Тукай һәм Фатих Әмирхан белән күрешү / К. Мостакаев // Казан утлары. — 1970. — № 8. — Б. 169–173; // Фатих Әмирхан турында истәлекләр / Төз.: Ф. Ибраһимова, Р. Әмирхан. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. — Б. 76–82.

Мостакаев К. Бер шигырь турында / К. Мостакаев // Азат хатын. — 1971. — № 4. — Б. 22.

Мостакаев К. Тукай истәлекләре / К. Мостакаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 561–567.

Мостакаев К. Тукайның кайбер гадәтләре / К. Мостакаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 568–572.

Мостакаев К. Тукай үлгәннән соң Татарстан тышындагы матбугат / К. Мостакаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 523–524.

Мостакаев К. Тукайның ул чорлардагы кайбер кешеләргә карашы / К. Мостакаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 525–528.

Мостафин К. Тукай янында (Истәлек) / К. Мостафин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 521–524.

Мостафин М. Без Тукай белән көчле! / М. Мостафин // Бөгелмә авазы. — 2001. — 5 май.

Мостафин Р. Киң колачлы, тирән фикерле / Р. Мостафин // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 132–140.

Мостафин Р. Г. Тукай кабызган ут (Шагыйрьнең тууына 100 ел тулуга багышлап) / Р. Мостафин // Совет мәктәбе. — 1985. — № 8. — Б. 28–29.

Мостафин Р. Тукайның дусты / Р. Мостафин // Татарстан. — 1993. — № 3. — Б. 41–48.

Мостафин Р. Тукй һәм халык иҗаты / Р. Мостафин // Бөгелмә авазы. — 2001. — 27 апр.

Мостафин Р. Без Тукй белән көчле! / Р. Мостафин // Бөгелмә авазы. — 2001. — 5 май.

Мостафин Р. «Хәзрәти Пушкин вә Лермонтов, Тукай — өч йолдыз ул…» / Р. Мостафин // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 30–32.

Мостафин Ф. Габдулла Тукай Әлмәткә килде… (Шагыйрьгә һәйкәл ачылу / Ф. Мостафин // Соц. Татарстан. — 1967. — 3 нояб.

Мостафин Ф. Тукай һәм Җәлил / Ф. Мостафин // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 25–27.

Мостафина Ә. Киләчәк буын үткәннәрне онытмасын / Ә. Мостафина // Бөгелмә авазы. — 2005. — 22 апр.

Мостафина Ә. Тукайлы безнең Бөгелмә / Ә. Мостафина // Бөгелмә авазы. — 2011. — 4 февр.

Мостафина Р. Су анасы һәм Шүрәле — мәңгелек / Р. Мостафинаи // Заман сулышы. — 2013. — 3 май.

Мостафина Ф. Тукайга Бардада һәйкәл ачылды / Ф. Мостафина // Шәһри Казан. — 2013. — 2 июль.

Мостафина Э. Кырлайда укулар / Э. Мостафина // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Моталлапова З. Нәниләр белән Г. Тукай иҗатын өйрәнү / З. Моталлапова // Совет мәктәбе. — 1987. — № 5. — Б. 48–50.

[Мотыйгулла Төхфәтуллин истәлекләре] // Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре. Җәмаледдин Вәлиди тарафындан язылган Тукайның тәрҗемәи хале һәм әшгаре хакында бер мөляхәзә. Нашире: «Мәгариф» көтебханәсе Казанда. — «Мәгариф» матбагасы Казанда, 1914. — Б. XX–XXVI; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 99–105.

Мотыйгуллин Җ. Н. Г. М. Тукайның «Яшьләр» һәм М. Ю. Лермонтовның «Дума» әсәрләрендә яшь буын / Җ. Н. Мотыйгуллин, М. Җ. Мотыйгуллина // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 3. — Б. 68–75.

Мотыйгуллина Ә. Р. Гасырлар чигендә «Милли әдәбият дәресләре» / Ә. Р. Мотыйгуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 278–281.

Мотыйгый К. Мәшһүр шагыйрь Габдулла Тукаев турында хатирәләрем / К. Мотыйгый // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 62–68; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 50–57; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 30–

37; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 413–421; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 106–115.

Мохтаров Ә. Тукай турында кайбер истәлекләрем / Ә. Мохтаров // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 453–454.

Мохтарова М. Шагыйрьнең вафатыннан соң / М. Мохтарова // Шәһри Казан. — 1992. — 25 апр.

Мохтасар И. Шигырьле безнең язларыбыз / И. Мохтасар // Шәһри Казан. — 2000. — 28 апр.

Мохтасар И. Шигърият кояшы Балтачтан чыга / И. Мохтасар // Шәһри Казан. — 2005. — 27 апр.

Мохтасар И. Шагыйрь — догамы дисбедә! / И. Мохтасар // Шәһри Казан. — 2007. — 18 апр.

Мөбарәкшин М. Ф. Г. Тукай һәм М. Гафури иҗатлары арасындагы бәйләнеш / Мөбарәкшин М. Ф. // Студенты и аспиранты Института филологии и искусств в научном поиске. — Казань: Изд-во КФУ, 2012. — вып. 2. — Б. 144–148.

Мөбәрәкшина А. «Дәрдемәнд дәгелмием?» төрек мәдәнияте яссылыгында / А. Мөбәрәкшина // Сохранение и развитие родных языков в условиях многонационального государства: проблемы и перспективы: Всерос. науч.-практ. конф. (г. Казань, 19–21 октября 2012 г.): тр. и материалы. — Казань: Отечество, 2012. — Б. 187–188.

Мөбарәкшина А. Р. Габдулла Тукайның Җаек чоры иҗатында төрек әдәбияты (Ж. Руми традицияләре) / А. Р. Мөбарәкшина // XXI гасыр фәне: Филология һәм сәнгать белеме мәсьәләләре. — 7 нче чыг.: Яшь галимнәр һәм аспирантларның төбәкара фәнни конф. материаллары (Казан ш., 17 май, 2013 ел). — Казан, 2013. — Б. 160–164.

Мөбарәкшина А. Тукай шигърияте — Төркиядә / А. Мөбарәкшина // Безнең мирас. — 2015. — № 1. — Б. 72–75.

Мөбарәкшина А. Р. Тукай шигырьләре беренче мәртәбә рус телендә / А. Р. Мөбарәкшина // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 63–66.

Мөбарәкшина А. Р. Г. Тукай шигъриятендә XIX йөз азагы төрек мәгърифәтчеләренең әдәби эшчәнлеге (Нәмык Кәмал һәм Габдулла Җәүдәт иҗатлары мисалында) / А. Р. Мөбарәкшина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 281–284.

Мөбарәкшина А. Р. Габдулла Тукай иҗатында «яшьтөрекче» Габдулла Җәүдәтнең әдәби эшчәнлеге чагылышы / А. Р. Мөбарәкшина // Сулеймановские чтения (девятнадцатые): Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием «Сохранение татарского языка, фольклора, традиций и обычаев в современных условиях» (г. Тюмень, 20 мая 2016 г.): тр. и материалы / под общей ред. Х. Ч. Алишиной. — Тюмень: Печатник, 2016. — Б. 121–123.

Мөбарәкшина А. «Мусульманская газета»да Габдулла Тукай вафатына нисбәтле язмалар / А. Мөбарәкшина // Безнең мирас. — 2018. — № 4. — Б. 40–43.

Мөбәрәкшина З. Яңгырый төрле телләрдә / З. Мөбәрәкшина // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Мөбәрәкшина З. Кунакларны Тукай каршылый / З. Мөбәрәкшина // Мәдәни җомга. — 2021. — 30 апр.

Мөбарәкшина Р. Тукай — безнең күңелләрдә / Р. Мөбарәкшина // Мәгърифәт. — 2009. — 23 май.

Мөдәррис Ш. Тукай фронтта / Ш. Мөдәррис // Кызыл Татарстан. — 1946. — 15 июнь.

Мөдәррис Ш. Бала җанлы бөек шагыйрь / Ш. Мөдәррис // Яшь ленинчы. — 1961. — 26 апр.

Мөдәррис Ш. Тукай эзләре / Ш. Мөдәррис // Соц. Татарстан. — 1961. — 26, 28 апр.

Мөкаев Х. Тукай көннәре. Нәманганда / Х. Мөкаев // Ил. — 1914. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 563.

Мөлекова Л. Тукай рухы / Л. Мөлекова // Бөгелмә авазы. — 1996. — 27 апр.

Мөлихова Л. Яз… Апрель… Тукай / Л. Мөлихова // Бөгелмә авазы. — 1998. — 16 апр.

Мөрсәлим Л. Кирәк ачы хәсрәт көе / Л. Мөрсәлим // Tatar ile. — Апр. (№ 15).

Мөсәгыйтов С. Тукай һәрвакыт күңелләрдә / С. Мөсәгыйтов // Бөгелмә авазы. — 2009. — 30 апр.

Мөслимова Ф. «Күрәм: лампам эчендә май кими…» / Ф. Мөслимова // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 18–19.

Мөслимова Ф. Питерга дәште Тукай / Ф. Мөслимова // Мәдәни җомга. — 2010. — 21 май.

Мөслихова Г. Тукай — безнең рухи кыйблабыз / Г. Мөслихова, Р. Габдерәхимова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 9 нояб.

Мөстәкыйм. Тукай көннәре. Троискида / Мөстәкыйм // Ил. — 1914. 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 564.

Мөстәкыймов И. Блокноттагы истәлекләр / И. Мөстәкыймов // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 32–33.

Мөхәметов М. Тукай тәрбияли / М. Мөхәметов // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 июнь.

Мөхәметшин И. Шагыйрьнең кабере турында / И. Мөхәметшин // Qьzьl Tatarstan-Кызыл Татарстан. — 1939. — 24 окт.

Мөхәммәдиев Р. Шигъри осталык өчен / Р. Мөхәммәдиев // Соц. Татарстан. — 1981. — 26 апр.

Мөхәммәдиев Р. Сәхнә түрендә — Тукай / Р. Мөхәммәдиев // Соц. Татарстан. — 1986. — 14 июнь.

Мөхәммәдиев Р. Тагын бер кат «Татар шагыйрьләре» турында: Г. Ибраһимов тәнкыйтендә Г. Тукай / Р. Мөхәммәдиев // Казан утлары. — 1987. — № 3. — Б. 25–33.

Мөхәммәдиев Р. Чәчәкләр әзерләгез Тукайга! / Р. Мөхәммәдиев // ZAMAN-Татарстан. — 1996. — 12 апр.

Мөхәммәдиев Р. Төзүче бәхете [Мәскәүдә шагыйрьгә һәйкәл салырга булышкан А. Вәлиев тур.] / Р. Мөхәммәдиев // Ватаным Татарстан. — 2011. — 11 май.

Мөхәммәдиш Р. «Тукай көне» / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 10 апр.

Мөхәммәдиш Р. Тукай — халык шагыйре / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 17 апр.

Мөхәммәдиш Р. Тукайны искә алганда / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак (Мукден). — 1937. — 16 апр.

Мөхәммәдиш Р. Илсезлектә Тукай белән / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 22 апр.

Мөхәммәдиш Р. Тукай иҗатында — ил шәүләсе / Р. Мөхәммәдиш // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 49–57.

М[өхәммәдиш] Р. Тукай милли матбугатыбызда / Р. М[өхәммәдиш] // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 87–93.

Мөхәммәдиш Р. Габдулла Тукай / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак. — 1939. — 14 апр.

Мөхәммәдиш Р. Мөһаҗир ана өчен Тукай яратышының кыйммәте / Р. Мөхәммәдиш // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 20 апр.

Мөхәммәдиш Р. Тукай көне / Р. Мөхәммәдиш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 35–38.

Мөхәммәдиш Р. Тукайны искә алганда / Р. Мөхәммәдиш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 48–51.

Мөхәммәдиш Р. Илсезлектә Тукай белән / Р. Мөхәммәдиш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 75–78.

Мөхәммәдиш Р. Габдулла Тукай. Вафатына 26 ел тулу уңае белән / Р. Мөхәммәдиш // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 85–88.

Мөхәмәдишина Э. Габдулла Тукай иҗатында сатира һәм көлү / Э. Мөхәмәдишина // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2013. — № 11. — Б. 2–3.

Мөхәммәдова Г. Балачак истәлеге / Г. Мөхәммәдова // Казан утлары. — 1983. — № 4. — Б. 174–176.

Мөхәммәдова Г. Тукай Әстерхан зыялылары арасында / Г. Мөхәммәдова // Казан утлары. — 1986. — № 7. — Б. 163–165.

Мөхәммәдова Г. Балачак истәлеге / Г. Мөхәммәдова // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. —

Б. 156–160; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 723–727.

Мөхәммәдъяров Ш. Тукай кем? / Ш. Мөхәммәдъяров // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 357–374.

Мөхәммәт М. Тукайның садә дусты / М. Мөхәммәт // Казан утлары. — 1979. — № 8. — Б. 177–178.

Мөхәммәтвәлиева Г. Ф. Г. Исхакый һәм Тукай иҗатларында төркичелек идеясенең чагылышы / Г. Ф. Мөхәммәтвәлиева // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 147–151.

Мөхәммәтгәрәева Г. «Туган тел» җыры / Г. Мөхәммәтгәрәева // Безнең мирас. — 2021. — № 1. — Б. 112–113.

Мөхәммәтҗанова Л. Х. Тукай фольклористикада һәм эпик фольклорда / Л. Х. Мөхәммәтҗанова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 284–287.

Мөхәммәтҗанова Л. Х. Тукайның халык иҗаты белән багланышларын өйрәнүнең фәнни аспектлары / Л. Х. Мөхәммәтҗанова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 226–230.

Мөхәммәтҗанова Р. Тукай туган авылда / Р. Мөхәммәтҗанова // Яшь сталинчы. — 1951. — 20 июнь.

Мөхәммәтов И. Габдулла Тукай иҗатында Мөхәммәд Чәләбинең «Мөхәммәдия» китабы / И. Мөхәммәтов // Югары һәм урта һөнәри уку йортларында татар әдәбиятын укытуның мөһим мәсьәләләре (Яр Чаллы, 6–7 апрель, 2006 ел). — Казан: Казан дәүләт ун-ты, 2006. — Б. 81–85.

Мөхәммәтова Д. Г. Нигъмәти Г. Тукай турында / Д. Мөхәммәтова // Шәһри Казан. — 1996. — 16 авг.

Мөхәммәтова Р. Печән базары яки… язылмаган әсәр / Р. Мөхәммәтова // Сабантуй. — 2006. — 22 апр.

Мөхәммәтова Р. Шагыйрь мәхәббәте / Р. Мөхәммәтова // Сабантуй. — 2008. — 26 апр.

Мөхәммәтова Р. Шагыйрь мәхәббәте / Р. Мөхәммәтова // Акчарлак. — 2009. — 23 апр.

Мөхәммәтова Р. Утыз өч хаталы зур бүләк / Р. Мөхәммәтова // Шәһри Казан. — 2011. — 17 май.

Мөхәммәттаеп Әхмәтшин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 38.

Мөхәммәтханов А. Тукайга мәхәббәт / А. Мөхәммәтханов // Шәһри Казан. — 2006. — 5 май.

Мөхәммәтшин Г. Бар күңелләрдән дә җылы… / Г. Мөхәммәтшин // Мәйдан. — 2011. — № 4. — Б. 10–15.

Мөхәммәтшин З. «Ана мәктүпләре» / З. Мөхәммәтшин // Мәгърифәт. — 2006. — 11 март.

Мөхәммәтшин З. Г. «Йолдыз» илә «Яшен», шигырь (1909) // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 88–89.

Мөхәммәтшин З. Г. ***(«Амур — фәхеш рестораны…»), шигырь (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 278.

Мөхәммәтшин З. Г. Бәндәләр, шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 280.

Мөхәммәтшин З. Г. Доносчы колагына хор белән әйтелер, шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 281.

Мөхәммәтшин З. Г. Җабир хәзрәт мактана…, шигырь (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 282.

Мөхәммәтшин З. Г. «Йолдыз» илә «Кояш», шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 282.

Мөхәммәтшин З. Г. Кызганыч бабай, шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 283.

Мөхәммәтшин З. Г. ***(«Туйга бардым мин бүген…»), шигырь (1904) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 286.

Мөхәммәтшин З. Г. ***(«Укыгыз, кызлар…»), шигырь (1902) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 287.

Мөхәммәтшин З. Г. «Шура» шигырьләреннән, шигырь (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 287–288.

Мөхәммәтшин З. Г. Ялгызлыкта, шигырь (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 288.

Мөхәммәтшин З. Г. Яңа чыкты / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 288.

Мөхәммәтшин З. Г. Август башы, баш мәкалә (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 290.

Мөхәммәтшин З. Г. Авыл бае ишан хәзрәт хозурында, сатирик эчтәлекле фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 290.

Мөхәммәтшин З. Г. Адәмнең биш әгъзасы ни эшли?, сатирик сүзлек (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 291.

Мөхәммәтшин З. Г. Ай башы, юмористик реплика (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 292.

Мөхәммәтшин З. Г. Актык сүзләр, сатирик сүзлек (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 293.

Мөхәммәтшин З. Г. Акыллы башлар, сатирик парча (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 293–294.

Мөхәммәтшин З. Г. Алай-болай, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 294–295.

Мөхәммәтшин З. Г. Алданмаңыз!, сатирик бәхәс (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 295–296.

Мөхәммәтшин З. Г. Алырга ашыгыңыз!, сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 296.

Мөхәммәтшин З. Г. Ана мәктүбләре, мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 296–298.

Мөхәммәтшин З. Г. Ахун хәзрәтләренең сатылулары, сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 299.

Мөхәммәтшин З. Г. Ахыр күрешүләр, мәкалә (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 299–300.

Мөхәммәтшин З. Г. Аш пешерүче, мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 300–301.

Мөхәммәтшин З. Г. Аю мәҗлесе, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 301.

Мөхәммәтшин З. Г. Аю һәм ссыльный, тәрҗемә хикәя (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 302.

Мөхәммәтшин З. Г. Әлифба, хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 304.

Мөхәммәтшин З. Г. Әстерхан мөзакәрәләре, фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 304–305.

Мөхәммәтшин З. Г. Әтәч илә күке, парча (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 305.

Мөхәммәтшин З. Г. Әтәч илә Энҗе бөртеге, чәчмә мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 305–306.

Мөхәммәтшин З. Г. Әтәч һәм асрау кызлар, чәчмә мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 306–307.

Мөхәммәтшин З. Г. Әхбаре харижия, сатирик хәбәр (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 307.

Мөхәммәтшин З. Г. Бала караучы, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 308.

Мөхәммәтшин З. Г. Бала козгын, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 308–309.

Мөхәммәтшин З. Г. Баланың ата-анасын сөюе, хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 309–310.

Мөхәммәтшин З. Г. Батыр кырмыска, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 310.

Мөхәммәтшин З. Г. Бәти, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 310–311.

Мөхәммәтшин З. Г. «Безнең заман», сатирик рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 311.

Мөхәммәтшин З. Г. «Безнең заман» вә Сәгъди абзый, сатирик рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 311.

Мөхәммәтшин З. Г. Безнең милләт үлгәнме, әллә йоклаган гынамы?, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 312–313.

Мөхәммәтшин З. Г. Бер гөл, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 313.

Мөхәммәтшин З. Г. Беренче мәртәбә мәктәпкә бару, хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 313–314.

Мөхәммәтшин З. Г. Бу эш яхшымы?, сатирик мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 317–318.

Мөхәммәтшин З. Г. Бүре илә Тычкан, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 318.

Мөхәммәтшин З. Г. Бүре хакында, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 318–319.

Мөхәммәтшин З. Г. Бүре этләр оясында, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 319.

Мөхәммәтшин З. Г. Бытбылдык, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 321.

Мөхәммәтшин З. Г. Бюрократлар нәсихәте, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 321.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гадаләт», хикәя-ләтыйфә (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 323–324.

Мөхәммәтшин З. Г. Гайниҗамал хәзрәтнең дәхи бер ялганы, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 325–326.

Мөхәммәтшин З. Г. Гарәпчә яңа масдарлар, сатирик сүзлек (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 327.

Мөхәммәтшин З. Г. Гауваслар, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 327–328.

Мөхәммәтшин З. Г. Гәзитәләрдән (1), юмористик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 328.

Мөхәммәтшин З. Г. Гәзитәләрдән (2), фельетон (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 328–329.

Мөхәммәтшин З. Г. Гучков, фельетон (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 330.

Мөхәммәтшин З. Г. Гүзәл бер хәкыйкать, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 330–331.

Мөхәммәтшин З. Г. Дәхи бер фетнә, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 332.

Мөхәммәтшин З. Г. Дөньяда ахмаклар күпме?, мәзәк (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 334.

Мөхәммәтшин З. Г. Дөрест телеграм хәбәрләре, сатирик-парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 334–335.

Мөхәммәтшин З. Г. Думаның хәле, фельетон (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 335.

Мөхәммәтшин З. Г. Егет сайлаучан кыз, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 336.

Мөхәммәтшин З. Г. Елның дүрт фасылы, кечкенә хикәяләр тезмәсе (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 336.

Мөхәммәтшин З. Г. Җавабә җаваб, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 337.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җәһаләт вә сәфаләт», мәкалә (1904) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 339.

Мөхәммәтшин З. Г. Җен берлә убыр, сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 339–340.

Мөхәммәтшин З. Г. Җил илә Кояш, мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 340.

Мөхәммәтшин З. Г. Җир, хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 340.

Мөхәммәтшин З. Г. Җумарт дуст, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 341.

Мөхәммәтшин З. Г. Җылан, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 341.

Мөхәммәтшин З. Г. Җылан илә Бәрән, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 341–342.

Мөхәммәтшин З. Г. «Заманымызның әдиб вә мөхәррирләренә гаид» мәкаләсенә гаид, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 343.

Мөхәммәтшин З. Г. Игълан (1907 нче сәнә өчен), юмористик игълан-белдерү / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 344.

Мөхәммәтшин З. Г. Игълан, хәбәр-белдерү (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 344.

Мөхәммәтшин З. Г. Идарәдән, укучыларга мөрәҗәгать (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 344–345.

Мөхәммәтшин З. Г. Идарәдән («Камил Мотыйгый…», мөрәҗәгать-белдерү (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 345.

Мөхәммәтшин З. Г. Идарәдән җаваплар, фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 346.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике бала, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 347.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике ихтар, укучыларга мөрәҗәгать (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 347–348.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике күгәрчен, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 348.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике күрше, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 349.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике сабан, чәчмә мәсәл (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 349–350.

Мөхәммәтшин З. Г. Ике хәзрәт вә извозчик, кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 350.

Мөхәмәтшин З. Г. Иң соңгы хәбәр, сатирик реплика (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 351.

Мөхәммәтшин З. Г. Иске заманда татарларның пайтәхете улан бер шәһәрдә…, сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 354.

Мөхәммәтшин З. Г. Ишәк, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 354.

Мөхәммәтшин З. Г. Ишәк илә Сандугач, чәчмә мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 354–355.

Мөхәммәтшин З. Г. Йөкче илә юл кисүче, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 356.

Мөхәммәтшин З. Г. Кабергә киткән «Фикер» яңадан терелеп кайтты, мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 357.

Мөхәммәтшин З. Г. Каз, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 357–358.

Мөхәммәтшин З. Г. «Казан» миһманханәсендә мәҗлес, репортаж (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 358–359.

Мөхәммәтшин З. Г. Казаннан Думага телеграмма, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 361–362.

Мөхәммәтшин З. Г. Кәгазь очырткыч, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 364.

Мөхәммәтшин З. Г. Кемнәрнең дисәң котлары чыга?, сүзлек рәвешендәге фельетон (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 364–365.

Мөхәммәтшин З. Г. Керешү хотбәсе, фельетон-пародия (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 365–366.

Мөхәммәтшин З. Г. Кечкенә генә «С. Петербург» гәзитәсеннән, мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 366.

Мөхәммәтшин З. Г. Кешегә казыган чокырга үзе төшү, фельетон (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев;

фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 367.

Мөхәммәтшин З. Г. Килештерүче, хикәя (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 367–368.

Мөхәммәтшин З. Г. Кояш, кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 369.

Мөхәммәтшин З. Г. Көз, кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 369–370.

Мөхәммәтшин З. Г. Көзге һәм Маймыл, чәчмә мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 370.

Мөхәммәтшин З. Г. Куркынычлы эш, парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 371.

Мөхәммәтшин З. Г. Күке, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 371–372.

Мөхәммәтшин З. Г. Күке илә Күгәрчен, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 372.

Мөхәммәтшин З. Г. Күл, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 372–373.

Мөхәммәтшин З. Г. Кыр кәҗәләре, чәчмә мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 374.

Мөхәммәтшин З. Г. Кыш, кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 374.

Мөхәммәтшин З. Г. Мактанчык куян, чәчмә мәсәл (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 378.

Мөхәммәтшин З. Г. Мәкальләр, канатлы сүзләргә корылган тәнкыйть (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 381.

Мөхәммәтшин З. Г. Мәкальле киңәшләр, сатирик парча (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 381–382.

Мөхәммәтшин З. Г. Мәрхәмәтле Төлке, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 382.

Мөхәммәтшин З. Г. Мәче баласы һәм Сыерчык, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 382–383.

Мөхәммәтшин З. Г. Мәче илә Сандугач, чәчмә мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 383.

Мөхәммәтшин З. Г. Мөхарәбә вә Государственная Дума, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 390–392.

Мөхәммәтшин З. Г. «Өлфәт»кә җавап, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 401.

Мөхәммәтшин З. Г. Өч баш, фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 401–402.

Мөхәммәтшин З. Г. Партияләр, мәкалә-памфлет (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 403.

Мөхәммәтшин З. Г. Сәгъде Вәккас әфәндегә, әдәби рецензия (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 408–409.

Мөхәммәтшин З. Г. Татар диненчә мөселман булу, пародия (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 413–414.

Мөхәммәтшин З. Г. Татарча театр, спектаклькә рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 414–415.

Мөхәммәтшин З. Г. Уйламаган җирдә — орган, фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 428.

Мөхәммәтшин З. Г. [Ф.Әмирханга җавап], ачык хат (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 441.

Мөхәммәтшин З. Г. Фәлсәфә, фельетон (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 441–442.

Мөхәммәтшин З. Г. Фәлсәфи сүзләр, фельетон (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 442–443.

Мөхәммәтшин З. Г. [Фемида], парча-сүзлек (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 443–444.

Мөхәммәтшин З. Г. Хакны белеп инкяр кыйлу, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 445–446.

Мөхәммәтшин З. Г. Хатлар, Тукай хатлары (1902–1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 448–453.

Мөхәммәтшин З. Г. Хатыннарның русча, татарча кушаматлары, парча (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 453–454.

Мөхәммәтшин З. Г. Һәркем эштә, хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 458.

Мөхәммәтшин З. Г. Царь-голод, яһуд ачлык патша, тәрҗемә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 459–460.

Мөхәммәтшин З. Г. Черек күлдә, сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 461.

Мөхәммәтшин З. Г. Чүлмәк илә Казан, сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 462.

Мөхәммәтшин З. Г. Чыбыксыз телеграм хәбәрләре, сатирик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 463.

Мөхәммәтшин З. Г. Чылбырдагы эт, чәчмә мәсәл (1914) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 463.

Мөхәммәтшин З. Г. Чыпчыклар һәм Кызылтүш, чәчмә мәсәл (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 463–464.

Мөхәммәтшин З. Г. Яз («Яз март аеннан…», кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 470.

Мөхәммәтшин З. Г. Кемне сайларга кирәк, мөрәҗәгать (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 476.

Мөхәммәтшин З. Г. Татар мәҗлесе, репортаж (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 476.

Мөхәммәтшин З. Г. Яңа әсәрләр тирәсендә, рецензия (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 478.

Мөхәммәтшин З. Г. Яңа яза башлаган шагыйрьләргә мәүзүн җөмләләр, сатира (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 478–479.

Мөхәммәтшин З. Җаекта Тукай эзләре / З. Мөхәммәтшин // Сабантуй. — 2013. — 20 апр.

Мөхәммәтшин З. Тукай энциклопедиясе / З. Мөхәммәтшин // Чын мирас. — 2014. — № 4. — Б. 103.

Мөхәммәтшин З. Тукай энциклопедиясе / З. Мөхәммәтшин // Мәдәни җомга. — 2014. — 5 февр.

Мөхәммәтшин З. Г. «Август башы», мәкалә (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 17.

Мөхәммәтшин З. Г. «Авыл бае ишан хәзрәт хозурында», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 18.

Мөхәммәтшин З. Г. «Адәмнең биш әгъзасы ни эшли?», сатирик сүзлек (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 23.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ай башы», юмористик реплика (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 24.

Мөхәммәтшин З. Г. «Актык сүзләр», сатирик сүзлек (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 29.

Мөхәммәтшин З. Г. «Акыллы башлар», сатирик парча (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 31.

Мөхәммәтшин З. Г. «Алай-болай», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 32.

Мөхәммәтшин З. Г. «Алданмаңыз!», сатирик бәхәс (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 32–33.

Мөхәммәтшин З. Г. «Алырга ашыгыңыз!», сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 39–40.

Мөхәммәтшин З. Г. «*** («Амур» — фәхеш ресторaны...)», шигырь (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 40.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ана мәктүбләре», мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 41.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ахун хәзрәтләрнең сатылулары», сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 54.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ахыр күрешүләр», мәкалә (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 55–56.

Мөхәммәтшин З. Г. «Аш пешерүче», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 57.

Мөхәммәтшин З. Г. «Аю», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 58.

Мөхәммәтшин З. Г. «Аю мәҗлесе», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 57–58.

Мөхәммәтшин З. Г. «Аю һәм ссыльный», хикәя (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 58.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әлифба», хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 68.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әстерхан мөзакәрәләре», фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 79.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әтәч илә Күке», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 79.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әтәч илә Энҗе бөртеге», мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 79.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әтәч һәм асрау кызлар», мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 79–80.

Мөхәммәтшин З. Г. «Әхбаре харижия», сатирик хәбәр (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 81.

Мөхәммәтшин З. Г. Әхмәди, Кушлавычның шактый могтәбәр кешесе, Ситдикъ исеме белән дә билгеле / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 82.

Мөхәммәтшин З. Г. Байтирәков Әхмәтсафа Габдерахман улы (?–1921), шагыйрь. Т.ның Җаекта «Мотыйгыя» мәдрәсәсендә бергә укыган сыйныфташы / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 95.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бала караучы», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 97.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бала козгын», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 97–98.

Мөхәммәтшин З. Г. «Баланың ата-анасын сөюе», хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 99.

Мөхәммәтшин З. Г. «Барча кардәш, ыруг, дус-иш...», котлау (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 100.

Мөхәммәтшин З. Г. «Батыр кырмыска», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 103–104.

Мөхәммәтшин З. Г. «Башланды», репортаж (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 105–106.

Мөхәммәтшин З. Г. Бәдигъ (Әхмәров), Казанның Яңа бистә мөәзине, сәүдәгәр / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 109.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бәндәләр», шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 112–113.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бәти», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 113.

Мөхәммәтшин З. Г. «Безнең заман», сатирик рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 119.

Мөхәммәтшин З. Г. «Безнең заман» вә Сәгъди абзый», сатирик рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 119.

Мөхәммәтшин З. Г. «Безнең милләт үлгәнме, әллә йоклаган гынамы?», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 119–120.

Мөхәммәтшин З. Г. Белюков Сиражетдин, Уральскида Т.ның танышы / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 120.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бер гөл», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 122.

Мөхәммәтшин З. Г. «Беренче мәртәбә мәктәпкә бару», хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 124.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бик зур кешеләребез», сатирик парча (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 127–128.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бу эш яхшымы?», сатирик мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 140–141.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бүре илә Тычкан», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 145.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бүре хакында», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 145.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бүре этләр оясында», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 145.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бывший «укучы» нәрсә ди?», мәзәк (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 145–146.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бытбылдык», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 146.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бюджет», репортаж (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 146–147.

Мөхәммәтшин З. Г. «Бюрократлар нәсыйхәте», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 147.

Мөхәммәтшин З. Г. Вәли, Җаектан Т. шәриге / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 155–156.

Мөхәммәтшин З. Г. «Выборлар», мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 163–164.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гадаләт», хикәя-ләтыйфә (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 175.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гайнижамал хәзрәтнең дәхи бер ялганы», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 180–181.

Мөхәммәтшин З. Г. Гайфи Нурбиби, Шәһит Гайфи хатыны / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 183.

Мөхәммәтшин З. Г. Гайфи Шәһит (1881–1941), әстерханлы рәссам, график / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 183–184.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гарәпчә яңа масдарлар», сатирик сүзлек (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 194.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гауваслар», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 197.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гәзитәләрдән (1)», юмористик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 201.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гәзитәләрдән (2)», фельетон (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 201.

Мөхәммәтшин З. Г. Госманов Галиәсгар (1845–1900), Т.ның Җаектагы җизнәсе (шагыйрьнең атасы Мөхәммәдгарифның сеңлесе Газизәнең ире) уртакул сәүдәгәр, чыгышы белән Казан губернасы Мәңгәр волосте Түбән Сәрдә авылыннан / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 209–210.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гучков», фельетон (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 214.

Мөхәммәтшин З. Г. «Гүзәл бер хакыйкать», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 215.

Мөхәммәтшин З. Г. «Дәхи бер фетнә», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 229.

Мөхәммәтшин З. Г. «Доносчы колагына хор белән әйтелер», шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 233.

Мөхәммәтшин З. Г. «Дөнья вә мәгыйшәт» журналына даир», мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 234–235.

Мөхәммәтшин З. Г. «Дөньяда ахмаклар күпме?», шигырь (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 235.

Мөхәммәтшин З. Г. «Дөрест телеграм хәбәрләре», сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 236.

Мөхәммәтшин З. Г. «Думаның хәле», фельетон (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 239.

Мөхәммәтшин З. Г. «Егет сайлаучан кыз», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 243.

Мөхәммәтшин З. Г. «Елның дүрт фасылы», шигырь (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 243.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җабир хәзрәт мактана...», шигырь (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 249.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җавабә» җаваб, мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 249.

Мөхәммәтшин З. Г. Җәббар Гарифы, Яңа Кырлай шәкерте / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 251.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җәһаләт вә сәфаләт», мәкалә (1904) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 256.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җен берлә убыр», сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 257.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җил илә Кояш», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 257.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җир», хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 258.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җумарт дуст», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 259.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җылан», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 259.

Мөхәммәтшин З. Г. «Җылан илә Бәрән», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 259–260.

Мөхәммәтшин З. Г. «Заманымызның әдиб вә мөхәррирләренә гаид» мәкаләсенә гаид», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 261.

Мөхәммәтшин З. Г. «Игълан» / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 280.

Мөхәммәтшин З. Г. «Игълан (1907 нче сәнә өчен)», юмористик игълан-белдерү (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 280–281.

Мөхәммәтшин З. Г. «Идарәдән», укучыларга мөрәҗәгать (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 281.

Мөхәммәтшин З. Г. «Идарәдән (Камил Мотыйгый...)», мөрәҗәгать-белдерү (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 281.

Мөхәммәтшин З. Г. «Идарәдән җаваплар», фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 281–282.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ике бала», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 285–286.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ике ихтар», укучыларга мөрәҗәгать (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 286.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ике күгәрчен», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 286–287.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ике күрше», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 287.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ике сабан», мәсәл (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 287.

Мөхәммәтшин З. Г. «Иң соңгы хәбәр», сатирик реплика (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 293.

Мөхәммәтшин З. Г. «Иске заманда татарларның пайтәхете улан бер шәһәрдә...», сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 299.

Мөхәммәтшин З. Г. «Иске мәдрәсәләр өчен лөгатьләр», сатирик сүзлек (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 299.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ишәк», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 309.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ишәк илә Сандугач», мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 309–310.

Мөхәммәтшин З. Г. «Йолдыз» илә «Кояш», шигырь (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 314.

Мөхәммәтшин З. Г. «Йөкче илә юл кисүче», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 316.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кабергә киткән «Фикер» яңадан терелеп кайтты», мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 317.

Мөхәммәтшин З. Г. «Каз», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 319.

Мөхәммәтшин З. Г. «Казан» миһманханәсендә мәҗлес», репортаж (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 324–325.

Мөхәммәтшин З. Г. «Казандан Думага телеграм», фельетон (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 329–330.

Мөхәммәтшин З. Г. Камчылы Ишан (Габдессаттар Хуҗаев), Казанда Яңа бистәдә яшәгән ишан / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 334.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кәгазь очырткыч», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 344.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кем төшендә ниләр күрә?», сатирик сүзлек (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 350–351.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кемнәрнең ни дисәң котлары чыга?», сүзлек рәвешендәге фельетон (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 351.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кемне сайларга кирәк?», мөрәҗәгать (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 351–352.

Мөхәммәтшин З. Г. «Керешү хотбәсе», фельетон-пародия (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 352–353.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кечкенә генә «С. Петербурга» гәзитәсеннән», мәкалә (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 354.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кешегә казыган чокырга үзе төшү», фельетон (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 356.

Мөхәммәтшин З. Г. «Килештерүче», хикәя (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 357.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кирәкле игъланнар», кечкенә парчалар (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 359.

Мөхәммәтшин З. Г. «Корымлы мунчалар», фельетон (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 374–375.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кояш», кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 376.

Мөхәммәтшин З. Г. «Көз», кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 374–377.

Мөхәммәтшин З. Г. «Көзге һәм Маймыл», мәсәл (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 378.

Мөхәммәтшин З. Г. «Куркынычлы эш», парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 385.

Мөхәммәтшин З. Г. «Күке», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 387–388.

Мөхәммәтшин З. Г. «Күке илә Күгәрчен», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 388.

Мөхәммәтшин З. Г. «Күл», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 388.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кыр кәҗәләре», мәсәл (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 393.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кычкырды, ди», мәзәк (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 394.

Мөхәммәтшин З. Г. «Кыш», кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 394.

Мөхәммәтшин З. Г. «Лөгатьләр», сатирик эчтәлекле аңлатмалы сүзлек (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 403–404.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мактанчык куян», мәсәл (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 410–411.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мәкальләр», канатлы сүзләргә корылган тәнкыйть (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 421.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мәкальле киңәшләр», сатирик парча (1912) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 421.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мәрхәмәтле төлке», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 427.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мәче баласы һәм Сыерчык», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 434–435.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мәче илә Сандугач», мәсәл (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 435.

Мөхәммәтшин З. Г. Моради Ярулла, «Мотыйгыя» мәдрәсәсендә Т. белән бергә укыган шәкерт / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 452.

Мөхәммәтшин З. Г. Мөтәрҗим Г. Тукаев, Т.ның ачык имзасы (мөтәрҗим — тәрҗемәче) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 462.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мөхарәбә вә Государственная Дума», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 463.

Мөхәммәтшин З. Г. «Мөһим телеграммалар», сатирик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 471.

Мөхәммәтшин З. Г. Нәзирев Фәссахетдин (Фәссах кари), Коръәнне яттан белүен акча эшләү кәсебенә әйләндергән Җаек кешесе / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 482.

Мөхәммәтшин З. Г. Ниязов Пирмөхәммәт, Әстерхан зыяласы / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 491.

Мөхәммәтшин З. Г. «Өлфәт»кә җавап», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 507.

Мөхәммәтшин З. Г. «Өч баш», фельетон (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 508–509.

Мөхәммәтшин З. Г. «Партияләр», Т.ның яшерен имзасы / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 513–514.

Мөхәммәтшин З. Г. «Сәгъде Вәкъкас әфәндегә», әдәби рецензия (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 562.

Мөхәммәтшин З. Г. «Татар диненчә мөселман булу», пародия (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 603.

Мөхәммәтшин З. Г. «Татар мәҗлесе», репортаж (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 603–604.

Мөхәммәтшин З. Г. «Татарча театр», спектаклгә рецензия (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 607.

Мөхәммәтшин З. Г. «Тәрҗеман бабай» нәсыйхәте, мәкалә (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 614–615.

Мөхәммәтшин З. Г. «Телеграмм хәбәрләре», сатирик язма (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 622–623.

Мөхәммәтшин З. Г. «Төркестан вилаяте», сатирик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 633.

Мөхәммәтшин З. Г. «Төрле фәйләсүфләр фикере», сатирик сүзлек (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 635.

Мөхәммәтшин З. Г. «***(Туйга бардым...)», шигырь (1904) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 642.

Мөхәммәтшин З. Г. «***(Укыгыз, кызлар...)», шигырь (1902) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 663.

Мөхәммәтшин З. Г. «[Ф. Әмирханга җавап]», ачык хат (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 682.

Мөхәммәтшин З. Г. «Фәлсәфә», фельетон (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 688.

Мөхәммәтшин З. Г. «Фәлсәфи сүзләр», фельетон (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 688–689.

Мөхәммәтшин З. Г. «[Фемида]» / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 693–694.

Мөхәммәтшин З. Г. «Хакны белеп инкяр кыйлу», мәкалә (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 701.

Мөхәммәтшин З. Г. «Халык моңнары», фольклор җыентыгы (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 706–707.

Мөхәммәтшин З. Г. Хатлар, Т. хатлары / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 713–715.

Мөхәммәтшин З. Г. «Хатыннарның русча, татарча кушаматлары», парча (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 716.

Мөхәммәтшин З. Г. «Һәркем эштә», хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 744.

Мөхәммәтшин З. Г. «Царь-голод, яхуд ачлык-падишаһ», икътисадый очерк (1907) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З.З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 747–748.

Мөхәммәтшин З. Г. «Черек күлдә», сатирик диалог (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 753.

Мөхәммәтшин З. Г. «Чүлмәк илә казан», сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 755–756.

Мөхәммәтшин З. Г. «Чыбыксыз телеграм хәбәрләре», сатирик парча (1908) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 756.

Мөхәммәтшин З. Г. «Чылбырдагы эт», мәсәл (1914) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 756–757.

Мөхәммәтшин З. Г. «Чыпчыклар һәм Кызылтүш», чәчмә мәсәл (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 757.

Мөхәммәтшин З. Г. Шәрипов Фатих, Җаек шәһәренең мөлкәтле кешесе / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 777.

Мөхәммәтшин З. Г. «***(Шәһәремездә театру фәненә...)», хәбәр (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 780.

Мөхәммәтшин З. Г. «Шура» шигырьләреннән», шигырь (1911) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 790.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яз (Яз март аеннан...)» кечкенә хикәя (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 807.

Мөхәммәтшин З. Г. «Ялгызлыкта», шигырь (1913) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 810–811.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яңа әсәрләр тирәсендә», рецензия (1911) / З.Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 814.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яңа камустан берничә лөгать», сатирик парча (1906) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 816.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яңа лөгатьләр», сүзлек-парча (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 816.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яңа чыкты», шигырь (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 817.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яңа яза башлаган шагыйрьләргә мәүзүн җөмләләр», сатирик сүзлек (1910) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 817.

Мөхәммәтшин З. Г. «Яшен» озак чыкмаганлыкдан соралмый калган сөальләр», сатирик парча (1909) / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 825.

Мөхәммәтшин З. Г. Баки Урманче фондында Тукай шәхесе / З. Г. Мөхәммәтшин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 230–234.

Мөхәммәтшин Р. «Азмы какканны вә сукканны күтәрдем мин ятим», яки республикабызда Тукай елы бит әле… / Р. Мөхәммәтшин // Идел. — 2011. — № 5. — Б. 54–55.

Мөхәммәтшин С. [Истәлеге] // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 31–33.

Мөхәммәтшин С. Хәтердә сакланганнардан / С. Мөхәммәтшин // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 12–14.

Мөхәммәтшин Ф. Туган тел көне белән!: ТР Дәүләт Советы рәисенең котлавы / Ф. Мөхәммәтшин // Ватаным Татарстан. — 2010. — 24 апр.

Мөхәммәтшин Х. Тукаебызны яратып һәм хөрмәтләп / Х. Мөхәммәтшин // Шәһри Чаллы. — 1996. — 12 окт.

Мөхәммәтшина Л. М. Габдулла Тукай һәм аның шәҗәрәсе / Л. М. Мөхәммәтшина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 287–291.

Мөхәммәтшина Л. Тукаебыз туган төбәккә рәхим итегез / Л. Мөхәммәтшина // Мәгариф. — 2018. — № 4 (986). — Б. 93–95.

Мөхәммәтшина Л. Шагыйрь тормышында Сосна Пүчинкәсе / Л. Мөхәммәтшина // Безнең мирас. — 2020. — № 4. — Б. 44–46.

Мөхәмов Г. Мәгънәле сүзнең тозы таман / Г. Мөхәмов // Зәй офыклары. — 1997. — 8 май.

Мөхәрләмова Г. Н., Фахретдинова Г. М. Габдулла Тукайның «Шүрәле» поэмасын заманча электрон белем бирү платформасында өйрәнү үзенчәлекләре / Г. Н. Мөхәрләмова, Г. М. Фахретдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 234–238.

Мөхбир. Бөекләребезне искә төшергәндә / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 10 май.

Мөхбир. Бөекләребезне искә төшергәндә. Мажуриядә. Тукайның утыз еллыгы Синкин җәмгыятендә. Америка хәбәрләре / Мөхбир // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 161–165.

Мөхбир. Тукаевның васыяте хакында / Мөхбир // Кояш. — 1913. — 2 май.

Мөхбир. Тукай кичәсе / Мөхбир // Кояш. — 1914. — 28 март.

Мөхбир. Тукай кичәсе / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1937. — 30 апр.

Мөхбир. Кобеда / Мөхбир // Милли байрак. — 1939. — 14 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 150.

Мөхбир // Кояш. — 1914. — 12 апр.

Мөхбир. Тукай кичәсе / Мөхбир // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 136–137.

Мөхбир. Шанхайда истәлек көннәре / Мөхбир // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 133.

Мөхбир. Тукай көне. Харбинда. Мукденда / Мөхбир // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 146–149.

Мөхбир. Тукай кичәләре (Шанхайда, Кобеда) / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1944. — 20 май.

Мөхбир. Тукай кичәсе / Мөхбир // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 544, 547.

Мөхбир. Тукай кичәсендә (Мукденда, Синсзинда) / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1944. — 1 май.

Мөхбир. «Тукай көне» / Мөхбир // Милли байрак. — 1940. — 3 май.

Мөхбир. Тукай көннәре. Омскида / Мөхбир // Ил. — 1914. — 27 апр.

Мөхбир. Тукай утыз еллыгы Синкин җәмгыятендә / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 10 май.

Мөхбир. [2 нче апрельдә] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 550.

Мөхбир. Тукай көннәре. Омскида / Мөхбир // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 561.

Мөхбир. Тукаевның васыяте хакында / Мөхбир // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 638–639.

Мөхбир. Утыз еллык Манжулидә / Мөхбир // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 10 май.

Мөхибуллин Н. Габдулла Тукайның шигъри илендә / Н. Мөхибуллин // Tatar ile. — 2004. — Дек. (№ 49).

Мөхитдиния М. Габдулла Тукаев әдәбияты (Вафатына өч ел тулу мөнәсәбәтилә) / М. Мөхитдиния // Аң. — 1916. — № 6. — С. 104–106; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 280–285; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 347–353.

Мөхиярова Р. Х. Г. Тукай шигырьләренең поэтик синтаксисы / Р. Х. Мөхиярова // Тенишевские чтения — 2009: сб. науч. ст. — Казань: ТГГПУ, 2009. — Б. 375–378.

Мөхиярова Р. Х. «Шүрәле» поэмасына лингвопоэтик анализ / Р. Х. Мөхиярова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 238–240.

Мөхиярова Р. Х. Габдулла Тукай шигырьләрендә синтаксик фигуралар / Р. Х. Мөхиярова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф.,

посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 291–295.

Мөштәриева Р. «Болгар»да / Р. Мөштәриева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 61.

Мтеева З. Ш. Габдулла Тукай иҗатында тәрбия мәсьәләсе / З. Ш. Мтеева // «Дөньда сүземез бар». Хатыйп Йосыф улы Миңнегулов исемендәге II Бөтенроссия фәнни-гамәли конференциясе материаллары (2021 елның 9 нчы июне, Казан ш.) / Фәнни ред.: Р. Л. Зәйни; төз.: Л. М. Антонова, З. М. Хафизова. — Казан, 2021. — Б. 129–132.

Мубаракшина А. Р. Тукайның күңел йолдызы / А. Р. Мубаракшина // XXI гасыр фәне: Филология һәм сәнгать белеме мәсьәләләре: Яшь галимнәр һәм аспирантларның фәнни конф. материаллары (Казан ш., 18 май, 2012 ел) / Төз.: Р. М. Хөснетдинов, Р. Т. Сәфәров, Л. Ш. Бәдертдинова. — Казан, 2012. — 6 нчы чыг. — Б. 147–151.

Мубаракшина А. Р. Тукай иҗатында Габделхәмит II һәм яшь төрекчеләр хәрәкәте / А. Р. Мубаракшина // Проблемы изучения и преподавания тюркской филологии: история, современность, перспективы: сб. материалов Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием, посвящ. 125-летию гос. и общ. деятеля, языковеда и классика татар. лит-ры, Галимджана Ибрагимова, 105-летию Народного поэта Чувашской Республики Петра Хузангая, 15-летию кафедры татарской и чувашской филологии СГПА им. З. Биишевой, Россия, Республика Башкортостан, г. Стерлитамак, 24–26 мая 2012 г. / Науч. ред. И. С. Насипов, отв. ред. И. С. Мансуров. — Стерлитамак: СГПА им. З. Биишевой, 2012. — Б. 204–206.

Мубаракшина А. Р. Габдулла Тукайның Җаек чоры иҗатында «Мөхәммәдия» һәм Җ. Руми традицияләре / А. Р. Мубаракшина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 120–125.

Музей яңара // Ватаным Татарстан. — 2006. — 22 дек.

Музейдан халык өзелмәсен! // Шәһри Казан. — 2004. — 24 сент.

Муканов С. Дуслык хаты / С. Муканов // Совет әдәбияты. — 1963. — № 1. — Б. 50–54.

Муллахмәтова Р. XX йөз башларында икътисади теория нигезләре һәм Габдулла Тукай / Р. Муллахмәтова, А. Мөхәммәтшин // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1999. — № 1. — Б. 121–122.

Муллаәхмәтова Л. Бөек шагыйрьне олылап… / Л. Муллаәхмәтова // Бөгелмә авазы. — 2008. — 7 май.

Муллаянова Р. Без мәңгегә Тукайлы / Р. Муллаянова // Ватаным Татарстан. — 2009. — 17 апр.

Муратова Э «Тукайга мәхәббәт илә...» / Э. Муратова // Шәһри Казан. — 2019. — 26 апр.

Мусабәкова Р. Тукай һәм Сүнчәләй / Р. Мусабәкова // Идел. — 2001. — № 4. — Б. 29–30.

Мусабәкова Р. Р. Г. Тукай әсәрләренең рус теленә тәрҗемәләре (шигырь исемнәрен тәрҗемә итү аспекты) / Р. Р. Мусабәкова // Фәнни Татарстан. — 2015. — № 1. — Б. 36–40.

Мусабәкова Р. Р. Тәрҗемә тәҗрибәләре (Г. Тукайның «Олуг юбилей мөнәсәбәте белән халык өмидләре» шигыренең тәрҗемәләре хакында) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 295–298.

Мусабәкова Р. Р. «Ике эт», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 288.

Мусабәкова Р. Р. «Казлар», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 330.

Мусабәкова Р. Р. «Кеше һәм Арыслан», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 355.

Мусабәкова Р. Р. «Мөрид», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 461.

Мусабәкова Р. Р. «Нәхүчеләр», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 483.

Мусабәкова Р. Р. «Пётр бабайның хикәяте», русчадан тәрҗемә (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 517.

Мусабәкова Р. Р. «Русчадан дөрест тәрҗемәләр», мәкалә (1911) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 547.

Мусабәкова Р. Р. «Толстой хакында мәшһүр татарларның фикерләре», мәкалә (1910) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 629–630.

Мусабәкова Р. Р. «Фил», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 695–696.

Мусабәкова Р. Р. «Чабак», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 750.

Мусабәкова Р. Р. «Черки изгелеге», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 753.

Мусабәкова Р. Р. «Этләрнең дуст булышуы», мәсәл (1907) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 799.

Мусабәкова Р. Р. «Яшь агач», мәсәл (1906) / Р. Р. Мусабәкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 826.

Мусабәкова Р. Тукай: Пушкиннан «икътибас иткән бу баш» / Р. Мусабәкова // Казан утлары. — 2019. — № 6. — Б. 182–183.

Мусин М. Тукаебыз турында / М. Мусин // Ватаным Татарстан. — 1997. — 18 апр.

Мусин М. Көндәлек ни сөйли? / М. Мусин // Шәһри Казан. — 1997. — 25 апр.

Мусин Ф. Шагыйрь истәлегенә багышлап / Ф. Мусин // Соц. Татарстан. — 1961. — 4 май.

Мусин Ф. Аларга турылыклымы без? / Ф. Мусин // Соц. Татарстан. –1965. — 26 сент.

Мусин Ф. Тукайны өйрәнү юлында зур адым / Ф. Мусин // Соц. Татарстан. — 1966. — 6 июль.

Мусин Ф. Тукайга кайту (Әдәбият тарихында — Тукай) / Ф. Мусин // Миллият (№ 51): Шәһри Казан газ. кушым. — 1994. — 10 март.

Мусин Ф. Дусларыбыздан үрнәк алып… / Ф. Мусин // Мәдәни җомга. — 1995. — 10 нояб.

Мусин Ф. Без белгән һәм беләсе Тукай / Ф. Мусин // Мәдәни җомга. — 1996. — 17 май.

Мусин Ф. М. Без белгән һәм беләсе Тукай / Ф. М. Мусин // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 33–40.

Мусин Ф. Тукай белән — яңа гасырга / Ф. Мусин // Ватаным Татарстан. — 2001. — 20 апр.

Мусин Ф. Безнең Тукай / Ф. Мусин // Татарстан. — 2001. — № 4. — Б. 64–67.

Мусин Ф. Тукай иҗатын укыту мәсьәләләре / Ф. Мусин // Югары һәм урта һөнәри уку йортларында татар әдәбиятын укытуның мөһим мәсьәләләре. — Казан: Казан дәүләт ун-ты, 2006. — Б. 39–43.

Мусин Ф. Тукай һәм безнең заман / Ф. Мусин // Мәдәни җомга. — 2006. — 18 авг.

Мусин Ф. Яңа гасырга кергәндә… / Ф. Мусин // Ватаным Татарстан. — 2006. — 18 авг.

Мусин Ф. Тукай иҗатын өйрәнү / Ф. Мусин // Мәйдан. — 2019. — № 2 (207). — Б. 134–139.

Мухиярова Р. Х. 90 нчы еллар татар матбугаты һәм Тукай теле / Р. Х. Мухиярова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 316–319.

М. Х. Ф. Тормыш сагышы. Габдулла Тукайның үлүенә егерме ел тулды / М. Х. Ф. // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 5. — Б. 25–26.

Надан. Бу тәүбә мәкъбульме, түгелме? / Надан // Ялт-йолт. — 1913. — № 56. — Б. 10.

Надиров И. Халык, шагыйрь, җыр / И. Надиров // Соц. Татарстан. — 1966. — 9 янв.

Надиров И. Тукай — чит телләрдә (Фин галиме Г. Тагерның Казанда булуы уңае белән кайбер фикерләр) / И. Надиров // Казан утлары. — 1966. — № 10. — Б. 145–146.

Надыршина Л. Р. Габдулла Тукай шигъриятендә туган җиргә мәхәббәт мотивы / Л. Р. Надыршина // Творчество Чингиза Айтматова в контексте традиций Востока-Запада: материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 11–14 ября 2018 г.) / Науч. ред. Ф. С. Сайфуллина. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2018. — Б. 176–178.

Надыршина Л. Р. Габдулла Тукайның лиро-эпик иҗатында фольклор мотивлары / Л. Р. Надыршина, Г. М. Ханнанова // Актуальные проблемы гуманитарной науки: фольклористика, литературоведение, этнография, история, археография: материалы Всерос. (с междунар. участием) науч.-практ. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд. видного ученого-фольклориста, почет. акад. АН РБ Сулейманова Ахмета Мухаметвалеевича. г. Уфа, 23–25 мая 2010 г. Ч. 2. / отв. ред. А. В. Псянчин; сост.: Н. А. Хуббитдинова, Г. В. Юлдыбаева. — Уфа: ИИЯЛ УФИЦ РАН, 2019. — Б. 57–61.

Надыршина Л. Р. Габдулла Тукай лирикасында елау мотивы / Л. Р. Надыршина // Актуальные проблемы гуманитарной науки: фольклористика, литературоведение, этнография, история, археография: материалы Всерос. (с междунар. участием) науч.-практ. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд. видного ученого-фольклориста, почет. акад. АН РБ Сулейманова Ахмета Мухаметвалеевича. г. Уфа, 23–25 мая 2010 г. / Отв. ред. А. В. Псянчин; сост.: Н. А. Хуббитдинова, Г. В. Юлдыбаева. — Уфа: ИИЯЛ УФИЦ РАН, 2019. — Б. 364–368.

Надыршина Л. Р. Габдулла Тукайның мәгърифәтчелек идеалы / Л. Р. Надыршина, Г. М. Ханнанова // Просветительское движение у тюркских народов и творчество Абая: материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 175-летию со дня рожд. казах. поэта, просвет., обществ. деят. А. Кунанбаева. Казань, 14 декабря 2020 г. / Сост.: Ф. Г. Файзуллина, Г. А. Хуснутдинова. — Казань: ИЯЛИ, 2020. — Б. 211–215.

Надыршина Л. Р. Сатирическая картина мира в татарских поэмах начала XX века (на примере творчества Г. Тукая, Ш. Бабича и Х. Исхаки) / Л. Р. Надыршина // Ашмаринские чтения: сб. статей XII Междунар. науч.-практ. конф. (г. Чебоксары, 20 ноября 2020 г.). — Чебоксары: Изд-во Чуваш. ун-та, 2020. — С. 183–184.

Надыршина Л. Р. Тукай һәм Казан / Л. Р. Надыршина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 29–35.

Надыршина Л. Р. Габдулла Тукайның Казан чоры шигъриятендә романтик дискурс / Л. Р. Надыршина, Л. Ш. Гарипова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань /

Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 241–245.

Надыршина Л. Р. «Инде эшлик саф, ачык күзләр белән — чын» «Аң» белән...» («Аң» журналында Г. Тукай эшчәнлеге һәм аңа бәйле язмалар) / Л. Р. Надыршина // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 53–61.

Надыршина Л. «Казанга килүемнән бер максадым сезләрне күрү өчен генә иде...» (Габдулла Тукай һәм Сәгыйть Рәмиев) / Л. Надыршина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 36–48.

Надыршина Л. «Һәр минут миннән тели дөнья күңел җимешләрен» (Габдулла Тукайның 1908–1910 еллар шигърияте) / Л. Надыршина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 106–133.

Надыршина Л. «Ул бөтен гомерен, тормышын нәшрият эшләренә, китап бастырып тарату хезмәтләренә багышлады» (Габдулла Тукай һәм Әхмәтгәрәй Хәсәни) / Л. Надыршина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 31–41.

Надыршина Л. «Инде эшлик саф, ачык күзләр белән — чын «Аң» белән...» (Габдулла Тукай «Аң» журналында) / Л. Надыршина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 52–63.

Надыршина Л. «Ашкынамын мин әбәд бетмәс урынга, мәңгегә, мәңгелеккә — мәңге рухлы, мәңге нурлы ямьлегә!» (Габдулла Тукайның 1911–1913 еллар шигърияте) / Л. Надыршина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 119–142.

Надыршина Л. Р. XX йөз башы татар шигъриятендә Су анасы образын сәнгати шәрехләү үзенчәлекләре (Г. Тукай һәм Г. Сөнгати поэмалары мисалында) / Л. Р. Надыршина, Г. М. Ханнанова // XVII Акмуллинские чтения: материалы Междунар. науч.-практ. конф. 2–3 декабря 2022 г. Т. II. — Уфа: Издательство, 2022. — Б. 374–376.

Назиров А. Ә. Туган ягыбызның Бөек җырчысы / А. Ә. Назиров // Тукай Г. Путеводная звезда = Юл күрсәтүче йолдызым: Избранное. — Казань: Таглимат, 2006. — Б. 7–8.

Нариманова Г. Г. Тукай әсәрләрен тәрҗемә итү үзенчәлекләре / Г. Нариманова // Татар теле һәм әдәбияты: үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге: укучыларның III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 21 ноябрь, 2014 нче ел) / Җав. мөх. А. З. Нигамаев. — Алабуга: КФУның Алабуга ин-ты нәшр., 2014. — Б. 147–149.

Насипов И. С. Габдулла Тукай һәм Башкортстан (фәнни-тикшеренү проекты турында) / И. С. Насипов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 304–306.

Насыйбуллин Р. Бөек шагыйрь генә түгел... / Р. Насыйбуллин // Мәдәни җомга. — 2022. — 7 окт.

Насыйбуллин Р. Иҗтимагый-сәяси мәйданда бер якты нур / Р. Насыйбуллин // Кызыл таң. — 2023. — 25 апр.

Насыйбуллин Р. Тукай иҗатында сәяси сатира / Р. Насыйбуллин // Мәдәни җомга. — 2024. — 26 апр.

Насыйбуллина Н. Идел — Җаек арасы / Н. Насыйбуллина // Мәдәни җомга. — 2013. — 9 авг.

Насыйбуллина Н. Әдип — Уфаны, Уфа аны яратты! / Н. Насыйбуллина // Кызыл таң. — 2016. — 9 апр.

Насыйбуллина Н. Ш. Тукайның шигъри ватаны — Җаек / Н. Ш. Насыйбуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 306–309.

Насыйбуллина Н. Ш. Тукайның шигъри ватаны Җаек / Н. Ш. Насыйбуллина // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 24–27.

Насыйбуллина Н. Ш. Тукай һәм Башкортстан / Н. Ш. Насыйбуллина // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 29–32.

Насыйбуллина Н. Милли әдәбиятларда Тукай образы / Н. Насыйбуллина // Тулпар. — 2019. — № 3. — Б. 26–29.

Насыйбуллина Н. Ш. Тукайның остазы — Мирхәйдәр Чулпаный / Н. Ш. Насыйбуллина // Фәнни Татарстан. — 2020. — № 1 (25). — Б. 43–48.

Насыйбуллина Н. Ш. Г. Тукайның туган ягы — замандаш шагыйрьләр иҗатында / Н. Ш. Насыйбуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 245–249.

Насыйри З. Истанбулдан / З. Насыйри // Вакыт. — 1914. — 20 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 553–554.

Насыйров Ф. Азатлык һәм дуслык җырчысы / Ф. Насыйров // Идел ягы. — 1976. — 14 апр.

Насыйрова З. «Без — Тукай оныклары» (әдәби-музыкаль кичә) / З. Насыйрова // Мәгариф. — 2010. — № 4. — Б. 16.

Нафиков Р. Г. Тукайның Уральскидагы эшчеләр белән аралашуы / Р. Нафиков // Совет әдәбияты. — 1954. — № 10. — Б. 107–109.

Нәбиуллина Г. Татар шигърияте кояшы / Г. Нәбиуллина // Мәгариф. — 2010. — № 3. — Б. 68–69.

Нәбиуллина Г. Ә. «Тукаев сүзләре» хакында / Г. Ә. Нәбиуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 240–242.

Нәбиуллина Г. Ә. Тукай — афоризм остасы / Г. Ә. Нәбиуллина // Казан университетының татар филологиясе галимнәре: классик филология һәм КФУның татар филологиясе һәм тарихы факультеты галимнәре: Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 2011 ел, 18 март) / Фәнни мөх. Х. Й. Миңнегулов; төз.-мөх. Т. Ш. Гыйлаҗев. — Казан: Казан ун-ты, 2012. — Б. 118–123.

Нәбиуллина Г. Тукаев сүзләре / Г. Нәбиуллина // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 114–118.

Нәбиуллина Г. Ә. Тукайның канатлы сүзләре / Г. Ә. Нәбиуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 137–143.

Нәбиуллина Э. Р. Г. Тукай һәм Г. Исхакый иҗатларында мәдрәсә тормышы / Э. Р. Нәбиуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 249–254.

Нәгыймова М. «Очты дөнья читлегеннән…» / М. Нәгыймова // Ватаным Татарстан. — 1998. — 17 апр.

Нәгыймова Ф. Хәзинә булырлык басмалар / Ф. Нәгыймова // Шәһри Казан. — 2006. — 2 июнь.

Нәгыймова Ф. Безнең йөрәкләрдә син, Тукай! / Ф. Нәгыймова // Шәһри Казан. — 2006. — 30 июнь.

Нәгимуллина Р. Беренче гонорарын Тукай нәрсәгә тоткан? / Р. Нәгимуллина // Шәһри Казан. — 2021. — 26 март.

Нәгыймуллина Р. Казан һәм Тукай / Р. Нәгыймуллина // Шәһри Казан. — 1997. — 25 апр.

Нәгыймуллина Р. Күркәмлектә тиңсез йорт / Р. Нәгыймуллина // Шәһри Казан. — 1998. — 24 апр.

Нәгыймуллина Р. Шагыйрь мәхәббәте / Р. Нәгыймуллина, З. Хәйдәр // Мәдәни җомга. — 2005. — 16 дек.

Нәгыймуллина Р. В. Г. Тукай тормышында һәм иҗатында мәдрәсәләрнең роле / Р. В. Нәгыймуллина // Р. Фахреддин: духовность, культура и просвещение = Р. Фәхреддин: рухият, мәдәният, мәгърифәт: Материалы I Всерос. науч.-практ. конф., приуроченной к 155-летию со дня рожд. Р. Фахреддина и к Году культуры в России и в Республике Татарстан (г. Альметьевск, 21 ноября 2014 года). — Альметьевск, 2015. — Б. 133–136.

Нәгыймуллина Р. В. Тукай ядкярләре — халкыбыз мирасы / Р. В. Нәгыймуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 309–311.

Нәгыймуллина Р. Тукай үзәге / Р. Нәгыймуллина // Мәдәни җомга. — 2020. — 17 апр.

Нәгыймуллина Р. В. Габдулла Тукай әдәби музеенда офлайн һәм онлайн проектлар / Р. В. Нәгыймуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 254–257.

Нәгыймуллина Р. Тукай кәрҗине Урманчиевка ничек эләккән? / Р. Нәгыймуллина // Шәһри Казан. — 2021. — 7 май.

Нәгыймуллина Р. Кара савыты / Р. Нәгыймуллина // Шәһри Казан. — 2021. — 1 июнь.

Нәгыймуллина Р. Шагыйрьнең кул сөлгесе / Р. Нәгыймуллина // Шәһри Казан. — 2021. — 18 июнь.

Нәдершина Р. «Онытмыйбыз сине, Тукай!» / Р. Нәдершина // Заман сулышы. — 2009. — 24 апр.

Нәҗип М. Ул беренче халык шагыйре / М. Нәҗип // Нур. — 1994. — 26 апр.

Нәҗипова Г. Тукай — дәреслек авторы / Г. Нәҗипова // Мәгариф. — 2008. — № 4. — Б. 53–54.

Нәҗипова Ч. Язлар белән Тукай кайта безгә / Ч. Нәҗипова // Шәһри Казан. — 2013. — 26 апр.

Нәҗметдинова М. Уральски хәбәрләре / М. Нәҗметдинова // Йолдыз. — 1914. — 13 апр.

Нәҗми К. Халык шагыйре / К. Нәҗми // Кызыл Татарстан. — 1943. — 14 апр.

Нәҗми К. Ялкынлы иҗат чишмәсе (Габдулла Тукайның үлеменә утыз ел тулу уңае белән) / К. Нәҗми // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 21–23.

Нәҗми К. Татар әдәбиятының кояшы / К. Нәҗми // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 36–39.

Нәҗми К. Халык шагыйре (Габдулла Тукайның тууына 60 ел тулу уңае белән) // Кави Нәҗми. Якты сукмак. — Казан: Татгосиздат, 1951. — Б. 499–506.

Нәҗми К. Халык шагыйре (Габдулла Тукайның тууына 60 ел тулу уңае белән) / Нәҗми К. Әдәбият дөньясында. Әдәби-публицистик мәкаләләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 133–140.

Нәҗми Н. Шигърият йолдызы / Н. Нәҗми // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 21–26.

Нәҗмиев Т. Берьюлы өч бәйрәм / Т. Нәҗмиев // Татарстан яшьләре. — 2011. — 6 сент.

Нәккаш-Исмәгыйль Н. «…Иман берлә Коръән тулган садремә!» / Н. Нәккаш-Исмәгыйль // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.; // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред.

Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 227–233; // Дин вә Мәгыйшәт. — 2012. — 27 апр.

Нәкыйпов Х. Авылда Тукай һәйкәле / Х. Нәкыйпов // Соц. Татарстан. — 1988. — 12 июль.

Нәкыйпова Л. М. Тукай иҗатында стилистик фигуралар: Мастер-класс / Л. М. Нәкыйпова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 8–12.

Нәкъ 100 ел элек // Татарстан яшьләре. — 2009. — 18 апр.

Нәфигов Р. Габдулла Тукай биографиясен өйрәнүнең кайбер мәсьәләләре / Р. Нәфигов // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 119–128.

Нәфигов Р. Шагыйрьнең эзләрен югалтмыйк / Р. Нәфыйгов // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Нәфигов Р. Тукай турында яңа сүзләр эзләгәндә / Р. Нәфигов // Мәдәни җомга. — 1998. — 17 июль.

Нәфиев Ф. Нәни Тукайны белгән рәссам / Ф. Нәфиев // Мәдәни җомга. — 2002. — 26 апр.

Нәфиев Ф. Татарның сөекле улы / Ф. Нәфиев // Ватаным Татарстан. — 2008. — 23 июль.

Нәфиев Ф. Тукай белән бергә гомергә / Ф. Нәфиев // Ватаным Татарстан. — 2011. — 25 февр.

Нәфиев Ф. Тукай рухы рәнҗемәсен иде / Ф. Нәфиев // Ватаным Татарстан. — 2014. — 15 авг.

Нәфиков Р. Тукай яшәгән урыннарда / Р. Нәфыйгов // Пионер. — 1952. — № 12. — Б. 33.

Нәфиков Р. Г. Тукайның Уральскида эшчеләр белән аралашуы / Р. Нәфиков // Совет әдәбияты. — 1954. — № 10. — Б. 107–112.

Нәфиков Р. Г. Тукай әдәби мирасына карата / Р. Нәфиков // Совет Татарстаны. — 1955. — 31 май.

Нәфиков Р. «Мулла Насретдин» һәм Тукай / Р. Нәфиков, Б. Рөстәм // Совет әдәбияты. — 1956. — № 4. — Б. 124–125.

Нәфиков Р. Тарихчы блокнотыннан / Р. Нәфиков // Азат хатын. — 1960. — № 8. — Б. 19.

Нәфиков Р. Габдулла Тукай һәм аның даирәсе / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1981. — № 9. — Б. 165–171.

Нәфиков Р. Иң бөек максат / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1983. — № 4. — Б. 164–173.

Нәфиков Р. Тукайның иптәшләре һәм танышлары / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1984. — № 5. — Б. 135–138.

Нәфиков Р. Тукайның дусты, партия солдаты / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1986. — № 2. — Б. 151–154.

Нәфиков Р. Шагыйрьне өйрәнү юлында / Р. Нәфиков // Казан утлары. — 1997. — № 6. — Б. 164–166.

Нәфисә карчык Әхмәтшина истәлекләре // Совет әдәбияты. — 1944. — № 4. — Б. 46–47; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Ис-

ламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 23–26.

Нәфыйгов Р. Ерагайган саен якынрак / Р. Нәфыйгов // Татарстан. — 1995. — № 11–12. — Б. 31–34.

Нәфыйгов Р. Шагыйрьнең эзләрен югалтмыйк / Р. Нәфыйгов // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Нәфыйгов Р. Тукай тормышында яңа фактлар / Р. Нәфыйгов // Ватаным Татарстан. — 2000. — 21 июль.

Нәфыйков Р. «Тырыш яшьләй, зурайгач җайсыз ул…» [Татар халкы тормышында Г. Тукайның роле турында тарих фәннәре д-ры, проф. Р. И. Нәфыйков белән әңгәмә / Алып барды М. Әгъләмов] // Яшь ленинчы. — 1986. — 15 янв.

Нәфыйков Р. Тукай һәм хатын-кызлар / Р. Нәфыйков // Казан утлары. — 1990. — № 4. — Б. 179–181.

Нәфыйков Р. Тукайны белгән шәхесләр / Р. Нәфыйков // Сөембикә. — 1992. — № 4. — Б. 16–17.

Нәфыйков Р. Атылган йолдыз юлында / Р. Нәфыйков // Ялкын. — 1993. — № 4. — Б. 20–21.

Нәфыйков Р. И. Кәлтиев Гариф (Гарифҗан) Мөхәммәтҗан улы (1882–1940), 1905–1907 елларда Уральскида К. М. Төхфәтуллин типографиясендә эшләгән ике татар наборщигының берсе / Р. И. Нәфыйков // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 346.

Нәфыйков Р. И. Утюшев Шакир Шәрәфетдин улы, Т.ның Җаектагы дусты / Р. И. Нәфыйков // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 675.

Недорезова В. Кайбер мәгълүматлар / В. Недорезова // Соц. Татарстан. — 1963. — 8 май.

Нигъмәт М. Китаплар һәм язмышлар / М. Нигъмәт // Алабуга нуры. — 1996. — 27 апр.

Нигъмәти Г. Габдулла Тукай үлүгә унбиш ел тулды / Г. Нигъмәти // Кызыл Татарстан. — 1928. — 15 апр.

Нигъмәти Г. Тукай иҗаты / Г. Нигъмәти // Нигъмәти Г. Сайланма әсәрләр / Төз.: Ж. Нигъмәтуллина, Ә. Мәүлиханов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — Б. 225–242.

[Нигъмәтҗан Гафуров истәлеге] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 698–699.

Нигъмәтҗанов М. Моңнар чыганагы / М. Нигъмәтҗанов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Нигъмәтҗанов М. Тибрәтмәктә күңелнең кылларын / М. Нигъмәтҗанов // Казан утлары. — 1978. — № 4. — Б. 162–164.

Нигъмәтҗанов М. Тукай һәм музыка / М. Нигъмәтҗанов // Мирас. — 2005. — № 1. — Б. 28–33.

Нигъмәтҗанов М. Тукайга, димәк, халыкка тугрылык / М. Нигъмәтҗанов // Шәһри Казан. — 2008. — 29 апр.

Нигъмәтҗанова А. Чит илдәге милләттәшләр һәм Тукайның педагогик мирасы / А. Нигъмәтҗанова // Мәгариф. — 1993. — № 8. — Б. 24–26

Нигъмәтуллин Ә. Халык шагыйре, халык горурлыгы / Ә. Нигъмәтуллин // Кызыл таң. — 1966. — 26 апр.

Нигъмәтуллин Ә. «Зур диңгез кебек…» / Ә. Нигъмәтуллин // Кызыл таң. — 1976. — 25 апр.

Нигъмәтуллин Ә. Г. Тукайның методик мирасы / Ә. Нигъмәтуллин // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 20–23.

Нигъмәтуллин Ә. Тукай һәм «Гамлет» / Ә. Нигъмәтуллин // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 27–29.

Нигъмәтуллин Ә. Аның җаны Кояш нурларында… / Ә. Нигъмәтуллин // Кызыл таң. — 2003. — 26 апр.; // Өмет. — 2009. — 26 апр.

Нигъмәтуллин Ә. Башкорт әдәбиятының Г. Тукай ижаты белән бәйләнеше / Ә. Нигъмәтуллин // Кызыл таң. — 2004. — 22 апр.

Нигъмәтуллин Г. Табынган чагым / Г. Нигъмәтуллин // Ленин нурлары (Түбән Кама ш.). 1982. — 24 сент.

Нигъмәтуллин Н. Габдулла Тукаев Уральскида / Н. Нигъмәтуллин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 166–168.

Нигъмәтуллин Э. Тукай һәм «Гамлет» / Э. Нигъмәтуллин // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 27–29.

Нигъмәтуллин Э. Милли чикне үтеп / Э. Нигъмәтуллин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Нигъмәтуллина А. Алдыбызда бит Казан! / А. Нигъмәтуллина // Шәһри Чаллы. — 2004. — 11 июнь.

Нигъмәтуллина Й. Җил җыламый…: Габдулла Тукайның образлы фикерләү үзенчәлегенә карата / Й. Нигъмәтуллина // Казан утлары. — 1971. — № 4. — Б. 157–166.

Нигъмәтуллов С. Габдулла Тукайның балалар өчен язган шигырьләре / С. Нигъмәтуллов // Алабуга нуры. — 2011. — 7–9 сент.

Нигъмәтуллова Р. Габдулла Тукай публицистикасында сатира һәм юмор / Р. Нигъмәтуллова // Алабуга нуры. — 2011. — 21–26 окт.

Низаметдинов. Г. Тукай турында истә калганнар / Низаметдинов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 401–402.

Низаметдинов Ә. Габдулла Тукайның мәхәббәте / Ә. Низаметдинов // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 146–149.

Низаметдинов З. Тукай — мәңгелек һәм үлемсез / З. Низаметдинов // Шәһри Казан. — 2006. — 14, 15, 18 апр.

Низаметдинов З. Тукайның сабакташы / З. Низаметдинов // Мәйдан. — 2011. — № 4. — Б. 16–18.

Низаметдинова М. Тукай яши халык күңелендә… / М. Низаметдинова // Шәһри Казан. — 2004. — 30 апр.; // Татар иле. — 2005. — Апр. (№ 17).

Низами Р. Тукай белән әңгәмә / Р. Низами // Шәһри Казан. — 2003. — 25 апр.

Низами Р. Сүз башым бит Шүрәле… / Р. Низами // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Низами Р. Тукай — безнең замандаш / Р. Низами // Шәһри Казан. — 2018. — 27 апр.; // Мәдәни җомга. — 2022. — 22 апр.

Низами Р. Әүлия / Р. Низами // Шәһри Казан. — 2023. — 25 апр.

Низамиев М. Олуг юбилей мәшәкатьләре / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Низамиев М. Иң бөек татар / М. Низамиев // Ватаным Татарстан. — 2000. — 14 апр.

Низамиев М. Мин Тукайга килдем / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2000. — 21 апр.

Низамиев М. Дәшми калмам, газраилне күргәндә дә / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2001. — 13 апр.

Низамиев М. Тукайсыз сиксән сигез ел / М. Низамиев // Ватаным Татарстан. — 2001. — 14 апр.

Низамиев М. Тукай һәрчак безнең арада / М. Низамиев // Әлмәт таңнары. — 2001. — 26 апр.

Низамиев М. Тукай безнең өчен бик зур кеше / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2001. — 15 июнь.

Низамиев М. Бар уем кичен-көндезен сезнең хакта, милләтем... / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2002. — 26 апр.

Низамиев М. Тукай иҗаты — бетмәс-төкәнмәс хәзинә / М. Низамиев // Мәгърифәт. — 2002. — 24 авг.

Низамиев М. Т. Тукай иҗаты — дөнья мәдәнияте казанышы / М. Т. Низамиев // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 124–128.

Низамиев М. Татар дәһиеның урыны — Казан / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2002. — 18 окт.

Низамиев М. Тукай белән атлыйк Яңа елларга / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2003. — 3 гыйнв.

Низамиев М. Тукай музееннан хатлар / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2003. — 11, 18, 25 апр.; 2, 9 май.

Низамиев М. Үлемсез шагыйрь / М. Низамиев // Ватаным Татарстан. — 2003. — 15 апр.

Низамиев М. Япон Тукае / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2004. — 9 апр.; // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2012. — № 1. — Б. 27–29.

Низамиев М. Тукай һәм Казан / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2004. — 23 апр.

Низамиев М. Тукайның Казанны яулавы / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2007. — 5 окт.

Низамиев М. XXI гасырда да без Тукайлы… / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2008. — 15 апр.

Низамиев М. Тукай мирасы мәңгелек! / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2009. — 10 апр.

Низамиев М. Шамил йорты — Тукай музее / М. Низамиев, Л. Мөхәррәмова // Сөембикә. — 2009. — № 5. — Б. 34–36.

Низамиев М. Шигърияте дөньяны пакьләде / М. Низамиев // Мәгърифәт. — 2010. — 16 апр.

Низамиев М. Аның язмышы һәм иҗаты серләр белән үрелгән [Г. Тукай музейларын оештыруда башлап йөргән милләт хадиме М. Низамиев белән әңгәмә / Р. Мәһдиев язып алды] // Мәгърифәт. — 2011. — 15 апр.

Низамиев Р. Тукай белән әңгәмәләр / Р. Низамиев // Казан утлары. — 1994. — № 4. — Б. 119–121.

Низамиев Р. Олуг юбилей мәшәкатьләре / Р. Низамиев // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Низамиев М. Дәшми калмам, Газраилне күргәндә дә / М. Низамиев // Мәдәни җомга. — 2001. — 13 апр.

Низамиев М. Тукайсыз сиксән сигез ел / М. Низамиев // Ватаным Татарстан. — 2001. — 14 апр.

Низамиев М. Тукай һәрчак безнең арада / М. Низамиев // Әлмәт таңнары. — 2001. — 26 апр.

Низамиев М. Тукай безнең өчен бик зур кеше / М. Низамиев // Шәһри Казан. — 2001. — 15 июнь.

Низамиев М. Елның иң яхшы музее / М. Низамиев // Татар иле. — 2002. — Июль (№ 27).

Низамиев М. Тукай иҗаты — бетмәс-төкәнмәс хәзинә / М. Низамиев // Мәгърифәт. — 2002. — 24 авг.

Низамиев Р. Тукайның Казанны яулавы / Р. Низамиев // Шәһри Казан. — 2007. — 5 окт.

Низамиев Р. Тукай белән очрашулар / Р. Низамиев // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 128–131.

Низамов И. Көнлекчеләр генә булмыйк / И. Низамов // Мәдәни җомга. — 2005. — 22 апр.

Низамов М. Тукай бүләгенә — 45 ел! / М. Низамов // Шәһри Казан. — 2003. — 5, 12 сент.

Низамова И. Р. Г. Исхакый һәм Г. Тукай әсәрләрендә гаилә тәрбиясе проблемасы / И. Р. Низамова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 161–164.

Низамова Л. Әдәби- музыкаль кичә / Л. Низамова // Алабуга нуры. — 2008. — 29 апр.

Низамова Р. Тукай рухына табынып / Р. Низамова // Кызыл таң. — 1998. — 30 сент.

Низамова Ф. Тукайда кунакта / Ф. Низамова // Татарстан яшьләре. — 1986. — 12 июнь.

Низамова Ф. «Ул авылны һич онытмыйм…»: Тукай-Кырлайда булган шигърият бәйрәменнән репортаж / Ф. Низамова // Татарстан яшьләре. — 1986. — 14 июнь.

Николаев Н. Гасырлар могҗизасы / Н. Николаев // Зәй офыклары. — 2006. — 3 май.

Нинди зур ул! // Соц. Татарстан. — 1966. — 17, 26 апр.

«Нинди зур шагыйрь!» // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Ногман М. Бөек Тукайга һәйкәл / М. Ногман // Татарстан яшьләре. — 1956. — 26 сент.

Ногманов Р. Г. XX йөз татар әдәбиятына культуранализ / Р. Г. Ногманов, М. Х. Хәсәнов. — Казан: Дом печати, 2008. — Б. 23–27.

Ногманов Р. Килер бер көн / Р. Ногманов // Мәгърифәт. — 2011. — 1 апр.

Нугаев К. Бохара / К. Нугаев // Вакыт. — 1915. — 19 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 570.

Нугаев К. Бохарада Тукай кичәсенә рөхсәт бирелмәү / К. Нугаев // Тормыш. — 1915. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 571.

Нургали Р. «Шүрәле турында кыйсса» / Р. Нургали // Шәһри Казан. — 2011. — 20 дек.

Нургали Р. Без Тукайны яхшы беләбезме? / Р. Нургали // Мәдәни җомга. — 2012. — 20 апр.

Нуретдинов Р. Олы традицияләр / Р. Нуретдинов // Соц. Татарстан. — 1961. — 13 апр.

Нуретдинова Р. Ул Тукайны үзе күреп белгән / Р. Нуретдинова // Өмет. — 1999. — 24 апр.

Нури З. Тукай көннәре алдыннан / З. Нури // Кызыл таң. — 1966. — 15 апр.

Нури З. Яз күрке — безнең йөрәктә / З. Нури // Соц. Татарстан. — 1976. — 11 май.

Нуриев Ә. Шагыйрь истәлегенә (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / Ә. Нуриев // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Нуриев В. Тукай туган төбәктә / В. Нуриев // Мәдәни җомга. — 2011. — 12 апр.

Нуриев В. Тукай көннәре / В. Нуриев // Казан утлары. — 2021. — № 5. — Б. 190–191.

Нуриев Г. С. Г. Тукайның «гаруз»ында иҗекләрнең дәвамлылыгын саклау / Г. С. Нуриев // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 216–217.

Нуриев Җ. Килү / Җ. Нуриев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 24–26.

Нуриев Җ. Туган як авылларда / Җ. Нуриев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 42–43.

Нуриева Н. Яздан аерып булмый Тукайны… / Н. Нуриева // Шәһри Казан. — 1992. — 17 апр.

Нурисламова Э. Г. Тукайның журналистлык эшчәнлеге / Э. Нурисламова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 9. — Б. 83–85.

Нуриева А. Р. Г. Тукай иҗатында педагогик юнәлеш / А. Р. Нуриева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 315–317.

Нуриева Ф. Ш. Г. Тукай иҗатының башлангыч чор иҗатында тел үзенчәлекләре / Ф. Ш. Нуриева // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 44–55.

Нурисламова Э. Г. Тукай иҗатында һәм эшчәнлегендә педагогик карашлар чагылышы / Э. Г. Нурисламова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 7–8. — С. 2–4.

Нурисламова Э. Г. Тукайның журналистлык эшчәнлеге / Э.Г. Нурисламова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 9. — С. 83–85.

Нуркин З. Ерчы малай / З. Нуркин // Кояш. — 1914. — 2 апр.

Нуркин З. Тукай «Кояш» та / З. Нуркин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 539–542.

Нурова Л. А. Габдулла Тукай иҗатын заманча технологияләр кулланып өйрәнү / Л. А. Нурова, Д. Х. Хөснетдинов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 320–323.

Нурмөхәммәт Т. Шагыйрь урамы / Т. Нурмөхәммәт // Шәһри Казан. — 1997. — 25 апр.

Нурмөхәммәтова Р. С. Г. Тукайның замандашы Солтан Рахманколыйның әдәби-мәдәни мирасы / Р. С. Нурмөхәммәтова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 318–320.

Нурхәмитова Ә. Ул безнең күңелләрдә / Ә. Нурхәмитова // Шәһри Казан. — 2011. — 29 апр.

Нуруллин В. «Бел: килешмидер сиңа бу вак… тормыш» / В. Нуруллин // Мәдәни җомга. — 1996. — 7 июнь.

Нуруллин В. Ул бүген дә безнең белән… / В. Нуруллин // Мирас. — 2006. — № 4. — Б. 58–64.

Нуруллин И. Тукайның әдәби пародияләре / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1953. — № 4. — Б. 108–114.

Нуруллин И. Тукай тәнкыйтендә типиклык мәсьәләсе / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1953. — № 12. — Б. 110–116.

Нуруллин И. Тукай — әдәбиятта халыкчанлык турында / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1954. — № 4. — Б. 64–72.

Нуруллин И. Рус әдәбияты һәм Тукай эстетикасы / И. Нуруллин // Совет әдәбияты. — 1955. — № 6. — Б. 102–111.

Нуруллин И. Әдәби осталыкның кайбер мәсьәләләре турында Тукай // Үсү юлы. Яшь язучыларның альманахы. 8-кит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1955. — Б. 152–163.

Нуруллин И. Халык шагыйре / И. Нуруллин // Совет Татарстаны. — 1956. — 26 апр.

Нуруллин И. Шагыйрь туган якларда / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1961. — 29, 30 март, 1 апр.

Нуруллин И. Халыкчанлык иде аның байрагы / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1963. — 26 апр.

Нуруллин И. Габдулла Тукай (1886–1913) // Нуруллин И. XX йөз башы татар әдәбияты. — Казан ун-ты нәшр., 1966. — Б. 128–191.

Нуруллин И. Башкала белән саубуллашканда / И. Нуруллин // Азат хатын. — 1966. — № 2. — Б. 18.

Нуруллин И. Шагыйрьне өйрәнү юлында / И. Нуруллин // Казан утлары. — 1966. — № 3. — Б. 120–127.

Нуруллин И. IX класста Г. Тукай иҗатын яңа дәреслек буенча өйрәнү / И. Нуруллин // Совет мәктәбе. — 1970. — № 8. — Б. 24–29.

Нуруллин И. Г. Тукай иҗатына бәйләп өйрәнелә торган әдәби терминнар / И. Нуруллин // Совет мәктәбе. — 1970. — № 9. — Б. 27–29.

Нуруллин И. Замандашларыбыз / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1971. — 25 апр.

Нуруллин И. Туган якларга таба… / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1975. — 25 апр.

Нуруллин И. Тукай / И. Нуруллин // Казан утлары. — 1976. — № 2. — Б. 165–176; — № 3. — Б. 153–163.

Нуруллин И. Киләчәккә карап / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1976. — 16, 18 май.

Нуруллин И. Олы дуслык / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1981. — 26 апр.

Нуруллин И. Тукай йортында / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1981. — 27 сент.

Нуруллин И. Якташлар / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1981. — 22 дек.

Нуруллин И. Кыйммәтле хәзинә / И. Нуруллин // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 3–11.

Нуруллин И. Юл уңаеннан / И. Нуруллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 4 май.

Нуруллин И. Тукай Уфада / И. Нуруллин // Казан утлары. — 1988. — № 1. — Б. 145.

Нуруллин И. Тукай һәм Гаяз Исхакый / И. Нуруллин // Татарстан яшьләре. — 1990. — 12 май.; // Шәһри Казан. — 1993. — 17 июль.

Нуруллин И. Ничек булганынча… / И. Нуруллин // Шәһри Казан. — 1994. — 26 апр.

Нуруллин И. Тукай һәм социализм / И. Нуруллин // Ватаным Татарстан. — 1994. — 3 июнь.

Нуруллин И. Шагыйрьне озату / И. Нуруллин // Фән һәм тел. — 2013. — № 1–2. — Б. 17–20.

Нуруллин В. «Бел: килешмидер сиңа бу вак… тормыш» / В. Нуруллин // Мәдәни җомга. — 1996. — 7 июнь.

Нуруллин В. Ул бүген дә безнең белән... / В. Нуруллин // Мирас. — 2006. — № 4. — Б. 58–64.

Огнецвет Э. Рухи кардәшлек / Э. Огнецвет // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 26–27.

Оренбург хәбәрләре. Габдулла Тукаевның вафаты // Вакыт. — 1913. — 5 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 759.

Онытылмас бөек шагыйрь // Казан утлары. — 2010. — № 6. — Б. 189.

Өзкан Ф. Гомер язында вафат булган бөек шагыйрь Габдулла Тукай / Ф. Өзкан // Мирас. — 1997. — № 8. — Б. 31–37.

Өметбаев И. Даһилыгың ирешер гасырларга / И. Өмтебаев // Заман сулышы. — 2013. — 26 апр.

Өнәр М. «Тукай — татар халкының бөеклек символы» / М. Өнәр // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 46.

Өнәр М. Габдулла Тукай һәм төрек әдәбияты параллельләре / М. Өнәр // Казан университетының татар филологиясе галимнәре: классик филология һәм КФУның татар филологиясе һәм тарихы факультеты галимнәре: Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 2011 ел, 18 март) / Фәнни мөх. Х. Й. Миңнегулов; төз.-мөх. Т. Ш. Гыйлаҗев. — Казан: Казан ун-ты, 2012. — Б. 111–117.

Өнәр М. Габдулла Тукай һәм төрек әдәбияты параллельләре / М. Өнәр // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 125–133.

Өч әкият — дүрт телдә // Мәдәни җомга. — 2011. — 10 июнь.

Өчиле // Казан утлары. — 1986. — № 2. — Б. 135.

Петербург хәбәрләре // Ил. — 1913. — 14 нояб.

Петербург җәмгыяте мәктәбендә Тукай көне // Ил. — 1914. — 17 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 551–552.

Петербургта // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 64–65.

Петров-Текин Н. Бер тәрҗемәнең тәрҗемәси хәле / Н. Петров-Текин // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.; // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 107–111; // Мәйдан. — 2014. — № 4. — Б. 19–22; // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Петрова Л. «Шүрәле» — беренче милли балет спектакле / Л. Петрова // Мәдәни җомга. — 2025. — 25 апр.

Петроград мәктүпләре // Кояш. — 1916. — 10 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 700.

Петров-Текин Н. Тукай һәм бүгенге тормыш / Н. Петров-Текин // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 78–80.

Пехтелев И. Габдулла Тукай поэзиясендә эстетик карашлар / И. Пехтелев // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 58–74.

Пехтелев И. Пушкин һәм Тукай / И. Пехтелев // Совет әдәбияты. — 1949. — № 6. — Б. 109–116.

Пехтелев И. Некрасов һәм Тукай / И. Пехтелев // Совет Татарстаны. — 1951. — 19 дек.

Пехтелев И. Халыклар дуслыгы җырчысы / И. Пехтелев // Татарстан коммунисты. — 1959. — № 7. — Б. 32–37.

Пехтелев И. Габдулла Тукайның халык иҗаты турындагы фикерләре / И. Пехтелев // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 56–58.

Печән базары бәйрәме көтелә // Мәдәни җомга. — 2010. — 13 авг.

Писатели мира о Тукае / Әдипләребез, шәхесләребез Тукай турында // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 6–15.

Питер Тукайны яд итте // Мәдәни җомга. — 2010. — 17 дек.

Плисецкая М. «Шүрәле» хакында / М. Плисецкая // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 окт.

Плисецкая М. Гүзәл һәйкәл / М. Плисецкая // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 127–128.

Поварисов С. Г. Тукай сатирасында чагыштырулар / С. Поварисов // Совет мәктәбе. — 1962. — № 4. — Б. 33–35.

Поварисов С. Габдулла Тукай әсәрләренең кайбер тел үзенчәлекләре // Поварисов С. Ш. Мәктәптә әдәби әсәрләрнең телен өйрәнү: Әдәбият укытучыларына ярдәмлек. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1978. — Б. 18–49.

Поварисов С. И, мөкатдәс моңлы саз! / С. Поварисов // Кызыл таң. — 1986. — 26 апр.

Поварисов С. Мөбарәк тәсбих өзелгәндә // Поварисов С. Сүз һәм сәнгатьле сөйләм: Укытучылар, укучылар, студентлар, аспирантлар, язучылар һәм журналистлар өчен теоретик-методик кулланма. — Уфа: Китап, 1997. — Б. 123–126.

Поварисов С. Аның моңы — халык моңы / С. Поварисов // Кызыл таң. — 2006. — 19; 20; 26 апр.

Поварисов С. Тукай теле гәүһәрләре / С. Поварисов // Тулпар. — 2011. — № 2. — Б. 18–21.

Поварисов С. Шагыйрьнең тел гәүһәрләре: Г. Тукайның тууына 125 ел / С. Поварисов // Кызыл таң. — 2011. — 19 апр.

Поварисов С. Тукай — моңлы Ай, кайнар кояштай / С. Поварисов // Кызыл таң. — 2016. — 9 июнь.

Подольская М. «Кайт, и нәфсе мотмәиннәм! Бар, юнәл, кит Тәңреңә...» (Габдулла Тукайның вафаты) / М. Подольская // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике

жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 110–118.

Пожар вакытында кызгану. Дөнә вә Мишә / Кереш мәкаләне һәм текст. басмага Э. Галимҗанова, Ф. Фәйзуллина әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 24–26

Потапенко У. Бөек шәхес, бөек шагыйрь / У. Потапенко // Бөгелмә авазы. — 2004. — 23 апр.

Потапков А. Татар халкының горурлыгы (Г. Тукайга багышланган күргәзмә) / А. Потапков // Ленин юлы. — 1966. — 16 сент.

Потеева Н. Әстерханда Тукай эзләре / Н. Потеева // Мәдәни җомга. — 2001. — 13 июль.

Потеева Н. XXI гасырга Тукай белән! / Н. Потеева // Идел (Әстерхан). — 2001. — 6 июль.

Потеева Н. Әстерханда Тукай эзләре / Н. Потеева // Мәдәни җомга. — 2002. — 28 июнь.

Примакова З. Тукай туган көнендә / З. Примакова // Алабуга нуры. — 2014. — 30 апр.

Пушкин белән Тукай очраша // Шәһри Казан. — 2011. — 25 февр.

Пышкин Б. Уральск — Габдулла Тукайның икенче туган ягы / Б. Пышкин // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 36–40.

Раббаниева К. Кадерле ядкарьләр / К. Раббаниева // Сарман. — 2006. — 25 апр.

Рабига Әмирова-Мөхәммәтҗанова истәлекләре // Совет әдәбияты. — 1944. — № 4. — Б. 48–49; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 56–60.

Радимов П. Нинди зур шагыйрь! / П. Радимов // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 54.

Разов М. Дога булсын әйткән сүзебез / М. Разов // Шәһри Чаллы. — 2013. — 17 апр.

Рамазанов Ш. Тукай һәм хәзерге татар әдәби теле / Ш. Рамазанов // Совет әдәбияты. — 1946. — № 10. — Б. 68–85.

Рамазанова Д. Г. Тукай әсәрләренең тел үзенчәлекләре бүген дә актуаль / Д. Рамазанова // Фән һәм тел. — 2010. — № 1. — Б. 34–37.

Рамазанова Д. Б. Г. Тукай һәм XX гасыр башы татар әдәби теле / Д.Б. Рамазанова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 204–206.

Рамазанова Д. Б. Диалектизмнарның Г. Тукай әсәрләрендә кулланылышына карата / Д. Б. Рамазанова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 323–326.

Расих А. Гомерлек юлдаш (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / А. Расих // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Расих А. Әнием хәтирәләреннән / А. Расих // Казан утлары. — 1978. — № 4. — Б. 147–159.

Расулева З. Кырлайда / З. Расулева // Яшь ленинчы. — 1961. — 26 апр.

Расулева З. Олы хатирәнең кайбер мизгелләре / З. Расулева // Азат хатын. — 1980. — № 4. — Б. 12–13.

Расулева З. Альбомдагы рәсем — әйтелмәгән мәхәббәт / З. Расулева // Азат хатын. — 1981. — № 4. — Б. 8–10.

Расулева З. Һаман да сагындыра / З. Расулева // Азат хатын. — 1983. — № 4. — Б. 13–14; // Азат хатын. — 1989. — № 4. — Б. 13–14.

Расулева З. Уральскида Тукай эзләре / З. Расулева // Соц. Татарстан. — 1984. — 16 сент.

Расулева З. Мәгърифәт нуры / З. Расулева // Казан утлары. — 1987. — №8. — Б. 4–5.

Расулева З. Кадерле ядкарь / З. Расулева // Азат хатын. — 1988. — № 8. — Б. 18.

Расулева З. Соңлаган репортаж / З. Расулева // Азат хатын. — 1990. — № 4. — Б. 10.

Расулева З. Сасна Пучинкәсе / З. Расулева // Соц. Татарстан. — 1991. — 13 нояб.

Расулева З. Чыбык очы: Г. Тукайның нәсел-нәсәбләре / З. Расулева // Сөембикә. — 1995. — № 1. — Б. 7.

Расулева З. Габдулла Тукай нәселе / З. Расулева // Татарстан. — 1996. — № 10. — Б. 75–77.

Рафаэлова Л. Күкрәгемдә минем шигырь утым саумы? / Л. Рафаэлова // Яшел Үзән. — 1997. — 13 май.

Рафиков Б. Тукай Троицки далаларында / Б. Рафиков // Аргамак. — 1996. — № 4. — Б. 5.

Рафиков М. Тукай дөньясы / М. Рафиков // Шәһри Казан. — 1993. — 24 июль.

Рафиков М. Тукай белән бергә Кобзарь иленә / М. Рафиков // Мәдәни җомга. — 1997. — 14 июнь.

Рафикова З. Тукай безнең телне саклый, Тукай безне җылыта… (Габдулла Тукайга багышланган әдәби-музыкаль кичә үткәрү үрнәге) / З. Рафикова // Мәгърифәт. 2009. — 18 апр.

Рафикова Р. Пушкин-Тукай / Р. Рафикова // Яңа вакыт (Оренбург). — 1999. — 14 май.

Рафикова Э. Тукай безнең телне саклый, Тукай безне җырлата… / Э. Рафикова // Мәгърифәт. — 2009. — 18 апр.

Рахлин И. Горький биргән бәя / И. Рахлин // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Рахман Р. «Нишлим инде чарасызмын, тел тидерткән дөньядыр…» / Р. Рахман // Мәгърифәт. — 1999. — 24 апр.

Рахман Р. Кол Гали һәм Тукай / Р. Рахман // Казан утлары. — 2016.– № 2. — Б. 172–174.

Рахман Р. Тукай очырган карлыгачлар: Хәдичә Шаммасова / Р. Рахман // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 160–163.

Рахман Р. Тукай фәне үсәчәккә өмет зур / Р. Рахман // Казан утлары. — 2017. — № 4. — Б. 66–67.

Рахманколый С. Тукай / С. Рахманколый // Ялт-йолт. — 1913. — № 55. — Б. 11–13; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 108–111; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 94–97; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 89–92; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 436–439; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 235–238.

Рахманкулов Ш. Тукай Троицк шәһәрендә / Ш. Рахманкулов // Казан утлары. — 1983. — № 4. — Б. 176–179; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 494–498.

Рахманкулов Ш. Тукай Астраханьда / Ш. Рахманкулов // Соц. Татарстан. — 1983. — 23 нояб.

Рахманова М. Эш беткәч, уйнарга ярый / М. Рахманова // Мәгариф. — 1996. — № 4. — Б. 21–22.

Рәҗәпов Ш. Мәрхүм халык шагыйре Тукаев хакында / Ш. Рәҗәпов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 335–336.

Рәкыйпов Р. Тукай һәм Сәйдәш дусты / Р. Рәкыйпов // Әлмәт таңнары. — 1993. — 10 февр.

Рәкыйпов Р. Тукай: Бөек шагыйребезнең вафатына 80 ел тулу уңаеннан / Р. Рәкыйпов // Әлмәт таңнары. — 1993. — 17 апр.

Рәкыйпов Ш. Тукайга чәчәкләр, Тукайга алкышлар: Репортаж / Ш. Рәкыйпов // Шәһри Казан. — 1992. — 28 апр.

Рәкыйпов Ш. Бер очрашу тарихы / Ш. Рәкыйпов // Мәдәни җомга. — 2000. — 27 окт.

Рәкыйпова М. Г. Тукай иҗатында кояш образы / М. Рәкыйпова // Совет мәктәбе. — 1985. — № 6. — Б. 15–17.

Рәмзи. Тукай һәм яшьләр / Рәмзи // Татарстан. — 1923. — 15 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 415–416.

Рәми З. Боларын Тукай язмаган / З. Рәми // Соц. Татарстан. — 1991. — 11 янв.

Рәми З. Басмаларына кертелергә тиеш / З. Рәми // Ватаным Татарстан. — 1994. — 26 апр.

Рәми З. Тукайның ачык һәм яшерен имзалары / З. Рәми // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 139–145.

Рәми З. Тукай һәм Думави: иҗатта аңлашу / З. Рәми // Ватаным Татарстан. — 1997. — 25 апр.

Рәми И. Чәнечкеле еллар үтә килгәндә / И. Рәми // Совет әдәбияты. — 1960. — № 5. — Б. 92–112; — № 8. — Б. 92–112.

Рәми И. Тукайны мин шулай хәтерлим / И. Рәми // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 38–41.

Рәми И. Фактлар сөйли / И. Рәми // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 139.

Рәми И. Шагыйрьнең гонорары / И. Рәми // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 120.

Рәми И. Ул сагышланды, күрә алмады / И. Рәми // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 214–219.

Рәми И. Г. Тукай Габдулла Мөхәммәтгариф улы (1886–1913) татар халык шагыйре // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 256–257.

Рәми И. Г. Тукай әсәрләре пластинкада — 1910–1913 елларда «Патэ» граммафон ширкәте Г. Тукай әсәрләре буенча язылган пластинкалар сериясе чыгара // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 257.

Рәми И. Г. Тукай маршы — композитор-музыкант Заһидулла Яруллин (1888–1964) тарафыннан 1913 елда языла, беренче мәртәбә 1914 елны Тукайның еллыгына багышланган кичәдә уйнала // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 257.

Рәми И. Г. Тукай пародияләре — шагыйрь үзенең «Авыл җырлары»н халык җырлары калыбына салып биргәне кебек, халыкка элек-электән бик таныш булган «Бакырган», «Мөхәммәди», «Кисекбаш» кебек борынгы язма әдәбият әсәрләренә пародия итеп, калыбы белән борынгыча, эчтәлеге белән заманча шигырьләр дә иҗат иткән // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 257–259.

Рәми И. Г. Тукай рухына багышланган истәлекләр // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 259.

Рәми И. Г. Тукайның монументаль һәйкәле — Казанда Островский белән Татарстан ураманры чатындагы бакчада (скверда) 1958 елның 9 августысытна ачыла // Рәми И. Г., Даутов Р. Н. Әдәбият сүзлеге (элекке чор татар әдәбияты һәм мәдәнияте буенча кыскача белешмәлек). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2001. — Б. 259–260.

Рәми И. «Тукайны мин шулай хәтерлим» / И. Рәми // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.

Рәмиев З. Талантлы тәнкыйтьче фикере / З. Рәмиев // Ватаным Татарстан. — 1995. — 6 июнь.

Рәмиев З. З. Тукай текстологиясендә кулъязмаларның роле = Роль рукописей в текстологии Тукая / З. З. Рәмиев // Кулъязма һәм борынгы басма китапларны туплау, саклау һәм өйрәнү мәсьәләләре: Татарстан милли китапханәсенә 130 ел тулу уңаеннан үткәрелә торган фәнни-гамәли конф. (Казан ш., 14–15 декабрь, 1995): докл. һәм чыг. тез. — Казан, 1995. — Б. 40–41; 41–42.

Рәмиев З. Габдулла Тукай псевдонимнары алыну тарихыннан / З. Рәмиев // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 78–82.

Рәмиев З. З. Тукай һәм Думави / З. З. Рәмиев // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 102–105.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясе булачак / З. Рәмиев // Ватаным Татарстан. — 1998. — 24 апр.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясе төзелсәме?!.. / З. Рәмиев // Казан утлары. — 1999. — № 6. — Б. 183–185.

Рәмиев З. Киләчәкне якынайтасы иде / З. Рәмиев // Шәһри Казан. — 1999. — 9 июль.

Рәмиев З. Тукай эзләреннән / З. Рәмиев // Шәһри Казан. — 1999. — 23 июль.

Рәмиев З. З. Тукай кулъязмалары — басмаларында / З. З. Рәмиев // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 56–62.

Рәмиев З. Тукай әсәрләренең хронологиясенә карата / З. Рәмиев // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 26–30.

Рәмиев З. Габдулла Тукай псевдонимнары / З. Рәмиев // Нил Юзеев — шигъри җанлы акыл иясе / Под общ. ред. А. Н. Юзеева. — Казан: Мастер-Лайн, 2000. — Б. 239–247.

Рәмиев З. Тукайның бер шигыре / З. Рәмиев // Ватаным Татарстан. — 2001. — 16 февр.

Рәмиев З. Мәңгүн / З. Рәмиев // Мәгариф. — 2001. — № 4. — Б. 16.

Рәмиев З. З. Тукай энциклопедиясен төзү мәсьәләләре / З. З. Рәмиев // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 119–123.

Рәмиев З. З. Тукай текстологиясендә кулъязмаларның роле / З. З. Рәмиев // Рәмиев З. З. Тукай һәм замандаш әдипләр («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. Шәйхелисламов / З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2004. — Б. 28–33.

Рәмиев З. Монда аның нечкә биле… / З. Рәмиев // Гариф М. Мәңгелек мәхәббәт (Тукай белән Зәйтүнә хикәяте). — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 3–4.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясен ачабыз / З. Рәмиев // Мәгърифәт. — 2006. — 11 март.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясеннән / З. Рәмиев // Мәгариф. — 2006. — № 3. — Б. 15–16.

Рәмиев З. Тукай мирасына яңадан кайту кирәк / З. Рәмиев // Татар. новости (Москва). — 2006. — № 3.

Рәмиев З. Без Тукайны беләбезме? / З. Рәмиев // Мәгърифәт. — 2006. — 22 апр.

Рәмиев З. Тукай ни язмас дисең, Бөек Тукай бит ул / З. Рәмиев // Авыл авазы. — 2006. — 16–30 апр.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясеннән / З. Рәмиев // Мәгариф. — 2006. — № 9. — Б. 19.

Рәмиев З. Җаекта Тукай музее / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2007. — 12 янв.

Рәмиев З. Хаталарга юл куела шул / З. Рәмиев // Кызыл таң. — 2007. — 27 дек.

Рәмиев З. Ул Тукайның Өчтомлыгын төзегән / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2008. — 25 апр.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясеннән («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсе өчен әзерләнгән материаллардан) / З. Рәмиев // Мәгариф. — 2009. — № 4. — Б. 11–12.

Рәмиев З. Без Тукайны беләбезме? / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2009. — 2 окт.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясе булырмы? / З. Рәмиев // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 110–112.

Рәмиев З. «Тукайлар гел туып торырга тиеш түгел…» / З. Рәмиев // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Рәмиев З. З. Тукай әсәрләре — академик басмада / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 32–35.

Рәмиев З. «Габдулла Тукаев мәҗмугаи асаре»нә текстологик караш / З. Рәмиев // Әдәби мирас һәм текстология / Төз.: Г. Хөснетдинова, З. Рәмиев; фәнни ред. З. Рәмиев. — Казан, 2011. — 2 чыг. — Б. 50–56.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясе булырмы? / З. Рәмиев // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 110–112.

Рәмиев З. «Тукайлар гел туып торырга тиеш түгел…»: [Г. Ибраһимов исем. ТӘһСИнең текстология бүлеге мөдире З. Рәмиев белән әңгәмә / Л. Әбүдәрова язып алды] // Идел. — 2011. — № 4. — Б.49–51.

Рәмиев З. Тукайны һәр заман үзенчә ача [Г. Ибраһимов исем. ТӘһСИнең текстология бүлеге мөдире, филол. фән. д-ры З. Рәмиев белән әңгәмә / С. Кашапова язып алды] // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Рәмиев З. Һәр әсәре — игътибар үзәгендә / З. Рәмиев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 3–6.

Рәмиев З. З. Мәдрәсәдән чыккан шәкертләр ни диләр, шигырь (1907) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 129–130.

Рәмиев З. З. Хөрмәтле Хөсәен ядкяре, шигырь (1912) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 235–236.

Рәмиев З. Тукайны Җаекта «яшәтүче» / З. Рәмиев, Р. Ганиева // Мәдәни җомга. — 2012. — 13 июль.

Рәмиев З. Академик басма әзерләнә дигәч... / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2013. — 7 окт.

Рәмиев З. З. Җаекта туган тарихчы һәм тукайчы галим [Тарихчы Р. И. Нәфыйков тур.] / З. З. Рәмиев // Инсани фәннәр: эзләнү һәм табышлар: Йомгаклау конф. материаллары — 2012. — Казан, 2013. — Б. 256–260.

Рәмиев З. Замандаш шагыйрьләр / З. Рәмиев // Мәгърифәт. — 2013. — 17–24 май.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясе кайчан булыр? / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2013. — 10 окт.

Рәмиев З. З. Тукай энциклопедиясендә әдәби топографияне бирүгә карата (Казан шәһәре мисалында) / З. З. Рәмиев // Фәнни Татарстан. — 2014. — № 1. — Б. 62–65.

Рәмиев З. Тукай энциклопедиясен төзү юлында / З. Рәмиев // Казан утлары. — 2014. — № 4. — Б. 128–131.

Рәмиев З. «Исемдә калганнар» автобиографик очеркының текстологиясе турында / З. Рәмиев // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 15–16 мая 2014 г.). — Казань: Отечество, 2014. — Б. 412–416.

Рәмиев З. Тукайның туганнары / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2015. — 25 сент.

Рәмиев З. З. Тукай энциклопедиясе хакында / З. З. Рәмиев // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 38–42.

Рәмиев З. Уральскида Габдулла Тукай музее / З. Рәмиев // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 115–117.

Рәмиев З. З. Адвокат, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 23.

Рәмиев З. З. Айнюк Самакай малае, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 25–26.

Рәмиев З. З. Бер «Фикер»че, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 124.

Рәмиев З. З. Берничә кешеләрнең үтенече буенча вәкил — Уральск кешесе, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 124.

Рәмиев З. З. Биик усал, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 127.

Рәмиев З. З. Габдулла Тукаев (Г. Тукаев), имза / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 168.

Рәмиев З. З. Габдулла Тукай музее (Уральскида) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 173–174.

Рәмиев З. З. Гомберррт (өч «р» белән!), Т.ның «Шүрәле» имзасыннан кала иң яратып, иң еш кулланган имзаларыннан / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 211.

Рәмиев З. З. ГЪ («Габдулла»дан кыскартылма), Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 215.

Рәмиев З. З. ГЪ. Т., шагыйрьнең инициалларыннан ясалган яшерен имза / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 215.

Рәмиев З. З. Догачы: Шүрәле, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 233.

Рәмиев З. З. Дугъры, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 236.

Рәмиев З. З. «Җегетләр», шигырь (1912) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 256–257.

Рәмиев З. З. Җен, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 257.

Рәмиев З. З. Җыючысы: Шүрәле, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 260.

Рәмиев З. З. Зәбирова Газизә (Бибгазизә; 1877–1963), Т.ның ата бер, ана башка булган апасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 264–265.

Рәмиев З. З. Идарә, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 281.

Рәмиев З. З. Имам хатиб, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 291.

Рәмиев З. З. Имза: Фәйләсүфләр, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292.

Рәмиев З. З. Имза: Шәп кеше, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292.

Рәмиев З. З. Имзасыз да яраретдинов, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 292.

Рәмиев З. З. Ишан мөнкире, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 309.

Рәмиев З. З. Китаби басмалар / З. З. Рәмиев, З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 360–364.

Рәмиев З. З. «Мәдрсәдән чыккан шәкертләр ни диләр», шигырь (1907) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 418.

Рәмиев З. З. Мәҗнүн, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 420.

Рәмиев З. З. Мәкәрҗәдә булучы, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 422.

Рәмиев З. З. Мәүлүдова Зәйтүнә Хәйдәр кызы (1893–1957) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 429–430.

Рәмиев З. З. Мәхүб прахуды кантуршигы, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 434.

Рәмиев З. З. Милләтче, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 438.

Рәмиев З. З. Мин язмадым, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 440.

Рәмиев З. З. Мөсафир, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 461.

Рәмиев З. З. Мөхәррир мин түгел, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 469.

Рәмиев З. З. Мылтык, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 477.

Рәмиев З. З. Олуг фәйләсүф, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 499.

Рәмиев З. З. Партия, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 513.

Рәмиев З. З. Салам Торхан, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 554.

Рәмиев З. З. Сәгыйд, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 563.

Рәмиев З. З. Сәяхәте көбралар ясаучы Шүрәле, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 576.

Рәмиев З. З. Сөемсез, «Фикер» газетасында һәм «Әлгасрелҗәдид» журналында берничә мәкалә һәм фельетон шул имза белән басылган / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 587.

Рәмиев З. З. Сөенче Алаев, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 587.

Рәмиев З. З. Сөңге, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 589.

Рәмиев З. З. Счёт төймәсе, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 596.

Рәмиев З. З. Т. (Тукаевтан), Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 598.

Рәмиев З. З. Тәртә башы, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 616.

Рәмиев З. З. Тиктормас, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 624.

Рәмиев З. З. Тиле, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 624.

Рәмиев З. З. «Төрек» гәзитәсеннән татарлар хәленә борыбрак мөтәрҗим Г. Тукаев, Т.ның ачык имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 632.

Рәмиев З. З. Тукай шәҗәрәсе, шагыйрьнең генеологиясе; нәсел-нәсәбе, кан-кардәшләре турында хронологик эзлеклелектә төзелгән белешмә / З. З. Рәмиев // Габ-

дулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 651–655.

Рәмиев З. З. Туңучы, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 657.

Рәмиев З. З. Түнтәреф, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 660.

Рәмиев З. З. «Уклар»ның лөгать мөтәфтише, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 663.

Рәмиев З. З. Уральск җәмгыяте хәйриясенең бик усал бер члены, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665.

Рәмиев З. З. Уральск кешесе, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665.

Рәмиев З. З. Уральскида Габдулла Тукаев, Т.ның ачык имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 665.

Рәмиев З. З. Фәйләсүф, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 688.

Рәмиев З. З. Феакут, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 693.

Рәмиев З. З. «Ха-ха-ха», 1906 елның мартыннан Бакчасарайда «Тәрҗеман» газетасы янында нәшер ителгән көлке журналы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 716.

Рәмиев З. З. Хәйләсез, имза / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 719.

Рәмиев З. З. Хәкыйрь Шүрәле, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 723.

Рәмиев З. З. Хәсрәт, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 728.

Рәмиев З. З. «Хәятел-хәйван»нан күчерүче, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 730.

Рәмиев З. З. «Хөрмәтле Хөсәен ядкяре», шигырь (1912) / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 734.

Рәмиев З. З. Һәйъәте идарә, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 744.

Рәмиев З. З. Һөд-һөд, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 746.

Рәмиев З. З. Чапансыз, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 751.

Рәмиев З. З. Чулпаный Мирхәйдәр, Бузулук шәһәре (хәзер Оренбург өлкәсендә) янындагы бер авыл мулласы, шагыйрь / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 754–755.

Рәмиев З. З. Ш. (Шүрәледән), Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 758.

Рәмиев З. З. Шәкерт угы, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 769.

Рәмиев З. З. Шүрәле, Т.ның бөтен ижат дәверендә яратып һәм бик еш кулланган яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 793–794.

Рәмиев З. З. Шүрәле дию белгәйсез, Т.ның яшерен имзасы / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 794.

Рәмиев З. Уральскида Габдулла Тукай музее / З. Рәмиев // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 115–117.

Рәмиев З. Совет чорында язылса да... / З. Рәмиев // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 120–121.

Рәмиев З. Китаби басмалар / З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 200–205.

Рәмиев З. Тукайны Җаекта «яшәтүче» / З. Рәмиев, Р. Ганиева // Мәдәни җомга. — 2017. — 7 июль.

Рәмиев З. «Фикреңезгә юл вирермез, дәрҗ идәрмез «Фикр»ә без...»/ З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 85–96.

Рәмиев З. «Шаярсаң күрсәтер «Уклар» яңак төптән утларны»/ З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 96–110.

Рәмиев З. Тукай Күпербаш авылында булганмы? / З. Рәмиев // Идел. — 2019. — № 06 (357). — Б. 62–66.

Рәмиев З. З. «Әл-ислах» газетасы һәм Тукай / З. З. Рәмиев // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 266–270.

Рәмиев З. З. Габдулла Тукайның Сәгыйть Сүнчәләйгә хатлары / З. З. Рәмиев // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 70–75.

Рәмиев З. Шагыйрьнең «бердәнбер мәхәббәте» Әминәме? / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2022. — 22 апр.

Рәмиев З. «Ходай шунда җан иңдергән, мин шунда туган...» / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 13–30.

Рәмиев З. «Фикереңезгә юл вирермез, дәрҗ итәрмез «Фикр»ә без...» / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 88–99.

Рәмиев З. «Шаярсаң күрсәтер «Уклар» яңак төптән утларны» / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 99–113.

Рәмиев З. «Мә, Тукай, ал минем таза үпкәләремнең берсен, берәр үпкә белән дөньяда торырмыз әле» (Габдулла Тукай һәм Фатих Әмирхан) / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 25–36.

Рәмиев З. «Әл-Ислах»ка ярдәм итик һәммәбез дә...» (Габдулла Тукайның «Әл-Ислах» газетасында эшчәнлеге) / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 69–78.

Рәмиев З. «Сине мин һәр тугърыда садәдил кеше таптым» (Габдулла Тукай һәм Сәгыйть Сүнчәләй) / З. Рәмиев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и

творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 19–31.

Рәмиев З. Латыйфа Өчилегә алты баланы ияртеп килгәнме? / З. Рәмиев // Мәдәни җомга. — 2024. — 13 дек.

Рәмиев И. Хәтеремдә саклганнардан / И. Рәмиев // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 134–140; саклганнардан / И. Рәмиев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 573–583.

Рәмиев И. Шагыйрьнең «апартаменты» / Рәмиев И. Истәлекләр. Татарча басма сүз. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1965. — Б. 10–19.

Рәмиев С. Тукаев үлгән / С. Рәмиев // Идел. — 1913. — 5 апр.; // Тукай турында замандашлары: Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 207–209; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 814–816.

Рәмиев С. Икенче апрель көне / С. Рәмиев // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 58–61; // Мәдәни җомга. — 1998. — 7 авг.; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 409–412; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 257–264.

Рәмиев С. Беренче очрашу / С. Рәмиев // Татарстан яшьләре. — 1961. — 27 апр.; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 83–85; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 115–118.

Рәмиева И. Тукай әсәрләре кырым татар телендә / И. Рәмиева // Чын мирас. — 2014. — № 4. — Б. 29.

Рәсүлев Р. Далада / Р. Рәсүлев // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 65–67.

Рәсулева З. Кем ул «мөгаллим»? / З. Рәсулева // Соц. Татарстан. — 1987. — 29 дек.

Рәсүлева З. Еллар истәлеге / З. Рәсүлева // Казан утлары. — 1981. — № 4. — Б. 167–168.

Рәсүлева З. Һаман да сагындыра / З. Рәсүлева // Азат хатын. — 1983. — № 4. — Б. 13–14.

Рәсүлева З. Тукай эзләреннән / З. Рәсүлева // Казан утлары. — 1984. — № 1. — Б. 97–109; — № 2. — Б. 121–129; — № 3. — Б. 75–85.

Рәсүлева З. Уральск-Дәвана-Льбищин сәяхәте // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 29–30.

Рәсүлева З. Шагыйрь белән очрашу // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 33.

Рәсүлева З. Булачак дуслар очрашкан йорт // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 43–44.

Рәсүлева З. «Әлислах» редакциясе / З. Рәсүлева // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 45.

Рәсүлева З. «Шәрекъ клубын»да // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 50–52.

Рәсүлева З. Әстерханда // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 54–55.

Рәсүлева З. Аны Тукай укыган / З. Рәсүлева // Соц. Татарстан. — 1985. — 23 янв.

Рәсүлева З. Тукай шәҗәрәсе / З. Рәсүлева // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 109–111.

Рәсүлова З. Бар күңелләрдән җылы… / З. Рәсүлова // Сөембикә. — 1993. — № 3. — Б. 3.

Рәсүлева З. Үзгәрде әшьялар төсе / З. Рәсүлева // Сөембикә. — 1996. — № 4. — Б. 3–4.

Рәсүлева З. Тукай эзләреннән / З. Рәсүлева // Шәһри Казан. — 1999. — 23, 30 июль; 12, 13 авг.

Рәфыйкый Г. Тукайны тәхаттыр / Г. Рәфыйкый // Аң. — 1913. — № 7. — Б. 142–144; / Г. Рәфикый // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 275–279; // Аргамак. — 1998. — № 4. — Б. 3–6; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 262–267.

Рәфикый Г. Тукайны искә алу / Г. Рәфикый // Кызыл таң. — 1996. — 23 апр.

Рәхим Г. Тукаев — халык шагыйре / Г. Рәхим // Аң. — 1913. — № 9. — Б. 149–152; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 232–237; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 103–109.

Рәхим Г. «Әш-Шәркыять» / Г. Рәхим // Ил. — 1914. — 12 дек.

Рәхим Г. Тукай һәм балалар әдәбияты / Г. Рәхим // Мәгариф. — 1923. — № 3–4. — Б. 9–12; // Мирас. — 1996. — № 4. — Б. 21–23; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 426–431.

Рәхим Г. Милли шагыйрьгә багышлап / Г. Рәхим // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 1 май; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 157–158.

Рәхим Г. Портреты Мәскәү күргәзмәсендә / Г. Рәхим // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Рәхим Г. Тукай кунакларын каршылый: Казан / Г. Рәхим // Шәһри Казан. — 1991. — 30 апр.

Рәхим Г. Тукай күзаллаган сурәтләр / Г. Рәхим // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Рәхим Г. «Әш-Шәркыять» / Г. Рәхим // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 315–317.

Рәхимкулова М. Тукайга мәхәббәт белән / М. Рәхимкулова // Казан утлары. — 1987. — № 4. — Б. 170–171.

Рәхимкулова М. Оренбургта кайгылы көн / М. Рәхимкулова // Яңа Вакыт (Оренбург). — 1993. — № 10. Апр.

Рәхимов М. Тукай Петербургта / М. Рәхимов // Шәһри Казан. — 1998. — 30 окт.

Рәхимов Ф. Шагыйрьгә багышлап / Ф. Рәхимов // Кызыл таң. — 1976. — 25 апр.

Рәхимова А. Р. Кешене тасвирлый торган төрки-татар сүзләре: килеп чыгышлары һәм мәгънә үзгәрешләре (Г. Тукай әсәрләре мисалында) / А. Р. Рәхимова // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 13–17.

Рәхмәт Б. [Истәлек] / Б. Рәхмәт // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 151–153.

Рәхмәт хаты: тарихи-мәдәни мирасыбызны саклап калу буенча нәтиҗәле эше һәм халык шагыйре Габдулла Тукайның иҗатын популярлаштыруга зур өлеш керткәне өчен «Татарстан Республикасы Милли музее» дәүләт бюджет мәдәният учреждениесенең Габдулла Тукай әдәби музее коллективы Татарстан Республикасы Президентының Рәхмәт хатына лаек булды // Мәдәни җомга. — 2011. — 6 май; // Ватаным Татарстан. — 27 апр.

Рәхмәтле Р. [Мәмдүдә мәчете] / Р. Рәхмәтле // Ватаным Татарстан. — 1996. — 8 февр.

Рәхмәтулла Хәйрулла улы Хәйруллинның Габдулла Тукай турында истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 130–133.

Рәхмәтуллин Б. Үлмәс җырлар: (Г. Тукайның тууына 80 ел тулу уңае белән) / Б. Рәхмәтуллин // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Рәхмәтуллина Н. Олыласаң Тукайны, олыларлар үзеңне / Н. Рәхмәтуллина // Мәдәни җомга. — 2011. — 7 гыйнв.

Рәхмәтуллина Н. Без Тукайга мохтаҗ / Н. Рәхмәтуллина // Мәдәни җомга. — 2013. — 19 апр.

Рәхмәтуллина Н. Тукайның туганнары / Н. Рәхмәтуллина // Мәдәни җомга. — 2015. — 5 июнь.

Рәхмәтуллина Н. Тукай төркиләрне берләштерә / Н. Рәхмәтуллина // Мәдәни җомга. — 2016. — 13 май.

Рәхмәтуллина Р. Ак калага Тукай кайтты! / Р. Рәхмәтуллина // Көмеш кыңгырау. — 2011. — 26 нояб.

Рәшит Б. Күренекле язучыларыбыз / Б. Рәшит // Сабантуй. — 2001. — 30 июнь.

Республика көтепханәсендә [Г. Тукайның тууына 60 ел тулуга карата әзерлек эшләре] // Кызыл Татарстан. — 1946. — 19 апр.

Республикабызда һәм илебездә Габдулла Тукай көннәре // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 189–192.

Родионов В. Г. Ухсай Яков Гаврилович (1911–1986) / В. Г. Родионов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 676–677.

Родионов В. Г. Хузангай Педер (Пётр) Петрович (1907–1970) / В. Г. Родионов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 739.

Родионов В. Г. Хумма (Чегесь) (тәхәллүсе, үз фамилиясе — Фомин) Семён Фомич (1903–1936) / В. Г. Родионов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 739.

Рождественский В. Халык улы / В. Рождественский // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 36–37.

Рөстәм. Тукай шигырьләрендә яшерен музыка / Рөстәм // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 17 апр.

Рөстәм С. Йөрәк сүзе / Р. Сөләйман // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 45–46.

Рөстәмов Ф. Онытылмас очрашу / Ф. Рөстәмов // Соц. Татарстан. — 1966. — 29 июнь.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 604–605.

Рубинштейн Л. Шаляпин һәм Тукай / Л. Рубинштейн // Соц. Татарстан. — 1970. — 26 апр.

Рус матбугатында Тукай // Кояш. — 1914. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 665.

Русия эчендә // Тормыш. — 1915. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 572.

Сабиржанов А. [истәлеге] // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 34–35.

Сабиржанов А. Хәтердә шулай саклана / А. Сабиржанов // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 12–14; // Шәһри Чаллы. — 2011. — 15 апр.

Сабиржанов А. Күңелдә шулай саклана / А. Сабиржанов // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 17–19.

Сабиржанов Н. Тукай әсәрләренең тугандаш халыклар әдәбиятына тәэсире / Н. Сабиржанов // Мәгариф = Просвещение. — 2010. — № 11. — Б. 12–13.

Сабиржанов Н. Н. XX йөз башы төрки әдәбиятлары мохитендә Г. Тукай иҗаты / Н. Н. Сабиржанов, Г. Ф. Мамина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-га-

мәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 174–177.

Сабиржанов Т. Татарны танытасы иде / Т. Сабиржанов // Дулкын [«Юлдаш» газ. куш.]. — 2011. — 19–25 дек.

Сабиржанова Л. Х. Г. Тукайның тормышында хатын-кызлар: (Татар әдәбиятыннан дәрес-әңгәмә) / Л. Х. Сабиржанова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 39–42.

Сабирзадә Г. Тукай көннәре. Казалыда / Г. Сабирзадә, М. Субаев, М. Шәрәфетдинов // Ил. — 1914. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 559–560.

Сабиров Г. Кайтсаң иде… / Г. Сабиров // Татарстан яшьләре. — 1966. — 25 июнь.

Сабиров Р. Бөек шагыйрь образы / Р. Сабиров // Соц. Татарстан. — 1971. — 22 янв.

Сабиров Р. Р. Хәсән Туфан иҗатында Тукай образы / Р. Р. Сабиров // Казан дәүләт университеты татар филологиясе һәм тарихы факультеты укытучыларының фәнни язмалары (2002) / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; төз. Ә. Ш. Юсупова. — Казан, 2002. — Б. 313–318.

Сабиров Р. Йөрәкләр нидер көтә… / Р. Сабиров // Ватаным Татарстан. — 2006. — 20 гыйнв.

Сабиров С. Габдулла Тукайга яңа бюст / С. Сабиров // Совет Татарстаны. — 1959. — 11 окт.

Сабиров С. Тукай — «Бәхет ачкычлары»нда / С. Сабиров // Казан утлары. — 1993. — № 4. — Б. 174–175.

Сабиров С. Алтын балдаклы абыстай / С. Сабиров // Казан утлары. — 2001. — № 10. — Б. 5–40

Сабиров С. Чулпан таңны уята / С. Сабиров // Мәдәни җомга. — 2003. — 20 июнь.

Сабирова А. Тукай бунтарь булганмы? / А. Сабирова // Безнең мирас. — 2023. — № 4. — Б. 34–37.

Сабирова Р. Сәхнәдә туган пьеса — «Печән базары» / Р. Сабирова // Ялкын. — 2006. — № 4. — Б. 14–15.

Сабирова Ф. М. Габдулла Тукайның балалар поэзиясендә табигать белеме / Ф. М. Сабирова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 156–159.

Сабируллов Ш. Тукайга багышланган күргәзмә / Ш. Сабируллов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Сабитов Г. Сулмый торган чәчәкләр / Г. Сабитов // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Сабитов М. Габдулла Тукаев турында истәлек / М. Сабитов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 531–538.

Сабитова З. [Исемсез] / З. Сабитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 70.

Сабитова И. И. Тукай шигъриятендә кушма исемнәр төзелеше һәм ясалышы / И. И. Сабитова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 246–248.

Сабитова И. И. Тукай шигъриятендә сомонимик лексика / И. И. Сабитова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 326–329.

Сабитова И. И. Тукай иҗатында кушма конструкцияләр / И. И. Сабитова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 275–278.

Садә Г. Сөйик без халыкны нәкъ Тукайча / Г. Садә // Сабантуй. — 1992. — 25 апр.

Садә Г. «Күз яшенең иң ачы һәм татлысы!» / Г. Садә // Сабантуй. — 1993. — 24 апр.

Садә Г. Зурлый халык үз шагыйрен! / Г. Садә // Ватаным Татарстан. — 1996. — 23 апр.

Садә Г. Уята дөньяны Тукай! / Г. Садә // Ватаным Татарстан. — 1996. — 24 май.

Садә Г. Шигъри дисбе — шагыйрьләрдә / Г. Садә // Шәһри Казан. — 1998. — 28 апр.

Садә Г. Актүнәкәй беддеке! / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2000. — 21 апр.

Садә Г. Казан шигъри дулкында тирбәлә / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2005. — 27 апр.

Садә Г. Шигърият кояшы — Балтачта! / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2006. — 25 апр.

Садә Г. Тел ачкычы — Тукайда! / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2006. — 28 апр.

Садә Г. Без бәхетле, без Тукайлы халык / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2006. — 28 апр.

Садә Г. Тукайның Казанны яулавы / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2007. — 5 окт.

Садә Г. Тукайны зурлап, халкым зурлана / Г. Садә // Шәһри Казан. — 2008. — 29 апр.

Садекова А. Х. Тәрҗемәдә Тукай мәктәбе / А. Х. Садекова // Татар фольклоры мәсьәләләре: мәкал. җыен. / Төз.-мөх. И. Г. Закирова. — Казан: Фикер, 2004. — Б. 115–120.

Садковой Н. Илһам чишмәсе / Н. Садковой // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Садретдинов Б. Кырлайга илткән юл / Б. Садретдинов // Көмеш кыңгырау. — 2005. — 23 апр.

Садри М. Халык мәхәббәте / М. Садри // Соц. Татарстан. — 1968. — 26 апр.

Садри М. Атакаларда йөргән китап / М. Садри // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Садри М. Халык мәхәббәте / М. Садри // Соц. Татарстан. — 1968. — 26 апр.

Садриев Н. Мәктәп музее / Н. Садриев // Соц. Татарстан. — 1980. — 5 сент.

Садриева Э. Әмирхан Тукайның соңгы көннәре турында / Э. Садриева // Бөгелмә авазы. — 2011. — 13 апр.

Садыйк Мөхәммәдиев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 52.

Садыйков Ә. Үзәкне өзгән моң саклана / Ә. Садыйков // Бөгелмә авазы. — 2006. — 26 апр.

Садыйков И. Халык улы / И. Садыйков // Ленин нурлары. — 1976. — 24 апр.

Садыйков М. «Мәгариф» / М. Садыйков // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 416–417.

Садыйкова А. И туган тел, и матур тел… / А. Садыйкова // Татарстан яшьләре. — 1989. — 25 апр.

Садыйкова А. Бөек сәләт иясе / А. Садыйкова // Инсани фәннәр: эзләнүләр һәм табышлар. — Казан: Фикер, 2004. — Б. 461–466.

Садыйкова А. Тукай безнең күңелләрдә / А. Садыйкова, Г. Насыйбуллина // Мәгърифәт. — 2009. — № 3. — Б. 10–12.

Садыйкова А. Х. Габдулла Тукай иҗатында борынгы дини әдәбият традицияләре / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 40–42.

Садыйкова А. Х. Тукай иҗатында фольклоризмнар / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 332–335.

Садыйкова А. Х. Акчурин Марат Олегович (1948) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 30.

Садыйкова А. Х. Андреев Леонид Николаевич (1871–1919) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 42.

Садыйкова А. Х. Арагон Луи (1897–1982) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 45.

Садыйкова А. Х. Арсенова (Арсенева-Букштейн) Клара Соломоновна (1889–1972) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 47.

Садыйкова А. Х. Арсеньева В. / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 47.

Садыйкова А. Х. Виноградов Евгений Михайлович (1925–1993) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 161.

Садыйкова А. Х. Гамсун Кнут (1859–1952) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 192.

Садыйкова А. Х. Гёте Иоганн Вольфанг (1749–1852) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 203.

Садыйкова А. Х. Гончаров Иван Александрович (1812–1891) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 208.

Садыйкова А. Х. Грибоедов Александр Сергеевич (1795–1829) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 213.

Садыйкова А. Х. Дмитриев Иван Иванович (1760–1837) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 232.

Садыйкова А. Х. Жуковский Василий Андреевич (1783–1852) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 247.

Садыйкова А. Х. Звягинцева Вера Клавдиевна (1894–1972) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 268.

Садыйкова А. Х. Карамзин Николай Михайлович (1766–1826) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 336.

Садыйкова А. Х. Клячкин Григорий Абрамович (1866–1846) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 339–370.

Садыйкова А. Х. Кольцов Алексей Васильевич (1809–1942) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 372–373.

Садыйкова А. Х. Леонович В. / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 399–400.

Садыйкова А. Х. Лурия Роман Альбертович (1874–1944) / А. Х. Садыйкова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 404.

Садыйкова Т. Тукай безнең күңелләрдә (әдәби-музыкаль кичә) / Т. Садыйкова, Г. Насыйбуллина // Мәгариф. — 2009. — № 3. — Б. 10–12.

Садыйкова З. Тукай да идеаль булмаган / З. Садыйкова // Шәһри Казан. — 2017. — 25 апр.

Сайганов А. Рус поэзиясе һәм татар шагыйре Г. Тукай / А. Сайганов // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 88–94.

Салаватова М. Габдулла Тукай шигъриятендә татар мөселман тормыш рәвешенең сурәтләнеше / М. Салаватова // Знания о прошлом: студенческий взгляд на актуальные проблемы истории России и Татарстана. — Казань: ТГГПУ, 2008. — Б. 155–166.

Салахова Р. Р. Г. Тукай иҗатында омоморфемалар / Р. Р. Салахова // Диалектология, история и грамматическая структура тюркских языков: сб. материалов Междунар. тюркологич. конф., посвящ. памяти проф. Казан. Ун-та Д. Г. Тумашевой (г. Казань, 21–24 октября 2011 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Л. Н. Закирова. — Казань: Отечество, 2011. — Б. 255–257.

Салиәхмәт М. Габдулла Тукайның мәгънәвияте әтрафында / М. Салиәхмәт // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 1, 10 май; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 93–98.

Салиәхмәт М. Балалар дөньясының җитәкчесе / М. Салиәхмәт // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 58–61.

Салиәхмәт М. Төркиләрнең Бөек шагыйре Габдулла Тукай: Үлүенә 25 ел тулу җәһәтеннән / М. Салиәхмәт // Татарстан хәб. — 1993. — 14 апр.

Салитова Ф. Тукай әсәрләре музыкада / Ф. Салитова // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 27–28.

Салитова Ф.Ш. Габдулла Тукай исемендәге Татар дәүләт филармониясе / Ф. Ш. Салитова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 174.

Салитова Ф. Ш. Тукай һәм музыка / Ф. Ш. Салитова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 649–651.

Салихҗан Х. Тукай кем ул? Әһле исламмы, әллә кяферме? / Х. Салихҗан // Tatar ile. — 1996. — Апр. (№ 12); // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 136–140.

Салихҗан Х. Тукай — рухи кыйблабыз / Х. Салихҗан // Шәһри Казан. — 1996. — 26 апр.

Салихҗан Х. «Кадер кич» һәм Тукай / Х. Салихҗан // Шәһри Казан. — 1997. — 4 февр.

Салихҗан Х. Г. Тукайның исламга мөнәсәбәте / Х. Салихҗан // Мәгариф. — 1999. — № 4. — Б. 24–26.

Салихҗан Х. Тукай вә Ислам / Х. Салихҗан // Мәдәни җомга. — 2001. — 27 апр.

Салихҗан Х. Тукай иҗатында Ислам аһәңнәре / Х. Салихҗан // Мәдәни җомга. — 2002. — 26 июль; // Мәдәни җомга. — 2006. — 7, 14 апр.; // Мәдәни җомга. — 2007. — 6, 13 апр.

Салихов Ә. Төркиядә Тукай шигырьләре яңгырады / Ә. Салихов // Кызыл таң. — 2012. — 17 апр.

Салихов Б. Бер рәсемнең тарихы / Б. Салихов // Казан утлары. — 1968. — № 4. — Б. 120.

Салихов Г. Ике Габдулла / Г. Салихов // Сөембикә. — 1999. — № 4. — Б. 8–9.

Салихов Р. «Яшә, тугъры караш…» / Р. Салихов. — Яңа Кама. — 1989. — 26 апр.

Салихов Р. Бәлки моңа игътибар арта төшәр / Р. Салихов // Совет мәктәбе. — 1991. — № 4. — Б. 17–20.

Салихов Р. Тукай һәм татар яшьләре / Р. Салихов // Алабуга нуры. — 1993. — 22 апр.

Салихов Р. «Йолдызым якты, һаман нурлы» / Р. Салихов // Алабуга нуры. — 1997. — 26 апр.

Салихов Ш. Җәүһәрләр иҗат иткән / Ш. Салихов // Ленин юлы. — 1991. — 27 апр.

Салихова А. И. Г. Тукай «Су анасы» әкият-поэмасының төрек һәм инглиз теленә тәрҗемәләренең үзенчәлекле яклары / А. И. Салихова // Актуальные проблемы современной татарской филологии: сб. статей II Всерос. науч.-практ. конф., посвящ. памяти д-ра филол. наук, проф. Р. Г. Сибагатова (1934–2005) и канд. филол. наук, проф. К. С. Давлетшина (1935–2013) (г. Уфа, 11 декабря 2015 г) / Отв. ред. И. Ф. Зарипова. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2015. — Б. 394–397.

Салихова З. Сибгат Хәким поэзиясендә Тукай образы / З. Салихова // Мәйдан. — 2004. — № 3. — Б. 114–116.

Салихова Р. Бала күңеле Тукайга тартыла / Р. Салихова // Зәй офыклары. — 2011. — 22 апр.

Салкын ич… (Тукай исеме белән бәйләнгән мәзәкләрдән берсе. Язып алучы: И. Рәми) // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 86.

Саллави Ф. Казанда Тукай яшәгән мохит / Ф. Саллави // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 53–54.

Саллави Ф. Кинематограф «Буфф» / Ф. Саллави // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 58–59.

Саллави Ф. Тукай янына / Ф. Саллави // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 63–64.

Саляхова З. Г. Балаларга әхлакый тәрбия бирүдә Г. Тукай иҗатының актуальлеге / З. Г. Саляхова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 286–289.

Сальмушев Р. Г. Тукайны мин дә күреп калдым / Р. Сальмушев // Татар иле. — 2001. — Апр. (№ 17).

Сальмушев Р. Истәлек / Р. Сальмушев // Ватаным Татарстан. — 2005. — 30 авг.

Сальмушев Р. Әтием истәлекләре / Р. Сальмушев // Ватаным Татарстан. — 2006. — 22 апр.

Сальмушев Р. Тукай белән соңгы очрашу / Р. Сальмушев // Шәһри Казан. — 2012. — 11 сент.

Сальмушев Х. Тукайлы чор хатирсәе / Х. Сальмушев // Сабантуй. — 1996. — 24 апр.

Саматов Р. «...И мөкатдәс, моңлы сазым» / Р. Саматов // Кызыл таң. — 2011. — 27 авг.

Санкт-Петербургта Тукай укулары // Мәдәни җомга. — 2002. — 19 апр.

Саратов // Кояш. — 1914. — 12 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 675.

Сарлы Араз Мөхәммәт. Габдулла Тукай һәм Мәхтүмколый Фраги шигырьләрендә уртак символлар // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 340.

Сасна: [Г. Тукайның әнисе яшәгән авыл. Балтач р-ны] // Казан утлары. — 1986. — № 3. — Б. 101.

Саттарова М. Р. Тукай чоры татар әдәбиятында дини эчтәлекле сүзләр кулланылышы / М. Р. Саттарова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г.Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 340–343.

Саттарова Н. Рухи бергәлек / Н. Саттарова // Соц. Татарстан. — 1976. — 13 июнь.

Сафа Мөхәммәтшин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 27–30.

Сафаров Б. М. Тукай иҗатындагы антонимнар / Б. М. Сафаров // «Занкиевские чтения»: сб. материалов VI Всерос. с междунар. участием науч.-практ. конф. по теме «Национальное образование и культура в полиэтничном пространстве», посвящ. памяти Заслуж. учителя РФ, писателя, лауреата премии им. Г. Тукая РТ Я. К. Занкиева (г. Тобольск, 5 апреля 2013 г.). — Тобольск: ТГСПА им Д. И. Менделеева, 2013. — Б. 59–60.

Сафаров Р. Тукайга — яхшы тылмач / Р. Сафаров // Казан утлары. — 1966. — № 7. — Б. 128–131.

Сафаров Р. Тукайны укыганда / Р. Сафаров // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 37–38.

Сафин Д. Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукай турында минем истәлекләрем / Д. Сафин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 403–407.

Сафин Р. Сембер төбәгендә Тукай көннәре / Р. Сафин // Халкым минем. — 2013. — Май (№ 5).

Сафин Ф. Шигърият илендә / Ф. Сафин // Ялкын. — 1976. — № 8. — Б. 16–18.

Сафина Ә. Туй / Ә. Сафина // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 23.

Сафина Ә. Х. Г. Исхакый һәм Тукай иҗатларында шәкертләр мәсьәләсенең чагылышы / Ә. Х. Сафина // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 158–160.

Сафина З. И. Габдулла Тукай һәм Әхсән Баян шигърияте / З. И. Сафина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 191–193.

Сафина Л. Мәктәпләрдә — Тукай көне / Л. Сафина // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.

Сафина Л. Тукай иҗатында милләт язмышы / Л. Сафина // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 11. — Б. 9–12.

Сафина Н. Хаклау сабаклары / Н. Сафина // Шәһри Казан. — 1991. — 26 апр.

Сафина Н. Тукай кунакларын каршылый: Тукай-Кырлай / Н. Сафина // Шәһри Казан. — 1991. — 30 апр.

Сафина Н. Халкыбыз горурлыгы, әдәбиятыбыз йолдызы / Н. Сафина // Алабуга нуры. — 1996. — 18 апр.

Сафина Н. Әйләнә дә килә язлар… / Н. Сафина // Татарстан яшьләре. — 2003. — 26 апр.

Сафина Н. Чигенүнең соңгы чиге / Н. Сафина // Идел. — 2009. — № 10. — Б. 52–54.

Сафина Н. Тукай елы — Тукай юлы… / Н. Сафина // Шәһри Казан. — 2011. — 13 сент.

Сафина Х. Өчиле / Х. Сафина // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 14–15.

Сафина Э. И. Г. Тукай шигъриятендә орнитологик символика / Э. И. Сафина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 254–256.

Сафина Э. И. Г. Тукай шигъриятендә орнитологик образлар / Э. И. Сафина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 343–346.

Сафина Э. Р. Тукайның остазы — Мотыйгулла Төхфәтуллин / Э. Р. Сафина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 346–349.

Сафина Э. И. Г. Тукай шигъриятендә җан кошы, ходай кошлары / Э. Ф. Сафина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 290–294.

Сафуанов С. «Ул безне уятты да, юатты да, өйрәтте дә» // Сафуанов С. Рухи күперләр. — Уфа: Китап, 2006. — Б. 16–60.

Сафиулла Хәбибуллин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 35.

Сафиуллин Ә. Тукай ниләр әйткән? / Ә. Сафиуллин // ZAMAN = Татарстан. — 1996. — 26 гыйнв.

Сафиуллин Ә. Бөек Тукаебызга — чәчәкләр һәм шигырьләр / Ә. Сафиуллин // Ватаным Татарстан. — 1998. — 28 апр.

Сафиуллин Ә. Тукай музее талантларны җыя… / Ә. Сафиуллин // Ватаным Татарстан. — 2002. — 1 нояб.

Сафиуллин Ә. Рухи азык эзләп — Тукайга! / Ә. Сафиуллин // Ватаным Татарстан. — 2002. — 13 нояб.

Сафиуллин Ә. Музейда очраштылар / Ә. Сафиуллин // Ватаным Татарстан. — 2003. — 5 апр.

Сафиуллин Ә. ПЕН үзәкнең үзәгендә — Тукай / Ә. Сафиуллин // Ватаным Татарстан. — 2010. — 27 апр.

Сафиуллина А. Шагыйрьнең Өчиледәге иҗаты / А. Сафиуллина // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 50–51.

Сафиуллина Г. «Сабый чакта булсаң иде, җиңги!» / Г. Сафиуллина // Татарстан хәб. — 1992. — 25 апр.

Сафиуллина Г. Тукай белән Рәмиев / Г. Сафиуллина // Ватаным Татарстан. — 2015. — 24 март.

Сафиуллина Р. Ф. Тукай төрекчәгә тәрҗемәдә: фәннилек һәм әдәбилек / Р. Ф. Сафиуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 294–298.

Сафиуллина Ф. Шагыйрьнең бер тәрҗемәсе / Ф. Сафиуллина // Казан утлары. — 1985. — № 11. — Б. 167–169.

Сафиуллина Ф. С. Тукай әсәрләрендә җанлы сөйләм теле / Ф. С. Сафиуллина // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 258–267.

Сафиуллина Ф. С. Тукай теленең ешлык сүзлеген төзү тәҗрибәсеннән / Ф. С. Сафиуллина, Л. М. Ризванова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 297–303.

Сафуанов С. Тукай — халыклар шагыйре / С. Сафуанов // Кызыл таң. — 1963. — 14 апр.

Сафуанов С. Уятты да, юатты да өйрәтте дә… / С. Сафуанов // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Сафуанов С. Ул китмәскә килгән / С. Сафуанов // Кызыл таң. — 1987. — 7 апр.

Сафуанов С. И кардәшләр, кул тотышып алга барыйк / С. Сафуанов // Кызыл таң. — 1996. — 23 апр.

Сафуанов С. Шигырь иҗатына мәхәббәт: Г. Тукайга — 110 ел / С. Сафуанов // Өмет. — 1996. — 21 май.

Сафуанов С. Габдулла Тукай Уфага кайчан килгән? / С. Сафуанов // Кызыл таң. — 2002. — 26 апр.

Сафуанов С. «Уфа мине кияү көткән кыз кеби көтеп торган» / С. Сафуанов // Тулпар. — 2006. — № 2. — Б. 4–7.

Сәгадәт. Габдулла Тукай / Сәгадәт // Яңа милли юл (Берлин). — 1936. — № 5 (99). — Б. 14–17.

Сәгадәт. Габдулла Тукай (Үлүенә 25 ел тулу уңае берлә) / Сәгадәт // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 4 (121). — Б. 9–14.

Сәгадәт. Габдулла Тукай / Сәгадәт // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 36–45.

Сәгадиева Х. Ике шагыйрьнең очрашуы / Х. Сәгадиева // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Сәгыйд К. Бу көнге сагыну / К. Сәгыйд // Шималь ягы. — 1918. — 4 апр.; Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 25–27.

Сәгыйд К. Тукай тормышыннан истә калганнар / К. Сәгыйд // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 712–718.

Сәгыйдов Ф. Гурьевкада (Сембер губернасы) / Ф. Сәгыйдов // Сүз. — 1916. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 587–588.

Сәгыйдова Э. Кәрим Сәгыйд архивыннан / Э.Сәгыйдова // Казан утлары. — 1968. — № 4. — Б. 115–119.

Сәгыйдова Э. Тукайның ике җыентыгы / Э. Сәгыйдова // Казан утлары. — 1970. — № 1. — Б. 150–155.

Сәгыйдуллин М. Тукай һәм заман (Тукайның вафатына унбиш ел тулганда) / М. Сәгыйдуллин // Безнең юл. — 1928. — № 3–4. — Б. 17–19.

Сәгыйть И. Яхшы китапта начар рәсемнәр / И. Сәгыйть // Совет Татарстаны. — 1956. — 27 март.

Сәгыйть К. Тукай тормышыннан истә калганнар / К. Сәгыйть // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 168–174.

Сәгыйть Рәмиев белән (Вәлит Алиев истәлеге) // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 152–155; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 450–454.

Сәгъдеваккасов Г. Уйгур әдәбиятына Г. Тукайның тәэсире / Г. Сәгъдеваккасов // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 93–94.

Сәгъди. Габдулла Тукаев / Сәгъди // Вакыт. — 1909. — 3 февр.

Сәгъди Г. Татар шагыйрьләре арасында Тукай (Үлүенә ун ел тулу мөнәсәбәте белән) / Г. Сәгъди // Безнең юл. — 1923. — № 8–9. — Б. 2–7; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 459–469; // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 139–146.

Сәгъди Р. Сөй гомерне… / Р. Сәгъди // Мәдәни җомга. — 2011. — 8 апр.

Сәгъдиева Р. Җырларыбыз башында — Тукай / Р. Сәгъдиева // Мәгариф. — 2000. — № 4. — Б. 33–34.

Сәгъдиева Х. Ике шагыйрьнең очрашуы / Х. Сәгъдиева // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Сәетова В. Тукай әсәрләрендә фигыльләрнең стилистик кулланылышы / В. Сәетова // Сүз сәнгате. — Уфа: БДУ нәшр., 2002. — Б. 14–14.

Сәетова В. Р. Кадим Җәмитовның кабатланмас Тукае / В. Р. Сәетова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 349–350.

Сәетова С. Г. Тукайның поэтик фразеологиясе / С. Сәетова // Кызыл таң. — 1996. — 15 авг.

Сәйдәшева Р. Эзләдем, Тукай, сине / Р. Сәйдәшева // Шәһри Казан. — 2006. — 1 дек.

Сәйдәшева Р. Шагыйрьне сәхифәләреннән эзлибез… / Р. Сәйдәшева // Шәһри Казан. — 2006. — 28 апр.

Сәйдәшева Р. Өмет юк түгел (Габдулла Тукайның Казанга кайтуына 100 ел тулу уңаеннан) / Р. Сәйдәшева // Шәһри Казан. — 2007. — 22 дек.

Сәйдәшева Р. Тукайга / Р. Сәйдәшева // Шәһри Казан. — 2008. — 11 гыйнв.

Сәйфетдинов Р. Яшел Үзәндә — Тукай эзләре / Р. Сәйфетдинов // Яшел Үзән. — 2006. — 24 гыйнв.

Сәйфетдинов Р. Тукай туган көндә (хикәя-истәлек) / Р. Сәйфетдинов // Яшел Үзән. — 2011. — 27 май.

Сәйфетдинов Р. Тукай һәм Тау ягы / Р. Сәйфетдинов // Мәгариф. — 2011. — № 9. — Б. 14–16; // Идел аръягы мәшһүр шәхесләре эзеннән / Төз.-авт. Г. Р. Саттарова. — Казан: ГБУ «Республиканский центр мониторинга качества образования», 2013. — Б. 39–47.

Сәйфетдинов Р. Тукай — Мулла Илендә / Р. Сәйфетдинов // Ватаным Татарстан. — 2015. — 15 авг.

Сәйфетдинов Х. Габдулла Тукайның нәселе, яптәре // Х. Сәйфетдинов // Идел. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 217–218.

Сәйфи (Казанлы) Ф. Татар халкының олуг kaһарманы / Ф. Сәйфи (Казанлы) // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 246–247.

Сәйфуллин А. Китап үтте сугыш юлларын / А. Сәйфуллин // Соц. Татарстан. — 1961. — 19 апр.

Сәйфуллин Г. Көрәштәш юлдашым / Г. Сәйфуллин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Сәйфуллин Р. Тукай тормышында милли музыка / Р. Сәйфуллин // Мәгариф. — 2002. — № 4. — Б. 69–70.

Сәйфуллин Р. Тукай шагыйрь генә түгел, җырчы да / Р. Сәйфуллин // Шәһри Казан. — 2002. — 17 май.

Сәйфуллин Р. Шагыйрь һәм милли балет / Р. Сәйфуллин // Tatar ile. — 2006. — Апр.

Сәйфуллина Р. Тукай тормышында милли музыка / Р. Сәйфуллина // Мәгариф. — 2002. — № 4. — Б. 69–70.

Сәйфуллина Ф. «Юк, йокламый шагыйрь йөрәге…» / Ф. Сәйфуллина // Tatar ile. — 1996. — Аапр. (№ 12).

Сәйфуллина Ф. С. Ибраһим Бикколов замандашлары Ф. Әмирхан һәм Г. Тукай турында / Ф. С. Сәйфуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 350–354.

Сәлахетдинова З. Ф. Габдулла Тукай поэзиясендә аллюзия / З. Ф. Сәлахетдинова, З. Ф. Миргалимова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 355–361.

Сәлахова З. Г. Г. Тукай һәм Г. Ибраһимов иҗатында халыкчылык мотивлары / З. Г.Сәлахова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 132–133.

Сәлахова З. Г. Г.Тукайның башлангыч чор иҗатында натуралистик тенденцияләр / З. Г. Сәлахова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 361–363.

Сәлахова Р. Р. Әдәби тәнкыйтьче И. Г. Пехтелев хезмәтләрендә Габдулла Тукай иҗаты / Р. Р. Сәлахова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 363–367.

Сәлахова Р. Тукай иҗатында юмор һәм сатира (Татар төркемендә әдәбият дәресе. X сыйныф) / Р. Сәлахова // Мәгариф. — 2016. — № 4. — Б. 20–22.

Сәлахова Р. Р. Габдулла Тукай иҗатында омонимлык күренеше / Р. Р. Сәлахова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 303–307.

Сәләхова Р. С. Абрек Абзгильдинның «Тукай» картинасы буенча сочинение язуга әзерлек / Р. С. Сәләхова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 88–95.

Сәлахова Ф. «Милләтемнең кояшы син, и моңлы, нурлы Тукай...» / Ф. Сәлахов // Мәгариф. — 2006. — № 1. — Б. 85–87.

Сәлахова Э. «Мәшһүр шагыйрьләремездән Габдулла әфәнде Тукаев шәһәремездә мосафирдыр» (Габдулла Тукайның Әстерханга сәяхәте) / Э. Сәлахова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 72–80.

Сәлахова Э. «Үземдә җисмән вә рухән бер көч хис итә башладым» (Габдулла Тукай — Әстерханда) / Э. Сәлахова // Безнең мирас. — 2023. — № 5. — Б. 26–31.

Сәлим Р. Тукайны күргән кеше / Р. Сәлим // Мәгърифәт. — 1996. — 13 сент.

Сәлим Р. «Тукай үзе баштан сыйпап киткән иде» / Р. Сәлим // Сабантуй. — 1999. — 24 апр.

Сәлимҗанова Э. Сөйкемле Шүрәле? / Э. Сәлимҗанова // Ялкын. — 2010. — № 6. — Б. 36–37.

Сәлимҗанова Э. «Сөйкемле Шүрәле» Россияне иңли / Э. Сәлимҗанова // Мәгърифәт. — 2011. — 8 апр.

Сәлимҗанова Э. Ш. Габдулла Тукай һәм аның варисы иҗатындагы аваздашлык / Э. Ш. Сәлимҗанова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 147–151.

Сәмигуллин Г. V класста Г. Тукай шигырьләрен өйрәнгәндә атеистик тәрбия / Г. Сәмигуллин // Совет мәктәбе. — 1960. — № 5. — Б. 32–33.

Сәмирханова Г. Р. Габдулла Тукайның «Шүрәле» поэмасында тел-сурәтләү чарасы буларак кисәкчәләр / Г. Р. Сәмирханова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 250–252.

Сәмитова С. Г. Г. Габдулла Тукайның «Исемдә калганнар» повестенда ятимлек мотивы / С. Г. Сәмитова, И. Г. Закирова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.:

Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 307–311.

Сәфәров К. Тукайга — яз чәчәкләре / К. Сәфәров // Соц. Татарстан. — 1990. — 22 апр.

Сәхапов Ә. Тукай иҗатында милли идеянең чагылышы / Ә. Сәхапов // Мирас. — 1997. — № 5. — Б. 28–31; // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 90–95.

Сәхапова Р. «Әмма ләззәтле дә соң яшерен газап, яшерен яну!»: Иртәгә бөек шагыйрь Г. Тукай туган көн / Р. Сәхапова // Кызыл таң. — 2008. — 25 апр.

Сеитов С. Халык акыны / С. Сеитов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Сибгаева Ф. Р. Г. Тукай шигъриятендә «мәхәббәт» концепты / Ф. Р. Сибгаева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 260–261.

Сибгаева Ф. Р. Г. Тукай тәрҗемәсендә бирелгән И. А. Крылов мәсәлләренең тел үзенчәлекләре / Ф. Р. Сибгаева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 370–373.

Сибгатова Г. Ф. Татар милләтләренең рухи яңарышында Габдулла Тукайның урыны / Г. Ф. Сибгатова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 177–179.

Сибгатуллин А. Тукай точка ру / А. Сибгатуллин // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 58–59.

Сибгатуллина А. Ф. Г. Тукайның тормышында һәм иҗатында мәхәббәт (Югары сыйныф укучылары белән сыйныфтан тыш чара) / А. Ф. Сибгатуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 178–185.

Сибгатуллина Ә. Т. «Kazan» журналында (Төркия, 1970–1980) Тукай темасы / Ә. Т. Сибгатуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 53–55.

Сибгатуллина Ә. Т. Төркиядә Тукай мирасын өйрәнүнең бүгенге торышы / Ә. Т. Сибгатуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 299–302.

Сибгатуллина Р. Тукай — безнең йөрәкләрдә / Р. Сибгатуллина // Бөгелмә авазы. — 1996. — 23 апр.

Синугыл Ә. Әгәр үзең булсаң… / Ә. Синугыл // Ватаным Татарстан. — 2001. — 25 апр.

Сираева Г. Г. Тукайның поэтик фразеологиясе / Г. Сираева // Сүз сәнгате. — Уфа: БДУ нәшр., 1990. — Б. 2–10.

Сиражетдинов Г. Габдулла Тукай / Г. Сиражетдинов // Эшче (Екатеринбург). — 1923. — 17 апр.

Сиражи И. Тукай берәү генә / И. Сиражи // Татарстан яшьләре. — 2004. — 22 апр.

Сиражи М. Мәңгелек мәктәп / М. Сиражи // Өмет. — 1992. — 2 апр.

Сиражи М. Тукай. Яз. Мәңгелек мәктәп / М. Сиражи // Өмет. — 2000. — 25 апр.

Сиражи М. Туган тел тылсымы: 26 апрель — Тукай туган көн / М. Сиражи // Өмет. — 2008. — 26 апр.

Ситдыйкова А. «Кечкенә бер, Тукай җитми»: Әдәбият дөньясында / А. Ситдыйкова // Идел. — 2004. — № 6. — Б. 39–45.

Ситдыйкова А. Өйрәтә / А. Ситдыйкова // Сабантуй. — 2011. — 9 июль.

Совет чорында язылса да... / Кереш мәкалә һәм иск. басмага З. Рәмиев язды // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 120–121.

Совет чорында язылса да... Хат [Г. Кәлтиевнең Ә. Фәйзигә язган хаты] / Хатны гамәлдәге язуга күчереп, басмага Г. Ханнанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 122–132.

Солтан. Габдулла Тукай: Үлүенә 22 ел тулу уңае берлә / Солтан // Казан утлары. — 2002. — №1. — Б. 174–176; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 33–35.

Солтани Ф. Ул гөнаһсыз зат иде / Ф. Солтани // Шәһри Казан. — 2007. — 27 гыйнв.

Солтанов Ф. Дин сөременә каршы / Ф. Солтанов // Соц. Татарстан. — 1976. — 27 авг.

Солтанова-Бустерякова А. Габдулла Тукай — халык шагыйре, ватан улы / А. Солтанова-Бустерякова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 28 дек.

Солтанова В. Тукай — дога урынына / В. Солтанова // Зәй офыклары. — 2006. — 3 май.

Солтанова Р. Сагындырган, сыендырган Тукаебыз! / Р. Солтанова // Өмет. — 2004. — 20 апр.

Солтанова Р. Р. Әлминов Байназар Мостафа улы (1909–1976), рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 69.

Солтанова Р. Р. Әлминов Фәйзрахман Габдрахмн улы (1908–1984) , рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 70.

Солтанова Р. Р. Вәлиуллин Фәнил Әлфәт улы (1986), скульптор / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 160.

Солтанова Р. Р. Вәлиуллин Фәрит Рәшит улы (1959), рәссам, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 160.

Солтанова Р. Р. Выборнов Николай Фёдорович (1943), Мәскәү скульпторы / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 164.

Солтанова Р. Р. Ильясова Әлфия Ринад кызы (1967), график, декоратив-гамәли сәнгать рәссамы / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 290–291.

Солтанова Р. Р. Иншаков Александр Федорович (1947), рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 293.

Солтанова Р. Р. Ишморатова Сәгадәт Шәйхетдин кызы (1905–1978), сәнгать белгече / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 311.

Солтанова Р. Р. Сәгыйтов Әнвәр Гыйләҗетдин улы (1935), рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 564.

Солтанова Р. Р. Хаҗиев Мәдияр Шәрип улы (1949), рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 701.

Солтанова Р. Р. Ханов Илдар Мәснәви улы (1940–2013), рәссам, сынчы, архитектор / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 709.

Солтанова Р. Р. Шәйдуллин Миңнехан Габдулла улы (1940), рәссам-график, монументалист / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 767.

Солтанова Р. Р. Шәмсутов Рөстәм Илшат улы (1965) / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 773.

Солтанова Р.Р. Шәрипов Хәмзә Мәүлихан улы (1957), рәссам / Р. Р. Солтанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 777.

Соңгы ядкәрләр җимерелә // Мәгърифәт. — 2008. — 11 окт.

Сорутдинова Г. Туган тел бәйрәме / Г. Сорутдинова // Чистай хәб. — 2004. — 1 май.

Сорутдинова Г. Тел ачкычы — Тукайда / Г. Сорутдинова // Чистай хәб. — 2006. — 23 май.

Сөй гомерне, сөй халыкны, сөй халыкның дөньясын… // Татарстан яшьләре. — 2009. — 25 апр.

Сөйкемле… Шүрәле // Ватаным Татарстан. — 2010. — 19 март.

Сөйкемле Шүрәле // Ватаным Татарстан. — 2010. — 21 дек.

«Сөйкемле Шүрәле» әкият дөньясына чакыра // Шәһри Казан. — 2012. — 5 июнь.

Сөйкемле Шүрәле нинди була? // Мәгърифәт. — 2011. — 7 гыйнв.

Сөйкемле сөяк Шүрәледә дә бар // Шәһри Казан. — 2010. — 3 июнь.

Сөләйманова С. Халык күңелендә / С. Сөләйманова // Хезмәт байрагы. — 1976. — 24 апр.

Сөнгатов Г. М. Г. Тукай әсәрләрендә –мак формалы фигыльләрне төрек теленә тәрҗемә итү тәжрибәсе / Г. М. Сөнгатов // Татар теле, әдәбияты, тарихы — үткәне һәм бүгенгесе: Татар филол., тарихы һәм көнчыгыш тел. факультетының 10, татар бүлегенең 55 еллык юбил. багышл. Җыен. / Баш ред. Т. Н. Галиуллин. — Казан, 2000. — Б. 136–141.

Сөнгатуллин М. Кайбычлар тарих барлый / М. Сөнгатуллин // Ватаным Татарстан. — 2008. — 12 авг.

Сөнкишева И. Тукайдан өйрәник / И. Сөнкишева // Мәгърифәт. — 2000. — 16 сент.

Сөнкишева И. Тукай дәресләре / И. Сөнкишева // Ватаным Татарстан. — 2002. — 26 апр.

Сөнкишева И. Тукайдан, сәнгатьтән аерылмасын иде / И. Сөнкишева // Шәһри Казан. — 2002. — 7 июнь.

Сөнкишева И. Тукай эзләреннән йөрү / И. Сөнкишева // Шәһри Казан. — 2002. — 12 дек.

Сөнкишева И. Тукайның үзгәртелмәгән китабы / И. Сөнкишева // Шәһри Казан. — 2006. — 10 июнь.

Сөнкишева И. Тукай рухын саклап / И. Сөнкишева // Шәһри Казан. — 2011. — 26 июль.

Сөбхи М. Шагыйрь Тукаевка гаид хатирәләр / М. Сөбхи // Эш. — 1918. — 27 сент.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 708.

Субаев К. Истә калган / К. Субаев // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Субаев К. Г. Тукай турында / К. Субаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 590–595.

Субаев-Казанлы Н. Тукай һәм Насруллаһ / Н. Субаев-Казанлы // Zaman = Татарстан. — 1998. — 1 май.

Сударбаклн Ян. Уртак шагыйребез / Ян. Сударбаклн // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Сурәтләрдән безгә Тукай бага… // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

«Сүнмәс йолдыз» (Әдәби-музыкаль композиция) // Яшел Үзән. — 1996. — 20 апр.

Сүнчәләй С. Тукай бәйрәме (1912) / С. Сүнчәләй // Ил. — 1914. — 20 дек.

Сүнчәләй С. Тукай турында истәлек / С. Сүнчәләй // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл.

С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 128–133; // Сүнчәләй С. Сайланма әсәрләр: шигырьләр, пьесалар, истәлекләр / Төз. Ш. Сүнчәләй. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1961. — Б. 101–105; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 127–132; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 137–142; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 440–445; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 584–589.

Сүнчәләй С. Мәрхүм Тукай турында (Үлүенә 15 ел тулу мөнәсәбәте белән) // Сүнчәләй С. Сайланма әсәрләр: шигырьләр, пьесалар, истәлекләр / Төз. Ш. Сүнчәләй. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1961. — Б. 106–108.

Сүнчәләй С. Тукай бәйрәме / С. Сүнчәләй // Ватаным Татарстан. — 1993. — 24 апр.; // Идел. — 2001. — № 4. — Б. 28–29; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 318–320.

Сүнчәләй Ш. Габдулла Тукайның Сәгыйт Сүнчәләйгә хатлары / Ш. Сүнчәләй // Совет әдәбияты. — 1960. — № 4. — Б. 136–140.

Сыздыков Ж. Бик күп еллар үтте инде / Ж. Сыздыков // Совет әдәбияты. — 1957. — № 2. — Б. 13–14.

Сыздыков Ж. Минем остазым / Ж. Сыздыков // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 46–48; // Соц. Татарстан. — 1974. — 26 апр.

Сыздыков Ж. Безнең Тукай / Ж. Сыздыков // Соц. Татарстан. — 1965. — 12 дек.

Табиева З. Хәтерлим... / З. Табиева // Казан утлары. — 2007. — № 5. — Б. 164–165.

Тавабилова Р. Тукай безгә маяк ул / Р. Тавабилова // Кызыл таң. — 2012. — 26 апр.

Тавлин Г. Болдинода Тукай каены / Г. Тавлин // Шәһри Казан. — 1997. — 17 сент.

Таҗетдинов Н. Яңа табылган бер хат / Н. Таҗетдинов // Совет әдәбияты. — 1964. — № 1. — Б. 138–140.

Таҗи К. Җәлил сәхнәсендә — Тукай / К. Таҗи // Мәдәни җомга. — 2006. — 8 дек.

Таҗиев Р. Аны хәзер «Тукай-Кырлай» диләр / Р. Таҗиев // Азат хатын. — 1966. — № 1. — Б. 6.

Таҗиев Р. Нәкъ Казан артында бардыр… / Р. Таҗиев // Соц. Татарстан. — 1974. — 19 июнь.

Таҗиева Ч. Тукайлы, иманлы бер кичә / Ч. Таҗиева // Шәһри Казан. — 2000. — 21 апр.

Таиров Н. Тукай һәм Максутовлар / Н. Таиров // Идел. — 2005. — № 4. — Б. 50–51.

Таиров Н. И. Кадыйри (Иманколов Кыяметдин), фабрикант Акчуриннар балаларын һәм Сембер губернасы Карсун өязе Гурьевка авылы мәктәбенең укытучысы, соңыннан мулла була. Т. белән ул беренче тапкыр Гурьевка авылында очраша /

Н. И. Таиров // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 318.

Таиров Н. Бөек шагыйрьнең рус телендәге беренче тәрҗемәләре һәм биографиясе / Н. Таиров // Казан утлары. — 2021. — № 4. — Б. 175–177.

Таиров Н. «Яхшы бер татар мулласы кадәр голүме гарәбия вә голүме исламиядән хәбәрдар» (Габдулла Тукайның Хәсән Акчуринда кунакта) / Н. Таиров // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 65–72.

Таканаева Г. Тукай көннәре. Саратовта / Г. Таканаева, Ф. Бартханова, Х. Галимова // Ил. — 1914. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 562.

Талвир А. Татар язучылары әсәрләре чуваш телендә / А. Талвир // Совет әдәбияты. — 1957. — № 2. — Б. 83–84; // Совет Татарстаны. — 1957. — 24 март.

Таммерфорста... [Тукай кичәсе] // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 6. — Б. 16.

«Тампере төрекләр берлеге»нең уңышлы Тукай истәлеге // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 3 июнь.

Тантаналы кичә // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 189.

Тантаналы кичә // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Таңчулпан. Мәйдан түренә уз, Тукай! / Таңчулпан // Шәһри Казан. — 1997. — 9 сент.

Таразова Ә. Җыр-моңнарыбыз — сиңа, сөеклебез / Ә. Таразаова // Яшел Үзән. — 2011. — 27 апр.

Таразова Ә. Тукай елына йомгак ясалды / Ә. Таразова // Яшел Үзән. — 2011. — 30 дек.

Таразова Ә. «Тукай Фонды»ның беренче лауреатлары / Ә. Таразова // Яшел Үзән. — 2013. — 25 сент.

Тарсус шәһәрендә Тукай урамы // Мәдәни җомга. — 2011. — 30 сент.

Тарханова Г. Тукайлы балачак / Г. Тарханова // Шәһри Казан. — 2011. — 27 сент.

Тарханова Ф. Абай илендә Тукай бәйрәме / Ф. Тарханова // Мәдәни җомга. — 2011. — 27 май.

Тарханова Ф. Питерда да безне Тукай каршы ала… / Ф. Тарханова // Мәдәни җомга. — 2009. — 29 май.

Тарханова Ф. Абай илендә Тукай бәйрәме / Ф. Тарханова // Мәдәни җомга. — 2011. — 27 май.

Тарханова Г. Тукайлы балачак / Г. Тарханова // Шәһри Казан. — 2011. — 27 сент.

Тасхих // Кояш. — 1913. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 784.

Татар әдәбияты бәйрәме // Совет әдәбияты. — 1961. — № 16. — Б. 157.

Татар әдәбияты классигы, шагыйрь Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулу уңаеннан Татарстан Республикасы Президенты Р. Н. Миңнеханов мөрәҗәгате // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.; // Ватаным Татарстан, // Шәһри Казан, // Казан. вед. — 2011. — 26 апр.

Татар китаплары чит илләрдә // Совет әдәбияты. — 1960. — № 11. — Б. 155.

Татар малае. Олуг Тукай / Татар малае // Ялт-йолт. — 1916. — № 109. — Б. 2–3; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 354–356.

Татар халкының бөек шагыйре // Совет әдәбияты. — 1946. — № 3. — Б. 86–99.

Татар халкының сөекле шагыйре // Кызыл таң. — 1946. — 27 апр.

Татар халык шагыйре Габдулла Тукай турында чордашларының истәлекләре // Совет әдәбияты. — 1944. — № 4. — Б. 46–49.

Татар халык шагыйре Г. Тукайның тууына 60 ел тула // Ватан намусы өчен. — 1945. — 10 окт.

Татар шагыйре Габдулла Тукаев // Хокук вә хәят. — 1913. — № 6. — Б. 18–26; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 94–102.

Татар язучылары Г. Тукай турында // Соц. Татарстан. — 1967. — 19 янв.

Татарстан АССРның Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреатлары (1958–1985 еллар) // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 123–126.

«Татарстан» гәзите — Кушлавыч авылының шефы // Татарстан. — 1923. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 711.

Татарстан Республикасы Президенты Указы. 2016 елда Татарстан Республикасының Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт бүләкләрен бирү турында // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

ТРның Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт премияләре комитетыннан // Ватаным Татарстан. — 2004. — 16 гыйнв.; 23 март.

«Татарстан — Яңа Гасыр» каналында Габдулла Тукай атналыгы // Шәһри Казан. — 2011. — 19 апр.

Татарстан Милли китапханәсенең кулъязмалар һәм сирәк китаплар бүлегендә сакланучы Г. Тукай китаплары исемлеге // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2006. — № 1. — Б. 59–60.

Татарстан рәссамнары Тукайга // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 192.

Татарстан Республикасы Президенты Указы. Татарстан Республикасында 2011 елны Габдулла Тукай елы дип игълан итү турында // Ватаным Татарстан. — 2011. — 15 февр.

Татарстан Республикасы Президенты Указы. Г. Тукайның тууына 120 ел тулуны бәйрәм итү турында // Казан утлары. — 2009. — № 6. — Б. 187–188.

Татарстан Республикасының Г. Тукай исемендәге Дәүләт бүләге лауреатлары: Исемлек 1958–1995 еллар // Мәгариф. — 1996. — № 4. — Б. 17–20.

Татарстан Республикасының Г. Тукай исемендәге Дәүләт бүләге лауреатлары: [1995 елдан 2004 елга хәтле лауреатлар исемлеге] // Мәгариф. — 2004. — № 5. — Б. 16.

Татарстан Республикасының Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт бүләге турында Татарстан Республикасы Президенты Указы // Ватаным Татарстан. — 2005. — 12 гыйнв.

Татарстан Республикасының Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе. Гамәлгә куелуына 50 ел // Татарстан: Истәлекле һәм онытылмас даталар календаре-Календарь знаменательных и памятных дат. 2008 / Төз. Г. Ш. Җомаголова; җав. мөх. Н. Ә. Камбеев; мөх.: И. Г. Һадиев, А. Р. Абделхакова. — Казан: Милли китап, 2007. — Б. 78–80.

Татарстан яшь коммунистлары шеф булды // Татарстан. — 1923. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 710.

Татарстанда Тукай көннәре // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 131.

Тау ягында Тукай эзләре // Мәдәни җомга. — 2024. — 19 апр.

Таһир Г. Бәрәкәтле хәрәкәт / Г. Таһир, И. Надиров // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 115–122.

Таһиров И. Тукай — мәңгегә халык күңелендә / И. Таһиров // Казан утлары. — 2013. — № 4. — Б. 118–123.

Таһиров И. Халкыбызның раушан көзгесе / И. Таһиров // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Таһиров И. Тукай мәңгегә халык күңелендә / И. Таһиров // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 80–85.

Таһиров И. Тукай феномены / И. Таһиров // Мәдәни җомга. — 2021. — 30 июль.

Таһиров И. Тукай мәңгегә халык күңелендә / И. Таһиров // Мәдәни җомга. — 2025. — 25 апр.

Таһиров С. Шагыйрь эзеннән / С. Таһиров // Ялкын. — 1959. — № 4. — Б. 14–17.

Таһирова Ф. И. Шүрәле образының эволюция һәм трансформациясенә лингвокультур күзәтү / Ф. И. Таһирова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 14–18.

Татьяничева Л. Мәңгелек гомере бакый / Л. Татьяничева // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 143.

Ташкентта Тукай кичәсе // Казан утлары. — 1987. — № 8. — Б. 188.

«Таян». Син һәммәсеннән югары / «Таян» // Ялт-йолт. — 1914. — № 71. — Б. 3–4; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 251–253; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 297–300.

Тәэссеф вә тәгъзия // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 770–771.

Тәгъзия мәктүпләре // Кояш. — 1913. — 7 апр.

Тәгъзия телеграмнары // Кояш. — 1913. — 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 19 апр.

Тәрҗемани К. Тәәссефле зыяг / К. Тәрҗемани // Идел. — 1913. — 12 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 767–769.

Тәрҗеманов Җ. Тукай очраштырды / Җ. Тәрҗеманов // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

Тәрҗеманов Җ. «Таратты данымны никадәр илләргә…» / Җ. Тәрҗеманов // Азат хатын. — 1989. — № 4. — Б. 12–14.

Тәрҗеманов Җ. Тукай вә Галимҗан Шәрәф / Җ. Тәрҗеманов // Ватаным Татарстан. — 1992. — 8 май.

Тәрҗеманов Җ. Галимҗан Шәрәф Тукайның мәхәббәте хакында / Җ. Тәрҗеманов // Татарстан хәб. — 1993. — 15 апр.

Тәрҗеманов Җ. Риза Шәрәфи: Мин Тукай белән кузна уйнадым / Җ. Тәрҗеманов // Татарстан хәб. — 1994. — 26 апр.

Тәрҗемәни К. Тукаевның васыяте / К. Тәрҗемәни // Туган як. — 2013. — 26 апр.

Тәәссеф вә тәгъзия // Кояш. — 1913. — 16 апр.

Тәхәллүскә яшеренгән Тукай // Мәгърифәт. — 2005. — 5 нояб.

Терегулов Ә. Бер хатирә / Ә. Терегулов // Соц. Татарстан. — 1990. — 26 апр.

Тиктормас. Тукайда көлү кабилияте / Тиктормас // Ялт-йолт. — 1914. — № 71. — Б. 13–16; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 301–307.

Тимер Ә. Габдулла Тукай. Үлеменә 60 ел тулу уңае белән / Ә. Тимер // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 103–107.

Тимер Ә. Тукайның ачулануында мәрхәмәт бар / Ә. Тимер // Безнең мирас. — 2023. — № 4. — Б. 12–15.

Тимербаева А. Әкияттәге серле йомгак / А. Тимербаева // Сарман. — 2006. — 25 апр.

Тимергазин Ф. Г. Тукай әсәрләрендә тәрбия мәсьәләсе / Ф. Тимергазин // Кызыл таң. — 1946. — 19 апр.

Тимергалиева И. «Тукай укулары» / И. Тимергалиева // Шәһри Казан. — 2011. — 22 апр.

Тимергалиева Э. Чын халыкча — милли көй / Э. Тимергалиева // Мәгърифәт. — 2011. — 9 дек.

Тимергалин Р. Ялкынлы патриот / Р. Тимергалин // Яшь сталинчы. — 1953. — 15 апр.

Тимергалин Р. Олы дуслык бәйрәме / Р. Тимергалин, Ф. Әгъзәмов // Соц. Татарстан. — 1966. — 28 июнь.

Тимериева Ә. Сүз башым бит — Шүрәле / Ә. Тимериева // Шәһри Казан. — 2011. — 29 апр.

Тимерова Б. Халык акчасына — Тукай турында фильм / Б. Тимерова // Мәдәни җомга. — 2016. — 1 июль.

Тимерова Л. М. И. Нуруллин драматургиясендә Г. Тукай темасы / Л. М. Тимерова // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 67–71.

Тимерова Л. М. Ибраһим Нуруллин хезмәтләрендә Г. Тукайның идея-эстетик карашлары / Л. М. Тимерова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 384–387.

Толымбайский Г. Тукай һәм әдәби фольклорыбыз / Г. Толымбайский // Безнең юл. — 1928. — № 6–7. — Б. 21–27.

«Төрек йорды» вә Габдулла Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 643.

Төрек матбугатында Тукай // Вакыт. — 1914. — 14 май.

Төрек матбугатында Тукай // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 677–678.

Төркиядә Тукай бәйрәме // Мәдәни җомга. — 2011. — 3 июнь.

Төркиядә Тукай бәйрәме // Казан утлары. — 2011. — № 8. — Б. 189.

Төркиядә Тукай елына әзерләнәләр // Мәдәни җомга. — 2011. — 25 февр.; // Ватаным Татарстан. — 22 февр.

Төркиядә Тукай күргәзмәсе // Мәдәни җомга. — 2009. — 8 май.

Төркиядә Тукайны онытмыйлар / сәхифәне Л. Хәбибуллина әзерләде // Шәһри Казан. — 2011. — 29 дек.

Төркиядәге Тукай паркында // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.

Төрле телләрдә // Казан утлары. — 1986. — № 7. — Б. 191.

Төрле якта, төрле телләрдә // Казан утлары. — 1979. — № 7. — Б. 190–191.

Төхфәтова Г. Ф. Г. Тукай әдәби музеенда яңа экспозиция — заман таләбе / Г. Ф. Төхфәтова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 387–389.

Төхфәтова Г. Ф. Габдулла Тукай әдәби музее / Г. Ф. Төхфәтова, Л. Ә. Медведева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 168–170.

Төхфәтова Г. Казанда Габдулла Тукай әдәби музее / Г. Төхфәтова, Л. Медведева // // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 105–109.

Төхфәтова Г. Габдулла Тукай әдәби музее / Г. Төхфәтова // Казан утлары. — 2019. — № 4. Б. 184.

Төхфәтова Г. Ф. XX гасыр башында Габдулла Тукай һәм реклама / Г. Ф. Төхфәтова // Просветительское движение у тюркских народов и творчество Абая: материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 175-летию со дня рожд. казах. поэта, просвет., обществ. деят. А. Кунанбаева. Казань, 14 декабря 2020 г. / Сост.: Ф. Г. Файзуллина, Г. А. Хуснутдинова. — Казань: ИЯЛИ, 2020. — Б. 246–249.

Төхвәтова Г. Безнең өчен мәңге изге йорт... [элекке «Болгар номерлары» тур.] / Г. Төхвәтова, Л. Медведева // Безнең мирас. — 2021. — № 2. — Б. 56–59.

Төхвәтова Г. Зәйтүнә Мәүлүдова мирасы — музейларда / Г. Төхвәтова // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 28–31.

Төхвәтова Г. Ф. Г. Тукай әдәби музее экспозициясендә шагыйрь тормышы һәм иҗаты чагылышы / Г. Ф. Төхвәтова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 316–320.

Төхвәтова Г. «Һәр өйдә бер нөсхә булырга тиеш китап» / Г. Төхвәтова // Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре / Төз., текст., иск. һәм аңл. әзерл. Г. Төхвәтова; фәнни мөх. Э. Галимҗанова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2021. — Б. 3–14.

Төхфәтова Г. «Тукай белән өч елга якын иптәшләрчә, туганнарча яшәдем» (Габдулла Тукай һәм Вафа Бәхтияров) / Г. Төхфәтова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 60–66.

Төхфәтова Г. «Мондадыр безнең бабайлар түрләре почмаклары...» (Казанда Габдулла Тукай белән бәйле урыннар) / Г. Төхфәтова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 89–105.

Төхфәтова М. Габдулла Тукайның тормыш юлы, иҗаты / М. Төхфәтова, Ә. Тимирханова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2009. — № 3. — Б. 7–9.

Төхфәтуллин М. Тәшәккер / М. Төхфәтуллин // Йолдыз. — 1914. — 3 окт.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 685–686.

Төхфәтуллин М. Мәшһүр шагыйрь Габдулла әфәнде Тукаев хакында хатирәләрем / М. Төхфәтуллин // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 134–141.

Төхфәтуллин Р. Яңа Кырлай бүген / Р. Төхфәтуллин // Яшь сталинчы. — 1953. — 15 апр.

Төхфәтуллин Р. Кырлайга сәяхәт һәм самавыр йөзлегенә язылган шигырь: Истәлек-хикәя / Р. Төхфәтуллин // Казан утлары. — 1986. — № 3. — Б. 102–107.

Төхфәтуллин Х. Хатын-кыз хокукын яклап / Х. Төхфәтуллин // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Төхфәтуллин Х. Чыныгу / Х. Төхфәтуллин // Соц. Татарстан. — 1976. — 30 май.

Троицкига килү һәм китү көне: Халык музыканты, мандолиначы Исмәгыйль ага Һилалов истәлеге // Азат хатын. — 1985. — № 4. — Б. 22–23.

Троицкида Тукай эзләре // Мәдәни җомга. — 2016. 27 июль.

Туганай Ж. Финляндия хәбәрләре. Әнкара хәбәрләре / Ж. Туганай // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 169.

Тугандаш республикалар матбугаты Габдулла Тукай турында // Совет әдәбияты. — 1961. — № 6. — Б. 153–156.

Туган тел. Шигърият. Тукай // Казан утлары. — 2010. — № 6. — Б. 190–191.

Туишев Ю. Халык шагыйре Г. Тукайның укыту һәм тәрбия мәсьәләләренә карашы / Ю. Туишев // Совет мәктәбе. — 1956. — № 2. — Б. 6–13.

Туишев Ю. Тукайның кайбер педагогик карашлары / Ю. Туишев // Совет мәктәбе. — 1961. — 4. — Б. 7–10.

Туймазыда — шагыйрь һәйкәле // Мәдәни җомга. — 209. — 8 май.

IX класста Г. Тукайның тормышын, иҗатын өйрәнү өчен тематик план // Совет мәктәбе. — 1966. — № 1. — Б. 23–26.

«Тукае булган халык бик бәхетле» // Азат хатын. — 1986. — № 9. — Б. 16–17.

Тукаев // Бәянелхак. — 1913. — 5 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 622.

Тукаев исемене таәбидкә // Кояш. — 1913. — 16 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 627.

Тукаев кабере өстенә таш // Кояш. — 1913. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 628.

Тукаев конфетлары // Вакыт. — 1914. — 21 июнь; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 680.

Тукаев намына // Идел. — 1913. — 12 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 808.

Тукаев өчен иганә // Кояш. — 1914. — 22 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 667.

«Тукаев» пароходы // Идел. — 1913. — 7 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 640.

Тукаев рухына! // Вакыт. — 1913. — 11 апр.

Тукаев стипендиясе // Йолдыз. — 1913. — 16 апр.; // Ил. — 1914. — 22 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 625.

Тукаев стипендиясенә // Кояш. — 1913. — 22 окт.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 645.

Тукаев тугрысында мәгълүматлар белән мөрәҗәгать өчен // Идел. — 1913. — 29 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 637.

Тукаев фондына иганә // Кояш. — 1914. — 15 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 666.

Тукаев хатирәләрен бастыру // Идел. — 1913. — 10 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 641.

Тукаев хатирәсе // Вакыт. — 1915. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 688.

Тукаева Бибимәмдүдә Зиннәтулла кызы. Бөек шагыйребез Г. Тукайның әнисе // Балтач энциклопедиясе / Төз.-мөх. Г. Мөхәммәтшин. — Казань: «ПИК Идел-Пресс», 2006. — 1. т. — Б. 301.

Тукаевка багышлап // Ялт-йолт. — 1915. — № 88. — Б. 4–6.

Тукаевлар музей-йорты, Арча р-ны Кушлавыч авылындагы әдәби-мемориаль музей // Татар энциклопедиясе: 6 томда / Баш мөх. М. Х. Сәлахов, җав. мөх. Г. С. Сабиржанов. — Казан: ТР ФАнең Татар энцикл. һәм төбәкне өйрәнү ин-ты, 2019. — 6 т. 1 кис.: Тә–Ч. — Б. 136.

Тукаевны дәфен // Йолдыз. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 778–780.

Тукаевны искә төшерү // Кояш. — 1917. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 695.

Тукаевның әсәрләре вә халык // Идел. — 1913. — 16 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 626.

Тукаевның васыяте // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 621, 623.

Тукаевның вафаты // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 755.

Тукаевның Габдулла әфәнде Кариевка язган мәктүбе // Мәктәп. — 1913. — № 4. — Б. 107.

Тукаевның васыяте // Кояш. — 1913. — 4 апр.; // Йолдыз. — 1913. — 7 апр.

Тукаевның вафаты // Нур. — 1913. — 12 апр.

Тукаевның тәрҗемәи хәле // Йолдыз. — 1913. — 18 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 629.

Тукай — Актанышта! // Мәдәни җомга. — 2017. — 1 дек.

Тукай әйтте... // Сәхнә. — 2006. — Март-апр. (№ 2). — Б. 22.

«Тукай әсәрләре үзәк урында» (Тукайның йөзьеллыгына карата Татарстан радиосында Бакый Урманче белән Рөстәм Мәһдиев әңгәмәсе) // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — Б. 64–69.

Тукай бакчасы яңарды // Мәдәни җомга. — 2021. — 2 июль.

Тукай бәйгегә чакыра! // Мәгърифәт. — 2011. — 11 февр.

Тукай бәйрәмнәре // Казан утлары. — 1979. — № 7. — Б. 189–190.

Тукай бәйрәмнәре // Мәйдан. — 2011. — № 6. — Б. 3–4.

Тукай белән бер гасыр // Мәдәни җомга. — 2013. — 3 май.

Тукай белән бергә // Соц. Татарстан. — 1967. — 27 апр.

[Тукай белән Шүрәле] // Азат хатын. — 1986. — № 4. — Б. 13.

Тукай бүләген дәгъвалаучылар // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 190.

Тукай бүләгенә дәгъвачылар // Мәдәни җомга. — 2021. — 19 март.

Тукай бүләк өләшә // ZAMAN=Татарстан. — 2000. — 16 март.

Тукай вафат көнне // Мәдәни җомга. — 2017. — 21 апр.

Тукай вафаты уңаеннан тәгъзияләр, телеграммалар // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 875–961.

Тукай Г. Ана илә бала / Г. Тукай / М. Мәһдиевнең «Югалган бер шигырь эзеннән» дигән кереш сүзе белән // Татарстан хәб. — 1992. — 25 апр.

Тукай Г. 1886–1913 [Фотоальбом] / Төз. һәм фоторәсемнәр авт. З. Бәширов; текст. авт. М. Мәһдиев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 240 б.

Тукай Г. Тәрәккыйгә чакыра торган музыка гүзәлдер [шагыйрь Г. Тукай белән әңгәмә 1–5 т. алынды / әзерл. З. Мансуров] // Мәдәни җомга. — 2007. — 27 апр., 4 май.

Тукай Г. «…Ярдәмең берлән синең…» (Бөек әдипнең осталык тәҗрибәсеннән) // Мәдәни җомга. — 2000. — 28 апр.

Тукай Габдулла (Тукаев Габдулла Мөхәммәтгариф улы). Татар халкының бөек шагыйре // Балтач энциклопедиясе / Төз.-мөх. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: «ПИК Идел-Пресс», 2006. — 1. т. — Б. 302.

Тукай Габдулла музее, Казакъстан Респ-касының Уральск шәһәрендә 2006 елның 12 декабрендә РФнең һәм Казакъстанның татар җәмәгать оешмалары башлангычы б-н ачыла // Татар энциклопедиясе: 6 томда / Баш мөх. М. Х. Сәлахов, җав. мөх. Г. С. Сабиржанов. — Казан: ТР ФАнең Татар энцикл. һәм төбәкне өйрәнү ин-ты, 2019. — 6 т. 1 кис.: Тә–Ч. — Б. 142.

Тукай Габдулла музей-комплексы, Арча р-нының Яңа Кырлай авылында әдәби-мемориаль музей// Татар энциклопедиясе: 6 томда / Баш мөх. М. Х. Сәлахов, җаваплы мөхәррир Г. С. Сабиржанов. — Казан: ТР ФАнең Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институты, 2019. — 6 т. 1 кис.: Тә–Ч. — Б. 142.

Тукай Габдулла һәйкәле, Казанда // Татар энциклопедиясе: 6 томда / Баш мөх. М. Х. Сәлахов, җав. мөх. Г. С. Сабиржанов. — Казан: ТР ФАнең Татар энцикл. һәм төбәкне өйрәнү ин-ты, 2019. — 6 т. 1 кис.: Тә–Ч. — Б. 142.

Тукай гасыры дәвам итә... «Түгәрәк өстәл» // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 111–127.

Тукай гомеренең бер елы // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 122–139.

«Тукай дөньясы» рәссам күзлегеннән // Шәһри Казан. — 2009. — 16 окт.

Тукай елы башланды // Татарстан яшьләре. — 2011. — 27 гыйнв.

Тукай елында яңа басмалар // Мәдәни җомга. — 2016. — 24 июнь.

Тукай җәмгыяте // Йолдыз. — 1914. — 4 май; // Ил. — 1914. — 6 май; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 672, 673.

Тукай җәмгыяте оешты // Казан утлары. — 1994. — № 1. — Б. 189.

Тукай җәмгыятенә рөхсәт бирелмәде // Йолдыз. — 1913. — 13 нояб.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 646.

Тукай җөмләсе // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2006. — № 1. — Б. 3–5.

Тукай җылысы // Шәһри Казан. — 2007. — 25 апр.

Тукай+Ибраһимов йолдызлыгы // Мәдәни җомга. — 2012. — 27 апр.

Тукай «Идел» газетасы редакциясендә (Габдерәхим Утабалиев истәлеге) // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 446–448.

Тукай иҗатын өйрәнү юлында // Казан утлары. — 1979. — № 2. — Б. 190.

Тукай исеменә // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 655.

Тукай исемендәге премия // Казан утлары. — 1966. — № 5. — Б. 157.

Тукай исемендәге урам // Казан утлары. — 1970. — № 3. — Б. 192.

Тукай исемендәге яңа клуб // Казан утлары. — 1988. — № 4. — Б. 190.

Тукай Исландиядә // Казан утлары. — 1987. — № 8. — Б. 188.

«Тукай йолдызлыгы» / Р. Фәизова әзерләде // Шәһри Казан. — 2011. — 20 дек.

Тукай кабере өчен // Кояш. — 1916. — 14 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 701.

Тукай каберен тәгъмиргә даир // Кояш. — 1916. — 29 март; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 696–697.

Тукай каберенә таш кую мәсьәләсе // Кояш. — 1915. — 14 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 690–691.

Тукай каберенә таш өчен // Кояш. — 1915. — 21 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 693.

Тукай казах балаларына // Соц. Татарстан. — 1967. — 21 май.

Тукай кайтты Чаллыга // Татарстан яшьләре. — 2011. — 24 нояб.

Тукай кичәсе // Кояш. — 1916. — 3 апр.; // Тормыш. — 1916. — 3 апр.; // Йолдыз. — 1916. — 29 апр.

Тукай кичәсе [Берлинда. Варшауда] // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 5. — Б. 6–7.

Тукай кичәсе // Милли байрак. — 1942. — 17 апр.

Тукай кичәсе (Хайларда, Харбинда, Кижуда) // Милли байрак (Мукден). — 1944. — 1 июнь; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 128–130; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 575, 593, 698.

«Тукай көне»: Нагояда, Тянсзинда, Хайларда // Милли байрак (Мукден). — 1937. — 7 май.

Тукай көне мөнәсәбәте белән // Кояш. — 1916. — 3 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 576–578.

«Тукай көне»: Синсзинда, Нагояда, Шанхайда // Милли байрак. — 1939. — 5 май.

Тукай көннәре // Ватан намусы өчен. — 1946. — 18 май; // Казан утлары. — 1971. — № 8. — Б. 187; // Казан утлары. — 1982. — № 7. — Б. 191; // Мәйдан. — 2010. — № 6. — Б. 26–27; // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.; // Казан утлары. — 2019. — № 5. — Б. 190–191; // Казан утлары. — 2023. — № 5. — Б. 190–191.

Тукай көннәре алдыннан юбилей комиссиясе утырышы // Татарстан яшьләре. — 1961. — 8 апр.

Тукай көннәре дәвам итә // Татарстан хәб. — 2002. — 17, 23 апр.; // Мәдәни җомга. — 2016. — 20 май; // Казан утлары. — 2016. — № 6. — Б. 191.

Тукай көннәре ничек үтәчәк? // Соц. Татарстан. — 1961. — 11 апр.

Тукай көннәре — шигърият бәйрәме // Казан утлары. — 2001. — № 6. — Б. 191.

Тукай көннәрендә // Казан утлары. — 1965. — № 6. — Б. 159; // Казан утлары. — 1966. — № 7. — Б. 157.

Тукай-Кырлайда // Соц. Татарстан. — 1976. — 12 сент.; // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189.

Тукай милләттәшләрен җыйды // Мәдәни җомга. — 2002. — 3 май.

Тукай: «Мин үземнең кем икәнемне яхшы беләмен…» (Шагыйрьне күреп белгәннәр хатирәсе) // Идел. — 2011. — № 4. — Б. 16–42.

Тукай мирасын өйрәнгәндә... Табигать һәм инсан. Казан шәһәре / Кереш мәкаләне һәм текст. басмага Г. Хөснетдинова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 22–23.

Тукай мирасын өйрәнү юлында // Казан утлары. — 1987. — № 3. — Б. 190–191.

Тукай музеенда // Казан утлары. — 1987. — № 8. — Б. 189; // Казан утлары. — 2001. — № 8. — Б. 192; // Казан утлары. — 2001. — № 10. — Б. 191–192; // Мәдәни җомга. — 2011. — 1 апр.

Тукай ниләр укыган?: (Мөхәммәт Мәһдиев архивыннан) // Идел. — 2009. — № 4. — Б. 42.

Тукай портреты // Совет әдәбияты. — 1947. — № 1. — Б. 126.

Тукай премиясенә 50 ел // Казан утлары. — 2008. — № 5. — Б. 189.

«Тукай» пьесасы // Милли байрак. — 1939. — 16 июнь.

Тукай рәсеме // Ил. — 1914. — 27 июнь; // Ил. — 1914. — 2 сент.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 681; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 684.

Тукай рәсемнәре // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 657.

Тукай рухын зурлау // Казан утлары. — 1999. — № 5. — Б. 190.

Тукай рухын искә алып // Мәйдан. — 2008. — № 5. — Б. 9.

Тукай сәфәргә китте // Мәдәни җомга. — 2011. — 25 февр.; // Ватаным Татарстан. — 2011. — 18 февр.

Тукай стипендиясе // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 679.

Тукай стипендиясенә иганәләр // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 653.

Тукай — татар шагыйре // Шималь ягы. — 1918. — 4 апр.; // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 27–28.

«Тукай темасы белән 1920 елдан ук мавыгам...» (Садри Ахун — Гариф Ахуновка) // Мәдәни җомга. — 2025. — 25 апр.

«Тукай» теплоходы Казанда // Казан утлары. — 1970. — № 8. — Б. 191.

Тукай Төркиядә дә кадерле // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 191.

Тукай төрле телләрдә // Соц. Татарстан. — 1986. — 30 авг.; // Казан утлары. — 1986. — № 10. — Б. 190.

Тукай туган көннәрдә // Казан утлары. — 1998. — № 6. — Б. 191–192.

Тукай турында Вафа абзый Сафин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 424–425.

Тукай турында Вилдан Гобәйдуллинның истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 506–507.

Тукай турында Закир абзый Вәлиев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 511–512.

Тукай турында истәлекләр (Беренче паликлиника балнитсасында авырып ятучы учитель Шәрәфулла Әхмәров белән сөйләшү) // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда /

Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 508–510.

[Тукай турында матбугат] // Соц. Татарстан. — 1976. — 3 дек.

Тукай турында олуг шәхесләр // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 18, 65, 104, 111.

Тукай турында фильм // Казан утлары. — 1993. — № 9. — Б. 190.

Тукай украинча сөйләшә // Казан утлары. — 1989. — № 12. — Б. 191.

Тукай укулары // Tatar ile. — 2006. — Май (№ 19).

Тукай — ул гасырлар могҗизасы // Татарстан. — 1996. — № 4. — Б. 35–36.

Тукай урамындагы бер йортта яшәүчеләр истәлеге // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 73–75.

Тукай үз халкы һәм үз заманы шәхесе // кызыл таң. — 2000. — 26 апр.

Тукай фондын булдыру // Шәһри Казан. — 1995. — 22 дек.

Тукай французча да яңгырар // Казан утлары. — 2009. — 12. — Б. 190.

Тукай хакында милли матбугат // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 17 апр.

Тукай хакында телеграмнар. Троискидан // Йолдыз. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 660.

Тукай — халкыбызның йөрәк тибеше // Мәгърифәт. — 2011. — 4 нояб.

Тукай һәйкәле Әстерханны бизи // Мәгърифәт. — 2013. — 31 май.

Тукай һәм аның даирәсе // Мирас. — 1992. — № 4. — Б. 79–88.

Тукай һәм Арча // Чаян. — 2000. — № 4. — Б. 8–9.

Тукай һәм хәзерге заман // Мәдәни җомга. — 2006. — 28 апр.

Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте // Мәгариф. — 1996. — № 7. — Б. 2.

Тукай шәҗәрәсе // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 109–111.

Тукай шәрәфенә // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 659.

Тукай шигырь остасы // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Тукай шигырьләрен Босфор тыңлый // Мәдәни җомга. — 2012. — 20 апр.

Тукай эзләре // Ватаным Татарстан. — 2007. — 25 апр.

Тукай энциклопедиясеннән // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 20.

Тукай юбәләй һәйәте // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 20 май.

Тукай юбилее комиссиясе // Совет әдәбияты. — 1945. — № 9. — Б. 95.

Тукай — ядкярләрдә / Текстны һәм иск. басмага Р. Исламов һәм Җ. Миңнуллин әзерл. // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 34–42.

Тукайга багышлана // Мәдәни җомга. — 2011. — 1 июль.

Тукайга багышланган кичә // Соц. Татарстан. — 1966. — 24 июнь.

Тукайга багышланган кичә // Казан утлары. — 1978. — № 8. — Б. 190–191; // Казан утлары. — 1986. — № 10. — Б. 190.

Тукайга багышланган конференция // Соц. Татарстан. — 1961. — 12 апр.

Тукайга багышланган тантаналы җыелыш // Совет әдәбияты. — 1946. — № 6. — Б. 120.

Тукайга багышланган фәнни конференция // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Тукайга багышлап // Милли байрак. — 1939. — 13 окт.

Тукайга багышлап // Казан утлары. — 1998. — № 5. — Б. 191.

Тукайга багышлап // Казан утлары. — 2003. — № 7. — Б. 190.

«Тукайга ияреп»… үзеңчә // Сабантуй. — 2011. — 5 февр.

Тукайга лаек музей булсын: Г. Тукайның Казандагы әдәби музее яңа экспозициясенең иң яхшы эскиз проектына республикакүләм ачык бәйге турында нигезләмә // Мәдәни җомга. — 2010. — 15 гыйнв.

Тукайга салют! / Мәгърифәт. — 2006. 29 апр.

Тукайга сәяхәт // Мәд җомга. — 2016. — 28 окт.

Тукайга тагын бер һәйкәл куелды // Халкым минем. — 2011. — Сент. (№ 7).

Тукайга — чәчәкләр // Мәдәни җомга. — 2009. — 17 апр.

Тукайга чәчәкләр // Казан утлары. — 2008. — № 5. — Б. 190.

Тукайга — чәчәкләр // Казан утлары. — 2009. — № 5. — Б. 190.

Тукайга — чәчәкләр // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

«Тукайга ядкарь» // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 190.

Тукайга Тукай килде [ТР Тукай районы үзәгендә Г. Тукайга һәйкәл куелу тур.] // Мәдәни җомга. — 2022. — 26 авг.

Тукайдан фатиха алабыз // Татарстан яшьләре. — 1990. — 25 авг.

Тукайлы халык үлмәс // Яшел Үзән. — 2006. — 17 май.

Тукайны аңлар өчен // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 5. — Б. 26–28.

Тукайны искә алу // Кояш. — 1915. — 3 апр.

Тукайны искә алу // Мәйдан. — 2013. — № 6. — Б. 6.

Тукайны искә алу кичәсе // Татарстан хәб. — 1992. — 17 апр.

Тукайны искә төшерү // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 325–327.

Тукайны олылап, үзебезне олылыйбыз // Ватаным Татарстан. — 2011. — 25 нояб.

Тукайны олылыйлар // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 189–190.

«Тукайны өйрәнгәндә сенсация артыннан куарга ярамый!» (Түгәрәк өстәл) // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 46–55.

Тукайны хөрмәтләү // Казан утлары. — 1968. — № 11. — Б. 157.

Тукайның ачык һәм яшерен имзалары // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 139–145.

Тукайның дусты // Татарстан яшьләре. — 1960. — 25 авг.

Тукайның 100 еллыгына // Казан утлары. — 1986. — № 6. — Б. 188–190.

Тукайның йөз еллыгына багышланган тантаналар // Казан утлары. — 1986. — № 8. — Б. 189–191.

Тукайның елы мөнәсәбәте белән // Кояш. — 1914. — 28 март; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 649.

Тукайның зур рәсеме // Идел. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 658.

[Тукайның кабере хакында] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 689.

Тукайның мемориаль үзәген булдырыйк // Мәдәни җомга. — 2009. — 18 дек.

Тукайның мемориаль үзәген булдырыйк! // Казан утлары. — 2010. — № 1. — Б. 186.

Тукайның ташбилгесе яңартылды // Мәдәни җомга. — 2011. — 4 нояб.

Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы / Төз. Л. Гайнанова // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 178–187.

Тукайның тууына 100 ел // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 190.

Тукайның тууына 120 ел уңае белән шигърият тантаналары // Казан утлары. — 2006. — № 7. — Б. 189–190.

Тукайның Уфага килүенә 100 ел // Кызыл таң. — 2012. — 14 апр.

Тукайның хикмәтле сүзләре. Тукаев сүзләре / Кереш мәкаләне һәм текстны басмага Ф. Фәйзуллина, Э. Галимҗанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 27–47.

Тукайның яңа табылган шигырьләре // Казан утлары. — 1976. — № 1. — Б. 100–104.

Тукайча яшик // Мәдәни җомга. — 2013. — 26 апр.

Туктар И. Габдулла Тукай китабы белән беренче очрашу / И. Туктар // Яшь ленинчы. — 1976. — 2 окт.

[Туктаров] М. Онытылмаслык үкенеч / М. [Туктаров] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 179–183.

Тулузакова Г. П. Казаков Хаҗиморат Исхак улы (1914–1984), рәссам-график / Г. П. Тулузакова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 320.

Тумашева Д. Тукай шигырьләрендә мәгънәдәш фигыльләр / Д. Тумашева, М. Гаязова // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 34–35.

Туран Х. Киләчәктә яшәүче / Х. Туран // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 48–59.

Турдыев Ш. Рухи туганлык / Ш. Турдыев // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 136–139.

Турдыев Ш. Тукай һәм үзбәк әдәбияты / Ш. Турдыев // Казан утлары. — 1985. — № 9. — Б. 121–124; — 2016. — № 4. — Б. 141–145.

Турсункулов К. Казахларның туганы / К. Турсункулов // Соц. Татарстан. — 1981. — 4 янв.

Туры Тукай, диләр иде… // Аргамак. — 1993. — № 4–5. — Б. 103–107.

Туры Тукай сүзләре / Кереш мәкалә һәм текст. Р. Исламов, Җ. Миңнуллин әзерл. // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 3–5.

Туфан Х. Киләчәктә яшәүче / Х. Туфан // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 48–53.

Тыңлаучы. Харбинда / Тыңлаучы // Милли байрак. — 1939. — 14 апр.; / Тыңлаучы // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 156–157.

Тябина Л. И. Габдулла Тукай һәм Кыям Карый Зөлфокаров / Л. И. Тябина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 389–392.

Тябина Л. Тукайның дусты — Мәхмүт Галәү / Л. Тябина // Безнең мирас. — 2020. — № 9. — Б. 4–9.

Углан. Матбугат дөньясында. Шагыйрь. / Углан // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 6. — Б. 30–31; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 130–131.

Углан. Харбин мәхәлләсендә [Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы] / Углан // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 6 май.

Углан. «Тукай көне»ндә / Углан // Милли байрак (Мукден). — 1941. — 2 май.

Углан. «Тукай көне» өчен / Углан // Милли байрак (Мукден). — 1942. — 29 май.

Уйгыр. Тукайның ике елы / Уйгыр // Йолдыз. — 1915. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 856–857.

Укмаси М. Шагыйрьнең тормыш сәхифәләреннән (Г. Тукай турында аның апасы Сәҗидә Хәбибуллинаның истәлекләреннән файдаланып язылды) / М. Укмаси // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 114–119.

Укмаси М. Шагыйрьнең тормыш сәхифәләреннән (Г. Тукай турында аның апасы Сәҗидә Хәбибуллинаның истәлекләреннән файдаланып язылды) // Укмаси М. Сайланма әсәрләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1958. — Б. 104–114.

Укмасый М. Габдулла Тукай хакында кайбер истәлекләр / М. Укмасый // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 320–332.

Ул — мәңгелек татар теле шикелле // Татарстан хәб. — 1993. — 15 апр.

Улемнова О. Л. Алфеевский Валерий Сергеевич (1906–1989), рәссам-график, иллюстратор. / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 39.

Улемнова О. Л. Арсланов Госман Вәли улы (1897–1941), рәссам-график, иллюстратор, карикатура остасы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 48.

Улемнова О. Л. Аршинов Виктор Петрович (1945), рәссам-график, монументалист, м. буяулар белән ясаучы рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 49–50.

Улемнова О. Л. Әлмиев Надир Усман улы (1946), рәссам-график, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 68–69.

Улемнова О. Л. Булатов Виталий Егорович (1947), рәссам-график, иллюстрацияләр ясаучы рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 141–142.

Улемнова О. Л. Бухарев Валерий Павлович (1946–2001), рәссам-график, иллюстрацияләр ясаучы рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 144.

Улемнова О. Л. Быков Фёдор Семёнович (1885–1966), рәссам-график, ксилограф / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 146.

Улемнова О. Л. Вакидин Виктор Николаевич (1911–1991), китап бизәүче рәссам (Мәскәү) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 148.

Улемнова О. Л. Вахитов Фәрит Алексеевич (1950), рәссам-график, карикатурачы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 154.

Улемнова О. Л. Вәлиәхмәтов Йосыф Мансур улы (1949), рәссам, китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 156.

Улемнова О. Л. Виноградова Милица Васильевна (1912), китап бизәүче, шрифт рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 161.

Улемнова О. Л. Гольдин Е., рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 207.

Улемнова О. Л. Григорьев Валентин Александрович (1937), рәссам-график, иллюстрацияләр ясаучы рәссам (Алма-Ата) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 213.

Улемнова О. Л. Григорьева Валерия, рәссам-график, иллюстрацияләлр ясаучы рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 213.

Улемнова О. Л. Дидыч-Вахитова Майя Рафхат кызы (1973), рәссам-график, иллюстрацияләр ясаучы рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 231.

Улемнова О. Л. Добровинская-Владимирова Татьяна (1951), китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 232–233.

Улемнова О. Л. Закиров Әнәс Рәхим улы (1931), китап рәссамы, график, журналист / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 261.

Улемнова О. Л. Зарипов Эрот Якуб улы (1938–2009), рәссам, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова, Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 262.

Улемнова О. Л. Зәбирова-Белостоцкая Әлфия, Т.ның апасы (ана башка) Газизә Зәбирова оныгы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 264.

Улемнова О. Л. Золондинова Лилия Сәгадәт кызы (1955), рәссам-график, китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 270.

Улемнова О. Л. Зуева Татьяна Андреевна (1929–2008) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 273.

Улемнова О. Л. Ибраһимова Светлана Хафиз кызы (1962), рәссам-график, офортчы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 278.

Улемнова О. Л. Игнатьев Виктор Петрович (1918–1992), рәссам-график, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе, педагогия ф. канд. / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 280.

Улемнова О. Л. Исмәгыйлев Флюр Сәхиулла улы (Мишар Фильдери; Күмертау, 1960), рәссам, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 301–302.

Улемнова О. Л. Карамышев Валентин Валерьевич (1928–2005), китап бизәүче рәссам, иллюстрацияләр ясаучы, акварель остасы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 336–337.

Улемнова О. Л. Каспина (Вургафт) Юлия Моисеевна (1947–1984), рәссам-график, офортчы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 340.

Улемнова О. Л. Кашаев Әнвәр Шакир улы (1949), рәссам, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 342.

Улемнова О. Л. Киселёва Елизавета Васильевна (1925–1996), рәссам-график, гравёр, плакатчы, монументалист, ТАССР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 360.

Улемнова О. Л. Колмогорцева Ирина Константиновна (1930–2015), рәссам-график, гравёр, китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 372.

Улемнова О. Л. Корнышев Юрий Сергеевич (1933), китап рәссамы, иллюстратор / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 374.

Улемнова О. Л. Купряшин Игорь Иванович (1934–1977), рәссам, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 384.

Улемнова О. Л. Кыштымов Борис Павлович (1927–2007), китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 395.

Улемнова О. Л. Ларский Л. (А.), китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 397.

Улемнова О. Л. Латфуллин Наил Сәед улы (Уфа, 1952–1992), рәссам-авангардист, график, шагыйрь / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 397–398.

Улемнова О. Л. Лысогорский Юрий Борисович (1930–1988), график, китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 405.

Улемнова О. Л. Мавровская Магдалина Константиновна (1914–2012), рәссам-график, офортчы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 407.

Улемнова О. Л. Мәсәгутов Рафаэль Зәйнур улы (1934), м. буяулар белән ясаучы рәссам-график, китап бизәүче, дизайнер, Украина халык рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 428.

Улемнова О. Л. Мәсәлимов Тәлгат Хәсән улы (1958), рәссам, график, декоратив-гамәли сәнгать төре буенча эшли / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 428–429.

Улемнова О. Л. Месропян Багдасар Аветисович (1913–2002), рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 436.

Улемнова О. Л. Мокин Борис Александрович (1937), рәссам-иллюстратор / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 450.

Улемнова О. Л. Мөхәммәҗанов Шакир Нигъмәт улы (1900–1970), рәссам-график, китап бизәүче рәссам (Казан) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопе-

дия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 465.

Улемнова О. Л. Мусалов Габделхак Хөснетдин улы (1922–2005), м. буяулар белән эшләүче рәссам-монументалист, график, ТАССР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 474.

Улемнова О. Л. Мусин Госман Яхъя улы (1908–1942), китап бизәүче рәссам, иллюстрацияләр ясаучы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 474.

Улемнова О. Л. Муфазалов Габдрәшит, рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 476–477.

Улемнова О. Л. Насыйров Шамил К., график дизайнер / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 480.

Улемнова О. Л. Нәүрүзова Диләрә Ленар кызы (1970), рәссам-график, иллюстратор, дизайнер / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 483.

Улемнова О. Л. Новичков Павел Тихонович (1900–1968), рәссам-график, карикатура остасы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 491.

Улемнова О. Л. Нурмөхәммәтов Ильяс Нуретдин улы (1926), рәссам-график, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 494.

Улемнова О. Л. Пермяков Евгений Степанович (1942), китап бизәүче рәссам (Мәскәү) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 515–516.

Улемнова О. Л. Плещинский Илларион Николаевич (1892–1961), рәссам-график, гравёр / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 522–523.

Улемнова О. Л. Поляков Григорий Яковлевич (1901–1949), рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 524.

Улемнова О. Л. Рәхимов Мансур Зыятдин улы (1921), рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 541.

Улемнова О. Л. Садыйков Азат Гариф улы (1938), китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 551.

Улемнова О. Л. Сәйфуллин Рәшит Фәйзрахман улы (1918–1947), рәссам-график, иллюстратор, плакат остасы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 568.

Улемнова О. Л. Серов И., китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 577.

Улемнова О. Л. Сидоркин Евгений Матвеевич (1930–1982), китап бизәүче рәссам, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 578.

Улемнова О. Л. Субаев Ильяс Идрис улы (1944), китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 592–593.

Улемнова О. Л. Тимергалина (Йосыпова) Алсу Адлер кызы (1960), рәссам-график, иллюстратор, м. буяулар белән ясаучы, гамәли бизәлеш өлкәсендә эшләүче рәссам, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 624–625.

Улемнова О. Л. Титов Б., китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 626.

Улемнова О. Л. Урманче Бакый Идрис улы (1897–1990), рәссам, сынчы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 669–671.

Улемнова О. Л. Халиков Р., рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 703.

Улемнова О. Л. Ханнанов Васыйл Миргазыян улы (1956), рәссам, инсталяция остасы, акционист, БР атказ. рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 708–709.

Улемнова О. Л. Хантимеров Иван Салих улы (1926–1995), китап бизәүче рәссам, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 709.

Улемнова О. Л. Харисов Ринат Зөфәр улы (1953), рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 711.

Улемнова О. Л. Харчев В. В., китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 711.

Улемнова О. Л. Хәйбуллин Б. А., рәссам-график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 719.

Улемнова О. Л. Хәсәншин Ринат Хәсән улы (1967), китап бизәүче рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 728.

Улемнова О. Л. Хәсьянова Фәридә Шаһимәрдән кызы (1952), китап бизәүче рәссам, график, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе, ТР халык рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 729.

Улемнова О. Л. Хижинский Леонид Семёнович (1896–1972), китап рәссамы, график / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 730.

Улемнова О. Л. Шапошников Ефим Михайлович (1926–1971), рәссам-график (Якутия) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 765.

Улемнова О. Л. Шәмсетдинов Илгиз Рушан улы (1990), график-дизайнер / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 771.

Улемнова О. Л. Шәмсетдинов Рушан Галәф улы (1946), график, каллиграф, рәссам / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 771–772.

Улемнова О. Л. Юмагузин Г., китап рәссамы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 804–805.

Улемнова О. Л. Язынин Иван Лаврентевич (1928–1977), китап рәссамы, график, плакат остасы / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 808.

Улемнова О. Л. Якупов Нариман Габдрахман улы (1924) / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 809.

Ульян якларында // Казан утлары. — 2002. — № 1. — Б. 191.

Уманова Л. Кәҗә белән сарык әкияте / Л. Уманова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 2011. — № 5–6. — Б. 37–39.

Уразова Х М. Тукай образы (Габдулла Кариев исем. КТДЯТТ) / Х. М. Уразова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 643–644.

Уральскида // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 190.

Уральскида Г. Тукай күргәзмәсе // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 192.

Урманче Б. Тукайга багышланган эшләрем / Б. Урманче // Татарстан яшьләре. — 1961. — 30 март.

Урманче Б. Мәрмәр таш ничек җанланды / Б. Урманче // Ялкын. — 1961. — № 4. — Б. 13.

Урманче Б. Илһамым кизләве / Б. Урманче // Яшь ленинчы. — 1966. — 24 апр.

Урманче Б. И Казан арты! Сиңа кайттым сөеп тагын да мин… / Б. Урманче // Татарстан. — 1996. — № 3. — Б. 60–66.

Урманче Б. Тукай һәм сынлы сәнгать / Б. Урманче // Баки Урманче и татарская культура / Сост., авт. примеч. Ф. В. Ахметова-Урманче. — Казань: Фән, 2005. — Б. 381–384.

Урманче Б. Тукай һәм сынлы сәнгать / Б. Урманче // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Флора Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — Б. 70–72.

Урманче Б. Тукайның Кырлайдагы мемориаль паркын иҗат итү турында / Б. Урманче // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Флора Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — Б. 73–83.

Урманче Б. «Иҗатымны шагыйрьгә багышладым» / Б. Урманче // Татарстан яшьләре. — 2011. — 22 март.

Урманче Б. Колач җитмәслек киңлекләр [рәссам һәм сынчы Б. Урманче белән Г. Тукай турында әңгәмә / Рөстәм Мәһдиев язып алды] // Мәгърифәт. — 2011. — 25 март.

Урманче Ф. И. Тукай шигърияте һәм милли мифология / Ф. И. Урманче // Татар иле. — 1997. –Апр. (№ 16).

Урманче Ф. И. Тукай шигъриятенең дини һәм милли мифологик нигезләре / Ф. И. Урманче // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 47–55.

[Урманчиев] Ә. «Ялт-йолт» һәм Тукай / Ә. [Урманчиев] // Ялт-йолт. — 1913. — № 55. — Б. 14–15; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 244–245; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 114–115; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 147–148; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 131–132.

Уртак шагыйребез — уртак бәйрәмебез // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 157.

Усал. Габдулла Тукаевның Казанда үткәргән еллары / Усал // Ялт-йолт. — 1913. — № 55. — Б. 3–5; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 239–243.

Усал. Казан голямасе / Усал // Ялт-йолт. — 1913. — № 56. — Б. 2–4.

«Усал». Габдулла Тукаев хатирәсе / «Усал» // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 642.

Усманов А. Казахстанда — Тукай әсәрләре / А. Усманов // Соц. Татарстан. — 1975. — 21 сент.

Усманов А. Тукай көннәре алдыннан / А. Усманов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 апр.

Усманов Г. И. Шагыйрь, фикер иясе, патриот / Г. И. Усманов // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Усманов К. Төркиләрнең уртак акыны / К. Усманов // Мәдәни җомга. — 1997. — 4 апр.

Утабалиев Г. Габдулла Тукай Әстерханда / Г. Утабалиев, Х. Гайфетдинов, В. Алиев // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 149–156.

Утабалиев Г. Тукай «Идел» газеты редакциясендә / Г. Утабалиев // Безнең мирас. — 2021. — № 4. — Б. 45.

Утыз еллык // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 20 апр.

Уфада // Тормыш. — 1915. — 2 апр.; // Казан утлары. — 1996. — № 6. — Б. 190; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 566.

Уфада татар бәйрәме // Мәдәни җомга. — 2019. — 26 апр.

Уфада Тукай кичәсе // Йолдыз. — 1914. — 1 апр.

Үзәк китапханәдә: [Г. Тукайның тууына 60 ел. Төрле чаралар] // Кызыл Татарстан. — 1946. — 14 июнь.

Үкенечле югалту // Кояш. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 766.

Үлемсез шагыйрь // Заман сулышы. — 2003. — 26 апр.

Үтәгәнов И. Шекспир һәм Тукай / И. Үтәгәнов // Татарстан яшьләре. — 1964. — 23 апр.

Үтәмеш. Тәрҗемәи хәле / Үтәмеш // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрык Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 10–15.

Үтәмеш. Мукден Идел-Урал җәмгыятендә [Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы] / Үтәмеш // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 6 май.

Үтәмеш. Илсезлектә Тукай / Үтәмеш // Милли байрак. — 1942. — 17 апр.

Үтәмеш. Мукден җәмгыятендә Тукай утыз еллыгы / Үтәмеш // Милли байрак (Мукден). — 1943. — 20 апр.

Үтәмеш. Айсылу. Киҗү мөхбире. Фозан мөхбире. Углан. Габдулла Тукайның 25 еллыгы // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 138–142.

Үткәнгә бер сәяхәт / Г. Бәдретдин әзерләде // Халкым минем. — 2013. — Апр. (№ 4).

Фадеев А. Тукай турында / А. Фадеев // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 10.

Фадеев А. Гүзәл кеше иде / А. Фадеев // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Фаҗигале, серле, бөек язмыш иясе // Әлмәт таңнары. — 2011. — 15 апр.

Фазлетдинов И. К. Габдулла Тукай һәм милли фольклор / И.К. Фазлетдинов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш.,

25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 274–276.

Фазлетдинов И. К. Габдулла Тукай иҗатында татар халкының милли фольклоры һәм мифологик карашлары / И. К. Фазлетдинов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 392–396.

Фазлулла М. Тукай белән очрашу / М. Фазлулла // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 318–319.

Фазулай Ф. Тукай һәйкәле Петербургта / Ф. Фазулай // Ватаным Татарстан. — 2010. — 26 июнь.

Фазылова Ф. С. Габдулла Тукай иҗатында рухи кыйммәтләр / Ф. С. Фазылова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 90–91.

Фазылша Мөхәммәтшин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 37.

Фактлар сөйли // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Фардеева Д. Р. «Без китәбез, сез каласыз» спектаклендә Тукай образы / Д. Р. Фардеева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 396–397.

Фарсин Ю. Бер хатирә / Ю. Фарсин // Соц. Татарстан. — 1966. — 14 июнь.

Фассев К. Ул мәңге яшь / К. Фассев // Соц. Татарстан. — 1961. — 23 апр.

Фасеев К. Бөек шагыйрь һәм фикер иясе / К. Фасеев // Татарстан коммунисты. — 1961. — № 4. — Б. 27–32.

Фатих. Тукай вә хатын-кыз / Фатих // Шәрык кызы. — 1918. — № 2. Б. 39–42.

Фатих Зариф угылы Әмирхан. Күпме какканны вә сукканны күтәрде ул ятим / Фатих Зариф угылы Әмирхан // Татарстан. — 1923. — 15 апр.

Фатихов Ә. Уральскида Тукай көннәре / Ә. Фатихов // Соц. Татарстан. — 1961. — 4 май.

Фаткуллин Ф. Башкортстанда Тукай көннәре бара / Ф. Фаткуллин // Кызыл таң. — 2004. — 20 апр.

Фаткуллин Ф. Шигъриятнең һәйкәленә шулай язлар һаман гөлләр ташырлар / Ф. Фаткуллин // Кызыл таң. — 2006. — 4 май.

Фаткуллин Ф. Апрель бирде аны, апрель алды... / Ф. Фаткуллин // Кызыл таң. — 2016. — 26 апр.

Фатыйма Габдулла кызы Бәхтиева (Апанаева)ның Габдулла Тукай турында истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 333–334.

Фатыйма К. Тукай шигырендә хатыннар / К. Фатыйма // Ил. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 213–216.

Фатыйхов Ә. «Туган илем Кожмакты карьяседер» / Ә. Фатыйхов // Казан утлары. — 1986. — № 7. — Б. 165–167; // Безнең мирас. — 2024. — № 6. — Б. 14–20.

Фатыйхов Ә. Һәр заманның замандашы булып / Ә. Фатыйхов // Тулпар. — 1996. — № 2. — Б. 2–4.

Фәизов Р. Мин Тукайны укыйм / Р. Фәизов // Шәһри Казан. — 2011. — 1 март.

Фәизов Ф. Ярлыка, Тукай рухы! / Ф. Фәизов // Идел. — 1989. — № 3. — Б. 27.

Фәизова Р. Карап торсак, тоттырмас безгә койрыгын форсат / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2008. — 27 июнь.

Фәизова Р. «Урман арты» Казанга кайтты / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2008. — 12 сент.

Фәизова Р. Г. Тукай әдәби музеен яңарыш көтә / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2009. — 19 дек.

Фәизова Р. Шагыйрь ун телдә җырлап торды / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2009. — 28 апр.

Фәизова Р. Буласы булды: җиле, давылы бергә купты / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2011. — 5 май.

Фәизова Р. Изге эшнең олысы, кечесе юк / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2011. — 12 май.

Фәизова Р. Кабатланмас хәтер утравы / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2011. — 16 июнь.

Фәизова Р. «Бер заман бардым Печән базарына…» / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2013. — 10 дек.

Фәизова Р. Гәрчә монда тумасам да... / Р. Фәизова // Шәһри Казан. — 2016. — 21 апр.

Фәйзи Ә. Халык һәм шагыйрь / Ә. Фәйзи // Совет Татарстаны. — 1953. — 15 апр.

Фәйзи Ә. Тукай һәм рус әдәбияты / Ә. Фәйзи // Казан утлары. — 1975. — № 12. — Б. 136–139.

Фәйзи Ә. Хат язу остасы / Ә. Фәйзи // Мәдәни җомга. — 2003. — 25 апр.

Фәйзи Җ. Габдулла Тукай һәм музыка / Җ. Фәйзи // Совет әдәбияты. — 1943. — № 4. — Б. 30–35.

Фәйзи М. Габдулла әфәнде Тукаев намына / М. Фәйзи // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 221–222.

Фәйзрахманов Ә. Шагыйрь эзләре калган сукмаклар / Ә. Фәйзрахманов // Мәдәни җомга. — 2011. — 8 апр.

Фәйзрахманов Ә. Бөек Тукай Ватаны син, Арча! / Ә. Фәйзрахманов // Мәдәни җомга. — 2011. — 11 нояб.

Фәйзрахманов Ә. Тукай даирәсе үзе бер дөнья / Ә. Фәйзрахманов // Шәһри Казан. — 2015. — 29 дек.

Фәйзрахманов Ә. Мотыйгулла, Мөхәммәтгариф һәм Габдулла / Ә. Фәйзрахманов // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 16–21.

Фәйзрахманов Ә. Тукай Өчилесе / Ә. Фәйзрахманов // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Фәйзрахманов Ә. Иң талантлы һәм... хәерче шәхес / Ә. Фәйзрахманов // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Фәйзрахманов Ә. Тукай — илһам чыганагы / Ә. Фәйзрахманов // Шәһри Казан. — 2023. — 25 апр.

Фәйзрахманов М. Тукай мәхәббәте / М. Фәйзрахманов // Ватаным Татарстан. — 2001. — 13 июль.

Фәйзрахманова Ә. Ничә буын сине иң кадерле бер кешесе итеп сагына... / Ә. Фәйзрахманова // Мәгариф. — 2006. — № 3. — Б. 35–37.

Фәйзразмановлар Һаҗирә һәм Гайфетдин. Кырлайга килү / Һаҗирә һәм Гайфетдин Фәйзрахмановлар // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 20–22.

Фәйзуллин А. Мәскәү Тукайлы булды / А. Фәйзуллин // Ватаным Татарстан. — 2011. — 29 апр.

Фәйзуллин М. Тукайны кем дәвалаган / М. Фәйзуллин // Соц. Татарстан. — 1985. — 1 окт.

Фәйзуллин Р. Тукай турында уйланулар / Р. Фәйзуллин // Соц. Татарстан. — 1983. — 2 окт.

Фәйзуллин Р. «…Булдым һич тә онытылмас кеше» / Р. Фәйзуллин // Җырларда — ил гаме: Әдәби-публицистик мәкаләләр һәм юл язмалары. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1984. — Б. 11–18.

Фәйзуллин Р. Үлемсезлек символы (Ул — мөнбәр тәрәзәбез) / Р. Фәйзуллин // Казан утлары. — 1996. — № 4. — Б. 3–5; // Мин Тукайга киләм. Шигырьләр, поэмалар / Төз. Гөлзадә Бәйрәмова. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1996. — Б. 3–8; // Tatar ile. — 2003. — Апр.

Фәйзуллин С. Җанлы Тукайны сагынып… / С. Фәйзуллин // Qьzьl Tatarstan-Кызыл Татарстан. — 1939. — 8 okt.

Фәйзуллина Л. Яшьләр Тукайны эзли / Л. Фәйзуллина // Ватаным Татарстан. — 2013. — 6 апр.

Фәйзуллина М. Тукай публицистикасы / М. Фәйзуллина // Совет әдәбияты. — 1940. — № 4. — Б. 58–66.

Фәйзуллина М. Бөек шагыйрьне искә алганда / М. Фәйзуллина // Яшь сталинчы. — 1940. — 26 апр.

Фәйзуллина М. Сөекле шагыйребез (Халык шагыйре Г. Тукайның тууына 55 ел тулуга карата) / М. Фәйзуллина // Кызыл Татарстан. — 1941. — 26 апр.

Фәйзуллина М. Тукай шигырьләрен укыганда / М. Фәйзуллина // Яңа Кама. — 1968. — 24 апр.

Фәйзуллина М. Уйланырлык урын бар / М. Фәйзуллина // Соц. Татарстан. — 1988. — 26 апр.

Фәйзуллина М. «Җан азыклары» / М. Фәйзуллина // Соц. Татарстан. — 1988. — 7 окт.

Фәйзуллина М. Тукайның беренче китабы / М. Фәйзуллина // Соц. Татарстан. — 1989. — 23 апр.

Фәйзуллина М. Тукай иҗаты турында язылган беренче диссертация / М. Фәйзуллина // Алабуга нуры. — 2001. — 7 июнь.

Фәйзуллина Р. Тукайга багышлап / Р. Фәйзуллина // Мәгариф. — 1992. — № 4. — Б. 20–21.

Фәйзуллина Ф. Г. Бер лыгырдау, кереш сүз (1911) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 314.

Фәйзуллина Ф. Г. Бозау кадәрле фәлсәфә, юмористик күзәтү (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 316–317.

Фәйзуллина Ф. Г. «Гыйшык» уты, фельетон (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 331.

Фәйзуллина Ф. Г. Казанда никах мәҗлесе, сатирик парча (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 361.

Фәйзуллина Ф. Г. Локман хәким сүзләре, мәкаль-әйтемнәр (1907) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 376–378.

Фәйзуллина Ф. Г. Төшемдә күргәннәрем, фельетон (1908) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 425–426.

Фәйзуллина Ф. Г. Уральскидә Думага сайлаулар, мәкалә (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 432–433.

Фәйзуллина Ф. Г. Урамда, сатирик парча (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 435–436.

Фәйзуллина Ф. Г. Үрдәк бирсәң, каз алырсың, фельетон (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 438.

Фәйзуллина Ф. Г. Тукай төзегән хрестоматиянең тәрбияви әһәмияте / М. Г. Фәйзуллина // Фәнни Татарстан. — 2014. — № 2. — Б. 48–51.

Фәйзуллина Ф. Г. Г. Тукай җыентыклары басылу тарихыннан / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 405–407.

Фәйзуллина Ф. Г. Тукайның басма китаплары хакында / Ф. Г. Фәйзуллина // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 43–45.

Фәйзуллина Ф. Г. «Бер лыгырдау», кереш сүз (1911) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 122.

Фәйзуллина Ф. Г. «Бозау кадәрле зур фәлсәфә», юмористик күзәтү (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 135.

Фәйзуллина Ф. Г. «Гыйшык» уты», фельетон (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 224.

Фәйзуллина Ф. Г. «Дүнә вә Мишә», мәкалә (1907) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 240.

Фәйзуллина Ф. Г. Җырлар («Җырлар дәфтәре»), Т.ның үз кулы белән төзелгән җырлар җыентыгы / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 260.

Фәйзуллина Ф. Г. «Казан шәһәре», кечкенә хикәя (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 328.

Фәйзуллина Ф. Г. «Казанда никях мәҗлесе», сатирик парча (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 329.

Фәйзуллина Ф. Г. «Локман хәким сүзләре», мәкаль-әйтемнәр (1907) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 403.

Фәйзуллина Ф. Г. «Табигать һәм инсан», кечкенә хикәя (1910) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 598.

Фәйзуллина Ф. Г. «Төшемдә күргәннәрем», фельетон (1908) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 638–639.

Фәйзуллина Ф. Г. «Уральскидә Думага сайлаулар», мәкалә (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 667.

Фәйзуллина Ф. Г. «Урамда», сатирик парча (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 669.

Фәйзуллина Ф. Г. «Үрдәк бирсәң, каз алырсың», фельетон (1906) / Ф. Г. Фәйзуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 680.

Фәйзуллина Ф. Тукайның хикмәтле сүзләре / Фәйзуллина Ф., Э. Галимҗанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипо-

ва, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 27–47.

Фәйзуллина Ф. Габдулла Тукай фондында саклана торган материалларның тасвирламасы / Ф. Фәйзуллина, Э. Галимҗанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 64–105.

Файзуллина Ф. Г. Габдулла Тукай мәҗмугаи асаре / Ф. Г. Файзуллина, Э. М. Галимзянова // Актуальные проблемы тюркологии: Россия и тюрко-мусульманский мир: X Междунар. тюркологич. конф. (г. Елабуга, 25 декабря 2020 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2021. — Б. 197–199.

Фәйзуллина Ф., Галимҗанова Э. «Ялт-йолт» көләчәк, тормышыбызның бөтен гаепләреннән көләчәк...» (Габдулла Тукай «Ялт-йолт» журналында) / Ф. Фәйзуллина, Э. Галимҗанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 42–51.

«Фәлән». «Ялт-йолт» һәйәте тәхририясенә. «Күп көлсәң, күп егларсың!» / «Фәлән»// Ялт-йолт. — 1913. — № 55. — Б. 15; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 136–137.

Фәләх А. Чаллыда Тукай һәйкәле / А. Фәләх // Мәдәни җомга. — 2011. — 25 нояб.

Фәнни конференция // Казан утлары. — 1976. — № 8. — Б. 189–190.

Фәнни конференцияләр // Казан утлары. — 1966. — № 8. — Б. 158.

Фәррахова Ф. Бүген Тукай туган көн / Ф. Фәррахова // Шәһри Чаллы. — 1997. — 26 апр.

Фәрдиева З. Хезмәт җырчысы / З. Фәрдиева // Соц. Татарстан. — 1966. — 11 сент.

Фәрхетдинова Ч. Алар Тукайны уйнаган / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2006. — 14 апр.

Фәрхетдинова Ч. Төньяк башкалада Тукай сыны / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2008. — 4 апр.

Фәрхетдинова Ч. Тукай дәверенә сәфәр / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2010. — 23 апр.

Фәрхетдинова Ч. Тукай белән илһамланган дирижер / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 8 апр.

Фәрхетдинова Ч. Тукай сыны төньяк башкаланы балкытты / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2009. — 17 апр.

Фәрхетдинова Ч. Тукай иҗатына мөкиббән рәссам / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2009. — 13 нояб.

Фәрхетдинова Ч. Тукай дәверенә сәфәр / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2010. — 23 апр.

Фәрхетдинова Ч. Яшьләр театры Тукайны олылый / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Фәрхетдинова Ч. Тукай рухын саклаучы ядкәрләр / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Фәрхетдинова Ч. Сөйкемле Шүрәле мәхәббәте / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 13 май.

Фәрхетдинова Ч. Тукайга гашыйк сурәтләр / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 3 июнь.

Фәрхетдинова Ч. Шүрәле безне Кырлайга җыйды / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 3 июнь.

Фәрхетдинова Ч. Тукайга 125 караш / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 1 июль.

Фәрхетдинова Ч. Ашкынамын… мәңгелеккә / Ч. Фәрхетдинова // Мәдәни җомга. — 2011. — 9 дек.

Фәсәхов К. Шигырь һәм истәлек / К. Фәсәхетдинов, А. Сәләхетдинов // Соц. Татарстан. — 1966. — 14 авг.

Фәсхетдинова А. «Көзге иттең син безне…» / А. Фәсхетдинова // Мәгърифәт. — 2011. — 21 окт.

Фәсхетдинова Л. Тукай һәм Исхакый эшчәнлеге — милләт язмышын күзаллауда билгеле бер чыганак / Л. Фәсхетдинова // Чистай хәб. — 2006. — 4 май.

Фәсхиева Р. Шүрәле образы Г. Тукай һәм Ф. Яруллин иҗатында: (5–7 сыйныф укучылары өчен класстан тыш чара) / Р. Фәсхиева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 161–165.

Фәттахов И. Шигырьләре бүген дә тирән уйларга сала… / И. Фәттахов // Кызыл таң. — 2014. — 12 апр.

Фәттахов И. Тукай 1950 елгы журналларда / И. Фәттахов // Мәдәни җомга. — 2020. — 30 дек.

Фәттахова Р. Халык шикелле мәңгелек / Р. Фәттахова // Зәй офыклары. — 2011. — 22 апр.

Фәттахова Р. Зәйне бизәр бу бакча / Р. Фәттахова // Зәй офыклары. — 2013. — 24 апр.

Фәттахова Р. Тукай бүләгенә — үз фикерем / Р. Фәттахова // Мәдәни җомга. — 2020. — 10 февр.

Фәттахова Ф. Халкыбыз күңелендә / Ф. Фәттахова // Ленин юлы. — 1983. — 26 апр.

Фәттахова Ч. Без — Тукайлы халык / Ч. Фәттахова // Татарстан яшьләре. — 2011. — 4 июнь.

Фәтхетдинов Ф. Әхлакый вә рухи үлемсезлек / Ф. Фәтхетдинов // Тулпар. — 1998. — № 2. — Б. 34–35.

Фәтхи. Тукайның тормышы, шәхесе / Фәтхи // Татарстан. — 1923. — 15 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 396–402.

Фәтхи А. Шагыйрьнең беренче китабы / А. Фәтхи // Яшь ленинчы. — 1966. — 24 апр.

Фәтхи Ф. Уфа Тукай эзләрен саклый / Ф. Фәтхи // Безнең мирас. — 2016. — № 4. — Б. 22–24.

Фәтхуллина З. Моңлы да ул Тукай теле / З. Фәтхуллина // Шәһри Чаллы. — 2011. — 11 май.

Фәтхуллина Н. Кыргыз кызлары Тукайны укый / Н. Фәтхуллина // Азат хатын. — 1972. — № 4. — Б. 13.

Фәхертдинова С. «Иман берлә Коръән тулган садремә…» / С. Фәхертдинова // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Ф[әхретдин] Р. Мөсамәрә / Р. [Фәхретдин] // Шура. — 1914. — № 22. — Б. 701–704.

Фәхретдинов Ә. [Мәрхүм Тукаевның…] / Ә. Фәхретдинов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 674.

Фәхретдинов Г. Кечкенә бер тәсхих / Г. Фәхретдинов // Вакыт. — 1914. — 19 апр.

Фәхретдинов Г. [Миңа мәгълүм] / Г.Фәхретдинов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 705.

Фәхретдинов К. Энҗене чүпкә буямаска кирәк / К. Фәхретдинов // Кызыл таң. — 1966. — 26 окт.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 606–610.

Фәхретдинов Р. Тарихка караш / Р. Фәхретдинов // Соц. Татарстан. — 1976. — 7 сент.

Фәхретдинов Р. «Бар күңелләрдән җылы…» / Р. Фәхретдинов // Соц. Татарстан. — 1981. — 16 июнь.

Фәхретдинов Р. «Үпкәнеңнән бирле, әнкәй…» / Р. Фәхретдинов // Азат хатын. — 1982. — № 11. — Б. 8–9.

Фәтхрахманов Р. Габдулла Тукай (1886–1913) / Р. Фәтхрахманов // Татар әдәбияты тарихы: 8 томда / Төз. һәм җав. мөх. Р. Ф. Рахмани; томның фәнни мөх. Р. К. Ганиева. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2016. — 4 т.: XX йөз башы. — Б. 226–256.

Федосеева Н. А. Григорьева Светлана Дмитриевна (1967), мари шагыйрәсе, тәрҗемәче, фин-угор әдәбиятлары ассоциациясе һәм кардәш халыкларның Эстон Программасы әдәби премиясе лауреаты, Марий Эл Республикасы атказ. сәнгать эшлеклесе / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 213.

Федосеева Н. А. Матюковский (Матюков) Геннадий Иванович (1926–1994), мари шагыйре, әдәбиятчы / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 416.

Федосеева Н.А. Осмин Йыван (Логинов Иван Иванович; 1915–1997), мари шагыйре, әдәбиятчы / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 503.

Федосеева Н. А. Тимиркаев Анатолий Тимиршинович (1952), мари шагыйре / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 625–626.

Федосеева Н. А. Ток Александр (Крылов Александр Иванович; 1907–1970), тәрҗемәче әдәбиятчы / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 627.

Федосеева Н. Эма Сергей (Ибатов Сергей Ибатович) (1910–1983), мари әдәбиятчысы / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 797.

Федотова Л. Язлар безгә Тукай белән килә (радиотапшыру сценарие) / Л. Федотова // Мәгариф. — 2010. — № 4. — Б. 26–27.

Филиппов А. Ядкарь / А. Филиппов // Ватаным Татарстан. — 1995. — 1 нояб.

Филиппова К. Исәнме, Тукай! (Шагыйрьне искә алу дәресе) / К. Филиппова // Мәгариф. — 1995. — № 3. — Б. 20.

Филиппова К. Милләт һәм Тукай бербөтен / К. Филиппова // Яшел Үзән. — 1996. — 24 апр.

Филиппова К. Яшел Үзәндә Тукайның өч сукмагы / К. Филиппова // Яшел Үзән. — 2014. — 16 апр.

Филиппова К. Яшел Үзән Тукай һәйкәлен көтә / К. Филиппова // Ватаным Татарстан. — 2014. — 24 май.

Филиппова К. Тукай туганнары Бәчектә җыела / К. Филиппова // Ватаным Татарстан. — 2014. — 6 авг.

Филиппова К. Бөек Җиңүдә — шагыйрь нәселе сукмаклары / К. Филиппова // Ватаным Татарстан. — 2015. — 18 апр.

Филиппова К. Яшел Үзәндә Тукай эзләре / К. Филиппова // Мәдәни җомга. — 2015. — 24 апр.

Филиппова К. Тукайның нәсел эзләре / К. Филиппова // Мәдәни җомга. — 2015. — 22 май.

Филиппова К. М. Тукай — халыкныкы, халык — Тукайныкы / К. М. Филиппова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 411–414.

Фузан мөхбире. Фузан милләтчеләрендә [Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы] / Фузан мөхбире // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 6 май.

Хаҗиәхмәтов А. Тауда Тукай исеме / А. Хаҗиәхмәтов // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Хаҗиев В. «Татар халык шагыйре Габдулла Тукай» дигән диафильм / В. Хаҗиев // Совет мәктәбе. — 1971. — № 11. — Б. 22.

Хаҗиев В. «Әллүки» ничек туган? / В. Хаҗиев // Казан утлары. — 1978. — № 4. — Б. 160–161.

Хаҗиев В. Мәрхүм Тукаевка / В. Хаҗиев // Татарстан хәбәр. — 1993. — 15 апр.

Хаҗиев Г. Саекмас хәзинәбез: 26 апрель — Г. Тукай туган көненә багышланган әдәби кичә / Г. Хаҗиев // Өмет. — 2007. — 26 апр.

Хаҗиева Г. С. Татар антропонимиясендә ясалма номнациянең төре буларак псевдонимнар / Г. С. Хаҗиева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 418–422.

Хаҗипов М. Тукай янында / М. Хаҗипов // Заман сулышы. — 2012. — 11 май.

Хайруллина Д. М. Г. Тукай шигъриятендә чагылыш тапкан хатын-кыз типлары / Д. М. Хайруллина, Г. Усманова // Язык и литература в поликультурном пространстве: материалы рег. науч.-практ. конф. «Язык и литература в поликультурном пространстве» / Науч. ред. И. Ш. Юнусов. — Бирск: БирГСПА, 2006. — Б. 183–188.

Хак юлга чыгасы иде… // Шәһри Казан. — 1991. — 14 март.

Хаков В. Тукай-публицист / В. Хаков // Соц. Татарстан. — 1963. — 14 апр.

Хаков В. Г. Тукай әсәрләренең телен һәм стилен өйрәнү / В. Хаков // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 29–35.

Хаков В. Г. Тукай һәм әдәби тел / В. Хаков // Совет мәктәбе. — 1976. — № 4. — Б. 18–20.

Хаков В. Тукай әсәрләренең тел үзенчәлеге / В. Хаков // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — Б. 31–33.

Хаков В. Тукай һәм туган тел / В. Хаков // Азат хатын. — 1986. — № 4. — Б. 11.

Хаков В. Күңел кылларын тибрәтүче / В. Хаков // Казан утлары. — 1986. — № 9. — Б. 168–173.

Хаков В. Тукай безгә тагы да якыная бара / В. Хаков // Ватаным Татарстан. — 1996. — 22 май.

Хаков А. Тукай һәм туган телебез / В. Хаков // Безнең мирас. — 2016. — №. 4. — Б. 112–113.

Хаков В. Тукай шигърияте безгә ник якын һәм кадерле? / В. Хаков // Безнең мирас. — 2019. — № 4. — Б. 105–107.

Халиди Х. Габдулла әфәнде Тукай. Вафатына 8 ел тулу мөнәсәбәте белән) / Х. Халиди // Ерак Шәрекъ. — 1921. — № 22. — Б. 15–16 (гарәп графикасында); // Безнең мирас. — 2015. — № 4. — Б. 26–27; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 540–542; // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 177–178.

Халидов Ә. Тукай орнитолог булганмы? / Ә. Халидов // Татарстан хәб. — 1992. — 11 март.

Халиков Х. Нәкъ Казан артында бардыр… / Х. Халиков, Н. Курамшин // Ялкын. — 1971. — № 8. — Б. 1–3.

Халикъ-Садрый Г. Соңгы очрашу / Г. Халикъ-Садрый // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 678–679.

Халилова Э. Ш. Тукай — тугрылыклы, зур вөҗданлы, дошманнарына аяусыз, көрәшче шагыйрь: Х сыйныф укучылары өчен дәрес-диспут / Э. Ш. Халилова //

Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 106–116.

Халит Г. Татар халкының Бөек шагыйре Г. Тукай / Г. Халит // Совет әдәбияты. — 1946. — № 3. — Б. 86–99; // Кызыл Татарстан. — 1946. — 26 апр.; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Җыелманы Г. Халит һәм Х. Хисмәтуллин төз.; җав. ред. М. Гайнуллин. — Казан: Татгосиздат., 1946. — Б. V–XXXII; // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары. 1886–1946 / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 5–36; // Халит Г. Татар әдәбиятында реализм мәсьәләләре. Критик очерклар. — Казан: Татагосиздат, 1948. — Б. 97–122.

Халит Г. Шагыйрь-гуманист / Г. Халит // Кызыл Татарстан. — 1946. — 15 июнь.

Халит Г. Габдулла Тукай (Тууына 65 ел тулуга карата) / Г. Халит // Кызыл Татарстан. — 1951. — 27 апр.

Халит Г. Габдулла Тукай һәм татар әдәби теле / Г. Халит // Совет Татарстаны. — 1952. — 15 апр.

Халит Г. Габдулла Тукай // Халит Г., Хисмәтуллин Х., Гыйззәт Б. XX йөз башында татар әдәбияты. Очерклар / Пред. Х. Хәйри. — Казан: Таткнигоиздат, 1954. — Б. 111–195.

Халит Г. Габдулла Тукай (1886–1913) / Г. Халит // Тукай Г. Әсәрләр: дүрт томда / Төз.: Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев; Г. Халит редакциясендә. — Казан: Таткнигоиздат, 1955. — 1 т.: Шигырьләр, поэмалар (1905–1908). — Б. VII–XXXII.

Халит Г. Габдулла Тукай турында замандашлары / Г. Халит // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 4–27.

Халит Г. Татар әдәбиятының йолдызы / Г. Халит // Кызыл таң. — 1961. — 26 апр.

Халит Г. Бәхәссез һәм бәхәсле хакыйкатьләр / Г. Халит // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 75–86.

Халит Г. Г. Тукай хаты / Г. Халит // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 127.

Халит Г. Шагыйрь тавышы / Г. Халит // Соц. Татарстан. — 1966. — 25 июнь.

Халит Г. Бер бәхәс уңае белән / Г. Халит // Казан утлары. — 1966. — № 9. — Б. 133–137.

Халит Г. Тизләтелгән әдәби үсеш һәм иҗат методлары / Г. Халит // Казан утлары. — 1971. — № 9. — Б. 144–152.

Халит Г. Шагыйрь тавышы (Тукай иҗатында традиция һәм новаторлык) // Халит Г. Кешегә һәм чынлыкка мәхәббәт белән (Әдәби-тәнкыйть мәкаләләре) / Г. Халит. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — Б. 3–30.

Халит Г. Тукай. Лирик герой. «Җан диалектикасы» / Г. Халит // Казан утлары. — 1976. — № 4. — Б. 77–90.

Халит Г. Габдулла Тукай (1886–1913) / Г. Халит // Татар әдәбияты тарихы: 6 томда / Җав. ред. Г. М. Халитов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 3 т.: XX гасыр башы. — Б. 104–150.

Халит Г. Халкыбызның олуг шагыйре / Г. Халит // Мирас. — 2006. — № 4. — Б. 55–57.

Халит Г. Тукай лирикасы // Күренекле әдәбият галиме (Гали Халит тууына 100 ел) / Төз.-авт. З. Рәмиев. — Казан: Ихлас, 2015. — Б. 3–7.

Халитова Б. Әхмәтша учитель / Б. Халитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 28–29.

Халитова Г. Моңлы җыр / Г. Халитова // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 44–45.

Халиуллина Р. И. «Тукай... ачылып бетмәгән утрау» / Р. И. Халиуллина // Науч. Татарстан. — 2022. — № 3. — Б. 47–55.

Халкыбызның бөек шагыйренә: Кичә Казанда татар халык шагыйре Габдулла Тукайга һәйкәл ачылды: иптәш С. М. Шәрәфиев чыгышы // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Халкыбызның бөек шагыйренә: Кичә Казанда татар халык шагыйре Габдулла Тукайга һәйкәл ачылды: Афзал Шамов чыгышы // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Халкыбызның бөек шагыйренә: Кичә Казанда татар халык шагыйре Габдулла Тукайга һәйкәл ачылды: Иптәш К. Ф. Фасеев чыгышы // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Халкыбызның бөек шагыйренә: Кичә Казанда татар халык шагыйре Габдулла Тукайга һәйкәл ачылды: иптәш М. Т. Нужин чыгышы // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Халкыбызның бөек шагыйренә: Кичә Казанда татар халык шагыйре Габдулла Тукайга һәйкәл ачылды: иптәш П. Д. Тунаков чыгышы // Совет Татарстаны. — 1958. — 10 авг.

Халык хәтерендә — Тукай // Шәһри Казан. — 2012. — 17 апр.

Халык шагыйре Габдулла Тукай (үлүенә 30 ел тулу уңае белән) // Алга дошман өстенә. — 1943. — 17 апр.

Халык шагыйре Тукайның Уральскидәге иҗад юллары // Яшь сталинчы. — 1939. — 16 апр.

Халык шагыйре Габдулла Тукайның Уральскидагы чорына карата яңа истәлекләр һәм белешмәләр // Совет әдәбияты. — 1952. — № 7. — Б. 123–127.

Халык шагыйре юбилее // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 июнь.

Халык шагыйре Г. Тукайның тууына 80 ел // Казан утлары. — 1966. — № 6. — Б. 157–158.

Хамаева Г. Тукай һәм мәхәббәт: Г. Тукай иҗатына багышланган әдәби кичә өчен сценарий / Г. Хамаева // Мәгърифәт. — 2006. — 1 апр.

Хамматов Ш. Казан арты — Балтач яклары: Юл язмалары / Ш. Хамматов, Г. Шәмсетдинов // Соц. Татарстан. — 1982. — 16 окт.

Хамматов Ш. М. Җәлил иҗатында Г. Тукай / Ш. Хамматов // Соц. Татарстан. — 1985. — 24 окт.

Хамматов Ш. Сүнмәс йолдызлар / Ш. Хамматов // Татарстан яшьләре. — 1986. — 5 июнь.

Хамматова Р. Без Тукай оныклары / Р. Хамматова // Көмеш кыңгырау. — 2009. — 4 апр.

Хамматова Э. М. Тукай шигърияте — чиксез рухи дөнья / Э. М. Хамматова, З. Ә. Ибятова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 343–346.

Хамраева А. Үзбәкстаннан сәлам / А. Хамраева // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Ханбиков Я. Документлар сөйли / Я. Ханбиков // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.

Хангилдин В. Пермьдә Тукай кичәсе / В. Хангилдин // Тормыш. — 1917. — 27 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләр. — Б. 594.

Ханзафаров Н. Юбилейга хәзерләнгәндә / Н. Ханзафаров // Соц. Татарстан. — 1965. — 3 дек.

Ханзафаров Н. «Печән базары яхут яңа кисекбаш» һәм хәмсә, назирә традициясе / Н. Ханзафаров // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 140–144.

Ханзафаров Н. Олы мәктәп (Г. Тукай, М. Җәлил традицияләре һәм хәзерге татар поэзиясе) / Н. Ханзафаров // Соц. Татарстан. — 1966. — 27 дек.

Ханзафаров Н. Г. Г. Тукай турында Г. Ибраһимов һәм Н. Исәнбәт / Н. Г. Ханзафаров // Галимҗан Ибраһимов һәм хәзерге заман: Тууына 115 ел тулуга багышл. фән. конф. материал. / Баш мөх. М. Х. Хәсәнов; төз. Р. Ф. Исламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2002. — Б. 52–55.

Ханин Л. Болгариядә «Шүрәле» балетының уңышы / Л. Ханин // Совет Татарстаны. — 1957. — 18 июнь.

Ханипова Г. Сөекле шагыйребез / Г. Ханипова // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 май.

Ханнанов Ә. Тукай — халыкныкы! / Ә. Ханнанов // Идел. — 2008. — № 4. — Б. 21–23.

Ханнанов Р. «Шүрәле» — беренче татар балеты / Р. Ханнанов, Г. Маликова // Мәгариф. — 2011. — № 7. — Б. 7–9.

Ханнанов Р. Тукай иҗатын дәреслекләр буенча өйрәнү (Рус төркеменең V–IX сыйныф әдәбият дәреслекләренә күзәтү) / Р. Ханнанов // Мәгариф. — 2016. — № 4. — Б. 16–19.

Ханнанова Г. М. Габдулла Тукай һәм Галиәсгар Камал / Г. М. Ханнанова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 346–351.

Ханнанова Г. М. Көлке журналы («Яшен») / Г. М. Ханнанова // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 81–86.

Ханова Л. Тукай — милләтнең йөзе ул / Л. Ханова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 29 апр.

Ханова Э. М. Габдулла Тукай һәм Рәшит Әхмәтҗанов иҗатында күтәрелгән милли мәсьәләләр / Э. М. Ханова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 146–148.

Ханнанова Г. М. Тукай хатлары турында / Г. М. Ханнанова // Инсани фәннәр: эзләнү һәм табышлар: Йомгаклау конф. материаллары — 2012. — Казан, 2013. — Б. 266–269.

Ханнанова Г. Г. Тукайның бер фоторәсеме тарихына карата / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 142–148.

Ханнанова Г. «Ерак Шәрык» журналында дөнья күргән кайбер язмалар / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 173–178.

Ханнанова Г. М. Шәмсетдинов Җәлалетдин Шәмсетдин улы (1897–1922), Югары Масра имамы, Т.ның әтисе Мөхәммәдгарифның бертуган апасы Фаизә ире / Г. М. Ханнанова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016 — Б. 771.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 47–62.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Апасы Сажидәгә / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 49–50.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Фатих Әмирханга / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 51–53.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Камалетдин Хисаметдиневкә / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 53–54.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Сәгыйть Сүнчәләйгә / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 54–56.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Фатих Әмирханга / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. про-

екта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 56–57.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Әхмәтгәрәй Хәсәнигә / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 57–58.

Ханнанова Г. Габдулла Тукай хатлары. Зәйнәб Хәсәниягә / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 59.

Ханнанова Г. Габдулла Тукайга язылган хатлар / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 59–60.

Ханнанова Г. Габдулла Тукайга язылган хатлар. Кәрим Сәгыйтьнең Тукайга хаты / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 60–62.

Ханнанова Г. Габдулла Тукайга язылган хатлар. Мөхтәрәм Габдулла әфәнде! [Әхмәтгәрәй Хәсәни хаты] / Г. Ханнанова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — Б. 62.

Ханнанова Г. «Дөньяга иң элек күзем ачылган урным...» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 27–37.

Ханнанова Г. Кушымта. Г. Тукайның Уральск чорында иҗат ителгән әсәрләр исемлеге (1904–1907) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 169–184.

Ханнанова Г. «Тәмамән малы милләтдер бу журнал...» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 57–85.

Ханнанова Г. М. Г. Тукай лирикасында хатын-кыз азатлыгы темасы: мотивлар һәм проблематика бирелеше / Г. М. Ханнанова, Л. Р. Надыршина // Актуальные проблемы тюркологии: Россия и тюрко-мусульманский мир: X Междунар. тюркологич. конф. (г. Елабуга, 25 декабря 2020 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2021. — Б. 204–206.

Ханнанова Г. «Дөньяга иң элек күзем ачылган урыным...» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта.

1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 30–40.

Ханнанова Г. «Тәмамән малы милләтдер бу журнал...» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 78–88.

Ханнанова Г. Кушымта. Г. Тукайның Уральск чорында иҗат ителгән әсәрләре исемлеге (1904–1907) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 170–184.

Ханнанова Г. «Минем күңелемдә Галиәсгар әфәнде әсәрләренә мәхәббәт орлыклары чәчелгән иде» (Габдулла Тукай һәм Галиәсгар Камал) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 49–60.

Ханнанова Г. «Ялтырый милли болытларның арасыннан «Яшен»...» (Габдулла Тукай «Яшен» журналында) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 78–88.

Ханнанова Г. Кушымта. Габдулла Тукайның 1908–1910 елларда язылган әсәрләре / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 134–148.

Ханнанова Г. Габдулла Тукайның Казан чорында иҗат ителгән әсәрләре (1911–1913) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 145–352.

Ханнанова М. Халкы белән һәрчак бергә ул / М. Ханнанова // Заман сулышы. — 2001. — 26 апр.

Ханнанова Ф. Тукай һәм дин / Ф. Ханнанова // Мәйдан. — 2009. — № 4. — Б. 120–130.

Хантимерова Г. «Мин сөям»: Тукай иҗатына бер караш / Г. Хантимерова // Сөембикә. — 1997. — № 8. — Б. 28.

Хантемирова Г. Г. Тукай иҗатына бер караш / Г. Хантемирова // Tatar ile. — 1998. — Апр. (№ 16).

Хантимерова Г. Тукай ни өчен бөтен дөньяга яңгармады? / Г. Хантимерова // Татарстан. — 2001. — № 8. — Б. 55–57

Харбин мөхбире. Тукайның 50 яше // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 3 июль; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 132.

Харис Р. Тукай дәһимы? / Р. Харис // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 34–36.

Харисов М. «Рус белән тормыш кичердек сайрашып…» / М. Харисов // Соц. Татарстан. — 1982. — 27 апр.

Харисов М. Халыклар дуслыгы җырчысы: Мәскәүдә, Союзлар йортының Колонналы залында Г. Тукайның тууына 100 ел тулуга багышланган тантаналы кичә / М. Харисов // Соц. Татарстан. — 1986. — 17 окт.

Харисова Г. Ф. Мәктәптә лирик әсәрләрнең композициясен тикшерү (Габдулла Тукайның «Пар ат» шигыре мисалында // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 425–427.

Харисова Г. Ф. Габдулла Тукайның «Шүрәле» поэмасының кайбер тел үзенчәлекләре / Г. Ф. Харисова // Актуальные проблемы тюркологии: Россия и тюрко-мусульманский мир: X Междунар. тюркологич. конф. (г. Елабуга, 25 декабря 2020 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2021. — Б. 206–208.

Харрасов Л. Гәүһәр вөжданлы дуслар / Л. Харрасов // Ялкын. — 1985. — № 11. — Б. 8–9.

Харрасова Р. Миръякуп Дулатулы һәм татар әдәбияты / Р. Харрасова // Фән һәм тел. — 2005. — № 2. — Б. 13–16.

Харрасова Р. Ф. Тукай, Иванов-Классик һәм Никитин / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 142–144.

Харрасова Р. Ф. Тукай иҗатында Урта гасыр әдәбияты традицияләре / Р. Ф. Харрасова // Классическая филология и татарская литературоведческая наука: актуальные проблемы и перспективы развития: сб. материалов Междунар. науч.-практ конф. 18–21 октября 2012 г. / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 264–270.

Харрасова Р. Ф. Ана илә бала, шигырь (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 18.

Харрасова Р. Ф. Йокы, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 87.

Харрасова Р. Ф. Кызык гыйшык, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 122.

Харрасова Р. Ф. Матбага берлә уйнаган бер байга, шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 128–129.

Харрасова Р. Ф. Мәктәп, шигъри парча (1913) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 131.

Харрасова Р. Ф. Монафикъка, шигырь (1912) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 144–145.

Харрасова Р. Ф. Охшату, шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 162.

Харрасова Р. Ф. Өйләнү — түгел сөйләнү, шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 165.

Харрасова Р. Ф. Суык, сюжетлы шигырь (1913) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 193.

Харрасова Р. Ф. Тәүлек, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 204.

Харрасова Р. Ф. Театр, шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 205.

Харрасова Р. Ф. Тешләре ямьсез матурга, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 208–209.

Харрасова Р. Ф. Туган җиремә, шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 218–219.

Харрасова Р. Ф. Үпкә, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 225.

Харрасова Р. Ф. Хәзерге өйләнүчеләр, шигырь (1909) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 232–233.

Харрасова Р. Ф. Шатлык вә хәсрәт, шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 249.

Харрасова Р. Ф. Юаныч, шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 266.

Харрасова Р. Ф. Яз хәбәре, шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 269–270.

Харрасова Р. Ф. Японияне мөселман идәчәк голяма нәрәдә?, шигырь (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 273–274.

Харрасова Р. Ф. Яратырга ярый, шигырь (1909) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 274.

Харрасаова Р. Ф. Яшен яшьнәгәндә, шигырь (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 275–276.

Харрасова Р. Ф. Яшьләр, шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 276–277.

Харрасова Р. Ф. Ир, хатын, тәгъбирләр (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 351.

Харрасова Р. Ф. Сырой егет, фельетон (1909) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 412.

Харрасова Р. Ф. Хикәя язарга теләүче яңа әдипләргә үрнәк, сатирик парча (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 456.

Харрасова Р. Ф. Шәкерт илә надан ишан, мәзәкчә (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 465–466.

Харрасова Р. Ф. Тукай фольклордан башлана / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 427–432.

Харрасова Р. Ф. «Ана илә бала», шигырь (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 40–41.

Харрасова Р. Ф. «Ир, хатын», тәгъбирләр (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 293.

Харрасова Р. Ф. «Йокы», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 313.

Харрасова Р. Ф. «Кызык гыйшык», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 390.

Харрасова Р. Ф. «Матбага берлә уйнаган бер байга», шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 415.

Харрасова Р. Ф. «Мәктәп», шигъри парча (1913) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 423.

Харрасова Р. Ф. «Мияубикә», поэма (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 447–448.

Харрасова Р. Ф. «Монафикъка», шигырь (1912) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 451.

Харрасова Р. Ф. «Охшату», шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 504.

Харрасова Р. Ф. «Өйләнү — түгел сөйләнү», шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 506.

Харрасова Р. Ф. «***(Сөю шигъре — агач аттыр...)», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 589.

Харрасова Р. Ф. «Суык», сюжетлы шигырь (1913) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 594–595.

Харрасова Р. Ф. «Сырой егет», фельетон (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 597.

Харрасова Р. Ф. «Татар кызларына», шигырь (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 603.

Харрасова Р. Ф. «Тәүлек», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 617.

Харрасова Р. Ф. «Театр», шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 619.

Харрасова Р. Ф. «Төрекчәдән (Эзләдем, филлаһ...)», шигырь (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 633.

Харрасова Р. Ф. «Туган җиремә», шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 639–640.

Харрасова Р. Ф. «Үпкә», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 680.

Харрасова Р. Ф. Хәбибуллин Габделвәһһаб Әхмәтсафа улы (1896–1957), шагыйрьнең яраткан апасы Бибисажидә Зиннәтулла кызы Хәбибуллина ягыннан тудыгы / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 716.

Харрасова Р. Ф. «Хикәя язарга теләүче яңа әдипләргә», сатирик парча (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 730.

Харрасова Р. Ф. Хисаметдинов Камалетдин Бәдретдин (Бәдри) улы (1882–1966), Уральскиның Каратүбә базарында сату иткән вак сәүдәгәр, Т. белән ул Госманов Галиәсгар аша якыная / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 731.

Харрасова Р. Ф. «Шатлык вә хәсрәт», шигырь (1908) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 766.

Харрасова Р. Ф. «Шәкерт илә надан ишан», мәзәк (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 769.

Харрасова Р. Ф. «Юаныч», шигырь (1907) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 801.

Харрасова Р. Ф. «Яз хәбәре», шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 808.

Харрасова Р. Ф. «Япониянe мөселман идәчәк голяма нәрәдә?», шигырь (1906) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 819.

Харрасова Р. Ф. «Яратырга ярый», шигырь (1909) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 820.

Харрасова Р. Ф. «Яшен яшьнәгәндә», шигырь (1911) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 825–826.

Харрасова Р. Ф. «Яшьләр», шигырь (1910) / Р. Ф. Харрасова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 826.

Харрасова Р. Ф. Г. Тукайның идея-фәлсәфи эзләнүләре контекстында Г. Исхакый шәхесе һәм иҗаты / Р. Ф. Харрасова // Гаяз Исхаки и национальное возрождение татар в начале XX века: материалы Междунар. конф., посвящ. 140-летию со дня рожд. Г. Исхаки (6–7 сентября 2018 года, г. Казань) / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева, Л. Р. Батыршина. — Казань: ИЯЛИ, 2018. — Б. 397–405.

Харрасова Р. «Җырлап торам, торган җирем тар булса да (Тукайның Уральск чоры поэзиясе)» / Р. Харрасова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар (1886–1907) = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая (1886–1907) / Фәнни мөх. М. И. Ибраһимов. — Казан, 2018. — Б. 111–166.

Харрасова Р. «Җырлап торам, торган җирем тар булса да...» (Тукайның Уральск чоры поэзиясе) / Р. Харрасова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и

творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 114–169.

Хатипов Ф. Тукай сатирасы / Ф. Хатипов // Кызыл таң. — 1961. — 25 апр.

Хатипов Ф. Г. Тукай — сатира остасы / Ф. Хатипов // Совет мәктәбе. — 1976. — № 5. — Б. 27–29.

Хатипов Ф. Инкыйлап һәм талант / Ф. Хатипов // Мәдәни җомга. — 1998. — 17 июль.

Хатират ташына иганәләр // Сүз. — 1916. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 699.

Хафизова А. Р. Г. Тукай һәм Р. Миңнуллинның гражданлык лирикасында уртак мотивлар / А. Р. Хафизова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 189–191.

Хафизова Б. V класста Г. Тукай иҗатын өйрәнү / Б. Хафизова // Совет мәктәбе. — 1962. — № 12. — Б. 30–33.

Хафизова Р. Тукай әсәрләрендә тәрбия мәсьәләләре / Р. Хафизова // Башҡортостан укытыусыһы. — 2001. — № 9. — Б. 65–67.

Хафизова М. «Шулай итеп, ачы-төче язсам да мин…» / М. Хафизова // Мәгариф. — 2011. — № 4. — Б. 14–17.

Хәбәрче. Габдулла Тукайның егерме биш еллыгы / Хәбәрче // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 20 май.

Хәбәрче. Мукденда «Тукай көне» / Хәбәрче // Милли байрак. — 1940. — 19 апр.

Хәбәрче. Тампереда Тукай кичәсе / Хәбәрче // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 6 (123). — Б. 26–28.

Хәбәрче. Хайларда / Хәбәрче // Милли байрак. — 1939. — 14 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 155.

Хәбәрче. Тампереда Тукай кичәсе / Хәбәрче // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 143–144.

Хәбәрче. Тукай кичәсе / Хәбәрче // Милли байрак (Мукден). — 1936. — 8 май.

Хәбетдинова М. «Без барыбыз да Тукай балалары...» / М. Хәбетдинова // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 148–152.

Хәбибов Л. Г. Г. Тукай әсәрләрендә рус һәм Европа алынмалары / Л. Г. Хәбибов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 230–232.

Хәбибрахманов Р. Нажар Нәҗми иҗатында Габдулла Тукай традицияләре / Р. Хәбибрахманов // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 158–161.

Хәбиберахман Гатауллин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 39.

Хәбибрахманова Л. Шагыйрь узган юллар / Л. Хәбибраханова // Мәгърифәт. — 2006. — 18 март.

Хәбибулла Р. Без Тукайлы гына халыкмы? / Р. Хәбибулла // Мәдәни җомга. — 2016. — 20 май.

Хәбибуллин Г. Күңел сандыгында ниләр бар? / Г. Хәбибуллин, Р. Гаффаров // Соц. Татарстан. — 1987. — 23 апр.

Хәбибуллин Г. Тукай музеенда — әдәби салон / Г. Хәбибуллин // Татарстан яшьләре. — 1987. — 28 нояб.

Хәбибуллин Г. Тукайга ихтирам / Г. Хәбибуллин // Соц. Татарстан. — 1988. — 24 апр.

Хәбибуллин Г. Тукай йортында / Г. Хәбибуллин // Соц. Татарстан. — 1989. — 9 февр.

Хәбибуллин Г. Музей ул — мәдәният үзәге / Г. Хәбибуллин // Татарстан яшьләре. — 1990. — 3 март.

Хәбибуллин Г. Шагыйрь урындыгы / Г. Хәбибуллин // Татарстан хәб. — 1992. — 29 апр.

Хәбибуллин Г. Кыйммәтле ядкәрләр язмышы / Г. Хәбибуллин // Казан. — 1997. — № 8–9. — Б. 42–43.

Хәбибуллин И. Теле барның иле бар / И. Хәбибуллин // Сәхнә. — 2012. — Май (№ 5).

Хәбибуллина А. Шамил йортының Тукай музеена әверелүе / А. Хәбибуллина // Идел. — 2001. — № 4. — Б. 31–33.

Хәбибуллина А. Тукай мәсәлләренең идея-эстетик үзенчәлекләре / А. Хәбибуллина // Мәгариф. — 2009. — № 7. — Б. 9.

Хәбибуллина Л. Арчалылар горурлар — Алар бит Тукайлылар! / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. — 2006. — 28 апр.

Хәбибуллина Л. Гасырлар үткәч тә онытылмас ул / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. — 2006. — 28 апр.

Хәбибуллина Л. Аларны да «Тукай» дип атадылар / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. — 2011. — 1 апр.

Хәбибуллина Л. Халык Тукай янына җыелды / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. — 2011. — 28 окт.

Хәбибуллина Л. Г. Габдулла Тукай әсәрләре телендә ситуатив мотивлы хәл мөнәсәбәтләре / Л. Г. Хәбибуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г.Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 432–434.

Хәбибуллина Л. Г. Габдулла Тукай әсәрләре телендә аныклаулы мөнәсәбәт бирелеше / Л. Г. Хәбибуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 351–354.

Хәбибуллина Л. Бәйрәм иттек көн буе / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. — 2016. — 29 апр.

Хәбибуллина Л. Б. Г. Тукай традицияләре һәм себер татар әдәбияте / Л. Б. Хәбибуллина // Сулеймановские чтения (девятнадцатые): Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием «Сохранение татарского языка, фольклора, традиций и обычаев в современных условиях» (г. Тюмень, 20 мая 2016): тр. и материалы / Под общей ред. Х. Ч. Алишиной. — Тюмень: Печатник, 2016. — Б. 159–163.

Хәбибуллина Ф. Шүрәлегә ничә яшь? / Ф. Хәбибуллина // Мәгърифәт. — 2007. — 27 окт.

Хәбипова З. Күңел кошы һаман читлектәме? / З. Хәбипова // Татарстан яшьләре. — 2012. — 17 апр.

Хәзерге поэзиябездә Г. Тукай һәм М. Җәлил традицияләре // Соц. Татарстан. — 1985. — 7 дек.

Хәйбуллин Ф. Күңел күтәрә: Мәшһүр мәрхүм шагыйрь Габдулла әфәндегә / Ф. Хәйбуллин // Мирас. — 1999. — № 6. — Б. 48–49.

Хәйбуллина Г. Х. Г. Тукайның милләт язмышы турындагы уйланулары / Г. Х. Хәйбуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 434–436.

Хәйбуллина Г. Г. Гайнуллин Камил Гайфулла улы (1946), балет артисты, педагог, ТАССР халык, РСФСР атказ. артисты / Г. Г. Хәйбуллина // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 181.

Хәйдәров Л. Мөкатдәс саз, мөлаем яз — мәңге Тукай юлдашы / Л. Хәйдәров // Шәһри Казан. — 2003. — 25 апр.

Хәйдәров Л. Бар иде җырлап юаткан якты көннәре… / Л. Хәйдәров // Мәдәни җомга. — 2003. — 25 апр.

Хәйдәров Л. Мәгарри һәм Тукай / Л. Хәйдәров, Р. Ганиева // Milli mədəniət. — 2004. — № 6. — Б. 4–5.

Хәйдәрова Л. «Зурмы?» — дисәң, зур түгелдер… / Л. Хәйдәрова // Татарстан яшьләре. — 1976. — 24 апр.

Хәйдәрова Л. Фактлар сөйли / Л. Хәйдәрова // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Хәйдәрова Р. Мәңге яши Тукай безнең күңелләрдә (Ике әдәби-музыкаль монтаж) / Р. Хәйдәрова, Р. Садыйков, З. Садыйкова // Мәгариф. — 1996. — № 3. — Б. 53–55.

Хәйретдинов С. Үсә Кырлай нурланып / С. Хәйретдинов // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Хәйретдинов С. Тукайның төп йортында / С. Хәйретдинов // Татарстан яшьләре. — 1976. — 25 май.

Хәйретдинов С. Тукайга китерә сукмаклар / С. Хәйретдинов // Соц. Татарстан. — 1982. — 27 апр.

Хәйри Ә. Һәрбер эшкә маһирлык кирәк / Ә. Хәйри // Мәдәни җомга. — 2009. — 13 нояб.

Хәйри Х. Бөек патриот шагыйрь (Г. Тукайның үлүенә 35 ел тулу уңае белән) / Х. Хәйри // Кызыл Татарстан. — 1948. — 14 апр.

Хәйри Х. Олы йөрәкле россиян / Х. Хәйри // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Хәйри Х. Тукай традицияләре һәм татар совет поэзиясе / Х. Хәйри // Совет әдәбияты. — 1961. — № 11. — Б. 130–142.

Хәйри Х. Тукай турында яңа поэма / Х. Хәйри // Соц. Татарстан. — 1968. — 25 сент.

Хәйри Х. Иҗат чишмәләре: Тәнкыйть мәкаләләре, әдәби очерклар / Х. Хәйри. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — 248 б. [162–182]

Хәйруллин Г. Т. Безнең Тукай / Г. Т. Хәйруллин // Фикер-Өмет (Алматы). — 2011. — № 1 (55).

Хәйруллин Р. Ул җырларда яши / Р. Хәйруллин // Кызыл таң. — 1966. — 26 апр.

Хәйруллин Р. Г. Тукаев турында истәлегем / Р. Хәйруллин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 126–129.

Хәйруллин Х. Инәсеннән җебенә кадәр… Г. Тукайның фәнни биографиясе кирәк / Х. Хәйруллин // Совет Татарстаны. — 1956. — 10 май.

Хәбибуллина А. Тукай мәсәлләренең идея-эстетик үзенчәлекләре / А. Хәбибуллина // Мәгариф. — 2009. — № 7. — Б. 9.

Хәйруллина А. А. Габдулла Тукай һәм Мәхмүт Хәсәнов иҗатларында табигать образы / А. А. Хәйруллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 193–195.

Хәйруллина Ә. С. Г. Тукай иҗатында милләт язмышы / Ә. С. Хәйруллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 436–438.

Хәйруллина Ә. С. XX–XXI гасыр әдәбиятында Габдулла Тукай иҗаты / Ә. С. Хәйруллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 354–357.

Хәйруллина Д. «Кайдан алсын шигъре шагыйрь, булмаса илһамчысы…» (Г. Тукай шигъриятендә хатын-кыз образлары) / Д. Хәйруллина, Г. Усманова // Мәгариф. — 2007. — № 4. — Б. 11–12.

Хәйруллина З. Талантлы композитор / З. Хәйруллина // Соц. Татарстан. — 1964. — 19 янв.

Хәйруллина З. Тукайдан илһам алып / З. Хәйруллина // Соц. Татарстан. — 1975. — 24 авг.

Хәйруллина З. Моң һәм шагыйрь / З. Хәйруллина // Соц. Татарстан. — 1976. — 21 окт.

Хәйруллина З. Шагыйрьдән үрнәк алып / З. Хәйруллина // Соц. Татарстан. — 1986. — 4 янв.

Хәйруллина Л. Олуг шагыйрьгә омтылу / Л. Хәйруллина // Мәдәни җомга. — 2002. — 20 дек.

Хәйруллина Ш. Бар җиһанга күренерлек кадерле Тукаебыз! / Ш. Хәйруллина // Алабуга нуры. — 2001. — 15 май.

Хәким Нигъмәтҗәнов истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 43–44.

Хәким С. Тукай / С. Хәким // Совет Татарстаны. — 1953. — 15 янв.

Хәким С. Тукай / С. Хәким // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 24–33.

Хәким С. Якты үр / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1966. — 17 апр.

Хәким С. Тукай // Хәким С. Үз тавышың белән. — Казан, 1969. — Б. 124–144.

Хәким С. Тукай белән янәшә / С. Хәким // Яшь ленинчы. — 1970. — 5 дек.

Хәким С. Тукай-Кырлай / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1974. — 13 окт.

Хәким С. Тукай көтә / С. Хәким // Азат хатын. — 1975. — № 10. — Б. 14–15.

Хәким С. Тукайны укыйм… / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1975. — 28 дек.

Хәким С. Әдәбиятыбызның якты йолдызы / С. Хәким // Татарстан яшьләре. — 1976. — 24 апр.

Хәким С. Олы юл / С. Хәким // Яшь ленинчы. — 1976. — 24 апр.

Хәким С. Шагыйрьнең бәхете / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1976. — 25 апр.

Хәким С. Мәңгелек Тукай: Г. Тукайның тууына 90 ел / С. Хәким // Азат хатын. — 1976. — № 4. — Б. 6–7.

Хәким С. Тукай. Яз. Мәктәп. Яшь талант / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1978. — 23 апр.; Ленин нурлары. — 1981. — 25 апр.

Хәким С. Шагыйрь бәхете / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1981. — 26 апр.

Хәким С. Тукай нигезләре / С. Хәким // Соц. Татарстан. — 1986. — 26 апр.

Хәким С. «Ярдәмең берләп синең…» / С. Хәким // Мәдәни җомга. — 2005. — 22 апр.

Хәким С. «Ярдәмең берләп синең…» / С. Хәким // Зәй офыклары. — 2006. — 26 апр.

Хәкимов Н. Авылда Тукай / Н. Хәкимов // Тормыш. — 1914. — 23 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 556.

Хәкимов Р. Ф. Г. Тукайның «Авыл җырлары»нда тарихи җыр элементлары / Р. Ф. Хәкимов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 295–296.

Хәкимова А. Сөекле шагыйрьне искә алып / А. Хәкимова // Шәһри Казан. — 2012. — 26 апр.

Хәкимова С. Ике шагыйрь — ике мәхәббәт (Габдулла Тукай белән Фәнис Яруллинның ижатында сөю лирикасы) / С. Хәкимова // Шәһри Казан. — 2006. — 11 апр.

Хәлил Н. Туган тел көне / Н. Хәлил // Юлдаш. — 2011. — 27 апр.

Хәлилерахман Гобәйдуллин истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 45–48.

Хәлили Я. Габдулла Тукаев өчен / Я. Хәлили // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 2–4; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 291–293.

Хәлим А. Халыклар дуслыгы җырчысы / А. Хәлим // Кызыл таң. — 1988. — 26 апр.

Хәлим А. Вандаллар / А. Хәлим // Ватаным Татарстан. — 2002. — 15 май.

Хәлим А. Тукайны яңадан ачу / А. Хәлим // Шәһри Казан. — 2007. — 27, 28 апр.

Хәлиуллина А. Г. Г. Тукайның мәхәббәт шигырьләрендә лирик герой / А. Г. Хәлиуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 91–94.

Хәлиуллина А. «Син яшьтәш тә, замандаш та...» / А. Хәлиуллина // Тукайга әйтер сүзем: Башкортстан шагыйрьләренең Габдулла Тукайга багышланган шигырьләре / Төз. А. Хәлиуллина. — Уфа: Матбугат дөньясы, 2017. — Б. 3–12.

Хәлиуллина Ә. Р. Татар балаларының сөекле остазы / Ә. Р. Хәлиуллина // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 150–159.

Хәлиуллина З. Монда Тукай әнкәсе / З. Хәлиуллина // Шәһри Казан. — 2011. — 26 апр.

Хәлиуллов Р. Шагыйрь рухы / Р. Хәлиуллов // Чаян. — 2006. — № 7. — Б. 6.

Хәлиуллов Р. Минем Тукаем / Р. Хәлиуллов // Татарстан. — 2011. — № 4. — Б. 59.

Хәлиуллов Ф. Казан-Кырлай юлында / Ф. Хәлиуллов // Татарстан яшьләре. — 1961. — 27 апр.

Хәмзин А. Оялтасың, энекәш! / А. Хәмзин // Казан утлары. — 2011. — № 4. — Б. 126–127.

Хәмзин Б. Халык баласы, халык намусы / Б. Хәмзин // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Хәмзин Б. Җаннарга кайнарлык өстәп... / Б. Хәмзин // Мәдәни җомга. — 2018. — 20 апр.

Хәмзин К. Карт мөгаллим истәлеге / К. Хәмзин // Азат хатын. — 1985. — № 4. — Б. 10.

Хәмид Р. Тел очында калган сүз / Р. Хәмид // Шәһри Казан. — 1993. — 18 май.

Хәмидуллин Г. Днепрда уйланулар / Г. Хәмидуллин, М. Рафиков // Соц. Татарстан. — 1965. — 24 янв.

Хәмидуллин Г. Тукай турында исемдә калганнар / Г. Хәмидуллин // Татарстан яшьләре. — 1966. — 30 июнь.

Хәмидуллин Л. Тукайның яңа табылган китабы / Л. Хәмидуллин // Азат хатын. — 1986. — № 4. — Б. 8–9.

Хәмидуллин Л. Тукайның беренче русча китабы / Л. Хәмидуллин // Tatar ile. — 2003. — № 17 (534) апр.

Хәмидуллин Л. Есенин Тукайны каян белгән / Л. Хәмидуллин // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

Хәмидуллин Л. Сабыйларга — Тукай сүзе / Л. Хәмидуллин // Мәгърифәт. — 2006. — 22 апр.

Хәмидуллин Л. «Китап» ширкәте һәм Тукай / Л. Хәмидуллин // Ватаным Татарстан. — 2009. — 24 апр.; // Казан утлары. — 2011. — № 3. — Б. 135–142; // Л. Хәмидуллин. Буранлы төндә: Хикәяләр, повестьлар, очерклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 165–178.

Хәмидуллин Л. Есенин Тукайны каян белгән? // Хәмидуллин Л. Кичке шәфәкъ: документаль повесть, эссе, очерклар / Л. Хәмидуллин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2009. — Б. 90–94.

Хәмидуллин Л. Шагыйрьнең сөекле апалары / Л. Хәмидуллин // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.; // Л. Хәмидуллин. Буранлы төндә: Хикәяләр, повестьлар, очерклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 384–388.

Хәмидуллин Л. Тукайның кан кардәшләре / Л. Хәмидуллин // Мәдәни җомга. — 2015. — 16, 24 июль.; // Мәдәни җомга. — 2024. — 13, 20 сент.

Хәмидуллин Л. Тукайның остазы һәм оста матбагачы // Л. Хәмидуллин. Буранлы төндә: Хикәяләр, повестьлар, очерклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 376–383.

Хәмидуллин Л. Эзләнүләр нәтиҗәлерәк булсын... / Л. Хәмидуллин // Идел. — 2016. — № 4. — Б. 18–21.

Хәмидуллин З. Тукайны «төзәтәбез» түгелме? / З. Хәмидуллин // Кызыл таң. — 2007. — 27 дек.

Хәмидуллин Ф. «Әйдә халыкка хезмәткә…» / Ф. Хәмидуллин // Татарстан яшьләре. — 1966. — 30 июнь.

Хәмидуллина Р. Ф. Тамчы-шоу «Син Тукайны беләсеңме?» / Р. Ф. Хәмидуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 166–173.

Хәмитов Н. Мәхәллә бакчасында… / Н. Хәмитов // Шәһри Казан. — 2011. — 4 окт.

Хәмитова Ф. К. Бүгенге рус мәктәбендә Тукай / Ф. К. Хәмитова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 314–316.

Хәнипова Г. Сөекле шагыйребез (истәлек) / Г. Хәнипова // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 221–223.

Хәсән абзый Самакаев истәлекләре // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 157–159.

Хәсән Х. Г. Тукай традицияләре һәм татар совет поэзиясе // Хәсән Х. Ижат чишмәләре. Тәнкыйть мәкаләләре, әдәби очерклар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1975. — Б. 162–182.

Хәсәни Ә. Тукаев үлем көткәндә / Ә. Хәсәни // Аң. — 1913. — № 10. — Б. 176–177; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 196–198; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 177–179; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 225–228; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр. Шагыйрь турында истәлекләр / Төз. Ф. Галимуллин / Г. Тукай. — Казан: Хәтер (ТаРИХ), 2002. — Б. 491–493; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 741–743.

Хәсәния З. Хәтер түрендә / З. Хәсәния // Азат хатын. — 1967. — № 4. — Б. 16–17; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 611–615.

Хәсәнов А. «Шүрәле» илләр гизә / А. Хәсәнов // Мәгърифәт. — 2005. — 10 дек.

Хәсәнов Ә. Олы шәхесләребезгә ихтирам / Ә. Хәсәнов // Сөембикә. — 1986. — № 4. — Б. 34.

Хәсәнов Ә. «Каргышлы балачак»ны караячакбыз / Ә. Хәсәнов // Мәдәни җомга. — 1996. — 12 апр.

Хәсәнов Б. Шагыйрь Габдулла Тукаев турында кечкенә генә истәлек / Б. Хәсәнов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 455–456.

Хәсәнов Г. Тукай һәм балалар / Г. Хәсәнов // Коммунизм байрагы (Чистай ш.). — 1972. — 26 апр.

Хәсәнов И. «Клячкин»да туганнар — гомергә бертуганнар [рәссам И. Хәсәнов белән әңгәмә / Г. Зайнуллина язып алды] // Идел. — 2011. — № 4. — Б. 62–65.

Хәсәнов М. Шигъри остаз / М. Хәсәнов // Татарстан яшьләре. — 1975. — 26 апр.

Хәсәнов М. Х. Горурлык һәм даныбыз / М. Х. Хәсәнов // Соц. Татарстан. — 1976. — 25 апр.

Хәсәнов М. Тукай хакында сүз / М. Хәсәнов // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 134–141.

Хәсәнов М. Тукайның бөеклеге / М. Хәсәнов // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 4–16.

Хәсәнов М. Х. Тукай турында сүз / М. Х. Хәсәнов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 3–5.

Хәсәнов М. Габдулла Тукай: Гасыр кешесе / М. Хәсәнов // Татарстан. — 2000. — № 1. — Б. 32–37.

Хәсәнов М. Тукай турында сүз / М. Хәсәнов // Алабуга нуры. — 2001. — 24 апр.

Хәсәнов М. Киләчәккә үтеп барышлый / М. Хәсәнов // Мәдәни җомга. — 2010. — 25 июнь.

Хәсәнов Н. Тукай белән очрашу / Ш. Хәсәнов // Азат хатын. — 1970. — № 4. — Б. 16.

Хәсәнов Р. Г. Тукай иҗатында фольклор / Р. Хәсәнов // Татар теле һәм әдәбияты: үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге: укучыларның III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 21 ноябрь, 2014 нче ел) / Җав. мөх. А. З. Нигамаев. — Алабуга: КФУның Алабуга ин-ты нәшр., 2014. — Б. 229–230.

Хәсәнов Ф. Дәвамы нигә язылмаган? / Ф. Хәсәнов // Ватаным Татарстан. — 2006. — 26 апр.

Хәсәнов Х. Шагыйрь һәм патша цензурасы / Х. Хәсәнов // Казан утлары. — 1966. — № 4. — Б. 142–144.

Хәсәнова А. Тукайның үзен яратабызмы, әллә премиясенме? / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2008. — 16 апр.

Хәсәнова А. Тукай догасын саклыйсы иде / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2008. — 29 апр.

Хәсәнова А. Тукайга — әкият / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2008. — 27 авг.

Хәсәнова А. Тукайга таянып яшибез / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2009. — 24 апр.

Хәсәнова А. Тукайга сыену / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2009. — 1 сент.

Хәсәнова А. Тукайга сыный / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 27 апр.

Хәсәнова А. Үзгәрәбезме? / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 25 июнь.

Хәсәнова А. Тукай дөнья буйлап атлый / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 28 гыйнв.

Хәсәнова А. Тукай кардәшлек тамырларын барлый / А. Хәсәнова // Мәдәни җомга. — 2011. — 4 февр.

Хәсәнова А. Тукайга — бер бүлмә / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 16 март.

Хәсәнова А. Юбилейга тәһарәтләнү / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 8 апр.

Хәсәнова А. Без Тукайдан гафу үтенергә тиеш… / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 16 апр.

Хәсәнова А. Мәскәү Тукайлы булды / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 29 апр.

Хәсәнова А. «Шүрәле» авылны кузгаткан / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 4 июнь.

Хәсәнова А. Тукай шаукымы / А. Хәсәнова // Мәдәни җомга. — 2013. — 24 апр.

Хәсәнова А. Тукай халыкны яшәтсә, халык та шагыйрьне яшәтергә тиеш / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2013. — 27 апр.

Хәсәнова А. Безне Тукай дәште / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2013. — 5 июнь.

Хәсәнова А. Тукай рухы — Җаекта / А. Хәсәнова // Ватаным Татарстан. — 2013. — 7 июнь.

Хәсәнова К. Милләтем белән бәхетле / К. Хәсәнова // Мәдәни җомга. — 2011. — 27 май.

Хәсәнова Л. Тукай яши, Тукая яшәячәк…: Г. Тукайның туган көненә багышланган әдәби кичә / Л. Хәсәнова // Өмет. — 2007. — 17 апр.

Хәсәнова Р. «Тукайның могҗиза бакчалары» / Р. Хәсәнова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 30 март.

Хәсәнова Р. Чаллыда — Тукайның туганы / Р. Хәсәнова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 13 апр.

Хәсәнова Р. Бөек шагыйрь рухын олылап / Р. Хәсәнова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 29 апр.

Хәсәнова Р. Чаллы Тукайлы булды / Р. Хәсәнова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 23 нояб.

Хәсәнова С. Г. Тукайның «Исемдә калганнар» әсәрен үткәндә күрсәтмәлелек / С. Хәсәнова // Совет мәктәбе. — 1956. — № 2. — Б. 21–24.

Хәсәнова Ф. Ф. Тукайга килү / Ф. Ф. Хәсәнова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 117–120.

Хәсәнова Ф. Ф. Хәзерге шигърияттә Тукай образы / Ф. Ф. Хәсәнова // Ученые записки — 2012: сб. науч. ст. препод. Ин-та филологии и искусств КФУ / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — Б. 243–248.

Хәсәнова Ф. Ф. Шигырьләрдә Тукай образы / Ф. Ф. Хәсәнова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 162–168.

Хәсәнова Ф. Ф. Зиннур Мансуров иҗатында Тукай / Ф. Ф. Хәсәнова // Фәнни Татарстан. — 2014. — № 3. — Б. 55–58.

Хәсәнова Ф. «Тамырлы Тукай»: Флера Гыйззәтуллина иҗатында Тукай / Ф. Хәсәнова // Казан утлары. — 2014. — № 4. — Б. 139–142.

Хәсрәтле вә якты моң көне // Татарстан хәб. — 1993. — 15 апр.

Хикмәт. Нева якасыннан. Тукай көннәре / Хикмәт // Сүз. — 1916. — 8 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 589–591.

Хикмәтуллин Г. Тукай турында исемдә калганнар / Г. Хикмәтуллин // Казан утлары. — 1966. — № 6. — Б. 120–124; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 45–52; // Мәйдан. — 2011. — № 4. — Б. 19–23; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 211–220.

Хисмәтуллин Х. Фәнме, әллә беренче адыммы? / Х. Хисмәтуллин // Соц. Татарстан. — 1961. — 14 апр.

Хисаметдинов К. Бергә булган чаклар / К. Хисаметдинов // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 25–28; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 27–30.

Хисаметдинов К. Габдулла Тукаев хакында исемдә калганнар / К. Хисаметдинов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 180–190.

Хисаметдинова Г. Шагыйрь чират көтә?! / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2009. — 17 апр.

Хисаметдинова Г. Йөз ел буе исебездә / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2009. — 10 окт.

Хисаметдинова Г. Шүрәле сөйкемлегә әйләнгән / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 2 июнь.

Хисаметдинова Г. Дулкыннарың Тукай эзен юмасын ла, Җаек / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 18 июнь.

Хисаметдинова Г. «Тукай туры» ни белән төгәлләнгән? / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2010. — 24 дек.

Хисаметдинова Г. Әйтелмәгән рәхмәт / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 15 апр.

Хисаметдинова Г. Бар да олылый / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 26 апр.

Хисаметдинова Г. Яз белән Тукай кайтты / Г. Хисаметдинова // Ватаным Татарстан. — 2011. — 27 апр.

Хисамов Н. «Сөюнең мәгънәсе, минчә, бигүк гали, бигүк нечкә…» / Н. Хисамов // Ахат хатын. — 1965. — № 11. — Б. 16.

Хисамов Н. Тукай иҗатында борынгы әдәбият традицияләре / Н. Хисамов // Казан утлары. — 1978. — № 4. — Б. 141–147.

Хисамов Н. Тукай поэзиясендә борынгы әдәбият традицияләре // Хисамов Н. Бәрәкәтле чишмәләр. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре, рецензияләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1987. — Б. 9–19.

Хисамов Н. Тукайның шигъри фикерләвендә шәркый сурәтләр / Н. Хисамов // Ватаным Татарстан. — 1996. — 20 сент.

Хисамов Н. Ш. Тукайның шигъри фикерләвендә шәркый сурәтләр / Н. Ш. Хисамов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 69–72.

Хисамов Н. Ш. Тукайның шигъри фикерләвендә шәркый сурәтләр / Н. Ш. Хисамов // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 62–67.

Хисамов Н. Тукай шигъриятендә һөҗү / Н. Хисамов // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — Б. 57–65.

Хисамов Н. Тукай һәм Ауропа шигърияте / Н. Хисамов // Мәдәни җомга. — 2001. — 20 апр.

Хисамов Н. Ш. Тукай һәм Аурупа әдәбиятлары / Н. Ш. Хисамов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — Б. 108–113.

Хисамов Н. Тукай — яңа гасыр шигъриятенә нигез салучы («XX йөз татар әдәбияты» циклыннан радиоәңгәмә) // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев / Н. Ш. Хисамов. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 3–11.

Хисамов Н. Тукайның шигъри фикерләвендә шәркый сурәтләр // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 27–31.

Хисамов Н. Тукай һәм Аурупа шигърияте // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 32–36.

Хисамов Н. Тукай шигъриятендә һөҗү // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 37–43.

Хисамов Н. Тукайга якынаю [Рец.: Габдулла Тукай. Стихотворения и поэмы. Автобиографическая проза / Пер. и сост. В. С. Валиева. — М.: Инсан, 2003. — 160 с.] // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 44–53.

Хисамов Н. Ритм [Тукай шигырьләрендә ритм мәсьәләсе] // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 54.

Хисамов Н. Рифма [Тукай шигырьләрендә рифма мәсьәләсе] // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 55–56.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Булмаса // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 57.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Вакты гаҗезем // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 57–58.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ике кояш // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 58.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Вәгазь // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 58–59.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Вак-төяк // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 59.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Буш вакыт // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 59.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Бишектәге бала // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 60.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр]… га (Шома тормыш юлында…) // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 60.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Дәрдемәнд дәгелмием? // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 61.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Газаптан соң // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 61.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Бер кайгы көнендә // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 61–62.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Интикадкә мөтәгалликъ // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 62–63.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр]… га («Бул кеше…» // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 63.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Бер манигы тәрәкыйгә // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 63–64.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Гаилә тынычлыгы // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 64.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ахырзаман галәмәте // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 64–65.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ике хатын берлә тормыш // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 65.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Җегетләр // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 65.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Борын // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 66.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ачы хакыйкать // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 66–67.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Авыл хатынының бала тирбәткәндә өмидләре // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 67.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Авылда авырып яту // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 68.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Карга / // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 68.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Кәҗә белән Сарык хикәясе // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 68–69.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ишек бавы // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б.69.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Буран // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 70.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Валлаһи // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 70.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Вөҗдан зары // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 71.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Баскыч // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 71.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр]… га (И матур, иренмәче) // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 72.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Иртә // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 72.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Бәйрәм вә сабыйлык вакыты // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 72–73.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Йокы алдыннан // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 73–74.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Бала оҗмахта // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 75.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Сагыныр вакытлар // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 75–76.

Хисамов Н. [Тукай әсәрләренә шәрехләр] Ваксынмыйм // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — Б. 76.

Хисамов Н. Тукайның бөеклеге һәм фаҗигасе / Н. Хисамов // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 37–39; // Нурмөхәммәт Хисамов: галим, шагыйрь, шәхес / Җав. мөх. З. З. Рәмиев; төз. З. Р. Шәйхелисламов. — Казан, 2007. — Б. 173–181.

Хисамов Н. Шигърияттә Тукай феномены / Н. Хисамов // Казан утлары. — 2006. — № 4. — Б. 11–15; // Тукай Г. Сайланма әсәрләр: 2 томда / Томны төз.: Н. Хисамов, З. Мөхәммәтшин; иск. һәм аңл. әзерл. М. Әхмәтҗанов; җав. мөх. Н. Хисамов / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 1 т. Шигырьләр, поэмалар. — Б. 7–14; // Нурмөхәммәт Хисамов: галим, шагыйрь, шәхес / Җав. мөх. З. З. Рәмиев; төз. З. Р. Шәйхелисламов. — Казан, 2007. — Б. 181–188; // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 18–20; // Мәдәни җомга. — 2011. — 22, 29 апр., 6 май.

Хисамов Н. Ш. Авыл җырлары (беренче көлтә), шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 8.

Хисамов Н. Ш. Авыл җырлары (икенче көлтә), шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 8–9.

Хисамов Н. Ш. Авыл җырлары (өченче көлтә), шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 9.

Хисамов Н. Ш. Авыл җырлары (дүртенче көлтә), шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 9–10.

Хисамов Н. Ш. Авыл җырлары (бишенче көлтә), шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 10.

Хисамов Н. Ш. Авыл мәдрәсәсе, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 10–11.

Хисамов Н. Ш. Авыл халкына ни җитми, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 11–12.

Хисамов Н. Ш. Авыл хатынының бала тирбәткәндә өмидләре, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 12.

Хисамов Н. Ш. Авылда авырып яту, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 12–13.

Хисамов Н. Ш. Актык тамчы яшь, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 13.

Хисамов Н. Ш. Алдандым, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 14.

Хисамов Н. Ш. Алтын әтәч, поэма (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 16.

Хисамов Н. Ш. «Алтынга каршы», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 16–17.

Хисамов Н. Ш. Ана догасы, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 17–18.

Хисамов Н. Ш. «Аң», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 18–19.

Хисамов Н. Ш. Ахырзаман галәмәте, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 20.

Хисамов Н. Ш. Ачы хәкыйкать, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 21.

Хисамов Н. Ш. «Әхлаксызлык», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 24.

Хисамов Н. Ш. Байроннан, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 25.

Хисамов Н. Ш. Бала оҗмахта, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 26.

Хисамов Н. Ш. Балканда, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 26.

Хисамов Н. Ш. Балкан көйләре, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 26–27.

Хисамов Н. Ш. Баскыч, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 27.

Хисамов Н. Ш. Бәгъзе зыялыларымыз, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 27.

Хисамов Н. Ш. Бәет, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 28.

Хисамов Н. Ш. Бәйрәм бүген, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 28–29.

Хисамов Н. Ш. Бәйрәм вә сабыйлык вакыты, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 29.

Хисамов Н. Ш. Бәрәңге вә гыйлем, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 29–30.

Хисамов Н. Ш. Бер кайгы көнендә, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 34.

Хисамов Н. Ш. Бер манигы тәрәкъкыйгә, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 34–35.

Хисамов Н. Ш. Бер мән, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 35.

Хисамов Н. Ш. Бер рәсемгә, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 35–36.

Хисамов Н. Ш. Бер татар шагыйренең сүзләре, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 36.

Хисамов Н. Ш. Бер шәехнең мөнәҗәте, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 36–35.

Хисамов Н. Ш. Бишектәге бала, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 38.

Хисамов Н. Ш. Борадәранә нәсихәт, шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 38.

Хисамов Н. Ш. Борын, шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 39.

Хисамов Н. Ш. Булмаса, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 40.

Хисамов Н. Ш. Буран, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 40–41.

Хисамов Н. Ш. Буш вакыт, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 41.

Хисамов Н. Ш. Вак-төяк, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 42.

Хисамов Н. Ш. Ваксынмыйм, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 42.

Хисамов Н. Ш. Вакъты гаҗезем, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 43.

Хисамов Н. Ш. Валлаһи, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 43–44.

Хисамов Н. Ш. Вәгазь, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 45.

Хисамов Н. Ш. Вөждан зарары, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 45–46.

Хисамов Н. Ш… га («Бул кеше…»), шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 48.

Хисамов Н. Ш… га («И матур! Иренмәче…»), шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 48.

Хисамов Н. Ш… га («Шома тормыш юлында…»), шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 49.

Хисамов Н. Ш. Газаптан соң, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 49.

Хисамов Н. Ш. Гаилә тынычлыгы, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 50.

Хисамов Н. Ш. Дәрдемәнд дәгелмием?, шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 63.

Хисамов Н. Ш. Дошманнар, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 64–65.

Хисамов Н. Ш. Җавап, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 70.

Хисамов Н. Ш. Җегетләр, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 72–73.

Хисамов Н. Ш. И каләм!, шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 77.

Хисамов Н. Ш. Ике кояш, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 78.

Хисамов Н. Ш. ***(«Ике хатын берлә тормыш»), шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 78.

Хисамов Н. Ш. Ике юл, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 78.

Хисамов Н. Ш. Интикадка мөтәгаликъ, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 79.

Хисамов Н. Ш. Ирт, шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 79.

Хисамов Н. Ш. Исемдә, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 80.

Хисамов Н. Ш. Иттифакъ хакында, шигырь (1905) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 81–82.

Хисамов Н. Ш. … («И төрек, иң әүвәл үк…»), шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 83.

Хисамов Н. Ш. Ишек бавы, шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 86.

Хисамов Н. Ш. Йокы алдыннан, шигырь (1913) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 87–88.

Хисамов Н. Ш. «Йолдыз»дан курка, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 89.

Хисамов Н. Ш. Казан мулласы һәм булачак депутат, шигырь 91912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 94–95.

Хисамов Н. Ш. Кайда? Кем?, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 95–96.

Хисамов Н. Ш. ***(«Какма кеше капкасын…»), шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 96.

Хисамов Н. Ш. Карга, шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 96–97.

Хисамов Н. Ш. Кәҗә белән Сарык хикәясе, әкият-баллада (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 98–99.

Хисамов Н. Ш. Көлке түгел, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 116.

Хисамов Н. Ш. Кулың, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 117.

Хисамов Н. Ш. Кушмый ишәк җырлый, шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 117.

Хисамов Н. Ш. Күңел, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 119.

Хисамов Н. Ш. Күңел йолдызы, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 120.

Хисамов Н. Ш. Кярханәдә, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 125.

Хисамов Н. Ш. Ләззәт вә тәм нәрсәдә?, шигырь (1907)/ Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 126.

Хисамов Н. Ш. Мәддахе Истамбул шагыйрьләре, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 129.

Хисамов Н. Ш. Мәҗрух указ, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 131.

Хисамов Н. Ш. Мәхәббәт шәрхе, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 134–135.

Хисамов Н. Ш. Могъҗиза, шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 144.

Хисамов Н. Ш. Мөридләр каберстанындин бер аваз, шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 147.

Хисамов Н. Ш. Өмид, шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 165–166.

Хисамов Н. Ш. Өмидсезлек, шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 166–167.

Хисамов Н. Ш. Сагыныр вакытлар, шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 181.

Хисамов Н. Тукай: бөеклеге һәм фаҗигасе // Хисамов Н. Татар шагыйрьләре: Монографик истәлекләр, иҗат портретлары һәм этюдлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 79–100.

Хисамов Н. Шигъриятта Тукай феномены // Хисамов Н. Татар шагыйрьләре: Монографик истәлекләр, иҗат портретлары һәм этюдлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 101–107.

Хисамов Н. Габдулла Тукай (биографик белешмә) // Хисамов Н. Татар шагыйрьләре: Монографик истәлекләр, иҗат портретлары һәм этюдлар. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 108–109.

Хисамов Н. Шигъриятта Тукай феномены / Н. Хисамов // Историко-культурное наследие. — 2013. — Апр. (№ 4).

Хисамов Н. Ш. Тукайның шигъри фикерләвендә шәркый сурәтләр / Н. Ш. Хисамов // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 33–37.

Хисамов Н. Ш. «Авыл җырлары (беренче көлтә)», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 18–19.

Хисамов Н. Ш. «Авыл җырлары (икенче көлтә)», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 19.

Хисамов Н. Ш. «Авыл җырлары (өченче көлтә)», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 19.

Хисамов Н. Ш. «Авыл җырлары (дүртенче көлтә)», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 19–20.

Хисамов Н. Ш. «Авыл җырлары (бишенче көлтә)», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 20.

Хисамов Н. Ш. «Авыл мәдрәсәсе», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 20.

Хисамов Н. Ш. «Авыл халкына ни җитми», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 20.

Хисамов Н. Ш. «Авыл халкының бала тирбәткәндә өмидләре», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 20–21.

Хисамов Н. Ш. «Авылда авырып яту», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 21.

Хисамов Н. Ш. «Актык тамчы яшь», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 29.

Хисамов Н. Ш. «Алдандым», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 32.

Хисамов Н. Ш. «Алтын әтәч», поэма (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 37–38.

Хисамов Н. Ш. «Алтынга каршы», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 38.

Хисамов Н. Ш. «Ана догасы», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 40.

Хисамов Н. Ш. «Аң», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 44.

Хисамов Н. Ш. «Ахырзаман галәмәте», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 56.

Хисамов Н. Ш. «Ачы хакыйкать», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 56–57.

Хисамов Н. Ш. «Әхлаксызлык», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 81.

Хисамов Н. Ш. «Байроннан», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 95.

Хисамов Н. Ш. «Бала оҗмахта», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 98.

Хисамов Н. Ш. «Балканда», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 99.

Хисамов Н. Ш. «Балкан көйләре», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 99.

Хисамов Н. Ш. «Баскыч», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 101.

Хисамов Н. Ш. «Бәгъзе зыялыларымыз», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 107.

Хисамов Н. Ш. «Бәйрәм бүген», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 110–111.

Хисамов Н. Ш. «Бәйрәм вә сабыйлык вакыты», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 111.

Хисамов Н. Ш. «Бәйт», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 111.

Хисамов Н. Ш. «Бәрәңге вә гыйлем», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 113.

Хисамов Н. Ш. «Бер кайгы көнендә», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 122.

Хисамов Н. Ш. «Бер манигы тәрәккыйгә», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 122–123.

Хисамов Н. Ш. «Бер мән», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 123.

Хисамов Н. Ш. «Бер рәсемгә», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 123.

Хисамов Н. Ш. «Бер татар шагыйренең сүзләре», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 123–124.

Хисамов Н. Ш. «Бер шәехнең мөнәҗәте», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 124.

Хисамов Н. Ш. «Бишектәге бала», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 134.

Хисамов Н. Ш. «Борадәранә нәсыйхәт», шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 137.

Хисамов Н. Ш. «Борын», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 138.

Хисамов Н. Ш. «Булмаса», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 142.

Хисамов Н. Ш. «Буран», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 143.

Хисамов Н. Ш. «Буш вакыт», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 144–145.

Хисамов Н. Ш. «Вак-төяк», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 148.

Хисамов Н. Ш. «Ваксынмыйм», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 148–149.

Хисамов Н. Ш. «Вакъты гаҗезем», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 149.

Хисамов Н. Ш. «Валлаһи», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 149–150.

Хисамов Н. Ш. «Вәгазь», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 149–154.

Хисамов Н. Ш. «Вөҗдан зарары», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 163.

Хисамов Н. Ш. «...Га (Бул кеше...)», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 165.

Хисамов Н. Ш. «...Га (И матур! Иренмәче...)», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 165.

Хисамов Н. Ш. «...Га (Шома тормыш юлында...)», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 165.

Хисамов Н. Ш. «Газаптан соң», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 177.

Хисамов Н. Ш. «Гаилә тынычлыгы», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 179.

Хисамов Н. Ш. «Дәрдемәнд дәгелмием?», шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 227.

Хисамов Н. Ш. «Дошманнар», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 233.

Хисамов Н. Ш. «Җавап», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 249–250.

Хисамов Н. Ш. «И каләм!», шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 275.

Хисамов Н. Ш. «...(И төрек, иң әүвәл үк...)», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 275.

Хисамов Н. Ш. «Ике кояш», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 286.

Хисамов Н. Ш. «...(Ике хатын берлә тормыш)», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 287.

Хисамов Н. Ш. «Ике юл», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 288.

Хисамов Н. Ш. «Интикадка мөтәгалликъ», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 293.

Хисамов Н. Ш. «Иртә», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 294.

Хисамов Н. Ш. «Исемдә», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 295–296.

Хисамов Н. Ш. «Иттифак хакында», шигырь (1905) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 306.

Хисамов Н. Ш. «Ишек бавы», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 310.

Хисамов Н. Ш. «Йокы алдыннан», шигырь (1913) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 313.

Хисамов Н. Ш. «Йолдыз»дан курка», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 314–315.

Хисамов Н. Ш. «Казан мулласы һәм булачак депутат», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 325–326.

Хисамов Н. Ш. «Кайда? Кем?», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 331.

Хисамов Н. Ш. «*** (Какма кеше капкасын...)», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 332.

Хисамов Н. Ш. «Карга», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 337.

Хисамов Н. Ш. «Кәҗә белән Сарык хикәясе», әкият-баллада (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 344–345.

Хисамов Н. Ш. «Көлке түгел», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 378.

Хисамов Н. Ш. «Кулың», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 383.

Хисамов Н. Ш. «Кушмый ишәк җырлый», шигырь (1911) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 387.

Хисамов Н. Ш. «Күңел», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 388.

Хисамов Н. Ш. «Күңел йолдызы», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 388–389.

Хисамов Н. Ш. «Кырханәдә», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 396.

Хисамов Н. Ш. «Ләззәт вә тәм нәрсәдә?», шигырь (1907) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 398–399.

Хисамов Н. Ш. «Мәддахе Истанбул шагыйрьләре», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 417.

Хисамов Н. Ш. «Мәҗрух указ», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 420.

Хисамов Н. Ш. «Мәхәббәт шәрхе», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 431.

Хисамов Н. Ш. «Могҗиза», шигырь (1909) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 448.

Хисамов Н. Ш. «Мөридләр каберстанындан бер аваз», шигырь (1906) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 461.

Хисамов Н. Ш. «Өмид», шигырь (1908) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 507.

Хисамов Н. Ш. «Өмидсезлек», шигырь (1910) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 507–508.

Хисамов Н. Ш. «Сагыныр вакытлар», шигырь (1912) / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 550.

Хисамов О. Р. Г. Тукай шигырьләренең поэтик ономастиконын өйрәнү тәҗрибәсеннән / О. О. Хисамов, И. И. Хамматуллина // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 23–27.

Хисамова Д. Д. Гаделов Нәүфәл Исмәгыйль улы (1932–2004), сынчы, ТР халык рәссамы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 175.

Хисамова Д. Д. Житков Григорий Васильевич (1876–1951), рәссам, тематик рәсем остасы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 247.

Хисамова Д. Д. Җәмитов Кадим Җәлил улы (1946), рәссам / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 255–256.

Хисамова Д. Д. Китаев Әхмәт Гыйбадулла улы (1925–1996), рәссам / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 364.

Хисамова Д. Д. Кульпин Олег Александрович (1946), рәссам, педагог, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 383–384.

Хисамова Д. Д. Маликов Васил Малик улы (1924–1992), сынчы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 411–412.

Хисамова Д. Д. Нигъмәтуллина Рада Хөсәен кызы (1931), сынчы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 489.

Хисамова Д. Д. Новоселов Иван Андреевич (1914–1971), сынчы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 491.

Хисамова Д. Д. Рахманкулов Марат Шәриф улы (1907–2003), рәссам, сынчы, театр һәм кино рәссамы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 537.

Хисамова Д. Д. Рәфыйков Искәндәр Вәлиулла улы (1929), рәссам, ТР халык, РФ атказ. рәссамы, Т. премиясе лауреаты / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 540.

Хисамова Д. Д. Симбирин Александр Ефимович (1950–1996), рәссам, гамәли бизәлеш сәнгате остасы / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх.

З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 578.

Хисамова Д. Д. Симбирин Ефим Александрович (1923–2000), рәссам / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 578.

Хисамова Д. Д. Фәсхетдинов Фәһим Нуретдин улы (1944), сынчы, график, бизәүче, ТР атказ. сәнгать эшлеклесе (1996) / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 690.

Хисамова Д. Д. Фәсхетдинов Әхсән Сәрим улы (1939–2012), рәссам, монументалист, сынчы, ТАССР атказ. сәнгать эшлеклесе, ТР халык рәссамы, Т. премиясе лауреаты / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 690–691.

Хисамова Д. Д. Хәкимов Вилсун Миңнеяр улы (1947), Хәкимова Римма Фәхрулла кызы (1956) / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 722.

Хисамова Д. Д. Эйдинов Григорий Львович (1946), рәссам / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 795–796.

Хисамова Ф. Тукай моңнары — буыннан-буынга / Ф. Хисамова // Соц. Татарстан. — 1989. — 23 апр.

Хисамова Ф. М. Тукай шигъриятендә әдәби тел яңарышы / Ф. М. Хисамова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 254–257.

Хисмәтов Г. Н. XX йөз башы татар икътисади фикер үсешендә Тукайның урыны / Г. Н. Хисмәтов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 242–245.

Хисмәтова Л. К. Габдулла Тукай иҗатында татар хатын-кызы язмышы / Л. К. Хисмәтова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 114–115.

Хисмәтулла Р. Мин Тукайга кайтам / Р. Хисмәтулла // Шәһри Чаллы. — 1995. — 25 апр.

Хисмәтуллин Р. Тукайга кайтам / Р. Хисмәтуллин // Ленин нурлары. — 1976. — 24 апр.

Хисмәтуллин Р. Тукай килде Түбән Камага / Р. Хисмәтуллин // Ленин нурлары. — 1976. — 13 нояб.

Хисмәтуллин Р. Энҗеләр һәм таҗ / Р. Хисмәтуллин // Ленин нурлары. — 1978. — 25 апр.

Хисмәтуллин Х. Татар халкының Бөек шагыйре (Габдулла Тукайның тууына 55 ел тулуга карата) / Х. Хисмәтуллин // Яшь сталинчы. — 1941. — 27 апр.

Хисмәтуллин Х. Тукай — патриот / Х. Хисмәтуллин, Г. Кутуй // Совет әдәбияты. — 1942. — № 4. — Б. 80–83.

Хисмәтуллин Х. Г. Тукайның прозасы / Х. Хисмәтуллин // Тукай Г. Академик басма: 2 томда / Төз. Х. Х. Хисмәтуллин; җав. ред. Ш. Рамазанов. — Казан: Татгосиздат, 1948. — 1I т.: Прозаик әсәрләр. 1905–1913. — Б. VII–XVIII.

Хисмәтуллин Х. Тукайның рус әдәбиятыннан тәрҗемәләре / Х. Хисмәтуллин // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары 1886–1946 / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 113–128.

Хисмәтуллин Х. Габдулла Тукай / Х. Хисмәтуллин, Я. Агишев // Тукай Г. Сайланма әсәрләр / Төз.: Х. Хисмәтуллин**,** Я. Агишев. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 3–7.

Хисмәтуллин Х. Фәнме, әллә беренче алыммы? / Х. Хисмәтуллин // Соц. Татарстан. — 1961. — 14 апр.

Хосусый телеграм // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 652.

Хосусый телеграмнар. Семипалатинский // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 661, 662.

Хосусый телеграмнар. Уфа // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 663.

Хөрмәтуллина Җ. Тукай исеме белән / Җ. Хөрмәтуллина // Мәгариф. — 2011. — № 12. — Б. 11.

Хөрмәтуллина Җ. Замандаш булып кала / Җ. Хөрмәтуллина // Кызыл таң. — 2016. — 9 апр.

Хөсәен М. Тукай исән / М. Хөсәен // Кызыл Татарстан. — 1948. — 14 апр.; // Хөсәен М. Ак күгәрчен. — Казан: Татгосиздат, 1951. — Б. 61–62.

Хөсәен М. Ул Тукайны сагына / М. Хөсәен // Яшь сталинчы. — 1953. — 24 июнь.

Хөсәен М. Күңелдә һаман да яз / М. Хөсәен // Татарстан яшьләре. 1976. — 11 май.

Хөсәен М. Халык күңеле көзгесе / М. Хөсәен // Соц. Татарстан. — 1986. — 11 июнь.

Хөсәенов Ә. «Каргышлы балачак»ны караячакбыз / Ә. Хөсәенов // Мәдәни җомга. — 1996. — 12 апр.

Хөсәенов Ә. Олы шәхесләребезгә ихтирам / Ә. Хөсәенов // Сөембикә. — 1996. — № 5. — Б. 34.

Хөсәенов Г. Безнең Тукай / Г. Хөсәенов // Кызыл таң. — 1976. — 25 апр.

Хөсәенова А. Җ. Г. Тукай әсәрләрендә фонетик һәм лексик диалектизмнар / А. Җ. Хөсәенова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: мате-

риалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 357–360.

Хөсәенова Һ. «Тукай» / Һ. Хөсәенова // Совет әдәбияты. — 1953. — № 4. — Б. 115–124.

Хөснетдинова Г. А. Габдулла Тукай турында Гали Рәхим / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 128–129.

Хөснетдинова Г. «Яңа милли юл» журналында Тукай темасы (1932–1933 еллар) / Г. Хөснетдинова // Әдәби мирас һәм текстология / Төз.: Г. Хөснетдинова, З. Рәмиев; фәнни ред. З. Рәмиев. — Казан, 2011. — 2 чыг. — Б. 93–96.

Хөснетдинова Г. А. Мөһаҗирләр матбугатында Тукай образы / Г. А. Хөснетдинова // Чувашский язык и этнос в истории евразийской цивилизации. — Чебоксары, 2011. — Б. 220–222.

Хөснетдинова Г. А. Галиәсгар әфәнде Камалның 10 еллык юбилейсе, мәкалә (1910) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 326–327.

Хөснетдинова Г. А. Җәмгыяте хәйрия, мәкалә (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 338–339.

Хөснетдинова Г. А. Исемнәремез хакында, мәкалә (1911) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 353.

Хөснетдинова Г. А. Үткен пәке, мәсәл (1907) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 438–439.

Хөснетдинова Г. А. Файдасыз жумартлык, чәчмә мәсәл (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 440.

Хөснетдинова Г. А. Фатимә берлә Хатимә, парча (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 440.

Хөснетдинова Г. А. Фатиха базары, яки Макарья ярминкәсе, парча (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 440–441.

Хөснетдинова Г. А. Хаксызлыктан котылдык, фельетон (1912) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 446–447.

Хөснетдинова Г. А. Хәзер җиләк-җимеш вакыты, фельетон (1912) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 454.

Хөснетдинова Г. А. Хәзерге заманча сөйләшүләр, фельетон (1908) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 454.

Хөснетдинова Г. А. Чит мәмләкәт хәбәрләре, фельетон (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 461.

Хөснетдинова Г. А. Чүп-чар, гыйбрәтле хикәячекләр (1910) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 462.

Хөснетдинова Г. Тукайга багышланган хатирәләр / Г. Хөснетдинова // Чын мирас. — 2013. — № 4. — Б. 90–93.

Хөснетдинова Г. А. Г. Тукай әсәрләре академик басмада (бишенче том мисалында) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 438–441.

Хөснетдинова Г. А. Әхмәтшина Нәфисә Габдулла кызы (1862–1947), Кырлай кешесе, Т.ның Кырлайдагы тормышы турында кайбер истәлекләрдә ул «Нәфисә карчык» дип телгә алына / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 89.

Хөснетдинова Г. А. «Бәхет» / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 113.

Хөснетдинова Г. А. «Галиәсгар әфәнде Камалның 10 еллык юбилейсе», мәкалә (1910) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 186–187.

Хөснетдинова Г. А. «Җәмгыяте хәйрия», мәкалә (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 255.

Хөснетдинова Г. А. «Исемнәремез хакында», мәкалә (1911) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 297.

Хөснетдинова Г. А. Самакаев Хәсән, «Мотыйгыя» мәдрәсәсе шәкерте, 1900–1901 елларда Т. белән бергә укыган / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 555.

Хөснетдинова Г. А. «Үткен пәке», мәсәл (1907) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 681.

Хөснетдинова Г. А. «Файдасыз җумартлык», мәсәл (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 683.

Хөснетдинова Г. А. «Фатыйма берлә Хатимә», парча (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 684.

Хөснетдинова Г. А. «Фатыйха базары, яки Макарья ярминкәсе», парча (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 685.

Хөснетдинова Г. А. «Хаксызлыктан котылдык», фельетон (1912) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 702.

Хөснетдинова Г. А. «Хәзер җиләк-җимеш вакыты», фельетон (1912) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 718.

Хөснетдинова Г. А. «Хәзерге заманча сөйләшүләр», фельетон (1908) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 718.

Хөснетдинова Г. А. «Мәмләкәт хәбәрләре», фельетон (1906) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 753.

Хөснетдинова Г. А. «Чүп-чар», гыйбрәтле хикәячекләр (1910) / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 756.

Хөснетдинова Г. А. Шәмсетдинов Мөхәммәтгалим, Т.ның әтисе ягыннан бабасы, Т. туганда, Мөхәммәтгалим Кушлавыч авылының беренче мәхәлләсендә имам вазифасын башкарган / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 771.

Хөснетдинова Г. А. Габдулла Тукай — Миргазиз Укмасый истәлекләрендә / Г. А. Хөснетдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 360–363.

Хөсни. Тукай үлгәч. Күңел кояшыбыз сүнде / Хөсни // Идел. — 1913. — 19 апр.

Хөсни Ф. Сажидә апа / Ф. Хөсни // Кызыл Татарстан. — 1940. — 27 янв.

Хөсни Ф. Татар әдәби теленең үсешендә Г. Тукай / Ф. Хөсни // Кызыл таң. — 1946. — 28 апр.

Хөсни Ф. Тукай — дәверләр шагыйре / Ф. Хөсни // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 40–42.

Хөсни Ф. Г. Тукай һәйкәлен ачканда / Ф. Хөсни // Совет әдәбияты. — 1956. — № 10. — Б. 3–4; // Хөсни Ф. Уйланулар: (Әдәби осталык мәсьәләләре) / Ф. Хөсни. — Казан: Татар. Кит. нәшр., 1961. — Б. 126–129.

Хөсни Ф. Безне Тукай алып чыкты / Ф. Хөсни // Соц. Татарстан. — 1966. — 19 апр.

Хөсни Ф. Тукай турында уйлану / Ф. Хөсни // Соц. Татарстан. — 1966. — 26 апр.; // Хөсни Ф. Ни әйтергә? Ничек әйтергә? (Әдәбият һәм әдәби осталык мәсьәләләре). — Казан: Татар. кит. нәшр., 1974. — Б. 145–151.

Хөсни Ф. Тукай урамы / Ф. Хөсни // Татарстан яшьләре. — 1976. — № 20 май.

Хөсниева М. Тәхәллүскә яшеренгән Тукай / М. Хөсниева // Мәгърифәт. — 2005. — 5 нояб.

Хөснимәрдәнова Л. Шагыйрь яши арабызда… / Л. Хөснимәрдәнова // Соц. Татарстан. — 1986. — 4 май.

Хөснияр З. Канатлы гыйбарә / З. Хөснияр // Бөгелмә авазы. — 2011. — 18 нояб.

Хөснуллин К. «Җәүһәр вә якутлардан да кыйммәтле…»: Тукай сүзләренә җырланучы яңа табылган халык көйләре турында / К. Хөснуллин, Р. Әхмәтов // Казан утлары. — 1986. — № 4. — Б. 172–175.

Хөснуллин К. Тукайның яңа табылган җырлары / К. Хөснуллин // Мәдәни җомга. — 1997. — 25 апр.; 9 май.

Хөснуллина Г. Н. Г. Тукай шигырьләрендә матди мәдәният лексикасы (савыт-саба атамалары мисалында) / Г. Н. Хөснуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 441–443.

Хуҗа Н. Тукаевның балалар галәменә тәэсире / Н. Хуҗа // Мәктәп. — 1913. — № 5. — Б. 138–139; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 79–80.

Хуҗиәхмәтова Ф. Тукай турында кино / Ф. Хуҗиәхмәтова // Соц. Татарстан. — 1986. — 18 май.

Хуҗахмәт Ф. Г. Тукай: «Бу милләтне Ходаем бәхетле итсен» / Ф. Хуҗахмәт // Ватаным Татарстан. — 2015. — 16 май.

Хуҗиев Г. Габдулла Тукай / Г. Хуҗиев // Ватан намусы өчен. — 1944. — 28 апр.

Хуҗиев Г. Заман үз дастаннарын көтә: Г. Тукай, М. Җәлил традицияләре һәм хәзерге татар поэзиясе / Г. Хуҗиев // Соц. Татарстан. — 1966. — 3 февр.

Хуҗин Ф. Тукай урамында урам бәйрәме / Ф. Хуҗин // Алабуга нуры. — 2012. — 11 май.

Хуҗин Ф. Алабугада Тукай һәйкәле ачылды / Ф. Хуҗин // Мәдәни җомга. — 2015. — 26 дек.

Хуҗина Д. «И мөкатдәс моңлы сазым…» (Тукай һәм татар лирикасы) / Д. Хуҗина // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 59–60.

Хузангай П. Чордашлар һәм рухи дуслар (Габдулла Тукай һәм Константин Иванов турында уйлар) / П. Хузангай // Совет әдәбияты. — 1961. — № 4. — Б. 41–43.

Хурамшин К. Өчиледән Казанга / К. Хурамшин // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 18.

Һади Р. Шүрәлене күр әле… / Р. Һади // Мәгърифәт. — 2000. — 8 июль.

Һадиева З. Тукай елы апрельдә тәмамланмый / З. Һадиева // Шәһри Казан. — 2011. — 6 дек.

Һәрвакыт йөрәктә // Казан утлары. — 1993. — № 6. — Б. 189–190.

Һельсинкифорс [Тукай кичәсе] // Яңа милли юл (Берлин). — 1933. — № 6. — Б. 16.

Һилалов И. Троицкида килү һәм китү көне / И. Һилалов // Рәсүлева З. Тукай эзләреннән. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1985. — Б. 67–68.

Һилалов И. Тукай Троицкига килгәч / И. Һилалов // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 207–209.

Һилалов И. Тукай — Троицкида / И. Һилалов // Сәхнә. — 2007. — № 3–4. — Б. 2–3.

Һилалов И. Онытылмаслык очрашу / И. Һилалов // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 702–703.

Һөмек К. Г. Тукай җир асты дөньясында / К. Һөмек // Ялт-йолт. — 1915. — № 88. — Б. 9–15.

Һөмек К. «Матбугат» иясенә / К. Һөмек // Ялт-йолт. — 1915. — № 90. — Б. 13.

Чагатай С. Габдулла Тукай / С. Чагатай // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 45–48.

Чагатай С. Габдулла Тукай. Үлүенә 25 ел тулу уңае берлә / С. Чагатай // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 63–69.

Чаллыда Тукай көннәре // Мәйдан. — 2013. — № 6. — Б. 4.

Чаллыда Тукай һәйкәле // Мәйдан. — 2011. — № 1. — Б. 3–4.

Чаллы шәһәрендә дә Г. Тукайны зурлап искә алып үттеләр… / Казан утлары. — 1997. — № 6. — Б. 192.

Чәчәк китерәләр Тукайга… // Казан утлары. — 1996. — № 5. — Б. 189–190.

Че. Габдулла мәрхүм Тукай хакында хосусый ядкарь / Че // Кояш. — 1914. — 2 апр.; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 124–127; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 223–227.

Чиләбедә Тукай кичәсе // Казан утлары. — 1976. — № 10. — Б. 180.

Чиләбедә татар рухы [Чиләбе шәһәрендә Г. Тукайга һәйкәл ачылу тур.] / Мәдәни җомга. — 2020. — 9 окт.

Чиләбегә Тукай һәйкәле кирәк // Мәдәни җомга. — 2018. — 5 окт.

[Чистай] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 651.

Чыгътай. Габдулла Гариф угылы Тукай / Чыгътай // Сөембикә. — 1914. — № 11. — Б. 10–15; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 272–282.

Шабаев М. Ак шигырь белән ирекле шигырь «үгиләрме»? / М. Шабаев // Соц. Татарстан. — 1965. — 5 дек.

Шавалеева С. Без Тукайлы халык / С. Шавалеева // Казань. — 2011. — № 5. — Б. 133–134.

Шагыйребезгә багышлап // Казан утлары. — 1996. — № 7. — Б. 191.

Шагыйрь бәйгегә чакыра! // Мәгърифәт. — 2011. — 4 март.

Шагыйрь Габдулла Тукаев. Габдулла Тукаевның яшьлек дәвере // Кояш. — 1913. — 7 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 18–22.

Шагыйрь Габдулла Тукаев вафаты мөнәсәбәтилә // Кояш. — 1913. — 10 апр.

Шагыйрь Габдулла Тукай исемендә стипендияләр // Совет әдәбияты. — 1946. — № 5. — Б. 119.

Шагыйрь гомере энҗеләре [М. Мәһдиев һәм З. Бәширов белән әңгәмә] // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

Шагыйрь бәйгегә чакыра! // Мәгърифәт. — 2011. — 3 июнь.

Шагыйрь дөньясы // Tatar ile. — 2007. — Апр.

Шагыйрь йөрәге Казанны үз иткән // Бөгелмә авазы. — 2005. — 20 апр.

Шагыйрь йөргән эзләрдән // Шәһри Казан. — 2012. — 27 апр.

«Шагыйрь мәхәббәте» гомерле булсын // Мәдәни җомга. — 2006. — 29 дек.

Шагыйрь рухына бер дога // Мәдәни җомга. — 2006. — 21 апр.

[Шагыйрь Тукаев] // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 644.

Шагыйрь һәм рәссам (Рөстәм Нәбиуллин белән Бакый Урманче әңгәмәсе) // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Флора Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — Б. 58–63.

Шагыйрь ярыштыра // Мәгърифәт. — 2011. — 23 сент.

Шагыйрьгә олы хөрмәт белән // Татарстан. — 2011. — № 5. — Б. 64.

Шагыйрьгә һәйкәл кирәк! // Чистай хәб. — 2013. — 26 апр.

Шагыйрьләребезгә багышлап // Казан утлары. — 1996. — № 7. — Б. 191.

Шагыйрьне искә алу // Совет әдәбияты. — 1963. — № 5. — Б. 157.

Шагыйрьне олылау // Соц. Татарстан. — 1961. — 26 апр.

Шагыйрьнең бөеклеге // Азат хатын. — 1966. — № 4. — Б. 13.

Шагыйрьнең бөеклеге // Казан утлары. — 1975. — № 4. — Б. 145–146.

Шагыйрьнең җыентыкларына кермәгән ике хаты // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Шагыйрьнең туган көнендә // Шәһри Казан. — 2006. — 26 апр.

Шагыйрьнең юбилее уңае белән // Казан утлары. — 1976. — № 11. — Б. 190–191.

Шагыйрьнең яшьлеге // Азат хатын. — 1969. — № 4. — Б. 10–11.

Шагыйрьҗан Л. «Иң бөек максат безем...» / Л. Шагыйрьҗан // Шәһри Казан. — 1996. — 12 июль.

Шайдуллина Г. Х. Габдулла Тукайның тормыш юлы / Г. Х. Шайдуллина // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 103–105.

Шакир И. Искә алганда / И. Шакир // Яңа милли юл. — 1933. — № 4. — Б. 35–36.

Шакир Мостакаев истәлеге / Кереш мәкаләне һәм текстны басмага Э. Галимҗанова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 169–173.

Шакир Мөхәммәдъяров истәлеге / Текстны басмага З. Шәйхелисламов, Л. Гарипова әзерл. // Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 151–151.

Шакир С. Чыныгу юллары / С. Шакир // Соц. Татарстан. — 1965. — 19 авг.

Шакир С. Аның даны ерак таралган / С. Шакир // Соц. Татарстан. — 1965. — 17 сент.

Шакир С. Тукай йөргән эзләрдән… / С. Шакир // Совет мәктәбе. — 1973. — № 9. — Б. 40–42.

Шакир С. Бөек шагыйрь авылында / С. Шакир // Соц. Татарстан. — 1975. — 25 апр.

Шакир С. Украинада Г. Тукайны олылыйлар / С. Шакир // Совет мәктәбе. — 1977. — № 4. — Б. 21–22.

Шакир С. Ул Тукайны күреп белә / С. Шакир // Соц. Татарстан. — 1979. — 26 апр.

Шакиржанов Ә. Шагыйрьнең ижат җәүһәрләре / Ә. Шакиржанов // Соц. Татарстан. — 1986. — 12 июнь.

Шакиржанова Г. Шагыйрь һәм балалар / Г. Шакиржанова // Заман сулышы. — 2011. — 22 июнь.

Шакиржанова Л. Безне Тукай җыйды / Л. Шакиржанова // Шәһри Казан. — 2011. — 18 нояб.

Шакиров А. «Тукай фонды»н булдырыйк / А. Шакиров // Ватаным Татарстан. — 1995. — 27 июнь.

Шакиров Д. Тукай фондын булдырыйк / Д. Шакиров // Мәдәни җомга. — 1996. — 26 апр.

Шакиров Д. Тукайны кайчан искә алабыз? / Д. Шакиров // Ватаным Татарстан. — 2006. — 26 апр.

Шакиров З. Кайбер истәлекләр / З. Шакиров // Кызыл таң. — 1961. — 28 апр.

Шакиров З. Бөек шагыйрь турындагы хатирәләремнән / З. Шакиров // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 37–38.

Шакиров З. Бүген дә иң олы, иң кадерле шагыйрь / З. Шакиров // Шәһри Казан. — 1996. — 26 апр.

Шакиров З. Тукай һәм Оренбург / З. Шакиров // Татар иле. — 2000. — Апр. (№ 17).

Шакиров З. Даһи әдип турында хатирә / З. Шакиров // Мәгариф. — 2011. — № 8. — Б. 19–20.

Шакиров И. Тукай исемен байрак итеп / И. Шакиров // Мәдәни җомга. — 2002. — 27 сент.

Шакиров И. «Туган тел» — татар халкының гимны / И. Шакиров // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 47.

Шакирова М. Күңелебез кояшы / М. Шакирова // Хезмәт байрагы. — 1977. — 31 май.

Шакирова Р. Тукай эзләре буйлап / Р. Шакирова // Сабантуй. — 1996. — 24 апр.

Шамиль К. Г. Тукай турында кайбер истәлекләрем / К. Шамиль // Совет әдәбияты. — 1941. — № 4. — Б. 58–62.

Шамиль К. Габдулла Тукай сәхнәдә / К. Шамиль // Совет әдәбияты. — 1946. — № 4. — Б. 124–125.

Шамил К. Онытылмас еллар / К. Шамил // Соц. Татарстан. — 1971. — 25 апр.

Шамил К. Г. Тукай турында кайбер истәлекләрем / К. Шамил // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 83–89; Шамиль // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 337–344.

Шамилоглу Ю. Тукай һәм татар үзаңы: чит илдән бер караш / Ю. Шамилоглу // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 4. — Б. 10–105.

Шамов А. Былбыл читлегенә кергән каргалар / А. Шамов // Кызыл Татарстан. — 1940. — 20 февр.

Шамов А. Бер кичәдә / А. Шамов // Казан утлары. — 1966. — № 1. — Б. 3–14.

Шамуков Г. Тукай образын иҗат иткәндә / Г. Шамуков // Азат хатын. — 1976. — № 4. — Б. 8.

Шанхай төрек-татарлары оешмасында Тукай моңы // Милли байрак (Мукден). — 1938. — 3 июнь.

Шарипов Н. Н. Тукай поэзиясендә пейзаж / Н. Н. Шарипов // Материалы Междунар. науч.-практ. конф. «Народы России и Татарстана: возрождение и развитие». — Альметьевск: Наза, 2000. — Ч. I. — Б. 175–179.

Шафикова Л. Ышаныч / Л. Шафикова // Азат хатын. — 1987. — № 4. — Б. 12–13.

Шаһиева Н. М. Г. Тукай эзләре буйлап / Н. М. Шаһиева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 215–227.

Шаһиева Р. Тукай һәм сынлы сәнгать / Р. Шаһиева // Казан утлары. — 1986. — № 3. — Б. 108–112.

Шаһиева Р. Аның фатыйхасы / Р. Шаһиева // Казан утлары. — 1995. — № 2. — Б. 141–142.

Шаһиева Р. «Мин кояш булмак телим» / Р. Шаһиева // Мәдәни җомга. — 2023. — 19 апр.

Шәех Ә. Тукайны искә алу кичәләре / Ә. Шәех // Яшь сталинчы. — 1951. — 6 май.

Шәех Л. Очты дөнья читлегеннән / Л. Шәех // Мәдәни җомга. — 2009. — 24 апр.

Шәех Л. «Шагыйрь — горур рыцарь…» / Л. Шәех // Мәгариф. — 2010. — № 6. — Б. 7–10.

Шәех Л. Мәңге… Тукай! / Л. Шәех // Тукай Г. Актык тамчы яшь: Шигырьләр / Төз. Ленар Шәех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2013. — Б. 5–6.

Шәехов Л. М. Татар шигъри трагедияләрендә Тукай образы / Л. М. Шәехов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның туу-ына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 186–189.

Шәйдуллина Г. Оч иреккә, сандугач / Г. Шәйдуллина // Мәгариф. — 2006. — № 3. — Б. 9–11.

Шәймәрданова М. Тукай безнең күңелләрдә яши / М. Шәймәрданова // Шәһри Чаллы. — 1996. — 25 апр.

Шәймиев М. Халкыбызның йөзек кашы / М. Шәймиев // Ватаным Татарстан. — 1996. — 25 май.

Шәймиев М. Халкыбызның йөзек кашы / М. Шәймиев // Мәгариф. — 1996. — № 7. — Б. 2–3.

Шәймиев М. Милләтебез вөҗданы / М.Шәймиев // Ватаным Татарстан. — 2006. — 28 апр.

Шәймиев М. Үз Тукаебыз / М. Шәймиев // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 4–6.

Шәймиев М. Татар шигъриятенең кояшы / М. Шәймиев // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 26.

Шәймиев М.. Тукай һәрчак янәшәдә / М. Шәймиев // Мәдәни җомга. — 2021. — 30 апр.

Шәймөхәмәтов М. Тукайга багышланган тантана / М. Шәймөхәмәтов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 28 июнь.

Шәйхелисламов З. Якутлар табыладыр вакыт белән: Әхмәт Фәйзинең архивын-дагы Тукайга бәйле истәлекләр / З. Шәйхелисламов // Казан. — 1995. — № 9–10. — Б. 107–110; — 1998. — № 9–10. — Б. 107–110.

Шәйхелисламов З. Тукай замандашы / З. Шәйхелисламов // Татарстан хәб. — 1993. — 15 июнь.

Шәйхелисламов З. Сәгъди абзый / З. Шәйхелисламов // Мәгърифәт. — 2006. — 25 март.

Шәйхелисламов З. «Усал эт төсле тик чәйнәш…» / З. Шәйхелисламов // Безнең мирас. — 2015. — № 4. — Б. 48–51.

Шәйхелисламов З. Тукай замандашы / З. Шәйхелисламов // Татарстан хәбәрлә-ре. — 1993. — 15 июнь.

Шәйхелисламов З. Тукаев белән сөхбәтләремнең хатирәсе / З. Шәйхелисламов // Мәгърифәт. — 1998. — 25 апр.

Шәйхелисламов З. Әхмәт Фәйзи иҗатында Тукай (әдәбият тарихына) / З. Шәй-хелисламов // Казан утлары. — 1999. — № 9. — Б. 167–171.

Шәйхелисламов З. Тукайның соңгы сәяхәте / З. Шәйхелисламов // Ялкын. — 2001. — № 4. — Б. 5–7.

Шәйхелисламов З. Пайтәхеттә үзелгән өмид / З. Шәйхелисламов // Шәһри Ка-зан. — 2001. — 20 апр.

Шәйхелисламов З. Сафа Баязитов хатирәсе / З. Шәйхелисламов // Мәдәни җомга. — 2001. — 27 апр.

Шәйхелисламов З. Мотыйгулла хәзрәт / З. Шәйхелисламов // Мәгърифәт. — 2006. — 18 март.

Шәйхелисламов З. Сафа Баязитов / З. Шәйхелисламов // Мәгърифәт. — 2006. — 1 апр.

Шәйхелисламов З. Газизә / Бибигазизә / З. Шәйхелисламов // Мәгариф. — 2006. — № 4. — Б. 20.

Шәйхелисламов З. «Тукай» романының каралама вариантлары / З. Шәйхелисламов // Татар әдәбияты текстологиясе мәсьәләләре (Урта гасырлар — XX йөз башы) / Җав. мөх. Н. Ш. Хисамов. — Казан: Алма-Лит, 2006. — Б. 130–137.

Шәйхелисламов З. Зиннәтулла хәзрәт / З. Шәйхелисламов // Мәгариф. — 2009. — № 4. — Б. 12.

Шәйхелисламов З. «Болгар» мосафирханәсе / З. Шәйхелисламов // Мәгърифәт. — 2011. — № 9. — 29 апр.

Шәйхелисламов З. Р. Тукайның Җаек чоры иҗатына бер караш / З. Р. Шәйхелисламов // Инсани фәннәр: эзләнү һәм табышлар: Йомгаклау конф. материаллары — 2012. — Казан, 2013. — Б. 287–292.

Шәйхелисламов З. Мәккә / З. Шәйхелисламов // Безнең мирас. — 2013. — № 13. — Б. 114–115.

Шәйхелисламов З. Кәбир Бәкер / З. Шәйхелисламов // Мәдәни җомга. — 2015. — 18 дек.

Шәйхелисламов З. Р. Истанбул һәм Тукай / З. Р. Шәйхелисламов // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 60–62.

Шәйхелисламов З. Р. «Нур» газетасы һәм Тукай / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 451–452.

Шәйхелисламов З. Шакир Мөхәммәдъяров истәлеге / З. Шәйхелисламов, Л. Гарипова // Рухи мрас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. I. — Б. 151–158.

Шәйхелисламов З. Р. «Адәмләр хайваннардан ни илә аерыла», сатирик парча (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 22–23.

Шәйхелисламов З. Р. «Бай кызы илә кучер Мәүлүд», сатирик парча (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 94.

Шәйхелисламов З. Р. Бән, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 112.

Шәйхелисламов З. Р. «Без ни бетерәмез?», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 117.

Шәйхелисламов З. Р. Бикчура, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 133.

Шәйхелисламов З. Р. Гажәби карчык, Яңа Кырлай авылында яшәгән / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 177.

Шәйхелисламов З. Р. Газизә (Бибигазизә Госманова), Т.ның әтисе Мөхәммәдгарифның бертуган сеңлесе / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 178–179.

Шәйхелисламов З. Р. «Декабрь — 4», яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 229.

Шәйхелисламов З. Р. Догачы, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 233.

Шәйхелисламов З. Р. «Жандармский офицер хатыны илә», памфлет (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 246.

Шәйхелисламов З. Р. «Җиңел кәсеп хакында надан муллалар киңәше», сатирик диалог (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 258.

Шәйхелисламов З. Р. Зиннәтулла хәзрәт (Зәйнелбәшир улы Әмиров; 1829–1909), Т.ның бабасы (әнисенең әтисе), Өчиле авылы имамы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 269–270.

Шәйхелисламов З. Р. Зөһрә (Бибизөһрә) Габделгани кызы Габделхаликова, Кырлайдагы Сәгъди абзый хатыны / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 272–273.

Шәйхелисламов З. Р. «Зыяфәт — мәҗлес-аш», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 273.

Шәйхелисламов З. Р. Идарәдә бер хадим, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 281.

Шәйхелисламов З. Р. Ихтимал әсәрләр / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 307–308.

Шәйхелисламов З. Р. «Казан» миһманханәсендә мәҗлес», репортаж (1907) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 324.

Шәйхелисламов З. Р. Каилелхак, Т.ның яшерен имзасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 330.

Шәйхелисламов З. Р. Кәфштатыюш, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 350.

Шәйхелисламов З. Р. «Кирәкле нәсыйхәтләр», сатирик парча (1908) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 359.

Шәйхелисламов З. Р. Кушлавыч, элекке Казан губернасы Казан өязе Иске Мәңгәр волостенә (хәзерге ТР Арча районы Кушлавыч авыл җирлегенә) кергән авыл / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 386.

Шәйхелисламов З. Р. Күрдем, яшерен имза / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 389.

Шәйхелисламов З. Р. «Кызыл малай», «Амур» номерларында Т.ның тормыш-көнкүреше белән бәйле йомышларын үтәгән малай / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 391.

Шәйхелисламов З. Р. Кырлай, ТР Арча районына карган Яңа Кырлай авылы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 393–394.

Шәйхелисламов З. Р. «Макариядагы җыелыш», сатирик парча (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 408.

Шәйхелисламов З. Р. Мәмдүдә (Бибимәмдүдә) Зиннәтулла кызы (1864–1890), Т.ның анасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 425–426.

Шәйхелисламов З. Р. Мәхмүтов Таһир Хәбибулла улы (1888–1978), укытучы, журналист / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 433.

Шәйхелисламов З. Р. Миңлекамал Мөхәммәди кызы (1861–1934), Өчиле авылыннан, Т.ның әнисенең дус кызы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 442.

Шәйхелисламов З. Р. Могаббир («Төш юраучы»), Т.ның яшерен имзасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 448.

Шәйхелисламов З. Р. Мостафин Әмин, Клячкинда Т. янында кизү торган егет / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 455.

Шәйхелисламов З. Р. Мөхәммәдгалим, Т.ның бабасы (әтисенең атасы). / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 464.

Шәйхелисламов З. Р. Мөхәммәдгариф Мөхәммәдгалим улы (1842/1843–1886), Т.ның әтисе / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 464–465.

Шәйхелисламов З. Р. Мөхәммәтшин Сафа (1879–1951), истәлек авторы, Т.ның балачак дусты / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 469.

Шәйхелисламов З. Р. Мөхлисә абыстай, Кушлавычның Гайнулла хатыны / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 470.

Шәйхелисламов З. Р. Нуриева Сатыйга Габдрахман кызы (1907–1984), Т.ның әтисе Мөхәммәдгариф белән бертуган Фаизәнең улы Габдрахман гаиләсендәге 8 баланың иң олысы / З. Р. Шәйхелисламов, М. И. Әхмәтҗанов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 494.

Шәйхелисламов З. Р. Өчиле, элекке Казан өязе Яңа Кишет волостендагы (хәзерге Татарстан Республикасы Арча районында) Кече Бирәзә (русча — Малые Верези) буларак та билгеле авыл / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 510.

Шәйхелисламов З. Р. Салихов Садретдин Сәгъдетдин улы (1893–?), Яңа Кырлайдан / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 554.

Шәйхелисламов З. Р. Салихова Сабира, Сәгъдетдиннең олы кызы (1879–1892) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 555.

Шәйхелисламов З. Р. Салихова Сажидә (1879–1894), Яңа Кырлайда Габдулланы тәрбиягә алган Сәгъдиләрнең арык кына, сары йөзле, култык таяклары белән йөри торган аксак кече кызы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 555.

Шәйхелисламов З. Р. «Самар», фельетон (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З. . Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 555.

Шәйхелисламов З. Р. Сасна Пүчинкәсе, элекке Вятка губернасының Малмыж өязенә (хәз. ТР Балтач районы) караган авыл / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 557.

Шәйхелисламов З. Р. Сафина Әкълимә, Т.ның бабасы Зиннәтулла кызы Бибисаҗидәнең төпчек кызы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия /

Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 559.

Шәйхелисламов З. Р. Сәгъди абзый (Салихов Сәгъдетдин Шәмсетдин улы; 1837–1904), Яңа Кырлай авылы кешесе / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 562–563.

Шәйхелисламов З. Р. «Сүз башы», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 595.

Шәйхелисламов З. Р. «Тамыг бәласе», сатирик парча (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 601.

Шәйхелисламов З. Р. Татар угылы, Т.ның яшерен имзасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 604.

Шәйхелисламов З. Р. «Ташлану мәкаләсе», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 609.

Шәйхелисламов З. Р. «Таяк сатучыларга игълан», фельетон (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 609.

Шәйхелисламов З. Р. Тәнкыйть сөюче, Т.ның яшерен имзасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 612.

Шәйхелисламов З. Р. «Тәрҗемәи хәл мөхәррире гәзитәи «Фикер» К.М. Төхфәтуллин», биографик язма (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 616.

Шәйхелисламов З. Р. «Төрле хәбәрләр (Оренбург)», сатирик парча (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 636.

Шәйхелисламов З. Р. «Уйламаган җирдә — орган», фельетон (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 661.

Шәйхелисламов З. Р. «Уклар», Уральскида 1906 елның июненнән алып ноябренә кадәр (барлыгы 6 сан) Камил Мотыйгый (1883–1941) редакторлыгында чыккан татар телендәге беренче сатирик журнал / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 661–662.

Шәйхелисламов З. Р. Урынгали, «Мотыйгыя» шәкерте / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 674.

Шәйхелисламов З. Р. Фатыйма, Алты-биш Сапый хатыны / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 684.

Шәйхелисламов З. Р. Фәйзи Мөхәммәтшакир (1819–1916), Сасна Пүчинкәсе мулласы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 687.

Шәйхелисламов З. Р. Фәттахов Фәссах, «Мотыйгыя» мәдрәсәсе шәкерте / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 690.

Шәйхелисламов З. Р. Хәбибуллина Өммеһания (Әхмәтсафа кызы; 1903–1975), хәзерге Татарстанның Арча районы Каенсар авылында туган / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 717.

Шәйхелисламов З. Р. Хәйретдин мулла (Габделхәер Габделкәримов; 1901 елда вафат), Кышкар шәкерте / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 719.

Шәйхелисламов З. Р. Хәмидуллин Вәлиулла, мөхәррир, нашир, «Мотыйгыя» мәдрәсәсен салдырган, почётлы назир саналган Мортаза бай Гобәйдуллинны алмаштырган яңа назир (караучы, попечитель) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 725.

Шәйхелисламов З. Р. Хәмидуллин Габдерахман, шагыйрь һәм публицист, Көнбатыш Казакъстан (Уральск) өлкәсе Жангалин р-ны Новая Казанка авылы мулласы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 725.

Шәйхелисламов З. Р. Чурт, Т.ның яшерен имзасы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 755.

Шәйхелисламов З. Р. «Шәкерт илә мажик», сатирик диалог (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 769.

Шәйхелисламов З. Р. Ширвани Әхмәтфәрит, публицист, Көнбатыш Казакъстан (Уральск) өлкәсе Чежинск (Сеҗе) авылы имамы / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 787.

Шәйхелисламов З. Р. «Шөбһә», реплика (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 787–788.

Шәйхелисламов З. Р. «Эшсезләр тугрысында безгә ни кирәк?», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 800.

Шәйхелисламов З. Р. «Яман» кала Орскида бәгъзе гадәтләр», мәкалә (1906) / З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 812–813.

Шәйхетдинов Ә. Тукай оныклары (Тукай йөргән эзләрдән) / Ә. Шәйхетдинов // Татарстан яшьләре. — 1966. — 26 апр.

Шәйхетдинов Р. Тукай берлә көчле без / Р. Шәйхетдинов // Заман сулышы. — 2011. — 22 апр.

Шәйхетдинова З. «И каләм! Китсен газап, син безне шат ит…» / З. Шәйхетдинова // Мәгариф. — 2010. — № 10. — Б. 6–9.

Шәйхетдинова З. Г. Тукай — татар матбугатына нигез салучыларның берсе / З. Шәйхетдинова // Мәгариф. — 2011. — № 1. — Б. 5–7.

Шәйхетдинова З. Шагыйранә ялган ул / З. Шәйхетдинова // Мәгърифәт. — 2011. — 25 февр.

Шәйхетдинова З. Шагыйрь-публицист: электив курс / З. Шәйхетдинов // Мәгърифәт. — 2011. — 12 авг.

Шәйхетдинова Л. Тукай мәсәлләрендәге катлаулы кушма җөмлә төрләре / Л. Шәйхетдинова // Татар теле һәм әдәбияты: үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге: укучыларның III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 23 ноябрь, 2012 ел) / Фәнни мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: К(И)ФУ АФ нәшр., 2012. — Б. 261–267.

Шәйхетдинова Н. Туган җире Мәккәгә тиң / Н. Шәйхетдинова // Мәгърифәт. — 2011. — 29 апр.

Шәйхетдинова Н. Шүрәлене кем күргән? / Н. Шәйхетдинова // Мәгърифәт. — 2012. — 11 май.

Шәйхетдинова Н. Тегермәнең тартсын, бәхетең артсын! / Н. Шәйхетдинова // Мәгърифәт. — 2013. — 26 апр.

Шәйхетдинова Ф. Анкарада бер урам бар — Тукай урамы диләр… / Ф. Шәйхетдинова // Шәһри Чаллы. — 2001. — 4 май.

Шәйхиева Г. М. Мәктәптә Г. Тукай әсәрләренең телен өйрәнү / Г. М. Шәйхиева // Milli mədəniət. — 2010. — № 21. — Б. 34–37.

Шәйхуллин А. Шагыйрь турында замандашлары / А. Шәйхуллин // Бөгелмә авазы. — 2011. — 25 май.

Шәйхулов З. Тукай кичәсе / З. Шәйхулов // Кызыл таң. — 1966. — 27 апр.

Шәкүров Ф. Тукай һәм тарихчы Гайнетдин Әхмәров хезмәттәшлеге / Ф. Шәкүров // Совет мәктәбе. — 1989. — № 4. — Б. 21–22.

Шәкүров Ф. «Ачыла тарихтан театр пәрдәсе…» / Ф. Шәкүров // Аргамак. — 1996. — № 11. — Б. 83–93.

Шәкүров Ф. Югалтулар һәм табышлар: Г. Тукайның «Фикер» гәзитәсендә басылган шигырьләре табылды / Ф. Шәкүров // Киңәш. — 1997. — Февр. (№ 2).

Шәкүров Ф. Н. Тукай иҗатында тарих / Ф. Н. Шәкүров // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 233–238.

Шәкүров Ф. Н. Әнвәр бәк / Ф. Н. Шәкүров // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 23–24.

Шәкүрова М. Әдәби кичәләр / М. Шәкүрова // Шәһри Казан. — 1991. — 12 дек.

Шәкүрова М. М. Г. Тукайның «Халык әдәбияты» лекциясендә тел-стиль үзенчәлекләре / М. М. Шәкүрова // Казан университетының татар филологиясе галимнәре: классик филология һәм КФУның татар филологиясе һәм тарихы факультеты галимнәре: Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 2011 ел, 18 март) / Фәнни мөх. Х. Й. Миңнегулов; төз.-мөх. Т. Ш. Гыйлаҗев. — Казан: Казан ун-ты, 2012. — Б. 129–131.

Шәкүрова М. М. Г. Тукайның халык җырлары турында уйланулары / М. М. Шәкүрова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 452–455.

Шәкүрова М. М. Г. Тукайның «Халык әдәбияты» хезмәтенең тел үзенчәлекләре / М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 371–374.

Шәмгулов С. Хөрмәтле мөхәррир әфәнде! / С. Шәмгулов // Сүз. — 1916. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрләләр. — Б. 584.

Шәмгуни М. Габдулла Тукайның вафатына егерме биш ел тулу мөнәсәбәтилә / М. Шәмгуни // Габдулла Тукай 1913 апрель 1938 (вафатына 25 ел тулу уңае белән). Тәртип итүчесе һәм нашире: Ерак Шәрекъ Идел-Урал төрек-татар мөселманнарының дини, милли мәркәз мәгариф шөгъбәсе. — Мукден, 1938. — Б. 46–48.

Шәмсетдинова Л. Ш. «4 нче май — җомга», мәкалә (1907) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 240–241.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Картайган арыслан», мәсәл (1906) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 339.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Кеше — хайваннар», фельетон (1910) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 355.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Муллалар», мәкалә (1906) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 472–473.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Шартлар», памфлет (1906) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 765–766.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Шәһәр хәбәрләре (Күптән түгел шәһәремездә...)», мәкалә (1905) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 779–780.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Шәһәр хәбәрләре (Яңа ачылган)», мәкалә-информация (1905) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 780.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Шәһәремездәге зур тамгылы муллаларә бер-ике сүз», хикәя-фельетон (1906) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 780.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Ялкаулык, яхуд җиңел кәсеп», хикәя-фельетон (1906) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 811.

Шәмсетдинова Л. Ш. «Ялт-йолт» идарәсеннән сөальләр», сатирик парча (1911) / Л. Ш. Шәмсетдинова // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 812.

Шәмсетдинова М. Шагыйрьнең музыкаль-эстетик карашлары / М. Шәмсетдинова // Ватаным Татарстан. — 2001. — 25 апр.

Шәмсетдинова М. Тукайны көйләп укыйбыз / М. Шәмсетдинова // Мәгариф. — 2001. — № 11. — Б. 48–50.

Шәмсетдинова Р. Туры Тукай, диләр иде… / Р. Шәмсетдинова // Аргамак. — 1993. — № 4–5. — Б. 103–107.

Шәмсетдинова Я. Тукай эзләре буйлап / Я. Шәмсетдинова // Мәдәни җомга. — 2018. — 12 гыйнв.

Шәмси Г. Тукай хатын-кыз сөйгәнме? / Г. Шәмси // Акчарлак. — 2006. — 28 авг.

Шәмсуаров Т. Шигърияттә яшим яшь көйгә / Т. Шәмсуаров // Мәдәни җомга. — 2013. — 29 март.

Шәмсутова А. «Милләтнең милли хисен уятучы» / А. Шәмсутова // Татар иле. — 2004. — Апр. (№ 17).

Шәңгәрәев Ф. Кымызга бару юлында / Ф. Шәңгәрәев // Соц. Татарстан. — 1985. — 28 сент.; // Казан утлары. — 1986. — № 10. — Б. 164.

Шәңгәрәев Ф. Кымызга бару юлында / Ф. Шәңгәрәев // Казан утлары. — 1986. — № 10. — Б. 164.

Шәрапова Й. Яздан аерып булмый Тукайны! / Й. Шәрапова // Сабантуй. — 2006. — 15 апр.

Шәрапова Й. «Туган тел» — шигырь, җыр һәм… һәйкәл / Й. Шәрапова // Шәһри Казан. — 2023. — 21 март.

Шәрәпова Й. Һәркемгә үз Шүрәлесе / Й.Шәрәпова // Сабантуй. — 2011. — 11 июнь.

Шәрапова Й. Рәхмәт Тукай абыйга! / Й. Шәрапова // Сабантуй. — 2013. — 20 июль.

Шәрәпова Й. Тукай диеп яши бар җиһан / Й. Шәрәпова // Шәһри Казан. — 2016. — 22 апр.

Шәрәпова Й. Шагыйрь эзләре буйлап... Кытайга / Й. Шәрәпова // Шәһри Казан. — 2017. — 25 апр.

Шәрәпова Й. Тукай көне / Й. Шәрәпова // Шәһри Казан. — 2018. — 27 апр.

Шәрәф Г. Тукай тугрысында истә калганнар / Г. Шәрәф // Аң. — 1914. — № 7. — Б. 132–136; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 97–103; // Тукай турында хатирәләр / Төз., текст. аңл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1976. — Б. 74–83; // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 106–115; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 265–275.

Шәрәф Г. Тукайны искә төшерү / Г. Шәрәф // Ак юл. — 1914. — № 24. — Б. 10–14.

Шәрәф Г. Габдулла Тукай хакында бәгъзы хатирәләрем (Вафатына биш ел тулу мөнәсәбәтилә искә төшерү) / Г. Шәрәф // Укытучы. — 1918. — № 4. — Б. 93–96; // Тукай турында замандашлары. Истәлекләр, мәкаләләр һәм әдәби әсәрләр җыентыгы / Төз., текст. хәзерл. С. Исәнбай; Г. Халит ред. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1960. — Б. 104–107; Шәрәф // Тукай турында истәлекләр / Төз., иск. әзерл.: И. Нуруллин, Р. Якупов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — Б. 102–106; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 287–291.

Шәрәф Ж. Тукаевның мәхәббәт хакындагы шигырьләре вә аның мәхәббәте / Ж. Шәрәф // Мәктәп. — 1913. — № 6. — Б. 127–133; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 245–253.

Шәрәфетдинова М. Апрель — серле ай / М. Шәрәфетдинова // Бөгелмә авазы. — 2005. — 22 апр.

Шәрәфетдинова Ф. Без — Тукайлы халык / Ф. Шәрәфетдинова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 25 апр.

Шәрәфетдинова Ф. Карабашта — Тукай һәйкәле / Ф. Шәрәфетдинова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 1 нояб.

Шәрәфетдинова Ф. Китапларда яшьлек еллары / Ф. Шәрәфетдинова // Шәһри Казан. — 2011. — 2 дек.

Шәрәфиев Г. Габдулла Тукай турында замандашлары / Г. Шәрәфиев // Идел. — 2009. — № 10. — Б. 48–51.

Шәрәфиев Р. Бибимәмдүдә рухына бер дога! / Р. Шәрәфиев // Мәдәни җомга. — 1997. — 6 июнь.

Шәрәфиев Р. Шигъри сүзнең җегәре: Тукай — әсәрнең формасы һәм эчтәлеге турында / Р. Шәрәфиев // Казан утлары. — 1998. — № 4. — Б. 132–136.

Шәрәфиев Р. Пакьләнсен иде лә күңелләр… / Р. Шәрәфиев // Tatar ile. — 2003. — Май.

Шәрәфиев Р. «Ни сәбәптәндер, и Ходая, ризкы аз, гомре тәмам» / Р. Шәрәфиев // Сөембикә. — 2006. — № 4. — Б. 7–9.

Шәрәфиев Р. «Ят яраткан раббысы» // Шәрәфиев Р. Татар эзләү: Әдәби тәнкыйть мәкаләләре, рецензияләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 76–83.

Шәрәфиев Р. Килешми! / Р. Шәрәфиев // Ватаным Татарстан. — 2006. — 2 июнь.

Шәрәфиев Р. Тукай елы үткәч уйланулар / Р. Шәрәфиев // Идел. — 2012. — № 4. — Б. 58–61.

Шәрәфиева Г. М. Г. Тукайның «Шүрәле» поэмасын уку һәм анализлау: 5 нче сыйныф өчен татар әдәбиятыннан дәрес / Г. М. Шәрәфиева // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 125–128.

Шәрипов Ә. М. Габдулла Тукай иҗатында панегирик жанрлар / Ә. М. Шәрипов // Milli mədəniət. — Qazan: Gumanitarya, 2009. — № 18. — Б. 4–8; // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 42–44.

Шәрипов Ә. Чаллыга Тукай һәйкәле кирәк / Ә. Шәрипов // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 апр.

Шәрипов Ә. Гомерлек юлдашым / Ә. Шәрипов // Мәдәни җомга. — 2011. — 22 июль.

Шәрипов Ә. М. Сириннең Тукайга шигъри җавабы / Ә. М. Шәрипов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 455–459.

Шәрипов Ә. М. Габдулла Тукай һәм шагыйрь Сирин / Ә. М. Шәрипов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 374–381.

Шәрипов М. С. Татар драматургиясендә Тукай образы гәүдәләнеше / М. С. Шәрипов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 87–90.

Шәрипов М. С. Сәхнә әдәбиятында Тукай образы үсеше / М. С. Шәрипов // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 21–24.

Шәрипов Ә. М. Тукай — гомерлек юлдашым / Ә. М. Шәрипов // Вестн. НГПИ. — 2012. — Чыг. 21. — Б. 42–44.

Шәрипов Ә. Сириннең Тукайга шигъри җавабы / Ә. Шәрипов // Мәйдан. — 2016. — № 4. — Б. 57–62.

Шәрипов Ә. Тукай һәм шагыйрь Сирин / Ә. Шәрипов // Безнең мирас. — 2020. — № 9. — Б. 60–66.

Шәрипов С. Апуш ничек дәһи Тукай булган? / С. Шәрипов // Бөгелмә авазы. — 2006. — 7 апр.

Шәрипов С. Кечкенә Апуш ничек зуп-зур Тукай булган? / С. Шәрипов // Бөгелмә авазы. — 1996. — 18 апр.

Шәрипов С. Кечкенә Апуш ничек атаклы Тукай булган? / С. Шәрипов // Бөгелмә авазы. — 2011. — 17 июнь.

Шәрипова Р. Г. Тукай әсәрләрендә чагыштырулар / Р. Шәрипова // Кызыл таң. = 1996. — 15 авг.

Шәрипова Р. Р. М. Хәертдиновның «Тукай» портреты буенча сочинение язу (2 дәрес): 10 нчы сыйныфның татар төркемендә сочинение язарга өйрәтү дәресе / Р. Р. Шәрипова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 96–103.

Шәрипова Ф. Н. Габдулла Тукай — безнең тормышта / Ф. Н. Шәрипова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 195–197.

Шәрипова Э. Әдип елы дәвам итә / Э. Шәрипова // Мәгърифәт. — 2011. — 24 июнь.

Шәриф А. Тукай һәм әзербәйҗан әдәбияты / А. Шәриф // Казан утлары. — 1968. — № 4. — Б. 110–114.

Шәрифҗанов Р. Тукайга мәхәббәт белән / Р. Шәрифҗанов // Әлмәт таңнары. — 1996. — 30 апр.

Шәрифуллин Н. Алтын читлек эзләгәндә… / Н. Шәрифуллин // Ватаным Татарстан. — 2013. — 13 апр.

Шәрифуллина Ф. Чыңгыз Айтматов: Габдулла Тукай — төрки халыкларның бөек шагыйре / Ф. Шәрифуллина // Мәгариф. — 2005. — № 4. — Б. 10–11.

Шәрифуллина Э. Без — Тукайлы халык: татар халкының бөек шагыйре Г. Тукайга багышланган бәйрәм кичәсе өчен / Э. Шәрифуллина // Сабантуй. — 2010. — 24 апр.

Шәрифуллина Э. Кабердә ятсам да онытмам / Э. Шәрифуллина // Ватаным Татарстан. — 2013. — 11 дек.

Шәркый З. Рус әдәбияты һәм Тукай / З. Шәркый // Кызыл таң. — 1946. — 24 апр.

Шәфыйкова Г. Туган тел җырчысы / Г. Шәфыйкова // Әлмәт таңнары. — 2001. — 28 апр.

Шәфыйкова Л. Р. Туган илгә мәхәббәт хисе: А. Яхин методикасына нигезләнгән әдәбият дәресе. 5 нче класс / Л. Р. Шәфыйкова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 128–135.

Шәязданова Д. «Әкият» театрында — Тукай атналыгы / Д. Шәязданова // Мәгърифәт. — 2012. — 4 май.

Шигапова Р. Г. Туган илгә мәхәббәт хисе: (Г. Тукайның «Шүрәле» шигыренә анализ. 5 сыйныф) / Р. Г. Шигапова // Милләтемнең кояшы син, и нурлы, моңлы

Тукай!: Г. Тукайның 125 еллыгы уңаеннан әзерл. җыен. — Казан: РИО ГУ «РЦМКО», 2012. — Б. 49–52.

Шигырь бәйрәме // Соц. Татарстан. — 1966. — 28 апр.

Шигырь бәйрәме. Г. Тукай туган көн уңае белән // Казан утлары. — 1968. — № 6. — Б. 158.

Шигырь бәйрәме // Казан утлары. — 1969. — № 6. — Б. 190–191.

Шигырь бәйрәме // Казан утлары. — 1970. — № 6. — Б. 190.

Шигырь бәйрәме // Казан утлары. — 1995. — № 5. — Б. 188.

Шигърият халыкларны якынайта // Мәдәни җомга. — 2011. — 29 апр.

Шигъриятле тел бәйрәме // Казан утлары. — 2004. — № 6. — Б. 189.

Шигъриятле туган тел тантанасы // Мәдәни җомга. — 2012. — 4 май.

Шиһап Р. Әдипләрнең мәңгелек остазы / Р. Шиһап // Заман сулышы. — 1996. — 9 апр.

Шиһапов И. Тукай эзләреннән: Кушлавыч / И. Шиһапов // Шәһри Казан. — 2016. — 10 март.

Шиһапов И. Тукай эзләреннән: Өчиле / И. Шиһапов // Шәһри Казан. — 2016. — 14 март.

Шиһапова Г. Тукай иҗаты һәм әхлак тәрбиясе / Г. Шиһапова // Мәгариф. — 1996. — № 2. — Б. 20–21.

Шиһапова К. Тукай — олуг диңгез ул / К. Шиһапова // Туган як. — 1996. — 23 апр.

Шиһапова М. Р. Тукай һәм Ф. Кәрими / М. Р. Шиһапова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 144–146.

Шул вакытта мин кулыма китап алам: Тукай елы уңаеннан конкурс // Шәһри Казан. — 2011. — 28 апр.

Шундик Н. Халыклар күңелендә / Н. Шундик // Казан утлары. — 1977. — № 4. — Б. 144–145.

Шүрәле… Ауропаны яулады // Мәдәни җомга. — 2013. — 7 июнь.

«Шүрәле» гарәпчә сөйләшә // Ватаным Татарстан. — 2010. — 23 февр.; Мәдәни җомга. — 26 февр.

Шүрәле. Кечкенә сәяхәт / Шүрәле // Ялт-йолт. — 1911. — № 24. — Б. 2–3.

«Шүрәле»гә — 100 яшь // Шәһри Казан. — 2007. — 26 окт.

«Шүрәле»гә йөз яшь тулды // Мәдәни җомга. — 2007. — 26 окт.

Эйхенвальд А. Музыканы бик нык яратучы / А. Эйхенвальд // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин.. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 513–514.

Эш эшләнми // Кояш. — 1914. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 664.

Юзеев И. Уральскида Тукай көннәре / И. Юзеев // Соц. Татарстан. — 1976. — 10 окт.

Юзеев Н. Шигърият кояшыбыз / Н. Юзеев // Татарстан яшьләре. — 1976. — 20 май.

Юзиев Н. Иҗат бәйрәмнәре // Юзиев Н. Әдәбият хәзинәләре. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1978. — Б. 26–43.

Юзиев Н. Г. Тукай шигырьләреме?: Әдәби мирасыбыз / Н. Юзиев // Ватаным Татарстан. — 1994. — 15 июль; // Мәгариф. — 1996. — № 4. — Б. 11–14; // Тукай и духовная культура XX века: материлы науч. конф., посвящ. 110-летию со дня рожд. Тукая / Жав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казань, 1997. — Б. 40–47.

Юзиев Н. Сәхнәгә менгән Тукай / Н. Юзиев // Мәдәни җомга. — 2021. — 23 апр.

Юлдаш К. Матбугат вә әдәбият. Тукай мәҗмугасы / К. Юлдаш // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 321–324.

Юлдашбаев А. Йолдыздай балкучы олуг шагыйрь / А. Юлдашбаев // Мәдәни җомга. — 2011. — 26 авг.

Юлмәтова С. Габдулла Тукай һәм татар мәгърифәтчелеге / С. Юлмәтова // Тулпар. — 2006. — № 2. — Б. 8–10.

Юльметова С. Байрон рухы, Гейне ялкыны / С. Юльметова // Соц. Татарстан. — 1961. — 25 апр.

Юмаев Җ. Яшерен мәхәббәт (Тукайның яшерен мәхәббәт белән илһамланып та, газапланып та яшәвен сурәтләгән хикәя) / Җ. Юмаев // Сөембикә. — 1914. — № 16. — Б. –9.

Юныс М. Бер генә телле Россия / М. Юныс // Шәһри Казан. — 2007. — 6 июль.

Юныс Р. Сер саклаучы фотолар / Р. Юныс // Казан утлары. — 2016. — № 4. — Б. 181; // Казан утлары. — 2017. — № 5. — Б. 173.

Юнысов Г. Каркарлыда Тукай көне / Г. Юнысов // Вакыт. — 1914. — 27 апр.

Юнысов М. Г. Тукай иҗаты буенча класстан тыш уку дәресе / М. Юнысов // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 35–36.

Юнысов М. Тукай ничек мөгаллимлек иткән? / М. Юнысов // Мәдәни җомга. — 1997. — 11 апр.

Юнысов М. Г. Тукайның мөгаллимлек осталыгы / М. Юнысов // Мәгариф. — 1998. — № 4. — Б. 23–26.

Юнысов М. Тауга карап тау булмыйлар / М. Юнысов // Шәһри Казан. — 2001. — 20 апр.

Юнысова А. Бар күңелләрдән җылы / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 1993. — 7 май.

Юнысова А. Тагын килдек Тукайга / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 1994. — 27 апр.

Юнысова А. И, мөкатдәс моңлы саз! / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 1995. — 28 апр.

Юнысова А. Шагыйрь шәҗәрәсе кичәсе / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 1996. — 25 апр.

Юнысова А. Бар күңелләрдән җылы… / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 1998. — 16 май.

Юнысова А. Тукай бәйрәме / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2000. — 28 апр.

Юнысова А. Мондадыр Тукайлы түребез, оҗмахыбыз / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2001. — 27 апр.

Юнысова А. «Туган тел» бәйрәме алдыннан / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2004. — 23 апр.

Юнысова А. Сөям җаным-тәнем белән / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2004. — 1 май.

Юнысова А. Эшнең башы — киңәш / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2004. — 28 сент.

Юнысова А. Иң элек кылган догам / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2005. — 27 апр.

Юнысова А. Без — Тукайлы халык / А. Юнысова // Хокук һәм хәят = Право и жизнь. — 2006. — № 3. — Б. 29.

Юнысова А. Тукай — ул хәтер! / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 26 апр.

Юнысова А. Бәйрәм бүген! / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 28 апр.

Юнысова А. Мирас итте якты моңын / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 14 июль.

Юнысова А. Мәхәббәтсез кеше бәхетсезме? / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 21 нояб.

Юнысова А. Тукай Мәскәүгә килде / А. Юнысова // Ватаным Татарстан. — 2006. — 19 дек.

Юнысова А. Тукай үзе бара / А. Юнысова // Сәхнә. — 2011. — Февр. (№ 2).

Юнысова Ә. Тукай елына — Тукай сайты / Ә. Юнысова // Татарстан яшьләре. — 2011. — 14 апр.

Юсупова Ә. Ш. Татар теле үзәйрәткечләре һәм Тукай теле / Ә. Ш. Юсупова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 309–213.

Юсупова Ә. Ш. Габдулла Тукай шигъриятендә XIX гасыр татар теле традицияләренең чагылышы / Ә. Ш. Юсупова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 168–174.

Юсупова Н. XX гасыр татар поэзиясендә Тукай образы / Н. Юсупова // Казан утлары. — 2014. — № 4. — Б. 143–148.

Юсупова Н. М. Габдулла Тукай шигъриятендә лирик герой: үсеш-үзгәреше һәм сәнгати үзенчәлеге / Н. М. Юсупова // Фәнни Татарстан. — 2021. — № 1 (29). — Б. 62–69.

Юсупова Р. Иксез-чиксез Тукай рухы… / Р. Юсупова // Сөембикә. — 1991. — № 4. — Б. 24.

Юхма М. Иҗатына баш иям / М. Юхма // Соц. Татарстан. — 1986. — 15 окт.

Ягъфәров Р. Тукай — фольклорчы / Р. Ягъфәров // Tatar ile. — 1996. — Май (№ 17); // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 121–126.

Ягъфәров Р. «Шүрәле бармагы» / Р. Ягъфәров // Сабантуй. — 1996. — 1 май.

Ядкәрләрдә яши шагыйрь җаны: Г. Тукайның Казандагы музее // Татарстан. — 2006. — № 4. — Б. 58–59.

Яз. Шигърият. Тукай // Казан утлары. — 2002. — № 6. — Б. 190.

Яз. Шигърият. Тукай // Казан утлары. — 2007. — № 6. — Б. 187–188.

Яздан аерып булмый Тукайны! // Татарстан яшьләре. — 2006. — 18 апр.

Яздан аерып булмый Тукайны // Казан утлары. — 2003. — № 6. — Б. 189–190.

Яздан аерып булмый Тукайны // Татарстан яшьләре. — 2007. — 28 апр.

Якташ. Өч сәгать Тукай моңында / Якташ // Милли байрак (Мукден). — 1937. — 30 апр.; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 134–135.

Якуб Й. Тукай һәм Ислам дине / Й. Якуб // Шәһри Чаллы. — 1998. — 25 апр.

Якубова Э. Габдулла Тукай һәм татар музыкасы / Э. Якубова // Казан утлары. — 1984. — № 12. — Б. 113–118.

Якупов Р. Шагыйрь тормышына бәйле яңа документ / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1967. — 26 апр.

Якупов Р. Архивтагы язулар ни сөйли? / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1973. — 26, 28, 30 апр.; // Казан утлары. — 1976. — № 3. — Б. 145–152.

Якупов Р. Тукай Сосна пучинкәсендә / Р. Якупов // Хезмәт (ТАССР, Балтач р-ны). — 1974. — 5, 7 сент.

Якупова Л. Балаларның сөйкемле Шүрәлесе / Л. Якупова // Мәдәни җомга. — 2012. — 8 июнь.

Якупова Л. Җаныбызда — Тукай рухы! / Л. Якупова // Кызыл таң. — 2025. — 29 апр.

Якупова С. Тукайлы халык югалмас / С. Якупова // Шәһри Чаллы. — 2011. — 21 дек.

Якупова Э. Габдулла Тукай һәм татар музыкасы / Э. Якупова // Казан утлары. — 1984. — № 12. — Б. 113 –118.

Ямалтдинов И. И. Тукай турындагы бәетләрне өйрәнү тәжрибәсеннән / И. И. Ямалтдинов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 389–392.

Ямбаева А. Тукай безнең йөрәкләрдә / А. Ямбаева // Кызыл таң. — 2012. — 15 май.

Янмурзина А. Я. Г. Тукай һәм М.Җәлил иҗатларында шагыйрь образы идеалы / А. Я. Янмурзина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 172–174.

Янсуар Л. Без белгән һәм белмәгән Тукай / Л. Янсуар // Татарстан. — 2016. — № 4. — Б. 44–47.

Яңартылган Тукай музее // Казан утлары. — 2007. — № 1. — Б. 189–180.

«Ярдәмең берлән синең...» // Мәдәни җомга. — 2008. — 25 апр.; // Хокук һәм хәят = Право и жизнь. — 2010. — № 1. — Б. 34.

Ярмәки З. Тукаев үлде! / З. Ярмәки // Вакыт. — 1913. — 9 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 806–807.

Ярми Х. Тукай һәм халык иҗаты / Х. Ярми // Кызыл Татарстан. — 1946. — 15 июнь; // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 93–112; // Фән һәм тел. — 2003. — № 3. — Б. 47–50; // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 124–138.

Ярулла М. Габдулла әфәнде Тукаев / М. Ярулла // Вакыт. — 1913. — 27 апр.

Яруллин Ф. Һәрберебез уйланыйк: Хәзерге поэзиябездә Г. Тукай һәм М. Җәлил традицияләре / Ф. Яруллин // Соц. Татарстан. — 1986. — 22 гыйнв.

Яруллина Р. А. Мәгърифәтче Тукай һәм Г. Исхакый милләт язмышы турында / Р. А. Яруллина // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 152–158.

Яруллина-Йылдырым Р. Габдулла Тукай иҗатының Төркиядә өйрәнелү дәрәҗәсе / Р. Яруллина-Йылдырым // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 100–102.

Яфаров Б. Тукай сатира һәм пародияләренең әдәби антиподларына карата / Б. Яфаров // Габдулла Тукай: Шагыйрьнең тууына алтмыш ел тулуга багышланган гыйльми сессия материаллары / Җав. ред. М. Гайнуллин; гыйльми секр., төз. Г. Халит. — Казан: Татгосиздат., 1948. — Б. 129–137.

Яхин М. Хезмәт, көрәш һәм азатлык җырчысы / М. Яхин // Коммунизм байрагы (Яр Чаллы). — 1972. — 26 апр.

Яхин М. Азатлык җырчысы / М. Яхин // Ленин нурлары. — 1975. — 26 апр.

Яхин М. «Тукай» теплоходы Казанда / М. Яхин // Соц. Татарстан. — 1976. — 20 май.

Яхин М. Бөек Тукай, тугры Тукай / М. Яхин // Яңа Кама. — 1976. — 13 апр.; // Дуслык байрагы. — 1986. — 18 окт.

Яхин М. Тугры Тукай / М. Яхин // Ильич васыятьләре. — 1976. — 24 апр.

Яхин М. Шагыйрьне озату / М. Яхин // Ялкын. — 1976. — № 4. — Б. 14.

Яхин М. Бөек Тукай / М. Яхин // Хезмәт байрагы. — 1977. — 26 апр.; Ленин юлы. — 26 апр.

Яхин М. Бөек шагыйрьгә багышлана / М. Яхин // Кызыл таң. — 1986. — 22 июль.

Яхин Ф. Азатлык көрәше юлында / Ф. Яхин // Совет мәктәбе. — 1987. — № 1. — Б. 21–23.

Яхин Ф. Мәгърифәт нуры / Ф. Яхин // Совет мәктәбе. — 1988. — № 6. — Б. 21–23.

Яхин Ф. «Сөемсез» имзасы белән кем язган? / Ф. Яхин // Язучы биографиясенә яңа чыганаклар: мәкаләләр җыентыгы / Төз. Ә. Х. Алиева; җав. ред. Н. Г. Юзиев. — Казан, 1990. — Б. 30–40.

Яхин Ф. Уральск матбугаты һәм Г. Тукай / Ф. Яхин // Әдәби мирас: эзләнүләр, табышлар: мәкаләләр җыентыгы / Төз.-ред. Ә. Х. Алиева; җав. ред. Н. Г. Юзиев. — Казан, 1991. — Б. 50–61.

Яхин Ф. Халкыбызның сөеклесе / Ф. Яхин // Ватаным Татарстан. — 1996. — 23 апр.

Яхин Ф. Ишеткән белми, күргән белә / Ф. Яхин // Мәдәни җомга. — 1996. — 23 май.

Яхин Ф. «Тәгәрәпләр китте йөрәгем…» / Ф. Яхин // Сөембикә. — 1996. — № 5. — Б. 14–15.

Яхин Ф. З. «Кисекбаш китабы»ның мистик-мифологик эчтәлеге һәм Г. Тукайның «Печән базары, яхуд яңа Кисекбаш» поэмасы / Ф. З. Яхин // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — Б. 56–62.

Яхин Ф. З. Г. Тукай иҗатының асыл хикмәтләре / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 48–51.

Яхин Ф. З. «Әлгасрел җәдид»ә маддәтән вә мәгънәви иштиракь идәнләрең лисане хале нә диер? («Әлгасрел җәдид»кә матди һәм мәгънәви катнашкан кешеләрнең хәл телләре (күңеле) нәрсә әйтә?), шигырь (1906)/ Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 22–23.

Яхин Ф. З. Габделхәмит, шигырь-памфлет (1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 47–48.

Яхин Ф. З… га («Син дисең, имеш ки, шагыйрьгә барам…»), шигырь (юмореска, 1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 48–49.

Яхин Ф. З. Гашыйк, шигырь (касыйдә, 1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 50–51.

Яхин Ф. З. Гәзитә мөрәттибләренә, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 51–52.

Яхин Ф. З. …гә («Очраган юлда…»), шигырь (юмореска; 1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 52–53.

Яхин Ф. З. Гөнаһ, шигырь (касыйдә; 1911) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 58–59.

Яхин Ф. З. Дөнья бу, йа!, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 65–66.

Яхин Ф. З. Дустларга бер сүз, шигырь (1905) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 67–68.

Яхин Ф. З. Ислахчыларга, шигырь (1907) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 80–81.

Яхин Ф. З. Ифтиракъ соңында, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 83–84.

Яхин Ф. З. Ишан, сатирик кыйтга (1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 85–86.

Яхин Ф. З. Кем ул?, шигырь (1907) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 100.

Яхин Ф. З. Кемне сөяргә кирәк?, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 101–102.

Яхин Ф. З. Сибгатуллин, шигъри эпиграмма (1910) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 185–186.

Яхин Ф. З. Су анасы, әкият-поэма (1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 191–193.

Яхин Ф. З. «Уклар», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 221.

Яхин Ф. З. «Фикер» гәзитәсенә генә махсус түгел, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 227–228.

Яхин Ф. З. ***(«Чөнанча бездә Камил әл-Мотыйгый…»), шигырь (1905) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешм. / Төз. З. Рәмиев; фәнни мөх.: З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2012. — Б. 243–244.

Яхин Ф. З. Г. Тукай «Бердәмлек һәм тәрәккыят» комитетында / Ф. З. Яхин // Фәнни Татарстан. — 2016. — № 2. — Б. 111–114.

Яхин Ф. З. Дөньяда матбугат үсеше сәхифәсеннән: «Г.Тукай журнализмы» / Ф. З. Яхин // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылы-

ми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 14–15.

Яхин Ф. З. Абдуловлар (Әүхәди, Әхмәди), Т.ның туганнары, элеккеге Саратов губернасы Гурьев (хәзер: Атырау; Казакъстан Республикасы) шәһәрендә яшәгән татар сәүдәгәрләре / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 15–16.

Яхин Ф. З. «Әлгасрелҗәдид»ә маддәтән вә мәгънән иштиракъ идәнләрең лисане хале ни диер?» («Әлгасрелҗәдид»кә матди һәм мәгънәви катнашкан кешеләрнең хәл телләре (күңеле) нәрсә әйтә?), шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 67.

Яхин Ф. З. Әмиров Садыйк (Мөхәммәтсадыйк), Т.ның Зиннәтулла бабасы ягыннан кардәше / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 72.

Яхин Ф. З. «*** (Әхмәтсафа әфәнде — фазыйль әдибдер кәнде...)», шигырь-мәдхия (1904) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З.З . Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 89–90.

Яхин Ф. З. Бәдри, Җаек (Уральск) шәһәре кешесе, Т.ның җизнәсе (Мөхәммәтгарифның сеңлесе Газизәнең ире) Галиәсгар Госмановның күршесе, «Ат барышнигы Бәдри» кушаматы белән йөртелгән вак сәүдәгәр / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 109.

Яхин Ф. З. Белюкова Бибгайшә, ятимә, Т.ның танышы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 120.

Яхин Ф. З. Биккави Давыт, шагыйрь, Т.ның каләмдәше, Уральск татар вакытлы матбугатында халык мәнфәгатьләрен яклаган инкыйлаби эчтәлекле шигырьләре басыла / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 129.

Яхин Ф. З. «...Га (Син дисең, имеш ки, шагыйрьгә барам...)», шигырь (юмореска, 1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 165.

Яхин Ф. З. Габделвәли Әмрулла, Төркиядән, Истанбул ун-ты студенты, шагыйрь, Т.ның шәриге / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 166.

Яхин Ф. З. «Габделхәмид», шигырь-памфлет (1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 166–167.

Яхин Ф. З. Галиева Сажидә, Т.ның Гурьевтагы туганы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 188.

Яхин Ф. З. «Гашыйк», шигырь (1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 199–200.

Яхин Ф. З. «...Гә (Очраган юлга...)», шигырь (1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 200.

Яхин Ф. З. «...Гә (Ядкяр)», шигырь (1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 200–201.

Яхин Ф. З. «Гәзитә мөрәттибләренә», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 201.

Яхин Ф. З. «*** (Голүмең бакчасында дулашалым, идәлем сәйран...)», шигырь (касыйдә; 1905) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 206–207.

Яхин Ф. З. Госманов Гобәйдулла Галиәсгар улы (1884–1894), Т.ның Газизә апасы һәм җизнәсе Галиәсгар Госмановның улы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 210.

Яхин Ф. З. Госманова Мәрзия Галиәсгар кызы (1889–1894), Уральскида Т.ның апасы Газизә һәм җизнәсе Госманов Галиәсгарның кызы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 210.

Яхин Ф. З. «Гөнаһ», шигырь (1911) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 211.

Яхин Ф. З. «Дөнья бу, йа!», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 234.

Яхин Ф. З. «Дустларга бер сүз», шигырь (1905) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 240.

Яхин Ф. З. Җәләлетдинов Гайнетдин (1885–1937), Т. әтисенең бертуган апасы Фаизәнең улы, Казан губернасының Казан өязе, Кармыш волосте, Югары Масра авылында Җәләлетдин мулла гаиләсендә туган / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөхәррир З.З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 253–254.

Яхин Ф. З. Зәйнетдинова Газизә, Т.ның Гурьев шәһәрендәге туганы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 266.

Яхин Ф. З. «Ислахчыларга», шигырь (1907) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 301.

Яхин Ф. З. «Ифтиракъ соңында», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 306.

Яхин Ф. З. «Ишан», сатирик кыйтга (1909) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 308–309.

Яхин Ф. З. Каюмов Шәриф, 1902 елларда Җаекның «Мотыйгыя» мәдрәсәсендә укыган шәкерт / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 343.

Яхин Ф. З. «Кем ул?», шигырь (1907) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 351.

Яхин Ф. З. «Кемне сөяргә кирәк?», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 352.

Яхин Ф. З. Мөхәммәдгали, Галиәсгар Госмановка туган тиешле ир бала / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 464.

Яхин Ф. З. Насыйбуллин Сафи, Җаектагы типография хезмәткәре / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 479–480.

Яхин Ф. З., Шәйхелисламов З. Р. Рәхмәтуллин Фәтхетдин, хаҗи, тумышы белән хәзерге Татарстан Республикасы Нурлат районының Мораса авылыннан, Т.га җизни тиешле кеше / Ф. З. Яхин, З. Р. Шәйхелисламов // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 542.

Яхин Ф. З. Сафа, Җаектагы «Мотыйгыя» мәдрәсәсе шәкерте, Т.ның шәрикләреннән берсе / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 559.

Яхин Ф. З. «***(Сәнгә хезмәтедер мәрамем...)», шигъри парча (1904) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 570.

Яхин Ф. З. «Сибгатуллин», шигъри эпиграмма (1910) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 577.

Яхин Ф. З. Сиражетдинов Әхмәтша (1850–1919), Т.ның рус теле мөгаллиме (учитель) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 580.

Яхин Ф. З. «Су анасы», әкият-поэма (1908) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 591–592.

Яхин Ф. З. Төхфәтуллин Гариф (Мөхәммәтгариф), Мотыйгулла хәзрәтнең төпчек улы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 637.

Яхин Ф. З. Төхфәтуллина Гыйззеназ, Уральск сәүдәгәре Мөхәммәдгали Габделвәли улының кызы / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 637–638.

Яхин Ф. З. Тулбаев Габдеррәкыйп (Рәкыйп) Габдерафыйк улы (1842–1923), Уральскида ишан, 3 нче мәчет имамы, иске фикерле муллаларның берсе / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 657.

Яхин Ф. З. «Уклар», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 662.

Яхин Ф. З. «Уклар» журналында мөхбир уланлара тәнбиһ”, шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 662–663.

Яхин Ф. З. «Фикер» гәзитәсенә генә махсус түгел», шигырь (1906) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 695.

Яхин Ф. З. «***(Чөнанча бездә...)», шигырь (1905) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 754.

Яхин Ф. З. «Шүрәле», поэма (1907) / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай. Энциклопедия / Баш мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: Г. Ибраһимов исем. Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты, 2016. — Б. 791–793.

Яхин Ф. З. Г. Тукай иҗатының беренче чоры: асыл хикмәтләр // Яхин Ф. З. Әдәби сүз хакы / Ф. З. Фхин. — Казан: ТӘһСИ, 2020. — Б. 119–132.

Яхин Ф. З. Г. Тукай «Бердәмлек һәм тәрәккыять» комитетында // Яхин Ф. З. Әдәби сүз хакы / Ф. З. Фхин. — Казан: ТӘһСИ, 2020. — Б. 132–137.

Яхин Ф. З. «Г. Тукай журнализмы» // Яхин Ф. З. Әдәби сүз хакы / Ф. З. Яхин. — Казан: ТӘһСИ, 2020. — Б. 137–142.

Яхин Ф. З. Г. Тукай поэмасы һәм «Кисекбаш китабы» / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — Б. 392–396.

Яхшисарова Г. Р. Тукай иҗатында татар халкының популяр мифологик образлары чагылышы / Г. Р. Яхшисарова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Б. 468–470.

Яшь истикъляльче. Каһирәдә Тукай көне // Яңа милли юл (Берлин). — 1938. — № 6 (123). — Б. 28–29; // Ил йолдызы: Татар мөһаҗирләре матбугатында Габдулла Тукай / Төз. З. Г. Мөхәммәтшин. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — Б. 145–146.

Яһудин М. Тукайның бөек буласын белмәгәнбез / М. Яһудин // Шәһри Чаллы. — 2006. — 14 апр.

Яһудин Н. Аның Тукай буласын белмәгәннәр / Н. Яһудин // Мәйдан. — 2007. — № 4. — Б. 14–16.

Яһудин Н. Тукай турында авылдашлары / Н. Яһудин // Мәдәни җомга. — 2016. — 29 апр.

Яһудина С. Ялкынлы патриотлар тәрбиялим / С. Яһудина // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 18–19.

Яһүдина Г. Бер шигырьнең туу тарихы / Г. Яһүдина // Кызыл таң. — 2009. — 15 июль.

Әзәрбәйҗан телендә

Abdulla Tukayın 125 illiyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilib // Mədəniyyət. — 2011. — 14 dek.; // Respublika. — 2011. — 15 dek.

Araz M. Tatar xalqının böyük nəğməkarı / M. Araz // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 75–80.

Əfəndiyev Ə. Q. Tukayın Sabirdən etdiyi bir tərcümə haqqında («Molla Nəsrəddin» jurnalında 1908-ci il 30-cu nömrəsində «Boyunburuq» imzası ilə dərc olunmuş «Şikayət» adlı şeir haqqında) / Ə. Əfəndiyev // Ədəbiyyat və incəsənət. — 1962. — 24 mart.

Əskər R. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay / R. Əskər // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 241–251.

Babayeva E. Müqəddəs amallar carçısı / E. Babayeva // Respublika. — 2013. — 2 mart.

Bakıda tatar şairi Abdulla Tukayla bağlı beynəlxalq konfrans keçirilir // 525-ci qəzet. — 2011. — 14 dek.

Binnətova A. Kazanda böyük türk dünyasının Tukay bayramı qeyd edildi / A. Binnətova // 525-ci qəzet. — 2011. — 7 iyun.

Qabdulla Tukay anıldı // Ədəbiyyat qəzeti. — 2013. — 19 aper.

Qabdulla Tukay və Azərbaycan // Xalq cəbhəsi. — 2011. — 11 okt.

Kazanda Tukay günləri // 525-ci qəzet. — 2011. — 5 may.

Kazım M. Tatar poeziyasının Günəşi // Tukay Q. Tukayla görüş / Bədii tərcümə edəni M. Kazım / Q. Tukay. — Bakı: Qanun nəşr., 2011. — S. 5–17.

Kərimbəyli Ə. Abdulla Tukay fenomeni / Ə. Kərimbəyli // Ədəbiyyat qəzeti. — 2011. — 15 aper.

Günay Ə. Ölkələrimiz arasında işbirliyi yüksək səviyyədə qurulub / Ə. Günay // Mədəniyyət. — 2011. — 4 fevr.

Маһмудов Ә. Халг шаири (Габдулла Тукајын анадан олмасынын 90 иллији мүнасибәти илә) / Ә. Маһмудов // Совет Күрҹүстаны. — 1976. — 27 апр.

Маһмудов Ә. «…Сәнә мәһәббәтимдән јаздым»: Габдулла Тукајын анадан олмасынын 90 иллији / Ә. Маһмудов // Әдәбијјат вә инҹәсәнәт. — 1976. — 1 мај.

Mahmudov Ə. Sənə məhəbbətimdən yazdım / Ə. Mahmudov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 81–89.

Məmmədli Q. «Molla Nəsrəddin» və Abdulla Tukay / Q. Məmmədli / Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı; Elm və təhsil, 2012. — S. 24–25.

Məmmədov A. Tukay və cədidizm / A. Məmmədov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 148–154.

Mehparə. Ankara: qədim və çağdaş şəhərdən min bir təəssüratla / Mehparə // Mədəniyyət. — 2011. — 2 fevr.

Mirəhmədov Ə. Məqsəd bir olanda / Ə. Mirəhmədov // Yazıçılar, talelər, əsərləri. — Bakı, 1978. — S. 278.

Mirəhmədov Ə. Məqsəd bir olanda / Ə. Mirəhmədov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 106–120.

Nərimanov N. Baxçasarayda imtahan meydanı / N. Nərimanov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 17–20.

Ramiz Ə. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay / Ə. Ramiz // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında. — Bakı: Elm və Təhsil, 2012. — S. 241–251.

Ramiz Ə. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay / Ə. Ramiz // Abdulla Tukay. Millətim. Bakı: MBM, 2011. — S. 3–11.

Ramiz Ə. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay / Ə. Ramiz // Abdulla Tukay. Seçilmiş əsərləri. — Bakı: Nağıl evi, 2011. — S. 5–13.

Ramiz Ə. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay / Ə. Ramiz // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında: məqalələr toplusu. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 241–252.

Ramiz Ə. Böyük tatar şairi Abdulla Tukay (1886–1913) / Ə. Ramiz // Тукай Г. Милләтем = Tukay A. Millətim / Tatarcadan çevirən, tərtib edən və ön sözün müəl. R. Əskər. — Bakı: MBM, 2011. — S. 3–11.

Рза Х. Бөjүк вәтәндаш, гүдрәтли шаир / Х. Рза // Азәрбайчан мүәллими. — 1976. — 23 апр.

Рза Х. Мәшәлә чеврилмиш һәйат (Абдулла Тукайын ярадычылыгы һаккында) Х. Рза // Азәрбайчан. — 1976. — № 4. — С.151–156

Rza X. U. Böyük vətəndaş, qüdrətli şair / U. X. Rza // Ədəbiyyat qəzeti. — 2008. — 10 okt.

Rza X. Böyük vətəndaş, qüdrətli şair / X Rza / // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və Təhsil, 2012. — S. 69–74.

Rza X. Tatar poeziyası / X. Rza // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında: Məqal. topl. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S.121–129.

Seyidzadə T. Tatar şairi Abdulla Tukaya həsr edilmiş konfrans haqqında / T. Seyidzadə // Azad Azərbaycan. — 2011. — 16 dek.

Seyidzadə T. Milli Kitabxanada Beynəlxalq elmi konfrans keçirilib / T. Seyidzadə // Azad Azərbaycan. — 2011. — 16 dek.

Tağısoy N. Qabdulla Tukay və Azərbaycan / N. Tağısoy // Xalq qəbhəsi. — 2011. — 11 okt.

Tağısoy N. Qabdulla Tukay yaradıcılığının formalaşmasında Azərbaycan-tatar ictimai-ədəbi fikrinin rolu / N. Tağısoy // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 270–284.

Teymuroğlu Qasımlı Ə. [исемсез мәкалә] / Ə. Teymuroğlu Qasımlı // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 159–166.

TÜRKSOY «Abdulla Tukay ili»nə start Verdi: Ankarada keçirilən mərasim haqqında // Mədəniyyət. — 2011. — 26 yanv.

Fərəcov S. Tatar poeziyasının görkəmli nümayəndəsi / S. Fərəcov // Mədəniyyət. — 2014. — 12 dek.

Xəlilov P. Abdulla Tukay (Vəfatının 40 illiyi) / P. Xəlilov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 20–23.

Xəlilov P. [Исемсез мәкалә] / P. Xəlilov // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 99–105.

Hümmətova X. «Samanbazarı, yaxud Yeni Kəsikbaş» Azərbaycan dilində / X. Hümmətova // «Müasir Azərbaycan filologiyas: axtarışlar, problemlər, perspektivlər (2011, 14–15 noyabr). A. Zamanov — 100: Respublika elmi konfransı. — S. 539–547.

Hümmətova X. «Samanbazarı, yaxud Yeni Kəsikbaş» Azərbaycan dilində / X. Hümmətova // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və Təhsil, 2012. — S. 180–214.

Hümmətova X. Abdulla Tukay poeziasında görünən həyat həqiqətləri / X. Hümmətova // Türk xalqları ədəbiyatının mənşəyi inkiş mərhələləri və problemləri. Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat Institutu. Fevral, 2015. — Bakı, 2015. — S. 436–441.

Хүсейноглы Г. Татар халк сәнәткары Габдулла Тукай һаггында Г. Хүсейноглы // Әдәбиҗҗат вә инҥәсәнәт. — 1986. — 1 маj.

Ülvi A. Kazanda böyük türk dünyasının Tukay bayramı qeyd edildi /A. Ülvi // 525-ci qəzet. — 2011. — 7 iyun.

Ülvi A. Qabdulla Tukay yaradıncılığı və Özbək ədəbiyyatşünaslığı /A. Ülvi // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — S. 215–240.

2011-ci il — Qabdulla Tukay ili // Ədəbiyyat qəzeti. — 13 avq.

Балкар телендә

Беппайланы М. Халкъны жол башчысы болгъанды: Габдулла Тукай туугъанлы 120-жыллыгъына / М. Беппайланы // Заман. — 2006. — 13-чю май.

Жаболаны Р. Татарны закий поэтини поэзиясына аталгъан байрамла / Р. Жаболаны, Л. Давлетшина // Минги Тау. — 2011. — № 4 (158). — Б. 106–115.

Махмудов А. Татар халкъны закий назмучусу. Габдулла Тукай туугъанлы 90 жыл болады / А. Махмудов // Коммунизмге жол. — 1976. — 27 апр.

Башкорт телендә

Ghafuri M. Ghabdulla Tuqaj Өfөlə / M. Ghafuri // Yktəber. — 1934. — Mai-ijyl. — B. 27–29

Qudaş A. Gh. Tuqajđhŋ tormoşo həm izad julь / A. Qudaş // Yktəber. — 1938. — № 4. — B. 30–42.

Qudaş S. Tuqaj — xalьq şaoqire / S. Qudaş // Başqortostan. — 1938. — 15 apr.

Məxəmədjarov X. Tuqaj həm balalar əđəbiatь / X. Məxəmədjarov // Yktəber. — 1938. — № 12. — B. 43–46.

Xəsni F. Tuqaj içadьnda jumor həm satira / F. Xəsni // Başqortostan. — 1938. — 15 apr.

Абдуллин А. Туҡайҙың һабағы // Абдуллин А. Йөрәктә сәнселгән аңлауҙар. — Өфө, 1995. — Б. 282–286.

Абдуллина А. Шағир һабаҡтары: Бөйөк шағир Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 120 йыл / А. Абдуллина // Башҡортостан. — 2006. — 26 апр.

Абдуллин И. Туймазыла Ғ. Туҡай көндәренә әҙерлек / И. Абдуллин // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 19 апр.

Агиш С. Ғабдулла Туҡай — балалар дуҫы / С. Агиш // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 23 апр.

Агиш С. «Туҡай» [Башҡорт драма театрында] / С. Агиш // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 7 май.

Агиш С. Ул беҙҙе таңға ҡалдыра / С. Агиш // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.

Агиш С. Һәр быуынга яҡын шағир / С. Агиш // Ағиҙел. — 1961. — № 4. — Б. 49–50; // Туҡай Башҡортостанда. Истәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 149–150.

Агиш С. Ғабдулла Туҡай (тыуыуына 75 йыл тулыуға ҡарата) / С. Агиш // Пионер. — 1961. — № 4. — Б. 19.

Агиш С. Ҡараңғы төндө яҡтырткан ай / С. Агиш // Совет Башҡортостаны. — 1963. — 14 апр.; // Агиш С. Әҫәрҙәр. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1980. — 4 т. — Б. 206–208.

Аҡъюлов И. Фәрештәгә тиң илаһи зат : «Ихлас» мәсетендә Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 125 йыл тулыу уңайынан хәтер һәм кәҙер кисәһе үтте / И. Аҡъюлов // Башҡортостан. — 2011. — 30 апр.

Алюк Т. Бөйөк шағир Ғ. Туҡай / Т. Алюк // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1941. — 26 апр.

Ахмечет Л. Шағир һыны картиналарҙа / Л. Ахмечет // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 26 апр.

Әғзәмов Ф. Яҡты йондоҙ / Ф.Әғзәмов // Ағиҙел. — 1986. — № 4. — Б. 103–111.

Әй туған тел, әй матур тел [26 апрель — Ғабдулла Туҡай тыуған көн] // Йәншишмә. –1993. — 28 апр.

Әмиров М. Күҙ алдымда тора / М. Әмиров // Туҡай Башҡортостанда. Истәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 43–44.

Әмиров Р. Шағирҙең ижад тамырҙары / Р. Әмиров // Башҡортостан ҡыҙы. — 1976. — № 4. — Б. 16.

Әхмәров Ҡ. Ғ. Туҡай һәм татар әҙәби теле / Ҡ. Әхмәров // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Әхмәтйәнов М. Бөйөк шағир йәшәгән яҡтарҙа / М. Әхмәтйәнов // Башҡортостан пионере. — 1966. — 24 апр.

Әхтәр К. Туҡай һәм татар әҙәби теле / К. Әхтәр // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Башҡортостанда Туҡай көндәре [Стәрлетамаҡтың синтетик каучук заводының мәҙәниәт һарайында Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 105 йыл тулыуға арналған кисә үткәрелде] // Ағиҙел. — 1991. — № 8. — Б. 190.

Беҙҙең Туҡай // Башҡортостан пионере. — 1966. — 24 апр.

Бикбаев Р. Йәшенле ләйсән күкрәүе // Р. Бикбаев // Ағиҙел. — 1986. — № 10. — Б. 82–97; // Бикбаев Р. Шағир һүҙе — шағир намыҫы. — Өфө, 1997. — Б. 190–214; // Башҡортостан. — 2011. — 23 апр.; // Туҡай Ғ. Ашҡынамын мәңгелеккә: Шиғырҙар поэмалар / Төҙ. Ә. Ә. Яҡупова. — Өфө: Китап, 2016. — Б. 5–14.

Бикбай Б. Ғабдулла Туҡай / Б. Бикбай // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1943. — 18 апр.

Бикбай Б. Беренсе уҡыған шағирем / Б. Бикбай // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 51–53; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 134–139; // Пионер. — 1986. — № 4. — Б. 12–13; // Ватандаш. — 2014. — № 1. — Б. 66.

Бикбулатов М. Ике кескәй хәтирә / М. Бикбулатов // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 48–50.

Бөйөк Туҡайға бағышланды [шағир Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 115 йыл тулыуға бағышланған әҙәби-музыкаль кисә булып уҙҙы] // Ағиҙел. — 2001. — № 7. — Б. 189.

Вахитов Ә. Беҙҙең Туҡай / Ә. Вахитов // Башҡортостан пионере. — 1966. — 24 апр.

Вахитова Ә. Халыҡ йырсыһы: Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 100 йыл / Ә. Вахитов // Башҡортостан пионеры. — 1986. — 25 апр.

Вәлиуллин Ғ. Халыҡ ихтирамы / Ғ. Вәлиуллин // Ленинсе. — 1966. — 26 апр.

Воздвиженский В. Уның исеме халыҡ йөрәгендә / В. Воздвиженский // Совет Башҡортостаны. — 1966. — 26 апр.

Ғ. Туҡай // Әҙәби Башҡортостан. — 1951. — № 4. — Б. 52.

Ғ. Туҡай тураһында М. Ғафури һәм Ф. Әмирхан // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Ғ. Туҡай тураһында М. Горький // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Ғабдулла Туҡай // Һәнәк. — 1961. — № 8. — Б. 6–7.

Ғабдулла Туҡай (Үлеүенә 50 йыл тулыуға ҡарата) // Пионер. — 1963. — № 4. — Б. 21.

Ғабдулла Туҡайға арналған кисә [Өфөлә Ғ. Туҡайға арналған кисә булып үтте] // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 27 апр.

Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 100 йыл // Һәнәк. — 1986. — № 8. — Б. 6.

Ғадилов Л. Туҡай йырлаған Ҡырлай / Л. Ғадилов // Совет Башҡортостаны. — 1974. — 29 авг.

Ғадилов Л. Шағир Ғабдулла Туҡай ҡәбере янында / Л. Ғадилов // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 19 апр.

Гарданов Х. Ғ. Туҡай [тыуыуына 75 йыл тулыу айҡанлы] / Х. Гарданов // Башҡортостан пионере. — 1961. — 26 апр.

Ғафури З. Туҡай менән Ғафури / З. Ғафури // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 28–32; // Башҡортостан кыҙы. — 1976. — № 5. — Б. 16.

Ғафури М. Ғабдулла Туҡай Өфөлә / М. Ғафури // Совет Башҡортостаны. — 1963. — 14 апр.; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 22–27; / Ғафури М. Әҫәрҙәр. 4 т-да. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1978. — 2 т.: Повестәр, хикәйәләр, мәҡәләләр. — Б. 396–400.

Ғәлимова Ф. А. Шағир ижадының фразеологик байлығы / Ф. А. Ғәлимова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2011. — № 4. — Б. 28–30.

Гәрәй Й. Билдәһеҙ шиғырҙар / Й. Гәрәй // Совет Башҡортостаны. — 1966. — 26 апр.

Гәрәй Й. Алтын асҡыс / Й. Гәрәй // Ағиҙел. — 1986. — № 4. — Б. 112–121.

Гәрәй Й. Һабаҡташ иҫтәлектәре [Ғәли Хөсәйен улы Хикмәтуллин Ғабдулла Туҡай менән Яйыҡ (Уральск) мәҙрәсәһендә бергә уҡығандар. Туймазы р-ны Туҡай ауылында йәшәгән] / Й. Гәрәй // Ағиҙел. — 1986. — № 4. — Б. 115–121.

Ғимаҙиев Ү. Шиғриәттең яҡты йондоҙо / Ү. Ғимаҙиев // Совет Башҡортостаны. — 1976. — 25 апр.

Ғимаҙиев Ү. Ике әҙип дуҫлығы / Ү. Ғимаҙиев // Ағиҙел. — 1982. — № 4. — Б. 100–106.

Ғүмәров В. Беҙҙең бала саҡ шағиры [Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 100 йыл] / В. Ғүмәров // Ленинсы. — 1986. — 26 апр.

Еникеев А. Ғабдулла Туҡайҙың педагогик ҡараштары / А. Еникеев // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1966. — № 4. — Б. 43–46.

Зөбәиров Ә. Туҡай — минең сәхнә теле асҡысы / Ә. Зөбәиров // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 143.

Ибраһимова Ф. Тел дәрестәрендә Ғ. Туҡай ижадын файҙаланыу / Ф. Ибраһимова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1977. — № 1. — Б. 38–39.

Ибраһимова Ф. Ғ. Туҡай әҫәрҙәре буйынса кластан тыш уҡыу дәресе / Ф. Ибраһимова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1979. — № 5. — Б. 44–45.

Иҙелбаев М. Күңеле тартҡан ерҙә (Ғабдулла Туҡайҙың Өфөгә килеүенә — 70 йыл) / М. Иҙелбаев // Ағиҙел. — 1982. — № 4. — Б. 111–112.

Иҙелбаев М. Х. Ғабдулла Туҡайҙың күңел хәтерендә — Башҡортостан һәм Мәжит Ғафури / М. Х. Иҙелбаев // Мажит Гафури — первый народный поэт Башкортостана. Деятельность музеев в увековечивании имен знаменитых личностей: материалы Всерос. науч.-практ. конф. (с междунар. участием), посвящ. 70-летию со дня открытия Мемориального дома-музея Мажита Гафури в Уфе 21–22 марта 2018 г., Уфа, Россия / Отв. за вып. И. Д. Шаяхметова; гл. ред. Г. М. Булякова. — Уфа: Самрау-Медиа, 2018. — Б. 91–96.

Исламов Ф. Халыҡтар дуслығы йырсыһы / Ф. Исламов // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 26 апр.

Исламов Ф. Ғабдулла Туҡайға бағышланған викторина һорауҙары һәм яуаптары / Ф. Исламов // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1986. — № 4. — Б. 39–41.

Исламов Ф. Татар Туҡайы — башҡорт Туҡайы / Ф. Исламов // Ағиҙел. — 2001. — № 4. — Б. 102–106.

Исхаҡов В. Туҡай һәм революцион хәрәкәт / В. Исхаҡов // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 174–180.

Исхаҡов Р. Ҡырлай урманындағы мажара (Ғ. Туҡайҙың «Шүрәле» әҫәре буйынса сценарий) / Р. Исхаҡов // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2013. — № 7. — Б. 17–18.

Йомағужин Ә. Тәржемәдә бындай принцип дөрөҫмө? / Ә. Йомағужин // Совет Башҡортостаны. — 1957. — 1 февр.

Кәримуллин Ә. Халҡтар телендә… [Ғ. Туҡай әҫәрҙәре төрлө телдәрҙә баҫылыуы тур.] / Ә. Кәримуллин // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.

Кәрим М. Татар халҡының бәхете булып… [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 100 йыл тулыуға ҡарата] / М. Кәрим // Ағиҙел. — 1986. — № 10. — Б. 81–82.

Кәрим М. Туҡай / М. Кәрим // Туҡай Ғ. Шиғырҙар һәм поэмалар / төҙ. С. Сафуанов, М. Сиражи. — Өфө, 1986. — Б. 5–6.

Кәрим М. Даһиға баш эйәбеҙ [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына — 110 йыл] / М. Кәрим // Башҡортостан. — 1996. — 25 апр.

Кәрим М. Милләтенең рухын раҫланы һәм нығытты [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына — 110 йыл] / М. Кәрим // Йәшлек. — 1996. — 25 апр.

Кәрим Х. Туҡай ҡәбере янында (Ҡуйын дәфтәренән) / Х. Кәрим // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 140–144.

Кирәй Ә. Туҡай һәм башҡорт фольклоры / Ә. Кирәй // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 15–17.

Ҡудаш А. Ғабдулла Туҡай биографияһында яңы моменттәр / А. Ҡудаш // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 18–20; // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 17 апр.

Ҡудаш А. Ғабдулла Туҡайҙың әлегә тиклем билгеле булмаған әҫәрҙәре тураһында / А. Ҡудаш // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 21–27.

Ҡудаш А. Ғабдулла Туҡайҙың башҡорт әҙәбиәтендәге урыны / А. Ҡудаш // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Ҡудаш А. Туҡай һәм башҡорт поэзияһы (үлеүенә 40 йыл тулыу айҡанлы) / А. Ҡудаш // Әҙәби Башҡортостан. — 1953. — № 4. — Б. 35–45; // Совет Башҡортостаны. — 1953. — 15 апр.; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 156–163.

Ҡудаш С. Халҡ азатлығы йырсыһы / С. Ҡудаш // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 3–8; // Туҡай Ғ. Һайланма әсәрҙәр. — Өфө: Башгиз, 1946. — Б. 3–9.

Ҡудаш С. Туҡайҙың Өфөгә килеүе / С. Ҡудаш // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 44–47.

Ҡудаш С. Халы шағире / С. Ҡудаш // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 27 апр.

Ҡудаш С. Октябрь биргән тел менән / С. Ҡудаш // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1955. — 22 май.

Ҡудаш С. Беҙҙең Туҡай / С. Ҡудаш // Ағиҙел. — 1961. — № 4. — Б. 47–49; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡорт. кит. нәшр., 1966. — Б. 144–148.

Ҡудаш С. Шағирҙе искә алғанда / С. Ҡудаш // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 51–56.

Ҡудаш С. Яҙҙы ҡаршылағанда / С. Ҡудаш // Хеҙмәткә дан. — 1966. — 24 апр. — (БР Күгәрсен р-ны газетаһы).

Ҡудаш С. Туҡайҙы һағынғанда // Ҡудаш С. Һайланма әҫәрҙәр. Өс томда. — Өфө, 1967. — Т. 3 : Иҫтәлектәр. — Б. 217–225.

Лоҡманов Ж. Халыҡ шағире Ғ. Туҡай / Ж. Лоҡманов // Ҡыҙыл Башҡортостан. — 1946. — 11 апр.

Мәргән К. Туҡай һәм башҡорт фольклоры / К. Мәргән // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 151–155.

Мәһәҙиев Б. Ғабдулла Туҡайға туғандаш / Б. Мәһәҙиев // Ватандаш. — 2000. — № 3. — Б. 206.

Монасипов В. Юбилейгә арнап / В. Монасипов // Совет Башҡортостаны. — 1976. — 25 апр.

Мостафин К. Туҡай янында: Иҫтәлек / К. Мостафин // Әҙәби Башҡортостан. — 1949. — № 12. — Б. 75–76.

Мостафин К. Туҡай кәңәше менән / К. Мостафин // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 38–42.

Мөхәмәдяров Х. Туҡай һәм балалар әҙәбиәте / Х. Мөхәмәдяров // Октябрь. — 1938. — № 12. — Б. 45–46.

Мөхәмәтьянов И. Ҡырлай ауылында [Ғ. Туҡайҙың тыуған ауылы тур.] / И. Мөхәмәтьянов // Башҡортостан пионере. — 1961. — 26 апр.

Мусин С. «Әйҙә, халыҡҡа хеҙмәткә…» [бөйөк шағир Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына 105 йыл тулды] / С. Мусин // Башҡортостан. — 1991. — 27 апр.

Набиуллина Г. М. Хәҙерге башҡорт шиғриәтендә Ғабдулла Туҡай ижады / Г. М. Набиуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 298–300.

Нәжми Н. Шиғриәт йондоҙо: Ғ. Туҡайҙың 100 йыллығына / Н. Нәжми // Башҡортостан. — 1996. — 25 апр.

Нәжми Н. Шиғриәт йондоҙо // Нәжми Н. Күңел сәхифәләре. — Өфө, 1999. — Б. 48–54.

Нәҙерғолов М. Х. Ғ. Туҡай әҫәрҙәренең тәүге тулы баҫмаһы тураһында бер нисә һүҙ / М. Х. Нәҙерғолов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 311–313.

Ниғмәтуллин Ә. Яңты йондоҙ: Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 100 йыл / Ә. Ниғмәтуллин // Ағиҙел. — 1986. — № 4. — Б. 103–107.

Нурғәлина Н. Бөйөк Туҡайҙы хәтерләп… [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 120 йыл тулыу айҡанлы уны иҫкә алыу кисәһе үткәрелде] / Н. Нурғәлина // Башҡортостан. — 2006. — 6 май.

Нуруллин И. Халыҡ шағире / И. Нуруллин // Совет Башҡортостаны. — 1956. — 26 апр.

Нуруллин И. Шағир үткән эҙҙәр / И. Нуруллин // Ағиҙел. — 1976. — № 4. — Б. 111–116.

«Осто донъя ситлегенән Тарһынып, күңелем ҡошо…» [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына — 110 йыл] // Башҡортостан. — 1996. — 25 апр.

Өфөнөң Свердлов урамындағы 98-се йортҡа татар халыҡ шағиры Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына 110 йыл тулыу уңайы менән таҡтаташ ҡуйылды // Ағиҙел. — 1996. — № 6. — Б. 192.

Поварисов С. Ғ. Туҡай әҫәрҙәрендә сағыштырыуҙар / С. Поварисов // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1963. — № 3. — Б. 53–55.

Поварисов С. Һүҙ сәнғәте оҫтаһы: Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына 100 йыл тулыуға ҡарата / С. Поварисов // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1986. — № 4. — Б. 35–37.

Поварисов С. Алтын асҡыс [Ғ. Туҡай әҫәрҙәренең тел үҙенсәлеге] / С. Поварисов // Ағиҙел. — 1986. — № 4. — Б. 85–89.

Поварисов С. Шиғриәт пәйғәмбәре / С. Поварисов // Ағиҙел. — 2011. — № 6. — Б. 98–106.

Поварисов С. Шиғриәт пәйғәмбәре [Ғ. Туҡай ижады] // Поварисов С. Ш. Әҙиптәребеҙҙең һүҙ-һүрәт, һүҙ фекер, һүҙ-тойғо заңы: уҡыу-уҡытыу әсбабы. Т. 1. — Өфө, 2012. — Б. 120–134.

Рәжәпова М. Ғабдулла Туҡай тураһында истәлектәр / М. Рәжәпова, З. Акчурина // Әҙәби Башҡортостан. — 1957. — № 8. — Б. 81–86.

Сафуанов С. Туҡай һәм башҡорт әҙәбиәте / С. Сафуанов // Ағиҙел. — 1966. — № 4. — Б. 73–80.

Сафуанов С. Ғабдулла Туҡай һәм Башҡортостан / С. Сафуанов // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 3–21.

Сафуанов С. «Ул беҙҙе уятты ла, йыуатты ла, өйрәтте лә» // Сафуанов С. Халыҡ әҙәбиәте, дуҫлыҡ әҙәбиәте. — Өфө, 1981. — Б. 201–217; // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 26 апр.

Сафуанов С. Ғабдулла Туҡай — халыҡтар шағиры [Татар халҡының бөйөк шағиры Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына 100 йыл тулды] / С. Сафуанов // Башҡортостан ҡыҙы. — 1986. — № 4. — Б. 9.

Сәлихов Ә. Туҡай һәм башҡорт әҙәбиәте / Ә. Сәлихов // Ағиҙел. — 2001. — № 6. — Б. 107–112.

Сәлихов Ә. Туҡай һәм башҡорт әҙәбиәте / Ә. Сәлихов // Башҡортостан. — 2011. — 23 апр.

Сәлихов Ә. Ғабдулла Туҡайҙың башҡорт тамырҙары / Ә. Сәлихов // Ватандаш-Соотечественник-Compatriot. — 2011. — № 7. — Б. 170–174.

Сәлихов Ә. Бөйөк Туҡайҙың әсәһе… ғәйнә башҡорттарынан [Ғ. Туҡайҙың әсәһе Мәмдүҙә Зиннәтулла ҡыҙы тур.] / Ә. Сәлихов // Киске Өфө. — 2011. — № 17 (23–29 апр). — Б. 6–7.

Сәфәрғәлина М. Туҡай — дуҫлыҡ йырсыһы [Тыуған көнөнә арналған кисә хаҡында] / М. Сәфәрғәлина // Йәшлек. — 1999. — 13 май.

Сөләймәнов Ә. Туҡай менән Ғафури: [ике халыҡтың ике бөйөк шағиры һәм мәҙәниәте тур.] / Ә. Сөләймәнов // Башҡортостан. — 2006. — 6, 7, 8 июнь.

Сөләймәнов Ә. «Халыҡ йырҙары гәүһәр вә яҡуттарҙан да ҡиммәтле…» [2011 йыл — Ғабдулла Туҡай йылы] / Ә. Сәләймәнов // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 2011. — № 7. — Б. 14–16.

Сөләймәнов Ә. М. Ғабдулла Туҡай башҡорт халыҡ йырҙары тураһында / Ә. М. Сөләймәнов // Проблемы востоковедения. — 2012. — № 1. — Б. 35–38; // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 373–377.

Сулейманов А. М. Халыҡ йыры хаҡында Ә.-З. Вәлидиҙең Ғ. Туҡай менән бәхәсләшкәне / А. М. Сулейманов // Гуманистическое наследие просветителей в культуре и образовании: материалы Междунар. науч.-практ. конф., приуроч. к 180-летию со дня рожд. М. Акмуллы, 16 декабря 2011 г. — Уфа: Изд-во БГПУ, 2011. — Б. 53–61.

Тажи М. Туҡай кисәһе / М. Тажи // Ағиҙел. — 1961. — № 4. — Б. 50–52.

Татар халҡының бөйөк шағире // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1961. — № 4. — Б. 45–46.

Татар халҡының бөйөк шағиры Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына — 100 йыл // Пионер. — 1986. — № 4. — Б. 12.

Туҡай байрамында // Ағиҙел. — 1986. — № 8. — Б. 142.

Туҡай беҙҙең йөрәктә // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1996. — № 4. — Б. 74.

Туҡай тигән моғжизә [Бөйөк шағир Ғабдулла Туҡайҙың тыуыуына 120 йыл тулды] // Башҡортостан. — 2006. — 4 май.

Туҡай хаҡында В. И. Ленин // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.

Туҡайға һәйкәл кәрәк / Р. Мәхийәнова, А. Ишемғолова әҙерләне // Йәшлек. — 2011. — 20 сент.

Ураҡаев А. Был йорт уны хәтерләй / А. Ураҡаев // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 26 апр.

Үтәбаев Р. Бөйөк Туҡай: әҙәби-музыкаль монтаж / Р. Үтәбаев // Башҡортостан уытыусыһы. — 1966. — № 3. — Б. 47–52.

Үтәбаев Р. Ғ. Туҡайға арналған әҙәби кисәне нисек үткәрергә / Р. Үтәбаев // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1966. — № 1. — Б. 43–47.

Үтәбаев Р. Ғабдулла Туҡай ижады буйынса әҙәби викторинаны нисек ойоштороғ / Р. Үтәбаев // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1966. — № 3. — Б. 54–59.

Халыҡ шағире онотолмай // Ҡыҙыл юл. — 1920. — 25 февр.

Хамматов Ш. Яҡты йондоҙҙар [Ғ. Туҡай һәм М. Йәлил тур.] / Ш. Хамматов // Ағиҙел. — 1986. — № 2. — Б. 112–115.

Харисов Ә. Поэзия ҡаһарманы / Ә. Харисов // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.; // Харисов Ә. Әҙәби күренештәр: Башҡорт әҙәбиәте һәм әҙәби тел мәсьәләләре / Ә. Харисов. — Өфө: Башҡорт. кит. нәшр., 1963. — Б. 220–224; // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡорт. кит. нәшр., 1966. — Б. 164–173; // Харисов Ә. Үткән ғүмер — ҡалған хәтер: Мәҡәләләр, публицистик яҙмалар, нәфис әҫәрҙәр. — Өфө: Китап, 1997. — Б. 73–79.

Харисов Ә. Ҡазандан ҡайткас / Ә. Харисов // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 23 июнь.

Хатипов Ф. Бөйөк халыҡ шағире / Ф. Хатипов // Ленинсе. — 1961. — 25 апр.

Хатипов Ф. Сатира һәм юмор оҫтаһы / Ф. Хатипов // Ағиҙел. — 1966. — № 4. — Б. 81–86.

Хәбибуллина Р. Ғ. Туҡай әҫәрҙәрен өйрәнәбеҙ / Р. Хәбибуллина // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1986. — № 4. — Б. 37–38.

Хәйруллин Р. Ғабдулла Туҡай // Пионер. — 1966. — № 4. — Б. 16–17.

Хөсәйенов Ғ. Ғ. Туҡай традицияларын һәм С. Ҡудаш ижадын / Ғ. Хөсәйенов // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 181–190.

Хөсәйенов Ғ. Хөрмәтебеҙ арта бара / Ғ. Хөсәйенов // Совет Башҡортостаны. — 1986. — 26 апр.

Хөсәйенов Ғ. Шағир хаҡында һүҙ / Ғ. Хөсәйенов // Башҡортостан. — 2005. — 30 апр.

Һәр замандың замандашы [Бөйөк Туҡайҙың вафат булыуына 80 йыл тулыуға ҡарата] // Башҡортостан. — 1993. — 3 апр.

Һилалов И. Онотолмаҫлыҡ осрашыу / И. Һилалов // Совет Башҡортостаны. — 1961. — 26 апр.

Һилалов И. Туҡай Тройцкигә килгәс / И. Һилалов // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәҡәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 45–47.

Шағир Ғ. Туҡайға — 100 йәш // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1986. — № 3. — Б. 71.

Шағир исеме менән: И. Бикбулатовтың «Туҡай Өфөлә» исемле картинаһы // Ленинсы. — 1986. — 26 апр.

Шакиров З. Туҡай тураһында иҫтәлектәр / З. Шакиров // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 48–50.

Шакиров З. Мин география уҡытанда / З. Шакиров // Туҡай Башҡортостанда. Иҫтәлектәр, шиғырҙар, хикәйәләр һәм мәкәләләр / Төҙ., баш һүҙ һәм аңл. С. Сафуанов; Ә. Харисов ред. — Өфө: Башҡ. кит. нәшр., 1966. — Б. 33–37; // Башҡортостан. — 2011. — 23 апр.

Шакиров З. Ғабдулла Туҡайҙың олатаһы тураһында [иҫтәлек] / З. Шакиров // Ағиҙел. — 1982. — № 4. — Б. 112–113.

Шафиков Ғ. Яҡты йондоҙ [Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 80 йыл] / Ғ. Шафиков // Ленинсе. — 1966. — 26 апр.

Шәкүров Р. Халыҡ шағире юбилейенә [Өфөлә Ғ. Туҡайҙың тыуыуына 80 йыл тулыу тантаналары тур.] / Р. Шәкүров // Совет Башҡортостаны. — 1966. — 26 апр.

Шәмиғолова Ә. Т. Ғ. Туҡай әҫәрҙәрендә соматик берәмектәр / Ә. Т. Шәмиғолова, Г. Р. Абдуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 224–223.

Шәрҡи З. Рус әҙәбиәтенең Ғ. Туҡайға йоғонтоһо / З. Шәрҡи // Октябрь. — 1946. — № 3–4. — Б. 9–14; // Шәрҡи З. Һайланма әҫәрҙәр. — Өфө, 1959. — Б. 133–143.

Шәрҡи З. Мәңге тере талант / З. Шәрҡи // Совет Башҡортостаны. — 1956. — 27 апр.

Шәрҡи З. Мәңге тере талант / З. Шәрҡи // Шәрҡи З. Һайланма әҫәрҙәр. — Өфө, 1959. — Б. 173–178.

Юлдыбаева Г. В. Башҡорт фольклорында Шүрәле образы / Г. В. Юлдыбаева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 400–405.

Юнысова Ф. Б. Ғабдулла Туҡай башҡорт яҙыусылары иҫтәлектәрендә / Ф. Б. Юнысова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 85–87.

22 апрельдә баш ҡалабыҙ Өфөлә заманында Туҡай йәшәп киткән йортҡа (Свердлов урамы, 98) мемориаль таҡтаташ ҡуйылды // Йәншишмә. — 1996. — 24 апр.

Гагауз телендә

Бабоглу Н. Достлук баалантылары / Н. Бабоглу // Литература ши арта. — 1986. — 31 юлие

Zanet T. Tatar poeti Gabdulla Tukay / T. Zanet // Ana Sözü. — 2014. — 22 aug.

Инглиз телендә

Amineva V. R. G. Tukay's poetry: the aspects of national identity / V. R. Amineva, M. I. Ibragimov, E. F. Nagumanova, A. Z. Khabibullina // XLinguae European Scientific Language Journal. — 2005. — Vol. 8. — Issue 1. — P. 79–87.

Benzing J. «The forest-Demon» a Tatar poem of Gabdulla Tuqay / J. Benzig // Bulletin of the Scool of Oriental and African Studies-2. — London, 1947. — P. 73–85.

Bukharaev R. «The nation's dream Above All dreams must Soar…» / R. Bukharaev // Tukai G. Selected Poetry / Project manager of «Selected Poetry» by Gabdulla Tukai in Tatar, Russian and English Lenar Shayeh. — Kazan: Tatarstan Book Publishing Company, 2021. — P. 3–7.

Devlet N. Was Tukay An Atheist? On the Occas'on of H's 100th Anniversary / N. Devlet // Central As'an Survery. VI. — 1987. — № 1. — P. 93–98.

Казакъ телендә

Абдулкаримов М. Ғабдолла Тоқай [Татар халқының ұлы ақыны] / М. Абдулкаримов // Семей таңы. — 1993. — 17 сәуір.

Азаматова Р. Ақын арманы [Ғ. Тоқай туралы] / Р. Азаматова // Ленин туы. — 1966. — 26 апр.

Ақжігіт Ә. Түркі жұртының Ғабдолла Тоқайы / Ә.Ақжігіт // Қазақстан = Zaman. — 2011. — 9 маусым,.

Алтынбекова М. Татар әдебиетінің алыбы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] / М. Алтынбекова // Оңтүстік Қазақстан. — 1986. — 26 апр.

Атанбаев Т. Ғабдолла Тоқай [Туғанына 70 жыл толуына] / Т. Атанбаев // Қазақ әдебиеті. — 1956. — 27 апр.

Ахатова Н. К. Г. Тукай поэзиясындағы тежулердің қолдатылуы / Н. К. Ахатова // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 48–49.

Әбілев Ғ. Халық ақыны [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Ғ. Әбілев // Коммунизм таңы. — 1976. — 24 апр.

Әвәсқанұлы С. Әнкарада ТҮРКСОЙ-дың уйымдастарывымән Ғ. Тоқай жылының әшләв салты өтти / С. Әвәсқанұлы // Элә гезити. — 2011. — 26 савыр.

Әнвәрұлы Ғ. Татар халқының жарық жұлдызы — Ғабдолла Тоқай жөниндә / Ғ. Әнвәрұлы // Шинжаң гезити. — 2008. — 31 қазан.

Әсіпұлы С. Ғабдолла Тоқайдың жиені — қазақ қайраткері [Қазақ мемлекетін жаңа, кеңестік негізде аяғынан қаз тұрғызуға үлес қосқан қайраткерлердің бірі Уәли Забиров туралы] / С. Әсіпұлы // Егемен Қазақстан. — 1999. — 25 ақпан.

Байкенжина К. Ақын-демократ [Татар ақыны Ғ. Тоқай жайлы] / К. Байкенжина // Қазақстан мектебі. — 1964. — № 4. — Б. 92–94.

Бапанова Ә. Алаш арыстары бас қосқан үй / Ә. Бапанова // Семей таңы. — 2008. — 18 желтоқсан.

Баюканский Ф. Әркез ыстық көрінер / Ф. Баюканский // Орал өңірі. — 1976. — 1 окт.

Баязитов С. Татар халық ақыны / С. Баязитов // Ленин жолы. — 1976. — 27 апр.

Бердібай Р. Азаттық жыршысы: [Татар ақыны Ғ. Тоқайдың шығармашылығы жайлы] // Бердібай Р. Жұлдыздар жарығы. — Алматы, 2000. — Б. 91–101.

Буланбай Д. Татар әдебиетінің таң шолпаны / Д. Буланбай // Шиңжан гезити. — 1996. — 25 мамыр.

Бурнашев Ф. Ақын рухына тағзым ету [Татар халқының ұлы ақыны Ғ. Тоқай туралы] / Ф. Бурнашев // Егемен Қазақстан. –1997. — 17 маусым.

Валитова Ю. Өлмейтұғын артына сөз қалдырған [Ғ. Тоқайдың туғанына 85 жыл толуына орай] / Ю. Валитова // Жетісу. — 1971. — 27 апр.

Валитова Ю. Тоқай және қазақ әдебиеті / Ю. Валитова // Коммунизм нұры. — 1971. — 27 апр.

Ғабдолла Тоқай: [Қысқаша өмірбаяны] // Батыс Қазақстан облысы: Энциклопедия / Бас ред. Ғ. Әнес. — Алматы, 2002. — Б. 220.

Ғабдулла Тоқай — педагог // Қазақстан мұғаліми. — 1986. — 25 апр.

Ғабдолла Тоқайға ескерткіш орнатылды // Соц. Қазақстан. — 1956. — 27 сент.

Ғабдолла Тоқайдың Оралдағы кезеңі / Татар тілінен аудар. Ә. Фатихов // Орал өңірі. — 1976. — 9 май.

Ғабдолла Тоқайдың туғанына 80 жыл // Коммунизм нұры. — 1966. — 26 апр.

Гареев Р. Тоқайдың мерейтойын атап өтеміз: Татар ұлтының мақтанышы. Ғ. Тоқайдың 120 жылдығын Ұлттық кітапханада атап өтуі жайлы / Р. Гареев // Алматы ақшамы. — 2006. — 29 сәуір.

Ғатауллин Ш. Үлкен талант иесі [Ғабдолла Тоқай туралы] / Ш. Ғатауллин // Семей правдасы. — 1961. — 26 апр.

Дәдебаев Ж. Ғабдолла Тоқай: ғұмырбаян ғибраттары / Ж. Дәдебав // Абай ин-ның хабаршысы. — 2011. — № 1. — Б. 35–45.

Дербісалин Ә. Тоқай және қазақ әдебиеті [Татар халқының көрнекті жазушысы Ғ. Тоқайдың туғанына 90 жыл толуына] / Ә. Дербісалин // Жұлдыз. — 1976. — № 4. — Б. 209–213.

Дулатов М. Ғабдолла Тоқаев: 1913 жылы 2 сәуірде қайтыс болған татардың атақты жазушысы Ғ. Тоқайдың өмірбаяны / М. Дулатов // Қазақ. — 1913. — 6 апр.

Дүйсенгалиева Н. Е. Ғ. Тоқай мұражайы: исламдық ренессанс / Н. Е. Дүйсенгалиева, А. С. Мендігалиева // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 59–61.

Елікбаев К. Татар халқының адал ұлы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 80 жыл] / К. Елікбаев // Оңтүстік Қазақстан. — 1966. — 26 апр.

Ералы Е. «Татарда ұлы ақын бар Тоқай деген…» / Е. Ералы // Орал өңірі. — 2011. — 19 мамыр,.

Ерзин М. Мерейі үстем ұлы ақынның торқалы тойы / М. Ерзин // Түркі әлемі. — 2011. — № 6. — Б. 9.

Ерзин М. Тоқай тойы / М. Ерзин // Ана тілі. — 2011. — 14–20 шілде.

Еспенбетова А. Ғабдулла Тоқай және Сұлтанмахмұт // Асау жүрек: алты томдық; зерттеулер, естеліктер. — Павлодар, 2010. — 3 т. — Б. 236–241.

Жанымбетов Б. Тоқай жырлары [Демократ-ақын публицист Ғабдулла Мұхаметғарифұлы Тоқай туралы] / Б. Жанымбетов // Ленин туы. — 1976. — 24 апр.

Жұмабаева А. Ғ. Ғ. Тоқай өлеңдіріндегі «бақыт» концептісінің когнитивтік сипаты / А. Ғ. Жұмабаева // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 52–56.

Жыры жүрегімізде [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 80 жыл] // Жұлдыз. — 1966. — № 4. — Б. 156.

Жақан. Ғабдолла Тоқай / Жақан // Тоқай Ғ. Таңдамалы өлеңдери мен дастандары. Татаршадан аудар. Ж. Сыздық. — «Жаңа өмер» журналының баспасы, 1953. — Б. 3–11.

Исқақов И. Тоқай — педагог / И. Исқақов // Жезқазған туы. — 1976. — 27 апр.

Исқақов Б. Ғабдолла Тоқай мен қазақ әдебиеті / Б. Исқақов // Лениншіл жас. — 1966. — 26 апр.

Исламов Ф. Ғабдолла Тоқай — педагог [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] / Ф. Исламов// Қазақстан мұғалімі. — 1986. — 25 апр.

Ишмуханбетов Г. Тоқайдың Оралдағы өмірі: [Татар ақыны Тоқайдың туғанына 80 жыл толуына] / Г. Ишмуханбетов, С. Шакир // Орал өңірі. — 1965. — 22 сент.

Кабошева Н. А. Ғ.Тоқай өмірінде Орал қаласының алатын орны / Н. А. Кабошева // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — Б. 50–52.

Кенжебаев Б. Тоқай мен Торайғыров / Б. Кенжебаев // Қазақ әдебиеті. — 1962. — 26 окт.

Қадырбергенов М. Ғабдулла Тоқай [Татар халқының көрнекті жазушысы Ғ. Тоқайдың туғанына 65 жыл толуына] / М. Қадырбергенов // Екпінді құрылыс. — 1951. — 25 апр.

Қажыбаев Т. Талантты тұлға [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Т. Қажыбаев // Көкшетау правдасы. — 1976. — 24 апр.

Қажыбаев Т. Дауылпаз ақын [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] / Т. Қажыбаев // Көкшетау правдасы. — 1986. — 26 апр.

Қатыбаев Т. Талант / Т. Қатыбаев // Көкшетау правдасы. — 1976. — 24 апр.

Кемеңгер ақын [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] // Қазақстан пионері. — 1986. — 24 апр.

Қонарбаев Ә. Жалынды ақын, публицист [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] /Ә. Қонарбаев // Коммунистік жол. — 1986. — 26 апр.

Құсайын Т. Татар нақыштары / Т. Құсайын // Егемен Қазақстан. — 2012. — 4 қаңтар.

Құттымұратұлы Қ. «Тәуелсіздікпен құрдаспыз!» / Қ. Құттымұратұлы // Орал өңірі. — 2011. — 9 сәуір.

Құттымұратұлы Қ. Татар халқының Абайы / Қ. Құттымұратұлы // Үш қиян. — 2011. — 28 сәуір, 5 мамыр,.

Қысмұратов Т. Татар халқының ұлы ақыны [Ғ. Тоқайдың қайтыс болғанына 40 жыл толуына] / Т. Қысмұратов // Сталиншіл. — 1953. — 15 апр.

Мазитов Б. Ғабдулла Тоқай [Қайтыс болғанына 35 жыл толуына] / Б. Мазитов // Соц. Қазақстан. — 1948. — 14 апр.

Маликова М Тоқай жүрген іздер бойынша [Татар ақыны Ғ. Тоқай туралы] / М. Маликова // Орал өңірі. — 1972. — 6 июнь.

Махмуд Х. Ақ Еділдің ақжол толқыны [Татар халқының ақыны Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл] / Х. Махмуд // Лениншіл жас. — 1986. — 26 апр.

Махмудов Ә. Татар поэзиясының алыбы [Ғ. Тоқайдың туғанына 90 жыл толуына] / Ә. Махмудов // Мәдениет және тұрмыс. — 1976. — № 5. — Б. 9.

Махмудов Ә. Асқақ арман [Ақын Ғ. Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Ә. Махмудов // Қазақ әдебиеті. — 1976. — 30 апр.

Машақов С. Татардың халық ақыны [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 65 жыл] / С. Машақов // Екпінді. — 1951. — 25 апр.

Машақов С. Татардың ұлы ақыны [Ғ. Тоқайдың туғанына 80 жыл толуына] / С. Машақов // Коммунизм туы. — 1966. — 26 апр.; // Ленин туы. — 1966. — 26 апр.

Машақов С. «Өтермін өлеңдетіп өлгенде де…» [Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл] / С. Машақов // Мәдениет және тұрмыс. — 1976. — № 4. — Б. 12.

Машақов С. Татар әдебиетінің жарық жұлдызы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / С. Машақов // Соц. Қазақстан. — 1976. — 25 апр.

Машақов С. Татар әдебиетінің классигі [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / С. Машақов // Қызыл ту. — 1976. — 26 апр.

Машақов С. Жүрекке жақын жырлар [Татар халқының ұлы ақыны Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл] / С. Машақов // Семей таңы. — 1986. — 25 апр.; // Мәдениет және тұрмыс. — 1986. — № 4. — Б. 12.; // Коммунизм таңы. — 1986. — 26 апр.; // Жетісу. — 1986. — 26 апр.; // Орал өңірі. — 1986. — 26 апр.

Машақов С. Тоқай: Өлең: Ғ. Тоқайға арналған / С. Машақов // Жұлдыз. — 1986. — № 4. — Б. 76–78.

Машақов С. Туысқан халықтың ұлы ақыны [Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл] / С. Машақов // Жетісу. — 1986. — 26 апр.

Мәуленов С. Ұлы ақын жалпақ елге аты әйгілі [Татар халқының ақыны Ғ. Тоқай туралы] / С. Мәуленов // Орал өңірі. — 1976. — 1 окт.

Мудатов С. М. Ғабдолла Тоқайдың «Шурале» шығармасындағы биологиялық көптүрлілік / С. М. Мудатов // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — Б. 144–150.

Мусин С. Қазақ топырағы қанат бітірген [Татардың классик ақыны Ғ. Тоқай туралы] / С. Мусин // Егемен Қазақстан. — 1996. — 23 сәуір.

Мұқанов Қ. Бостандық жыршысы [Татар әдебиетінің көш басшысы, қоғам қайраткері Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл] / Қ. Мұқанов // Ленин туы. — 1986. — 26 апр.

Мұқанов С. Мәңгі жасайтын ақын [Татар ақыны Ғ. Тоқай жайлы] / С. Мұқанов // Қазақ әдебиеті. — 1961. — 14 июль.

Мұратов И. Тоқай үшін Оралдың орны бөлек / И. Мұратов // Орал өңірі. — 2008. — 27 мамыр.

Мұстафин Р. Жарық жұлдыз [Татардың ұлы ақыны Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл.] / Р. Мұстафин // Қазақ әдебиеті. — 1986. — 25 апр.

Мұхаметханов Қ. Өмірін өлеңмен өрген [Ақын Ғ. Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Қ. Мұхаметханов // Лениншіл жас. — 1976. — 27 апр.

Мұхаметханов Қ. Татар әдебиетінің жол бастаушысы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Қ. Мұхаметханов // Семей таңы. — 1976. — 24 апр.

Ниетова А. С. «Ұлы ақын Ғ. Тоқайдың шығармашылығындағы Орал әлемі» атты облыстық шығармалар байқауының қорытындысы / А. С. Ниетова // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — Б. 208–210.

Ниетова А. С. Абай мен Ғ. Тоқай шығармаларындағы сабақтастық / А. С. Ниетова // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — Б. 211–214.

Нуруллин И. Тоқай Оралда / И. Нуруллин // Орал өңірі. — 1976. — 9 май.

Нұртазин Т. Тоқай және қазақ әдебиеті / Т. Нұртазин // Қазақстан мектебі. — 1966. — № 11. — Б. 63–67.

Нұртазин Т. Тоқай және қазақ әдебиеті // Нұртазин Т. Шеберлік туралы ойлар. — Алматы, 1968. — Б. 204–208.

Нұртазин Т. Тоқай және қазақ әдебиеті // Нұртазин Т. Сөз құдіреті. — Астана: Ер-Дәулет, 2007. — Б. 100–111.

Оразбаева Ф. Ш. Ғ. Тоқай шығармасы — ұлтарлық тілдік қатынастың басты арнасы / Ф. Ш. Оразбаева // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — Б. 44–46.

Редактордан [Н. Абдықадыр] // Элә кише. — 2011. — 24 тамыз.

Рахметова Б. А. Тоқай және Низами (Т. Нұртазиннің «Шеберлік туралы ойлар» еңбегі негізінде) / Б. А. Рахметова // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. метариалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 17–18 ноября 2016 г.) / Отв. ред. Ф. С. Сайфуллина, науч. ред. А. М. Закирзянов. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — Б. 226–229.

Рудаев А. Тоқай Қазақстанда [Татар халқының ақыны Ғ. Тоқайдың туғанына 70 жыл] /А. Рудаев // Қазақстан мұғалімі. — 1956. — 26 апр.

Сабыр М. Б. Ғ. Тоқай поэзиясындағы әйел теңдігі мәселесі / М. Б. Сабыр // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — Б. 116–121.

Сағыйдова Ә. Тоқайдың екі жинағы / Ә. Сағыйдова // Орал өңірі. — 1970. — 3 март.

Салихов Е. Ғабдулла Тоқайдың туғанына 80 жыл [Татар халқының классик ақыны] / Е. Салихов // Орал өңірі. — 1966. — 2 апр.

Сарғожин Р. Оның күні туды [Ғ. Тоқайдың туғанына 80 жыл толуына] / Р. Сарғожин // Жетісу. — 1966. — 26 апр.

Сарғожин Р. Татар халқының абзал ақыны [Ғабдолла Тоқайдың өмірі мен творчествосы] / Р. Сарғожин // Ақ желкен. — 1997. — № 5. — Б. 30–31.

Сейітов С. Биікте күндей болып көтеріліп [Татар ақыны Ғ. Тоқай жайлы] // Сейітов С. Туысқандық туғызған (Зерттеулер мен мақалалар). — Алматы, 1979. — Б. 305–319.

Сейітов С. Ғабдолла Тоқай / С. Сейітов // Сөз зергерлері / Құрастырған С. Сейітов. — Алматы, 1966. — Б. 414–431.

Сейітов С. Татардың халық ақыны [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / С. Сейітов // Жетісу. — 1976. — 24 апр.

Сейсенбаев Р. Тоқай ақын / Р. Сейсенбаев // Тоқай Ғ. Адаспа, халқым, адаспа. Мұса Жәлел. Моабит дәптері. — Алматы, RS; Абай клубы, 2016. — Б. 132–142.

Сол кездегі орыс газеттері [Ғ. Тоқайдың өлімі туралы] // Советтік Қарағанды. — 1953. — 15 апр.

Сұлтаньяев О. Халық жыршысы [Ғ. Тоқайдың туғанына 80 жыл толуына] / О. Сұлтаньяев // Көкшетау правдасы. — 1966. — 26 апр.

Сүлейменова Д. Тереңнен нәр алған достық [Батыс Алашорда үкіметінің төрағасы, заңгер Жаһанша Досмұхамбетов пен Ғабдолла Тоқайдың достығы туралы] / Д. Сүлейменова // Қазақ тарихы. 2002. — № 5–6. — Б. 38–39.

Сыздықов Ж. Ғабдолла Тоқай / Ж. Сыздықов // Қазақ әдебиеті. — 1961. — 1 май

Сыздықов Ж. Ғабдолла Тоқайдың бір мақаласы / Ж. Сыздықов // Қазақ әдебиеті. — 1959. — 22 май.

Сыздықов Ж. Татар халқының ұлы ақыны / Ж. Сыздықов // Соц. Қазақстан. — 1961. — 26 апр.; //Лениншіл жас. — 1961. — 26 апр.

Сыздықов Ж. Халық жыршысы [Татар халқының ақыны Ғ. Тоқай туралы] / Ж. Сыздықов // Соц. Қазақстан. — 1956. — 27 апр.; // Коммунизм жолы. — 1956. — 27 апр.; // Жұлдыз. — 1961. — № 4. — Б. 108–113.

Талжанов С. Тоқай мен Жәлел / С. Талжанов // Лениншіл жас. — 1962. — 31 окт.

Татар халқының ұлы ақыны [Ғ. Тоқайдың туғанына 70 жыл толуына орай өлеңдері берілген] / Аудар. Ж. Сыздықов // Лениншіл жас. — 1956. — 27 апр.

Татарлардың Оралдағы отауы // Орал өңірі. — 2007. — 28 сәуір.

Теміржанов А. Ғабдулла Тоқай [Өмірбаяны туралы] / А. Теміржанов // Советтік Қарағанды. — 1953. — 15 апр.

Тоқай Ғабдолла: Қысқаша анықтама // Қазақ Совет Энциклопедиясы: 12 томдық. — Алматы, 1977. — Т. 11. — Б. 83.

Тоқай Ғабдолла (толық аты-жөні — Ғабдолла Мұхамметғарифұлы Тоқаев) (26. 4. 1886, қазіргі Татарстан, Арск ауд. Кушлауч а. — 15. 4. 1913, Казан) — татар ақыны // Түркістан. Халықаралық энциклопедия / Бас ред. Ә. Нысанбаев. — Алматы: «Қазақ энциклопедиясы» Бас ред., 2000. — Б. 578–579.

Тоқай тойы [Қазанда Ғ. Тоқайдың туғанына 80 жыл толуы аталып өтті] // Қазақ әдебиеті. — 1966. — 8 июль.

Толыбаев Қ. Татар халқының ұлы ақыны [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Қ. Толыбаев // Орал өңірі. — 1976. — 20 апр.

Туаева З, Абузяров Р. Ұлы ақын мұрасы [Татар халқының ақыны Ғ. Тоқайдың шығармашылығы туралы «Евразия мәдениеті көзіне» атты ғылыми-практик конф. қарсаңында] / З. Туаева, Р. Абузяров // Орал өңірі. — 1997. — 5 сәуір.

Хамидуллин А. Татар халқының ұлы ақыны [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 65 жыл] / А. Хамидуллин // Ленин туы. — 1951. — 27 апр.

Хамит Г. Ғабдолла Тоқай / Г. Хамит // Тоқай Ғ. Таңдамалы шығармалары. Екінші басылуы / Татаршадан аудар. Ж. Сыздықов. — Алматы: Жазушы, 1975. — Б. 5–16.

Хасан Ғ. Қулжа қаласындағы Ғабдулла Тоқай атындағы көшә / Ғ. Хасан // Элә тарихы материалдары. — 2012. — № 29. — Б. 134–137.

Хасан Ғ. Ғулама ақын Ғабдолла Тоқай халық жүрәгендә (Татар халқының ұлы ақыны Ғабдулла Тоқай дүнйаға кәлгәндәгенә 125 жылдығын құттықтав мәрәй тойы байланысмән) / Ғ. Хасан // Элә гезити. — 2011. — 26 савыр.

Хасанов Ғ. Татар халқының җарық җұлдызы — Ғабдолла Тоқай җөниндә / Ғ. Хасанов // Элә гезити. — 2004. — 18 қараша.

Хасанов Ғ. Ғабдулла Тоқай және оның жасампаздықтары җөниндә / Ғ. Хасанов // Элә гезити. — 2006. — 12 савыр.

Хасанов Ғ. Татар халқының игле ақыны Ғабдулла Тоқай / Ғ. Хасанов // Элә кишлек гезити. — 2006. — 13 желтоқсан.

Хусаин М. Ақ Еділдің ақжал толқыны [Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл толуына] /М. Хусаин // Лениншіл жас. — 1986. — 26 апр.

Фатихов Ә. Күрескер ақын [Ғабдолла Тоқайдың қайтыс болғанына 50 жыл] / Ә. Фатихов // Батыс Қазақстан. — 1963. — 24 апр.

Шакир С. Қазақ халқының ұлы досы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 80 жыл] / С. Шакир // Қазақ әдебиеті. — 1966. — 22 апр.

Ыбыраев С. Жалындап өткен ақын [Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл толуына] / С. Ыбыраев // Орталық Қазақстан. — 1986. — 26 апр.

Ыбыраев С. Тоқай Қазақстанда [Татардың ұлы ақыны Ғ. Тоқайдың туғанына 100 жыл.] / С. Ыбыраев // Жезқазған туы. — 1986. — 26 апр.; // Орталық Қазақстан. — 1986. — 26 апр.

Ысқақов Б. Ағайындас әдебиеттер [Ғабдолла Тоқай туралы] / Б. Ысқақов // Лениншіл жас. — 1962. — 23 окт.

Ысқақов Б. Ғабдолла Тоқай және қазақ әдебиеті [Туғанына 80 жыл] / Б. Ысқақов // Лениншіл жас. — 1966. — 26 апр.

Ысқақов Б. Қазақ-татар әдеби байланысы (Даму кезеңдері) / Б. Ысқақов. — Алматы: Ғылым, 1976. — Б. 84–90.

Ысқақов Б. Сыры да, жыры да ортақ [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 100 жыл] / Б. Ысқақов // Соц. Қазақстан. — 1986. — 27 апр.

Ысқақов Б. Қазақ және Еділ бойы халықтары әдебиеттерінің идеялық-творчестволық байланыстары (шыгу тегі мен жолдары) / Б. Ысқақов. — Алматы: Арыс, 2007. — Б. 100–106.

Ысқақова Қ. Әйел азаттығының жыршысы [Ғ. Тоқайдың творчествосы туралы] / Қ. Ысқақова // Қазақстан әйелдері. — 1976. — № 8. — Б. 19.

Ысқақова Қ. Тоқай — педагог [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Қ. Ысқақова // Жезқазған туы. — 1976. — 27 апр.

Ысқақова Қ. Тоқай тәрбие туралы [Ғабдолла Тоқайдың туғанына 90 жыл] / Қ. Ысқақова // Орталық Қазақстан. — 1976. — 22 май.

Каракалпак телендә

Юсупов И. Татар поэзиясынынг куяшы / И. Юсупов // Тоқай Ғ. Шғармаларынан. — Нокис: Қарақалпақ мамлекет басп., 1960. — Б. 3–6.

Юсупов И. Едил бойының еркеинлик жыршысы / И. Юсупов // Тоқай Ғ. Муңлы саз. Татаршадан қарақалпақ тилине аўдар.: И. Юсупов ҳәм Б. Исмаилов. — Нөкис: Қарақалпастан, 1981. — Б. 5–12.

Карачай телендә

Морадимов Н. Халкъны джырчысы / Н. Морадимов // Ленинни байрагъы. — 1976. — 24 июня.

Көрд телендә

Махмудов А. Девиза wu hуманизм бу / А. Махмудов // Р'йа т'әзә. — 1976. — 20-е нойаб.

Кумык телендә

Габдулла Тукай: Туугъанлы 90 джыл // Ленинни байрагъы. — 1976. — 27 апр.

Кыргыз телендә

Габдулла Тукай // Тукай Г. Тандалган чыгармалар / Г. Тукай. — Кыргызмамбас, 1962. — Б. 3–10.

Жыргалбеков Т. Габдулла Тукай / Т. Жыргалбеков // Ленин жолу. — 1962. — 28 апр.

Качегулова Д. Габдулла Тукай: Туулган күнүнө 100 жыл / Д. Качегулова // Кыргызстан маданияты. — 1986. — 24 апр.

Көрүнүктүү татар жазуучусу // Ленин жолу. — 1966. — 26 апр.

Мурадымов Н. Ал элдин жүрөгүндө: Габдулла Тукайдын туулган күнүнө 90 жыл / Н. Мурадымов // Кыргызстан маданияты. — 1976. — 29 апр.

Тукай // Советтик Кыргызстан. — 1966. — 26 апр.

Кырымтатар телендә

Бекирова З. Б. XX асыр кырымтатар шаирлеринынъ иджадына Абдулла Токъай шириетининъ тесири / З. Б. Бекирова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 83–86.

Бекирова З. «Дертимиз, арзумызны джырлагъан, айткъан Тукъай» / З. Бекирова // Янъы дюнья. — 2016. — 15 апр.

«Илери» идареси илян эте // Енъи дюнья. — 1927. — 24 апр.

Ипчи У. Абдулла Тукъаев / У. Ипчи // Илери. — 1927. — № 4 (12). — С. 67–72.

Миллет огълу // Терджиман. — 1913. — 10 апр.

Одабаш Х. Шаир Тукъай ве ачлыкъ / Х. Одабаш // Енъи дюнья. — 1922. — 14 апр.

Ташчы Х. Къырым эснафлары хакъкъында / Х. Ташчы // Азат Къырым. — 1942. — 25 сент.

Тынчеров Р. Тукъай. Шаирнинъ вефатына 25 йыл толмасы мунасебетиле / Р. Тынчеров // Яш къуввет. — 1938. — 16 апр.

Хаберджи. Эдебий акъшам / Хаберджи // Енъи дцнья. — 1927. — 28 апр.

Шемьи-заде Э. Шаирнинъ эбедийлиги / Э. Шемьи-заде // Йылдыз. — 1986. — № 2. — С. 115–119.

Шемьи-заде Э. Шаирнинъ эбедийлиги (Абдулла Токъайнынъ 90 йыллыгъы мунасебитнен) // Шемьи-заде Э. Эдебий ве тенкъидий макъалелер / Э. Шемьи-заде. — Симферополь, 2000. — С. 93–107.

Кытай телендә

Хэй джа туоола Эй ни ва ер. Ха бу ду ла Туо хэй де вэнъ чо чуан зуо и шу хэ шен йа // Или Вэнь Бао. — 2011. — 5 уё.

[Гыйззәтулла Ә. Габдулла Тукайның әдәбияттагы урыны һәм тормыш юлы / Ә. Гыйззәтулла // Или Вэнь Бао. — 2011. — 5 май].

Латыш телендә

İžbulatovs M. Tukaja simtgade / M. İžbulatovs // Karogs. — 1986. — № 5. — P. 190–191.

Литва телендә

Totorių kultūros diena: Apie Totorių kultūros dieną, kuri skirta poeto G. Tukay'aus 125-osioms gimimo metinėms // Klaipėda. — 2011. — spal. 26.

Machmudovas A. Didysis mąstytojas / A. Machmudovas // Komjaunimo tiesa. — 1976. — geg. 21.

Мари телендә

Борисов В. Эрык мурызо: татар поэт Габдулла Тукайын шочмыжлан 100 ий / В. Борисов // Ямде лий. — 1986. — 26 апр.

Габдулла Тукай: шочмыжлан 75 ий // Марий коммуна. — 1961. — 26 апр.

Гайнутдинов К. Пошкудынан эн йоратыме мутмастарже: Габдулла Тукайын шочмыжлан — 110 ий / К. Гайнутдинов // Марий Эл. — 1996. — 26 апр.

Глушкова З. «Ачажын мландыште илен, аважын йылмыж дене ойлен…» / З. Глушкова // Марий Эл. — 2011. — 6 май.

Казаков М. Тукай деке — унала / М. Казаков // Марий коммуна. — 1966. — 13 июль.

Васин К. Мемнан Тукайна: татар поэт-классик Габдулла Тукайын шочмыжлан 80 ий темме лӱмеш / К. Васин // Ончыко. — 1966. — № 3. — С. 96–99.

Васин К. К. Пошкудокалык-влакынлитературышт / К. К. Васин // Марий литератур: очерк, литературный портрет, эссе / науч. ред. К. К. Васин; книгам Г. М. Пирогов чумырен. Йошкар-Ола: Марий книга савыктыш, 1994. — С. 178.

Иванов И. Г. Юл ден Урал кундемынсылнымутсадвечыже / И. Г. Иванов // Марий Эл. — 1993. — 17 июль.

Иванов К. Кугу поэтым шарнымаш / К. Иванов // Марий коммуна. — 1966. — 26 апр.

Казаков М. Тукай деке — унала: писательын блокнотшо гыч / М. Казаков // Марий коммуна. — 1966. — 13 июль.

Казаков М. Тукай деке — унала // Казаков М. Шонымо ой: статья, рецензий, шарнымаш-влак. — Йошкар-Ола, 1973. — С. 96–106.

Литвиненко А. Гражданин, борец, демократ: 50 лет со дня смерти татарского поэта Г. Тукая / А. Литвиненко // Марий. правда. — 1963. — 24 апр.

Махмудов А. Татар калыкын кугу поэтше / А. Махмудов // Ончыко. — 1976. — № 2. — С. 99–100.

Мемнан Тукайна // Ончыко. — 1986. — № 2. — С. 92–93.

Осмин Й. Эрык ден пиалын мурызыжо / Й. Осмин // Марий коммуна. — 1946. — 27 окт.

«Почеламутын тул ила гын чоныштем…»: татар поэзийын классикше Г. Тукайын шочмыжлан — 125 ий // Ончыко. — 2011. — № 3. — С. 100.

Тимиркаев А. Тукайын юбилейыштыже / А. Тимиркаев // Марий коммуна. — 1986. — 16 май.

Ток А. Габдулла Тукай / А. Ток // Марий коммуна. — 1946. — 27 окт.

Ток А. Габдулла Тукай / А. Ток // Марий коммуна. — 1961. — 26 окт.

Ток А. Татар калыкын поэт-классикше: Габдулла Тукайын шочмыжлан 80 ий / А. Ток // Марий коммуна. — 1966. — 26 апр.

Тукай лӱмеш: Флора Ахметован статьяж гыч // Ончыко. — 1969. — № 1. — С. 112

Эман С. Габдулла Тукай: к 75 летию со дня рожд. / С. Эман // Марий. правда. — 1961. — 26 апр.

Молдаван телендэ

Бабоглу Н. Пе унделе фрэцией: Жубилеул марелуй поет тэтар Габдулла Тукай / Н. Бабоглу // Молдова сочиалистэ. — 1986. — 22 июля.

Ивин А. Габдулла Тукай / А. Ивин // Ниструл. — 1961. — №4. — Р.159–160.

Немец телендэ

Kraelitz F. Ein Beitrag zur kazan-tatarischen volksliteratur / F. Kraelitz // Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes.– Wien. — 1930. — XXXVII. P. 48–63.

Literaturen der Välker der Sowietunich. Herausgeber Harri Jünhger. — Leipzig, 1967. — S. 408–409.

Lexikon der Weltliteratur. Fremdsprachige Schriftsteller und anonyme Werke von den Anfängen bis zur Gegenwart. Herausgegeben G. Steiner. — Weimar: Volksverlag, 1963. — S. 703–704.

Zubeir H. Abdollah Tokai — un poéte tartare moderne / H. Zubeir // Körösi Csoma-Archivum. — Budapest. — 1921. — № 1. — S. 64–71.

Норвег телендә

Kpar E. Tatrijas doʹEde dikter / E. Kpar // Abbeiderbladet. — 1986. –14 apr.

Поляк телендә

Abdiusz H. W bocznicę Tukajową / H. Abdiusz // Daleki Wschod. — 1933. — № 7–8 (35–36). — S. 1–4.

Abdiusz H. Tukay, najwiekszy poeta narodowy Tatarszczyzny / H. Abdiusz // Życie. — 1933. — 25 czerwca.

Grażyna Z. Tatarski to jest poeta / Z. Grażyna // Rocznik Tatarów Polskich. — Seria 2. — Tom II (XVI). — S. 197–199.

Czrewiński G. Wieczcz naradou tatarskiego // Preliąd Tatarski. — 2011. — № 1. — S. 29–31.

Siuem. O Tukaju / Siuem // Daleki Wschod. — 1933. — № 7–8 (35–36). — S. 4.

Tukaj, najwiçkszy poeta naradowy Tatarsczyzny // Życie. — 1933. — 25 czerwca.

Wesi M. Abdułłah Tukaj, naradowy poeta Idel-Uralu (w 25 rocznię śmitrci) / M. Wesi // Wschód Oríent — 1938. — № 2 (28). — S. 51–54.

Рус телендә

Аббас А. Двадцатисемилетний аксакал / А. Аббас // Лит. Азербайджан. — 1976. — № 4. — С. 116–118.

Абасова Э.М. Тематика природы в поэзии Габдуллы Тукая / Э. М. Абасова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 18–20.

Абдрахманов Ф. Литературное наследие Тукая / Ф. Абдрахманов // Дет. лит. — 1940. — № 11–12. — С. 82–85.

Абдрашитов А. Любовь к Тукаю / А. Абдрашитов // Звезда Поволжья. — 2006. — 1–7; 8–14 июня.

Абдулвалеева Ж. Поэзия Тукая — кистью художников / Ж. Абдулвалеева // Аргамак. — 1998. — №. 7. — С. 187–190.

Абдулла А. Двадцатисемилетний аксакал / А. Абдулла // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 90–98.

Абдулла Тукаев // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Абдуллаев С. Н. Г. Тукай и Л. Муталлип: линии евразийского мышления в татарской и уйгурской литературе / С. Н. Абдуллаев // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 125–128.

Абдуллин А. Светлая муза Тукая / А. Абдуллин // Огонек. — 1966. — № 17. — С. 25.

Абдуллин А. Свет Тукая / А. Абдуллин // Известия. — 1986. — 25 апр.

Абдуллин Я. Г. Развитие общественно-политических взглядов Тукая / Я. Г. Абдуллин, Р. К. Амирханов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. тор-

жеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 50–61.

Абдуллин Я. Г. Развитие общественно-политических взглядов тукая / Я. Г. Абдуллин, Р. К. Амирханов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 261–272.

Абдуллин Я. Г. Тукай и прогрессивная общественная мысль / Я. Абдуллин // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 144–154.

Абдуллина А. К вопросу о фортепианных переложениях музыки Ф. Яруллина к балету «Шурале» / А. Абдуллина // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — С. 262–272.

Абдуллина Д. М. Творчество Габдуллы Тукая и каноны богословия / Д. М. Абдуллина, Ф. И. Габидуллина // В мире научных открытий. — Красноярск: Научно-инновационный центр. 2014. — № 1 (49). — С. 52–57.

Абдуллина Р. Габдулла Тукай / Абдуллина Л. Пока горит пресветлая звезда. — М.: Современник, 1986. — С. 57–59.

Абдуллина Ф. А. Сравнения в сатирических произведениях Г. Тукая / Ф. А. Абдуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 226–228.

Абдулкаримов М. Подлинно народный поэт / М. Абдулкаримов // Иртыш (Семипалатинск). — 1993. — 22 апр.

Абдулхаликова А. Г. Величие Тукая (к 110-летию со дня рожд.) / А. Г. Абдулхаликова // Татары Оренбургском крае: материалы науч.-практ. конф. / Отв. ред. И. М. Габдулгафарова. — 2-е изд. перераб. — Оренбург, 1997. — С. 207–209.

Абдулхаликова А. Сопоставительное изучение поэм «Руслан и Людмила» А. Пушкина и «Шурале» Г. Тукая / А. Абдулхаликова // Мәгариф. — 2004. — № 6. — С. 27–29.

Абдулхакова А. Р. Детские книги Тукая / А. Р. Абдулхакова // Әдәбият чыганакларын барлаганда: мәкал. җыен. / Җав. ред. Н. Г. Юзиев; төз. З. Р. Шәйхисламов. — Казан, 1994. — С. 87–96.

Абдулхакова А. Р. Новое в библиографии Г. Тукая: (о М. Салихмат) / А. Р. Абдулхакова // Проблемы культуры и искусства: Традиции и современность: тез. докл. науч.-теор. конф. — Казань, 1994. — С. 123–125.

Абдульманова Д. Р. Солярная символика в лирике Габдуллы Тукая / Д. Р. Абдульманова // Актуальные проблемы изучения и преподавания татарской филологии: материалы Всерос. науч.-практ. конф., посвящ. 25-летию каф. татар. языка и лит. (г. Уфа, 21 октября 2016 г.) / Отв. ред. И. С. Насипов. — Уфа: Изд-во БГПУ, 2016. –С. 13–14.

Абзалина Р. Номер сорок. Комната, в которой жил Тукай / Р. Абзалина // Казань. — 2011. — № 12. — С. 11.

Абзалина Р. А. Чтобы был правильно понят Тукай / Р. А. Абзалина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 23–26.

Абзалова А. Неиссякаемый родник / А. Абзалова // Мәгариф. — 2011. — № 4. — С. 43–46.

Абидова М. Бессмертное слово поэта / М. Абидова // Сел. правда. — 1976. — 25 апр.

Абилов Ш. Ш. Литературные версии легенд о «Кисекбаше» и поэма Г. Тукая «Сенной базар, или Новый Кисекбаш» / Ш. Ш. Абилов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 165–171.

Абсалямов А. Властелин дум народных / А. Абсалямов // Сов. Татария. — 1961. — 26 апр.

Абсалямова А. Крылья бабочки / А. Абсалямова // Казань. — 2006. — № 7. — С. 13–18; // Идель. — 2015. — № 4. — С. 16–18.

Абсалямова А. Двадцать семь / А. Абсалямова // Казань. — 2011. — № 5. — С. 6.

Абударова Л. Созрели ли мы для создания энциклопедии Тукая! / Л. Абударова // Идель. — 2011. — № 4. — С. 22–23.

Абузяров Р. Уральские истоки творчество поэта / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 1996. — 18 мая.

Абузяров Р. Евразийские корни Габдуллы Тукая / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 1997. — 27 мая.

Абузяров Р. Бессмертие поэта — в делах потомков / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 1997. — 2 сент.

Абузяров Р.А. Интеграция культур Востока и Запада в творчестве Габдуллы Тукая и ее роль в формировании единого евразийского пространства / Р. А. Абузяров // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 28–35.

Абузяров Р. Евроазийские истоки творчества Тукая / Р. Абузяров // Татар. края. — 1999. — Февр. (№ 5).

Абузяров Р.А. Память о Тукае должна жить в наших сердцах (к третьей годовщине создания Уральского центра Габдуллы Тукая. Итоги работы и перспективы) / Р. А. Абузяров // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — С. 6–12.

Абузяров Р. Лира Тукая / Р. Абузяров // Татар. края. — 2000. — Окт. (№ 40).

Абузяров Р. Уральский мир Тукая / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2000. — 16 дек.

Абузяров Р. А. Первоочередные проблемы возрожд. евразийских истоков творчества Габдуллы Тукая / Р. А. Абузяров // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Ап-

рель 1999 г.): сб. ст. / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина. — Казань, 2000. — С. 7–12.

Абузяров Р. Уральский центр Тукая / Р. Абузяров // Татар. края. — 2001. — Апр.

Абузяров Р. Память о Тукае — фактор единства / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2001. — 28 июля.

Абузяров Р. Он был и остается в нашем сердце [К 116-летию татар. поэта, нашего земляка Г. Тукая] / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2002. — 23 апр.

Абузяров Р. А. За Тукаем — от века двадцатого к веку двадцать первому (Уральские страницы жизни и творчества поэта. Тукай сегодня) / Р. А. Абузяров // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 27–35.

Абузяров Р. А. Опыт и перспективы работы по возрождению памяти о жизни и творчестве Г. Тукая в Уральске / Р. А. Абузяров // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 20–27.

Абузяров Р. А., Фаткуллин Ш. Т. Где располагалось медресе Мутыйгия / Р. А. Абузяров, Ш. Т. Фаткуллин // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 139–141.

Абузяров Р. Тукай и евразийская культура / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2003. — 22 марта.

Абузяров Р. От татарской слободы до Казани / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2003. — 26 июля.

Абузяров Р. Великие поэты — евразийцы А. С. Пушкин и Г. Тукай в судьбе Уральска / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2003. — 21 сент.

Абузяров Р. Габдулла Тукай открыл двери в Европу / Р. Абузяров // Татар. края. — 2003. — Сент.

Абузяров Р. Уральский мир Тукая / Р. Абузяров // Татар. края. — 2005. — № 36. — Сент.

Абузяров Р. Не только национальный, но и евразийский Поэт: 110 летие Г. Тукая / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2005. — 4 окт.

Абузяров Р. А. Место Г. Тукая в тысячелетней истории Казани / Р. А. Абузяров // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 138–141.

Абузяров Р. Поэт Евразии / Р. Абузяров // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 46.

Абуязров Р. А. Опыт и перспективы работы по возрождению животворящей памяти о жизни и творчестве Г. Тукя в Уральске / Р. А. Абузяров // Евразийские истоки творчества Габдуллы Тукая. Осмысление проблемы: материалы конф. на форуме, посвящ. открытию музея Тукая / Под ред. Р. Р. Абузярова. — Уральск, 2006. — С. 42–47.

Абуязров Р. А. За Тукаем — от века двадцатого к веку двадцать первому (Уральские страницы жизни и творчества поэта. Тукай сегодня) / Р. А. Абузяров // Евразийские истоки творчества Габдуллы Тукая. Осмысление проблемы: материа-

лы конф. на форуме, посвящ. открытию музея Тукая / Под ред. Р. Р. Абузярова. — Уральск, 2006. — С. 48–54.

Абузяров Р. День памяти Габдуллы Тукая: 121-й год рожд. великого татар. поэта / Р. Абузяров // Приуралье (Уральск). — 2007. — 26 апр.

Абузяров Р. Евразийский ренессанс / Р. Абузяров // Казахст. правда. — 2008. — 4 сент.

Абузяров Р. А. Влияние исламского ренессанса на развитие культуры тюркских народов / Р. А. Абузяров // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 83–85.

Абузяров Р. А. Второй Уральский ренессанс / Р. А. Абузяров // М. Өтемісов атын. Батыс Қазақстан мемлекеттік ун-нің Хабаршысы = Вестн. Западно-Казахс. гос. ун-та им. М. Утемисова. — 2014. — № 3. — С. 128–131.

Абузяров Р. А. Возрожденная и сбереженная память о Тукае в Уральске / Р. А. Абузяров // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 6–8.

Авдеев А. Полезная и нужная книга / А. Авдеев // Комсомолец Татарстана. — 1955. — 7 сент.

Авзалова Р. Русские заимствования в языке Г. Тукая / Р. Авзалова // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 17–20.

Агзамов Ф. Г. Тукай — публицист / Ф. Агзамов // Коммунист Татарии. — 1986. — № 9. — С. 88–93.

Агзамов Ф. Тукай — журналист [100 лет со дня рожд.] / Ф. Агзамов // Приуралье (Уральск). — 1986. — 29 окт.

Агзамов Ф. И. Л. Н. Толстой в творчестве Г. Тукая / Ф. И. Агзамов // Вопросы источниковедения: Межвуз. сб. науч. тр. — КГПИ, 1989. — С. 74–79

Агзамова Д. Р. Фантастическое в «Вечерах на хуторе близ Диканьки» Н. В. Гоголя и в поэмах Г. Тукая «Су анасы», «Шурале» / Д. Р. Агзамова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 167–170.

Агишев Я. Публицистическое наследство поэта / Я. Агишев // Кр. Татария. — 1940. — 26 окт.

Агишев Я. Любимый поэт татарского народа / Я. Агишев // Кр. Татария. — 1941. — 26 апр.

Агишев Я. Народный певец: К 30-летию со дня смерти народного татарского поэта Г. М. Тукая / Я. Агишев // Кр. Татария. — 1943. — 14 апр.

Агишев Я. Габдулла Тукай / Я. Агишев, И. Пехтелев // Бл. агитатора. — 1946. — № 8. — С. 3–51.

Аглиуллин Т. Тукаевские дни в Татарстане / Т. Аглиуллин // Татар. края. — 1994. — Апр. (№ 15).

Агафонов А. Покушение на память / А. Агафонов // Звезда Поволжья. — 2008. — 13–19 нояб.

Адель Э. В памяти Уральска / Э. Адель // Сов. Татария. — 1976. — 17 окт.

Азиз Ш. Габдулла Тукай и Сабир / Ш. Азиз // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 74–84.

Азиз Ш. Абдулла Тукай и Сабир / Ш. Азиз // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 102–112.

Айдарова С. Х. Приемы перевода синонимов на русский и немецкий языки (по произведению Г. Тукая «Шурале» / С. Х. Айдарова, Л. М. Гиниятуллина // Профессионально-ориентированное обучение иностранным языкам. — 2014. — Т. 8. — С. 10–15.

Айдарова С. Х. Приемы перевода синонимов на русский и арабский язык (по произведению Г. Тукая «Шурале» // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 26–30.

Айдарова С. Х. Ознакомление с творчеством Габдуллы Тукай на вечерних курсах / С. Х. Айдарова, В. М. Гарипова-Хасаншина, Г. Г. Батыршина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 40–43.

Аймет Р. Сокровища Дома поэта: лит. музей Г. Тукая / Р. Аймет // Казань. — 2006. — № 7. — С. 116–118.

Айметов Р. Нужен живой Тукай / Р. Айметов, Л. Тябина // Казань. — 2010. — № 8. — С. 86–89.

Айметов Р. А. Тукая Габдуллы Литературный музей в Казани / Р. А. Айметов // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р-С-Т. — С. 690–691.

Айтматов Ч. Удивительная зрелость таланта… / Ч. Айтматов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 219–220.

Айтматов Ч. Удивительная зрелость таланта… / Ч. Айтматов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 32–33.

Айтматов Ч. Слово о брате / Ч. Айтматов // Сов. Россия. — 1988. — 12 авг.

Акбаев Ж. Тукай и казахи / Ж. Акбаев // Приуралье (Уральск). — 1996. — 13 июля.

Акбаев Ж. А. Тукай и казахи / Ж. А. Акбаев // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 18–21.

Акбай Ж. Г. Тукай и прогрессивное движение в Западном Казахстане / Ж. Акбай // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 47–50.

Акбиев С. Тукай и кумыкская литература / С. Акбиев // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 195–207.

Акбиев С. Х. Тукай и кумыкская литература // Акбиев С. Х. Связь времен и дружба литератур (Некоторые вопросы развития дагестанско-татарских литературных связей). — Махачкала: Даг. кн. изд-во, 1985. — С. 96–113.

Акбиев С. Тукай и кумыкская литература / С. Акбиев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 130–141.

Акбиев С. Габдулла Тукай и литература народов Дагестана / С. Акбиев // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 84–96.

Алга А. Бартья по мысли / А. Алга // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.

Алеева А. «Уфа ждала меня как невеста жениха...» (Путешествие Габдуллы Тукая в Уфу) / А. Алеева // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 264–275.

Алеева А. «Это степь. Земля казахов... Здесь все естественно. Все без обмана» (Габдулла Тукай в Троицке) / А. Алеева // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 287–295.

Александров С. А. Лирика Габдуллы Тукая и «Нарспи» Константина Иванова-Кашкыр в аспекте проблемы «Восток-Запад» / С. А. Александров // Восток-Запад: литература и художественная культура: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 19–21 октября 2017 г.) / Отв. ред. Л. И. Мингазова, науч. ред. Ф. С. Сайфуллина. — Казань: Отечество, 2017. — С. 19–22.

Алибекулы А. Габдулла Тукай / А. Алибекулы // Керуен. — 2011. — № 2 (23). — С. 140–144.

Алибекулы А. Габдулла Тукай и казахская литература / А. Алибекулы // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 12–15.

Алимджанова Х. Как свой родной! / Х. Алимджанова // Правда Востока. — 1961. — 26 апр.

Алиоглу П. Габдулла Тукай — 125: Для татар он был одновременно Байроном, Пушкином, Данте, Махтумгулу и Сабиром / П. Алиоглу // Каспий. — 2011. — 1 марта.

Алмазова А. А. Габдулла Тукай и татарский балет (к проблеме художественной ценности) / А. А. Алмазова // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 319–325.

Алмазова А. А. Об истории создания либретто балета «Шурале» // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 30–34.

Алмазова М. Поэт-просветитель / М. Алмазова // Кашкадар. правда. — 1986. — 26 апр.

Альниязов А. И. Тождества и различия как способ анализа художественного текста (на примере произведений Г. Тукая) / А. И. Альниязов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 228–230.

Аманова Г. А. Стилистическое своеобразие переводов Анны Ахматовой из Габдуллы Тукая // Г. А. Аманова // Український Ахматівський збірник. — 2014. — Вып. 2. — С. 9–14.

Аминева В. Художественное время и пространство в стихотворении Г. Тукая «Өзелгән өмид» / В. Аминева // Мәгариф. — 2006. — № 2. — С. 33–34.

Аминева В. Р. Г. Тукай и Н. В. Гоголь: типологические параллели / В. Р. Аминева // Науч. Татарстан. — 2011. — № 3. — С. 132–145.

Аминева В. Р. М. Ю. Лермонтов и Г. Тукай: к вопросу о структурно-содержательных особенностях межлитературных текстовых образований / В. Р. Аминева, Р. Г. Шамсутдинова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2012. — № 2 (28). — С. 7–10.

Аминева В. Р. «Россия» А. Блока и «Туган җирем» Г. Тукая: к вопросу о читателе как субъекте межлитературных диалогов / В. Р. Аминева, Р. Г. Шамсутдинова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2012. — № 3 (29). — С. 103–106.

Аминева В. Р. «Размышление у парадного подъезда» Н. А. Некрасова и «Көзге җилләр» Г. Тукая как межлитературное текстовое образование / В. Р. Аминева // Ученые записки — 2012: сб. науч. ст. препод. Ин-та филологии и искусств КФУ / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — С. 6–10.

Аминева В. Р. Г. Тукай и русские поэты XIX века: межлитературные диалоги / В. Р. Аминева // Вестн. Ом. ун-та. — 2014. — № 3. — С. 176–179.

Аминева В. Р. Тукай и Н. А. Некрасов: типологические паралели и межлитературные диалоги / В. Р. Аминева // Уч. зап. Казан. ун-та. — 2015. — Т. 157: Гуманитарные науки. — Кн. 2. — С. 7–18.

Аминева В. Р. Лирика Тукая в межлитературном контексте / В. Р. Аминева // Знание. Понимание. Умение. — 2015. — № 2. — С. 180–188.

Аминева В. Р. Г. Тукай как поэт-новатор / В. Р. Аминева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 34–40.

Аминева В. Р. Перевод как форма межлитературного диалога (На материале произведений Лермонтова, Абая и Тукая) / В. Р. Аминева, А. З. Хабибуллина // Просветительское движение у тюркских народов и творчество Абая: материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 175-летию со дня рожд. казах. поэта, просвет., обществ. деят. А. Кунанбаева. г. Казань, 14 декабря 2020 г. / Сост.: Ф. Г. Файзуллина, Г. А. Хуснутдинова. — Казань: ИЯЛИ, 2020. — С. 31–37.

Аминева В. Р. Поэма Р. Бухараева «Меж двух огней» / В. Р. Аминева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 57–62.

Аминов Р. Поэт, который в каждом из нас / Р. Аминов // Знамя труда. — 2007. — 3 мая.

Амиров Г. С. Ономастика в произведениях Габдуллы Тукая / Г. С. Амиров // Ономастика Поволжья: Материалы 1-й Поволж. конф. по ономастике. — Ульяновск, 1969. — С. 68–74.

Амиров Г. С. Синонимы в прозведениях Г. Тукая / Г. С. Амиров // Тюркская лексикология и лексикография. — М.: Наука, 1971. — С. 47–61.

Амиров Г. С. Словарь языка Тукая / Г. С. Амиров // Тюркская лексикология и лексикография. — М.: Наука, 1971. — С. 186–193.

Амиров Г. Тукай и русский язык / Р. Гайнанов // Вопросы теории и методики изучения русского языка. — Казань, 1970. — Сб. 6. — С. 291–303.

Амиров Г. С. Габдулла Тукай — основоположник татарского литературного языка / Г. С. Амиров // Известия АН КазССР. Серия филологическая. — Алматы: Ғылым, 1976. — С. 13–20.

Амиров Г. С., Назмеева Г. Г. Роль Габдуллы Тукая в демократизации татарского литературного языка / Г. С. Амиров, Г. Г. Назмеев // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 283–288.

Амирханов Р. М. Традиции социально-этической мысли Востока и Габдулла Тукай / Р. М. Амирханов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 154–161.

Ананьева С. В. Творчество Г. Тукая и поэзия Казахстана: сравнительно-сопоставительный аспект / С. В. Ананьева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 62–66.

Андреев И. Тукай ассоциируется с цветами черемухи / И. Андреев // Вечер Елабуги. — 2011. — 19 окт.

Андреева Л. Памяти великого поэта / Л. Андреева // Чистопол. изв. — 1997. — 10 апр.

Андреева Н. «Это был настоящий праздник…» [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / Н. Андреева // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Антонова Р. Г. Тукай и классики русской литературы / Р. Антонова // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 20–22.

Арсланов М. Г. «Тукай» А. Файзи в постановке режиссера Ш. Сарымсакова / М. Г. Арсланов // Вестн. КазГУКИ. — 2013. — № 1. — С. 51–54.

Арсланов М. Трагедия «Тукай» А. Файзи: первая постановка и сценическая жизнь (к 130-летию со дня рожд. Г. Тукая) / М. Арсланов // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2016. — № 1/2. — С. 194–200.

Арсланова М. С. Воспитательная роль произведений Габдуллы Тукая (на примере «Су анасы» и «Шурале» / М. С. Арсланова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 149–150.

Артемьева С. Венок Тукаю / С. Артемьева // Чистопол. изв. — 1996. — 9 апр.

Аршинов В. Мой Тукай / В. Аршинов // Казань. — 2008. — № 4. — С. 95–96.

Ассанов Э. Попади в сказку / Э. Ассанова, Ю. Файзрахманова // Казань. — 2016. — № 4. — С. 52–55.

Ауэзов М. [Тукай и Пушкин] / М. Ауэзов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 23.

Ахатов Г. Габдулла Тукай — солнце татарской поэзии / Г. Ахатов, С. Сафуанов // Сов. Башкирия. — 1961. — 26 апр.

Ахиярова Р. Зрители благославили «Любовь поэта» / Р. Ахиярова // Респ. Татарстан. — 2006. — 24 нояб.

Ахмадуллин А. Народный поэт / А. Ахмадуллин // Тобольская правда. — 1958. — 28 апр.

Ахмеров А. Н. Тукаевский номер журнала «Мэктэб» и концепция национального образования / А. Н. Ахмеров, Н. У. Ахмеров // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 82–83.

Ахмеров Н. Ноев ковчег поэта / Н. Ахмеров // Казань. — 2000. — № 4. — С. 43–45.

Ахмеров Н. Тукай по-руски / Н. Ахмеров // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2004. — Май-июнь.

Ахмеров Ш. Тукай и Сайдашев / Ш. Ахмеров // Респ. Татарстан. — 1994. — 14 дек.

Ахмеров Ш. Ошибка? Нет — дремучее заблуждение, беспардонная клевета / Ш. Ахмеров // Казань. — 1995. — № 9–10. — С. 133–135.

Ахмеров Ш. Тукай и Сайдашев / Ш. Ахмеров // Респ. Татарстан. — 1994. — 14 дек.

Ахмерова Г. Тукай с клубничкой / Г. Ахмерова // Вост. экспресс. — 2006. — 30 нояб.

Ахметгараева Г. А. Образ Г. Тукая в романе Р. Туфитулловой «Язмыш җиле» / Г. А. Ахметгараева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 66–70.

Ахметзянов М. И. Тукай в свете данных археографических изысканий / М. И. Ахметзянов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 256–261.

Ахметзянов М. Лирика Г. Тукая в контексте «Диалога культур» / М. Ахметзянов // Магариф. — 2006. — № 1. — С. 22–24.

Ахметзянов М. Стены помнят поэта / М. Ахметзянов // Казань. — 2006. — № 5–6. — С. 76–79.

Ахметзянов М. Стены помнят поэта: Памятные места Казан, связанные с жизнью и творчеством Габдуллы Тукая / М. Ахметзянов // Казань. — 2016. — № 4. — С. 68–71.

Ахметзянова А. «Смерть! В тебе то скорбь, то радость страждущей душою вижу…» / А. Ахметзянова // Идель. — 2009. — № 4. — С. 24–25.

Ахметзянова А. Творчество Тукая объединяет народы / А. Ахметзянова // Казан. вед. — 2011. — 27 апр.

Ахметзянова А. Студентам подарят ночную экскурсию по тукаевским местам / А. Ахметзянова // Казан. вед. — 2011. — 19 апр.

Ахметзянова А. Творчество Тукая объединяет народы / А. Ахметзянова // Казан. вед. — 2011. — 27 апр.

Ахметзянова А. Господа хорошие, кто сэкономил на Тукае? / А. Ахметзянова // Казан. вед. — 2011. — 2 июня.

Ахметзянова А. Казань помнит тебя, Тукай! / А. Ахметзянова // Казан. вед. — 2012. — 27 апр.

Ахметзянова Г. Р., Насыйрова Г. М. Немного о биографии Г. Тукая / Г. Р. Ахметзянова, Г. М. Насыйрова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 70–73.

Ахметов Р. В памяти народной: Торжественный вечер в Москве, посвященный 90-летию со дня рожд. Г. Тукая / Р. Ахметов // Сов. Татария. — 1976. — 23 окт.

Ахметов Р. Тукай в Петербурге / Р. Ахметов // Татарстан. — 2003. — № 5. — С. 33–35; // Татарстан. — 2006. — № 5. — С. 33–35.

Ахметов Р. В сердцах и думах поколений / Р. Ахметов // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 28–29.

Ахметова Д. И. Разнообразие стилистики образа Су анасы в современном изобразительном искусстве / Д. И. Ахметов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фән-

ни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 301–302.

Ахметова Д. И. Фотографы Габдуллы Тукая / Д. И. Ахметова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 44–48.

Ахметова М. А. Тема голода в творчестве Габдуллы Тукая / М. А. Ахметова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 48–51.

Ахметова Ф. В. Фольклорно-эпические традиции в творчестве Тукая / Ф. В. Ахметова // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 99–105.

Ахметова Ф. В. Фольклорно-эпические традиции в творчестве Тукая / Ф. В. Ахметова // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 377–384.

Ахметова Ф. В. Тукай и татарский фольклор / Ф. В. Ахметова, Р. Ф. Ягафаров // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 304–308.

Ахметшина Н. Юные годы / Н. Ахметшина // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Ахметшина Ф. Недолго, но звонко играл его саз / Ф. Ахметшина // Новая Кама. — 1996. — 26 апр.

Ахунов А. Черно-белый сериал / А. Ахунов // Вост. экспресс (Москва). — 2001. — 20–26 апр.

Ахунов А. Одиночка / А. Ахунов // Татарстан. — 2004. — № 4. — С. 60–63.

Ахунов А. Казанский автограф / А. Ахунов // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2005. — № 7–8 (60–61).

Ахунов А. Просто Тукай… / А. Ахунов // Идель. — 2009. — № 4. — С. 18–21.

Ахунов Г. Завещание поэта / Г. Ахунов // Лит. Россия. — 1976. — 30 апр.

Ахунов Г. Имя его в песнях / Г. Ахунов // Сов. Россия. — 1986. — 26 апр.

Ахунова Н. Встречи на земле Тукая / Н. Ахунова // Идель. — 2006. — № 10. — С. 18–19.

Ашрапова А. Х. Перевод произведений Г. Тукая как сохранение и репрезентация культурного кода / А. Х. Ашрапова, Л. Х. Шаяхметова, Л. Р. Мухаметзянова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 51–54.

Ашрапова А. Перевод татарских художественных произведений как способ сохранения национального культурного кода (на примере произведений Г. Тукая) / А. Ашрапова, Л. Шаяхметова, Л. Мухаметзянова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2016. — № 1 (43). — С. 13–17.

Аюпов С. М. Тукай и Лермонтов (о художественном мире вольных подражаний татарского поэта) / С. М. Аюпов, Ф. Х. Ибрагимов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 216–219.

Бабоглу Н. Габдулла Тукай и гагаузско-татарские литературные связи / Н. Бабоглу // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 100–105.

Багаутдинов М. В Казахстане вспомнили Г. Тукая / М. Багаутдинов // Молодежь Татарстана. — 2007. — 17 авг.

Багаутдинов М. Р. Музейный комплекс Габдуллы Тукая в г. Уральск / М. Р. Багаутдинов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 57–67.

Багаутдинов М. Р. Исторические корни и среда, повлиявших на формирование личности и творчества Тукая / М. Р. Багаутдинов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 82–88.

Багаутдинова Д. Близкий и понятный / Д. Багаутдинов // Сов. Татария. — 1976. — 21 окт.

Баймурзина Г. Поэзии полна дружба братских народов / Г. Баймурзина // Прикаспийск. коммуна. — 2011. — 11 июня.

Байрамова Л. К. Трансформация в переводах Тукая басен И. А. Крылова / Л. К. Байрамова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 249–254.

Бакиров Э. Сайдашев-Тукай в музыке / Э. Бакиров // Веч. Казань. — 1988. — 20 июля.

Бакирова А. Х. Мотив «нафс» в произведениях татарских поэтов конца XIX — начала XX веков / А. Х. Бакирова // Вестн. Чуваш. ун-та. Гуманитарные науки. — 2008. — № 3. — С. 208–215.

Бакирова Р. Х. Урок татарской и русской словесности: сопостав. анализ стихов А. С. Пушкина «Зимний вечер» и Габдуллы Тукая «Буран» / Р. Х. Бакирова // Вордскем кыл. — 2005. — № 5/6. — С. 30–35.

Бакирова Р. Судьба поколения в лирике М. Лермонтова и Г. Тукая / Р. Бакирова // Мәгариф. — 2006. — № 4. — С. 35–37.

Бакитова Г. Творческая колыбель Тукая [К 110-летию приезда поэта в Уральск] / Г. Бакитова // Приуралье (Уральск). — 2005. — 19 мая.

Баку чтит Тукая // Веч. Казань. — 1983. — 23 марта.

Бареев Т. «Опасный татарский националист» / Т. Бареев // Молодежь Татарстана. — 1996. — 12–18 апр.

Бареев Т. Поэта миссия от Бога / Т. Бареев // Молодежь Татарстана. — 1996. — 26 апр.

Бартоломэ Р. Г.Тукай и Г.Бюхнер: параллели в татарской и немецкой литературе / Р. Бартоломэ // Фәнни язмалар / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев; җав. мөх. Ә. Ш. Юсупова; төз. Ф. Р. Сибгаева. — Казан: Ихлас, 2011. — С. 11–15.

Баскаков Н. А. Великий поэт-демократ и гуманист / Н. А. Баскаков // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 43–49.

Баскаков Н. А. Великий поэт, демократ и гуманист / Н. А. Баскаков // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 76–82.

Батулла. Светоч / Батулла // Казань. — 2006. — №7. — С. 51–57.

Батыев С., Мусина А. О праздновании юбилея Г. Тукая / С. Батыев, А. Мусина // Сов. Татария. — 1965. — 23 июля.

Батыршин Р. Р. Тукая Габдуллы музей, историко-мемориальный музей татарского поэта Г. Тукая / Р. Р. Батыршин // Татары Казахстана: иллюстр. энцикл. справ. / Авт.-сост.: Р. В. Шайдуллин, И. Р. Валиуллин, Р. Р. Батыршин, Ф. Г. Калимуллина, Ф. Г. Миниханов. — Казань: ОП «Институт татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2016, — С. 379–380.

Батыршин Р. Р. Тукая Габдуллы музей, историко-мемориальный музей татарского поэта Г. Тукая / Р. Р. Батыршин // Татары Казахстана: крат. иллюстр. Энцикл. / Авт.-сост.: Р. В. Шайдуллин, И. Р. Валиуллин, Р. Р. Батыршин, Ф. Г. Калимуллина, Ф. Г. Миниханов. — Казань: ОП «Институт татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2017. — С. 408–409.

Бахметьев Вл. Незабываемая встреча / Вл. Бахметьев // Моск. литератор. — 1957. — 19 апр.

Бахметьев В. Незабываемая встреча / В. Бахметьев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 5–6.

Бахметьев В. [Введение] / В. Бахметьев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — С. 383–386.

Бахтиаров С. Автор и переводчик (о переводах произведений Г. Тукая на русский язык) / С. Бахтиаров // Сов. Татария. — 1962. — 30 марта.

Башкуров Р. Ш. Заметки о дружбе двух литератур / Р. Ш. Башкуров, Р. Н. Нафигов // Труды Казан. филиала АН СССР. — Серия гуманит. наук. — Казань, 1959. — Вып. 2. — С. 267–274.

Башкуров Р. Неисчерпаемая тема / Р. Башкуров // Сов. Татария. — 1966. — 25 июня.

Башкуров Р. Ш. Традиции Тукая в татарской советской поэзии / Р. Ш. Башкуров // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 49–59.

Баюканский Ф. Помнит Уральск / Ф. Баюканский // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Бедертдинов Х. Дорога к Тукаю / Х. Бедертдинов // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2017. — № 4 (6399).

Бектимиров Ф. Ислам в творчестве Габдуллы Тукая / Ф. Бектимиров // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 53–58.

Бектемиров Ф. Ислам в творчестве Г. Тукая / Ф. Бектемиров // Яңа вакыт (Оренбург). — 2003. — 25 апр.

Белоброва Д. Мир мечты и надежды / Д. Белоброва // Казань. — 2011. — № 5. — С. 84–85.

Белокопытов В. Габдулла Тукай // Их именами названы улицы Казани. Изд. второе, испр. и доп. / В. Белокопытов, Н. Шевченко. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1977. — С. 308–311.

Белостоцкий Ю. Склоняю голову / Ю. Белостоцкий // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Беляев Г. Великий поэт татарского народа: К 70-летию со дня рожд. Г. Тукая / Г. Беляев // Комсомолец Татарии. — 1956. — 27 апр.

Беляева В. Единственная женщина Габдуллы Тукая / В. Беляева // Челн. изв. — 2011. — 25 марта; // Казан. вед. — 25 марта.

Бессмертие поэта. Торжественный вечер в Казани // Сов. Татария. — 1976. — 21 мая.

Бигиева Р. Образ Тукая в романе Ахмета Файзи «Тукай» / Р. Бигиева // Межвузовская студенческая научная конференция, посвященная 75-летию со дня рождения Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 11–12.

Бикбаев Р. Габдулла Тукай и Шайхзаде Бабич / Р. Бикбаев // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 125–131.

Бикбов Р. З. Шурале и шакирд (заметки о публицистике Г. Тукая) // Третьи Флоровские чтения: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 75-летию удм. поэта Ф. И. Васильева, (18–19 февр. 2009 г., г. Глазов). — Глазов: Глазов. гос. пед. ин-т, 2009. — С. 55–58.

Биккулова-Яркаева Р. Прощение с поэтом / Р. Биккулова-Яркаева // Маяк. — 2000. — 25 апр.

Бикмухаметов Р. Великий поэт-патриот / Р. Бикмухаметов // Комсомолец Татарии. — 1951. — 27 апр.

Бикмухаметов Р. Великий поэт-патриот (к 65-летию со дня рожд. Г. Тукая) / Р. Бикмухаметов // Комсомолец Татарии. — 1954. — 27 апр.

Бикмухаметов Р. Тукай и пути татарской литературы / Р. Бикмухаметов // Дружба народов. — 1957. — № 5. — С. 208–212.

Бикчентаев А. О былом [О приезде Г. Тукая в Уфу] / А. Бикчентаев // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Бикчентаев А. Образ поэта / А. Бикчентаев // Кр. Башкирия. — 1946. — 12 мая.

Бичурина Н. Г. Тукай и русские писатели / Н. Бичурина // Совет мәктәбе. — 1966. — № 1. — Б. 27–32.

Бикчуров Р. Верный сын народа / Р. Бикчуров // Бл. агитатора. — 1986. — № 21. — С. 15–16.

Билалова Н. Тукаю памятник воздвигли рукотворный / Н. Билалова // Наш дом — Татарстан. — 2010. — № 2. — С. 28.

Билалова Н. Нариманов — друг Габдуллы Тукая // Н. Билалова // Наш дом — Татарстан. — 2013. — № 3. — С. 34–37.

Биннатова А. Г. (Ульви Алмаз) 1913-й год: известия в азербайджанской прессе о смерти Габдуллы Тукая / А. Г. Биннатова (Ульвия Алмаз) // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 87–18.

Богатырева Н. Габдулла Тукай на удмуртском / Н. Богатырёва // Изв. Удм. Респ. — 2011. — 26 апр.

Богданова М. Начало / М. Богданова // Лит. газ. — 1957. — 28 мая.

Бодрягина Т. «Тукай в сердце моем» / Т. Бодрягина // Знамя труда. — 1996. — 11 апр.

Болгарова Р. М. Компаративные конструкции в произведениях Г. Тукая / Р. М. Болгарова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 90–92.

Большая душа Тукая // Бакинский рабочий. — 1976. — 21 окт.

Боранбаев Х. Поэт и гражданин: К 120-летию со дня рожд. Г. Тукая / Х. Боранбаев // Огни Алатау. — 2006. — 29 апр.

Борисов А. Глазами художника / А. Борисов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Борисов А. Фестиваль, посвященный творчеству Габдуллы Тукая, состоится в Казани / А. Борисов // Казан. вед. — 2018. — 17 апр.

Борт О. Знамя дружбы / О. Борт // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.

Борт О. Знамя дружбы / О. Борт // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 46–47.

Брагинский И. С. О роли Тукая в развитии передовых тенденций в литературах Средней Азии / И. С. Брагинский // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 158–161.

Брагинский И. С. О роли Тукая в развитии передовых тенденций в литературах Средней Азии / И. С. Брагинский // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 83–86.

Брюхачев С. Памяти поэта / С. Брюхачев // Бугульм. газ. — 2006. — 25 апр.

Булат Г. На родине / Г. Булат // Сов. Татария. — 1956. — 25 сент.

Булатов М. Вечно в сердце народном / М. Булатов // Знамя дружбы. — 1978. — 26 авг.

Бурнаш Ф. Памяти Абдуллы Тукаева / Ф. Бурнаш // Изв. ТатЦИКа. — 1923. — 15 апр.

Бурнаш Ф. Взгляд на поэтическое наследие Тукая / Ф. Бурнаш // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 193–215.

Бурнаш Ф. Памяти Абдуллы Тукаева / Ф. Бурнаш // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — С. 451–454.

Бурнашев Ф. Память о Тукае жива / Ф. Бурнашев // Казахст. правда. — 1997. — 7 мая.

Бурнашев Ф. Уральские зори Тукая / Ф. Бурнашев // Татарстан. — 2007. — № 9. — С. 56–61.

Бурнашева М. Перевести произведения Тукаева на русский язык / М. Бурнашева // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Бурцева Р. Памяти великого поэта / Р. Бурцева // Знамя труда. — 2012. — 8 мая.

Бурханов А. Юбилей Тукая празднует и в Турции [беседа с проф. ТГГПУ А. Бурхановым / записала Д. Кадырова] // Казан. вед. — 2011. — 24 мая.

Бухараев Р. Мое любимое стихотворение / Р. Бухараев // Комсомолец Татарии. — 1978. — 18 июня.

Бухараев Р. Только в них душа моя… / Р. Бухараев // Комсомолец Татарии. — 1986. — 30 марта.

Бухараев Р. Счастье и боль поэта / Р. Бухараев // Труд. — 1986. — 27 апр.

Бухараев Р. «Образ Тукая — это не образ его памятников» / Р. Бухараев // Казань. — 2009. — № 1. — С. 86–87.

Бухараев Р. «Чувства выше нет на свете, чем любовь к тебе, народ…» / Р. Бухараев // Тукай Г. Избранное / Рук. проекта «Избранное» Габдуллы Тукая на татар., рус. и англ. яз. и сост. книги Л. Шаех / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2021. — С. 3–5.

Былинкина Л. «Он был гениальным поэтом» / Л. Былинкина // Респ. Татарстан. — 2016. — 23 апр.

В Азербайджане отмечен юбилей татарского поэта // Эхо. — 2011. — 12 марта.

Вагапова Ф. Г. Произведения Г.Тукая в иллюстрациях художников начала XX. в. / Ф. Г. Вагапова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 96–98.

Валеев Р. Стих на площадях / Р. Валеев // Сов. культура. — 1984. — 8 мая.

Валентинова Т. Тукай звучит в «доме Островского» / Т. Валентинова // Время и деньги. — 2006. — 13 дек.

Ваганова Г. Тукай — поэт и гражданин / Г. Ваганова // Приуралье (Уральск). — 2008. — 26 апр.

Вагапова Ф. Г. Иллюстрации художников начала XX века к произведениям Г. Тукая / Ф. Г. Вагапова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд.

классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 99–102.

Вазеева Д. Великий народный поэт / Д. Вазеева // За педагог. кадры. — 1956. — 10 мая.

Валеев Р. Юбилей Тукая празднуют весь мир / Р. Валеев // Казан. вед. — 2006. — 26 апр.

Валеев М. Ф. Поэт, борец, патриот / М. Ф. Валеев // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 3–7.

Валеев М. Ф. Навечно в сердце народа / М. Ф. Валеев // Сов. культура. — 1976. — 18 мая.

Валеев М. Ф. Навечно в сердце народа / М. Ф. Валеев // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Валеев М. Ф. Навечно в сердце народа / М. Ф. Валеев // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Научный ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 3–9.

Валеев Р. Стихи на площадях / Р. Валеев // Сов. культура. — 1984. — 8 мая.

Валеев Р. Связуя времена / Р. Валеев // Веч. Казань. — 1986. — 15 окт.; // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 33–37.

Валеева Д. К. Тукай и художественная культура татарского народа / Д.К. Валеева // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 308–312.

Валеев Л. Будет музей Тукая / Л. Валеев // Веч. Казань. — 1984. — 11 дек.

Валеева А. Ф. Татарский язык и поэзия Тукая глазами зарубежных социолингвистов / А. Ф. Валеева // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 70–74.

Валеева Л. Страницы жизни поэта / Л. Валеева // Сов. Татария. — 1979. — 3 апр.

Валеева Н. Народный поэт / Н. Валеева // Ленин. путь. — 1981. — 25 апр.

Валеева О. Народный поэт / О. Валеева // Заветы Ильича. — 1996. — 25–27 апр.

Валентинова Т. Новый экспонат / Т. Валентинова // Сов. Татария. — 1988. — 24 апр.

Валентинова Т. Дар музею / Т. Валентинова // Сов. Татария. — 1987. — 29 сент.

Валентинова Т. Дом живой памяти / Т. Валентинова // Сов. Татария. — 1988. — 13 июня.

Валиди Дж. Тукай как поэт / Дж. Валиди // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 187–193.

Валиев З. О связи творчества Г. Тукая с литературами народов Средней Азии / З. Валиев // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 5–6.

Валиева В. «Вот он — поэт…» / В. Валиева // Лит. обозрение. — 1986. — № 8. — С. 82–83.

Валиева В. Тукай / В. Валиева // Габдулла Т. Стихотворения и поэмы. Автобиографическая проза / Переводчик и составитель В. С. Валиева. — М.: ИНСАН, 2002. — С. 3–4.

Валиева-Думаева В. «Вдохновение страсти движет каждым словом и строкой» / В. Валиева-Думаева // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2005. — № 21–22. — Янв. (№ 21–22).

Валидов Д. Ф. Тукаев // Валидов Д. Очерк истории образованности и литературы волжских татар (до революции 1917г.). — М.-Пг.: Гос. изд-во, 1923. — Вып. 1. — С. 97–99.

Валитова А. Талант всегда притягателен (Об изучении творчества Г. Тукая) / А. Валитова // Сов. Татария. — 1966. — 25 авг.

Валитова Ю. О языке поэзии Г. Тукая / Ю. Валитова // Совет мәктәбе. — 1964. — № 11. — С. 35–38.

Валитова Ю. А. О некоторых особенностях поэтического языка Г. Тукая / Ю. А. Валитова // Изв. АН Туркм. ССР. Серия обществ. наук. — 1965. — № 1. — С. 58–68.

Валитова Ю. А. Арабские масдары в стихах Г. Тукая / Ю. А. Валитова // Вопросы татарского языкознания. — Кн. 2. — Казань, 1965. — С. 66–69.

Валитова Ю. Габдулла Тукай о воспитании детей / Ю. Валитова // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1966. — № 3. — С. 45–47.

Валитова Ю. Г. Тукай и народные песни / Ю. Валитова // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — С. 51–53.

Валитова Ю. А. К вопросу об именах турецко-огузского типа в языке стихотворений Г. Тукая / Ю. А. Валитова // Вопросы тюркской филологии / Под ред. В. М. Насилова. — Изд-во Моск. ун-та, 1966. — С. 270–289.

Валитова Ю. О заимствованной лексике в стихах Г. Тукая / Ю. Валитова // Совет мәктәбе. — 1969. — № 9. — С. 43–45.

Валитова Ю. Поэзия высокого гуманизма / Ю. Валитова // Ленин. смена (Алма-Ата). — 1971. — 22 апр.

Валитова Ю. Поэт-гражданин / Ю. Валитова // Баку. — 1971. — 28 апр.

Валитова Ю. Воспитательное значение произведений Г. Тукая / Ю. Валитова // Совет мәктәбе. — 1974. — № 4. — С. 43–45.

Валишева Р. Исполин татарской поэзии / Р. Валишева // Прикаспийск. коммуна. –1996. — 26 нояб.

Васильев А. В. Г. Тукай и его чувашские современники / А. В. Васильев // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 105–112.

Васильева С. Г. И это мой родной язык? (к проблеме смешанной речи) / С. Г. Васильева // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 303–307.

Васильева С. Г., Салимова Л. Р. Оживление внутренней формы слова как лингвостилистический прием в произведениях Тукая / С. Г. Васильева, Л. Р. Салимова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 307–309.

Васин К. Тукай с марийцем по-марийски говорит… / К. Васин // Мол. коммунист. — 1961. — 27 апр.

Васин К. К. Тукай и марийская литература / К. К. Васин // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 143–154.

Васин К. К. Тукай и марийские писатели / К. К. Васин // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 208–214.

Васин К. К. Г. Тукай и марийская литература / К. К. Васин // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 157–168.

Васин К. К. Г. Тукай и зачинатели марийской литературы / К. К. Васин // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 112–117.

В Татарстане пройдёт международный этнофутуристический фестиваль // Время и деньги. — 2008. — 6 авг.

Вафеев Р. В. Концепция создания историко-культурного заповедника «Микрорайон Г. Тукая» в Уральске и проблема возрожд. малых исторических городов России и стран СНГ / Р. В. Вафеев // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 82–86.

Вафеев Р. А. Проблемы сохранения историко-архитектурных памятников, связанных с периодом жизни и деятельности Г. Тукая в Уральске / Р. А. Вафеев // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 31–37.

В Баку отметили день рожд. Г. Тукая // Новое время. — 2013. — 16 апр.

В день рожд. поэта // Сов. Татария. — 1963. — 28 апр.

В день рожд. Тукая // Лениногор. вести. — 2013. — 3 мая.

Вершине присвоили имя Тукая // Респ. Татарстан. — 2007. — 14 авг.

Великий татарский народный поэт // Сов. Татария. — 1953. — 15 апр.

Вечер памяти поэта // Сов. Башкирия. — 1976. — 16 мая.

Вечер памяти Г. Тукая в Волгограде // Татар. новости (Москва). — 2005. — № 6.

Винецкий Ян. Телевизионный спектакль о Тукае / Ян. Винецкий // Сов. Татария. — 1961. — 18 мая.

В Казани открыт памятник выдающемуся татарскому поэту Габдулле Тукаю // Известия. — 1958. 15 авг.

Владимиров Е. Тукай звучит по-чувашски / Е. Владимиров // Мол. коммунист. — 1966. — 27 апр.

Владимиров Е. В. О некоторых типологических связях творчества Габдуллы Тукая и дореволюционных чувашских поэтов / Е. В. Владимиров // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 117–130.

Владимиров Е. В. О некоторых типологических связях творчества Габдуллы тукая и дореволюционных чувашских поэтов / Е. В. Владимиров // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 168–181.

Владин Е. В честь Тукая в год Тукая / Е. Владин // Веч. Бишкек. — 2011. — 27 апр.

В Москве будет памятник Габдулле Тукаю // Изв. Татарстана. — 2010. — 4–10 июня.

В Москве открыли памятник Габдулле Тукаю // Казан. вед. — 2011. — 28 апр.

В обкоме КПСС и Совета Министров ТАССР. О присуждении республиканских премий имени Габдуллы Тукая 1977 года // Сов. Татария. — 1977. — 26 апр.

Воздвиженский В. Навсегда в сердце народв / В. Воздвиженский // Горьк. правда. — 1966. — 26 апр.; // Сов. Чувашия. — 1966. — 26 апр.; // Соц. Осетия. — 1966. — 26 апр.; // Туркм. искра. — 1966. — 26 апр.; // Сов. Киргизия. 1966. — 26 апр.; // Сов. Сибирь. — 1966. — 27 апр.; // Коммунист Таджикистана. — 1966. — 27 апр.; // Комсомолец Татарии. — 1966. — 24 июня.

Воздвиженский В. В памяти народа / В. Воздвиженский // Звезда (Пермь). — 1966. — 26 апр.

Воложанин Н. «Татарский Пушкин» (Памяти А. Тукаева) / Н. Воложанин // День. — 1914. — 5 апр.

Воложанин Н. «Татарский Пушкин» (Памяти А. Тукаева) / Н. Воложанин // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 229–230.

В Троицке // Бугульм. газ. — 2011. — 14 дек.

В Санкт-Петербурге открыт памятник Тукаю // Казан. вед. — 2006. — 28 июня.

Все о Тукае… / Веч. Казань. — 2012. — 20 апр.

Всегда в памяти народа (Сегодня 80-летие Габдуллы Тукая) // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.

В Стамбуле появился памятник Габдулле Тукаю // Респ. Татарстан. — 2012. — 2 июня.

Встреча в музее // Веч. Казань. — 1987. — 6 янв.

В Челнах открыли памятник Тукаю // Челн. изв. — 2011. — 23 нояб.

В честь дня рожд. Тукая // Веч. Казань. — 1987. — 28 апр.

Вяткина Н. Мир-май-Тукай / Н. Вяткина // Наш дом — Татарстан. — 2011. — № 2. — С. 20–29.

Вяткина Н. Тукай в Казахстане / Н. Вяткина, С. Джаксыбаев // Наш дом — Татарстан. — 2011. — № 3. — С. 20–29.

Габбасова К. А. Основные мотивы изображения природы в поэзии Г. Тукая / А. К. Габбасова // Проблемы филологии народов Поволжья: матер. Всерос. науч.-практ. конф. 13–15 марта 2008 г. — М.-Ярославль: Ремдер, 2008. — С. 46–49.

Габбасова К. А. Национальные мотивы в пейзажной лирике Габдуллы Тукая / К. А. Габбасова // Ашмаринские чтения. Вып. 7. Посвящается 140-летию со дня рожд. Н. И. Ашмарина и 20-летию фак. чуваш. филологии и культуры. — Чебоксары: Новое Время, 2010. — С. 80–81.

Габбасова К. А. Время и пространство как составляющие образного мира в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Габбасова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 94–95.

Габбасова К. А. Время и пространство как составляющие образного мира в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Габбасова // XXI гасыр фән: Филология һәм сәнгать белеме мәсьәләләре. — 5 нче чыг.: Яшь галимнәр һәм аспирантларның фәнни конф. материаллары (Казан ш., 18 май, 2011 ел). — Казан, 2011. — С. 103–106.

Габбасова К. А. Время и пространство как составляющие образного мира в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Габбасова // Түркология. — 2011. — № 5. — С. 52 –56.

Габбасова К. А. Философские мотивы в пейзажной лирике Габдуллы Тукай / К. А. Габбасова // Диалектология, история и грамматическая структура тюркских языков: сб. материалов Междунар. тюркологич. конф., посвящ. памяти проф. Казан. ун-та Д. Г. Тумашевой (21–24 октября 2011 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Л. Н. Закирова. — Казань: Отечество, 2011. — С. 349–351.

Габиев С. Памяти поэта А. Тукаева / С. Габиев // Мусульм. газета. — 1913. — 8 апр.

Габидуллина Ф. И. Пушкин, Абай, Тукай в контексте историко-литературных взаимосвязи / Ф. И. Габидуллина // Шәкәрім Құдайбердіұлының туғанына 160 жыл толуына арналған «Шәкәрім мұрасы және әлимдік мәдениет» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелик конф. матералдары. — Семей: Семей қаласындын Шәкәрім атын. мемлекеттік ун-ті, 2018. — С. 59–62.

Габиббейли И. К вопросу об издании литературного наследия Габдуллы Тукая в Азербайджане / И. Габиббейли // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 20–26.

Габбасова К. А. Время и пространство как составляющие образного мира в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Габбасова // Казан университетының татар филологиясе галимнәре: классик филология һәм КФУның татар филологиясе һәм тарихы факультеты галимнәре: Төбәкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш.,

2011 ел, 18 март) / Фәнни мөх. Х. Й. Миңнегулов; төз.-мөх. Т. Ш. Гыйлаҗев. — Казан: Казан ун-ты, 2012. — С. 93–96.

Габдрафикова Л. На перепутье / Л. Габдрафикова // Казань. — 2016. — № 4. — С. 93–94.

Габдулла Тукай // Знамя труда. — 1976. — 24 апр.

Габдулла Тукай // Юлдаш. — 2006. — 26 апр.

Габдулла Тукай — 125 // Каспий. — 2011. — 14 дек.

Габдулла Тукай в Олимпийском парке Сиэттла // Татар иле = Татар. края. — 2007. — Окт. (№ 41).

Г. Тукай в творчестве Джалиля // Хамматов Ш. Х. Муса Джалиль — интернационалист. — Казан: Татар. кн. изд-во, 1988. — С. 173–186.

Габдулла Тукай и Салих Сайдашев // Саинова-Ахмедова Д. Салих Сайдашев: Биографические очерки. — Кн. 1. Детство и юность композитора. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1994. — С. 42–54.

Габдулла Тукай и царская цензура // Кр. Татария. — 1940. — 11 июля.

Габдулла Тукай. К 125 летнему юбилею великого татарского поэта // Житель. Астраханская газета. Спецвып. Май 2011.

Г. Тукаю — 120 лет // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2006. — № 1. — С. 49.

Габдуллин Н. Праздник на набережной Иртыша / Н. Габдуллин // Иртыш. — 1996. — 11 июня.

Габдулхаков И. Если душа родилась крылатой… / И. Габдулхаков // Новая Кама. — 1996. — 27 апр.

Гадельшина Г. Казахский мир Тукая: К 120-летию со дня рожд. великого поэта / Г. Гадельшина // Респ. Татарстан. — 2006. — 20 апр.

Гадельшина Г. В Казахстане открыт музей Тукая / Г. Гадельшина // Респ. Татарстан. — 2006. — 29 дек.

Гадельшина Г. Уральск помнит Тукая / Г. Гадельшина // Халкым минем. — 2013. — Гыйнв. (№ 1).

Гадилов Л. У могилы поэта / Л. Гадилов // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Газар М. Встреча на теплоходе «Габдулла Тукай» / М. Газар // Сов. Татария. — 1973. — 19 авг.

Газиев И. М. Записи произведений татарского поэта Габдуллы Тукая на граммофонных пластинах начала XX века / И. М. Газиев // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. — Тамбов: Грамота, 2017. — № 12 (86). — Ч. 2. — С. 61–63.

Газизова А. Цветы великому Тукаю / А. Газизова // Респ. Татарстан. — 2012. — 27 апр.

Газизова Л. Р. Методы поэтического перевода и стратегия переводчика на примере перевода стихотворения Габдуллы Тукая с татарского языка на русский язык / Л. Р. Газизова // Modern Humanities Success = Успехи гуманитарных наук. — 2020. — № 10. — С. 245–248.

Газизова Л. Р. Языковая картина мира как фактор множественности переводов стихотворений Г. Тукая / Л. Р. Газизова // Мин. науки, культуры, образования. — 2021. — № 2 (87). — С. 422–424.

Газизова М. Р. Тема Г. Тукая на страницах журнала «Чаян» в 1990–2000-е гг. / М. Р. Газизова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 108–110.

Гайнанова Л. «Четвертая тетрадь» / Л. Гайнанова // Сов. Татария. — 1987. — 25 апр.; // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 204–214.

Гайнанова Л. Р Тукай в документах жандармерии (новые факты к истории одного сборника Тукая) / Л. Р. Гайнанова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 110–117.

Гайнуллин М. Создатель татарской революционной лирики / М. Гайнуллин // Кр. Татария. — 1939. — 15 апр.

Гайнуллин М. Подготовка к юбилею Габдуллы Тукая / М. Гайнуллин // Кр. Татария. — 1946. — 30 марта.

Гайнуллин М. Габдулла Тукай (к 60-летию со дня рожд.) / М. Гайнуллин // Кр. Татария. — 1946. — 24 апр.

Гайнуллин М. Классик татарской литературы / М. Гайнуллин // Лит. газ. — 1946. — 27 апр.

Гайнуллин М. К вопросу о взаимосвязях и взаимоотношениях литератур народов СССР / М. Гайнуллин // Дружба народов. — 1957. — № 2. — С. 192–197. [195–196].

Гайнуллин М. Великий народный поэт (к 80-летию со дня рожд. Г. Тукая) / М. Гайнуллин // Коммунист Татарии. — 1966. — № 4. — С. 75–81.

Гайнуллин М. Татарская литература и публицистика начала XX века / М. Гайнуллин. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1966. — С. 128–153, 201–227.

Гайнуллин М. Тукай и жанр оды в татарской литературе / М. Гайнуллин // Габдулла Тукай: сб. ст. — Казань, 1968. — С. 172–184; // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 172–184.

Гайнуллин М. Наш современник (90 лет со дня рожд. Г. Тукая) / М. Гайнуллин // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Гайнуллин М. Вдохновенный певец правды и свободы / М. Гайнуллин // Сов. Киргизия. — 1976. — 22 окт.

Гайнуллин М. Х. Тукай / М. Х. Гайнуллин // Большая Советская Энциклопедия: В 30 т. / Гл. ред. А. М. Прохоров. Изд. 3-е. — М.: Сов. энцикл., 1977. — С. 290.

Гайнуллин М. Татарская литература и публицистика. Начала XX века. Изд. 2-е, доп. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1983. — С. 96–118, 283–301.

Гайнуллин М. У истока был Тукай / М. Гайнуллин // Соц. Татарстан. — 1984. — 8 янв.

Гайнутдинов Г. Великий подвиг поэта / Г. Гайнутдинов // Знамя (Марий АССР). — 1986. — 26 апр.

Гайнутдинов М. В. Г. Тукай и К. Мутыги / М. В. Гайнутдинов // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 232–242.

Гайнутдинова А. Ф. Семантико-стилистическая функция субстантиватов в поэзии Г. Тукая / А. Ф. Гайнутдинова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 245–246.

Гайнутдинова А. С. Произведение Габдуллы Тукая «Су анасы» / А. С. Гайнутдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 115–119.

Гайси Абдулла Тукаев / Гайси // Мусульм. газета. — 1914. — 20 апр.

Гали Б. Т. Об историзме творчества татарского поэта Г. Тукая / Б. Т. Гали // Вестн. Чуваш. ун-та. Гуманит. науки. — 2006. — № 3. — С. 270–276.

Гали Б.Т. Изображение исторических личностей в поэзии Г. Тукая / Б. Т. Гали // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 51–53.

Гали Х. Классик татарской литературы: К 40-летию со дня смерти Габдуллы Тукая / Х. Гали // Комсомолец Татарии. — 1953. — 15 апр.

Галиакберов З. Наш любимый поэт / З. Галиакберов // Новая Кама. — 1996. — 26 апр.

Галиахметова К. А. Поэтический «пейзажный мир» Габдуллы Тукая / К. А. Галиахметова // Проблемы диалогизма словесного искусства: сб. материалов Всерос. (с междунар. участием) науч.-практ. конф., посвящ. 450-летию добровольного вхож. Башкирии в состав России и Году рус. яз. (г. Стерлитамак, 18–20 октября 2007 года). — Стерлитамак: СГПА, 2007. — С. 132–133.

Галиахметова К. А. Восточные мотивы природной символики в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Галиахметова // Восточные языки и культуры: материалы I Междунар. науч. конф. 22–23 ноября 2007 г. — М.: Изд-во РГГУ, 2007. — С. 122–126.

Галиахметова К. А. Изображение природы в поэзии Г. Тукая (к проблеме формирования пейзажных образов) / К. А. Галиахметова // Вестн. Чуваш. гос. ун-та. — 2007. — № 4. — С. 252–255.

Галиахметова К. А. Природа в творчестве Габдуллы Тукая / К. А. Галиахметова // Современные проблемы филологии Урало-Поволжья: материалы межрегион. науч.-практ. конф. — Чебоксары: Изд-во Чуваш. гос. ун-та, 2007. — С. 117–119.

Галиахметова К. А. Пейзаж, как атрибут национального мировосприятия в поэзии Габдуллы Тукая / К. А. Галиахметова // Проблемы филологии народов По-

волжья: Межвуз. сб. науч. ст. / Гл. ред. И. Г. Добродомов. — М.-Ярославль: Ремдер, 2007. — Вып. 1. — С. 152–153.

Галиахметова К. А. Изображение природы в поэзии Г. Тукая / К. А. Галиахметова // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 184–187.

Галиахметова К. А. «Пейзажная» поэтика в творчестве К. Иванова и Г. Тукая / К. А. Галиахметова // Современная Нарспиана — итоги и перспективы: материалы Межрег. науч.-практ. конф. — Чебоксары: Изд-во Чуваш гос. ун-та, 2008. — С. 176–179.

Галиев А. Уникальный экспонат — в Казанском музее / А. Галиев // Комсомолец Татарии. — 1988. — 30 апр.

Галиева А. Чашка из детства Тукая / А. Галиева // Сов. Татария. — 1982. — 24 окт.

Галимов Ф. Певец свободы / Ф. Галимов // Ульян. правда. — 1966. — 26 апр.

Галимова А. Стихотворения Г. Тукая в переводах К. Баялинова / А. Галимова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2017. — № 4 (50). — С. 154–159.

Галимова О. Н. Зоонимы в художественном дискурсе Г. Тукая / О. Н. Галимова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 252–254.

Галимова Э. М. Новаторские черты в постановке трилогии спектаклей о жизни и творчестве выдающегося поэта Г. Тукая / Э. М. Галимова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 125–128.

Галимуллин Ф. Тукай современен для всех поколений [Беседа с пред. Союза писателей РТ Ф. Галимуллиным / Записал А. Галимзянов] / Ф. Галимуллин // Татар. края. — 2003. — Ап. (№ 17).

Галимуллина А. Ф. Образ Габдуллы Тукая в творчестве Рената Хариса / А. Ф. Галимуллина // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 130–135.

Галиуллин Л. Любимый поэт / Л. Галиуллин // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Галиуллин Т. Н. Традиции Г. Тукая в современной татарской поэзии / Т. Н. Галиуллин // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. из-во, 1990. — С. 269–274.

Галиуллин Т. Народный поэт Габдулла Тукай / Т. Галиуллин // Идель. — 2011. — № 4. — С. 14–18.

Галиуллин Т. Н. Образ Г. Тукая как национальный идеал в татарской поэзии XX века / Т. Н. Галиуллин, Н. М. Юсупова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2012. — № 3(29). — С. 126–129.

Галиуллин Т. Н. Народный поэт Габдулла Тукай / Т. Н. Галиуллин, Р. Р. Сабиров // Уч. зап. — 2012: сб. науч. ст. препод. Ин-та филологии и искусств КФУ / Науч. ред. Р. Р. Замалетдинов. — Казань: Казан. ун-т, 2012. — С. 49–53.

Галиуллин Т. Н. Диалог национальных литератур (на примере творчества Г. Тукая) / Т. Н. Галиуллин // Филология и культура = Philology and Culture. — 2014. — № 2 (36). — С. 105–108.

Галиуллин Т. Н. Западноевропейская классика в произведениях Г. Тукая / Т. Н. Галиуллин, М. М. Хабутдинова // Tatarica. — 2014. — № 1 (2). — С. 49–61.

Галиуллин Т. Н. Тематические и жанрово-художественные особенности мунажатов Г. Тукая / Т. Н. Галиуллин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 135–140.

Галиуллин К. Р. Тукаевский компьютерный фонд: концепция и архитектура / К. Р. Галиуллин, Л. С. Шарипзянов, А. С. Галявиев // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — Б. 319–321.

Галиуллина Д. М. «Мир детства» в стихотворениях Г. Тукая для новометодных татарских школ / Д. М. Галиуллина // Ислам и тюркский мир: проблемы образования, языка, литературы, истории и религии: материалы VIII Междунар. тюркологич. конф. (Россия, Республика Татарстан, г. Елабуга, 22 апреля 2016 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — С. 105–107.

Гамзатов Р. Поэт-огонь / Р. Гамзатов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 221.

Гамзатов Р. Поэт-огонь… / Р. Гамзатов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 33.

Ганиев В. Поэт народной судьбы / В. Ганиев // Огонек. — 1976. — 17 апр.

Ганиев В. В памяти народной навеки / В. Ганиев // Татар. новости (Москва). — 2001. — № 24.

Ганиев В. Х. Судьба одного стихотворения Габдуллы Тукая / В. Х. Ганиев // История национальных литератур: Перечитывая и переосмысливая / Отв. ред. Н. С. Надъярных. — М.: ИМЛИ РАН, 2005. — Вып. IV. — С. 183–195.

Ганиев Р. Тукай и русская литература (к вопросу о творческом освоении традиций русской литературы) / Р. Ганиев // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 22–24.

Ганиева Р. Сатирические поэмы Тукая / Р. Ганиева // Итог. науч. конф. КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина за 1962 год.: сб. ст. — Казань, 1963. — С. 77–78.

Ганиева Р. Великий обличитель / Р. Ганиева // Сов. Татария. — 1963. — 26 апр.

Ганиева Р. К. Поэма Тукая «Сенной базар или Новый Кисекбаш» и традиции «назира» / Р. К. Ганиева // Итог. науч. конф. КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина за 1963 год: сб. ст. — Казань, 1964. — С. 102–106.

Ганиева Р. К. Особенности сатиры Тукая / Р. К. Ганиева // Итог. науч. конф. КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина за 1963 год. — Казань, 1964. — С. 106–109.

Ганиева Р. К. Наследие Тукая и тюркские литературы / Р.К. Ганиева // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта /. Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 162–171.

Ганиева Р. К. Наследие Тукая и тюркские литературы / Р. К. Ганиева // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 331–339.

Ганиева Р. Габдулла Тукай в контексте мировой литературы / Р. Ганиева // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 48–51.

Ганиева Р. К. Бессмертие / Р. К. Ганиева // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 22–29.

Гапонова Н. Евразийский поэт / Н. Гапонова // Казахст. правда. — 2011. — 23 апр.

Гараева А. Пища души: редкие издания Г. Тукая в Национальной библиотеке РТ / А. Гараева // Казань. — 2011. — № 5. — С. 100–101.

Гарайшин Н. Тукай в наших сердцах / Н. Гарайшин // Маяк. — 2007. — 25 апр.

Гареева Н. Музыка в жизни Тукая / Н. Гареева // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2010. — № 1 (6336).

Гарзавина А. В. Тукая Габдулле памятники в Казани / А. В. Гарзавина // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р-С-Т. — С. 690.

Гарипова Г. А. Н. А. Некрасов и татарские поэты в контексте диалога русской и татарской литератур / Г. А. Гарипова // Татьянин день: сб. ст. и материалов четвертой респ. науч.-практ. конф. «Литературоведение и эстетика в XXI». — Казань, 2007. — С. 247–357.

Гарипова Х. «Здесь я глаза раскрыл…» / Х. Гарипова // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 42–45.

Гарифуллин В. З. Отражение гуманистических идей в публицистике Тукая / В. З. Гарифуллин // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 145–149.

Гарифуллин Ш. Певцы народных надежд / Ш. Гарифуллин // Огни Алатау. — 2006. — 13 мая.

Гарифуллина З. Бессмертно имя твое, поэт!: Мероприятие, посвященное 120-летию Г. Тукая / З. Гарифуллина // Родник. — 2006. — 13 мая.

Гарифуллина Л. В гостях у Тукая / Л. Гарифуллина // Сов. Татария. — 1986. — 21 сент.

Гасан кызы Н. Он был творцом татарской поэтической школы / Н. Гасан кызы // Вышка. — 2011. — 22 апр.

Гасанова М. М. Габдулла Тукай и азербайджанское литературоведение / М. М. Гасанова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 70–73.

Гасанова М. Два имени рядом: Нариман Нариманов и Габдулла Тукай / М. Гасанова // Вышка. — 2011. — 17 июня.

Гасанова М. Факел, «сжигавший людские сердца»: Габдулла Тукай и азербайджанское литературоведение / М. Гасанова // Каспий. — 2011. — 23 апр.

Гасанова М. Факель, «сжигавший людские сердца» (Г. Тукай и азербайджанское литературоведение) / М. Гасанова // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 167–179.

Гасанова М. Габдулла Тукай — 125 / М. Гасанова // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 215–241.

Гатина С. Апрель подарил нам Тукая / С. Гатина // Чистопол. изв. — 1997. — 30 апр.

Гафиатуллина М. Память через годы / М. Гафиатуллина // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня.

Гафурова Ф. Большой спрос / Ф. Гафурова // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Гафурова Ф. Имени великого поэта / Ф. Гафурова // Веч. Казань. — 1984. — 30 апр.

Герасимов В. Сегодня праздник…: Репортаж из Тукай-Кырлая / В. Герасимов // Комсомолец Татарии. — 1986. — 13 июня.

Герасимова А. «Ты в памяти и в сердце, родная сторона!» / А. Герасимова // Веч. Казань. — 1986. — 8 апр.

Гибадуллин Р. В наших делах / Р. Гибадуллин // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Гибадуллина Ф. Уничтожен еще один исторический памятник / Ф. Гибадуллина // Изв. Татарстана. — 2008. — 3–9 окт.

Гиззатуллин И. Посвящение поэту / И. Гиззатуллин // Сов. Татария. — 1993. — 24 апр.

Гиззатулина М. К. Рядом с поэтом [Беседа с классиком клинической физиотерапии М. Гиззатулиной / Записала М. Подольская] // Казань. — 2004. — № 3. — С. 58–63.

Гилязов Т. Ш. Основные тенеденции развития тукаеведения на рубеже XX–XXI веков / Т. Ш. Гилязов // Зап. КГУ. Гуманит. науки. — 2008. — Т. 150. — Кн. 8. — С. 42–47.

Гилязов Т. Ш. Трансформация взглядов на творчество Г. Тукая в 1920–1930-х годах / Т. Ш. Гилязов // Вестн. ЧелябГУ. Филология. Искусствоведение. — 2010. — Вып. 43. — № 13 (194). — С. 19–25.

Гилазов Т. Ш. Литературная критика о литературных взаимодействиях в творчестве Г. Тукая / Т. Ш. Гилазов // Сопоставительная филология и полилингвизм:

материалы Междунар. науч. конф. (г. Казань, 29 сентября — 1 октября 2010 г.). — Казань, 2010. — С. 250–252.

Гилазов Т. Ш. Проблема литературной репутации Г. Тукая в научно-критической мысли первой четверти XX века / Т. Ш. Гилазов // Филология и культура = Philology and Culture. — 2013. — № 3 (33). — С. 181–185.

Гилязов Т. Ш. Академическое собрание сочинений Габдуллы Тукая: история, структура и принципы составления / Т. Ш. Гилязов // Филология и культура = Philology and Culture. — 2016. — № 2 (44). — С. 230–237.

Гилазов Т. Ш. Тукаеведение на рубеже XX–XXI веков: достижения и перспективы развития / Т. Ш. Гилазов // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 15–21.

Гилемханов Р. «Что мы помним о нем», или где живут настоящее татары? / Р. Гилемханов // Идель. — 2011. — № 4. — С. 28–29.

Гилязов И. Образ положительного героя в творчестве Тукая / И. Гилязов // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 1–2.

Гилязов И. Мы верим… / И. Гилязов // Звезда Поволжья. — 2008. — 2–8 окт.

Гильдеев Х. Тукай / Х. Гильдеев // Кр. Татария. — 1939. — 28 сент.

Гильмутдинов Н. Габдулла Тукай в Троицке / Н. Гильмутдинов // Лениногор. вести. — 2011. — 21 сент.

Гимадеев М. Атеизм в творчестве А. Тукаева / М. Гимадеев // Кр. Татария. — 1938. — 11 апр.

Гимадиев У. И. Тукай и татарские сатирические журналы / У. И. Гимадиев // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 138–148.

Гимадеев У. И. Тукай и татарские сатирические журналы / У. И. Гимадеев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 396–406.

Гимадиев У. И. Тукай и «Ялт-Йолт» / У. И. Гимадиев // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 197–204.

Гинзбург Е. Поэт-гражданин / Е. Гинзбург // Кр. Татария. — 1936. — 27 апр.

Гиниятуллина Л. М. Языковые особенности труды «Народная литература» («Халык әдәбияты») / Л. М. Гиниятуллина, М. М. Шакурова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 371–374.

Говорова О. Новая оратория / О. Говорова // Сов. Татария. — 1985. — 15 дек.

Гордеева С. Врата для страждующих / С. Гордеева // Казан. вед. — 2012. — 24 апр.

Гордлевский В. А. Г. Тукай и русская литература / В. А. Гордлевский // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 57–69.

Горюнова Н. М. Габдулла Тукай и его литературные образы в творчестве художников — преподавателей Ленинградского музыкально-художественного педагогического колледжа / Н. М. Горюнова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 149–154.

Горький М. [Из письма С. Н. Сергееву-Ценскому] / М. Горький // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 6.

Григорьева А. Музей Тукая с непарадного подъезда / А. Григорьева // Веч. Казань. — 2011. — 26 апр.

Губаев Ф. Тукай рядом / Ф. Губаев // Казань. — 2016. — № 4. — С. 100–103.

Губайдуллина Г. Б. Тукай и татарская вокально-инструментальная музыка / Г. Б. Губайдуллина // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 325–330.

Губайдуллина Г. Б. Влияние татарской народной песни на поэтическое мышление Габдуллы Тукая / Г. Б. Губайдуллина // Страницы истории татарской музыкальной культуры. — Казань, 1991. — С. 83–108.

Гудина И. Не только татарский, но и евразийский поэт / И. Гудина // Татар. края. — 2004. — Апр. (3 16).

Гудина И. Не только татарский, но и евразийский поэт / И. Гудина // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 134–136.

Гудкова В. К 75-летию Габдуллы Тукая / В. Гудкова // Сов. Татария. — 1961. — 11 апр.

Гулиев В. Габдулла Тукай и Азербайджан (к 125-летию великого татарского поэта) / В. Гулиев // Зеркало. — 2011. — 23 апр.

Гулиев В. Габдулла Тукай и Азербайджан (к 125-летию великого татарского поэта) / В. Гулиев // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 252–269.

Гулям Г. Вечная благодарность / Г. Гулям // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 13–14.

Гулям Г. Габдулла Тукай и наш поэт / Г. Гулям // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 18–22.

Гумеров А. Тукай в музыке / А. Гумеров // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Гумеров А. Малоизвестное стихотворение Г. Тукая / А. Гумеров // Кр. Татария. — 1951. — 24 апр.

Гумматова Х. Габдулла Тукай и «Молла Насреддин» / Х. Гумматова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 155–158.

Гумматова Х. Б. Анализ мифического образа великана в поэмах Габдуллы Тукая / Х. Б. Гумматова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 167–172.

Гумметова Х. Б. Поэма Габдуллы Тукая «Сенной базар, или Новый Кисекбаш» на азербайджанском языке / Х. Б. Гумметова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 75–78.

Гутман Д. Габдулла Тукай и царская цензура / Д. Гутман // Кр. Татария. — 1946. — 19 апр.

Гущина И. Заседание состоялось в музее / И. Гущина // Новое слово. — 2011. — Июнь (№ 11).

Давлет Х. Памяти А. Тукаева / Х. Давлет // Кр. Татария. — 1938. — 18 апр.

Давлетгареев Б. Тукаевская весна / Б. Давлетгареев // Челн. газ. — 1992. — 1 мая.

Давлетгареев Б. Дальнее солнце — горячий / Б. Давлетгареев // Челн. изв. — 1997. — 24 апр.

Дагестани Д. Около одной смерти / Д. Дагестани // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 9–15.

Даминова Ф. Имена и судьбы / Ф. Даминова // Казань. 2006. — № 7. — С. 79–86.

Даминова Ф. Имена и судьбы: Тукай на казанской земле / Ф. Даминова // Казань. — 2016. — № 4. — С. 72–77.

Данилов В. День родного языка/ В. Данилов // Сов. Россия. — 1989. — 1 мая.

Даутова Р. «Сама судьба связала нас» / Р. Даутова // Веч. Казань. — 1994. — 27 апр.

Даутова Р. Государственной премии имени Габдуллы Тукая — 45 лет / Р. Даутова // Татар. мир = Татар дөньясы (Москва). — 2003. — Март (№ 5).

Дахер О. Связь с родиной наладили благодаря Тукаю / О. Дахер // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 47.

Дашина А. Тукай: путь в вечность / А. Дашина // Респ. Татарстан. — 2013. — 16 апр.

Дашина А. С Тукаем в сердце / А. дашина // Респ. Татарстан. — 2021. — 27 апр.

Два товарища // Веч. Казань. — 1986. — 13 февр.

Денмухаметова Э. Н. Синонимы в поэзии Г. Тукая / Э. Н. Денмухаметова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш.,

25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 242–244.

День родного языка // Юлдаш. — 2011. — 27 апр.

Деятели литературы о творчестве Габдуллы Тукая // Волга. — 1986. — № 11. — С. 173.

Джалиль М. Родоначальник демократической поэзии / М. Джалиль // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 6–11.

Джамал С. Любите Тукая! / С. Джамал // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 37–39.

Джерманетто Дж. Вспоминая родину Тукая и Джалиля… / Дж. Джерманетто // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 36–37.

Джилкибаев Б. Строки Тукая / Б. Джилкибаев // Аманат. — 2006. — № 6. — С. 192–194.

«…Добру и правде никогда не изменяя» // Наука и религия. — 1983. — № 12. — С. 40.

Дом Тукая на улице Тукая // Комсомолец Татарии. — 1986. — 13 июня.

Донина Л. Н. Интерпретация татарского традиционного костюма для балета: опыт первых постановок / Л. Н. Донина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 180–187.

Донская И. Как готовятся у нас в городе отметить приближающееся 100-летие со дня рожд. Г. Тукая? / И. Донская // Веч. Казань. — 1984. — 27 апр.

Донскова О. А. Трансформация моделей именования одежды (национальная и кофессиональная одежда XIX–XXI вв.) / О. А. Донскова, Г. А. Донскова // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 39–43.

Доризо Н. К. Больше, чем поэт / Н. К. Доризо // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 25–26.

Драчева Н. Сама судьба связала нас / Н. Драчева // Приуралье (Уральск). — 2007. — 12 июля.

Дубин А. «Здесь священные места» / А. Дубин // Респ. Татарстан. — 1994. — 26 апр.

Дубин А. Прилив сил и вдохновения!… Тукай в Астрахани. 1911 год / А. Дубин // Татар. края. — 2006. — Апр. (№ 16).

Дубин А. «Хочется все лето провести на Волге…» / А. Дубин // Респ. Татарстан. — 2006. — 25 апр.

Думаева-Валиева В. «Вдохновенье страсти движет каждым словом и строкой». Непрочитанные любовные стихотворения Габдуллы Тукая / В. Думаева-Валиева // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2005. — № 21–22 (50–51).

Думаева-Валиева В. Сближение / В. Думаева-Валиева // Тукай Г. Избранное / Пер. с татар. В. С. Думаевой-Валиевой. — Казань: Магариф, 2006. — С. 5–7.

Дунаева И. Конечно, больше чем поэт... / И. Дунаева // Дуслык (Киев). — 2011. — № 5–6 (106–107). — С. 12–13.

Дусаева Э. Габдулла Тукай: памятование поэта в юбилейные даты / Э. Дусаева, Г. Гиматдинова // Уч. зап. Казан. ун-та. Серия: Гуманит. науки. — 2017. — Т. 159. — № 6. — С. 1577–1594.

Дынник В. На станции метро появилось улица поэта / В. Дынник // Казан. вед. — 2011. — 27 апр.

Дынник В. Память Тукая в метро почтили его стихами / В. Дынник // Казан. вед. — 2013. — 16 апр.

Его звезда не погаснет // Бугульм. газ. — 1998. — 25 апр.

Елдашов А. О могиле Тукая / А. Елдашов // Звезда Поволжья. — 2011. — 9–14 сент.

Емельянов А. Краткий обзор татарско-мухамеданской неповременной печати за 1914 год / А. Емельянов // Приложение к журналу «Православный собеседник». — 1916. — Ч. 2. — С. 1008–1015; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 335–342.

Енакаев Р. Глашатай дружбы народов / Р. Енакаев // Кр. луг. — 1980. — 8 янв.

Енакаев Р. Его имя носит типография / Р. Енакаев // Полиграфия. — 1986. — № 3. — С. 35–36.

Еникеев И. Воплощение трагического в творчестве Тукая и в пьесах о нем / И. Еникеев // Мәгърифәт һәм азатлык өчен көрәш (XX йөз башы татар әдәбияты тарихыннан) / Төз. Ф. К. Бәширов; җав. ред. Н. Г. Юзиев. — Казан, 1987. — С. 127–140.

Еникеев И. А. Концепция трагического в пьесах о Г. Тукае (А. Файзи и И. Юзеев) / И. А. Еникеев // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 187–191.

Еникеев И. А. Дискурс Г. Тукая в поэзии Равиля Бухараева / И. А. Еникеев // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 172–178.

Ербулатова И. К. Западно-восточный синтез и идейное содержание творчества Г. Тукая / И. К. Ербулатова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 93–96.

Ерикеев А. Поэт татарского народа (к 60 летию со дня рожд. Г. Тукая) / А. Ерикеев // Известия. — 1946. — 26 апр.

Ерикеев А. Великий сын татарского народа / А. Ерикеев // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Ерикеев А. Выдающийся поэт-демократ (к 75-летию со дня рожд. Г. Тукая) / А. Ерикеев // Сов. Россия. — 1961. — 26 апр.

Жарулла М. Тукай в гостях у Пушкина / М. Жарулла // Нур. — 1998. — № 2–3.

Жданова Н. Звезда Тукая / Н. Жданова, Б. Вахнюк // Веч. Казань. — 1986. — 16 окт.

Жданова Н. «Шурале» с татарского… на мультипликационный / Н. Жданова, Б. Вахнюк // Веч. Казань. — 1988. — 23 янв.

Жив в памяти народной // Сов. торговля. — 1986. — 14 июля.

Жизнеописание поэта в свидетельствах современников, его личных записях, архивных документах // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 39–47.

Жизнь как вспышка // Юлдаш. — 2006. — 26 апр.

Жизнь, связующая народы // Татар. края. — 2006. — Нояб. (№ 47).

Жумагалиев Б. Его идеи и мысли созвучны с народом / Б. Жумагалиев // Приуралье (Уральск). — 2011. — 19 мая.

Забиров И. Поэзия любви и ненависти / И. Забиров // Правда Востока (Ташкент). — 1986. — 26 апр.

Забиров И. Большая короткая жизнь / И. Забиров, М. Мурзакаев // Андиж. правда. — 1986. — 26 апр.

Забиров И. На языках народов мира / И. Забиров // Приуралье (Уральск). — 1986. — 31 июля.

Забиров Х. Тукай всегда с нами / Х. Забиров // Приуралье (Уральск). — 1976. — 27 марта.

Забиров Х. Сквозь годы / Х. Забиров // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Забиров Х. Из жизни Габдуллы Тукая / Х. Забиров // Сов. Татария. — 1981. — 20 окт.

Забиров Х. Семь раз проверь / И. Забиров // Сов. Татария. — 1986. — 16 марта.

Забиров Х. Тукаевскими маршрутами / Х. Забиров // Веч. Казань. — 1986. — 8 апр.

Забиров Х. Штрихи к биографии / Х. Забиров // Веч. Казань. — 1986. — 11 июня.

Забиров Х. Город детства моего [К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая] / Х. Забиров // Приуралье (Уральск). — 1986. — 31 июля.

Забирова Ф. Долгий путь к возрождению / Ф. Забирова // Казань. — 2011. — № 5. — С. 110–113.

Забирова Х. Из поколения в поколение / Х. Забирова // Сов. Татария. — 1966. — 55 июня.

Забиров Х. В память о трех поэтах / Х. Забиров // Ташкент. правда. — 1973. — 17 марта.

Забиров Х. Из жизни Габдуллы Тукая / Х. Забиров // Сов. Башкирия. — 1981. — 20 окт.

Забиров Х. На языках народов мира / Х. Забиров // Приуралье (Уральск). — 1986. — 31 июля.

Загидуллина Д. Ф. Татарская литература начала XX. в.: трансформация западных и восточных традиций / Д. Ф. Загидуллина // Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы: Междунар. науч. конф., посвящ. 200-летию Казан. ун-та (г. Казань, 4–6 октября 2004 г.). — Казань: Изд-во Казан. гос. ун-та, 2004. — С. 305–306.

Загидуллин И. «Как только я оказался на вокзале, ко мне, словно мусульманин к хаджи, привязалась петербургская сырост» (Габдулла Тукай в Санкт-Петербурге) / И. Загидуллин // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 275–287.

Загидуллина Д. Ф. Тукай (Тукаев) Габдулла Мухаммадгариф улы (26. 4. 1886, д. Кошлауч Казанской губ. — 15. 4. 1913, Казань), поэт, лит. критик, публицист, один из родоначальников новой татар. лит-ры / Д. Ф. Загидуллина // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энциклопедии АН РТ, 2010. — Т. 5: Р-С-Т. — С. 686–690.

Загидуллина Д. Ф. Основные мотивы в поэзии Габдуллы Тукая: отражение посвящ. народу жизни / Д. Загидуллина // Науч. Татарстан. — 2011. — № 2. — С. 46–52.

Загидуллина Д. Ф. Национальное и общечеловеческое в творчестве Габдуллы Тукая / Д. Ф. Загидуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г.Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 7–12.

Загидуллина Дж. Габдулла Тукай в Астрахани / Дж. Загидуллина // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2006. — № 1. — С. 162–165.

Загирова Д. Поэту и гражданину / Д. Загирова // Лениногор. вести. — 2012. — 4 мая.

Зайдулла Р. Маленький слепок Вселенной татар / Р. Зайдулла // Идель. — 2006. — № 3. — С. 29–31.

Зайдулла Р. Скажите, пожалуйста, Габдулла эфенди… / Р. Зайдулла // Идель. — 2015. — № 4. — С. 12–13.

Зайнеева Г. Н. Воспоминания в творчестве писателей (на примере Г. Тукая и Г. Ибрагимова) / Г. Н. Зайнеева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 181–183.

Зайнуллина Г. Клякинцев — сорок сороков! / Г. Зайнуллина // Идель. — 2011. — № 4. — С. 24–27.

Закиев М. Тема диссертации / М. Закиев // Сов. Татария. — 1968. — 25 апр.

Закиев М. З. Тукай и татарский литературный язык / М. З. Закиев // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 125–132.

Закиев М. З. Тукай и татарский литературный язык / М. З. Закиев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 340–346.

Закиев М. З. К вопросу о революционном демократизме Г. Тукая / М. З. Закиев // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 178–182.

Закиев М. З. Тукай и этнические корни татарского народа / М. З. Закиев // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 199–201.

Закиев Р. Наш Тукай / Р. Закиев // Чаян. — 2011. — № 7. — С. 10.

Закиров З. Юбилей Тукая / З. Закиров // Звезда Поволжья. — 2011. — 21–27 апр.

Закиров З. Юбилей поэта / З. Закиров // Бугульм. газ. — 2011. — 27 апр.

Закиров И. Тукай любим и в Ташкенте / И. Закиров // Федерация. — 1993. — 17 авг.

Залалтдинова Л. Тукай в сердце моем / Л. Залалтдинова // Молодежь Татарстана. — 1996. — 26 апр. — 2 мая.

Залялетдинов Л. Создатель татарского литературного языка / Л. Залялетдинов // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Залялова Г. А. Литературный музей Тукая и PR-технологии / Г. А. Залялова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 209–212.

Замалетдинов Л. Ш. О мифологической основе сказки «Шурале» / Л. Ш. Замалетдинов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 115–124.

Замалетдинов Л. Ш. О мифологической основе сказки «Шурале» / Л. Ш. Замалетдинов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 384–393.

Замилев Х. Татарский народный поэт Абдулла Тукаев / Х. Замилев // Кр. Татария. — 1938. — 4 апр.

Зарипов И. Певец свободы и дружбы / И. Зарипов // Нижнекамск. — 1991. — 28 сент.

Зарипов М. Стихами — к поэту / М. Зарипов // Сов. Россия. — 1986. — 15 июня.

Зарипов М. «Днем и ночью, в горе, в счастье я с тобой, родной народ» / М. Зарипов // Сов. Татария. — 1988. — 12 авг.

Зарипов Э. Бессмертные образы / Э. Зарипов // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня.

Зарипов Э. Я. Иллюстрации к сказке Г. Тукая «Шурале» / Э. Я. Зарипов // Тез. докл. 3 науч. конф. мол. ученых. — Казань, 1974. — С. 38–40.

Зарипова Ч. С. Рамиев и Г. Тукай / Ч. Зарипова // II Респ. науч. конф. мол. ученых и специалистов. 28 июня–1 июля 1996 г. — Казань, 1996. — Кн. 7. — С. 71.

Зернит Б. Габдулла Тукай: К 65-летию со дня рожд. / Б. Зернит // Кр. Татария. — 1951. — 25 апр.

Зернит Б. О произвольном обращении с классическим наследством / Б. Зернит // Сов. Татария. — 1954. — 4 марта.

Зиннатуллина Н. Поэт, подобный яркой молнии / Н. Зиннатуллина // Бугульм. газ. — 2077. — 25 апр.

Золотницкий Д. Татарский балет на ленинградской сцене / Д. Золотницкий // Кр. Татария. — 1950. — 24 апр.

Зумфукаров М. Ш. Любимый поэт уйгурского народа Габдулла Тукай / М. Ш. Зумфукаров // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 55–57.

Ибрагимов М. Ахматова — переводчик Тукая: К 120-летию со дня рожд. А. А. Ахматовой / М. Ибрагимов // Мәгариф. — 2009. — № 6. — С. 26–28.

Ибрагимов М. Стихотворнеие Г. Тукая «Пушкин и я» в статье Г. Тулумбайского «Пушкин и Тукай»: проблемы мифотворчества / М. Ибрагимов // HOMOSCRI BENS. Литературная критика в России: поэтика и политика. — КГУ, 2009. — С. 260–266.

Ибрагимов М. И. Г. Тукай и А. Блок: к проблеме сопоставительного изучения поэтики татарской и русской литератур начала XX века / М.И. Ибрагимов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 144–146.

Ибрагимов М. И. Семантические трансформации мотивов в вольных переводах Габдуллы Тукая из русской поэзии / М. И. Ибрагимов, И. Г. Гумеров // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — Тамбов: Гармота, 2018. — № 11 (89). — Ч. 1. — С. 22–25.

Ибрагимов М. И. Национальная идентичность и теория автора (на примере книги стихов Г. Тукая «Пища души») / М. И. Ибрагимов // Вестн. Удм. ун-та. История и филология. — 2019. — № 4. — С. 143–146.

Ибрагимов М. И. Книга стихов как жанр в поэзии Г. Тукая (на примере книги «Җан азыклары» / М. И. Ибрагимов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 193–197.

Ибрагимов М. Предисловие / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 228–231.

Ибрагимов М. «...Край здешний представляет смесь необыкновенного, странного, многообразного...» / М. Ибрагимов, А. Алеева, Н. Насибуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 267–291.

Ибрагимов М., Алеева А., Насибуллина Н. «... Вы — нации надежда и отрада...» / М. Ибрагимов, А. Алеева, Н. Насибуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 191–312.

Ибрагимов М. «Лишь служение народу признаю за счатье я...» (Поэзия Г. Тукая уральского периода) / М. Ибрагимов, А. Алеева, Н. Насибуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 359–415.

Ибрагимов М. «О Казань! Мечта и гордость! Лучезарная Казань!» / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 181–207.

Ибрагимов М. «С рожденья к светлым небесам стремящееся сердце!» (Поэзия Габдуллы Тукая 1908–1910 гг.) / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 284–312.

Ибрагимов М. «Лишь чистою душой, несущей правды свет, окно в сердца людей однажды распахнется» / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 185–203.

Ибрагимов М. Пути Тукая / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 245–246.

Ибрагимов М. «Я устремлюсь в высоту, в безмерность, в бесконечность, к бессмертной, вечной красоте, в сияющую вечность!» (Поэзия Габдуллы Тукая 1911–1913 гг.) / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 307–330.

Ибрагимов М. «Нет, душа не будет низкой, высота — ее удел...» / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 331–333.

Ибрагимов Р. Гордое имя / Р. Ибрагимов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Ибрагимов Р. Ибрагимов увлекся Тукаем [Беседа с нар. арт. РФ и РТ Р. Ибрагимовым / Записала Т. Мамаева] // Время и деньги. — 2002. — 20 нояб.

Ибрагимова А. «Моя душа стремится к вышине…» / А. Ибрагимова // Новый Зай. — 2011. — 14 янв.

Ибрагимова А. «Исцели меня, мой родной язык!» / А. Ибрагимова // Новый Зай. — 2012. — 8 мая.

Ибрагимова Д. Одному из красивейших домов Казани — 100 лет / Д. Ибрагимова // Казан. вед. — 2005. — 20 апр.

Ибрагимова Д. Казань лишилась частицы Тукая / Д. Ибрагимова // Казан. вед. — 2008. — 2 окт.

Ибрагимова Д. На улице Баумана говорили по-татарски / Д. Ибрагимова // Казан. вед. — 2009. — 28 апр.

Ибрагимова Д. День рожд. Тукая отмечали стар и млад / Д. Ибрагимова // Казан. вед. — 2010. — 27 апр.

Ибрагимова М. Певец любви и свободы / М. Ибрагимова //Азербайджан. — 1996. — 18 мая.

Ибрагимова М. Певец любви и свободы / М. Ибрагимова // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 155–158.

Иванов И. С. Габдулла Тукай и марийская поэзия / И. С. Иванов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 82–83.

Иванычева О. «Я устремлюсь в вечность» / О. Иванычева // Казан. вед. — 2011. — 1 марта.

Иванычева О. Тукай — это наше все! / О. Иванычева // Казан. вед. — 2013. — 30 апр.

Иванычева О. В Нью-Йорке звучали стихи Тукая / О. Иванычева // Казан. вед. — 2018. — 17 апр.

Иванычева О. День рожд. Тукая — День родного языка / О. Иванычева // Казан. вед. — 2018. — 26 апр.

Ивин А. Габдулла Тукай / А. Ивин // Днестр. — 1961. — №4. — С.159–160.

Идрисов И. Р. Политико-правовые идеи в творчестве Габдуллы Тукая / И. Р. Идрисов // Язык и литература в поликультурном пространстве: матер. рег. науч.-практ. конф., посвящ. 10-летию татар. отд. БирГСПА (г. Бирск, 16–17 декабря 2005 г.). — Бирск: БирГСПА, 2005. — Вып. 2. — С. 47–49.

Идрисов Р. Р. Тенденции развития художественной литературы / Р. Р. Идрисов // Язык и литература в поликультурном пространстве: матер. рег. науч.-практ. конф., посвящ. 10-летию татар. отд. БирГСПА (г. Бирск, 16–17 декабря 2005 г.). — Бирск: БирГСПА, 2005. — Вып. 2. — С. 49–58.

Ижбулатов М. Встреча с современником Тукая / М. Ижбулатов // Комсомолец Татарии. — 1986. — 13 апр.

Ижбулатова М. Поэт-борец / М. Ижбулатова // Зеленодол. правда. — 1996. — 24 апр.

Издание произведений Габдуллы Тукая // Сов. Татария. — 1953. — 15 апр.

Измайлов Р. Москва — с любовью к Тукаю / Р. Измайлов // Татар. края. — 2003. — Май.

Изморосин А. Книга у колыбели культуры / А. Изморосин // Респ. Татарстан. — 2012. — 20 апр.

Изморосин А. В реликвиях — дух поэта / А. Изморосин // Респ. Татарстан. — 2012. — 13 апр.

Илалтдинова Р. Жизнь посвятил процветанию нации / Р. Илалтдинова // Новый Зай. — 2011. — 20 апр.

Илялова И. Незабываемая встреча / И. Илялова // Веч. Казань. — 1986. — 11 июня.

Илялова И. Тукай и другие / И. Илялова // Театр. жизнь. — 1987. — № 8. — С. 8.

Илялова И. Тукай и театр / И. Илялова // Казань. — 2006. — № 7. — С. 108–111.

Ильина М. Вдохновление гением поэта / М. Ильина // Веч. Казань. — 1986. — 4 апр.

Ильина М. Посвящение Тукаю / М. Ильина // Сов. Татария. — 1986. — 5 апр.

Ильина М. Художники отмечают юбилей поэта / М. Ильина // Казан. вед. — 1996. — 14 мая.

Имашев М. Шурале, да не тот… / М. Имашев // Респ. Татарстан. — 2011. — 26 апр.

Имашев Р. Тукай в творчестве Рашида Имашева / Р. Имашев // Татар. края. — 2006. — Апр. (№ 16).

Имельбаева Р. Мир любви и человечности — это мир глазами Тукая... / Р. Имельбаева // Дуслык (Киев). — 2011. — № 7–8 (108–109). — С. 11.

Именем поэта // Правда. — 1968. — 27 апр.

Именем Тукая назвали улицу в Анкаре // Респ. Татарстан. — 2001. — 5 мая.

Интересные факты о Тукае // Тюрк. мир. — 2021. — № 14.

И премии вручили, и гостей приняли // Веч. Казань. — 2011. — 27 апр.

Ирада А. В Баку отметили день рожд. Г. Тукая /А. Ирада // Эхо. — 2013. — 17 апр.

Исанбет Ю. Поэт и музыка / Ю. Исанбет // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Исанбет Ю. Н. Поэт и музыка / Ю. Н. Исанбет // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 393–396.

Искандеров И. «Товарищу моему…» / И. Искандеров // Сов. Татария. — 1965. — 21 нояб.

Исламов Ф. Габдулла Тукай — педагог / Ф. Исламов // Учитель Узбекистана. — 1986. — 26 апр.

Исламов Р. Ф. О некоторых фотографиях-оригиналах Габдуллы Тукая / Р. Ф. Исламов // Науч. Татарстан. — 2011. — № 3. — С. 181–184.

Исламов Р. Ф. Билет на лекцию Тукая / Р. Ф. Исламов // Науч. Татарстан. — 2011. — № 4. — С. 42–44.

Исламов Р. Ф. По поводу одной фотографии / Р. Ф. Исламов // Науч. Татарстан. — 2011. — № 4. — С. 45–47.

Исламов Ф. Любя всем сердцем свой народ… / Ф. Исламов // Комсомолец Татарии. — 1976. — 25 апр.

Исламов Ф. Имени поэта / Ф. Исламов // Светлый путь (Тукаевский р-н ТАССР). — 1977. — 26 февр.

Исмагилова Г. Ф. Особенности перевода поэтических тропов с русского языка на татарский (на материале переводов текстов А. С. Пушкина и М. Ю. Лермонтова Г. Тукаем) / Г. Ф. Исмагилова, М. А. Сагидуллин // Сулеймановские чтения — 2003: тез. докл. и сообщ. науч.-практ. конф. — Тюмень, 2004. — С. 37–43.

Исмагулова Р. Е. Философия мира в творчестве Габдуллы Тукая / Р. Е. Исмагулова // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 56–59.

Исмагулова Р. Е. Литературные взаимосвязи Габдуллы Тукая и Гумара Караша: исследовательская деятельность учащихся Р. Е. Исмагулова, К. Т. Утегенова // Творчество Чингиза Айтматова в контексте традиций Востока-Запада: материалы Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 11–14 ноября 2018 г.) / Науч. ред. Ф. С. Сайфуллина. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2018. — С. 149–152.

Исхак А. Певец угнетенных / А. Исхак // Комсомолец Татарии. — 1938. — 16 апр.

Исхак А. Габдулла Тукай / А. Исхак // Тукай Г. Избранное. Стихотворения и поэмы / Сост. и примеч. Р. Башкурова / Г. Тукай. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1960. — Т. 1. — С. XII–XVI.

Исхак А. Габдулла Тукай / А. Исхак // Тукай Г. Избранное. Стихи, поэмы, сказки / Сост. М. Садри. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1969. — С. 5–16.

Искаков Б. И. Г. Тукай и казахская литература / Б. И. Искаков // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 63–68.

Исхаков В. Г. Тукай и татарские революционеры / В. Исхаков // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 2–4.

Исхакова-Вамба Р. А. Тукай и татарская музыка / Р. А. Исхакова-Вамба // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 219–223.

Исхаков Р. Тукаев учит любить родину / Р. Исхаков // Комсомолец Татарии. — 1938. — 16 апр.

Ишмуратов Р. Самый последний день / Р. Ишмуратов // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня.

Ишмуратов Р. Татарский «переулок» на Тянь-Шане / Р. Ишмуратов // Респ. Татарстан. — 2007. — 6 сент.

Кадыров О. Х. Л. Толстой в оценке Тукая (Стихотворение в прозе «Оборвалась нить священных четок») / О. Х. Кадыров // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред.

М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 131–137.

Кадыров О. Тукай и Тургенев: проблема национального своеобразия / О. Кадыров // Идель. — 2003. — № 8. — С. 44–48.

Кадыров О. Мифы вокруг Тукая / О. Кадыров // Звезда Поволжья. — 2009. — 25 июня — 1 июля.

Кадырова А. Пушкина и Тукая увидели в клубе «Маяковский» / А. Кадырова // Веч. Казань. — 2007. — 9 июня.

Кадырова А. Фильм о Габдулле Тукае, крутом чуваке / А. Кадырова // Веч. Казань. — 2007. — 16 июня.

Кадырова А. Вернисаж открылся пляской шамана / А. Кадырова // Веч. Казань. 2008. — 23 авг.

Кадырова Д. Юбилей Тукая отмечает весь мир / Д. Кадырова // Казан. вед. — 2011. — 26 апр.

Кажигалиева Г. А. Габдулла Тукай и Султанмахмут Торайгыров: параллели в неповторимости / Г. А. Кажигалиева // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 97–104.

Казаков М. Все ярче и ярче / М. Казаков // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Казаков М. Все ярче и ярче / М. Казаков // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 235; // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 45.

Казанская Л. «Кырлай» / Л. Казанская // Муз. жизнь. — 1976. — № 11. — С. 7–8.

Казанцев А. Фильм, в котором живет Тукай / А. Казанцев // Сов. Татария. — 1975. — 16 февр.

Казанцев А. Здравствуй, земля Тукая! / А. Казанцев // Сов. Татария. — 1976. — 22 мая.

Казанцев А. С новосельем, Тукай! / А. Казанцев // Сов. Татария. — 1979. — 26 апр.

Казань глазами Тукая (Из коллекции Абдуллы Дубина) // Татарстан. — 1993. — № 4. — С. 71–74.

Казань отметила юбилей Габдуллы Тукая // Казан. вед. — 2011. — 27 апр.

Казань отпраздновала 125-летие Г. Тукая // Дуслык (Киев). — 2011. — № 5–6 (106–107). — С. 10–11.

Каиржанов А. К. Рефлексия Габдуллы Тукая о значении тюркского языка / А. К. Каиржанов // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 243–253.

«Как я горд, народ прекрасный, что тебе принадлежу!» // Челн. изв. — 2006. — 26 апр.

Калимуллин А. Чествует Башкирия / А. Калимуллин // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Камалов Н. Большой художник слова / Н. Камалов // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Камалова Н. Досмотренные сны: фильмы о поэте / Н. Камалова // Казань. — 2011. — № 5. — С. 82–83.

Камарова Н. С. Поэтическая родина Г. Тукая / Н. С. Камарова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 26–29.

Камитова А. В. Произведения Габдуллы Тукая в интерпретации Гая Сабитова / А. В. Камитова // Уч. зап. Казан. ун-та. Гуманит. науки. — 2014. — Т. 156. — Кн. 2. — С. 242–150.

Кан Л. Великий поэт Татарии / Л. Кан // Ферган. правда. — 1986. — 26 апр.

Кандалин Н. Габдулла Тукай и Казахстан [К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая] / Н. Кандалин // Ленин. путь. — 1986. — 23 июля.

Канеев Б. А. «Тукаевская» птицефабрика в Тукаевском р-не / Б. А. Канеев // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р-С-Т. — С. 685.

Карабаева А. А. Влияние творчества Г. Тукая на развитие татарского музыкального искусства / А. А. Карабаева // Насыйри укулары — Насыровские чтения: материалы II Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 16–17 февраля 2023 г.) / Науч. ред. С. Д. Бородина; сост. А. Р. Мансурова; отв. за вып. Р. М. Мансуров. — Казань, 2023. — С. 146–154.

Карим М. Тукай // Карим М. Притча о трех братьях: Воспоминания. Раздумья. Беседы. — М.: Сов. Россия, 1978. — С. 181–185.

Карим М. Бессмертный Тукай / М. Карим // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 34–36.

Карим М. Соавтор истории / М. Карим // Лит. газ. — 1986. — 4 июня; // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 21–24.

Карим М. Тукай // Карим М. Притча о трех братьях. — М.: Современник, 1988. — С. 50–55.

Карим М. Бессмертный / М. Карим // Изв. Башкортостана. — 1996. — 23 апр.

Каримов Т. Вековые корни братства / Т. Каримова // Казахст. правда. — 2011. — 15 апр.

Каримов Т. А. Габдулла Тукай и казахская интеллигенция Западного Казахстана / Т. А. Каримов // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С.46–53.

Каримов Т. А. Казахская интеллигенция Западного Казахстана и Габдулла Тукай / Т. А. Каримов // Отан тарихы = Отечеств. история. — 2006. — № 3. — С.124–129.

Карлова Т. С. Роль русской литературы в творческом развитии Габдуллы Тукая / Т. С. Карлова // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 43–52.

Карташова Л. В Астрахани Тукая поддержат родные деревья / Л. Карташова // Респ. Татарстан. — 2013. — 23 апр.

Катанов Н. Обзор текущей инородческой литературы за апрель-август 1913 г. / Н. Катанов // Инородческое обозрение за 1913 год. Кн. 4. — С. 294–296. (Приложение к журналу «Православный собеседник»); // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 829–830.

Каххарий Т. Г. Тукай и взаимовлияние культур татар и уйгур / Т. Каххарий // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 58–60.

Кашапов Р. К 125-летию Габдуллы Тукая / Р. Кашапов, С. Вахитова // Звезда Поволжья. — 2011. — 10–16 февр.

Кашапова З. Цветы Тукаю / З. Кашапова, Н. Камалиева // Маяк. — 1996. — 25 апр.

Кашшаф Г. Мудрый учитель и наставник / Г. Кашшаф // Сов. Татария. — 1953. — 18 июня.

Каюмов Л. П. Габдулла Тукай и узбекская поэзия / Л. П. Каюмов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 60–62.

Каюмова Э. Р. Тукай и народная музыка: новые экспедиционные материалы / Э. Р. Каюмова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 279–282.

Кербабаев Б. Большое спасибо от всей души / Б. Кербабаев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 34.

Киреев А. Тукай и башкирский фольклор / А. Киреев // Кр. Башкирия. — 1946. — 21 апр.

Киреева Л. Р. Реминисценции в башкирской поэзии, связанные с творчеством Габдуллы Тукая / Л. Р. Киреева // Актуальные проблемы современной татарской филологии: материалы IV Всерос. заоч. науч.-практ. конф. с междунар. участием, посвящ. 60-летию филол. фак. и каф. татар. филологии и культуры Башк. гос. ун-та / Отв. ред. И. Ф. Зарипова. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2017. — С. 321–324.

Кириллов А. Другой Тукай / А. Кириллов // Казань. — 2011. — № 5. — С. 92–93.

Кириллова И. Ю. Национальное своеобразие татарской и чувашской лирики начала XX. в. / И. Ю. Кириллова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамә-

ли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 80–82.

Кириллова И. Ю. Образы К. Иванова и Г. Тукая в чувашской и татарской драматургии / И. Ю. Кириллова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 242–244.

Кириллова Р. В. Габдулла Тукай и национальная литература / Р. В. Кириллова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 245–248.

Классику татарской литературы // Моск. правда. — 1986. — 16 окт.; Правда. — 1986. — 16 окт.

Климович Л. Певец свободы и счастья / Л. Климович // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.; // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 69–76.

Классику татарской литературы // Лит. Россия. — 1986. — 13 июня.

Классику татарской литературы // Моск. правда. — 1986. — 16 окт.

Кожевникова А. А. Студенты Западно-Казахстанского государственного университета об Уральске как поэтической родине Г. Тукая. Обзор докладов / А. А. Кожевникова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 131–134.

Кожевникова А. А. Развитие русской речи студентов на материале экскурсий в музеи Тукая и Пушкина / А. А. Кожевникова // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 172–175.

Козин В. Звучат стихи над Волгой / В. Козин // Комс. правда. — 1986. — 13 июня.

Колесников Е. Научная сессия, посвященная 60-летию со дня рожд. Г. Тукая / Е. Колесников // Кр. Татария. — 1946. — 5 июля.

Колодин В. Он в памяти народной / В. Колодин // Новгор. правда. — 1966. — 26 апр.

Кольцова М. Вечно живая поэзия / М. Кольцова // Комсомолец Татарии. — 1976. — 24 окт.

Комаров А. Атеистические воззрения поэта / А. Комаров // Приуралье (Уральск). — 1986. — 17 июня.

Конкурс на лучший портрет Г. Тукая // Кр. Татария. — 1947. — 26 янв.

Конова А. И. Новый арабский перевод «Шурале» Г. Тукая / А. И. Конова, Н. Г. Гараева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 150–153.

Конова А. И. Общий обзор переводов поэтического наследия Габдуллы Тукая / А. И. Конова // XXI гасыр фәне: Филология һәм сәнгать белеме мәсьәләләре. —

7 нче чыг.: Яшь галимнәр һәм аспирантларның Төбәкара фәнни конф. материаллары (Казан ш., 17 май, 2013 ел). — Казан, 2013. — С. 67–70.

Конова А. И. К вопросу о переводах на турецкий язык стихотворений Г. Тукая, посвященных детям / А. И. Конова // Казан. наука. — 2013. — № 12. — С. 163–167.

Конова А. И. Сравнения в стихотворных произведениях Г. Тукая и их перевод на турецкий язык / А. И. Конова // Казан. наука. — 2014. — № 2. — С. 153–155.

Конова А. И. Религиозная лексика в поэтических произведениях Г. Тукая в переводе на английский язык / А. И. Конова // Казанская наука. — 2014. — № 3. — С. 163–165.

Конова А. Гражданская лирика в творчестве Г. Тукая / А. Конова // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. метариалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 14–17 октября 2015 г.) / Под ред. Р. Р. Замалетдинова, под общей ред. Ф. С. Сайфуллиной; сост. Т. Ш. Гилязов. — Казань: Отечество, 2015. — Б. 336–338.

Конова А. И. Перевод слов-реалий из стихотворения «Мияубике» Г. Тукая на русский, турецкий и английский языки / А. И. Конова // Уч. зап. Крым. федер. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия: Филол. науки. — 2016. — Т. 2 (68). — № 3. — С. 397–402.

Конова А. И. Язык ранних произведений Г. Тукая / А. И. Конова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 248–250.

Конова А. И. Персонификация в стихотворениях Г. Тукая / А. И. Конова // Восток-Запад: литература и художественная культура: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 19–21 октября 2017 г.) / Отв. ред. Л. И. Мингазова, науч. ред. Ф. С. Сайфуллина. — Казань: Отечество, 2017. — С. 118–121.

Конова А. И. Национальные реалии в стихотворении Г. Тукая «Шәкерт, яхуд бер тәсадеф» / А. И. Конова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 203–206.

Концерт для гостей // Веч. Казань. — 1989. — 22 авг.

Копосов Р. Три стихии «Кырлая» / Р. Копосов // Сов. Татария. — 1976. — 20 апр.

Корина Л. Возвращение Габдуллы Тукая [В Уральске открыт памятник Г. Тукаю] / Л. Корина // Казахст. правда. — 2001. — 1 нояб.

Корина Л. Дни Тукая [Дни поэзии Г. Тукая проходят в Уральске: К 116-летн. юбилею поэта] / Л. Корина // Казахст. правда. — 2002. — 11 апр.

Корина Л. Поэт, породнивший народы / Л. Корина // Казахст. правда. — 2006. — 28 дек.

Котельникова И. А. Герои Тукая в творчестве детей / И. А. Котельникова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 141–142.

Кошечкин С. Созвездие в сердце / С. Кошечкин // Огонек. — 1986. — № 10. — С. 17.

Кошечкин С. П. Созвездие в сердце / С. П. Кошечкин // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 27–28.

Краева Л. Тайна посмертной маски / Л. Краева // Казан. вед. — 1996. — 26 апр.

Кривошеева Т. Увековеченная память / Т. Кривошеева // Казань. — 2006. — № 7. — С. 87–89.

Кривошеева Т. Памятники Тукаю / Т. Кривошеева // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — С. 117–118.

Критарова Ж. Н. Диалог литератур и судеб: Габдулла Тукай и Алихан Токати / Ж. Н. Критарова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 206–210.

«Круглый стол» татарского ПЕН-центра [5 апр. 1996 г. в НБ РТ прошел «круглый стол», посвященный 110-летию Г. Тукая] // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 1996. — № 1. — С. 39.

Кручина О. Тукай — наше все! / О. Кручина // Респ. Татарстан. — 2011. — 28 апр.

Кручина О. Музей Тукая: выйти из тени / О. Кручина // Респ. Татарстан. — 2016. — 22 апр.

Кручина О. День Тукая / О. Кручина // Респ. Татарстан. — 2016. — 28 апр.

Крылов А. Палитра собственного мира / А. Крылов // Казань. — 2011. — № 5. — С. 79.

Кубицкая Н. Неиссякаемый родник / Н. Кубицкая // Совет мәктәбе. — 1966. — № 4. — Б. 47–51.

Кудаш А. Народный поэт Габдулла Тукай (к 60-летию со дня рожд.) / А. Кудаш // Кр. Башкирия. — 1946. — 15, 20 апр.

Кудаш С. Навстречу весне. Незабываемые минуты. По следам юности: Повесть. Воспоминания. Рассказы о прошлом / Пер. с башкир. / С. Кудаш. — М.: Сов. писатель, 1974. — С. 7–214; 346–353.

Кудаш С. Гафури вспоминает о Тукае / С. Кудаш // Изв. Башкортостана. — 1996. — 23 апр.

Кудашева С. Тукайские традиции в творчетве Сайфи Кудаша / С. Кудашева // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 49–56.

Кудашева С. С. Три повести народного поэта Башкортостана Сайфи Кудаша Г. Тукай в воспоминаниях / С. С. Кудашева // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. матери-

алдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 110–115.

Кудрецкая Э. Русская литература и произведения Г. Тукая для детей / Э. Кудрецкая // Межвузовская студенческая научная конференция, посвященная 75-летию со дня рождения Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 24–27.

Кудрецкая Э. Зримые образы поэта / Э. Кудрецкая // Сов. Татария. — 1986. — 26 апр.

Кудрецкая Э. Новь Кырлая / Э. Кудрецкая // Сов. Татария. — 1986. — 8 июня.

Кузнецов Б. Уральцы помнят народного татарского поэта / Б. Кузнецов // Казахст. правда (Алматы). — 1996. — 13 янв.

Кузнецова Л. «Родной язык, святой язык…» / Л. Кузнецова // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2006. — № 1. — С. 158–161.

Кукушкин Р. Габдулла Тукай и детская литература / Р. Кукушкин // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 346–368.

Кулиев В. М. Г. Тукай и азербайджанская литературно-общественная мысль начала XX века / В. М. Кулиев // Сов. тюркология. — 1988. — № 2. — С. 43–50.

Кулиев В. М. Г. Тукай и азербайджано-татарские литературные взаимосвязи начала XX века / В. М. Кулиев // Поэт свободы и правды: материалы Всесюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 52–63.

Кулиев В. Габдулла Тукай и Азербайджан (к 125-летию татарского поэта) / В. Кулиев // Зеркало. — 2011. — 23, 30 апр., 7 мая.

Кулиев М. Тукай и Азербайджанская литературно-общественная мысль начала XX века / М. Кулиев // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 129–147.

Куликов В. В гости к Тукаю / В. Куликов // Экспресс К. — 2006. — 21 дек.

Куликов В. Тукай и «Титаник» / В. Куликов // Экспресс К. — 2009. — 3 дек.

Куликова Л. «Родник с водой студеной от нас подать рукой» / Л. Куликова // Казань. — 2011. — № 5. — С. 76–78.

Кульбекова М. С. Красная мечеть и дом Тухватуллиных в Уральске — главные носители духовности будущего заповедника «Микрорайон Габдуллы Тукая» / М. С. Кульбекова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 102–107.

Кумысников Х. Прогулка с поэтом / Х. Кумысников // Респ. Татарстан. — 1996. — 25 апр.

Кумысников Х. Школа для народа: Г. Тукай и театр / Х. Кумысников // Казань. — 1996. — № 9–10. — С. 129–135.

Курарару Л. В честь юбилея поэта / Л. Курарару // Приуралье (Уральск). — 2011. — 19 мая.

Курбатов Х. Р. Лексика и система стихотворных произведений Тукая / Х. Р. Курбатов // Татарская лексика в семантико-грамматическом аспекте. — Казань, 1988. — С. 54–65.

Курбатов Х. Р. Метрика стихов Г. Тукая / Х. Р. Курбатов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 299–303.

Курбатов Х. Поэтический язык Г. Тукая / Х. Курбатов // История татарского литературного языка (XIII — первая четверть XX в.) / Сост. и отв. ред. Х. Курбатов. — Казань: Фикер, 2003. — С. 591–602.

К юбилею Тукая // Сов. Татария. 1966. — 25 марта.

К юбилею Габдуллы Тукая // Лит. Россия. — 1986. — 2 мая.

К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая // Лит. газ. — 1986. — 14 мая.

Лавритов А. Объединило творчество татарского поэта / А. Лавритов // Клайпеда. — 2011. — 7–13 ноя.

Лаисов Н. Певец борьбы и свободы / Н. Лаисов // Новая Кама (Елабужский р-н ТАССР). — 1966. — 26 апр.

Лаисов Н. Х. Жанр газели в лирике Тукая / Н. Х. Лаисов // Сборник аспирантских работ. Гуманит. науки. Филология, журналистика. — Казань, 1969. — Кн. 2. — С. 64–73.

Лаисов Х. Н. Об одном романтическом мотиве в лирике Тукая / Х. Н. Лаисов // Сборник аспирантских работ. Гуманит науки. Филология. — Казань: Изд-во КГУ, 1971. — С. 131–147.

Лаисов Н. «С Пушкина и Лермонтова беру пример» / Н. Лаисов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Лаисов Н. «Служение народу признаю за счастье…» / Н. Лаисов // Бл. агитатора. — 1986. — № 7. — С. 13–15.

Лаисов Н. Певец дружбы и братства народов / Н. Лаисов // Новая Кама. — 1989. — 26 апр.

Лаисов Н. Не числом, в уменьем… / Н. Лаисов // Сов. Татария. — 1989. — 1 мая.

Лаисов Н. Х. Критическое суждение как функция творческого сознания Г. Тукая / Н. Х. Лаисов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 242–250.

Лаисов Н. «Служение народу признаю за счастье» / Н. Лаисов // Чистопол. изв. — 1992. — 24 апр.

Лаисов Н. Х. О некоторых проблемах перевода поэзии Тукая на русский язык / Н. Х. Лаисов // Тюркологический сб.: материалы Междунар. тюркол. конф. «Языки и литературы тюркских народов: история и современность» / Отв. ред.: Н. М. Валеев, А. Т. Сибгатуллина, Л. А. Ахметзакиева. — Елабуга, 2004. — Вып. II. — С. 185–189.

Лаисов Н. Х. Равиль Бухараев — переводчик Тукая / Н.Х. Лаисов // Тюркологик мәҗмуга: «Төрки халыкларның телләре һәм әдәбиятлары: тарихы һәм бүгенгесе»:

Бөтенрәсәй тюркологик конф. материаллары / Җав. мөх.: Н. М. Вәлиев, Ф. Г. Галләмов. — Алабуга, 2006. — III чыг. — С. 239–242.

Латыпов А. Языковые и стилистические особенности публицистики Г. Тукая / А. Латыпов // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 16–17.

Лебедев А. Судьбы, которые пересеклись с Тукаем / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2005. — 23 сент.

Лебедев А. Еще одна встреча с поэтом / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2009. — 11 апр.

Лебедев А. Муза с берегов Камы / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2011. — 15 сент.

Лебедев А. Тукай наше все / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2011. — 28 окт.

Лебедев А. Знакомьтесь: тот самый Шурале / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2011. — 10 дек.

Лебедев А. Муза с берегов Камы / А. Лебедев // Респ. Татарстан. — 2011. — 15 сент.

Лексин В. На родине татарского поэта / В. Лексин // Сов. культура. — 1986. — 17 июня.

Ли Н. Вечер на заводе / Н. Ли // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Липкин С. Поэма-сказка Габдуллы Тукая / С. Липкин // Дет. лит. — 1975. — № 8. — С. 17–20.

Липкин С. Поэма-сказка Габдуллы Тукая / С. Липкин // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 225–230.

Лоскутова С. А. Место Тукая в истории города Уральска / С. А. Лоскутова // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 61–64.

Лотоцкая Г. Вечер памяти Габдуллы Тукая / Г. Лотоцкая // Дуслык (Киев). — 2011. — № 7–8 (108–109). — С. 14–15.

Лотфуллин Р. Народный поэт / Р. Лотфуллин // Знамя коммунизма. — 1976. — 24 апр.

Лоцманова А. К 60-летию со дня рожд. Г. Тукая / А. Лоцманова // Кр. Татария. — 1946. — 20 апр.

Лукашов М. «Горда, светла поэзия его…» / М. Лукашов // Бугульм. газ. — 2006. — 28 апр.

Лукманова А. Так мало прожил — так много сделал / А. Лукманова // Комсомолец Каспия. — 1966. — 27 апр.

Луконин М. Слово о юбиляре / М. Луконин // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Луконин М. Вдохновенный певец / М. Луконин // Сов. Эстония. — 1976. — 23 окт.

Луконин М. Сово и юбиляре / М. Луконин // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 215–216.

Луконин М. В созвездии Пушкина / М. Луконин //Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 39–40.

Любовь к народу — огонь поэзии Тукая // Сов. Татария. — 1961. — 26 апр.

Львов М. Современник: К 80-летию со дня рожд. Г. Тукая / М. Львов // Лит. газ. — 1966. — 23 июня.

Львов М. На уровне лучших старниц мировой классики / М. Львов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 231–232.

Львов М. На уровне лучших страниц мировой классики / М. Львов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 41–43.

Любимый народный поэт // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 54.

Мавлюдова З. Мое первое знакомство с народным поэтом Габдуллой Тукаем / З. Мавлюдова // Казань. — 2006. — № 7. — С. 120.

Магдеев М. Поэт и его родные края / М. Магдеев // К коммунизму. — 1966. — 26 июня.

Магдеев М. Тукай и Толстой / М. Магдеев // Татарстан. — 1992. — № 4. — С. 64–66.

Магомедов М. И. Габдулла Тукай и дагестанская литература / М. И. Магомедова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 73–75.

Магомедов М. И. Дагестанско-татарские литературные связи и художественное наследие Габдуллы Тукая / М. И. Магомедов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 250–253.

Магомадов М. И. Дагестанско-татарские литературные взаимосвязи в контексте творчества Габдуллы Тукая / М. И. Магомедов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 210–214.

Мадияров А. А. Образ Габдуллы Тукая в произведениях Ахмета Файзи / А. А. Мадияров, Г. Ф. Даутов // Тюркская филология в XXI веке: проблемы и перспективы: сб. материалов Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием. Республика Башкортостан, г. Стерлитамак, 12 декабря 2017 г. / Отв. ред. И. С. Мансуров. — Стерлитамак: Стерлитамак. филиал БашГУ, 2017. — С. 178–180.

Мазитова Л., Ювакаева Л. Демократические мотивы творчества Г. Тукая / Л. Мазитова, Л. Ювакаева // Татары Оренбургкском крае: материалы науч.-практ. конф. / Отв. ред. И. М. Габдулгафарова. — 2-е изд., перераб. — Оренбург, 1997. — С. 210–212.

Максуд М. Татарский народный поэт / М. Максуд // Лит. и искусства. — 1943. — 24 апр.

«Мал я, но в борьбе неистов…»: Габдулле Тукаю — 100 лет [Родственница София Забирова о Г. Тукае] // Кустанай. новости. — 1996. — 30 апр.

Малахальцев А. В память о поэте / А. Малахальцев // Молодежь Татарстана. — 1996. — 26 апр. — 2 мая.

Малахальцев А. Теплый хлеб из дома Г. Тукая / А. Малахальцев // Казан. вед. — 1996. — 28 мая.

Малахальцев А. С почтением к Тукаю и родному языку / А. Малахальцев // Респ. Татарстан. — 2005. — 28 апр.

Малахальцев А. «Живописные сады Тукая» / А. Малахальцев // Татар. края. — 2006. — Апр. (№ 17).

Малахальцев А. Тукай — вечный источник вдохновения / А. Малахальцев // Респ. Татарстан. — 2006. — 22 апр.

Малахальцев А., Митина О. Тукай — гордость мировой культуры / А. Малахальцев, О. Митина // Респ. Татарстан. — 2006. — 27 апр.

Малахальцев А. «Всех сердец теплей и мягче надмогильный камень твой» / А. Малахальцев // Респ. Татарстан. — 2006. — 15 июля.

Малахальцев А. Матери, подарившей миру великого поэта / А. Малахальцев // Татар. края. — 2006. — Июль (№ 29).

Малахальцев А. Создана опера «Любовь поэта» / А. Малахальцев // Татар. края. — 2006. — Нояб. (№ 48).

Малахальцев А. Тукай живет в нашем сердце / А. Малахальцев // Респ. Татарстан. — 2007. — 27 апр.

Малахальцев А. С признательностью Тукаю и его поэзии / А. Малахальцев // Респ. Татарстан. — 2009. — 28 апр.

Маликов Р. М. Нравственность и религия в творчестве Г. Тукая / Р. М. Маликов // Религия в современном обществе: история, проблемы, тенденции: материалы Междунар. науч.-практ. конф. 2–3 октября 1997 г. — Серия: Культура, религия и общество. — Вып. II. — Казань: Заман, 1998. — С. 138–140.

Малая родина Тукая — родная земля для всех татар // Время и деньги. — 2006. — 26 апр.

Маликова М. Вторая родина Тукая / М. Маликова // Приуралье (Уральск). — 1972. — 5 мая.

Мамаева Т. Свет давнего огня: Мотивы Габдуллы Тукая в творчестве Баки Урманче / Т. Мамаева // Сов. Татария. — 1985. — 26 апр.

Мамаева Т. Улица готовится к празднику / Т. Мамаева // Сов. Татария. — 1985. — 7 окт.

Мамаева Т. Проба пера / Т. Мамаева // Сов. Татария. — 1986. — 15 мая.

Мамаева Т. В лучах солнца поэзии: Поэтич. праздник в Кырлае, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Т. Мамаева // Сов. Татария. — 1986. — 13 июня.

Мамаева Т. Тукай шагает впереди / Т. Мамаева // Время и деньги. — 2006. — 27 апр.

Мамаева Т. Робкая любовь поэта / Т. Мамаева // Время и деньги. — 2006. — 1 дек.

Мамаева Т. Солнце, цветы, Тукай / Т. Мамаева // Время и деньги. — 2009. — 18 апр.

Мамаева Т. Поэт в присутствии любви и смерти / Т. Мамаева // Время и деньги. — 2006. — 22 нояб.

Мамаева Т. День и вся жизнь / Т. Мамаева // Время и деньги. — 2011. — 27 апр.

Мамедов Тогисой Н. Современное состояние изучения азербайджанско-татарских литературных связей (на материале творчества Габдуллы Тукая) / Н. Мамедов Тогисой // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 257–262.

Мамытов С. Гордость Востока / С. Мамытов // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 52–53.

Манасыпов В. Слово признания / В. Манасыпов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Мансуров З. Высота народного духа / З. Мансуров // Респ. Татарстан. — 2010. — 27 апр.

Марданов Р. «Дар любимому Тукаю» / Р. Марданов // Казань. — 2011. — № 5. — С. 98–99.

Марков Г. М. Звезда первой величины / Г. М. Марков // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 9–10.

Марутян М. Дорога к себе / М. Марутян // Татар. мир = Татар дөньясы. — 2005. — № 21–22. — Янв. (№ 21–22).

Матвеев Д. Габдулле Тукаю / Д. Матвеев // Знамя труда. — 1985. — 23 февр.

Матылицкий В. День родного языка / В. Матылицкий // Рос. газ. — 2004. — 27 апр.

Мауленов С. Народный поэт Татарии / С. Мауленов // Приуралье (Уральск). — 1976. — 2 окт.

Махмудов А. Любимец народа [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / А. Махмудов // Наръяна вынзер. — 1976. — 24 апр.

Махмудов А. Народный заступник / А. Махмудов // Коммунист Таджикистана. — 1976. — 25 апр.

Махмудов А. Огонь стиха живет [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / А. Махмудов // Казахст. правда. — 1976. –25 апр.

Махмудов А. Поэт татарского народа / А. Махмудов // Туркм. искра. — 1976. — 28 апр.

Махмудов А. Его девиз — гуманизм [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / А. Махмудов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Махмудов А. Великий мыслитель [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / А. Махмудов // Комс. правда (Комъяунимо теса). — 1976. — 21 мая.

Махмудов А. Великий мыслитель: К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая / А. Махмудов // Каб.-Балк. правда. — 1976. — 22 мая.

Махмудов А. Великий татарский поэт / А. Махмудов // Соц. Якутия. — 1976. — 10 окт.

Махмудов А. Его девиз — гуманизм / А. Махмудов // Комсомолец Узбекистана. — 1976. — 21 окт.

Махмудов А. Он сам был клятвой народа / А. Махмудов // Ленин. смена (г. Горький). — 1976. — 28 окт.

Махмудов А. Клятва в честь народа / А. Махмудов // Мол. гвардия. — 1976. — № 10. — С. 288–290.

Махмудов А. Народный поэт / А. Махмудов // Мол. гвардия. — 1986. — № 10. — С. 273–275.

Махмудов А. Великий татарский поэт: К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая / А. Махмудов // Соц. Якутия. — 1976. — 10 окт.

Махмудов А. Народный поэт / А. Махмудов // Мол. гвардия. — 1986. — № 10. — С. 273–175.

Махмудов Р. Величие Габдуллы Тукая / Р. Махмудов // Вечер Елабуги. — 2012. — 25 апр.

Махмут Х. Всегда в строю / Х. Махмут // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Махсумова Л. Певец свободы / Л. Махсумова // Сел. правда (Ташкент). — 1986. — 26 апр.

Машаков М. Глашатай народных дум [К 75-летию со дня рожд. поэта Габдуллы Тукая] / М. Машаков // Казахст. правда. — 1961. — 26 апр.

Медведева Л. А. Отражение Уральского периода жизни Г. Тукая в литературном музее Г. Тукая в г. Казани / Л. А. Медведево, Р. В. Нагимуллина // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 27–29.

Меляков Н. И. К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Н. И. Меляков // Рус. яз. в нац. школе. — 1986. — № 8. — С. 63–64.

Мельников А. М. Педагогические взгляды Габдуллы Тукая / А. М. Мельников // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 80–82.

Методическая разработка литературно-музыкальных вечеров, посвященных творчеству Габдуллы Тукая // Музыкально-художественное воспитание учащихся. — Казань, 1971. — С. 131–147.

Миллер А. Дом, в котором живет Тукай / А. Миллер // Веч. Казань. — 1979. — 26 апр.

Минасазов Г. О «родном искусстве» / Г. Минасазов // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C.16.

Мингазова И. Два солнца нынешней весны: Г. Тукай и М. Джалиль / И. Мингазова, Р. Шагеева // Казань. — 2006. — № 4. — С. 73–81.

Мингалеев М. И. Поэтические образы Г. Тукая в графическом творчестве Б. И. Урманче: 1. Сатирическая поэма «Сенной базар, или Новый Кисекбаш» / М. И. Мингалеев // Вестн. НГПИ. — 2006. — Вып. 6. — С. 88–96.

Мингалеев М. И. Особенности интерпретации «Шурале» Тукая в графике Баки Урманче 1920–1930-х гг. / М. И. Мингалеев // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 255–258.

Мингалиев М. Диалог художника и поэта (Иллюстрирование Баки Урманче сказки Габдуллы Тукая «Шурале») / М. Мингалиев // Бакый Урманче ижатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — С. 16–44.

Мингалиев М. Графическая интерпретация Б. Урманче поэмы Г. Тукая «Сенной базар, или Новый Кисекбаш» / М. Мингалиев // Бакый Урманче ижатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — С. 44–57.

Миниханов Ф. Г. Тукай (Тукаев) Габдулла Мухаммадгариф улы (26. 4. 1886, д. Кошлауч Казанской губернии Российской империи — 15. 4. 1913, Казань), поэт, литературный критик, публицист, один из родначальников новой татарской литературы / Ф. Г. Миниханов // Татары Казахстана: иллюстр. энцикл. справ. / Авт.-сост.: Р. В. Шайдуллин, И. Р. Валиуллин, Р. Р. Батыршин, Ф. Г. Калимуллина, Ф. Г. Миниханов. — Казань: ОП «Институт татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2016. — С. 376–379.

Миниханов Ф. Г. Тукай (Тукаев) Габдулла Мухаммадгариф улы (26. 4. 1886, д. Кошлауч Казанской губернии Российской империи — 15. 4. 1913, Казань), поэт, литературный критик, публицист, один из родначальников новой татарской литературы / Ф. Г. Миниханов // Татары Казахстана: крат. иллюстр. энцикл. / Авт.-сост.: Р. В. Шайдуллин, И. Р. Валиуллин, Р. Р. Батыршин, Ф. Г. Калимуллина, Ф. Г. Миниханов. — Казань: ОП «Институт татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2017. — С. 404–408.

Миннегулов Х. Ю. Тукай на языке Пушкина (о переводах стихотворений Тукая на русский язык) / Х. Ю. Миннегулов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 24–26.

Миннегулов Х. Ю. Творчество Тукая и тюркоязычные литературы / Х. Ю. Миннегулов // Түркі өркениеті және тәуелсіз Қазақстан = Тюркская цивилизация и суверенный Казахстан: материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 20-летию независимости Республики Казахстан (г. Астана, 19–21 мая 2011 г.). — Астана, 2011. — Т. 2. — С. 164–171.

Миннегулов Х. Гений татарской поэзии / Х. Миннегулов // Общеписател. лит. газ. — 2011. — № 4 (17).

Миннегулов Х. Гений татарской поэзии [о Г. Тукае] // Миннегулов Х. Этапы развития тюрко-татарской, античной и русской литератур: монография. — Казань: Ихлас, 2014. — С. 212–219.

Миннегулов Х. Тукай на языке Пушкина (О переводах стихотворений Тукая на русский язык) // Миннегулов Х. Этапы развития тюрко-татарской, античной и русской литератур: моногр. — Казань: Ихлас, 2014. — С. 220–227.

Миннегулов Х. Абай и Тукай (Сравнительно-типологический анализ) / Х. Миннегулов // Абай — елимдік феномен: Халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары (г. Астана, Назарбаев ун-ті, 30 қазан, 2015 жыл). — Астана, 2015. — С. 15–22.

Миннегулов Х. Ю. Размышления о Тукае / Х. Ю. Миннегулов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 258–264.

Миннуллин Б. К. Тукай и языковая ситуация начала XX века / Б. К. Миннуллин // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 234–236.

Миннуллин З. Дом Тукая / З. Миннуллин // Веч. Казань. — 1986. — 12 сент.

Миннуллин Т. А. Певец дружбы и гуманизма / Т. А. Миннуллин // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 28–29.

Минулин Р. Тукай в Астрахани / Р. Минулин // Волга. — 1961. — 26 апр.

Миннуллина Р. Ф. Г. Тукай — автор учебников и детских книг / Р. Ф. Миннуллина, А. Р. Нуриева // Современные исследования социальных проблем (электронный журнал). — 2016. — № 11–12 (67). — С. 124–128.

Мирахмедов А. Тукай — идейный друг «Моллы Насреддина» / А. Мирахмедов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 85–94.

Мирахмедов А. Габдулла Тукай и «Моллы Насреддин» / А. Мирахмедов // Лит. Азербайджан. — 1969. — № 5. — С. 118–122.

Мирахмедов А. Тукай — идейный друг «Моллы Насреддина» / А. Мирахмедов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 112–121.

Мирахмедов А. [Без названия] / А. Мирахмедов // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 26–29.

Мирахмедов А. Габдулла Тукай и «Молла Насреддин» / А. Мирахмедов // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — C. 53–68.

Миргазизов Р. И нет выше звания / Р. Миргазизов // Респ. Татарстан. — 1996. — 23 мая.

Мирдиянова Г. Р. Роль книг Габдуллы Тукая в просвещении татарского народа / Г. Р. Миндиянова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 276–278.

Мир-Хайдаров Р. Последняя любовь поэта: неизвестные факты из жизни Габдуллы Тукая 1911–1912 годов / Р. Мир-Хайдаров // Респ. Татарстан. — 2018. — 20 сент.

Миршакир М. Вечно живой / М. Миршакир // Сов. Татария. — 1966. — 25 июня.

Митина О. Ария Тукая на фоне авангарда / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2006. — 14 нояб.

Митина О. На высокой поэтической ноте / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2008. — 29 апр.

Митина О. Тукаевские торжества стартуют в Петербурге / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2010. — 10 дек.

Митина О. Тукай и Пушкин стали еще ближе / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2011. — 1 марта.

Митина О. Звучи, саз нежный и печальный / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2011. — 19 апр.

Митина О. День памяти Тукая / О. Митина // Респ. Татарстан. — 2013. — 13 апр.

Михалков С. Судьба связала нас / С. Михалков // Лит. газ. — 1986. — 4 июня.

Михалков С. В. Многогранность таланта / С. В. Михалков // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 20–21.

Михеева А. «Вступающим в жизнь» (Поэзия Г. Тукая на внеклассных занятиях) / А. Михеева // Совет мәктәбе. — 1986. — № 4. — С. 40–41.

Мозжухин А. М. Изучение в школе биографии и творчества Габдуллы Тукая / А. М. Мозжухин // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 90–92.

Моран Р. Черты величия / Р. Моран // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая; // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 233–234; // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 43–44.

Москва рукоплещет Тукаю // Время и деньги. — 2006. — 19 дек.

Мубаракшина А. Р. Отражение социально-политической ситуации Турции в творчестве Тукая / А. Р. Мубаракшина // Научният потенциал на света — 2012 (17–25 септември 2012 г.): материалы за VIII Междунар. науч.-практ. конф. Т. 11. Филол. наука. — София: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. — С. 78–80.

Мубаракшина А. Р. Проблемы турецкого текста в творчестве Габдуллы Тукая / А. Р. Мубаракшина // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — Тамбов: Грамота, 2017. — 3 (69). — Ч. 1. — С. 34–36.

Мугтасимова Г. Р. Цветовая гамма Г. Тукая и способы ее перевода на русский язык / Г. Р. Мугтасимова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 294–295.

Музей Тукая // Санаигы нафиса: Прил. к журн. «Татарстан». — 1995. — № 5–6. — С. 27–28.

Музей Г. Тукая // Веч. Казань. — 1987. — 12 нояб.

Музей Г. Тукая // Казан. вед. — 1991. — 26 окт.

Муканов С. Слово о Тукае / С. Муканов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 8–12; // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 28–31.

Муканов С. Письмо дружбы / С. Муканов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 24–28.

Муканов С. «Лишь служение народу признаю за счастье я…» / С. Муканов // Сев. Казахстан (Петропавловск). — 1996. — 13 мая.

Муллашев К. В. Творчество Тукая близко современным детям / К. В. Муллашев // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 137.

Мурадымов Н. Неувядающее наследие / Н. Мурадымов // Ленин. путь (Кирг. ССР). — 1986. — 26 апр.

Муратова Ф. Вечная поэзия души / Ф. Муратова, Г. Новикова // Ленин. правда. — 2008. — 29 апр.

Мурсалимова Л. «Теченье времени по мне привыкнут люди мерить…» / Л. Мурсалимова // Татар. края. — Апр. (№ 15).

Мусабекова Р. Р. Переводы стихотворения Г. Тукая «Кытга» на русский язык / Р. Р. Мусабекова // Вестн. КазГУКИ. — 2015. — № 4–1. — С. 117–120.

Мусабекова Р. Р. Отражение индивидуального облика переводчика в переводимом произведении (Поэма Г. Тукая «Шурале») / Р. Р. Мусабекова // Казан. наука. — 2016. — № 3. — С. 71–73.

Мусин Ф. Тукаеведение: итоги и перспективы / Ф. Мусин // Респ. Татарстан. — 1996. — 23 мая.

Мусин Ф. Тукай в новом веке / Ф. Мусин // Респ. Татарстан. — 2001. — 26 апр.

Мусин Ф. Актуальные вопросы обновленного изучения поэзии / Ф.М. Мусин // Тюркологик мәҗмуга: «Төрки халыкларның телләре һәм әдәбиятлары: тарихы һәм бүгенгесе»: Бөтенрәсәй тюркологик конф. материаллары / Җав. мөх.: Н. М. Вәлиев, Ф. Г. Галләмов. — Алабуга, 2006. — III чыг. — С. 252–257.

Мусин Ф. Тукай в меняющемся мире / Ф. Мусин // Казань. — 2006. — № 7. — С. 29–30.

Мустафа О. Тукай — символ величия татарского народа / О. Мустафа // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 53.

Мустафин Р. Встреча с поэтом / Р. Мустафин // Комсомолец Татарии. — 1979. — 25 апр.

Мустафин Р. Нетленный памятник Тукаю / Р. Мустафин // Комсомолец Татарии. — 1981. — 21 апр.

Мустафин Р. Звезда эпохи / Р. Мустафин // Веч. Казань. — 1985. — 25 сент.

Мустафин Р. Есть в переводе привкус святотатства / Р. Мустафин// Комсомолец Татарии. — 1986. — 11 июня.

Мустафин Р. Подобно взмывшим в небо птицам… / Р. Мустафин // Веч. Казань. — 1986. — 11 июня.

Мустафин Р. О личности без окололичностей: Раздумья критика о критике / Р. Мустафин // Лит. Россия. — 1986. — 20 июня.

Мустафин Р. Друг Тукая / Р. Мустафин // Татарстан. — 1993. — № 3. — С. 39–46.

Мустафин Р. «Саз мой нежный и печальный» / Р. Мустафин // Казан. вед. — 1998. — 15 апр.

Мустафин Р. Негасимов созвездье — Пушкин, Лермонтов, Тукай / Р. Мустафин // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 1999. — № 1. — С. 4.

Мустафин Р. Негасимое созвездье: Пушкин, Лермонтов, Тукай… / Р. Мустафин // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 30–33.

Мустафин Р. Надламывайся и гори… / Р. Мустафин // Татарстан. — 2011. — № 3. — С. 86–87.

Мутыгуллина Р. Поговорим по-татарски! / Р. Мутыгуллина // Казан. вед. — 2009. — 24 апр.

Мутыгуллина Р. На улице Тукая юбилеем не пахнет / Р. Мутыгуллина // Казан. вед. — 2011. — 29 апр.

Мутыгуллина Р. В день рожд. Тукая в метро катались сказочные герои / Р. Мутыгуллина // Казан. вед. — 2014. — 29 апр.

Мухамедов М. Тукай и Джалиль всегда со школьниками / М. Мухамедов // Сов. Татария. — 1965. — 20 авг.

Мухамедшин Р. Родники дружбы и братства / Р. Мухамедшин // Казань. — 2006. — № 7. — С. 92–94.

Мухамедьяров Ш. Милли лидер в творчестве милли шагира / Ш. Мухамедьяров // Новое слово (МГУ). — 1994. — Апр.-май.

Мухаметова Д. Э. Г. Нигмати о Тукае / Д. Э. Мухаметова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 126–129.

Мухамбетов М. Из опыта работы по возрождению языков народов Казахстана: проблемы и пути их решения / М. Мухамбетов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 51–54.

Мухамеданская неповременная печать на татарском языке в Приволжском и Оренбургском крае за 1912-й год // Инород. обозр. — 1913. — вып. 3. — С. 239–

240; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 156.

Мухамедханов К. Великий поэт татарского народа / К. Мухамедханов // Иртыш. — 1966. — 26 апр.

Мухаметшин А. Появятся ли мемориальные центры Тукая? / А. Мухаметшин // Казан. вед. — 2010. — 23 апр.

Мухаметшин А. Апрель, поэзия, Тукай / А. Мухаметшин // Звезда Поволжья. — 2010. — 22–28 апр.

Мухаметшина Р. Ф. «Пигамбар» Г. Тукая в контексте диалога русской (христианской и татарской (мусульманской) культур: методический аспект / Р. Ф. Мухаметшина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 133–137.

Мухамов Г. Мелодия души народа / Г. Мухамов // Новый Зай. — 2011. — 25 февр.

Мухарямов М. К. Борьба Тукая за дружбу народов / М. К. Мухарямов Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 30–42.

Мухарямов М. К. Борьба Тукая за дружбу народов / М. К. Мухарямов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 287–298.

Мухибуллин Н. Поэтическая Кааба Габдуллы Тукая / Н. Мухибуллин // Казан. вед. — 2006. — 26 апр.

Мухтарова М. Слова Тукая / М. Мухтарова // Идель. — 1998. — № 3–4. — С. 53.

Мушкина И. Столица ждала тебя, поэт! / И. Мушкина // Респ. Татарстан. — 2011. — 28 апр.

Мыльникова А. Пушкин и Тукай (Урок-семинар в 9 классе) / А. Мыльникова // Фән һәм мәктәп = Наука и школа. — 1997. — № 1. — С. 22–24.

Набиуллина З. Музей Габдуллы Тукая в Бикляни / З. Набиуллина // Светлый путь (ТАССР, Тукаевский р-н). — 1977. — 6 дек.

Навечно в сердце народа // Комсомолец Татарии. — 1986. — 13 июня.

Навсегда в сердце народа // Волга. — 1966. — 26 апр.; // Соц. Осетия. — 1966. — 26 апр.

Нагимуллина Р. Любовь поэта / Р. Нагимуллина // Идель. — 2006. — № 4. — С. 23.

Нагимуллина Р. Дорогие реликвии / Р. Нагимуллина // Казань. — 2006. — № 7. — С. 119.

Нагуманова Э. Ф. Национальная идентичность в переводе (на материале переводов стихотворения Г. Тукая «Милли моңнар» на русский язык) / Э. Ф. Нагуманова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 301–303.

Нагуманова Э. Ф. Жанровые вопросы перевода стихотворений Г. Тукая / Э. Ф. Нагуманова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 238–241.

Надеев Р. Памятник Габдулле Тукаю / Р. Надеев // Сов. Татария. — 1958. 22 июня.

Наджми К. Народный поэт Татарии: К 50-летию со дня рожд. / К. Наджми // Лит. газ. — 1936. — 24 апр.

Наджми К. Вечное движение / К. Наджми // Сов. Татария. — 1986. — 15 окт.

Наджми Н. Вечное движение / Н. Наджми // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 29–32.

Надиров И. Образ поэта в творчестве Г. Тукая / И. Надиров // Сов. Татария. — 1952. — 23 нояб.

Надиров И.Н. Тукай и народная песня / И. Н. Надиров // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 185–195.

Надиров И. Н. Тукай и народная песня / И. Н. Надиров // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 369–377.

Надиров И. В зеркале народной песни / И. Надиров // Веч. Казань. — 1986. — 10 мая.

Надыров Ф. Вечно живой в сердце народа / Ф. Надыров // Сов. Татария. — 1961. — 27 апр.

Надыршина Л. Р. Мотив сна в творчестве Габдуллы Тукая и татарских поэтов начала XX века / Л. Р. Надыршина, Г. М. Ханнанова // Филологические науки. Вопросы иеории и практики. — Тамбов: Грамота, 2018. — № 11 (89). — Ч. 2. — С. 254.

Надыршина Л. «Я приехал в Казань с единственной целью — увидеть вас» (Габдулла Тукай и Сагит Рамиев) / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 217–228.

Надыршина Л. «Всю свою жизнь он посвятил издательскому делу» (Габдулла Тукай и Ахметгарей Хасани) / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 217–225.

Надыршина Л. «Друзья, давайте станем теперь работать с ясными глазами и сознаньем» (Габдулла Тукай в журнале «Аң») / М. Ибрагимов // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 234–244.

Названы лауреаты Тукаевской пермии // Казан. вед. — 2018. 27 апр.

Назипова Г. Габдулла Тукай: «…Я устремлюсь в …вечность!» / Г. Назипова // Казань. — 2011. — № 12. — С. 8–10.

Накануне юбилея Габдуллы Тукая // Лит. газ. — 1945. — 15 дек.

Нам близки и Шевченко, и Руставели, и Тукай // Мари. правда. — 1961. — 3 сент.

На родине поэта. Открытие памятника Г. Тукаю // Сов. Татария. — 1956. — 25 сент.

Народный поэт // Сов. Россия. — 1957. 26 окт.

Нарыкова Н. Поэту посвящается: 123-я годовщина со дня рожд. Г. Тукая / Н. Нарыкова // Лит. неделя. — 2009. — 30 апр.

Насибуллина Н. Ш. Традиции Тукая в поэзии Р. Миннулина / Н. Ш. Насибуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 159–161.

Насибуллина Н. Ш. Приемственность традиций Тукая в поэзии Р. Миннуллина / Н. Ш. Насибуллина // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 143–147.

Насибуллина Н. Приложение. Библиография переводов произведений Габдуллы Тукая на русский язык (1904–1907) / Н. Насибуллина // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 416–444.

Насыров Ф. Певец свободы и дружбы / Ф. Насыров // Бл. агитатора. — 1976. — № 5. — С. 15–17.

Нафигов Р. И. О некоторых новых источниках по изучению биографии Г. Тукая (1900–1907 г.) / Р. И. Нафигов // Из истории Татарии: сб. — Казань, 1968. — С. 17–31.

Нафигов Р. И. Социально-политические взгляды Г. Тукая / Р. И. Нафигов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 33–48.

Нафигов Р. Выдающийся поэт и мыслитель / Р. Нафигов // Коммунист Татарии. 1976. — № 4. — С. 77–83.

Нафигов Р. И. Социально-политические взгляды Г. Тукая / Р. И. Нафигов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 272–286.

Нафигов Р. И. К формированию политических взглядов Тукая: общение с рабочими и социал-демократами / Р. И. Нафигов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 166–171.

Нафигов Р. Поиски нового о Тукае / Р. Нафигов // Татарстан. — 1995. — № 5. — С. 117–123.

Нафигов Р. Жизнеописание поэта в свидетельствах современников, его личных записях, архивных документах / Р. Нафигов // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 39–47.

Нафигов Р. Поэт, вечно живущий с нами / Р. Нафигов // Науч. Татарстан. — 1996. — № 2. — С. 81–83.

Нафигов Р. По тропе, проложенной Тукаем / Р. Нафигов // Татарстан. — 1996. — № 4. — С. 3–9.

Нафигов Р. Изучать Тукая по первоисточникам [К 110-летию со дня рожд. татар. поэта Г. Тукая] / Р. Нафигов // Приуралье (Уральск). — 1996. — 30 мая.

Нафигов Р. И. Проблемы изучения биографии Тукая: итоги и перспективы / Р. И. Нафигов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 12–16.

Нафигов Р. И. Новое о Г. Тукае. Пути дальнейшего поиска / Р. И. Нафигов // Тукаевские чтения = Тукай укулары / Сост. Э. С. Вильданова. — Казань, 1999. — Вып. 1. — С. 12–43.

Нафигов Р. И. Поэт народный, евразийский / Р. И. Нафигов // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 14–17.

Нафигов Р. И. Уральские друзья и знакомые Тукая / Р. И. Нафигов // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 36–39.

Нафигов Р. И. О поездке Тукая в Астрахань / Р. И. Нафигов // Тукаевские чтения = Тукай укулары (Апрель 1999 г.) / Сост.: Э. С. Вильданова, Н. М. Гафиятуллина: сб. ст. — Казань, 2000. — С. 13–25.

Нафигов Р. Астраханские дни поэта [Астраханские путешествия татар. поэта Г. Тукая] / Р. Нафигов // Приуралье (Уральск). — 2001. — 26 марта.

Нафигов Р. И. Тукай в Уральске / Р. И. Нафигов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 36–40.

Нафигов Р. И. Еще новые факты из биографии Г. Тукая / Р. И. Нафигов // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 40–46.

Нафигов Р. И. Тукай в Уральске / Р. И. Нафигов // Евразийские истоки творчества Габдуллы Тукая. Осмысление проблемы: материалы конф. на форуме, посвящ. открытию музея Тукая / Под ред. Р. Р. Абузярова. — Уральск, 2006. — С. 39–42.

«Не стремитесь к чинам, служите его Величеству народу!» // Челн. изв. — 1996. — 6 апр.

Непомнящих И. Поздравим Тукая вместе! / И. Непомнящих // Респ. Татарстан. — 2021. — 23 апр.

Непомнящих И. Последняя книга Тукая / И. Непомнящих // Респ. Татарстан. — 2022. — 15 февр.

Нигматзянова А. Детские книги Габдуллы Тукая / А. Нигматзянова // Әдәбият чыганакларын барлаганда: мәкал. җыен. / Җав. ред. Н. Г. Юзиев; төз. З. Р. Шәйхисламов. — Казан, 1994. — С. 87–96.

Нигматуллин Э. Г. Тукай и русско-европейская классика / Э. Г. Нигматуллин Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжю., посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 85–98.

Нигматуллин Э. Г. Тукай и русско-европейская классика / Э. Г. Нигматуллин // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 218–330.

Нигматуллина Д. Э. Совоеобразие татарской песни в оригинале и переводе (в свете песенной концепции Г. Тукая) / Д. Э. Нигматуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 313–315.

Нигматуллина Р. Тукай в творчестве Рады Нигматуллиной / Р. Нигматуллина // Татар. края. — 2006. — Апр. (№ 17).

Нигматуллина Р. Сад Тукая / Р. Нигматуллина // Звезда Поволжья. — 2007. — 17–23 мая.

Нигматуллина Ю. Г. Своеобразие художественного мышления Тукая / Ю. Г. Нигматуллина // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 73–84.

Нигматуллина Ю. Г. Своеобразие художественного мышления Тукая / Ю. Г. Нигматуллина // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 298–309.

Нигмедзянов М. Н. Тукай и музыка / М. Н. Нигмедзянов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 149–157.

Низамиев М. Музейная тишь — не про нас [Беседа с дир. музея им. Г. Тукая М. Низамиевым] // Респ. Татарстан. — 2002. — 29 марта.

Низамиев М. Тукай всегда с нами / М. Низамиев // Знамя труда. — 2002. — 26 апр.

Низамиев М. Значимый стимул к творчеству / М. Низамиев // Татар. края. — 2002. — Май (№ 18).

Никитин В. Музей-усадьба Г. Тукая / В. Никитин // Сов. Татария. — 1981. — 10 сент.

Никонова Т. Поэзия, призвание, вечность (Празднование 80-летия Г. Тукая в стране) / Т. Никонова // Лит. Россия. — 1966. — 1 июля.

Никул Э. Все соки земли / Э. Никул // Сов. Татария. — 1976. — 21 окт.

Ниязов Д. Певец свободы и дружбы народов / Д. Ниязов // Веч. Ташкент. — 1986. — 26 апр.

Новицкий А. Фрагменты из страницы «Первопроходец татарского изобразительного искусства Баки Урманче» / А. Новицкий // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — С. 7–8.

Новое исследование по изучению биографии Габдуллы Тукая // Кр. Татария. — 1946. — 19 мая.

Новый поэт Татарии Г. Тукай // Кр. Татария. — 1938. — 26 дек.

Ногманов Р. Мелькнула комета на черном ночном небосклоне… / Р. Ногманов // Надежда-Өмет. — 1997. — Сент.

Нугманов Р. Насколько современен Г. Тукай? / Р. Нугманов // Звезда Поволжья. — 2010. — 13–19 мая.

Нугманов Р. Г. Культураналитические подходы к поэтическому творчеству Г. Тукая / Р. Г. Нугманов // Вестн. КазГУКИ. — 2012. — № 4. — С. 51–55.

Нугманов Р. Г. Культураналитические подходы к поэтическому творчеству Г. Тукая / Р. Г. Нугманов // Вестн. КемерГУКИ. — 2013. — № 22. — С. 47–52.

Нургалиева В. Жизнь в России — качающийся маятник. Быть ли остановке на золотой середине? / В. Нургалиева // Честное слово. — 2017. — Янв.-февр.

Нури З. Праздник нашей поэзии / З. Нури // Сов. Татария. — 1968. — 26 апр.

Нуриева С. Из воспоминаний о Габдулле Тукае / С. Нуриева // К коммунизму. — 1966. — 28 июня.

Нуртазин Т. Габдулла Тукай и казахская литература / Г. Нуртазин // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 63–73.

Нуртазин Т. Тукай и казахская литература / Нуртазин Т. Мысли о мастерстве: Критико-литературоведч. ст. — Алма-Ата: Жазушы, 1968. — С. 204–213.

Нуртазин Т. Габдулла Тукай и казахская литература / Т. Нуртазин // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 86–96.

Нуртдинов Р. Влияние Г. Тукая на поэзию С. Хакима / Р. Нуртдинов // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 9–11.

Нуруллин И. Его песни звучат и поныне (к 75-летию со дня рожд. Г. Тукая) / И. Нуруллин // Лит. и жизнь. — 1961. — 26 апр.

Нуруллин И. О просветительском реализме в татарской литературе / И. Нуруллин // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 155–164.

Нуруллин И. Страницы биографии [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / И. Нуруллин // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Нуруллин И. Тукай и Ямашев / И. Нуруллин // Сов. Татария. — 1976. — 19 мая.

Нуруллин И. З. Об эволюции тукаевской поэзии / И. З. Нуруллин // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 62–72.

Нуруллин И. З. Об эволюции тукаевской поэзии / И. З. Нуруллин // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 251–260.

Нуруллин И. З. Габдулла Тукай и Фатих Амирхан / И. З. Нуруллин // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 225–232.

Нуруллин И. Еще раз о стихах Тукая / И. Нуруллин // Веч. Казань. — 1992. — 9 марта.

Нуруллина Р. Внимательный взгляд публициста / Р. Нуруллина // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Нурутдинов Ф. Кто он, сказочный Див? / Ф. Нурутдинов // Веч. Казань. — 1987. — 7 апр.

Обком КПСС и Совет Министров ТАССР. О премиях имени Г. Тукая. Постановление // Сов. Татария. — 1958. — 10 апр.

[Об открытии мемориального музея Г. Тукая в Казани] // Лит. газ. — 1986. — 30 июля.

Образ поэта на сцене // Сов. Татария. — 1961. — 26 апр.

Одну из улиц Нур-Султана назовут в честь Тукая // Респ. Татарстан. — 2021. — 20 апр.

О жизни и творчестве // Бугульм. газ. — 2011. — 27 апр.

ОК КПСС и Совет Министров ТАССР. Изменение к постановлению 1958 г. о Тукаевских премиях // Сов. Татария. — 1959. — 25 июня.

ОК КПСС и Совет Министров ТАССР. Премии имени Г. Тукая: [Изменения к постановлениям 1958 и 1959 годов] // Сов. Татария. — 1965. — 14 окт.

Олина С. Все грани вдохновения / С. Олина // Респ. Татарстан. — 2011. — 26 апр.

Олина С. Посвящение татарскому классику / С. Олина // Респ. Татарстан. — 2012. — 27 апр.

Олина С. С почтением к Тукаю / С. Олина // Респ. Татарстан. — 2013. — 27 апр.

Олина С. Выдвинуты на Тукаевскую премию / С. Олина // Респ. Татарстан. — 2021. — 18 марта.

Олина С. День Тукая и родного языка / С. Олина // Респ. Татарстан. — 2022. — 28 апр.

Опря О. В. Образовательное и воспитательное значение обращения к творчеству Г. Тукая на занятиях по русскому языку / О. В. Опря // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 157–159.

Османлы И. М. О стихах Габдуллы Тукая, написанных на русском языке / И. М. Османлы // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 263–265.

Открывая духовный мир поэта [К 110-летию пребывания татарского поэта Г. Тукая в Зап. Казахстане] // Приуралье (Уральск). — 1995. — 14 нояб.

Открытие памятника Габдулле Тукаю в Казани // Сов. Татария. — 1958. — 12 авг.

О Тукае говорит страна // Комсомолец Татарии. — 1966. — 26 июня.

Павлов Н. С. Габдулла Тукай и Константин Иванов / Н. С. Павлов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 131–142.

Памяти народного поэта // Правда. — 1966. — 27 апр.

Памяти поэта // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Памяти поэта // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Памяти поэта // Сов. Татария. — 1974. — 20 июня.

Памятник Габдулле Тукаю // Лит. газ. — 1957. — 24 окт.

Памятник Габдулле Тукаю // Сов. Татария. — 1958. — 10 авг.

Памятник Тукаю // Лит. газ. — 1958. — 12 авг.

Памятник Тукаю в Санкт-Петербурге // Юлдаш. — 2006. — 24 мая.

Памятник народному поэту // Комсомолец Татарии. — 1958. — 13 авг.

Папшева Л. К внеклассной работе по творчеству Г. Тукая (80-летию со дня рожд. Г. Тукая) / Л. Папшева // Башҡортостан уҡытыусыһы. — 1966. — № 3. — С. 40–45.

Пехтелев И. Габдулла Тукай и русская литература / И. Пехтелев // Кр. Татария. — 1946. — 2 апр.

Пехтелев И. Классик татарской поэзии / И. Пехтелев, А. Гумеров // Лит. Татарстан. — 1947. — Кн. 1. — С. 162–168.

Пехтелев И. О некоторых вопросах изучения творчества Г. Тукая / И. Пехтелев // Кр. Татария. — 1948. — 15 сент.

Пехтелев И. Пушкин и Тукай / И. Пехтелев // Кр. Татария. — 1949. — 11 мая.

Пехтелев И. Поэт и народ / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1956. — 27 апр.

Пехтелев И. Поэт и народ: К 70-летию со дня рожд. Г. Тукая / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1956. — 27 апр.

Пехтелев И. Поэт и его время / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1957. — 12 марта.

Пехтелев И. Книга о Тукае / И. Пехтелев // Вопр. лит. — 1958. — № 2. — Б. 225–226.

Пехтелев И. Певец дружбы народов / И. Пехтелев // Коммунист Татарии. — 1959. — № 7. — Б. 32–37.

Пехтелев И. Вдохновленное служение Родине и народу. К 75-летию со дня рожд. Г. Тукая / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1961. — 25 апр.

Пехтелев И. Габдулла Тукай / И. Пехтелев // Тукай Г. Стихотворения и поэмы / Вступ. ст. И. Пехтелева / Г. Тукай. — М.-Л.: Сов. писатель, 1963. — С. 5–52.

Пехтелев И. Тукай и русская литература / И. Пехтелев // Сов. Татария. — 1966. — 20 апр.

Пехтелев И. Певец братства / И. Пехтелев // Известия. — 1966. — 27 апр.

Писатели братских народов о татарском поэте // Сов. Башкирия. — 1961. — 23 апр.

Питер — Габдулле Тукаю // Веч. Казань. — 2007. — 22 июня.

Плисецкая М. О «Шурале» / М. Плисецкая // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Подольская М. Профессор Клячкин и последний приют Тукая / М. Подольская // Казань. — 2016. — № 4. — С. 110–119.

Под флагом Тукая художники взывают о понимании // Казан. вед. — 2011. — 29 апр.

Подольская М. Воздух Тукая / М. Подольская // Казань. — 2004. — № 3. — С. 56–62.

Подольская М. «О душа, ты отметалась! К богу своему иди...» (Смерт Габдуллы Тукая) / М. Подольская // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 296–306.

Положение о Государственной премии Республики Татарстан имени Габдуллы Тукая // Респ. Татарстан. — 2005. — 12 янв.

Посвящается Тукаю // Сов. Татария. — 1976. — 12 мая.

Посвящается Тукаю // Правда. — 1986. — 17 окт.; // Лит. Россия. — 1986. — 24 окт.

Посвящается Габдулле Тукаю // Лит. Россия. — 1986. — 9 мая.

По следам Тукая // Отечество. — 2003. — № 4. — С. 60.

Потапков А. Гордость татарского народа (Выставка, посвященная Г. Тукаю. Чистополь) / А. Потапков // Ленин. путь. — 1966. — 16 сент.

Поэма «Шурале» переведена на арабский язык // Время и деньги. — 2010. — 18 февр.

Поэт-демократ // Сов. Татария. — 1966. — 22 июня.

Поэт, мыслитель, духовный символ нации // Респ. Татарстан. — 1996. — 25 мая; Время и деньги. — 28 мая.

Праздник татарской литературы // Сов. Татария. — 1961. 21 мая.

Праздник поэзии // Респ. Татарстан. — 1996. — 23 мая.

Праздник поэта в Казани // Казан. вед. — 2011. — 28 апр.

Праздник поэтического слова // Сов. Татария. — 1968. — 27 апр.

Приезд Г. Тукая в Уфу // Календарь памятных дат по Башкирии на 1962 год. — Уфа, 1961. — С. 14–15.

Приношения любимому поэту // Время и деньги. — 2011. — 20 апр.

Проектирование памятника Г. Тукаю // Кр. Татария. — 1946. — 3 марта.

Произведения Тукая на чувашском языке // Кр. Чувашия. — 1946. — 9 окт.

Прозвенит в веках твой гений: Поэты и писатели о Габдулле Тукае // Сов. Татария. — 1966. — 25 июня.

Пудовкина Ю. Памяти Габдуллы Тукая / Ю. Пудовкина // Лит. газ. — 1986. — 22 окт.

Пышкин Б. Пламенное сердце борца / Б. Пышкин // Приуралье (Уральск). — 1963. — 2 окт.

Пышкин Б. Тукай в Уральске [К 90-летию со дня рожд. поэта Тукая] / Б. Пышкин // Приуралье (Уральск). — 1976. — 24 апр.

Радимов П. Абдулла Тукаев (к десятилетию со дня смерти 2 апреля 1913 года) / П. Радимов // Изв. ТатЦИКа. — 1923. — 15 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — С. 455–458.

Раздумья о Тукае // Мустафин Р. А. Древняя и вечно молодая: Силуэты: Литературные портреты татарских поэтов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1991. — С. 52–65.

Раков А. Памятник Габдулле Тукаю открыт / А. Раков // Сов. Татария. — 1957. — 22 апр.

Рамиев З. Надо возвращаться к наследию Тукая / З. Рамиев // Татар. новости. — Москва. — 2006. — № 3. — С. 8.

Рамеев З. Создается Тукаевская энциклопедия / З. Рамеев // Казань. — 2006. — № 7. — С. 26–27.

Рамеев З. З. Уральск начала XX века в энциклопедии Тукая / З. З. Рамеев // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 109–115.

Рамеев З. З. Работа Тукая по подготовке к изданию своего первого «Собрания сочинений» / З. З. Рамеев // Тюркоязычная книга: наследие веков: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. истории тюркоязычной книги (г. Казань, 17–18 октября 2012 г.) / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, Л. Ш. Бадретдинова. — Казань, 2012. — С. 287–291.

Рамеев З. З. Казанский историк — уроженец Уральска / З. З. Рамеев // М. Өтемісов атын. Батыс Қазақстан мемл. ун-нің Хабаршысы = Вестн. Западно-Казахст. гос. ун-та им. М. Утемисова. — 2013. — № 2. — С. 169–173.

Рамеев З. З. Уроженец Уральска — казанский историк-тукаевед / З. З. Рамеев // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 35–40.

Рамеев З. З. Псевдонимы Габдуллы Тукая / З. З. Рамеев // Современная тюркология: язык, литература, история и культура тюркских народов: материалы VII Междунар. тюркол. конф. (Россия, Республика Татарстан, г. Елабуга, 7 февраля 2014 года). — Елабуга: Изд-во Елабуж. ин-та КФУ, 2014. – С. 209–210.

Рамеев З. З. Об энциклопедии Тукая / З. З. Рамеев // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 15–18.

Рамеев З. З. Изучение сочинений Габдуллы Тукая / З. З. Рамеев // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 9–13.

Рамеев З. З. Казань в жизни и творчестве Габдуллы Тукая (опыт энциклопедической статьи) / З. З. Рамеев // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 17–18 ноября 2016 г.) / Отв. ред. Ф. С. Сайфуллина, науч. ред. А. М. Закирзянов. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — С. 229–232.

Рамеев З. З. Уральский ученый, краевед / З. З. Рамеев // Науч. Татарстан. — 2017. — № 2. — С. 48–53.

Рамеев З. З. Уральский период жизни и творчества поэта в «Габдулла Тукай. Энциклопедия» / З. З. Рамеев // Ист. этнология. — 2020. — Т. 5. — № 1. — С. 185–190.

Рамеев З. «Здесь Бог вдохнул мне душу, я свет увидел здесь...» / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 232–254.

Рамеев З. «В «Мысль» несите ваши мысли...» / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 325–342.

Рамеев З. «Выходит в свет журнал «Уклар», на удивленье смелый» / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — Б. 342–359.

Рамеев З. «На, Тукай, возьми одно мое легкое! Как-нибудь проживем с одним легким» (Габдулла Тукай и Фатих Амирхан) / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 207–217.

Рамеев З. «Поддержим «аль-Ислах» давайте-ка все вместе, пусть эта помощь станет делом чести!» (Габдулла Тукай в газете «аль-Ислах») / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 247–255.

Рамеев З. «В тебе я нашел во всем искреннего человека» (Габдулла Тукай и Сагит Сунчелей) / З. Рамеев // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 203–217.

Рафиков М. «Юным — молнией сверкал я, сильным — я гремел грозой…» / М. Рафиков // Дружба народов. — 1986. — № 5. — С. 245–248.

Рахим Г. Тукаев — народный поэт / Г. Рахим // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 182–187.

Рахим Г. Чествуя народного поэта / Г. Рахим // Веч. Казань. — 1986. — 17 апр.

Рахим Г. Международный праздник / Г. Рахим // Сов. Татария. — 1986. — 26 апр.

Рахим Г. «А такого сразу не знавал народ…» / Г. Рахим // Казань. — 2011. — № 5. — С. 89.

Рахман Р. Влюбленный по уши герой... Тукая / Р. Рахман // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — С. 232–244.

Рашитов А. Пророк в своем отечестве / А. Рашитов // Веч. Казань. — 1986. — 11 июня.

Рашитов А. Народный поэт / А. Рашитов // Коммунист (Самара). — 1986. — 12 июня.

Рашитов З. В память о Тукае / З. Рашитов // Изв. Башкортостана. — 1996. — 24 апр.

Реставрация вскладчину // Студ. газ. — 2011. — 24 марта.

Рогачев В. И. Творчество Габдуллы Тукая: проекции на развитие татарской литературы (на примере творчества Хади Такташа в общественно-политическом контексте XX века) / В. И. Рогачев, К. А. Егорова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 270–275.

Родина поэта // Изв. Татарстана. — 2006. — 28 апр.

Родина Тукая // Идель. — 1996. — № 11–12. — С. 72–73.

Родионов В. Г. К проблеме типологии художественно-поэтического сознания народов Урало-Поволжья (на материале поэзии Тукая и творчества чувашских поэтов) / В. Г. Родионов // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 208–211; // Диалог культур: проблемы художественного сознания. — Чебоксары, 2000. — С. 143–146.

Родионов В. Г. Чувашская поэзия начала XX века в контексте творчества Г. Тукая / В. Г. Родионов // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 78–80.

Родионов В. Г. Этническое бессознательное в творчестве Г. Тукая / В. Г. Родионов // Литература и художественная культура тюркских народов в контексте Восток-Запад: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Казань, 17–18 ноября 2016 г.) / Отв. ред. Ф. С. Сайфуллина, науч. ред. А. М. Закирзянов. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — С. 238–241.

Рождественский Б. Научная конференция, посвященная памяти Г. Тукая / Б. Рождественский // Кр. Татария. — 1946. — 28 мая.

Романова Ф. «Мы — внуки Тукая» / Ф. Романова // Удмурт. правда. — 2004. — 30 апр.

Рубинштейн Л. Шаляпин и Тукай / Л. Рубинштейн // Дружба народов. — 1969. — № 9. — С. 284–285; // Знамя труда (ТАССР, Альметьевский р-н). — 1970. — 25 апр.

Рудик Т. Юбилею Г. Тукая посвящается / Т. Рудик // К-ханә хәб. = Библиотеч. вестн. — 2011. — № 1. — С. 45.

Русина Н. С. Габдулла Тукай и русская литература / Н. С. Русина // Рус. яз. в нац. шк. — 1986. — № 9. — С. 44–45.

Рябинина А. Евразийство: осмысление и развитие / А. Рябинина // Приуралье (Уральск). — 2008. — 17 янв.

Сабирзянов Н. Н. Творчество Габдуллы Тукая в контексте литературы тюркских народов / Н. Н. Сабирзянов, Г. Ф. Мамина // Современная филология: материалы Междунар. науч. конф. (г. Уфа, апрель 2011 г.). — Уфа: Лето, 2011. — С. 119–123.

Сабиров Р. Имени любимого поэта / Р. Сабиров // Правда. — 1968. — 27 апр.

Сабитов Р. Тукай без границ и стереотипов / Р. Сабитов // Зеленодол. правда. — 2011. — 22 апр.

Савина З. Слово с родины Тукая и Джалиля / З. Савина // Юж. Казахстан. — 2007. — 22 июня.

Сагдеваккасов Г. Влияние Г. Тукая на уйгурскую литературу / Г. Сагдеваккасов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 141–144.

Сагидова Э. Тукай и «Магариф» (к биографии татарского писателя) / Э. Сагидова // Дружба народов. — 1967. — № 8. — С. 245–246.

Сагидова Э. Первый издатель Тукая / Э. Сагидова // Сов. Татария. — 1985. — 25 февр.

Сагидова Э К. Первое и последнее прижизненные издания произведений Тукая / Э. К. Сагидова // Tatarica. Edendum curavit Abdulla Tukain kultturiseura r.y. Studia in hohrem Ymar Daher. Anno MCMLXX sexagenario. — Helsinki: Vammala, 1987. — С. 268–275.

Сагидова Э. К истории творчества Габдуллы Тукая / Э. Сагидова // Вакыт = Время: Санкт-Петербург. ислам. альманах. — 1993. — № 1. — С. 97–106.

Сагидова Э. Первое и последнее прижезнинные издания произведений Тукая / Э. Сагидова // Татар. края. — 1994. — Май (№ 16).

Сагитов И. Габдулла Тукай и каракалпакская литература / И. Сагитов // Сов. Каракалпакия. — 1966. — 26 июля.

Сагитов И. Певец жизни народа / И. Сагитов // Сов. Каракалпакия. — 1986. — 26 апр.

Сагитов И. Т. К вопросу о татарско-каракалпакских культурных связях и роли в них Г. Тукая / И. Т. Сагитов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 95–99.

Сагитов И. Т. К вопросу о татарско-каракалпакских культурных связях и роли в них Г. Тукая / И. Т. Сагитов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 121–125.

Сагдеева Ф. К. Эш (работа) в творчестве Г. Тукая / Ф. К. Сагдеева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель,

2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 258–260.

Сагдеева Ф. К. Концепт гаделлек (справедливость) в поэтической картине мира Г. Тукая / Ф. К. Сагдеева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 329–332.

Сагдеева Ф. К. Смысловое наполнение концепта «вөждан» в поэтических текстах Г. Тукая / Ф. К. Сагдеева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 278–281.

Сагитов Ф. Если бы Тукаев был жив / Ф. Сагитов // Комсомолец Татарии. — 1938. — 16 апр.

Садекова Д. Э Ислам в детской поэзии Г. Тукая / Д. Э. Садекова // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 148–150.

Садирова Е. Н. Образ Тукая в татарском драматическом театре и средства музыкальной выразительности / Е. Н. Садирова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 296–298.

Садреева Д. Стихи Тукая звучали в старинном особняке Москвы / Д. Садреева // Татар. новости (Москва). — 2003. — № 6–7.

Садретдинов Б. Дороги к Тукаю / Б. Садретдинов // Серебр. колокольчик. — 2005. — 23 апр.

Садри М. Вместе с солдатом / М. Садри // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Саетов И. Прощай, Тукай?: Кому достанутся «Номера Булгар» // И. Саетов // Молодежь Татарстана. — 2006. — 27 окт.

Сайганов А. Пушкин в творчестве Тукая / А. Сайганов // Кр. Татария. — 1946. — 16 июня.

Сайдашева З. Н. Г. Тукай и творчество татарских композиторов / З. Н. Сайдашева // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 271–274.

Сайдашева З. Нежный саз: Тукай в творчестве татарских композиторов / З. Сайдашева // Казань. — 2011. — № 5. — С. 86–88.

Сайдашева Р. Вестник возрождения / Р. Сайдашева // Татар. края. — 2006. — Май (№ 20).

Сайфиев И. В Казань, к Тукаю… / И. Сайфиев // Самар татарлары (Самарские татары). — 2014. — Янв.-март.

Садреев Г. Встречи / Г. Садреев // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Садреева Д. Стихи Тукая звучали в старинном особняке Москвы / Д. Садреева // Татар. новости. — 2003. — № 6–7.

Салахова Э. «Знаменитый поэт Габдулла Тукаев — гость нашего города» (Путешествие Габдуллы Тукая в Астрахань) / Э. Салахова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 255–64.

Салимзянова Э. «Обаятельный Шурале» гуляет по России / Э. Салимзянова // Казань. — 2011. — № 5. — С. 80–81.

Салитова Ф. Источник вдохновения / Ф. Салитова // Веч. Казань. — 1986. — 2 июня.

Салитова Ф. Г. Тукай и развитие татарской музыкальной культуры / Ф. Салитова // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 312–319.

Салихов А. Художник слова / А. Салихов // Новый Зай. — 2001. — 28 апр.

Салихов А. Г. Отражение в газете «Терджиман» материалов турецкого журнала «Тюрк юрду» о Габдулле Тукае / А. Г. Салихов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 335–337.

Салихов Е. Основоположник татарской литературы / Е. Салихов // Приуралье (Уральск). — 1966. — 26 апр.

Салихов Е. Пушкин и Тукай / Е. Салихов // Приуралье (Уральск). — 1987. — 7 февр.

Салихов Р. Перечитывая заново / Р. Салихов // Изв. Татарстана. — 1995. — 26 апр.

Салихов Р. Последний собеседник / Р. Салихов // Время и деньги. — 1997. — 18 апр.

Салихов Р. Бессмертная судьба поэта / Р. Салихов // Время и деньги. — 2003. — 9 апр.

Салихова А. Р. Образ Шурале в татарском искусстве / А.Р. Салихова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р.М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 83–285.

Салихова А. Р. Габдулла Тукай и современный татарский театр / А. Г. Салихова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 337–339.

Салихова А. Р. Образ Шурале на татарской сцене / А. Р. Салихова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 282–286.

Салихов Е. Основоположник татарской литературы / Б. Салихов // Приуралье (Уральск). — 1966. — 26 апр.

Самарханова Н. Дитя своего народа / Н. Самарханова // Знамя труда. — 2014. — 25 апр.

Саматова А. Тукай вместился в 6 томов / А. Саматова // Студ. газ. — 2011. — 10 нояб.

Самигуллина И. Язык мой — родины язык / И. Самигуллина // Нижнекамск. правда. — 2012. — 27 апр.

Сардеева Х. Любовь к родному языку в нас пробудил Тукай / Х. Сардеева // Татар. края. — 2003. — Май (№ 18).

Сатаев А. Глубокие корни / А. Сатаев // Приуралье (Уральск). — 1976. — 1 окт.

Сафарова Р. Жизнь и народ свой любил / Р. Сафарова // Лениногор. вести. — 2011. — 29 апр.

Сафин М. Памяти Тукая / М. Сафин // Вятка. — 1994. — 23 апр.

Сафин М. «Жизнь люби, люби Отчизну…» / М. Сафин // Челн. изв. — 1994. — 26 апр.

Сафин М. День, осиянный духом поэта / М. Сафин // Светлый путь. — 1994. — 26 апр.

Сафин М. В одном созвездии Пушкин и Тукай / М. Сафин // Аргамак. — 1999. — № 5–6. — С. 106–110.

Сафина И. Г. Эстетическое воспитание учащихся при изучении творчества Г. Тукая в 7 классе / И. Г. Сафина // Вопросы эстетического воспитания учащихся. Из опыта работы школ Татарской АССР. — Казань: изд-во Казан. ун-та, 1972. — С. 89–100.

Сафиуллина Ф. С. Синтаксические конструкции татарской разговорной речи в произведениях Г. Тукая / Ф. С. Сафиуллина // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 288–298.

Сафиуллина Ф. Покаяние / Ф. Сафиуллина // Звезда Поволжья. — 2009. — 23–29 апр.

Сафуанов С. Солнце татарской поэзии (к 75-летию со дня рожд. Г. Тукая) / С. Сафуанов // Сов. Башкирия. — 1961. — 26 апр.

Сафуанов С. След поэта / С. Сафуанов // Сов. Башкирия. — 1966. — 26 апр.

Сафуанов С. Г. Габдулла Тукай и башкирская литература / С.Г. Сафуанов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 100–112.

Сафуанов С. Г. Традиции Тукая в башкирской поэзии / С. Г. Сафуанов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 172–182.

Сафуанов С. Г. Габдулла Тукай и башкирская литература / С. Г. Сафуанов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 144–156.

Сафуанов С. Г. Место Тукая в духовной жизни башкирского народа / С. Г. Сафуанов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 78–84.

Сафуанов С. Г. Тукай (Тукаев) Габдулла Мухамедгарифович (по др. данным, Мухамметгарифович; 14. 4. 1886, д. Кошлауч Казанской губ. — 2. 4. 1913, Казань), тат. поэт, публицист / С. Г. Сафуанов // Башкирская энциклопедия. В 7 т. / Гл. ред. М. А. Ильгамов. — Уфа: Башк. энцикл., 2010. — Т. 6: Советы народного хозяйства – У. — С. 354–355.

Саяпова А. М. Тукай и Бальмонт / А. М. Саяпова // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 137–143.

Саяпова А. «Постижение истины» Г. Тукая (к проблеме суфийских традиций в творчестве поэта) / А. Саяпова // Мәгариф. — 1996. — № 4. — С. 31–33.

Саяпова А. М. Тукай и Дардменд: к проблеме суфийских традиций в творчестве поэтов / А. М. Саяпова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 109–115.

Саяпова А. Трансформация суфийской поэзии в лирике Тукая / Саяпова А. Дардменд и проблемы символизма в татарской литературе. — Казань: Алма-Лит, 2006. — С. 96–111.

Саяхова Л. Г. Габдулла Тукай в учебниках русского языка для старших классов школ гуманитарного профиля с обучением на тюркских языках / Л. Г. Саяхова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 15–19.

Саяхова Л. Г. Духовно-нравственные уроки творчества Габдуллы Тукая / Л. Г. Саяхова, А. М. Шуралева // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 29–35.

«Светлый след оставляя земле, я окончу на ней мои дни» // Знамя труда. — 2003. — 15 апр.

Седельникова Л. Встреча с историей и поэзией / Л. Седельникова // Знамя труда. — 2012. — 27 апр.

Сеитов С. Всегда с нами: [К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / С. Сеитов // Казахст. правда. — 1986. — 26апр.

Сейтаков Б. Бессмертное слово поэта / Б. Сейтаков // Сов. Татария. — 1976. — 21 окт.

Селендили Л. С. Тематическое своеобразие лексики произведений Габдуллы Тукая и Амди Гирайбая / Л. С. Селендили // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 367–370.

Сельскова М. Судьба у памятника была непростая… / М. Сельскова // Респ. Татарстан. — 2014. — 20 дек.

Семенова М. Тукай глазами детей / М. Семенова // Татар. края. — 2006. — Май (№ 20).

Сергеев Е. Тукай всегда востребован временем / Е. Сергеев // Респ. Татарстан. — 2006. — 19 дек.

Сергеева О. Связующая нить поколений / О. Сергеева // Приуралье (Уральск). — 2005. — 2 апр.

Сибгатуллин И. Священные узы / И. Сибгатуллин // Баку. — 1971. — 25 мая.

Сибгатуллин И. Обращаясь к образу поэта / И. Сибгатуллин // Веч. Казань. — 1986. — 16 окт.

Символ культуры татарского народа // Респ. Татарстан. — 2022. — 28 апр.

Сиразиева С. У истоков татарской поэзии / С. Сиразиева // Путь к коммунизму (Актюбинск). — 1966. — 26 апр.

Сирматов И. Ф. Г. Тукай в Казанском телевидении / И. Ф. Сирматов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 330–336.

Ситдикова Ф. О переводе на английский язык стихотворения Г. Тукая «Пар ат» / Ф. Ситдикова // Мәгърифәт һәм азатлык өчен көрәш (XX — йөз башы татар әдәбияты тарихыннан) / Төз. Ф. К. Бәширов; җав. ред. Н. Г. Юзиев. — Казан, 1987. — С. 122–126.

Ситдикова Ф. Тукай звучит по-английский / Ф. Ситдикова // Изв. Татарстана. — 1993. — 24 апр.

Скороходов М. Пушкин и Тукай / М. Скороходов // Сов. Татария. — 1977. — 4 сент.

Славин В. Минтимер Шаймиев открыл литературный мемориал в Новом Кырлае / В. Славин // Казан. вед. — 2016. — 29 апр.

Следы Тукай в Москве // Молодежь Татарстана. — 1993. — 2–9 апр.

С любовью к Тукаю // Респ. Татарстан. — 1996. — 4 мая.

[Сообщение] // Сов. Татария. — 1960. — 5 янв.

Солнце поэзии // Махмудов А. Линии соприкосновения. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1991. — С. 26–44.

Стихи великого поэта звучали 14 часов подряд // Казан. вед. — 2011. — 22 апр.

Стихотворения А. Тукаева / Пер. Г. Акчурин // Труды по востоковедению, издаваемые Лазаревским институтом восточных языков. — М.: Тип. М.О. Аттая и К^0, 1914. — Вып. XLIII. Әш-Шәркыять. Восточ. сб. в честь А.Н. Веселовского. — С. 267–279.

100 лет со дня рожд. Г. Тукая // В мире книг. — 1986. — № 1. — С. 57–64.

121-летие Габдуллы Тукая // Юлдаш. — 2007. — 25 апр.

Стрельникова О. Великому сыну татарского народа / О. Стрельникова // Сов. Татария. — 1986. — 17 окт.

Субаев Н. Современники Тукая / Н. Субаев // Сов. Татария. — 1993. — 5 июня.

Судрабкалн Я. Сквозь годы / Я. Судрабкалн // Сов. Татария. — 1966. — 25 июня.

Судрабкалн Я. Сквозь годы / Я. Судрабкалн // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 36.

Сулейманова-Валеева Г. «Мало духа творчества…» / Г. Сулейманова-Валеева, И. Зарипов // Сов. Татария. — 1986. — 13 июля.

Сулейменов О. О. Великая доля поэта / О. О. Сулейменов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 24–25.

Сулейменов О. Разлив души и поэзии… / О. Сулейменов // Казан. вед. — 2006. — 26 апр.

Султанов Ф. М. Антиклерикальные идеи в творчестве Г. Тукая / Ф. М. Султанов // Материалы IV конф. мол. науч. работников. — Казань, 1976. — С. 28–29.

Султанов Ф. М. Идеи свободомыслия в творчестве Тукая / Ф. М. Султанов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 162–166.

Султанова Р. Возвышение образа: сценография спектаклей о Тукае в татарском театре / Р. Султанова // Казань. — 2006. — № 7. — С. 112–114.

Султанова Р. Солнце татарской поэзии / Р. Султанова // Новый Зай. — 2011. — 21 янв.

Сунгатова Е. «Колыбель поэта»: Новый туристический маршрут по тукаевским местам / Е. Сунгатова // Казань. — 2016. — № 4. — С. 52–67.

Сыикова Р. Эти стены помнят Поэта: Открытие в Уральске дома-музея татар. поэта Г. Тукая / Р. Сыикова // Приуралье (Уральск). — 2007. — 4 янв.

Тагирджанова А. Муса Бигиев и Тукай (из рукописи «Книги о Мусе-эфенди, его времени и современниках») / А. Тагирджанова // Татар. новости. — 2008. — № 4 (165).

Тагиров С. Великий татарский поэт / С. Тагиров // Комсомолец Каспия. — 1961. — 26 апр.

Тагиров С. Габдулла Тукай / С. Тагиров // Календарь памятных дат по Астраханской области на 1966 год. — Астрахань, 1966. — С. 29–31.

Тагирова Ф. Лексико-фразеологические средства выражения концепта «счастье» в поэзии Г. Тукая / Ф. Тагирова // Жизнь, посвященная тюркологии: К 90-летию со дня рожд. изв. тюрколога, акад., д. филол. наук, проф. Э. Р. Тенишева. — Казань: ТГППУ, 2012. — Вып. 2. — С. 89–92.

Тагирова Ф. И., Акулина Л. В. Колоративная лексика и символика цвета в приозведениях Габдуллы Тукая / Ф. И. Тагирова, Л. В. Акулина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 378–380.

Тазеев Р. Они знали и помнят поэта / Р. Тазеев // К коммунизму. — 1966. — 26 июня.

Тазетдинова А. Имя Тукая незабвенно / А. Тазетдинова // Изв. Башкортостана. — 1996. — 25 апр.

Таиров Н. Здесь побывал Тукай / Н. Таиров // Татарстан. — 1996. — № 4. — С. 61–62.

Таиров Н. Габдулла Тукай и Максутовы / Н. Таиров // Идель. — 2005. — № 1. — С. 48–49.

Таиров Н. И. Габдулла Тукай и Максутовы / Н. И. Таиров // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 120–122.

Таиров Н. И. Габдулла Тукай и фабриканты Акчурины / Н. И. Таиров // Вестн. КазГУКИ. — 2014. — № 1. — С. 39–41.

Таиров Н. И. Габдулла Тукай — гость Хасана Акчурина / Н.И. Таиров // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 381–384.

Таиров Н. И. Галим Акчурин — переводчик Габдуллы Тукая / Н. И. Таиров // Вестн. КазГУКИ. — 2016. — № 1. — С. 44–48.

Таиров Н. Петербургские собеседники Тукая Максутовы / Н. Таиров // Казань. — 2016. — № 4. — С. 120–121.

Таиров Н. И. Учитель Кыяметдин Кадыри и его воспоминания о Г. Тукае / Н. И. Таиров // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 312–316.

Таиров Н. «Сведущ в арабистике и исламских науках не хуже образованного татарского муллы» (Габдулла Тукай в гостях у Хасана Акчурина) / Н. Таиров // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимо. — Казань, 2021. — С. 246–255.

Талантливейший поэт татарского народа // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.; Комсомолец Татарии. — 1938. — 16 апр.

Талантливейший сын татарского народа // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Талибова Т. М. Габдулла Тукай и Мустафа Лютфи Исмаилов-Ширванский / Т. М. Талибова // Татароведение в ситуации смены парадигм: теория, методология, практика: материалы V Междунар. науч.-практ. семинара (25–26 сентября 2025 г., Казань) / сост.: А. Ф. Ганиева, Л. Ш. Галиева, Ф. Х. Миннуллина. — Казань: ИЯЛИ, 2025. — С. 336–344.

Тангалычев К. «Кто растил меня с любовью?» / К. Тангалычев // Юлдаш. — 2005. — 27 июля.

Тангалычев К. Саз мой нежный и печальный / К. Тангалычев // Юлдаш. — 2006. — 26 апр.

Тангалычев К. «Я тобой, родной народ!» / К. Тангалычев // Юлдаш. — 2006. — 3 мая.

Тангалычев К. Народ Тукая / К. Тангалычев // Юлдаш. — 2009. — 22 апр.

Тангалычев К. Дни Тукая в Казани / К. Тангалычев // Юлдаш. — 2011. — 4 мая.

Тангалычев Ш. Лунный домовой / Ш. Тангалычев // Элита Татарстана. — 2005. — Дек.

Тарджеманов Д. Аул вблизи Казани… / Д. Тарджеманов // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня.

Тарджеманов Д. Ты беспощадна, любовь! / Д. Тарджеманов // Респ. Татарстан. — 1994. — 23 апр.

Татарский народный поэт Габдулла Тукай // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Татарский поэт Абдулла Тукаев // Мир ислама. — 1913. — Т. II. — Вып. 3. — С. 152–169.

Татарский поэт Абдулла Тукаев // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — Б. 138–155.

Татьяничева Л. Он был по-орлиному зорок… / Л. Татьяничева // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 217–218.

Татьяничева Л. Он был по-орлиному зорок… / Л. Татьяничева // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 40–41.

Творчество классика татар. лит-ры // Веч. Казань. — 1983. — 24 дек.

ТНВ достойно отметит день рожд. великого татарского поэта // Казан. вед. — 2009. — 24 апр.

Теляшов Р. Уральск — вторая Родина Тукая — готовится к юбилеею / Р. Теляшов // Татар. края. — 1996. — Март (№ 11).

Теляшова Г. Тукаевские чтения в Санкт-Петербурге / Г. Теляшова // Татар. края. — 2002. — Май (№ 18).

Тимергалин Р. Есть аул вблизи Казани по названию Кырлай / Р. Тимергалин, Ф. Агзамов // Сов. Татария. — 1966. — 28 июля.

Тимирясов В. Г. Габдулла Тукай (Тукаев Габдулла Мухамедгаривович) (1886–1913) / В. Г. Тимирясов // Тукай Г. Путеводная звезда = Юл күрсәтүче йолдызым: Избранное / Г. Тукай. — Казань: Таглимат, 2006. — С. 3–4.

Тимирясов В. Г. Путеводная звезда Тукая / В. Г. Тимирясов // Тукай Г. Путеводная звезда = Юл күрсәтүче йолдызым: Избранное / Г. Тукай. — Казань: Таглимат, 2006. — С. 5–6.

Тимирясова Т. В мире сказки, музыки и танца / Т. Тимирясова // Мәгариф. — 1992. — № 3. — С. 34–37.

Тихонова Н. Е. Связь времен / Н. Е. Тихонова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 142–143.

[Торжественный вечер, посвящ. 100-летию со дня рожд. основоположника современной литературы Габдуллы Тукая, состоялся в Большом зале Государственной консерватории] // Лит. Россия. — 1986. — 29 авг.

Традиции Г. Тукая, М. Джалиля и современная татарская поэзия. Начинаем большой разговор на эту тему // Сов. Татария. — 1965. — 29 июля.

Традиции Г. Тукая, М. Джалиля и современная татарская литература // Авангард (ТАССР, Тетюшский р-н). — 1965. — 1 авг.

Туаева З. И. Тукай в школе. Нестандартные формы изучения биографии и творчества поэта (Страницы литературного краеведения Приуралья) / З. И. Туаева // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 92–97.

Туаева З. «Слушай, шепчет что трава» / З. Туаева // Приуралье (Уральск). — 2000. — 14 окт.

Туаева З. И. Параллельное изучение произведений разнонациональных поэтов о временах года как средство развивающего обучения / З. И. Туаева, Э. Ф. Абузярова // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 68–71.

Туаева З. И. Проблема «Восток-Запад» в образовании через призму наследия Габдуллы Тукая / З. И. Туаева, Р. А. Абузяров // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 38–43.

Туаева З. И. Образ Тукая в изобразительном искусстве / З. И. Туаева // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 56–64.

Туаева З. И. Использование произведений Габдуллы Тукая для развития творческих способностей младших школьников в процессе внеклассной работы / З. И. Туаева, Р. А. Абузяров // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 65–68.

Туаева З. И. Проблема «Восток-Запад» в образовании через призму наследия Габдуллы Тукая / З. И. Туаева, Р. А. Абузяров // Евразийские истоки творчества Габдуллы Тукая. Осмысление проблемы: материалы конф. на форуме, посвящ. Открытию музея Тукая / Под ред. Р. Р. Абузярова. — Уральск, 2006. — С. 64–68.

Тугушев Р. Наш Тукай [К 103-летию со дня татар. поэта Г. Тукая, уроженца Уральской обл.] / Р. Тугушев // Приуралье (Уральск). — 1989. — 26 апр.

Тугушев Р. Пламенный интернационалист-борец / Р. Тугушев // Приуралье (Уральск). — 1990. — 1 мая.

Тугушев Р. Стихи Тукая живы и поныне / Р. Тугушев // Приуралье (Уральск). — 1992. — 21 апр.

Туишев Ю. А. Габдулла Тукай — педагог / Ю. А. Туишев // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 216–229.

Туишева З. Певец трудового народа / З. Туишева // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Тулумбайский Г. О Тукаеве (1886–1913) / Г. Тулумбайский // Тукаев Г. Избранные стихи (к 50-летию со дня рожд.) / Отв. ред. К. Наджми. — Казань: Татгосиздат, 1936. — С. 7–10.

Тукаевские вечера в Москве // Кр. Татария. — 1946. — 26 мая.

Тукаевские дни // Лит. Россия. — 1984. — 18 мая.

Тукаевские дни в Москве и Казани // Лит. газ. — 1966. — 28 июня.

Тукай Г. // Памятные кн. даты. 1986. — М., 1986. — С. 103–104.

Тукаевский район // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 586.

Тукаевский район // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р–С–Т. — С. 685–686.

Тукаевский район, в ТАССР // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 586.

Тукаевский район, в ТАССР // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р–С–Т. — С. 686.

Тукаевский сельскохозяйственный техникум // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 586.

Тукаевых дом-музей в с. Кошлауч Арского р-на // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 586.

Тукаевых дом-музей в с. Кошлауч Арского р-на, лит-мемор. // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р–С–Т. — С. 686.

Тукаевых дом-музей в с. Кошлауч Арского р-на, лит-мемор. // Татарстан: Краткая иллюстрированная энциклопедия / Гл. ред. М. Х. Салахов, ответ. ред. Г. С. Сабирзянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Казань: ОП «Институт Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2015. — С. 717–718.

Тукай // Литературный энциклопедический словарь / Под. общ. ред.: В. М. Кожевникова, П. А. Николаева. — М.: Сов. энцикл., 1987. — С. 715.

Тукай (1886–1913) — всенародный великий татарский поэт // Глухов М. Tatarica. Энциклопедия / М. Глухов. — Казань: Ватан, 1997. — С. 450–451.

Тукай (Тукаев) Габдулла Мухаметгарифович (1886–1913), тат. поэт // Всемирный биографический энциклопедический словарь. — М.: Бол. Рос. энцикл., 2000. — С. 765.

Тукай (Тукаев) Габдулла Мухаммадгариф улы (26. 4. 1886, д. Кошлауч Казанской губ. — 15. 4. 1913, Казань), поэт, лит. критик, публицист, один из родоначальников новой татар. лит-ры // Татарстан: Краткая иллюстрированная энциклопедия / Гл. Ред. М. Х. Салахов, ответ. ред. Г. С. Сабирзянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Ка-

зань: ОП «Институт Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2015. — С. 718.

Тукай — гордость мировой культуры // Хокук һәм хәят = Право и жизнь. — 2006. — № 3. — С. 12.

Тукай заговорит по-латышски // Веч. Казань. — 1984. — 25 июня.

Тукай заговорит по-французски // Время и деньги. — 1996. — 28 мая.

Тукай — в сердцах и на шамаилах // Казан. вед. — 1993. — 24 апр.

Тукай — связующая нить поколений // Дуслык (Киев). — 2011. — № 7–8 (108–109). — С. 9–10.

Тукай, связующий эпохи // Татар. края. — 2006. — Апр. (№ 17).

Тукай Ф. Памяти Габдуллы Тукая / Ф. Тукай // Кр. Татария. — 1944. — 15 апр.

Тукаю Габдулле памятник в Казани // Татарстан: Крат. иллюстр. энцикл. / Гл. ред. М. Х. Салахов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Казань: ОП «Институт Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2015. — С. 718.

Тукаю от благодарных челнинцев // Респ. Татарстан. — 2011. — 24 нояб.

Тукаю посвящается // Казан. вед. — 2013. — 12 апр.

Тукая Габдуллы Литературный музей в Казани // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 587.

Тукая Габдуллы литературный музей в Казани // Татарстан: Краткая иллюстрированная энциклопедия / Гл. ред. М. Х. Салахов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Казань: ОП «Институт Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2015. — С. 718.

Тукая Габдуллы музей в г. Уральск Респ. Казахстан // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энциклопедии АН РТ, 2010. — Т. 5: Р–С–Т. — С. 691.

Тукая Габдуллы музей в с. Новый Кырлай Арского р-на // Татарский энциклопедический словарь. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 1998. — С. 587.

Тукая Габдуллы музейный комплекс в с. Н. Кырлай Арского р-на, лит.-мемор. // Татарская энциклопедия: В 6 т. / Гл. ред. М. Х. Хасанов, отв. ред. Г. С. Сабирзянов. — Казань: Ин-т Татар. энцикл. АН РТ, 2010. — Т. 5: Р–С–Т. — С. 691–692.

Тукая Габдуллы музейный комплекс в с. Н. Кырлай Арского р-на, лит-мемор. // Татарстан: Краткая иллюстрированная энциклопедия / Гл. ред. М. Х. Салахов, ответ. ред. Г. С. Сабирзянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Казань: ОП «Институт Татарской энциклопедии и регионоведения АН РТ», 2015. — С. 719.

Тулумбайский Г. Абдулла Тукаев / Г. Тулумбайский // Кр. Татария. — 1936. — 27 апр.

Туманов Д. Созвездие по имени Тукай / Д. Туманов // Татарстан. — 1995. — № 3–4. — С. 112–120.

Тумаров А. Вечно юный Тукай / А. Тумаров // Дуслык (Киев). — 2011. — № 7–8 (108–109). — С. 12–13.

Тунакова К. М. Лермонтов и Г. Тукай / К. Тунакова // Совет мәктәбе. — 1984. — № 10. — С. 31–33.

Турдиев Ш. Тукай и литература Узбекистана / Ш. Турдиев // Звезда Востока. — 1986. — № 5. — С. 172–174.

Турдыев Ш. Тукай и узбекская литература / Ш. Турдыев // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 183–189.

Турдыев Ш. Тукай и узбекская литература / Ш. Турдыев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 96–102.

Турдиев Ш. Тукай и литература Узбекистана. К 100-летию со дня рожд. А. Тукая / Ш. Турдиев // Звезда Востока. — 1991. — № 10. — С. 80–85.

Турдыев Ш. Тукай и татаро-узбекские литературные связи / Ш. Турдыев // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 69–78.

Туфан Х. Мой татарский народ… / Х. Туфан // Дружба народов. — 1961. — № 4. — С. 240–241.

Туфан Х. Посланник в грядущее / Х. Туфан // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 13–18.

Тухватова Г. Вещи Тукая / Г. Тухватова // Идель. — 2015. — № 4. — С. 13.

Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 238–244.

Тухфатова Г. «Здесь деянья дедов наших, здесь священные места...» (Тукаевские места Казани) / Г. Тухфатова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 266–283.

Тухватуллин Х. Первый шаг / Х. Тухватуллин // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.

Тюлькубаева А. Творчество дружбы / А. Тюлькубаева // Веч. Астана. — 2011. — 21 апр.

Тябина Л. Возрождение национальных традиций татарского народа с использованием потенциала Литературного музея Габдуллы Тукая / Л. Тябина // Р. Фахреддин: духовность, культура и просвещение = Р. Фәхреддин: рухият, мәдәният, мәгърифәт: Материалы I Всерос. науч.-практ. конф., приуроч. к 155-летию со дня рожд. Р. Фахреддина и к Году культуры в России и в Республике Татарстан (г. Альметьевск, 21 ноября 2014 г.). — Альметьевск, 2015. — С. 184–185.

Узиков Ю. «Вот здание трехэтажное…» / Ю. Узиков // Веч. Уфа. — 1981. — 26 авг.

Узяков А. Звучат песни Тукая [К 100-летию со дня рожд. Г. Тукая] / А. Узяков // Огни Алатау. — 1986. — 30 апр.

Указ Президента Республики Татарстан О Государственной премии Республики Татарстан имени Габдуллы Тукая // Респ. Татарстан. — 2005. — 12 янв.

Указ Перзидента Республики Татарстан О присуждении Государственных премий Республики Татарстан имени Габдуллы Тукая в 2021 году // Респ. Татарстан. — 2021. — 27 апр.

Улемнова О. Пример истинного сотворчества / О. Улемнова // Бакый Урманче иҗатында Габдулла Тукай: альбом / Төз. Ф. Әхмәтова-Урманче. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — С. 9–15.

Улемнова О. Л. Художественное оформление поэмы-сказки Г. Тукая «Шурале» в московских книжных изданиях 1940–1980-х годов / О. Л. Улемнова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 320–325.

Улица Тукай в Ташкенте // Сов. Татария. — 1983. — 13 июля.

Ульви А. Вклад в культуру тюркского мира: Творчество Габдуллы Тукая и узбекское литературоведение / А. Ульви // Каспий. — 2011. — 2 апр.

Ульви (Биннатова) А. Творчество Габдуллы Тукая и узбекское литературоведение / А. Ульви (Биннатова) // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 65–67.

Умарова Г. С. Влияние поэзии Г. Тукая на творчество Мыржакып Дулатова / Г. С. Умарова // Проблемы формирования евразийского мышления (паритетного евразийства): сб. материалов 5-ой Междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. Р. А. Абузярова. — Уральск, 2008. — С. 150 –151.

Умарова Г. С. Общечеловеческие ценности в творческом наследии Габдуллы Тукая / Г. С. Умарова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 152–156.

Умарова Г. С. Творчество Г. Тукая — источник музыкальных произведений / Г. С. Умарова, А. Кемешева // «Тоқай әлемі: философия, эстетика, тіл» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 20 мамыр, 2016 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2016. — С. 64–67.

Умеров А. Памяти Тукая / А. Умеров // Изв. ТатЦИКа. — 1923. — 6 апр.; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — С. 392.

Урай А. Дорасти до Него / А. Урай // Татар. новости (Москва). — 1994. — № 4 (6).

Уралец. О татарских писателях / Уралец // Волж. Листок. — 1908. — 10 апр.

Урманче Б. И. Некоторые воспоминания и размышления о создании и дальнейшем развитии мемориального парка Тукая в деревне Кырлай / Б. И. Урманче // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 336–342.

Урманчеев Ф. Г. Тукай и татарская фольклористика начала XX века / Ф. Урманчеев // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 196–208.

Урманчеев Ф. Из щедрого родника / Ф. Урманчеев // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Усманов Г. И. Поэт, мыслитель, патриот / Г. И. Усманов // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня.

Усманов М. Борьба за национальный татарский язык и Г. Тукай / М. Усманов // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 13–15.

Усманов Х. У. Место Тукая в истории татарской литературы / Х. У. Усманов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 15–32.

Усманов Х. У. Место Тукая в истории татарской поэзии / Х. У. Усманов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 233–250.

Усманова Р. Байрон-Лермонтов-Тукай / Р. Усманова // Сов. Татария. — 1986. — 26 апр.

Утегенова К. Т. Уральск — поэтическая родина Тукая / К. Т. Утегенова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 137–138.

Утегенова К. Т. Возрождение и сохранение наследия Габдуллы Тукая в Уральске / К. Т. Утегенова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 63–65.

Ухов Е. Поэт родом из Татарстана / Е. Ухов // Труд. — 2004. — 27 апр.

Учаров Б. Тукай в Троицке (к 120-летию со дня рожд. поэта) / Б. Учаров // Звезда Поволжья. — 2006. — 22–28 апр.

Ученые о Тукае // Время и деньги. — 2011. — 22 апр.

Фадеев А. Певец дружбы и свободы / А. Фадеев // Сов. Татария. — 1966. — 25 июня.

Фадеев А. Певец дружбы и свободы / А. Фадеев // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 11–12.

Фаизов Р. Чествуя великого поэта / Р. Фаизов // К коммунизму (Арский р-н ТАССР). — 1966. — 29 июня.

Файзи А. Тукай и его время / А. Файзи // Тукай Г. Избранное. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1951. — 276 с.

Файзи А. Габдулла Тукай / А. Файзи // Тукай Г. Избранное: Стихи и сказки. Пер. с татар. / Сост. С. Хакима. — М.: Гос. изд-во дет. лит., 1956. — С. 3–15.

Файзи А. Габдулла Тукай / А. Файзи // Тукай Г. Вступающим в жизнь: Стихи и сказки. Пер. с татар. / Сост. С. Хакима; ред. и примеч. С. Липкина / Г. Тукай. — М.: Гос. изд-во дет лит., 1961. — С. 115–124.

Файзрахманова Ю. Один день на родине Тукая / Ю. Файзрахманова // Молодежь Татарстана. — 2002. — 28 нояб.

Файзуллаева М. Сто лет одиночества: Тукай в новой татарской опере «Любовь поэта» Р. Ахияровой и Р. Хариса / М. Файзуллаева // Татарстан. — 2007. — № 12. — С. 48–49.

Файзуллин Р. Луч далекой звезды / Р. Файзуллин // Сов. культура. — 1986. — 26 апр.

Файзуллина Р. Тукаю посвящается / Р. Файзуллина // Знамя труда. — 2012. — 27 апр.

Файзуллина Ф., Галимзянова Э. «Ялт-йолт» будет смеяться, смеяться над всеми изъянами нашей жизни...» (Габдулла Тукай в газете «Ялт-йолт») / Ф. Файзуллина, Э. Галимзянова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 226–234.

Файнберг А. С любовью к Тукаю / А. Файнберг // Сов. Татария. — 1976. — 30 мая.

Фархшатов М. Н. Воспоминания Закира Шакирова о Габдулле Тукае (текст, публикации, значение) / М. Н. Фархшатов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 397–400.

Фасеев К. Ф. Подъем народно-освободительного движения в начале XX века и формирование революционно-демократического мировоззрения Г. Камала, М. Гафури и Г. Тукая // Фасеев К. Ф. Из истории татарской передовой мысли (Вторая половина XIX — начало XX века) / Под ред. Г. Халита. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — С. 57–96.

Фасеев К. Ф. Идеи социального раскрепощения народа в сочинениях Г. Тукая, Г. Камала и М. Гафури. Разоблачение антинародной политики и идеологии эксплуататорских классов // Фасеев К. Ф. Из истории татарской передовой мысли (Вторая половина XIX — начало XX века) / Под ред. Г. Халита. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — С. 96–127.

Фасеев К. Ф. Борьба Г. Тукая, Г. Камала и М. Гафури против самодержавия, за демократическое устройство общественной жизни и критика ими пороков капитализма // Фасеев К. Ф. Из истории татарской передовой мысли (Вторая половина XIX — начало XX века) / Под ред. Г. Халита. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — С. 127–150.

Фасеев К. Ф. Пропаганда Г. Тукаем и его единомышленниками идей патриотизма и дружбы с великим русским народом. Борьба против буржуазного национализма, панисламизма и пантюркизма // Фасеев К. Ф. Из истории татарской передовой мысли (Вторая половина XIX — начало XX века) / Под ред. Г. Халита. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — С. 150–182.

Фасеев К. Ф. Эстетические и литературно-критические взгляды Г. Тукая, Г. Камала и М. Гафури // Фасеев К. Ф. Из истории татарской передовой мысли (Вторая половина XIX — начало XX века) / Под ред. Г. Халита. — Казань: Таткнигоиздат, 1955. — С. 223–270.

Фасеев К. Великий поэт и мыслитель / К. Фасеев // Коммунист Татарии. — 1961. — № 4. — С. 27–32.

Фаттахов И. Нас объединяет Тукай / И. Фаттахов // Сел. мир. — 2011. — Июль-авг.

Фаттахов И. Ф. Тема Тукая в журнале «Совет әдәбияты» в 1950-е годы / И. Ф. Фаттахов // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 400–405.

Фатхтдинов Ф. К. Творчество Габдуллы Тукая — важнейшее составляющее в формировании человеческого капитала / Ф. К. Фатхтдинов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 329–334.

Фатхутдинова В. Г. Метафоризованная лексика в поэзии Тукая и ее перевод на русский язык / В. Г. Фатхутдинова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 289–293.

Фатыхова М. М. Концепция личности в творчестве Тукая и Х. Такташа / М. М. Фатыхова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 140–143.

Фахрутдинов Р. История и поэзия / Р. Фахрутдинов // Веч. Казань. — 1986. — 15 июля.

Фахрутдинов Р. Г. Взгляд Тукая на историческое прошлое татарского народа / Р. Г. Фахрутдинов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 171–178.

Федосеева Н. А. К вопросу об истории переводов произведений Г.Тукая в марийской литературе / Н. А. Федосеева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 408–410.

Федотова О. И дедушка Тукая сочинял стихи / О. Федотова // Казан. вед. — 1996. — 13 мая.

Файнберг А. С любовью к Тукаю / А. Файнберг // Сов. Татария. — 1976. — 30 мая.

Федорова П. Пятнадцатые чтения / П. Федорова // Казан. вед. — 2009. — 24 апр.

Фильм о Тукае получил главную премию на «Красном море» // Время и деньги. — 2008. — 30 янв.

Фомин В. П., Лоскутова Л. Экскурсионный маршрут «Уральск — вторая родина Г. Тукая» / В. П. Фомин, Л. Лоскутова // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 122–124.

Фридерих М. Тукай — социалистический кумир? / М. Фридерих / Вост. экспресс. — 2004. — 23–29 апр.

Фридерих М. Габдулла Тукай — высокочтимый поэт на службе татарской нации и советского социализма / М. Фридерих // Науч. Татарстан. — 2011. — № 3. — С. 146–180; — 2012. — № 1. — С. 165–194; — 2013. — № 2. — С. 171–187.

Хабибуллин Г. Десять тысяч жарких строк / Г. Хабибуллин // Сов. Татария. — 1988. — 12 авг.

Хабибуллин Г. А. Не зарастает народная тропа: К 104-й годовщине со дня рожд. Г. Тукая / Г. А. Хабибуллин // Профсоюз. вести. — 1990. — 18 апр.

Хабибуллин Г. Судьба бесценных реликвий: Подлинные вещи Габдуллы Тукая в казанском музее поэта / Г. Хабибуллин // Казань. — 1997. — № 8–9. — С. 42–43.

Хабибуллина А. З. Национальное своеобразие литературы и интерференции (Тукай и Лермонтов) / А. З. Хабибуллина // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 245–249.

Хабибуллина А. З. Поэма Г. Тукая «Печән базары, яхуд Яна Кисекбаш»: опыт рецептивного анализа / А. З. Хабибуллина // Проблемы филологии народов Поволжья: Межвуз. сб. науч. ст. / Гл. ред. И. Г. Добродомов. — М.-Ярославль: Ремдер, 2007. — Вып. — С. 115–121.

Хабибуллина А. З. К вопросу о переводах Г. Тукая произведений русской литературы: эстетическая интерференция / А. З. Хабибуллина // Проблемы филологии Поволжья: Материалы Всеросс. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию МПГУ. — Вып. 2. — М.-Ярославль: Ремдер, 2008. — С. 134–139.

Хабибуллина А. З. Концепт «душа» в творчестве Тукая и русских поэтов XIX–XX вв. / А. З. Хабибуллина // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 261–264.

Хабибуллина А. З. Лермонтов и Тукай (к проблеме диалога литератур) / А. З. Хабибуллина // Сопоставительная филология и полилингвизм: материалы Междунар. науч. конф. (г. Казань, 29 сентября — 1 октября 2010 года). — Казань, 2010. — С. 288–290.

Хабибуллина А. З. Поэзия Г. Тукая и эстетический опыт современных татарских читателей (рецептивный анализ) / А. З. Хабибуллина // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 414–418.

Хабибуллина А. З. Жанровые трансформации русской элегии в переводах Г. Тукая / А. З. Хабибуллин // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика

татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 334–339.

Хабутдинова М. М. Наки Исанбет и Габдулла Тукай / М. М. Хабутдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 339–343.

Хайдар З. Мои встречи с Габдуллой Тукаем / З. Хайдар // Идель. — 2006. — № 4. — С. 24–25.

Хайруллин Г. Татары: (Страницы истории и сегодняшний день / Хайруллин Г., Хамидуллин А. — Алматы: Білім, 1998. — С. 86–91.

Хайруллин Г. Т. Тукай и евразийство / Г. Т. Хайруллин // Творчество Тукая в контексте евразийской культуры: материалы конф. / Отв. ред. Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2002. — С. 8–11.

Хайруллин Р. З. Габдулла Тукай о назначении поэта и поэзии / Р. З. Хайруллин // Проблемы филологии народов Поволжья: Межвуз. сб. науч. статей / Гл. ред. И. Г. Добродомов. — М.-Ярославль: Ремдер, 2007. — Вып. 1. — С. 82–87.

Хайруллин Р. З. Сравнительный анализ переводов стихотворений Г. Тукая «Родной язык» / Р. З. Хайруллин, И. А. Таирова // Наука и школа. — 2021. — № 2. — С. 52–59.

Хайруллина Г. Творчество Г. Тукая и его место в истории литературы народов России / Г. Хайруллина // Татар теле һәм әдәбияты: үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге: укучыларның III Бөтенрәсәй фәнни-гамәли конф. материаллары (Алабуга ш., 23 ноябрь, 2012 ел) / Фәнни мөх. Ф. И. Габидуллина. — Алабуга: К(И)ФУ АФ нәшр., 2012. — С. 244–246.

Хайруллина З. И. Габдулла Тукай как поэт серебряного века (Пушкин в поэтическом послании Г. Тукая и С. Есенина) / З. И. Хайруллина // Сохранение и развитие родных языков в условиях многонационального государства: проблемы и перспективы: Всерос. науч.-практ. конф. (г. Казань, 19–21 октября 2012 г.): тр. и материалы. — Казань: Отечество, 2012. — С. 314–317.

Хайруллина Р. Люби жизнь, люби народ, люби весь мир своего народа… / Р. Хайруллина // Нижнекамск. правда. — 2012. — 4 мая.

Хаким Р. Планета Тукай / Р. Хаким // Респ. Татарстан. — 2006. — 27 янв.

Хаким С. Сквозь годы, сквозь века / С. Хаким // Сов. Татария. — 1961. — 26 апр.

Хаким С. Бессмертие поэта / С. Хаким // Лит. газ. — 1961. — 20 мая.

Хаким С. Величие Тукая (к 80-летию со дня рожд.) / С. Хаким // Сов. Татария. — 1965. — 23 сент.

Хаким С. Тукай / С. Хаким // Дружба народов. — 1966. — № 6. — С. 258–262; // Сов. Татария. — 1966. — 21 июня; // Тукай Г. Избранное / Сост. М. Рафиков. — Казань: М.: Худож. лит., 1971. — С. 3–12; // Тукай Г. Избранное. — М.: Сов. Россия, 1974. — С. 3–13; // Тукай Г. Избранное. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1978. — С. 3–12; // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 47–56; // Знамя труда (г. Альметьевск). — 2001. — 24 апр.

Хаким С. Звезда Тукая / С. Хаким // Тукай Г. Стихотворения, поэмы и сказки / Сост.: В. Ганиев, Р. Бухараев. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1966. — С. 5–16; // Тукай Г. Стихотворения, поэмы и сказки / Сост.: В. Ганиев, Р. Бухараев; предисл. С. Хакима. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 5–16; // Наш современник. — 1986. — № 12. — С. 153–156; // Наш современник. — 1986. — № 12. — С. 153–156.

Хаким С. Воспламеняющий огонь души / С. Хаким // Сов. Татария. — 1971. — 25 апр.

Хаким С. Тукай-Кырлай / С. Хаким // Дет. лит. — 1975. — № 8. — С. 20–21.

Хаким С. Мир глубоких мыслей / С. Хаким // Сов. Татария. — 1976. — 25 апр.

Хаким С. Право на бессмертие / С. Хаким // Лит. газ. — 1976. — 19 мая.

Хаким С. У истоков нашей песни — Тукай / С. Хаким // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 222–224.

Хаким С. Звуки печального саза / С. Хаким // Тукай Г. Избранное: Стихотворения, поэмы, сказки, стихотворения для детей / Сост. Р. Бухараева; вступ. сл. С. Хакима / Г. Тукай. — М. Худож. лит-ра, 1986. — С. 3–8; // Лит. Россия. — 1986. — 25 апр.

Хаким С. Слово о Тукае / С. Хаким // Комсомолец Татарии. — 1986. — 13 июня; // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 36–37.

Хаким С. Избранник судьбы / С. Хаким // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 32–33.

Хакимова В. Х. Образ Шурале в татарском и удмуртском устном народном творчестве / В. Х. Хакимова, Л. Ф. Никанорова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 302–303.

Хакимова В. Х. Фольклорно-мифологические персонажи, показывающие взаимосвязь между народами / В. Х. Хакимова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 422–425.

Хакимова Р. Жандармы преследовали его стихи / Р. Хакимова // Сов. Татария. — 1961. — 26 апр.

Хаков В. Х. Языково-стилистические средства сатиры в поэтических произведениях Г. Тукая / В. Х. Хаков // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 230–243.

Хаков В. Х. Языковая концепция Тукая / В. Х. Хаков // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 133–137.

Хаков В. Х. Языковое новаторство Тукая в области творческого использования произведений русской и западноевропейской литературы / В. Х. Хаков // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 275–283.

Халит Г. Народное творчество в произведениях Тукая / Г. Халит // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Халит Г. Певец свободы и дружбы / Г. Халит // Тукай Г. Избранные стихотворения. — Казань: Татгосиздат, 1946. — С. 3–10.

Халит Г. Габдулла Тукай / Г. Халит // Тукай Г. Стихи и поэмы. — М.: Гослитиздат, 1946. — С. 3–12.

Халит Г. Певец свободы и дружбы народов / Г. Халит // Кр. Татария. — 1946. — 26 апр.

Халит Г. Великий сын татарского народа / Г. Халит // Кр. Татария. — 1948. — 16 апр.

Халит Г. Габдулла Тукай / Г. Халит // Лит. Татарстан. — 1953. — Кн. 7. — С. 130–153.

Халит Г. Габдулла Тукай / Г. Халит // Сов. Татария. — 1953. — 15 апр.

Халит Г. Современное состояние и задачи тукаеведения / Г. Халит // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 19–29.

Халит Г. Основоположник новой национальной поэзии // Халит Г. Портреты и проблемы: Избранные статьи разных лет / Г. Халит. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1985. — С. 8–37.

Халит Г. Современное состояние и задачи тукаеведения / Г. Халит // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 215–225.

Халит Г. Габдулла Тукай / Г. Халит // Тукай Г. Стихотворения: Пер. с татар. / Вступ. ст. Г. Халита; сост. В. Ганиева; ред. стих. пер. С. Ботвинника; примеч. Р. Даутова. — Л.: Сов. писатель, 1988. — С. 7–32.

Халит Г. Тукай — создатель национального классического стиля (в порядке постановки вопроса) / Г. Халит // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 215–225.

Халит Г. Тукай — создатель национального классического стиля // Халит Г. Многоликая лирика / Г. Халит. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 57–78.

Халит Г. Габдулла Тукай (1886–1913) / Г. Халит // История татарской литературы нового времени (XIX — начало XX века) / Рук. авт. кол. и науч. рук. Г. М. Халитов; Н. Ш. Хисамов. — Казань: Фикер, 2003. — С. 248–265.

Халит Г. Габдулла Тукай (1886–1913) / Г. Халит // Күренекле әдәбият галиме (Гали Халит тууына 100 ел) / Төз.-авт. З. Рәмиев. — Казан: Ихлас, 2015. — С. 8–26.

Халитов Г. Народное творчество в произведениях Тукаева / Г. Халитов // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Халиуллов Р. Мой Тукай / Р. Халиуллов // Чаян. — 2006. — № 7. — С. 6.

Халиуллов Р. На полотне встретились поэт и земляки: Как создавалась картина «Крестьяне у больного Тукая» / Р. Халиуллов // Казань. — 2016. — № 4. — С. 85–77.

Хаматуллина Л. Поэт, мыслитель, патриот / Л. Хаматулллина // Новая Кама (г. Елабуга). — 1993. — 24 апр.

Хамидов Х. Наследие Габдуллы Тукая в Каракалпакии / Х. Хамидов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 96–100.

Хамидуллин А. Есть аул вблизи Казани… (Об установлении бюста Г. Тукаю в Кырлае) / А. Хамидуллин // Ленин. знамя (г. Бугульма). — 1967. — 12 авг.

Хамидуллин А. Негасимая звезда Тукая / А. Хамидуллин // Огни Алатау. — 1986. — 29 апр.

Хамидуллин А. «Край родной, не будь в обиде…» / А. Хамидуллин // Простор. — 1991. — № 4. — С.89–94.

Хамидуллин Л. Тукай и книгоиздательство «Китап» / Л. Хамидуллин // Татарский мир = Татар дөньясы. — 2017. — № 4 (6399).

Хамидуллина М. «Узник» А. С. Пушкина и «Махбус» Г. Тукая / М. Хамидуллина // Магариф. — 2000. — № 7. — С. 44–47

Хамматов Ш. Тукай в творчестве Джалиля / Ш. Хамматов // Веч. Казань. — 1986. — 17 июля.

Хамматов Ш. Г. Тукай в творчестве М. Джалиля / Ш. Хамматов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 261–269.

Хамматов Ш. Два сердца поэта / Ш. Хамматов // Татар. края. — 2004. — Апр. (№ 17).

Ханбиков Я. Габдулла Тукай о воспитании и обучении / Я. Ханбиков, М. Аминов // Нар. образ-е. — 1986. — № 4. — С. 81–82.

Ханнанова Г. «Именно в Кырлае впервые открылись у меня глаза на мир...» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 254–266.

Ханнанова Г. «На путь-дорогу нас выводит «Новый век» / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 1 кит.: 1886–1907 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 1: 1886–1907 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 313–325.

Ханнанова Г. «В моей душе еще в юности были посеяны зерна любви к произведениям Галиаскара эфенди» (Габдулла Тукай и Галиаскар Камал) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в

3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 228–237.

Ханнанова Г. «Заблудшим в темноте «Яшен» дорогу осветит... » (Габдулла Тукай в журнале «Яшен») / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 255–265.

Ханнанова Г. Приложение. Библиография переводов произведений Габдуллы Тукая на русский язык / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 2 кит.: 1908–1910 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 2: 1908–1910 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 313–340.

Ханнанова Г. Приложение. Библиография переводов произведений Габдуллы Тукая на русский язык (1911–1913) / Г. Ханнанова // Габдулла Тукайның тормыш һәм иҗат хроникасы өчен материаллар: 3 китапта. 3 кит.: 1911–1913 = Материалы к хронике жизни и творчества Габдуллы Тукая: в 3 кн. Кн. 3: 1911–1913 / Фәнни ред. М. И. Ибраһимов. — Казань, 2021. — С. 334–352.

Хантемирова Г. Наш Тукай / Г. Хантемирова // Татар. новости. — 1994. — № 4 (6).

Хантемирова Г. «О перо! Пусть горе сгинет» / Г. Хантемирова // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 48–52.

Хантемирова Г. Габдулла Тукай: страницы биографии / Г. Хантемирова // Татар. края. — 1996. — Апр. (№ 14).

Хантемирова Г. Муза поэта / Г. Хантемирова // Респ. Татарстан. — 1996. — 24 апр.

Хантемирова Г. Одинокое сердце / Г. Хантемирова // Новое слово (МГУ). — 1996. — № 5 (22) Май.

Хантемирова Г. Малоизвестные страницы жизни Тукая / Г. Хантемирова // Татар. новости. — 1997. — № 4.

Хантемирова Г. Почему Тукай не прозвучал на весь мир? / Г. Хантемирова // Татарстан. — 2001. — № 8. — С. 55–57.

Харахинов В. Новый Кырлай / В. Харахинов // Лит. Россия. — 1982. — 5 марта.

Харис Р. «Пусть сольются мысль и труд!» / Р. Харис // Правда. — 1986. — 11 июня.

Харис Р. На зов времени Тукай отвечал сердцем [Беседа с поэтом Р. Харисом / Записала Т. Мамаева] // Время и деньги. — 2001. — 26 апр.

Харис Р. Гениален ли Тукай? / Р. Харис // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 34–35.

Харис Р. Поэтический мир Тукая / Р. Харис // Казань. — 2006. — № 7. — С. 20–22.

Харис Р. Бессмертие любви поэта [беседа с поэтом Р. Харисом / записала Г. Гилемханова] // Казань. — 2011. — № 5. — С. 70–75.

Харисов Ш. Изумительный мир поэзии / Ш. Харисов // Коммунист Таджикистана. — 1961. — 26 апр.

Харисова С. 2011 объявлен Годом Габдуллы Тукая / С. Харисова // Казан. вед. — 2011. — 28 янв.

Хасанов А. Великому поэту [об открытии памятника Г. Тукаю в Лениногорске] / А. Хасанов // Заветы Ильича. — 2000. — 16 нояб.

Хасанов М. Х. Наша гордость и слава / М. Х. Хасанов // Сов. Татария. 1976. — 25 апр.

Хасанов М. Х. Светоч татарской культуры / М. Х. Хасанов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 10–18.

Хасанов М. Х. Светоч татарской культуры / М. Х. Хасанов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 225–233.

Хасанов М. К юбилею Габдуллы Тукая / М. Хасанов // Сов. Татария. — 1986. — 3 апр.

Хасанов М. Гордость многонациональной культуры / М. Хасанов // Коммунист Татарии. — 1986. — № 4. — С. 113–120.

Хасанов М. Созвучно духу времени / М. Хасанов // Сов. Татария. — 1986. — 26 мая.

Хасанов М. Народный поэт / М. Хасанов // Волга. — 1986. — № 11. — С. 171–172.

Хасанов М. Народный поэт / М. Хасанов // Наш современник. — 1986. — № 12. — С. 171–172.

Хасанов М. Х. Великий народный поэт / М. Х. Хасанов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 10–20.

Хасанов Х. Тукай и царская цензура / Х. Хасанов // Кр. Татария. — 1940. — 11 июля.

Хасанов Х. Х. Габдулла Тукай и царская цензура / Х. Х. Хасанов // Габдулла Тукай [Материалы науч. конф., посвящ. 80-летию со дня рожд.]. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1968. — С. 209–215.

Хасанов Х. Х. Габдулла Тукай и царская цензура / Х. Х. Хасанов // Слово о Тукае: Писатели изученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 406–412.

Хасанова А. В Анкаре открыли Год Тукая / А. Хасанова // Респ. Татарстан. — 2011. — 29 янв.

Хасанова Г. М. Жизнь и творчество Тукая в трудах Мухаммета Магдеева (на материалах личного архива ученого и писателя) / Г. М. Хасанова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 139–141.

Хасанова Г. М. Вопросы изучения жизни и творчества Тукая в научно-литературном наследии Мухаммета Магдеева (1929–1995) / Г. М. Хасанова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылы-

ми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — С. 156–161.

Хасанова Р. Завтра исполняется 110 лет со дня рождения великого татарского поэта Габдуллы Тукая / Р. Хасанова // Бугульм. газета. — 1996. — 25 апр.

Хасаншина Р. Сердцу милые имена / Р. Хасаншина // Наука и школа. — 2012. — № 4. — С. 19–22.

Хатипов Ф. Народный поэт Габдулла Тукай / Ф. Хатипов // Тюмен. правда. — 1965. — 16 авг.

Хатипов Ф. Великий народный поэт / Ф. Хатипов // Ленинец. — 1961. — 23 апр.

Хафизов Г. Культуртригерская деятельность татарской интеллигенции в XIX — первой четверти XX. вв. / Г. Хафизов. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2003. — С. 171–173.

Хисамов Н. Ш. Традиции древней литературы в поэзии Тукая / Н. Ш. Хисамов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 106–114.

Хисамов Н. Ш. Традиции древней литературы в поэзии Тукая / Н. Ш. Хисамов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 309–317.

Хисамов Н. Ш. Некоторые трудности в постижении лирики Тукая / Н. Ш. Хисамов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 250–255.

Хисамов Н. Некоторые трудности в постижении лирики Тукая // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — С. 12–17.

Хисамов Н. Традиции древней литературы в поэзии Тукая // Хисамов Н. Ш. Тукайны төшенү юлында («Габдулла Тукай» энциклопедик сүзлек-белешмәсенә материаллар) / Җав. мөх. З. З. Рәмиев. — Казан: ТаРИХ, 2003. — С. 18–26.

Хисамов Н. Все ближе к Тукаю / Н. Хисамов // Идель. — 2004. — № 4. — С. 18–21.

Хисамов Н. Тукай: величие и трагедия / Н. Хисамов // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 37–39.

Хисамов Н. Всё ближе к Тукаю / Н. Хисамов // Тукай Г. Избранное / Пер. с татар. В. С. Думаевой-Валиевой. — Казань: Магариф, 2006. — С. 229–235.

Хисамов Н. Величие и трагедия поэта / Н. Хисамов // Татар. новости. — 2006. — № 6 (143).

Хисамов Н. Все ближе к Тукаю / Н. Хисамов // Нурмөхәммәт Хисамов: галим, шагыйрь, шәхес / Җав. мөх. З. З. Рәмиев; төз. З. Р. Шәйхелисламов. — Казан, 2007. — С. 188–198.

Хисамова Д. Д. Образ Габдуллы Тукая в монументальной скульптуре Татарстана / Д. Д. Хисамова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 292–295.

Хисамова Д. Д. Уральский период жизни и творчества Габдуллы Тукая в произведениях художников Татарстана / Д. Д. Хисамова // «Түрік тілді халықтар тарихындағы Ғабдолла Тоқайдың орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. 1 маусым, 2013 жыл. — Орал: М. Өтемісов атын. БҚМУ ред. баспа орталығы, 2013. — Б. 45–53.

Хисматуллин Р. «Будут черпать вдохновенье» / Р. Хисматуллин // Ленин. правда. — 1981. — 25 апр.

Хисматуллин Х. Сильный духом / Х. Хисматуллин // Сов. Татария. — 1966. — 26 апр.

Хисамутдинов А. Звезда Тукая / А. Хисамутдинов // Бугульм. газ. — 2006. — 21 апр.

Хуббитдинова Н. А. Мифо-фольклорные традиции в поэмах Г. Тукая «Шурале» и «Водяная ведьма» / Н. А. Хуббитдинова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 277–279.

Хуббитдинова Н. А. Фольклорная основа поэм Г. Тукая «Шурале» и «Водяная ведьма» как объект культурологического переосмысления / Н. А. Хуббитдинова // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 443–447.

Хуббитдинова Н. А. Фольклор в творчестве Габдуллы Тукая / Н. А. Хуббитдинова // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 364–368.

Худайбергенов К. Тукай и каракалпакская советская поэзия / К. Худайбергенов // Габдулла Тукай: материалы науч. конф. и юбил. торжеств, посвящ. 90-летию со дня рожд. поэта / Науч. ред. Г. Халит; сост.: Ф. Макаев, А. Садекова. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1979. — С. 190–194.

Худайбергенов К. Тукай и каракалпакская советская поэзия / К. Худайбергенов // Слово о Тукае: Писатели и ученые о татарском народном поэте / Сост. и коммент. Ф. М. Зулькарнаева. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1986. — С. 126–129.

Хузангай П. Выступление [на юбилее, посвящ. 80-летию со дня рожд. Г. Тукая] / П. Хузангай // Сов. Татария. — 1966. — 17 апр.

Хузангай П. Ровесники, друзья по духу [К. Иванов и Г. Тукай] / Хузангай П. Книга дружбы. — Чебоксары, 1966. — С. 96–100.

Хузангай П. Ровесники, друзья по духу / П. Хузангай // Волга. — 1966. — № 4. — С. 163–166.

Хузеева Л. Последняя фотография поэта / Л. Хузеева // Респ. Татарстан. — 2008. — 15 апр.

Хузина М. К. Под широкими крыльями Казани / М. К. Хузина // Время и слово: голоса современных филологов Удмуртии: ст., очерки, заметки / Сост. и науч. подгот. З. А. Богомоловой. — Ижевск, 2010. — С. 104–110.

Хусаин М. Всегда в строю [К 90-летию со дня рожд. Г. Тукая] / М. Хусаин // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Хусаин М. Зеркало народной души / М. Хусаин // Сов. Татария. — 1981. — 26 апр.

Хусни Ф. Думы о Тукае / Ф. Хусни // Лит. Россия. — 1966. — 24 июня.

Хуснутдинов Ф. Габдулла Тукай мастер бичующей сатиры / Р. Хуснутдинов // Кр. Татария. — 1938. — 16 апр.

Цветы к монументу поэта в Санкт-Петербурге // Респ. Татарстан. — 2021. — 27 апр.

Чанышев Я. Не забудем ни тебя, ни твои песни / Я. Чанышев // Сов. Татария. — 1986. — 11 июня; // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Җ. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Җ. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 1 т.: Истәлекләр, мәкаләләр, тәгъзияләр, телеграммалар. — Б. 620–623.

Чепунов Р. А. Г. Тукай и чувашская литература / Р. А. Чепунов // Межвуз. студ. науч. конф., посвящ. 75-летию со дня рожд. Г. Тукая: крат. содерж. докл. — Казань, 1961. — С. 6–9; // Сов. Чувашия. — 1961. — 26 апр.

Чесноков Н. Певец свободы / Н. Чесноков // Приуралье (Уральск). — 1976. — 25 сент.

Чеснокова Е. Прикоснуться к гению / Е. Чеснокова // Респ. Татарстан. — 2016. — 22 апр.

Чечетко М. В. Изучение стихов Габдуллы Тукая в английском и немецком переводе в вузе / М. В. Чечетко // К истокам евразийской культуры. Осмысление. Проблемы: материалы Междунар. науч. конф. / Под ред.: Р. А. Абузярова, Х. Ю. Миннегулова, Ф. М. Султанова. — Казань: Изд-во Ин-та истории АН РТ, 2005. — С. 46–49.

Чтобы крепче стоял памятник // Казан. вед. — 1997. — 25 окт.

Шагеева Р. Тукай продолжается / Р. Шагеева // Веч. Казань. — 1983. — 12 сент.

Шагеева Р. Розы вечности / Р. Шагеева // Казань. — 2006. — № 7. — С. 48–50.

Шагеева Р. Живописные сады Тукая / Р. Шагеева // Казань. — 2006. — № 7. — С. 121–136.

Шагеева Р. «Я устремлюсь в высоту, сияющую вечность…» / Р. Шагеева // Казань. — 2011. — № 5. — С. 58–62.

Шагеева Р. Тукай — разрастающийся миф / Р. Шагеева // Казань. — 2016. — № 4. — С. 78–84.

Шаграй П. Семь залов грозового дождя / П. Шаграй // Чаян. — 2003. — № 4. — С. 16–17.

Шагулин А. Тукая выселили / А. Шагулин // Вост. экспресс. — 2008. — 2 окт.

Шаех Л. Вечный Тукай / Л. Шаех // Тукай Г. Последняя капля слезы: стихотворения / Сост. Л. Шаех / Г. Тукай. — Казан: Татар. кн. изд-во., 2016. — С. 5–6.

Шайбакова А. Р. Особенности языка литературной сказки в поэме Г. Тукая «Шурале» / А. Р. Шайбакова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли

конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — С. 265–266.

Шайдуллина А. «Как молния, сверкать во тьме, и путь указывать заблудшим» / А. Шайдуллина // Магариф. — 2006. — № 3. — С. 29–30.

Шаймиев М. В созвездии талантов — звезда первой величины / М. Шаймиев // Рос. провинция. — 1996. — № 1. — С. 32–35.

Шаймиев М. Днем и ночью, в горе, в счастье я с тобой, родной народ / М. Шаймиев // Маяк. — 2006. — 26 апр.

Шаймиев М. «Жизнь люби, люби Отчизну, мир, которым жив народ…» / М. Шаймиев // Респ. Татарстан. — 2006. — 28 апр.

Шаймиев М. Ш. Солнце татарской поэзии / М. Ш. Шаймиев // Татарстан. — 2006. — № 4. — С. 26.

Шамсеева Г. Х. Г. Тукай — поэт татарского народа / Г. Х. Шамсеева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 369–371.

Шаймухаметов М. В день рождения Тукая / М. Шаймухаметов // Лит. Россия. — 1973. 11 мая.

Шайхутдинов М. Берегу в душе / М. Шайхутдинов // Сов. Татария. — 1976. — 20 мая.

Шайхутдинова Г. И. Совершенствование социокультурной компетенции студентов путем сопоставления реалий страны изучаемого и родного языков (на примере переводов «Шурале» Г. Тукая с татарского на английский) / Г. И. Шайхутдинова // Вестн. ЧГПУ. — 2012. — № 12. — С. 160–167.

Шакиров З. «Признаю за счастье» / З. Шакиров // Юж. Урал. — 1976. – 30 апр.

Шакиров Р. Навсегда в памяти / Р. Шакиров // Ленин. знамя (Петропавловск). — 1990. — 18 мая.

Шакиров Р. М. Шаймиев: Тукай — гений татарской поэзии / Р. Шакиров // Татар. новости. — 2006. — № 6 (143).

Шакирова А. Тукай ушел сто лет назад, чтобы остаться в стихах / А. Шакирова // Казан. вед. — 2013. — 16 апр.

Шамсутдинова М. К проблеме музыкально-эстетических взглядов Тукая / М. Шамсутдинова // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — С. 238–241.

Шараф Г. Абдулла Тукаев. 1886–1913 гг. / Г. Шараф // Тукай — ядкярләрдә: 2 томда / Фәнни мөх. Ж. Миңнуллин; төз.: Р. Исламов, Ж. Миңнуллин. — Казан: Җыен, 2015. — 2 т.: Мәкаләләр, шигырьләр, төрлеләр. — С. 387–391.

Шарафутдинов З. Т. Габдулла Тукай (1886–1913) // Шарафутдинов З. Т. Традиции и премственность просвещении. — Наб. Челны, 1997. — С. 106–109.

Шарафутдинов З. Педагогика татарской революционной демократии: Габдулла Тукай (1886–1913) // Шарафутдинов З., Ханбиков Я. История педагогики Татарстана: Учеб. пособие / Науч. ред. М. И. Богомолова. — Казань, 1998. — С. 106–109.

Шарипов Ф. Контакты с Татарстаном будут расширяться [беседа / записала] Ольга Миронова // Клайпеда. — 2011. — 16–22 мая.

Шарипова Г. Выдающийся поэт татарского поэта / Г. Шарипова // Казахст. правда. — 1952. — 18 окт.

Шариф А. Габдулла Тукай и азербайджанская литература / А. Шариф // Qabdulla Tukay Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında (məqalələr toplusu) / Topl. və ön söz müəl. M. Həsənova; elmi red.: A. Məmmədov, S. Hacı. — Bakı: Elm və təhsil, 2012. — С. 30–52.

Шарифуллина Н. Свет немеркнущих звезд / Н. Шарифуллина // Казань. — 2006. — № 7. — С. 103–107.

Шарки З. Русская литература и Габдулла Тукай / З. Шарки // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Шафиков Г. Несказанный свет его поэзии о Тукае / Г. Шафиков // Изв. Башкортостана. — 1996. — 5, 6 мая.

Шафиро Ш. Тукай в Казахстане / Ш. Шафиро // Казахст. правда. — 1962. — 4 дек.

Шаязданова Д. Тукаевская неделя в театре «Экият» / Д. Шаязданова // Респ. Татарстан. — 2011. — 15 апр.

Шаяхметова Н. «Звезды в небе мне видны…» / Н. Шаяхметова // Бугульм. газета. — 2012. — 25 апр.

Шведова И. Есть аул вблизи Казани… / И. Шведова // Лит. Россия. — 1979. — 27 июля.

Шебалов Л. Тукай скрывался под псевдонимом Шурале / Л. Шебалов // Изв. Татарстана. — 1993. — 18 дек.

Шигапова Г. Встречи с живописью / Г. Шигапова // Мәгариф. — 2006. — № 4. — С. 38–39.

Шкляева Л. М. Изобразительная интерпретация сказок Габдуллы Тукая в современном народном творчестве / Л. М. Шкляева // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 459–462.

Шкляева Л. М. Образы Су анасы в декоративном искусстве художников Татарстана / Л. М. Шкляева // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 381–385.

Шурале из мультфильма // Веч. Казань. — 1986. — 11 июня.

Шурале может быть обаятельным // Время и деньги. — 2011. — 21 апр.

Щелкунов А. О Шиллере, Тукае, о любви… / А. Щелкунов // Сов. Татария. — 1966. — 26 февр.

Щербаков Н. «Место, где я жил надеждой…» / Н. Щербаков // Простор. — 1987. — № 9. — С. 200–203.

Щербаков Ю. Поэма «Шурале» Г. Тукая — в VI классе / Ю. Щербаков // Мәгариф. — 1991. — № 2. — Б. 35–36.

Щербакова Р. «Есть две страны — Кырлай и Лукоморье…» / Р. Щербакова // Веч. Казань. — 1981. — 28 апр.

Щербанов Н. М. Уральск в творческой судьбе Тукая / Н. М. Щербанов // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 117–125.

Щербанов Н. М. Габдулла Тукай и русская литература / Н. М. Щербанов // К истокам евразийской культуры: докл. и сообщ. Межрег. науч.-практ. конф., посвящ. Г. Тукаю (г. Уральск, 14–17 мая 1997 г.). — Казань, 1998. — Ч. III. — С. 39–42.

Эбалакова С. Тукай — в памяти и в сердце / С. Эбалакова // Зеленодол. правда. — 2006. — 6 мая.

Эйхенвальд А. Страстный поклонник музыки / А. Эйхенвальд // Кр. Башкирия. — 1946. — 27 апр.

Эман С. Габдулла Тукай / С. Эман // Мари. правда. — 1961. — 26 апр.

Эркай Н. Все соки земли / Н. Эркай // Сов. Татария. — 1976. — 21 окт.

Юбилей поэта — юбилей музея // Казан. вед. — 2006. — 24 нояб.

Юбилейная выставка // Кр. Татария. — 1938. — 15 апр.

Юдкевич М. Печальная тайна могилы Тукая раскрыты / М. Юдкевич // Веч. Казань. — 2011. — 1 сент.

Юзеев А. Тукай — просветитель / А. Юзеев // Гасырлар авазы = Эхо веков. — 2011. — № 1/2. — С. 124–132.

Юзеев Н. Великий поэт татарского народа / Н. Юзеев // Комсомолец Татарии. — 1961. — 26 апр.

Юзеев Н. «Я вечно юным быть хочу…» / Н. Юзеев // Сов. Россия. — 1976. — 26 апр.

Юзеев Н. «Я вечно юным быть хочу…» / Н. Юзеев // Комсомолец Татарии. — 1976. — 19 мая.

Юзеев Н. «Рождая радость всюду» / Н. Юзеев // Лит. газ. — 1986. — 4 июня.

Юзеев Н. Г. Устремленный к вечной красоте… / Н. Г. Юзеев // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 37–42.

Юльметова С. О некоторых вопросах татарского литературоведения / С. Юльметова // Коммунист Татарии. — 1958. — № 6. — С. 53–57.

Юльметова С. Ф. Литературное влияние или типологическое сходство? / С. Ф. Юльметова // Расцвет, сближение и взаимообогащение культур народов СССР. — Уфа, 1970. — Вып. 2. — С. 140–147.

Юнусова Г. Ф. Колыбельные песни Г. Тукая и татарский фольклор / Г. Ф. Юнусова // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — Б. 290–292.

Юнусова Г. История одной колыбельной / Г. Юнусова // Респ. Татарстан. — 2015. — 7 янв.

Юнысова Г. Воспоминания о жизни Г. Тукая в Астрахани / Г. Юнысова // Рухи мирас: эзләнүләр һәм табышлар = Духовное наследие: поиски и открытия / Рук. проекта, отв. ред. И. Г. Гумеров; ред.-сост.: Ф. Г. Файзуллина, Л. Ш. Гарипова, Г. М. Ханнанова, Л. Ш. Давлетшина. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — Вып. 1. — С. 162–168.

Юсупова Н. М. Космогонические символы в лирике Г. Тукая / Н. М. Юсупова // Филология и культура = Philology and Culture. — 2012. — № 1 (27). — С. 153–156.

Юсупова Н. М. Трансформация суфийской символики в поэзии Г. Тукая / Н. М. Юсупова // Сохранение и развитие родных языков в условиях многонационального государства: проблемы и перспективы. — Казань: Изд-во КФУ, 2018. — С. 264–267.

Юсупова Н. М. Суфийская символика в поэзии Габдуллы Тукая: особенности трансформации / Н. М. Юсупова, А. Ф. Юсупов // Габдулла Тукай в культурном пространстве XX–XXI вв.: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 135-летию со дня рожд. классика татар. лит. Г. Тукая 23 апреля 2021 г., г. Казань / Сост.: Л. Р. Надыршина, Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2021. — С. 385–389.

Юхма М. «Прозвучит на весь мир» (о татарском поэте Г. Тукай) / М. Юхма // Сов. Чувашия. — 1986. — 30 апр.

Якубов И. На родине Тукая / И. Якубов // Татар. края. — 1997. — Нояб. (№ 44).

Якубова Э. Песней вдохновленная строка / Э. Якубова // Сов. Татария. — 1983. — 24 апр.

Яруллина А. Новый взгляд на творчество Г. Тукая / А. Яруллина // Новый Зай. — 2011. — 15 апр.

Яруллина А. Приобщение к творчеству / А. Яруллина // Новый Зай. — 2011. — 20 апр.

Яхин М. [Сообщение] / М. Яхин // Лит. Россия. — 1975. — 4 июля.

Яхин Ф. З. Начало творческого пути Г. Тукая и пресса Уральска / Ф. З. Яхин // Поэт свободы и правды: материалы Всесоюз. науч. конф. юбил. торжеств, посвящ. 100-летию со дня рожд. Г. Тукая / Пред. М. Х. Хасанов; науч. ред. Р. А. Ахметов. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1990. — С. 190–197.

Яхин Ф. Литературно-историческая роль Г. Тукая и значение его творчества для тюркских народов / Ф. Яхин // Вестн. КазГУКИ. — 2010. — № 3. — С. 60–61.

Яхин Ф. З. Литературно-историческая роль Г. Тукая и значение его творчества для тюркских народов / Ф. З. Яхин // «Занкиевские чтения»: материалы Всерос. науч.-практ. конф. по теме «Национальное образование и культура в полиэтничном пространстве» (г. Тобольск, 22–23 апреля 2011 г.) / Ред. Ф. С. Сайфуллина. — Тобольск: ТГСПА им Д. И. Менделеева, 2011. — С. 154–155.

Яхин Ф. З. Стихотворение Г. Тукая о восхождении пророка: определение смыслов / Ф. З. Яхин // Ислам и тюркский мир: проблемы образования, языка, литературы, истории и религии: материалы VIII Междунар. тюркологич. конф. (Россия, Республика Татарстан, г. Елабуга, 22 апреля 2016 г.) / Отв. ред. А. З. Нигамаев. — Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. — С. 163–165.

Яхин Ф. З. О характере поэтического духа Г. Тукая / Ф. З. Яхин // Габдулла Тукай и тюркский мир: материалы Междунар. конф., посвящ. 130-летию со дня рожд. Г. Тукая / Сост.: Ф. Х. Миннуллина, А. Ф. Ганиева. — Казань: ИЯЛИ, 2016. — С. 465–468.

Таҗик телендә

Зайниддинов М. Абдулла Туқай ва адабиёти тоҷик / М. Зайниддинов // Тез. маърузаҳои конф. олимон ва мутахассисони ҷавони республика. — Душанбе, 1985. — С. 71–73.

Маҳмудов А. Шоири мубориз: Ба мунасибати 90-солагии Абдулла Тўқай / А. Маҳмудов // Тоҷикистони Советий. — 1976. — 27 апр.

Маҳмудов Г. Сарояндаи бахту иқболи халқ / Г. Маҳмудов // Ҳақиқати Ўзбекистон. — 1986. — 27 апр.

Төрек телендә

Abdulla Tuqay // Ümid Yolumuz. New Yorkdaki Tatar Cemiyetinin Bülletene. — 1986. — № 2. — B. 2; 4; 5.

Abdullina D. M. Z. A. Işmöhemmetov'un «Tukay Ateizmi» Kitabı Üzerine / D. M. Abdullina // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 71–74.

Açikgöz H. Tukay şiirinde Türkiye / H. Açikgöz // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Габдулла Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — S. 58–63.

Akış A. Büyük Türk Edibi Tukay Üzerine / A. Akış // Vakit. — 1943. — 8 Mart.

Akış A. Büyük türk-tatar şairi Abdullah Tukay'ın halkcılık ve milliyetçilik cepheleri / A. Akış // Azerbaycan. — 1965. — № 10–12. — S.15–16.

Akış A. Idil türk tatarlarının büyük şairi Abdullah Tukay 75 yıl önce öldü / A. Akış // Emel. — 1988. — № 165. — S.16–17.

Akış A. Son Sözüm Gençler / A. Akış // Kalgay. — 2005. — № 37. — S.13.

Akpınar Y. Abdullah Tukay ve Biz / Y. Akpınar // Kardeş Edebiyatlar. — 1987. — № 16. — S. 3–4.

Aliyeva E. Tukay'ın eserlerinde Seyahatname Türü / E. Aliyeva // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 109–113.

Aliyeva E. H. Tukay'ın Eserlerinde Seyahatname Türü / E. H. Aliyeva // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 75–81.

Arat R. R. Abdullah Tukay (1886–1913) / R. R. Arat // Türk Kültürü. — 1964. — № 19. — S. 76–81.

Arslanov M. G. Tatar Sanatında Tukay'ın Şiiri Kişiliği / M. G. Arslanov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 21–28.

Atnur G. Abdullah Tukay'ın Şiirlerinde Efsane ve Masal Unsurları / G. Atnur // Bilig. — 2009. — № 51. — S. 1–12.

Atnur G. Ziya Gökalp ve Abdullah Tukay'ın Folklorla İlgili Çalışmaları / G. Atnur // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 29–40.

Batulla R. Tukay Yüzyılın Mucizesi / R. Batulla // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 39–40.

Bayazitova F. S. Abdullah Tukay'ın Eserlerinde ve Mahalli Ağızlarda Mitolojik Şahslar («Su Anası» Izinden) / F. S. Bayazaitova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 83–90.

Bayram B. Folklor Edebiyat ilişkileri bağlamında Abdullah Tukay'ın «Şureli» ve Mihail Fedorovun «Arşuri» manzumeleri / B. Bayram // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 41–54.

Beşirova I. B. XIX. Yüzyıl Sonu — XX. Yüzyıl Başı Tatar Yazı Dili ve Abdullah Tukay'ın Son Dönem Eserleri / I. B. Beşirova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 91–97.

Binark N. Abdullah Tukay'ın şiirlerinde çocuk teması / N. Binark // Kazan. — 1972. — № 10. — S. 48–53.

Binark N. Abdullah Tukay şiirlerinde çocuk teması / N. Binark // Kazan. — 1973. — № 10. — S.48–53; // Kardeş edebiyatlar. — 1987. — № 16. — S. 19–23.

Cava İ. İ. Kırım Tatar şairi Selim'in şiirlerinde Abdullah Tukay'ın izleri / İ. İ. Cava // Диалектология, история и грамматическая структура тюркских языков: сб. материалов Междунар. тюркол. конф., посвящ. памяти проф. Казан. ун-та Д. Г. Тумашевой (г. Казань, 21–24 октября 2011 г.) / Под общей ред. Р. Р. Замалетдинова; сост. Л. Н. Закирова. — Казань: Отечество, 2011. — S. 380–382.

Cevhereva F. H. Tatar Müziği Sanatçıları ve A. Tukay / F. H. Cevhereva // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 99–102.

Denmöhemmetova E. N. Abdullah Tukay'ın Şiirlerinde Eş Anlamlılar/ E. N. Denmöhemmetova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 103–107.

Devlet N. Kazan türkleri ve Abdullah Tukay (28. IV. 1886–15. IV. 1913) / N. Devlet // Kazan. — 1971. — № 3. — S. 6–11.

Devlet N. Abdullah Tukay'ın şiirlerinden örnekler / N. Devlet // Kazan. — 1972. — № 10. — S. 43–47.

Devlet N. Tatar Şairi Tukayın 100 Yılı (1886–1913) / N. Devlet // Türk Dünyası Araştırmaları. — 1986. — № 41. — S. 201–205.

Devlet N. Büyük Tatar Şairi Abdullah Tukain (1886–1913) / N. Devlet // Kardaş Edebiyatlar. — 1987. — № 16. — S. 5–18.

Devlet N. Abdullah Tukay (1886–1913) / N. Devlet // Türk Edebiyatı. — 1986. — № 151. — S. 54–55.

Devlet N. Abdullah Tukay Ateist mi idi? / N. Devlet // Türk Kültürü. XXIV. — 1986. — № 277. — S. 320–326.

Devlet N. Büyük tatar şairi Abdullah Tukay / N. Devlet // Kardaş Edebiyatlar. — 1987. — № 16. — S. 5.

Devlet N. Büyük Şair Abdullah Tukain (1886–1913) Tatar Edebiyatı hakkında Görüşleri // N. Devlet // İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi. — İstanbul, 1993. — XXVI (1986–1993). — S. 79–116.

Devlet N. Diasporadaki tatarlar ve Tukay (Dogumunun 110 yılında) / N. Devlet // Türk Kültürü. — 1997. — № 406. — S. 88–97.

Ehmetcanov M. I. Tatar Mezar Kitabelerinde Tukay Şiiri / M. I. Ehmetcanov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 109–113.

En Büyük Sanat Ödülü Ğabdulla Tukay Ödülü / Çeviri: Fatih Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 101–102.

Galiullin T. Halk Şairi Abdullah Tukay / T. Galiullin // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 35–38.

Galiullin T. N. Tukay: Şahıs ve Şiir Bütünlügü / T. N. Galiullin // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 115–121.

Galiullina G. R. Tatar Antroponimisinde Millî Geleneklerin Oluşması Yolunda Abdullah Tukay'ın Rolü / G. R. Galiullina // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 123–126.

Ganiyeva R. K. «Pĕçen Bazarı yahud Yaña Kisĕkbaş» Manzumesinde Nazirecilik ve Temaşa Gösterme Gelenekleri / R. K. Ganiyeva // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 127–133.

Gıylecĕv I. A. «Yoldız» Gazetesi ve Abdullah Tukay / I. A. Gıylecĕv // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 135–138.

Ğaliullin R. Tukay ve Biz / R. Ğaliullin // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 84–86.

Ğataş R. Tukay Muhabbetine Giden Yol / R. Ğataş // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 45–46.

Feyzullin R. Ölümsüzlük sembolü (O, minber penceremiz) / R. Feyzullin // Tukay'a geliş: Şiirler / Hazırlayanlar: Birsel Oruç Aslan, Yusuf Özçoban. — Konya: Kömen Yayları, 2014. — S. XI–XV.

Feyzullin R. Ölümsüzlük Sembolü / R. Feyzullin // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 32–34.

Habutdinova M. Ayaz Ğıylecev'in Eserlerinde Tukay / M. Habutdinova // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 68–70.

Harrasova R. Tukay Ansiklopedisi'nin Yazılışı / R. Harrasova // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 87–89.

Hisamov N. Ş. Şiirde Tukay Olgusu / N. Ş. Hisamov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 139–146.

Hisamov N. Şiirde Tukay Fenomeni / N. Hisamov // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 41–44.

Hisamova F. M. Tukay'ın Şiirlerinde Tatar Edebî Dilinin Yenileşmesi / F. M. Hisamova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 147–151.

İdrisov R. R. Emirhan Eniki'in Edebî Dünyasına Tukay Geleneklerinin Etkisi / R. R. İdrisov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 153–158.

İslamov R. Hatıralarda Tukay Kitabı / R. İslamov, C. Minnullin // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 47–51.

İsmegıylĕva S. G. Abdullah Tukay'ın Ninnileri / S. G. İsmegıyĕva // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 159–165.

İşıkay S. Nisan yağmury / S. İşıkay // Kazan. — 1972. — Mart-Ağustos. — S. 60.

İşıkay S. Abdullah Tukay'ın 90 ncı yıl dönümü / S. İşıkay // Kazan. — 1976. — № 17. — S. 35.

Kaygana M. Abdullah Tukay'ın «Piçen bazarı yahut yeni Kisik baş» şiiri hakkında bir tahlil denemesi / M. Kaygana // // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 55–60.

Kurt Y. Tatar türklerinin bayrak şairi: Abdullah Tukayef / Y. Kurt // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Жав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — S. 167–198.

Kutlu F. Abdullah Tukay'ın Şiirlerinde Osmanlıca etkisi / F. Kutlu // Temiren. — 2008. — Sayı 7. — S. 3–6.

Kutlu F. Ğabdulla Tukay Kimdir? (1886–1913) / F. Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 49–50.

Kutlu F. Büyük Tatar Şairi Tukay'ın 130 Şiirinin Türk Okurlarıyla Buluşma Hikâyesi! / F. Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 80–83.

Kutlu F. Tatarstan'da 26 Nisan Ana Dil Günü ve Şiir Bayramı Olarak Kutlanmaktadır / F. Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 108.

Kutlu F. Aabdulla Tukay Kimdir? (1886–1913) / F. Kutlu // Tukay A. Şiirler: Doğumunun 130. Yılında 130 Şiir / Çevirenler. Şiir Çevirisi: Ali Akbaş. Neşr Çevirisi: Fatih Kutlu. — Ankara, 2016. — S. 5–7.

Kutlu F. Büyük Tatar Şairi Tukay'ın 130 Şiirinin Türk Okurlarıyla Buluşma Hikâyesi! / F. Kutlu // Tukay A. Şiirler: Doğumunun 130. Yılında 130 Şiir / Çevirenler. Şiir Çevirisi: Ali Akbaş. Neşr Çevirisi: Fatih Kutlu. — Ankara, 2016. — S. 11–14.

Köprülüzade. Abdullah Tukayef / Köprülüzade // Türk Yurdu. — 1329 (1913). — № 16. — S. 496–515 (гарәп графикасында).

Mihalkov S. Tukay Hakkında / S. Mihalkov // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 39.

Mingazova L. Abdullah Tukay ve Tatar Çocuk Edebiyatı / L. Mingazova // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 49–50.

Minhacıyeva L. İ. XX. Yüzyıl Başı Çocuk Edebiyatının Gelişim Sürecinde Abdullah Tukay'ın Hizmetleri / L. İ. Minhacıyeva // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 167–171.

Minnigulov H. Şairliğe Sadık Tukay / H. Minnigulov // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 35–38.

Möbarekşina A. Tanzimat Edebiyatı ve Ğabdulla Tukay (Namık Kemal'le bir kıyaslama) / A. Möbarekşina // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 52–53.

Möhammetşa R. Tukay'ın Trajedisi / R. Möhammetşa // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 56–57.

Möhiyarova R. Doksanlı Yıllarda Tatar Basını ve Tukay'ın Dili / R. Möhiyarova // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 54–55.

Mukanov S. Abdullah Tukay / S. Mukanov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 173–180.

Nasretdin F. Abdullah Tukay'ın Su Anası Şiiri Fincede / F. Nasretdin // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 185–187.

Ömeroğlu Y. Takdim / Y. Ömeroğlu // Tukay A. Şiirler: Doğumunun 130. Yılında 130 Şiir / Çev. Şiir Çev. A. Akbaş, Neşr Çev. F. Kutlu. — Ankara, 2016. — S. 9–10.

Öner M. Abdullah Tukay'ın Bir Şiiri: Süreli (Giriş-Metin-Sözlük) / M. Öner // Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. VI. — İzmir, 1991. — VI. — S. 193–215.

Öner M. Tukay ve tatarlık / M. Öner // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — S. 161–166.

Öner M. Abdullah Tukay ve Türk Edebiyatı paralelleri / M. Öner // Габдулла Тукай мирасы һәм милли-мәдәни багланышлар: Г. Тукайның тууына 125 ел тулуга багышл. Халыкара фәнни-гамәли конф. материаллары (Казан ш., 25 апрель, 2011 ел) / Төз.: Э. М. Галимҗанова, Г. А. Хөснетдинова; фәнни ред. Р. М. Кадыйров. — Казан, 2011. — S. 55–58; // Фәнни язмалар / Фәнни мөх. И. А. Гыйләҗев, җав. мөх. Ә. Ш. Юсупова; төз. Ф. Р. Сибгаева. — Казан: Ихлас, 2011. — S. 6–11; // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 189–196.

Öner M. Abdullah Tukay ve Son Rusiya Çarı II. Nikola / M. Öner // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 73–76.

Özkan F. Abdullah Tukay'ın Halk Edebiyatı ile ilgili Görüş ve Dünceleri / F. Özkan // Milli Folklor. — 1992. — № 16. — S. 30–31.

Özkan F. Ömrünün baharında vefat eden büyük bir şair: Abdullah Tukay / F. Özkan // Тукай һәм XX гасыр мәдәнияте: Шагыйрьнең 110 еллыгына багышл. Халыкара конф. материаллары / Җав. ред. Ф. М. Мусин; төз. Ф. К. Бәширов. — Казан, 1997. — S. 17–27.

Rahman R. Tukay'ın İdrak Edişim / R. Rahman // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 71–72.

Ramazanova D. B. Abdullah Tukay ve XX. Yüzyıl Başı Tatar Edebî Dili / D. B. Ramazanova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 197–202.

Safuanov S. Şair ve Şehir. Abdullah Tukay Ufa'da… / S. Safuanov // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 51–55.

Salihov A. Abdullah Tukay'ın Başkurt Edebiyatındakı Yeri / S. Salihov // Kardeş Kalemler. — 2012. — Sayı 64. — S. 62–65.

Sibgatullina E. T. Kazan Dergisin'de (Türkiye, 1970–1980) Tukay Teması / E. T.Sibgatullina // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 203–207.

Şeyhilislamov Z. E. Feyzi'nin «Tukay» Romanın Yazılış Tarihinden / Z. Şeyhilislamov // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 61–67.

Taymas A. B. Kazanlı Şair Abdullah Tukay Üzerine / A. B. Tayms // Türk Kültürü. — 1963. — № 9. — S. 40–48.

Temir A. Abdullah Tukay. 52. Ölüm yıldönümü dolayısiyle / A. Temir // Türk Kültürü. — 1965. — № 3. — S. 469–472.

Temir A. Edebiyat Tarihçisi Abdurrahman Sadi'ye Göre Tatar Şairi Abdullah Tukaj / A. Temir // Kök Araştırmalar III (I). — 2001. — S. 137–144.

Tukay'ın Aşık Şiirlerinin Kahramanı Zeytüne Mevlüdova'nın Hatıraları / Çev. F. Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 94–100.

Tukay'ın Soyağacı // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 106–107.

Tukay'ın Vefatı Üzerine Türkiye'den (Osmanlı Devleti'nden) Gelen Taziyeker / Hazır. F. Kutlu // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 116.

Tukayev ve İstanbul Türkleri // Tercümen. — 1913. — 8 nisan.

Türkmen F. Abdullah Tukay (1886–1913) vehalk kültürü / F. Türkmen // Фольклор в системе национальных и общечеловеческих ценностей: материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 110-летию со дня рожд. Х. Х. Ярмухаметова (Хамида Ярми) / Сост.: И. Г. Закирова (науч. ред.), И. И. Ямалетдинов. — Казань: ИЯЛИ, 2014. — S. 157–163.

TÜRKSOY 2011 Yılını «Abdullah Tukay Yılı» Olarak Ilan Etti // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 95–96.

«Türk Yurdu» ve Abdullah Tukayev // Tercümen. — 1913. — 12 haziran.

Vafeeyev R. Tukay'ın Ural'daki Dünyası / R. Vafeeyev // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 46–48.

Yahin F. Z. Feyzi'nin Abdullah Tukay Şiirlerinin Asıl Hikmetleri / F. Z. Yahin // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 209–215.

Yahin F. Tukay ve İttihat ve Terakki Cemiyeti / F. Yahin // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 77–79.

Yarullina R. Reformacu Tukay ve Ishakinin Eserlerinde Millet Kaderi Meselasinin Yansımaları / R.Yarullina // Türük Kültürü. — Ankara. — Mayıs, 1997. — S. 306–313.

Yarullina R. Tukay'ın Şiir Dünyasında Sevgi / R. Yarullina // Türk Dünyası. Tarih. — 2006. — Mayıs. — S. 51–54.

Yaş İstiklâlci. Kahire'de Tukay Günü / Yaş İstiklâlci // Milli Yol. — 1938. — № 6. — S. 28–29.

Yeniki E. Tukay Ateist miydi? (Yalanı Savunmak) // Kardeş Kalemler. — 2016. — Nisan. — S. 58–67.

Yıldırım R. Y. Abdullah Tukay'ın Sanatının Türkiye'de Araştırma Düzeyi / R. Y. Yıldırım // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 217–222.

Yosıpova N. M. Tukay'ın Lirizminde Sufizm Sembollerinin Kullanılışı ve Dönüşümü / N. M. Yosıpova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 223–228.

Yusupova E. Ş. XIX. Yüzyıl Iki Dilli Sözlükleri ve Tukay'ın Dili / E. Ş. Yusupova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 229–236.

Zahidullina D. F. Abdullah Tukay'ın Şiirlerinde Temel Motifler: Halka Bağışlanan Ömür / D. F. Zahidullina // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 237–243.

Zaripova R. S. Cemal Velidi ve Abdullah Tukay / R. S. Zaripova // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 245–250.

Zaripova-Çetin Ç. Abdullah Tukay'a Adanan Bir Mektup / Ç. Zaripova-Çetin // Folklor/Edebiyat. — 2009. — Sayı 4. — S. 197–234.

Zaripova Çetin Ç. Tatar Şairi Abdullah Tukay'ın Şiirlerinde Kur'an Motifleri / Ç. Zaripova Çetin // Kardeş Kalemler. — 2011. — Sayı 52. — S. 40–45.

Zekiyev M. Z. Millî Gelişme ve Tukay'ın Eserleri / M. Z. Zekiyev // Türk Dünyası. Dil ve Edebiyat Dergisi. — Ankara. — 2012. — Sayı: 32. — S. 251–258.

Zülfikar H. Abdullah Tukay / H. Zülfikar // Türk Kültürü. — 1967. — № 66. — S. 374–385.

Төрекмән телендә

Кузьмин О. Абдулла Токай / О. Кузьмин // Совет әдебияты. — 1961. — № 4. — Б. 121–123.

Махмыдов А. Зехине эйленен жуван өмүр: Абдылла Токайың доглан гүнүниң тогсан йыллыгына / А. Махмыдов // Эдебият ве сунгат. — 1976. — 25 апр.

Татар халкының бейик шахыры // Токай А. Гошуглар хем хекаялар / А. Токай. — Ашгабат: Түркмен дөвлет нешир., 1961 — С 3–8.

Уйгыр телендә

Абдулла Тоқай шеирлиридән // Булақ. — 2006. — № 2. — Б. 35–44 (гарәп графикасында).

Абдулла Тоқай шеирлиридән // Тарим. — 2006. — № 4. — Б. 138–140 (гарәп графикасында).

Алмас А. Абдулла Тоқай шеирлиридики вәтәнпәрвәрлик роһ / А. Алмас // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 63–67 (гарәп графикасында).

Асим Р. Йеқинқи заман татар мәдәният қоңғуриқиниң уйғур маарипидики әкс садаси / Р. Асим // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 32–38 (гарәп графикасында).

Әзизи М. Пушкин билән Абдулла Тоқай оттурусидики ухшашлиқлар тоғрисидики дәсләпки карашлирим М. Әзизи // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 46–62 (гарәп графикасында).

Әхмәт И. Сөзләп түгәткили болмайдиған Абдулла Тоқай / И. Әхмәт // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 15–17 (гарәп графикасында).

Ерзин М. Шәриқ шеирийитиниң бүйүк намабәндиси (Абдулла Тоқайниң туғулғиниға — 125 жил) / М. Ерзин // Уйғур авази. — 2011. — 22 апр.

Пулат М. Абдолла Тоқай ижадийитиниң уйғур әбиятиға болған тәсири һәққидә қискачә байан / П. Султан // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 11–14 (гарәп графикасында).

Сайрани И. Хәлиқ шаири Абдолла Тоқай / И. Сайрани // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 4–7 (гарәп графикасында).

Султан А. Абдолла Тоқай туғулғанлиқиниң 120 йиллиқини хатириләш йиғинға тәйярланған сөз / А. Султан // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 8–10 (гарәп графикасында).

Тоқай А. Ядымда калганлар / Г. Тукай // Әдеби тержимәләр. — 2007. — № 11. — Б. 66–76 (гарәп графикасында).

Тохти А. Бүйүк татар шаири Абдолла Тоқай вә униң уйғур әдәбиятиға көрсәткән тәсири / А. Тохти // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 39–45 (гарәп графикасында).

Һүсәйин Һ. Абдолла Тоқай туғулғанлиқиниң 120 йиллиқини хатириләш йиғинида сөзләнгән сөз / Һ. Һүсәйин // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 2–3, 10 (гарәп графикасында).

Фикрәт Һ. Абдолла Тоқай әсәрлириниң мәзмүн қурулмиси һәққидә қисқичә мүлаһизә / Һ. Фикрәт // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 22–31 (гарәп графикасында).

Шүкүри А. Орал садаси / А. Шүкүри // Жуңго татарлары. — 2007. — № 1. — Б. 18–21 (гарәп графикасында).

Украин телендә

Іжбулатов М. Виразник душі народної / М. Іжбулатов // Вітчизна (Київ). — 1986. — № 7. — С. 180–181.

Махмудов А. Великий мыслитель: до 90-річчя з дня нарожд. Габдулли Тукая / А. Махмудов // Прапор (Харків). — 1976. — № 10. — С. 104.

Шокало О. Незгасна зоря / О. Шокало // Тукай Г. Поезії / Упоряд. і пер. О. Шокало / Г. Тукай. — Київ: Радянський письменник, 1986. — С. 5–12.

Үзбәк телендә

Абдулла Тўқай юбилейи // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1986. — 28 март.

Авлоқулов А. Абдулла Тўқай — 100 йиллигига / А. Авлоқулов // Муштум. — 1986. — № 8. — Б. 7.

Айтматов Ч. Истеъдодининг етуклиги ҳайратга солади / Ч. Айтматов // Ёш ленинчи. — 1986. — 28 июнь.

Беги А. Тўқай кунлари / А. Беги // Иштракиюн. — 1920. — 4 апр.

Гамзатов Р. Олов шоир / Р. Гамзатов // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1986. — 18 апр.

Ғулом Ғ. Кураш ва дўстликнинг жасур куйчиси. А. Тўқай таваллудининг 100 йиллигига / Ғ. Ғулом, А. Уразаев // Шарқ юлдузи. — 1961. — № 4. — Б. 131–142; // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1984. — 18 апр.

Жумниёзов Р. Оташин шоир / Р. Жуманиёзов // Ўқитувчилар газетаси. — 1986. — 26 апр.

Жураев С. Бахт ва дўстлик куйчиси / С. Жураев // Совет Ўзбекистони. — 1966. — 26 апр.

Забиров И. Барҳаёт шоир / И. Забиров // Наманган хақиқати. — 1986. — 26 апр.

Забиров И. Демократ шоир / И. Забиров // Бухоро хақиқати. — 1986. — 26 апр.

Исёнкор шоир [Абдулла Тўқай] // Ўзбекистон маданияти. — 1966. — 22 июнь.

Кудаш С. Тўқай кечаси / С. Кудаш // Совет мактаби. — 1966. — № 5. — Б. 43–46.

Кўчқоров Р. Доҳий ўкиған даргоҳда / Р. Кўчқоров // Тошкент ун-ти. — 1986. — 30 апр.

Лутфи. Театр ва мусиқа / Лутфи // Иштракиюн. — 1920. — 29 апр.

Мамажонов С. Улуғ ҳамфикрлар / С. Мамажонов // Совет Ўзбекистони. — 1986. — 24 апр.

Мамажонов С. «Эзгу ишдир курашмоқлик…»: Абдулла Тўқай таваллаудининг 100 йиллигига / С. Мамажонов // Тошкент ҳақиқати. — 1986. — 26 апр.

Махсумова Л. Габдулла Тўқай ва Хамза / Л. Махсумова // Ўзбек тили ва адабиёти. — 1973. — № 5. — Б. 67–70.

Махсумова Л. Абдулла Тўқай: Бу йўлда кайтмагайман / Л. Махсумова // Фан ва турмуш. — 1986. — № 4. — Б. 24–25.

Махсумова Л. Озодлик куйчиси / Л. Махсумова // Қишлоқ хақиқати. — 1986. — 26 апр.

Муин Х. Муҳтарам шуароларимизга / Х. Муин // Ойина. — 1913. — № 9. — Б. 207–208.

Обидий И. Шарқ шоири ўртоқ Абдулла Тўқай / И. Обидий // Иштиракиюн. — 1920. — 15 апр.

Олимжонова Ҳ. Шоир Абдулла Тўкай туғилганининг 75 йиллигига бағишланган илмий совет / Ҳ. Олимжонова // Ўзбек тили ва адабиёти масалалари. — Тошкент: ЎзССР ФН нашр, 1961. — № 4. — Б. 69.

Орипов А. Нурли Тўқай. А. Тўқай таваллудининг 100 йиллигига / А. Орипов // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1986. — 13 июнь.

Турдиев Ш. А. Тўқай ва ўзбек адабиёти: Абдулла Тўқай туғилган кунга 90 йил тўлди / Ш. Турдиев // Тошкент оқшоми. — 1976. — 26 апр.

Турдиев Ш. А. Тўқай ва ўзбек адабиёти / Ш. Турдиев // Ҳақиқати Ўзбекистон. — 1976. — 24 апр.

Турдиев Ш. Улуғ шоир / Ш. Турдиев // Гулистон. — 1986. — № 4. — Б. 17–18.

Турдиев Ш. Нурли Тўқай. [Татар шоири А. Тўқайнинг 110 йиллигига] / Ш. Турдиев // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1996. — 26 апр.

Турдиев Ш. Абдулла Тўқай ва ўзбек адабиёти / Турдиев Ш. // Жаҳон адабиёти. — 2011. — № 4. — Б. 36–40.

Тўқай ва ўзбек адабиёти // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. — 1986. — 18 апр.

Тўқай кечаси // Улуғ Туркистон. — 1917. — 25 апр.

Уйғун. Улуғ шоир / Уйғун // Қизил Ўзбекистон. — 1961. — 26 апр.

Ўразаев А. Абдулла Тўқай / А. Уразаев // Тўқай А. Танланган асарлар / А. Тўқай. — Тошкент: Ўзгиз., 1946. — Б 5–15.

Ўразаев А. Абдулла Тўқай / А. Ўразаев // Тўқай А. Танланган асарлар / Тўпловчи А. Мухтор / А. Тўқай. — Тошкент: ЎзССР давлат бадиий адабиёт нашр., 1961. — Б. 3–20.

Халқ севган шоир // Ёш ленинчи. — 1986. — 28 июнь.

Ҳасанов М. Олмос қиррали ижодкор / М. Ҳасанов // Тошкент оқшоми. — 1986. — 26 апр.

Ҳужамёров Т. Марҳум Абдулла афанди Тўқаевнинг шеърига тәзмин / Т. Ҳужамёров // Садойи Туркистон. — 1914. — 22 апр.

Шокиров Р. Ҳуррият куйчиси / Р. Шокиров // Ўзбекистон матбуоти. — 1966. — № 4. — Б. 41–42.

Чиркэс телендэ

Махмудов А. МыкIуэдыжын лъэужь / А. Махмудов // Ленин нур. — 1976. — апрелым и 24-м.

Чуаш телендэ

Владимиров Е. Габдулла Тукай: [çуралнăранпа 80 çул çитнĕ май] / Е. Владимиров // Чăваш календарĕ. — 1966. — С. 60.

Волков Г. Тукай урокĕсем / Г. Волков // Ялав. — 1986. — № 5. — С. 15.

Габдулла Тукай [çуралнăранпа 65 çул çитнĕ май] // Ялав. — 1951. — № 4. — С. 31.

Габдулла Тукай [çуралнăранпа 90 çул çитне май] // Тăван Атăл. — 1976. — № 4. — С. 79.

Г. Тукай [тутар халăхĕн чаплă поэчĕ çуралнăранпа 75 çул çитнĕ май] // Чăваш календарĕ. — 1961. — С. 61–62.

Дедушкин Н. Тутар халăх поэчĕ [Г. Тукай çуралнăранпа 90 çул çитнĕ май] / Н. Дедушкин // Тăван Атăл. — 1986. — № 4. — С. 68–69.

Дедушкин Н. Унăн ĕмĕрĕ [Габдулла Тукай çуралнăранпа 100 çул çитнĕ май] / Н. Дедушкин // Шупашкар. — 1988. — № 4. — С. 155–159.

Долгов В. Г. Тукайдăн чăвашла чĕлхепе тухнă произведенийĕсем çичнен / В. Долгов, Ф. Шапшников // Тăван Атăл. — 1948. — 32 кĕн.

Долгов В. Этеме юратса [тутар халăхĕн поэчĕ Габдулла Тукай çуралнăранпа 90 çул çитнĕ май] / В. Долгов // Коммунизм ялавĕ. — 1976. — Майăн 23-мĕшĕ.

Иванов Н. Габдулла Тукай çуралнăранпа 80 çул çитнĕ май / Н. Иванов // Коммунизм ялавĕ. — 1966. — 25 июнь.

Кротова Т. Габдулла Тукай — чăвашла / Т. Кротова // Хыпар. — 2010. — 11 раштав.

Манасыпов В. Габдулла Тукай çинчен [Г. Тукай çуралнăранпа 90 çул çитнĕ май кăларнă «Цветы Тукаю» кĕнеке çинчен] / В. Манасыпов // Коммунизм ялавĕ. — 1976. — 10 март.

Махмудов А. Халăх поэчĕ (Г. Тукай çуралнăранпа 90 çул çитнĕ май) / А. Махмудов // Ялав. — 1976. — № 4. — С. 9.

Петрова Р. Габдулла Тукай (çуралнăранпа 100 çул çитнĕ май) / Р. Петрова // Хатĕр пул. — 1986. — № 4. — С. 19.

Теветкель Н. Габдулла Тукай: чăнлăх кĕвиллĕ çаврăмсем / Н. Теветкель // Тăван Атăл. — 2013. — № 3. — С. 19–21.

Теветкель Н. Еврази литературинчи ят [Тутарстан поэчĕ Габдулла Тукай çинчен] / Н. Теветкель // Хыпар. — 1999. — 4 нарăс; // Сувар. — 2003. — 5 раштав.

Тукай Габдулла [вилнĕренпе 35 çул çитнĕ май] // Чăваш коммуни. — 1948. — 20 апр.

Туркай В. Тăванăмăр пирĕн — Тукай / В. Туркай // Самант. — 2010. — № 8. — С. 20; // Сувар. — 2010. — 6 çурла.

Тутар халăхĕн мухтавлă ывăлĕ [Габдулла Тукай поэт çинчен] // Тантăш. — 2006. — 25 çу.

Тутар халăх поэчĕ Габдулла Тукай [унăн 20 сăввине ытла С. Эсрел чăвашла куçарни çинчен заметка] // Чăваш коммуни. 1939. — 5 янв.

Ухсай Я. Габдулла Тукай / Я. Ухсай // Тăван Атăл. — 1947. — № 27. — С. 113–119.

Ухсай Я. Габдулла Тукай уявĕ / Я. Ухсай // Коммунизм ялавĕ. — 1976. — 25 апр.

Ухсай Я. Кăвар чĕреллĕ поэт [Г. Тукай çуралнăранпа 90 çул çитнĕ тĕле] / Я. Ухсай // Пионер сасси. — 1976. — 24 апр.

Ухсай Я. Тутар халăхĕн юратнă юрăçи [Габдулла Тукай çуралнăранпа 75 çул çитнĕ май] / Я. Ухсай // Коммунизм ялавĕ. — 1961. — 26 апр.

Ухсай Я. Тутар халăхĕн юратнă юрăçи [Габдулла Тукай çуралнăранпа 80 çул çитнĕ май] / Я. Ухсай // Коммунизм ялавĕ. — 1966. — 26 апр.

Файзуллин Р. Унăн ячĕ ĕмĕре: тутар поэчĕ Г. Тукай çуралнăранпа 100 çул çитнĕ / Р. Файзуллин // Коммунизм ялавĕ. — 1986. — 26 апр.

Хлебников Г. Я. Константин Ивановпа Габдулла Тукай [Чăваш халăх поэчĕпе тутар халăх поэчĕ çинчен] / Г. Я. Хлебников // Чувашская филология, культура и журналистика (вчера, сегодня, завтра). — Чебоксары, 2002. — С. 81–82.

Хусанкай П. П. Пĕр чунлă, туслă тантăшсем [Г. Тукайпа К. В. Иванов çинчен] / П. П. Хусанкай // Хусан: сб. — Хусан, 1965. — С. 226–232.

Хусанкай П. П. Тукай хурăнĕ (сăвă) / П. П. Хусанкай // Çырнисен пуххи. 1–6 томпа пухать. — Шупашкар, 2002. — Т. II. — С. 382.

Хусанкай П. П. Пĕр чунлă, туслă тантăшсем / П. П. Хусанкай // Çырнисен пуххи. 1–6 томпа пухать. — Шупашкар, 2005. — Т. V. — С. 189–194.

Чепунов Р. Габдулла Тукай тата чăваш литературин / Р. Чепунов // Тăван Атăл. — 2011. — № 6. — С. 81–85.

Шапшников Ф. Габдулла Тукайăн чăвашла чĕлхепе тухнă произведенийĕсем çинчен / Ф. Шапошников // Тăван Атăл. — 1948. — № 32. — С. 141–146.

Эсрель Г. Тутар халăх поэчĕ (Г.Тукайăн 20 ытла сăввине чăвашла куçарни çинчен заметка) / Г. Эсрель // Чăваш коммуни. — 1939. — Янв. 5-мĕшĕ.

Эстон телендэ

Kuningas O. Gabdulla Tukaj 100 / O. Kuningas // Sirp ja Vasar. — 1986. — 11 juuli.

ЭЧТӘЛЕК

Исламов Р. Габдулла Тукай: тормышы, иҗат мирасы һәм яңа библиографиясе 3
I. Әсәрләре..... 129

II. Тормышы һәм иҗаты турында 148
а) монографияләр 148
б) энциклопедия 154
в) фәнни җыентыклар 155
г) диссертация автореферatлары 157
д) истәлекләр 158
е) фотоальбомнар 159
ё) каталоглар 160
ж) библиографик күрсәткечләр 160
з) тормыш һәм иҗат хроникасы 161
и) методик ярдәмлекләр 161
к) сүзлекләр 162
л) юлкүрсәткеч 163
м) әдәбияттагы образы 163
н) Габдулла Тукай исемендәге бүләк ияләре күрсәткече 165
о) мәкаләләр 165

Фәнни басма

Рәмил Фәнәви улы Исламов

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ:
Биобиблиографик күрсәткеч

Научное издание

Рамил Фанавиевич Исламов

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ:
Биобиблиографический указатель
(*на татарском языке*)

Текстны җыю: *Рәмил Исламов*
Компьютерда биткә салу:
Гөлшат Галимуллина, Алсу Насибуллина, Рәфыйк Сәләхиев
Рәсемнәрне эшкәртү: *Гөлнара Дәүләтҗанова*
Тышлык бизәлеше: *Фәридә Ибраһимова*
Фотоиллюстрацияләр: *Рамиль Миңнуллин, Рәмил Исламов*
Корректор: *Флёра Гыйниятуллина*

Басарга кул куелды __.03.2026.
Форматы 70×100/16. «Times New Roman» гарнитурасы. Офсет басма.
Шартлы басма табагы 57,2. Тираж ____ экз. Заказ _____

ТР ФА М. Хәсәнов исемендәге Татар энциклопедиясе
һәм төбәкне өйрәнү институты.
420015, Казан ш., Пушкин ур., 56
E-mail: info-ite@mail.ru

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты.
420111, Казан ш., Бауман ур., 20.
E-mail: izdat.anrt@yandex.ru

ISBN 978-5-9690-1444-2